

Foto Seidner

: Öregek

esülete Műcsarnoki Jubiláris arany érmét nyerte.

ESÜLETÉNEK JUBILÁRIS ÍTÁSA

művészetek felé fordult s ettől kezdve állandóan meghívják a magyar képzőművészeket Európa leghíresebb művészeti kiállításaira.

E 40 éves mult iránti tisztelet indította az Egyesület vezetőségét e mostani kiállítás megrendezésére. Reprezentatív nevek és reprezentatív munkák hosszú sorával találkozunk a kiállításon, amelynek sok tekintetben retrospektív jellege van. Ebből már magából is következik, hogy a kiállítás nem mutatja az újabb irányok küzdelmét, bár a legmodernebb törekvésű művészeknek nem egy kiforrott alkotásával találkozunk. Nehéz volna eldönteni a művészetek mai forrongó korszakában, melyikre vár fontosabb feladat: az elért eredmények megőrzésére és tovább fejlesztésére-e, vagy új feladatok keresésére s megoldására. A művészeteket előbbre kétségtelenül ez utóbbi viszi, viszont azonban kétségtelen, hogy hanyatlásba zuhan minden olyan művészet, amely nem

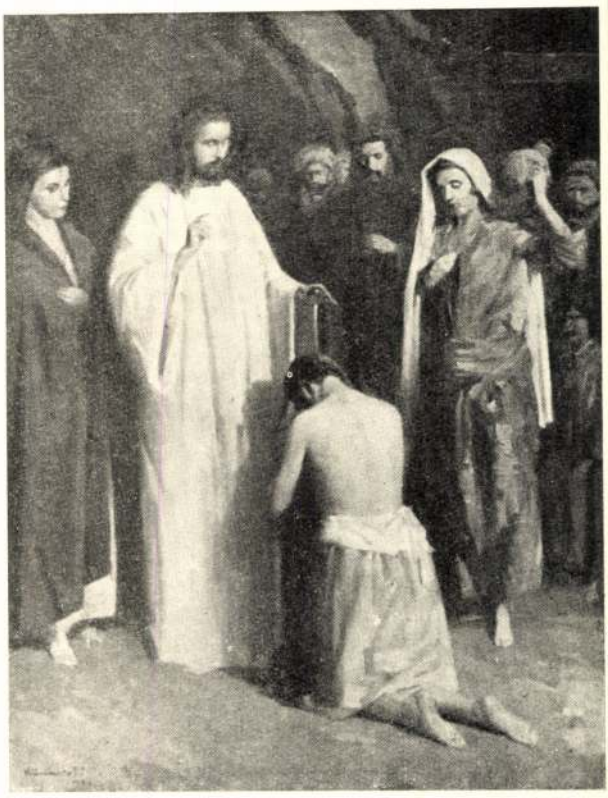

Kümmerle Pál: Krisztus betegeket gyógyit

A Magyar Képzőművészek Egyesülete Műcsarnoki Jubiláris Tárlatáról

Foto Seidner

tud élni a mult felhalmozott értékeivel. A kétféle törekvésnek tehát egymással kiegyezve kellene korunk művészi feladatait megoldani. Mivel ez vállvetett munkát kíván és a megértés kölcsönösségét, nem vállik a fejlődésnek előnyére, hogy művészi életünk annyira széttagolódott. A túlszervezettség már inkább szervezetlenség és bomlás jele. Kétségtelen, hogy korunk még nem találta meg a saját irányát; éppen azért távolról sem lehet művészietlennek és ízléstelennek találni valamit csak azért, mert ezt a problémát más úton keresi és oldja meg, mint a másik. Viszont ez az állandó keresés annyira szétágazó és egyoldalú, hogy már csak azért sem válhatik a megoldás zálogává. Tehát kiegyenlítődésnek, kiegészülésnek és integrálódásnak a szükségét érezzük korunk lelkének az esztetikai revelációjában...

Ez a kiállítás mindenesetre egységes képet ad egy bizonyos fejlődési irány eredményeiről. Ezektől az eredményektől lehetetlen a tiszteletet megtagadni, még akkor is, ha ezek az eredmények bizonyos mértékig a zártság és befejezettség jellegét viselik is. A klasszicitás ezeket a vonásokat nem nélkülözheti. És semmiféle újítás sikerre nem vezethet, ha kereséseit pusztán centrifugális erők hevítik, amelyek sohasem engedik a meghiggadást az egységnek zárt vonalai felé.

Képzőművészet
1935. 4 f.

Varróleány.
Kümmerle Pál olajfestménye.
Műcsarnok, Jubileumi Kiállítás.

Tavasz a művészetben.
(Budapest, 1941) 39. o.

a börtönfalakat, a tilalomfákat,
mert vagyok dinamit.
A kőfalat, a bányát, a gyárat,
a kastélyt, a várost, a tornyot, a várat,
mert vagyok Dinamit.
S a Dinamit... nem épít, csak rombol.
csak pusztít, csak tör, zuz, s menydörögve tombol,
mert ő a Dinamit.
Hogy sehol kő kövön ne maradjon.
s végtelen mezőkön csak virág fakadjon
robban a Dinamit.
Nem épít, és miért is építsen,
toldozzon, foldozzon, simítson, szépitsen,
ő mégis; Dinamit!
Majd elvégzi, ami rá van mérve,
had hulljon csak széjjel, ami el van érve,
jövel, oh Dinamit!
S aki óvná, de hiába fárad,
sirokon, romokon majd szebb világ támad
üdvözlégy, Dinamit!

Örök Éva

Hinár — láp — mocsár —
sivatag és végtelen tenger.
Áthidalta, vagy átrepülte
s magamögött hagyta az ember
Úgy kereste a boldogságot,
valami puha meleg fészket.
Fáradt volt és pihenni vá-
[gyott

A trópusok izzó hevében,
gépmadárral a földre szál-
[lott,
hogy a nagy titkot felkutassa,
de Éva az útjába állott.
Az Arktiszok hó-jégmezőin
a dermesztő hideget állta.
De ott is csak Évát találta.

Mert Évának telt volt a keble,
az embert a vágy elragadta.
De Évának Éva a lelke,
az örömre az ürmöt adta.
És az ember tovább ment
[búsan,
fáradtan és hitét vesztetten,
reménytől kifosztott koldusan.

Hinár — láp — mocsár —
sivatag és végtelen tenger,
mind, mind újra és ismét újra,
magamögött hagyta az ember,
amig egyszer felbukott holtan.
A Sátán elejébe toppant,
és szólt — ismersz, én Éva
[voltam.

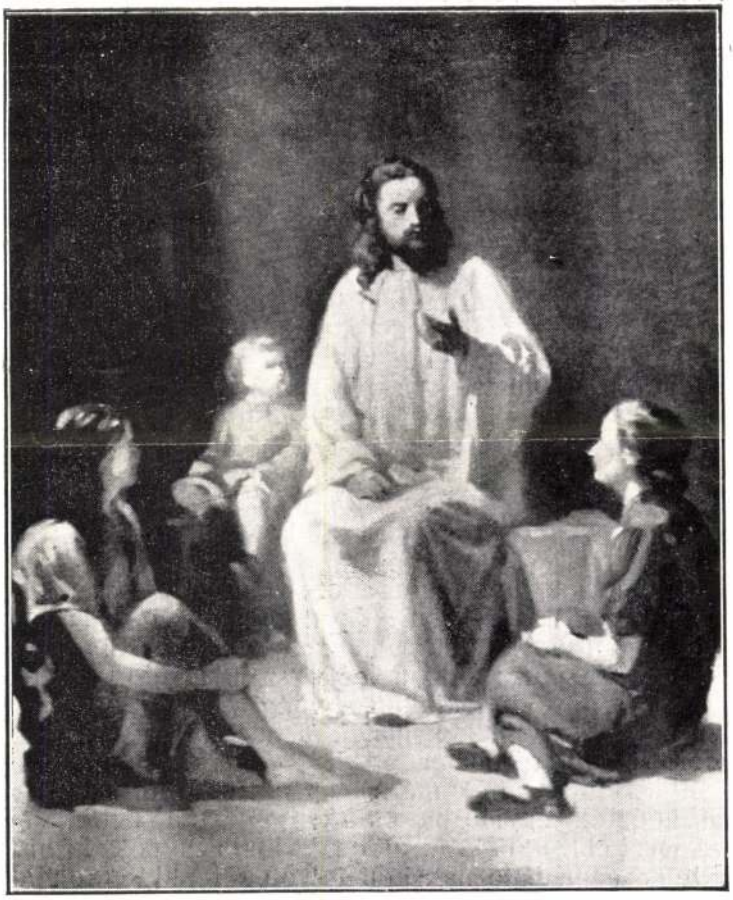

Krisztus a gyermekek közt.
Kümmerle Pál olajfestménye.

Ész a művészetben.
(Budapest, 1940.) 33. l.

a kicsi megjött, már nem kell annyi nyalánkság, de viszont jóval több gyógysonka fogy... és különben is aranyos asszony, sok mindent meg sem lát és csak akkor szól, ha már elkerülhetetlen és akkor is mindig finom és úri.

— Érdekes — mondta egyszer a szomszéd drogista kisasszony, aki híres volt éles megfigyeléséről — érdekes, hogy éppen egy ilyen asszony került oda.

És ezzel mindent megmondott.

Az asszony a fűszeressel mindenféléről beszélt. Feszegették a külpolitikának a konyha peremeit súroló részét. Szó esett a kávéról, teáról, cukorról, kakaóról, zsírról... és így tovább, hogy mi hír az élelmiszerjegyekről, kit hogyan érintenek a hústalan napok? A fűszeres kitartóan és szívből beszélt, mert közben kisebb-nagyobb rendelések estek abból, amiről éppen szó volt, meg aztán tetszett a fényesszemű, karcsú fiatal asszony — és sohasem árt, ha látják, hogy van valaki az üzletben... és egyedül unalmas...

*

Apróság kint a kocsiban azzal szórakozott, hogy ráráhunyorgott a napra, mert a fény már laposan hullott a kocsira. De aztán megnyugodott, mert jött valaki, megállt a kirakat előtt és árnyékot vetett rá.

Az asszony bent és a férfi kint egyszerre nézett és ismert egymásra. A vastag üveg, a sok-sok év, mind egyszerre semmivé lett, pedig igen-igen elválasztotta már őket egymástól. Fagy és forróság rohant át rajtuk, mindkettejüket mellbevágta valami rossz és fojtó és nyomta őket, mint mikor hirtelen lecsúszott és megakadt a torokban az almacsutka.

Odabent a fűszeres áradozott a német vadászgépek teljesítményeiről, kint pedig Apróság gügyögte menyországból hozott meséit földietlen hangokban... és mindenek felett ott volt a mult; két ember visszahozhatatlan élete.

Az asszony előtt ködlött a világ. A férfi az asszony új bundáját és keztyütlen kezének sima gyűrűjét látta csak, — mert az fájt legjobban.

Mindketten tudták már, hogy akkor bele kellett volna kapaszkodniok egymásba és nem engedni kettejük közé egyre feszítőbb éknek az életet, a hétköznapok kishitű reménytelenségét, bátornak kellett volna lenni akkor, akkor, mikor az asszony még lány volt és a férfi szegény volt és szegénysége végett gyáva.

De már úgy van, hogy az élet az okokat csak adja és nem nézi, hanem tetteket vár. Az élet bosszút állt önmagáért. Lám. Most már van minden; nyugodt élet, biztos állás, szép, középszerűséges jólét, minden, ami akkor kellett volna és nem volt... de ami akkor volt, az többé nincs. Most is ott állnak a sorok, amelyeket a férfi akkor írt, a régi naptárban, valahol az asszony holmija között, hogy a

KÜMMERLE *Pál*, festő, * Budapest 1873 nov. 11. A bpesti mintarajziskolában Balló Ede, Nádler Róbert és Székely Bertalan vezetése alatt tanult; azután tanulmányokat folytatott Német- és Olaszországban, továbbá Dalmáciában. Leginkább táj- és tengeri képeket fest, melyekkel 1895 óta vesz részt a bpesti tárlatokon. Jelentékenyebb munkái: Incselkedő modell, Patak partján, A két jóbarát, Fürdés után, Primavera, stb. Kutyus c. képe a főváros tulajdona.

E. G. I. 608 l

Cusain basa:

Mellig, kissé balra f
van tollal, haja rövid, bag
lett brokát felsőt visel leha

CVSAINES BASSA

a kép alatt három sorban:

EFFIGIES CVSAIMIS B
DOMINO SVO REBELLAT
ANNO M·D·XCI

Ezt hat soros vers követi: „ IN
és „ Quo sibi possessor quaesi

Rézmetszet, méretei

~~93~~
95

KÜMMERLE PÁL

szül. Bpesten, 1873. Tanulmányait a bpesti Képzőművészeti Főiskolán, Olaszországban, Münchenben és Dachauban végezte. A M. Kir. József Müegyetemen huszonöt esztendeig működött mint helyettes tanár. 1895 óta állít ki a hazai és külföldi tárlatokon. A Nemzeti Szalon alapító tagja.

KÜMMERLE PAOLO

nato a Budapest, nel 1873. Svolse i suoi studi all'Accademia di Belle Arti di Budapest, in Italia, a Monaco ed a Dachau. E' stato professore supplente per venticinque anni al Politecnico di Budapest. Espone dal 1895 in poi. E' socio fondatore del Salone Nazionale.

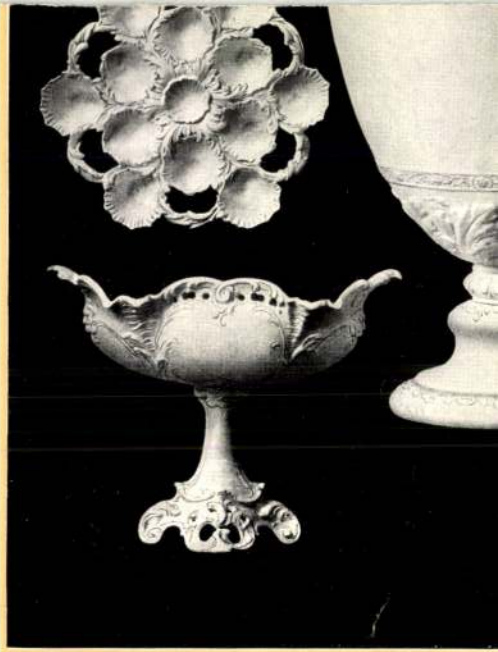

Nyomatott B III „CIT

GLEITSMANN

Dr. No. 528. V. 12.

lett. A társulat ellenőrévé a választmány újra Egger Gyulát választotta meg.

A TÉLI ÉS TAVASZI TÁRLAT FELVÉTELI JURYJE. A társulat 1917/18. évi téli és 1918. évi tavaszi tárlata anyagának elbírálására a művészek a következő juryket választották:

A Szabadművészek Csoportjának festőjuryje: Glatz Oszkár, Iványi Grünwald Béla, Knopp Imre (előadó), Kunwald Cézár és Udvary Géza (h. előadó) rendes tagok, Herrer Cézár és Nagy Vilmos póttagok. Szobrászjuryje: Kisfaludi Strobl Zsigmond, Margó Ede és Pongrácz Szigfrid rendes tagok, Kolozsvári Szeszák Ferenc póttag.

A Független Művészek Csoportjának festőjuryje: Balló Ede, Juszkó Béla, Kézdi Kovács László (előadó), Koszkol Jenő és Tatz László (h. előadó) rendes tagok, Edvi Illés Aladár és Nádler Róbert póttagok. Szobrászjuryje: Horvai János, Telcs Ede (h. előadó) és Tóth István (előadó) rendes tagok Szentgyörgyi István (lemondott) és ifj. Vastagh György póttagok.

IGAZGATÓ-VÁLTOZÁS A TÁRSULATNÁL. A Társulat 1912-ben nagynevű igazgatója, árkosi Benkő Kálmán elhúnyta után a díszes tizeden át igazgatósági tagként vett részt a Társulat vezetésében. Zólyomi Wágner Géza dr. magas kora miatt még az évi közgyülés előtt lemondott az igazgatói tisztségről, hogy a kényes és sok munkával járó állást fiatalabb erőnek engedje át, azonban az elnökség és igazgatóság kérésére az őszig megmaradt hivatalában, amíg a vezetőség megtalálta az igazgatói állásra legalkalmasabb személyiséget.

Az igazgató-választó választmányi ülés, Andrássy Gyula gróf elnöklésével, november 15-ikén volt a Szépművészeti Muzeum ülésterében, amelyen a művészek és a műértők is igen nagy számmal jelentek meg. Andrássy gróf elnök sajnálattal, fájdalommal jelentette be, hogy zólyomi Wágner Géza dr. lemondott az igazgatói állásról, s hogy lemondását 75 éves kora miatt most már kénytelenül tudomásul kell venni.

Vázolta, hogy a távozó igazgató a legnehezebb időkben önfeláldozó energiával és lelkes szeretettel vezette a társulat ügyeit. Örökké érdeme, hogy az ország legelső és legnagyobb képzőművészeti intézménye nemcsak minden anyagi megrázkodtatás nélkül élte át a négy hosszú háborús esztendőt; de amellett, hogy

KÜMMERLE PÁL A VILÁGHÁBORÚ IFJÚ NÉPFÖLKELŐJE

ségében, érdemeit a jegyzőkönyvbe iktatja, arcképét megfestteti a tanácsterem részére és javasolja a közgyülésnek, hogy a képzőművészet terén szerzett, soha el nem évülő érdemeiért, a Társulat örökös tiszteleti tagjává válassza meg. Balló Ede festőművész, a Magyar Képzőművészek Egyesületének az elnöke, a magyar képzőművészek összességének a nevében mondott a távozó igazgatónak forró és hálás köszönetet azért a pártatlan igazságosságáért, amellyel minden egyes művész legkisebb ügyét is felkarolta, intézte, a szivén viselte.

Percekig zúgott a taps, amikor zólyomi Wágner Géza dr. a művészek, a választmány és az elnök elismerését megköszönte.

Andrássy gróf elnök most jelentette, hogy az elnökség és az igazgatóság együttesen azt javasolja, hogy az igazgatói tisztség Kohner Adolf dr. báróval töltessék be, akit a választmány közfelkiáltással választott meg a díszes méltóságra. Kohner báró megköszönte a kitüntető bizalmat, ám programmot, tekintettel a nehéz időkre, nem adhatott; de igéretet tett arra, hogy tisztét kiváló elődjének a szellemében igyekezik betölteni és igyekezni fog ugyanolyan pártatlan

Művészet 1917. 88.

Kümmerle Pál

rajztanár

Bp. műegyetem

1904-ben tagja

a Rajztanárok

Egyesületének

BUDAPEST
1938 JUL -2 -6.

Aovább Kümmerle Pál

Lakatos Artur

Lavos J.

Lechner Ödön

(1845–1914.)

Liezen-Mayer Sándor

Lotz Károly

Madarász Viktor

Magyar-Mannheimer G.

Margitay Tihamér

l.

Pecsi kiáll. 1927. márc

termet a nyári szünet elmultával meg sem nyitották, de nem is nyithatták meg már azért sem, mivel 1914-re rendes államsegélyt nem kaptak s így a díjnokot, aki az olvasóteremben a felügyeletet gyakorolta, kénytelenek voltak elbocsátani.

A könyvek utáni kereslet egyébként nem volt nagyarányú. A hivatalos jelentés szerint a könyvtárból 145 olvasó 402 művet használt, az olvasóteremben pedig 1162 látogató 65 művet olvasott.

A könyvtár a berendezésre szükséges 4000 K első részleteül 1000 K rendkivüli államsegélyt kapott 1914-ben.

A könyvtár személyzete. Könyvtáros: *Frenyó Lajos*, főg. tanár. (Tiszteletdíja 1000 K.) —

uralkodott, hogy a tárgyakat ugya
siralmas állapotban kell kiállítani, aho
kat találták. A kerámiai tárgyak szi
a rászáradt földtől kérges felülete
lehangoló monotón szürkeségével s a v
szörnyű rozsdás mivolta gyökere
gatásra szorult; hozzájárult még
tárgyak össze-vissza való rendszer
helyezése, mely ezeknek korok sze
állítását annyiban is megnehezítette
helyiségek szűk volta miatt a tárgy
lehetett egyszeriben csoportokba sz
minek folytán a már berendezett sze
ben a tárgyakat újból meg újból ke
kép elhelyezni, hogy azok az ok
oktató kiállítás követelményeinek

A Műcsarnok jubiláris kiállításából

Kümmerle Pál: A két jóbarát

hónapot szolgált. Éshát nincs ott se munkakönyv, se passzus: a vásártéren lézengő feketékből felfogad az ember tiz-husz krajcáron egy falka napszámost, — a nevöket se tudja. Bolond is volt volna, ha el nem szökött volna, hiszen tudja, hogy nem üldözhetem. Elvitte a huncut a tevét is, a ládát is, és elment bizonyára a maga falujába. Annyi portékáért vesz ott magának földet, ökröt, feleséget, házat. Még királynak is megválasztják a vagyonáért.

Képzelem, hogy vigyorgott és röhögött a gazember, mikor túljutott Zanzibáron!

Megint elmult egypár hét. A szerecsenemet már el is felejtettem. Elvégre nem ért tiz forintot, amit rábíztam, láda teve együtt nem ért tiz forintot.

A második hónap végén egy hosszú szakálu misszionárius áll meg a magazinom előtt: egy megterhelt teve van vele és két ökrös szekér.

— A mi tevénk, enganna, — mondják vigyorogva a feketék.

Nézem: csakugyan az én csámpás vén tevém.

A misszionárius jön, köszön:

— Laudetur . . . Elhoztuk uram az etnografiai tárgyakat.

— Micsoda etnografia tárgyakat?

— Hát amiket az ön szolgája vásárolt.

— Boma?

— Az.

— Hát az hol van?

— Majd megmondom, csak tessék előbb átnézni rendben van-e a vásárlása?

S ottmarad, álldogál, mig a szerzeményt bontogatjuk. Ezreket érő csupa remek etnografiai tárgy!

— Ez mind az enyém?

— Mind, — feleli a misszionárius, — hiszen ön vásároltatta.

Nem győzök bámulni és örömömben hová lenni!

No megajándékozom, ahogyan még szerecsen meg nem volt ajándékozva! Puskát adok neki. Nem:

Uj Idők 1912. XVIII. 14.sz.

A Műcsarnok jubiláris kiállításából

Rottmann Mozart: Terefere

mely falvakba menj? Jól megjegyezd, amiket mondanak. Elmégy azokra a helyekre, és vásárolsz nekem ezekért a tárgyakért cserében mindenféle házi eszközt, ijjat, nyilat, lándzsát, pajzsot, bálványt, elefántcsontot, szóval mindent, amit én szoktam.

— Értem enganna.

— Hát ha érted, azt jegyezd még meg te gézengúz akasztófáravaló, hogy holmi haszontalanságokra ne vesztegesd az én drága portékáimat! Csak azt vedd meg ami szép, ami szokatlan, ami elkülönbözik azoktól a tárgyaktól, amiket itt láttál a magazinban. Mit mondtam?

— Hogy haszontalanságokra ne vesztegessem a portékát.

— Ott az a teve. Mehetsz.

Egy vén csámpás tevét adtam neki, és holmi értéktelen apróságot egy rossz kis faládában.

A szerecsen elment nagykomolyan, szótlanul. Csak épp a fejét vakargatta, mintha nem tetszene neki a megbizásom.

Elmúlik három hét, négy hét, az én szerecsenemnek se hire se hamva.

— No bizonyosan megszökött, — gondoltam.

S nem is csodálkoztam rajta, — hiszen alig egy

decurio, ki 2
bonában és
földije ‚a
megállapítha
amennyiben
az ala I. Pa

Itt van
decurio és
az I. ala Pa
földön. Vag
pár éve hiá
a minden b
beli elbocsá

Ha kere
a helyőrség
Ugyanis ek
tették szüks
mának csök

A svév-
bona békés
érezte. A ka
telepet létes
tékenyebb hellyé nőtte ki magát.

midőn a polgárjog nekik adatott, vagy ha nőtlenek volnának, azokkal, kiket ezután vesznek feleségül, de azzal a kikötéssel, hogy mindegyik csak pecséttel lezárták.

A sírköveken kívül, a város területén lelt feliratos fogadalmi és oltáregyet vehet el.

Julius 2.-án Quintus Flavius Tertullus és Quintus Juniús Rusticús consulok idejében.

Az ulpiai I-ső dárdás lovasezrednek, melynek parancsnoka a Sassinából származó Lucius Aufidius Panthera, közlegénységéből: a svájci Novanóból származó Claudiusnak, Mottus fiának és Secundus nevű fiának.

Szószerint leíratott amaz érctábláról, melyet Rómában a megdicsőült Augustus temploma mögött álló falon, Minerva mellett függesztettek ki.«...

Következik utána a szokásos hét tanu neve, kik az okmányt hitelesítették és a két érctáblát összefogó bronzzsineget saját nevüket tartalmazó kövek is beszélnek a multról. Igy az egyik oltárkőről olvashatjuk, hogy azt az Arrabonában állomásozó katonák praefectusai emelték Jupiter tiszteletére. Mások Silvánusnak, Dianának, Junónak, Minervának, Neptunusnak, Bacchusnak, a bikaölő Mithrasnak, s a harcok istenének, Dolichénusnak emeltek oltárokat. De találtak az őskereszténység halával és Krisztus ismert monogrammjával jelzett köveket is, amiből tudjuk, hogy Arrabona I—IV. századbeli polgári lakossága és katonasága, nemcsak a római-, syriai és perzsa isteneknek áldozott, hanem a keresztények istenének is.

*

MDK

Hämmerle és Tsa. mükögyáros.

XV. Kápolna:. Czélja h. egy föpap v.föur imahelyét mutassa be. Tervezömüvészek és iparosok együttmüködésének eredménye.

Az oltár menzáját Hammerle és Tsa készitette müköböl.

Iparm.Társulat egyházmüv.kiáll. 1908. Kat. 105

Kiállitja a "Mühely".

Kümmerle Pál

MDK

A kastély parkjában, olf.

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Kümmerle Pál MDK

Bibliaolvasás, olf.

Műcsarnok 1928/29 téli kiállitás

Kümmerle Pál MDK

Toilette, olf.

Műcsarnok 1928/29 téli kiállitás

Kümmerle Pál MDK

Rabszolgavásár, olf.

Műcsarnok 1928/29 téli kiállitás

Kümmerle Pál MDK

Abbáziai partrészlet, vizf.

Mücsarnok 1913-14. téli kiállitás

Kümmerle Pál

Horthy Miklós út 40

Műcsarnok.

1929. őszi kiáll. 307–309

1 sum evedeti

[illegible]ste.

Kümmerle Pál

Thieme Becker

XXII - 64. l.

(Lyka)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Kümmerle Pál

festő Mucsarnok

1931/32. téli tárl. 350.

1932/33. téli tárl. 592, 593

Kümmerle Pál

Árverési Csarnok aukciós kat.

32. sz. - 1926. ápr.
39. sz. 1927. okt.
40. sz. 1927 dec.

Á. 151 (4).

Kümmerle Pál

Pest

Műcs. kiáll. 1897-től

Pipics 1116

49

3

Olvasó leány.
Kümmerle Pál olajfestménye

Dalolva járom a várost, fönt a bágyadt,
háztetőkről patakokban ömlik a fény:
tavasz van, érzem, füttyös, mámoros legény
üde-kék ég-útján a langytüzű nap:
virágos kedvében csókmáglyát rak
sápadt háztetőkön és emberarcokon.

Vidáman járom a nyüzsgő Nagykörútat
s egy futó röpke percre elgondolkodom . . .

Sosem éreztem még, hogy ennyire rokon
velem minden, minden rokon, hisz' úgy örül:
dalos szivektől virít rét, park, tér szerte,
csörgős kedvű bohócnép ugrándoz körül
rügybontó fákat és virágot nevetve — :
a friss Tavaszt, vagy tán önmaguk' kacagják?
Hogy táncot lejt bennünk valami víg titán? . . .

. . . Egy aranyos csöppség sikongva rázza rám
ablakukból rózsaszín szalagját — — —

Csongor István

Kümmerle Pál

Müteremben c. olajf.
(Mucsarnok, téli tárl.)
Repr.
Tél a müvészetben.
(Bpest, 1940)

tkezik.

ett viz leolvasásának, elszámolá-
iós költségét, a magántüzivezeté-
vizvezetékek tömitetlensége és a
ztás kivizsgálásának, valamint a
erelésének költségeit.
m kaliberü vizmérő átalakitását
ők harminc évvel ezelőtt készült
zerkezete már nem felelt meg a

zelők, végrehajtó- és segédsze-
se stb.
zám

Kümmerle Pál

Müterembe c. dagg.

(Mussarnok. 1938.
özi tárl.)

Repr.

Magyar Nemzeti Művészet

1938. 5. sz. 96. l.

Zürnmesle Pál

Mütterenben c. dipp.

(Münchner 1938.
[illegible])

Pap.

Magyar Nemzeti Múzeum

1938. 5. 4. 96. l.

Kümmerle Pál

festő

1904. I. Fehérvári ut 38 (298)

1904. Lavarni Kiáh Itáson:

Tanulmány. Olajf. (298 sz). Cat. 37

Kümmerle Pál

mil. Bpest 1873. Ref

1896/97 IV éves rajztjel

Mitterhauszer Károly, városi főjegyző

V. 310.

Kümmerle Pál

Sáj és tengeri fertő
mil. Bpest 1873

Thieme-Becker
22 K 64.1.

Kókusz-serleg, beszterczei ág. ev. cyház

tulajd. XVII. sz.

129,

VII. (130.

Kümmerle Pál

Mücsarnok
1914. tav. kiáll. 701. 703
1915-16. téli kiáll. 263, 336
1916. tav. kiáll. 324.
1917. tav. kiáll. 385.
1917-18. téli kiáll. 281
1918. tav. kiáll. 77.
1918-19. téli kiáll
1919-20. téli kiáll. 370
1920-21. téli kiáll. 205
1921. tav. kiáll. 392, 412
1921. őszi kiáll. 215, 321, 350, 449
1922. jub. kiáll. 550, 575, 588.
1922. őszi kiáll. 414
1923. tav. kiáll. 455.
1924. őszi kiáll. 274, 281
1925. tav. kiáll. 484, 485, 486
1926. téli kiáll. 382, 383, 384
1927. tav. kiáll. 627, 667

Leg vasból VI. 19.

Kümmerle Pál

Szül. Budapest 1873

Ref. Reál. gétts.

1893/94 I. I osztály
rajztanárjelölt

1893/94 II. I osztály

1894/95 I-II. II. osztály

1895/96 III "

(Paris)

Trocadéro / V. 208 - 210.

Kümmerle Pál

Műegyetem Budapest.

1897/98. téli félév.

1900. tav. félév.

1901–2. téli félév. 490

1904. tav. félév. 298.

1906. tav. félév. 359

Krasznahorkavára VI. 165.

Kümmerle Pál

Munkacsi Bojtár

1907-8. téli kiáll. 318
1909. graf. nemzeth. kiáll. 659
1909. tav. kiáll. 308, 368
1909-10. téli kiáll. 640
1910-11. téli kiáll. 528, 579
1911. tav. kiáll. 573-575
1911-12. jub. kiáll. 523, 700, 764
1912. tav. kiáll. 325, 460
1912-13. téli kiáll. 589, 590, 594, 627, 775, 776.
1913. tav. kiáll. 192, 269, 662
1913-14. téli kiáll. 720, 736.

d/2 +

1879. Losz Károly: A te

a) A Physica.

Egész alak, ül, ~~is~~ jobbra
melyben folyadék van.
be, bő ujjú ruhája redő
káró lepeljének aljáe ba
villamos készülék látszik

Szénrajz, méretei

Arcopetemi kön
cartonja.

Az 1898. XI. 14
81978 sz. leirat alapjá
tatott 1899. XI. 22-én
szolg. fogadta el (III) 9

Degyiekbe foglalta a
Szerz. Napló 70 s

Kümmerle Pál

festö

Hül, 1873 Budapest.

Lipód

Krück. II. 115. l.

~~Gyömörei kath. olvasókör~~

~~VI. 226~~

Kümmerle Pál

Müvészet 1910. 102

Vadász L., Budapest

Pénztár					
Tartozik		Követel		Napló	
p	f	p	f	p	f

Lap	Nap		Ár

Kümmerle Pál

Munkacsarnok
1927. őszi kiáll. 512, 522
1928. tav. kiáll 379.
Horthy M. int 40
1928/29. téli kiáll. 477, 480, 548
1929. tav. kiáll. 439

Kvtler, Pavl VIII. 34

Kümmerle Pál

életrajz

irod

Gokássy 107 l.

Károly főherczeg

Mellig, jobbra, keretbe
rek gallérja csipkézett, vértbe
vényét szalagon hordja. A farag
babérkoszorútól körülvett pálma
Felirata a kép alatt két sorban

Carl Ertz Herzog
Marg Graff i

és ez után jobbra: 51.

Rm., mér. a vk. 27.8 : 1

S

Kümmerle Pál MDK

Olvasó leány, olf.

Műcsarnok 1929 tavaszi kiállítás

Kümmerle Pál MDK

Rabszolgakereskedő, olf.

Mücsarnok 1929/30 téli kiállitás

Kümmerle Pál

Krisztus-kompozíciója

a Magyar Képzőművészek Egyesülete jub.kiállitásán.

Pesti Hirlap, 934.XII.13.

Kümmerle Pál MDK

Magyar kikötő, vizf.

Mücsarnok 1929 őszi kiállitás

Kummerle Pál MDK

Tanulmányfej, vizf.

Visegrádi részlet, vizf.

Lovranai tengerpart, vizf.

Mücsarnok 1929 őszi kiállitás

Kümmerle Pál MDK

A két jó barát, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Kümmerle Pál

A két jóbarát, repr.

Uj Idők 1912. XVIII. 14. sz. 354.l.

Kümmerle Pál MDK

Játszótársak, olf.

Műcsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Kümmerle Pál MDK

Félakt, olf.

Mücsarnok 1927 tavaszi kiállitás

Kümmerle Pál MDK

Pihenő modell, olf.

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Kümmerle Pál

MDK

Leány-félakt

Műcsarnok 1927 őszi kiállítás

Kümmerle Pál

MDK

Rózsák

Mücsarnok 1927 őszi kiállitás

Kümmerla Pál MDK

Rabszolganővásár

Rossz hangulatban

Leány félakt

Műcsarnok 1925 tavaszi tárlat

Kümmerle Pál MDK

Müteremben, olf.

Akt tükör előtt, olf.

Pihenő modell, olf.

Műcsarnok 1926 téli kiállitás

MDK

Kümmerle Pál

Képzőművészet 1935. 8.1.

MDK

Kümmerle Pál

Fürdés után, vf.

KMT. 1912/13. téli kiáll. kat. 77.l.

MDK

Kümmerle Pál

Tanulmány, of.

Képzőm. Társ. 1901/2. téli kiáll. kat. 49.l.

MDK

Kümmerle Pál

A csősz, vf.

Spitzi, vf.

KMT. 1912/13. téli kiáll. kat. 77.l.

Kümmerle Pál MDK

Otthon, vizf.

Mücsarnok 1909. akvarellek, pasztellek és grafikai müvek nemzetközi kiállitása

MDK

Kümmerle Pál

Csendélet, vf.

Képzőm. Társ. 1909. tav. kiáll. kat. 42.l.

MDK

Kümmelre Pal

Olvasó leany, olajfestmény

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec.15 - 1941 Jan.12. 22.1.

Kümmerle Pál

MDK

Csendélet, vizf.

Műcsarnok 1909. tavaszi kiáll.

MDK

Kümmerle Pál

Csendélet.Vizfm.

Műcsarnok, 1909.tav.kiall. 42.l.

MDK

Kümmerle Pál, festöm.

kiállitott munkája kdérdemelte elismerésünket.

A Mücs. téli XXXXXXX tárlata.
Képzömüvészet. 1932. VI.évf.46.sz. 18.1.

MDK

Kümmerle Pál, festöm.

Dachaui patakrészlet. Olf.

KMT.Kiáll. 1909.Tav.Kiáll. Kat. 4c.1.

Kümmerle Pál MDK

A két jóbarát, repr.

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Kümmerle Pál MDK

Csendélet egy tudós asztalán, vizf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Kümmerle Pál MDK

Uzsonna után, vizf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Kümmerle Pál

MDK
MDK

Incselkedő modell, olf.

Műcsarnok 1918/11. téli kiállítás

Kümmerle Pál MDK

Sétáló nő, vizf.

Mücsarnok 1910/11. téli kiállitás

MDK

Kümmerle Pál, festöm.

Müteremben./ Leányka modell./ Repr.

Műcsarnok.-Őszi Tárlat.
Magy. Nemz.Művészet. 1938. 5.sz. 96.l.

Kümmerle Pál MDK

Zólyomlipcsei részlet

Műcsarnok 1940 Tavaszi tárlat

Kümmerle Pál

MDK

Pihenő modell

Műcsarnok 1941 Téli kiállítás

Kümmerle Pál MDK

Varróleány

Műcsarnok 1941 Jubileumi kiállitás

Kümmerle Pál MDK

Olvasó leány, olf.

Mücsarnok 1940 A magyar müvészetért c.kiáll.

MTA

Kiemelés Pál

Olvasó levele. oif.

Művészmok 1940 A magyar művészetért c. kiáll.

Kümmerle Pál

MDK

Műteremben

Műcsarnok 1939 dec-1940 január

Kümmerle Pál

Műteremben

Önarckép

Mücsarnok 1938 Téli tárlat

Kümmerle Pál

MDK

Almát hámözó leány

Micsarnok 1938 Szent István kiállitás

Kümmerle Pál

MDK

Egyedül otthon

Műcsarnok 1938 Őszi tárlat

Kümmerle Pál MDK

Müteremben

Mücsarnok 1938 Őszi tárlat

Kümmerle PAI

Mitgenommen

MIK

Mitgenommen 1978 Gast Verlag

Kümmerle Pál

MDK

Barna kisleány

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

Kümmerle Pál MDK

Olvasó leány

Mücsarnok 1936 Nő a művészetben c. kiáll.

Kümmerle Pál MDK

Varró leányka, olf.

Műcsarnok 1935 téli és Székely Bertalan emlékkiáll.

Kümmerle Pál MDK

Krisztus beteget gyógyit, olf.

Mücsarnok 1931/32 téli kiállitás

Kümmerle Pál MDK

Rózsák, olf.

Műcsarnok 1918-19 téli kiállitás

Kümmerle Pál MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1918-19 téli kiállitás

Kümmerle Pál

MDK

Jó szomszédok, olf.

Mücsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Kümmerle Pál

Magyar Vízfestők és Pasztellfestők Egyesületének kiállításain a Műcsarnokban "Magyar kikötő" c. műve szerepelt.

PH.929.X.6.

MDK

Kümmerle Pál, festőm.

318. Merengés. Olf.

MNT.1907/8. téli tárl. Kat. 44.l.

Kümmerle Pál

Fiatal leány akt, olf.

Műcsarnok 1922 őszi tárlat

Kümmerle Pál MDK

Pihenő táncosnő, olf.

Műcsarnok 1923 tavaszi tárlat

Kümmerle Pál MDK

Fiatal leány akt, olf.

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

Kümmerle Pál

MDK

Tanulmányuton, of.

Miesarnok 1922 jubileu kiállitás

Kümmerle Pál MDK

[r]érfifej, olf.

Mücsarnok 1922 jubileumi kiállitás

MDK

Kümmerle Pál, festőm.

627. Meleg nap. Olf.

Képzőm.Társ. 1912/13. téli kiáll. Kat. 79. l.

Kümmerle Pál, festőm.

236. Az élet. Tanulmány. olf.

Műcsarnok.1906. tavaszáll. Kat. 39.l.

MDK

Kümmerle Pál

A két jóbarát, repr.

Képzőm. Társ. jub. kiáll. kat. 1911/12.

MDK

Kümmerle Pál

Csendélet egy tudós asztalán, vf.

Műcsarnok 1911/12. téli kiáll. kat. 8o.l.

Kümmerle Pál MDK

Rózsacsendélet, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

Kümmerle Pál MDK

Leányakt, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

MDK

Kümmerle Pál

Meleg nap. Olajf.

KMT 1912/13. téli kiall. 79.1.

MDK

Kümmerle Pál

Incselkedő modell. Olajf.

KMT 1910/11. téli kiall. 58.1.

MDK

Kümmerle Pál. festöm.

Olvasó leány.

Képzöm.Társ.tav.kiáll. 1929. Kat.26.l.

MDK

Kümmerle Pál

Képzőművészet 1929. 16. sz. 28.1.

MDK

Kümmerle Pál, festőm.

Az élet. Tanulmány. Olf.

Mücs. -OMKT. - Tavaszi kiállitás.1900. Kat.39.1.

Kümmerle Pál MDK

Merengés, olf.

Mücsarnok 1907/8. téli kiáll.

MDK

Kümmerle

a meghivott müvészek közt örömmel látjuk itt müveit.

Baranski E.László: ?
Képzömüvészet. 1929. 24.sz. 214.l.

Kümmerle Pál MDK

Az első modell-ülés, olf.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Kümmerle Pál MDK

Vadrózsák, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Kümmerle Pál

MDK

A Spitzi lát valamit!, vizf.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

Kümmerle Pál MDK

Tanulmányfej, olf.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

Kümmerle Pál MDK

Raguzai kikötő, olf.

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

Kümmerle Pál

MDK

A falu árvája, olf.

Műcsarnok 1915-16 téli tárlat

Kümmerle Pál MDK

Spitzi, olf.

Mücsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Kümmerle Pál MDK

Patakrészlet, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Kümmerle Pál

MDK

Primavéra, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Kümmerle Pál MDK

A talált fészek, olf.

Mücsarnok 1912. tavaszi kiállitás

MDK

Kümmerle Pál

Olvasó leány, of.

KMTárs. 1906. tav. kiáll. kat. 40.l.

MDK

Kümmerle Pál

Tanulmányfej, olajf.

KMT. 1915/16. téli kiáll. 52.1.

MDK

Kümmerle Pál, festöm.

kis aktkompoziciója a jobb sorsra érdemes képek közé tartozik.

A XII. terem nem kedvez rossz világításával a kiállított müveknek.

Chroniqueur:

Mücsarnok. - Téli tárlat.
Képzőmüvészet. IV.évf. 26.sz. 28.l.

MDK

Kümmerle Pál

Tájkép. Olajf. 30x38. J.l.b.
Aktok virágokkal. Olajf. 21x25.

Árverési Csarnok aukció kat. 1933.okt. 3.sz. 26.l.

Kümmerle Pál MDK

Leányakt, olf.

Mücsarnok 1919-2o téli kiállitás

Kümmerle Pál

MDK

A világháboru ffju népfölkelője, olf.

Műcsarnok 1917 téli tárlat

Kümmerle Pál MDK

Kis spitzkutya, olf.

Mücsarnok 1917 tavaszi tárlat

MDK

Kümmerle Pál, festöm.

említésre méltó művel szerepel.

/gy./: A Műcsarnok téli tárlata.
Képzőművészet. 1929. 16.sz. 25-28.l.

MDK

Kümmerle Pál

Sétáló nő, vf.

KMT 1910/11. téli kiáll. kat. 55.l.

Kümmerle Pál MDK

Dachaui patakrészlet, olf.

Mücsarnok 1909. tavaszi kiáll.

MDK

Kümmerle Pál

Primavéra. Olajf.

Műcsarnok, 1912. tav.kiall. 64.1.

Kümmerle Pál MDK

Tanulmány, olf.

Műcsarnok 1904. tavaszi kiáll.

MDK

Kümmerle Pál

Müteremben

Önarckép

KMTárs. 1938. téli tárl. kat. 16.1.

MDK

Kümmerle Pál

Leányakt, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 18.l.

MDK

Kümmerle Pál

Rózsa csendélet, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 22.l.

MDK

Kümmerle Pál

Mater dolorosa, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 12.l.

MDK

Kümmerle Pál

Virágárus leány, of.

Az 1921.évi őszi kiáll.tárgym. Műcsarnok.1921. nov. 17.l.

MDK

Kümmerle Pál

A két kis jó barát, of.

Az unalmas lecke, of.

Vándorló felhő, of.

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 47.l.

MDK

Kümmerle Pál

Barna kisleány, repr.

Magyar Nemzeti Művészet 1939. 1.sz.

MDK

Kümmerle Pál

A két jóbarát, repr.

Műcsarnok 1911/12. téli kiáll. kat.

MDK

Kümmerle Pál

Tanulmány, of.

Képzőm. Társ. 1904. tav. kiáll. kat. 37.l.

Kümmerle Pál MDK

Furulyázó fiu, olf.

Mücsarnok 1921. tavaszi kiállitás

Kümmerle Pál MDK

Az unalmas lecke, olf.

Mücsarnok 1921 tavaszi kiállitás

MDK

Kümmerle Pál, festöm.

700. Uzsonna után. Vizf.

Mücsarnok. 1911/12. téli kiáll. Kat. 76.1.

Kümmerle Pál

MDK

Tescheni piacrészlet, vizf.

Műcsarnok 1895. tavaszi kiáll.

Kümmerle Pál MDK

Tengerrészlet, olf.

Műcsarnok 1895. tavaszi kiáll.

Kümmerle Pál MDK

Az élet, tanulmány, olf.

Mücsarnok 19oo. tavaszi kiáll.

MDK

Kümmerle Pál

"Krisztus betegeket gyógyit" c. festm.Repr.
A Magyar Képzőművészek Egyesülete Műcsarnoki Jubiláris Tárlatáról.

Képzőművészet, 1953. 80.sz. 4.l.

MDK

Kümmerle Pál

A talált fészek, of.

KMTárs. 1912. tav. kiáll. 56.l.

M.D.K.

Kümmerle Pál

A tavaszi nagy tárlaton, a Mücsarnokban bemutatott 443 kép és szobormü között szerepel müve.
A 19. oldalon 11-es számmal a müvész fényképe.

Képek, szobrok - festők, szobrászok c.
Szinházi Élet. Bp. 1921. juni. 26.- juli. 2.
X. évf. 26. sz. 23. l.

MDK

Kümmerle Pál festő

Képzőművészet, 1927. 4.sz. 8. l.

Kümmerle Pál, festöm.

537. Tájkép. Olf. 30x39. J.l.b.
538. Aktok virágokkal. Olf. J.l.b.

Árv. Közl. 1933. dec.h. 4.rk.sz. 68.aukció. 26.l.

Kümmerle Pál festőművész.

MDK.

Képzőművészeti Társulatnak tavaszi Kiállitásán vett részt a Szépmüvészeti Muzeumban.

Müvészet, 1918. 2.1.

Kümmerle Pál festőművész

Olvasó leány

"Nő a művészetben" kiállítás katalógusa. 1936. Műcsarnok.

Kümmerle Pál festőművész

Krisztus betegeket gyógyit

Jubileumi kiállitás tárgymutatója.Műcsarnok 1934.

Kümmerle Pál MDK

Rabszolganővásár, olf.
Rossz hangulatba , olf.
Leány félakt, olf.

Műcsarnok 1925. Tavaszi kiállitás

Kümmerle Pál MDK

Jó szomszédok, olf.

Műcsarnok 192o. tavaszi kiállitás

Kümmerle Pál MDK

Barna kisleány

Műcsarnok 192o. téli tárlat

Kümmerle Pál MDK

Leányakt, olf.

Műcsarnok 1919-2o. téli tárlat

KÜMMERLE PÁL

Visegrádi részlet. Vizf.

Magyar kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.
19.oldal

Kümmerle Pál MDK

Rózsa-csendélet, olf.

Műcsarnok 1920-21. Téli kiállitás

Kümmerle Pál MDK

Krisztus betegeket gyógyit

Mücsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

KÜMMERLE PÁL

579. Incselkedő modell. Olajf.

Képzőm.Társ. 1910/11. téli kiáll.kat. 58.oldal

Kümmerle Pál MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1918-19. Téli kiállitás

Kümmerle Pály MDK

Rózsák, olf.

Műcsarnok 1918-19. Téli kiállitás.

MDK

Kümmerle Pál festő

Tav. kiáll. Műcs. máj. 36. l.

MDK

Kümmerle Pál

Rabszolganővásár, of.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 32.l.

MAGYAR NEMZETI MÚZEUM — NÉPRAJZI MÚZEUM
ETHNOLÓGIAI ADATTÁR
Budapest, VIII., Könyves Kálmán körút 40
Telefon: 331-142

MDK

Kümmerle Pál

Rossz hangulatban, of.

Leány félakt, of.

Tav. kiáll. Mücs. 1925. máj. 32.l.

KÜMMERLE PÁL

192. Spitzi. Olajf.

KMT 1913.tav.kiáll.ka t. ~~49~~ 50.oldal

Kümmerle Pál

MDK

Olvasó leány

Millenarnok 1936. okt-nov.
A nőa művészetben kiáll.

MDK

Kümmerle Pál, festö

Nöi félakt.	40x30	Olf.
Fiatal leányakt.	40x30	"
A csösz.	40x37	Vizf.

Áll. Árv. Csarnok.-M.Képzöm. Egy.kiáll. 1922.dec.15.-17

Kat. lo.l.

MDK

Kümmerle Pál, festöm.

Furulyázó fiu. olf.

Mücs.-OMKE 1921. Tavaszi kiáll. Kat.2o.1.

MDK

Kümmerle Pál, festöm.

Az unalmas lecke. olf.

Mücs.-OMKT. 1921. Tavaszi kiáll. 21.1.

Kümmerle Pál MDK

Alkonyat, vizf.

Mücsarnok 1897. téli kiáll.

MDK

Kümmerle Pál

A talált fészek, of.

Műcsarnok 1912. tav. kiáll. 55.l.

MDK

Kimmerle Pál, festöm.

Krisztus beteget gyógyit. Olf.

Mücs.-OMKT 1931-32.évi.téli,kiáll. dec.20.-jan.17.
Kat. 21.1.

MDK

Kümmerle Pal

A kis hű kisérő.Olajf.
A munkába.Vizf.

Képzőm.Társ. 1912/13. téli kiáll. 89.1.

MDK

Kümmerle Pál

A kis hű kisérő.Olajf.
A munkába.Vizf.

KMT 1912/13.téli kiáll. 89.1.

MDK

Kümmerle Pál

Spitzi.Olajf.

Képzőm.Társ.1913.tav.kiáll.kat.50.l.

MDK

Kümmerle Pál

Egyedül otthon

KMTáro 1938. őszi kiáll. 25 l.

MDK

Kümmerle Pál

Müteremben

KMTárs 1938. őszi kiáll. 25 l.

MDK

Kümmerle Pál

Rózsák, of.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 26 l.

MDK

Kümmerle Pál

A kastély parkjában, olaj

Okt. 1913. tav. kiáll. 82 l.

Kümmerle Pál
Leányakt, olaj

[illegible]

Téli tárlat. Műcsarnok, 1919-2c. 19 1.

rint egy-egy törzslapot ke

felterjeszteni sziveskedjé

Budapest, 1

A minisz

Ly.b.

h

Méltóságos

dr. G e r e

a Műemlékek

Kümmerle Pál
Rabszolgavásár
Rossz hangulatban
Leány félakt

O.M.K.T. 1965. május. 32 l.

Kümmerle Pál

Félakt

Krisztus betegeket gyógyit

A modell

A Budapest-Szentimrevárosi kulturegyesület
képzőművészeti és iparművészeti kiállitása.

1935. 3 l.

Kümmerle Pál
Rózsák, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Mücs. 14 1.

Kümmerle Pál
Csendélet, olaj

O.M.K.T. 1918-19. évi kiáll. Műcs. 14 l.

Kümmerle Pál
Fiatal leány-akt, olaj

Csni Tárlat. Műcs. kiállítása. 1922. nov.
~~29~~ 30 l.

MDK

Kümmerle Pál
Csendélet

KM Térs 1929/3o téli kiáll. 23 l.

MDK

Kümmerle Pál
Rabszolgakereskedő

KM Társ 1929/3o. téli kiáll. 23 l.

Kümmerle Pál festőművész
Vándorló felhők, olajf.
Kelenföldi Művészek kiállitása
Bpest, 1915 február

Műemlékek Országos Bizottság
jára, elszámolás kötelezettsé
re a fentmegjelölt alnaplóba

Budapest, 192

A hivatalos m

Kümmerle Pál festőművész
Hullám, olajf,
Kelenföldi müvészek kiállitása
Bpest, 1915 február

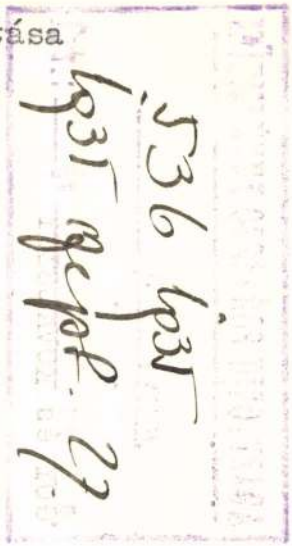

GOY és KOVALSZKY
irodagépüzeme
Budapest, V. Nádor u. 11.
Telefon 26-9-33

T. c.
Országos Müemlék Bizottság
Budapest, IX.
Rákos-u. 10.

Könyveink átvizsgá
feltüntetett b. számlájuk esedéke
mai napig nem nyert kiegyenlitést

Tisztelettel kérjük
összegü követelésünket az idemell
utalni és vagyunk szolgálataikra

Esedékes követelésünk:

1935. VIII. 2.-i számla P. 310.40

Kümmerle Pál festőművész
Kutyus, vizf.
Külföldi Művészek kiállitása
Bpest, 1915 február

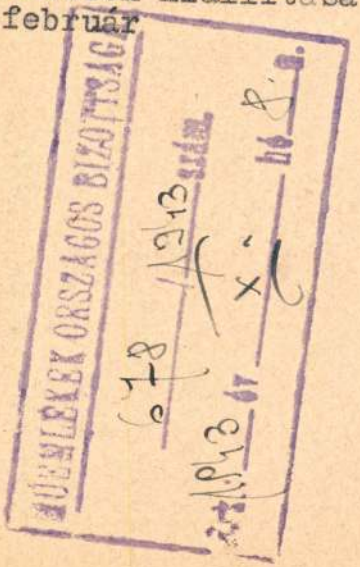

55.877/1943.III.szám.

Felkérem a Bizottsá
temes Konventnek a hazai r
szóló szabályrendelete ügyé
sze fel.

Budapest, 1943. okt

A kiadvány hiteléül:

min. s.hiv.igazgató.

A Müemlékek Országos Bizot

Kümmerle Pál festőművész
Kutyus.Vizfestmény
Hullám Olajf.
Kelenföldi Müvészek kiállitása
1915. február

...tatásügyi Minisztérium.

A m.kir. vallás- és közoktatás
szám alatt s a keb.számv.XII.
nek másolata:

Költségvetési év: 1926/27. S
tása. Rovat: 7. Alrovat: 3.

Utasitom, h
Országos Bizottsága előadójá
talos utjának költségeire Öt
számú kiadási csekkszámla te
március hó 22-én. A miniszte

Kümmerle Pál festőmüvész
Vadrózsák.Olajf.
Kelenföldi Müvészek kiállitása
1915. február

ságodat tisztelett

Budap

Kümmerle Pál festőművész
Vadrózsák, olajf.
Kelenföldi Művészek kiállitása
Bpest, 1915 február

használata fejében kapitándó a Korona Kápolna kertjének a gondozását átvenni és az épületben előforduló kisebb javitásokat is az anyagmegtérítése mellett elvállalni mintán mesteremberek felett rendelkezik.

Amidőn az 1915 évi julius havában a lugosi pénzügyigazgatóság hozzájárulásával a fentjelzett módon használatra átadták, a nevezett parancsnokság, a rendelkezésére álló nagymunkaerővel a kertet oly csinos állapotba hozta, hogy azt a munkát 600 K. költséggel sem tudták volna létesiteni.

A már emlitett parancsnokság, tekintettel, hogy most már időszerü a termelésre elő készülni, azon kéressel járult hozzánk, hogy a kert erre alkalmas részei vetemény termelésre átadassanak, ennek ellenében

MDK

Kümmerle Pál, festő

Visegrádi részlet. Vizf.

Mücs.-Az 1934.évi Magyar Kiáll. 1934.szept.27.okt.28.
Kat.19.l.

MD K

Kümmerle Pál, festö

49. Patakrészlet.	Vizf.	
50. Patakrészlet.	"	
Dalmát partrészlet.	Olf.	
Arczképtanulmány.	"	9.1.
Olasz partrészlet.	"	"

A "Visszautasitottak Szalonja" 1906 körül. Kat. 8.1. és 9.1.

MDK

Kümmerle Pál, festö

Eltemetétlen. Olf.

A "Visszautasitottak Szalonja" 1906 körül. Kat. 13.1.

MDK

Kümmerle Pál festő

KMTárs őszi kiáll. 1938. nov. Mücs. 36 l.

Kümmerle Pál

MDK

Almát hámozó leány

Műcsarnok 1938. Szent István kiáll.

Kümmerle Pál: MDK

Félakt

Krisztus betegeket gyógyit

A modell

A Budapest-Szentimrevárosi Kulturegyesület kiáll.
1935. Bp. XI. Horthy Miklós ut 15/d.

Kümmerle Pál MDK

Visegrádi részlet, vizf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

Kümmerle Pál

MDK

Rabszolganő, olf.

Rózsák, olf.

Műcsarnok 1932/33 téli kiállitás

MDK

Kümmerle Pál,festö .

Rabsolganövásár.
Rossz hangulatban.
Leány félakt.

OMKT-Mücs. Tavaszi kiáll. és Gyüjt.kiáll. 1925 máj.jun.

Kat. 32.1.

MDK

Kümmerle Pál

Csendélet, vf.

N.Szal. 1913. tav. 13. 1.

MDK

Kümmerle Pál

Pihenő model

KMTárs kiáll. 1941. dec. Mücs. 15. l.

Kümmerle Pál.

OMKT.1895.tav.

Kümmerle Pál festő.

Tescheni piac-részlet. Vizf.
Tengerészélet. Olajf.

OMKT.1895.tav.

MDK

Kümmerle Pál

Zólyomlipcsei részlet

Tavaszi Tárlat. 1940 ápr.-máj. 7.l.
Mücs.

MDK

Kümmerle Pál, festö

Pihenö táncosnö. Olf.

Tavaszi tárlat.1923 ápr.-máj. OMKT-Mücs. Kat.34.l.

MDK

Kümmerle Pál,festö

Müteremben.
Önarckép.

KMTárs. Téli tárl. 1938. febr.-márc. Gyüjt. Kiáll.
Bp.Mücsarnok. Kat. 16.l.

MDK

Kümmerle Pál

Női akt, of.

Árv.Közl. 1940. dec. 7.rk.sz. 96.aukc.

26 l.

MDK

Kümmerle Pál

Magyar kiállító művészek névsora. Műcsarnok. 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Kümmerle Pál

Müteremben, of.

Horthy jub. kiáll. Wlcs. 1939. dec. 21. 1.

MDK

Kümmerle Pál, festő.

Patakrészlet. Of.

Képző m. Társ. 1909/10 téli kiáll. Kat. 60. l.

Hiermede Heb ik de
Eer U kennis te geven
dat

Kümmerle Pál †

festő

meghalt 1943-ban

vagy 1944-ben

Rajzoktatás

1944. V. cif. 4. 11.

34. l.

268. kép. *Zománcos kehely, 1680.*

Kümmerle Pál

Barna kisleány. Kümmerle Pál olajfestménye.
Műcsarnok, Téli Tárlat.

Magyar Nemzeti Múzeum
1939. I. 2.

Csendélet. Molnár Z. János olajfestménye.
Műcsarnok, Téli Tárlat.

Kümmerle Pál: A két jóbarát.

Körösfői Kriesch Aladár: Gorgophone.

Kümmerle Pál

491 **Markó Ernő**. Óbudai hajógyár. Olajf. Eladó.
492 **Veress Zoltán**. Tülekedő szarvasok. Olajf. Eladó.
493 **Markó Ernő**. Uszályok a Dunán. Olajf. Eladó.
494 **Krutsay Ferenc**. A csacsis bohóc. Olajf. Eladó.
495 **Markó Ernő**. Öreg ház Budán. Olajf. Eladó.
496 **Markó Ernő**. Tél a kikötőben. Olajf. Eladó.
497 **Erdőssy Béla**. Garam. Olajf. Eladó.
498 **Kóbor G. Henrik**. Márciusban. Olajf. Eladó.
499 **Horovitz Ármin**. Fleischl Pál úr arcképe. Olajf. Magántulajdon.
500 **Heyer Arthur**. Fővad télen. Olajf. Eladó.
501 **Erdőssy Béla**. Garam mellett. Olajf. Eladó.
502 **Náray Aurél**. Az albérlők ebédje. (Tanulmány.) Olajf. Eladó.
503 **Krutsay Ferenc**. Bujdosók. Olajf. Eladó.
504 **Juszkó Béla**. Gyerek kutyával. Olajf. Eladó.
505 **Bruck Hermina**. Őszi rózsák. Olajf. Eladó.
506 **Szepesi Kuszka Jenő**. Interieur. Olajf. Eladó.
507 **Juszkó Béla**. Csendélet. Olajf. Eladó.
508 **Déry Béla**. Holdfeljötte a francia Rivierán. Olajf. Eladó.
509 **Sereg Jakab**. Munkáscsalád. Olajf.
510 **Turmayer Sándor**. Női arckép. Olajf. Magánt.
511 **Ingomár Ferenc**. Családi arckép. Olajf. Magánt.
512 **Klammer Mariska**. Régi országút. Olajf. Eladó.
513 **Kümmerle Pál**. A két kis jó barát. Olajf. Eladó.
514 **Kümmerle Pál**. Az unalmas lecke. Olajf. Eladó.
515 **Kümmerle Pál**. Vándorló felhő. Olajf. Eladó.
516 **Sándor Béla**. Esős idő. Olajf. Eladó.
517 **Gerster Károly**. Pokol-völgy.
518 **Gerster Károly**. Assuani táj.
519 **Thomaené W. Margit**. Leányfej. Olajf. Eladó.

Képrom. Társ. 1911. tav.

Kiáll. Eat.

XVI. TEREM.

520 **Kléh János.** Első hó. Olajf. Eladó.
521 **Pálfy József.** Kikötő Christiansöben. Olajf.
522 **Kléh János.** Befagyott Pityó. Olajf. Eladó.
523 **Kléh János.** Tél. Olajf. Eladó.
524 **Katò Kálmán.** Tél a belvárosban. Olajf. Eladó.
525 **Kléh János.** A Tisza télen. Olajf. Eladó.
526 **Rubovics Márk.** Téli táj. Olajf. Eladó.
527 **Andaházi Kasnya Béla** Ködös táj. Olajf. Eladó.
528 **Déry Béla.** Osztrák Riviera. Olajf. Eladó.
529 **Sautner Lipót.** A csillaghegy. Olajf. Eladó.
530 **Déry Béla.** Kilátásom a Múzeum-kertre. Olajf. Eladó.
531 **Katò Kálmán.** Árok-utca Budán. Olajf. Eladó.
532 **Katò Kálmán.** Kereszt-utca Budán. Olajf. Eladó.
533 **Királyfalvy Károly.** Sz. V. úrnő arcképe. Olajf. Magánt.
534 **K. Spányi Béla.** Téli reggel. Olajf.
535 **Királyfalvy Károly.** Két gyermek arcképe. Olajf. Magánt.
536 **Katò Kálmán.** Mosónők. Olajf. Eladó.
537 **Papp Sándor.** Kőrös-részlet. Olajf. Eladó.
538 **Telek Antal.** Városligetből. Olajf. Eladó.
539 **Fejér Sándor.** Alkony. Olajf. Eladó.
540 **Katò Kálmán.** Nyár a Kőműves-utcában. Olajf. Eladó.
541 **Déry Béla.** Út Monte-Carlo fölött. Olajf. Eladó.
542 **Rubovics Márk.** Esti hangulat. Olajf. Eladó.
543 **Déry Béla.** Canale della Giudecca. Olajf. Eladó.
544 **Rubovics Márk.** Kilátás Újpestre. Olajf. Eladó.
545 **Papp Sándor.** Naplemente. Olajf. Eladó.
546 **Vida Árpád.** A verandán. Olajf. Eladó.
547 **Vida Árpád.** A kertben. Olajf. Eladó.
548 **Vida Árpád.** Piroska a kertben. Olajf. Eladó.

Kümmerle Pál

festette az egri „A liceum látképe" című vízfestményt 1896-ban. Mérete: 770 x 1030 mm.

Voit Pál stb.: Heresmegye műemlékei II. Magyarország műemlékei topografiája VIII. köt. Budapest, 1972.

4661

Kémmerle Pál

Művei szerepeltek a Műcsarnok 1906-os

Tavaszi kiállitásán -említve

Fülep Lajos:A művészet forradalmától a nagy forradalomig

Bp.1974 Magvető 175.old.

KÜMMERLE PÁL

/ 1871 - /

Aukció:
Pal Kümmerle: Apfelschälendes Mädchen.
Öl auf Karton, 23x19 cm. Sign.

Wien, Dorotheum,
453. Kunstversteigerung, 1981 Febr.
Katalogus 380.sz. 51old.

Künstler István B.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

naiv festőművész

BUDAPESTER RUNDSCHAU

51

1981 JAN

1021

In Debrecener Kulturhaus „Ferenc Kölcsey" wurde eine selbständige Ausstellung des 57-jährigen naiven Künstlers István Beke aus Nádudvár eröffnet

... Druck schießt. Am Ende des Schlauches befindet sich ein Saugkopf, dessen Düsen die Wasserstrahlen noch beschleunigen. So wird das Spülgut in einen zweiten Schlauch ‚gejagt'. Danach gelangt das Gemisch in die entfernteren Teile der Bucht, wo man schon mit Baggern arbeiten kann. Doch hier in vier bis fünf Meter Tiefe hat es der Taucher schwer, denn er muß den „zweiarmigen" schweren Saugschlauch sicher halten, Weil er in der dunklen Tiefe überhaupt nichts sehen kann, muß er die Schienen Schritt für Schritt ertasten. Um nicht von der Strömung abgetrieben zu werden, muß der Taucher Bleigewichte tragen."

„Alle anderthalb Stunden wechseln wir uns ab", sagt Géza Cser, dann winkt er — die kleine Ruhepause ist vorbei — und taucht wieder in die Tiefe.

Zur Zeit besteht die Gruppe aus vier Tauchern, doch verrichten diese Arbeit, die nun schon Wochen dauert, insgesamt acht bis zehn Mann, je nachdem, wer wann Zeit hat. Alle sind sie Mitglied des Taucherklubs der

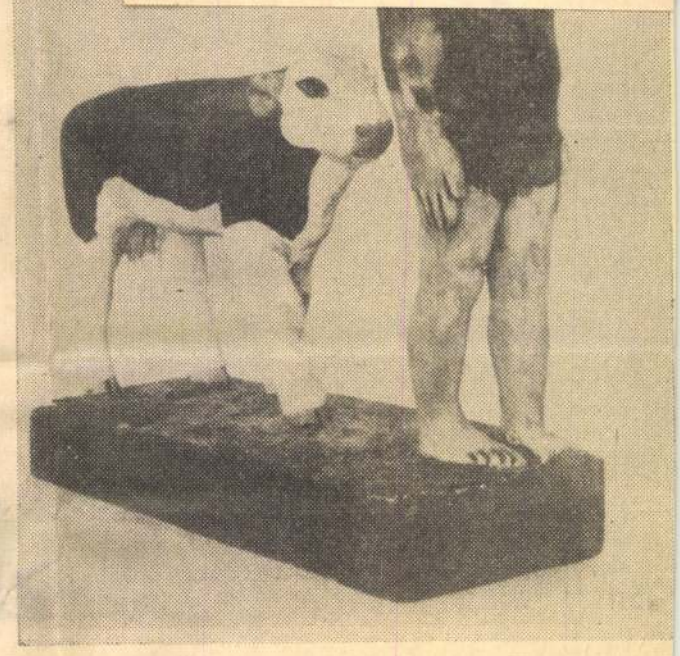

Ferenc Szalay: Knabe mit Kalb (1971)
Fünfunddreißig Jahre — fünfunddreißig Künstler

Senki se beszél
mán, se olyan soká
den felszólalása ug
Amikor duplaszékél
hogy két széken ülj
tornyodzott óriás al
pulpitusra nehezede
cvikkerét és szakálla
szálu hálót feszitett
kezdett a beszédbe,
mint az inyenc a c
esemege volt. Egy k
ket mondott:

— Tisztelt Köz
vet, hogy bontsuk l
tett térségre épitsük
kérdés dogmatikus

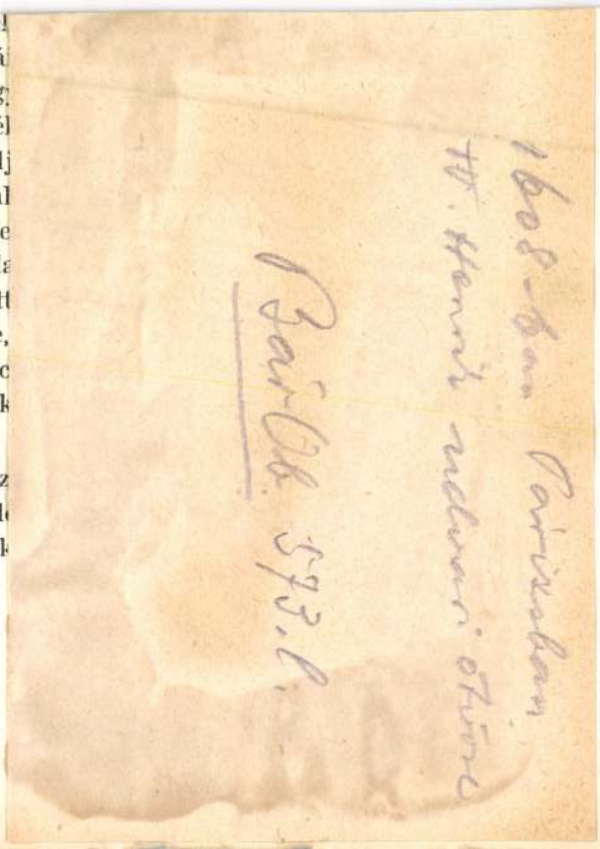

kell váltani, de ugy gondolom, templomot nemcsak épiteni, de épittetni is lehet, sőt szerezni is. Hát itt vannak a mi szeretett zsidó testvéreink. Azok nem vitatkoztak, de épitettek az isten dicsőségére olyan zsinagógát, amely székesegyháznak is beillik. Vegyük meg a zsinagógát és alakitsuk át fogadalmi templommá. A zsidók tudnak áldozatot hozni a bajba jutott magyarságért, lehet, hogy most is segitenek rajtunk. De ha mégis csalódnék a feltevésemben és izraelita testvéreink ez egyszer megtagadnák az áldozatkészségüket, akkor kérjük meg Rósa Izsót, aki vitatkozás nélkül és dobszó nélkül épitette meg a gyönyörü zsinagógát: épitse meg a mi templomunkat is, ezer forintot teszek egy picula ellen, hogy megépiti, másik ezret arra, hogy mi meg nézni fogjuk. Hát csak ezt akartam mondani.

Az emberek bosszankodni is akartak, meg nevetni is, csak vitatkozni, azt már nem akartak. Attól elvette a kedvüket ez a hatalmas Pillich Kálmán. Nem is szólt senki egy kukkot se és csöndesen széjjel mentek. De soknak a fejében motoszkált a

Kürmesser Péter

ötvös

értesítést nyerni, hanem bizonyságlevelet is kér a tanácstól, hogy mint magyarországi, kassai születésű elhalt szüléinek törvényes gyermeke s örököse.[1]

Úgy látszik türelmetlenül várta a választ, s minthogy az nem érkezett, február 24-én egy megbizottal küldött a hasonlag Lyonban lakó Binder János Jakabot, ellátva a kormányzó Guise herczeg menedéklevelével. A levélben, melyet ettől küldött, már névszerint megnevezi szüleit és gyors választ kér, s különösen sürgeti keresztlevelét.[2] Ez alatt Lyonban elválván Guise herczegtől, önálló üzletet kezdett s épen ezért márcz. 24-én a tanácstól újra megsürgette a választ.[3] Még egyszer, ápril 9-éről újra írt a tanácsnak sürgető választ.[4]

De nem a tanácson múlt, hogy Khurmesser leveleire nem kapott választ: mind az öt levél egy és ugyanazon napon érkezett meg: október 16-án.[5] A tanács aztán tárgyalni kezdte a dolgot s 1606 julius 1-én kelt válaszában tudatta, hogy összes öröksége 90 frtra rug s megküldte keresztlevelét.

Khurmesser életében ez alatt nagy fordúlat állott be: áttette lakását Lyonból Párisba, s itt IV. Henrik franczia királynak udvari ékszerészévé lett. Már mint ilyen tudatta 1608 deczember 13-án a kassai tanáccsal, hogy 1606 október 14-én megkapta a keresztlevelet, s kéri a tanácsot, hogy 90 frtnyi örökségét Bécsben ifj. Henszszel Lázárnak adják át, kit ő az átvételre feljogosított.[6]

Khurmesser szépen, tisztán írt, levelei jól vannak fogalmazva, s azok stylusa világos, tiszta főre mutat. Az a pálya, melyet pár év alatt megtett, midőn Lyonból Párisba ment, s Guise herczeg udvari ékszerészéből a franczia király udvari ékszerészévé lett, mutatja, hogy Franczia-országban jó hírnek örvendett. Azokat kétségtelenül munkáinak, alkotásainak köszönhette.

De hol vannak azok?

Lehetnek s talán vannak is: de nem ismerjük öket. Azonban még nem lehet lemondani a reményről, hogy feltalálhatjuk azokat: Khurmesser bélyege megmaradt a pecséteken, melyekkel leveleit lezárta s az e következő:

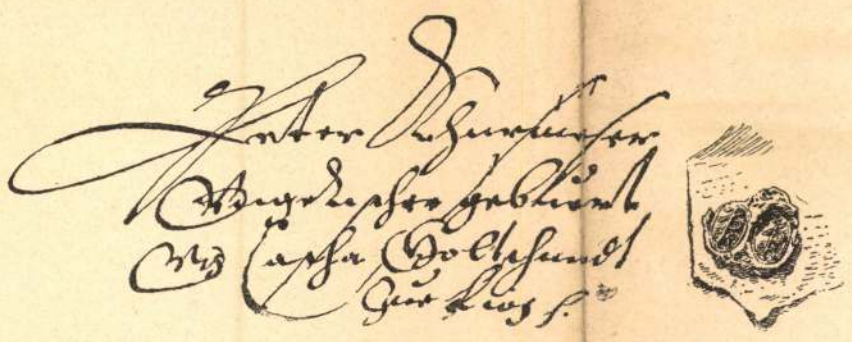

Leveleiben, mint aláírásának facsimile is mutatja, magyarnak mondta magát. Egy okkal több, hogy mi is helyet adjunk neki hazai művészeink sorában. Talán bélyege alapján valamely munkáját is sikerülend feltalálni.

Szilágyi Sándor.

1 Ugyanott. Ezt is csak mint Goldschmidte irja alá.

2 Ugyanott. E levél aláírása: «Peter Khuermesser Goldschmied und wohnhaft zur Lion.»

3 «Weilen ich mich Petter Khurmesser goldschmit meines Handwerkhs inn Lion eingelassen.» S aláirja: «Peter Khurmesser ungerischer Geburt von kassa Goldschmidt zu Lion.»

4 Ugyanott. E levél aláírása: «Peter Khurmesser goldschmiedt gepürtig von Kassa wohnhafftig zue Lion.»

5 Mind az öt levelen «Præsen. 16 Oct. 1605» áll.

6 Ezen levél eltérőleg a többitől, melyek egész iven vannak irva, csak félivet foglal el; nevét is «h» nélkül irja s aláírja, ekkép szól: «Peter Kurmesser Kön. Mjt. zu Frankreich und Navarra Hoff-Goldschmied zu Paris.» E levélre nincs Præs. vezetve.

Fiókky Albert. Arad. 1884.

AZ
ÖTVÖSSÉG TÖRTÉNETÉHEZ A XVII. SZÁZADBAN.

I. EGY MAGYAR ÖTVÖS PÁRISBAN.

HAZAI IPAROSAINK s a külföldiek között folytonosan igen élénk közlekedés állott fenn: maga a czéhszervezet tette azt szükségessé, mondhatni elkerülhetetlenné, az által, hogy a czéhszabályok a legényektől felszabadulásuk előtt elengedhetlenül megkivánták a vándorlást. Ilyen módon sok mesterlegény jött hazánkba, ki itt megtelepedett s viszont a miéink közül is akárhány maradt külföldön. E körülmény nem kis befolyást gyakorolt arra, hogy bizonyos tekintetben a mesterségek nemzetközi jelleget öltsenek, mert így minden újabban felmerült eszme vagy újítás, rövidebb-hosszabb idő alatt, megtette a maga körútját Európában s a mennyiben a localis viszonyokkal, izlésekkel nem ellenkezett, átalánossá lett, szélesebb körben elterjedt.

Azokról az iparosokról, kik külföldön telepedtek meg s ott találtak magoknak új hazát, alig van valami tudomásunk: pedig aligha volna meddő a buvárkodást ez irányban is megkezdeni.

A véletlen úgy hozta magával, hogy másirányú buvárkodásaim közben a kassai levéltárban egy kassai származású, de Francziaországban letelepedett ötvösnek, Khurmesser Péternek 1605—8 közti évekből hat levelére bukkanjak. E levelek érdekes adatokat tartalmaznak, melyek későbbi buvárlatokra alapúl szolgálhatnak. Megpróbálom összeállítni azokat.

Khurmesser Péter kassai születésű volt. Atyját Khurmesser Gergelynek s anyját Szabó Annának hívták. Az ötvösmesterséget tanúlta; s mint mesterlegény vándorlása közben kiment Francziaországba. Lyonban telepedett meg s itt Guise herczegnek, a lyoni kormányzónak udvari ékszerészévé lett.[1]

1604 végén vagy 1605 elején értesült, hogy szülői elhaltak. Január 30-án 1605-ben rövid levelet írt a kassai tanácsnak, melyben szülei hagyatéka iránt tudakozódott.[2] Két héttel utóbb február 13-án újabb tudakozodó levelet intézett a tanácshoz, melyben már nemcsak szüléi hagyatékáról óhajt

[1] 1605. febr. 13-iki levelében: Weiln ich mich inn frembden Ländern meines Handwerkhs ein Goldschmiedt ehrlich und aufrichtig verhalten, und inn der Stadt Lyon zue Frankreich inn des Herrn Obristen Hofgoldschmiedt ethch Jahr inn Diensten verhalten.

[2] Eredetije a kassai levéltárban. 1605 Missilis. «Datum zur Lion im Frankreich den 30 Tag Januarÿ 1605», ezt egyszerűen mint «Goldschmiedt» irja alá. Czimezve a kassai tanácsnak.

Kürmesser P

Khurmesser Péter ötvös, kinek atyja Gergelyés anyja Szabó Anna, Kassán született. Ömaga Lyonban telepedett le, hol Guise herczegnek udvari ékszerészévé lett. Szülei elhalván 1605-8 körül hat lovelet írt Kassa város tanácsának szülei öröksége ügyében. Ösz öröksége 90 fit lett. K. czután Párisba ment, hol IV. Henrik francziakirály udvari ékszerészévé lesz.

Pulitzky Album 1884. 127 l.

Reinwasser ?

Kürmesszer ötvös Péter

1605–1608.

1605. jan. 30-iki kelettel Lyonból levelet ír a kassai tanácsnak, tudatná vele, milyen hagyaték maradt réa atyja és anyja után. 1605. febr. 13. ugyanesak Lyonból ír a kassai tanácsnak s tudatja, hogy az ő atyja Greger Kurmesser, az anyja pedig Katharina Saboo volt. 1605. febr. 27-én ismét Lyonból ír a tanácshoz s egyúttal Lyonban lakó rokonát, Hans Jacob Bindert küldi Kassára, s kéri, ne tagadja meg kéréset s adjon hitelt küldöttjének.

Saját leveléből tünik ki, hogy Kassai született.

1605. márc. 27-én ugyan Lyonból ír az örökség ügyében.

1608. decz 13. Párisból ír a kassai tanácsnak a szülei után réa maradt 90 frtot érő hagyaték ügyében. [Valószínűleg valamegik kassai mesternél tanult. Felszabadulása után bujdosni indult s bujdosásában Francia országba jutott. 1605-ben Lyonban tartozkodik – mégpedig, mint a hogy írja: in der Stadt Lion zue Franckreich in des Herrn Obristen Hoffgoldschmiedt etlich Jahr in Diensten verhalten.

Itt megismerkül s valamegik Guise hercreget szolgálja udvari ötvös minőségben.

1608-ban Párisban lakik a hol IV. Henrik Franciaországi Navarra királyának udvari ötvöre gyanánt van alkalmazva.

Mihalik valószínűnek tartja, hogy a neuz. nuremban lévő egy czágás testű pohár, amelyen Kürmesser pecsétjéhez hasonló rajzu mesterjegy van, az ő műve, s még itthon, talán legény korában készítette.

Mihalik Ionef. Kassavarós ötvösségének tört. Bpest 1900, 238. l.

Hikisch Rezsö

épitész

Hermann Tórsef

festö.

Habich Ferenc

épitész

Kürmeszer Péter

ötvös

lásd

Mih Novoszády 5. l.

Kürmesser Péter

ötvös

örsd

Berényi 43. l.

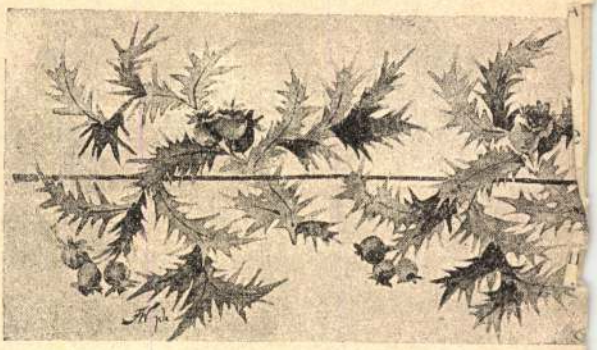

MŰVÉSZETI TÁRGYAK GYŰJ

I.

A művészeti tárgyakat a mióta gyűjtik, ha annak termékeit gyűjteni szokás.

A görög és a római írók számos hamisítást tulajdonképeni hamisítás csak a római csász

KÜRMESSZER PÉTER.

Irta: MIHALIK JÓZSEF.

HA NEM is tüzetesen és minden körülményeire nézve földerítve, a kassai származású *Kürmesszer Péter* ötvösmester életpályáját mégis eléggé ismerjük, részint Szilágyi Sándornak egyik kisebb följegyzéséből,[1] részint e sorok irójának a kassai ötvösséget tárgyaló művéből.[2]

E források szerint, a melyeknek ismét Kassa szab. kir. város gazdag levéltára szolgáltatta az adatokat, ismeretes, hogy *Kürmesszer Péter* atyja *Kürmesszer Gergely* kassai polgár, anyja pedig *Szabó Katalin* volt. A szülők a XVII. század első éveiben halhattak meg Kassán, mert *Kürmesszer Péter* 1605. január 30-iki kelettel ír a francziaországi *Lyonból* levelet Kassa város tanácsához, kérvén, tudassa ez vele, minő örökség maradt reá szülői után. Ugyanez év február 13-án, 24-én, 27-én, továbbá márczius

Kürmesszer Péter Lyonban és Párisban kelt leveleinek zárósorai és lyoni levelének zárlatán alkalmazott pecsétje.

27-én és április 9-én még mindig mint lyoni lakos s ott működő ötvös írja ez ügyben a kassai tanácshoz leveleit, 1608. deczember 13-án azonban már *Párisból*, mint *Francziaország és Navarra királyának udvari ötvöse* ír Kassára a szülei után reája maradt 90 forintot érő hagyaték ügyében.

Eme levelek adataiból meg lehetett tehát állapítani, hogy *Kürmesszer Péter* kassai származású volt s hogy mint kassai fiú bizonyára szülőhelye valamely mesterénél tanulta ki az ötvösséget; majd fölszabadul s «bujdosni» megy, hogy — miként alább látni fogjuk — Kassán mesterré lehessen. Tanulóéveinek, fölszabadulásának s bujdosásának ideje a XVI. század nyolczvanas-kilenczvenes éveire eshetik, mert 1603-ban már kassai mester. Később külföldre indul, mint annyi sok társa, hogy ott keresse boldogulását. 1605-ben *Lyonban* tartózkodik, ott meg is nősül s valamelyik *Guise-herczeg* (talán éppen *Károly Mayennei herczeg)* udvari ötvöse. 1608-ban már *Párisban* találjuk, ahol mint udvari ötvös *IV. Henrik* királyt szolgálja művészetével. Innét deczember hó 13-án Kassára írt levele az utolsó adat, melylyel felőle rendelkezünk.

[1] Pulszky-Album.

[2] *Mihalik József:* Kassa város ötvösségének története. Arch. Közlemények, XXI. kötet. Kiadja a Magy. Tud. Akadémia. Budapest, 1899. 238. old.

Mur. és Kor. Ét. 1909, 2-3. sz.

A talált dolgokat megszámozva, úgy mint a sírok tartalmánál, tesszük el, persze a mindenkori kutató-árok számának megjelölésével. Igy például: *C* 10. szám. Azaz, hogy a tárgy a *C* árokban a 10-ik leletet képezte.

A méreteket ily alkalommal legczélszerűbb úgy felvenni, hogy a kutatóárok felső vagy alsó végétől kiindulva, az árok hosszúságának a szélességi és mélységi mértékeit följegyezzük. Ez utóbbi méretet a szabadon hagyott part oldaláról olvashatjuk le. Igy például egy erre vonatkozó jegyzetünk a következőkép fog szólni: II. árok. Hossza 10·50 cm., széles 250 cm. VIII/11. 907.

I. 380 cm.	felül	100 cm.	20 cm.	brozcsiptető
II. 750 «	«	200 «	10 «	bronz-fűzőtű
III. 580 «	«	140 «	20 «	bronzfibula-töredék
IV. 590 «	«	150 «	25 «	kis bögrécske

VIII/12. 907.

V. 800 cm.	felül	130 cm.	28 cm.	kék üveggyöngy
VI. 810 «	«	135 «	30 «	bronz dísztű stb.

E följegyzésnek signifikatiója, hogy a II. számú árok, mely 10·50 cm. hosszú, 250 cm. széles volt s melynek kiemeléséhez 1907. év augusztus hó 11-én fogtunk, mint első leletet, egy bronzcsiptetőt adott, mely az árok hosszában annak felső végétől 380 cm., az oldaltól 100 cm. távolságban és 20 cm. mélyen feküdt stb. VIII/12. 907 pedig azt jelenti, hogy az árok kiásása másnapon is folytatódott.

Ugyancsak a lakóverem-üregre, vagy a tűzpaddal ellátott lakásokra vonatkozó adatok is vázlatos rajz segítségével lesznek megörökítve. (4. ábra)

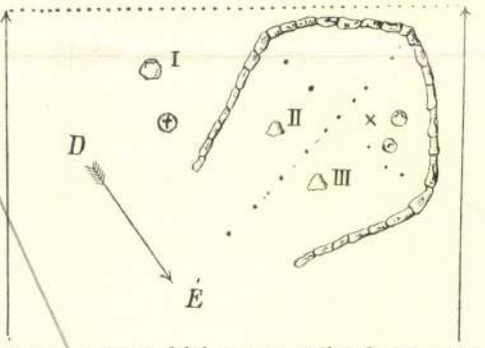

II. árok. 380 cm. felül, 150 cm. széles, 80 cm. mély.
4. ábra.

Föltéve, hogy jegyzetünk a következő ide mellékelt vázlatot mutatná, úgy annak következő jelentősége volna: hogy a II. árroknak fölülről mért 380 cm. hosszában, 150 cm. szélességnél és 80 cm. mélyen egy tűzpadra bukkantunk, mely a következő méreteket tüntette föl és pedig: hossza 70 cm., legnagyobb szélessége 60 cm. A tűzpad, mint a nyíl mutatja, *K*-nek volt nyitva, s lapos, élükre állított kövekkel szegélyezve. A tűzpad délre eső részétől és pedig 30—20 cm. között *I*-nél egy nagyobb urnatöredék és ⊕-nél 15 cm.-nyire a tűzpadtól, 20 cm. távolságban az első lelettől, egy bronz fűzőtű. A tűzpadon II. és III.-nál agyagkúpok feküdtek, ×-nél állatcsontok, ⊙ és ◌-nél pedig két összezúzott edény. A tűzpad feneke 120 cm. mélységben feküdt. Eme most írt jegyzeteket még kiegészítik a már előbb tárgyalt módon minden eszközről fölvett külön-külön méret jegyzetei.

Az ily módon gyüjtött adatok teljesen megfelelők arra, hogy azokat utólagosan a körző segélyével otthon kidolgozandó átmetszetek és alaprajzok elkészítésére fölhasználhassuk.

Szólhatnék talán a barlangok czéltudatos kikutatásáról is, de ezt ez alkalommal fölöslegesnek tartom. Csupán azt óhajtanám itt az erre, s egyáltalában a paleolith leletekre vonatkozó kutatásnál megemlíteni, hogy ily adott esetekben a végzendő munkát soha geológus közbejötte nélkül ne végezzük. Mert a geológiának és a paleolithkori régészeti kutatásnak mindenkor együttesen, egymást támogatón és kiegészítőn kell haladniok, ha megbizható eredményeket szándékozunk elérni.

A Lyonból 1605. április 9-én keltezett levél zárlatán található vörös viaszpecsétnek jegye *Kürmesszer Péter* nevének kezdőbetüiből s a kor divatja szerint az azokhoz önkényesen hozzáfüzött vonalakból van megszerkesztve.

Már Szilágyi Sándor abban a véleményben volt, hogy a pecsétnek eme jegyéből könynen föl lehetne ismerni *Kürmesszer* műveit, mert valószinű, hogy azokra is ezt a

Kürmesszer Péter serlege a Sárosvármegyei Múzeumban Bártfán.

jelet ütötte reá. Műtörténetünkre nézve bizonyára nagy nyereség volna ezeket a műveket fölismerni, mert ezek az ötvösség közepes alkotásai közül mindenesetre magasan kiemelkedő mesterművek lehetnek.

A szorgos kutatás daczára *Kürmesszer Péter* kezétől származó ötvösművet eddigelé nem ismertünk. A M. Nemzeti Múzeum régiségtárában őriznek ugyan egy czápás testű ezüstpoharat, mely a *Kürmesszer* levelén látható jegyhez hasonló s attól csak jelentéktelen függelékeiben eltérő mesterjegygyel van jelezve s a melyet annak idején feltételesen *Kürmesszer Péter* kezemunkájának véltem,[1] most azonban, a midőn az alább

[1] Kassa város ötvösségének története. 238. oldal.

következők révén konstatálni lehet, hogy a poháron látható mesterjegy nem egyezik a *Kürmesszer* által használt bélyeggel, e föltevés elesik.

A *Sárosvármegyei Múzeum* 1906-ban történt rendezésénél amaz ötvösművek sorában, a melyeket *Divald Kornél* a bártfai ág. evang. l. egyház letéteményе gyanánt a bártfai múzeumba behozott, sikerült végre *Kürmesszer Péternek* egyik hiteles művét megállapítanom.

E mű, melynek képeit mellékelve közlöm, egy úgynevezett kettős-serlegnek képezi az egyik felét. A serleg másik fele, a mely a meglevőnek teljesen hasonló s legfeljebb csak a diszítés részleteiben különböző, kiegészítő párja lehetett, mint az a kettős-serlegek legtöbb példányánál tapasztalható, az idők folyamán elveszett, vagy még lappang valahol.

A serleg részletesebb leirását mellőzöm ez alkalommal, mert a serleget két oldalról ábrázoló képek annak legjellemzőbb részleteit elég világosan föltüntetik, a képeken nem látható diszítési motivumok érdekében azonban megjegyzendőnek találom, hogy a kuppa öblén hat medaillonban egymásután egy en face ábrázolt borzashajú maszkaron, azután egymással váltakozva egy-egy szembenéző gyermekfej és egy-egy gyümölcscsomó van domborúan kiverve.

A serleg ezüstből, öntés, verés és czizellálálás útján készült s tűzben meg van aranyozva.

Alapjának átmérője 73, száját 74 milliméter. Egész magassága 160 milliméter, a melyből a talp alsó részére 50, a gombra 35, a kupára pedig 75 milliméter esik. A serleg készítésének helyét a talpába ütött hitelesítő jel árulja el.

Ez a kassai ötvösczéh hitelesítő bélyege, a város czímeréből vett Anjou-liliom, a mi mellé a serleget készítő ötvös mesterjegye van beütve. Ez a mesterjegy a *P* és *K* betükből alakított monogramm, négy szegletén kissé kiugró sarkokkal beszegett négyszögbe zárva, a mint azt a mellékelt ábra föltünteti.[1]

Serlegünk keletkezésének idejére nézve nagy fontossággal bír az a körülmény, hogy annak mestere a készítés évét a serleg száját diszítő motivumok között mintegy elrejtve megörökítette, egészen apró számjegyekkel vésvén oda az *1·6·0·3* évszámot, a mi az ötvösmű elkészítésének événél egyebet nem jelenthet.

A kétrendbeli bélyeg és az utóbbi évszám tehát bizonyossá teszik, hogy *az ötvösművet 1603-ban Kassán készítette egy olyan ötvös, a kinek neve a PK betükből álló monogrammot föltüntető mesterjegyben van elrejtve.*

Kassa város ötvösségének történetéből tudjuk, hogy ilyen névbetüs ötvös sem a XVI. század végső, sem a XVII. század első tizedeiben nem működött Kassán, az egy *Kürmesszer Péter* kivételével, a kiről azonban eddig csak annyi volt ismeretes, hogy az 1605-ik évtől kezdve Francziaországban tartózkodik. A serlegen látható mesterjegy kétségen felül *Kürmesszer Péter* mesterjegye lévén, most már az is megállapítható, hogy *Kürmesszer Péter,* elvégezvén a szokásos és a czéh statutumai által előirt bujdosást,

[1] Miután a két bélyeg a talp peremének éppen azon a helyen van beütve, ahol a sima mezőt a vékony hornyolat és a kidomborodó vékony gyűrű átmetszi, a bélyegzővasak lenyomatai nem eléggé tiszták. Világosan megállapítható a kassai ötvösczéh liliomos hitelesítő bélyege, ellenben a mesterjegy *keretének* vonalai nem konstatálhatók oly tisztán, hogy azokról tökéletes képet lehetett volna rajzolni. Ez esetben tehát, a míg egy újabb szerencsés lelet ezt nem tisztázza, a mesterjegyre nézve meg kell elégednünk ezzel az eredménynyel, a mi csekély fogyatékossága mellett is művészettörténetünk nagy nyereségének tekinthető.

M. J.

Kassára visszatért s itt lett mesterré, bizonyára még a XVI. század legutolsó éveiben, mert neve a kassai ötvösczéhnek 1600-ban készült új regesztromában már nem fordul elő, a mi minden bizonnyal megesik, ha *Kürmesszert* a kassai czéh az új regesztrom elkészülte *után* iktatja a mesterek sorába.[1]

Úgy kellett tehát történnie, hogy *Kürmesszer Péter* a mesterasztalt Kassán követte föl, így tehát művészetének önálló gyakorlását Kassán kezdte meg, ott készítette 1603-ban az itt bemutatott kettős-serleget is és csak azután — valószinüleg azonban még 1603-ban — vándorolt ki Francziaországba, mert 1605 február 13-án Lyonban kelt levelében már azt írja, hogy «...in der Stadt Lion zue Frankreich in des Herrn Obristen Hoffgoldtschmiedt *etlich Jahr* in Diensten verhalten...» a mit nem irhatott volna, ha *legalább két éven* át nem működik ilyen minőségben.

Hogy mi indította arra, hogy szülővárosát elhagyva idegenben telepedjék meg, annak közvetlen okát nem tudjuk, legfeljebb csak sejthetjük.

Kassán a XVI. század végén s a XVII. század elején, tehát azokban az években, a midőn *Kürmesszer* ott mesterré lesz, még 39 más mester él s munkálkodik.[2] Világos, hogy oly kis helyen, mint a minő a XVII. század elején e város volt, *negyvened magával* csak nélkülözésekkel tudhatott megélni a társak sorában a legifjabb mester, a kinek ezenkívül nemesebb ambiczió is dagaszthatta keblét, érezvén talán azt is, hogy társainál többre képes s még többet tanulni vágyik. Mert eddigi tudása csak szűkebb körű tanulmányokra vall.

Bizonyítéka ennek serlegünk, melynek tipusa s diszítő motivumai német befolyásra engednek következtetni, főkép pedig arra, hogy *Kürmesszer Péter* is, csakúgy mint társai, német ötvösminták után dolgozott s ha a jelen esetben éppen nem is másolt le egy már kész serleget, annak XVI. századbeli olasz-német renaissance diszítőelemeit azokból a mustra-könyvekből merítette, a melyek Németországból kiindulva és egész nyugaton műhelyről-műhelyre járva s mesterről-mesterre öröklődve e diszítőmotivumokat csaknem egész Európában elterjesztették, miáltal azok a szó szoros értelmében sablonossá váltak. Egyéni s nemzeti vonás, a mi *Kürmesszer* művét az egykorú hasonló alkotásoktól megkülönböztetné, nem található a serleg diszítésében s ha nem tudnók, hol és kinek a keze alól került ki, bizvást tekinthetnők azt akár augsburgi, akár nürnbergi mester munkájának.

Ezzel szemben azonban be kell ismernünk, hogy *Kürmesszer* serlege izlés és technikai kivitel tekintetében dicséretére válik mesterének. Az ötvösmű előkelő, könnyed arányai, a trébelés és czizellálás gyakorlott, biztos kézre valló kivitele, valamint

[1] A folio alakú regesztrom, melynek czime: *Az kassaii Eötwös Czéhnek Regestroma czinaltatot Bonchidai Eötwös István és Bakay Eötwös Geörgi Czeh Mesterek Ideiben Anno 1600*, a Felsőmagyarországi Múzeum okirattárában van Kassán. Utolsó bejegyzése 1786-ból való s egy inas felvételére szorítkozik. Az 1600. év előtti regesztrom — ha egyáltalán volt ilyen — már nem volt található az ötvösczéh iratai között. *M. J.*

[2] Ezek: Szegedi Tamás, Ötvös Ambrus, Debreczeni Thassi Gáspár, Tarczali Chuka Péter, Tassi Boldizsár, Melda Péter, Britzsinger Dániel, Ötvös Menyhért, Krakkai Tamás, Somlyai András, Bonczidai István, Sorgh Kálmán, Szinyérváraljai Tamási Kelemen, Bonczidai Debreczeni Imre, Zilahi István, Váradi Kőmives János, Válaszúti Veres Mihály, Budai György alias Kolozsvári Zitha, Kassai Zachar Szabados Gáspár, Váradi Szabó András, Radácsi Gonda Mátyás, Kolozsvári Veres Mihály, Gyulai Rácz Ambrus, Ungvári Benedek, Váradi András, Miskolczi Gergely, Krakkai Kecskeméti György, Bakai György, Zabolovszki Muszka Jakab, Thott Gáspár, Dédesi János, Németi Mihály, Tarczali Czikos Mihály, Fejérvári Pontyos Mihály, Szegedi Ferencz, Tarczali Ferencz, Szécsényi Boldizsár, Becskereki Ferencz és Nagymihályi István. Lásd: Kassa város ötvösségének története. 331—332. l.

az a körülmény, hogy a kuppát borító szalagidomú motivumokból megszerkesztett cartoucheok és lambreguin-szerű díszek elegáns könnyedséggel hatnak s mindenütt hibátlanul vannak az edény testére reá vive, a nélkül, hogy a háló-szerűen alkalmazott gazdag diszítés a serleget túlterhelné vagy nehézkessé tenné, mind arról szól, hogy *Kürmesszer Péter* már 1603-ban is nemcsak a jeles technikai készültséggel bíró, de a jóizlésű ötvösök sorába is tartozott.

Ezt a készségét s tudását külföldi útjában bizonyára csak gyarapította s csak így érthetjük meg, hogy oly gyorsan, szinte szédítően haladt pályáján.

Tudásának s munkásságának ez a serleg képezi eddigelé ismert első kétségbevonhatlan bizonyítékát, valószinű azonban, hogy még hazai földön is több művét fog sikerülni megállapítani, részint a technikai analógiák, részint s legfőképpen mesterjegye alapján, a magyar iparművészet történetének szempontjából azonban a legfontosabb volna ama műveit ismernünk, a melyeket Lyonban s főkép Párisban mint Franczia-ország királyának udvari ötvöse hozott létre.

Ebben nagy segítségünkre fog szolgálni megállapított mesterjegye, a mely — miként az az ábrákból látható — *nem egészen azonos* a levelén látható pecsét jegyével, amennyiben ez amattól annyiban eltér, hogy a betűk középső, függőleges és közös száráról a ferdén haladó vonalak elhagyvák, a keresztnevet rejtő ***P*** betű pedig retrograd irányban van a ***K*** betű szárához kapcsolva

Föltehető, hogy *Kürmesszer Péter* nemcsak itthon, de külföldön is eme bélyegzővel jelölte munkáit, a mely körülmény műveinek fölismerését immár könnyűvé fogja tenni.[1]

[1] Dr. *Hampel József* úr, az Arch. Értesítő és az Arch. Közlemények szerkesztője szíves volt a serleg két fényképét s a Kürmesszer P. levelének zárósorait és pecsétjét ábrázoló duczokat folyóiratunk részére átengedni, a miért neki itt őszinte köszönetemet kifejezni kedves kötelességemnek ismerem. *M. J.*

PAPI KANFERENCIA. A budapesti lelkészkedő papság legközelebbi konferenciája november 8-án, hétfőn délután fél 6 órakor lesz a Középponti Katolikus Körben. Előadók: P. Borbély István S. J. tartományfőnök és Freész József, a budapesti EMSzO igazgatója. Az érseki helytartóság pontos megjelenést kér, mivel a Középponti Katolikus Kör nagytermét este 7 órától más célra foglalták le.

Kopasz Aurél: Sz. Norbert mise
Partitura 4.— P. Szólamok 50 f.
Kapható Cantate Budapest, VI., Vörösmarty-u. 75.

A RÓKUSI EGYHÁZKÖZSÉG férfi cserkészei sorozatos magyar estéket rendeznek az egyházközség kulturházában (Gyulai Pál-utca 13.). Az első est november 13-án este fél 7 órakor kezdődik Utry Anna, Szép Jolonka, Lendvay Erzsi, Cselényi József, Thegze Gerber Miklós, Tóth-Vásárhelyi József és az EMSzO kulturközpont bevonásával. Az ünnepi előadást dr. Tóth László főszerkesztő fogja tartani.

Engesztelő béke szentségimádások Szent Margitszigeten. Szent Margitszigeten a Mária Kongregációk központi titkársága rendezésében október folyamán a romoknál lévő kápolnában engeszteló béke-szentségimádások voltak. Ezeket közóhajra november vasárnapjain is megtartják. Mindenkor délelőtt 10 órakor van a szentmise, amelyet szentségimádás és szentségi áldás követ.

A Katolikus Kántor egyházzenei szemle novemberi száma tudósít a hajdudorogi kántornapról, amelyen megalakult a görögkatolikus kántorok egyházmegyei szervezete. *Szenthegyi* István a magyar zeneélet eseményeiről ir. Beszámolót ad az OMCE közgyüléséről az uj szám s közli *Babócsai* János irását „Önálló, tiszta vagy csekkántor" címmel. Dr. *Belle* Ferenc könyvismertetése, szövetségi élet és a Kántorszemmel rovat egészíti ki a szemle tartalmát, amely közli a Kántorszövetség pályázatát énekkari műre, orgonaműre és vegyeskari misekompozicióra. A pályadijak jelentősek. A Katolikus Kántor *Faludi* Béla és *Várhelyi* Antal szerkesztésében jelenik meg.

PLEBÁNOS URAK FIGYELMÉBE!
Kérjük a Heves, Nógrád, Szabolcs és Borsod megyei plebános urakat, keressük **Vandróczki György** és **Hangay Mária** házasságlevelét. Házasságot kötöttek 1852—1867-ig. Az iratot 50 pengőért veszem át. **Tóth Lajos**, Budapest V., Visegrádi-utca 43—45., V. emelet 2.

A régi magyar nagyasszonyok lelkületét állitotta a fővárosi, tanult leányifjuság elé a *Katolikus Lányok Világnézeti Akadémiájának* november 4-iki előadásán Bácsalmásy István, az Americana praesidense. Nagyasszony-Kisasszony az idei előadássorozat cime, — ennek az eszméjét fejezte ki a beszéd; azt, hogy ma, a női ideál kigunyolásának, a házasság válságának, a rengeteg téves felfogásnak a zürzavarában, csak ugy találnak meg a lányok a boldogságukat és csak ugy segithetnek életükkel építeni — és nem rombolni — a magyar jövőt, ha a „nagyasszony" az eszményképük. A nagyasszony, aki komolyan vallásos és a kegyelem segitségével megérti és éli is azt, hogy nem azért van itt, hogy mindenki őt szeresse, hanem, hogy ő szeressen másokat. Aki egész lelkét beleadja gyerekei nevelésébe, házát otthonná teszi, urának mindenkor segitsége, és ha otthona nem foglalja el teljesen, szociális munkát végez, segiti tanáccsal, vigasztalással a rászorulókat. A nagyasszony alakja nem a multé; kell, hogy a jövőé is legyen. A ma kisasszonyait — a tanult lányokat — segiti a K. L. V.-A. abban, hogy hasonlók tudjanak lenni hozzájuk. A második előadásban Stadler Frieda, a KLOSz igazgatónője „Hol kell adni" cimmel feleletet adott a szeretet, az áldozathozás gyakorlati problémáira. Jövő csütörtökön, 11-én „Szeretem a társaságot" cimmel Feszty Masa festőművész és „A politikus asszony" cimmel Jegesi Edit okl. középisk. tanár tart előadást, 6—fél 8-ig a Bölcsészeti kar „F" épületében (Muzeum-körut 6—8.) az emeleti tanteremben.

Kolozsvárott a Magyar Katolikus Lányok Világnézeti Akadémiájának legközelebbi előadását (november 11-én, 6 órakor) *Kovrig* Béla egyet. ny. r. tanár tartja „Kommunizmus vagy hivatásrendiség" cimmel a Mátyás Diákház zenetermében.

Szegeden a Katolikus **Lányok Világnézeti** Akadémiáján (Baross Gábor-u. 2. az Egyetem II. előadóterme) a november 11-iki előadás: „A nő életutja", tartja *Gáfián* Györgyi tanárnő.

Pécsett is megkezdődik a Katolikus Lányok Világnézeti Akadémiája november 11-én. Bevezetőt mond dr. *Virág* Ferenc megyéspüspök. Az első este előadásai: „Miért jöttünk" (Várkonyi János spirituális) és „Krisztus és az antikrisztusok" (dr. Gálos László teológiai tanár). Az előadások helye a megjelent plakátokon látható.

Személyi változások a csanádi egyházmegyében. Raskó Sándor, a csanádi egyházmegye apostoli kormányzója a következő személyi változásokat rendelte el: dr. Bodor József kevermesi plebános betegsége következtében saját kérelmére nyugdijba került. Dr. Rusthy-Rusztek Endre csanádpalotai plebános ideiglenes betegszabadságot kapott. Ideiglenes lelkészek lettek Csepregi József Kevermesen, a katonai lelkészi szolgálatból visszatért Szücs György Medgyeshodzáson és az ugyancsak katonai szolgálatból visszatért Csanyi Ferenc Csanádpalotán. Vass József szőregi segédlelkész Szegeden hitoktató és a Katolikus Legényegylet internátusának prefektusa lett. Dr. Takáts Endre szegedi hittanár az egyházmegye szolgálatából elbocsátást kapott. Budapestre. Szenthelyi-Molnár István pedig, tábori lelkészi szolgálatra. A szegedi Szent Imre Kollégium tanulmányi felügyelője dr. Pongrácz Lénárd lett. Dr. Knoll Géza eleki segédlelkészt a házassági kötelék védőjévé nevezte ki a főnásztor, aki ezeken kivül még több segédlelkészi kinevezést és áthelyezést rendelt el.

SZINHÁZ-MŰVÉSZET

A magyar üveg- és fémipari művészet kiállitása

Az *Országos Magyar Iparművészeti Társulat* s azon belül a *Társulat* művészeti alelnöke, *Richter* Aladár volt az, aki három évvel ezelőtt az iparművészetek és műiparágak kiállításainak gondolatát felvetette, mégpedig abban a formában, hogy évről-évre egy-egy szakmai kiállitást rendeznek a szakmák bemutató sorozatának keretében; az elmult évben országos érdeklődés és óriási erkölcsi siker mellett a magyar kerámiaművészet került bemutatásra. Ebben az esztendőben az üveg és fém élő iparművészete.

Mind a két szakma a modern iparművészet legfontosabb ágai közé tartozik. A magyar középosztály ama rétegének, amely többnyire csak külföldi folyóiratok szép képeiről ismeri az üveg- és fémipar használati és disztárgy remekeit, szinte *megszervezetten kellene jelkeresnie ezt a kiállitást, hogy lássa, mennyire korszerü és magyar az a szépség, amivel ezek a tárgyak át tudják sugározni életét.* Értelmiségünk egy részének ebben a vonatkozásban még mindig nincs igénye s ebben hátrább áll a parasztság történelmi fejlődésü rétegénél, amelynek használati tárgyai igenis azzal az igénnyel készülnek, hogy a saját formaképzelete és formakincse szerint át legyenek hatva a Széppel is. A parasztélet ősi rendjében nem egyszer maga a tulajdonos volt ennek a Szépnek művese, — a társadalomfejlődés differenciálódásából következik, hogy ez ma intézményesen az iparművészetre és az iparművészre hárul. S az iparművészet és iparműves szerepe csak fokozódik azzal, hogy a használati tárgyak szabványellőállításának brutális erejével szemben képviseli az egyéni izlés és a szépség igényét a társadalom részéről. Ezért — még kulturpolitikai értelemben is — kitünő tett volt ennek a kiállitássorozatnak rendezése: a társadalom figyelmének szorosabb kapcsolása a magyar iparművészet előrehaladásához és eseményeihez.

Az első körteremben az üvegipar vonul fel, — a salgótarjáni, parádi, feketeerdői, katalinhutai, Kossuch- és Üvegfinomitó gyárak munkái, egymással versenyezve az anyag és formák csiszoltságában, a szinek változatosságában; feltünik közülük a *Hangya* parádi üveggyára: sulyos anyagban, csiszoltságban, fényben, formákban nagyszerüt ad, — *Schlisz* Jenő, a parádi üveggyár vezetője az, akinek érdeme az ujabb tárgyak terveztetése és mintázása. Az üvegipar egyéni művészei közül egészen európai méretü jelenség *Bethory* Julia, vázáival, tálaival, csészéivel, poharaival, — az üveg szinte élő leket kap keze alatt.

Egy másik termet tölt meg a porcellán. A herendi gyárnak és művészeinek alkotásai azt a művészeti politikát mutatják, amivel a gyár saját stilusát és saját hagyományait kivánja ujból megteremteni. *Gorka Géza* most áll művészetének magaslatán, de még mindig abban a stádiumban van, amikor uj és uj vonások olvadnak fel benne; nedvzöld, üde szinei közé most sárgásvörös, tüzes ragyogás is olvad, — egy ilyen Gorka-kerámia meg tud tölteni tüzzel és meleggel egy egész szobát.

Az ötvösművészet és egyházművészet anyaga feltünően dus és alkotók egész sora ragyogtatja fel aranyban, ezüstben, nemesfémben, nemnemesfémben, kovácsoltvasban a magyar formákat: *Sziláné Péterfalvi Molnár* Mária, *Dombay Tafner* Vidor, *Sólyomváry* Zsuzsa, *Major* István, *Bauer* Alfréd, *Szabó* Ferenc, *Major* István az ötvösművészetben, *Tevan* Margit középkori hangulatokat felidéző kis remekei a nemnemesfém művészetében *Sima* Sándor, *Cserepes* István, *Bieber* Károly, *Kürthy* Ernő a vasművességben. Az egyházművészetben a magyar alkotók egészen európai ranguak: *Szabó* Lóránd és *Szabó* Ferenc, *Ledó* Béla, *Borda* János, *Okrutzky* Erzsébet, *Marsovszkyné Szirmai* Ili, akiknek kelyhei, plakettjei, egyházművészeti tárgyai leginkább feltünték. A kiállitást a kitünő *Richter* Aladár rendezte, akinek érdemét ismételten nem lehet eléggé méltatni.

(I—s A—l)

Bornemisza Géza nyitotta meg a kiállitást

Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat „Művészet az iparban" kiállitását pénteken este félhat órakor nyitotta meg Bornemisza Géza iparügyi miniszter.

A pénteki esti ünnepélyes megnyitáson megjelent előkelőségeket Szablya János ügyvezető elnök köszöntötte és rámutatott arra, hogy a kiállitást azért rendezték meg, hogy gyakorlati kapcsolatot teremtsenek a tervező iparművészek és a kivitelező magyar műipar között.

Bornemisza Géza iparügyi miniszter megnyitóbeszédében rámutatott az Országos Magyar Iparművészeti Társulat és a Magyar Iparművészek Országos Egyesületének munkásságára, hangoztatva, hogy az idei kiállitás is maradandóan emlékezetébe fogja vésni látogatóinak és birálóinak azt az igazságot, hogy a magyar iparművészek és a magyar műipar a gyakorlati élet, sőt a mindennapi élet tárgyait át tudja hatni a szellemiségnek és a lelkiségnek azokkal a vonásaival, amelyeknek birtokában ezek a tárgyak a magas müveltség értékei közé emelkednek.

— A legnagyobb művészek sem tartották magukhoz méltatlan feladatnak a szükségleti, ipari tárgyaknak szép formába öntését. Nyugodtan mondhatjuk az iparművészet távolról sem valami alárendelt alkalmazása a művészi képességeknek, hanem nagyszerü diadalmenete magának a tiszta művészetnek, amely éppen itt aratja döntő művészetét az ösztönösség fölött.

— Nekünk magyaroknak különösen szeretnünk kell iparművészetünket, mert amikor más, védettebb nemzetek már a monumentális művészetnek hódolhattak, nálunk a művészek még csak az ipari foglalkozások egyes ágaiban érvényesülnek. A magyar kézműipar később is megőrizte művészi hajlamait. Muzeumainknak külföldön is megcsodált sok-sok kincsét köszönhetjük ezeknek a neves vagy névtelen kézműveseknek, akik az ipar gépesitését megelőző századunkban városi kulturánkat meghatározták.

— Nem uj dolog, mindannyian tudjuk, hogy a gyáripari tömegtermelés egyformaságot és a legtöbb iparágban — különösen eleinte — nagyfoku hidegséget hozott magával. Egészen természetes azonban, hogy a művészi egyéniesség területe továbbra is a kézműipar marad.

— Most az üvegek és a fémeket alakitó magyar munka vonul fel előttünk iparművészeink kifogyhatatlan formaképzésében és műiparunk kivitelező kiválóságában. Klasszikus tanulmányainkból bizonyára sokra emlékezünk a hős Achilles pajzsára, amelyet Eophaisthos kovácsolt vasból remekké. Ez a pajzs nemcsak harcosát védte a támadó ellenség fegyverétől, de számtalan dombormüvével a görög kulturát is megörökitette és sugározta. Legyen ez a kiállitás is éppugy védőpajzsa a szellemi küzdelemben nemzetünknek, mint amilyen büszke és ragyogó számbavétele iparművészetünknek és műiparunknak — fejezte be beszédét az iparügyi miniszter és a kiállitást megnyitotta.

A kiállitást pénteken délben megtekintette dr. vitéz József Ferenc főherceg, az Országos Magyar Iparművészeti Társulat örökös elnöke. Szombaton délelőtt 11 órakor Szendy Károly polgármester nyitotta meg a kiállitást a nagyközönség részére.

Két hangverseny

November 6-án volt ötven éve, hogy *Csajkovszkij*, a nagy orosz romantikus meghalt. A halál évfordulójának előestéjén a Székesfővárosi Zenekar Csajkovszkij-estet rendezett a Vigadóban. Csajkovszkij ujabban igen népszerüvé lett nálunk, a közönség mohón érdeklődik muzsikája után, azt is mondhatni, hogy rehabilitálja az orosz mestert, akinek életművét egy időben alaposan ledegradálta a hivatalos kritika. A közönség érzi, hogy igazságtalanságot követtek el Csajkovszkijjal szemben, akinek zenéjét ma a kritika is részben ujjáértékeli.

Bevezetőül a bübájos Diótörő-szvit hangzott el, majd *Martzy* Johanna, a kiváló fiatal hegedüművésznő a Hegedüversenyt adta elő igazi benső átéléssel, tökéletesen belehelyezkedve a szláv temperamentum gyorsan változó atmoszférájába. Tavaly *Mengelberg* vezénylete alatt játszotta a Csajkovszkij-hegedüversenyt s most ugy éreztük, még jobban megérlelte magában, és uj, melegebb színekkel gazdagitotta hegedűtónusának koloritját. A müsor második felét a Patetikus szimfónia töltötte ki, ez a legteljesebb Csajkovszkij-ópusz. *Csilléry* Béla vezénylése sok megértésről és őszinte muzsikusszándékról tanuskodott.

*

A zenei barokk két fejedelmének, *Bachnak* és *Händelnek* müveiből állitotta össze müsorát a Budapesti Protestáns Énekkar, amely a Zeneművészeti Főiskola nagytermében rendezte zenekari estjét. Az ének- és zenekar s a szólisták: *Warga* Livia, *Basilides* Mária, *Szabó* Miklós és *Littasy* György Händel: „Oh, Uram, árva lelkem" cimü kantátáját és Bach: „Krisztus meghalt értünk" karmüvét adták elő. *Basilides* Mária Bach: Kreuzstab kantátájában a legmagasabb rendü művészetet adta. *Peskó* Zoltán Händel: F-dur orgonaversenyét játszotta stilusosan. A hangversenyt Händel Messiásának Alleluja-kórusa fejezte be. *Ádám* Jenő és *Peskó* Zoltán vezényelt.

(sz. i.)

Megjelent:
dr. Keresztes Károly:
Légi imperializmus
Páratlanul időszerü könyv a világpolitika és a légi közlekedés összefüggéseiről.
Kapható minden könyvkereskedésben.
Főlerakat: OPUS kiadó, Budapest,
XII., Bors-utca 13. Telefon: 133—276.

Az Actio Catholica 117. számu filmkritikája

A forradalom grófja. A francia forradalomban játszó olasz történelmi film, a vérzivatarban kivirágzó tiszta szerelem meséjével.

Aranypáva. Bünös szenvedélyek drámai rajza, erkölcsileg is kielégitő megtisztulással.

Elmarad a vasárnapi Bánk bán előadás

A m. kir. Operaházban a november 7-én, vasárnap délelőtt 11 órára hirdetett Bánk bán előadás helyett *Osváth* Julia betegsége miatt a *János vitéz* kerül előadásra, *Szabó* Ilonka, *Gere* Lola, *Palló* Imre, *Jámbor* László és *Laurisin* Lajos fellépésével.

A KUT kiállitása

A KUT — Képzőművészek Uj Társasága — a haladó irányzatot kivánja képviselni a magyar képzőművészetben s megelakulása és fennállása nem volt meddő; tüzei azonban mintha kiégtek volna s az a többség, amely egyre jobban előtérbe nyomul kiállitásain, valami sulyos idegenséggel érinti a kiállitás látogatói közül azokat, akik egy egyetemes művészeten belül a *magyar* művészetben is hisznek: abban, hogy a képeken a szinek és a formák a magyarságot is sugározzák. Abból a százkilencvenhárom képből azonban, ami a KUT kiállitásának falain függ, alig két tucat az, aminek valami lelki összefüggése van azzal a konkrét környezettel, ami körülveszi őket. A mai és örök magyarsággal. S ez nem valami véletlen és öntudatlan dolog, hanem tudatos negáció ennek a többségnek részéről: belevonulás valamiféle sterilizált festészetbe, mintha csak a világ nem valóságokból, hanem fény-, szín- és látási problémákból állana és a festészetnek nem volna más feladata, mint eme problémák szerint rongyokká tépni, vagy elsötétiteni, vagy kilugozni a szinek és a formák világát. A többnyire kitünően sikerült s még itt is a magyar szobrászat uj korszakra ébredését hirdető szobrokon kivül a festők közül csak azt a néhányat emlitjük meg, akik meg is *oldották* problémáikat, nemcsak kisérletnek velük. Ezek közül első *Bernáth* Aurél, aki a mai magyar festészetnek valóságos klasszikusa, az őszinte, erőteljes *Barta* József, a maga párás, gyönyörü, halvány temperáival itt is feltünést keltő *H. Mattioni* Eszter, a vakitó fényeket festő *Szobotka* Imre, a magyar tájak izeit adó *Szőnyi* István, *Hincz* Gyula lázas keresése még nem higgadt le, de tehetsége itt erőteljesen világol.

(I—s A—l)

HARMÓNIA
SZÉKESFŐVÁROSI ZENEKAR II.
SCHUBERT hangv. vez. SWAROWSZKY. Közr. BASILIDES, BHÉV kórus. Nov. 7. V. 4.
„MESTERMŰVEK" I. ESTJE
PALESTRINA-tól RESPIGHI-ig. PATÁKY, GYURKOVICS, FORRAI-kórus v. HARTAY, DANKÓ. Nov. 12. V. ½7. Bérletek, napijegyek, prospektus.
II. MUZEUMI MATINÉ NOV. 14.
Monteverdi-, Bach-, Haendel-müvek Kresz kamarazenekarral. Durigó, Szegedi, Vásárhelyi.
II. CSAJKOVSZKIJ-EST
vez. LUKÁCS, közr. SZABÓ PÁL. Nov. 15. ½7. V.
*
KONCERT rendezések:
MATINÉBÉRLET 8 hangv. ZENEAK. d. e. II. Olcsó bérletek.
BÖSZÖRMENYI—Nagy 11-én
BEETHOVEN-est V. ½7.
BASILIDES dalmatiné 14-én Z. 11.
BRAHMS: REQUIEM 17-ÉN. Z. 7.
LENGYEL Gabriella 18-án
ZENEKARI HEGEDÜEST V. fél 7.
FURKA GIZELLA zongora-est 19. Z. fél 7.
KAROLYI zongoraest 25-én
*
MARNITZ HANGVERSENYEK:
MA FÉL 7. ZENEAK. OMNIA VINCIT AMOR. „A szerelem költészete és halhatatlan melódiái" LEGKIVALÓBB ELŐADÓKKAL.
21-ÉN TARKA EST. Müv. Háza.

Egy szakma, amelyben nincsen „műrost"

A magyarországi kalaposság helyzete

Magyarország területén összesen *871 kalapos-mester* működik 933 *segéddel* és 179 *tanonccal*, míg a *masamódok* száma 1640, *2087 segéddel* és 985 *tanonccal*.

Az Anyaghivatal 1043 október 1-én kelt intézkedésével a magyar kalaposipar rendelkezésére bocsátott 56.000 kg nyersanyagot, amelyből 260.000 darab *férfi kalaptompnak* és 140.00 darab *női kalaptompnak* kellene készülnie.

Ez a minden tekintetben békeidőkre berendezett ipar most teljesen az anyagkiutalásokra van utalva. Sajnos, nagyon kevés mennyiségben áll rendelkezésére az annyira szükséges *nyulszőr-tomp*, a *Németországból* importált anyag

Ez a kimondottan békebeli ipar, bár a háborus idők ellenére is tele van reménységgel, kitartással, a fellendülés és a jobb jövőbe vetett hittel, nagy nehézséggel küzd *a tanonckérdés terén is. A mesterek és tanoncok számaránya ma egyenesen katasztrofális.* A kalapipari munkásság, illetve a tanonckérdés terén egyáltalán *nincs utánpótlás.* A mai tanoncok jó részét csak kényszerüségből vették fel, nem válnak be az iparban, a fiatalság valahogy ellenszenvvel viseltetik a kalaposiparral szemben és inkább *lakatosiparra* mennek.

Az ausztráliai és a magyar gyapju

Nagy elismeréssel van a kalaposipar az Anyaghivatal vezetősége, de különösen *Göblyös* Mihály műszaki tanácsos iránt a megértő maagtartásért és jóindulatért, amit ez a szakma minden téren tapasztal. Az Anyaghivatal különböző osztályai a sellak, dekszrin és szeggel való ellátás terén és mindenben támogatják a kalaposságot. A kalaposipar minden tagja meg van győződve arról, hogy az Anyaghivatal a szükséges gyapjufélék terén is mindent elkövet a kiutalható kvantum emelésére, de tudják azt is, hogy az Anyaghivatal vezetőségének is *számolni kell az adott helyzettel és hálás köszönettel adóznak az eddig juttatottakért.* Ugyanigy nagy elismeréssel van a *Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara* vezetősége, valamint *Bangha* Ferenc megértő és fáradhatatlan támogatásáért, ami elsősorban az anyagok *elosztási módozatainak* elkészitésénél jutott kifejezésre.

Ellenben sokkal több megértést, belátást és főkép bizalmat várnak a vásárlóközönség részéről. Mert bármilyen nagy előzékenységgel, udvariassággal igyekeznek kiszolgálni az üzletben megjelenő vásárlót, bizalmatlanságot tapasztal a kalaposipar. A vásárló szemügyre veszi a rendelkezésre álló anyagot, *ujabbat és ujabbakat követel — ha volna.* Kalapot követel a szivárvány minden színeinek változatában, holott udvariasan megmagyarázzák, hogy a kalaptompok és kalapok színárnyalatában is *korlátozások* vannak. Még érthetetlenebb az, hogy *„nagy szakavatottsággal"* minden áron *„műrostos" anyagot* fedeznek fel a kalapokban, holott *a kalaposipar az egyetlen, amely műrostos anyagot nem használhat. A nyulszőrben műrost nincs*, de a kalapgyártáshoz szükséges kalaptomp *nem szövött, hanem gyurt anyag*, gyurási munkálatok során nemezelődik össze, abba *műrostos anyagot beledolgozni nem lehet.* A vásárlóközönség tehát bizalommal fogadhatja el tényként a kalaposmesternek azt az állitását, hogy csak tiszta nyulszőrből vagy tiszta gyapjuból készült kalapokkal szolgálhat.

Nem egy vásárló lustasággal, restséggel vádolja meg a kalapost, mert nem „akar" olyan kalapot előkeresni majdnem üres raktárából, aminőt a vásárló óhajt. Meggyanusitja azzal, hogy „haszonleséséből" a roszszabb anyagból készült kalapot óhajtja előbb „elsütni". Hát ez nem áll. A nyulszőr-kalap az mindenkor nyulszőr-kalap. *A gyapjuanyagból készült kalapoknál van ugyan némi eltérés az ugynevezett „békebeli" és a mai kalapok között.* Amig azonban a régi békeidőkben a legprimább *„ausztráliai gyapju"* anyag került feldolgozásra, ma a kalaptompgyárak *az olcsóbb hazai minőségü* gyapjut kapják és dolgozzák fel. De ez is *tiszta gyapju!* A tartóssága *is ugyanolyan, mindössze a tapintásánál durvább valamivel.*

Magyarországon jelenleg *hat kalaptompgyár* van, négy gyapjutompgyár és két nyulszőrtompgyár. Az utóbbi kettő közül azonban csak az egyik gyárt férfi-nyulszőrtompot. A nagyobbik nehézség a nyulszőrtompok készitésénél tapasztalható, aminek oka az, hogy ezidőszerint a nyulvadászat is körülményes a szükséges lőszer korlátolt beszerezhetése miatt, *a teritékre kerülő nyulak bőrét viszont a honvédség részére dolgozzák fel.* Nehézséget okoz az is, hogy régebben a külföldről, Belgiumból és Spanyolországból hoztuk be a kalaptomphoz szükséges nyulszőrt, ami most teljesen megszünt. *Keménykalapokat ma egyáltalán nem gyártanak.* Ezen a téren a szükséges sellakból legfeljebb 150 kg-t tesz ki a havi kiutalás, viszont a keménykalapokhoz ennek a tizszerese is kevés volna. Hasonlókép nem gyárthat a kalapposzakma *cilindert*, mert az ehhez szükséges bársonyanyag nem áll rendelkezésre. A kalapok gyártásához, javitásához szükséges *prima cérna* helyett csak mürostos cérnát kapnak, *amivel nem lehet pédául a kalapbőrt bevarrni.* Ha ugy — ahogy sikerül is, ez az anyag megizzad, az izzadtság sava szétmarja és kihullik. Ilyenkor természetesen a kalapok készitőjét ócsárolja és szidja a közönség.

Vászonkalapokat sem gyárthatnak az anyaghiány miatt. A kalapszalagoknál viszont egészen „kómikus" a helyzet. A gyárak kimutatásaik szerint annyi kalapszalagot gyártanak, mint 1939-ben, *de a kalaposok mégsem juthatnak hozzá.* Itt az történt, hogy — miután ez az anyag nincs zárolva, — egyes cégek és egyének, amelyek vagy akik nem részesültek „kijelölésben", bár üzletüket feladták, mégis összevásárolják. Igen kivánatos volna a kalaposmesterek szerint, *ha az illetékes fórumok a kalapszalagot is bevonnák a közellátásba.* A kalapszalag ugyanis a többi ruházati anyagoktól eltérően még mindig igen alacsony áron szerezhető be és ez az oka, hogy *illetéktelen egyének nyerészkedés céljából* egyszerüen kalapszalagba fektetik vagyonukat, de a kalaposipar nem tud hozzájutni.

Drága a diáksapka

A kalaposipar egyik mellékága volt a sapkaárusitás. Érthetetlen módon azonban *a sapkák ára rendkivül felugrott.*

Régen nagy keresletnek örvendtek a *bőrsapkák.* Ma ez teljesen megszünt, nem kapható.

Végeredményben az a helyzet a kalaposiparban, hogy 95%-ban *elvesztette kereseti lehetőségét, ez a szakma jóformán teljesen kereset nélkül van.* Ideig-óráig a kalapjavitásokkal és tisztitással tengeti életét, miután a szükséges anyagokhoz az illetékesek legjobb akarata mellett sem juthat hozzá, más kereseti lehetősége pedig nincs.

A budapesti Kalapos Ipartestület kérésére a vidéki kalapos ipartestületek a *kamarai körzetek szerint* kapják meg a rendelkezésre álló tompot és a nyersanyagokat — arányos elosztásban.

A budapesti Ipartestület elnöksége most dolgozik azon, hogy a rendelkezésre álló és

A budapesti Ipartestület elnöksége most dolgozik azon, hogy a rendelkezésre álló és

Budapestre eső részt illetően tagjai között *bizonyos arányt állapitson meg az elosztásban.* Az elgondolások szerint a *„jogerős keresetiadó"* alapján állapitják meg az ipartestületi tagsági dijat és azt is, hogy *ki mennyi anyagot kaphat.* Az Ipartestület elnökségének a felfogása szerint ugyanis minden ilyen kérdésnek a „legbiztosabb" alapja az, *amit az „adóhivatal jogerősen megállapit", ki hogyan adózik és ennek arányában osztja szét tagjai között a meglévő nyersanyagot.* Ezt a megoldást általános helyesléssel fogadták a kalapos-ipartestület tagjai, mindenki igazságosnak, helyesnek tartja, abban a meggyőződésben, hogy amit az Ipartestület vezetősége az illetékes fórumokkal karöltve megállapit, vagy elintéz, az helyes. Minden egyes kalapos bizik a kormány és az Anyaghivatal jóindulatában és a jobb jövőbe vetett hittel várja az elkövetkezendő időket. Minden kalapos akkor emel majd boldogan kalapot, ha bő anyagraktárával, igyekeztével szolgálhatja ki vásárlóit, rendelkezésére állva a nagyközönségnek.

D. A. J.

A Fehér Barát novemberi számában Juhász Gyula borongós, szép versét olvashatjuk a Magyarok Asszonyához, „Fekete Máriához" és egy régi pálos himnuszt Szent Erzsébetről *Bodroghy* Szabolcs hü forditásában és *Ányos* Pál „Kalapos király"-ának folytatását. P. *Gyéressy* Ágoston OSP a Magnificat formai és tartalmi szépségeit és értékeit kutatja. Dr. *Nádas* Zoltán Szent Erzsébet Te Deumában a szenvedés, a fájdalom feloldását, megdicsőülését fejtegeti. Dr. *Kisbán* Emil rádiófelolvasását ismerteti Máriavölgyről, a pálosok hires, régi kegyhelyéről. Dr. *Horváth* Richárd, M. dr. *Nagy-Győry* Kata, dr. *Monostory* Elekné, *Falbrecht* Alice és *Fráter Jácint* irt még a pálosok e gazdag és előkelő folyóiratába.

Uj lelkészség az esztergomi főegyházmegyében. Serédi Jusztinián biboros, Magyarország hercegprimása a főegyházmegye területén uj lelkészséget állitott fel a komárommegyei Őrsujfaluban. Ez eddig mint leányegyház a komáromi plebániához tartozott, de az attól való távolsága (kb. 10 kilométer) és hiveinek jelentős száma szükségessé tette az uj lelkészség felállitását. A biboros főpásztor az uj lelkészség vezetését Dombi Ferenc eddigi budapest-magdolnavárosi segédlelkészre bizta.

A miskolci Katolikus Legényegylet november 7-én, vasárnap ünnepli fennállásának tizéves évfordulóját. A városnak nagy ünnepe ez, mert ez volt a miskolci társadalomnak első keresztény egyesülete, mely 1933-ban katolikus zászlók alatt végigvonult a nagy ipari és kereskedelmi központ utcáin. De résztvesznek az ünnepségeken az ország legkülönbözőbb legényegyleteinek küldöttségei is. Tost Barna felsőházi tag, pápai prelátus, Kassa város plebánosa, az ország legrégibb legényegyleti elnöke, vitéz Pintér József kormányfőtanácsos, országos elnök, Vlezer József egri kanonok lesznek a jubileum szónokai. Reggeltől estig gazdag műsor lesz, melyen fellép Kelly Anna országos hirü dalművésznő is.

November 7. Vasárnap

Élelmiszerpiac

Az élelmiszerpiacon szombaton a forgalom lanyha volt. A zöldség- és főzelékfélék piacára elegendő áru érkezett. Néhány cikk, igy a sóska és a paraj olcsóbbodott. E két cikk felhozatalában azonban most már erős visszaesés várható. Zöldborsóból és zöldbabból is az utolsó tételek kerülnek eladásra. A gyümölcsfélék piacán az alma felhozatala élénk volt.

Az élelmiszerpiacon a következő cikkekben történt jegyzés: (A feltüntetett árak nagykereskedelmi árak.)

Zöldség és főzelékfélék: Fejessaláta 20—60, sóska 200—300, paraj 200—300, karfiol leveles 100—170, karfiol tisztitott 150—280, kalarábé 50—80, főzőtök 70—160, sütőtök 30—80, zöldborsó 600, zöldbab 400—800, paradicsom 100—170 fillér.

Gyümölcs: Alma nemes 240—540, alma közönséges 100—230, körte nemes 250—550, közönséges körte 200—300, birsalma 150—260, szilva 140—260, szőlő 260—500, dió 700—850, mandula 500, mogyoró 400—450, gesztenye 160—650 fillér.

Szinházak műsora

OPERAHÁZ. Vasárnap d. e.: Bánk bán (11). Este: Garabonciás (6). Hétfő: Az álarcosbál (Népm. Biz. O. bérl. — jegyek nem vált. — 6). Kedd: Salome, Háromszögletü kalap (III. — 6). Szerda: I. Filharmóniai hangverseny (7). Csütörtök: Szöktetés a szerályból (VII. — 6). Péntek: Sevillai borbély (VIII. — 6). Szombat: Pillangókisasszony (VI. — 6). Vasárnap: Tell Vilmos (6).

NEMZETI SZINHÁZ. Vasárnap d. u. és este, hétfő, kedd, szerda, péntek, vasárnap este: Örökmozgó. Csütörtök: Süt a nap. Szombat: Stuart Mária. Vasárnap d. e.: Gyurkovits-leányok (akad. vizsg.). Délután: Tacskó (vas. XI, hét. XVI, kedd X, szer. N, pén. XX. bérl. — fél 11, fél 3, fél 7, — csüt., szom. 6).

NEMZETI KAMARA SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Tartuffe (3, fél 7).

MAGYAR MŰVELŐDÉS HÁZA. Vasárnap d. e. és kedd: Stuart Mária (vas. F., kedd A. — 10, 6). Vasárnap d. u.: Valódi békebeli kabaré (3). Este: Baksa—Kántor-művészest (fél 7). Hétfő: Protestáns leventék ünnepi estje (fél 7). Szerda, péntek: Filmelőadás (4, fél 7). Csütörtök: II. Nyilvános rádióhangverseny (7). Szombat: Szól a katonabanda (6). Vasárnap d. u.: Bohémélet (Operaház vj. V—3. — 2). Este: Az EMSzO ünnepi estje (fél 7).

VIGSZINHÁZ. Vasárnap d. u., kedd, csütörtök, szombat este és vasárnap d. u.: Fekete Péter. Vasárnap este, hétfő, szerda, péntek, szombat d. u. és vasárnap este: Két boldog hét (vas. T, hét. F, szer. O, pén. L, szom. d. u. bérl. I. sor., vas. V. bérl. — 3, fél 7).

PESTI SZINHÁZ. Minden este, szombat és vasárnap délután is: Warrenné mestersége (fél 3, 6).

UJ MAGYAR SZINHÁZ. Vasárnap d. u. és este: Köd. Hétfő, kedd, szerda, csütörtök: Nincs előadás. Péntek: Nyilvános főpróba (Az első). Szombat, vasárnap d. u. és este: Az első (szom. F, vas. A. bérl. — 3, fél 7).

ANDRÁSSY SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Josephine (3, fél 7).

MADÁCH SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délelőtt is: Hamlet (11, 6).

FŐVÁROSI OPERETTSZINHÁZ. Minden este és vasárnap d. u. is: Egy boldog pesti nyár (fél 3, 6).

VIDÁM SZINHÁZ. Minden este és vasárnap délután is: Ballépés, jobbra (fél 4, fél 7).

KAMARA VARIETÉ. Mindennap: Lipi-Lupi (fél 7, csüt. és szom fél 4, fél 7, vasárnap 2, fél 5, 7).

KOMÉDIA ORFEUM. Mindennap: KA-PÉ (fél 7, szerda, szombat és vasárnap fél 4, fél 7).

ERZSÉBETVÁROSI SZINHÁZ. Csütörtökig: Sárga liliom (fél 5, 7, vasárnap fél 3, fél 5, 7).

JÓZSEFVÁROSI SZINHÁZ. Csütörtökig: Egy nap a világ (fél 5, 7, vasárnap fél 3, fél 5, 7).

KISFALUDY SZINHÁZ. Csütörtökig: Mária főhadnagy (fél 5, 7, vasárnap fél 3, fél 5, 7).

NEMZETI BÁBSZINJÁTÉK. Minden este hétfő, péntek kivételével: Panoptikum. Hétfő, péntek: Toldi. Csütörtök szombat, vasárnap délután is: Mesejáték (fél 4, fél 7).

ERDÉLYI BÁBSZINHÁZ (Rottenbiller-utca 14.) Hétköznap: Aranyeső, szurokeső stb. (4.) Szombat, vasárnap: Hófehérke, Piroska és a farkas (2, 4).

Rádióműsor

A VATIKÁNI RÁDIÓ NOVEMBERI HIRSZOLGÁLATA

Vasárnap 11 óra: Francianyelvü krómfok 49.96 m. hullámhossz.

Hétfő 20 óra: Holland hirszolgálat 49.96 m hullámhossz. 20.30 óra: Olasz hirszolgálat 49.96 m. hullámhossz.

VASÁRNAP, NOVEMBER 7.

7.30: Szózat, reggeli zene. — 8.15: Hirek. — 8.30: Őszinte beszéd. — 9: Egyházi ének és szentbeszéd a Fő-utcai görögkatolikus Szent Flórián-templomból. — 10: Református istentisztelet a Kálvin-téri templomból. — 11: Egyházi ének és szentbeszéd a Jézus Szive-templomból. — 12.15: Levente-müsor. — 12.55: Rádiózenekar. — 13.30: Ravasz László dr. püspök előadása. — 13.45: Időjelzés, hirek, vizállás. — 14: Hősi emlékműavatás Huszton. Ünnepi beszédet mond Kállay Miklós miniszterelnök. — 14.50: Termeljünk több vetőmagot. (Előadás.) — 15.30: A magyar—svéd válogatott labdarugó mérkőzés közvetitése az FTC-pályáról. — 16.15: Szalonegyüttes. — 16.55: Hirek. — 17: „Vörös és fehér". Utazás négy ország borvidékén át. Közben hanglemezek. — 18: Fráter Lóránd dalait énekli Vörös Sári és Cselényi József. — 18.50: Hirek. — 19: Mindenből mindenkinek. — 21: Hanglemezek. — 21.40: Hirek, lóverseny- és sporteredmények. — 22.10: Hirek német, angol és francia nyelven. — 22.40: Ki mit szeret. — 23.45: Hirek. — BUDAPEST II. 8.30: Hirek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven. — 9: Hanglemezek. — 12.15: Beethoven: VI. szimfónia. — 14: Operaáriák. — 14.15: A magyar—svéd labdarugó mérkőzés első félidejének közvetitése. — Utána: Tánclemezek. — 15.30: Hirek német, román, szlovák, ruszin és horvát nyelven. — 17.30: Luther—Kálvin-emlékest. — 19: Alice Schönfeld hegedül. — 19.30: Gőzhajóval a pesti Nagykőruton. (Várostörténeti előadás.) — 19.55: Mai magyar szerzők. — 20.50: A szélhámos. (Elbeszélés.) — 21.15: Cigányzene. — Közben 21.30: Lóversenyeredmények. — 22: Hanglemezek. — 22.40: Hirek. — KASSA. 7.30: Budapest I. — 8.30: Budapest II. — 9: Budapest I. — 12.15: Hirek, heti beszámoló. — 12.30: Katonazenekar. — Közben 13: Erdős Jenő csevegése. — 13.45: Budapest I. — 14.50: Budapest I. — 16-tól végig: Budapest I.

HÉTFŐ, NOVEMBER 8.

8: Üzen az otthon. — 6.25: Ébresztő, torna. — 6.45: Reggeli zene. — Közben 7: Hirek. — 8: Hirek német, román, szlovák, ruszin és szerb nyelven. — 10: Hirek. — 10.15: Tüzoltózenekar. — 11.10: vizállás. — 11.15: Keresztessy Kreutz Hédy énekel. — 11.40: Lenau és a magyarság. (Előadás.) — 12: Harangszó, Himnusz. — 12.10: Rádiózenekar. — Közben 12.40: Hirek. — 13.20: Időjelzés, vizállás. — 13.30: Honvédeink üzennek. — 14: Tánczenekar. — 14.30: Hirek. — 15: Katonazenekar. — Közben 15.30: Háztartási és gazdasági verseny. (Előadás.) — 16.15: Budai Mandolinzenekar. — 16.45: Időjelzés, hirek. — 17: Blériot-tól a légi omnibuszig. (Előadás.) — 17.20: Cigányzene. — 17.55: „A helyesirás". Vigjáték egy felvonásban. — 18.50: Hirek. — 19: Buday Dénes operett- és filmzenéjéből játszik a Budapesti Hangversenyzenekar. — 20: Az árnyék. (Elbeszélés). — 20.20: Előadás a négi nápolyi operamuzsikáról. — 21.20: Hangkének az őszi Hortobágyról. — 21.40: Hirek. — 22.10: Hirek német, angol és francia nyelven. — 22.40: Szórakoztató lemezek. — 23.45: Hirek. — BUDAPEST II. 17: Hirek német, román, szlovák, ruszin és horvát nyelven. — 19: Német nyelvoktatás. — 19.30: Beethoven: G-dur románc. — 19.40: Előadás a Sienai Szent Katalinról. — 20: Cigányzene. — 21: Százötven év magyar grafikája. (Előadás.) — 21.15: Tánclemezek. — 22: Katonazenekar. — 22.40: Hirek. — KISEBBSÉGI ADÓ (418 m.) 17.30: Gondüző de — KASSA. 8: Budapest I. — 9: Hanglemezek. — 10: Budapest I. — 11.40: Hirek magyar és szlovák nyelven. — 12: Harangszó, Himnusz. — 12.10: Budapest I. — 15.20: A ravasz jókutya. (Elbeszélés.) — 15.45: Tárogató-müsor. — 16.15: Budapest I. — 17: Budapest II. — 17.30: Galgóczy Mária énekel. — 17.55: Hősi emlékműavatás Huszton. — 18.20: Szalonhatos. — 18.50: Budapest I. — 22.10: Budapest II. — 22.40-től végig: Budapest I. müsora.

Mozik műsora

ADRIA. (T.: 353—707.) **Fruska.** 1/4, 1/6, 1/8, vas. és ün. 11 és 1/2-kor is. — Hétfőtől: **Szabadság vagy halál.**

ALKOTÁS. (T.: 355—374.) **Láthatatlan bilincs.** 1/4, 1/6, 1/8, szom. 1/2-kor, vas. és ün. 11 és 1/2-kor is. — Hétfőtől: **Két boldog ember.**

ATRIUM. (T.: 135—034, 154—024.) **Második hétre** prolongálva! **Sziámi macska.** (Szeleczky, Hajmássy, Bilicsy.) — **Hiradók.** 1/4, 1/6, 1/8, szom., vas. és ün. 1/2-kor is.

BARLANG. (T.: 422—722.) **Harmadik hétre** prolongálva! **Alomkeringő.** — Hiradó. Mindennap: 1/2, 1/4, 1/6, 1/8. Első előadás mindennap mérs. áru. — Vas. d. e. 11-kor: **Vaskorona.**

BELEZNAY. (T.: 225—276.) **Asszony a katedrán.** Mindennap: 10, 1/12, 1/2, 1/4, 1/6, 1/8.

BELVÁROSI HIRADÓ. (T.: 181—244.) **Facsusztatás** (kulturfilm). — **Rajzos Hiradó Erkel Ferencről.** — **Ufa-Magazin.** — **Magyar, Ufa és Küllön Hiradók.** Folytatól. egyórás előadások 10—21 óráig.

BETHLEN. (T.: 225—003.) **Kölcsönadott élet.** 1/4, 1/6, 1/8, vas. és ün. 11 és 1/2-kor is.

BUDAI APOLLO. (T.: 351—500.) **Isten rabjai.** 1/4, 1/6, 1/8, vas. 1/2-kor is. — Vas. d. e. 11-kor: **Vaskorona.** — Hétfőtől: **Fruska.**

CORVIN. (T.: 138—988, 339—584.) **Harmadik hétre** prolongálva! **Botrány. (Das Bad auf der Tenne.)** Szines film. — **Magyar és Ufa hiradók. Uj előadáskezdések: mindennap: 3, 5, 1/8.**

CSABA. (T.: 146—040.) **Kölcsönadott élet.** — **Hiradó.** 1/4, 1/6, 1/8, szom. és vas. 1/2-kor is. — Vas. d. e. 11-kor: **Igy is lehet repülni.**

DEÁK. (T.: 121—343, 125—952.) **Negyedik hétre** prolongálva! **Sziámi macska.** (Szeleczky, Hajmássy, Bilicsy.) 1/2, 1/4, 1/6, 1/8, vas. d. e. 11-kor is.

DUNA. (T.: 111—994.) **Szerelem gyöngyei.** 1/4, 1/6, 1/8, vas. és ün. 1/2-kor is.

FÓRUM. (T.: 189—707, 189—543.) **Éjjeli zene.** 1/4, 1/6, 1/8, vas. és ün. d. e. 11-kor is.

GLÓRIA. (T.: 427—521.) **Nehéz apának lenni.** — **Premier Ufa hiradó.** 1/4 1/6, 1/8, vas. és ün. 1/2-kor is. — Hétfőtől: **A két anya.**

HIRADÓ FILMSZINHÁZ. (T.: 222—499.) **A babák története** (kulturfilm). — **Rajzos Hiradó Erkel Ferencről.** — **Ufa-Magazin.** — **Magyar, Ufa és Küllön Hiradók.** Folytatól. egyórás előadások 9—21 óráig.

HOMEROS. (T.: 496—178.) **Keresztuton.** — **Világhiradók.** 1/4, 1/6, 1/8, vas. és ün. 1/2-től. — Hétfőtől: **Leányvásár.**

JÓZSEFVÁROSI. (T.: 131—316.) **Isten rabjai.** 1/4, 1/6 1/8, vas. és ün. 1/2-kor is. — Vas. d. e. 11-kor: **Hétszilvafa.**

KAMARA (T.: 423—901.) **Anyámasszony katonája.** Mindennap: 1/12, 1/2, 1/4, 1/6, 1/8.

KASZINÓ (T.: 165—329, 383—102.) **Botrány.** 1/4, 1/6, 1/8, szom. 1/2-kor is, vas. és ün. d. e. 11 és d. u. 1/4, 1/6, 1/8.

KORZÓ. (T.: 182—618.) **Negyedik hétre** prolongálva! **Sziámi macska.** (Szeleczky Zita.) 1/4, 1/6, 1/8, szom. 1/2-kor is, vas. és ün. d. e. 11, d. u. 1/4, 1/6, 1/8.

MESEVÁR. (T.: 114—502.) **Kölcsönadott élet.** — Hiradó. 1/4, 1/6, 1/8, vas. 1/2-kor is.

NEMZETI APOLLO. (T.: 222—002.) **Aranypáva. Magyar Hiradó.** 1/4, 1/6, 1/8, szom. 1/2-kor, vas. és ün. 11 és 1/2-kor is.

OMNIA. (T.: 130—125.) **A forradalom grótja.** 1/4, 1/6, 1/8 szom. 1/2-kor, vas. és ün. 11 és 1/2-kor is.

OTTHON. (T.: 146—447.) **Fruska.** 1/4, 1/6, 1/8, vas. 11 és 1/2-kor is. — Hétfőtől: **Nagymama.**

PÁTRIA. (T.: 145—673.) **Régi szép idők.** — **Zoro, Huru.** 10, 1/12, 1/2, 1/4, 1/6, 1/8, vas. 11, 1/2, 1/4, 1/6, 1/8.

PEST. (T.: 221—222.) **Magyar kivánsághangverseny.** Mindennap: 1/12, 1/2, 1/4, 1/6, 1/8.

RADIUS. (T.: 122—098, 120—564.) **Kerek Ferkó** (Jávor, Egry Mária, Csortos). — **Elzászi utiképek** (szines film). — **Hiradó** 1/4, 1/6, 1/8, szom. 1/2-kor is, vas. és ün. d. e. 11, d. u. 1/4, 1/6, 1/8.

SCALA (T.: 114—411.) **Harmadik hétre** prolongálva! **Csavargók.** — **Magyar Hiradó — Walt Disney** szines rövid filmje. 1/4, 1/6, 1/8, szom., vas. és ün. 1/2-kor is.

SZÉKELY. (T.: 226—425.) **Tilos utakon.** Mindennap: 11, 1/2, 1/4, 1/6, 1/8.

TISZTIKASZINÓ ZÁRTKÖRŰ FILMSZINHÁZA. Nov. 7-én: **Kölcsönadott élet.** — 9-én: **Asszony a katedrán.** Előadások kezdete: 1/8 és 1/7 órakor.

UGOCSA. (T.: 154—422.) **Emberek a havason.** 1/4, 1/6, 1/8, szom 1/2-kor vas és ün 11 és 1/2-kor is. — Vas. d. e. 11-kor: **Brigitta férjet fog.** — Hétfőtől: **Láthatatlan bilincs.**

UJBUDA. (T.: 269—999.) **Ragaszkodom a szerelemhez** 1/4, 1/6, 1/8, szom 1/2-kor, vas. és ün. 11 és 1/2-kor is.

URÁNIA. (T.: 146—046.) **Második hétre** prolongálva! **Felség.** (Jenny Jugo, Willy Fritsch.) 3, 5, 1/8, vas. és ün. 11-kor is.

XXV. ÉVF. 252. SZÁM. **NEMZETI UJSÁG** 1943 nov. 7. VASÁRNAP

Főmunkatárs: TÚRI BÉLA † 1919—1936.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest V., Honvéd-utca 10. Telefon: 119-660, 119-668 és 119-669
Budapesti és környéki cimváltozások és reklamációk 113-006.
Előfizetési pénztár: Báthory-utca 5. Hivatalos órák 8—4-ig. Telefon: 116-935.
Belvárosi kiadóhivatal: IV., Kossuth Lajos-utca 5. Telefon: 189-533 és Christophoros utazási és menetjegyiroda. Telefon: 187-502
Színházjegyiroda a Cristophorosban. Telefon: 189-533 és 187-502.
Fiókkiadóhivatalok: (Vidéki előfizetési és árusitási osztály) V., Báthory-utca 8. Telefon 119-669 és a Pázmány könyvkereskedésben, Baross-utca 82. Telefon 135-479.
Előfizetési ára egy hóra 5.60 P, negyedévre 16.— P.
A Nemzeti Ujság postatakarékpénztári csekkszámlája: 2090
Megjelenik hétfő kivételével minden nap.

Nyomatott a PALLAS IROD. és NYOMDAI R.-T. budapesti gépeiben, Budapest, V., Honvéd-utca 10. sz. Felelős Gyáry Aladár igazgató

Kürthy György

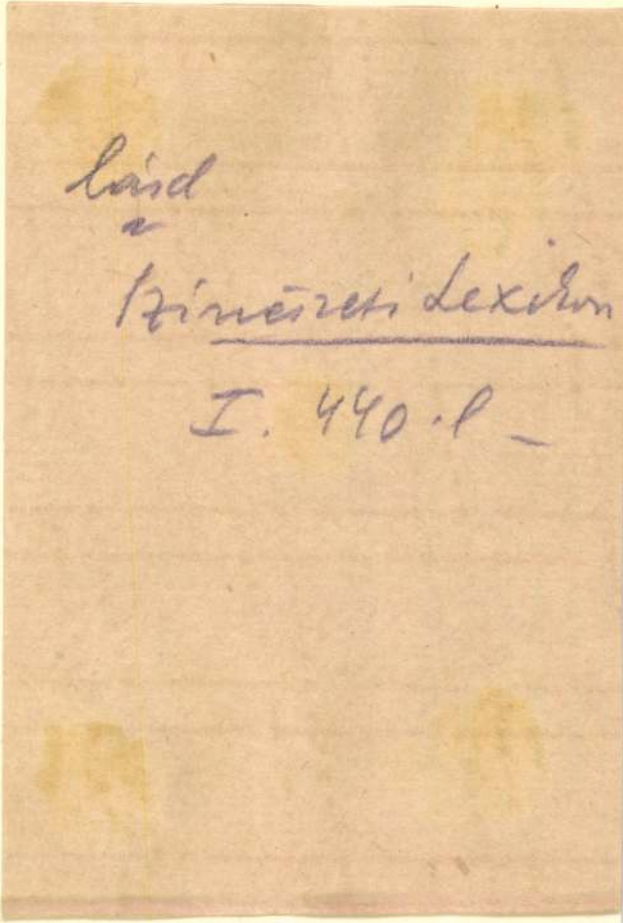

gyon széles utcák, a rövidebb oldalukkal az utcának forduló többé-kevésbé egyforma gazdaházak óriási udvarokkal és kertekkel, egy pár középület, egy pár templom és mindezekben és mindezek közt a józan, szorgalmas, talpig tisztességes magyarok tizezrei: ebből áll a város, amely legalább is abban az időben nem ismert sem felekezeti, sem nemzetiségi ellentétet, pedig két oldalról román, szerb és német lakosságu területekkel határos és lakói közt a majdnem egyforma számban többséget alkotó reformátusok és katolikusok mellett ezrével éltek a luteránusok, a görögkatolikusok, a neológ és ortodox zsidók. A nemzetiségeket egy-kettőre felszivta a város magyarságának beolvasztó ereje, felekezeti ellentétek pedig szóba sem jöhettek ott, ahol Szöllőssy Lajos, Csécsi Miklós, Kayser Lajos, Draskóczy Ede, Boross György és Kecskeméti Ármin álltak az egyházközségek élén. Szociális bajok sem igen voltak. A város óriási határában magán a városon kivül nincsen nagybirtokos, minden föld tiz, husz, ötven, sokszor csak egy-két holdanként az őstermelő lakosság kezén volt s akinek nem jutott belőle, az a város földjéből bérelt apró parcellákat és azon termesztette a világhirü makói spe-

Kürthy György

Magya R Hirlap 1981/1/8/8

Jászai Mari
Kürthy György karikatúrája, tusrajz

Kürthy György

Kürthy György karikatúrája
Jászai Mariról

Magyar Hirlap

KŰRTHY GYÖRGY festő, grafikus, színész, művészeti író (1882–?)

A festészet és a művészetkritikai írások mellett könyvillusztrálással is foglalkozott. Később színész lett.

Magyar könyvművészeti törekvések a századfordulón
MTA MKCS és a Petőfi Irod Muz.közös kiadványa Bp.1975.

Kürthy G. Sándor
festő

MŰVÉSZET

EGY ÖSTEHETSÉG FESTŐMŰVÉSZ NAGY SIKERE DEBRECENBEN

Debrecenben rövid idő alatt rendkívül népszerűségre tett szert egy nagyszerű ösztehetség, Kürthy G. Sándor festőművész. Gyermekkorában a bácsmegyei Borota-pusztán mint bojtár szolgált, de később engedett a tehetség parancsoló szavának és festőművész lett. Állandóan művelte önmagát s különösen az arcképfestészet terén komoly, értékes sikereket aratott. Debrecéni tartózkodása alatt eddig 57 ragyogó portrét festett a város előkelőségeiről, politikusokról, egyetemi professzorokról és előkelő uriasszonyokról. Nyáron több hétig Ivády Béla kastélyában dolgozott, amikor is lefestette Ivády nyugalmazott miniszter feleségét, menyét és fiát. Kürthy G. Sándor legközelebb nagyszabású kiállítást rendez müveiből Debrecenben.

Magyarság 1935 okt. 8.

1906

„TURUL"
SZÖVETSÉG

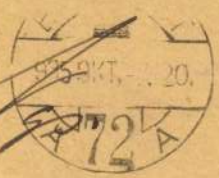

HETE.
1935. OKT. 19-28
50% VASUTI
KEDVEZMÉNY.

Szentirányi Tolán
nem

H.

XI Budafokint 10

Thieme Becker

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

T. EUROPA RT.

Az Önök terjesztésében lévő kiadványokból részemre az alanti példányszámot kérem küldeni:

Collisban *vagy*
Postán *(nem kívánt rész törlendő)*

Magyar Nemzet		Film, Szinház, Irodalom	Független Magyaror.	Képes Sport	Magy. Rejtv. Ujság
köznap	vasárnap				
5	4	3	\	\	1

Kelt Zalaegerszeg 943 III 7.

Horváth Károly

aláírás.

Kikiáltási ár pengőben

663. STEINHOFER KÁROLY, A könyv története. Bpest, 1915—16. 8r., 2 füzet . . . . . 1.—

664. SZABÓ JÓZSEF, Előadások a geológia köréből. Bpest, Term. Tud. Társ. 1893. 8r., er. vkts . . . 1.50

665. SZABÓ KÁROLY, A magyar vezérek kora. Bpest, 1883. 8r., fve . . . . . 2.—

666. SZABÓ LÁSZLÓ, Athenaeum. Ötven év egy irodalmi és nyomdai társulat életéből. Bpest, 1918. 4r., er. vkts. A 80 éves Pesti Napló jubileumi emlékalbuma. 1850—1930. Bpest, 1930. 4r., fve. . 1.—

667. SZALAY JÓZSEF, A magyar nemzet története. Bpest, (1896.) K. 4r., 4 rész 3 kötetben, vktsek . 2.—

668. SZALAY JÓZSEF — BARÓTI LAJOS, A magyar nemzet története. Bpest, Lampel. É. n. 4r., 4 kötet, er. díszes félbőrktsek . . . . . 4.—

669. SZALAY LÁSZLÓ, Magyarország története. Pest, 1861—66. A VI. k. Pest, 1859. 8r., 6 kötet, fbőrktsek. Második kiadás . . . . . 5.—

670. —, A zsidó nők története. Bpest, 1924. 8r., fve —.50

671. SZANA TAMÁS, Száz év a magyar művészet történetéből. 1800—1900. Festészet, szobrászat. Bpest, 1901. 4r., er. vkts. Mellékelve SZÉKELY BERTALAN és DEÁK-ÉBNER LAJOS eredeti levelei . . . . . 5.—

672. —, Magyar művészek. Műtörténelmi vázlatok képekkel. Bpest, Révai. 1887. 4r., er. vkts . . . 4.—

672/a. —, Magyar művészek. Műtörténelmi vázlatok képekkel. Uj sorozat. Bpest, 1889. 4r., er. vkts 5.—

673. SZÉCHENYI IGÉI. Bpest, 1921. 12r., er. kartonkötések . . . . . —.50

674. SZÉKELY ÁDÁM (BOROSJENŐI) GRÓF, A gyermekek neveléséről, mellyet Lock János, egy Ángliai nagy tudományú Philosophus és Orvos Doktor Ángliai nyelven írt. Kolosvár, 1771. 8r., papírkts 2.50

675. SZEKRÉNYI LAJOS. A bibliai régiségtudomány kézikönyve. Bpest, 1896. 8r., 2 kötet egybekötve, er. vkts. Sok illusztrációval . . . . . 3.—

676. SZENDREI JÁNOS, A magyar viselet történeti fejlődése. 174 szövegközti képpel és hat táblával. Bpest, Akadémia. 1905. 2r., fbőrkts . . . . 12.—

677. SZENTIMRÉNYI IMRE, A zene története. Különös tekintettel a magyar és magyarországi zenére. Bpest, (1912). K. 8r., fve. Elfogyott! . . 2.50

678. SZERDA. Tudományos és művészeti folyóirat. I. évf. I—VII. szám (melynél több nem jelent meg!). A 34—35. lapon ADY ENDRE híres verse

Kikiáltási ár pengőben

„Özvegy legények tánca“ első lenyomatban, KÜRTHY GYÖRGY illusztrálásával. Bpest, 1906. N. 8r., fvkts . . . . . 2.—

679. SZILÁGYI SÁNDOR, A magyar nemzet története. Bpest, Athenaeum. 1895—1898. Lex. 8r., 10 kötet, er. fbőrktsek . . . . . 24.—

680. SZINYEI GERZSON, A sárospataki főiskolai könyvtár története. Sárospatak, 1884. 8r., fvkts 1.—

681. SZINNYEI JÓZSEF, Magyar írók élete és munkái. Bpest, Hornyánszky. 1891—1914. 8r., 14 kötet, er. fbőrktsek. (Az első kötet anasztatikus utánnyomás) . . . . . 70.—

682. —, Jókai Mór. Bpest, Hornyánszky. 1898. — —, Petőfi. Bpest, Hornyánszky. 1905. 12r. 2 kötet, fve 2.—

683. SZONTÁGH GUSZTÁV, Propylaeumok a' magyar philosophiához. Buda, Egyetem, 1839. 8r., vászonkötés 1.50

684. TAINE, HIPPOLIT ADOLF, A jelenkori Franciaország alakulása. Bpest, Akadémia. 1881—90. 8r., 5 kötet, er. vktsek . . . . . 2.—

685. TAKÁTS SÁNDOR, Régi magyar asszonyok. Bpest. Élet. 1914. 8r., er. vkts . . . . . 1.—

686. TÉLFY JÁNOS, A classica philologia encyclopaediája. Pest, Emich. 1864. 8r., fbőrkts . . . 2.—

687. TELLYESNICZKY KÁLMÁN, Művészeti boncolástan. Az emberi test formáinak ismertetése művészek és a művészet iránt érdeklődők számára. Számos eredeti fametszettel és színnyomatos táblával. Bpest, 1900. 8r., fvkts . . . . 3.—

688. TÉREY GÁBOR, Országos Magyar Szépművészeti Múzeum régi képtára teljes lajstroma az összes képek hasonmásával. I. rész: Byzánci, olasz, spanyol, portugál és francia mesterek. 372 képpel. Berlin. 1916. K. 4r., er. vkts . . . . . 6.—

689. THAN KÁROLY, A qualitatív chemiai analysis elemei. Bpest, Term. Tud. Társ., 1895. — LENGYEL BÉLA, A quantitatív chemiai analysis elemei. Bpest, 1896. 8r., 2 kötet, fve . . . . . 1.—

690. THANHOFFER LAJOS, Előadások az anatómia köréből. Bpest, Term. Tud. Társ., 1896. 8r., er. vkts 2.—

691. THOMAS LAJOS—FÉSŰS GYÖRGY, A legnevezetesebb találmányok könyve. Pozsony—Budapest, 1885. 2 kötet. —, Fölfedezések könyve, Pozsony—Budapest. 2 kötet, 8r., összesen 4 kötet, er. vktsek . . . . . 3.—

692. TOLDY FERENC, A magyar nemzeti irodalom története. Pest, 1852. 8r., 2 kötet egybekötve, fvkts —.50

20 romboló lázasan segédkezik az elsüllyedt svéd tengeralattjáró kimentésénél

Stockholm, április 18. *(Stefani)* A svéd haditengerészet egységei lázas sietséggel folytatják az *elsüllyedt Ulven tengeralattjáró* megtalálására irányuló munkálatokat. A legújabb hírek szerint a fáradozások, úgy látszik, *sikerrel* járnak.

Az elmult éjszaka sikerült olyan jeleket felfogni, amelyek minden valószínűség szerint az elsüllyedt tengeralattjárótól származnak és remélni lehet, hogy *a tengeralattjáró legénysége még életben van.* Valamennyi mentőhajót a Göteborg közelében lévő Roe-sziget környékére összpontosítottak.

Mintegy *húsz torpedóromboló*, több aknaszedő hajó és két különleges eszközökkel felszerelt hajó vesz részt a mentési munkálatokban. A mentők azt remélik, hogy sikerül a tengeralattjáró legénységét *különleges mentőharanggal* a víz felszínére juttatniok. *(MTI)*

BOTRÁNY A TRAFIKBAN

Kürthy György, a Nemzeti művésze eltörte egy mérnök orrcsontját

Parázs botrány középpontjába keveredett tegnap estefelé *Kürthy* György, a Nemzeti Színház ismert nevű művésze. A színházzal szemben lévő *József-körúti* trafikba tért be hat óra tájban, mielőtt a színházba ment volna. A trafikban váratlanul nagy tolongásban találta magát, igen sok vásárló volt, többen a színházba igyekeztek és sürgették, hogy gyorsítsák a kiszolgálás ütemét.

A tolongás közben *Kürthy* Györgynek váratlan szóváltása támadt *Schöpflin* Oszkárral, a Standard-gyár 48 éves mérnökével. A mérnök rászólt a mellette álló Kürthyre:

— Vegye le rólam a kezét és álljon tovább!

Kürthy György, aki már fizetett a cigarettákért, ingerülten felelt visszaszólt:

— Álljon tovább ön!

Egy pofon, egy rúgás, egy orrcsavarás

A szóváltásból parázs vita támadt és az idősebb úr, *Kürthy, arculütötte a másikat.* Amaz hasbarúgta ütlegelőjét, Kürthy pedig, mint a szemtanuk állítják, erősen megcsavarta a visszatámadó mérnök orrát, miközben ezt mondotta:

— Mit akar maga, kis pimasz? Tudja, ki vagyok én? Kürthy György, a Nemzeti Színház művésze.

Voltak, akik mint verekedéspártiak, megéljenezték a gyors és frappáns orrcsavaró mozdulatáért a színészt, mások viszont erősen méltatlankodtak a botrány miatt.

Később kiderült, hogy Schöpflin rugása nem volt olyan erős, mint *Kürthy* György orrcsavaró mozdulata, mert *Schöpflin* abbahagyni kényszerült a verekedést, *két helyen eltört az orrcsontja.*

Egy tojáskereskedő beavatkozik

Vörös István tojáskereskedő beleavatkozott a verekedésbe, ki akarta békíteni a színészt és a mérnököt. *Kürthytől egy erélyes ütést kapott.*

Megérkezett a rendőr és végetvetett a verekedésnek, kihívta a mentőket, akik *Schöpflin* Oszkárt igazoltatása után a Rókusba vitték.

Schöpflin feljelentette *Kürthy* Györgyöt testisértésért, de *Kürthy* is feljelentette. Van egy harmadik feljelentő is: *a békítő szerepet játszó Vörös István tojáskereskedő.*

A trafikbeli botránynak tehát a bíróságon lesz folytatása.

Cripps és a brit birodalom alakulása

Amszterdam, április 18. *(Német TI)* *Sir Stafford Cripps* a bristoli brit ifjúsági szervezetek értekezletén kijelentette: Bármi történjék is Németországgal és Olaszországgal, *Anglia számára addig nincs vége a háborúnak,* amíg teljesítőképessége határáig *»nem vesz részt Japán leküzdésében is«.* Az USA-ból, a Szovjetunióból, Kínából és Angliából a háború után *az egész világot átfogó szervezetet* kell kialakítani.

A szervezetnek lépésnek kell lennie, hogy alapvető döntést hozzon afelől, *»mi jogos és mi nem jogos a nemzetközi életben«;* hatásos *légi rendőri erővel* is kell rendelkeznie. Ebben a nemzetközi szervezetben *kisebb, helyi érdekek* védelménél figyelembe veszik majd az *»európai tanács«* határozmányait is. Anglia a háborús szükségletek kielégítése érdekében *feláldozta külkereskedelmének 75 százalékát* és e veszteségek pótlására *nagyfokú intelligenciára* lesz szükség. *(MTI)*

Montgomery Giraudnál

Madrid, április 18. *(Német TI)* A marokkói rádió közölte, hogy *Montgomery* pénteken délután repülőgépen *Algirba* érkezett s megbeszéléseket folytatott *Giraud*-val, valamint *Patton* amerikai tábornokkal. *(MTI)*

A **Diana Ipari és Kereskedelmi Rt.** igazgatósága, felügyelőbizottsága, tisztviselőkara és munkásai mély megilletődéssel és fájdalommal jelentik, hogy a vállalat igazgatója,

Barcza Lajos
úr

váratlanul elhúnyt.

A megboldogult egy negyed évszázadon át lankadatlan munkásságával, széles tudásával és tapasztalataival vállalatunk vezetésében és felvirágoztatásában elévülhetetlen érdemeket szerzett. Nemes egyéniségének emlékét kegyelettel őrizzük meg.

A temetés 20-án, kedden d. e. 11 órakor lesz a farkasréti temetőben.

Huszonötmillió doboz német gyufa Bulgáriának

Szófia, április 18. *(Magyar TI)* Most tért vissza Bécsből egy bolgár bizottság, amely újabb gyufabehozatal ügyében járt Németországban. A tárgyalások eredményeként 25 millió doboz gyufa útban van Bulgária felé. Ugyancsak várják olasz gyufa érkezését is. Bulgária gyufaszükséglete évi 400 millió doboz, amelyből a bolgár gyufaipar 80 milliós szükségletet fedez.

Kilenc múmiát találtak Egyiptomban

Stockholm, április 18. A Socialdemokraten londoni tudósítójának jelentése szerint Egyiptomban egy angol repülőtér rádióállomásának építésekor a munkások *húsz sírkamrát* fedeztek fel. A sírkamrákból *kilenc múmia, többféle ékszer, értékes kerámia és sokféle csontváz* került elő.

Bonyhád község hadiárvát nevel

Bonyhád, április 18. Bonyhád nagyközség képviselőtestülete elhatározta, hogy *magára vállalja egy had árva felnevelését. (MTI)*

A Magyar-Olasz Bank Rt. igazgatósága *Romanelli* Guido olasz kir. ezredes elnökletével tartotta mérlegmegállapító ülését. Az intézet összforgalma az előző évi 3.872,987.000 P-ről 4.353,459.000 P-re emelkedett. Az elmult üzletévben elért nyereség összege 1,034.331.03 P; ehhez járul az áthozott nyereség 349.627.13 P-s összege, a nyereség tehát összesen 1,383.958.16 P. A régi nyugdíjasok nyugdíjtartalékának juttatott 510.000 P összegű javadalmazás levonása után 873.958.16 P nyereség maradt rendelkezésre, amelyre vonatkozólag az igazgatóság a közgyűlés elé azt a javaslatot terjeszti, hogy 20.147.33 P az ingatlanérékesökkenési tartalék és 500.000 P az elismert vállalati nyugdíjpénztár javára fordíttassék, míg a fennmaradó 853.810.83 P új számlára vitessék elő.

ARIZONA

CSÜTÖRTÖKÖN HIPERMODERN ÚJ REVÜ

»ARIZONA 2000-ben«

MODERNIZÁLT REVÜPALOTA

Porcellánruhák — *A boszorkány és az ördög*
Csóksztrájk — *Szalmaözvegy asszonyok*

MINDEN ESTE 8 ÓRAKOR

Meleg vacsora! — Bor- és pezsgőkülönlegességek

Wilson tábornok ankarai tárgyalásai

Isztanbul, április 18. *(TP)* Ankarai jelentés szerint Maitland Wilson tábornok, a közelkeleti angol főparancsnok, aki jelenleg Ankarában időzik, meglátogatta Fevzi Csakmak marsallt, a török vezérkari főnököt, Ojenduez tábornokot, a vezérkari főnök helyettesét, valamint a török nemzetvédelmi és külügyminisztert. Csakmak marsall Wilson tiszteletére tegnap az ankarai Palota-szállodában ebédet adott. Szaradsoglu miniszterelnök tegnap Isztanbulból Ankarába utazott, mert Wilson tábornokkal szintén találkozója lesz.

Török repülőket képeznek ki Kairóban

Ankara, április 18. Az ankarai angol-török katonai bizottság megállapodása értelmében péntek este *több török repülőtiszt utazott Kairóba, hogy ott továbbképző tanfolyamon vegyen részt.* Nemsokára *további harminc* török repülőtiszt utazik hasonló célból Kairóba. *(NST)*

Színes lampionokkal nem, csak irányfénylámpákkal szabad megvilágítani a vendéglők kerthelyiségeit

A korán beköszöntött meleg időjárás sorra megnyitja a nyári vendéglők kapuit. Ezzel kapcsolatban időszerűvé vált *a terraszok és a kerti vendéglők esti megvilágításának* kérdése. A vendéglős ipartestület illetékes helyről azt a választ kapta, hogy a vendéglők és kávéházak terraszai meg kerthelyiségei *a légvédelmi elsötétítés ideje alatt úgynevezett irányfények alkalmazásával megvilágíthatók.* Az ipartestület figyelmezteti tagjait, hogy csak szabályos irányfénylámpákat használjanak, mert tilos papírzacskókat vagy színes lampiónokat alkalmazni a világítás csökkentésére.

A háború végéig meghagyják a felekezeti jogakadémiák négy évfolyamát

Miskolc, április 18. *(A Hétfői Magyarország tudósítójának telefonje entése.)* *Szinyei Merse* Jenő kultuszminiszter miskolci tartózkodása során küldöttségeket fogadott. Igy megjelent előtte a miskolci evangélikus egyház küldöttsége *Turóczy* Zoltán evangélikus püspök vezetésével. A küldöttség tagjai a püspökön kívül *Bruckner* Győző dr. jogakadémiai dékán és vitéz *Görgey* László dr. felsőházi tag voltak.

Turóczy Zoltán püspök kérte a kultuszminisztertől az 1940:XXVI. tc. hatályon kívül helyezését. Ez a törvény a *felekezeti jogakadémiák működését* két évfolyamra korlátozta. A törvény életbelépése óta a jogakadémiák négy évfolyamát *évenként engedélyezték,* ez a rendszer azonban nagyon hátrányos a jogakadémiák működésére.

Szinyei Merse Jenő válaszában hangoztatta, hogy az ügy érdemi elintézését nem hamarkodja el, hanem előbb tárgyalásokat folytat az egyházak vezetőivel. *Már most megígéri azonban, hogy a háború végéig meghagyja a jogakadémiák négy évfolyamát.*

A Kormányzóhelyettes özvegye a szolnoki Vöröskeresztes ápolónők záróvizsgáján

Szolnok, április 18. A Magyar Vöröskereszt szolnoki fiókjában szombaton vizsgázott 39 ápolónő a hősi halált halt kormányzóhelyettes özvegyének jelenlétében. Gróf *Szapáry* Gyula és báró *Urbán* Pál köszöntötte a Főméltóságú asszonyt, majd báró *Urbán* Hanna csokrot nyujtott át a vizsgázók nevében. A kitűnő eredménnyel vizsgáló hallgatók mellére a *Főméltóságú Asszony tűzte fel a Vöröskereszt jelvényt.*

Szivenlőtte magát egy fiatalasszony, Dunának ment egy szerelő

Szombaton késő este a Budafoki-út 12. számú házban *Koch* Guidóné, egy székesfővárosi számvevőségi tisztviselő 31 éves felesége férje szolgálati pisztolyával *melibelőtte magát.* A mentők a Rókus-kórházba vitték a fiatal úriasszonyt, de még az operáció előtt a műtőben meghalt, mert *szívlövés érte.* Búcsúlevelet nem hagyott hátra, de a rendőrség megállapította, hogy *pillanatnyi idegzavara miatt* menekült a halálba.

Szombaton este a Horthy Miklós-hídról a Dunába ugrott *Jeney* János 42 éves villanyszerelő. A motoros rendőrök kimentették. Amikor eszméletre tért azt mondta, hogy *ellopták pénztárcáját egy vendéglőben* és emiatt való elkeseredésében akart meghalni, mert *minden megtakarított pénze* a tárcában volt. A Rókusba vitték.

A magyar és külföldi irodalom legjava, kitünő novellák, érdekes, cikkek és gazdag kritikai rovata

Forrás

irodalmi és kritikai folyóirat legújabb számában

Bastianini nagy beszédet mondott az olasz külügyi költségvetés tárgyalásánál

Róma, április 18. *(Stefani.)* A költségvetési bizottságok tárgyalása során *Coselachi* nemzeti tanácsos szóvátette, hogy az olasz internáltakkal ellenséges földön embertelenül bánnak. *Basile* nemzeti tanácsos Olaszország elévülhetetlen jogát hangsúlyozta azokra az afrikai területekre, amelyeket fiai vérével hódított meg.

A vita végén *Bastianini* külügyi államtitkár Olaszország külpolitikai tevékenységéről tartott beszámolót s hangsúlyozta, hogy Itália felfogása és céljai teljesen megegyeznek Németország és a hármasegyezmény többi állama felfogásával és céljaival. A tengely ellenségei — állapította meg *Bastianini* — ellentmondásokba keveredtek, amikor a részükről előidézett háborút szellemi és erkölcsi szempontból igazolni akarják. Nyilvánvaló, — főleg Casablanca óta — hogy az ellenséges hatalmak Afrikát és Európát *befolyási övezetekre* akarják felosztani Anglia és Amerika között, de olyan formában, hogy *a Szovjetuniót is részeltetik ebben az osztozkodásban.*

Mindez elhangzott amerikai és brit illetékes nyilatkozatokból került ki, mint ahogy ott elárulták azt a szándékot is, hogy a nagyállamok vezető szerepét akarják megvalósítani és nem tűrik az elszigeteltséget, mint *a gyengébb nemzetek biztosítékát.* Így tehát mellőzik az állam szuverénitásának és függetlenségének alapelvét, ha olyan államokról van szó, amelyek nem tartoznak az angolszász koalicióhoz. »Nemcsak mi — emelte fel szavát *Bastianini* — hanem az egész művelt világ visszautasítja a nemzetközi életnek ilyetén berendezését, amely kényszerrel megvalósítani szándékolt méltánytalan rendszert jelent azzal a céllal, hogy *Európát kettős rabszolgaságnak vessék alá.*

Mi ma ellenségeink *kettős főuralmi törekvései ellen harcolunk.* Amennyiben az angolszászok a gazdasági egyeduralmat akarják fentartani, a bolsevisták pedig kettős célt tartanak szemük előtt: a területi terjeszkedést és világnézetüknek másokra való rákényszerítését. A Duce és a Führer legutóbbi találkozásának lényege: a háború szükségessé tehet áldozatokat minden érdekelt nép számára, azonban a tengely politikájának végső célja *minden európai nép jogainak érvényesülése, jövendő fejlődése* a kölcsönös tisztelet keretében és méltányos részesedése a gazdagság forrásaiban, valamint a közös együttműködésben. Az angolszász hatalmak eddig megakadályozták ezt az együttműködést, amely csakis a nemzetközi igazságosság elvén alapulhat. »A ránkmért próba kemény, de a nagyság áldozatokat követel.«

Befejezésül az államtitkár meleg üdvözletét nyilvánította a szövetséges hadseregeknek és dicsőítette a Ducet, mint az ellenállás és a győzelem lelkét.

14 milliót kap a főváros az idei nép- és családvédelmi pótadóból

A belügyminiszter a főváros költségvetéséről

A belügyminiszter néhány változtatással és észrevétellel *jóváhagyta a székesfőváros 1943. évi költségvetését.* A belügyminiszter felhívja leiratában a főváros figyelmét arra, hogy *számolni kell a főváros építkezéseinek elhalasztásával.* Tisztázni kell az építkezések lehetőségeit és ha nem kerülhet sor a tervezett építkezésekre, a törvényhatóság *használja fel másra* az esetleg felszabaduló hiteleket.

A belügyminiszter a főváros *tisztviselőinek és alkalmazottainak létszámát túlméretezettnek tartja.* Megelégedéssel veszi azonban tudomásul, hogy a polgármester valamennyi hivatalban és intézményben felülvizsgálja a létszámot. Az új állások szervezését a felülvizsgálat eredményéig mellőzni kell.

Az 1943. évi nép- és családvédelmi pótadóból a főváros részére a miniszter 13.8 millió pengőt enged át. Magyarázatot kér a miniszter arról, hogy *a világítási korlátozások idején milyen okból áll elő a közvilágítási költségek nagymértékű emelkedése.*

A miniszter megállapítja, hogy a főváros *45 millió pengő közoktatásügyi kiadásával* törvényes kötelezettségeit messze meghaladó méretekben tesz eleget közép-, illetve szakiskolák fenntartásában a követelményeknek. *Megdicséri viszont azt a rendkívüli teljesítményt, amelyet a főváros a közélelmezés biztosítása érdekében kifejt* a háborús viszonyoktól teremtett, gyakran igen nehéz helyzetben.

A BSzKRt *villamosvágányainak áthelyezésére* előirányzott 1,600.000 pengőt a miniszter *mellőzhető* kiadásnak tartja. *A közlekedők nem jövedelmet hajtó intézmények,* azért nem indokolt a sírhelyek díjának olyan mértékű megállapítása, hogy ezáltal a köztemetők igazgatása *feleslegessé* járjon. A fővárosban a temetés költségei magasak. Alaposan felül kell vizsgálni a temetkezési intézet szolgáltatásainak díját és *mérsékelten kell megállapítani a temetkezéssel kapcsolatos költségeket.*

A főváros *üzemeinek igazgatási költsége magas.* A miniszter *nem járul hozzá* a havi-, heti- és napidíjas üzemi alkalmazottak *létszámának emeléséhez* s nem engedélyez egyéb személyi létszámemelést sem. Kívánatosnak mondja a miniszter *a nagyüzemek egységesítésének* mielőbbi gyakorlati megvalósítását.

Szükséges, hogy a Községi Élelmiszerüzem forgótőkével való ellátásának kérdését megfelelően rendezzék. A Beszkárt nyugdíjalapja matematikai mérlegének megállapításával esetleg újra szabályozni kell a járulék mértékét. A miniszter jelentést kér arravonatkozólag, hogy *a HÉV költségvetésének 2 millió pengős hiányát miképpen kívánja fedezni a főváros.* A főváros tulajdonában lévő üdülők hiányát egyrészt a kiadások mérlegelésével, másrészt ellátási díjak emelésével ki kell küszöbölni.

A főváros legutóbb napi 6.60 pengős ápolási díj alapján megállapodást kötött az Országos Társadalombiztosító Intézettel. A kórházak kiadásának átlaga egy ápolási napra a most engedélyezett 7.60 pengőnél is jóval többet tesz, a közkórházak deficittel küzdenek, ezért *indokolatlan,* hogy a főváros az OTI-val a megállapított *ápolási díjon alul* kössön külön megállapodást. *Az OTI-val kötött megállapodást ezért a fővárosnak fel kell bontania.*

A labdarúgó Nemzeti Bajnokság döntője

A labdarúgó Nemzeti Bajnokság mai VIII. fordulóján szembekerült a tavalyi bajnok és a jelenlegi bajnokságban is 4 ponttal vezető Csepeli WMFC és az utána II. helyen lévő Nagyvárad csapata, amely összel 8:2 arányú vereséggel küldte haza a bajnokot Nagyváradról. Kétségtelenül az ő találkozásuk a most folyó labdarúgó bajnokság döntő mérkőzése. Ha ugyanis a WMFC kerül ki győztesen a küzdelemből, már 6 pont az előnye úgy a Nagyváraddal, mint a Ferencvárossal szemben, ezt pedig már nehezen lehet behozni. Veresége esetén azonban előnye 2 pontra csökken, amennyit még nemcsak a NAC, hanem a Ferencváros és a Gamma is be tud hozni.

A mai mérkőzések közül mégsem a csepeli bajnoki döntő iránt nyilvánult meg a legnagyobb érdeklődé, hanem a Ferencváros—Vasasok üllői úti küzdelme vonzotta a legtöbb nézőt. Ennek viszont az a magyarázata, hogy ennek a két csapatunknak van a legnagyobb közönsége, amely minden körülmények között ragaszkodik kedvenceihez.

A Gamma részére az Elektromosoknál a Latorca-utcában tett látogatás döntőjelentőségű, a Törekvésre és a Kispestre nézve pedig a Bihari-utcában lejátszott »kiesési derby«. A vidéki mérkőzések, az UAC—Ujpest, Kolozsvár—SBTC, Szeged—Szolnok és Haladás—DIMÁVAG között ezen a héten háttérbe szorultak a főváros mérkőzései mögött.

A mérkőzések lapunk zártakor kezdődtek meg.

Mezei futóbajnokok: Kelen (BBTE), Hires (UTE), Szegedi (Testvériség), illetve a BBTE, MAC és Salgótarjáni SE

A hagyományos terepen, a *megyeri lóversenypályán* rendezte meg a *Magyar Atlétikai Szövetség* vasárnap délelőtt *az 1943. évi mezei futóbajnokságokat.* Mintegy 1500 néző volt kíváncsi a közel 1000 atléta küzdelmére a három bajnoki számban. Az idő kicsit szeles, esőre hajló volt, de a jó sportot nem akadályozta.

Először az *ifjúságiak* 3000 m-es bajnokságát bonyolították le. Előrelátható volt, hogy itt *a vidékiek* lesznek elől. Említésre méltó a nagy tömeg, amit főként a fejlődő levente atlétikának köszönhetünk. Innen emelkedtek ki a győztes és helyezett vidéki atléták is. Szép küzdelem után a pestvidéki kerülethez tartozó *Szegedi* (Testvériség) 9 p 23.8 mp idővel megelőzte a favorit salgótarjáni *Feledit,* 9 p 29.8 mp; 3. *Pintér* (Testvériség) 9 p 47.2 mp. A csapatbajnokságot azonban *Salgótarján* nyerte a Testvériség és a Győri ETO előtt.

A felnőttek rövidtávú, vagy ahogyan népszerűen nevezik, »*kismezei*« *bajnokságában* 4000 m-es távon *Iglói* (MAC) volt nagy favorit. Ő azonban rosszul taktikázott. Amikor széllel hátban futottak, mintegy 60 méterrel lemaradt, ezt szél ellen kellett behoznia s annyira kifulladt, hogy a finisben nemcsak *Hires,* hanem az igen tehetséges leventefutó *Garai* is megelőzte. 1. *Hires* (UTE) 12 p 12 mp, 2. *Garai* (BLE) 12 p 23.8 mp, 3. *Iglói* (MAC) 12 p 24 mp, 4. Eper (UTE) 12 p 30 mp, 5. Villási (Dunakeszi 12 p 32.6 mp. Villási lett az egyéni vidéki bajnok. *A csapatbajnokságban:* 1. MAC 58 pont, 2. Testvériség 62 pont, 3. UTE 79 pont, 4. Beszkárt 89 pont, 5. MAFC 157 pont, 6. BEAC 158 pont. *Vidéki bajnok* a Testvériség, 2. Szegedi Egyetemi AC, 3. Győri ETO.

Most következett *a klasszikus »nagymezei«, a 10 km-es hosszútávú bajnokság.* Ebben starthoz állott a harctérről nemrég hazajött *Szilágyi* is, de csak azért, hogy egyesületét, a BBTE-t segítse a csapatbajnokságban. Ugyanezért indult *Csaplár* (MAC) is.

Kelen, Németh és *Szabó* Miklós között vártak nagy küzdelmet. Ebben a sorrendben szaladtak is el először a nézők előtt. 3000 méter után azonban *Szabó már mintegy 100 m-rel leszakadt és nemsokára fel is adta a versenyt.* Helyébe *a vasutas Kővári csatlakozott Kelenhez és Némethhez* és ők hárman több mint 100 m-rel mentek el a mezőnytől. Később *Farkas* 50 m-re felzárkózott. *Szilágyi* az 5—10, *Csaplár* a 10—15. hely körül futott.

Az *utolsó kör* egyenesében Kővári is mintegy 100 m-re szakadt le. *Kelen és Németh mintegy 200 m-en mell-mell mellett futottak,* végül is *érvényre jutott Kelen jobb küzdőképessége* és egy m-rel Németh előtt futott át a célon.

Bajnok: *Kelen* (BBTE) 32 p 28 mp, 2. *Németh* (MAC) 32 p 28.2 mp, 3. *Kővári* (Törekvés) 33 p 0.7 mp, 4. *Farkas* (Testvériség) 33 p 3.8 mp, 5. *Szilágyi* (BBTE) 33 p 5 mp, 6. Izsóf (MAC) 33 p 5.8 mp, 7. Hagymási (BBTE), 8. Kiss (UTE), 9. Sajtos (BBTE), 10. Molnár (Testvériség), 11. Lendvai (BBTE), 12. Somorjai (Testvériség), 13. Beták (UTE), 14. Csaplár (MAC). *Csapatbajnok:* BBTE 33 pont, 2. Testvériség 64 pont, 3. MAC 79 pont, 4. Törekvés 99 pont, 5. UTE 112 pont, 6. Szegedi Vasutasok 135 pont, 7. MÁVAG 146 pont, 8. BBTE II. 152 pont. Vidéki bajnok *Farkas* (Testvériség), illetve a Testvériség csapata, 2. Szegedi Vasutasok.

Kelen a verseny után a következőket mondotta:

— Nagyon örülök, hogy *ilyen pompás és fair küzdelemben* sikerült ismét megnyernem a bajnokságot. *Németh kitűnő ellenfél volt,* de meglepett *Kővári jó futása is.* Ezzel szemben *Szabó* Miklóst is a finisben vártam.

Tornász csapatbajnokság

Vasárnap délelőtt a BBTE pasarétiúti tornacsarnokában rendezték a budapesti kerület tornacsapatbajnokságait. A legjobban a PSE és a VII. ker. Leventeegyesület csapatai szerepeltek. Különösen *Pataki* és *Sánta* mutatott kitűnő formát. Egyéni verseny különben nem volt. Az I. osztályban 1. PSE 276.3, 2. a VII. ker. Levente 270.8 ponttal. A II. osztályban a VII. ker. Levente 260.9 ponttal győzött, a Ferencvárosi Vasutas 257.9 pontjával szemben. A III. osztályban szintén a VII. ker. Levente győzött 272.4 ponttal. Az együttes csapatversenyt a Testnevelési Főiskola nyerte.

A Nemzei Sportcsarnokban a MEFSOK tornaünnepélyének háromórás műsorát nagy tetszéssel nézte végig a közönség. Különösen a hölgyek szerepeltek jól.

A hölgyvívóbajnokság

A *Műegyetemen* rendezte meg a *Vívószövetség* az idei *hölgyvívó egyéni bajnokságot.* Nem indult vitéz *Majorné* (HTVK), az előmérkőzésekből nagy meglepetésre kiesett *Zsabka* (BBTE) és *Tóthné* Rigó Magda (MAC).

A *döntőbe jutottak* az I. csoportból: *Gerevichné* Bogáthy Erna (HTVK), *Nyáry* (BEAC), *Bartha* (BBTE), a II. csoportból: *Sygmund* (HTVK), *Kiss* (Postás) és *Gündisch* (BEAC), a III. csoportból: *Marvali's* (Postás), *Hámoryné* (HTVK), *Hollerbachné* (BBTE). A döntő körmérkőzést lapunk zártakor kezdték meg.

A BEAC II. OSZTÁLYÚ TÖRVIVÓVERSENYÉT az idei KISOK-bajnok, *Remsey* (MAC) nyerte fölényesen 8 győzelemmel, 2. Kisházy (HTVK) 5 gy., 6 kapott tuss, 3. Rerrich (BEAC) 5 gy., 8 tuss, 4. Lukács (HTVK) 5 gy., 15 tuss, 5. Kiss (HTVK) 4 gy., 6. Honthy (HTVK) 3 gy., 7 tuss, 8. Pető (Postás) 3 gy., 8 tuss, 8. Ritvay (BAC) 3 gy., 11 tuss, 9. Gách (HTVK) 1 gy.

LÓSPORT

I. futam: 1. Corti (Gál, 8), 2. Jóreggelt! (Müller, 3), 3. Furulya (Mészáros, pari). Futott még: Aratós, Csöppi és Gézengusz II. Tot.: 10:36, 29, 18. Bef.: 412.

II. futam: 1. Mikulás (Nagy G., 6:10), 2. Szimulánsz (Szokolai), 3. Páratlan (Weissbach, 5). Futott még: Istók, Segoviane. Tot.: 10:16, 13, 15: Bef.: 36.

III. futam: 1. Kaputos (Szokolai, 2), 2. Bors (Weissbach 3), 3. Diridongó (Keszthelyi, 4). Futott még: Basalak, Guba, Hóbortos. Tot.: 10:27, 18, 19. Bef.: 120.

70 halott és 160 sebesült Hollandiában

Berlin, április 18. *(NST)* A német megszállás alatt álló nyugati területek ellen az április 16-ára virradó éjszaka végrehajtott brit légitámadások következtében főképpen *Hollandia lakossága* szenvedett súlyos veszteségeket. Az eddigi jelentések szerint a légitámadások során *hetvenen meghaltak és 160-an megsebesültek.*

Földrengés Algirban

Tanger, április 18. Algirban Constantinetől nyugatra pénteken több helyen földrengés volt. Medzsina mellett *3 ember meghalt.* Sok lakóház és más épület *megrongálódott.* A vasúti forgalmat szüneteltetni kellett. Mensourah mellett *két ember megsebesült. (MTI)*

A japán repülők az amerikai szárazföld elleni támadásra készülnek

Tokió, április 18. *(Német TI)* **Tozso tábornok, aki a hadügyminisztériumban van beosztva, szombaton kijelentette, hogy a japán légi haderő az amerikai anyaország elleni támadásra fegyverkezik fel. Így egyes amerikai polgároknak az illúziói szétfoszlanak majd, ha a japán repülők bombáikat felhőkarcolóikra dobják. Az amerikaiak még nem ismerik igazán a háborút és még mindig a Csendes-óceán déli része urainak tekintik magukat.** *(MTI)*

A szerkesztésért felelős:
DR. SZVATKÓ PÁL
főszerkesztő

Felelős kiadó:
vitéz HORVÁTH JÁNOS

KIADJA A MAGYARORSZÁG NAPILAP R.-T.

Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza

Lapengedély száma 1292/942. M. E. III.
Belügyminisztériumi terjesztési engedély száma 208.947/942 VII. a.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. Felelős: Kárpáti Antal igazgató.

Kürthy György

SZINÉSZEK
MINT
FESTŐK-SZOBRÁSZOK KIÁLLITÁSA
A PESTI VIGADÓBAN 1937. DECEMBER 11—26-IG.

TÁRGYMUTATÓ.

SZINÉSZEK
MINT
FESTŐK-SZOBRÁSZOK KIÁLLITÁSA
A PESTI VIGADÓBAN 1937. DECEMBER 11—26-IG.

TÁRGYMUTATÓ.

Lesznek, akik meg fogják kérdezni, hogy mi keresni valója van a színésznek a piktura területén? Lehet jó színész, de festőnek okvetlenül dilletáns, vagy legalább valószinüen az. Csak egy kicsit kell gondolkodni a dolgon és már belátjuk, hogy ennek éppen az ellenkezője az igaz. A színész, nem lehet dilletáns, habár egy másik müvészet készségén próbálja is kifejezni magát. Aki színésznek jó, az művész, tehát a jelenségeket ugy látja és ugy éli át, a valóságból olyan egyéni szemlélet szerint választja ki adatait és olyan sajátos formákban közli élményeit, ahogy éppen csak a művész képes. A dilletánsnak lehet a kézügyessége boszorkányos, lehet a kulturája dúsgazdag, kifejeződésében soha se jelentkezik egyébb, mint az átlagember mondanivalója. De ha valamelyik piktor megpróbál színészkedni, lehet, hogy esetlen lesz, tétován és ijedten fog botorkálni a szinpadon, de ebben a zavart bizonytalanságban is okvetlenül megvillan egy individuális mozdulat, egy fintor, vagy egy hangsuly, ami a művész és a világ egészen különös viszonylatára utal. Ha a színész pikturával foglalkozik, lehet a manualis készsége fogyatékos de valami furcsára rábukkan, olyanra, amit csak művész találhat meg. Meg kell még gondolnunk, hogy a színész nem is olyan idegen vendég a piktura portáján. Egész beállitottsága, a környezetben való egész elhelyezkedése egész szemlélete szükségképpen festői, vagy igen nagy részben az. A szinpad elsősorban vizuális megnyilatkozás, tér, amelyben vonal és szinritmusok, mozgások és tagolások helyezkednek el és ebben a kompozicióban, mely egyre változik és megujul, egyik élő elem a színész. Igen nagy mértékben függ az ő teljesitményének értéke attól, hogy mennyire öntudatos és mennyire magától értetődő az ő elhelyezkedése ebben a kompozicióban. Festői meglátás és átélés kell nemcsak a színész maszkjához, hanem egész elhelyezkedéséhez a szinpadon. Nem is olyan kuriózum hát, ha a színész megpróbál festeni: csak olyasvalamit hangsulyoz ki nyomatékosabban, ami amugy is beletartozik a mesterségébe. Különösen nem beszélhetünk pedig hatásköri kihágásról akkor, ha a színész a festőmesterséget is olyan jól tudja, mint azok akik itt összeverődtek.

MÁRKUS LÁSZLÓ.

RÖVIDITÉS ÉS JELMAGYARÁZAT:

mt. = magántulajdon

* = ezen munkák megrendelhetők.

			Pengő
1.	Császár Imre	Férfi akt mt.	
2.	„ „	Tanulmányfej mt.	
3.	„ „	Hegyszakadék mt.	
4.	Nagy Imre	Csendélet mt.	
5.	Szacsvay Imre	Édesanyám mt.	
6.	Gabányi Árpád	Vizió mt.	
7.	Szacsvay Imre	Faludi Antal mt.	
8.	Nagy Imre	Csendélet mt.	
9.	Gabányi Árpád	Krisztus megjelenik Judásnak mt.	
10.	Gabányi Árpád	Bem apó médium által nyert arcképe	
11.	Szacsvay Imre	Elvonultság mt.	
12.	„ „	Gyenes László arcképe mt.	
13.	„ „	Kisfiam mt.	
14.	Gabányi László	Golgotha mt.	
15.	„ „	Tájkép mt.	
16	Ütő Endre	Luther Márton arcképe	150.—
17.	Táray Ferenc	Tájkép mt.	
18.	Szacsvay Imre	Feleki Miklós arcképe mt.	
19.	Hernády Gizi	Muskátli	30.—
20.	Závodszky Zoltán	Szélmalom mt.	
21.	„ „	Tabán mt.	
22.	„ „	Tájkép mt.	
23.	„ „	Tabáni részlet mt.	
24.	„ „	Balatoni tájkép mt.	
25.	„ „	Nyaralóm mt.	
26.	„ „	Tabán mt.	
27.	Hernády Gizi	Krizánténum	120.—
28.	Ütő Endre	Diszletterv mt.	
29.	„ „	Tájkép	30.—
30.	„ „	Diszletterv mt.	
31.	„ „	Diszletterv mt.	
32.	Hernády Gizi	Pipacsok	40.—
33.	Baróthy József	Anyánk mt.	
34.	Lánczy Margit	Keményfi Jenő	30.—
35.	Somogyi Bogyó	Humoros rajzok mt.	
36.	Ascher Oszkár	Karikaturák mt.	
37.	Závodszky Zoltán	Portré mt.	
38.	Rónai Géza	Turul-utca Szentendrén	50.—
39.	Boray Lajos	Naplemente a Balatonon	80.—
40.	Boray Lajos	Dáliák	200.—
41.	„ „	Erdőrészlet	60.—
42.	Rónai Géza	Táj Csobánka mellett	50.—

A vásárlásokra vonatkozó mindennemü felvilágositással a Kiállitás Pénztára készséggel szolgál.

			Pengő
43.	Závodszky Zoltán	Portré mt.	
44.	Ütő Endre	Kis csendélet	40.—
45.	Boray Lajos	Csónakház	60.—
46.	Páris Ila	Tapolca	500.—
47.	Csortos Gyula	Felhős táj mt.	
48.	Boray Lajos	Patak meder	80.—
49.	Baróthy József	Önarckép mt.	
50.	Páris Ila	Faragó Erzsi mt.	
51.	Császár Imre	Tanulmányfej mt.	
52.	„ „	Tájkép mt.	
53.	„ „	Székely Irén mt.	
54.	Nagy Imre	Önarckép mt.	
55.	„ „	Kosok (Pálik után másolva) mt.	
56.	Császár Imre	Tanulmányfej mt.	
57.	Hernády Gizi	Őszirózsák	70.—
58.	„ „	Szegfűk	30.—
59.	Nagy György	Férfifej mt.	
60.	„ „	Csendélet mt.	
61.	Rónai Géza	Utca részlet Sztendrén	200.—
62.	„ „	Október végén	150.—
63.	Páris Ila	Csopak	400.—
64.	„ „	Cigánymuzsika	300.—
65.	Rónai Géza	Szentendre főtere	200.—
66.	Csortos Gyula	Udvarrészlet mt.	
67.	Rónai Géza	Ősz	100.—
68.	Abonyi Tivadar	Matányné arcképe mt.	
69.	„ „	Kiss Ferenc arcképe mt.	
70.	Boray Lajos	Templomkapu	60.—
71.	„ „	Öreg fák	80.—
72.	„ „	Tehenek a Balatonban	600.—
73.	„ „	Virágok	60.—
74.	„ „	Tisztás	60.—
75.	„ „	Madonna	200.—
76.	„ „	Nagyamarosi kanyar	60.—
77.	„ „	Vihar előtt	60.—
78.	„ „	Esős nap Dömösnél	120.—
79.	„ „	Tanulmány	200.—
80.	„ „	A Balaton Tihanynál	150.—
81.	„ „	Simon Zsuzsa arcképe mt.	
82.	„ „	Naplemente a Balatonon	100.—
83.	„ „	Félakt	100.—
84.	„ „	Balaton	150.—

A vásárlásokra vonatkozó mindennemű felvilágositással a Kiállitás Pénztára készséggel szolgál.

			Pengő
85.	Boray Lajos	Fekvőakt	250.—
86.	„ „	Naplemente a Balatonon	300.—
87.	Rónai Géza	Este	100.—
88.	„ „	Várpalotai utca	120.—
89.	Páris Ila	Téli táj	200.—
90.	„ „	Capri	60.—
91.	„ „	Olvadás	100.—
92.	„ „	Önarckép	600.—
93.	„ „	Annabella	500.—
94.	„ „	Sorrento	60.—
95.	„ „	Vezuv	60.—
96.	„ „	Önarckép	600.—
97.	„ „	Sorrento	60.—
98.	„ „	Nápoly	60.—
99.	„ „	Férfiportré mt.	
100.	„ „	Danubius Strand	400.—
101.	Rónai Géza	Erdő széle	200.—
102.	„ „	Mély-ut Verőcén	300.—
103.	„ „	Kis kastély Fóton	100.—
104.	„ „	Kilátás Hidegkutra	250.—
105.	„ „	Téli Táj	200.—
106.	„ „	Bükkös part (Sztendre)	250.—
107.	„ „	Egy solymári udvar	150.—
108.	„ „	Ponty-utca	300.—
109.	„ „	Nyári délután	200.—
110.	„ „	Szeles este	400.—
111.	Táray Ferenc	Csendélet mt.	
112.	„ „	Női akt mt.	
113.	Ütő Endre	Tájkép	80.—
114.	„ „	Csendélet mt.	
115.	Páris Ila	Öreg Gellért télen	600.—
116.	Kürthy György	Ember tragédiája	40.—
117.	„ „	Ember tragédiája	40.—
118.	„ „	Ember tragédiája	40.—
119.	„ „	Ember tragédiája	40.—
120.	„ „	Bajor Gizi mt.	
121.	„ „	Hadihajók	35.—
122.	„ „	Manchester	35.—
123.	„ „	Euboea	35.—
124.	„ „	Héttorony	35.—
125.	„ „	Velence esőben	50.—
126.	„ „	Faun és a vonat	75.—

A vásárlásokra vonatkozó mindennemü felvilágositással a Kiállitás Pénztára készséggel szolgál.

			Pengő
127.	„ „	Romeo	75.—
128.	„ „	Szemafor	60.—
129.	„ „	Hamlet	75.—
130.	„ „	Vörös postakocsi	75.—
131.	„ „	Karácsony mt.	
132.	„ „	Idegen leány	75.—
133.	„ „	Mese (Andersen)	50.—
134.	„ „	Lear király	75.—
135.	„ „	Szentgyörgyi István	25.—
136.	„ „	Aranyszörü bárány	30.—
137.	„ „	Férfi divat	100.—
138.	„ „	Kürthy György ((exlibris)	
139.	„ „	Eugénia „	30.—
140.	„ „	Mária „	
141.	„ „	Hárfás „	30.—
142.	„ „	Tarnay Alajos „	
143.	„ „	Chasseur	15.—
144.	„ „	Paon	14.—
145.	„ „	Tong I.	20.—
146.	„ „	Tong II.	20.—
147.	„ „	Csongor-balett	12.—
148.	„ „	Szélházy	10.—
149.	Kürthy György	Tétes	20.—
150.	„ „	Csongor	18.—
151.	„ „	Vizkereszt	10.—
152.	„ „	Tékozló fiu	12.—
153.	„ „	Téli fa	20.—
154.	„ „	Fejléc:	25.—
155.	„ „	Arckép-tanulmány	40.—
156.	„ „	Baba	16.—
157.	„ „	Spinóza	30.—
158.	„ „	Hegedülő	30.—
159.	„ „	Mese-illusztráció	75.—
160.	„ „	Mese-illusztráció	75.—
161.	„ „	Mese-illusztráció	75.—
162.	„ „	Hegyek ura mt.	
163.	„ „	Balett	20.—
164.	„ „	Kolozsvári malom	35.—
165.	„ „	Kolozsvár mt.	
166.	„ „	Könyvhát	30.—
167.	„ „	Mozart	*
168.	„ „	Kotányi mt.	

A vásárlásokra vonatkozó mindennemü felvilágositással a Kiállitás Pénztára készséggel szolgál.

			Pengő
169.	Kuthy	György	Éjféli harangszó *
170.	„	„	Goddam 50.—
171.	„	„	Pilátus *
172.	„	„	Rádion *
173.	„	„	Mixad *
174.	„	„	Kinai *
175.	„	„	Borpalota *
176.	„	„	Burleszk müsor *
177.	„	„	Régi plakát tervek mt.
178.	„	„	Budapest Bazilika *
179.	„	„	Mozihét *
180.	„	„	Eszkimók *
181.	„	„	Beszkárt *
182.	„	„	Hadikölcsön mt.
183.	„	„	Állatkert tigris *
184.	„	„	Ma este *
185.	„	„	Adolf mt.
186.	„	„	Igazgató ur 10.—
187.	„	„	Buborékok 10.—
188.	„	„	Rózsahegyi 25.—
189.	„	„	Gombaszögi Ella 35.—
190.	„	„	Hajdu József 25.—
191.	„	„	Blaháné 30.—
192.	„	„	Idegesek 10.—
193.	„	„	Szacsvay Imre 25.—
194.	„	„	Schildkraut 50.—
195.	„	„	Bayor Gizi 20.—
196.	„	„	Rózsahegyi 20.—
197.	„	„	Rákosi Jenő 60.—
198.	„	„	Mr. Bobby 10.—
199.	„	„	Nagy Emil 25.—
200.	„	„	Rassay 25.—
201.	„	„	Kállay Tamás 25.—
202.	„	„	Sándor Pál 35.—
203.	„	„	Fábián 25.—
204.	„	„	Br Feilitzsch 35.—
205.	„	„	Temesváry 25.—
206.	„	„	Gr. Teleky Tibor 35.—
207.	„	„	Gróf Hoyos 35.—
208.	„	„	Gömbös 50.—
209.	„	„	Rózsa-Rosina 12.—
210.	„	„	Müller Lincke 24.—

A vásárlásokra vonatkozó mindennemü felvilágositással a Kiállitás Pénztára készséggel szolgál.

			Pengő
211.	„	Tábla	30.—
212.	„	Tábla	30.—
213.	„	Tábla	30.—
214.	„	Tábla	30.—
215.	„	Tábla	30.—
216.	„	Kérők	15.—
217.	„	Hadifogoly	30.—
218.	„	Éjjeli menedékhely (1929)	25.—
219.	„	Kék madár	20.—
220.	„	Columbus (Szeged 1931.)	100.—
221.	„	Idealopolis mt.	
222.	„	Sevillai borbély	40.—
223.	„	Hamlet-terv	25.—
224.	„	Sziklák	16.—
225.	„	Filmdiszlet	16.—
226.	„	Ambrus Zoltán	30.—
227.	„	Szomory Dezső	40.—
228.	„	Gr. Andrássy Géza	25.—
229.	„	Muzsa Gyula	12.—
230.	„	Moldoványi István	10.—
231.	„	Karlovits János	10.—
232.	„	Angol ujságiró	10.—
233.	„	Csik László	12.—
234.	„	Keresztes Lajos	12.—
235.	„	Bárány István	10.—
236.	„	Kovács József	12.—
237.	„	Pósta Sándor	12.—
238.	„	Santelli G.	18.—
239.	„	Athletika	*
240.	„	Lowe	18.—
241.	„	Kirchknopf	12.—
242.	„	Gáspár Jenő	15.—
243.	„	Hauzinger Sándor	12.—
244.	„	Lord Burghley	18.—
245.	„	Terstyánszky	15.—
246.	„	Farkas Mátyás	15.—
247.	„	Bedő Pál	15.—
248.	„	Darányi József	15.—
249.	„	Somfai Elemér	15.—
250.	„	Szabó Miklós	12.—
251.	„	Halmay Zoltán	12.—
252.	„	Bini	18.—

A vásárlásokra vonatkozó mindennemü felvilágositással a Kiállitás Pénztára készséggel szolgál.

			Pengő
253.	Kürthy György	Kárpáthi Károly	15.—
254.	„ „	Zombory Ödön	10.—
255.	„ „	Kahanamohu	20.—
256.	„ „	Nurmi	35.—
257.	„ „	Marzi	18.—
258.	„ „	K. Császár Géza	12.—
259.	„ „	Halassy Olivér	10.—
260.	„ „	Kétkoronás bélyeg	200.—
261.	„ „	25 filléres bélyeg	200.—
262.	„ „	Egykoronás bélyeg	200.—
263.	„ „	Állatkerti bölény	*
264.	„ „	Budapesti Mátyás templom	*
265.	„ „	Beszkárt	*
266.	„ „	Hadikölcsön mt.	
267.	„ „	Athletika	*
268.	„ „	Athletika	*
270.	„ „	Atletika	*
270.	„ „	Tanszerkiállitás mt.	
271.	„ „	Kristálypalota	*
272.	„ „	Liliomfi	25.—
273.	„ „	Mars mt.	
274.	„ „	A mult...	15.—
275.	„ „	Optika II.	*
276.	„ „	Cloudy	15.—
277.	„ „	Állatkert-fácán	
278.	„ „	Cigarettes (1901)	
279.	„ „	Kristálypalota II.	
280.	„ „	Der Ahne mt.	
281.	„ „	Optika II.	
282.	„ „	Guliver I.	50.—
283.	„ „	Guliver II.	50.—
284.	„ „	Fehér galambok mt.	
285.	„ „	Villaterv	
286.	Rónai Géza	Kolozsvár	250.—
287.	Rónai Géza	Szamospart	120.—
288.	Rónai Géza	Reggeli szürkület	288.—
289.	Páris Ila	Hüvösvölgy	100.—
290.	Gellért Lajos	Annabella	
291.	„ „	Andrássy Géza gróf	
292.	„ „	Ábrahám Pál	
293.	„ „	Bajor Gizi	
294.	„ „	Bartók Béla	

A vásárlásokra vonatkozó mindennemü felvilágositással a Kiállitás Pénztára készséggel szolgál.

				Pengő
295.	„	„	Batthányi Gyula gróf	
296.	„	„	Bánffy Miklós gróf	
297.	„	„	Bárdos Arthur	
298.	„	„	Madarassy Beck Gyula báró	
299.	„	„	Csathó Kálmán	
300.	„	„	Csortos Gyula	
301.	„	„	Eckhardt Tibor	
302.	„	„	Eisemann Mihály	
303.	„	„	Fényes Adolf	
304.	„	„	Falus Elek	
305.	„	„	Gombaszögi Frida	
306.	„	„	Gömbös Gyula	
307.	„	„	Hatvani Lajos báró	
308.	„	„	Herman Lipót	
309.	„	„	ifj. Horthy Miklós	
310.	„	„	Hevesi Sándor	
311.	„	„	Karafiáth Jenő	
312.	„	„	Kárpáthy Aurél	
313.	„	„	Keleti Artur	
314.	„	„	Kodály Zoltán	
315.	„	„	Kosztolányi Dezső	
316.	„	„	leveldi Kozma Miklós	
317.	„	„	Lányi Zsigmond	
318.	„	„	László Fülöp	
319.	„	„	Maklári Zoltán	
320.	„	„	Marton Sándor	
321.	„	„	Molnár Ferenc	
322.	„	„	Salusinszky Imre	
323.	„	„	Somlai Artur	
324.	„	„	Szász Zoltán	
325.	„	„	Szomory Dezső	
326.	„	„	Tóvölgyi Elemér dr.	
327.	„	„	Ugron Gábor	
328.	„	„	Urai Tivadar	
329.	„	„	Ürmössy Anikó	
330.	„	„	ifj. Wlasics Gyula báró	
331.	„	„	Zilahy Lajos	
332.	„	„	M. Darvas Lili	
333.	„	„	Czárán István mt.	
334.	„	„	Férfi akt	40.—
335.	„	„	Férfi akt	30.—
336.	„	„	Női akt	30.—

A vásárlásokra vonatkozó mindennemü felvilágositással a Kiállitás Pénztára készséggel szolgál.

			Pengő
337.	Lánczy	Margit	Akt tanulmány 20.—
338.	„	„	Női akt 40.—
339.	„	„	Sugár Károly 30.—
340.	„	„	Kernstock Károly 40.—
341.	„	„	Waldbauer Imre 40.—
342.	„	„	Prihoda István 40.—
343.	„	„	Kerpely Jenő 40.—
344.	„	„	Andersen Felicia 40.—
345.	„	„	Matyasovszky Zsolny László mt.
346.	„	„	Fejdisztanulmányok mt.
347.	„	„	Márffy Ödön 40.—
348.	„	„	Kruđy Ilonka 40.—
349.	„	„	Kosztümtanulmány mt.
350.	„	„	Mihályfy Károly mt.
351.	„	„	Önarckép mt.
352.	„	„	Mátray Erzsi 40.—
353.	„	„	László Ferenc 40.—
354.	„	„	Jászai Mari mt.
355.	„	„	Herman Lipót 40.—
356.	„	„	Gárdos Aladár 30.—
357.	„	„	Petz István 40.—
358.	„	„	Hettyey Aranka 40.—
359.	„	„	Molnár Ferenc 40.—
360.	Kürthy	György	Gólyásnéni 25.—
361.	„	„	4 levelezőlap

A vásárlásokra vonatkozó mindennemü felvilágositással a Kiállitás Pénztára készséggel szolgál.

Kürthy György

festő

Továbbítással

NYOMATOTT:
NAGY VINCE KÖNYVNYOMDÁBAN
BUDAPESTEN, ROTTENBILLER-U. 34.

zem, hogy úgy a főoltárnak, mint a szentélymennyezetnek festményei, mindamellett hogy festőileg kevésbbé megragadók, mégis magasan felette állnak az átlagosnak és mesteremberinek. Egyáltalán mind előkelő nevű külföldi és hazai művészek dolgoztak úgy az egész építészeti műnek, mint egyes részleteinek, ornamentálásának, festményeinek és szobrainak megalkotásán.

A kupolát tartó négy pillér faltömegből kettő kapott egy-egy csodásan finom ékességet: a Pázmány[1] és a Simor szobrot[2]. Mindkettő elegánsan sikerült alkotás; renaissance kereteik varázsosan finom kompoziciók, nemes nagy vonalaikkal és harmatosan odalehelt dekorációikkal. És fölöttük — s az egész hatalmas templombelső fölött — ott ragyog a kupola nagy ablak-koszorúja, fenséges fénykoronája s mint egy égi vár körfala öleli körül a lelkek magasba szálltát. S mind e fényesség mellett, — sőt annál inkább, — elborúl eszthétizáló kedvem, mikor arra gondolok, hogy e dóm egyik legbecsesebb részlete, finom vörösbarna ékszere, a Bakács-kápolna, mint van tele tömve sötétséggel. Az ő egyetlen ablaka szép volna átlátszóbb üveggel is; s ami fő, a jobban beömlő világosság annál inkább emelné a falképzés és plasztikai dekoráció szépségét. Hiszen a sötét vörösbarna márványt a legnagyobb napfény sem tudná világiassá csillogtatni. S különben is, egy nemes formákban megkomponált templombelső sohasem lesz áhitat-vesztett a világosság által. Én a San Pietroban is és az esztergomi dóm kupolája alatt is mindig ezer mértföldnyire éreztem magamat a világ vásárától . . . Pedig nagyon szeretem a művészet érzéki elemét! S az utóbbi elem iránt kevésbbé kifejlett érzékü átlagos közönség még kevésbbé kerül az érzéki fénynek világiasító hatása alá: megérzi ugyan a drága anyag csillogását; de hát akkor a szentségtartót sem volna szabad aranyból készíteni, mert hát a világ hiúsága oda lopódzkodnék még a legszentebb tárgyról is a közönség szívébe . . . Csak konvencionális dolog a világos templom leszólása; igazi lélektani alapja nincsen, — legfeljebb az ikonoklázia, mely pedig legkevésbbé lehet katholikus elv és érv.

Rövid kis intézkedéssel egy-két nap alatt meg lehetne váltani a szegény szép Bakácskápolnát a sötétség átkától.

Ugyanez jut eszembe, mikor itt még az esztergomi kupola anti-tipusára gondolok, a szerencsétlen lipótvárosi bazilika kupolájára. A külsején, a körfalán, hatalmas ablakok igérnek gyönyörű fénykoszorút, s annál rosszabbul esik belülről a kupola sötétsége, befalazott körfal-ablakaival. Legalább a kupola-csésze alján pislákoló színes ablakok lehetnének világosabbak, meg azután a kereszthajónak két félkörös ablaka is: akkor föléledne a templombelső szépsége, s a dongaboltozatok csokoládé színe is megkönnyülne, tűrhetőbbé válnék.

De térjünk vissza Esztergomba.

A dóm belsejének fönséges hatásától megtelve, lelkünk annál fogékonyabb lesz a templom külsejének újabb és még teljesebb értékelésére

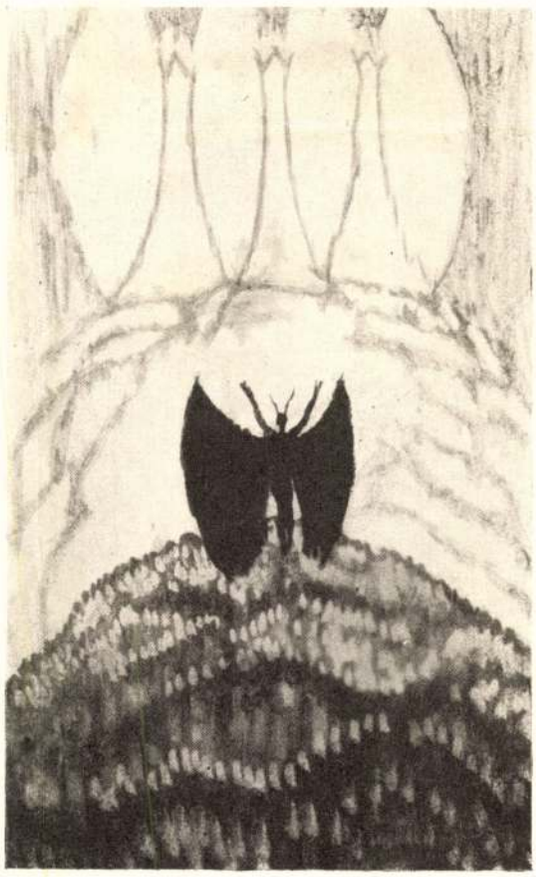

KÜRTHY GYÖRGY DÍSZLETTERVE MENYORSZÁG AZ EMBER TRAGÉDIÁJÁHOZ

[1] Della Vedova olasz szobrász alkotása.
[2] Strobl műve.

Művészet 1915.

és élvezésére. Vessünk így rá kívülről még egy búcsúpillantást.

Fönn, a domb fenséges magaslatán, az esztergomi dómot az ő külseje nemcsak határolja, hanem csodálatosan megnöveli, kilendíti is. Valami összefüggést érzünk a táj végtelenségével, amikor e templom mellől széttekintünk. Aki pedig a rengeteg előcsarnokban járva, az oszlopközökön egymásután kinézeget, mindig új meg új tájrészletet kap, új hegyformát, folyótükröt, más-más felhő-alakulatokat és azúr kárpitokat: szinte megsokszorozódik így az ember számára a világ. Az meg egyenesen óriási, amit a kupolakörfal párkányáról élvezhetünk. Igazán a tájak serege, az ország fölött érezzük lebegni magunkat.

S mily szépen lendül ki e templom a két hatalmas tornyos szárnnyal és ezek alatt a magas, boltozatos átjárókkal, melyek megint újabb tájképeket kereteznek elénk . . . És mind e sokfelé érdeklődtető hatások mellett még, azaz fölöttük: mily hatalmasan foglalja magát össze e dóm, fölfelé törő, nagy, komoly áhitatra, — a kupolatető félgömbös tömörségével, mely szinte az égboltot süríti magába!

A dóm méltatásának lényegéül az építészeti nagy értékek általános kifejtését gondoltam. A nagy épület-anya birtokában levő műkincsek, eszthétikailag és történetileg értékes drágaságok méltatását végezzék el mások, — amint ezt készülnek is megtenni hivatott, elökelő tudós egyéniségek. Engem inkább az késztetett szóra, hogy maga az épület-anya, e csendes és az eszthétikai hódolóktól elhanyagolt szép óriás, nyerje meg már az emberek méltatóbb és rajongóbb tekintetét. KÖSZEGI LÁSZLÓ

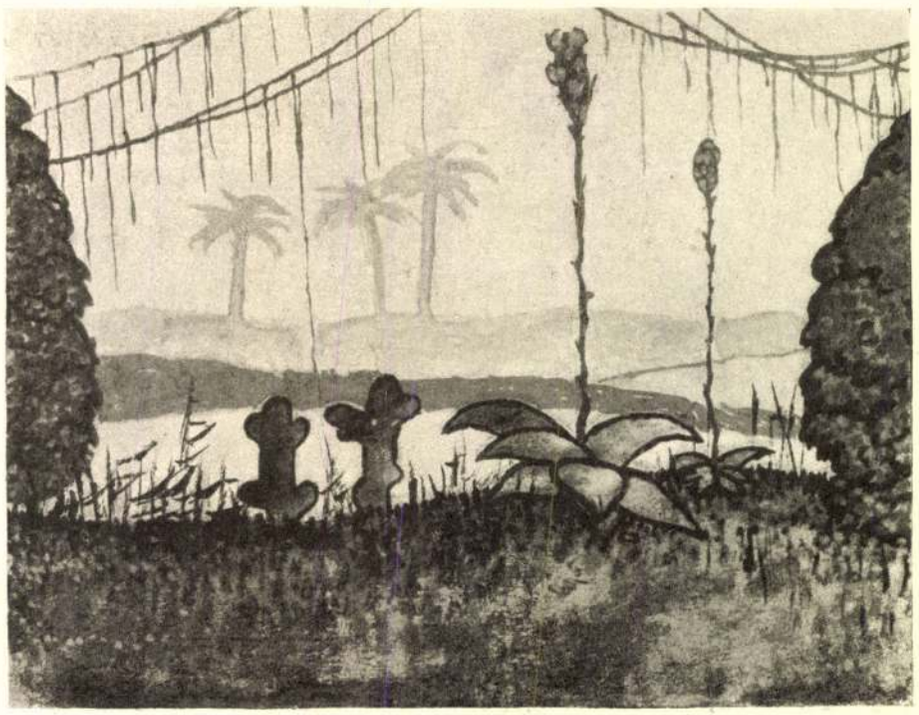

KÜRTHY GYÖRGY DÍSZLETTERVE AZ EMBER TRAGÉDIÁJÁHOZ

PARADICSOM

AZ EMBER TRAGÉDIÁJÁNAK EGY ÚJ KÉPZŐMŰVÉSZETI MEGOLDÁSA

Zichy Mihály, a híres bécs-debreceni Esterházy-féle és a kopott nemzeti szinházi: e három díszletmegoldását ösmerem az «Ember tragédiájának». Az első a szinpad szempontjából alig jöhet számításba, mert hiszen a rajz nagymestere par excellence illusztrációknak készítette ezeket az örökbecsű és örökszép rajzokat, — bár tagadhatatlan, hogy nem egy kompoziciójának a megoldása becsületére válhatik bármely modern scenikai művésznek, sőt vannak részletei, amelyek — szinpadra átvive — egyenesen grandiózusak és zsenialitásukkal, bevallom, engem is elsősorban inspiráltak a most bemutatott munkámnál. A darab másik két, ma is «működő», scenériája nagy általánosságban, az elgondolásuk alapelveiben és főbb vonásaiban, megegyezik, ahogy a nyolcvanas évek majdnem minden szinpadi kompoziciója megegyezik ilyen tekintetekben. Hiszen ebben a meddő és művészietlen évtizedében a mult századnak olyan merevek és határoltak voltak, pláne nálunk még, az artisztikus követelmények, hogy az artisztikus eredmények se juthattak messzire. Hát még a szinpad és a szinpadi technika keretei és határai mennyire megbéklyózták a tervezőművész kezét, aki maga is a legtöbb esetben nem volt több egy ügyeskezű és pontosan rajzoló festőmesterembernél. Akkor, amikor a a születő plein-air még shoking volt, amikor a körfüggöny ösmeretlen fogalom, a villamvilágítás, hát még a reflektoros ívlámpa, a jövő misztikus zenéjeként élt némely élénk fantáziájú agy mélyén: mit lehetett volna várni egy ilyen hatalmas és ezer lehetőséget felölelő szinpadi munka kiállításától. A legtöbbet, amit várni lehetett, amit megérdemelt, meg is kapta ez a nagyszerű mű. A kiváló Paulay Ede óriási munkával, kiváló szinpadösmeretének egész fegyvertárával, formálisan újraszülte a szinpad számára az «Ember tragédiáját». Az akkori szinpadi posszibilitások legvégső határáig való intenziv kihasználásával, a világitási és festőtechnika minden finesse-évl állította talpra Madách életének ezt a fő munkáját, amely feladat sikeres megoldását mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a darab már túlhaladta háromszázadik előadását.

Ha alapelveiben nem is, de megoldásának részleteiben, kivitelének artisztikus és technikai finomságában, sőt monumentalitásában is a nemzeti szinházi dekorációk messze elmaradnak az ú. n. Esterházy-féle, nagy költséggel létrehozott és kétországban híres díszletektől. (Ezek Tata számára Bécsben készültek, Prágában, majd Budapesten a Népszinház-Vigoperában is szerepeltek és jelenleg a debreceni szinház tulajdonai.)

Az «Ember tragédiája» szinpadfestői megérzékítésének a díszletproblemája az, ami a jelen esetben képzelőtehetségemet izgatta. Ez az abszolute elvont, tehát stilizált (nem is a szinpad számára készült) «drámai költemény» abszolut stilizált keretet kíván meg. Nem képzelhető el, a stilus fájdalmas megbolygatása nélkül, reális fű, fa (nem is beszélek a festett almafáról lelógó igazi almáról), de teljesen lehetetlennek tartom a meiningeni pedáns és kinos «korhű-

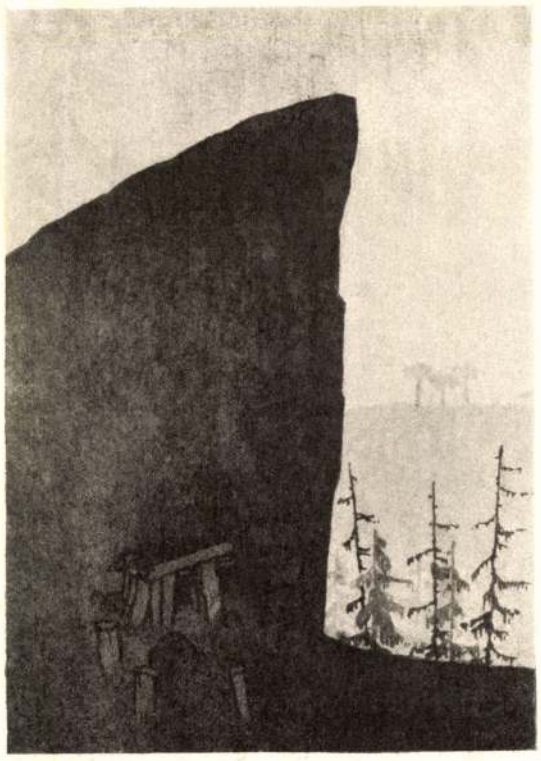

KÜRTHY GYÖRGY DISZLETTERVE AZ EMBER TRAGÉDIÁJÁHOZ

SZIKLÁS TÁJ

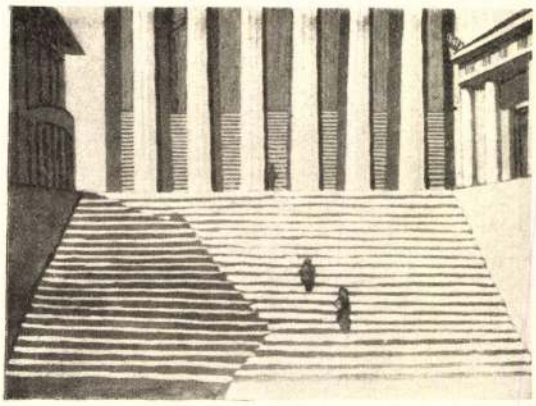

KÜRTHY GYÖRGY DÍSZLETTERVE AZ EMBER TRAGÉDIÁJÁHOZ — ATHÉN

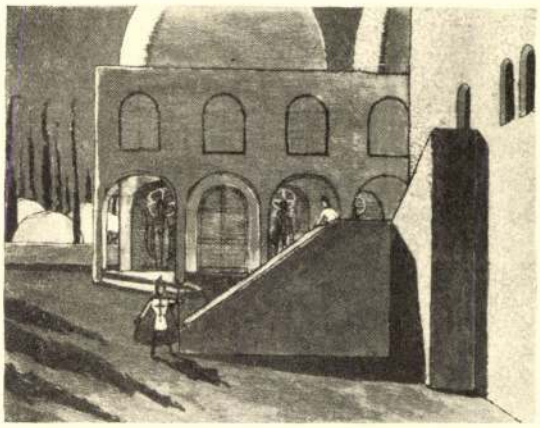

KÜRTHY GYÖRGY DÍSZLETTERVE AZ EMBER TRAGÉDIÁJÁHOZ — BIZÁNC

ség» alkalmazását is ott, ahol részint nem is lehetünk eléggé korhűek, mivel az illető kor vagy csupán a fantáziánkban él (menyország, paradicsom, sziklás táj, Phalanster, ür stb.), vagy az ösmereteink nem elégségesek a megérzékítéséhez; de sokkal fontosabb az, amiért nem is szabad a korhűséget szószerint követni. Ennek az oka az imént említett elvontság, amely minden illuziókeltő produkció főfeltételéül a dolgok karakterét hangsúlyozó, különben pedig leegyszerüsített keretben találta meg az előadott mű legmegfelelőbb complementairjét. Erre a tulajdonképen nagyon kézenfekvö igazságra már régen rájöttek azok, akik elég fáradságot vettek maguknak a szinpad lelkével intenzive foglalkozni; akikben megvolt az a komoly szeretet, amelynek melegágya nélkül egy művészet sem nöhet nagyra és nem fejlödhet folyton. Moszkva, Páris, Berlin kiváló szinpadtechnikusai, rendezői és tervezői másfél évtizede építik már az új szinpad artisztikus épületét, de sajnos a Gordon Graigek, Bakstok, Appiák, a Brahmok, Reinhardtok, Antoineok nyomdokaiba eddig elenyészően kevés magyar művész lépett, ami nem annyira a művészeken, mint a munkaadó szinházak vezetőségének érzéketlenségén, vagy szükmarkuságán múlott. Csak a legutóbbi években észlelhető ebben az irányban némi mozgolódás és duplán örvendetes, hogy ebben éppen az eddig legelmaradottabb és «legöregebb» állami szinház, az Opera vezet.

A stilizáltság elve tehát az az alapmotivum, amelyen az «Ember tragédiáját» szinpadra kell konstruálni. Lehetőleg összefoglalni a tizenöt képet, egy akkordra hangolni a látszólag összehangolhatatlan témákat. Szóval már itt is világossá lesz, hogy semmi naturálisat, sőt a naturálishoz közelfekvőt sem tűr meg ez a megoldás. Némelyik képben ugyan szinte elkerülhetetlen bizonyos reális, adott és a históriából is mindenki előtt ösmert helyszín, mint pl. az athéni képben; itt azonban úgy igyekeztem segíteni, hogy az Akropolis lépcsőzetének és a propileáknak alsó részét vágtam ki a közismert athéni prospektusból, alálátással a Pallas Athéne óriás szobrára. A többi kép már bővebb teret hagy a fantáziának. Ugyan Madách előír instrukciókat, amelyeknek azonban a nem mindig szigorú betartását mentse először az a körülmény, hogy ő maga sem szinpadra koncipiálván meg művét, néhol lehetetlenségekbe ütköznék ezeknek betartása, — másodszor, hogy az eddigi rendezések sokkal, de sokkal kevesebb instrukcióját tartották be, mint amennyit én még így is betartok. Igy a párisi kép Grève-tere, a phalanster leegyszerüsített, készakarva rideggé és unalmassá tett csarnoka stb. eltérnek az eddigi sablóntól, az előbbiben a régi Páris tipikusan magas, összezsúfolt, manzardos keskeny házaival jellezve a forradalmi erők expanzitásának bölcsőjét, a másodikban eltüntetve, félre tolva az útból a kellékeket.

Valami nagyvonaluságot, emberfölötti monumentalitást igyekeztem belevinni az összes képekbe. Egy hegy, óriási pálmafák, hatalmas lépcsőzetek, égignyúló várfal: mind az embert le-

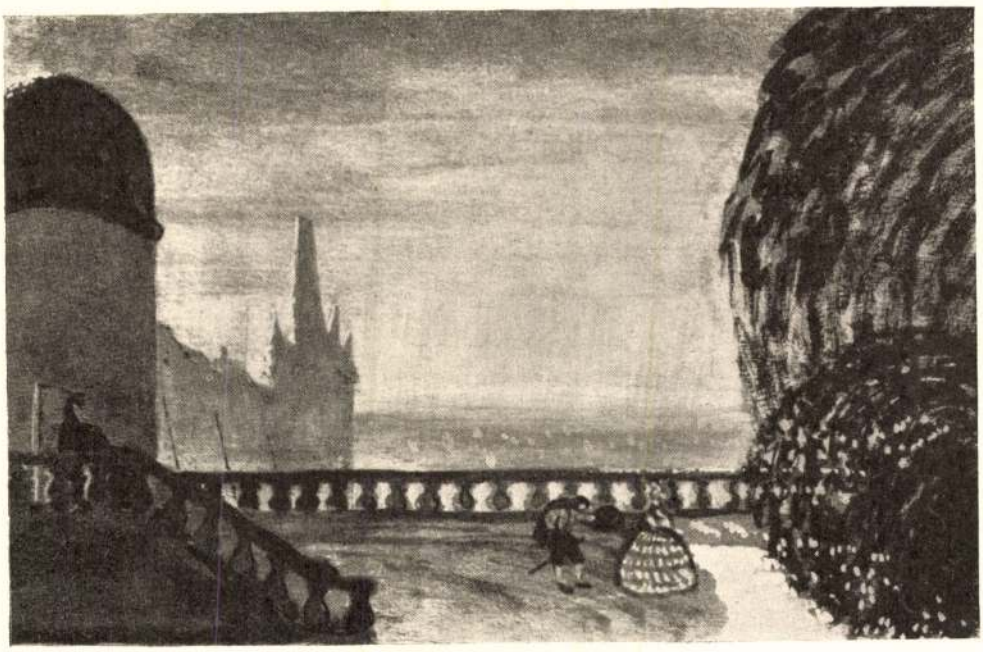

KÜRTHY GYÖRGY DÍSZLETTERVE
AZ EMBER TRAGÉDIÁJÁHOZ

PRÁGA

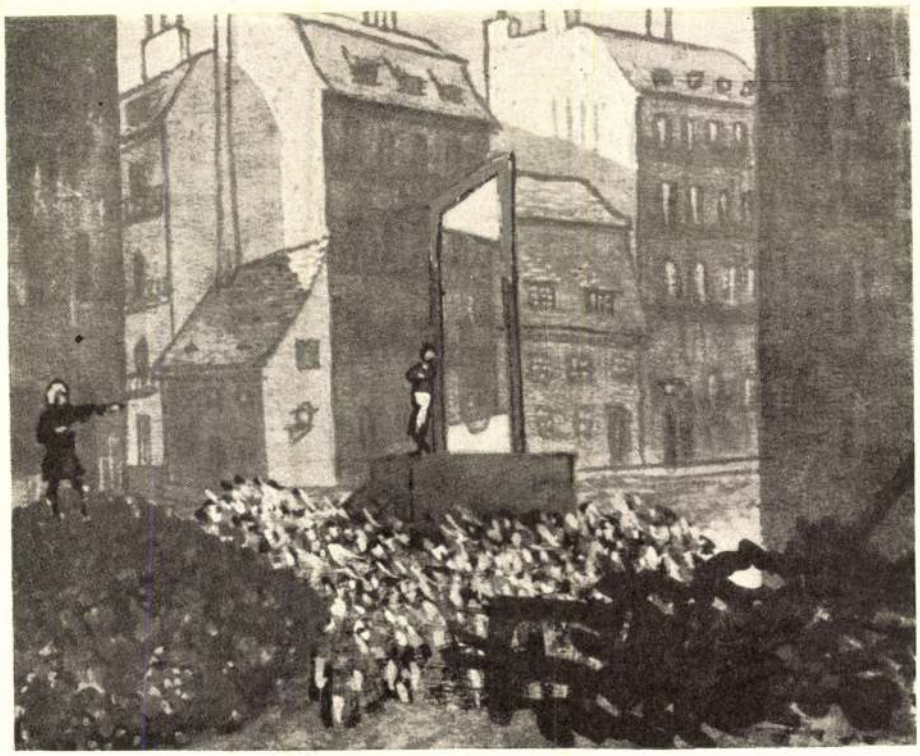

KÜRTHY GYÖRGY DÍSZLETTERVE
AZ EMBER TRAGÉDIÁJÁHOZ

PÁRIS

Kürthy György

Kürthy György: Az ember tragédiájának egy új képzőművészeti megoldása

nyügöző méretekben; természet és művészetalkotta tömegek, amelyek mellett és alatt az ember, mint elbizakodott parány, mint a természet lelkes, gőgös, büszke és silány koronája, amely uralkodik világrészeken, hogy egy pillanat múlva egy legyecske halálra csipje. . .

Az én megoldásom természetesen tekintetbe veszi a szinpadi technika mai, hatalmas kifejlettségét. A nyitott képekben mindenhol szerep jut a körfüggönynek, amelynek különböző megvilágításai megengedik, hogy az alaptónusa akár fehér, akár valami halvány pasztellszinű legyen. Sajnos, ennek a megoldásnak talán a főerősségét, a szint, nem mutathatjuk itt be most a publikumnak. Igyekeztem pedig az egyes szcénáknak a karakterét a maga tipikus, külön tónusnyelvén is kihozni. Igy: a «Menyország» angyalainak és általában, a felsőbb régióknak sokszínű világos, tejes pasztelljétől Lucifer és az alsó felhőzet lilás, vöröses, szürkés, sötétebb pasztelljéig, a túlvilági határozatlan, ködös káprázatot akartam megérzékíteni. A «Paradicsom» gondnélküli édes csöndje és nyugalma talán a rózsaszínjében, a halványkékjében és az előtér buja zöldjében jut legjobban érvényre; ezenkívül egy csomó mindenféle szinű tarka virág a fűben. A «Sziklás vidék» barnás-zöld nagy foltja éles kontraszttal vágódik ki a távoli, kéklő Paradicsom zöldeségű hátteréből.

«Athén» kék és fehér: kő és ég; nap és árnyék; itt más szint csak a tömeg ruhái hoznak be az Akropolis lépcsőire. «Bizánc» egy intenzive holdas éj zöldjétől megvilágított fehér kupolás város, mély lila árnyakkal; a bolthajtások alól, inkábbb csak sejtetve, csillog ki a primitiv szentek aranyos mozaikja. Prága öreg Hradzsinjának mohos mély szürke kolosszusa némán uralkodik a tejfehér éjben alvó város felett. Páris kék egű, de hervadt, tompaszinű, fáradt régi épületektől összeszorított terébe a «Marseillaise»-t éneklő, nagy mozgású tömeg rikoltó szinei visznek életet. Londonban a Tower megingathatatlan tömegű háttere ezer, más és másszinű, sötét kockából van összerakva; elől tarka vásári tömeg, cifra sátrak, élénk lobogók. A Phalanster, a munka vasbetonból épült temploma, egyszinű szürke; jobbra-balra, a publikumnak láthatatlan, szerszámai a multnak;

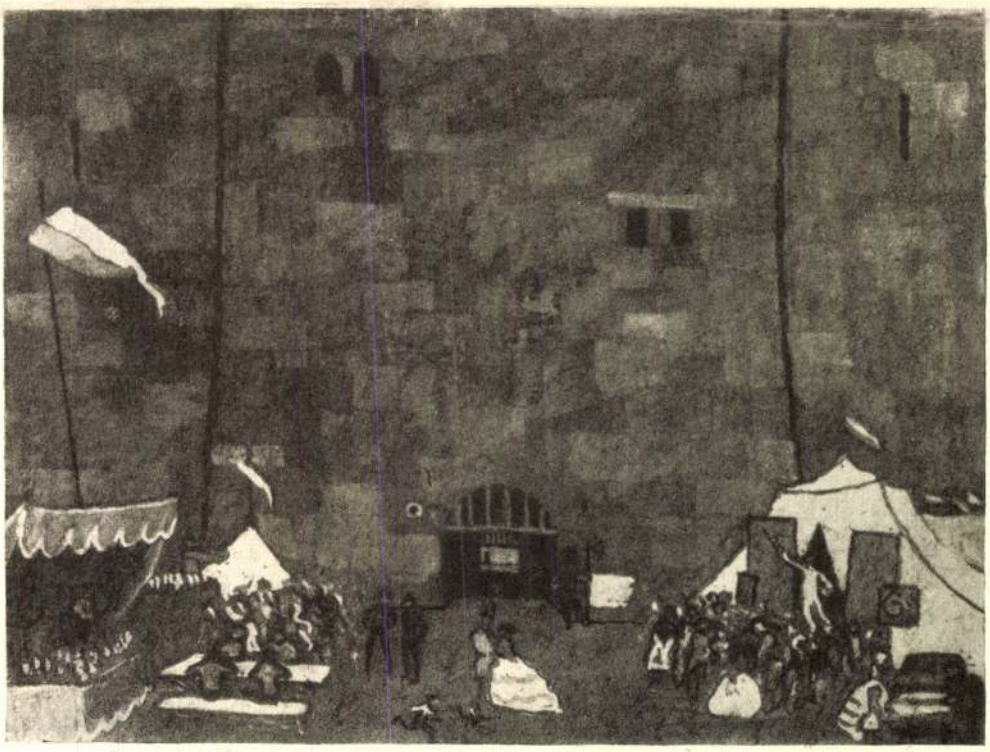

KÜRTHY GYÖRGY DÍSZLETTERVE AZ EMBER TRAGÉDIÁJÁHOZ — LONDON

A befejező oldalt külön a komplett példányban.

cellángyár vegyésze — Clement — fedezett fel és utódja — Engelhardt — tökéletesített. Hogy mily nagy befolyást gyakorolt a kopenhágai porcellángyár a keramikára, mutatja az 1900. évi párisi kiállítás, ahol vezetőszerepre tett szert s a kiállított daraboknak nagy része a múzeumok gyüjteményeibe került. — A szerző egy fejezetben megismertet a modernül berendezett és fölszerelt gyárral.

Hayden elsősorban a gyüjtők szempontját tartotta szem előtt müve megírásánál, de nagy súlyt helyezett a történeti és technikai tárgyalásra is.

Ami az ábrákat illeti, a szerző minden korra nézve a legjellemzőbb példákat mutatja be, melyeket a nyilvános és magángyüjteményekben lefényképezett. Az ábrák közt vannak darabok, melyek VII. Edvárd, Alexandra királyné, a német császár, az orosz cár, a dán királyné, a görög király és a cumberlandi herceg gyüjteményéből valók. Ezek mellé sorakoznak az angol, dán, svéd és német múzeumokban levő porcellántárgyak. Nagybecsüek a közölt porcellánjegyek, melyek a kutatók munkáját nagy mértékben megkönnyítik.

A mű mint úttörő méltán számíthat kedvező fogadtatásra úgy a nyilvános gyüjtemények kezelői, mint privátgyüjtők és mindazok részéről, akiket az európai keramika története érdekel. SZ. L.

MŰVÉSZETI OKTATÁS

SZÜNIDEI MUNKÁK KIÁLLÍTÁSÁT rendezte szeptember 25-től október hó 6-ig az O. M. K. Iparművészeti Iskola növendékeinek a nyár folyamán készült rajzaiból és festményeiből. A tágas intézet első- és másodemeleti folyosóinak falait egészen betölti a sok szemrevaló, friss vázlat, tanulmány és befejezett grafikai kép, melyek között akad elég abszolút művészi értékü munka. Még néhány évvel ezelőtt a szünidei kiállításokon úgyszólván alig akadt más mind tájkép. A munkák alig voltak vonatkozásban a növendékek iskolai tanulmányaival és jövendő életpályájával. Most gyökeres — és mondhatjuk igen örvendetes — változást kell megállapítanunk. Az ifju iparművésznemzedéknek az iskola adja meg a jól megfontolt irányítást arra, hogy mit és hogyan dolgozzanak (olykor megtoldja egy kis utravalóval is). Egy része az ifjuságnak feladatul kapja pl., hogy bizonyos meghatározott régi városoknak, melyek építészetében sok az artisztikum, érdekesebb részleteit örökítsék meg oly módon, hogy rajzuk képeslevelezőlapokon és a város idegenforgalmát előmozdító egyéb hasznosítható nyomtatványokon közvetlenül reprodukálható legyen. Mások különböző vidékek jellemző népviseleteit, a népi művészet érdekesebb alkotásait gyüjtik össze vázlatkönyveikben; egy csoport állattanulmányokat végez az állatkertben és a falun, más pedig vidéki könyvtárak porlepte foliánsait kutatja és napvilágra hozza és ezzel közkinccsé teszi nagy tömegét a könyvművészeti remekeknek. E változatos csoportok közül különös dicséretet érdemel a dekoratív növénytanulmányokat feltüntető igen gazdag s áhitatos elmélyedéssel s meglepő rajzbeli intelligenciával megrajzolt sorozat. Akik iskoláink rajzkiállításait figyelemmel kísérik, tudják, hogy éppen a növényelemek dekoratív transzponálása az, amiben legtöbbet vétenek. Ezért kívánatos volna, ha ez a nem csupán iparművészeti, hanem rajzpedagógiai szempontból értékes sorozat egészében együtt maradhatna és hozzáférhető helyre kerülne mindazok részére, akik iparművészeti vonatkozású rajzzal foglalkoznak. A kiállítás egészéről pedig állíthatjuk, hogy nemcsak az iparművészeti iskola szempontjából igen becses anyagot foglal magában, hanem a magyar művészi kultúra számottevő, egészséges megnyilatkozását adja, mely sok biztató jelenséggel örvendezteti a figyelmes nézőt.

AZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLA új tanévét szeptember hó 9-én kezdte meg. A felvételi vizsgák 1-én és 2-ikán voltak. A jelentkezők közül átlag minden hatodik volt csak felvehető. A felvételi vizsgálatot letették ugyan 107-en, de az iskola mai állapota mellett a másodsorban minősítettek közül 38-at volt kénytelen hely hiányában visszautasítani. A növendékek száma az utolsó 20 év alatt 80-ról 240 nappali, 250 esti és mintegy 100 tanfolyami látogatóra, azaz összesen körülbelül 600 növendékszámra emelkedett. Az iskola mostani hajléka építési évében — 1896-ban — csak 120 növendékre volt tervezve s 113 növendéket fogadott be, ma 600 főnyi létszám mellett igen sok szülő és tanuló érdekeit kielégítetlenül kénytelen hagyni.

AZ O. M. KIR. IPARMŰVÉSZETI ISKOLA MŰKEDVELŐ TANFOLYAMA szombat kivételével minden hétköznapon látogatható d. u. 3—7-ig tetszésszerinti beosztásban. Oktatás nyerhető a következő munkákból: I. Hímzés, szövés, csipke, gyöngy, patronfestés, géphímzés, batik (szövet és bőr). II. Papirmunka, doboz, kötés, béléspapir, keret. III. Bőrmunka, domborítás, metszés, berakás, felhámmetszés, égetés, színezés. IV. Fémmunka, domborítás, maratás. Beiratási és szerszámhasználati díj 10 kor. Munkadoboz díja 2 kor. Az oktatás ingyenes. A résztvevők a munkához szükséges anyagot maguk szerzik be. Tervekkel és technikai útbaigazítással az iskola szolgál teljesen díjtalanul. A befejezett munkák a készítők tulajdonai. Beiratkozni lehet minden d. u. 3-7 között Kinizsi-u. 31.

vonnak árnyékot a napfényes úttestre, holott másutt ezek hivalkodás nélkül elbujnak egy cserjesor mögé, a föld alá vagy egy mellékutcába. Mennyi magyarság púposodik ki továbbá azokból a rejtelmes pléhházakból, melyekből maszatos munkások bujnak ki néha, de senki sem tudja, mely kazamatákkal állnak összefüggésben. És azok a kedves kis nomád sátrak, melyek alatt a telefont szerelik elvtársaink, nem emlékeztetnek-e a pusztaszeri honfoglaló ősök, vagy a hortobágyi csikósok karámaira? És az ívlámpakarók, az ő kétségtelen bitójellegükkel nem juttatják-e eszünkbe történelmünk leggyászosabb lapjait? No lássa, Urambátyám, van itt magyarság elég, magyar áldja, magyar bánja, magyar násfa, magyar ángya. Maholnap már az öltözetünk is csupa olyan lesz, mentés, dolmányos, anyókás, panyókás. Csak jól körül kell nézni: Ímhol ni! Tíz évvel ezelőtt még csak a cégtáblákon állt mindenütt — igaz-e, Urambátyám? — hogy: Rákóczi Mór, Frangepán Izidor. Most már ott áll a tér közepén Rákóczi Mór és Frangepán Izidor életnagyságban és kard, sisak meg rendőrruha van rajta.

SZAK-IRODALOM

HAYDEN, ARTHUR. KOPENHAGENER PORZELLAN. Entwickelungsgeschichte der königl. Porzellanmanufaktur in Kopenhagen vom achtzehnten Jahrhundert bis zur Gegenwart. Mit 124 Tafeln und 76 Abbildungen im Text. Leipzig, K. W. Hiersemann, 1913. Ára: 57 kor. 60 fill.

Hayden munkája az első nagyobbszabású mű, mely a kopenhágai kir. porcellángyár történetével behatóan foglalkozik. Visszapillantást vet a XVIII. században keletkezett európai porcellángyárakra, majd a kopenhágai porcellángyár keletkezésének körülményeit írja le. Dániában egy porcellángyár felállítását V. Frigyes király határozta el. Az új gyár első évei eredménytelen kisérletezésekkel multak el. Fejlődése akkor kezdődik, amikor Louis Fournier lépett a gyár élére (1760—66). Az általa tervezett porcellántárgyak idegen fejedelmek és követek ajándékozására készültek s így utat törtek maguknak idegen udvarok gyüjteményeibe. Fournier idejéből összesen csak 20 drb ismeretes, és meglepő szépségük s ritkaságuk folytán igen nagy beccsel bírnak.

A mintázás, a rajz, a színezés sèvresi mintákra emlékeztetnek. A Fournierről elnevezett korszak rövid életű volt, a gyár V. Frigyes halála után 1766-bámulatra ragadták. A modern technikai és kémiai eszközökkel sem sikerült eddig Müller készítményeihez hasonlókat létesíteni. Az ő kezéből kerültek ki a máz alatt festett kék-fehér porcellánok, melyeknél az anyag mindinkább tökéletesedik s a rajz fokozatos fejlődést mutat. Továbbá a máz fölötti festéssel ellátott korai példák, tálak, tányérok, teás- és kávéskészletek, leginkább fejedelmi és főúri családok részére, vázák plasztikus alakokkal, mellszobrok, gondosan kidolgozott és finoman mintázott vázák és drága készletek, melyeknek fénypontját a „Flora Danica Service“ képezi. Ez 1790—1802-ig készült II. Katalin orosz cárnő részére, körülbelül 750 darabból áll és circa 270,000 márkába került. Naturalisztikus modorban a dán flóra egy-egy faját látjuk az egyes darabokon, melyek gazdagon vannak aranyozva.

A technika terén elért eredményei máig is utolérhetetlenek. Az általa föltalált új anyag, melyet Jungfrauenmasse-nek nevezett el, tiszta vakító fehér, a máz, mellyel be van vonva, oly átlátszó és síma, mint a csiszolt kristály. A rajz gazdagsága, a találékonyság eredetisége, a mintázás ereje tüntetik ki valamennyi munkáját. Az általa fölfedezett anyagot zöld, kék és bíborral diszítették. A diszítés, tekintve a tájkép és a portrait, játssza a főszerepet.

A fejedelmi és főúri családok részére nagy fényüzéssel készült tárgyakon kívül említendők a kevésbbé vagyonosak részére készített korhű kosztümben ábrázolt szobrok és szoborcsoportok, vázák, készletek kevesebb diszítéssel, de nem kevesebb ízléssel, melyek a gyárban alkalmazott festők és mintázóknak — kiket a szerző külön fejezetben sorol fel — sokoldalúságát bizonyítják. Előkelő egyszerüség, tiszta mintázás és diszkrét diszítési mód jellemzik ezeket a darabokat.

Müller működése a gyár történetében korszakot alkot. Rövid időn belül felvirágoztatta a már pusztulásnak induló gyárat s produktumai méltán sorakozhatnak a meisseni, a berlini és a sèvresi porcellánok mellé. Idejében a gyárban sajátságos nemzeti stílus fejlődött ki, dacára annak, hogy kezdetben idegen minták után dolgoztak s a gyárban alkalmazott művészek is idegen származásuak voltak.

Müller után a gyár hanyatlásnak indult. Müllerhez hasonló vagy csak megközelítő, alkalmas vezetőnek a hiánya minden téren éreztette kedvezőtlen hatását. Ehhez járult az akkori háborus idő is, mely romboló hatását a művészetben is éreztette. 1807-ben a britt flotta bombázta Kopenhágát s ez alkalommal a gyárat nagy veszteség érte. A Fournier-korszakból fennmaradt porcellán legnagyobb része akkor pusztult el s ez a veszteség sohasem lesz pótolható. 1824-ben G. Hetch a gyár igazgatója. Vezetése alatt a gyár empire-stílusú darabokat produkált, mely stílus akkor már Európa más államaiban eltünőfélben volt. Az 1820—1880 közt lefolyt öt évtized a gyár hanyatlásának korszaka. Készítményeit szellemtelenség, az invenció hiánya jellemzi.

Hosszú pangás után 1883-ban Philipp Schou adott lendületet a Fredericksborgban újonnan létesített gyárnak, melyet modern vívmányokkal látott el. Ő volt a gyár újraalkotója. 1885-ben a gyár vezetését Arnold Krog vette át. Krogra nagy hatással voltak Bing gyüjteményének tárgyai, melyeket Párisban tanulmányozott. Ezeket a keleti tárgyakat utánozták a gyárban, de nem oly szolgai módon, mint azt Sèvresben és Worcesterben tették. Krog ízlésének megfelelően átalakította ezeket, a tárgyakat dán tájképekkel s nemzeti vonásokkal látta el.

Az 1889-ki párisi kiállításon a kopenhágai porcellán már általános figyelmet keltett. Tizennégy napon belül valamennyi kiállított tárgy elkelt. Ezen a kiállításon került először közszemlére a színes kristálymáz, melyet 1886-ban a kopenhágai por-

És elkezdte hullatni a gyepet. Először a Városligetben hullatott egy gyepet, azután az Erzsébet-téren gyepelt egyet, és — no hadd örüljön a Józsefváros is — a Múzeum környékének is juttatott a gyenge gyepecskéből. Ahogy így gyepeget-gyepeget magában, szembejön vele a Közmunkatanács. „Hova-hova, Ilsemann bácsi?“ „Csak egy kis gyepecskét hoztam ezeknek a vánnyadt pesti gyerekeknek, hadd örüljenek neki“. „Sose erőlködjön, kertészbácsi — mondja a Közmunkatanács —, ismerjük már mink ezeket a pesti gyerekeket, egykettőre lelegelik ezek azt a kis gyepecskét.“ „Nono, mondja azután Ilsemann bácsi, nem addig van az ecsém, mert én bizony nem enni hoztam ezt a gyepecskét, sem nem sétálni, vagy játszani, hanem csak nézni. Mindenki nézheti, aki akarja, de a gyepre ne lépjen, mert akkor meghal.“ És amint mondta, úgy ki is írta a jó öreg kertészbácsi.

Így lett Budapest gyepváros. London a parkváros, Florenc a virágok városa, Drezda a kertváros és Budapest a gyepváros. Ahol park van, ott szökőkutak is vannak, ahol virágok vannak, ott szinekkel és illatokkal ejtik meg a nézőt, a kertváros ligeteket varázsol a kőházak közé, de Budapest megelégszik a gyeppel, a szimpla gyeppel. Mindenütt másutt abból indult ki a városkertészet, ami meg volt adva: a terekből, a régi romokból, a meghitt kis utcákból, a vízpartokból s azokhoz konstruálta a maga mondanivalóit. Budapesten ott van gyep, ahova Ilsemann bácsi hullajtott. A Kálvin-téren ott van az egyetlen szép szökőkút, amely szinte sóhajtozik egy kis zöld dísz után, a pesti Dunapart eltikkad a sok sívó kőkockától. Ha karácsonykor a fenyőfás tótoknak, ősszel a bolgár kertészeknek meg nem esne a szívük a Dunaparton, még sárgarépa sem nyílna e partokon. Az egyetlen művészies kert, amelyben a pesti embernek része lehet, amelyben fák, kövek, padok, utak nyugodtan és egyszerüen símulnak össze, a Kerepesi temető. Ez az egyetlen gyep, amely nem zavarja meg az esztétikai érzéket és ezt is csak a visszájáról nézi a pesti ember: alulról.

KIRAKATMŰVÉSZET. Mikor először járt Pesten Urambátyám a hetvenes esztendők végén, a kirakatművészet még nem virágzott úgy, mint manapság. A kázsmirkendőknek, a citromos kolbászoknak, az óriástökököknek meg a szájharmonikáknak nem kellett a cifra keret, elég volt egy kis ablak is nékiök. De negyven év alatt Budapest, mint mondani szokás, nagyleánnyá serdült és a kirakatművészet terén rohamlépéseket tesz előre. A budapesti utca ma úgyszólván kirakat, keblén hordja iparának összes termékeit. A négy és fél méteres ablaknyílásokban jól megfér például a sárga cipők mellett a művirág, a rokokódísz, a bécsi művészvászon és a márványszökőkút. A cégtáblák sem a régi jó betük kerek és nyugodt formáitól gömbölyödnek, hanem kiáltoznak, fogdmeget ordítanak, elbájolnak és utoljára még le is tegezik kelmedet. Ez alighanem onnan van, mert míg azelőtt az, aki bennült a boltban, egyszerű, becsületes adófizető polgár volt, akár mint szatócs, akár mint kalmár, boltos, nagykereskedő vagy cégtulajdonos. Ma már azonban csak királyok foglalkoznak Pesten kereskedelemmel, a cipőkirály, a pedrőkirály, a baromfikirály, irtókirályságok vannak itt, Urambátyám.

Pedig másutt is van nagyipar, üzleti élet, kereskedelem és még sincs ennyi hűhó, ennyi értéktelen hacacáré, ennyi ramazúri. Mert hiszen nem a kirakat ordítása fogja meg a vevőt és nem a legszélesebb portál egyúttal a legjobb cégér. Egynéhány jó vastag üveglappal, finom metszésű tükörrel jó színhatású lámpaernyővel nagyobb művészetre lehet hangolni a kirakatot, mint akárhány kávémasinával, meg nevető szerecsennel. A kirakat azonban vajmi keveset törődik ezzel. A kirakat élni akar, azért van tele viaszbabákkal, viasz Blaha Lujzákkal és viasz Bachó karmesterekkel. A kirakat gusztust akar kelteni a járókelőben s azért raknak bele keletiengeri heringet kis hordóban, parókát üvegszemmel és kis koporsót ércből. A kirakat beszédes akar lenni s ezért harsog belőle a grammofon. A kirakat őszinte vallomásokra késztet és ezért vágják be a legelső tüntetéskor fütykösökkel.

MAGYARSÁGUNK AZ UTCÁN. Néhai Nagyzajtay Zajtay urunkbátyánk Pesten jártában még panaszkodhatott annak csúf németsége miatt, de már minékünk csak juhoházni és zsupszaszázni lehet, annyira megmagyarosodtunk az utolsó években. Nem dagad-e büszkén a honfikebel, ha látja, hogy mennyi magyarság les rá minden utcafalról? Magyar csempe az oromfalon, magyar nyeregkápa a háztetőn, magyar deres az erkélyeken, magyar árvaleányhaj a bankfiókok cégtábláin, magyar ihajtyuhaj a mozikasszákon. De nemcsak ilyen etnográfikus magyarságokkal van teli a magyar utca, hanem mélyebb értelmű, hogy úgy mondjuk: szimbolikus magyarságokkal? Mennyi magyarság van például a kis szürke vasházakban, melyek itt a főterek közepén s az utcák járdaszegélyén

különböző pontjain helyezkedtek el. A legjobban Gellért püspök járt, mert az ő kedvéért vadregényessé tették a hegyet egy kőhalmazzal, amelyet valamely ujságcsináló oly találóan nevezett töpörtyürakásnak. Tinódi Sebestyén a Bob herceget fujja a Népszínház előtt, míg Anonymus elvesztette az arcát bánatában, hogy nemzetének ilyen megnyomorítását meg kellett érnie. Már ama boldog emlékezetű Nagy Kristóf is megduplázódott kínjában, és félő, hogy Urambátyám és vidéki társai már nemsokára egyáltalában nem merészkednek Budapestre, ahol nappal is kísértetek garázdálkodnak. Hiába! Az ősök kegyetlenek, csak a mi áldott emlékű királynénk, Erzsébet, maradt halálában is olyan irgalmas hozzánk, mint életében volt. Ő nem engedi, hogy a szobra elkészüljön.

AZ UTCA BERENDEZÉSE. A bölcs városcsinálók igen jól tudják azt, hogy az utcán nem elég az aszfalt, amelyen Urambátyám a csizmáját koptatja. Az utcán egyéb dolgok is szükségeltetnek. Ilyen például a szemétkosár, amely mellé Urambátyám elhajigálja a szalonnáspapirost, minekutána a templom lépcsőin megreggelizett, ilyen továbbá a lámpa, amelybe Urambátyám beleütközik, ha éjfél után boros fővel hazabandukol. Nos! A városcsináló urak még ennél is műveltebbek és tudják, hogy a modern világban minden használati tárgy egyszersmind művészetet is jelent. Eme hasznos dolgokba tehát annyi művészetet rejtettek, amennyi csak tőlük tellett.

A legtőbb művészetet a földalatti villamos lejáró házaiba sikerült elhelyezni. Sőt, miután itt annyi volt a művészet, hogy egy sütetre talán meg is ártott volna, a város szépsége felett őrködő hatalom úgy oldotta meg a kérdést, hogy a lejárókban rejlő művészet több felvonásban gyönyörködtesse a közönséget. Ez pedig így történt: Először kis hindu-templomokat építtettek a lejárók fölé majolikából. Miután ezekben eléggé kigyönyörködte magát a szem, elvitték, lehordták és helyébe egy kőpárkány került, hasonlatos amaz irdatlan építményekhez, amelyek a kyklopsok emlékét őrzik valahol Mykene körül. Nemsokára azonban újból mozogni kezdett a szépség s a kőpárkány is eltűnt. Helyébe hatalmas vasrudak kerültek karikákkal, irtózatos erős kapcsokkal, nyilván arra számítva, hogy az orosz invázió esetén a földalatti meg legyen védve. A háborus veszély elmult s ezért a védelmi eszközök is elhurcoltattak, és jelenleg a lejárók körül nincsen semmi; kíváncsian és elszorult szívvel várjuk, vajjon miféle újabbb meglepetésben lesz ismét részünk. Egyelőre csak az történik, ami eleitől fogva, hogy a földalatti lejáratok nem lévén semmiképpen elzárva, az esővíz hatalmas zuhatagokban folydogál alá a lépcsőkön és a közönség sokszor tutajokon kénytelen megközelíteni a jegyváltóasztalt.

Az utcai lámpák szinte önként kínálkoznak a művészet számára, nem csoda, hogy ezekben szinte tetőpontjára emelkedett a városszépészet. A gyönyörök gyönyöre e pillanatban a Gizella-téren székel, itt helyeztetett el a világ kilencedik csudája: a gothikus körlámpa. Ezen egy hosszú rúd, rajta egy nagy korong, gothikus ívek, ablakfülkék, templomtornyok, pillérek, oltárok, lőrések, hidak, kosarak, erkélyek. Magassága tizenöt méter, átmérője harminc; összesen hetvenhárom. Méltó versenytársa nemcsak a Vörösmarty-szobornak, hanem a Bazilikának, sőt az Iparcsarnoknak is. Szépségeit az idegeneknek állandóan négy cicerone magyarázza, rendeltetését még senki sem tudta megmagyarázni, mert csak nem azért a négy körtéért van, amely az oldalán lóg? Ez a négy lángocska csak arra szolgál, hogy lehessen látni, a lámpa milyen szép, mert a Gizella-tér sötét. A többi kis lámpafiókák mind irígykedve néznek erre az anyaszörnyetegre, de hiába, ezt legfeljebb a nyilvános órák tudják utólérni. Ezek az órák különben is igen kegyetlen természetüek, mindegyikük agyonnyom egy-egy hirdetési oszlopot. Masszív formáikkal leginkább arra vannak hivatva, hogy mint vágótőke szerepeljenek valamely mészárosnál, s ők eme magasabb rendeltetés tudatában nem is bíbelődnek azzal, hogy az időt mutassák. Erre még nem is volt eset, egyszer próbálta meg egy vidéki, hogy megnézze hány az óra, de megjárta, mert kicsavarodott a nyaka és megrajzolták a Fliegendébe viccnek. Urambátyám jól teszi, ha óvakodik az efféle német praktikáktól.

AGYEPEK. Volt nemrégiben Budapesten egy jókedvű, derék, öreg kertész bácsi, gondolom Ilsemannak hívták, az addig volt főkertész, míg egyszer csak így szólt magában: tenni is kéne már egyszer valamit ezen szép Budapest érdekében a jóreggelét neki. Azzal magához vett egy kötényre való szép zöld füvet, aztán elindult befelé a városba, mint Szent Péter annak idején a cseresznyével.

Gr. Niczky Györgyné
1780—1828.
Gonord silhouetteje.

amikor üvegpohárba edzették egy fej vagy kastély silhouettejét s azután újabb üvegréteggel vonták be. Ezt az eljárást — eglomisének nevezik a Glomis nevű feltalálója után — még ma is űzik némelyik üveggyárban. De vannak artisztikus elfinomodásai is ennek a műfajnak és az ecsettel való retussirozás egyre jobban beleszól az olló meg a rézlemez művészetébe. Ha a fentebb említett biedermeier silhouettemetszet-gyüjteményben figyelmesen nézzük meg egy-egy női fej konturjait, a csipkének, hajnak, dessousknak finom fodrait, egy filigrán művészet aprólékosságára bukkanunk. A szomorú és érdekes Baumberg Gabriella feje szinte átszellemül ettől, a szép orosz hercegnőnek, Alexandra Pavlovnának, József főherceg hitvesének a tömött hajkoronája, puha, asszonyos keble mintha a gyász fátyolain át szövődne. Olykor valóban lírikusok ezek az egyszerű és névtelen mesterek, vallomások, lelki szubtilitások rezdülnek vele az ollójukkal... A mult századiak közt a legkülönbek közül való a bécsi Franz X., Geiger és a német Konewka Pál; utóbbinak Faust-illusztrációiban, Szentivánéji álomképeiben csodás finomságok lappanganak, melyek egész a látomás erejével hatnak, amikor halálos ágyán megcsinálja a híres német dal silhouette-képét: „Oh Strassburg, du wunderschöne Stadt".

Alexandra Pavlovna.
1783—1801.
József nádor felesége.
Deiwel silhouetteje.

És ha e történeti művészet nagy százada elmult is, divatja még ma sem csitult el végleg. Mint egy régi szép világ daltöredékeit, úgy hordják ma emlékét az éjszakai élet nagyvárosi lázárjai, szegény, ügyefogyott árnyképvágók, képeslapok illusztrálói. És még egy helyen kapott menedéket, a gyermekszobában, ahol minden hősköltészet megértőre talál. Ma már nemcsak öreg dajkák, óvónők jóvoltából él itt ez az ügyesség, hanem az iskolai művészi nevelés, a megfigyelés és formakifejezés ötletes eszköze is lett a színes papiros meg az olló. Hány szép meséskönyv forog a gyermekek kezén, melyekben olyan művészek, mint az angol Phil. May, a német Dieffenbach, a francia Walloton és az osztrák Kolo Moser szórakoztatják őket egy tündérvilág ködképeivel. Ők az igazi méltatói az ilyen művészi delikatesszeknek és talán az ő kedvükért fog feltámadni az árnyékjátékok finom poézise is. Az a kedves és naiv játék a fehér vászon mögött mozgó babákkal, melyet Buddha papjai találtak ki és Henri Rivière próbált elfogadtatni a francia kabaré-publikummal a Marche à l'Etoile-ban, meg az Enfant prodigue-ben, visszajön-e még, mint kultusz vagy mint megértők finom élvezete? És felharsan-e még a selyemkárpit előtt, mint egykor a versaillesi kerti játékok éjjelén, Seraphim bohókás prológusa:

„Venez garçons, venez filletes
Voir Momus à la silhouette!"

HAZAI BORZALMAK

Kürthy György rajzaival.

A PESTI UTCA. Urambátyám azelőtt, mikor úgy Szent István táján beérkezett Budapestre és végigbaktatott a Hatvani-utcán, bámult ugyan, de azért értelemmel nézegette a város külsejét, mert otthon találta magát benne.

A város, a büszke Pest, azelőtt egy egészen rendes, tisztességes hely volt, ahol nagyobb házak valának ugyan, mint Karakó-Szörcsökön, de azért egészen rendesen házaknak voltak nevezhetők. Ma már ez a rendes forma csak régi emlék. Az utcák például teljesen megváltoztak. A városháza urai, akik szívükön viselték Budapest európai hírnevét, kitalálták, hogy a régi terek és utak nem felelnek meg az amerikai arányoknak, amelyek szerint Budapestnek fejlődnie kell s azért bizonyos örvendetes változtatásokat eszközöltek. Mindenekelőtt: ahol az utca netalán görbe volt, mert így kívánta az évszázados forgalom, ott szépen kiegyenesítették, ahol pedig új utcákat csináltak, amelyek egyenesek is lehettek, ott szépen begörbítették az útvonalat. Az is megesett, hogy a tereket, amelyeken a város lélekzetet vehetett volna, szépen beépítették, egy-egy helyes kis Operával vagy kávéházzal zárva el a nagyobb távlatokat. Ez azonban még nem minden. A város szépítőinek volt annyi eszük, hogy a neveletlen és rakoncátlan természetet nem hagyták kénye-kedve szerint garázdálkodni, hanem szépen körülkerítették a Gellérthegyet, és

magas tűzfalakkal fedték el a Várhegy éretlenül zöld bokrait, kőbe öltöztették a domboldalakat, és a terek közepére fák helyett lovasrendőröket ültettek. Így sikerült helyrehozni az oktalan természet ama csínyjét, hogy Budapestnek oly előnytelen fekvést adott a budai hegyek alatt, a Duna partján, így jött létre Budapest, mint művészet, amely merőben más, mint a régi.

A HÁZAK. Ha pedig még ez sem elég, mit szól Urambátyám azon dicséretes munkához, amellyel a modern építész urak a városszépítés munkáját kiegészítették? A pagodák és biedermeierek, hejehuja-magyarok és finn-asszír-németek csak tetszenek? Miért siratja Urambátyám a halálra ítélt Lloydot, mikor helyére egy éppen olyan gyönyörű jön majd, mint a kígyótéri majolikabálvány vagy a körutak különböző műremekei? Miért sajnálja a régi köveket, mikor azok helyét a legfinomabb anyagok foglalják majd el: pyrogránit, eozin, bronz, márvány, mozaik, csempe, hacacáré? És a régi egyszerű façade-ok veszte kinek fájna, mikor csillagvizsgálótornyok, apró zsinagógák, csodakerék, hindú istenek, gipszbe öntött vitustáncok ékesítik gyönyörű középületeinket? És ha még tudná Urambátyám,

hogy míg a régi kövek mind kőből voltak s így az anyagnak haszontalan pazarlását követelték, ma a legfinomabb anyagok is alig kerülnek valamibe! Mert márványok és hejehuják, mozaikok és freskók, modern homlokzatok és világítótornyok anyaga jórészben gipsz, malter, cement, ócska rongy, drót, olcsó piszok és értéktelen szemét.

A SZOBROK. Budapesten a szobrászatot valamikor Nagy Kristóf képviselte. Ez volt az aranykor, amelyről a klasszikus költők és Krúdy Gyula énekelnek. Azután a nemzet néhány emlékművet állított nagyjainak derék, becsületes szobrászok által, akik sok szeretettel mintázták meg József nádort, Széchenyi Istvánt, Petőfit. Ezt a korszakot talán a szelídfényű ezüstről lehetne elnevezni. Tartott pedig ez a korszak a millenniumig. Ekkor történt, hogy a magyar ősök tanácskozásra ültek össze s miután meghányták-vetették az elmult ezer esztendőt, kimondották, hogy a nemzet mégsem viheti el szárazon ama bűnöket, amelyeket a fentemlített ezer esztendő alatt elkövetett. Ennélfogva egy kisebbfajta büntető hadjáratra szánták el magukat saját személyükben, de nehogy valaki reájuk ismerjen, a szobrászat című mesterségtől kértek álruhát. Megszületett tehát a millenniumi emlék és a tíz szobor terve, s az álruhás ősök elindultak. Elől Árpád,

a honszerző, aki nagyon mérges volt Gábor arkangyalra, mert a fejedelem még mindig pogány hiten volt. Mérgében ősi szokás szerint leütötte az arkangyal fejét s szegény Gábor azért tartja fejetlenül a koronát a „millennium“ oszlopán. Árpád azután elfoglalta a helyét a piedesztálon, a „Millennium“ kávéházból kölcsönkért babérfák között s a többi királyok is belemásztak a fülkéikbe. A fülkék kissé nagyok ugyan, de legalább elférnek bennük. A kisebb méltóságok, hősök és tudós férfiak a város

Magyar Iparművészet
1913. 8. szám

34.

35.

36.

34. E. Stern (Berlin): Turandot: Levágott fejek a város kapuján. — Faragó Géza: Jelmeztanulmányok „Hamlet"-hez. 35. Horatio. 36. Királyné.

34. E. Stern: Turandot: Têtes découpées à la porte de la ville. — 35—36. G. Faragó: Esquisses de costumes pour „Hamlet".

Magyar Iparművészet (Jelmeztanulmányok)
1914. 28. l. képekkel

31.

32.

33.

31—32. Kürthy György: Madách: „Az ember tragédiája". I. és XII. jelenet. — 33. Gordon Craig: Háttérfüggöny vázlata.

31—32. G. Kürthy: Esquisses de décors pour „La tragédie de l'homme" de Madách. — 33. Gordon Craig: Dessin de rideau de fond.

320.

320. GÉPIHÍMZÉSSEL DISZÍTETT TARSOLYOK. RÉTICULES ORNÉS DE ERODERIES À LA MACHINE.

TERVEZTÉK: KALMÁR MARGIT, VAGÁCS ARANKA. KÉSZÍTETTE A KÖNTÖS IPARMŰVÉSZETI MŰHELY.

318.

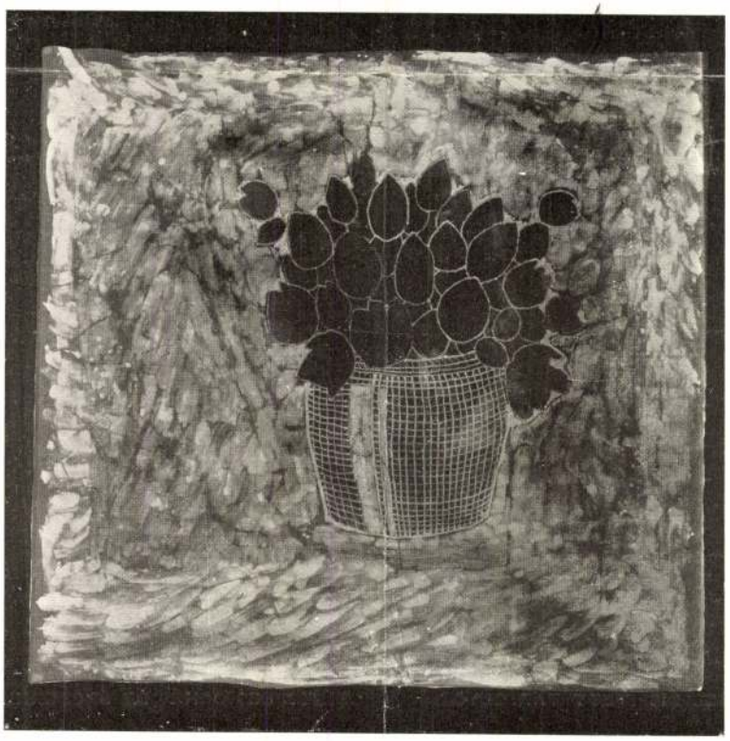

319.

318—319. KÜRTHY GYÖRGY ÉS VIZVÁRI MARISKA: BATIKOZOTT SELYEMSZÖVETEK. ÉTOFFES DE SOIE, GENRE »BATIC«.

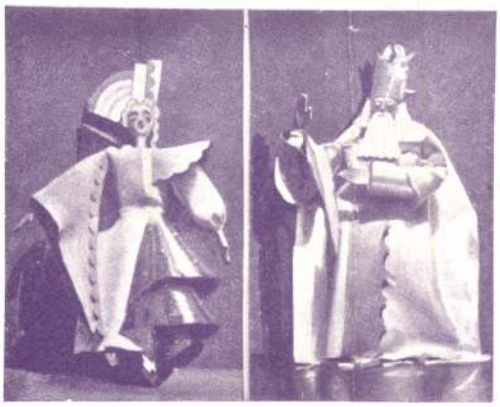

MADAY GRÉTE

BABAJELMEZ TERVEK

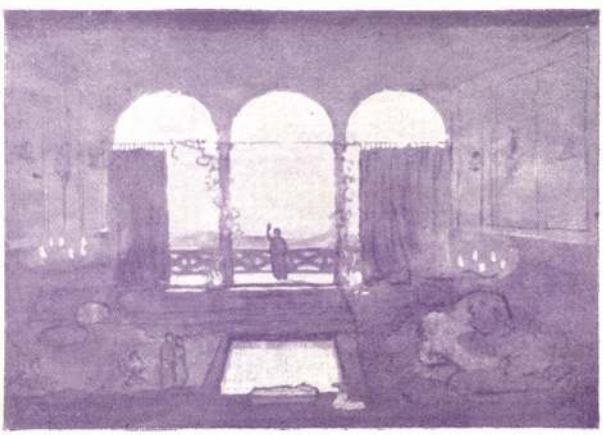

KÜRTHY GYÖRGY

(AZ EMBER TAGÉDIÁJA. RÓMA)

(SZÍNPADMŰVESZET)

Kürthy György 72

a mai festészetben, amilyent soha meg nem érdemelt s amilyent — beszéljünk őszintén — mind ez a dolog meg sem érdemel.

Eugène Fromentin

*

Mindnyájan kutatók, keresők vagyunk. Hát előre!

Mégis be kell vallanunk, hogy korunk művészetének vívmányai korántsem oly fontosak, mint amilyeneknek sokan feltűntetik. Jóformán csak annak határain belül maradnak, amit hatásnak nevezünk. A hatás egyike a művészet legszükségesebb elemeinek, de az a pár felfedezés, melyek ennek határait megtágították, gyakran az alapvető nagy elemek rovására fejlődtek, amelyeket elhanyagolni a régiek nagyon is óvakodtak.

Olyik mai festő szinte elöntötte napsugárral az alakjait, amelyek még csak konstruálva sincsenek. Mások az esthomály bűvös szürkéjében úsztatják a fát, az állatot, az embert s mindezek formái elvesztették a hangsúlyukat.

Minden látszat szerint a verőfény, az ég, a levegő jutott ahhoz a fontos szerephez, amelyet egykor a régiek az emberi alaknak juttattak.

EX-LIBRIS
BARTA ERNŐ RAJZA

Az bizonyos, hogy a finom és váratlan hatásokra való törekvés megérdemelte a bátorítást. Jólesőn jellemzi ez a mai irányt s felette érdekes változatosságot kölcsönöz alkotásainak. Ritka módon segíti elő az érzés kifejezését s azt hiszem, hogy hivatva van mély jellemvonással gazdagítani a jövő művészetét. Mégis csupán hiányos eredményeket hoz létre, mert alapja nem a nagy és élő rajztudás.

Az emberi alak sokat nyerhet, ha igaz és költői világítás fogja körül, de csak úgy, ha maga az alak megtartja főjelentőségét. Még ahhoz is sokkalta nemesebb, hogy egy tájképben csak éppen mint pusztán festői elem szerepeljen s csupán ürügy gyanánt szolgáljon a verőfény vagy esthomály előadására.

EX-LIBRIS
KÜRTHY GYÖRGY RAJZA

Másrészt azt hiszem, hogy a festészet lemondhat a legrejtélyesebb hatásokról, hacsak megtartja az erős testformát s nem foszlik fel megfejthetetlen talánnyá.

Vajjon mikor jelenik meg e világon ama nagy festő, aki a hagyományokra támaszkodva, fel tudja használni az új vívmányokat is, egy hatalmas géniusz jegyében olvasztva össze azokat?

Jules Breton

*

Még a legnagyobb elmén is megbosszulja magát az, ha húzódik a kor új alakulásaitól.

Karl Gutzkow

*

Komoly s tehát egyúttal erős mozgalmaknak rendesen oly mélyreható a befolyásuk, hogy egészen nem vonhatja ki magát hatásuk alól még a legélesebb elvi ellenfél sem, minden ellenséges állásfoglalás dacára is.

Arthur Roessler

*

Mulatságos nézni, hogy a régi iskolának ez vagy az a tagja mint lopja magát be valamely konyhakertbe, hogy ott felállítsa a vásznát s rajta isten szabad ege alatt engesztelési gyakorlatokat végez a régi öles falképekért.

Otto Knille

Művészet 1907

Pár évtizeddel ezelőtt még lehetetlen volt egy csillogó pacsmagolást tájkép vagy egyáltalán festmény gyanánt értékelni.

Gottfried Keller

*

A tudatlanság még éppenséggel nem új irány.

Arnold Böcklin

*

A modern művészet mindenesetre a mi ernyedetlenül mozgolódó, minden téren naponkint új dolgokat szülő korunk egyik eredménye s épp ezért nem érdemli a szidást. Nyílt kérdes marad azonban — s rá talán csak később kapunk választ — vajjon művészetünkre nézve nem voltak-e mégis jelentősebbek a régi idők csendben, világtól elzárkozva alkotó mesterei, semmint ez a kapkodó kor, avagy a modern idők virtuózai.

Anton von Werner

*

Az újkor összes technikai vívmányai csak bővítik és szaporítják a művészet eszközeit, de nem jelentik a művészet szinvonalának általános emelkedését.

Adalbert Franz Seligmann

*

Haladásról beszélnek, de ha egybevetjük a régi művészetet az újjal, rájövünk, hogy az utóbbi nem előre, de visszafelé haladt.

Franz von Lenbach

*

Kortársaimmal szemben korántsem érzem magam lekicsinyültnek. De ha a régi mesterekre gondolok, ijedség fog el s mélyen megalázottnak, sőt megsemmisültnek érzem magamat.

Peter von Cornelius

*

Oly bizton érzem, amint ahogy nap van az égen, hogy az a kultúra, amelynek részesei vagyunk, nem teremt magából oly művészetet, amely értékben s jelentőségben az antik vagy a nagy olaszok művészetéhez hasonló volna. Vajjon keseregjünk-e e miatt? Legyünk azon, hogy a régi művészet még el nem pusztult maradványait minden módon megőrizzük: de legyünk tisztában azzal, hogy e maradványok mégis csak a multéi.

Julius Lange

*

Nagy kárára van a mai művészeti fejlődésnek és birálatnak, hogy korunk alkotásai sohasem láthatók a régi művek tőszomszédságában s ezzel elestünk az egészséges, tágkörű kritikától.

Adolf Hildebrand

Mi, rövidlátó emberek, nem tartjuk eléggé eszünkben, hogy a mai műveket a kortárs szeme perspektivikusan felnagyítva látja, lévén azok az előtérben.

Gustav Eberlein

*

Egykor és most. Mit ér nekünk a remekművek művészete, holott elvesztettük ama magasb művészetet, az ünnep művészetét! Egykoron a remekművek mind ott álltak az emberiség nagy ünneplő útján, megannyi emlékjele magas és boldog pillanatoknak. Manap a remekmű arra való, hogy vele a sok kimerültet és beteget elcsalogassák az emberiség szenvedéseinek nagy útjáról, ha csak egy részegült percre is; mámort kinálnak nekik s egy csöpp őrületet.

Friedrich Nietzsche

*

Ideiglenesség, átmeneti jelleg, a véglegesnek, befejezettségnek, kiegyenlítésnek teljes hiánya, — ime korunk néhány jellemvonása.

Houston Stewart Chamberlain

*

Csak pillanatnyi kovász a kurta lélegzetű művészet.

Franz Blei

*

Mentől ostobábbak az úgynevezett új eszmék, annál fanatikusabban kapják fel s hajtják végre.

E. J. Hähnel

*

Aki mesteri módon tud beteg lenni, még mindig pár fokkal mögötte áll az egészségesnek.

P. Ansgar Pöllmann O. S. B.

*

Nincs semmi a művészetben, ami betegesnek volna mondható. Nincs, amit a művész bátran ki ne mondhatna.

Oscar Wilde

*

A bolondot hamarább észreveszik, mint az épeszű embert. Innen a sok új művész hírneve.

E. J. Hähnel

*

Ha valakinek egyszer meg is hibban az esze, s valami bolond vagy bizarr dolgot alkot, úgy az még mindig sokkal érdekesebb, mint bármely kitűnő iskolás recipe másolata.

Richard Muther

*

Max Jordan képtár-igazgató meséli, hogy egyszer egy parasztasszony azzal a kérdéssel lepte meg: hova kerül az a sok régi kép, ha majd az újak is elkészültek.

Közli: T. H.

A szerdai alpolgármestert választó rendkívüli közgyűlés előkészületei

Eloszlatták a félreértéseket — Megcáfolták az érdekeltek a reverzálisról elterjedt híreket — Szabadon érvényesülhet az autonómia akarata

Homonnay Tivadar főpolgármester március 1-én, szerdán délután félöt órára rendkívüli közgyűlésre hívta össze a főváros törvényhatósági bizottságát. A rendkívüli közgyűlésen töltik be a harmadik alpolgármesteri állást.

A *Magyarország* beszámolt a rendkívüli közgyűlés előzményeiről. Eredetileg a mult pénteki közgyűlés napirendjére volt kitűzve a harmadik alpolgármesteri állásnak titkos szavazás útján való betöltése.

Évtizedes követelése teljesül a magyar mérnöktársadalomnak azzal, hogy a harmadik alpolgármesteri állást műszaki képesítéshez kötik.

Ellentét a harmadik jelölt személye körül

A jövőre való tekintettel nem akarták véglegesen megkötni a törvényhatóság kezét és kimondották, hogy jogi minősítéssel is lehet pályázni. Elhatározott dolog volt azonban, hogy most műszaki képesítésű tanácsnokot választanak harmadik alpolgármesternek, tekintettel arra is, hogy a műszaki természetű ügyek száma rendkívüli módon megszaporodott. Néhány év óta a műszaki ügyosztályok száma is több lett, felállították a gépészeti ügyosztályt is. A műszeki ügyosztályoknak van a legnagyobb személyzete, de még így is alig győzik a munkát. Az volt az elgondolás, hogy ezek az ügyosztályok műszaki képesítésű alpolgármester irányítása alá kerüljenek.

A pénteki közgyűlésen a kijelölő választmányba három tagot választottak, három tagot pedig a főpolgármester nevezett ki. Összeült a kijelölő választmány és megállapodtak abban, hogy első helyen vitéz Becske Kálmán tanácsnokot, az út- és mélyépítési ügyosztály vezetőjét jelölik, második helyen egy ugyancsak műszaki képesítésű tanácsnokot, harmadik helyen egy jogi minősítéssel rendelkező tanácsnokot.

Az utóbbi tanácsnok személyében a kijelölőválasztmány nem tudott megállapodni, amennyiben a kijelölőválasztmány két tagja mást akart jelöltnek, mint a másik négy tag. Ez a kisebbség, amikor nem tudta álláspontját érvényesíteni, lemondott a kijelölőválasztmányi tagságról. Ezeknek után a kijelölőválasztmány másik négy tagja is visszaadta megbizatását, úgyhogy jelölés nem történt és így a választást el kellett halasztani.

Szó sem volt reverzálisról

Miatt a kijelölő választmány tanácskozott, a közgyűlési tárgyalás tovább folyt. A közgyűlés úgy értesült a kijelölő választmány tanácskozásáról, hogy a két ellenzéki kijelölőválasztmányi tag tulajdonképpen azért mondott le, mert híre terjedt, hogy az első helyen jelölt tanácsnok biztos megválasztása érdekében a többi jelölt reverzálist adott arról, hogy visszalép a jelöltségtől.

Ennek a hírnek — mint a *Magyarország* munkatársa megállapította — semmi alapja sem volt. Megkérdeztük azokat a tanácsnokokat, akik pályáztak a harmadik alpolgármesteri állásra, vajjon adtak-e reverzálist, vagy egyáltalán kértek-e tőlük reverzálist. Egyértelműen mind kijelentették, hogy szó sem volt reverzálisról, nem kértek tőlük és ők ilyet nem adtak.

Homonnay Tivadar főpolgármester — értesülésünk szerint — maga is igyekezett megnyugtatni a kijelölő választmánynak azokat a tagjait, akik tudni vélték, hogy ilyen reverzálisok vannak. A főpolgármester hangoztatta, hogy nincs reverzális és a választás során a legmesszebbmenő mértékig érvényesíthetik az autonómia akaratát. A főpolgármester egyébként is köztudásúlag az autonómiának rendíthetetlen hive és úgyszólván minden alkalommal, valahányszor a főváros közgyűlésén vagy valamely bizottságban erre módja nyílott, hitet tett az autonómia mellett.

Miért támadt a bonyodalom?

Ha tehát nincs reverzális, — mint ahogyan nincs is — felvetődik a kérdés, miért támadt az egész bonyodalom, a harmadik alpolgármesteri állás betöltésével kapcsolatban? A magyarázat csak az lehet, hogy amikor a törvényhatósági bizottságnak még jogásztagjai is elismerik a mérnöki társadalom kívánságának jogosultságát, hogy végre mérnök-alpolgármester is legyen, ugyanakkor rosszul értelmezett, látszólagos autonómiavédelemből egyesek olyan álláspontot foglalnak el, amellyel megnehezítik a műszaki alpolgármesteri szék betöltését. Azok után azonban, hogy most már nyilvánvalóvá lett, hogy reverzális nincs, minden bizonnyal el fognak ülni azok az izgalmak, amelyek az alpolgármesterválasztással kapcsolatban a pénteki közgyűlésen keletkeztek.

A szerda délutáni rendkívüli közgyűlésen újból sor kerül a kijelölőválasztmány kiküldésére. A törvény előírása szerint ugyanis a kijelölőválasztmánynak közvetlenül a jelölés előtt kell megalakulnia. Ezútta aligha fordul elő, hogy a kijelölőválasztmány valamennyi tagja visszaadja megbizatását, hiszen a reverzálisról elterjedt hírek most már nyilvánvaló cáfolatot kaptak. Szerdán délután 6 órára várják a jelölést. A titkos szavazás körülbelül egy órát vesz igénybe, úgyhogy ½8 óra körül már kihirdetik a rendkívüli közgyűlésen az új polgármester nevét.

A legesélyesebb jelölt Becske tanácsnok

A legesélyesebb jelölt, akit a pénteken kiküldött kijelölő választmány minden tagja — mint említettük — első helyen jelölt, vitéz Becske Kálmán tanácsnok. Becske tanácsnok 59 éves. Mérnöki oklevelének megszerzése után nyomban a főváros szolgálatába lépett. Hosszú ideig az út- és csatornaépítési ügyosztályban dolgozott, azután több kerületi elöljáróságon volt a mérnöki osztály vezetője. 1937-ben a városrendezési és magánépítési ügyosztály helyettes vezetője lett. Ebben a beosztásában főként az új városmérés megszervezésével foglalkozott, azonkívül ő vezette a főváros új térképének szerkesztési munkálatait is.

1939-ben, mint tanácsnok, a városrendezési és magánépítési ügyosztály élére került. Sokoldalú működése alapján úgyszólván valamennyi műszaki ügyosztály munkáját kitűnően ismeri. Becske tanácsnok az első világháborúban 38 hónapot töltött az első vonalban, mint géppuskás századparancsnok. Emléklapos százados. Nagyon szép kitüntetései vannak: III. osztályú katonai érdemkereszt a kardokkal, háromszori Signum Laudis a kardokkal, nagyezüst és bronz vitézségi érem, sebesülési érem. 1922-ben avatták vitézzé. A mérnöki kamara és a Magyar Mérnök- és Építészegylet alelnöke.

Egyhavi fogházra ítélték Kürthy György színművészt az áprilisi trafikbotrány miatt

Az ítélet végrehajtását háromévi próbaidőre felfüggesztették A bíróság érdekes megállapításai a művészlélek feszültségéről

Tavaly április 17-én tumultuózus jelenetek játszódtak le a József-körút 2. számú trafikban. A vásárlók egymás háta mögött álltak több sorban és a hátul levők közül különösen az egyik vevő igyekezett mindenképpen az első sorba kerülni.

Pofon, rúgás, orrcsavarás

Az illető fészkelődve keresett magának utat, majd megfogta az egyik előtte álló karját. »Engedjen, kérem«, mondta neki és el akarta húzni helyéről. Ez hátrafordult: »Várjon, amíg megkapom a visszajáró pénzt.« A tolakodó azonban félrelökte. Az illető sem volt rest és öklével arculütötte.

Mint később kiderült, a tolakodó *Schöpflin* Oszkár mérnök volt, aki pedig arculütötte őt: *Kürthy* György, a Nemzeti Színház művésze. Schöpflin mérnök az ütésre *rúgással* válaszolt. Kürthy erre *megragad a Schöpflin orrát*, nagyot csavart rajta, úgyhogy a mérnök orravére eleredt.

Pár perc multva rendőr érkezett a trafikba és Kürthyt igazolásra szólította fel. A művész elővette színészkamarai igazolványát, a rendőr ezzel nem elégedett meg, bekísérte a VIII. kerületi rendőrkapitányságra. Ott — az ügyészség vádja szerint — a színművész *rálépett a rendőr lábára* és kardját is megmarkolva meg akarta akadályozni kötelessége teljesítésében.

Kürthy és a sértettek vallomása

Ez volt az előzménye annak a büntetőtörvényszéki tárgyalásnak, amelyet *Eszlényi* Gyula egyesbíró tartott. Először *Kürthy* Györgyöt hallgatta ki a bíróság. Kijelentette, hogy nem érzi magát bűnösnek, mert a verekedést Schöpflin provokálta.

Elmondta, hogy aznap délután a Nemzeti Színházban az »Igazi Passio« című darabban kellett volna Pilátus szerepét alakítania. Részletesen ismertette a dulakodást. *Tagadta*, hogy a rendőrt azzal fenyegette volna meg, hogy »kirázza a gúnyájából«. Azt is *tagadta*, hogy a rendőr lábára lépett volna, vagy kardját markolta volna meg.

Nagy VI. Mihály előadta, hogy az eset alkalmával éppen szolgálatba indult és egy zászlós hívta fel figyelmét arra, hogy a trafikban verekednek. Belépett, ott nagy csődület volt, felszólította a verekedőket, hogy kövessék a kapitányságra. Némi huzavona után Kürthy követte is.

— Amikor az utcán mentünk, megfenyegetett, hogy elintéz engem és kiráz a gunyámból — mondotta. — A kapitányság épületének kapujánál rátaposott a lábamra és a kardomat is megragadta, én a kapuőr segítségével lefogtam.

Az ügy másik sértettje, *Schöpflin* Oszkár, a verekedés lefolyását ugyanúgy mondotta el, mint Kürthy, csak azt tette hozzá, hogy amikor ő védekezésből megrúgta a színművészt, az őt »lepiszok zsidózta«, majd nagy erővel megcsavarta az orrát, úgyhogy eleredt az orravére.

A tanuk

Ezután *több tanut* hallgatott ki a bíróság, köztük *Kovács* Ilona kiszolgálónőt, ő azonban munkája miatt nem igen észlelte a történteket.

— Nem tudom, tekintetes bíróság, pontosan mi történt, én kiszolgáltam, figyelnem kellett, mert az ilyen jelenetek alkalmával bizony nagyon sokan lopnak...

Özv. dr. *Gergely* Mihályné, a trafik tulajdonosa, ugyanígy vallott.

Bíró György fűszeres volt a következő tanu.

— Én mindent láttam. A mérnök úr bejött, ideges volt, mindenképpen az első sorba akart jutni és megfogta a művész úr karját. Ez ezzel válaszolt: »Kérem, ne tolakodjék.« Erre a mérnök gorombáskodni kezdett vele. Kijelentette, hogy *a kezdeményező a mérnök úr volt*.

Molnár József volt nemzetiszínházi díszítő vallomása szerint a hangulat ideges volt, mert a sok vevő miatt lassan ment a kiszolgálás. Mindenki sietett. A rendőr nem fogadta el Kürthy igazolását.

— A művész úr azért akarta igazolni magát, hogy ne kelljen bemennie a rendőrségre, s a darab előadásában ne történjék fennakadás.

Több tanu vallomása után *Hauer* Nándor ügyész mondotta el vádbeszédét, majd *Dusárdy* István védő hangoztatta, hogy a rendőr fellépése nem volt jogos.

— A jogos ellenvetéstől senkit elhárítani nem lehet, — mondotta — itt *nem egy közözött fegyencet* kellett előállítania Nagy VI. Mihálynak, hanem egy országosan ismert egyént. Ami pedig a verekedést illeti, a vallomásokból megálapíthatóan nem kétséges, hogy *a provokáló fél Schöpflin volt*.

Egyhavi fogház, felfüggesztéssel

A bíróság Kürthyt a vád szerinti cselekményben mondta ki bűnösnek és *egyhónapi fogházra* ítélte, az ítélet végrehajtását azonban *háromévi próbaidőre felfüggesztette*.

A zsúfolásig megtelt tárgyalóterem közönsége feszült érdeklődéssel hallgatta *Eszlényi* bíró rendkívül érdekes és magasszárnyalású indokolását.

Először a lelkek megbékéléséről beszélt, majd fejtegette, hogy mikor jogos a rendőr intézkedése, melyek azok a körülmények, amelyek egy rendőri intézkedést kiváltanak és azt feltétlenül jogossá és indokolttá teszik.

Megállapítása szerint az intézkedés feltétlenül jogos, ha erre az intézkedő közegnek alakilag joga van. A rendőrnek szuverén joga, hogy intézkedéseit úgy tegye meg, amint azt a pillanatnyi helyzet megkívánja. Ha a rendőr tárgyi tekintetben helytelenül intézkednék, túlkapást, vagy egyéb szabálytalanságot követne el, megvan a mód a jogorvoslatra.

— *A jelen esetben vitatható*, hogy az országosan ismert nevű Kürthy Györgyöt szükséges volt-e bekísérnie a kapitányságra, vagy sem. A bíróság megállapítása szerint a rendőrnek szuverén jogában áll ilyen intézkedést tennie, ha annak szükségességét látja. Ez esetben tumultuózus jelenetek játszódtak le a trafikban és az utcán is, ezt nyomban meg kellett szüntetnie. Nem lett volna tehát helyes, ha a rendőr a helyszinen hosszadalmas nacionálét vesz fel, hiszen a helyiségtől néhány percnyire volt a rendőrkapitányság.

A bíróság *súlyosbító körülménynek* tekintette, hogy a vádlott magas intelligenciájú egyén, hogy külföldi egyetemet is hallgatott.

A színész enyhítő körülményei

Feltűnően érdekes megállapításokat tartalmaz az indokolás további része, amely az *enyhítő körülményekre* vonatkozik. Megállapítja, hogy egy színésszel szemben miért van helye az enyhítő körülmény figyelembevételének. Kifejti, hogy a vádlott színész az átlagos embernél sokkal nagyobb lelki effektusokkal él, a közönség és a saját lelke felé is ható irányban.

Egy ilyen személy lelke rendkívül feszült húr, a legkisebb érintésre is sokkal jobban reagál, mint egy más foglalkozású polgáremberé. Ez lehetett az oka, hogy a trafikban történtek közönséges halandók között párszavas magyarázattal is elintéződhettek volna, esetleg bocsánatkéréssel, a jelen esetben azonban mint lavina zúdult Kürthy György haragja egészen az inzultusig.

Mivel a vádlott rendkívül feszült hangulatában, kitörő indulatában sodródott ebbe az ügybe, a bíróság meglátása szerint elegendő egy *figyelmeztetés* is arra, hogy a jövőben hasonló cselekmények elkövetésétől tartózkodjék; a bíróság mindezeket figyelembe véve, a büntetés végrehajtását felfüggesztette. *Az ítélet jogerős.* (ky. e)

Antal miniszter mond Jókai-serlegbeszédet március 15-én az ujságírók szabadságünnepén

A Magyar Sajtó Házában március 15-én délelőtt tartja évi rendes közgyűlését a Magyar Ujságírók Egyesülete, az Ujságírók Szanatórium Egyesülete, a Magyar Hírlapírók Országos Nyugdíjbiztosító Intézete, a Sajtókamara kiadói, majd ujságírói főosztálya. A közgyűlések előkészítése végett március 7-én választmányi ülést tart a kiadói és az ujságírói főosztály.

A március 15-i közgyűlések után, déli két órakor, a Magyar Sajtó Házában a magyar ujságírótársadalom megtartja hagyományos március 15-i szabadságünnepségét. Az egytálételes ebéden, a Jókai-serleg megemelésével, Antal István nemzetvédelmi propagandaminiszter, a Sajtókamara tiszteleti tagja, mond ünnepi beszédet.

— **A MAGYAR VÉDŐBÁSTYA** címmel, a Magyarságtudományi Intézet előadássorozatában, Benda Kálmán február 29-én 5 órakor a bölcsészeti karon (VIII., Múzeum-körút 6—8, I. em. VI. sz. terem) előadást tart.

— **129.000 MALÁRIÁS ESET** fordult elő Felső-Egyiptomban, 11.000 ember a járvány áldozatává vált. *(MTI)*

Pistám!

Nem kérek nagy dolgot Tőled. Menjünk le egyik nap Balatonaligára és vegyük meg az öröklakást. Örömünk lesz a nyaralásban és amellett még jövedelmet is nyujt, mert hol mi lakjuk, hol kiadjuk s a kiadással nincsen gondunk, ezt a fürdőiroda intézi!

Felvilágosítás, eladási iroda kizárólag:
Budapest, IV., Váci-utca 36.
Klotild palota
Telefon: 183-256, 186-505.

Az osztálysorsjáték

mai húzásának teljes jegyzéke

10.000 pengőt nyert: 18796 80830

5000 pengőt nyert: 19810 85166

4000 pengőt nyert: 7392 64352

3000 pengőt nyert: 3002

2000 pengőt nyert: 37174 57487 86158

1000 pengőt nyert: 1325 8583 9220 32121 34945 38473 44274 99591

800 pengőt nyert: 4416 19565 24042 38662 42889 43649 48044 49849 52197 69045 94100 95506

600 pengőt nyert: 27322 33109 45167 54105 96586 75830 80566 81360 84880 89357 89688 93127

500 pengőt nyert: 72 3001 8281 14717 15873 18815 24541 36199 36353 43370 49741 57571

400 pengőt nyert: 704 6478 8056 8762 14687 15589 17444 17569 22511 28483 28562 28568 37660 28981 31607 36091 36838 37486 38467 40421 41715 42209 42526 43068 45254 47690 49034 49077 50080 50572 54361 54651 57106 58877 60621 61158 68815 69409 75206 75847 76894 79018 80315 84156 84526 88844 90461 99081

250 pengőt nyert:

610 669 696 160 273 285 534 424 534 562 694 624 722 804 815 846 848 976 988 1095 118 136 186 206 215 317 379 484 517 525 556 619 684 734 750 759 832 853 986 2025 050 090 109 124 201 280 312 354 372 390 435 454 539 574 580 779 787 819 830 854 845 902 900 957 991 3119 151 204 249 262 350 451 496 500 560 637 638 721 755 761 774 787 789 861 925 946 4005 028 087 134 199 214 221 258 384 458 478 514 542 548 559 560 643 652 693 773 778 789 806 814 850 916 950 960 5061 098 143 156 175 207 211 257 308 316 452 476 368 580 655 667 673 737 759 775 808 889 878 915 929 940 996 6066 076 296 304 314 333 347 397 466 530 568 568 581 637 642 661 814 834 846 876 901 910 920 953 7080 096 106 151 152 165 230 285 309 319 354 409 425 433 446 587 619 640 711 739 749 773 820 664 896 8037 098 112 177 192 244 247 307 437 569 854 926 952 954 962 9002 014 039 042 111 139 197 219 365 394 436 547 587 604 605 745 782 885 956 975

10074 181 221 240 288 295 306 366 481 620 652 775 827 841 934 11009 157 187 212 229 235 252 301 353 425 496 522 526 688 690 691 698 716 751 770 817 831 838 864 941 12023 079 139 166 858 380 514 532 611 621 762 815 908 929 953 979 13028 031 085 098 224 230 285 289 336 391 455 504 507 522 531 540 657 893 14036 120 167 174 180 195 198 237 241 259 287 416 444 603 632 641 705 718 714 793 830 848 873 912 966 961 980 15019 035 040 074 229 286 295 330 344 345 360 386 494 504 583 609 630 691 744 777 787 794 940 16051 171 207 229 246 328 363 400 416 472 452 522 544 569 591 610 738 755 799 839 858 882 921 968 982 17035 067 095 103 212 290 331 648 361 424 439 441 480 481 541 558 627 808 819 837 839 18076 106 303 305 322 338 565 581 662 672 740 752 762 770 939 971 19036 073 101 145 202 222 338 348 424 431 487 594 610 638 800 854 931 947 994

20017 051 176 257 270 284 287 290 292 300 330 372 391 418 456 508 505 596 712 741 761 812 21003 094 174 249 271 300 383 388 454 463 629 667 746 777 812 888 891 956 981 997 22161 268 407 417 483 557 598 820 769 793 908 959 969 23005 150 165 306 327 350 362 428 463 496 499 565 588 824 997 24063 088 125 184 254 255 303 321 341 426 447 457 463 510 511 527 544 559 607 615 674 678 738 790 819 822 893 25050 085 122 170 345 249 323 345 366 392 425 447 478 483 529 587 644 677 695 755 756 776 811 836 857 859 874 26025 038 155 185 194 220 237 242 282 367 375 432 501 653 780 815 854 957 967 995 27000 023 039 050 091 189 249 258 356 398 410 445 446 542 575 641 656 688 695 720 724 768 823 889 998 28013 015 097 119 215 356 696 899 410 455 477 487 544 589 592 744 745 805 939 974 999 29038 168 221 256 295 332 343 352 434 500 532 553 616 622 640 646 696 709 772 872 962 980

30021 053 056 112 145 181 304 364 404 509 519 520 575 597 734 754 817 872 878 888 31028 060 089 105 155 181 192 220 275 397 399 466 468 487 570 590 599 609 649 735 772 868 904 908 925 32037 043 046 190 315 330 332 450 487 445 461 510 552 555 567 604 836 33050 072 176 258 268 268 309 410 429 463 482 521 548 645 725 895 934 962 968 988 983 34199 291 299 303 312 313 317 350 373 293 456 502 584 591 621 663 681 717 719 756 788 798 805 823 890 911 941 993 994 997 35085 075 127 159 308 344 360 397 408 490 565 603 612 711 736 796 855 856 909 36073 096 099 125 147 180 260 317 360 381 489 490 605 656 674 683 713 743 831 882 37058 071 075 110 135 147 181 365 446 448 674 777 875 936 987 38074 119 314 318 361 387 426 547 571 886 889 914 954 969 985 39031 059 182 257 264 296 303 307 413 533 674 729 735 743 774 792 812 840 910 919 946 971

40181 219 253 304 347 377 464 521 539 585 586 591 614 648 725 764 778 796 819 832 853 872 875 899 41011 062 193 215 243 262 281 311 401 413 420 426 441 445 472 537 550 555 641 649 673 747 801 863 933 42016 022 034 080 114 127 129 145 158 235 236 265 298 309 379 386 393 425 467 504 710 717 746 843 873 43015 077 159 163 225 288 297 368 384 415 430 457 494 527 548 574 608 655 714 722 842 853 932 939 44036 087 105 184 307 368 398 520 530 589 632 643 742 745 785 794 837 875 907 938 953 974 45055 090 203 246 247 258 265 450 527 536 629 654 683 698 709 742 766 971 986 46114 120 250 259 264 318 367 410 425 443 450 506 535 681 694 695 715 729 934 961 981 994 47099 340 382 410 468 476 494 528 551 554 561 598 622 635 657 714 733 766 779 781 800 820 847 916 920 941 985 48001 030 103 138 252 274 385 397 468 579 582 895 829 853 860 979 998 49089 105 304 258 375 385 882 395 489 581 582 712 727 781 767 779 819 825 881 919

50012 034 060 079 178 206 276 370 382 435 579 627 631 703 705 794 865 890 927 961 51037 150 259 297 301 338 354 384 438 471 602 731 748 752 767 870 946 52040 051 095 167 182 235 251 269 385 391 396 454 500 566 588 633 658 699 724 799 815 932 939 959 964 53016 025 135 149 187 200 327 354 561 606 636 704 766 767 771 817 826 915 933 991 54008 029 035 054 146 179 264 365 367 455 503 518 581 630 694 755 897 930 944 975 55003 049 055 138 164 266 307 344 349 383 392 401 408 489 499 587 593 626 654 737 758 776 833 839 854 871 918 981 986 56032 148 191 200 257 264 265 276 318 323 371 451 556 560 573 594 611 638 695 696 703 811 840 847 869 879 899 921 948 965 57011 037 047 065 099 107 122 361 390 400 414 447 461 551 652 701 714 727 778 779 841 886 907 58127 192 214 228 245 377 451 453 527 568 633 654 737 836 862 871 910 953 967 975 59137 178 195 247 250 261 291 328 345 389 556 537 551 561 571 619 745 805 811 837 891 951

60014 041 050 057 326 428 429 644 689 701 783 61003 117 138 186 249 279 311 366 378 385 409 519 553 558 560 601 638 679 723 763 765 802 807 859 878 955 936 994 62044 067 153 159 167 266 290 298 323 383 386 407 456 489 504 527 535 589 612 737 822 842 899 968 971 974 63074 171 177 210 289 325 330 365 369 373 389 404 419 427 489 545 594 613 673 724 744 762 802 821 857 878 967 978 999 64025 048 136 176 195 285 319 333 384 420 443 476 481 537 556 564 653 830 861 879 885 902 956 957 65006 021 057 152 211 266 269 316 403 447 449 481 523 618 634 720 740 754 827 852 894 911 923 66047 171 203 225 253 276 320 374 409 473 489 525 571 597 668 671 753 858 891 898 67033 149 165 179 199 258 398 440 517 525 537 689 696 698 724 769 813 830 901 969 971 68043 050 088 214 233 250 281 318 418 419 482 511 578 631 634 644 716 717 798 844 933 949 951 69028 053 077 109 161 189 356 380 381 394 411 430 438 443 609 626 688 695 798 868 898 992

70059 088 169 195 217 352 369 382 464 476 487 554 626 705 730 741 761 762 811 813 817 832 843 856 880 980 71007 017 108 155 224 238 342 420 444 523 580 585 594 606 638 650 685 785 837 851 966 977 72001 138 209 242 249 401 546 604 612 638 692 784 862 885 939 971 73019 032 034 037 058 101 109 121 133 136 158 141 143 149 156 171 194 239 245 387 406 478 493 506 610 631 641 697 740 837 866 902 974 976 997 74001 151 171 185 216 227 263 278 285 288 344 399 453 464 563 637 697 742 750 773 75022 063 071 095 190 358 378 401 426 505 664 669 679 696 740 777 893 982 76059 106 108 154 158 171 178 222 514 532 585 606 628 629 762 868 882 893 894 964 989 995 77046 088 099 175 347 351 367 368 374 375 425 445 494 606 630 727 747 801 866 979 78021 022 061 315 327 365 441 460 547 555 609 613 647 683 788 79069 084 192 206 329 468 522 556 585 587 592 653 698 774 775 900 921 987

80082 096 383 424 519 741 769 822 867 948 954 81130 216 221 235 253 308 362 368 435 449 490 563 584 594 718 747 751 805 901 920 959 977 988 993 82016 017 022 088 120 129 245 264 348 349 416 453 468 556 555 600 614 743 774 856 939 83121 146 171 173 185 196 227 229 231 267 370 393 408 450 509 550 614 625 627 669 748 816 905 948 84013 052 084 187 217 247 296 330 333 344 414 432 491 492 498 553 628 675 734 882 912 966 85044 143 167 177 200 205 374 396 483 547 595 649 652 661 676 704 738 770 786 805 809 857 894 945 951 992 86074 109 144 270 279 366 405 530 595 657 782 860 904 87025 074 085 124 175 190 215 257 320 330 379 449 546 547 557 569 645 698 772 789 909 910 934 88131 157 177 209 240 243 290 298 311 419 439 494 554 575 618 633 639 641 685 708 742 815 821 904 931 933 989 89001 020 125 126 220 277 284 313 339 452 519 549 602 629 642 657 710 732 763 826 856 876 902 977 990

90011 024 112 135 202 220 356 409 456 510 529 541 558 559 643 649 681 695 751 845 889 961 91011 180 357 405 481 559 611 639 660 775 917 92086 152 222 271 302 329 344 374 409 563 574 581 637 661 694 717 832 846 880 887 996 93009 110 111 123 265 315 320 479 494 499 531 568 617 668 757 812 914 94016 115 126 208 288 293 297 320 335 362 396 397 422 456 543 561 598 600 625 742 763 868 95024 025 055 099 126 306 229 232 265 268 286 298 425 455 495 537 561 606 643 650 700 775 850 907 919 946 977 983 96993 007 140 142 175 178 274 364 382 461 489 592 725 728 823 97167 249 345 348 368 398 402 417 480 513 542 614 650 695 728 756 805 813 849 864 866 98013 091 103 176 287 297 400 444 482 518 582 613 696 673 726 923 99043 101 192 240 300 305 377 413 415 432 445 531 719 730 783 866 915 957 973

Minden felelősség nélkül.

A »Magyarország« gyorslistáját, amely a ma kihúzott összes számokat tartalmazza, a húzási teremben összeállította a Glória Ker. Rt. osztálysorsjegy főárusító, Budapest, VI., Andrássy-út 18. Telefon: 118-909.

A következő húzás 29-én lesz.

— ÁLTALÁNOS SZTRÁJKOT hirdettek Paraguay szakszervezetei. A kormány hivatalos közlönyén kívül a lapok nem jelennek meg. Assunciónban szünetel a forgalom, katonai járőrök cirkálnak az utcákon. *(MTI)*

MAGYARORSZÁG KISKIRAKATA

RÁDIÓK
gramofonok, erősítők, villamossági cikkek
Signal zseblámpaelemek
rádiócsövek
porszívók
MAULIS-tól
IX, Ráday-u. 11. T: 186-203

Figyelem! Használt ruhákért, egyenruhákért legmagasabb árat fizetem. Győződjön meg és hívjon. Schultz, Népszínház-u. 21. T.: 140-667.

Rádióját lakásán javítja
Dósa rádió-szerviee. T.: 132-373

Használt
férfi, női és egyenruhákért, szőnyeg és függönyökért legmagasabb árat fizet GERSTL, István-út 28. Telefon: **426-547**

BRILIÁNST ékszert, ezüstöt legdrágábban veszek. T: 140-969 BAROSS-UTCA **83.** ÉKSZERHÁZ Ékszeresre

Minden ember minden ócska holmiját Magyarinak adja el
mert ruháért, bútorért, szőnyegért, varrógépért és hagyatékért legmagasabb árat fizet
Magyari István
Dobozi-u. 27., fdszt. 4. Tel.: **349-921**

BRILIÁNST,
ékszert, EZÜSTÖT magas áron vesz SZÁSZ LÁSZLÓ ékszerész, Károly-körút 3/a.

Lakásában alhat
féregmentesítés után, felelősséggel. Ujrendszerű gázzal (nem cián) tökéletesen és jótállással irtunk: „TOTAL" vállalat, Révay-utca 25. (Opera mellett.) Telefon: **120-829**
Takarítást is vállalunk!

IRODABÚTORT
gyártónál vegyen. Ifj. Martini József, tel.: 497-534. XIV, Nagy Lajos kir.-útja 108.

Elsötétítő
légóroló
önmagától felgördül
Gyártja: Compactor, IV., Magyar-u. 27. T: **185-035**
Üzem: Bosnyák-u. 6. Telefon: **297-444**
Vidéki képviselőket keresünk.

NUTOVITS fizet legtöbbet
ruhákért, fehérneműkért, cipőkért, szőnyegekért, zálogban lévő minden tárgyért. Üzlet Népszínház-u. 26. T.: **340-967.** Hívásra jövök!

Mária Terézia kovácsolt vas, biedermeier, stil csillárok nagy választékban BUGYI csillárszalón, VI., Teréz-krt 17. T: 121-842.

Harmonikatanítás
(Bobula-módszer) jazz, zongora, ének, dizőzképzés. KARDOS István, Teréz-körút 15, II. 25.

Játékvasút eladó
Érdeklődés 188—769 telefonon, reggel 9—10 között.

Gáz vagy elektromos
hűtőszekrényt
magas áron vesz Gergely, Dohány-u. 16. I. 6. T: 223-907.

Modern, szép **dióbútor,** hálószoba, szőnyeg, privátnak eladó. Csepel, W. M. gyár, III. kapu.

Háztulajdonosok!
A rendeletileg beszerzendő
óvóhely víztartály
megrendelhető: Szalai Károly fémlemezüzem, Bpest, XIII., Váci-út 69, V. épület. Telefon: 291-764.

Pianello
zongorahangú
Sternberg
Rákóczi-út hatvan.

Vegyen
arany-karkötő
hű utánzatát az
„Ajándékbolt" ban
Károly-krt 21., Madách-palota)

FREUND fizet legtöbbet **használt férfi- női** és egyenruhákért, cipőért, szövetfüggönyökért, egész háztartásért. Hétfőn is. Dobozi-u 27. T: **422-571**

Törülközők Kendervászon Kötöttáruk
Acanytex
IX., Horthy István-körút 11, volt Vámház-körút. T: 185-309.

Használt férfiruhákért egyenruhákért
magas árat fizetek. SPIEGEL, Teréz-körút 2, I. em. 9. Tel. **224-842**

Zongorát v. pianinót
sürgősen vennék vidékről is, ár, gyártm. közlésével. Strokl, Aréna-út 9, f. 2. T: 223-370.

Salgó 160.- P-t fizet
Hóman—Kerényi Egyetemes történetért, Uj Idők lexikonért, Szabó Dezső sorozatért (15 kötet) Képes Remekirókért (1—50). VI., Nagymező-u. 38. T: 127-696

800 P-T FIZETEK 21 RÉVAI LEXIKONÉRT.
1 Kant: Tiszta ész kritikájáért 20 pengőt, 2 Kelemen német szótárért (4. kiad.) 100 P-t, 1 Weininger: Nem és jellemért 30 P-t. Klein könyvüzlet, Podmaniczky-utca 51. Telefonhívó: 113-104. Könyvtárat veszek.

Szedje össze
nélkülözhető **használt ruháit,** fehérneműit, legmagasabb áron megveszem
Binet, Karpfenstein-u. 18. **137-634**

VESZEK
Színházi Életet és könyveket. Levélhívásra megyek. Vörös Pál ujságárus, a Cálvin-tér közepén.

Komplett EBÉDLŐBÚTOR
eladó. XI., Ballagi Mór-u. 4, II. 14. D. u. 4—6 között.

Épülőfélben lévő
két darab kétlakásos családi ház befejezéséhez finanszírozót keresek. Anyag, engedély van. Villamoshoz közel. Pénzszükséglet nyolcvanezer darabonként. „Igen jó helyen" jeligére főkiadóba.

Beköltözhető 2-szobás
komfortos, új ikerfélházak, fürdő-, előszobával, Óbudánál, 70.000 pengőért. Tel.: 131-267, keddtől 9—4-ig.

2 drb. komplett vasajtó,
1 gáztűzhely eladó.. Margit-utca 21, vaskereskedés.

Ötszáz pengő jutalom!!!
Váci-úton elveszett sárga bőrtáska fuvaroskocsiról, szerdán. Telefon: 126-071.

Rádiót gramofont
tánclemezt
Körmendy
IV., Petőfi Sándor utca 12. T: 387-107. Főpostával szemben

VIII. motorok, generátorok, motorvédő **kapcsolók, accumulatorok,** villanyszerelési anyagok **motorkölcsönzés!**
„ERGON"
Budapest, VIII., Rökk Szilárd-u. 32 és Baross-u. 127.

Használt férfiruhákért
egyenruhákért, fehérneműért nagy árat fizet Grün, Népszínház-utca 20.
T. **342-957** Saját üzletem részére.

Gyermekkocsit
megbízhatót a készítőnél,
„FAVORIT"
Andrássy-út 77.

Magyar perzsa
és gyapjú szőnyegeket veszek. GERSTL, István-út 28. Telefon: **426-547**

Kalapja formátlan piszkos? Szakszerűen tisztítja, formázza Lampert kalaposmester. Női kalapalakitás is Jókai-tér 6. (Udvar.) Vidékre utánvét.

Használt
ruha, cipő, fehérnemű, hagyatékért SOKAT FIZETEK. Hétfőn is. **T.133-623**

VESZEK bútort
Iroda és antik bútort, szőnyeget, dísztárgyat, stb. Freller, Lónyay-u. 27/a. T: **187-277**

2000 pengőt
fizetek annak, aki Rákosszentmihály v. környékén 2—3 szobás összkomf. cs. ház bérleményt ajánl. „Belterület" jel. Hirdető Service, Izabella-utca 12.

FOTELÁGY
szenzációs olcsón nagy választékban. Kétszemélyes fotelágy-újdonság! »Péter« kanapéágy egy. kész.: Kárpitos, Almássy-tér 16.

Olcsó teherszállítás
„Turul"-lal. Telefon: 149-615.
Triciklin óránként . . P 5.20
Buda, külterület . . . P 6.—

Török-utca 5.
épülő bérházban, áprilisi beköltözésre 2 szobás és garzónlakások kiadók. Háztulajdonos telef.: 111-339. Hétköznap 9—2-ig

Bösendorfer zongora
priváttól. Kispest, Rózsa-u. 60. Szabó.

Elveszett
Tréfort kertben, péntek délután drótszőrű foxi, kabáttal, bőlyeggel. Megtaláló magas jutalmat kap. Stühmer, VIII, Szentkirályi-u. 10, II. 15. T: 135-439

Szürke indiai breitschwanz **perzsa ezüstróka** alig használt, eladó. Megbizott Bischinger szücs, Kálvin-tér 2, I. 4.

Budapesttől 100 km-ig bérbevennék
2—3-szobás házat
lakást v. tanyát „Előre fizetek" jeligére, Erzsébet királyné-út 45c, trafik, vagy Telefon: 496-000.

Kürthy György

nál nagyobb tömeg ácsorgott. Hindu jós ült a gyékényén és egy piaszterért mondta a jövendőt. Érdekelt a dolog, mert még nem láttam soha ilyen sovány aszkétafejű alakot. Fehér turbánja alól égő szemmel úgy nézett maga elé, mintha emberek nem is lennének körötte. A gyékényen nem volt előtte semmi más, csak egy fatálca, egy üvegpohár és egy nádszál. Szóltam a kavasznak, jósoltasson. Erre a kavasz odaadta a piasztert a hindunak, mire az rámirányozta szúró tekintetét, kezébe vette a fatálcát, talpával ráállította a poharat s a poháron keresztbe tette a nádszálat. Aztán hosszú ujjait rászorította a fatálcára és merőn nézte az üvegpoharat. S egyszerre csak rezegni kezdett a pohár és hangot adott, üveghangot, mire a nádszál elkezdett az üvegpoháron keringőzni. Most éneklő hangon megszólalt a hindu és jósolt.

— Mit mond? — kérdeztem a kavaszt.

— Őszintén megvallom, nem értem egészen jól, mert úgy veszem ki a szavaiból, hogy nem perzsa nyelven, hanem a hindu nyelv bengáli változatával beszél! — De a körülállók helyeslő bólintásából azt láttuk, hogy valami nagyon jót hirdetett a jövőre vonatkozólag. Amikor kezét levette a fatálcáról, az üvegpohár nem sírt többé, a nádszál pedig nem pörgött a pohár tetején. Elmenőben mosolyogva gondoltam magamban arra, hogy a mi hipnotizőrjeink és szeánszrendezőink azt hiszik, hogy ők valami új dolgot eszeltek ki, holott mind nagyon régi móka az, amit ők művelnek, csak új köntösbe öltöztetik.

Egy mecset mellett mentünk el, a müezzin énekelve éppen akkor hirdette a toronyból a harmadik namazátot. A mecset aljában egy zöldturbános török guggolt, szőnyeg volt elébe terítve és halk zümmögéssel danászott. Embergyűrű vette körül, mi is odamentünk. Ekkor az öreg elővett egy hosszú, csőalakú fakérget, azt a szőnyegre fektette, síró énekét magasabbra hangolta s egy dobot kezdett ütni, mire a szőnyegen fekvő fakéregcsőből, nyelvét sziszegve-öltögetve, előmászott egy laposfejű kobra-kígyó. A kígyóbűvölő most sípot vett elő, mire a kobra föltekeredzött, mérges fejét magasra emelte és sziszegve körülnézett. Mindnyájan önkénytelenül hátrábbhúzódtunk a visszataszító látványtól. Most a török élesebben fújta a sípot és erősebben verte a dobot, mire a kobra a farkára támaszkodva felugrott és ezt a mozdulatot minden dobütésre megismételte. A nézők között az első sorban egy albán katona állott s az övébe dugott jatagánon tartotta a kezét. Egyszerre csak — hogyan, hogyan nem — a kígyó egy merész szökéssel a katona felé ugrott. Az megijedt, önkénytelen mozdulattal kirántotta a jatagánt és a kobra felé csapott vele, de oly szerencsétlenül, hogy a kard egy csapásra levágta a kígyó fejét, amely odaesett a szőnyegre. Az egész egy pillanat műve volt.

A fejetlen kígyótest ott tekergőzött a földön. Megdöbbentő csönd támadt, a török eldobta sípját, dobját és ordítva vetette magát a katonára. Handzsárját ragadta föl és alig lehetett megakadályozni, hogy meg ne ölje az albánt. Szerencsére hirtelen két csausz termett ott és szétválasztotta őket. A török fájdalmát azonban nem tudták lecsillapítani. Mint kavaszom mondta, egyre csak ezt ordította:

— Tönkretett, koldussá tett, elvette a kenyeremet, koldulni mehetek. Ezzel lerogyott a földre, elkezdte a rángatódzó kígyótestet csókolni és úgy zokogta:

— Te angyal, te drága, tudod, hogy most árva lettem? Mert elhagytál engem!

Aláírás

Egy tizennyolc éves, tapasztalatlan falusi kislány abba a szokatlan helyzetbe került, hogy egy csekket kellett a bankban beváltania.

— Kérem, legyen szíves a pénz átvételét nyugtázni, — mondotta a tisztviselő.

— Nyugtázni? Hogy kell azt?

— Úgy — magyarázta a tisztviselő, — hogy az átvételt elismeri az aláírásával.

— Mit kell aláírni? — kérdezte a leányzó.

— A saját nevét. Úgy, ahogy például a levelei végén teszi.

— Értem, — mondta megnyugodva a „fél" és nagy verébfejbetűkkel odapingálta a papirosra : „A te hűn szerető Rozikád."

A CSALÁDI BÉKE

Minden embernek a szíve legmélyén ott él a béke után való vágy és minél kevésbé békés az élet, annál erősebb a vágy, hogy legalább a saját otthonában nyugodt légkör várja a fáradt embert, nemcsak azért, hogy megpihenhessen, hanem azért is, hogy a nyugalom meghozza számára a fokozott munkához való erőt és kitartást.

A családi béke elsősorban tőlünk asszonyoktól függ. A mi feladatunk, hogy megteremtsük otthonunkban azt a nyugodt légkört, amelynek egén, ha elkerülhetetlenül meg is jelennek időről-időre bárányfelhők, azokat velünk született alkalmazkodási készséggel és megértéssel szétoszlathassuk. Ez magasztos életfeladat, amelynek teljesítése biztosítja a családi békét, a megelégedettséget, további következményeiben a jólétet és életrevaló gyermekek nevelését.

Az asszonynak igen gyakran megoldhatatlannak látszó nehéz feladatot kell vállalnia, de a vállalt munkát nem éri-e meg az eredmény ? Akaraterő, kitartás és Istenben és a saját erőnkben való törhetetlen hit kell hozzá, hogy ezt a nehéz feladatot megoldhassuk. Tudnunk kell, hogy a férfi mind rátartó és hiu arra, hogy ő az úr a háznál és így feltétlenül neki kell, hogy igaza legyen. Ez természetes, és minden okos asszonynak meg kell ezt értenie, ha mérlegeli ennek a férfiöntudatnak az indokát. Az életben, a hivatás teljesítése közben, akár munkás, tisztviselő, kereskedő vagy iparos az a férfi, alkalmazkodnia kell munkaadója kívánságaihoz, parancsaihoz, gyakran szeszélyeihez. Nem egyszer megalázást is el kell tűrnie ; természetes tehát, hogy a családon belül akarja parancsolási vágyát kiélni. Önérzete megkívánja, hogy otthon az ő kívánságait teljesítsék. Mondanom sem kell, hogy ez nem igazolja azt, hogy goromba legyen a feleségéhez, durva a gyermekeihez, egyszóval hogy zsarnoka legyen a családjának.

Az okos, megértő asszony azonban sokat tehet abban az irányban, hogy férje rosszkedvét leszerelje s hogy ne kerüljön sor a veszekedésre. Jókedvűen várja haza a férjét még akkor is, ha netalán ez a jókedv kissé erőltetett. Le kell szerelnie kedvességével a férje rosszkedvét, gáncsoskodását, mert ha a férj látja a nyilvánvaló jóakaratot, akkor nem lesz olyan a szigorú biráló, mint ha egy rosszkedvű feleséggel áll szemben.

Ha tudja az asszony, hogy a férjének az a kívánsága, hogy amikor a munkából hazatér, az asztalon készen várja az ebéd vagy a vacsora, akkor igyekezzék ennek a szerény kívánságnak minden körülmények között eleget tenni. Ha egyszer-másszor mégis késnék az ebéd, akkor az asszony ne várja meg, amíg a férje türelmetlenné válik, hanem amikor az úra a lakásba lép, már akkor magyarázza meg, hogy mi okozza a késést és kérjen elnézést. Vagy ha a férje például este el akar menni a barátaihoz, akkor ne tartsa vissza az asszony, mert ez sohasem vezet jóra, inkább a legközelebbi alkalommal valami ügyes trükkel előzze meg. Sok mód van erre ; vagy közös programmot beszél meg jóelőre férjurammal, még pedig akkor, amikor az jókedvében van ; vagy már a vacsoránál szóba hozza, hogy szeretné, ha vacsora után ezt vagy azt megbeszélnék, amikor már a gyermekek alszanak ; vagy hogy sógorék átjönnek egy kis kártyajátékra. Számtalan módja van az okos asszonynak arra, hogy otthon tartsa az urát. Ne csináljon soha féltékenységi jelenetet, mert ezzel sohasem ér célt. Vagy van rá oka, akkor „csak azért is" alapon téveszti el a célt ; vagy nincs rá oka, akkor meg felbőszíti a férjet igazságtalan vádjával és bizalmatlanságával. A féltékenységre nem lesz ok, ha az asszony azon van, hogy bármily hosszú házasság után is még mindig lekösse a férjét.

Az asszonynak a házasságban mindig újra meg újra meg kell a férjét hódítania. Ha kedvében jár, ha még a legegyszerűbb körülmények között is egyszerű, de csinos háziruhában várja haza az urát, ha sohasem kócos, zsírszagú és lompos, akkor már félig nyert ügye van. Tudom, hogy sok, nagyon sok oka lehet a mai nehéz megélhetési viszonyok között az asszonynak arra, hogy az alatt a rövid idő alatt, amit a férj otthon tölt, kiöntse a szívét, elpanaszolja a mindennapi élet számos kisebb-nagyobb gondját ; hiszen a megosztott bánat fél bánat. És mégis annak az asszonynak van igaza, aki magába fojtja a panaszos szavakat és nyugodt s derűs tud lenni ; mert egyfelől tudja, hogy a zokszó úgy sem használ, hiszen van a gazdának magának is annyi bajagondja, hogy se szeri-se száma ; másrészt éppen a panaszkodó asszony mellől megy el a férj oda, ahol panasz nélkül, jókedvű asszony várja.

A házaséletben azonban minden igyekezet ellenére előfordulnak kisebb-nagyobb összezördülések, amelyek bizony elég gyakran veszekedéssé is fajulnak. De ha már nem sikerült az asszonynak ezt megelőznie, attól feltétlenül óvakodjunk, hogy haragot tartsunk, mert mindent ki lehet egyenlíteni, kimagyarázni : a hiba csak akkor válik súlyossá, ha a harag melegágyát gyűlölködéssel fűtjük, ahelyett, hogy „az okosabb enged"-alapon békejobbot nyujtana egymásnak a két civakodó. Ez legyen a jelszó : „Ne tartsunk haragot." **Simon Blanka**

Receptkönyveket kívánságára ingyen küld: **Dr OETKER-gyár, Budapest, VIII, Conti utca 25.**

Szegény Tamás!

(Kisvárosi eset)

I.

Szekeresné ujságolja a patikusnénak :

— Képzeld, a Kovács Gyurka egész éjszaka Annuska ablaka alatt sétált. Sóhajtozott, cigarettázott, járt fel és alá, fújta a füstöt hajnalig.

— Ez aztán a szerelem.

II.

A patikusné vitte a hirt tovább.

— Képzeld, Rózsikám, a Kovács-fiú elveszi Annuskát.

— De hiszen Annuskának Tamás udvarol.

— Annuska kikosarazta.

III.

Rózsi felkeresi barátnőjét, Bellát.

— Hallottad? Annuska kiadta az útját Tamásnak. Kovács Gyurka veszi el. Jövő héten lesz a lagzi.

— Szegény Tamás !

IV.

Bella szalad Ilonkához.

— Annuska szakított Tamással. Gyurka menyasszonya lett.

— Őszintén szólva, féltem Tamást. Olyan érzékeny fiú. Nem éli túl.

— Annuska lelkén szárad.

V.

Ilonka szalad Margithoz.

— Hallottad a tragédiát? Tamás öngyilkossági terveket forgat a fejében. Annuska elhagyta őt.

— Istenem, talán már meg is halt !

VI.

Gyuri találkozik az ucán Tamással.

— Tenniszezni mégy?

— Igen. Tarts velem.

— Annuska is ott lesz?

— Ott.

— Akkor megyek. Légy szives és mutass be neki. Régen vágyom vele megismerkedni.

— Kérlek, nagyon szivesen. Én már úgyis unom. **Dymi**

ÉG A NAPMELEGTŐL ARCA, KEZE, TESTE MARGIT-KRÉMMEL KENJE REGGEL, DÉLBEN, ESTE

Életem legérdekesebb élménye

Amikor Shakespeare segít

Elmondja Kürthy György színművész, a Nemzeti Színház tagja

— Néhány évvel ezelőtt egyik barátom, aki egy 500 tonnás magyar tengerjáró kereskedelmi hajó kapitánya, meghívott egy kis tengeri kirándulásra. Nyár volt, a színháztól szabadságon voltam, s így örömmel ragadtam meg az alkalmat. Becsomagoltam uti böröndömet, pénzt pedig csak annyit vettem magamhoz, amennyiből tudtam, hogy futja a hajón való étkezés költsége Budapesttől Manchesterig és vissza. Zsebpénzül még két fontot vittem. Útlevelem nálam volt, de bizony angol vizum nem volt rajta. Mint a hajó alkalmazottja szerepeltem a hajón, mert kereskedelmi hajó utast nem vihet magával.

— Elindultunk. Tengeri utunk felséges volt. A Fekete tengertől az Atlanti óceánig. Én remekül éreztem magam. A különböző kikötőkben, ahol a hajó árut vett fel vagy rakott le, órákig elcsatangoltam. Aztán a hajó megérkezett a céljához. Az angol manchesteri kikötőbe. Ugy volt, hogy néhány napi ottartózkodás után indul vissza és természetesen rajta én is. Már előre örültem, hogy ismét felejthetetlen emlékeket hozok erről a tengeri kirándulásról, amikor . . .

— Na, igen . . . Ez így történt. Manchesterben a kapitány-barátom annak rendje-módja szerint jelentkezett a révkapitányságnál. Én nyakamba vettem a várost és csak estefelé kerültem elő nagyvidáman. Jókedvem azonban nyomban eltünt, amint ránéztem barátomra, aki gondterhes arccal fogadott. „Mi az"? — kérdeztem. — „Valami baj van?" Bólintott. „Az. Baj. Amig ugyanis mi körülhajókáztuk fél Európát, Angliában életbelépett egy törvény, amely szerint külföldi kereskedelmi hajón csak az lehet alkalmazott, akinek angol vizuma van. Ez a vizuma a hajón mindenkinek meg volt, csak neked nem. De viszont a listán a te neved is szerepel. Megmondtam a dolgot úgy, ahogyan történt, mire egyszerűen közölték velem, hogy hajómon, amely rakodás után már indul is vissza, te nem utazhatsz." Elsápadtam. „Hát akkor most mi lesz velem?" — kérdeztem. „Két napot engedélyeztek számodra", — hangzott a felelet. — „Ez idő alatt el kell Angliát hagynod". El kell Angliát hagynom! Elhagyom én. Hát persze, hogy elhagyom. Nem két nap alatt, hanem azonnal. De hogyan? A hajó nem visz vissza. Vasuti költségem Budapestig nincs. Hát most mit csináljak? „Leghelyesebben teszed" — ajánlotta barátom — „ha elutazol Londonba és ott a magyar követség majd valahogyan elintézi az ügyedet". Rohantam a pályaudvarra, ahonnan táviratot meneszlettem haza, hogy melyik londoni szállóba küldjenek táviratilag pénzt.

Londonban volt két pesti barátom, akik állandóan ottartózkodtak, őket kerestem fel először. Azt tanácsolták, jelentkezzem az idegeneket ellenőrző hivatalban. Ők is jöttek velem. Vagy egy órai ácsorgás után kisütötték a hivatalban, hogy az én ügyem nem az ő hatáskörükbe tartozik. A magyar követségen pedig csak a sajtóattasét találtam. De tőle legalább megtudtam, hogy az angol belügyminisztériumnak van egy osztálya, amelynek jogában áll a kiutasítási végzést megváltoztatnia. Na jó, rendben van. Az engedélyezett két napból egy nap már elmult, a szállóban, ahol megszálltam, megtudtam, hogy hazulról még nem érkezett pénz, zsebemben pedig csak néhány shilling volt, vagyonom utolsó roncsa. Ezen az éjszakán nem sokat aludtam, az bizonyos. Már internáló-táborban láttam magam, vagy hogy a jobbik esetben toloncúton szállítanak haza. Sajnos, akkor már tudtam, hogy az angolok a vizumnélküli idegenekkel szigorúan bánnak. Hiszen ha pénzt tudtam volna előteremteni! De honfitársaim is vékonypénzű legények voltak, tőlük csak azt kérhettem, hogy másnap menjünk együtt a belügyminisztériumba. Az én angol nyelvtudásom mellett feltétlenül szükség lesz az ő nyelvtudásukra.

Nem akarom a dolgokat részletezni, az ideges kedést, az őrült rohanást a minisztériumba. Ott voltunk. Mind a hárman. Hogy mennyi ideig vártunk, amíg az angol hivatalnok elé kerültünk, nem emlékszem. Nekem akkor mindenesetre a legkisebb időmennyiség is örökkévalóságnak tűnt fel. De végre ott állítunk egy merevarcú angol úr íróasztala előtt. Egyik barátom előadta az esetet. A másik is beleszólt. Kisegítettek. Az angol csak nézte, forgatta az útlevelemet, de nem válaszolt. Nem bírtam tovább. Kissé talán erőteljesebb hangon, mint kellett volna, így szóltam: „Nézze kérem, én magyar színész vagyok, az ország első színházának, a Nemzeti Színháznak tagja, ahol többször játszák a Shakespeare-darabokat, mint Londonban". Az angol erre felütötte a fejét. „Áh — mondta, — Shakespeare-t önök játszák? Ezt az angol klasszikust?" „Hogy játszuk-e? — feleltem könnyedén. — „A Hamletet százszor adtuk egymás után. Zsúfolt ház. Őrült siker! Néha a közönség sorba áll a jegyekért, ha Shakespeare van a műsoron". Az angol merev arca erre lassanként kisimult. Tolla után nyult és az útlevelembe befirkált néhány sort, pecsétet is ütött rá, aztán felém nyujtva ezt mondta: „Tessék, itt az útlevele. Tíz napig Londonban tartózkodhatik". Boldogan hálálkodtam: „Nagyon köszönöm". Az angol legyintett egyet a levegőbe és kurtán válaszolta: „Ne nekem köszönje, hanem Shakespeare-nek". — Akkor már nevettem. És minden jó, ha a vége jó: amikor hazatértem a szállodámba, ott már várt reám a hazulról küldött pénz is. Ezt a kis londoni kiruccanást azonban sohasem fejlejtem el . . .

A JÓEGÉSZSÉG NAPTÁRA

Hogyan lehet a kánikulát legkönnyebben elviselni?

Ezt tanácsolja az Országos Közegészségügyi Intézet:

Júliusban és agusztusban kétségtelenül az a legnagyobb gondja a legtöbb embernek, hogy miként tudná a hőséget könnyebben elviselni. Orvosi vizsgálatok kimutatták, hogy a hazánkban előforduló nagy nyári melegek maradandó ártalmat ugyan nem okoznak a szervezetben, de mégis nagy hatással vannak az emberre, főleg akkor, ha nincs szél, ha magas a levegő páratartalma és ha csökken a légnyomás. Ilyen időjárási körülmények között nehezebben működik a szervezet hőszabályozó berendezése. A meleg hatására megváltozik kedélyállapotunk is, ellanyhul a munkakedv, ellustul a lelkiismeret szava, alábbhagy a vállalkozó kedv, így azután csökken az elvégzett munka mennyisége és minősége is. Ugyanakkor pedig a lustaság és a fáradtság miatt sokkal több energia szükséges a munkához.

Kánikula idején legtöbbet az szenved, aki nehéz testi munkával keresi a kenyerét. Az izommunka következtében a szervezetben meleg termelődik, amely rendes körülmények között nagyobb mértékű izzadással jár és az izzadtság elpárolgásával a test egészségesen végzi a maga hőszabályozását. Az előbb felsorolt körülmények között azonban a szervezet védőberendezése csődöt mondhat, következik a hőemelkedéssel, eszméletlenséggel, esetleg súlyos következményekkel járó hőguta.

Kánikula idején a szomjúság érzését italokkal igyekeznek csökkenteni a melegtől szenvedők. Néhányan az alkoholos italokra esküsznek, mások az alkoholmentes italokat kedvelik. Furcsa, de úgy van, hogy kánikulában a meleg italok fogyasztása a célszerű, mert a meleg italból kevés is jól oltja a szomjúságot. A fokozott izzadás révén a szervezetből nemcsak víz távozik el, hanem különböző sók is, ez eredményezi aztán, hogy kánikula idején a test szomjúságérzetét csak vízzel megszüntetni nem lehet. Pótolni kell a sóveszteséget is, ezért helyes, ha szomjúságunk csillapítására enyhén sós vizet iszunk.

Kánikulában ne fogyasszunk olyan ételt, amelynek megemésztése fokozottabb munkát jelent szervezetünknek. Forró napok alatt lehetőleg kevés húst és zsíros ételt fogyasszunk, válasszunk helyette könnyen emészthető táplálékot. Ha másképp nem segíthetünk magunkon, gyakran tartsuk kezünket rekkenő hőség idején hideg vízben, mert a kéz felülete elég nagy ahhoz, hogy a benne keresztül áramló lehűtött vér útján a szervezet is lehűljön.

Minden fogadását megnyeri, ha a vitás kérdésekben Tolnai Világlexikonát nézi meg.

Piknik az erdőn

— Nna, ezen is túl vagyunk — szólt a férj és pörge kis kalapját álmosan a fogas melletti levegőre akasztotta.

— Remélem, jól mulat?

— Kitűnően. Nincs kedvesebb, mint amikor az emberek együttléte ilyen fesztelen. Egy kicsit ugyan fel van a homlokom dörzsölve, meg éhes is vagyok, különben azonban a közérzetem példás, sőt remek.

— Éhes, egy piknik után?

— Képzelje. De ebben maguk a ludasok. Maguk, háziasszonyok. Mondja, miért nem beszélték meg, hogy ki mit hoz? Mert amikor a nagy séta után elvágyam a telőfokára hágott és korgó képzeletemben megjelent egy csirkecomb zöldpaprikával és foszlós kenyérrel, akkor Sinkovicsné azt mondta, mit, mondta, búgta, turbékolta: jöjjön, látom, maga éhes. És kis, keshedt, kopogós lincerekkel kínált. Ugy rakta elém őket, mint valami szerelmes sejk a smaragdokat a Zulejkája elé és nekem abrakolnom kellett a kopogós, égett lincerekből, mialatt a társaság más foszlányai minden bizonnyal hideg süllet nyeltek.

— Miért nem állt odébb? Egy erdei pikniken igazán lehet . . .

— A lehetőséggel éltem is. Helyesebben csak a lehetőséggel éltem. Ugyanis éppen Müller néni karjaiba rohantam. Megölelt és joppémon ragadott: maga még nem evett az én piskótaroládomból. És elvonszolt a roládjai közé, amelyeknek enyhe padlóviaszillata volt és nem adta alább, míg ölöt ki nem vettem.

— Hát akkor hogy lehet éhes?

— Csak vettem, mondok, vettem, de nem ettem. Az egyik fa odvába ugyanis ügyesen benyomtam a roládokat. Szegény fa, ha visszagondolok, az se fogja sokáig húzni ezt a roládplombálást. Nade inkább ő, mint én, hehe, nem igaz? És ekkor jött arra Sárika és haladéktalanul kezelésbe vett. Pogácsailag. Szerencsére a talaj kissé lankás volt és a jótékony estszürületben remekül gurultak az eleresztett pogácsák.

— Rémes ember. De mi dörzsölte fel a homlokát?

— Még kérdi? Hát nem látta Sinkovicsot?

— Inni?

— Nem. Becsípni. Mert ő nem iszik, csak becsíp. Egy pohárkától, fél pohárkától, mit tudom én, de tény az, hogy rögtön elkapja a mámor gépszíja és akkor egyszerre egészen közvetlen lesz.

— Magához is közvetlen volt?

— Némileg. Állandóan a fejembúbját akarta csókolni és legjobb barátjának nevezett. Szakállával kétszer is úgy homlokon horzsolt a nagy igyekezettől, hogy elkapja a fejem tetejét, mint csókalanyt, hogy no. Dehát térjünk a tárgyra.

— Mire?

— A tárgyra. A szemem kopog az éhségtől. Remélem, maradt valami a kosárban?

— Hogyne.

— Hát akkor hoci csak. S mi legyen az, oh, hogy végre megvacsorázhatok?

— Forgácsjánk.

Undi Imre

Udvari nyelvezet

Felségeknek rendszerint bajos a tiszta igazságot megmondani, pláne, ha ez az igazság az ő személyes hiúságukat is bánthatja. XIV. Lajos francia király mindenáron szeretett volna egy időben mint író is kitűnni. Irt is valamilyen jelentéktelen kis színművet s ezt véleményadásra odaadta az udvaránál élő egyik írónak. A darab — valljuk be — csapnivalóan rossz volt s így az írókritikus helyzete fölöttébb kényes volt. Végül is így vágta ki magát a szerencsétlen ember:

— Felségednek nyilván az volt a szándéka, hogy rossz verseket írjon. Mondhatom, hogy ez a szándéka minden érvet meghaladó módon sikerült!

1940. 33. sz.

374. HOFFMANN, K.FR. VOLLRATH, Deutschland und seine Bewohner. Stuttgart, 1836. 8r., 4 kötet, er. ppktsek 1.--

375. HOHENLOHE SÁNDOR HG., Szózat a'magyar clerushoz. N.Várad, Tichy A. 1848. K. 8r., fve. Ritka! 5.--

376. HOLLOVICH, PAULUS, S. Ladislaus primus, coram inclyta natione Vngarica, ac Senatu populoq. Academico in Augusta D. Stephani primi Martyris, Basilica... elogio repraesentatus... Viennae Austriae, Math. Cosmerovi. /1655./ K.4r., 9 lev, APPONYI NEM ISMERTE, SZABÓ K. RMK. III.1928. 16.--

377. HÓMAN-SZEKFŰ, Magyar történet. Második kiadás. Bpest,Egyetemi Nyomda. 1935-6. Lex. 8r., 5 kötet, er. fbőrktsek 45.--

378. HOMANN, JOH.BAPT., Atlas methodicus explorandis juvenum profectibus in studio geographico ad methodum Hübnerianum accommodatus. Norimbergae, s.a. /XVIII. saec./ Folio, Cimrézmetszettel és 18 szines rézmetszetü térképpel 14.--

379. HOMEROS. /Graece/, Odysseia. Batrachomyomachia. Hymnoi. Cum indice adiecto. Wuormatiae, ap. W. Cephalaei hered. P. et S. Feierabent, 1563. 8r., pergtkts kapcsokkal. 12.--

380. HORATIUS, Opera.- PARTHENIUS SPILIMBERGIUS BERN., In Qu. Horatii Flacci carmina atque epodos commentarii cum textu. Venetiis, Dom. Nicolinus. 1584. K.4r., csinos fbőrkts.- GRAESSE III. 358. és V.142.---, Qu. Horatii Flacci sermonum libri quatuor, seu satyrarum et epistolarum libri duo.Cum argumentis. Venetiis, Dom. Nicolinus, 1584. GRAESSE III.359. APPONYI 504. Ezen ritka kommentált Horatius Báthori István erdélyi fejedelemnek és lengyel királynak van ajánlva és 13 old.-as előszava is neki szól. 0.--

381. HORN, J.C., Franz Rákóczy II. Fürst von Ungarn und Siebenbürgen. Ein historisches Charakterbild. Leipzig, 1861. 8r., fvkts /Erősen vizfoltos pl./ .50

382. HORVÁTH JÓZSEF, Az 1905-6 évi vármegyei ellenállás története. Bpest, 1907. 4r., er. vkts 5.--

383. HOSTEIN, HIPPOLYTE, Les enfants d'aujourd'hui. Paris, 1844. N. 8r., fbőrkts 14 kőrajzu szines melléklettel és sok szövegközti illusztrációval. Csinos gyermekkönyv. 8.--

384. HOUFNAGEL, Buda várának látképe. Színezett rézmetszet. XVI. század. 50 x 18 cm-es nagyságban. Keretezve. 6.--

385. HÖGYÉSZ MÁTÉ /MÁTÉ-SZALKAI/. Válaszaza a poetai episztolára. Költt Szatthmár Vármegyéből 1811-dik esztendőben. Nagy-Károly. 8r., 15 old. /Címlapja foltos/. RITKA! 4.--

386. HUNFALVY JÁNOS, Egyetemes földrajz. Bpest, 1884.-90 8r., 3 kötet, fbőrktsek 6.--

387. HÜBLER, FRANZ, Militär-Oekonomie-System der kaiserlichen königlichen österreichischen Armee. Erster Band. Wien, 1820. Folio, /laza/ fbőrkts Szerző rézm.képével. /Rong.péld./ 5.--

388. ILLUMINATUS DIRIGENS, oder schottischer Ritter. Ein Pendant zu der nicht unwichtigen Schrift: die neuesten Arbeiten des Spartacus und Philo in den Illuminaten Orden, jetzt zum erstenmal gedruckt, und zur Beherzigung bei gegenwärtigen zeitläuffen herausgegeben. O.O., 1794. 8r., fve. Egy melléklettel. 5.--

Árverési Közlöny 1940. Heft 12

358. HANTHALER, CHRYSOSTOMUS, /Monachus Cisterciensis, in campo Liliorum Austr. infer.nunc residentiae Marianae Kalastrom in Hungaria/ Exercitationes faciles de numi veterum. Norimbergae, 1736-40. K.4r., bőrkötésben, 9 kihajtható rézmetszetü táblával, rajta numizmatikai ábrákkal. 12.--

359. HARSÁNYI ZSOLT, Komédiások. Rajzolták MAJOR HENRIK és KÜRTHY GYÖRGY. Békéscsaba, Tevan. 1911. Har. 8r., fve 1.50

360. HASZNOS MULATSÁGOK, A' HAZAI's KÜLFÖLDI TUDOSITÁSOKHOZ TOLDALÉKUL. 1830. Második félesztendő. Pest. 8r., ppkts 3.--

361. HAZAFIUI GONDOLATOK A'VÁRMEGYEI TISZTSÉGEKNEK MEGUJITÁSÁBAN A'PAPI RENDET ILLETŐ JUSRÓL. H.n. 1824. 8r., fve. 2.--

362. HÁROM SZÖVETSÉGES FEJEDELEM. Páris még vétele. Nemes Magyarok Lóra ülése, Esztergomi Fő templomi VERSEK, és az uj fegyverviselő polgárság mellyeket nyujt a' két Nemes Magyar Hazának a' Triumvirek Irója. H.n. /1809./ 8r., fve. Ritka! 10.--

363. HEAD, RICHARD & FRANCIS KIRKMAN, The English rogue. With 12 plates. London, 1928. 8r., er. vkts 1.--

364. HEGEDÜS, STEPHANUS, Analecta recentiora ad historiam renascentium in Hungaria litterarum spectantia. Budapestini, 1906. 8r., fve 1.--

365. HELTAI, CASPAR, Disputatio in causa sacrosanctae trinitatis indictione seren. principis inter novatores D.Georgium Blandratam Franciscum Davidis, eorumque asseclas: et pastores ministrosque ecclesiae Dei catholicae, ex Hungaria et Transylvania... per decem dies, Albae Juliae habita etc. Claudiopoli, a Casp. Helto. 1568. 4r., hajl. pergktsben /Codexlapba kötve./ 147 lev. SZABÓ K. RMK. II.117. E ritka mü első kiadása. Jó karbantartásu példány! 33.--

366. HERBARIUM a Fáknak és Füveknek Nevekrül Természetekről és Hasznairól, Némely Doctorok irásiból ugy mint Galenusból, Pliniusbol és Adamus Lonicerusbol öszve szedetett. Le iratatott 1756 Esztendőben Esztelneken. K. 4r., fbőrkts 153 irott oldal. 8.--

367. HIADOR /JÁMBOR PÁL/, Emléklapok egy főrangu hölgyhez.Kiadta PETRICHEVICH HORVÁTH LÁZÁR. Buda, Egyetem. 1846. K.8r.,fve, er. boritékban 3.--

368. HIMMER, DANIEL /Briefträger in Pancsova/ Die Posaune, des Scherzes geblasen im Jahre 1848, oder Allerneustes,freiestes und getreuestes Postbüchel, pro anno Domini 1848. Wien. K.8r., fve. 3.--

369. HIPPOCRATES, Opera omnia, quae extant. Genevae, 1657. Folio, fpgtkts. Görög-latin kiadás. 16.--

370. HISTORICA NARRATIO, de rebellione hungarorum per Betlenum Gaborem procurata, sive ss. etc. regiae Majestatis cassatio iniquae, praetensae, et ipso jure nullae electionis, Gabrielis Betlen, in regno Hungariae, etc. Antverpiae, Abr.Verhovius. 1621. K. 4r., 16 old. APPONYI II.795. Kissé foltos! 18.--

371. HITTRICH ÖDÖN, A budapesti ágostai hitvallásu evangelikus főgimnázium első száz esztendejének története. Bpest, 1923. 8r., fve 1.50

372. HOBBES, THOMAS, Elementa philosophica de cive. Amsterodami, 1696. 12r., fpergtkts 1.--

373. HOFFER JÓSEF, Orvosi értekezés a lázakról. Buda, 1644. 8r., ppkts 2.--

SZINHÁZ

Pletykálkodás

Lehotay Árpádnak még csak hangsulyozni sem kell, hogy *önhibáján kivül* késte le szerda este a *Stuart Mária* jubiláris előadását. Ez a nagyon tehetséges müvész és kitünő ember közismerten egyike a legmegbizhatóbb, leglelkesebb, *legkorrektebb színészeknek*, aki soha reklámot nem keresve, tisztára csak az igaz müvészetbe vetett szent hitével, nagyszerü alakitásaival igyekezett érvényesülni, ami teljes egészében és megérdemelten sikerült is neki. Lehotay Árpád *komoly értéke* a magyar szinpadi kulturának, akire nem lehet és nem szabad megharagudni, ha egy *elromlott óramü* ilyen példátlan kellemetlenségbe sodorta. Ennél ő százszorta többet ér és nem büntetésre, hanem *teljes részvétre* érdemes.

A magam részéről például boldog volnék, ha ez a kinos affér Lehotayt illetőleg mihamarább feledésbe menne, minden jelentősebb konzekvencia nélkül fejeződnék le és a szinházi törvényszék megértő birái szankcionálnák a közönség *felmentő ítéletét*, melyet abban a percben hozott meg, amikor nyilvánosságra jutott, hogy milyen *fatális tévedés* következtében szenvedett huszonöt percnyi késést a szerdai előadása a Nemzeti Szinháznak, aminél soha nagyobb baj ne érje.

Ezzel a megkésett előadással kapcsolatban ismét eszünkbe jut *Burrián* Károly, a felejthetetlen tenorista, a m. kir. Operaház állandó vendége, akinél kevés müvésze van és volt a nagyvilágnak, aki nálánál jobban szerette az italt. Minden egyes fellépténél állandó *remegésben tartotta* a szinházat, hogy vajjon idejében megjelenik-e az öltözőjében és utóbb néhány apró késedelme után már berendezkedtek arra, hogy a kora délutáni órától kezdve *őriztették*, hogy estére a szinház helyett *ne menjen el valamerre kocsmázni*, ahol mámorba esve, megfeledkezett operáról, előadásról, szerepről, a földi élet minden szépségéről, bújáról, bajáról, s mindenekfelett a közönségről, amely diszesen kiöltözve már elhelyezkedett az Operaház nézőterén, és még mindig nem értette, miért nem megy szét a függöny az előadás megkezdésére?

Boldog emlékezetü Burrián anélkül, hogy alkoholista lett volna, *szerelmese volt az italnak* és a nagy müvész minden tisztelete mellett szinház és közönség iránt, azt előbbre helyezte ennél. És ami a legkülönösebb, *nem előadás után, hanem az előadás előtti* órákban esett neki legjobban, ha észrevétlenül meghuzódhatott valamilyen kis kocsma söntésében és igen respektábilis mértékben öntött fel a garatra.

Ez történt egy *Lohengrin*-előadás alkalmából is, amikor Burrián áttörve őrizetének hadállásait, még akkor is ivott, amikor már megkezdődött a diszes felvonulás az Operaházba. Ahányan csak voltak, kétségbeesett ügyelők, annyian és annyifelé keresték a kiváló müvészt; tiz autóval száguldottak a szélrózsa minden irányába Pesten, Budán, hogy valahol, valamelyik kiskocsmában, amelyek kedvenc tartózkodási helyei voltak, megtalálják. De hát nem volt sehol, nem volt fellelhető.

Már-már ugy tetszett, hogy *nem is lehet megtartani az előadást*, amikor valaki a Hajós-utcai portást értesitette, hogy *az egész fővárosban keresett* Burrián ott ül *az Operaházzal szemben* levő Reiter-pincében és a legvidámabb hangulatban sörözik!

Persze, nyomban érte rohantak és ugy vitték be erőszakkal az öltözőbe. És mig beöltöztették Grál lovagjának, a rendező a függöny elé jött és minden indokolás nélkül bocsánatot kért a késedelemért. Enyhe mosoly ült az ajkakra, — az egész nézőtéren nem volt ember, aki nem sejtette volna a késés okát. Amikor aztán Burrián hattyufogatán megjelent a szinpadon, a kiszállásnál még mindig két burgundi katona segitette. De a rivalda fényében egyszerre csak kijózanodott és ez estén ugy énekelt, olyan ragyogó hangon és elragadó müvészettel, hogy a közönség magánkivül volt az élvezettől. Amikor pedig szerepében eljutott e vallomáshoz:

Nie sollst du mich befragen
Woher ich kam ...

orkánszerü taps hangzott fel és tartott percekig, amig ez a nagyszerü müvész minden bevett operai szokás ellenére megismételte az egész nagyszerü áriozót.

Ezennel helyre kell igazitanom azt a megállapitásomat, hogy az a bizonyos *budapesti dusgazdag nagykereskedő*, akinek csunya fukarságáról ismételten igen jellegzetes történetkéket volt szerencsém elbeszélni, mereven elzárkózik minden szegény panasza előtt. És miután annyi *sok minden rosszat* megirtam róla, ime, *valami jóval is* szolgálhatok felőle: *kis medaillon*, mely elegáns bepillantást enged nobilis lelkületébe!

Van ennek a melegszivü embernek egy régi küzdőtársa, egy majdnem *hivatásos kódissá lett hajdani kereskedő*, akivel a milliomos együtt töltötte valaha inas- és segédéveit a legsötétebb Terézváros egy textilüzletében. Amikor ez a nagyon szegény ember tönkrement, a nagyon gazdag havi hat pengő kegydijat engedélyezett neki és pedig azzal a nemes célzattal, hogy legalább mindennapi kenyere meglegyen.

Ez a lerongyolt háziur azóta is minden hó elsején megjelent a milliomosnál és tőle személyesen, hálás köszönettel átvette a hat pengőt, a napi husz fillért. Hogy mit gondolhatott magában, az más kérdés, nem is tartozik ide.

A legutóbbi elsején ismét tisztelgett hajdani kollégájánál, jelenlegi jóltevőjénél, a havi hatpengős segélyért. Meg is kapta. De ezuttal a nagy emberbarát kivételesen helylyel kinálta meg, mondván, hogy *némi kis közlendője* van számára.

— A kedvezőtlen gazdasági viszonyokra való tekintettel — igy kezdte kisvártatva — légy szives tudomásul venni, hogy a legközelebbi elsejétől kezdve kénytelen vagyok havi apanázsodat *a felére* redukálni. Még világosabban szólva és hogy jól megértsél, kapsz minden elsején *hat* pengő helyett *három* pengőt.

A szerencsétlen öregembernek majd leesett az álla és egész testében megremegve hápogott valamit.

— Hogyan, te nem vagy megelégedve? — folytatta a kérlelhetetlen milliomos —, az se baj! Legfeljebb keresel magadnak egy másik gazdag embert, én pedig keresek egy másik szegényt!

A közelgő Liszt-év alkalmából szabadjon elmondanom egy idáig teljesen *ismeretlen apróságot* erről az örökéletü zseniről, aki meghitt jóbarátságban volt *Hagnald* Lajos kalocsai érsekkel és számos boldog éveken át nála töltötte a husvéti ünnepeket.

A legtávolabbi külföldről is hazajött és ilyenkor az érsek Kalocsa társadalmi előkelőségéből meghivta mindazokat a notabilitásokat, akik a kanonokokon és jezsuita atyákon kivül *franciául és németül is beszéltek*, hogy Liszt Ferencnek, ha ugy parancsolja, legyen az egyházi férfiakon kivül is kivel társalognia. És még azért is, hogy teljessé tegye számára az esténkinti *whist-pártit*, mert a zenén kivül egyetlen passziója ennek a nagy, szent embernek az volt, ha rövid időre kártyázhatott egy keveset.

Hát nagy választék olyan kalocsai notabilitásokban, akikkel Liszt Ferenc szivesen elszórakozhatott és akikkel elbeszélgethetett, nem volt. Összesen három kalocsai urat tudott ezekre a husvéti nagy napokra Haynald érsek meghivni, akik neki magának is személyes jóbarátai voltak, és pedig *Gajáry* Antal főszolgabiró, *Gajáry* Ödön főjegyző és *Nyers* Lajos kalocsai törvényszéki elnök. Mindhárman pompás társalgók, kitünő kártyások, ellentétben az érsekkel, aki nagyon gyengén játszott és nagyon bánatos volt, amikor a felsorolt urak egyikének, másikának egyéb dolga akadt, nem jöhetett el és igy neki kellett beülni a játszmához negyediknek.

Továbbá az érsek azt sem szerette, hogy a whist Liszt Ferencet *feleslegesen izgatta*, annak ellenére, hogy a játék *garasokba* ment. A mester ugy izgult, a whist annyira érdekelte, a rossz lapjárás annyira elkeseritette, hogy közben lázrózsák ültek ki hófehér arcára! A leszámolásnál sem volt elragadtatva, ha mint vesztőnek *valami csekélységet* fizetnie kellett, sőt revideálta a számokat, nehogy egy garasnyi tévedés vagy elirás történjék az ő hátrányára.

Igen *érdekes megfigyelés* volt ez egy olyan áldott müvésznél, aki kalocsai tartózkodása alatt *ezreket meg ezreket* osztogatott jótékonycélokra és sohasem hordott magánál kisebb pénzt *ezüstforintosoknál*, melyeket ugy adott a koldusoknak, mintha azok a szegény garasok lettek volna, amelyekért a kártyaasztalnál valósággal remegett!

Sorry

A
ROYAL SZÁLLODA
éttermeiben
megindult a téli szezon!
Az átalakitott, zenenélküli
ZÖLDTEREM
a legkellemesebb ebéd- és vacsorázóhely
A TÉLIKERTBEN
minden délután és este **tánc!**
ALEX HEINEMANN
Európa legjobb
jazz-zenekara játszik
POLGÁRI ÁRAK!
Zenetányér nincs!
Százalékos borravalórendszer

Hollywood

Az Andrássy-uti Szinház vigjátékbemutatója

Miért Hollywood? Kérdezzük Hans *Adler* urat, az Andrássy-uti Szinház szombaton bemutatott Hollywood cimü vigjátékának a szerzőjét, amikor a témának igen kevés köze van a világhirü filmvároshoz. Éppen csak annyi, hogy a vigjátéknak egy filmprimadonna és egy filmrendező a szenvedő, illetőleg a diadalmas hőse, de a két „hős" éppen ugy lehetne egy operettprimadonna és az ura, vagy egy nagykereskedő felesége és élete párja. Hiszen ha az asszony azt szeretné, hogy a férje megvegye neki a gyémántot, amelyet ebben az esetben „mogul"-nak hivják, ez nem egyedül a filmprimadonnák szeszélye, ez „világjelenség", sőt tudvalevő, hogy éppen a hollywoodi primadonnák szoktak a legkönnyebben az áhitozott ékszerekhez jutni.

A vigjáték meséje arról szól, hogy Donald, az ünnepelt filmrendező nem akarja megvenni a még ünnepeltebb filmprimadonna feleségének, Glóriának, a „mogul"-t, de Donaldék estélyén három rózsát kap az asszony, ismeretlen imádójától, aki a levélhez a remek gyémántkövet is mellékelte. Gloria zavarban van, hogy az estély vendégei közül ki küldhette az anogult, de közben kiderül ,hogy a vagyont érő követ valaki az ékszerésztől ellopta, az ismeretlen imádó tehát bünös uton jutott az ékszerhez. Donald természetesen beismeri végül, hogy az egész ékszerlopás egy „zseniális rendezői trük" volt, az ékszert ő vásárolta meg és küldte el ismeretlenül a feleségének.

A „platinaszőke" *Tükös* Ilona Gloria szerepében gazdag müvészi skálájának egész regiszterét vonultatja fel, hogy sikerre vigye a vigjátékot ami talán sikerülni is fog neki. *Gombaszögi* Ella olyan mulatságos és aranyos, hogy azt is elnézzük neki, hogy anyóst játszik. *Kertész* Dezső meglepően jó és kitünő egy-egy epizódszerepben *Pethes* Ferenc, *Sugár* Lajos, *Bilicsi* és *Ihász*, *Delly* azonban nem tud mit csinálni a szerepével. *Upor* Tibor diszletei nagyon szépek. *Vaszary* János forditotta a darabot, nyilván nem jó kedvében, mint ahogyan a rendezés tempója is meglepően döcögős.

Zongorák
négyszáz pengőtől hászpengős
havi részletekben is **Opera Zongoraterem**ben Erzsébet-körut egy

Liszt Ferenc, az ember

Irta Gajáry István

Hogy *Liszt* Ferenc, a zenei lángelme mit jelentett Magyarország és az egész világ zenekulturájának, azt minden müvelt ember tudja. Utolérhetetlen előadómüvészete lázba ejtette és évtizedeken át lázban tartotta egész Európa hangversenylátogatóit, csodálatos szépségekkel ékes szerzeményei pedig, amelyeket életében többnyire meg sem értettek, de semmiesetre sem méltányoltak értékük szerint, csak a legutóbbi évtizedekben kezdik elfoglalni azt az előkelő helyet, amely őket a világ zeneirodalmában megilletik. *Liszt*, a páratlan népszerüségü előadómüvész, a „hirhedett zenésze a világnak" óriási tekintélyével *Wagner* érdekében küzdött, nem pedig saját alkotásainak az érvényesüléséért. Fontosabb volt neki, hogy egy másik zenei lángelme el ne kallódjék, mint az, hogy korát megelőző müveit az emberekkel megérttesse és megkedveltesse. Liszt Ferencnek ezt a kétségtelenül nemes és önzetlen eljárását csak akkor érthetjük meg teljesen, ha őt mint embert is megismerjük.

A lángészben nem mindig egyesülnek a nagy emberi tulajdonságok. Vajmi gyakran előfordul és a történelemben igen sok példa is van rá, hogy az egyik téren lángelméjü ember nagyon is egyoldalu és más vonatkozásaiban bizony gyenge tulajdonságokat mutat. Voltak lángeszü müvészek, akiknek rendkivül képességekről tanuskodó alkotásai ma is bámulatba ejtenek s ha életük folyását nézzük, akárhányszor látjuk erkölcsi fogyatkozásaikat, amelyek miatt más téren az átlagember szinvonalát sem érték el. *Liszt* Ferencben a zenei lángelme egyesült a nagy emberrel, akiben minden tulajdonság megvolt arra, hogy szellemi és erkölcsi téren embertársai fölé emelkedjék.

Egyéniségének legfőbb vonása a mindent átfogó szeretet és a lemondó önzetlenség volt. Szerette Istenét, hazáját, szüleit és embertársait. Korán feltámadt erős vallásos érzése, mely egész életén át végigkisérte, ebből a szeretetből fakadt. Ugyanez a szeretet megkapó és lélekbemarkoló módon nyilvánult meg szüleivel szemben, akiket bálványozott. Fiui érzése sohasem engedte volna meg, hogy velük akár csak a legkisebb dologban is szembeszálljon. Amikor a serdülés éveiben először vett erőt rajta a vallásos rajongás és lelke mélységéből arra vágyakozott, hogy életét Isten szolgálatának szentelve, valamelyik szerzetesrendbe lépjen, elég volt atyjának egy mondata: „Te a müvészeté vagy, nem pedig az egyházé", hogy tervét elejtse.

Röviddel ezután váratlanul elvesztette hőn szeretett apját s ekkor ismét megható módon mutatkozott meg lelkének két alapvonása, a szeretet és önzetlenség. Atyjának fényes temetést rendezett, de hogy anyját a végtisztesség költségei ne terheljék, inkább eladta zongoráját, semhogy az édesanyja részére félretett néhány ezer frankhoz nyuljon.

Ez a nagy szeretet és önzetlenség sok ember lelkében viszonzásra talált, mások ellenben mint emberi gyengeséget a maguk javára bőven kihasználták *Liszt* jó szivét. Pénzével, összeköttetéseivel, müvészetével és népszerüségével mindig barátainak a szolgálatára állott. *Berliozzal* együtt rendezett hangversenyének teljes jövedelmét például mindenkor átengedte a nagy francia zeneköltőnek és szivesen játszott más müvészek hangversenyein is anélkül, hogy ezért bármi részesedést is kért volna. A közjótékonyság alól sem vonta ki magát soha. Huszonnégyesztendős korában első nagy szerelmével és későbbi gyermekeinek anyjával, *D'Agoult* grófnéval hosszabb időt töltött Genfben. Itt sok jótékonycélu hangversenyen müködött közre. Egyetlen egy hangversenyt adott csak a saját javára, de ezen alig volt közönség, mig az előbbieken mindig zsufoltságig megtelt terem gyönyörködött játékában. Az előkelő közönség igy akarta kimutatni nehezteléséét azért a társadalmi botrányért, hogy *D'Agoult* gróf felesége *Liszt* után szökött és szerelmesével együtt élt. A jótékonykodást azonban elfogadták a müvésztől.

Liszt nem nehezteli ezért, aminthogy mindenkor megbocsájtott azoknak, akik ellene vétettek. Amikor *Chopinnel* összekoccant kissé s az örökéletü lengyel-francia zeneköltő évekig haragot tartott vele, ő mindig a legnagyobb szeretettel beszélt róla, dolgozott az érdekében s bizony nem rajta mult, hogy a régi jó viszony nem állott helyre kettőjük között.

Teleky Sándor gróf egyszer egy tizenkétesztendős cigányfiut ajándékozott *Lisztnek*, aki sokszor hangoztatta azelőtt, hogy szeretne kimüveltetni egy tehetséges cigánygyereket. A zabolátlan, fékezhetetlen természetü gyermek sok keserüséget és kellemetlenséget okozott *Lisztnek*, ő azonban mindig gyengéden és szeretettel bánt vele. Amikor pár évig tartó bajlódás után belátta, hogy a tehetséges, de öntelt fiuból sohasem lesz müvész, akkor sem haragudott rá, hanem bőséges pénzajándékkal visszabocsájtott övéihez.

Pénz tekintetében általánosságban gavallérosan viselkedett egész életében. Tizenhároméves kora óta, amidőn mint csodagyermek párisi sikereit megalapozta, mindig bőven omlott hozzá a pénz, amelynek semmi különösebb varázsa sem volt rá. Habár fáradsággal és munkával szerezte, könnyen adta ki és juttatott belőle mindenkinek, aki csak hozzáfordult.

Még ünnepelt csodagyermek volt Párisban, mikor egy utcaseprő siheder egy sout kért tőle. A kis *Liszt* azonban csak egy ezüst ötfrankost talált a zsebében. Az utcagyerek elszaladt váltani, de seprüjét otthagyta zálogul a fiatal müvésznél, aki a járókelők nagy gaudiumára a sáros seprővel a kezében ácsorgott a gyalogjáró szélén, mig az utcaseprő vissza nem hozta az aprópénzt. Sétája közben akárhányszor néhány félvagy egyfrankos pénzdarabot dobott az utcagyermekek közé s jót mulatott azon, hogy ezek mint viaskodnak a pénzért.

Később, érett férfi korában vajmi gyak-

Zenei kisszakasz

Hétfőn kezdődik meg a Liszt emlékév a budavári koronázó főtemplomban tartandó szentmisével, amelyet Glattfelder Gyula csanádi püspök pontifikál. Mise alatt Liszt Esztergomi miséjét adják elő. Hétfőn délután az Országos Liszt Ferenc Társaság tartja ünnepi közgyülését, este pedig az Operaház rendezi meg Liszt-ünnepét.

Guy de Pourtalés október 28-án a Zeneakadémia kamaratermében Liszt—Wagner et la France cimmel tart előadást az Országos Liszt Ferenc Társaság rendezésében.

Gina Cigna, a nagyszerü művésznő Franciaországba utazott, ahol több hangversenyen és operaelőadáson szerepel.

Pallós-Tivadar zeneszerző és karmester, aki The Pallós ladys nevü csoportjával a világ minden részén nagy sikert ért el, hazaérkezett és uj énekesnőkkel kivánja felfrissiteni énekegyüttesét. Néhány hónapig tartó téli pihenőjét czeknek a betanitására fordítja.

A magyar nótaköltők ismét megtartják tavaly oly nagy sikert aratott és népszerü nótaestjeiket. *A nótaesték vezetését Komlóssy Emma és Nádor Jóska vállalták magukra.*

Mercedes Capsir, a kiváló koloraturénekesnő vasárnap érkezik Budapestre. Hétfőn délelőtt már próbálja is az Operaházban a Lakmét.

Donáth Jenő, az ismert magyar karmester és zeneszerző Ép testben ép lélek cimmel sportindulót irt, amelyet a Magyar Országos Tornaszövetség hivatalos indulójává nyilvánitott. Donáth uj művét minden tornaünnepélyen játszani fogják.

*** Rákosi Szidi állapota aggasztó.** *Rákosi* Szidi, a nagy müvésznő, hetek óta sulyos betegen fekszik az egyik budai szanatóriumban. Állapota azóta is napról-napra rosszabbodott, mert arra a betegségre, amelyben a budapesti közönség és a szinházvilág *Szidi néni*-je szenved, nincs orvosság. A neve: *öregség*. Különösen aggasztó, hogy a legutóbbi napokban *csaknem megszakitás nélkül aludt. Legutóbb már ébrenlétében sem volt teljes öntudatnál.* Legközelebbi hozzátartozóit sem mindig ismerte fel. Orvosainak az a véleménye, hogy közvetlen veszedelemtől nem kell tartani, mert a nagyasszony szervezete, különösen a szive, igen szivós. Állapota mindenesetre *nagyon aggasztó*, ámbár van még remény, hogy felépüljön. Amig Rákosi Szidi öntudatánál volt, váltig azt tervezgette, hogy *még egyszer eljátssza valamelyik nagy szerepét a Nemzeti Szinházban.* Hozzátartozói, tanitványai, tisztelői egymásnak adják a kilincset a szanatóriumi betegszobában és egyre-másra érdeklődnek Szidi néni állapota felől, sajnos azonban, *egyre kevesebb biztatást kapnak.*

*** Hatásköri zavar a Lehotay-ügyben.** Megirtuk, hogy szombaton áll a szinházi biróság elé *Lehotay* Árpád, a Nemzeti Szinház müvésze, aki legutóbb nagy késéssel jelent meg a Stuart Mária előadásán. A szinházi hármastörvényszék azonban *nem hozott itéletet*, hanem kimondta, hogy az ügy elintézésére az ötösbiróság hivatott.

SZINÉSZEK ÉS AZ IRODALOM

Shakespeare óta számtalan olyan iróra tud hivatkozni az irodalomtörténet, aki egyben szinész is volt s számtalan olyan szinészt tud felmutatni a szinháztörténet, aki az irodalomban is jeleskedett. A nagy példákat mindenki ismeri Shakespearetől és Molièretől kezdve Ifflandon, Nestroyon keresztül Verneuil-ig, vagy Sacha Guitry-ig. A magyar szinészet multja is sok nagy példára tud hivatkozni, még akkor is, ha Petőfi Sándort, Arany Jánost ki is hagyja a felsorolásból. A közelmult szinészei között is akadtak sikeres, sőt olykor kitünő irók. Találomra és példaképpen csak Egressy Gábort, vagy az ujabbak közül Gabányi Árpád, Hegedüs Gyula, Kazaliczky Antal, Sziklai Kornél, Deréky Antal, Jászai Mari nevét emlitjük.

Most azonban nem a szinháztörténelem, még kevésbé az irodalomtörténelem van soron: most csak az aktuális szinmüvészek között néztünk szét és az élő magyar szinészek közül irtuk össze azokat, akik az irodalommal több és kevesebb sikerrel próbálkoztak meg. Vannak köztük nagy szinmüvészek és epizodisták, akadnak olyanok, akiket az irodalmi munka már végleg eltéritett a szinpadtól és akik csak mellékfoglalkozásnak, vagy éppen csak szabad idejük kedvtelésének tekintik az irást, találkoznak olyanok, akiknek irói minőségben is kijutott a népszerüségből s olyanok is, akiket éppen csak azért emlitünk fel, hogy a névsor tőlünk telhetően teljes legyen. Bizonyára igy is kimaradt közülük egynéhány, hiszen nincs, aki számontartson minden régen megjelent novellát, müsorról lekerült szindarabot, minden memoárt, dolgozatot, verset. A budapesti irószinészek névsora abc-rendben itt következik:

ANDAY ERNŐ a Renaissance Szinháznál számos nagyobb szerepet játszott, majd a *Magyar Szinház* rendezője és az *Uj Szinház* tagja lett. Ma már szinmüvészi minőségében nem müködik, viszont egyike a legjobb fiatal szinpadi szerzőinek. *Hazudj, édes* cimü vigjátéka jött elsőnek szinre, amelyet az *Erdélyi diákok*, a *Tommy és társa* követett. *Baskircsev Mária* cimü szinmüvét amelyet Bálint Lajos társaságában irt, tavaly mutatta be a Nemzeti Szinház, Kästner *Három ember a hóban* cimü regényéből készült vigjátékát most játssza sikerrel a Royal Szinház.

BALASSA JÁNOS rokonszenves, fiatal szinész, igen jó humorista, akinek tárcái, humoreszkjei gyakran jelennek meg a fővárosi napilapokban és folyóiratokban.

BÉKEFFY LÁSZLÓ a Szinmüvészeti Akadémián végezte tanulmányait, azután a Ferenczy-kabaréban, Medgyasszay-kabaréban és másutt müködött szinészi minőségben. Legutóbb a Magyar Szinházban ért el figyelemreméltó szinészi sikert. Konferáló müködésén kivül kétszáznál több kabarétréfát és egyfelvonásost irt, több operettet és filmszcenáriumot. *Bazsa-rózsa* cimü háromfelvonásos vigjátékát (társszerzője *Raggambi* András) a Magyar Szinház mutatta be, két szinmüvét nagy sikerrel játszotta a *Nemzeti Szinház*. Nem sokan tudják, hogy Békeffy a szövegirója a ma is népszerü *Néha-néha visszatérnek a tavaszi álmok* cimü dalnak, amelynek zenéjét *Heténgi-Heidelberg* Jenő szerezte.

BRAMMER és GRÜNWALD, a világszerte ismert „bécsi" operett-librettista társascég, mindkét tagja *magyar szinész volt.*

CSORTOS GYULA is sikerrel próbálkozott meg a szindarabirással. Sorozatosan játszották *Sylvio kapitány* cimü darabját, amelynek Fazekas Imre volt a társszerzője és nagy érdeklődéssel fogadta a közönség a *Rasputin* cimü drámát, amelyet *Laczkó* Géza társaságában irt s amelyet a Magyar Szinház mutatott be. Az irodalmon kivül a festészet is érdekli Csortos Gyulát, aki éppen ennek a Rasputinnak maga tervezte a szinlapját is. Kevesen tudják, hogy Csortos passzionátus asztalosmester, akinek a nappali szobájában hatalmas gyalupad áll. Különböző apró tárgyakat, csecsebecséket készit szabad idejében a kiváló és sokoldalu müvész.

DEZSŐ JÓZSEF, a Nemzeti Szinház tagja, *Utolsó fejezet* és *Egyszál mirtusz* cimen szindarabokat irt és szerkesztője volt a *Mükedvelők* cimü szinházi szaklapnak.

DITRÓi MÓR, a Vigszinház volt kiváló müvésze és főrendezője, *Csángók* cimen sikeres népszinmüvet irt *Eötvös* Károly Lajos társaságában és nemrégiben bocsátotta nyilvánosságra *Komédiások* cimen érdekes viszszaemlékezéseit.

ERŐDY JENŐ, a Magyar Szinház tagja, nagytudásu szinésztörténeti iró. Sok szakmunkája, értekezése jelent már meg.

FARAGÓ ÖDÖN, a kitünő rendező és szinmüvész, tanulságos értekezést irt szinigazgatói tapasztalatai alapján *A vidéki szinészet ujjáteremtése* cimen. Röviddel ezelőtt jelent meg *Emlékek* cimü munkája.

FEDÁK SÁRI emlékirataival jelentkezett az irodalom szinpadán, amelyeknek igen nagy sikerül volt. Néhány év előtt jelent meg kellemes feltünést keltve *Utközben* cimü kétkötetes életregénye.

GÓTH SÁNDOR *Vengerkák* cimü drámája, amelyet Pásztor Árpád társaságában irt, emlékezetes sikere a Vigszinháznak. Legujabb müve a *Karenina Anna* cimü opera, amelyet *Hubay Jenő* zenésitett meg és az *Ének a buzamezőkről* cimü Móra-átdolgozás, Relle Pál társasjátéka. Egyike a legjobb szinpadi müforditóknak. Első forditása 1897-ben került szinre, azóta többszáz szindarabot forditott, különösen franciából és oroszból a legkülönbözőbb magyar szinpadok számára.

HAJMÁSSY MIKLÓS, a Magyar Szinház jeles müvésze, háromfelvonásos szinmüvet irt, amely legközelebb kerül szinre az egyik drámai szinházban.

HARMATH IMRÉRŐL kevesen tudják, hogy mint szinész kezdte a pályafutását. Első szerepe — *Faust Mephistoja* volt. Igaz, hogy csak a szinésziskolai előadáson alakitotta, de ennek alapján a Magyar Szinház azonnal leszerződtette drámai szerepkörre. A prózától s a komoly müfajoktól hamar az operettre tért át, előbb mint szinész, azután mint versiró, végül mint librettista. Első operettjét, amelynek *Fogadjunk* volt a cime, 1918-ban mutatta be a Budai Szinkör. Azóta többszáz önálló darabot irt, köztük vigjátékot, operettszöveget, kabarétréfát és megszámlálhatatlan sanszont, kuplét, operettverset.

HORVÁTH JENŐ, a Nemzeti Szinház müvésze, társszerzője a *Veszedelem* cimü drámának, amelyet *Somlay* Arturral együtt irt. A Vigopera mutatta be sikerrel.

HOSSZU ZOLTÁN, a Nemzeti Szinház népszerü müvésze, *Dani bá'* néven gyakran adta elő saját magánjeleneteit és humoreszkjeit gyakran közölték különböző lapok.

HUSZÁR KÁROLY (Pufi) csak a legutóbbi időben próbálkozik az irással, amiben nagy siker kiséri. Nemrégiben könyve jelent meg *Egy kövér ember emlékiratai* cimen. Humoros cikkeket ir folyóiratokba és több nagysikerü felolvasást tart.

JÁRAY HARS, a kitünő bécsi szinész, akit a budapesti közönség főleg filmjeiről ismer, *budapesti születésü és magyar állampolgár.* Amellett, hogy kitünő szinmüvész, sikeres szerző is. Legutóbb Budapesten is játszották *Ist Geraldyne ein Engel?* cimü vigjátékát, amelynek Bécsben ő maga játszotta a férfifőszerepét.

KABÓK GYŐZŐ, a kitünő komikus, ismert humorista is, aki állandóan dolgozik fővárosi humoros folyóiratokban.

KARDOS ANDOR, a bohémvilág népszerü *Dumija*, hosszu ideig *a Magyar Szinház tagja volt.* Amikor a szinpadtól visszavonult, teljesen az operettirásra adta magát. Operettjei közül számtalannak volt nagy sikere, legismertebbek az *Éva és a férfiak*, az *Éva grófnő*, a *Biarritzi Vénusz*, a *Szökik az asszony.*

KÖRNYEY PAULA, a Nemzeti Szinház kiváló müvésznője, több szindarabot és igen sok verset irt. *Klaudia* cimü drámai költeményét az egri szinház mutatta be először, *A thagastei sas* cimü drámáját a *Városszinház* játszotta nagy érdeklődés előtt 1924-ben. *Több önálló verseskötete* is jelent meg, amelyek igen előnyös fogadtatásban részesültek.

KÜRTHY GYÖRGY, a Nemzeti Szinház kitünő szinésze, igen sokoldalu müvész. Jóideig mint *szinikritikus* müködött különféle budapesti napilapoknál és folyóiratoknál. 1929-ben a *Varázsló* cimü librettóval *megnyerte az operaszövegpályázatot.* Még egy pályázatot nyert, amely nem irodalmi, hanem festői kvalitásaival áll összefüggésben: a magyaros kisiakás-pályázat győztese lett néhány tervével. Karrikatura-kötetein kivül megjelent *Az ős* cimü fantasztikus regénye, a *Flamma vestalis* cimü munkája, a Pesti Szinház pedig sikerrel játszotta *A teve* cimü szindarabját.

LÁSZLÓ MIKLÓS, az Andrássy-uti Szinház népszerü komikusa, aki fiatal kora ellenére különösen öregember-alakitásaival ecsellál, hivatásos iró. Évek óta kedvelt szerzője a legkülönbözőbb budapesti kabarészinpadoknak. Tavaly általános, kellemes meglepetésre *A legboldogabb ember* cimü életképét a Nemzeti Szinház fogadta el és *Vaszary* Piroskával, *Rózsahegyi* Kálmánnal a főszerepekben oly jelentős sikerrel mutatta be, hogy már több külföldi szinház is lekötötte előadásra. Mint kuriozitást megemlitjük, hogy a magyar szinháztörténet ismer még egy *László* Miklós nevü iró-szinészt, 1840-ben *Polgári és erényes* cimü vigjátékát bemutatták Budapesten.

NAGY ADORJÁN, a Nemzeti Szinház müvésze, a budapesti Pázmány Péter tudományegyetem lektora. Ebben a minőségben alapos müvelője a beszédtechnikai tudományának s ebben a tárgykörben számos értekezést irt.

NAGY GYÖRGY, a Belvárosi Szinház kitünő fiatal müvésze, Szegeden hosszu ideig mint ujságiró müködött, regényt is irt.

PÁLMAY ILKA, az egykori nagy operettprimadonna, érdekes memoárokat irt.

PATAKY JÓZSEF, a Nemzeti Szinház müvésze, egyike a legkitünőbb magyar szinháztörténelmi iróknak. Számtalan könyvet, dol-

---

ran aranyakat is osztogatott szét a kéregetők között s budapest müködésekor nem egyszer jutalmazta a Zeneakadémia egy-egy növendékét is arannyal, ha valamelyikkel különösen meg volt elégedve. Néhai *Bloch* József, a nagy hegedüpedagógus mesélte, hogy *Liszt* egy izben felrendelte őt a lakására, ahol a Benedictus hires hegedüszólóját játszatta el vele. Zongorán persze ő maga kisérte. Ugy meg volt elégedve a tizenhétesztendős, de tizennégynek is alig látszó fiu játékával, hogy egy huszfrankos aranyat és egy hatalmas havannaszivart adott neki. Az utóbbit *Bloch* ezüstpapirba csomagolva halálig megőrizte.

Amilyen nagylelkü és adakozó volt *Liszt* az anyagiak terén, épp ugy nem fukarkodott szellemiek tekintetében sem, ha zenéről volt szó. Még azt szem vette rossz néven, ha zenei gondolatait, vagy ötleteit mások kisajátitották, ami pedig nem egyszer történt meg. De ez nem is csoda. Hatalmas szelleme óriási hatással volt korának zenei ujitóira, s még *Wagner* Richard sem lehetett volna azzá, akivé lett, *Liszt* Ferenc nélkül. Itt nemcsak *Liszt* tekintélyét és hathatós pártfogását gondoljuk, amely lehetővé tette a germán zenetitán müveinek méltó szinrehozatalát, hanem alkotásainak befolyását, pályatársainak gondolkozását. *Wagner* dolgozási módjában és hangszerelésében igen sokat tanult *Liszt* akkor még egyáltalában nem népszerü szerzeményeiből, sőt előfordult, hogy kisebb-nagyobb változtatással egyik-másik zenei gondolatát is átvette. Ebből maga *Wagner* sem csinált titkot, s Bayreuthben az egyik ünnepi előadás próbája közben odaszólt *Lisztnek:*

— Ez a téma töled való, papa!

— Nem baj — felelte rá Liszt mosolyogva. — Igy legalább meghallgatják és beveszik az emberek.

Müvészi önérzete mellett sohasem volt öntelt s a nagy diadalok nem széditették meg. A társas érintkezésben kedves, szerény és szeretetreméltó maradt akkor is, amidőn az egész zenei világ őt ünnepelte. Ötletes társalgásával nemcsak a hölgyeket, de a férfiakat is elragadta és lebilincselte, nem csoda tehát, hogy az előkelő társaság valósággal vetekedett érte. Akár itt tartózkodott, akár külföldön, alig tudott eleget tenni a meghivásoknak. Ezért azután, hogy maga elé tüzött feladatát elvégezhesse, akárhányszor még kocsijában is dolgozott. Budapesten is sokszor látták őt csukott bérkocsiban, egyik kezében égő gyertyával, a másikban pedig kéziratos kottacsomaggal, amelyet utközben tanulmányozott át.

Tizenhárméves korától kezdve előkelő szalónokban mozgott, s igy a társasélet legelemibb kelléke, az önfegyelem, szinte vérévé vált. Bármily kellemetlenül is érintette valami, indulatait többnyire leküzdötte s ha egyszer-másszor kissé ki is robbant, a következő pillanatban már jóvátette hibáját. Igaz, hogy csak ritkán, s akkor is leginkább csak kártya közben feledkezett meg magáról. A hazardjátékok nem érdekelték, ellenben nagyon szerette a whistet, a mai bridge ősapját. Szenvedélyesen játszott s késő öreg korában, amikor már nem szivesen ment el este hazulról, akárhányszor néhány növendékével whistezett a lakásán. Egyizben nagy slammet csináltak ellene, mire dühösen felugrott:

— Ez az a sokszor hangoztatott növendéki hála? — kiáltotta, de hirtelen elröstellte magát s fiókos szekrényéből egy csomó havannát adott mindegyik fiatalembernek.

— Csak tréfáltam — mondta engesztelésül.

Igaz magyar ur volt. Ha nem hangoztatta volna annyi levelében a magyarságát, egyéni vonásaiból akkor is meg lehetett volna állapitani benne a magyar főuri tipust. Lovagias gondolkozása, példátlan bőkezüsége, minden jó és szép iránt való önzetlen lelkesedése, mély vallásossága és liberális életfelfogása mind olyan tulajdonságok, amelyeket *Széchenyi* István gróftól és *Eötvös* József bárótól kezdve korának igen sok magyar előkelőségében is megtalálunk. Zenei lángelméje természetesen egyedülállóvá emelte őt. De a lángelmén kivül is tökéletes emberi vonásokkal ékeskedett, beigazolva a régi tételt, hogy nagy müvész csak nagy ember lehet.

Megnyilik a Pesti Szinház, a Vigszinház kamaraszinháza

Fodor László uj szindarabja: „Érettségi"

Pénteken, október 25-én.

A jövő hét péntekjén, október 25-én megnyilik a *Vigszinház* kamaraszinháza, a

Pesti Szinház.

Vörös Pál tervei alapján uj köntösbe öltöztették az intim hatásu kis szinházat, amely igy Pest egyik legszebb, legelegánsabb szinházhelyisége lett.

Fodor László uj darabjával nyilik a *Pesti Szinház.* Az

Érettségi

egy leánygimnázium életét viszi szinpadra. Vidám és komoly jelenetek váltakoznak a darab izgalmas meséje keretében és olyan alakitásokra adnak alkalmat, amelyek ritkitják párjukat.

A két főszerepet

Muráti Lili és Somló István

játsszák, de a parádés szereposztásban a magyar szinészet legfényesebb neveivel találkozunk.

Makay Margit, Vaszary Piroska, Góth Sándor, Kabos Gyula

jutottak a darabban vezető szerepekhez.

Mellettök

Ladomerszky Margit, Tolnay Klári, Pártos Erzsi, Szombathelyi Blanka, Váry Gyöngyi, Vértes Lajos, Perényi, Peti, Bárdi, Vértes Tibor

jutottak nagyobb feladathoz.

Rendező: *Hegedüs* Tibor.

Diszlettervező: *Vörös* Pál.

Az első előadások jegyeit már árusitják.

Kürthy György

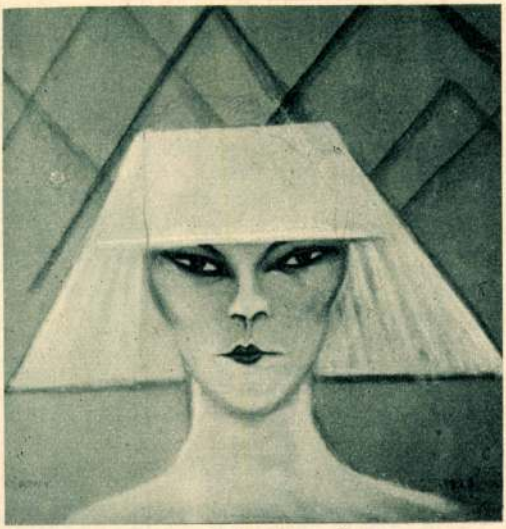

Kürthy György festménye

Bajor Gizi arcképe

Színházi Élet 1936.

7. sz.

— **A julius 20-iki tettyei ünnepély szenzációi.** A Géza bácsi által julius 20-án vasárnap délután, a Tettyén rendezendő nagyszabásu ünnepélynek szenzációi lesznek: 1. Száz magyar ruhás kis leány felvonulása és tánca. 2. A pécsi népzenészek ez alkalomra egy bandába tömörült hatalmas zenekarának nagyszabásu hangversenye Darázs Józsi, Jónás Bandi és Horváth Józsi népszerü és kiváló zenekarvezetők vezetésével. 3. Ihar Ferenc tárogató művész kurucz nótái. 4. **Szépségverseny:** I. nyertes saját arcképe, amelyet a kiváló Hidasi-Piló Sándor festőművész fog megfesteni. II. dij 3 drb. kabinet kép és 3 lev. lap fénykép a nyertesről. III. dij 6 drb. lev. lap fénykép a nyertesről. A két utóbbi dijat a Széchenyi-tér 2. szám alatt levő Csehi fotó terme ajánlotta fel. 5. Minden gyermek egy zsemlyét kap ajándékba és két hektó limonádét kapnak ingyen a gyermekek. 6. Délután 3—5-ig különféle versenyek a leány és fiu gyermekek részére összesen két millió korona értékü nyereménytárgyakkal. 7. Tombola igen értékes nyereménytárgyakkal, konfetti és szerpentin. 9. A csodasárkány, 9. Gyönyörü tüzijáték. 10. Kimagasló pontja a müsornak a kitünő tanulóknak ünnepélyes megjutalmazása. Belépő dij: gyermekeknek 3000, felnötteknek 5000 korona. Mindenkit szeretettel vár a Géza bácsi.

— **Jótékonyság.** A gyüdi templom restaurálására Zdesek Ferencné 50 ezer, a tüdővészes varrónőnek Beck Lajos kanonok 100,000, kor., Czernohorszky József apátplébános Steiner Lajos dr. szekszárdi ügyvéd emlékére, valamint egy névtelen egyenkint 50,000, H. L. 25,000 és Névtelen 10,000 koronát adományooztt a Dunántul szerkesztősége utján.

— **Kirándulás a Jakabhegyre.** A pécsi iparosok olvasóköre f. hó 20-án vasárnap egész napos társas kirándulást rendez a vadregényes Jakabhegyre, melyre ezuton hivja meg a kör tagjait és ismerőseit a vezetőség. Társas szórakozásról valamint jó hegyi borokról gondoskodva van. Indulás reggel pontosan 6 órakor a sétatérről. Utirány Báthory és Makár-utcán keresztül Magyarürögnek. Poharat mindenki vigyen magával.

— **Szerencsétlenség a kocsmában.** Szerdán este a Barátur környék 23. alatt levő vendéglőben borozgatott Árpád József városi erdőőr és Juhász Gyula a mecsekszabolcsi utépitéshez vezényelt tizedes. Közben Árpád meglátta Juhász revolverét és azt nézegetni kezdte. A Frommer-pisztoly véletlenül elsült és golyója a másik asztalnál ülő Horváth József pécsi népzenészt találta. Beszállitották a városi közkórházba. Állapota szerencsére nem veszélyes.

— **Lopások.** Ripszám Nándor hivatalszolga kijelentést tett a rendőrségen, hogy a gyüdi zarándoklat alkalmával a csomagszállitó kocsiról valaki lelopta felesége szürke vászon ból készült kézitáskáját, amelyben kendő, egy pár szandál, két abrosz, élelmiszerek és egyéb apróság volt. Kára fél millió korona. — Breuer Gyula illatszertáros azért tett panaszt, mert üzletében valakinek felváltott százezer koronást és tévedésből 200,000 koronát adott vissza. — Csizmadia Józsefné sz. Hirt Anna Halas-telepi lakos azért tett feljelentést, hogy lakásáról valaki ellopott egy ezüst gyöngyszemekből álló nyakláncot. A lopás már régebben történhetett, de csak most vette észre. Kára 200,000 korona. A rendőrség mindhárom ügyben megindította a nyomozást.

— **Jó és olcsó fényképet** csak **Csehi fotótermében** kaphat Széchenyi-tér 2. Tel. 9—75. (7087)

Szekszárdi bor

But felejtet délben, este.
Aldott legyen minden cseppje.
Mindenkinek, aki kéri
Auth Keresztély olcsón méri.
Megérzi az, aki issza:
Béke idők minden kedvét
A szivébe hozza vissza.
Kapható: Pécs, Ferenciek-utca 15.

— **Kész női ruhák és felöltők kedvezményes beszerzése Löwy Testvéreknél, Ferenciek-u. 1.** A vételár egy része azonnal, a hátralék megegyezés szerint fizethető. Olcsó szabott árak, álemelés nélkül. (6992)

— **Használt** 1 literes üvegeket magas áron vásárol a „Mi boltunk."

Gaumont mestermü
A HALÁLVITORLÁS
BIMBULÁVAL AZ APOLLÓBAN.

Szinház

Kerékkötője volt-e Kürthy a pécsi társulatnak?

Egy rágalmazó nyilatkozat

Pécs, jul. 17. — A Zalai Közlöny julius 16-iki számában Roboz Elek, az Országos Színészegyesület főtisztviselőjének a pécsi szintársulattal kapcsolatos nyilatkozatát közli, a mely egyenesen felháboritó. Roboz Elek olyan nyilatkozatot tesz a még Párisban tartózkodó Kürthy Györgyről, amelyeket kizárólag a valóság és igazságosság érdekében a leghatározottabban meg kell cáfolnunk és visszautasitanunk.

— Régi szokásomhoz hiven — nyilatkozik Roboz — a nyár folyamán meglátogatom az ujabb szinigazgatókat. Különösen érdekel Asszonyi direktor működése, mert ismertem azt a sok nehézséget és akadályt, mivel ez a fiatal kezdő küzdött meg, akit mint színészt is nagyon ambiciózusnak ismertem. Érdekel az ő direkciója azért is, mert a pécsi pályázat késői volta miatt a szervezkedésre alig volt ideje. Szinte fejnélküli kapkodással, hevenyészve kellett társulatot összeállitania. Amire másoknak hat hónapjuk volt, azt neki pár hét alatt kellett nyélbeütnie. Ez annál is nehezebb feladat volt, mert Pécs a legkritikusabb városok egyike, ahol nem a müsor határoz, hanem az előadások belső értéke s ahol a közönség már évtizedekkel előbb fejlett zenei kulturával birt, ami sokat fejlődött is azóta s csak az utóbbi időkben mutat némi stagnációt.

— Ami az előadások anyagi eredményét illeti, határozott megnyugvással fogadtam Asszonyi működését.

— Hogy milyen befolyást gyakorolt Kürthy a társaság vezetésére? Én egy pillanatig sem tartottam egészségesnek a társulást, nem láttam mögötte sem anyagi, sem erkölcsi garanciákat. **Kürthy első pillanattól kezdve kerékkötője volt a társaságnak.** Asszonyinak csak szerencséje, hogy Kürthy megvált a társulattól.

— A kultuszminisztérium és az Országos Színész Szövetség sok tekintetben segitségére van Asszonyi direktornak. Szilágyi Vilmosnak, az egyesület 25 éve elnökének kedvenc terve volt a Pécs és Nagykanizsa közti kapcsolat. E tervének megnyerte Sallay Géza dr. színészeti főfelügyelőt is. Fájdalom, Kanizsát nehezen lehetett bekapcsolni, mert nincs megfelelő helyiség. Ekkora társulatnak, Asszonyi sok milliós felszerelésének és diszleteinek ez a helyiség teljesen alkalmatlan már kicsisége miatt is. Igy történt, hogy külön kisméretü, egyszerü diszletekkel kellett jönnie a társulatnak.

— Alkalmam volt néhány előadást végig nézni. A pécsi megnyitó János vitéz és Ocskay brigadéros óta, mult szeptember közepe óta óriási haladást látok.

— Itt tartózkodásom eredményeképen megállapithatom, hogy Asszonyi László nemcsak hozzáértő direktornak mutatkozik, hanem mint színész is pompásan állja a helyét. Vannak bizonyos hiányok a társulatban, aminek oka, hogy nem volt idő a szervezésre. A jövőre biztos garanciát látok, hogy egyes hiányzó szerepkörök pótlásával ezek a hiányok is eltünnek.

— Átnéztem a szerződéseket, miből örömmel konstatálom, hogy ha igy fejezi be Asszonyi a szervezkedést, akkor a pécsi lesz az ország legelső vidéki szintársulata.

— Hogy megy a szinház? Ezer nehézséggel küzd minden társulat. Mégis nehezen tudnak megélni a színészek. A legzsufoltabb ház bevételeit is jelentékenyen megcsorbitja a 10% vigalmi adó, (ezt ugyan a városok elengedik), a 3% forgalmadó, 6—10% jogdij,, 2% jegypótdij a színész nyugdijalapra, anyagdijak, aztán a tulajdonképeni egyéb adók horribilis összege. A végén a bruttó jövedelemnek csak 40—50 százaléka marad a társulatnak. Ennek a társulatnak csak a zenekar kerül havi 16 milliójába.

Szó szerint ragadtuk ki a zalai lapból Roboz Elek nyilatkozatát, a mely után meg kell állapitanunk, hogy vagy Roboz nem ért a színészethez, vagy félrevezették. Mert lehetetlennek tartjuk, hogy komoly ember ilyen lehetetlen kijelentést tegyen. A szini szezón alatt a pécsi társulatnak legkiválóbb művészi ereje Kürthy György volt. A legjobb drémai előadások Kürthy György rendezéséhez és játékához füződtek. Kürthy vérbeli művész ember, de nem kalmár s ha Roboz ur szakértelemmel nyilatkozott volna ugy, megkellett volna állapitania, hogy Kürthy György elsőrendü volt mint rendező, messzire kimagasló, mint művész, de mint direktor bohém alaptermészetéből, végtelen jószivüségéből folyólag nem értett az anyagiakhoz, az adminisztrációhoz. Kürthy György sokkal magasabban áll, mint művésztehetség semhogy az adminisztrációból folyó hanyagságokért, amelyekben egyébként Asszonyi társa is osztozik, ilyen könnyelmü kijelentésekkel lehessen elintézni.

A távol levő Kürthy javára, amikor ezt megállapitjuk, hozzátehetjük azt is, hogy mi jószándékkal nézzük Asszonyi igazgató törekvéseit, de az ilyen Roboz-féle jóakarat, amely más érdemeinek lebecsülésével akar kedvezni Asszonyi direktori működésének, nem jó vért szül s Asszonyinak nincs rá semmi szüksége.

Pécs város közönsége mindenkor jóakarattal nézi a szinházat, de a méltánytalanságokat nem szereti, mintahogy nem kedveli a hivatalos ugynevezett szakértői megállapitásokat sem, lévén Pécs intelligens publikumának jobb szeme és helyesebb itélőképessége.

MOZI

Péntek, julius 18.
Parkmozi: 6, fél 8 és 9 órakor
Menekülés a csók elől.
(Pillangótánc)
Az álom és valóság komédiája 8 felvonásban. Főszerepben: BÉBÉ DANIELS.
A két utolsó előadás zenekarkisérettel, az utolsó előadás kedvező időben a kertben.
Apollo: SZÜNET.

Sport

Hirek az Olympiászról

USZÁS

Páris, julius 17. — **A 200 m. hölgymelluszás** 2. előfutamában Molnár Ella, az angol Morton, a luxemburgi Kooter és az amerikai Coleman után negyediknek érkezett be és ezzel kiesett a további küzdelemből.

A 100 m. hátuszás második futamában Bartha Károly 1 p. 18.mp. alatt győzött az angol Macdowell ellen. Luningat (Amerika) aki Bartha előtt megnyerte az előfutamot, keresztezés miatt diszkvalifikálták.

400 m. gyorsuszás előfutamait Breyer (Amerika), Ake Borg és Arne Borg (Svédország), Smith és Weiszmüller (Amerika) nyerték. Weiszmüller Clarton ellen győzött, mig Arne Borgot, aki a finisben megállt és hátranézve ellenfeleit biztatta és kigunyolta, a közönség kifütyülte.

A vizipoló előmérkőzések során Belgium Csehországot 5:1 (3:0), Franciaország pedig Svédországot 4:2 (1:1) arányban verte meg. **A franciák győzelme nagy meglepetés.** A csütörtöki döntőben ezek után Belgium és Franciaország kerül összse. Ha a belgák győznek, a magyar csapat még a franciákkal és csehekkel küzd a második helyért.

Hella, jul. 15. — B) vizipolócsapatunk a Schwinnverein Hellét 0.1-es félidő után 5:1re verte. A gólokból Turnovszky kettőt, Sándor, Tury, Beleznai egy-egyet lőtt.

Weisenfels, jul. 16. — B) csapatunk Weissenfels válogatott ellen fölényes játék után 13:8 (8:0) arányban győzött. Legjobb ember Sándor, aki egymaga nyolc gólt lőtt.

A 100 m. hátuszás első középdöntőjében Barta 1 p. 19.4 mp. alatt a 3-ik lett s igy a döntőbe került.

ATLETIKA

A KAOT atlétái minden versenyt megnyertek Berlinben.

A BSC versenyén Gerő a 100 m. síkfutást 10.8 mp. alatt, Kurunczy a 400 m.-est 51 mp. alatt nyerte meg, mig Mayer a távolugrásban győzött 678 cm.-el. A KAOT stafétája mind a 4×100, mind a svédstafétában győzelmet aratott.

A MAC—MOK julius 22—23-iki versenyén ujabban Focz Rayt a kiváló amerikai középfutót is sikerült megnyerni a rendező bizottságnak.

TENNISZ

A szerencsétlen sorsolás már a harmadik fordulóban hozta össze bajnokunkat Kehrling Bélát az amerikai Williams-sal, kinek minden erejét össze kellett szedne, ha csak minimálisan is akart győzni rándult lábu bajnokunk ellen. Felváltva győznek az első négy szettben mindig egyenlő arányban 6:4, illetve 6:3-ra, ugy hogy a döntő szett előtt 2:2-re állt a mérkőzés, melyet elkeseredett küzdelem után az amerikai nyer meg 6:3 arányban s ezzel a maga javára dönti el a mérkőzést.

KARDVIVÁS

Az egyéni verseny selejtezőjéből Terstyánszky 6 győzelemmel, mint első az elődöntőre kvalifikálta magát.

Az elődöntő első pouljában Puliti (olasz lett első 7 győzelemmel, második Pósta dr. 6 győzelemmel. Mindketten a középdöntőbe jutotak.

A középdöntő első pouljában a magyar **Garay** 6 győzelemmel **harmadik lett, Terstyánszky** 4 győzelemmel **ötödik.**

A második poulban **Schenker** 6 győzelemmel **harmadik lett. Garay és Schenker döntőbe kerültek,** — Terstyánszky azonban kiesett.

Tőzsde

Budapest, jul. 17. — A M. N. B. hivatalos deviza árfolyamai: Amsterdam 31200, holland forint 30400—31400, Bukarest 365—385, lei 355—385, Kopenhága 13130—13340, dán korona 12930—13340, Krisztiánia 10880—11060, norvég korona 10680—11060, Brüsszel 372o—379o, belga frank 3690—3790, Páris 4170—4270, francia frank 4140—4270, Prága 2395—2445, szokol 2375—2445, Zürich 14760—14990, svájci frank 14560—14990, Stockholm 21550—21900, svéd korona 21300—21900, Bécs 114.40—116.30, o. kor. 113.9—116.30, Newyork 81150—82450, dollár 80650—82450. Változatlanok: Milano 3500—3750, lira 2470—2570, London 355ooo—36o6oo, angol font 352ooo—36o600, Szófia 580—595, leva 565—595, Belgrád 955—975, dinár 935—975.

Összefoglaló magánforgalom: A tegnapi tőzsde szilárdabb irányzata az utótőzsdén és a délutáni magánforgalomban teljes üzlettelenség váltotta fel, amely ma délelőttre is áthuzódott. Kötések csak elvétve fordultak elő, mig az arbitrage és valuta papirokban nincs kötés. H. Hitel 560—565, O. Hitel 165—170, Földhitel 310, Leszámitoló 82—84, Kerbank 1275—1290, Pesti Hazai 3600—3650, Salgó 560—565, Köszén 3125—3175, Urikányi 1050, Kohó 460, Államvasut 540—550, Szászvári 350, Fegyver 1500—1525, Cukor 2500, Georgia 450—455, Spódium 140—145 Gummi 32.

Terménytőzsde: A mai terménytőzsdén az irányzat gabonában szilárd, egyebekben tartott. A buza 2500—5000 koronával drágult. A forgalom élénk. Hivatalos árfolyamok: buza 76-os tiszai 367½—372½, egyéb 362½—356½, 79-es tiszai 370—375, egyéb 365—370, 76-os tiszai uj 352½—357½, egyéb 347½—352½, 78-as tiszai uj 362.5—367.5, egyéb 357.5—362½, ó rozs 305—315, uj 300—310, tak. árpa 295—310, zab 335—345, tengeri 395—305, repce 530—550, korpa 20—235.

Sertésvásár: Felhajtás 8500. Árak könnyü 21½—24, közép 23—25, nehéz 24—25½. A vásár élénk volt.

Zürich, jul. 17. — (Zárlat.) Páris 2830, London 2406, Newyork 550, Milano 2370, Brüsszel 2520, Budapest 68½.

Felelős szerkesztő: LINDER ERNŐ
Kiadja a Dunántúl Könyvkiadó és Nyomda Részvénytársaság.
Nyomatott a Dunántúl r.-t.-nál.

Fürdőre és üdülésre utazó közönségnek

igen alkalmas **szórakozást nyujtó olvasni való könyvek, szépirodalmi müvek** nagy menyiségben érkeztek raktárra, miért is elutazása előtt **jöltétlen tekintse meg**

a **„DUNÁNTÚL" könyvkereskedés** (Széchenyi-tér 9. sz.)

dús könyvraktárát.

Arca bájos lesz! Szeplője, májfoltja **nem lesz ha ÉDEN-crémmel**

ápolja. — Főraktár „Éden" drogéria Pécs, Király-u. 18. Kapható: Mohács Meltzer drogériában, Siklós Hangya Szövetkezetben, Szigetvár Szendy János illatszertár, Vajszló Kiss Lajosnál, Sellye Makovics István illatszertárban. Szabolcsbányatelep: Rosprim Pál. Bátaszék: Szeifert János

Befőzéshez kristálycukor

még **mindig** 19600 K-ért valamint valódi Saliczyl Pergament és zsineg a legjobb minőségben kapható:

Geltch és Graef

csemegében. 7070

VESZEK férfi, fiu ruhát a legmagasabb árban. Meghivásra házhoz megyek Frankfurter Ármin Irányi Dániel-tér 10. Telefon 470 920

Teréz-utca 10. sz.

HÁZ

szabad kézből eladó. Érdeklődni lehet a **Béka boltban.**

Lakás!

Felső Balokány-utca 23. szám alatt 1 szoba, konyha, komplett **háló buforral** együtt átvehető. 2370

Nagyon sürgősen

keresek 1—2 és 3 szobás azonnal átvehető lakásokat a város bármely részén, 8—15 és 25 millió koronáig. Sürgős ajánlatokat kér

Kommerzia Siklosi-u. 3

Minden megrendelő ajándékba kap egy nagy fényképet Csehi fotóterméből Széchenyi-tér 2. Tel. 9-75. **Mélyen leszállitott árak.**

Jól főző, megbizható, komoly, mindenes

szakácsnő,

jó bánásmóddal és fizetéssel mielőbbi belépésre kerestetik.

Bővebbet a **„Mi boltunkban" Ferenciek-u. 50.**

Nagy Singer sülyesztő

varrógép eladó.

Munkácsy Mihály-utca 27. sz. 2371

98 ezer korona párja a kitünő minőségü **fehér női cipőnek** Egész finom minőségben . . 125 ezer korona

90 ezer kor. **tennisz, torna, strand és utcai cipők** fehér, szürke, barna és fekete szinekben, vastag, vörös gummitalppal, feltétlenül megbizható minőség Férfi nagyságban 120, Gyermekek részére 70 és 80 ezer korona

190 ezer korona párja legfinomabb minőségü valódi duplatalpu és francia fazonu egész la bivalybőrtalppal ellátott **tenniszcipőnek** Férfinagyságban 240 ezer K

120 ezer kor. párja 27—30 számig garantált legjobb gyártmányu **fehér gyermekvászoncipőnek** 30—35 számig 135 ezer korona

190 ezer korona a legjobb minőségü gyönyörü francia sarkos, rámás varrott **férfi fehér vászoncipő**

50 ezer kor. párja 18-22 számig a **valódi tehénbőrszandálnak** la minőség, 23-26 számig 60 ezer kor. 27-29-ig 70 ezer, 30-35-ig 85 ezer kor.

Házicipők gyönyörü kivitelben 80 ezer K feljebb

SCHÄFER cégnél, Budapest, I. Döbrentei-tér 4-6 Telefon 57). Kereskedőknek engedmény. Vidékre utánvéttel.

Sarok házhely 1369

150 négyszögöl közel a budai vámhoz, épitéshez viz van, 10 millió korona. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Keresünk

igényjogosult készpénzfizető vevőink részére egy-, két- és háromszobás szép

lakást.

„Szücs" Ingatlan iroda Apáca-utca 7.

A legnevesebb orvosprofesszorok ajánliják a

SALANT

A „SALAN" üditő, gyógyitó, tökéletesen fertőtlenit és teljesen szagtalanit.

ISMERJE MEG ON IS!

Egyedüli tökéletes szer kéz, láb, hónalj, stb. izzadás gyógyitására. Minden szaküzletben kapható.

Főelárusitás viszonteladók részére: **„DÉLMAGYAR" gyógyárunagykereskedés RT. Pécs.**

QUODLIBET PASZIROZÓGÉP, babvágógép, husvágógép, tejköpülő, villany forralók, villany vasalók, mindenfajta háztartási cikk és **ZOMÁNCEDÉNY** nagy választékban, a legelőnyösebb árak mellett vásárolható **Schwartz Ignác cégnél** Pécs, Kossuth Lajos- és Sörház-utca sarkán. Telefonszám 385. (1) 6748

Kaposvári-utca 17. számu

családi ház

azonnal elfoglalható 3 szobás lakással, igen olcsó árban eladó. Bővebbet **Bod Ingatlan Forg. Iroda, Jókai-tér 7.** 7083

Meleg otthont

csak ugy biztosithat magának a télre, ha tüzelőjét már most beszerzi. Prima slavón bükkhasáb és elsőrendü poroszszén legnagyobb és legkisebb tételekben állandóan kapható a **Magyar Köztisztviselők Fogyasztási Szövetkezeté-nél** Irányi Dániel-tér 6. Telefon 12-40.

„Liliom-Angol Crém" és **„Brabant" arccrém** a legjobb arcszépitő szerek. Kaphatók: **Geltch és Graef** drogériában Király-u. 4. sz.

REMÉNY-PATIKA
Pécs, Mayláth-tér.

Pipere és háztartási cikkei:

Eredeti francia fürdőszappan	4000	Soda bicarbona 1 doboz —	1500
Velmetin Shampon — —	2200	Benzin 1 deci — — — —	3000
Zóra Liliom-crém — — —	9000	Sigorin poloskairtó — —	6000
Névtelen crém — — — —	20000	Svàb és csótányirtó — —	4000
Glycerin crém — — — —	1500	Phenolath kéz és lábizzadás elleni szer — — — —	16000
Tejcrém — — — — —	1500	Szalmiák cukor — — —	400
Prima kölni viz — —	11000	Citrom kivonat — — —	4800
Prima kölni viz dekája —	2000	Labodont fogkrém — — —	5000

Teréz-utca 1. szám alatt

üzlethelyiség

iroda fülkével és összefüggő raktár, mühely helyiséggel átvehető. Felvilágositást ad: 803 telefon. 7088

Köszönetnyilvánitás.

Mindazoknak kik felejthetetlen jó férjem és drága apánk

Kovács Mátyás

temetése alkalmával részvétnyilatkozatukkal, temetésen való megjelenésükkel, koszoruk és virágok küldésével fájdalmunkat enyhiteni igyekeztek, fogadják ezuton is hálás köszönetünket

A gyászoló Kovács család.

Tartott a magánforgalom

A mai magánforgalomban tartott volt az irányzat. Üzletkötés alig történt, mert a spekuláció visszavonult annál is inkább, mert Bécsből is gyengébb irányzatról érkezett jelentés. Délben javult a hangulat, de üzletkötés alig fordult elő. A tájékoztató árfolyamok tegnapi nivón mozogtak. A *pénzpiacon* csak kinálat van, a felajánlott tőkéket nem sikerült elhelyezni, mert rendkivül nagy fedezetet kivánnak. A *hadikölcsönkötvények* piacán változatlanok az árfolyamok.

A magánforgalom árfolyamai: Angol-Magyar Bank 31500—31750, Földhitelbank 132000, Magyar Hitel 330—333000, Ingatlanbank 170000, Kereskedelmi Bank 880000, Pesti Hazai 2100000, Magyar Általános Takarék 108000, Budapesti Gőz 129000, Hungária 85000, Viktória 365000, Magnezit 940000, Kőszén 2800000, Fegyver 580000, Ganz-Danubius 1800000, Ganz-Villamossági 920000, Lipták 21000, Rima 1030000, Ofa 465000, Nasici 1625000, Nova 205—210000, Tröszt 160000, Levante 95000, Magyar Cukor 1650000, Georgia 232000, Mezőhegyesi 96000, Izzó 990000, Goldberger 95000, Pamut 140000, Karton 46000, Danica 82000, Spódium 65000, Ostermelő 165000, Gumi 210000, Bőripari 85000, Telefon 122000.

A buza 7500, a rozs 5000 K-val drágult

A mai terménytőzsdén megszilárdult az irányzat s az árfolyamok lényegesen emelkedtek. Az áremelkedést az amerikai piacok szilárd irányzata idézte elő, *Chicagóban a buza 3 centtel drágult, a budapesti terménytőzsdén 7500 koronával.* Obuzában ma is jelentéktelen volt a forgalom, ujbuzából azonban mintegy 60—70 vagont adtak el. Megszilárdult a rozs is és *ára 5000 koronával* emelkedett. A takarmányfélék piacán a zabot keresték magasabb árak mellett, a tengeri irányzata tartott, a forgalom megcsappant. *A köles ára üzlet nélkül 10000 koronával* emelkedett. A korpa is üzlettelen volt, *de 2500 koronával drágult.*

Az előfordult kötések: 77 kilós tavalyi buza Gyöngyösön 525000, 77 kilós ujbuza budapesti paritásban 435—450000, augusztus 5-re 445—450000, augusztus 15-re és 20-ra 435000—437500, 77 kilós ujbuza Tótkomlóson 405000, Battonyán 402500, rozs Lovasberényben 420000, zab budapesti paritásban 485000, ujzab augusztus 31-re 400000, tengeri 320000, budapesti paritásban 305—310000 korona volt mázsánkint.

A *magpiacon* tartott az irányzat. A forgalom csekély. Kendermagot adtak el budapesti paritásban 410000 koronáért mázsánkint.

A *lisztpiacon* változatlanok az árak. Kevés üzletkötés történt.

A tőzsdetanács hivatalos árfolyamai: 76 kilós tiszavidéki rozs 530—535000, pestvidéki és fehérmegyei 525500—532500, 78 kilós tiszavidéki 540—545000, pestvidéki és fehérmegyei 537500—542500, rozs 405—410000, takarmányárpa 320—330000, sörárpa 400—420000, köles 290—300000, zab 475—485000, tengeri 305—310000, korpa 247500—250000 korona volt mázsánkint budapesti paritásban.

Chicago, jun. 19. *(Terménytőzsde.)* Az irányzat *szilárd.* Buza juliusra 574.1, szeptemberre 571, decemberre 574.1, tengeri juliusra 433.6, szeptemberre 434.6, decemberre 355.8, zab juliusra 346.1, szeptemberre 352.2, decemberre 370.3, rozs juliusra 424.8, szeptemberre 429.7, decemberre 439 cent volt mázsánkint.

Newyork, jun. 19. *(Terménytőzsde.)* Az irányzat *szilárd.* Őszi vörös buza 736.6, kemény 644.6, tengeri 477.9, liszt 869.9 cent volt mázsánkint.

Nemzetközi terményjelentések

Anglia. Kedvező időjárás folytán jó kilátások.

Olaszország. Ujabb hirek, daczára a kedvezőtlen időjárásnak, kielégitők.

Franciaország. Esős időjárás következtében a kilátások rendkivül kedvezőek.

Észak-Afrika. A kilátások az utóbbi időben még inkább javultak.

Oroszország. Az eddigi szárazságról panaszkodó vidékeken kedvező esőzések. Ukrainában a téliek rendkivül kedvezőek. Számitanak arra, hogy Oroszország a jövő évben ismét belép az exportállamok sorába.

Spanyolország. Kedvező esők.

Kanada. Majdnem általánosan kedvező esők, minek következtében a tavasziak is lényegesen javultak.

Egyesült Államok. A mult hét eleje óta az esők kedvezően megjavitották a tavaszi buza minőségét. Különböző vidékeken, igy főleg Kansasban, kiadós jó esők voltak. Ugy vélik, hogy a Mezőgazdasági Hivatal jelentése a tavaszikra vonatkozólag tulhaladott álláspont.

Argentinia. Az időjárás az aratásnak, mely most folyik, rendkivül kedvező.

Balkán. Időjárás általában kedvező.

chicagói helyzet

Hosszabb, ugyszólván megszakitás nélküli chikagói és winnipegi szilárdság után megkezdődött a lanyhulás és ma már nap-nap után alacsonyabb árfolyamokat jelentenek. Sem a washingtoni Mezőgazdasági Hivatal juniusi jelentése, sem a chikagói tőzsdekörök erőlködése, hogy az árfolyamokat tovább emeljék, nem voltak képesek a helyzetet alátámasztani. Egyrészt az európai termés kedvező kilátásai, a kitünő és biztató kanadai jelentések, végül az argentinai aratás már eddig közölt eredményei olyan lanyha tendenciát váltottak ki a többi piacokon, hogy ezeknek hatása Chikagóban sem maradhatott el. Midőn kedd este a washingtoni jelentés megjelent, amelynek pesszimizmusát azóta a világsajtó élénken tárgyalta, három centtel emelkedtek az árfolyamok és ezen emelkedést még a másnapi nyitásnál is sikerült megtartaniok. Már másnap látni lehetett azonban az amerikai tőzsdék fáradt hangulatán, hogy ezek az árfolyamok nem tarthatók és midőn az európai sajtó egyhangulag tulzottan pesszimisztikusnak itélte a kiadott washingtoni jelentést és *Murray* 355 millió bushelt kimutató jelentése az idei kanadai termésről (szemben a tavalyi 240 millióval) köztudomásu lett, a chikagói hosszspekulánsok erőlködése megtört. A következő napok eseményei Kanadában és az Egyesült Államokban végleg arra inditották a hosszspekuláció vezetőit, hogy megadják a jelt az angazsmánok likvidálására. Ennek folytán a bessz eredménye az elmult héten Chikagóban 12 cent, Winnipegben 13, Buenos Ayresben 170 centavos, Liverpoolban 1 shilling és Párisban 8—10 frank veszteség lett.

Változatlan árak a sertésvásáron

A mai sertésvásáron csendes volt a forgalom és csak néhány darabot adtak el. Az árak változatlanok. A nyilt vásárra 964 darabot hajtottak fel, amiből 873 maradt eladatlanul. Elsőrendü öreg zsirsertés 17000—18500, fiatal nehéz 20000—20500, közepes 17500—19000, könnyü 16000—18500 korona volt élősulyban kilónkint. Vidékre a nyilt vásárról 3 darabot szállitottak el élve.

Budapest, jun. 18. *(Lóvásár.)* Az irányzat *lanyha.* Felhajtottak 945 darabot, amiből 345-öt adtak el. Hátasesikó 200000—1500000, könnyebb kocsiló 8—9000000, nehéz igás kocsiló 4000000—10250000, könnyebb 3500000—6500000, alárendelt minőségü 250000—3750000, vágóló 200000—3000000, szamár 1500000 korona darabonkint.

Chicago, jun. 19. *(Sertéspiac.)* Az irányzat *szilárd.* A könnyü élősertés 27.56, nehéz 28.49, szalonna 41.03, zsir juliusra 37.93, szeptemberre 38.59, októberre 38.59 cent volt kilónkint.

Newyork, jun. 19. *(Sertéspiac.)* Az irányzat *szilárd.* Zsir 30.62, faggyu 20.94 cent volt kilónkint.

Az árupiac

Budapest, jun. 20. *(Nyersbőrpiac.)* A nyersbőrpiacon élénk az üzleti forgalom s az árak emelkedtek. Erre való hivatkozással a hazai bőrgyárak a készbőrárakat 5—15 százalékkal emelték fel. Tarka nyers marhabőr zöldsulyban 18000—18500, magyar 17000—17500, exportvágás 19000, budapesti, szarvnélküli, sómentes marhabőr 22000—22500, vidéki, szarvval 17—17800, borjubőr zöldsulyban 29000—29500, sózott lóbőr 17—27000, félgyapjas és magasgyapjas juhbőr 24—38000 korona.

Budapest, jun. 20. *(Rézgálicpiac.)* Rézgálicban még mindig áruhiány van, bár jelentékeny tételeket hoztak be külföldről. Az import a nagy szükségletre való tekintettel még tovább folyik. A rézgálic ára nagy tételekben 12500—13000 korona.

Budapest, jun. 20. *(Növényi olajpiac.)* Az irányzat *tartott.* Finomitott repceolaj 18500, nyers repceolaj 16500, elsőrendü étolaj 21500, étolaj 20500, napraforgóolaj tehnikai célokra 17000, napraforgóétolaj 18500, lenolaj 25000, lenolajkence 24000 korona.

Budapest, jun. 20. *(Borpiac.)* A borpiacon az utóbbi hetekben a nagykereskedők ujra vásárolni kezdenek. A borárak ugy látszik egyelőre megállapodtak a fokonkénti 475—500 koronás áron. Az uj terméskilátások még nem befolyásolják a piacot, de valószinünek tartják, hogy a közepesnél jobb termés még ezeket az alacsony árakat is gyengiteni fogja.

Nemzetközi pénzpiac

Zürich, jun. 20. *(Devizazárlat.) Budapest 0.0072½*, Berlin 122.62½, Newyork 515, Bécs 72.55, Prága 15.25, London 2503, Páris 24.32½, Milánó 19.50, Belgrád 8.97½, Bukarest 2.37½.

A Magyar Nemzeti Bank ma délutáni hivatalos árfolyamai (zárójelben közöljük a legutóbbi áruárfolyamokat): Jun. 20

Valuta vagy deviza	Pénz	Áru
Dollár (5 dollártól feljebb)	70490.—	71270.— (71270.—)
Angol font	345000.—	347000.— (347000.—)
Osztr. shilling	9995	10065 (10070)
Lei	327.—	329.— (338.—)
Cseh korona	2095.—	2117.— (2118.—)
Francia frank	3353.—	3382.— (3390.—)
Lira	2679.—	2703.— (2683.—)
Dinár	1193.—	1215.— (1238.—)
Svájci frank	13785.—	13869.— (13869.—)
Leva	507.—	515.— (515.—)
Holland forint	28465.—	28441.— (28486.—)
Dán korona	13410.—	13550.— (13520.—)
Svéd korona	18735.—	18903.— (18903.—)
Belga frank	3251.—	3283.— (3283.—)
Norvég korona	11860.—	12030.— (12030.—)
Német papirm.*	16760.—	16864.— (17009.—)
Lengyel zloty	13475.—	13629.— (13629.—)
Newyork	70990.—	71420.— (71420.—)
London	345000.—	347000.— (347000.—)
Bécs	9990	10050 (10055.—)
Bukarest	325.—	327.— (331.—)
Prága	2105.—	2117.— (2118.—)
Páris	3353.—	3373.— (3381.—)
Milano	2674.—	2692.— (2672.—)
Belgrád	1213.—	1221.— (1244.—)
Zürich	13785.—	13869.— (13869.—)
Szófia	512.—	516.— (516.—)
Amsterdam	28465.—	28641.— (28586.—)
Kopenhága	13610.—	13690.— (13760.—)
Stockholm	18925.—	19103.— (19103.—)
Brüsszel	3281.—	3303.— (3303.—)
Oslo	12060.—	12130.— (12130.—)
Berlin	16900.—	17004.— (17009.—)
Varso	13575.—	13659.— (13659.—)

* A jegyzés egybillió papirmárkára vonatkozik.

— **Megegyezés jött létre az iparvágányok ügyében.** A kereskedelmi minisztérium *Dessewffy* Aurél államtitkár elnöklésével három napon át tárgyalta azokat a panaszokat, amelyeket az iparvágánytulajdonosok sérelmei ügyében a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége, az Országos Magyar Mezőgazdasági Egyesület és a Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara néhány héttel ezelőtt részletes memorandumban küldöttség utján terjesztettek *Walko* Lajos kereskedelmi miniszter elé. A háromnapos tárgyalás folyamán, amelyen a MÁV képviselőin kivül az érdekeltségek kiküldöttei is résztvettek, a kereskedelmi minisztérium sorra vette a memorandumban felsorolt összes sérelmeket és a legtöbb kérdésre vonatkozólag az érdekeltségeket teljesen megnyugtató megállapodások jöttek létre, amelyeket a kereskedelmi minisztérium legközelebb irásba foglalva leiratban fog az érdekeltségek és a MÁV tudomására hozni. Az érvényben levő iparvágányszerződéseken a MÁV ezentul egyoldalu elhatározással nem változtathat és amennyiben az iparvágánytulajdonosokkal meginditott tárgyalások eredményre nem vezetnek, minden esetben a kereskedelmi miniszter dönt. Az iparvágányok céljaira átengedett földterületekért a MÁV területbért vagy lakhelybért a jövőben nem számithat, hanem kizárólag a tulajdonjog elismerése cimén megállapitott dijakat számithatja fel.

— **A soproni kereskedők a Déli vasut állami kezelése ellen.** *Sopronból* jelentik: A soproni kereskedelmi és iparkamara tegnapi gyülésén tárgyalta a kereskedelmi miniszternek a Déli vasut állami kezelésbe való vétele tárgyában kiadott leiratát. A kamara egyhangulag állást foglalt a terv ellen. A minisztert a kamara küldöttsége fel fogja keresni és a terv elejtésére fogja kérni, mert a magánkezelésben az elevenebb adminisztráció a kereskedelem érdekeit jobban szolgálja, ezenkivül az államositás Sopront kikapcsolná a Bécs felőli forgalomból, ami sulyosan érintené a városnak amugy is pangó közgazdasági életét.

— **Felfüggesztették az Unio-részvények jegyzését.** A tőzsdetanács a ma délután tartott ülésen elrendelte, hogy az *Unio szinházüzem és szinházépitő r.-t.* részvényeinek tőzsdei jegyzése a folyó évi junius 30. napjától fogva további intézkedésig felfüggesztessék.

— **Az amerikai kormány vizsgálata a gabonaspekuláció ügyében.** *Jardine*, az Egyesült Államok földmivelésügyi minisztere vizsgálatot inditott az amerikai gabonaspekuláció féktelen kinövései miatt. A vizsgálat eredményeképpen megegyezés jött létre a *Chikagói Kereskedelmi Kamara* és a minisztérium között, amely többek között a hamis helyzetjelentések és statisztikai adatok terjesztői ellen is megfelelő eljárást biztosit.

— **Egy aranykorona ma a dollár hivatalos jegyzésének tőzsdeárfolyamán számitva 14,283.68 papirkoronával egyenlő.**

— **Ujabb magyar lókivitel Lengyelországba és Görögországba.** Lengyelország részéről 2000, Görögország részéről 3000 lónak Magyarországból való beszerzéséről tárgyalnak. A kivitel a legközelebbi hetekben kezdődne.

— **Szállitások a Máv. részére.** A Máv. igazgatósága különféle vas- és acélöntvények, kötszerek és gyógyanyagok, továbbá különféle vasnemü anyagok szállitására nyilvános pályázatot hirdet. Az ajánlatokat junius 26-án déli 12 óráig kell a Máv. anyag- és leltárbeszerzési főosztályához (G. I., Andrássy-ut 75., III. 50) beküldeni. Ugyancsak pályázatot hirdet a Máv. kocsigázvilágitási alkatrészek, acetylén-égők és nagyfényü kőolajlámpa-alkatrészek szállitására. A pályázatokat junius 24-ig kell benyujtani a G. I. osztálynál.

— **Visszamaradt készletek a londoni gyapjuaukción.** A legközelebbi londoni gyapjuaukció julius 7-én kezdődik. Az előző aukcióról 108.000 bála maradt vissza, az uj készleteket 63.000 bálára becsülik, ugy, hogy az aukción 171.000 bálát akarnak eladni.

— **A mérlegvalódiság helyreállitásáról szóló rendelet magyarázata.** Ezzel a cimmel jelent meg *König* Endre dr. és *Sziklay* Ferenc dr. könyve, amely nemcsak a rendelet kifogástalan szövegét tartalmazza, hanem utmutatást ad rendelkezéseinek végrehajtására és az érdekelt gazdasági szervezetek teendőire vonatkozólag.

— **A felvidéki gazdák gyapjuárverése.** A *Keletszlovenszkói Gazdák Szövetkezete* julius 1-én tartja Kassán ötödik gyapjuárverését. A vásárra nagy uradalmi tételeket jelentettek be s ezenkivül minden minőségü gyapjuban nagy választék lesz. A gyárosok részéről élénk érdeklődés jelentkezik.

— **Vasárnap nyitják meg a varsói mezőgazdasági kongresszust.** A XII. nemzetközi mezőgazdasági kongresszust vasárnap nyitják meg Varsóban. A kongresszuson, melynek tanácskozásai több napot vesznek igénybe, a magyar kormányt *Schandl* Károly földmivelésügyi államtitkár képviseli. Vezetése alatt ma reggel indult utnak a kongresszus magyar delegációja: *Blaskovich* Sándor, *Erdélyi* Aladár, *Horánszky* Dezső és *Rubinek* István nemzetgyülési képviselő, valamint *Hulyra* Ferenc főiskolai rektor. A delegátusok junius 29-én érkeznek vissza Budapestre.

— **Kényszeregyezségi ügyek.** A budapesti királyi törvényszék ma a következő cégek ellen inditotta meg a csődönkivüli kényszeregyezségi eljárást: *Füchsl* Pál (Vilmos császár-ut 14.) textilnagykereskedő. Vagyonfelügyelő *Gergely* Ödön dr. ügyvéd. Követelések bejelentése augusztus 25-ig, egyezségi tárgyalás szeptember 10-én délelőtt 10 órakor *Csiky* Károly dr. törvényszéki biró előtt. — *Kämpfner és Solymár* (Garay-tér 9.) bőrkereskedők. Vagyonfelügyelő *Ritscher* Samu dr. ügyvéd. Követelések bejelentése szeptember 10-ig, tárgyalás szeptember 22-én déli 12 órakor *Orbán* József dr. törvényszéki biró előtt. — *Lebovits* Ábrahám (Garai-tér 9.) borkereskedő. Vagyonfelügyelő *Barna* Andor dr. ügyvéd. Követelések bejelentése szeptember 10-ig., tárgyalás szeptember 22-én délelőtt 11 órakor *Orbán* József dr. biró előtt. — *Högye* Endre kovácsmester és *Högye* Endréné (Dugonics-utca 4.). Vagyonfelügyelő *Strausz* Pál dr. ügyvéd. Követelések bejelentése augusztus 27-ig., tárgyalás szeptember 11-én déli 12 órakor *Tribusz* Gábor dr. törvényszéki biró előtt. — *Beck* Ernő mérnök (Havas-utca 7.) folyamatban lévő kényszeregyezségi ügyében a folytatólagos tárgyalás julius 1-én délelőtt 11 órakor lesz *Orbán* József dr. biró előtt.

SPORT

Sporthirek

Bárány István rekordot javitott az NSC szombati uszóversenyén, ahol az 0 méteres gyorsuszásban *26.4 másodpercre szoritotta le Kenyeri régebbi 27 másodperces rekordját.*

Bitskey Aladár rekordkisérlete nem ikerült, mert a *200 méteres hátuszásban* csak 2 perc 50.8 másodpercet ért el. A hamadik »egri«, *Szigritz* Géza, 5 perc 0 mp alatt uszta meg a 400 métert, de a rossz céljelzés miatt korábban állt neg, egyébként 2—3 másodperccel jobb ehetett volna az ideje.

A III. ker. TVE vizipolócsapata 1:2 (3:1) gólaránnyal győzte le a *MAC* csapatát *Halmay* Zoltán biráskodása mellett, az *NSC* csapata pedig 7:1 (3:1) gólaránnyal győzött a bécsi *I. WASC* csapata ellen.

✣

Amerika egyetemközi bajnokságai szenzációs eredményekkel lepték meg az atletikai sportvilágot és félelmetes izejtőt nyujtottak abból a hatalmas hadseregből, amelyet *Amerika* az *amsterdami olimpiászra* fog felvonultatni. A *kaliforniai »Trojanok«, Princeton* és *Yale* főiskolai atlétáinak nagyszerü küzdelméből *California* fiai kerültek ki győztesként, mig a multévi pontgyőztes *Yale* atlétái az összeredményben a *harmadik* helyre szorultak. A verseny győztesei és nagyszerü eredményeik a következők:

100 yard: 1. Bowman Syracouse 9.9 mp. *220 yard:* 1. Russel Cornell 21.4 mp. *440 yard:* 1. Tierney Holy Cross 47.9 mp. *880 yard:* 1. Marsters Georgetown 1:53.5 mp. *Egy angol*: 1. Haggerty Harward 4:25.7 mp. *Két angol:* 1. Tibbetts Harward 9:26.6 mp. *120 yardos gátfutás:* 1. Dye S. California 14.8 mp. *220 yardos gátfutás:* 1. Grumbles S. California 24 mp. *Magasugrás:* 1. Blake Princeton és Hampden California 190.8 cm holtversenyben. *Távolugrás:* 1. Norton Yale 729 cm. *Rudugrás:* 1. Sherill Pennsylvania 399 cm. *Sulydobás:* 1. Hills Princeton 1517 cm. *Diskoszvetés:* 1. Houser S. California 4577 cm. *Gerelyvetés:* 1. Bench Yale 5678 cm. *Kalapácsvetés:* 1. Gates Princeton 4903 cm. *A pontversenyben:* 1. University of Southern California 33 pont, 2. Princeton 29.5 pont, 3. Yale 26.5 pont, 4. Georgetown 23 pont, 5. Pennsylvania 22 pont, 6. Corneli 16.5 pont, 7. Univ. California 12.5 pont, 8. Harward 12 pont, Penn. State 12 pont, Syracouse 11 pont.

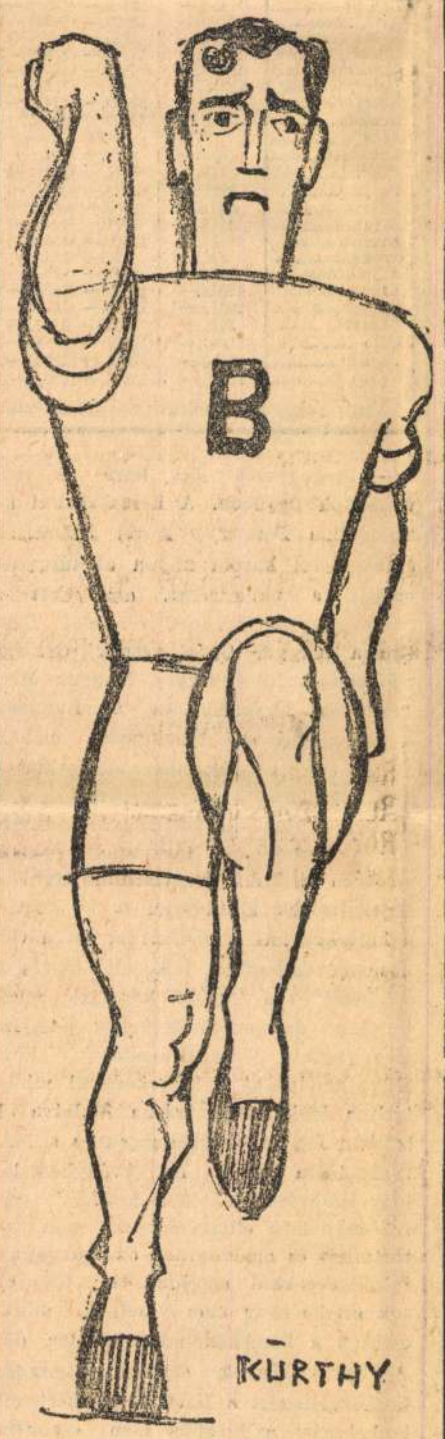

Barsi László, a 400 és 800 méteres síkfutás reménybeli rekordere.

✣

A Pannonia és a MAC nyolcevezős csapatainak a párharca lesz a *MAC jubileumi regattájának* a főeseménye, amely előreláthatóan minden várakozást kielégitően fogja pótolni az egykori *Pannonia—Hungária*-mérkőzések érdekességét és izgalmait. A *Pannonia* eddigi hegemóniáját védi, a *MAC* pedig azzal a lendülettel tör ennek a hegemóniának a megdöntésére, amelynek a más sportágakban elért sorozatos és párjátritkitó sikereit is köszönheti. Kettőjük párharcában a mult és a jövő fognak megütközni és a győzelem jutalma lesz az a megtiszteltetés, hogy a *győztes csapat fogja képviselhetni Budapest szineit, a Berlin—Bécs—Budapest* közötti városközi mérkőzésben.

A jubileumi verseny programja fél 5 órai kezdettel a következő sorrendben kerül lebonyolitásra:

1. Másodosztályu kormányos-négyes.
2. Ujonc nyolcevezősverseny.
3. Szenior négyevezősverseny, a *MAC, Pannonia* és *Hungária* csapatainak a részvételével.
4. Szenior egyes-főverseny.
5. Junior négyevezős-verseny.
6. Egyleten kivülek versenye.
7. Junior egyes-verseny.
8. Szenior párosevezős-verseny.
9. Szenior nyolcevezős-verseny a *Pannonia* és a *MAC* csapatai között.
10. Másodosztályu szenior nyolcevezősverseny a *MAC, FTC, Müegyetem, Hungária* és a *Brünner Ruderverein* csapatainak a részvételével.

A bécsi *Pirat* szombaton lemondta budapesti startját.

A nyolcevezősben a *Pannonia* és a *MAC* a következő összeállitásu csapatokat küldik a küzdelembe:

Pannonia: *Mikuska, Wawra* D., *Bartók, Wawra* T., *Blum, Wick, Hautzinger, Török* dr. és *Koch* kormányos.

MAC: *Nádai, Wagner, Dingfelder, Schreiber, Kuhn* dr., *Haeffner, Csepely, Köhler* és *Hampel* kormányos.

✣

A Magyar Turista Egyesület turái junius 27—29-én. I. A *Sopron—Kőszegi Fenyves-hegységbe:* Sopron, Nagymarton, Fraknóvára, Rozália, Savanyukut, Kőszeg, Irottkő. Indulás 27-én a keleti pályaudvarról a 15 órai gyorsvonattal. Vezető: *Russ* Gábor. — II. A *Vértes-hegységbe:* Bánhida, Kecskéd, Oroszlány (H.). Gerencsér, Vörösklastrom, Árki puszta, Moór (H.). Moór, Gallyavölgy, Vadaskert, Bodajk. Indulás 27-én a keleti pályaudvarról 16 óra 50 perckor. Gyaloglás 13 óra. Vezető: *Schmitz* Pál. Mindkét turára vonatkozó részletes program az egyesületben kapható. *Jelentkezni junius 22-ig lehet.* — Az egyesületnek 28—29-én a *Börzsönyhegységbe* kiirt turája későbbi időpontra lett halasztva.

Vasárnapi sporteseményeket

Az *MTK* nemzetközi atlétikai versenye délután fél 4 órakor a *Hungária-uton.*

Az *NSC* uszóversenye fél 5 óra kezdettel a *Császárfürdőben.*

—

Az ötödik Magyar Derby

vasárnap kerül lefutásra az uj versenypályán, várható érdekességében és sportbeli jelentőségében messze felülmulva az eddigieket, külsőségeiben meg éppenséggel impozánsabb keretek között, mint az egykori alagi versenypályán lefutott nagy tenyészversenyek. Az uj versenypálya határozottan meghozta a lóversenysport iránti fokozottabb érdeklődést és talán egy évtized óta sem volt olyan verseny, amely már hetekkel előbb olyan mértékben foglalkoztatta volna a nagy tömegek és a vérbeli szakemberek érdeklődését, mint a vasárnap eldöntésre kerülő nagy tenyészverseny, aminthogy letagadhatatlan az is, hogy az eddigi derby-nyerők: *Vatinius, Lavendel II, Handful* és *Oskar Anton* után, az ötödik *Magyar derby* résztvevőinek a klasszisa határozottan felfelé menő vonalat mutat. Az immár véglegesnek tekinthető derby-mezőny a következő:

Sirocco 56 kg (Janek),
Csavargó II 56 kg (Szabó L. II),
Korál 56 kg (Gulyás),
Bajtárs 56 kg (Sajdik),
Pronto 56 kg (Schejbal),
Montalto 56 kg (Gutai).

Régen ütközött meg ilyen mezőny magyar versenypályán és hogy a verseny látszólag mennyire »nyilt«, azt mutatja az is, hogy a fogadók ezrei csaknem egyforma tömegekben sorakoznak megdönthetetlennek hitt véleményeikkel a három »nagy ágyu«: *Sirocco, Csavargó II* és *Bajtárs* köré. A versenynek már előzményeiben is nem mindennapi érdekessége az, hogy *Sirocco* és *Csavargó II* az uj versenypálya májusi megnyitó mitingjén, mint »sötét lovak« léptek először pályára, *Bajtárs* pedig mint nagyratartott, de *kétéves* koráról sok reménységgel adós maradt *szélső outsider* aratta idei győzelmeit a *Kettős ivadékversenyben* és az *Alagi-dijban*, amelyeknek nyomán egészen az utolsó napokig első favoritja lett a *háromévesek* legklasszikusabb versenyének, mig a téli-favorit *Ingram* a bukott nagyságok sorában tünt el. Hogy három nappal ezelőtt *Csavargó II* került *Bajtárs* elé az első favorit diszes, de sokszor kétesértékü poziciójába, az mitsem mond *Bajtárs* ellen és legfeljebb csak azt bizonyitja, hogy a tömeghangulat szivesebben honorálja bizalmával a legujabb győzelmes-formákat, mint a régebben szerzett, bár meg nem tépdesett babérokat, mert osztrák derby-győzelme nyomán *Sirocco* is egyenrangu riválisa lett *Bajtársnak* a fogadásokban.

Annyi bizonyos, hogy bármelyikük nyerné is meg a vasárnapi nagy versenyt, az ötödik *Magyar Derby* győzelmes emléke jó ló nevéhez füződnék. Ha ellenben már választanunk kell a három telivér között, mégsem hallgathatjuk el azt a véleményünket, hogy *Bajtárs* mint távolról sem »kész« ló nyerte meg

LÉGIFORGALOM
BUDAPEST-WIEN
Világhirü Fokker-repülőgépekkel

Reggel		Menetrend:		Délután
5.00	Auto	ind. Budapest New-York-palota		
5.40	Repülőgép	ind. Budapest-Mátyásföld	érk.	5.40
7.30	Repülőgép	érk. Wien-Aspern	ind.	4
	Auto	Wien Grand Hotel	ind.	3.15

Tarifák (autoval) 500.000 korona, menettértijegy 900.000 K. Jegyváltás: Budapest, VII., Erzsébet-körut 9. (Telefon: József 83—87, József 72—56) Wien, I., Kärntnerring 13. (Nordd. Lloyd Telefon: 71—1—11) és a menetjegyirodákban. Autónál, vasutnál gyorsabb, olcsóbb, kényelmesebb és tisztabb. Az utas cca 7 órát tölthet Wienben és még aznap Budapestre visszatérhet! Külön repülőgépek Wienbe és Magyarország területén bárhová! **Magyar Légiforgalmi R.-T. Budapest, VII. ker., Erzsébet-körut 9. szám** (New-York-palota)

Székrekedésnél, emésztési zavaroknál és vértódulásoknál reggel éhgyomorra 1 pohár természetes **FERENC JÓZSEF** keserüvizet iszunk. A belorvosi klinikákon szerfzett tapasztalatok szerint a Ferenc József-viz az ideális hashajtó minden jellemző tulajdonságát egyesiti magában. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben.

Páratlan könyvszenzáció. Most jelent meg
JACK LONDON
leghatalmasabb és legszebb önéletrajzszerü tengerregénye a
SNARK
KIRÁNDULÁS A FÖLD KÖRÜL
VÉCSEY LEO
művészi forditásában
Kapható minden könyvkereskedésben. Megrendelhető: a Magyarság kiadóhivatala (Budapest, VII. Miksa-utca 8.) utján

Bookmakerek fogadási irodái
IV, Kossuth Lajos-u. 14, VIII, Rákóczi-ut 51
VI. Andrássy-ut 45, VI, Váci-ut 1
Start és fix fogadások
Legközelebbi lóversenyek
az uj budapesti pályán
junius 11, 13, 14, 16, 18, 20, 21

Aki a gyermekét szereti, csak
Timár nyalókát
vesz neki, mert ez kitünő gyümölcsizekből készül
Óvakodjunk az utánzatoktól!
Vándor cukorkagyár
Budapest, VII., Kuszár-utca 6

Jelzálogkölcsön kapható leggyorsabban:
Földbirtokra 100 holdon felül 15%
Környékbeli ház és ingatlanra ..... 22—24%
Budapesti házakra ..... 18—18%
Pénzcsoport megbizásából: Ügyvédi iroda, Lázár-utca 9. szám. Telefon: 108—97. Ügynökök kizárva.

Szakorvosi RENDELŐ vér- és nemibetegek részére Ezüst salvarsan-oltás. Rendelés egész nap.
Budapest, VII., Rákóczi-ut 32. sz., I. emelet 1.
(Rókussal szemben.)

Császárfürdő felett harmadik megállóhely az 5, 7, 9, 39, 53, 54, 73 közvetlen villamosokkal
BUDAI DUNASTRAND
Megnyilt az uj ötven méter hosszu, hővizü, stadionméretü verseny vasbeton medence

POLOSKÁKAT házilag kiirtani petéikkel együtt csak a **LÖCHERER CIMEXINNEL** lehet, ára olcsó, hatása biztos, kezelése egyszerü. Kapható gyógyszertárakban és drogériákban. Főraktár: **Angyal-gyógyszertár**, IX., Üllői-ut 39, sz.

Kürthy György

A sokoldalu Kürthy György

szerepet tanul, képet fest, novellát ir, szobrot farag — egyszerre, mert kevés a szabad ideje.

Esti Kurir 1939. dec. 23

VASÁRNAP **17** Kat. Lázár Prot. Lázár	N. k. 7 ó. 42 p. N. ny. 16 ó. 10 p.
HÉTFŐ **18** Kat. Grácián Prot. Auguszta	
KEDD **19** Kat. Pelágia Prot. Viola	
SZERDA **20** Kat. Timót vt. Prot. Teofil	
CSÜTÖRTÖK **21** Kat. Tamás aps. Prot. Tamás	
PÉNTEK **22** Kat. Zénó Prot. Zénó	
SZOMBAT **23** Kat. Viktória Prot. Viktória	Izr. 11. S. Vajekh

Kürthy György

PALIKA ÉS MARIKA KALANDJAI CSAM-CSO-LINNAL A KIS MALACCAL

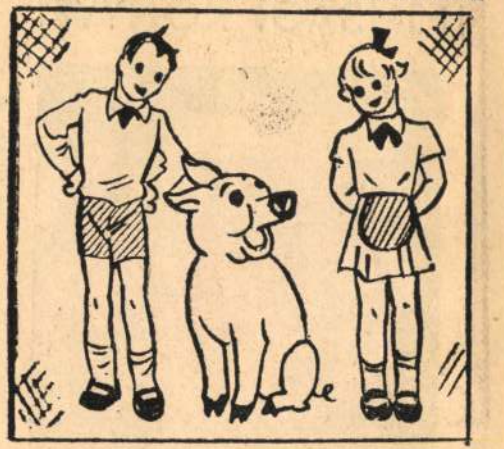

A HIPP-HOPP IKREK KALANDJAIBÓL A KÖVETKEZŐ KÖNYVEK JELENTEK MEG:

Palika és Marika a Balatonon
Palika és Marika az őserdőben
Malacháború

Egy-egy könyv ára kötve album alakban 1.90 P.

CSÖPPIKE KALANDJAI

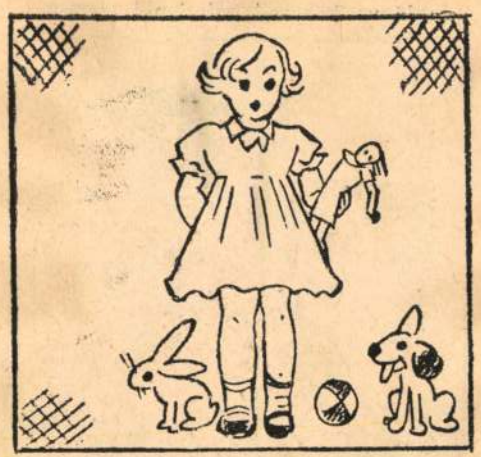

Ki ne ismerné Csöppikét, a pajkos kisleányt. Ha nem ismernéd, kalandjait megtalálod az itt felsorolt könyveiben:

Csöppike meseországban (ujdonság)
Csöppike a pajkos kis leány
Csöppike az iskolában
Csöppike kalandos utazásai
Csöppike tavasza (Menyasszonysága)
Csöppike kalandjai Párisban

Egy-egy kötet ára izléses piros kötésben nagy album alakban P. 2.70

Kun Andor JANIKA AMERIKÁBAN

Egy kis diák viszontagságai Tirolon, Svájcon, Párison keresztül New-Yorkban, Chicagóban, bölénycsordák között, őserdőkben és indiánokkal.

Kürthi György rajzaival.

Szépkiállitásu albumalaku könyv ára 1.90.

BÉBI TÖRTÉNETE

A fiatal lányok legkedvesebb könyvei a BÉBI könyvek.

Ez a világhirü leányregény sorozat a 70. német kiadásból lett magyarra forditva.

A könyvek cimei a következők:

Bébi története.
Bébi esküvője.
Bébi a kismama.
Bébi kedvence.
Bébi nagyanyó.
Bébi unokái.

Egy-egy kötet ára kötve 1.90 P.

CSÓKA MEG A MARCI

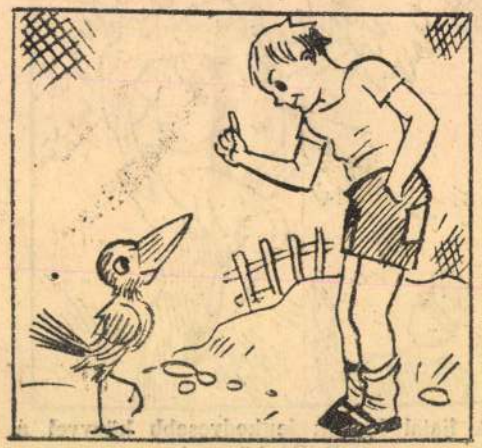

Minden gyermeknek el kell olvasnia

Z. TÁBORI PIROSKA

uj könyvét, hogy megismerje

Csóka meg a Marci

rendkivüli kalandjait.

Piros kötésben albumalakban ára 1.90 P.

Minden sora tréfa
Minden sora móka

»A HUNCUT KÖLYÖK KALANDJAI«

eddig két kötet jelent meg:

A huncut kölyök és bácsija.
A huncut kölyök Pesten.

Jackie Coogan mozikalandjaira emlétetnek ezek a mulatságos történetek lyeknek hőse, »A kölyök« ezer furfcsinyt és huncutságot eszel ki.

Album alak, sok képpel, ára 1.90

kiegyenlített ízü keverék, 1/8 kg 1.50

IV. keverék, nagyon kiadós 1/8 kg 1.30

V. keverék, közepes fajták keveréke 1/8 kg 1.20

VI. keverék, tisztaízü keverék 1/8 kg 1.10

VII. keverék 1/8 kg 1.–

1/8 kg kávéból 25 csésze feketekávé készíthető.

MEINL GYULA
kávébehozatala
Magyarország legnagyobb
kávészaküzlete

Legközelebbi fiókuzlet:

TELEFON: 2-680-97.

A NOVA
JUSÁGI KÖNYVEI

1935

NDEN GYERMEK ÖRÖME

A Blickfangnak ott is nagy szerep jut, amellett mégis több súlyt helyeznek az artisztikus előadásra és tekintettel vannak a plakát elgondolásának és kiviteli technikájának megválasztásánál a hirdetendő tárgy karakterére. Az említett országokban, részben Németországban is, megértő, együttes munka folyik a megrendelő és művész között. Ez a tény egyik lényeges feltétele a merkantil grafika és különösen a plakátművészet szabad fejlődésének.

Franciaország szabadabb, könnyebb irányt képvisel, mint a németek szigorúbb, kötöttebb plakátstilusa. Inkább eredeti technikai előadásban és nem az ötlet különlegességében juttatja kifejezésre a Blickfangot. Németország közel áll a sematizáláshoz kifejezési formában. Alapelve a részletekre való bontás elkerülése. De ennek a különben helyes felfogásnak az általánosításából veszély származhatik. A megjelenés egyformasága a közönségnek többé meglepetést nem nyújt, megszokja és ezzel elvész a hatás.

Ausztriában tulajdonképen csak Bécs jöhet számításba a plakát szempontjából. Ott Klinger és iskolája fogalommá vált. Klinger stilusa már régen elérte tetőfokát, mégis egyre kultiválja, pedig az egy stilushoz való ragaszkodás ellentmond a plakát lényegének: mindig újat, mindig meglepőt, minél szenzációsabbat kell produkálni. Bár minden jóízlésű grafikus örömet talál ezeknek a rajzoknak tiszta vonalvezetésében és technikai kifogástalanságában, tagadhatatlan, hogy reklámhatásuk lényegesen csökken.

Klingernek, mint stilusadónak pandantja a müncheni Hohlbein. Mindenki ismeri figurális, üde aquarell plakátjait, amelyeknek általános sikere az epigonok egész sorát vonta magaután, kik több-kevesebb eredménnyel, mondhatnánk lelkiismeretfurdalás nélkül vigan, hohlbeinizálnak. Nagyszámú megjelenésük a bevált irány biztos sikerén alapszik, de a túlprodukció következtében plakát-hatás-csökkentésre vezet.

Amerikában az édeskés, képszerű naturalisztikus plakátstilus széleskörű tetszésre talál, a sematizálás kevésbé nagy veszéllyel jár, hiszen ott minden óriási dimenziót vesz fel. Nagy felületeket plakátok sorozata borít, amelyek ugyanazt a szuggesztív hatást érik el, mint az emberfölötti arányokon túl nagyított nyomtatványok.

Az utóbbi időben a magyar plakátművészetet is méltányolják külföldön. Sajnos többnyire csak itt-ott említik egy-egy művész munkáját, mint a magyar stilus képviselőjét. Miután nálunk a nyomdatechnika jelenkori nívóján mint reklámtényező még nem jöhet számításba, annál nagyobb súlyt kell helyezni a gondolatok eredetiségére, mely az egyes plakátokat egymástól jellemzően megkülönbözteti. Az ötlet jóízlésű előadásában a művész ne álljon külföldi hatás alatt. Van nálunk elég tehetséges grafikus, akik bízvást tehetik, hogy saját magukból is nívós munkát adhassanak.

Invenció, artisztikus megoldás, egészséges betűk, olvasható felírás, ezek adják az ideális plakát fogalmát.

SZINPADMŰVÉSZET

Szerkeszti: **Kürthy György**

a m. kir. orsz. Iparművészeti Iskola szinpadművészeti tanára

MULASZTÁSOK ÉS FELADATOK

Amikor ennek a rovatnak vezetését átveszem, illetőleg megkezdem, egy csomó sivár tétlenséget, egy kevés tapogatózó akarást, némi külföldi utánérzést, sok szunnyadó tehetséget és rengeteg betöltendő feladatot látok magam előtt.

A magyar színpadi képző-, jobbanmondva iparművészeti munkálkodás eddig bizony nem mutat fel egyebet, mint — néhány dicséretes kivétel leszámításával — külföldi sablónok szolgai, vagy egyéni, de mindig unalmasan lélektelen másolását, vagy egykét ízléses, de jelentéktelen és a darab stílusát meg nem értő, az előadás hangsúlyát alá nem támasztó kísérleteket, szóval: az illető iparművész „egyéni akcióját," ami többé, vagy kevésbbé sikerülhetett, de semmiesetre sem fedte a színműíró intencioit és nem elégíthette ki azokat a követelményeket, melyekkel a néző egy harmónikus színházi est után hazatér.

Egyszóval: ma még *távolról sem tartunk ott, hogy általános, szervezett és nemzeti magyar színpadművészeti kultúráról szó lehessen,* ellentétben a *színjátszási kultúránktól,* mely ma körülbelül *első a földkerekségen.*

Mi lehet ennek az oka? Semmiesetre sem szcenikusaink tehetségének hiánya, hiszen ezen a téren éppúgy, mint máson, rengeteg fölösleget termel ki az áldott magyar föld; annyit, hogy a külföldet is bőven elláthatná (és részben el is látja);

annyit, hogy — ahogy mondani szokás — „disznókat lehetne etetni magyar zsenikkel és talentumokkal“ . . .

Tehát másban kell keresnünk okát annak, hogy amíg a magyar színész, színjátszás, összjáték európai, sőt világ-nívón mozog — színpadművészetünk bizony csak biceg, botorkál és utánasántikál, vagy koldusmódra szégyenkezik, szerénykedik a külföldi és a mai általános szinvonal mögött.

Én — hiába gondolkozom — egyéb okát ennek nem tudom találni, mint azt, hogy a mai szinházpolitika, mely mindenben és elsősorban a rideg üzleti szempontokat tekinti irányadóknak, nem érzi szükségét az artisztikusan stilusos színpadnak (ahogy műsora összeállításában is csak a körúti ízlésnek megfelelő és kasszasikernek ígérkező selejtes darabokat keresi — kivétel nélkül a magán, valamint az állami színházak direktorait): minek következtében kevesebb gondot fordít a díszletezés művészi mivoltára és a hatást egy-egy kirakatszerű rikitó színfolttal, néhány fényes reflektorral és — esetleg — egypár mutatós bútordarabbal, vagy olcsó kosztümmel éri el.

Nem beszélve arról, hogy a korszerűtlenségek és stílustalanságok egész halmaza milyen bántó és kellemetlen — ha tudat alatt is — a közönségre, a színpad nevelő és művelő hatásának feladatait is tekintetbe kellene venni a kritikának, mikor egy-egy bemutató, vagy felújítás után véleményt mond a szinházi estéről. Mert nem csupán a szerző, a rendező és X művész, vagy Y művésznő produkcióján múlik a darab sikere, de jelentős százalékban azon is, milyen képe, levegője és hangulata volt a színpadnak, hogyan festette és támasztotta alá a dekoráció a darab és az előadás értékeit.

Mint újonnan megbízott tanár igyekszem majd szerény tudásomat és sokévi tapasztalatomat ennek a fontos és elhanyagolt ügynek szolgálatába állítani, mint e rovatnak vezetője pedig szeretném, ha minél szélesebb körben visszhangot tudnék kelteni ama tehetséges ifjú magyar szcenikusok körében, kik működésükkel már eddig is kivívhatták az elismerést, bár úgy bolyonganak a műveletlen, szűz területen, mint ördögkerék az őszi tarlón.

Oláh Gusztáv, *Baja* Benedek, *Básthy* István, meg a többi fiatal színpadművész — szeretném, ha megszólalna majd e hasábokon és elmondaná: mit akar, mi a célja, vágya, mi a panasza, kifogása. Őszintén nyilatkozzanak törekvéseikről, programmjukról, felfogásukról és arról, hogyan lehetne Magyarországon eredményes és művészi szinpad-kultuszt teremteni.

Meggyőződésem t. i., hogy érzék és akarat kell csak hozzá és nem pénz, mert anyagilag teljesen mindegy, hogy a meglévő vászonra rossz és művészietlen, vagy jó és művészi festés kerül. Pláne, hogy a lámpák fénye milyen színben, milyen intenzitással és milyen irányból esik a színpadra.

Hiszem, hogy meg fogjuk tudni mozgatni ezt a betokosodott kérdést is és hogy csak kis idő kell hozzá, hogy a színpad dekorációi és kosztümjei is épp oly stilusos-artisztikusan járulnak majd hozzá az előadás sikeréhez, mint nagyszerű előadó művészeink.

*

Ankétünket legközelebb megkezdjük. Magam pedig szintén nemsokára elő fogom adni azt, amit a modern magyar szinpad-művészeti feladatok legfontosabb pontjainak tartok.

.....

APOLLO

Péntek, január hó 6. Utoljára!

STRATTON PORTER világhirü regénye filmen:

AMARYLLIS

A MÁGIKUS KERT

Fantasztikus filmregény 8 fejezetben.

Főszereplő: Jojce Coad és Phillip de Lacey

Szombat-vasárnap, január 7-8.

UFA SZENZÁCIÓ!

HALLÓ! FŐKAPITÁNYSÁG!

A porosz birodalmi rendőrség és a belügyminiszterium támogatásával készült bünügyi film. Főszereplők: OLGA CSEHOVA, CHRISTA TORDY és RUDOLF FORSTER

Előadások:

péntek és vasárnap: 3, ½5, 6, ½8 és 9 órakor.

szombaton: . . . ½5, 6, ½8 és 9 órakor.

A két utolsó előadás teljes zenekarkisérettel.

PARKMOZI

Péntek, január hó 6.

Fanamet-Paramount super film!

Dániel az oroszlánok között

Dsungel történet hét felvonásban.

Billy-Bully-Betty!

Amerikai burleszk

Pénz beszél, kutya ugat

Amerikai burleszk

Előadások:

3, ½5, 6, ½8 és 9 órakor.

A két utolsó előadás teljes zenekarkisérettel.

Szombat, január 7. SZÜNET.

A külkereskedelmi mérleg tizenegyhónapos deficitje 331.6 millió pengő

A novemberi behozatali többlet 23.2 millió pengő

Budapest, január 5. — A külkereskedelmi forgalom novemberi mérlegének ma publikált adatai végleg megdöntik azt a reményt, hogy a mérleg felszaporodott deficitjét az év utolsó hónapjaiban meginduló agrárkivitelünk legalább bizonyos mértékig kiegyensulyozza. Amint az év első tiz hónapjának mérlege, ugy a novemberi forgalom eredménye is behozatali többlettel zárult. A novemberi deficit számszerüen 23.2 millió pengő és ezzel az összeggel az év tizenegyhónapos forgalmának passziv szaldója 331.6 millió pengő. Szembeállitva ezzel az 1926. hasonló időszakában mutatkozó 65.8 millió pengős dificitet, az emelkedés kb. 404 százalékos.

Az év tizenegy hónapjának összbehozatala 1051.8 millió, kivitele pedig 720.2 millió pengő. Az előző évben ugyanebben az időben csak 847 millió pengős behozatal állott szemben, 781.2 millió pengős kivitellel. Amig tehát az importnál 24 százalékos emelkedés mutatkozik, addig az exportnál szaporulat helyett több mint 8 százalékos visszaesés észlelhető.

Egész bizonyos, hogy a decemberben várható deficittel együtt az 1927-es külforgalom passzivuma tullépi majd a 350 millió pengőt. Ez igazolja azt az aggodalmat, amellyel mértékadó gazdasági körök a külkereskedelmi forgalmon keresztül a külfölddel szemben való egyre erősebb eladósodását nézik és a szükséges védekező lépések megtételét sürgetik.

A **novemberi forgalom** összbehozatala 104.8 millió, kivitele pedig 81.6 millió pengőt tett. A mult év ugyanezen időszakával szemben tehát a behozatal 9.2 millió pengővel emelkedett, viszont a kivitel 12.3 millió pengővel visszaesett. A behozatalban változatlanul a fa áll első helyen, bár az import mennyisége tavaly novemberhez képest kb. félmillió mázsával kisebb. Örvendetes, hogy a pamut, valamint gyapjuszövetek behozatalánál a csehszlovák szerződés életbeléptetése után nyomban megindult erős importban bizonyos mértékü visszaesés észlelhető. Ezzel szemben azonban szaporodott a szén, nyersrizs, papir és selyemkreppek behozatala, viszont feltünően apadt a nyers és kikészitett bőr importja. A kivitelben sajnálatos a kenyérmagvak majdnem kilencmillió pengő értéket tevő visszaesése. Ugyanigy szembeöltő, hogy burgonyaexportunk három, babkivitelünk pedig kétmillió pengővel csökkent. Örvendetes a lisztkivitel 2.4 millió pengős emelkedése, de nem szabad mérlegeletlenül hagyni, hogy ennek tulnyomó része külföldi tranzitóraktárakba ment, tehát eladatlan. Emelkedés mutatkozik a heremagvak, a toll, bor, dohány, gép, valamint villamossági cikkekből előállott kivitelünknél.

A **novemberi forgalom részleteit** nézve, kiemeljük a következőket. Behoztunk fából 2.5 millió mázsát 9.9 millió, pamutszövetet 10.839 mázsát 8.7 millió, szenet 1.6 millió mázsát 6.6 millió, gyapjuszövetet 2.937 mázsát 4 millió, papirost 63.976 mázsát 3.9 millió, gépeket és készülékeket 17.356 mázsát 3.6 millió, pamutfonalat és cérnát 6.170 mázsát 3 millió, nyersfémeket 20.385 mázsát 2.7 millió, gyapjufonalat 3.929 mázsát 2.5 millió, végül pedig vasárukat 13.931 mázsát 2.4 millió pengő értékben. — Ezzel szemben a kivitel tételei igy alakulnak: Kiment lisztből 233.127 mázsa 10.7 millió, buzából 299.874 mázsa 9.5 millió, baromfiból 24.343 mázsa 6 millió, cukorból 103.364 mázsa 4.1 millió, lóhere- és lucernamagból 11.118 mázsa 2.7 millió, árpából 74.524 mázsa 2.4 millió, tollból 3.104 mázsa 2.3 millió, rozsból 73.624 mázsa 2.1 millió és villamosgépekből és készülékekből 3.741 mázsa 2 millió pengő értékben. Vágó- és igásállatkivitelünk 19.656 darab volt és 6.7 millió pengő értéket képviselt. Ebből 4.205 darab 2.5 millió értékben a szarvasmarhákra 12.653 darab 3.4 millió pengő értékben a sertésekre esett. A megmaradó 3.4 millió pengő 1.979 darab ló exportjából állott elő.

Pécsre érkezők vegyék meg a Pécsi Utmutatót.

113 személyautó, 29 teherautó és 30 motorkerékpár szaladgál Pécs utcáin

Pécs, jan. 5. — Az autó egyre nagyob tért hódit Pécsett. Pár évvel ezelőtt még alig volt egy-kettő, ma pedig már olyan megszokott közlekedési eszköz lett, hogy azok nélkül már alig tudnók elképzelni a pécsi utcákat. Népszerüségét mi sem jellemzi legjobban, mint az, hogy a bérkocsisok egy része is kénytelen volt áttérni az autóra, hogy a korral lépést tudjon tartani. Csakhamar azt mondhatjuk, hogy a közlekedést az autó uralja nemcsak Pécsett, hanem a vármegye nagyobb helyein is, amelyek csaknem mind bekapcsolódtak az autóbusz-forgalomba. Most, hogy a vármegye utjai is kitünő karban vannak, még nagyobb lendületet vett az autóforgalom. Pécsett ma már 113 személyautó, 29 teherautó és 30 motorkerékpár van forgalomban. Nincs beleszámitva a kimutatásba, az a két hatalmas autóbusz, amelyekkel a városi villamosvasut bonyolitja le a forgalmat a Széchenyi-tér és a központi temető között.

Az autó elterjedésével, népszerüségével karöltve egyre többen jelentkeznek soffőrvizsgálatra is. A pécsi rendőrkapitányság három vármegye: Baranya, Tolna és Somogy soffőrjelöltjeit vizsgáztatja. A soffőrség ma már rendes kenyérkereseti foglalkozás igy hétről-hétre emelkedik a vizsgára jelentkezők száma. Hogy milyen nagy ezen a pályán a tülekedés, azt a legutóbbi három év statisztikája igazolja.

A pécsi rendőrkapitányságon 1925-ben 565, 1926-ben 555 és a mult évben 468 egyén tett soffőrvizsgát.

Ez a statisztika természetesen az emlitett három vármegyére vonatkozik. De a statisztikában Pécs vezet. A vizsgára jelentkezők tulnyomórésze kenyérkeresetből lép erre a pályára. De igen sokan vannak olyanok is, akik kizárólag kedvtelésből tesznek soffőrvizsgát. Mert, aki autót vásárol, amellett, hogy soffőrt tart, saját maga is megtanulja a gépjármü vezetést és leteszi a vizsgát.

Az autózásról lévén szó, örömmel állapitjuk meg, hogy a pécsi soffőrök ellen egyre kevesebb a panasz. Ma is akadnak még ugyan, akik állandó hadilábon állanak a rendőrséggel, de a tulnyomó része már szigoruan tartja magát a rendszabályokhoz.

A technika fejlődése során nincs megállás. Igy vette át az uralmat Pécsett is az autó, hogy egyre nagyobb tért hóditson.

Rettenetes fagy a mármarosi havasokban

Budapest, január 5. — Mármarosszigeti jelentés szerint, mármarosszigeti havasokban rettenetes fagy pusztitott. A hegyek közt sok pásztort találtak megfagyva. Farkascsordák jöttek elő a rengetekből és a hóval belepett falvak körül tanyáznak. Tegnap egy óriási farkascsorda husz munkásleányt támadott meg, akik Aknasuhatagból gyalog indultak Mármarosszigetre felé. 11 leányt teljesen széttéptek és felfaltak a farkasok, 9 leánynak sikerült megmenekülni. Nagyszabásu irtóhadjárat indult meg a farkasok ellen.

Felrobbant egy négyemeletes palota Berlinben

Nyolc ember életét veszteite

Berlin, jan. 5. — Berlin keleti városnegyedében, a Landsberger-Strassén az elmult éjszaka gázrobbanás történt, amely beszakitotta az utca egyik épületének hátsó részét. A robbanás a Landsberger-trassei nagyvágó hátsó élpületének pincéjében történt, ahol **ammoniákgázok rakódtak le, smelyek eddig még ismeretlen okok folytán meggyuladtak.**

A pincében van lefektetve az épület fő gázvezető csöve, amelyet a gázok többhelyütt kimartak. A fővezetékből kiszivárgó gáz szintén tüzet fogott és pillanatok alatt átterjedt a fővezeték gázára is, amely hatalmas detonációval felrobbant.

A nagyvágó hátsó épületének falai beomlottak és minthogy az épületben több magánlakás is van, a robbanás emberéletben is nagy pusztitást vitt végbe. Az épület husz lakója közül eddig csupán tizenkettőt sikerült megmenteni, közöttük négy súlyos sebesültet, mig **a többi nyolc valószinüen életét vesztette.**

Eddig ugyan csak egy holttestet huztak elő a romok alól, a hiányzó lakók azonban minden bizonnyal szintén áldozatául estek a robbanásnak. A mentési munkálatok a kora hajnali órákban teljes erővel folynak, bár **az egyre jobban terjedő tüz erősen hátráltatja a mentők munkáját.**

A katasztrófa helyét óriási romhalmaz boritja, amelynek eltakaritása az egész napot igénybe fogja venni. A mentők valamennyi rendelkezésükre álló kocsit a katasztrófa szinhelyére küldötték. **A tűzoltók közül hárman szintén kisebb-nagyobb égési sebeket szenvedtek.**

A mentési munkálatokat nagymértékben megnehezíti az a körülmény is, hogy a robbanás folytán az egész utcában kialudt a villanyvilágitás, ugy hogy a katasztrófa környékét egyiptomi sötétség boritja.

A robbanás ereje olyan hatalmas volt, hogy a ház északi része tiz méternyi szélességben a pincétől a hetedik emeletig beomlott. A robbanást követő tüzet a reggeli órákban sikerült lokalizálni, a mentési munkálatok azonban még mindig óriási akadályokba ütköznek. Ma **reggel 9 óráig négy halottat és tizennyolc súlyosan sebesültet huztak ki a romok alól.**

Azt hiszik, hogy a beomlott ház törmellékei alatt még mindig több halott és sebesült fekszik. A szerencsétlenül jártak száma azért olyan nagy, mert a ház beomlott északi oldalán van a legtöbb lakás és hálószobája és **a katasztrófa álmukban lepte meg a lakókat,a kik a beomlott emeletekkel együtt zuhantak a mélységbe.**

A robbanás okát még mindig nem tudták megállapitani. Az hiszik, hogy vagy a főgázvezetékben keletkezett repedés, vagy pedig a házban lévő nagy vágóüzem hütőpincéjében felgyülemlett ammoniák-gáz robbant fel.

A hirtelen olvadás veszéllyel fenyegeti az egész Kisalföldet

Bécs, jan. 5. — A Duna, amely Pozsonynál teljesen befagyott, most már Bécs felé is kezd beállani. Tegnap reggel még csak husz kilométer hosszuságban boritotta jég a folyam felszinét s ma reggelre már harminc kilométer hosszú volt a teljesen befagyott szakasz.

A Pozsonynál megindult robbantások a helyzeten alig változtattak, minthogy Pozsony körül a folyam majdnem fenékig be van fagyva. Hirtelen olvadás esetén attól kell tartnai, hogy a Kisalföld teljesen viz alá kerül. A Duna felső folyásának vidékéről lezuduló viztömeg ugyanis minden bizonnyal ki fog önteni, mert a folyó fenekét boritó jégréteg olvadása napokig, sőt hetekig is eltarthat. Az árterület óriási kiterjedése folytán

az árviz az egész Kisalföldet elöntené.

Bécs városát, amely a Kisalföld szintjénél jóval magasabban fekszik, nem fenyegeti nagyobb veszedelem. A jégtorlasz azonban, amely nyugtalanitó módon hosszabbodik Bécs felé és most Wildungmauerig jutott el, holnap már elérheti a freudenani téli kikötőt és tovább haladva megrongálhatja a hidakat.

A dunai hajók az első olvadásra elhagyják partmenti kikötőjüket, hogy a biztosabb téli-kikötőbe vonulhassanak be.

Ezek a hajók ismét befagytak s igy a Duna jégtömbjei között teljes biztonsággal tekintenek jövendő sorsuk elé. Bajától Mohácsig négy vontató gőzös s közel harminc uszályhajó vesztegel, Mohács előtt pedig a „Regensburg" a D. G. T. vontatógőzöse akadt el.

Mohácson tegnap másodpercek alatt terjedt el a hir: megindult a Duna. Az emberek, különösen a szigetlakók a partra igyekeztek, hogy hazaérkezzenek, mielőbb nagyobb veszedelem következhetnék be. De mire kiértek, már a hatóság emberei álltak ott.

— A jégre lépni szigoruan tilos — mondották.

Az emberek azonban nem tágitottak. Csak akkor engedtek elhatározásukból, amikor a sürüsödő ködben feltünt három-négy bukdácsoló ember alakja.

Ezalatt kisebb-nagyobb darabkákra szakadoztak szét az egymás tetejére torlódó jégtáblák.

Az emberek az első pillanatra még tapogatózva indultak, hogy földet érjenek a tulsó oldalon, pár szempillantás alatt azonban uszó szigetecskén találták magukat, amely ijesztő sebességgel sodorta őket. A parton álló embereken a remület vett erőt és némelyek tenyerükkel fedték be arcukat, hogy ne lássák a menekülők küzdődéseit.

Ezalatt pedig egy-két bátor férfi embertársai megmentésére sietett. Keskeny padlót fektettek a veszélyeztetett helyekre, azután lámpa-jelzésekkel, kiáltozásokkal igyekeztek megjelölni az irányt, amelyen keresztül biztosan partot érhetnek. Ez a mentés sikerült is s a menekülők szerencsésen megérkeztek a tulsó oldalra.

Eközben ujabb hirek érkeztek Mohácsra. A torlódó jég belekapaszkodott az egyik vizimalomba és láncait elszakitva az uszójéggel sodorta lefelé. A malomtulajdonos lélekszakadva érkezett ki a partra és hiábavaló volt a körülállók minden ellenvetése, kislánya kiséretében malma megmentésére sietett.

— Már öt malmom veszett a Dunába! Meg egy szép fiam! — mondotta. Ezzel eltünt a partról s törődött alakja elveszett a kődös éjszaka sötétségében.

Azóta nem érkezett hir sem öróla, sem a leányáról.

A Regensburg és a többi vontatógőzös helyzete reménytelen. Egyelőre a jeget igyekeznek eltávolitani a hajófalaktól. Valószinü azonban, hogy a Dunán kell telelniök.

Maniu éleshangu cikke a román állapotokról

Budapest, jan. 5. — *Mániu* Gyula a Patriában, az ó nemzeti parasztpárt kolozsvári lapjában újév alkalmából a következő éleshangú cikket irta:

— 8 éven át tartó politikai rabszolgaság és nemzeti megalázás után, amelyet saját hazánkban kellett elszenvednünk, a most jövő jubileumi esztendőnek meg kell hoznia Nagyromániának a vigasztalást és a lélek felemelkedését. Az ó királyság, Besszarábia, Bukovina épp úgy, mint Erdély és Bánát megacélosodva az elkeseredett küzdelmekben egyetlen reménységben forrottak össze, *a törvényesség és tisztesség uralmának, a nemzeti demokráciának, a szociális igazságoknak uralomra helyezése iránti vágyban.* A nemzeti öntudat és állampolgári erények a nemzeti parasztpárt vezetése alatt a románok egyesülésének 10. évében megvalósitják ezeket a politikai eszményeket. A korrupció helyébe, amely mindig az abszolutizmus árnyékában húzódik meg, az érdem és a teremtő erő igazi és előkelő versenye fog lépni, amelyből az általános gazdasági helyzet javulása fejlődik majd ki, ami egyedüli feltétele annak, hogy a mai időknek megfelelő társadalmi és kulturális életet éljünk. A most elkövetkező év elhatározó harcok és az elmaradhatatlan diadal jegyében kezdődik.

Felmentették Frohreich Ernőt egy csalási ügyben

Budapest, január 5. — A budapesti törvényszék ma délelőtt tárgyalta az apósgyilkosságért 12 évi fegyházbüntetését töltő Frohreich Ernő ellen Bárczy Elek dr. miniszteri titkár feljelentésére folyamatba tett bünügyét. A vád szerint Frohreich Ernő még 1922-ben rávette Bárczy Eleket arra, hogy részvényeket előnyös elhelyezés végett neki átadjon. Többszöri sürgetés után azt mondotta Bárczynak, hogy veszteséggel végződtek tőzsdei spekulációi. Ilyenformán 400 millió korona kárt okozott Bárczynak. Fröhreich, akit tegnap szállitottak át a kőhidai fegyházból Budapestre, a ma délelőtti tárgyaláson teljesen nyugodtan és higgadtan adta elő védekezését.

A gyilkossági bünper tárgyalásán ideges kapkodó ember teljesen megváltozott. Frohreich védekezésében elmondotta, hogy nem érzi magát bünösnek. Bárczy Eleket megkárositani nem akarta. Hogy miért fajult el mégis ilyen irányban és ennyire a dolog erre vonatkozólag nem akar nyilatkozni. Bárczy Elek kihallgatása során kijelentette, hogy magánjogi igényeit tejesen kielégitették, ezért nem kivánja Frohreich Ernő megbüntetését. Az ügyészségi alelnök azt mondotta, hogy mivel semmiféle bizonyiték nincs arra, hogy büntetendő cselekmény terhelné a vádlottat éppen ezért a csalás büntettének vádját elejti. A törvényszék ennek folytán a további eljárást megszüntette Frohreich Ernővel szemben, akit még ma visszaszállitanak a soproni fegyházba.

Pécsi festőművészek budapesti kiállitása

Budapest, január 5. — A Képzőművészet Vidéki Szövetsége Vizkereszt napján mutatja be első kiállitását a Nemzeti Szalon termeiben. Ezen a kiállitáson a baiai, békéscsabai, egri, győri, kecskeméti, pápai, **pécsi**, és szombathelyi művésztársaságok vesznek részt.

Nagy és művészi anyaggal szerepelnek a pécsi képzőművészek, akik közül első helyen érdemel emlitést Istokovics Kálmán. Szép anyagot állitott ki Gábor Jenő, Gebauer E., Kürthy György és Szentpéteri Kristóf is. A bajai képzőművészek közül Agoston Vencel hangulatos tájképeivel, Éber Sándor karakterisztikus arcképeivel és két freskóval szerepel a kiállitáson.

A csalásért letartóztatott Kálmán László továbbra is fogva marad

Budapest, január 5. — (MOT.) A csalás és okirathamisitás büntette cimén letartóztatásban levő Kálmán László további fogvatartását rendelte el a vádtanács, elutasitva Kálmán védőjének felfolyamodását.

A miniszterelnök Mezőhegyesre utazott

Budapest, január 5. — Bethlen István gróf miniszterelnök ma hosszasan tanácskozott Prónay György báró, majd Angyán Béla államtitkárokkal. A miniszterelnök ma délután Mezőhegyesre utazott, ahol két napig fog maradni.

—

A párisi kötvényhamisitás

Páris, jan. 5. — (MTI.) A Le Journal szerint a cimlet ügyben tartott tegnapi szembesités alkalmával valamennyien fenntartották eddig álláspontjukat és igy a szembesités remélt eredménye elmaradt. Az 5 óra hosszatt tartott szembesités oly heves, zavaros volt, hogy a jegyző csak néhány mondatot tudott feljegyezni. La Case és De Fallois egymást rabló, bandita, gazember kifejezésekkel illették. Reynald vallomásában kijelentette, hogy az általa készitett szerződést csak szinlegesnek tartotta és ugy vélte, hogy a régi szerződés érvénye továbbra is fennáll Blumenstein és De Fallois között. Ő egyébként a szerződést sohasem látta, az ügy terjedelméből és jelentőségéről sem volt soha tájékoztatva.

Kürthy György

* **Szinészfestők és szobrászok kiállítása a Vigadóban.** Szombaton délelőtt nyílik meg ünnepélyes keretek között a pesti Vigadóban a szezón egyik legérdekesebb kiállítása. A fővárosi szinpadok kedvencei közül mutatkoznak be többen, mint festők és szobrászok. Abonyi Tivadar, aki egyébként a komoly hivatású piktorok közé tartozik és nemrég nagysikerű kollektív kiállításon szerepelt, több festményt állított ki, közöttük Kiss Ferencről készült portréját. Nagyon érdekesek Csortos Gyula csendéletei: a közismerten zárkózott művész festményein melegtónusu virágok színesednek. Baróthy József kitünő és magasszínvonalú terrakotta szobrokkal szerepel, Borai Lajos pedig, aki ugyancsak a Belvárosi Színház tagja, nagyon finom tájképeket állított ki. Táray Ferenc megkapó bibliai vonatkozású olajfestményekkel, Kürthy György, aki közismerten tehetséges karikaturista, diszlettervekkel is szerepel a kiállításon. A kiállítás érdekes történelmi részében láthatók Petőfi Sándor rajzai, Gabányi Árpádnak, a Nemzeti Színház néhai nagy művészének spirituális hangulatú festménye, Kassai Vidor nagyon érdekes munkái, Császár Imre és Nagy Imre valóban művészi festménye. Elismeréssel kell szólni az operaénekes Závodszky Zoltán portréiról, Lánczy Margit, Somogyi Erzsi, Szacsvay Imre, Gellért Lajos, Ütő Endre, Páris Ila és Nagy György tehetséges munkáiról is.

Uj Magyarság

1937 dec. 11

ak né-
sal
ság
agta-
ndo-
járt
a vol-
lki
nt
ate-
mini-
lelki
nem
an
tal
ág

lva.
cá-
asso-

GEDŐ LIPÓT
JANIBÓL JONNY LESZ

Regény az olimpiászról az ifjuság számára. A szerző 74 rajzával.

Gyönyörü kötésben, albumalak **P 9.-**

Rekord kiadás!

Kapható minden könyvkereskedésben!

ték el és két év elteltével a hajóhad 45 leghatalmasabb, modern tipusu torpedóromboló val fog megszaporodni.

A hadihajók szaporitásával párhuzamosan halad a légi hadsereg ujjászervezése és fejlődése, ami éppen most jutott a haditengerészet ellenőrzése alá. Négy légi erőcsapat van felvéve a brit fegyverkezési programba és a repülőflotta hasonló gyorsasággal nő s amellett el van látva a legmodernebb felszereléssel. Természetesen a hajóknak ilyen nagymérvü szaporitása a legénység szaporitásával jár együtt s ez is folyik teljes erővel. Kiegészitik mindezt a segédeszközök, a dokkok, a flottabázisok. A rendkivüli gyorsaság, amellyel a hanyatlás és közöny gőzerővel haladó, legtevékenyebb munkává alakult át, hangos bizonyitéka nemcsak a brit ipar termelőképességének, hanem a gyári vezetők és munkások határozottságának és képességeinek is. A tizenöt esztendeig tartó hanyagság dacára a haditengerészet első lordja a program megkezdése után hat hónapra kijelentette, hogy lehetségesnek találta az épitési ütem gyorsitását és tizennyolc hónap mulva elérjük az épitési gyorsaság rekordját. A 40 milliós ország nem kevesebb mint 1.500,000.000 fontot fordit védelmének ujjászervezésére és ugyanekkor sértetlenül fenntart minden szociális berendezkedést és gondot forditott arra is, hogy belső gazdasági életét talpraállitsa.

Ez röviden az 1937. évi brit fegyverkezés története. Nem fenyeget senkit sem. Nem szolgálja sem a támadás, sem az uralmi vágy céljait, de minden békeszerető ember ugy üdvözli, mint az angolul beszélő világ biztos célravezető erőmutatványának hirnökét.

Itélet a váci fegyház volt igazgatójának rágalmazási perében

A pestvidéki törvényszék szombaton hirdetett itéletet a váci fegyintézet volt igazgatójának sajtórágalmazási perében. A sajtóper vádlottja *Osztian János* volt váci fegyintézeti tisztviselő volt, aki azt állitotta egy hirlapi cikkben, hogy dr. *Ruszthy-Rusztek Lajos*, a fegyintézet volt igazgatója és Vác város későbbi polgármestere, a büntetőtörvénykönyvbe ütköző módon és az államkincstár megkárositásával gyarapitotta vagyonát.

A törvényszék a mult héten napokon keresztül hallgata ki az ügyben a tanukat és dr. *Mendelényi László* elnök szombaton hirdette ki az itéletet. A törvényszék *Osztián Jánost* sajtórágalmazás vétségéért *száz pengő pénzbüntetésre* itélte, a büntetés végrehajtását azonban próbaidőre *felfüggesztette.* Az itélet szerint tizenöt esetben alaptalan volt a vádlott állitása, két esetben azonban a törvényszék megállapitotta a sértett volt fegyintézeti igazgató *sulyos szabálytalanságát*, mig több esetben *kisebb szabálytalanságot* állapitott meg, de ebből nem lehet még arra következtetni, hogy az államkincstár károsodott. Enyhitő körülménynek vette a biróság, hogy *a vádlottnak sulyos természetü szabálytalanságokat sikerült bizonyitania* és joggal hihette, hogy ezek a fegyelmi esetek a büntetőtörvénykönyvbe ütköző cselekedetek és igy cikke megirásánál az állam érdekeit szem előtt tartó jóhiszeműség állapitható meg. Ezért függesztette föl a törvényszék a büntetés végrehajtását. Az itélet még nem jogerős.

Márkus Miksa 25 éve elnöke az Ujságirók Egyesületének

A Magyarországi Ujságirók Egyesülete vasárnap diszközgyülésen ünnepli *Márkus Miksát* abból az alkalomból, hogy egy negyedszázadot töltött el az egyesület elnöki székében. Háboruban a katonák szolgálati éveit duplán szokták számitani. Ezen az alapon Márkus Miksa is bátran ünnepelhetné a félszázados jubileumát.

Nemcsak azért, mert az elnökségének ideje alatt valóban háboru is volt. Háboru, forradalom, kommün, ellenforradalom és sok mindenféle más közéleti esemény, amely áthullámzott és átviharzott a vezetése alatt álló egyesületen is. Hanem elsősorban azért, mert annak az egyesületnek, amelynek az elnöki székében ül, ujságirók a tagjai.

Azt mondják, a magyar fajta általában véve nem alkalmas anyag az egyesületekbe és másféle társadalmi, politikai és gazdasági alakulatokban való megszervezésre. Nem alkalmas azért, mert minden magyar született individualista. Mindegyikben tulteng az egyéni öntudat sürü, makacs vére nehezen tűri a korlátozásokat, nemhogy önkét vállalt nyügöt venne a nyakába. Abban az országban, ahol az egyéniség ereje ennyire tulteng, tessék elképzelni már most az ujságirókat, akiknek mesterségével együtt jár az egyéniség különös megbecsülése és kifejlesztése. Az ujságiró erősebben, gőgösebben és hajthatatlanabbul éli a maga egyéni életét, mint akárki más, tehát sokkal nehezebben vállalja és birja az egyesületi életet.

Erre gondolva, jogosan csodálkozhatunk rajta, hogy Márkus Miksa az elmult huszonöt év alatt egy egyesület keretében meg tudta tartani ezeket a kedves, de nehezen fegyelmezhető fiukat s hogy ő maga egy negyedszázad sok viharán, elnökválasztásán, politikai és szociális megrázkódtatásán keresztül képes volt megmaradni az elnöki székben. Mi a titka ennek a művészetnek, amelyet — jó lelkiismerettel állitjuk — senki sem tudna utána csinálni Márkus Miksának? Talán elsősorban az, hogy Márkus Miksa sohasem ragaszkodott az elnöki székhez. Mindig ugy ült benne, mint aki bármelyik pillanatban kész arra, hogy felálljon és tovább menjen. Másik titka az, hogy Márkus Miksa mint elnök sohasem rendelkezett, sohasem parancsolt, ő még csak primus inter pares sem akart lenni, első az egyébként egyenlők között, hanem par inter pares volt, egyenlő a többi egyenlő között. Mégis mindig az történt az egyesületben, amit ő akart. Ennek a magyarázata: ő mindig a legokosabbat akarta, azt, ami leginkább és legjobban szolgálta az ujságirói kar érdekét és becsületét. Ésszel és szivvel kormányozta az egyesületet. Már pedig éppen az ész és a szív az a hatalom, amely előtt a legnyugtalanabbul egyéni, leghajthatatlanabb ujságiró is mindig meghajlik. Márkus Miksát annyira szerették az ujságirók, hogy észre nem vették, hogy engedelmeskedtek neki, tehetségének, nagyvonaluságának, amikor azt csinálják, amit ő szeretne csináltatni velük.

Ime ez a titka Márkus Miksa huszonöt éves elnökségének.

Fejér megye jegyzőkönyvben örökitette meg a katolikus-református összefogást

Székesfehérvárról jelentik: Gróf *Széchenyi Viktor* főispán Fejér megye szombati közgyülésén megemlékezett az Országos Református Lelkész Egyesület székesfehérvári közgyüléséről, amelynek befejezése után az ORLE vezetősége látogatást tett ugy a zirci, mint a pannonhalmi apátságnál, ahol a legszivélyesebb fogadtatásban részesült.

— Le kell szögezni — mondotta a főispán — a vármegye életében ezt a fontos momentumot, mint *a katolikus és a református egyházi vezető férfiak szoros barátságának bizonyitékát*, mert minden magyar embernek örömére szolgál, hogy *a nemzet egyetemes érdekében a két keresztény felekezet összefog.* Ezt a tényt a vármegyei közgyülés jegyzőkönyvében meg kell örökiteni.

A közgyülés igy határozott.

Karácsonyi vásár!

Női ruha	szövetből vagy krepdesinből	9.80
Himzett trikó kombiné		2.90
Sarmőz női hálóing	szép himzéssel	6.90
Szobalány készlet	jó klottból, kötény és bobitával	4.95
Szobalány kötény	csinos kivitelben	—.90
Férfi házikabát	elegáns és meleg	13.80
Pizsama	csinos flanellból, férfi és női	4.95
Férfi sálkendő	krepdesinből	2.58
Nyakkendő	nehéz minőségben, óriási választék	1.25
Kötött pullover	női és férfi	3.65
Zsurkészlet	szép himzéssel	5.50
Kávéskészlet	tartós damasztból	6.75
Étkészlet	finom damasztból	8.80
6 drb női zsebkendő	finom külföldi min. celofán csomagban	1.50
6 drb férfi zsebkendő	karácsonyi csomagolásban	2.60
Bokavédő	kitünő filzből	1.90
Kötött kesztyü	jó gyapjuból	1.48
Selyem harisnya	viskosa műselyemből	1.48

Gólya ÁRUHÁZAK

VI., Rákóczi-ut 38. VII., Király-utca 52.

A Református Országos Zsinat befejezte ezévi tanácskozásait

A Református Országos Zsinat ez évi ciklusának záróülését dr. *Ravasz László* püspök és dr. *Balogh Jenő* főgondnok elnöklésével tartotta meg. A záróülésen bemutatták azokat a pótlásokat és módositásokat, amelyek az egyes törvényjavaslatokat egészitik ki, majd elhatározták, hogy az *elfogadott törvénycikkeket államfői jóváhagyás és megerősités végett a kormány utján felterjesztik a kormányzóhoz.*

Ezután dr. *Balogh Jenő* főgondnok bejelentette, hogy a zsinati tanácskozások véget értek. Zárószavaiban azt kivánta, hogy a meghozott törvények a nemzet közjavát szolgálják, majd az elnökség köszönetét nyilvánitotta a zsinat előkészitőinek, bizottságainak, előadóinak és minden tagjának.

Farkas István tiszáninneni püspök a zsinat nevében az elnökségnek mondott köszönetet, majd zsoltárének után dr. *Ravasz László* püspök-elnök mondott zárólmát. Minden magyar református gyülekezetért, minden őrállóért, minden hivőért könyörgött, majd igy fejezte be imáját:

— És könyörgünk azokért a magyar reformátusokért, akik szerte a világban küzdenek, dolgoznak, szenvednek és várnak, — terelgesd nemzetünket egybe, hogy akik könnyhullatással vetnek, vigadozással arathassanak majd . . .

SEM LEHET KIMOZDITANI
HAZULRÓL, MIÓTA VETT EGY
EKA SUPER 528 RÁDIÓT

Rádióvásárlás - bizalom kérdése

Sternberg

Magy. kir. és udv. **hangszergyár**
VII., Rákóczi-ut 60
Az ország legnagyobb és legszebb rádióterme.

Telefonok:
136—068
144—354
137—708

Dijmentesen és kötelezettség nélkül kapható minden fotókereskedésben, vagy Weisz Aladár cégnél, Budapest V., Zrinyi utca 12.

Színészek, mint festők és szobrászok

Kiállítás a Vigadóban

Különös emberi, művészi tünet: az orvosok legnagyobb része a zene iránt érez vonzódást és mutat komoly hajlamot; a legtöbb író a szinpad iránt érez reménytelen szerelmet, a színészek pedig minden időkben lelkes művelői voltak a képzőművészetnek. Az az érdekes kiállítás, amely „*Színészek, mint festők és szobrászok*" cimmel szombaton nyilt meg a *Vigadóban*, ezt a szinte törvényszerű tünetet igazolja kitünően. Hiszen már a *színész* hivatásának nevében is ott van az, ami a festőművészet legfőbb elemei: a *szín* és régi kritikusok szivesen állapitották meg egy-egy színészről, hogy szerepét „*jól domboritotta*", aminek viszont a plasztikához van köze.

Egy igen előkelőrangu, régi magyar színész áll a kiállitók élén, bizonyos *Petőfi Sándor*, akiről azt mondják ugyan, hogy vajmi gyenge színész volt, viszont költőnek annál ragyogóbb tehetség. A kettő között áll, mint festő, mert négy rajza, amely itt látható, *Arany János, Bem József, az egy napos Petőfi Zoltán arcképei és a nagyszalontai csonka torony képe*, határozottan tehetséges grafikusra mutatnak.

A régi gárda nagyjai közül itt látjuk *Császár Imre* komoly akadémikus készültségü festményeit; az öngyilkos *Nagy Imre* csendéleteit, amelyeken, mint visszatérő motivum látható a halálfej; a régi *Népszintház* hires kómikusának, *Kassai Vidornak* színészarcképei, amelynek egyikén — például — a következő felirás olvasható: *Tapsra magyar, hi a Zsazsa!...* Ez *Fedák Sárit* ábrázolja, bár nem túl hizelgő módon. Idetartoznak az idősebb *Gabányi Árpádnak*, a hires spiritiszta színésznek „túlvilági sugallatu" rajzai és festményei; a nagy Lear királynak, *Szacsvay Imrének* arcképei és kompoziciói.

Érdekes, hogy a magyar játékszin mai művészei közül hányan hódolnak a festészetnek és szobrászatnak. Ki gondolná például *Závodszky Zoltánról* az Operaház jeles Parsifáljáról, hogy pihenő óráiban tájképfestő? Ki gondolná ugyanezt *Csortos Gyuláról*, vagy *Táray Ferenczről*, akiknek szintén egy-egy igazán hangulatos festői „alakitására" figyelhetünk fel ezen a kiállitáson. Hogy *Somogyi Bogyónak* humora van, azt eddig csak szinpadról tudtuk, de most egész sereg karikatura mutatja, hogy ez a kedves színésznő, mint grafikus is szórakoztatni tudja a közönséget. *Baróthi Józsefről* köztudomásu, hogy a szinpadi maszk egyik legnagyobb mestere. Talán ennek köszönheti, hogy meglepően találó önarcképet mintázott magáról, mint szobrász.

Persze vannak olyan színészeink is, akikről már egyéb kiállitásokon is kiderült, hogy komolyanvehető jó festők. Itt van például *Abonyi Tivadar*, aki egy időben a Képzőművészeti Főiskola tanársegéde is volt, néhány kitünő portréval; *Kürthy György*, szellemes plakátjaival, illusztrációival és díszletterveivel; *Lánczy Margit* finom vázlattanulmányaival; *Gellért Lajos* jólismert karrikaturáival, *Boray Lajos* egész sereg csendélettel és arcképpel; *Páris Ilka* vibráló szinességü festményeivel, de a kiállitás legnagyobb meglepetése *Rónay Géza*, igazán pompás és költői hangulatu pasztelekkel.

Egészen bizonyos, hogy az érdekes kiállitás „táblás házakat" fog vonzani.

F. J.

Földrengés az északi olasz tartományokban

Róma, dec. 11. *Toscanában, Liguriában, Emiliában* és *Veneziában* pénteken meglehetősen heves földrengést észleltek. A földrengés *Firenze* környékén volt a legerősebb, ahol a tizfoku földrengést jelző skála nyolcadik fokát érte el. *Komolyabb kárt a földlökések sehol sem okoztak* s inkább csak nyugtalanságot keltettek a lakosság körében. *Livornóban* az emberek elhagyták házaikat és csak órák mulva mertek visszatérni. *Pisában* a földrengést tompa földalatti moraj kisérte. A földrengés nyugaton egészen *Genovéig*, keleten pedig *Bolognáig* terjedt

A brilliánsgyár

Ha az amsterdami gyémántköszörüsre gondoltam eddig, kis mühely jelent meg képzeletemben, ahol a fény és árny rembrandti elosztásában szakállas öreg ékszerész hajlik a vagyont érő, csillogó kő fölé. Egyetlen kövön dolgozik hosszu hetekig, maga csinálja az egészet, legfeljebb inasa takaritgat körülötte. Ugy veszi meg a formátlan nyers követ és ugy adja el aztán tündöklő brilliánsként, mint ahogy a szobrász megveszi a márványtömböt, azután Vénuszt ad el belőle.

Nem igy van. Egészen másképpen van. Elképzelésem helyett modern nagyüzemet találtam Amsterdamban, gyártelepet jókora munkáslétszámmal és villanyerővel.

Az amsterdami brilliánsgyár egy Ascher nevü emberé. Az Ascher-gyár a világ legnagyobb gyémántköszörüse. Ámbár hiába magasztalom itt a céget, ennek a reklámnak kevés hasznát fogja venni. Nem valószinü, hogy valamelyik olvasóm e sorok hatása alatt elővesz ternésgyémántjait és — miután soká habozott, hol köszörültesse, most elküldi Amsterdamba Ascherhez. Nem, az Ascher-gyár nem is köt üzletet magánosokkal. Csak nagy ékszerészcégekkel. A nyersköveket Londonban veszi a gyémántbánya-szindikátustól, a kész brilliánsokat aztán eladja londoni vagy tokiói ékszerészeknek. Ujabban sokat ad el Oroszországba. A gyémánt ugyanis olyan valuta, amely igen kevés helyet foglal el s amellett értékálló. Szökés esetén vagyonmentési célra kiválóan alkalmas.

Egyszóval hollandi ismerősök szives ajánlásával sikerült elérnem, hogy megtekinthessem az Ascher-telepet. Hatalmas, sokemeletes gyárépület ez a város belsejében. A portás már tud érkezésemről, de előbb felhivja a házi telefonon az igazgatóságot. Aztán különböző alkalmazottak folyosókon és felvonókon át egymás kezébe adnak, mignem ott ülök egy irodahelyiségben azzal a tisztviselővel, akit a cég magyarázóul mellém rendelt. A szoba falain sárguló fényképek, amelyek Vilma királynő egy hajdani látogatásáról készültek. Előttük asztal, az asztalon szétszórt brilliánsok, de egyelőre üvegből. Arra valók, hogy Pollák ur, — igy hivják a tisztviselőt —, szemléltetően elmagyarázza nekem a gyémántköszörülés természetét, mielőtt a gyárat megmutogatná

Megtudom tőle, hogy a terméskövet a közepén ketté szokták fürészelni. Minden kőből, amelyet odalent Afrikában, valahol Kimberley körül megtalál a néger munkás, legalább két brilliáns készül. A követ ott fürészelik el, ahol a legszélesebb. Lesz tehát mindakét darabnak egy lapos oldala, amelynek a műneve „tábla", és egy domboru oldala, amelyre piciny síkokat köszörülnek, bizonyos rendszer szerint, mindig lecsiszolva az éleket. Ez a rendszer pontosan előirott valami: a brilliánsnak ötvennyolc síkja van. Mindegyiknek, ha még oly kicsiny is.

— Már maga ez a kettéfürészelés igen érzékeny munka. Egyéni érzék kell hozzá, nemzedékeken át kifinomodott ösztön. Munkásaink állása apáról-fiura száll. Csak aki ebben a munkában felnőtt, tudja felismerni a gyémántban az erezetet. A fürészelés és a köszörülés ezektől az erektől függ, amelyek láthatatlanok a laikus számára, de a szakember észreveszi, hogy a kő belsejében néhol eltérül a sugártörés vonala.

— Erek a gyémántban? — csodálkozom hitetlenül.

— Természetesen. Hiszen a gyémánt, mielőtt gyémánt lett volna, szén volt, s mielőtt szén lett volna, növény volt. Tehát nyilvánvaló, hogy erek vannak benne. Ezek az erek keményebbek, mint maga a kő, s ha a csiszolás ilyen érre akad, vakon forog rajta a gép.

Apróra megtanulom az üvegmodellen a brilliáns természetét. Mikor már fogott rajtam a lecke, Pollák ur elővesz két kis csomagot. Papirosban vatta van, a vatta belsejében brilliáns.

— Tessék megnézni a különbséget üveg és gyémánt között. Csiszolásuk, nagyságuk pontosan egyforma. De mekkora különbség a fényben, a tüzben! Mi, szakemberek, azt tartjuk, hogy valamennyi ékkő között „csak a gyémántnak van élete".

Valóban, ennek a két jókora brilliánsnak, amely a tenyeremen szikrázik, élete van. Gyönyörü két darab. Megkérdezem, mennyi az áruk. Felelet: magyar pénzben a kettő együtt negyvenötezer pengő. Odavetem őket az asztalra, ott hánycódnak az üvegminták között. Ez egy kicsit idegessé tesz. Szeretnék szólni Pollák urnak, hogy tegye már el a vattába

Az elméleti lecke végeztével rátérünk a gyakorlatra. Nagy terembe megyünk, a fürészekhez. Hosszu glédában állanak egymás mellett a munkaasztalok. Az asztalokon esztergapadokhoz hasonló forgókészülék. Fémfogók közé csiptetik a követ, s a készülék, amelyet a villanyáram transzmissziós szijjai forgatnak, egy barna korong élével fürészeli a követ. Ez a korong külön találmány. Bizonyos keverésü bronzból készült, amelynek pórusai igen jól fel tudnak szivni idegen anyagot. Az idegen anyag nem más, mint bizonyosfajta olajjal elkevert gyémántpor. A por olyan finom, hogy az olajban szabad szemmel nem is látható. A bronzkorongocska ezzel teleszivja magát. Vastagsága egy tized milliméter. Az acélt a korong éle ugy vágja, mint a konyhakés a kenyeret. A gyémántkövet azonban napokig támadja, mig ketté tudja fürészelni. A forgógép magától dolgozik, a munkásnak csak az a dolga, hogy állandóan ellenőrizze, mennyire haladt a fürészelés. Minden munkás harminc gépre köteles ügyelni.

Egy más emeleten végesvégig másféle munkaasztalok egymás mellett hosszu sorban. Itt már csiszolnak. A nagyobb síkokat ugy csiszolják, hogy két gyémántot tesznek a készülékbe. Egyiket becsiptetik magának az esztergapadnak a fogójába. A másik gyémántot bizonyos barna cementanyaggal beletapasztják egy nyélnek a végébe. A munkás megfogja ezt a gyémántvégü nyelet és a követ a kellő helyen odaszoritja a fogóban pergő másik kőhöz. Igy a két gyémánt csiszolja egymást. Ebből az eljárásból gyémántpor származik, ezt rendkivül finom szitacskában fogják fel. Szabad szemmel ez a por alig látható. Még a földön is akad gyémántpor, mert a lehellet is elfujja. Persze nem hagyják ott. A padló felsepréskor kapott szemétport tűzbe teszik. A piszok elhamvad, a nemes gyémántpor, amely nagyobb hőt bir ki, megmarad.

Végül még egy eljárás van hátra a legfinomabb síkok csiszolása számára. Erre olyan készülék szolgál, mint a fazekasok forgó korongja. De ebbe a korongba gyémántport ültettek bele, s a csiszolandó követ jókora suly nehezéke szoritja rá a gyémántporos korongra. A munkás kezének alig van itt dolga. Annál több a szemmértékének. Koronként megállitja a korongot és megvizsgálja, mekkora lett már a köszörült síkocska.

Ahol ezt a munkát figyeltem, semmitmondó külsejü köszörüs dolgozott.

— Ugy nézze meg ezt az embert, — mondta a magyarázó —, hogy ez csiszolta az angol koronázási jelvények hires gyémántjait. Elég korlátolt ember különben, de a szakmájában valóságos lángelme.

— Milyen gyémántok voltak azok?

— A hires Cullinan darabjai. Ezt a Cullinant arról a négerről nevezték el, aki találta. Cullinan volt a néger bányász neve. A kő, amelyet ő szedett ki a földből, volt eddig a világ legnagyobb természetgyémántja: ökölnagyságu, háromezerkétszáz gram sulyu. Mivel ekkora gyémántot nem lehetett még csak fel sem becsülni és ember, aki megvegye, ugy sem akadhatott, a gyémánt-szindikátus felajánlotta az angol koronának. Mi kaptuk meg feldolgozásra. Sok kisebb és két nagy brilliánst köszörültünk belőle. Az egyik nagy darab az angol jogart, a másik a királyné koronáját disziti most.

Pollák ur megmutatta a Cullinan modelljét s azoknak a köveknek másolatát, amelyeket köszörültek belőle. A mesés Cullinan, a Kohinoornak majdnem háromszorosa eredeti formájában alaktalan, füstösszinü, öklömnyi üvegdarabnak látszhatott. A belőle készült darabok azonban félelmes tündöklésü, csodálatos kövek. Valaha személyesen is találkoztam velük a londoni Towerben. Most itt másolataikat tapogattam. Fekete bársonyalapon pompáznak.

Ebben a nagy gyárban ezer meg ezer gyémánttal van dolog folyton. S az embert meglepi, hogy valami szigorubb óvóintézkedésnek nyomát sem találja. A munkások reggel karátmennyiségben kapják ki a gyémántot, s a munka végeztével ismét karát szerint számolnak be vele. A munkafelügyelő megvizsgálja, mennyit köszörült a munkás a köveken, s a karátmennyiségből levon bizonyos százalékot a gyémántporra. Elég kezdetleges módja az ellenőrzésnek.

— Nem történik visszaélés? — kérdeztem.

— Nem. Ellenőrizni az ilyesmit nem is lehetne. De a gyémántszakma az emberi bizalmon alapszik. Olyan emberek dolgoznak itt, akiknek családja már évszázadok óta ezt csinálja. Az amsterdami ghettó hagyományos mestersége ez; munkásaink kilencven százaléka zsidó. Ők a gyémántot nem nézik gyémántnak, az ékszer iránti érzékük elveszett. Ugy dolgoznak, mintha üveget köszörülnének.

Ebben a pillanatban, mialatt beszélgettünk, hirtelen megállt a munka. A forgókerekek duruzsolása egyszerre elhallgatott. Kérdően néztem Pollák urra.

— Péntek nap van — felelte ő. — és délután félnégy. Ebben a gyárban péntek délután kezdődik a munkaszünet.

Harsányi Zsolt

KÜMMERLING, Michael fec.

1754 Parsony

An 1998. 243.

, 15. század

l ltsz. 2035

9

KÜMÜVES KRISTOFF, pénzverő

Anno 1667 a Die Septembris usque ad Diem 17 Decembris. Az Választóknak, Pénzverőknek és Egyébfele Müveseknek Negyedik Angariabeli Fizetések, ugy mint Intra Spatium 13 Septimanarum.

Pénzverők.

KÜMÜVES KRISTOFF, Hétre. Fl. 1. 25. Hét. Fizetés.
Pénzverő, 13. Fl. 16. den. 25.
77. old.

KOZE TAMÁS: A nagybányai pénzverőház számadása / 1666-1667 / 73. old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII. évf. 1967-1968
Akad. Kiadó, Bpest. 1968

KÜMÜVES KRISTOFF, pénzverő

Anno 1667 a Die 12 Juny usque ad Diem 17 Septembris, Az Választóknak, Pénzverőknek és Egyéb fele Müvesek-nek Harmadik Angariabeli Fizetések Ugy mint Intra Spatium 13 Sepimanarum.

Pénzverők.

KÜMÜVES KRISTOFF, pénzverő, 76.old.	Hétre. Fl.1.25.-	Hét. 13.	Fizetés. Fl.16.den.25.

ESZE TAMÁS: A nagybányai pénzverőház számadása /1666-1667/ 73.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968
Akad.Kiadó, Bpest. 1968

KÜMÜVES KRISTOFF, pénzverő

Anno 1667 a Die 13 Marty usque ad Diem 18 Juny Ejusdem Anni, Az Választoknak, Pénzverőknek es Egyeb fele Müveseknek Második Angariabeli Fizetesek ugy mint Intra Spatium 3 Septimanarum.

Pénzverők.

KÜMÜVES KRISTOFF, Pénzverő, 75.old.	Hetre.Fl.1.25.	Hét. 13.	Fizetés. Fl.16.den.25.

ESZE TAMÁS: A nagybányai pénzverőház számadása / 1666-1667/ 73.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968 Akad.Kiadó, Bpest. 1968

KÜMÜVES KRISTOFF, pénzverő

Ab Anno 1666 Die 18 Decembris usque ad Annum 1667 Die 10 Marty, Az Választoknak, Pénzverőknek és egyéb fele Mivezeknek Első Angaria beli Fizetések ugy mint intra Spatium 15 Septimanarum.

Pénzverők.

KÜMÜVES KRISTOFF, Hétre.Fl.1."25. Hét. Fizetés.
Pénzverő
74.old. 13 Fl.16.dem.25.

ESZE TAMÁS: A nagybányai pénzverőház számadása
/ 1967-1968/ 73.old.

NUMIZMATIKAI KÖZLÖNY, LXVII-LXVIII.évf. 1967-1968
Akad.Kiadó, Bpest.1968

KUNDIG HENRIK, kékfesto

1785-ben a pozsonyi festok panaszt emeltek ellene, mert egy kihallgatason formakészito-és nyomónak nevezte magat, pedig nem tanulta a mesterséget. 59.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek II. Festendő anyagok, céhviták 49.old

ARCABONA, A Győri Xantus János Múz. Évkönyve, 18. Győr, 1975

JOHANN KÜNELL, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Eines Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVIL-EGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfär bern in der Königlichen Freyen Stadt Pressburg.
Név:.- /227.- Herr Johann Künell
Felvétel ideje: 1805. 29. Juny.
Hová vették fel: Ponyhadt, /Bonyhád/. 158.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

sonló a sinai *kinán* (libri sectio) és *kinan* (glomerare = göngyölni); de hasonló hozzá a szláv *knich* és *kniga* is.

A *könyv* Cz. F. szerint: 1. több együvé fűzött vagy kötött papír, hártya- vagy pergamenlevelek, akár tisztán, akár beírva, vagy nyomtatva. 2. Azon tartalom, mely valamely könyvben írva vagy nyomtatva van. 3. Valamely írt vagy nyomtatott könyvnek egy-egy osztálya, vagy egyes könyvnek része. 4. A papírgyárakban és kereskedésekben a német „Buch" utánzásából 24 v. 25 ívet tevő papírcsomag, mit azonban inkább konc-nak nevezünk.

A *nyom* ige ugor eredetű.) (t.)

A Hírlaptár reméli, hogy e sorok megjelenése után az *Irodalom* nem marad magánkézben, hanem visszakerül a helyére.*

De reméli külföldi új folyóirat-számok visszakerülését is, amelyek mint a *Magyar Könyvszemle* cserepéldányai érkeztek és — eltűntek. Hogy az új folyóiratszámok iránt van érdeklődés a tudósok között, az örvendetes. De azt a mohóságot, amellyel például a *Südostdeutsche Forschungen* legutóbbi számaira lecsapott az érdeklődő, lehetne kissé mérsékelni, legalábbis addig, amíg a katalógus-cédulán nyilvántartásba kerülnek. Helyes a tudományos érdeklődés és dícsérendő, de csak addig, amíg a könyvtár közhasznú munkájának nem megy a rovására.

Tr. Z.

A betű, ír, könyv, szavak eredete. Bárczi Géza ez évben megjelent kitűnő és rég érzett hiányt pótoló művében, a *Magyar szófejtő szótárban* (1941) a *könyv* s a könyvvel kapcsolatos szavak eredetéről a következőket tudjuk meg:

A *betű* szó először a XV. században, a Müncheni Kódexben fordul elő, de nyilván régebben is megvolt nyelvünkben, mert a melléknévi származéka, a *Betűs*, mint személynév 1211 táján és 1399-ben előfordul oklevelekben. Valamelyik török nyelvből kerülhetett a magyar nyelvbe, még a honfoglalás előtti időkben. Az újgúrban a ma-

KÜNELT WENZEL
kassai jezsuita kézmüves, 1732

a trencséni jezsuita kollegium refektoriuma

Iparmüvészeti Muzeum évkönyve, V. évf. 1962. 118.1.

M.D.K.

KÜNER (Kierer) Lipót arany és ezüstműves

Pesti mester XIX. 17.

Mihalik Sándor: Szentpéteri J.... Bp. 1954. 137. l.

Küner (Kühner, Kieser)

Lipót

Ötvös, 1810-ben lett
mester, 1839 ig Eövetkető
Pesten

Horváth Szentpeter

254. l.

Küner (Kierer) Lipót

pesti ötvös

l.

Mihalik: Szentpéteri

137. l.

Küninger, festő

Művészet, III., 1904. 345-346.

Adatok művészetünk történetéhez

Künn Vilmos

rajzoló

Debrecen

l.

Sőregi János

Trások a nárévés
szabadsághare em-
lékezetére. Debrecen
1948. 30. l

3602 sz.

ter Gyula úrnak

Budapest

Budapest, 1911 dec. 14.

Kovács Géza úr

megbizásából

li rajzok cinnén

ileuc 04/100 koronát

összeget külön levélbeli értesités mellett

számlája javára könyveljük.

„HERMES"

Magyar Általános Váltóüzlet Részvénytársaság

Dorottya-utcai fiókpénztár.

LIPÓTVÁROSI FIÓKPÉNZTÁR

PÉNZTÁRI-OSZTÁLYA

mdk

Künnle Tamás

Beritólap tipografiai ferve:

(Atlanum ny.)

Magyar Grafika

Továbbképző II. oszt munkáiból 1961-1962.

Magyar Grafika 1962. 6. évf 3. sz 163. l

Künstl András

lakatos mester 1794-96 között végzett munkálatokat az egri trinitárius kolostor épületén.

Dercsényi Dezső, Gólya József, Entz Géza: Magyar műemlékvédelem, II. (1959-60) Budapest, 1964.

230 l

Künstl András

lakatosmester munkálatokat végzett az egri trinitáriusok kolostorában 1794-96 között.

Voit Pál szb.: Heves megye műemlékei II. köt.

Magyarország műemléki topográfiája, VIII. köt.

Budapest, 1972.

2001

Künstler Árpád, építén

L: Harmos Zoltán

-: Terpályázat

3-7

Magyar Építőművészet, Bp. 1983

83/4

KÜNSZTL /KINTZL, KINSZTT KÜNSTLER, KINSZKY/

András egri lakatos. Egerben 1785-1795-ig folyamatosan szerepel az adókönyvekben és az 1800. évi városi adókönyv is említi. A kömlői rk. templom toronykeresztjét és ablakrácsát készíti 1782-ben, 1783-ban ugyanott ajtókat és butorokat vasal. Keresztespüspökiben ugyanez évben az rk. templom keresztjét készíti. Tiszaörsön 1783-ban végzi az rk. templom munkáit. Itt „vak lakatos"-nak nevezik. 1787-ben a liceumban dolgozik. 1796-ban

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Künsztl 2.

+ Zwenger egri épitőmesterrel együtt részt-
vesz a kollégium foglariamum átalakitási munkái-
ban. Ugyanez évben a ciszterc ita kollégium mun-
káinál ugyancsak Zwengerrel szerepel, és ismét
együtt dolgoznak még ez évben a trinitárius ko-
lostor átalakitásán is. Ekkor az extrinitárius
épületek részletesző költségvetéseit is elkészi-
ti.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Künsztl András, egri M.D.K.
Lakatos

1783-ban a tiszaörsi templomon, 1796-ban az egri Foglárinmon és a cisztercita kollégiumon s a trinitárius kolostor átalakítási munkáinál dolgozik. Legtöbbször Zwenger épi tömesterrel együtt.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 357-58. old.

M.D.K.

Künstler Dávid ötvösmester

neve szerepel az 1788-évi kimutatásban az ungvári ötvösök között, azzal a megjegyzéssel, hogy „mesterkedhetnek".

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18. Jahrhundert. Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4.

266. old.

Künstler Adolf

1881/82

Ferképzomfoiskèvk

106. l.

Künsztler Adolf

Szül, Pakson 1863 okt. 28.
Zsidó, 5 reál
Művészmivendek –
1881/82 II – ~~[illegible]~~ előkészítő szakosztály

Halántékkonkák erüstből VII. 243

MDK MDK

Künstler Samu antalos
Rothenstein Vilmos üzlethiralnak
Lipót. Dorottya u. 10.
1862. – ——

MDK-A-11-1/798.

KÜNSTLER f. KÜNSTNER

Künstler Sámuel antalos

Neumann Albert üzletkirakat

Belv. Rózsa és Sebestyénteri sarok. 4.

1862.- Homlokrat

MDK-A-II-1/556.

MDK

Künstler Samu, autelos

Kurländer Antal, ülethirehat

Perém, Király-u. 28.

1866.- Hamlohnet, alapr.

MDK-A-II-1/2527.

KÜNSTNER, Karl, pozsonyi fazekasmester

C. K., bürgerl. Töpfermeister, 2 napos fia meghalt. (1833, 221 l)

Karl K. bürgerl. Hafnermeister, 10 hónapos lánya meghalt (1835, 276 l)

Karl K., bürgerl. Töpfermeister, 15 hónapos leánya meghalt. (1845, 668 l)

—

Pressburger Zeitung
(Genthon)

MARTIN KÜNTZL, ácsmester

1797.nov.30-i kelettel megtaláljuk Kentzel Klir Maurer-meister előzetes épitőanyag költségvetését, Martin Küntzl Zimmer-meister-évei együtt. 54.old. 17.jegyz

KOMÁROMY JÓZSEF: Adatok a megyei tanács székháza épitéstörténetéhez 48.old.

A HERMAN OTTÓ MUZEUM KÖZLEMÉNYEI, 5. 1963.szept. Miskolc, 1963

Martin Künstel, asztalos MDK

A miskolci korona szálló átalakításán dolgozott. 1798-551 Rhft-ért 5 Zold

Komáromy József: Az első miskolci vendégfogadók. 48:o.

A Miskolci Herman Ottó Múz.Közleményei.Borsodmegyei Nyomdaipari Váll.Miskolc.1956.jún.

MARTIN KÜNTZL, asztalosmester

A miskolci Arany Korona Vendégfogadó átalakitásán dolgozott a 18.század végén. A költségvetés szerint munkája 551.Rhft. 52.old.

KOMAROMY JÓZSEF: Az első miskolci vendégfogadók 48.ol

A MISKOLCI HERMAN OTTO MÚZEUM KÖZLEMÉNYEI, 1956.jan.

Miskolc

Künz fazekas M.DK.

azonos lehet a Wiener-Neustadt-ban
egy okiratban 1436 ban említett
budai fazekassal, akit Ehunz
(Chunz) néven említenek.

Voit P. hagyar keramikatörténeti tanul
mányok. Műv.-tört. Ért. 1954 1. sz. 113

Kürchoffer András, kömüvesmester MDK

A városháza a XVIII.sz. közepe táján villámcsapás következtében leégett, az 1770-es évek táján kezdtek ujjáépitéséhez, mely 1773-ig tartott. A hatalmas és masszív munka elvégzésének volt iparosa.

/Ltár 1773.VI. 2. /

/Eredetileg a XVII-ban Vak Bottyán kastélya volt/.

Kenény Miklós levéltárnok: A városháza./Esztergom./
Esztergom c.lap. 1928.jul.15. 16.1.

Kürschner András

Kürschnermester

Esztergom 1773.

laid

Nebl Bálint

alatt

26 *Sz. István 1. vt.		**Görög** Istensz. M. **Izraelita** Tebeth 20
Csütörtök **27** János apostol		**Protestáns** János **Görög** István föd. **Izraelita** Sobebim b.
Péntek **28** Aprószentek		**Protestáns** Kamilla **Görög** T. ezer vt. **Izraelita** Tebet 22
Szombat **29** Tamás pk. vt.	Utolsó negyed 3 óra 8 pk.	**Protestáns** Dávid **Görög** Aprószent. **Izraelita** S. Semoth

1934 **December** 31 nap

52-ik hét Nap kelte 7 óra 45 pk. — Nyugta 16 óra 17 pk.

Thürdi Éva
dia atterverő

Ruhalevek

—: Szeszélyes nyár.

Vök Lapja, 1969 julius – 27 szám.

MDR.

B. Kuricskay E. festő.

Felsorolvá a többi kiállító között. Grafikával szerepel.

Nikelszky Géza: „Bolvári, Érdi, Krassó kiállítása a Baranyavármegyei Múzeumban."
Dunántúli Népszava. 1946. II. cof. jan. 13. 5. l.

Kassa

Kürmesszer ötvös Péter,,1605-08

Arch.Közl.1899. XXI. 238

Kürmers Josef

Glocken-giesser

Brassó Burggasse 214.

meister. 1860.
1861

(A) 1860. 70 l
1861. 70 l

Kürmes Friedrich

1853, Brassó

Glockengiesser.

(A) 1854.70 l

Kürmes J. György

ötvös Nagyszeben

Könnagyötvj. 265. l.

1485

GK J. Georgius Kürmes. M 1819, e. —1826. (B: VI,4.)

Műve nem ismeretes. — *Arbeit nicht bekannt.*

1151. A. Sansovino (And

A mester sz. Monte Sansovinóban

Szent Jeromos.

Egész alak, jobb térdére fordult. Jobb kezében, melyet m

meztelen, de derekára kendőt k bajusza és szakálla hosszú.

Terracotta, magassága 37 c 1894 szeptember 2-án A. Glisentitő — Elszámoltatott 1894 deczemb molásra nézve lásd az 1895 már május 10-iki 22919 sz. min. előa jóváhagyta az 1900 november 1901 augusztus 26-iki 373 eln.

Jegyzet. L. az 1896-iki lajst Preisliste N°. 77.

III.

Pl

Vét 1894

Kürmes János György

ötv -

l.

Kőmagyötvi.

1485. 7.

67	1893	VI	334	1894	VIII	345	–	488	400
52	1893	VI	345	1894	X	417	–	489	401
52	–	–	–	1894	VIII	326	–	500	610
9	–	–	–	–	–	–	–	501	610
2	–	–	–	1894	I	31	–	502	611
0	–	–	–	–	–	–	–	503	756
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2

37

Kürmes Math. Vilh.

ötvös 1826

Lasá

Nyárfás Brassó 62

Kürmesszer Peter

Müvenet 1909. 241.

Mérleg

P	f
23.236	04
106.070	-
125.440	-
14.875	-
269.621	04

Schreiber Jónes

KÜRMESSER *Péter*, kassai ötvös, a XVII. század első éveiben Lyonban Guise herceg, Párizsban IV. Henrik király számára dolgozott. Fennmaradt műve a bártfai múzeumban levő serlege (1603).

kihagyták az E. L. lexikonból

III. Amurath:

Mellig látható s szembe néz
hord ~~van~~ tollal és láncokon lo
hosszú ~~sel~~. Körítése brokát s gom

AMVRATHES III.

a kép alatt két sorban:

AMVRATES, DER III.
Regierender Turck

Ezt követi egy hat soros vers: „
Kezdettel és „Hungaricis
jelzése alól: „Nn" és „MAH

Rézmetszet, méret

~~G:~~
8

Kürmesser Péter

Kürmesszer Péter czüst serlege a Sárosvármegyei Múzeumban III. 75, 76, 77, l.

— — mesterjegye III. 76. l.

Múzeumi és Könyvtári Értesítő

Kürmesszer Péter, ötvös III. 74-78.
— — pécsétje III. 75. l.
— Gergely III. 74. l.

Múzeumi és Könyvtári Értesítő

Kürmester Péter, ötvös.

1605–8. Lyonban a Guise hercegek, utóbb Párisban IV. Henrik francia király ötvöse volt. Egy serlege 1603-ból a bártfai muzeumban van.

822. Velenczei

A XVI – XVII. szá

Férfi képe.

látható

Mellig, balra for

bajusza és szaká

lészi köntöse b

ja kilásszik, a

Vászon, m

Pyrker Ja

76

Kürmesser Péter

Ótvös

XVII n

[illegible]

Miaö 106. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191....

.....

tanu.

.....

tanu.

Kürmesszer Péter

otovs

lásd okv.

Muzeumi és Könyvtári
értesítő 1909. 74–78

Mihalik cikke

reálliskola igazgatóságától.

sitő.

..... osztályu tanuló a

.....

.....

l elégtelen előmenetelt tanusitott.

.....

..... hó .....

osztályfő.

mre Szeged.

Kürmeser Peter

lasd

MV 86

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök va
aláír

Kürmesser Péter

ötvös

ind

K 73. C

Kürmesser Péter

ötvös (.?)

... A Párisba szakadt Kürmesser Péter szülei háza a Tót-utczán — ma Kovács-utcza — a Tinódy Sebestyén szomszédságában állt. Kassán.

Kemény Lajos: Művészeti adatok Kassa múltjából. Arch. Ért 1906. 56. l.

Kürmesser Péter

Ötvös

IROD.

Tarczai György. Elbesz-
lések a régi mesterem-
berünk vilgjából –
(Kürmesserről négyes
stílusban írt elbeszélés)

Iparosok Olvasókaru
1902. IX. 5–6 sz
80 – 96 l

Kürmesser Peter

ötvös

irod

K fol.

Kürmesser Péter

Kassai Ötvös

Müvészeti lexikon

4 zil.

38. novb. ii)

a. Vállaira omló hosszú haja s szemöl-
vart nyakkendője fekete, bogomboltka-
tett mentéje prémes.
í 44 : 35 cm.

állításra engedetett át, (39/96) hosszu-
a (416/96)

Kürmesser Peter

---

ind

Thieme-Becker

22K. ~~7~~ 71.1

Kotnely, Köhalmi ág. ev. egyhár. kulajd.

XV. 7. VII. 127, 128

Kürmesser Peter

ÖTVÖS.

IROD.

Mt 142-143

FELSŐMAGYARORSZÁGI
RÁKÓCZI
MÚZEUM
KASSA

Kürmesser Péter

erod Ötvös:
XVII. sz.

Bárány Istvánné dr:
A magyar iparmüvészet
történetéből. Bp. 1936.
7. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Kürmeser Péter

l.

Evang. templ.

355. l.

mészárosok céheé, 1616-ból. — Ugyanez, 1629-ből. — A kerékgyártók céheé, XVII. század. — A sörfőzők céheé, XVIII. század. — A paszomántosok céheé, 1760-ból. — Az ácsok céheé, XVII. század. — A kovácsok céheé, XVI. század.

A szekrény belső hosszoldalán, alul:

Eperjesi céhek pecsétlői s azok lenyomatai, 17 drb. Ezüstből, rézből és vasból. Nevezetesen: Az irhakészítők céheé, 1739-ből. — Az ácsok céheé, XVIII. század. — A bodnárok céheé, XVII. század. — A lakatosok céheé, 1730-ból. — A szabók céheé, XVII. század. — A fésűsök céheé, 1846-ból. — A kötélverők céheé, 1615-ből. — A sütők céheé, XVII. század. — A kalaposok céheé, 1823-ból. — A kelmefestők céheé, XVIII. század. — A gombkötők céheé, 1607-ből. — A kelmefestőké, XIX. század. — A szíjjgyártók céheé, 1771-ből. — A lakatosok céheé, XVII. század. — A bodnárok céheé, 1633-ból. — A mészárosok céheé, 1724-ből. — Ugyanaz, 1842-ből. Valamennyi *Eperjes* szab. kir. város letéte.

42. számú szekrény.

Egyházi és világi ötvösművek és ónedények a XIV—XIX. századból. A *bártfai* ág. evang., a *toriszkai* (Szepesm.) gk., a *mersei* gk., a *kőszegi* rk., a *zavadkai* (Szepesm.) rk., a *zboróí* rk., a

kurói gk., a *hámbori* rk., a *szinyelipóci* rk., a *palocsai* rk., a *váradkai* gk., a *feketekúti* gk., a *bártfai Szent-Ferencrendiek,* a *szinyei* rk., a *bártfaujfalusi* rk., a *rózsadombi* gk., az *alsószabadosi* rk., a *lófalvi* rk., a *szemesi* gk., a *kriványi* rk., a *bujáki* gk., a *miklósvölgyi* gk., a *csendespataki* gk., a *felsőcsernyei* gk., a *felsőpagonyi* gk. templom és *Eperjes* sz. kir. város letétei.

Nevezetesebb darabok. A polc ablak felőli keskeny oldalán: **Három talpas serleg,** aranyozott ezüst. A *bártfai ág. ev. templom* letéte. A középső augsburgi munka, a XVII. század elejéről. Kassa város ajándékozta a bártfai ág. ev. egyháznak. A jobb szélső *Kürmesszer Péter* kassai születésű híres ötvösmester műve 1603-ból. Kürmesszer 1605-ben Lyonban működött, később Párisba került s IV. Henrik király udvari ötvösévé lett. — **Kehely, aranyozott ezüst, festett zománcképekkel díszítve.** *Szilassy János* lőcsei ötvös műve. XVIII század. A *toriszkai* gk. templom letéte. — Belső sor, második példány balról: **Kehely,** aranyozott ezüst, kosarán bevésett figurális képekkel, melyek egykor átlátszó zománccal voltak fedve. XIV. sz. (Talpa XVII. sz.) A *kőszegi* rk. templom letéte. — **Tornyos ciborium,** aranyozott vörösréz. XV. század. A *zavadkai* rk. templom letéte. — **Monstrancia** (Úrmutató), aranyozott réz. A sztropkói templomnak ajándékozta Skavinsky Ilona grófnő 1758-ban. — A monstrancia mögött: **Kehely,**

Kürmesser Péter

ötvös

l.

Diviparmtört

179. l.

Teh

Europa lapterjesztő
válalata

Budapest

V. Rothermeren 12
III 9

Kürmesszer Péter

Kettős-serleg, ezüstből Kürmesszer Pétertől, a Sárosvármegyei Múzeumban III. 76, 77,

Muz. és Kvt. Ért.

Kürmesszer Péter

Mihalik József: Kürmesszer Péter.

III. 74–78.

Mur és Kot-Est

Kürmesser Péter

ötvös

rőd

Genth Verecke

V. 132. l.

Kürmesszer Péter

IV. Henrik francia király udvari ötvöse. Kassai szár-
mazású mester.

Dallai Sándor: Ötvösművészet, Műszaki Kiadó, 1972, 232. l.

M.D.K

KÜRMESSER Péter ötvös

Kassáról eljutott francia földre
előbb Guise herceg udvari ötvöse
Lyonban, majd IV. Henrik udvari
művésze lett.
Szentpétery Józsefre hat példája
mihalik Sándor: A magyar Benve-
nuto Cellini Szentpéteri kalálának 100.
lot.

Magyar Nemzet 1962. junius 13. 4. l

Kürmesszer Péter

Kassázól Házmarott, IV. Henrik
francia Király udvari ötvöse

Pallai Sándor: Ötvösmüvészet
Müszaki Könyvkiadó Bp. 1970

Kürakó János mester

A tanulmányok között... meg kell említeni... Püspöki Nagy Péter munkáját, amely a felső-szemerédi sovás-emlék megfejtését tartalmazza. Az értékes emlék a lévai járás falujának 1482-ben épült katolikus templomában az egyik kőgerendán található, s megfejtése a következő: „1482 Kürakó János mester."

Marafkó László: Vox humana

Jelenkor XII. évf. 1. sz. 1969. jan., 85. l.

Kürt

v. k. Terplan

Poisonnegy
csalikön

Könyöki 1878.

1) alapraje - keresztkút, ajtó, tavlati kép
1:100, 1:10 1:20

2) ajtó keresz. nyolcz szögü oszlop.
1:15 1:10

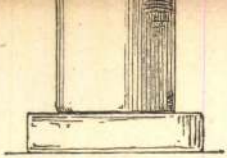

11.

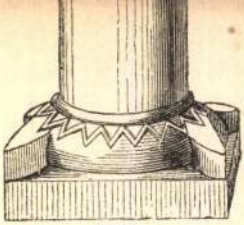

12.

29.

35.

Kürti templom

Falkepér

1694 és 1798

(Pozsony om)

l.

(Gerecze falkepér)

517. h.

Arpaden-

MDK

Kürthy ?, graf.

az ex-libris ujabb magyar mestere.

Czakó Elemér: Az Iparmüv.Muz. ex-libris kiállitása.
Magyar Iparmüvészet. ? 128-134.l.

MDK

Kürthy - Medgyaszay

a balatonalmádi uj rk. templom

Képes Pesti Hirlap 1930, LII. nov. 19. 3 o.

Körplasztika. Horthy Miklós
mellszobra, Kürthy

Pesti Hirlap. 1932. jul. 30. 3

a karcagi mezőgazdasági
szakiskolában...

Kürthy Antal

Munaszfalos

1937. ein orsz. Kézmüves-
ipari kiállitáson arany
gem és ezüstkoszorú

Pesti Hirlap Naplára

1938. 276 l.

archeppel

1750

Ur éjett környékén

30

Kürthy Antal

Kürthy Antal aranyérmes
műasztalos, **ezüst-**
koszorús mester
IX. Ferenc-tér 1. 140-232

Bpstvb. 1940. sept.

Szatmár, Ugocsa és Bereg közigazgatásilag egyelőre egyesitett vm. alispánja.

Szám: 23012

Tértivevénnyel!

SZATMÁRNÉMETI 11 IX. 25. 17 1 B

Műemlék Országos Bizottsága

Budapest

IX Hőgyes Endre u. 10

SZATMÁR VÁRMEGYE ALISPÁNJA

Hivatalból

MDK

Kürthy Antal, müasztalosmester

butorai eddig minden kiállitáson feltünést keltettek.

Mária Valéria-utcai kiállitó termeiben.
Szép hallok, szobák, kertudvarok és munkadarabok az "Uj Magyar Otthon" kiállitáson.
Magyarország. 1940. febr. 28. 4.1.

MDK

Kürthy Antal

Kürthy Antal készitette kőrisfából Staudhammer Károly teázósarok-butorzatát a magyar kézmű-vesipar berlini kiallitására.

Cikk: Magyar kézművesipar a berlini kiallitason

Magyar Iparművészet, 1938. 157.lap

Kürthy Antal
ezüstkoszorus asztalosmester

Uj Magyar Otthon Kiállitás, 1940, katalogusa
40. lap

MDK

Kürthy Eileen

Bartók I.: Magyar női karrierek Amerikában. Uj Magyarság 1938. szept. 4. 9-10.l.

M.D.K.

Kürthy Emil

Karikaturáját Hegedüs Gyula szinmüvészről bemutatja a lap.

Szinház, Bp. 1903. nov. 29.- dec. 6. I. évf. 3. sz. 56. lap

MDK

Kürthy Ernő

Megnyitották Kassán az ... iparm. tárlatot. Új Magyarság 1943. máj. 11.

MDK

Kürthy Ernő

F.J: Az üveg és fém művészete. Pesti Hirlap,
1943. nov. 9. 4 l.

MDK

Kürthy Ernő

I-s A-l: A m. üveg és fémipari müv. kiállitása.
Nemzeti Ujság, 1943, nov. 7.

MDK

Kürthy Ernö, ip.m. vasmüves

Hamutál.

Falikar.
Kétágu gyertyatartó.
Három águ "
Négy águ "
4 db Gyertyatartó.
Hangulatlámpa.

OMIP Társ.Bp.-Müvészet az iparban. 1943. Üveg- és Fém Bi-
állitás. Kat. 36.1.

MDK

Kürthy Ernö, ip.müv., vasmüves.

Falikar.

Hatágu csillár.

OMIP.Társ. Ip.-Művészet az iparban. 1943. Üveg- és Fémkiállitás. Kat. 31.1.

MDK

Kürthy Ernö, ip.müv.

a XXXXXXXXi gyermekjátékteremben müvészi alkotásai a figyelmet magukra vonták.

Schalk-ház.Kassa.-/?/:A kassai iparmüvészeti kiállitás. Népszava.1943.máj.9. lo.l.

Kinthy György grafikus

Pesti Hirlap. 1919. dec. 21. 11

A Pesti Hirlap pályázatán
kitüntetett díjjal

MDK

Kürthy György

Az ember tragádiája. Róma. Repr. /Szinpadmüvészet/.

A Mü. 1927. I. évf. 2. sz. 63.l.

MDR

Kürthy György, grafikus
szinész

„Derű a deszkán" c. anekdotagyűjte-
ményében [néhány rajza is megjelent].

F. T: Könyvszemle

7

Népszabadság, Bp. 1969 aug. 8.

Kürthy György

U. 4191.

Ma Este. 1925. 50. és 51. sz.

Tanár volt 7 évig a kinmüvészeti Akadémián. Tíz film főszerepet játszott el, egyet rendezett. Mint épitész pályázatot nyert. Ugyan ezt tette plakátajzolói minőségben. Szinházi és képzőmüvészeti kritikusként működött másfél évtizedig. Kulonböző lapoknál. A sport terén is működött, majd pantomim táncosként szerepelt Budapesten és Bécsben. Gyermekkönyveket illusztrált, munkatársa volt a régi Fliegende Blätternek. Kitanulta a szedőmesterséget, mint bukott gimnazista. Volt főhadnagy, tenyésztet halakat, termelt spárgát. Jelenleg egy fillérje sincs, de jobb jövőt remél.

A SZÉKESFŐVÁROSI MÚZEUMC
dülve tudatja, hogy

Dr. KUZSINS

ny. egyet. nyilv. r. tanár, a Magya
Magyar Régészeti és Művészettörté
birodalmi Régészeti Intézet r. tag
tagja stb., az Aquincumi és Fővárc

Kürthy György

"Szinházi tárlat" cimmel Kálmán László számol be három szinészfestőről: Abonyi Tivadar, Boray Lajos és Kürthy György szinművészek munkáját ismerteti: Abonyi Tivadar: "Portré"-ját /női képmás/ bemutatja a lap. 1929-ben az Ernst Muzeumban rendezett kiállitást, később a Műcsarnokban mutatta be festményeit. Szinész társai közül Törzs Jenőt festette le. Komoly sajtó visszhangja volt, a kritika ismételten kiemelte.
Boray Lajos: "Balatoni táj" c. művét bemutatja a lap. Simon Zsuzsa és Mezei Mária édesanyjának arcképét emliti meg a riport. Délibáb, Bp. 1937.május8.XI.évf. 19. sz. 19-2o. lap.

Kürthy György

Boray Lajos tizenkét éves kora óta fest. Három évig Párisban tanult. René Herbst tanitványa volt. Később szerződtette a párisi Studio Siège reklámművészeti irodája, ahol, mint tervező müködött. 1933-ban a Nemzeti Képzőművészeti kiállitáson, később a Mücsarnok tavaszi tárlatán szerepelt. Itt két festményével: "Badacsony" és "Balatoni tájképével nagy sikere volt. Kürthy György a Nemzeti Szinház tagja. A lap bemutatja Az ember tragédiájához tervezett diszletét. A Nemzeti Szalonban Márffy Ödönnel és Gulácsy Lajossal együtt szerepet. Londoni és párisi szinpadművészeti kiállitásokon nagy sikerrel szerepelt.

Délibáb, Bp. 1937. május 8. XI. évf. 19. sz. 19-20. lap.

Kürthy György

"Szinész mint diszlettervező" cimmel sign. nélkül közölt cikk irja: Kürthy György szinész, iró, diszlettervező, ujságiró, feltaláló, évek óta a Nemzeti Szinház tagja. Kétszer megvált a Bp.-i Nemzetitől. Egyszer másfél évig a Kolozsvári Nemzeti Szinház tagja, majd egy évig a Pécsi Nemzeti Szinház igazgatója. Két nagyobb regénye is megjelent: "Az ős" és a "Mars" Major Henrikkel közösen készitettek egy illusztrált könyvet "Komédiások" cimmel.

Délibáb, Bp. 1929. ápr. 27. III. évf. 17. sz. 26-27. lap.

Kürthy György

A Magyar Szinház felkérésére négy diszletet tervezett a„Rasputin" előadásához. Közülük kettő bemutat a lap: "Rasputin, a pince ebédlője" és a "Cári lakosztály háttérben a dolgozószobával"
A müvész tervezte á "Szeget-szeggel" és a "Peleskei nótárius" diszleteit is.
A szinészet mellett ujságirói, irói tevékenységet folytat. Több novellája is megjelent.
Repr.
Délibáb, Bp. 1929. ápr. 27. III. évf. 17. sz. 26-27. lap.

Kürthy György

G.L.: "Ősök és utódok" cimmel interju a müvésszel. Szemere Bertalan 48-as forradalmi kormány miniszterelnökének unokája. a müvész Kürthy György. Münchenben tanulta a festészet technikáját, majd grafikus lett. Később az Alkotmány c. lapnál dolgozott, ahol Márkus utóda lett a Szinházi kritika rovatban. Majd Hevesi szerződtette. Első szerepe Strindberg: "Apa" c. drámájában volt. Később a Nemzeti Szinház tagja lett. Tervei: követni a 48-as nagyapa programját. Arcképét bemutatja a lap.Repr. Délibáb, Bp. 1929. juni. 29. III, évf.26.sz. 32. lap.

Kürthy György

Kilencvenedik születésnapja alkalmából a lap megemlékezik a sokoldalu müvészről, aki Münchenben tanult festeni és Major Henrikkel együtt a Komédiások c. karikatura kötetben megörökitette a pesti szinészvilágot. Három évvel ezelőtt megjelent "Derü a deszkákon" c. anekdotagyüjteménye. Volt szinész, diszlettervező, szinigazgató. Most következő könyvéhez gyüjt adatokat, r rajzol, késziti hatvanöt év szinházi emléke- it.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1972. márc. 4. XVI. évf. lo. sz. 21. lap.

Kürthy György

Bajor Gizi szinmüvésznőről ir Kürthy György és irását illusztrálja: "Bajor Gizi, mint Szendrey Julia", "Bajor Gizi próbál" cimmel.
Repr.

Délibáb, Bp. 1930. márc. 1. IV. évf. 9. sz. 4. lap.

Kürthy György

A lap felsorol hat olyan müvészt, akik fő-foglalkozásuk mellett más müvészi tevékenységet is folytatnak: "A tehetség nem jár egyedül" cimmel:
Kürthy György, Gellért Lajos, Abonyi Tivadar, Rónai Géza, Páris Ila, Gaál Franciska.
Kürthy György a Nemzeti Szinház tagja, aktiv rajzoló és ujságiró.
Arcképét bemutatja a lap. Repr.

Délibáb, Bp. 1932. okt. 22. VI. évf.
43. sz. 8-9. lap.

M.D.K.

Kürthy

Karikaturája Heltai Jenőről, az "Őnagysága ruhája" forditójáról.

Szinház, Bp. 1919.juni. 22. IV. évf. 25. sz. 2o. lap

M.D.K.

Kürthy György

Hevesi Sándor: "Hadifoglyok" c. darabjához készitett diszletterveit-az I. és II. felvonáshoz- bemutatja a lap.

Szinház és Divat, Bp. 1917. febr. 4. II. évf. 5. sz. 9. lap

M.D.K.

Kürthy György

Karikaturái: Mészáros Alajos és Gál Gyula müvészekről.

A müvész uj karikaturái a Nemzeti Szinház tagjairól:

Rózsahegyi Kálmán, Horvát Jenő, Somlay Artur, Hajdu József, Odry Árpád, Beregi Oszkár, Kürthy József müvészek.
Repr.-ók.

Szinház és Divat, Bp. 1916. dec. 31. I. évf.
2o. sz. 37. lap
41. "

M.D.K.

Kürthy György

"Párjelenet" c. tréfát irta és illusztrálta tizennégy rajzzal.

Szinház és Divat, Bp. 1917. márc. 11. II.évf. 10. sz. 10-14. lap

M.D.K.

Kürthy György

"Frontszinház" cimmel tréfás verset irt és illusztrálta tizennégy rajzzal.

Szinház és Divat, Bp. 1917. ápr. 15. II. évf. 15. sz. 2o-25. lap

Kürthy György

A harmadik évben az Ipar-
művészeti Főiskolában Varga Má-
tyás Kürthy György irányításával
tervezte a Csongor és Tündét.

Bauer Jenő: Varga Mátyás.
Művészet, 1975.augusztus - 24.oldal

Kürthy György

Kürthy meghívására Varga Mátyás Szegedre ment díszletet tervezni.

Bauer Jenő: Varga Mátyás.
Müvészet, 1975.augusztus - 24.oldal

Kürthy György

Zichy István gr., Fényes Adolf, Nagy Sándor, Kriesch Aladár, Erdei Viktor művészeket javasolják a Berlinben tervezett grafikus kiállitásra.
Marco: „Grafikus kirándulás" cimmel figyelmeztet, hogy nagy baj volna, ha jeles piktoraink nem grafikus rajzaikkal szerepelnének éppen Berlinben, „-a rajzos művészet egyik főfészkében-" az elkényeztetett németek előtt.

A HÉT, Bp. 1907. szept. 29. XVIII. évf.
39. sz. 656. lap.

Kürthy György

Ami a diszlet-tervezést illeti a szinész Kürthy György és Márkus László is megkezdték eredményes képzőművészi müködésüket, szintén uj formát és uj lehetőséget adva a szinpadi térvilágnak. A Kálvin téri Báthory Kávéházba jártak.

Bálint Lajos: Két asztaltársaság
Látóhatár 1970/7-8 747.old.

Kürty György

A HÉT arról tudósit, hogy néhány hét előtt uj magyar, szépirodalmi képes hetilap jelent meg "Szikra" cimmel, melyet neves művészek illusztrálnak. Közöttük szerepel a művész is.

A HÉT, Bp. 1903. dec. 27. XIV. évf. 52. sz. 861. lap.

Kürthy György

a Petőfi Irodalmi Múzeumban Krúdy-
művek illusztrációinak kiállítása
nyílt meg. a háború alatt, majd a két
világháború közötti időszakban a
múrész nevéhez fűződnek jelentősebb
Krúdy-illusztrációk (említve)

Tamlényi Ervin: Krúdy illusztrátorai.
Magyar Nemzet, 1968. dec. 31.

Kürthy György

A József körúti Baross Kávéházba járt Gulácsy Lajos, Kernstok Károly, Márffy Ödön és Gara Arnold, aki főleg rézkarcaival és uj, érdekes díszletterveivel keresett uj megoldásokat. Ami a díszlettervezést illeti, a szinész Kürthy György és Márkus László is megkezdték eredményes képzőművészeti működésüket.

Bálint Lajos: Kenet és véső, Szépirodalmi Könyvkiad. Bp. 1973. 21. old.

M.D.K.

Kürthy

"Le Bargy francia szinmüvész a Király Szinházban vendégszerepelt" cimmel készitett rajzot a müvészről.

Szinház, Bp. 1904. ápr. 24.-május 1. II.évf. 17. sz. 282. lap

M.D.K.

Kürthy György

Bródy Sándorról és Szász Zoltánról készitett rajzokat "Kritikusok" cimmel.

Rajza Heltai Jenőről.
Repr.

Szinház, Bp. 1904. juni. 12. II. évf. 24. sz. 401. lap
" 1904. " 19. " " 25. " 414. "

M.D.K.

Kürthy György

Karikaturája Zsöllősi Zsigmondról a "György ur" és a "Boris király" c. szindarabok, valamint novellák irójáról.

Szinház és Élet. Bp. 1904. dec. 4. II. évf. 49. sz. 336. lap

M.D.K.

Kürthy

H.E.: "Babona a szinpadon" c. irását illusztrálta müvészekről készült karikaturákkal.

Szinház és Élet, Bp. 1906. okt. 21. IV. évf. 6. sz. 127. lap

M.D.K.

Kürthy

"Király Ernő mulat" cimmel közölt tréfás történetet illusztrálta öt rajzzal.
Repr.

Illusztrált riportját hozza a lap a "Hirek mindenfelől" c. rovatban.

Szinház és Divat, Bp. 1917. május 2o. II. évf. 2o. sz. 23-26. lap
43. "

M.D.K.

Kürthy

A Vigszinházban bemutatott "Deborah" c. előadásról közöl beszámolót a lap "Bemutatók" cimmel és hozza a müvész által készitett I. és II. felvonásának diszlet és jelmez rajzát.

Szinház és Élet. Bp. 1906. szept. 30. IV. évf. 3. sz. 61-63. lap

M.D.K.

Kürthy

"Góth a Riquette-ben", "Kóristák frakkban" cimmel két rajz a "Bemutatók" c. beszámoló illusztrálására.

Szinház és Elet, Bp. 1906. szept. 16.
IV. évf. "Uj alak" 1. sz. 12-13. lap

M.D.K.

Kürthy György

"A Nemzeti Szinház müvésze karrikaturista, festő, majd hirlapiró volt"-irja a lap "Művészeink, akik előbb más pályára készültek" cimmel.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1939. aug. 2-9.
II. évf. 31.sz. 72-76. lap

M.D.K.

Kürthy György

A Nemzeti Szinház tagja karikaturát készitett Váczi Dezső filmiróról.
Repr.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1939. márc. 8-15
II. évf. 10. sz. 4o. lap

MDK

Kürthy György
grafikus

Szerepel a kiállításon

÷ A Szent-György-Cél ex libris kiállítása
Grafikai Szemle 1913 évf 11 z 255-L

M.D.K.

Kürthy György

285. Alapi Gáspár polgármester arcképe. Olajf. vászon.

Elveszett. /Komárom városa/

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. V. füzet. 19. l.
MUMOK. Bp. 1952.

Kürthy György

MDK

Színészfestők kiállitásán részt vesz

Esti Hirlap 283 sz. 1957. dec. 3 2 old.

M.D.K.

Kürthy György szinmüvész

A Nemzeti Szinház tagja "egyike legjobb plakát-rajzolóinknak" irja a "Kemenes rajzol" cimü rövid közleményben a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1917. május 27.-juni.3. VI. évf. 22. sz. 67. l.

MDK

Kürthy György

1927-30. szinpadtechnika

Az Ipm.Isk. ...tanárai...szakoktatói... Iparművé.Isk.
Évk. 1934-36. Bp.1936. 46 l.

MDK

Kürthy György

Márkus L.: Kettős gyüjteményes kiáll. PH 1907. márc. 27.

MDK

Kürthy György

Az idealista, tusrajz

A Fidibusz-ból, 3 tusrajz

A virtuoz, tusrajz

Márffy Ö. és Gulácsy L. kiáll. Budapest 1907. márc.

MDK

Kürthy György

Tiszt és kutya, tusrajz

Mikszáth Kálmán, "

A Kaszinóban, "

Márffy Ö. és Gulácsy L. kiáll. Budapest 1907. márc.

MDK

Kürthy György

A XVIII. századból, tusfestm.

Anno domini I. sz.tusrajz

Anno domini II. "

Márffy Ö. és Gulácsy L. kiáll. Budapest 1907. márc.

MDK

Kürthy György

Keretrajz, tusrajz

Ivók, tintarajz

Töredék, ceruzarajz

Márffy Ö. és Gulácsy L. kiáll. Budapest 1907. márc.

MDK

Kürthy György

Kolozsvári impresszió, aquarell

Rokoko-diszlet, "

Kávé, gouache

Márffy Ö. és Gulácsy L. kiáll. Budapest 1907. márc.

MDK

Kürthy György

A Cloudy, fametszet

Tél, kőrajz

Márffy Ö. és Gulácsy L. kiáll. Budapest 1907. márc.

MDK

Kürthy György, festőm.-graf.
Pecs.

Szemafor. 1914.		Gouache.
dr. P.M., a sokkezü.		Szinrajz.
Teli temetés.		Gouache.
Ember Tragédiája.	-Athén, diszletterv.	Gouache.
Ember tragédiája.	Falanszter. "	"
Ember tragédiája.	Menyország. "	"
Ember tragédiája.	Jégvidék. "	"

Nemz. Szal. 388. kiáll.
Képzőmüvészek vidéki Szövetségének I. kiáll. Kat.
1928. jan.

MDK

Kürthy György

"Szemere Miklós". Rajzolta Kürthy György.

"Farkas Imre". Rajzolta Kürthy György.

"Kürthy Bertha". Kézrajz. Rajzolta Kürthy György.

Czakóexlibr. 64.l.

MDK

Kürthy György

"Tarnay Alajos". Kézrajz. Rajzolta Kürthy György.

"Eugenia". Rajzolta és kiállitja Kürthy György.

Czakóexlibr. 64.l.

KÜRTHY GYÖRGY

"Díszlettervező" címszó alatt.

MAGYAR SZINMŰVÉSZETI LEXIKON Bp.1929.I. 358.old.

MDK

Kürthy György diszlettervező /Pécs/

Szerepelt a Képzőm.Vidéki Szöv.I.kiallitasan.

Gál Endre dr.: A Képzőm.Vidéki Szöv.I.kiall.

Képzőművészet, 1927.6.sz. 23.l.

MDK

Kürthy György festő, Szeged

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1937. máj.

MDK

Kürthy György szegedi festő

a Társaság tagja

Pécsi Képzőm. és Mübar. Társ. 23.kiáll.1938. jun.

MDK

Kürthy György festő, Szeged

Pécsi Képzőm. és Műbar. Társ. kiáll. 1936. nov.

mdk

Kürthy György szinész, író, grafikus, festő

Dupla malátasör Szent-István védjegy-
gyd. plakát

Az. O. Sz. K. Grafikai Plakátjai
Bp. 1961.

18. l

MDK

Kürthy György

A Gyüjtő leközelebbi számainak részére cimlapot tervez

Krónika és naptár. A Gyüjtő, 1913. II. 1-2.sz.

45.1.

M.D.K.

Kürthy György

Arcképe a festőállvány mellett "Kürthy György a Nemzeti Szinház tagja festi feleségét Vizvári Mariskát." cimmel.

Szinházi Élet. Bp. 1917. szept. 16-23. VI. évf. 38. sz. 33. l.

M.D.K.

2.-es számu cédula.

Kürthy György

Az interju során a müvész elmondja, hogy szabadidejében fest, legutóbb Az ember tragédiájához készitett illusztrációkat, amelyek megjelentek a "Müvészet" c. lapban.

Szinházi Élet. Bp. 1916. január 16-23. V. évf. 3. sz. 11.-12. l.

M.D.K.

Kürthy György szinmüvész

Öt rajz-illusztráció "Bogáthy rajzol" c. közleményhez, melyeket Kürthy György a Nemzeti Szinház tagja rajzolt Gábor Andor: "Szépasszony" c. vigjátékának szereplőiről.

Szinházi Élet. Bp. 1916. dec. 10-17. V. évf. 44. sz. 18. l.

M.D.K.

Kürthy György szinmüvész

"...kitünő szinésztervező.."-nek nevezi lap s egyidejüleg bemutatja Schildkraut -a világhirü szinmüvész- részére tervezett plakátokat, amelyeknek sokszorositási jogát maga Schilkraut szerezte meg, hogy a nagysikerü plakátok külföldön is megjelenhessenek.

Négy plakát-rajz repr.

Schildkraut Budapesten c. közlemény
Szinházi Élet. Bp. 1916 dec. 31.-1917. január 7.
VI. évf. 1. sz. 4-5. l.

M.D.K.

Kürthy György

Schildkraut Rudolf, a "Kristálypalota" vendége szerepléséhez készitett plakátrajzot.
Egészoldalas rajz. repr.

Szinházi Élet Bp. 1916 dec. 31.-1917. január 7.-ig
VI. évf. 1. sz. boritólap utolsó oldalán.

M.D.K.

Kürthy György szinművész

"Az ember tragédiája"-hoz készitett szinpadképterveket. A lap közli az "...elismert kitünő grafikus érdekes uj diszletterveit..."

Prága	repr.
Sziklás táj	"
Paradicsom	"
Menyország	"
Páris	"
Phalanster	"
Athén	"
Bizánc	"
London	"

Az ember tragédiája diszletei. Kürthy György uj tervei. Szinházi Elet. Bp. 1917. január 7-14. VI. évf. 2. sz. 1.-5. lapokon.

M.D.K.

Kürthy György

Rajz „Hevesi Sándor, Vajda László, Kárpáti Aurél a "Kőmives Kelemen" szerzői és rendezője"- felirással, "Magyar sikerek" c. közlemény illusztrációjaként.

- - -

Plakátrajz repr. "A váratlan vendég" c. előadáshoz. /Melléklet "A váratlan vendég a Magyar Szinházban" c. közleményhez.

- - -

Szinházi Élet. Bp. 1917. január 14.-21. VI. évf. 3. sz. 6.,11. lapokon.

M.D.K.

Kürthy György

Hevesi Sándor: "Hadifogoly" c. darabjához készitett diszlettervét közli a lap "A Hadifogoly diszletei" c. közl. mellett, s leirja a szinpadképeket. Szinpadkép a II. felvonáshoz. Rajz. repr.

Kürthy György: A Hadifogoly diszletei c. közl. Szinházi Élet. Bp. 1917. febr. 4-11. VI. évf. 6. sz. 14. l.

M.D.K.

Kürthy György

A Müvészház házi szinpadán rendezendő "Szinház müvészeti" kiállitáson szerepelnek müvei, ahol szinpadkép és kosztüm tervek kerülnek bemutatásra.

Halló mi ujság c. rovat.
Szinházi Élet. Bp. 1913. nov. 2-9. II. évf. 36. sz. 17. l.

M.D.K.

Kürthy György
festő

285.) Alapi Gáspár polgármestér arcképe
(Komárom városa)

Egyik-köztulajdonból elvesztett műtárgyak jegyzéke.
Budapest, 1952.

19 l.

MDK

Kürthy György festőmüv. Szeged

Pécsi Képzőmüv. és Mübarátok Társ. kiáll.
Pécs, 1936. jun. 11 l.

Sárszentlőrinc (Jalna)

Petőfi-utca 67. Volt dézsmaház, a 5 tengelyes, boltozott szobákkal,

(Kenyeri Béla, 1955)

MDK

Kürthy György diszlettervező, Pécs

Gál E: Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll.
Képzőművészet, 1928, 6.sz. 23 l.

MDK

Kürthy György, Pécs

dr.P.M. a sokkezü, szinrajz
Téli temetés, gouache
Ember tragédiája - Athén, diszletterv,gouache
Ember tragédiája,- Falanszter, " "
Ember tragédiája - Menyország, " "
Ember tragédiája - Jégvidék, " "
Szemafor, 1914. gouache

Képzőművészek Vidéki Szöv. I. kiáll. N.Szal. 1928.
jan. 7 1.

MDK

Kürthy György

Pécsi Képzm. Társ. bpesti kiáll. Dunántul, 1928.
jan. 15. 5 l.

MDK

Kürthy György
Ember tragédiája, diszletterv

Megnyitották a vidéki képzművészek első nagy tárlatát. Dunántul, 1928. jan. 8. 2 l.

M.D.V

Kéirtheg György
grafikus

Krudy hó nyomt eletében, pályája
kezdetén kezdte illusztrálni.

Genthon István: Krudy Gyula illusztrációi
Művészet, 1969. február – 43 lap.

Kürthy György

Illusztrációk Krúdy: Szinbád ifjusága és szomorusága (1917) c. könyvéhez (eml.)

Szerepel az alábbi tárlaton

N.N: Krúdy illusztrátorai a Petőfi Irodalmi Muzeumban

Jelenkor 1969 ápr. 371 old.

Kürthy György

Színészi tevékenysége mellett rendezett és díszleteket tervezett. 1927-30-ig az Iparművészeti Főiskolán színpadtervezést adott elő.

Hont Ferenc - Staud Géza: Színházi kislexikon, Budapest, 1969.

2461.

Küpfky György

Született Budapesten 1882. február 24-
én; színész, díszlettervező, író. Mün-
chenben tanult építészetet majd mű-
helyelőképt fellépett a Thália Társaságnál.

Hont Ferenc - Staud Géza: Színházi lé-
lexikon, Budapest, 1969.

251 l.

KÜRTHY György/ 1882–

Szinész, író, grafikus és festő, a Nemzeti Szinház művésze. Főleg szinésztársainál részlet karikatúrákat, melyek a „Filmművészet" c. lapban jelentek meg.

/Gábor Imréné-Rudas Klára/:Ujságrajzok.1919.Forradalmi szatira az egykoru ujságok rajzaiban. Bev.:Máté György. Bp.1959.

/8

Kürthy György tanár

Iparművészeti Iskola jubileumi kiállításán színpadművészet technikai haladását mutatja be tanítványaival.

M. 930. XI. 15.

Kürthy György

Iparművészeti Iskola jubileumi kiállításán színpadművészeti csoportja színpadi maquettekkel, figurákkal szerepelt.

PH. 930-XI-15.

Kiirthy György.
(Pécs) grafikus

Grafikai müvei szerepeltek a Képzőmüvészek Vidéki Szövetségének kiállításán, a Nemzeti Szalonban.

Nemzeti Ujság, 1928. jan. 6.

KÜRTHY GYÖRGY/

Rajzok

1.) Kalapdiatok (48.)
Érdekes Újság, 1919. ápr. 3. 15. l.

/Gábor Imréné-Rudas Klára/:Ujságrajzok. 1919. Forradalmi szatira az egykoru ujságok rajzaiban. Bev.:Máté György, Bp. 1959.

M.D.K.

Kürthy

Heltai Jenőről készitett karikaturáját bemutatja a lap.

Szinház, Bp. 1919. juni. 22. IV. évf. 25. sz. 2o. lap

M.D.K.

Kürthy

/sprinter/: "A Rezső-tértől a Vilmos császár utig" c. interjut illusztrálta.

Szinház és Divat, Bp. 1922. márc. 3o. VII. évf. 13. sz. 3. lap

M.D.K.

Kürthy György

"Szinész és szinésznő bukása" cimmel két rajzát bemutatja a lap.

Szinház és Divat, Bp. 1917. május 6. II. évf. 18. sz. 3. lap

M.D.K.

Kürthy György

A Nemzeti Szinház tagja, a Szinmüvészeti Akadémia tanára, novellákat, regényt, szindarabokat ir, plakátokat tervez s ezenkivül ő tervezte az "Ember tragédiája", a "Csongor és Tünde", valamint a "Csalódások" c. darab diszleteit. Könyveket is illusztrál.

"Szinészek, mint irók, költők, piktorok c. riport Szinházi Élet. Bp. 192o. május 2-8. IX. évf. 18. sz. 34-37. lap.

1.-es számu cédula

M.D.K.

Kürthy György

A Nemzeti Szinház "...kiváló tehetségü tagja, ismert nevü plakáttervező és festő, sőt már nem egy könyve is megjelent, mint belletristának."- irja a "Csatangolás" c. rovat egyik közleménye. Ezenkivül megjegyzi, hogy unokája anyai ágon Szemere Bertalannak , aki "az első független magyar kabinet egyik minisztere... apja Kürthy Emil országos nevü iró és ujságiró..." Felesége szintén a Nemzeti Szinház tagja, Vizvári Mariska.
Fényképmellékleten a Kürthy család szerepel a közlemény keretében.

Szinházi Élet Bp. 1916. január 16-23. V. évf. 3. sz. 11.-12. l.

Kürthy György

Iparművészeti Iskola jubileumi kiállításán tanítványaival színpadterekkel szerepeltek.

8.04.930.XI.16.

M.D.K.

Kürthy György, grafikus

nevét, nekány karikatúrájával kapcsolatban, a „jelentősebbek körök említi a szerző, a fiatalok Könyves Kálmán, képkeres-kedésében rendezett kiállításán.

Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 55. old.
/a cikk megj.: „Népszava", 1907. jún. 5./

M.D.K.

Kürthy György

"Jelenet a "Sancho Pansa" próbájáról" cimmel rajzát hozza a lap.
"Sancho Pansa" c. kritika illusztrálására kész készitette a müvész.

Szinház és Divat, Bp. 1919. jan. 12. IV. évf. 2. sz. 17. lap

M.D.K.

Kürthy György

"Rajnai Gábor a szanatóriumban" cimmel hozza a lap a müvészről készitett rajzát.

Szinház és Divat. Bp. 1918. okt. 13. III.évf. 4o. sz. 8-9. lap

M.D.K.

Kürthy György

Faragó Jenő: "Pro Domo" c. cikkében felsorolja a Szinház és Divat rajzolómüvész munkatársait.
Közöttük szerepel a szinmüvész-képzőmüvész [illegible]ist.

Szinház és Divat, Bp. 1918. ápr. 7. III. évf. 14. sz. 32. lap

M.D.K.

Kürthy György

Tréfás rajzait hozza a lap "A habitüé", "A kritikus" és "A hős" cimmel.

Szinház és Divat, Bp. 1917. juli. 15. II. évf. 28. sz. 38. lap

M.D.K.

Kürthy György szinmüvész és festőmüvész

Haranghy Jenő grafikus tanár és Biró Mihály müvészeket megbizta a Pénzügy propaganda-bizottság plakát elkészitésére a hadikölcsön-jegyzés propagálására, -közli a "Séta a szinházak körül" c. rovat.

Szinház és Divat, Bp. 1917. juni. 3. II. évf. 22. sz. 38-39. lap

M.D.K.

Kürthy György

"Mellékfoglalkozások" cimmel ir a lap a szinmüvész mellékfoglalkozásáról és felsorolja a szinész képzőművészeket, akik között szerepel a müvész. A cikk karikaturáit, plakátjait és grafikáit kiemeli.

Szinház és Divat, Bp. 1917. aug. 19. II. évf. 33. sz. 8. lap

M.D.K.

Kürthy György

Molnár Ferenc: "Hegedüs Gyula" cimmel ir a Vigszinház müvészéről és ennek illusztrálására készitett Kürthy György karikaturát a szinmüvészről.

Szinház és Élet, Bp. 1906. febr. 4. IV. évf. 6. sz. 88-90. lap

M.D.K.

Kürthy György

Ermete Novelli,- a Budapesten vendégszereplő Shakespeare-színészről készitett rajzot Dramaturg: "Una Dramma nuovo" c. kritikájának illusztrálására.

Szinház, Bp. 1903. dec. 20-27. I. évf. 6. sz. 103-104. lap

M.D.K.

Kürthy György

"A budapesti szinigazgatók karácsonya" cimmel rajzok a szinigazgatókról:
Ábrányi E. Kürthy, Kóbor T. Alexander, Makszianyi, Jób D. Róthauser, Timár Sz. Molnár G., Bródi, Béldi I. Somló S. Beöthy, Mader R. Z oltán I. Porzsolt, Faludi.

Szin ház, Bp. 1903. dec. 27. I. évf. 7. sz. 134. lap

M.D.K.

Kürthy György

"A szinész nyara" c. tréfás versét illusztrálta a müvész.

Szinház és Divat, Bp. 1917. juli. 1. II. évf. 26. sz. 18-2o. lap

M.D.K.

Kürthy György

Heltai Jenőről készitett rajzát bemutatja a lap a "Szinházi hét" c. rovatban.

Szinház és Élet, Bp. 1906. május 2o. IV. évf. 21. sz. 333-334. lap.

Kürthy György, grafikus, szinész MDK

Véleménye a Nemzeti Szinház ügyében.

Itt a budapestiek beszélnek

Kürthy György: A Nemzeti Szinházról 6

ESTI [illegible]IRLAP, Dn. 1969. júl. 4.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

M.D.K.

Kürthy György

Zilahy Lajosról készült karikaturájának repr.-
ját bemutatja a lap "Igy irnak, rajzolnak, fény
képeznek ők..." c. közl. keretében.

Szinházi Magazin, Bp. 194o. okt. 6. III. évf.
41. sz. 2o-21. lap

MDK

Kürthy György

Jelmeztanulmányok. "Hamlet": sirasó. Idegesek: Tiburtius. Meguntam Margitot. Repr.

Magy. Iparművészet, 1914. 14.1.

M.D.K.

Kürthy György

"Ami a rádióból kimaradt" c. irását illusztrálta.

Szinházi Magazin, Bp. 1939. január 29.II.évf.
5. sz. 68. lap.

M.D.K.

Kürthy György

"Postakocsi" c. festményének repr.-ját bemutatja a lap, amely január 11.-én szerepel a Vigadóban rendezett kiállitáson.
"Szinész piktorok " cimmel rövid beszámolóban közli a lap, hogy kik szerepelnek a kiállitáson.

Szinházi Élet. Bp. 1937. dec. 12-18. XXVII. évf. 51. sz. 20-21. lap

M.D.K.

Kürthy György

"Postakocsi" c. festményének repr.-ját bemutatja a lap, amely január 11.-én szerepel a Vigadóban rendezett kiállitáson.
"Szinész piktorok" cimmel rövid beszámolóban közli a lap, hogy kik szerepelnek a kiállitáson.

Szinházi Élet. Bp. 1937. dec. 12-18. XXVII. évf. 51. sz. 20-21. lap

Kürthy György, grafikus, szinész,

Megemlítve. (Terán A.)

Petőcz K.: A könyv mérnöke 139 - 145.

Új Aurora, Békéscsaba, 1979, ápr. 79/1

Küthy György, iparművész

Az Orsz.M.Kir.Iparművészeti Iskola tanarai,Tanársegédek,/segédtanarok/,-Küthy György,-1927-1930,-Szinpad technika 53.old

Mesei Ottó: Az Orsz.M.Kir.Iparmüv.Iskola/1880-1944/ oktatási rendszere és forrásai 37.old

Müv.Tört.Írt. 1975. XXIV. 1.sz. Bp

M.D.K.

Kürthy György

"Ami a rádióból kimaradt" c. irását illusztrált
ta.
Két rajz

Szinházi Magazin, Bp. 1939. januárd 22. II.évf.
4. sz. 7o.lap.

M.D.K.

Kürthy György a Nemzeti Szinház tagja.

Épitésznek készült Münchenben. Ott kezdett grafikával is foglalkozni. A Fligende Blätter munkatársa volt. „1910-ben itthon és Németországban több első dijat nyert. Közös albumot adott ki Major Henrikkel...Gulácsy Lajossal és Márffy Ödönnel."-irja a lap és fényképfelvételen bemutatja a müvész munkaközben, valamint egy mese illusztrációjának repr.-ját.

Szinházi Élet. Bp. 1937. febr. 7-13. XXVII. évf. 7. sz. 28. lap.

M.D.K.

Kürthy György

"Autogram-tarha a Nemzetinél" irását illusztrálta szinmüvészekről készitett karikaturákkal.

Szinházi Magazin, Bp, 194o. okt. 13. III.évf. 42. sz. 18-19. lap

M.D.K.

Kürthy György

"Szinházi képes lexikon" c. irását illusztrálta.

Szinházi Magazin, Bp. 1940. dec. 15. III. évf. 51. sz. 16. lap.

MDK

Kürthy György és Vizvári Mariska

Batikozott selyemszövetek, repr.

Magyar Iparmüvészet 1911. 4ol.l.

MDK

Kürthy György

Ex-libris, rajz, repr.

Művészet 1907. 263.l.

MDK

Kürthy György

III.kép. Hebbel: "Judith". , Moliére: "Képzelt beteg" , Az ifjabb Diaphoirus. Repr.

Magyar Iparművészet, 1914. 14.1.

M.D.K.

Kürthy György

Diszletterveit közli más müvészek alkotásaival együtt a "Magyar Iparmüvészet" kiadásában megjelent szinházi album.

"Halló miujság" c. rovat.
Szinházi Élet. Bp. 1914. febr. 1.-8. III. évf. 5. sz. 18. l.

MDK

Kürthy György, illusztr. költö.

A szerzö versei és rajzai. Különleges bordázott barna papiron. - Flamma vestalis. Kolozsvár.1909.

Harsányi Zsolt: Szinházi kis lexikon. Bp. Légrády Gy

Dr.Szemlér Lörinc gyüjt.-nek aukciója. Bp.1936.
Könyvdiszek. - Könyvillusztráció.
Árv. Közl. 1936. 5.rk.sz. 77.l.

MDK

Major Henrik és Kürthy György, illustr.-k.

Harsányi Zsolt: Komédiások. Békéscsaba.1911.

Dr.Szemlér Lőrinc gyüjt.-nek aukciója. Bp.1936.
Könyvliszek.- Könyvilluesztrációk.
Árv. Közl. 1936. 5.rk.sz. 79.1.

M.D.K.

Kürthy György

A Magyar Szinházban bemutatott "Rasputin" c. darab részére tervezett szinpadképeit a kritika kiemeli.

Szinházi Élet. Bp. 1929. május 5-11. XIX. évf. 19. sz. 8. lap

MDK

Kürthy György

A Pécsi Képzőm. és Mübarátok Társ. művésztagjai 1938.

M.D.K.

Kürthy György

Szoborkarikatura Rózsahegyi Kálmán szinmüvészről.
Fényképrepr.

Szinházi Élet. Bp. 193o. márc. 2-8. XX. évf.
lo. sz. 50. lap

M.D.K.

Kürthy György

A Nemzeti Szinház müvésze, a Szegedi Városi Szinház uj igazgatója, önmagáról készitett karikaturáját mutatja be a lap.

Szinházi Élet. Bp. 1930. ápr. 6-12. XX. évf. 15. sz. 27. lap

M.D.K.

Kürthy György, Pécs.

"Vidéki művészek kiállitása a Nemzeti Szalonban" cimmel képek repr.-i között "Ember tragédiája": Mennyország, diszlettervét közli a lap.

Szinházi Élet, Bp. 1928. jan. 22-28. XVIII. évf. 4. sz. 66-67. l.

MDK

Kürthy György

loo K. 3. dij.

Pályázatok. Magy. Iparm. 191o. 177 l.

Kürthy György

... remek sorozatot bénített Krúdyhoz Pógr Tibor (Naprafordó-1918), Kürthy György (Szindbád ifjúsága és szomorúsága-1917), Szántó Lajos..., Zádor István... és más rajzolók, más kiadóknál.

Bodri Ferenc Krúdy illusztrátorai a Petőfi Irodalmi Múzeumban.

Jelenkor VII. évf. 4. sz., 1969. ápr., 372. l.

Kürthy György

Krudy illustrációi – emlékre

„Krudy illustrátorai"

Magyar Nemzet
1968 dec. 31

M.D.K.

Kürthy György

"A társalgóban a nagy premier előtt" c. írását illusztrálta a darab szereplőinak karikaturáival.

Szinházi Magazin, Bp. 1941. okt. 15-21. IV. évf. 43. sz. 15. lap

Kürthy György

l.

Filmlexikon

322. l

Kürthy György

l.

Németh Antal:

Az ember tragédiája

a Színpadon. Bp.

1933. 134. l.

/

EGYESÜLT KŐ- ÉS K
BUDAPEST, V., TÁ
TELEFON: AUT. 107—
FEL. NYOMDAVEZET

Forma olvasóihoz!

megnyugtató tapasztalattal adjuk olvasóink
munkánk a helyes nyomon jár és való-
z építőművészet kérdéseinek tisztázásához
nyujtani.

kat éppoly megértéssel fogadják olvasóink,
alunk, amelyek kell hogy érdekeljenek nem-
ó művelt embert is.

ző számokkal szemben, bár eddig is meg-
ülső megkivánt.

k még elő nem fizettek, hogy előfizetőink
edjenek.

TÉR ÉS FORMA
SZERKESZTŐSÉGE ÉS KIADÓHIVATALA

KÜRTHY *György*, festő, színész és író, * Budapest 1882 febr. 24. Münchenben tanult s főleg karrikaturákat és exlibriseket rajzolt. 1913. iparművészeti műveiből koll. kiállítása volt a bpesti Művészházban.

K.GY.I 608.l

ordult, tojásdad medaillonban, melyet
iszit. Hajás állán lévő szakálla rövid, bajusza
llérjá csipkézett, vértezete díszes s a nyakába
9. Felirata a kereten:
DÑO: D: CAROLO AB AVSTRIA MARCHIONI SACRI

V·S"

melynek kezdete: „NASonis dicto, SED QVID TENTA-
, Thrax ubi terga dabit, te quoque gratia suis"
VIN-"

a vonalkeretnek 15·2: 11·4 cm.

~~386.~~
586.

VIE;

389/96 № 91.

Kürthy György

festő

Lakik: Budapest IX. Mester
u. 33

Pécsi KMT művésztagja
1933.

2.

Kürthy György

Arverési csamok aukciós kat.

40 m. 1927. dec.

3 számla

Folyószámlának

31. Folyószámlakönyvi segéd ív sz.

Kamat

Jutalék

Költség

Forgalom

3 számla

1928. évi eredménynek

31. A részvényesegekért záró-kimutatás szerint

1. átvitel

2. átvitel

Kürthy György

lásd

A száré N. 17.

329. l.

archéppel.

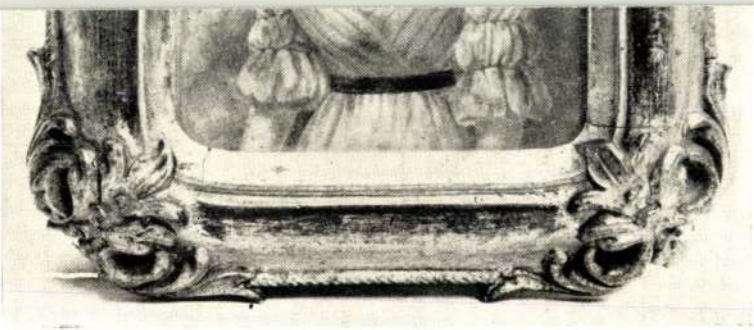

118. sz. Déryné Széppataki Róza. Vízfestmény Telepy Károlytól.

Neogrády Antalné.

Kürthy György

cród.

Az Ujság

1918. jun. 16.

(A margitszigeti hadi-
e.a.: kiállítás plakát-
bemutatója.)

fenti plakáttervéta
magyarok körül lejobb-
nak tartja (Magvető)

I.

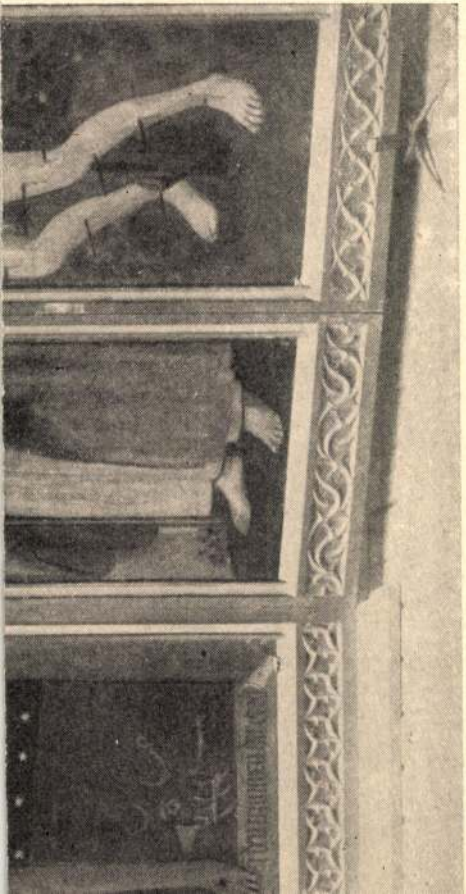

Kürthy György

A plakát. Irta Kürthy György. Modern Művészet, I. 2.

(Művészet 1905
4 füzet)

Kürthy György

l.

MAGYAR IPARMUVESZET

1937. 6. l.

Kürthy György

láid okr.

Lex Magy Társ

327. b. l.

Kürthy György

Egy paraszt szobrász-művész. Írta Kürthy György. Alkotmány, jan. 10.

1906

Kicz?

Mihai Dani?

Trágyije IV.125

Kürthy György

1927–1930. szinpad-technika tanára

Éminisk 1930. 78. l.

Leistung Tage

1924 - 1930. Tage d-
Leben in Lemi

Chemnitz 1930 Bl. 1.

Kürthy Gyula

Révai XXI. 536 l.

Kürthy Rózsi

U. 545.

Kürthy György

l.

Ki-kicsoda?

473 l.

BUDAPEST

Kürthy György

festő Pécsett.

Díszlettervek az Ember tragédiájához és mely 1 műve kiáltitanea a Képzőművészek Vidéki Szövetsége 1928 évi tartalmaz

DMKE X. 173.

Kurthy György

festő [illegible] c. tyo

Bort

szül. n. o. 1882 febr. 24

Mindszeben tanult

fotog. kari katonák

exlibrisek

Kulcsi kiall. a tyerti

Uraimban

1906 ota tagja a Nemzeti

Szinhaznak. Tsverte

Lanczy Ilka szém

lehet

Thieme-Becker

22 K 72 l

Kisekemezői ág. ev. egyház kelyhe

1690-ből VII. 131.

Kürthy György

iparművészeti tervezeteiből és munkáiból
(vyakkendők, batik-párnák stb)
koll. kiáll. a Mű-
vészházban 1913 ban.

Római Régi malom TV. 138.

Kürthy György

Maler und Grafiker, beteiligt sich seit 1906 an den Kunstausstellungen und publizierte auch zahlreiche Kunstkritiken. K. wandte sich schliesslich der Schauspielerlaufbahn zu und ist derzeit ein geschätztes Mitglied des dramat. Ensembles des Budapester Nationaltheaters.

Krück. II. 116 l.

~~Győri bencésrendi főgimnázium~~

~~VI. 291.~~

adat Ernst

Fáy László és

Kurthy György

ipolyi Bizott

rod

Magyar Pásztatok

1903. ~~[illegible]~~ 7 sz.

14 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök v
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta.

Kürthy György

vagyoló

szül. 1882.

ivód

Skexlib.

~~Aphrodite nobrocska~~ ~~III. 140–142.~~

Kurtky Gorny

lisa

Exlibr 68

_____ *műhely.*

főnökség!

v _____ hó___ n történő kifize-

_____ indokából személyesen meg nem

_____ szamu _____

am.

évi _____ hó_____

_____

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Kürthy György

Művészet 1903. 357.
– 1907. 263
– 1910. 223
– 1915. 407 – 413

Kürthy György

lásd

Exlibr. 64

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbiztan

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Kürthy György

U. 41/91

Szász Károly V. 308

Kürthy György

festő Budapesten

1904. graf.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Virradat, szines rajz

30 kor

„Ugye Jani?", szines rajz

Gerelyvető, szines rajz

Cloudy, fametszet

Fitzwilliam - Museum, Cambridge

III. 161.

Kürthy György

karikaturái A Szamár c. Ilclapban

(1917)

Kürthy György

Alapi Gáspár polg.mester arcképe, o.

Egyéb köztulajdonból elveszett műtárgyak jegyzéke
Sp. 1952.

Kürthy György

Keszeg a Vízkereszt ből,
rajz fentitől, repr.

Magyar Iparmuvészet
1914. 26 l.

Diszlettervek Madách
Az ember tragédiájához.
Repr.

U. o. 1914. 27. l.

„ „ Mezőkövesdi dunyhavásár... 475
„ „ Kaszáló tót. Kőrajz 475
„ „ Árpád pajzsra emelése. Iskolai fali kép..... 476
„ „ „Szent György". Eremtervezet 480
„ „ Vignetta 485
„ „ Éremtervezet.....486, 487
„ „ Leselkedő kurucz 488
„ „ Címlap..... 489
„ „ Szent Kristóf. Linoleummetszet 489
„ „ Záródisz..... 490
„ „ „Vizió". Linoleummetszet..... 491
„ „ „Háború". Linoleummetszet 492

FÉMMUNKÁK.

Megyer Antal: Keresztelőkút fedele, kovácsolt vasból 92
Kapu, kovácsolt vasból 108, 109
Lajta Béla: Gyűrű, kovácsolt vasból 120
„ „ A vasutcai felső kereskedelmi iskola rézből domborított virágtartói 132
„ „ Ugyanott, kapcsolótábla fedele, domborított rézből 133
„ „ Ugyanott, ruhatár vasrácsának részlete 133, 134
„ „ A Szeretetháza rácsos vaskapujának részlete 134
„ „ A kerepesi-úti izr. temető szertar-

ZBORÓ mellett

Szédi-emlék

Kéne VV 1862, 568l.

Kürthy György

cvod

Tábori Kornél: Magyar humor. Pesti Napló 1913. márc. 23. Önarcképkarikaturával –

U. 545.

Nyílhegy, középkori villaalakú

VI. 138.

Kürthy György

Cod

Elek Artur, A magyar
sportmüvészet jubileuma.
Magyar Sportmüvészet

1930. 203. l. 204. l.
205. l.

Kürthy György

Cást

A százevés Nemzeti kinház.
Bp. 1938. 32 q. l.

Arckeppel és
életrajzzal

Kürthy György

l.

Eimuk. 1930

26. I.

Kürthy György

1929-30

l.

Éimusk 1930

91. l.

ron és Vas vármegyék területén a 3.
ba. Szombathelyen, valamint az utóbbi-
t kénelhárító kirendeltség Sopronban.
ágot, hogy ha az említett kénelhárító
ina, azokat /:természetesen a legszi-
sse nemű támogatásban részesítsék. A
vek a felmerülő szükséghez képest,
érdekelt hatósággal, illetve intéz-

liue hó 10-én.

A miniszter helyett:

Kertész K.Róbert s.k.

h.államtitkár.

nak,

Budapest.

Kürthy György

Művészet 1910

223. l.

SZÁM 1929. JUNIUS

ŰV

I F

7. Szerke

zetési ára:

évre (3 szám) 8 pengő. Egyes sz

Románia részére: 800 lei.

dovákia részére: 160 csehkorona.

agoszlávia részére: 300 dinár.

. kivéve július és augusztus hónapokat.

A papiros-, tanszer- és iskolaszerkiállítás plakátjára kiírt pályázatnak a 300 koronás első díjat Örkényi István és Bárány Nándor, az Iparművészeti Iskola grafikai osztályán működő tervezők kapták, a 200 koronás második díjat Földes Imrének, a 100 koronás harmadik díjat Kürthy Györgynek itélték oda. Ezenkívül a biráló-bizottság javaslatára 100—100 koronáért megvásárolták Lakatos Artur, Moldován Béla és Pap Aurél pályamunkáit.

MJEGYZÉK:

Tárlatok 142

Dr. Lázár Béla: Burghardt Rezső arcképe Pollák Illésről 145

Képzőművészeti szeminárium: A lila szín . . 147

Kóródy Béla: Hét magyar város képkiállítása Miskolcon 150

Hirek 152

KÉPZŐMU

FŐSZERKESZTŐ: GYÖ

Kürthy György

nagy gyűjt kiáll

Szinészek mint festők és Hobrassok kiáll. kat. 1937 dec.

Szinészek alak

a katalogusok közt

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
Fénykép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

Nummer des Loses	Land	Bemerkungen	Höchstgebot in Schweizer Fr. ausschl. 10%

XIV. Auktion 6.—11. Januar 1930

E. Luder-Edelmann & Co., Zürich

Telegramm: Philatelie Zürich **Bank in Zürich:**
Telephon: Selnau 80.81 **Schweiz. Bankgesellschaft**

Auktions-Auftrag

Aufträge werden von uns **ohne besondere Vergütung** bestens ausgeführt. (Gemäß allgemeinen Versteigerungsbedingungen wird zur Zuschlagssumme ein Aufschlag von 10 % erhoben.)

Ich ermächtige die Firma **E. Luder-Edelmann & Co.,** die nachstehend benannten Losnummern unter den mir bekannten Bedingungen für mich zu kaufen.

Genaue Adresse: .....

.....

.....

Tschopp & Cie, Zürich.

Nummer des Loses	Land	Bemerkungen	Höchstgebot in Schweizer Fr. ausschl. 10 %

KÜRTHY György

A nagy háború plakátjaiból.
Bp. 1994 11, 12, 26 | 5

lószínű, hogy ezek korábbiak volnának a XI. század közepénél, s ez egybecseng avval, hogy Európának ebben a térségében a falfestészeti díszítés aránylag későn jelentkezett.

A „nulladik" csolti templom 1050–70 előtti fennállása nem látszik reálisnak a templomépítészet és a történeti szituáció oldaláról nézve sem. Leszámítva a jeles egyházi intézményeket és királyi alapításokat, valamint kisszámú prominens magánszemély építkezését, a kőből emelt templom a XI. század utolsó harmadában is ritkaságszámba ment, a korábbi időszak bizonyítható emlékei közt pedig nem ismerünk rá példát. Egy falképekkel kifestett szent István-, Péter- vagy akár András-kori kistemplom olyan roppant előkelő, a keresztény tanok iránt nagy hajlandóságot mutató alapítót feltételez, amilyenről Magyarországnak ezen a részén az államiság első évtizedeiben biztosan nem beszélhetünk. A történész számára persze óriási kihívás, hogy a Csolt nemzetség fontos központjában emelt legkorábbi, kifestett kőtemplomot a család első ismert, hírhedt tagjával, a békési Vatával (1046), vagy ennek János nevű fiával (1060/61) hozza összefüggésbe. A két úr pogánykodása, szembeszegülésük azzal a renddel, amit a kereszténység (a nyugati, vagy akár a keleti) képviselt, egyértelműen jelzi, hogy e korban és körben még nem lehet számolni az egyházias kultúra Csolton adott jelenlétével, virágzásával. Tanulságos a XIV. századi krónika egy korai részletében megfogalmazott tilalom: a keresztények nem házasodhatnak Vata és János nemzetségéből, mivel e nemzetségek „a kegyelem idejében elfordították a magyar népet Krisztus

KÜRTHY GYÖRGY

SZÍNRŐL SZÍNRE

42.o.

KÜRTHY GYÖRGY

SZÍNRE SZÍNRE

42.0.

62.0.

90.0.

mint bármely más érzelmi állásp
az egyetlen lehetséges és tényl
éppen ugy rombol, ha jóindulatu
szelleme, mert a lehetetlent ak

De mindezt most már nem érdekes
holnapra annak a lehetősége is
zam, mert sokkal akutabb probl
nálom azt, amit csinálnom kell
percig s mert meg vagyok győző
tességesen csinálom s a nemzet
nom kell abban, hogy el nem ve
az nem jelentheti azt, hogy ne

Kürthy György

Színről színre

13,

111

42.

AJOS - KNER IMRÉNEK

Zengővárkony, 1938. I. 1o.

u.p. Pécsvárad

a látszatja talál lenni, hogy rekla-
holott - s ezt szinte meg se merem
annyira kényszerültek a takarékos-
ellett szüntetniök. /Mert ugy gon-
ltség lehet, már maga a porto annyi-
la Istennek, hogy nem igy van, s főleg
agyon megszokott szép naptár mellett,
eként becses nekem, mert egyébként
1, bőven el vagyok látva.

am a szomoru családi esemény hirét.

Kürthy Gyula

III. é. ép. hallg. 1942/43

Kotsis tanszék

Belvárosi bérház terve.

Tárl. kép és alapraj

Technika

1943. 658. l.

— Acta Nova Musei Nationalis Hungarici —

I. – VIII. + 1. – 140. M.
I. – IV. képes tábla.

Buda-Pest
Typis Universitatis
1873.

Kürthy Gyula

szigorló épitész hallg.

1943–44-ben

Gyermek szógyfurdő

terve, fenntül

repr.

Technika

1945. 246. f. 49. l.

ker. kir. járásbirósági végrehajtó.

rdetmény.

el közhirré teszi, hogy a **budapesti** ~~I.—III.~~ V **. kerületi**

1525 számu végzésével

~~ügyvéd által képviselt~~

ozló végrehajtató

Gyula végrehajtást szenvedett

ndelt ~~biztositási~~ kielégitési végrehajtás folytán alperes től lefoglalt

sti I.—III. kerületi kir. járásbiróság fenti számu

örvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán

os utcza, 62 sz. házban

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kürti Hanna

ESTI HIRLAP
1964 JAN 16.

Kép, plakát, gyermekrajz

Magyar kiállítások Linzben

1021

Nagyszabású magyar művészeti kiállítás nyílik Linzben január 23-án. Festmények, grafikák, és szobrok kerülnek bemutatásra. A festők közül Barta László, Barcsay Jenő, Domanovszky Endre, Orosz János, Szurcsik János és Fónyi Géza válogatott alkotásait, Csernus Tibor, Kondor Béla, Hincz Gyula és Makrisz Zizi grafikáit, Borsos Miklós, Segesdy József, Kerényi József és Víg Tamás szobrait állítják ki. Különteremben mutatják be Gorka Lívia kerámiáit. A kiállítás megnyitására Linzbe utazik Aradi Nóra művészettörténész és Gorka Lívia kerámikus.

Ugyanebben az időben még két magyar vonatkozású kiállítás színhelye lesz Linz: magyar plakátkiállítást rendeznek, s kiállítják az Európa-szerte ismert fiatal Kürti Hanna gyermekrajzait.

vul, sőt, megkezdhetik 260 összel befejezett új lakás fűtését is.

Ezeket az új lakásokat éppen azért nem lehetett átadni rendeltetésüknek, mert nem tudták fűteni. Néhány héten belül ezekbe a lakásokba is beköltözhetnek a lakók.

...nyek a pécsi balettről

...er, tíz előadás a pécsi együttes ...nindenütt nagy érdeklődés kí... két luxemburgi és a koblenzi ...t is elismeréssel írnak az elő... ...furter Neue Presse. A fiatal

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kürthy Hanna

HÉTFŐI HIREK
1965 MÁR 22.

● KÜRTHY HANNA, az Érem utcai iskola 13 éves tanulója — immár hetedszer — Nehru Aranyérmet nyert az indiai gyermekrajz pályázaton, amelyen 80 országból mintegy százezren vettek részt. Bemutatjuk a kis művész önarcképét.

...ver megállapítja:

a sok túlórázás előmozdítja az üzemi baleseteket.

A zsúfoltság, a higiénia és a rend hiánya volt okozója 1964-ben az üzemi balesetek mintegy 13 százalékának. Említésre méltó adat az is, amely szerint

az összes üzemi balesetek mintegy fele az anyagmozgatásnál következett be.

— A védelmi feladattervek nem igényelnek jelentősebb beruházásokat — mondották a SZOT-ban. — Olyan javaslatokat is tartal-

W. H. DAVIES

A tél szépsége

Ugye, szép a tavasz, mikor
rügy születik s madár dalol?
S ha daluk némul, szép, ugye,
nyáron a méh- s virág-zene?
És nem szép, ha elmúlt a nyár,
hogy a levél, lehullva már,
cipőnk orránál kavarog
vagy sarkunkban ireg-forog?
Most tél van, beállt a patak;
sétálgatok a fák alatt:
öles hóban áll mindegyik,
odvukban mókus aluszik,
s bármily kicsiny az ág, a gally,
mindent fehér szirom takar.
Köszöntlek, tél! Te szépíted,
nagy virággá te építed
ezt a fát, ötven fekete
karját fehérrel vonva be,
míg a galyakra millió
kis fehér kesztyűt húz a hó.

SZABÓ LŐRINC fordítása

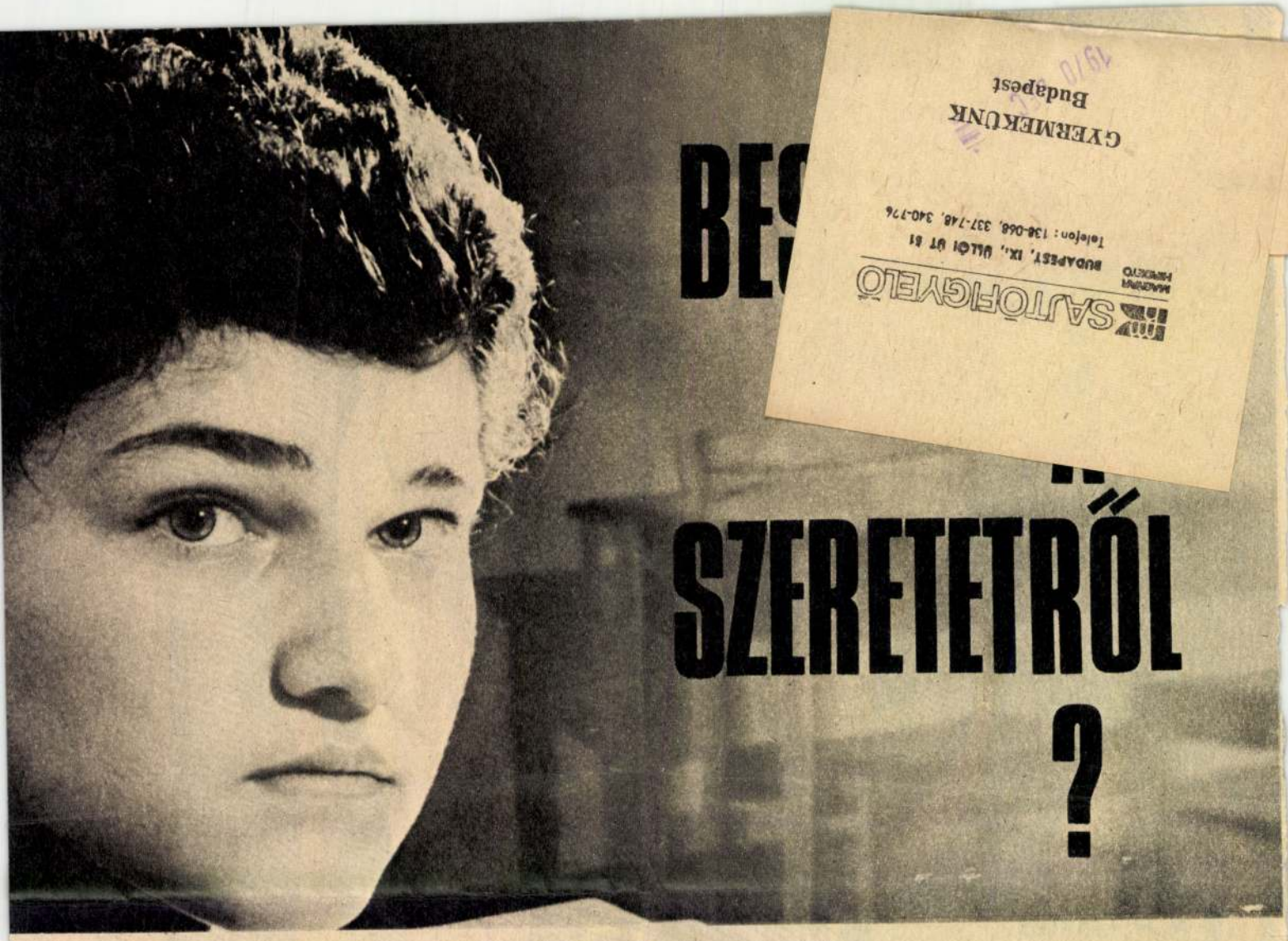

GYERMEKÜNK
Budapest
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRSZÓRÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 136-068, 337-748, 340-776

Az osztályfőnök becsukja a naplót és végignéz a gyerekeken.

— Mai osztályfőnöki óránk témája: a szülők iránti szeretet. Kérlek benneteket, hogy mondjátok el, ki miért, milyen tulajdonságaiért szereti a szüleit?

Az osztályban megsűrűsödik a csend. Harmincöt gyerek néz maga elé, egyetlen kéz sem emelkedik a magasba. Hallgatnak.

A jelenet kísértetiesen emlékeztet Shakespeare Lear király című darabjának első perceire. Lear úgy kérdezi meg leányaitól, melyikük szereti őt jobban, ahogyan kisgyerekeinket faggatjuk: mutasd, mennyire szeretsz? S a ránk fonódó karocskák, az arcunkhoz simuló kis arc ekkor még pontosan ki is fejezi a kisgyerek érzelmeit.

De hasonlót elvárni a felnőttől vagy a személyiségének éppen most tudatára ébredő, s ezért különösen érzékeny kamasztól? Nem véletlen, hogy Lear kérdésére Cordélia, leghűségesebb leánya így válaszol: „Boldogtalan én! Ki számhoz nem bírom / Emelni szívemet..." — És Cordélia tartózkodását Lear úgy értelmezi, hogy legifjabb lánya, akit a legjobban szeret: szívtelen.

Hányszor halljuk ugyanezt a vádat a szülőktől, tanároktól. Hányszor mondják el, ismételik meg szinte gépiesen, míg végül talán el is hiszik: a mai fiatalok ridegek, érzelemszegények. Így van-e valóban? Vagy csak roszszul kérdezzük őket?

Az osztályfőnöki órán a hosszú csend után, a tanári tekintély hatására végül mégiscsak megszólalnak a 17 éves fiúk és lányok:

— Szeretem a szüleimet, mert fölneveltek.

— Tisztelem őket, mert becsületesen dolgoznak.

— Sokat fáradoztak értem.

Az osztályfőnököt kielégítetlenül hagyják ezek a semmitmondó válaszok. Pontosan tudja, hogy ebben a korban sokkal árnyaltabban gondolkodnak, éreznek a tanítványai. De hogyan? Ám voltaképpen éppen erre nem sikerül választ kapnia.

Mondanivalója pedig igazán volna minden gyereknek. De túl azon, hogy a kérdésfeltevés módja sem volt szerencsés, az is elgondolkodtató, amit az egyik kislány — óra után — mond:

— Kínos kérdések ezek. Sokáig azt hittem, hogy csak a mi családunk zűrös; válások, újabb házasságok, meg ami ezzel jár. Aztán rájöttem, hogy nem vagyok egyedi eset, csak a többiek nem beszélnek róla. Nagy nyilvánosság előtt én sem szeretném megtárgyalni családi ügyeimet. Akkor meg mit mondhat az ember? Közhelyeket.

— Vagy semmit! — kontrázik

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK

1971 AUG 7

Kürthy Hanna rajza

Sári Baba

Károlyi Amy verse

Sári baba rossz baba,
mindig kócos a haja,
mosakodni nem szeret,
meg nem inná a tejet.

Sári baba megjavult,
mosakodni megtanult,
veszek neki szép ruhát,
a hajába pántlikát.

VAROSO

ARMAT II.

AS-SORS

A gyarmati strandfürdő

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE

1971 FEB 27

1021

Kürthy Hanna rajza: ÖNARCKÉP

néhány
annak a
Váczi Ist

Játékos
hatnánk,
szervezet
A Nemze
zottsága,
külföldi
kapcsolatot. Tagjai
leveleznek, kulturális, TDK- és sportszerződéseket kötnek. Gyakoriak a fogadások, a „diplomáciai munkavacsorák".

VÁCZI ISTVÁN 27 éves, tanyán született, beszédén még ma is érződik a jászsági tájszólás. „Amikor az első szputnyikot fellőtték, nálunk még petróleumlámpával világítottak" — mondja. Tizennégy éves korában Pestre jött tanulni. Szinte ismeretlen volt számára a városi civilizáció. Nehezen igazodott a társadalmi szokások, udvariassági formulák idegen labirintusában.

Nem elvi meggyőződésből lett KISZ-tag. Az a fajta belső indíték vezette, amely az emberek egy részét

*Jövő
kesztő Bizottságának összefogása, a KISZ-bizottság Tájékoztatójának szerkesztése, elintézni, telefonálni, meggyőzni, érvelni és véleményt mondani. És tanulni, megtartva a négyes átlagot.*

Ilyenkor hagyja abba az olvasó a cikket és azt mondja, hogy aki ilyesmit csinál az vagy karrierista, vagy sok az ideje.

És ez az, ami Lóránt Péter esetében nem igaz. Ritka és kivételes egyéniségek közé tartozik. Olyan ember, akinek a társadalmi, közéleti munka életfeltétel.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍREK
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK
Budapest

1971 JAN 15

1021

Kürthy Hanna rajza

VÁROSO

TA I.

ÁS SZÍNHELYE

A paradicsomi állapotokat bemutató Remet
kes természetleírók szerint a táj romlatlanságá
vadászidőket ábrázolja. A harmincöthektáros ö
erdő ősi szépségével kevés földdarab veteked
A hatvanöt hektárból fennmaradó harminc hel
zonyos természetátalakító munkálatok folynak
korszerű vadgazdaság keresztmetszetét fogják
kül, hogy a zárt erdőség a legkisebb sérülést sz
mincöt hektár lesz a vadaskert, a harminc hekt
a másik bemutatónak a színhelye, amely maj
hogyan és miből él a nemes vad.

Az erdősávok majd természetes koszorúba fo
bemutatót. Az erdősávokba telepítik mindaz

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK

1971 JUN 12

1021 Kürthy Hanna

(Kürthy Hanna rajza)

VÁROSOK

FÜRED II.

LET-I SZALON

A számos pályázat nem nyerte el a zsüri tetszését, a díjat — lite
bor — nem adták ki. Fölszolgálták. S három év múlva betéved
szalonba Weöres Sándor, s tudomást szerezve a már-már elfelejtet
versenyről, pótpályázatot nyújt be:

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE

1971 SEP 18

1021

A KIÁLLÍTÁSRÓL

Kürthy Hanna

Kürthy Hanna: Pletyka

des erőfeszítéseim, hogy
beosztások egy részétől me
sülni tudjak, kevés sik
jártak.

— Milyennek látja déká
a közlekedés jövőjét haz
ban?

— *Az elkövetkező 15*
már elkészültek a tervek.
íz éven belül az is eredr
esz, ha nem romlik továl
helyzet. Ezen az időszakon túl
kiépül a metró-hálózat, majd

járól beszél. Nem véletlenül,
hiszen a munka jelenti élete

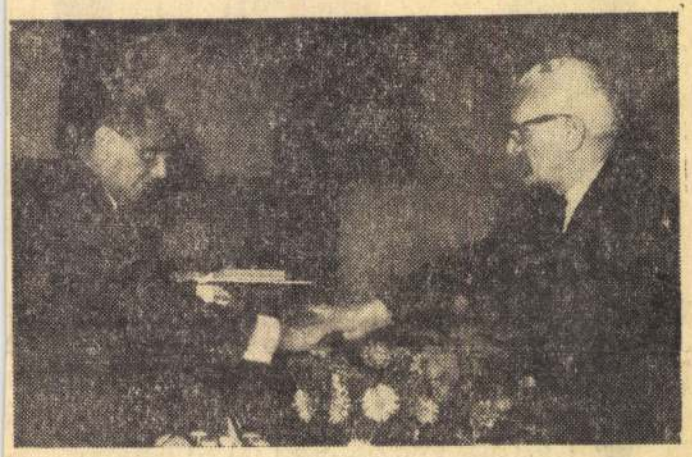

Dr. Polinszky Károly miniszterhelyettes gratulál dr. Turányi Istvánnak hatvanadik születésnapja és kitüntetése alkalmából (Foto: Ladányi Gyuláné)

új technikai eszközöket is be-
kapcsolnak a városközpontba.
Ilyenek például a szállítószá-
lagos rendszerek, programozott
garázsok, programozott kisko-
csik. (Próbaüzemben már lé-
teznek). *Addig azonban a szer-*
vezés emberi tényezőire kell a

értelmét. Fiatalkori elképzelé-
sei nem váltak valóra — sok-
kal többet dolgozott, sokkal fe-
lelősebb pozíciókban, mint
ahogyan egykor elképzelte.
„Munkámat mindig bőkezűen
elismerték mind anyagi, mind
erkölcsi téren" — mondotta.
(12 kormánykitüntetés tulaj-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP
Kaposvár

Harmincan a császár ellen

Kubinyi Ferenc regénye Noszlopy Gáspárról

A regény címe frappánsan jelzi tartalmát: a harc kilátástalanságát, a maroknyi felkelő reménytelen küzdelmét a hatalmas birodalom reguláris hadserege ellen. Sajnos, maga a könyv is csak *jelzi*, de nem *ábrázolja* a valóságos életrajz drámai elemeinek indítékait és összefüggéseit.

Kubinyi Ferenc harmadik könyvének főhőséül is Somogyból választ történeti alakot. Az Egy ballada története és a Siratni csak hazát lehet című regényei a Tanácsköztársaság eseményeit dolgozzák fel egy forradalmár tanító, Krénusz János és Latinca Sándor személye köré fonva a cselekményt, illetve sorsukon keresztül írva le az eseményeket. Legújabb regényének főhőse a legendáshírű somogyi gerillavezér, az 1848—49-es forradalom és szabadságharc megyei kormánybiztosa. Olyan történelmi alak, akinek hazaszeretete, egyéni bátorsága és izgalmasan kalandos élete, tragikus sorsa önként kínálja az irodalmi feldolgozást. Mégis, mindeddig magyar szerző nem nyúlt a témához, és csupán egy olasz költő, *Vittorio Merighi* választotta romantikus darabja főhőséül a szabadságharc e kiemelkedő somogyi alakját. Ez azonban magyarul nem jelent meg, színpadon nem játszották.

Most tehát magyar szerző vállalkozott Noszlopy Gáspár életének feldolgozására. A 330 oldalas, lektori utószóval ellátott könyv a főhős viharos életét juratus korától halála pillanatáig kíséri végig. Ha mereven elválaszthatnánk egy irodalmi alkotás értékelési szempontjait, azt mondanám: közérthetően, világosan *ismerteti* a fiatal, marcali járási főszolgabíróból gerillavezérré, illetve kormánybiztossá lett kurtanemes életútját. Az olvasó pontosan megtudhatja belőle, merre járt, hol és kivel hadakozott, sőt még azt is, milyen visszahúzó erők juttatták a szabadságharcot a bukáshoz. De mindezt — ha hűen is — csak *jelzésszerűen*. Amit azonban nem tudhat meg az olvasó: a főhős belső vívódását, döntéseinek, cselekedeteinek rúgóit, a kor sokrétű, bonyolult összefüggéseit.

Nem tudhatja meg — legfeljebb a magyarázatul megírt utószóból — mert a *regényben minden olyan színpadszerűen egyszerű:* a túlerőben lévő császáriak levágása, a zsandárok kijátszása, átkelés a viharos Dunán, szökés a rabkórházból és a kisebb-nagyobb kalandok sorozata. Mintha a rengeteg vér is csupán festett víz lenne, amit nem kell komolyan venni. Az emberi erőfeszítés kínlódásának, a szereplők gyötrődésének és megtorpanásának ábrázolását hiányolom, ami minden mozgalomnak — és a mozgalom hordozóinak elidegeníthetetlen velejárója. Hiszen emberek vesznek részt az irányításban és végrehajtásban is.

Lehet, hogy *az igazat* írta Kubinyi — de nem *a valódit*. Nyilván ez is az oka annak, hogy az izgalmas téma nem bomlik magával ragadó cselekménnyé, letehetetlen olvasmánnyá. Közrejátszik ebben az erőltetetten anekdotázó stílus is, amely papírfigurává egyszerűsíti e romantikus hős és a mellékszereplők alakját.

Az illusztrációk — *Kürthy Hanna* modern grafikái — nem illeszkednek a regény fentebb jelzett hangulatához. Legtöbb darabja többet mond mint a szöveg. (Gondolat, 1971.)

Paál László

A

rakják so
receket, s
telített le
kodóknak
pálcás mutogató: »Itt látható a jaguár, a február, a március... és az összes ragadozó vadállatok.

A teherpályaudvaron egymás után rakták fel a ketreceket a vasúti kocsikra. Ment minden szép rendjén, csak az oroszlánnal történt baj. Ketrecének egyik széle már rajta nyugodott a teherkocsi párkányán, éppen a másik szélét emelték, hogy aztán az egész súlyos szerkezetet rálökjék a kocsira, amikor a ketrec visszazuhant, s ahogy a kövezetre vágódott, kinyílott az ajataja. De nemcsak az ajtó nyílott ki, hanem az ajtón az oroszlán is kizuhant a szekrényből.

»Hohó!« — gondolta az oroszlán, azzal a pillanatnyi dühvel, amit minden élőlény érez, amikor elvágódik.

»Hohó!« — gondolta az oroszlán még egyszer, ahogy elszállt hirtelen ingerültsége. És egyszerre félelem szorította meg a szívét, azt a szívet, amelyről az arabok és négerek azt tarták, hogy aki eszik belőle, az nem ismeri többé a félelem érzését.

»Szent isten, ebből baj lesz, sőt alighanem végem van!« — állapította meg az oroszlán.

Mert a szekrény felborult, mégpedig úgy, hogy az ajtó a fenekére került. Az oroszlánnak visszamenni a szekrénybe nem lehetett. Az oroszlán elszabadult.

Az oroszlán állt, reszketni kezdett, s irgalomért esdve nézett körül. Irgalom azonban nem volt sehol, mert a vele foglalatoskodó munkások máris eszeveszetten rohantak a szélrózsa minden irányában.

ljedt kiáltások hallatszottak: »Vigyázat! Mindenki meneküljön! Be kell a kijáratokat zárni. Héj, ne menj arra! Jesszusom, Dóri!«

Az oroszlán állt és nézett, és reszketett. Ezt a helyzetet aligha lehet élve megúszni! Mégis, mit lehetne csinálni? Mert a végveszedelemben az oroszlánember mindent megpróbál, illetve a vízbefúló oroszlán még a szalmaszálba is belekapaszkodik.

Még egyszer szemügyre vette a felborult ketrecet. Hiába, oda visszamenni már nem lehet. Azután arra gondolt, hogy lefekszik, behunyja a szemét, s úgy marad mozdulatlanul. De hát ez is céltalan lenne. Hirtelen eszébe jutott egy bútorkereskedés, amelyet egyszer látott valahol, amikor egy városon keresztül szállították, természetesen ketrecben. Milyen jó lenne egy ilyenbe menekülni, s a kirakatban szőnyeg gyanánt leheveredni.

De nem lehetett tovább morfondálnia, mert néhány száz lépésnyire emberek jelentek meg, kezükben kést, revolvert, puskát tartottak. Megnyílt egy emeleti ablak is, valaki fegyvert sütött el. Hatalmas durranás, és látni lehetett az elszálló lőporfüstöt.

A fele sem tréfa a dolognak, innen menekülni kell. Hirtelen megfordult, s elkezdett a nyílt pályán kifelé cammogni. De még egyszer visszanézett, nem gondolták-e meg magukat az emberek, nem lobogtat-e valaki fehér

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE

1971 MAR 19.

1021

KÜRTHY HANNA RAJZA: AKT

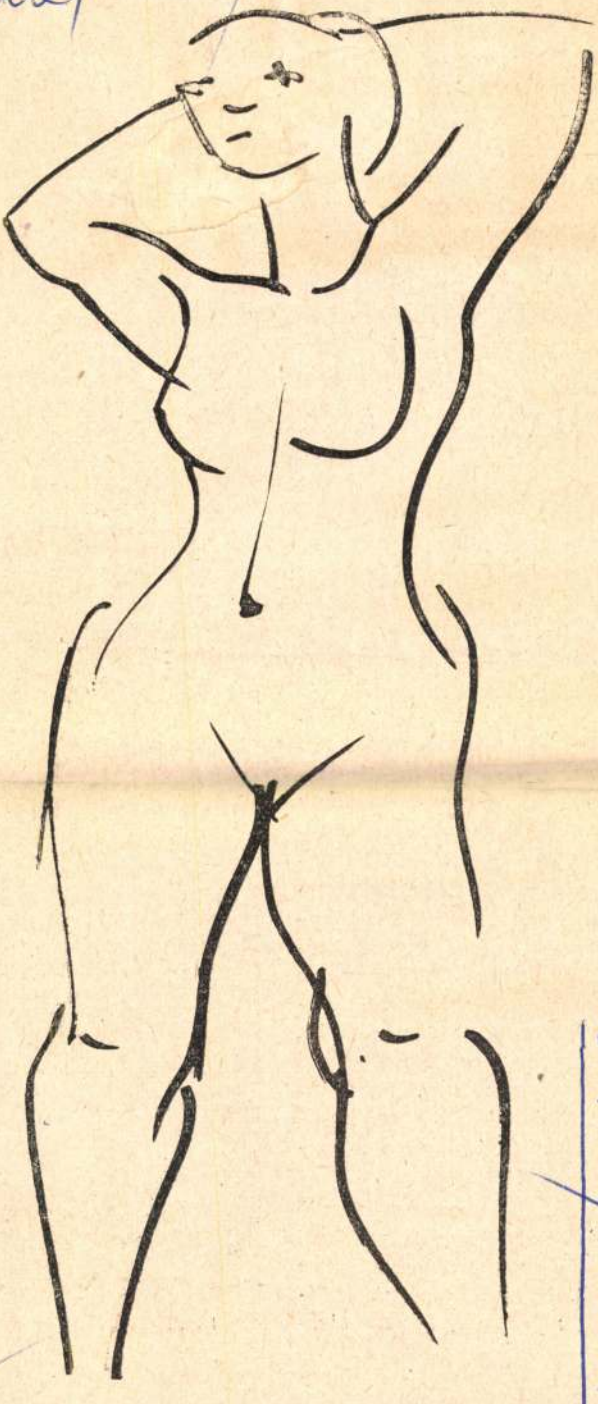

Kürthy Hanna

Tönkre
zongor
csellója
böző é
nek ell
nül a
megkez
az együ
sikerese
leghősie
együttes
napi
után huzatos, hideg teremben, gyenge világításnál próbáltunk órákon keresztül. De az együtt muzsikálás öröme átsegített ezeken a nehézségeken.

Ez így tartott 1950-ig. A kedvezőtlen körülmények azonban végül is teljesen felőrölték a lelkesedést. A néhány éves kiesés után, 1957 tavaszán Cser Gusztáv karnagy és a zenekar néhány régi lelkes tagja és pártfogója — dr. Reuss Endre professzor, Benedek Zoltán és dr. Pongor Gábor adjunktusok, valamint dr. Halász Ferenc, a pénzügyi osztály akkori munkatársa — hónapok alatt újjászervezte a zenekart. Az együttes új karnagya, Cser Gusztáv, az egyetem keretein belül megkezdte a zenei népművelés sokrétű munkáját. Tevékenysége elismeréséül miniszteri oklevelet kapott 1958 nyarán, ugyanakkor a Műegyetemi Zenekarnak a „Szocialista Kultúráért" kitüntető jelvényt adományozta a művelődésügyi miniszter.

Az elkövetkezendő években a zenekari tagok száma egyre nőtt. Nemcsak mérnökjelöltek, mérnökök, hanem társ-

kamarazenei fesztivál ezüstérmet nyertek.

1970 januárjától az együttes első karmestere Móc Tamás, másodkarmes

189

Szentendrei Teatrum.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kürthy Hanna

MAGYAR HÍREK

1971 ÁPR 4

1021

(Kürthy Hanna rajza)

Húsvéti köszöntő

Szépen kérem az apját,
De még szebben az anyját:
Adja elő a lányát,
Hadd locsolom a haját!
Hadd nőjön nagyra,
Mint a csikó farka;
Még annál is nagyobbra,
Mint a Duna hossza.
Szabad-e locsólni?

Magyar népdal, Orosháza (Békés). Az Ortutay Gyula szerkesztette „Magyar népdalok" gyűjteményből.

IBATTA I.

AFÖLDEK HELY

1960. augusztus 6-án tették meg az első kap építkezés földmunkáinál, a kelták régi temet hagyományos, ünnepi pillanat csak annyiban k szokottól, hogy egy lépegető exkavátor markolt

A hőerőmű több mint 650 embert foglalkozta egynéhány százaléka mérnök vagy techniku Barátság kőolajvezetéken a Szovjetunióból érl gozza fel.

A nagyüzemek létrejöttével a község népess zadt. Megváltozott a lakosság összetétele is. 19 lombattán élő emberek több mint 70 százaléka lalkozott, 15 százaléka üzemben dolgozott, 10 s

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK
1971 JUL 10
1021

Kürthy Hanna rajza

GYERMEKMONDÓKA ÁLLATRA (PÓKRA)

Kaszálj, kaszálj, pók,
Mert jön a bíró!
Kalapálj, kalapálj:
Holnap délig meg se állj!

Az Ortutay Gyula szerkesztette „A magyar népdal" című gyűjtésből, Bogyiszló (Pest)

GI KASTÉLY

Mit rejtett — mert évtizedeken, évszázadokon á véltár, más elől elzárva e kincseket — a keszthe tics-féle okmánytár és levélgyűjtemény? Százná kori, háromezernél több középkori oklevelet, a m írásos oklevelek legrégibb példányát, I. Ulászló kelt rendeletét és aláírását.

Kézbe vettem, olvasgattam Zrínyi, I. Rákóczi G Ferenc, Pázmány Péter, Kossuth, Liszt Ferenc l Kisfaludy Sándor, Kazinczy sorait. Az első Csokon kelt, azt kéri Festetics Györgytől a költő, vennék valamelyik iskolába. Kezembe került Deák Fer 21-én kelt levele, amelyben arra kéri a keszthelyi kori urát, segítsen a Vörösmarty-családon: „Kc költője, Vörösmarty Mihály elhunyt s özvegyét é árváját vagyontalan állapotban hagyta". — „A segí át, mint a gyermekek gyámja az Angol királyné bája alatt".

Láttam kevésbé megható leveleket is, például II. cember 12-én kelt és Boppard fürdőhelyről Feste ceg feleségéhez, az angol származású Hamilton her sorait: „Hogy szeretnék veled táncolni egy valcert évben Bécsben. A te Vilmosod". II. Vilmos level borítékban, sorakoztak II. Miklós orosz cár, Fe Nagy Frigyes porosz király írásai, valamennyi egy- intézett levél.

A hatalom, a pénz, a vagyon

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA
Kürthy Hanna
1962 OKT 21

1021

Hanni valamit mondani akar...

Széles mozdulataival, arcán vibráló groteszk kis grimaszaival, szenvedélyes és szeszélyes lényével lenyűgözi környezetét. Most múlt 11 éves, de még 4 esztendős sem volt, amikor megnyerte a tokiói nemzetközi gyermekrajz-pályázat első és harmadik díját. Képei azóta megfordultak londoni és moszkvai, belgiumi és németországi kiállításokon, s öt ízben nyertek díjat Indiában. Művészettörténészek és kritikusok írtak és nyilatkoztak nagy elismeréssel a kis *Kürthy Hanna* művészetéről, amely — úgy mondják — *szinte egyedülálló a maga nemében.* Ő azonban a sok siker, nyilvános szereplés és a felnőtt világ bámulata közepette is *igazi gyerek maradt.* Imád fára mászni és verekedni, félelmetes karikatúrával utánozza a tanárok, a vendégek beszédmodorát, mozdulatait. Több mint ezerötszáz rajza szellemes, mindenre élénken reagáló, vidám, csapongó lényét tükrözi.

— Mit szeretsz leginkább festeni? — kérdezem. A válasz:

— *Most pedig fejenállok a néninek. Jó?*

Beleegyezést persze nem vár, nyomban fejtetőre áll, majd bemutatja jógatudományát, s egy másodperc múlva már az asztalnál ül, belemázol a festékbe, és egy sárga pacnit ken a rajzlapra.

Boszorkányos gyorsasággal, látszólag rakoncátlan összevisszaságban szaladgál az ecset, szokatlan harmóniába egyesülnek az élénk színek. Közben, mintha oda se figyelne, kristálytiszta szoprán hangon énekelget s az asztal alatt fáradhatatlanul lóbázza hosszú, vékony lábait. Egy púpos tehén lila szemekkel, majd Matyi, a barátja következik hatalmas, kajla fülekkel. Hanni nem ismer korlátot, szabályt, s ebből a féktelen ösztönösségből valóban remek kis alkotások kerekednek. De a minden tudatosság hiánya már konfliktust is okozott: a múlt héten, az egyébként kitűnő tanuló kettest kapott rajzból. Mert Hanni nem azt rajzolja, amit lát, hanem amit érez. A kudarc hatására az utóbbi napokban makacs önfegyelemmel próbálkozott a szabályos mértani testek valósághű ábrázolásával, azután, pihenésként, felszabadult boldogsággal megengedett magának ismét egy-egy könnyed sajátos alkotást.

Erőteljes közlési vágy él benne, nem tudja elviselni, ha valami akadályozza a kifejezésben. Mikor egy képe harmadszori próbálkozásra sem sikerült, mérgében vörös arccal *kette törte a ceruzát, mert »nem azt rajzolta, amit kell.«* Szülei tisztelettel méltó mértéktartással figyelik fejlődését.

— *Most jöttem haza Franciaországból* — mondja az édesanya. *Kürthy Etelka,* a kitűnő énekművésznő —, ahol Szokolay Sándor oratóriumát mutattuk be. Elutaztam Párizsba is, mert *éppen akkor nyílt meg az Állami Pedagógiai Intézetben egy magyar gyermekrajz kiállítás, melyen Hanni hét képpel szerepelt.* Tapasztalatból, szerénytelenség nélkül mondhatom, hogy feltűnést keltettek rajzai.

Ez hát a jelen, Hanni jelene. Lesz-e folytatás — ma még senki sem tudhatja. De hogy eddig is sok gyönyörűséget szerzett azoknak, akik látták képeit, azt nem lehet elvitatni a 11 esztendős kislánytól.

Gál Zsuzsa

»Anyu mesél.« Ez a címe Hanni új képének, amellyel a jövő évi indiai nemzetközi pályázatra készül

Vasárnapi uozaik

Gergely: A NAP REVÜJE

VASÁRNAP, OKTÓBER 21.

A Nap kel 6 óra 10 perckor, nyugszik 16 óra 46 perckor.

Szeretettel köszöntjük névnapjukon ORSOLYA nevű kedves olvasóinkat.

A nap kérdése:

— A csalási botrány után az lesz a bécsi televízió zenei rejtvényműsorainak a címe, hogy »Hazudik a muzsikaszó«?

Vasárnapi konferansz

Jó reggelt kívánok, kedves olvasóink! Olvasom a Népszavában, hogy angol fácánokat engedtek szét az idén a Kunbajai Állami Gazdaság vadrezervátumában. Vajon hogyan fogadták az erdőben a külföldi szárnyasokat? Ha az erdő lakói is olyanok, mint Pest lakói, akkor körülállták bámészkodva a szálloda előtt — igenis a szálloda előtt, hiszen a fácán is száll ide, száll oda — a legnagyobb fácánt, [illegible] »Hű, de szép vagy, de szép vagy!« Ezt a fácán is tudja, hiszen ő is olvas újságot, és ő is tudja, hogy a fácán a legszebb madár. Ezért aztán nem is nagyon ijedt meg, hanem büszkén kihúzta magát, és ment tovább. Ha pedig valaki közelebb akart hozzá menni, hogy megsimogassa, akkor ő is közelebb ment, hogy megsimogathassa. Ezért aztán a vadrezervátumban nem is lőnek fácánra, hanem csak fényképezik őket. Ezt is olvastam a Népszavában.

— VACLAV HENDRYCH, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság oktatásügyi miniszterhelyettese Magyarországra érkezett.

— *A SZOVJETUNIÓBA UTAZOTT a termelőszövetkezetek nőbizottságainak 30-tagú csoportja. A küldöttség Kijevbe, Poltavába, Harkovba és Moszkvába utazott.*

— KIBERNETIKAI ÉRTEKEZLETET tart a Német Demokratikus Köztársaság Tudományos Akadémiája. Az NDK tudósain kívül csehszlovák, magyar és szovjet tudósok is részt vesznek az értekezleten.

— *AZ IRODALMI MÚZEUMBAN (Egyetem u.) ma délelőtt 11 órakor lesz az évad első versekkel illusztrált irodalmi vezetése. Közreműködik Domján Éva előadóművésznő.*

— FRISS FALUSI FÜSTÖLTÁRUT kaptak a fővárosi csarnoki és piaci földművesszövetkezeti árudák. A töpörtyűt 28, a füstölt kenyérszalonnát 30, a sertéscombot 41, a karajt 38, a tarját 36, a csülköt 23 forintért árusították.

— *VONATOT LOPOTT. Morbioli Riccardo, olasz vasúti pályamunkás, egy vasúti szerelvényt csent el és vagy száz kilométert robogott a lopott vonattal. »Kéjutazása« kétévi fegyházba került.*

TROMBÓZIS ELLEN ENZIMEK

Egy amerikai orvos bakteriumtörzsekből olyan enzimet választott ki, amelyek az érrendszerben képződött vérrögöket szétoszlatják, feloldják. Az állatkísérletek sikerrel jártak, a kutatást folytatják.

— *KATHERINE HEPBURN egy folyóiratnak adott nyilatkozatában így jellemezte a férfi és nő kapcsolatát: »Ha egy nő magára hagy egy [illegible]*

JUBILEUMI ÜNNEPSÉGEK SIÓFOKON

Két jelentős évfordulót ünnepel a közeljövőben Siófok. E hónapban lesz 80 éve, hogy Siófokon született Kálmán Imre, a világhírű magyar zeneszerző. Az évforduló alkalmából a Fővárosi Operett Színház művészei október 29-én ünnepi hangversenyt adnak a községi moziban. Ugyanezen a napon megkoszorúzzák a zeneszerzőnek a Dimitrov parkban levő szobrát. 1963-ban lesz 100 éve, hogy Siófokra megérkezett az első különvonat. Ezért a jövő évben jubileumi ünnepségeket, kiállításokat, hangversenyeket, tudományos üléseket rendeznek.

— *MAGYAR—CSEHSZLOVÁK BARÁTSÁGI EST. A Hazafias Népfront nagykanizsai városi bizottsága szombaton magyar—csehszlovák baráti estet rendezett a városi művelődési házban.*

— *TUDOMÁNYOS SZÖVETSÉGEK NEMZETKÖZI TANÁCSÁNAK Prágában folyó végrehajtó bizottsági ülésén határozatot hoztak, amelyben felszólítják a kormányokat, intézkedjenek, hogy a légkör és a világűr ne szennyeződjék rádióaktív részecskékkel.*

FÉNYCSŐ ÉPÍTŐSZEKRÉNY

A Philips-gyár érdekes — figyelemre méltó — újítást vezetett be. Üvegcső-elemekből 16 darab, 83 mm magasságú betűt lehet szöveggé összeállítani. A csövek nem fémes kapcsolattal csatlakoznak a nagyfeszültségű vezetékhez, hanem nagyfrekvenciás tér gerjeszti a csövek gáztartalmát. Üzem közben is cserélhetők a betűk. Az egész 220 voltos hálózatra kapcsolható. (Újítók figyelmébe ajánljuk.)

— *SZÁNALOMBÓL MEGÖLTE FELESÉGÉT — az asszony kérésére — Ettore Zoppi 76 éves olasz nyugdíjas. A 78 éves asszony már húsz éve szélütötten feküdt. A bíróság a férjet felmentette.*

MINIATŰR ELEKTROMOTOR

Egy angol gyár finom-mechanikai [illegible]

— **Megkezdték Pécs új lakónegyedének,** Új-Mecsekaljának távfűtését. A mintegy 10 000 méter hosszú vezetékben keringő melegvízzel 350 lakást fűtenek. Bekapcsolták a hálózatba a többi között Pécs legmagasabb épületét, a hétemeletes, 96 lakásos toronyházat is.

— *SZAKMÉRNÖKKÉPZÉS. A Budapesti Műszaki Egyetemen hegesztő, szerszámgépész, energetikus, gyógyszerkémia, finommechanikai technológia, folyamatszabályozás, félvezető-technika szakokon szakmérnökképzés kezdődik 1963 februárjában.*

— *MEGNYÍLT A TUNISZI NEMZETKÖZI VÁSÁR. A vendéglátókon kívül 15 ország — köztük Lengyelország, az NDK, Bulgária, Csehszlovákia — állította ki termékeit.*

— *A GYALOGJÁRÓK számára egy amerikai különleges sétapálcát talált fel. A botot felszerelte egy zseblámpaelemmel táplált autódudával, hogy a gyalogosok is dudálhassanak és figyelmeztethessék az autóvezetőket a jelenlétükre.*

— *SPORTOLÓ NE LEGYEN BABONÁS. Londonban egy sportrendezvényen részt kellett volna [illegible] John Dalton*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kürthy Hanna
CSALÁD és ISKOLA
1963 JUL

1021

Az Olaszországban rendezett, 1963. évi nemzetközi gyermekrajzkiállításon díjat nyert 12 éves KÜRTHY HANNA rajza: *Nyár.*

én maja megdogiok, tizesse
amivel nekem vagytok adósc
gatok gyerekeinek.

Ennél nagyobb bölcsessé
tudok.

Hallom az édesapám han
fojtja a szív a hangot.

Bevégeztem életem regén

Ma három hónapja, egyetl
napom, sem éjszakám nem volt. Egyetlen izzásban égett az agyam: talán soha ennyire nem fűtött át a tűz.

Újraéltem egész életemet.

S nem is kívánok többé magammal foglalkozni.

Tízéves koromig több történt velem, mint azóta ötven év alatt. Írhatnám még világ végéig, az életem végéig. Minek. Ennél többet nem mondhatok magamról.

A többit a regényekben megírtam. Még szeretnék néhány vallomást a színpad zárt formájában egy pillanatban együtt lobogva fel embertestvérekkel.

És aztán még egy kicsit heverni az őszi verőfényen. Akkor rávéshetem a márványnévjegyre:

ÉLTEM.

(Részlet az *Életem* regényéből)

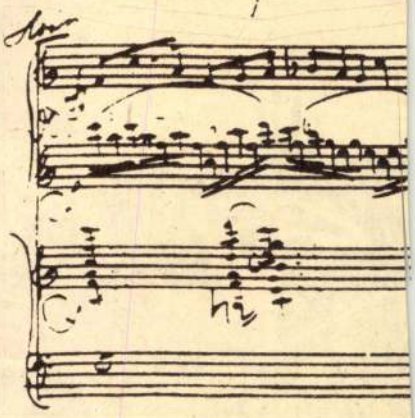

Wagner kottakézirata — a Siegfried-motívum

Kürthy Hanna

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 SEP 19
MAGYAR HÍREK
Budapest

1021

KÜRTHY HANNA RAJZA

Csiga

HAJNAL ANNA VERSE

Ni, a csiga!
Hátán háza,
jaj be lassú
a sétája,
de minek is sietne?
Zöld asztala terítve.

Zöld saláta,
sárgarépa,
piros málna
a diéta,
ebéd után bebújik,
a házában aluszik.

Szerencsésebb
nincsen nála,
akárhol jár,
hátán háza,
akár fáradt, akár fél
a házába hazatér.

Otthon van ő
a világon,
lenn az úton,
fenn az ágon,
eléri az éjszaka?
A házába tér haza.

ULT ORSZÁG

BARTÓK

AK BARTÓK EMLÉ

ebben az összehangolt, csöndes és izgalmas munkába
szép és tisztes rokonság egy régi órásműhely munkás
az egyik pulpituson a kerekeket esztergálják, a más
kis tengelyeket s valamennyi pulpituson, végső soron
ségig finom remekművek születnek. Külön szobányi
„pulpitusa" van példának okáért a magyar zenetört
tizedes munkával itt készül Erkel műveinek teljes ki
nyadi és a Bánk bán teljes partitúrája, ami az Archív
megelőző időkben még nem jelent meg nyomtatásban

A zenetörténeti kutatók műhelyében született Bónis
kutató Bartók könyve, amelyet a világ legteljesebb B
ráfiájának tartanak s angol, német, francia nyelve
eddig. A könyv gyűjtőmunkája tíz évig tartott. Tíz
első munkáján a negyvenöt éves Maróthy János zen
aki majdnem nyolcszáz oldalon dolgozta fel az európ
dalait Az európai népdal születése című kötetében,
végéig kíséri nyomon a népdalok történetét. A mű eg
nei tömegműfajok fejlődését ábrázoló sorozat első k
elkészült Maróthy János újabb műve is „Zene és pol
proletár" címen.

Bartók a népet faggatta tölcséres fonográfjával, a
és szerény örömeit magába záró dalokon keresztül,

Kürthy Hanna

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1979 MÁR 7

MAGYAR HÍREK

1021

Kürthy Hanna rajza

Varázsló

DONÁSZY MAGDA VERSE

Ez itten a
Bűvös tálca,
A kezemben
Varázspálca.
Ha ráütök

A tojásra,
Kettéreped
Egycsapásra!
Nézzetek csak
Mind ide
Mókus ül benn,

Nem csibe!
Hókusz-pókusz,
Biribókusz:
Elfutott a
Kicsi mókus.

...ULT ORSZÁG

...HÉRVÁR

...ALAKULÁSA

...gorú püspöki város, Magyarország nagybirtokokkal legjobban s legteljesebben beterített vármegyéjének büszke székvárosa, hosszú hónapokra a pokol legmélyebb tornácaira sodródott.

1945 júniusában, a nyár elején tudtam első ízben visszatérni Székesfehérvárra, egy katonavonat lépcsőjén lógva, egész napos utazás árán azon az alig hetven kilométeres távon, amelyet ma háromnegyed óra alatt tesznek meg a gépkocsik, s egy óra alatt a gyorsvonatok. Apám halott volt, egyike az ostrom áldozatainak s

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR
HIREK

1021 1970 APR 4-1

Kürthy Hanna rajza

Bokréta kötöző

NÉPKÖLTÉS

Gyertek, lányok, ligetre,
ligetre,
Itt a világ közepe, közepe.
Itt árulják a rózsát, a rózsát,
Abból kötnek bokrétát,
bokrétát.

Azt is tudom, ki köti, ki köti;
Virág Boris kötözi, kötözi.
Az asztalra leteszi, leteszi,
Biró Pista felveszi, felveszi,
Kalapjához kötözi, kötözi.

...és
...ULT ORSZÁG

...M HÍD

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 31
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK
Budapest

1970 MÁR 21

1021 Kürthy Hanna

Kürthy Hanna rajza

Falu végén...

WEÖRES SÁNDOR

... Falu végén van a házunk,
A határból ki se látszik,

De a cinke, ha leröppen,

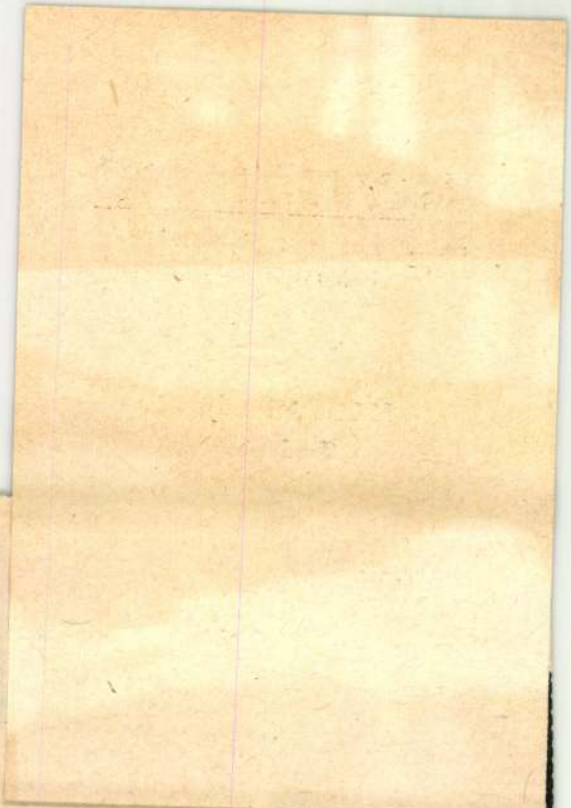

5 év
ULT ORSZÁG
GGYŰLÉS

A JÁNOS

egyéniségét, úgy gondolja, van annak valami előzménye, hogy a még fiatal kohómunkás ilyen tisztán, egyszerűen és közérthetően tudja megfogalmazni politikai ars poetikáját. Kell lenni a

szűkebb körében tevékenykedik s nem a törvényhozás tagjaként hanem egy nagyüzem munkása ként kerül abba a helyzetbe hogy védelmére keljen munka társainak, akik egyébként bizal

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK
Budapest

1969 NOV. 15
1521

Kürthy Hanna

Kürthy Hanna rajza

A kanász

JÓZSEF ATTILA VERSE

Az én falkám olyan falka,
ondolálva van a farka.
Orrukban csak magyar mód
csillog egy kis aranydrót.

Van egy pösze kismalacom
fővárosi grófkisasszony.
Sóhajtott is egy ízbe,
nézi magát a vízbe.

Van nekem egy oly kis kanom,
szelíd szóra kezes nagyon.
Az ha fogja s egyet túr,
a kőkastély felfordul.

Van egy semmi kis furulyám,
nem nőtt az, csak datolyafán.
Azt ha fuvom, hull a makk,
s a fák táncra állanak.

S ahány felhő, összeszalad,
ha csördítem ustoromat.
Réz a nyele, szikrázik,
de sok szoknya megázik!

...ULT ORSZÁG

GED

SÍTMÉNYEK

Ez a sors és ez az életmód kiegészült azzal az
téssel és gyűlölettel, amellyel a világ körülvette
teljes kiközösítettség állapotával. Volt olyan idős
ged belterületére cigány nem tehette be a lábát
sorsok különbözősége brutálisan jelentkezett. Úg
ság képtelen a beilleszkedésre, a társadalom per
hat addig, amíg mint fajta és egyed meg nem s
megtelepedettek a társadalomban való létezés
teleivel sem rendelkeztek, nem voltak muzsik
saját fajtájuk között is a legélhetetlenebb, legn
tot képviselték. Az ország felszabadulása ebben
őket, s a dátum 1945, számukra nem is jelentet
nyeges változást. Nem szűnt meg egy csapásra
lölködés, az ország a háború pusztításait nehe
ehhez hasonló kérdések vizsgálatára és megold
még nem jutott ereje. Először a törvények sz
fajra, felekezetre és nemre való tekintet nélk
mindenki egyenlő, de a jó törvények, egyszeri
hatják meg évszázadok kialakult szokásait.

Ezen a Szeged környéki cigánytelepen a 60-as
először, megszokott környezetemből hirtelen csö
az idegen világba, döbenettel szemléltem a szá
képzelhetetlen nyomort és közönyt, ami jelleme
sorsát és magatartását, szinte hihetetlennek tű
itt az elmúlt időkben már bizonyos fejlődés vé
tem el, hogy a múlthoz viszonyítva történt val
adatokat hallottam: a 150 férfiből 30 már re
Szegeden, a cigánytelep orvosi ellátásban rész
része iskolába jár, az asszonyok kórházban sz
szik a terhességgondozó szolgálatot, szűnőben
sebb a vérbaj, csökken a csecsemőhalandóság.
ledező putrikat láttam, a meztelen, vézna gye
akik rongyokban üldögélnek a napon a putrij
mellébe csimpaszkodó csecsemőket. Nem értett
az, hogy immár mindennap esznek, s nem tudt
ez a 30 férfi, aki dolgozni jár, miféle évszázad
fel, miféle nagy, nemes tettre szánta rá önma
fel akkor, amiben a fejlődés jeleit véltem fölf
berek megtanulták már, hogy védi őket a törv
másikukban létezik valamifajta vágy, másféle
a múlt, hogy megszülje a jelent.

Aztán tapasztaltam, környezetük megvetését
lölték őket a dologtalanságuk miatt, odvaik
cseik miatt, töprengés nélkül, egyértelműen

Attól az időtől kezdődően minden esztendőb
zéjük, s mint valami lassú homokóra, mértem

Kürthy Hanna

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK
Budapest

1021

Szakács

DONÁSZY MAGDA VERSE

Én a kicsi
Szakács vagyok.
A konyhában
Minden ragyog.
Van itt rézüst,
Fazék, mozsár,
Tepsi, bödön,
Fonott kosár.

Tortát sütök,
Habot verek,
Szeret engem
Minden gyerek.
Most készül a
Krémes-rétes,
Kóstolják meg,
Milyen édes!

*

Kürthy Hanna rajza

5 év

DULT ORSZÁG

KARÉKPÉNZTÁR

OTTÓ

Kürthy Hanna

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍREK
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK
Budapest

1021 MAJ 16.

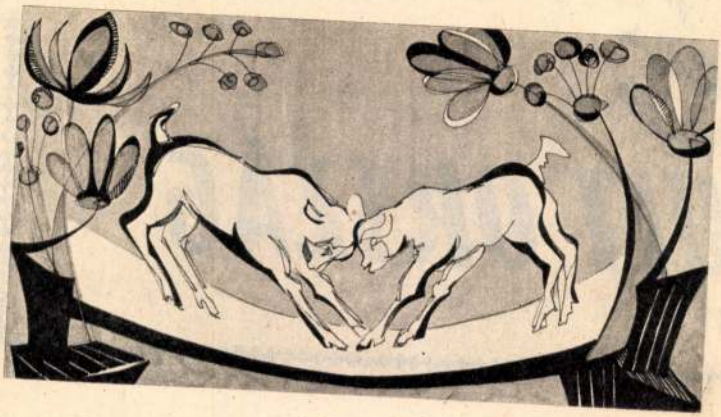

Kürthy Hanna rajza

5 év

DULT ORSZÁG

PRÉM

MI VÁROS

Bár a veszprémi Vegyipari Egyetem alapítását 1949-ben rendelte

Kürthy Hanna
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
KISALFÖLD
1962 SZEP 8

1021

Rajz-kiállítások győztese

Kürthy Hanna már 4 éves korától rajzol. Ötéves volt, amikor az Új Delhiben megrendezett Nemzetközi Gyermekrajz-Kiállításon első ízben díjat nyert. Azóta rendszeres résztvevője a gyermekrajz-kiállításoknak. Most 11 éves korára 15 díj boldog tulajdonosa. Hanna jól is tanul, jeles bizonyítvánnyal dicsekedhet. Jelenleg az ősszel Párizsban megrendezendő gyermekrajz-kiállításra készül.

(MTI Foto — Molnár Edit felv.)

...hogy a történelem nagy
...néptömegek oldják meg. Az
...art szabott a francia polgárság
... törekvő kalandjának. Napó-
...Armée-jának szétzúzása nem-
...zágot mentette meg a szolga-
... egyúttal kedvező körülmé-
...ett az európai nemzeti felsza-
... fellángolásának is.
...háború szemléletesen bizonyí-
... a világuralmi tervek meg-
...ok, s hogy a szabadságot és
... védelmező nép legyőzhetet-
...a meg Malinovszkij marsall.
(MTI)

...dul!

...a nyoszolyólányok. Mind a négyen a helybeli szövetkezeti népi együttes tagjai. Frissen mosott és vasalt ruhákban gyönyörködtető látványt nyújtanak. Nézik is őket, innen-onnan dicséret-

rúgócsapata
pesti Vasas
következő
A szerdai
sok biztató
játékában,
gon és egy
ték az edző
sok. Külön
Máté milyen
dát, menny
vábbítása v
győzött a V
a pápai c
dícséret, m

Az edzőmérkőzésen látottakról és a vasárnapi tervekről beszélgettünk Szusza Ferenc edzővel.

— Kétségtelen, hogy a játékosok nem küzdöttek teljes erővel az edzőmérkőzésen. Magam is arra voltam kíváncsi, hogy Pió sérülése mennyit javult, ezért szerepeltettem a második félidőben. Palotai a hátravont középcsatár szerepében nem keltett rossz benyomást. Egy biztos, hogy a Budapesti Vasas ellen sokkal nagyobb akarással, lelkesedéssel küzdenek majd a játékosok, mint azt szerdán látták a nézők.

— Milyen összeállítást tervez a bajnokcsapat ellen?

— Vannak esetek, amikor az ember nem beszél szívesen összeállítási terveiről. Az is igaz, hogy a taktikai elképzeléseket titokként őrizzük, mert az ellenfél könnyen felkészülhet azok kivédésére. Egyet mondhatnék: tizenhárom játékos áll rendelkezésemre, azok közül választom ki majd a pályára lépő csapatot. Az biztos, hogy a védelem összetételén nem változtatok, s ha változás lesz, akkor az a fedezetpárban és a támadósorban lesz.

— A Budafok elleni mérkőzés semmivel sem lesz könnyebb, mint a BVSC elleni volt, de ha a fiúk tudásukhoz mérten játszanak, akkor itthon tartjuk mindkét bajnoki pontot.

— Lesz-e változás az összeállításban?

— Nem. A következő csapat játszik: Botló — Dold, Csabai, Bári — Egyházi, Németh — Sulyok, Ott, Turai, Nagy, Sárosi.

LANG LESZ A GYŐRI DÓZSA BALÖSSZEKÖTŐJE

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 JUN. 1 3

MAGYAR HÍREK
Budapest

1021

Kürthy Hanna rajza

ULT ORSZÁG

BALATONNÁL

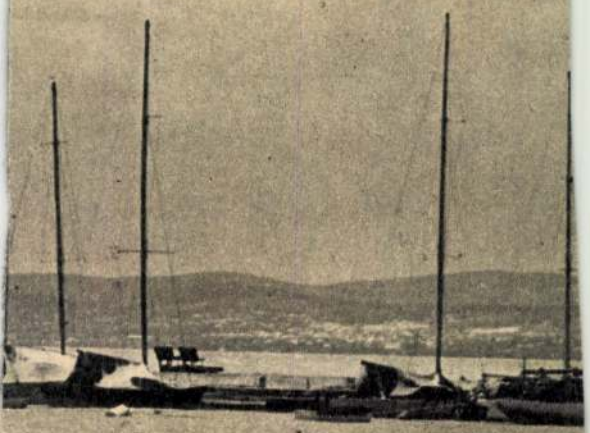

(Vámos Lás

(Photos by Magdolna Bán)

HANNI

If there are infant prodigies at all, Hanna Kürthy is certainly one. She learned to mix her colours before she could recite her multiplication tables. She was not quite four, when she won the first and third prizes at the international children's drawing competition in Tokyo. Since then, her pictures have been shown in London and Moscow and exhibited at Brussels and Paris, in Germany and in India. Historians of art and critics have written and made highly appreciative statements about the art of little Hanna. And as time went on, more and more prizes and diplomas joined the one from Tokyo in the glass showcase in her home.

In the meanwhile, Hanna Kürthy grew—she is now twelve. And, what is remarkable for an infant prodigy, in the midst of all her successes, her public appearances and adult admiration, Hanna has remained a real child. She is a passionate tree-climber and a fighter—with her boyish nature she prefers to be in the company of boys. Her broad movements, the grotesque little grimaces vibrating on her face, her passionate and capricious being, truly captivate those around her. But she cannot be induced to engage in serious, adult conversation.

"What do you best like to paint?" I asked her, but instead of answering she inquired:

"Would you like me to stand on my head for you?"

Without, of course, waiting for approval, she immediately stood on her head, then showed off her knowledge of yoga; a moment later she was seated at the table, splashing paint with her brush. She smeared a yellow blob on the paper.

"This is me," she declared in a tone of conviction, and I cannot tell why, but I fully believed that the blot did indeed represent her.

"And this is Relli—my girl-friend," she went on, pointing at another, swiftly applied yellowish-red blot. "She's just like me, only her hair sticks up here, at the front."

The brush travelled at a startling speed, seeming to dart about in undisciplined confusion, yet combining the vivid colours in an unusual harmony. In the meantime, as though not paying any attention to her work, she was humming to herself, occasionally emitting a jarring screech, untiringly dangling her long, thin legs under the table. A still-life of flowers was followed by a cow with a hump and violet eyes. Hanna knows no limitations and rules, and this unimpeded instinctiveness has yielded some really marvellous little works. Drawings that the eye does not tire of admiring, however long it gazes at them. But Hanna is not at all respectful of her own

Albert can wreck the best defence if things come his way

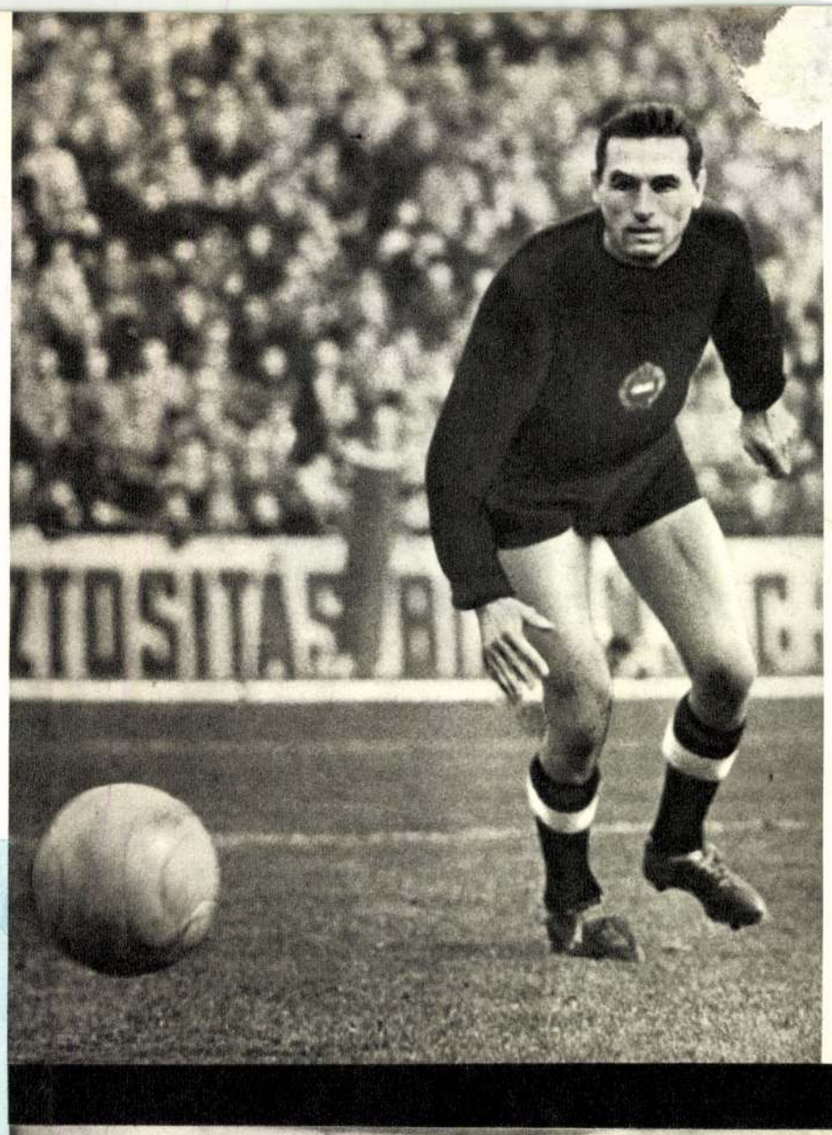

Grosics goes into action

(Photos by Károly Hemző)

Sándor, the man with dash and goal-scoring ability

Göröcs. He flies through the air . . .

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Hungarian Review
1962/4
Kürthy Hanna

The winner of several prizes, the adulation has not spoiled Hanna

pictures. She throws the finished drawings about, caring nothing if the fresh paint is smudged. At school—where she is, incidentally, a very good student—she does not speak of her successes.

Her mother told me with a laugh that she had recently taken her daughter to the National Gallery. Hanna felt fine among the pictures—she spent the whole morning sliding about on the gleaming parquet flooring . . .

She does not like to have too much attention devoted to her—she appeared by now to be bored with the guests, for as she painted she complained petulantly:

"And I haven't done my prep yet, and there's botanics and zoology for tomorrow . . ."

Hanna was right; the best thing is to let her study, gather experience, and prepare for life. Whether the infant prodigy will become a truly talented person, a conscious creator of art, is in any case something that only the future can decide.

Zsuzsa Gál

"Want to see me stand on my head?"

like to have it
ong to the chef
for Mr. Bródy,
" And the chef
dy likes his beef.
Mr. Bródy, but
ne is, because he
ast beef he likes.
an's food, you'll
no eats it, and
about this trade.
ing new dishes
people.

roast pheasant faster than, say, beef stew, because he'll get a higher cut or a bigger tip for it. That's beside the point. But when I get an order for roast pheasant, with mixed garnishing and salad, I still feel a bit excited, to this day. Roast pheasant . . . And if you don't have that feeling, you're not a real waiter at heart. A waiter who can't appreciate that will loll among the tables and hurry in the street. A good waiter will hurry among the tables—run

n I take a guest in
brandy? A glass of
pirit is always the
hat there's places
less. Not that it
ence what I take
ly some customers
er'll bring them a

12—15 miles a day, and stroll slowly homeward, because his arm's empty.

"To run around without plates, without a serviette, with your hands empty, in the streets—what's the sense in that?" asked Feri, and glided away because Mr. Bródy was calling to him.

György Csapó

into
vned.
sim-
head
ts of
Heat
own.
dilute
and
mix
and

alt
s
nd
g

Press cottage cheese through sieve, add egg yolks, beat till fluffy. Add flour, breadcrumbs, salt and lastly the stiffly whipped egg whites. Shape the mixture into croquettes, and roll in breadcrumbs. Fry in hot fat till crisp and golden-brown. Serve hot, sprinkled with cinnamon or vanilla-flavoured castor sugar.

The same mixture is used in Hungary for making

Cottage Cheese Dumplings

The difference between the two is that for the dumplings you add the eggs to the mixture without separating the yolks and whites. Roll into medium-sized balls, cook in boiling salted water till dumplings rise to the top. Drain dumplings well, then roll them in browned breadcrumbs. Serve hot, topped with sour cream and sugar.

Angela F. Nagy

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍREK
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK
Budapest

1969 AUG 9

1021 Kürthy Hanna

Kürthy Hanna rajza

E — ÖSKÜ II.

NMAGÁRÓL?

másfajta önállóságra szoktatta őket.

A külső szobában beszélgetünk, odabent tovább folyik a

szori élelmet kap, megérti ezt uram? Emiatt, a napi 2 forintnyi hiány miatt nem volt nekem gyermekkorom. Én ez-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍREK

1969 JUN 14
1021.

ürthy Hanna rajza

A tündér

WEÖRES SÁNDOR VERSE

Bóbita, bóbita táncol
körben az angyalok ülnek,
béka-hadak fuvoláznak,
sáska-hadak hegedülnek.

Bóbita, Bóbita játszik,
szárnyat igéz a malacra,
ráül, igér neki csókot,
röpteti és kikacagja.

Bóbita, Bóbita épít,
hajnali köd-fal a vára,
termeiben sok a vendég,
törpe-király fia-lánya.

Bóbita, bóbita álmos,
elpihen őszi levélen,
két csiga őrzi az álmát,
szunnyad az ág sűrűjében.

-MÁS FALU

E — TÓSZEG II.

EGYÁR

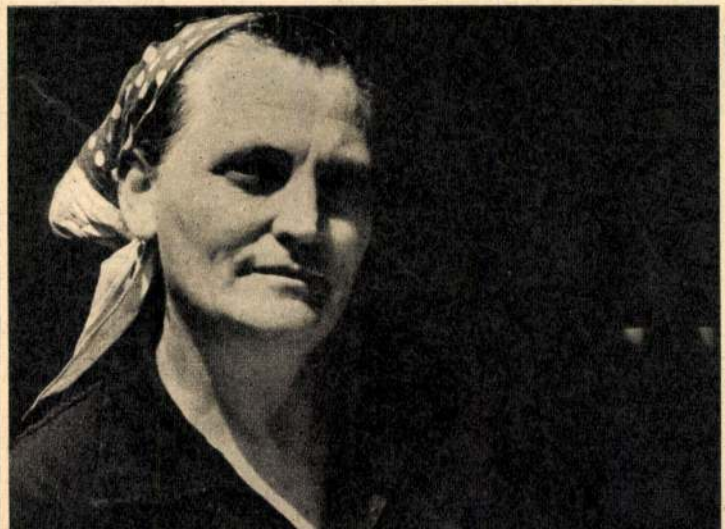

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Budapest

1969 JUL 11

1021

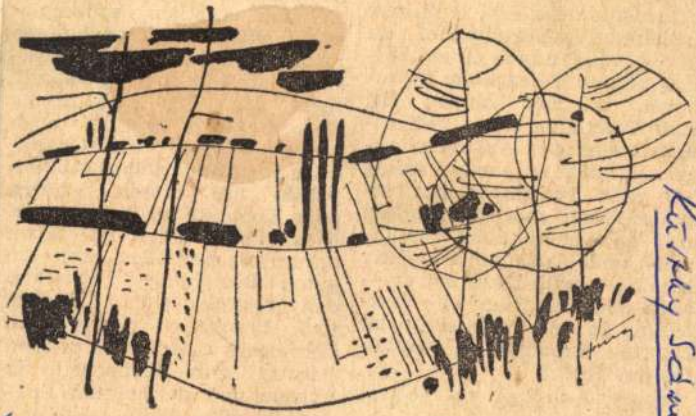

Kürthy Sándor

Sándor Kürthy: Landschaft

Gaulle nicht,
beachten ist,
Präsidenten-
früheren Re
dessen Wahl
lich kühlen
lierte. Darü
aber Pompid
nem bisherig
gezeigt, daß
wie sein V
präsentieren

sich an der Lenkung der Innen- und Außenpolitik aktiv beteiligen will. Dazu hat er — auch ohne ausdrückliche Festlegung in der Verfassung der Fünften Republik — zweifellos das Recht.

Die Kontinuität der französischen Politik, auch die inne-

Diese Feststellung ist schon darum zu begrüßen, weil die guten Beziehungen zwischen den sozialistischen Ländern und Frankreich sowie ihre Förderung einen wesentlichen Beitrag zur Sicherheit in Europa und damit zum Frieden in aller Welt darstellen.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

Kürthy Hanna

1967 OKT 14

1021

Magyar Nemzet

Kürthy Hanna, a tehetséges gyerek rajzolóművész, oly sok korábbi siker, nemzetközi rajzpályázati győzelem után megszerezte élete 18-ik és egyben *gyermekművészete utolsó díját*. A hagyományos indiai nemzetközi gyermekrajz-versenyen immár másodszor nyerte el a *Nehru aranyérmet*, s erről a napokban meleg hangú értesítést kapott az alapítvány névadójának, S. Shankarnak aláírásával. A kislány megnőtt, *kinőtt a gyermekművész korból*, harmadik gimnazista, a Fehérvári úti nyelvi tagozatú gimnáziumba jár, s a képzőművészet mellett szereti a nyelveket és a matematikát, meg a zenét is. Nemrégiben komoly hazai elismerésben is részesült: a Művelődésügyi Minisztérium egyik munkatársa kedves hivatalos levélben köszönte meg Kürthy Hanna közreműködését az országos politechnikai kiállítás dekorációs munkálataiban. Az itt látható, éneklő gyermekeket ábrázoló grafikája az indiai kiállításon is szerepelt.

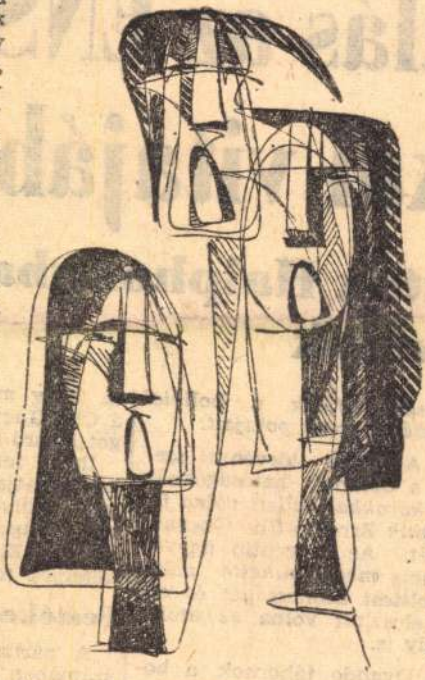

Magyar Nemzet

lalás az ENSZ
ikai vitájában

báztak Haiphongban
rikaiak

lentések *felfedik a bolíviai dossziék gyenge pontjait:*

1. A logika törvényei szerint a bolíviai hatóságoknak *tárt karokkal kellett volna fogadniuk* Ernesto Che Guevara öccsét. Az argentin ügyvéd ugyanis *megerősíthette volna* a holttest azonosságát és ezzel eloszlott volna az utolsó kétely is.

2. Ovando tábornok, a bolíviai hadsereg főparancsnoka kijelentette, Roberto Guevara ügyvéd *későn érkezett*, mert a holttestet *már elhamvasztották*. Barrientos elnök viszont ezt megelőzően egy rögtönzött sajtóértekezleten még ahhoz ragaszkodott, hogy Che Guevarát *eltemették*, mert »a tetta, hogy *mindent megtesznek* a Che Guevara minden kétséget kizáró azonosítására.

Ilyen feltételek között — hangoztatja az AFP tudósítója — a hivatalos bolíviai dosszié *lényeges kiegészítésekre* szorul. Ellenkező esetben *a kételyek tovább élnek.*

Festékes ujjlenyomat

A párizsi *Figaro* pénteki számában szintén azokról a tényekről írt, amelyek kétségeket ébresztenek az iránt, hogy valóban Che Guevara lenne az a *Ramon* nevű partizánvezető, akit a bolíviai katonák megöltek és holttestét a sajtónak bemutatták.

A Figaro szerint gyanús a *túlságosan nagy hasonlósága a*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188—296, 188—307.

Kürthy Hanna

1967 JAN 26

MAGYAR NEMZET

— **Megérkezett Delhiből** az 1967-es indiai nemzetközi gyermekrajz-pályázat magyar díjnyerteseinek teljes névsora. A fődíjas Rácz Rózsa és a Nehru-díjas Kürthy Hanna mellett még hét gyermek — a keceli Dudás Mária, Szabó Erzsébet és Szőke Ágnes, a tatabányai Hoffmann Mária, a hajdúböszörményi Nagy Imre, a budapesti Petri Katalin és Czwikli Mária — nyert értékes díjat. A kitüntetések és diplomák január utolsó napjaiban érkeznek Delhiből Budapestre. Az egyénileg pályázó Czwikli Máriát kéri a KKI, hogy mielőbb közölje lakáscímét.

— Az idegen nyelvek kiadó

totó, lottó üzletág keretében 54,4 millió totószelvényt és 322,7 millió darab lottószelvényt adtak el. Tavaly 568,4 millió forint értékben sorsoltak ki államkölcsönt, az idén a sorsolási érték meghaladja majd a 600 millió forintot.

is meghaladta

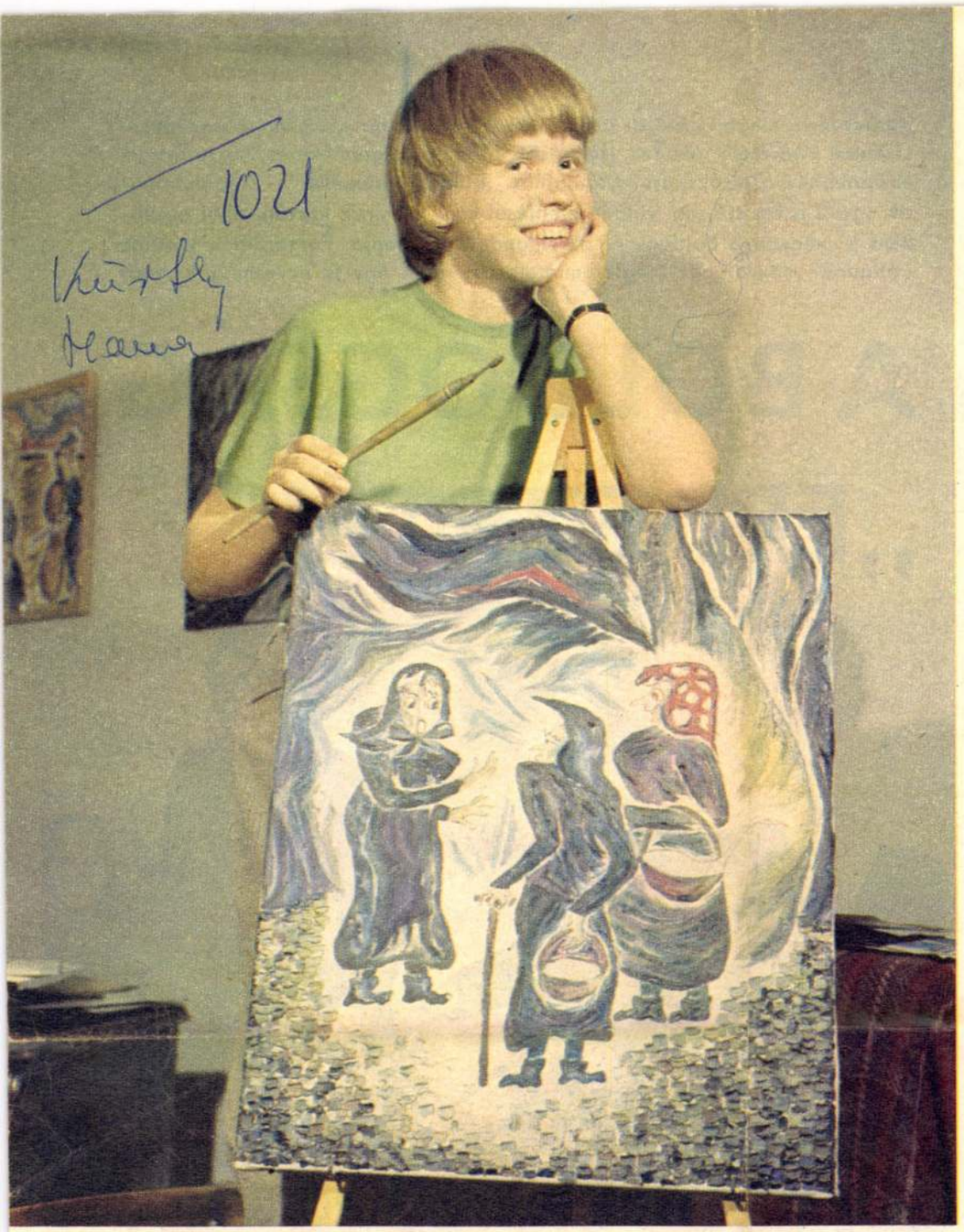

Hanna és a „Boszorkányok" *(Bohanek Miklós felvételei)*

HANNA NEHRU-DÍJA

Két és fél éves korában fogott először ecsetet a kezébe. Négyéves volt, amikor első díjat nyert a Tokiói Gyermekrajz Kiállításon. Azóta tizenkilenc érmet gyűjtött össze a világ minden táján rendezett kiállításokon. A legutolsót idén Új-Delhiben szerezte. Nehru-díjat kapott.

Neve: Kürthy Hanna. Kora: 16 év.

Amikor szülei látták, hogy „komolyra fordul a dolog", elvitték Hanna képeit Lyka Károlyhoz, a néhány esztendeje elhunyt művészettörténészhez. Javaslatára nem taníttatták rajzolni, festeni, hagyták kibontakozni egyéniségét, megóvták mindenféle behatástól. Hanna csak másfél éve kezdte el tanulni a rajzolás technikáját, a Dési Huber István Képzőművészeti Körben, Fenyő A. Endre és Tamás Ervin felügyelete alatt. Most harmadik gimnáziumba jár. Természetesen a Képzőművészeti Főiskolára jelentkezik jövőre.

Sokat rajzol és fest. Órák alatt is. Egy-két képe zenehallgatás közben készült. A Delhiben díjnyertes „Beat" című festményt is a hasonló elnevezésű, modern zene hatására készítette.

Nem szívesen beszél példaképekről. Talán azért, mert meg akarja őrizni egyéni stílusát, frisseségét. Aztán mégis megemlíti Egry Józsefet, Csontváryt a magyarok, és Van Gogh-ot a külföldi mesterek közül.

A képzőművészet mellett nagy zenebarát. Ezt operaénekes édesanyjától örökölte. És végül, de nem utolsó sorban kiváló matematikus. Amennyiben nem veszik fel a főiskolára, építésznek jelentkezik.

Most már kinőtt a gyermekkorból, nem vehet részt többet azokon a kiállításokon, amelyeknek eddig rendszeresen nyertese volt.

Körben a falakon tiszta, üde gyermeki világot tükröző képek függnek. S Hanna most azért dolgozik, hogy a gyermekművészek társadalmából felnőjön a „nagyok" közé.

(G.)

Zorba, a görög

Önarckép

Az út kezdetén

Srácok

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
KÉPES ÚJSÁG
DEC 23

Karácsonyra megérkeztek az üdvözlőlapok Polgárdi
kívántak a távolélő rokonok, ismerősök. Öröm a me
az ünnephez, a karácsonyi hangulathoz. „Boldog ün
zik együtt e két szó, ám valódi jelentését csak ott é
ként is megvan a boldogság, az elégedettség ala
családnál megvan, ök megteremtették azt, amit ú

A BOLDOGSÁG „FEDEZETE”

A hatezer lelkes Polgárdiban mintegy kétezer ember él mezőgazdaságból. Legnagyobb természeti kincsük: a Vörös Csillag Termelőszövetkezet 4400 hold kitűnő szántóföldje. Ehhez járul az emberek értéket teremtő szorgalma. E két tényező teszi lehetővé, hogy negyvenöt forintot érjen egy munkaegység, s ennek nyolcvan százalékát minden hónap 15-én kifizethessék. Karácsonyra is fizetnek előleget, 1—2 ezer forintot kapnak a tagok. Az asztalnál ülő főkönyvelő, Molnár Lajos ezt beszéli meg Schulmann István elnökkel és Biró Árpádné főkönyvelő-helyettessel

Minden munkaterületen az ott dolgozó kis közösség határozza meg tervét, munkája tempóját, s azt is, hogy kit vesz fel tagjai közé. A központi vezetőség ezeknek a kis munkaközösségeknek a döntéséről határoz. Amióta érvényesül a demokratizmus és havonta fizetnek, elégedettek a tsz-tagok. Idős Galambos József fogatos így summázza véleményét: »a mi szövetkezetünkben van pénz azok számára, akik szeretnek dolgozni«.

Az öreg, nyugdíjas meg járadékos tsz-tagoknak ingyen dolgozzák meg a földjét, takarítják be a termését. A szövetkezet harmincezer forint értékű anyaggal, munkával járult hozzá az öregek napközi otthonának felépítéséhez. Itt találnak meleg otthont napközben a tsz járadékosai, nyugdíjasai, akiknek járandóságát évente kétszázezer forinttal toldja meg a Vörös Csillag tagsága

130 fiatal dolgozik a szövetkezetben. Közéjük tartozik a Galambos család legfiatalabb tagja, Jutka is, aki nemcsak azért boldog, mert 2500 forintot keres havonta, hanem azért is, mert 19 éves létére komoly, felelősségteljes beosztása van: 30—40 000 rántani való csirkét nevel évente

Kürthy Hanna

KÜRTHY HANNA RAJZA

a Jörö Mérnöke 1946.
dpt. 24.

látszólag egymástól teljes-

—ESA—

Szolidaritási Múzeum

RÓZSA GYÖRGY festőművész, a chieli szemtanú festményeiből kiállítás nyílt a KISZ XI. kerületi Bizottsága és a SZÁMGÉP KISZ Bizottsága rendezésében, a SZÁMGÉP Vállalat Bartók Béla út 152. sz. alatti tanácstermében.

A kiállítás 1976. április 22-ig volt látható 7.30—18 óráig. A Dolgozó és Tanuló Ifjúsági Napok keretében rendezett kiállítás megnyitó-ünnepségén indult el az az akció, melynek során a világ képzőművészei által felajánlott művekből „Szolidaritási Múzeum" jön létre.

ESZKI

Életformák, kartotékok, rétegek (V.)

MAGYAR HÍRMONDÓ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-968, 337-748, 340-726

Kürthy Hanna

A JÖVŐ MÉRNÖKE

grafikusművész

1979 JAN 27

1021

KÜRTHY HANNA RAJZA

CSAK

— *Csak ülü*

A cikk azér
ülök (otthon)
s fáj a hátam.
a derekam, rigolyás öregaszszony módra. Hogy kerül a bakancs az asztalra? Nagyon egyszerű! Ha kiszámolom, hogy az elmúlt félévben menynyit ültem és mennyit mentem (ne adj' isten) sportoltam, az arány megdöbbentő. Hogy higyjetek nekem, biz' én nem restellem, ki is számolom:

egy nap átlag öt előadást és 2 óra tanulást véve, evéssel, tv-nézéssel, mozival stb. együtt napi 12 órát ültem. Ha 8 órai alvást számolok, akkor látható, hogy háromszor annyit csücsültem, mint mozogtam. Azt hiszem, ez önmagáért beszél. Amiért még pennát ragadtam, már sablonos eset (?!): „félüres" villamos a Nagykörúton, fiatal anya, karján gyermekével, igen, a megszokott hidegség, a fáradt fiatalság... Ez már elkönyvelt téma.

De most, számolásaim után, biztos vagyok abban, hogy egyetemista nem *ült* a villamoson...

Hiszen még ott is?

Kémlelő

mítógép-perifériákat, szovjet megrendelésre. A berendezést már megtöltötték a megfelelő számú alkatrésszel mégse működik. Ez egyáltalán nem meglepő a szakemberek számára. Még életre kell lehelni. Ez a munka nagyobbik fele. Csakhogy a határidő szorít, ha egy hét múlva nem tudják átszkolni a határon, a kereskedelmi partner nem fizet, a terv nem teljesül, az intézeti igazgató pedig kikap odafönt-ről. A berendezést tehát, jóllehet működésképtelen, becsomagolják, kocsira rakják és útnak indítják. A partner fizet, a terv teljesül, az igazgatót megdicsérik. A mérnök pedig csomagol, elbúcsúzik a családjától, és utazik a berendezés után, hogy lényegesen rosszabb munkakörülmények közt pofozza életre a szerkezetet. Amúgy is utaznia kellene, hisz szállítás közben is történhet valami, de így valószínűleg több hónapig lesz távol. Kinntartózkodása az intézetnek többletköltséget jelent, de ezzel már senki sem törődik.

Felkészült-e erre a mérnök az egyetemen? A K-épület el-

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1978 ÁPR 22
A JÖVŐ MÉRNÖKE

1021

A JM MŰVÉSZETI ROVATA

Kezembe került egy könyv Kozma Lajosról

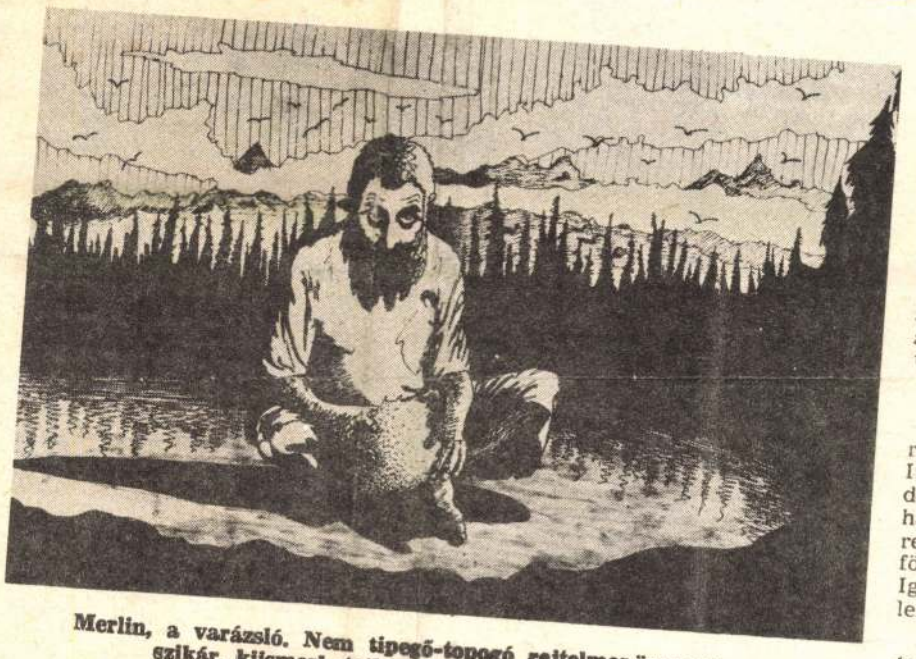

Merlin, a varázsló. Nem tipegő-topogó rejtelmes öregember; szikár, kiismerhetetlen... Olyan, mint a mocsár

„A tehetetlenségtől sírni szeretett volna. — Tudta, hogy vége. Felötlött benne a gyermekkor; a tó, a rét, az ég... — Egy roppanás és a porban feküdt agyontaposva egy kis béka..."

— Az idézett szöveg csak egy a sok közül. A szövegeket kis, kártya nagyságú kartonlapra írja Kozma Péter. Hogyan készül egy-egy ilyen „miniatür"?

— Valahonnan — esetleg egy elkészült képemmel kapcsolatban — előkerül a téma. Akkor nekiállok és megpróbálom leírni. Aztán addig csiszolom a gondolatot, míg rá nem fér a kartonlapra.

— Ezek szerint rajzaid egy része előbb van kész, mint az értelmezése?

— Igen. Itt van például a „vízbefúlós" kép. Ez úgy készült, hogy először az úszó fejét rajzoltam le — amihez egy haveromról készült fotón látható arckifejezés adta az ötletet. Aztán készült el a fej fölé a kéz és szinte automatikusan a víz és a víz alatt a hulla.

— Végül is: mi ennek a képnek a címe?

— Nem tudom. Nincs címe.

— Nem tartod furcsának, hogy a képekhez rövid történetet találsz ki, de címet nem adsz nekik?

— Nem. Nem akarom befolyásolni a nézőt. Gondoljon, amit akar. A történet a magam részére készül.

— Több képedben van mocsár, és furcsa, fantasztikus figurák.

— Szeretek mocsarat rajzolni. A mocsár valahogy azt jelenti a számomra, hogy valami nagy, végtelen — és rejtelmes. Persze ilyen a világűr is, de azt nehéz tisztességesen megrajzolni. A rejtelmesség pedig sokszor „magától jön". Például sokat hallgattam egy jazz nagylemezt, melyen szerepelt Merlin, a varázsló. A zenészek tipegő-topogó öregembernek ábrázolták, de nekem jobban tetszett volna egy erőteljes, férfias varázsló. Amikor elkezdtem rajzolni, még nem tudtam, hogy ez lesz belőle. Aztán ahogy elkészültek a szemei, már egyértelmű volt: ő az.

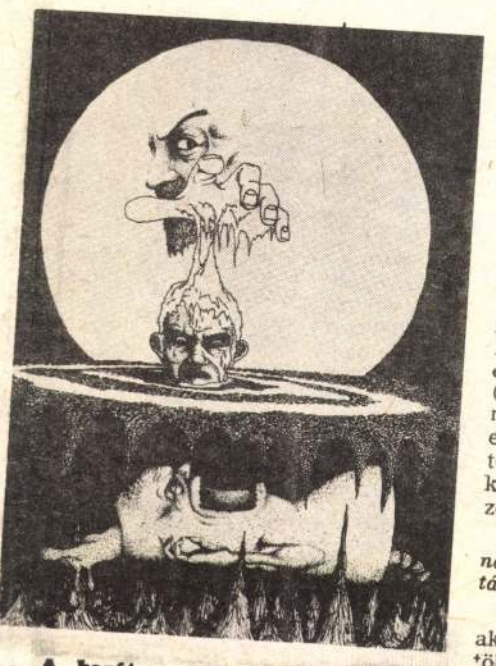

...A barátommal elhatároztuk, hogy átúszunk a Balatont. Már a tó közepén túl jártunk, mikor felkiáltott: „Valaki megfogta a lábam". Nem én voltam és valószínűleg senkise. De akkor egyből a „vízbefulladtra" gondoltunk.

Lány mocsárral, szörnyekkel és a távolban békés tájjal

A táj pedig azért olyan, mert egy varázslóhoz ez illik.

— Szép portrékat készítesz.

— Szeretem az arcokat és elég sokat rajzoltam már. Sokszor csak csatangolok a városban és figyelem az embereket. A modelleket is az utcán szólítom le. Egyébként nagyon érdekes, hogy miképpen reagálnak a megszólítottak. Egy-két százalék, aki minden kérdezősködés nélkül vállalja. A nagy átlag kételkedik, kérdezősködik: ki vagyok, hol tanulok, kedvtelésből csinálom-e, van-e valamilyen papírom, satöbbi. És persze vannak olyanok, akiket alig lehet levakarni, annyira odavannak a megtiszteltetéstől.

— Kiállításod volt már?

— Hivatalos nem. Egyelőre semmilyen papírom sincs. Itthon pedig csak akkor rendeznek hivatalos kiállítást, ha megfelelő okmányokkal rendelkezem, vagy ha külföldön már volt kiállításom. Igen ám, de kint csak akkor lehet, ha már itthon volt.

— Szóval a kígyó a saját farkába harap.

— Miért az építész karra jelentkeztél?

— 11—12 évesen volt egy csúnya balesetem: két troli elütött. Hosszú ideig nem nagyon mozoghattam, abba kellett hagyni egy évig a sportot is. Mit csinálhattam volna: rajzoltam és rajzoltam. Volt egy barátom, aki képzőművész családból jött, vele versengtünk a rajzolásban. Nagyon komolyan vettük a dolgot. Elkezdtünk foglalkozni az anatómiával, képzőművész körökbe jártunk. Közben a kezembe került egy könyv Kozma Lajosról (lehet, hogy távoli rokonom, nem tudom) a századforduló egyik polihisztoráról, aki építész volt, de grafikákat is készített és bútort is tervezett.

— Egy olvasmányélmény nem szokta ennyire meghatározni az ember életét!

— Nekem igen. Folytatni akartam a rajzot, de valami többre is vágytam. Azon a nyáron elmentem másfél hónapra dolgozni egy építőipari vállalathoz, mert kíváncsi voltam: mit csinál egy építész.

— Azért a pénzre is szükséged volt, nem?

— Természetesen, de nem ez volt a fő. Ha csak a pénz izgat, jobb helyre is mehettem volna. De úgy gondoltam, összekötöm a hasznost a kellemessel.

— Remélem az ősszel már találkozhatom az egyetemen a képeidből összeállított kiállítással.

Teöke Gábor

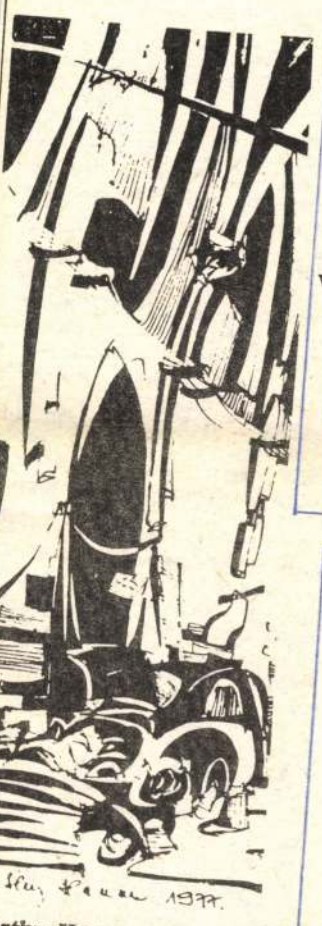

Kürthy Hanna rajza

Királyföldi Erika

Anyaság

Pátoszok útvesztőiből
vaságyra estem hanyatt
vergődtem a vér tüzes utazásán
magasság meredélyeibe
sikló fájdalommal
lett egy gyermekem
néztem karomon őt
törékeny volt és esendő
idegen vizektől érintett
és ismeretlen.

Mohácsi Béla

Fintor

mikor
tennéd de nem
de nem mert
hogy képzeled
mikor minden
oly de oly békés
a feneken csücsülés

Vámos István

Esti papírlapok

1

a kőszáli zerge bizonyára
sóföldről álmodik
hatalmas vakító sórögökről
a kiscsibék héjjavészről
a gyökerek sóváran tapogatják
a Föld-szívet
a medve tébolyultan keresi
kisbocsát

és te miről álmodsz
te mit keresel
neked... mi hiányzik?

Kürthy Hanna rajzai

GIMI

kolta a tanerőt, fölébresztve benne a lírát.

— ... And; what's the colour of your father's eyes?

A lány feszülten figyelt, de a szemében a kocsik vadul száguldani kezdtek, a táblaról a nyitott szekrénybe, tolltartókon át, radírok és hegyezők közt, szótárból füzetbe, vonalzók mellett, a radiátoron, végig a linóleum padlón, neki a katedrának, ahol megálltak tétován és megadóan:

— Nem tudom.

Az osztály figyelme lassan tápászkodni kezdett. A tanár szűkre húzta a szemét: „Aha! Most megcsíptem. Világos, nem készült." Majd hangosan folytatta:

— Nem szokott a papája szemébe nézni?! — és kényelmesebb pózt keresett a székben, fölkészülve a zavart csendre és hosszas magyarázkodásra, de a válasz még mozgás közben fúródott belé:

— Nem... Meghalt...

A második szó inkább a padnak szólt, és az öreg deszka szívta magába a könnyeket, mikor a csinos homlok nekifeszült, szétöntve a sötét hajat. Az utolsó tarhonyaszem is lehullott a földre, a rágógumik a szájpadlásra tapadtak, a sexfotók megcsaltan parkíroztak egy pad szélén, a tornacipő nem értette, miért késik a rúgás. Az ablak felőli sorban matt. Csönd.

A tanár szemüvege halkan koccant az asztalon. Sipákolás, krákogás, megint sipákolás:

— Elnézést, nem tudtam... igazán sajnálom... elnézést.

A szemek mohón tapadtak a lányra. Izgalommal vegyes borzongással matattak a látványban, hátha megtalálják a titkot.

Csak a srác nyugtatta a fejét a padon. Most minden az eszébe jutott. Egy kicsit jobban táncolt nála a lány, egy picit többet utazott, néhány pillanattal előbb fogta föl a nehezebb példákat, a bőre egy árnyalattal barnább volt az első napozás után, valamivel előbb szerzett jogosítványt, és néhány héttel idősebb volt nála. Hosszú, forró napokon a szünetben akaratlanul is rá-rásiklott a szeme a lány domború hasára. Utánanézett a hűs folyosón, ahol még a falak is ringtak, mikor a finom mozdulatok megtáncoltatták az iskolaköpeny redőit. Nem tudta elfelejteni a puha arany pihéket a hosszú combokon, volt már átkozottul irigy a hajlékony derekat ölelő tornadresszre, és tudta, hogy ha előrehajol, a táskájába nyúlva, fönt a köpeny kivágásán át leengedheti a tekintetét, átsurranva a két lágy halom között, szétáradva a barna hason, le egészen a bugyi habjáig... Eh! Szóval: gyűlölte!

Most lassan fölegyenesedett. A szemét szűkre húzta a sírás, és előtte a padon ott remegett az a kicsi tócsa. Mindenki feléje fordult. Értetlen és zavarodott tekintetek kerülgették. Mintha valami összekulcsolódott volna a fejek fölött.

A srác vörös szemekkel és közönyösen nézte az osztályt.

Aztán... mintha... igen, igen... ott a szája sarkában ...valami furcsa... igen... Vigyorgott!!

— Kis hülye hisztérika — sziszegte hátra, és a kézfogás a fejek fölött kipukkadt. — Most kipróbáltam. Ennyi az egész, néhány kellemetlen érzés felidézése, egy kis önsajnáltatás: és kész is.

Maga elé bámult, majd furcsa, gyors mozdulattal beletörült a könnyekbe, és lebiggyesztett szájjal hozzáfűzte: — Hatásos, mi?

Délután a takarítónő gyorsan felseperte a szotyolahéjat, a tornacipőt bevágta a szekrénybe, és mielőtt letörölte volna a táblát, csodálattal vegyes bámulattal meredt a számára érthetetlen ábrahalmazra: „Hogy miket nem tudnak ezek a gyerekek!"

A srác valahol egy parkban sétált. Csak a lány járt a fejében, már nem érzett semmit. Nézte a teret és várt. A fák hozták a csendet. Zöld tálcára emelték, vigyázva szaladtak vele, lobogó hajjal meghajoltak előtte, és a lába elé helyezték nagyon óvatosan, hogy össze ne törjön. Mikor felegyenesedtek, már alig hallották a fiú motyogását:

— Lehet, hogy...? mikor visszafordul... a haja... tudod, a mosolyát nem lehet elmondani... csillog... reppen...

CSIKÓS MIHÁLY

Kari Papír, március 21.

Sokan na rűen ítél lált rájuk li őket, hogy „öngyilkosság" volt-e, vagy pe volna a „szökés közben agyonlőtték" rosszemlékű időszaka. Ez a többség nem gondol arra, hogy egy állami terrorgépezet, mely törvényeket félrerúgva ítélet nélkül végez az ellenfeleivel — akik esetleg ma még „csak" a terroristák és bűnözők, de holnap már akárki is lehet —, mennyivel veszélyesebb a legjobban felszerelt és elszánt terrorista kommandónál.

Az adott esetben persze még nem tudni, mi történt. A kispolgár mindenesetre megnyugodott; ez a néhány terrorista sem robbantgat többé, ezekért cserébe sem szednek többé túszokat stb. És elfeledkezik arról, hogy az állam elnyomó vagy belső védelmi funkciója révén megfelelő törvényes eszközökkel rendelkezik ahhoz, hogy megfékezze a terrorizmust.

Erős emberre van szükség?

A jobboldal persze a markába röhög. Minden kilőtt puskagolyó, minden eldobott kézigránát, minden elfogott túsz vagy agyonlőtt ember az ő céljaikat is segíti: nekik ad lehetőséget a hisztéria szítására. Hisztériára mindennel és mindenkivel szemben, ami vagy aki a haladást szolgálja. A jobboldal kitalálja a „szimpatizáns" fogalmát, és az egész baloldalt teszi felelőssé a terrorcselekményekért. Úton, útfélen hirdeti, hogy a terroristák tulajdonképpen a baloldal emberei, a baloldal készítette fel őket. Teszi ezt annál könnyebben, mivel a csoport tagjai valóban a baloldal mozgalmaiból származnak. Olyan emberek, akik végigpróbálva a baloldal harci módszereit egészen a kommunista pártig — elégtelennek találták azokat. S a kiábrándult beletörődés helyett a fegyverhez nyúltak. A jobboldal az összes haladó mozgalom résztvevőjére megpróbálta rásütni a terrorista címkét. Ezt azt a tényt is kihasználja, miszerint a Baader—Meinhof csoport tagjainak kétharmada nő; nem kell annyira sietni az egyenjogúsítással, mert ide jutunk — mondják.

A kispolgár meg reszket — hogyne, hisz itt lőnek, robbantanak, itt még a jól őrzött hatalmasságok sincsenek biztonságban, esetleg ő is megsebesülhet egy utcai lövöldözésben — és beugrik az ultrajobboldali demagógiának, mely szerint csak egy erős ember vaskezű intézkedései hozhatják vissza a régi „szép" időket, a „biztonságot". Az a baj, hogy túl sok a szabadságjog, és ezzel visszaélnek — mondják. Mi hát a teendő? Törvényen kívül helyezni mindenkit, akiről a legkisebb gyanú is felmerül, hogy kapcsolatban van ezekkel a veszélyes elemekkel, és lecsapni rájuk.

A demagógia pedig hatásos módszer. Nyilvánvaló tehát, hogy Baaderék objektíve nagyon sokat ártanak a haladásnak, mikor akcióik révén tálcán szállítják az ürügyet a polgári demokratikus rendszer adta jogok korlátozására, esetleg jobboldali diktatúra bevezetésére. Nem szabad persze elfeledkeznünk arról, hogy a jobboldal, ha akar, márpedig akar, akkor mindenképpen talál ürügyet. Legfeljebb nehezebben.

Hangzatos nevek?

De hát kik ezek az emberek? Egyszerű bűnözők talán, akik hangzatos nevek (RAF = Vörös Hadsereg Frakció) és jelszavak mögé bújva próbálják megsütni a pecsenyéjüket?

Hamisítás, a valóság nagymértékű vulgarizálása, ha valaki ezt állítja. „A terroristák országunkban nem illenek semmiféle kriminalisztikai sémába. Nem azért rabolnak, hogy személy szerint gazdagodjanak, nem a szokványos indítékból ölnek; az állam pedig nem hajlandó őket hazaárulóként kezelni. A fogház (és a biztonsági őrizet) nem igazán hatékony eszköz leküzdésükre, mert puszta illúzió volna azt gondolni, hogy megjavulnak és újra beilleszkednek a társadalomba" — idézi Nemes János Hunno Kühnert, aki a Die Zeit című hetilapban elmélkedik a terrorizmusról. Az újságíró a továbbiakban levonja a tanulságot: a társadalom nyugalmát, biztonságát nem az szolgálja, hogy a terroristák ellen még oly szigorú és elrettentőnek látszó rendszabályokat foganatosítanak, vagy hogy

kedünk?

térig atléta lett a srácból.

Ekkor az egyik Zsiguliban egy nő elkezd énekelni (áriákat). Mi hallgatjuk áhítattal. Na nem a nőt, hanem a szisszenéseket, amikor az élmény hatására egymás lábára lépünk. Van, aki úgy véli, hogy ha így megy ez tovább, palacsinta lesz a lábunkból a végére.

A trabantos ekkor kipufogógázszínű arccal tornagyakorlatokat végez a csomagtartón, majd átszól:

— Hé, hol tölti a hét végét?

— Na, mit gondol? Dugóban!

Idősebbek emlékezhetnek, amikor a járművek, ha nem is 240 LE-s motorral, hanem kevesebbel, nem 180-ra képes motorral, hanem gébbel, de még aznap célba értek!

Káté-Susmus, március 28.

Szigligeti László rajza

3 dimenzió

Erthető vagy érthetetlen az ok: mostanában felkapott téma lett a karon a nők és a három dimenzió kapcsolata.

A múltkor a kezembe került Arnold Hauser A művészet és az irodalom társadalomtörténete című könyve. Eszerint a geometrizmus kialakulása a paleolitikum végére tehető. Fejlődése során válik ketté, és naturalista elődjével együtt már mindhárom ábrázolási forma, az imitatív, informatív és dekoratív, jelen van. A könyv egyértelműen ábrázolásról beszél, tehát — véleményem szerint — nem követünk el nagy hibát, ha az őskor barlangrajzait nemcsak a képzőművészetek, hanem egy kicsit az ábrázoló geometria elődjének is tekintjük. És itt kezd a dolog számunkra érdekessé válni.

Mert mit is ír a könyv?

Párizs, művészek, bohémélet — ez jut eszébe a legtöbb embernek, ha meghallja a szót: manzard. Romantikus kis ferde falak, extravagancia, fiatalság, bolondság. Pedig nem bolondság, amíg ennyire nyomja lelkünket a lakásnélküliség, és minden egyes új lakásra égető szükség van. Éppen hogy nem az...

Két éve múlt, hogy az építészmérnöki kar dolgozói KISZ-alapszervezetének egy munkacsoportja feszegetni kezdte a tetőtér-beépítés lehetőségeit. Kalmár Miklóst, a munkacsoport vezetőjét kérdeztük meg, *mi történt azóta.*

— Úgy tűnik, nagyobb a füstje, mint a lángja ennek a tetőtér-beépítésnek. A kezdeményezést kitűnőnek tartjuk, mert rengeteg előnye van. Olyan, mintha közművesített telekre építenénk, benn a városban, ahol már vannak üzletek, kiépített közlekedés, egyszóval jó néhány járulékos dolog, nem úgy, mint egy új lakótelepen. Hátrányai közé tartozik, hogy a tanácsi házak nagy része elavult, és a tetőtér-beépítés előtt az épületet fel kell újítani. Ehhez pedig a tanácsoknak csak korlátozott mértékben van lehetőségük. Az Ingatlankezelő Vállalat is vonakodik a tetőtér-beépítésektől, hiszen a lakások elkészülte után a karbantartás már az ő dolga.

Néhány romantikus tévhit is szárnyra kapott a lakástalanok körében, úgy képzelik, ott választhatnak tetőt, ahol akarnak, olyan lesz, amilyet szeretnének, állítólag olcsó is, emiatt aztán tényleg tömegeket mozgat meg.

— *Miért, hát ezek a feltételezések nem igazak?*

— Csak részben. Mert az ember nem építhet ott, ahol akar, csak ahol megfelelő tetőt talál. És ez az egyik legnehezebb fázis, a keresés. Nem lesz egészen olyan, amilyet akar, hiszen alkalmazkodni kell a meglevő adottságokhoz. No meg nem is olyan olcsó a kedvezőtlen hitelfeltételek miatt. Tetőtérbeépítés esetén például nincsen szociálpolitikai támogatás, a vállalat sem adhat kölcsönt, csak vissza nem fizetendő hozzájárulást, ami soha nem akkora összeg, mint a kölcsön, és nehezebben is adják. Az OTP-hitel sem olyan kedvező, mint más építkezések esetén, mindössze százezer forint. Az így épülő lakások négyzetmétere pedig átlagosan hatezer forintért készül el, a lakni vágyó ezt mind kifizeti, a lakás pedig a tanácsé...

— *De akkor mi ebben az üzlet?*

— A lakás. Az, hogy akinek eddig nem volt, most — elvileg gyorsan — lesz lakása. Hiszen tanácsi lakásra várni reménytelen, az OTP-lakások meg drágábbak, a szövetkezetire is sokat kell várni, családiház-építésre pedig kevesen vállalkoznak,

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK
1978 JUN - 3
Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

WEÖRES SÁNDOR

Mondok egyet, Elemér barátom...

Mondok egyet, Elemér barátom,
rólad cincog az egér a zsákon.
Mondok egyet, te komám, valóban,
rólad ordít a szamár az ólban.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

78 FEB 25

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Kürthy Hanna

1021

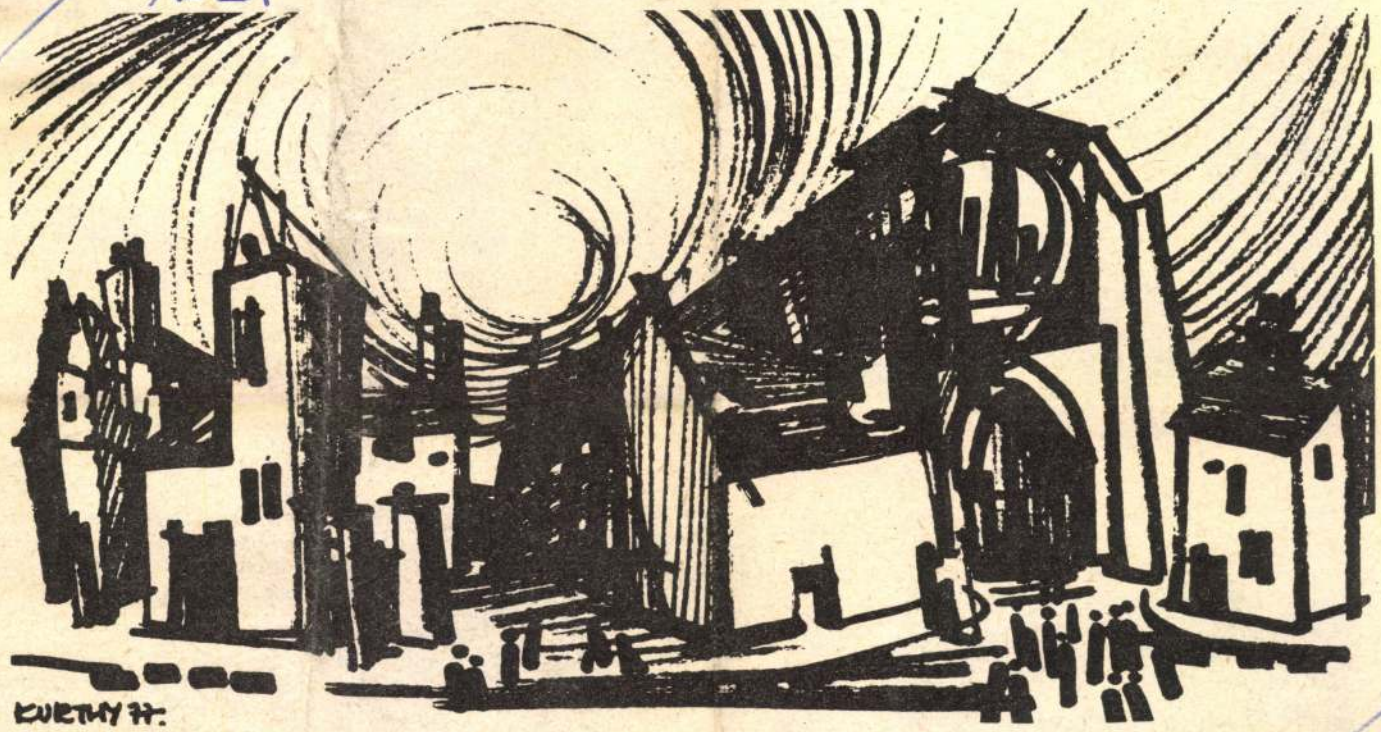

Kürthy Hanna 1977-es párizsi sorozatából

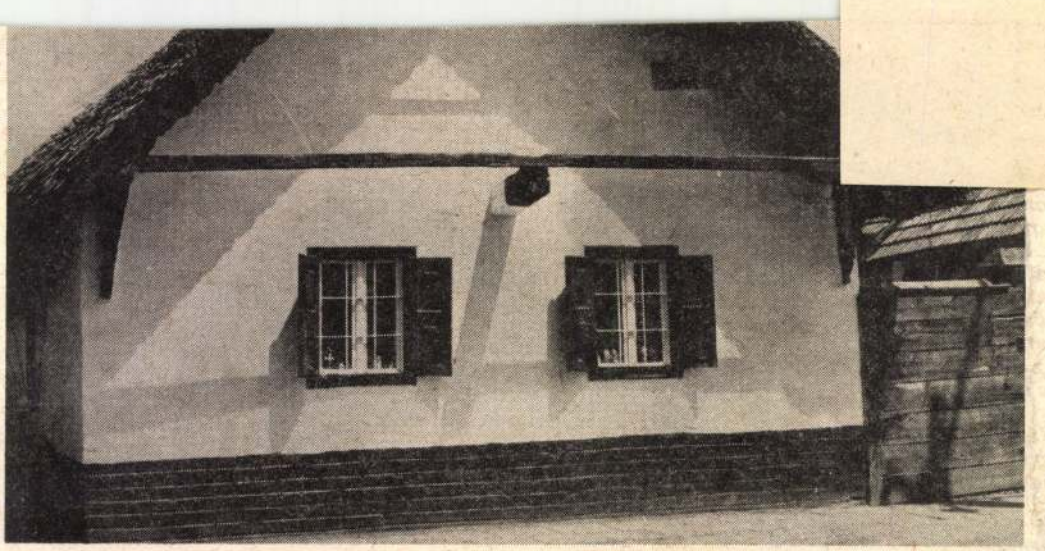

Mezőkövesd. Kisjankó Bori háza

A program nemcsak a tanárnak szól

(Részlet Dmitrijeva: Az oktatási folyamat megszervezése a felsőoktatásban. Bp. 1974 c. könyvéből).

A hallgató, az oktatás tárgya és alanya erkölcsileg és jogilag (ebben különbözik az iskolai tanulótól) felelős a társadalom előtt felsőfokú tanulmányainak eredményei-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1978 MÁJ 2

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Kürthy Hanna

Kürthy Hanna rajza

dasági és t
gek, vált
megfelelőe
Ezt az é
fajta „rá
kezdemény
lomtudomá
tásának. H
ben az adott tudományág
egy-egy részletét próbálják
beplántálni a hallgatóba...
Vannak gyakorlatvezetők,
akik vállalják a felelősséget,
és függetlenítik magukat az
anyagtól, közvetlen beszélge-
téseket kezdeményeznek. Az
ilyen gyakorlatok érdekesek,
és elérik a megkívánt hatást." (Persze, amit ők a tananyagtól való függetlenedésnek tartanak, általában a tananyag aktuális vonatkozásainak a kifejtése.)

Az alsóbb évfolyamokon évtizedek óta vissza-visszatérő téma a társadalomtudományok oktatásának miértje és miképpen. Később a zúgolódók is elcsitulnak. Hogy hogyan vélekednek érettebb, felnőtt fejjel?

De hogy hol [illegible]
egymással — nos, ezt lehet megtanulni a közgazdasági, politikai tantárgyakon keresztül. Vagyis, amit ott tanulunk, az segít az összefüggések felismerésében. Nekünk a tudományos kommunizmus az egyik fő tantárgyunk volt, s államvizsgáznunk is kellett belőle. A végző mérnökök ugyanis a jövő társadalom vezető posztjainak várományosai, s mint ilyenek, megfelelő politikai képzettséggel kell rendelkeznük. (Moszkvában végzett építészmérnök-közgazdász.)

— A társadalomtudományok a könnyebb tantárgyak közé tartoztak. Hogy szükség volt-e, szükségünk van-e

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK
Kürthy Hanna
1978 MÁJ 6

1021

PETŐFI SÁNDOR

Füstbement terv

Kürthy Hanna rajza

Egész úton — hazafelé —
Azon gondolkodám:
Miként fogom szólítani
Rég nem látott anyám?

Mit mondok majd először is —
Kedvest, szépet neki?
Midőn, mely bölcsőm ringatá,
A kart terjeszti ki.

S jutott eszembe számtalan
Szebbnél-szebb gondolat,
Mig állni látszék az idő,
Bár a szekér haladt.

S a kisszobába toppanék...
Röpült felém anyám...
S én csüggtem ajkán...
szótlanul...
Mint a gyümölcs a fán.

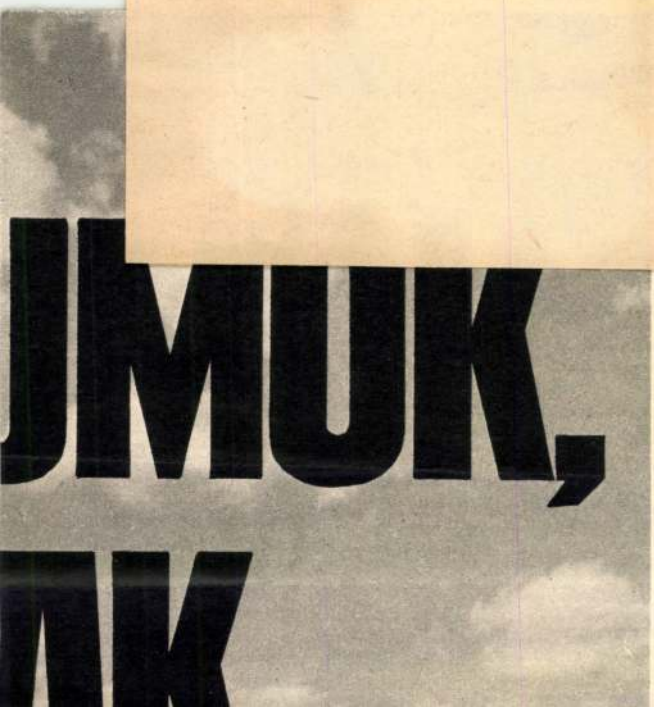
JMUK,
AK

Kürthy Hanna

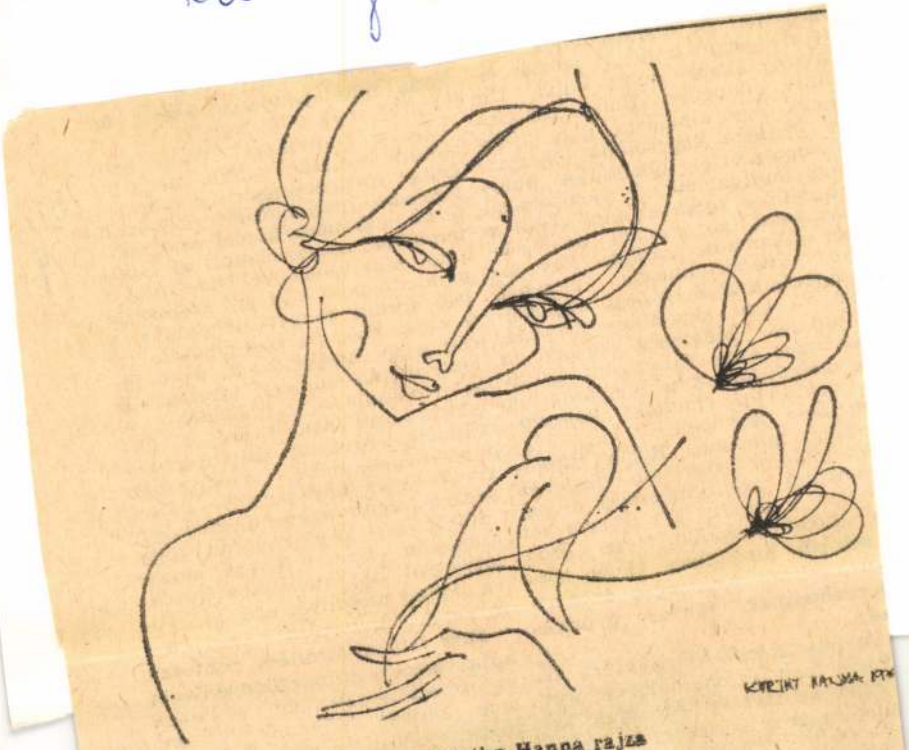

Kürthy Hanna rajza

A puszta cselekményvázra fi- és rejtettebb rétegeit, a kötés-
yelve meg is róhatnánk az írót, terv sápadt színeinél viszont
miért az ifjúsági regények ag- írónk jobbat érdemelt volna.
ályosságával kerüli el a fenye- *(Európa)* **Lukácsy András**

Kürthy Hanna

Magyar H

Kürthy Hanna rajza

ak és nagy potenciális lehetősé-
eik nem bontakozhatnak ki.

Kürty Hanna

Magyar Hirlap 1978- 3

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kürthy Hanna
MAGYAR HÍREK
1965 JUN - 1

A 17 esztendős Nehru-díjas Kürthy Hanna rajza

szélén.

— Miről lehet megismer

— Azoknak vannak a le
tyák már csak ugatnak, ama

Ez lenne az egész?

Megfordulok néhány fal
gépezetei majdnem minden
nyomtalanul eltűnnek a tan
A falusi udvarokban már al
ban veszik. Félegyházi gyári kenyér. Kinn a csaraaban meg
mencében sütik a köménymagos kenyeret, a falusi gyerek néha elcseréli az uzsonnáját a tanyasi gyerek házisütésű kenyerére.

— Miből élnek a falusiak?

— A földből és a munkából. Földje mindenkinek van, de sokan eljárnak munkába. Még a kecskeméti konzervgyárba is jut innét ember.

— Van-e valami különbség az emberek módjában? Jobban él a tanyasi, mint a falusi, vagy fordítva?

— Azt nem lehet mondani. A tanyasinak hiányzik egy és más, de azt csinál, amit akar. Úgy él, mint a madár.

— Ez a szép benne?

— Ez a szép.

— És mi a rossz benne?

— A tanyában?... A tél... Meg az ősz, a sárral. Amikor jön az ősz, a tanya rettenetesen magára marad. Sokan úgy is tesznek, hogy ősszel bejönnek a faluba, mert majdnem mindenkinek van itt valakije, akinél tavaszig ellehet. Tavasszal aztán újra kifelé...

Postás ballag az úton újságok nyalábjával.

— Hány újság jár a faluba?

— Hatszázon fölül.

— És a tanyákba?

— A fele se. Nappal nem ér rá a tanyasi ember olvasni, este meg a petrólnál vakoskodjék?

— Levél?

— A tanyákba az is ritka. A falu, kérem, a központ. A tanya ideje meg van számlálva. Mire én leteszem a táskát, a tanya mind bejön a faluba.

— Hány éves?

— Harminckettő. Még van huszonnyolc évem. Addig a tanyának vége lesz...

Baróti Géza

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
MAGYAR HÍREK
1968 JUL 13
1021

A kamasz művész

*

Még hároméves sem volt Kürthy Hanna, amikor B. C. Sanyal, a híres indiai festő magyarországi tartózkodásakor megfigyelte festés közben. Kérésére a kislány a Diótörő figuráját rajzolta le. A mester úgy nyilatkozott, hogy ha Hanna részt venne egy nemzetközi gyermekrajz-pályázaton, feltétlenül díjat nyerne. Ennek lassan tizennégy éve már. A jóslat bevált: az elmúlt esztendőkben valahányszor ott szerepeltek Hanna rajzai a nemzetközi gyermekrajz-kiállításokon, a zsüri értékes díjakkal jutalmazta. Az indiai Nehru-díjat két alkalommal is megkapta, több aranyérem és más kitüntetés díszíti vitrinét. Hanna ma 17 éves, jövőre érettségizik, s minden szabad idejét festéssel tölti a Dési Huber István Képzőművész Körben, és persze otthon. A nagy magyar műtörténész, az azóta elhunyt Lyka Károly mondotta róla sok évvel ezelőtt: „... hogy Kürthy Hannából, a csodagyerekből lesz-e igazi tehetség, az a jövendő titka. Figyelni kell, óvni kell őt, de úgy, hogy észre ne vegye. Hiszen kincs rejlik benne."

Öreg fatörzs (1968)

Házak (1967)

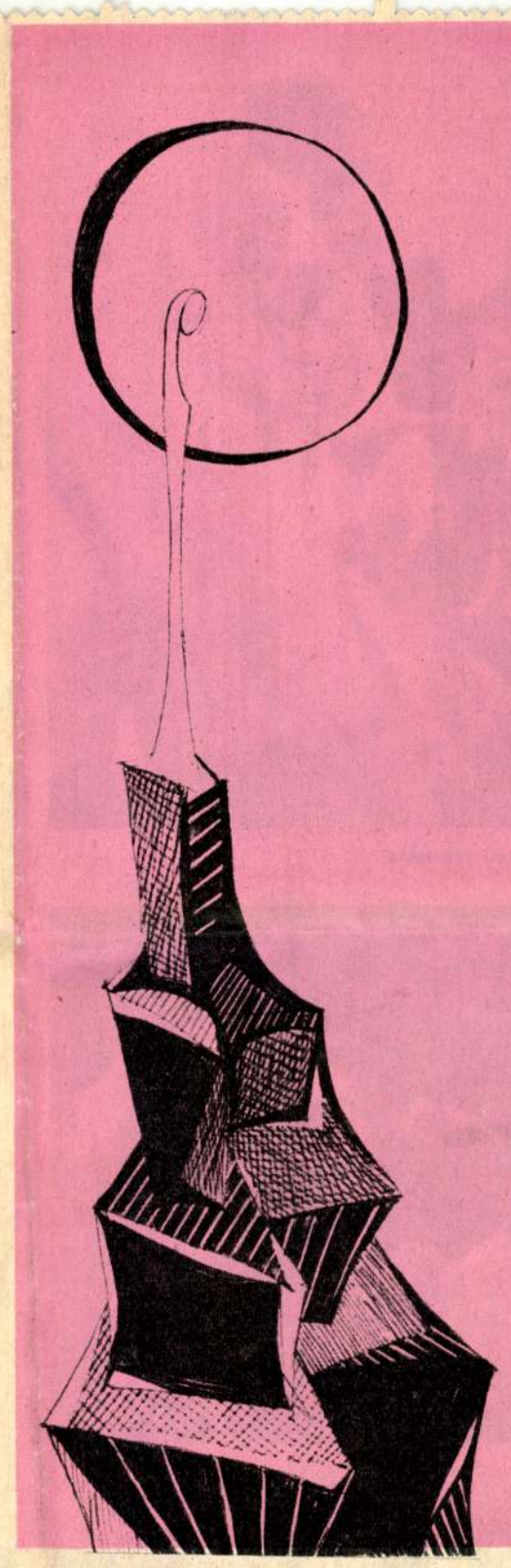

Győzelem (1968)

Gyanakvás (1967)

Barátnőm (1968)

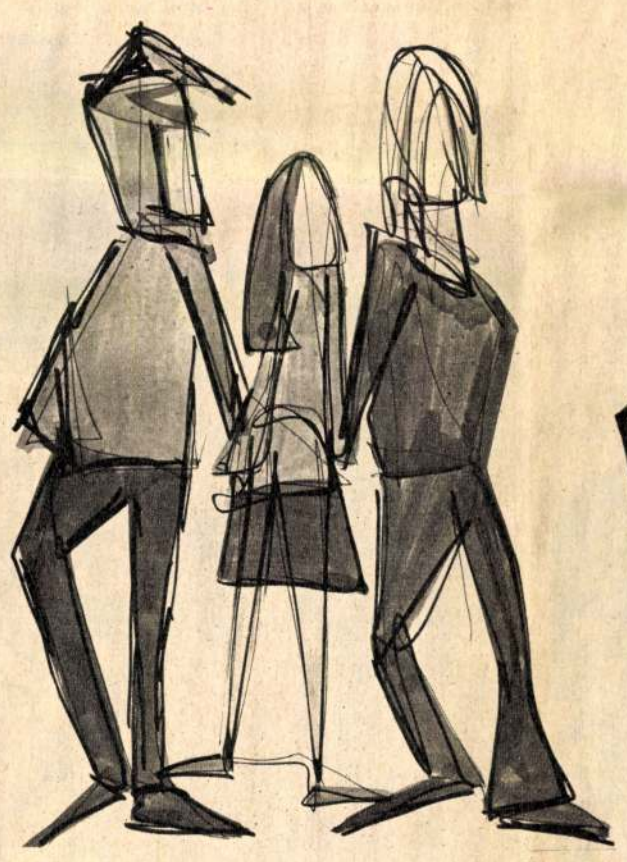

Srácok (1966). Jobbra: Bachot hallgatva (1968)

Szüreti mulatság

Fodrászverseny

Emberek

Egy rendhagyó könyv jelent meg nálunk a közelmúltban. A címe: Európai pillanatok. S bár fotókat, a neves művész, Gink Károly alkotásait tartalmazza túlnyomórészt, a címlapon mégis két szerző neve: Gink Károly és Keresztúry Dezső. Ez volna a rendhagyó? Nem valószínű, hiszen művészi fotókat máskor is egybeötvöztek már a szavak művészetével. A kötet rendhagyósága másban keresendő. Abban is, hogy Keresztúry Dezső, az író a kötet Képek-jelenések című bevezetőjében a képi költészet fejlődésének, a fotóművészet kialakulásának olyan szenvedélyes, bensőséges hangulatú, ugyanakkor tudományos igényű tanulmányát írta meg, hogy hasonlót magyar nyelven még nem olvastunk. Rendhagyó az is, ahogyan az író a fotóművész képi gondolatait tovább fűzi, egybe ötvözi, kiegészíti mintegy a fotó szülte „képzettársításaival", verseivel. De rendhagyó mindenekelőtt Gink fotói gyűjteményének jellege, szelleme. Mi fűzi egybe ezeket a képeket? Keresztúry Dezsővel — kénytelen-kelletlen tömörítve szavait, szabadon idézve — válaszolunk: elsőül, hogy mindegyik egy-egy európai pillanatot örökít meg, de az európai jelzőnek inkább szellemi, mint földrajzi tartalma van. Aztán: a fényképek nemcsak ábrázolni akarnak valamit, el is akarnak mondani valamit alkotójuk találkozásairól, emlékeiről, gondolatairól, érzelemvilágáról, világnézetéről is. És világra segíteni a tárgyakban rejtőző emberi értelmet is. A képek párosítása, címe, tételbefoglalása — négy tételre tagolódik a kötet — és Keresztúry „költői kísérete" is ezt a célt szolgálja. Mi a könyv utolsó, legterjedelmesebb, az egész kompozíció főszereplőiről szóló — arcokat, alakokat, életrajzokat ábrázoló — Emberek című tétel néhány darabjával és Keresztúry Dezső egy versrészlete révén szeretnénk bepillantást nyújtani olvasóinknak e gondolatokat ébresztő szép kötetbe.

*

RÉSZLET

Az embernél nincs társasabb lény, akár a fü,
betölti néppel a szárazföldeket: ez hatalma
s halhatatlansága; nem csizmák, tankok taposó dobaja:
az egyetértés teszi a föld urává; — de miriád változatban
növekszik, s mily iszonyu leckék tanitották,
hogy e másfajuság népirtás érve lehet s oly szolgaságé,
melyben nincs árvább, magányosabb az embernél.

Nincs boldogabb, gyengédebb, játékosabb az embernél;
övé a tréfa, a tánc, a bujócska-gondolat, a nem, mely igen,
a hegyeket mozdító szeretet, csók, derü, tiszta mosolygás,
görcsoldó mámor; — de árnyékával együtt egész.
Dávid fiát pálmával övezte s ötödnap
megfeszitette; lerészegszik, hogy feledje mocskos
életét; jaj! az embernél nincs kegyetlenebb s boldogtalanabb.

Divatfotó. Lent: Sirató asszonyok

Mohács, busójárás. Lent: Váci utcai kirakat előtt

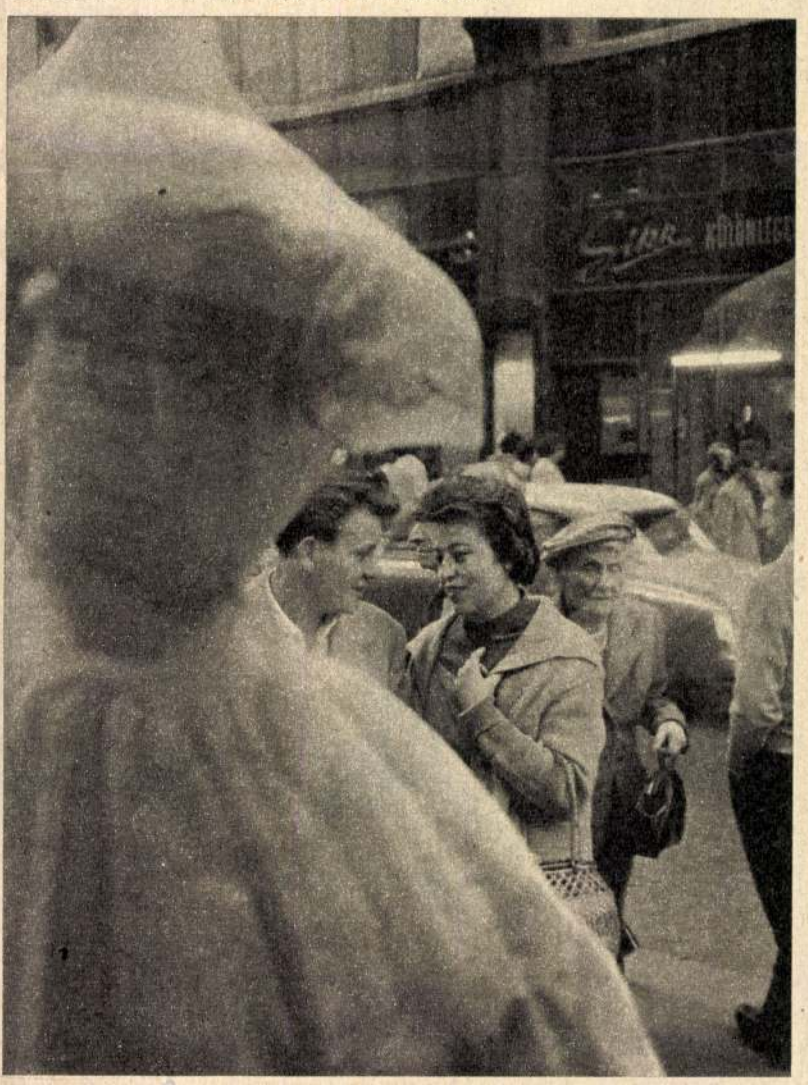

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍREK

1021

Tükrös Kata

MÓRA FERENC MESÉJE

KÜRTHY HANNA 1962.

Kürthy Hanna rajza

A szeme szelídkék volt Tükrös Katának, a haja puha volt, mint a selyem, ragyogó, mint az arany.

Azt is megmondom, miért hívták Tükrös Katának. Ha kinyitotta az ablakot, mindjárt azt nézegette az üvegjében: illik-e a kék szalag a hajába. Ha tejet forralt a konyhában, nem bánta, ha kifut is, csak meglássa magát a kékmázas lábasban. Azt meg ki sem merem mondani, hogy mit csinált, amikor az új tavaszi kalapját megkapta. Micsoda szép kalap volt, vadrózsabimbók voltak rajta. De Kata nem azt nézte, hogy a virág szép-e a kalapon, hanem azt, hogy a kalap szép-e őrajta. Sorra járta a tükröket, de még a rézkilincset is megkérdezte:

— Tükör, van-e nálam szebb? — Soha ilyen szépet — mondták.

— Nyisd ki a szemed kutyus — rúgta meg az öreg Pajtás kutyát, aki a küszöbön szundikált —, hadd látom meg magamat benne!

Pajtás haragosan rámordult: — Mire való ez a nagy tükrösködés hékám? Lám én sose nézek tükörbe és mégis nagy a becsületem a háznál. Bezzeg nem gorombáskodott a cirmos cica. Az is olyan, hogy mindig csinosítgatja, nézegeti magát. Most is ott ül az esővizes hordó szélén és nézegeti fejecskéjét a vízben. De még gazdaasszonykáját is odaintette:

— Gyere, két cica is megnézheti magát egyszerre!

Tükrös Kata egyszeriben ott termett a hordónál, belekukucskált a vízbe. De annyira belehajolt a hordóba, hogy belepottyant.

Jó szerencse, hogy a Pajtás kutya odaugrott, és megkapta a szoknyáját. Így csak a fejét mártotta az esővízbe, de a kalapnak egészen elég volt. No de volt is nevetés! Még a libák is nevettek! Kislányok! Ti még nem estetek bele a vizeshordóba?

-MÁS FA

— DABAS II.

SMESTER

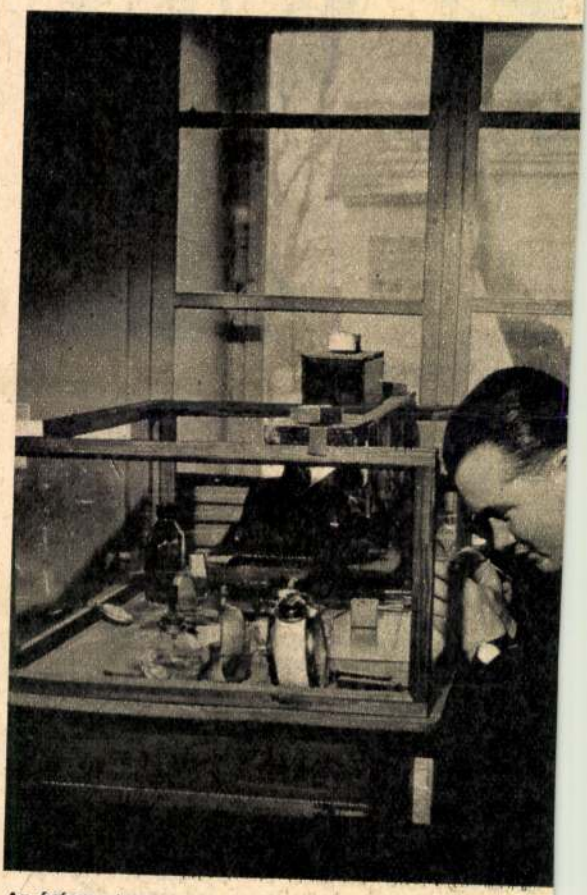

Az órásmester

ban egy, s az
nélkül néhány
karórák javít
mennyiség, az
kétharmadát.

— Márkás ó

— A legérté
javítottam, eg
volt. De azonk
kás óra ment á
ra vagyok a le
1963-ban me
Doxát és a
most nemrégib
zám ismét, edd
bája. Pedig gy

Kürthy Hanna
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V, Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSALÁD ÉS ISKOLA
1964 DEC

1021

ny

KÜRTHY HANNA rajza

...mazási rend ...kötő erői alól. Ennek a szabadulásnak kozmikus ünnepi nyitánya a különleges, a vérség kötéséből szabaduló és szabadító „Gyermek" megszületése. Erről az oldalról tekintve — *ez* a karácsony. Minden ember küzd a maga belső karácsonyának a meghódításáért, a maga szabadulásáért, lénye legmélyebb saját-mivoltának a megvalósításáért.

Mennél jelentőségteljesebb valami *új*, annál nagyobb botrányt okoz a korszakfordulón és annál messzebbre vannak megvalósulási pontjai a kiindulástól. A szabadulás szüntelen harcban folyik. Az egyes emberben áll a harc, és a népeken belül és egymás között; van úgy, hogy a morálisan megalapozatlan előrefutás fullad karikatúrába, betegségbe, és van, hogy a visszahúzó erők, a vérségi kötelékbe hátra-lendítő tébolyok borítanak tűzbe, pusztulásba.

De hozzuk közelebb a képet: nézzük meg, hogy csak e most múlt száz év alatt is mi változott az öntudatfejlődés jegyében: például a népek egymás közötti viszonylatában ... egy katona és a föllebbvalója ... a nő és a férfi ... a tanár és a diák ... a szülő és a gyermek ... száz év alatt hogyan változott meg a népek és vezetőik, vagy a „színesek" és a „fehérek" közötti függő viszony... hogyan jelentkezik mindez az osztályok harcában — vagy hogyan következik abból! —; az emberi együttélés minden relációiban folyik a felszabadító háború az Én jegyében, ha úgy tetszik a karácsonyi mítosz világánál.

És miért tiszteletlen a gyermek?

Hát tiszteletlen?

Az. Körülbelül úgy tiszteletlen apjával szemben, ahogyan az apja is tiszteletlen mondjuk egy királlyal szemben. S lelke mélyén úgy vágyik a megbízható, a tisztelendő, az erős, jó és igaz apára, mint ahogy apja is ilyen vezetőt kíván maga fölé. Olyant, akit ő *fölismer* azzá, vezetővé és maga fölé helyez s *nem a vérségi törvények helyezik őt alája*. Tiszte-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kürthy Hanna
1966 FEB 18.
KÖZNEVELÉS

1021

Kürthy Hanna (6 éves) rajza

felügyelőknek általános felügyeleti teendőkkel való megbízása nem eredményezhet egyidejűleg teljes értékű, hatékony általános- és szakfelügyeletet. A javaslatok hatására rendelkezik a szabályzat úgy, hogy *a szakfelügyelők munkájának közvetlen irányítását a járásoknál az általános felügyelő lássa el* és biztosítsa — meghatározott körben — a szakfelügyelők utasítási, közvetlen intézkedési jogát is munkájuk hatékonyságának növelése érdekében. Sok más kérdés — így a felügyelet szerkezete, valamint a normásítás kimunkálásánál is — számtalan észrevételt, javaslatot hasznosítottunk.

3. Ezek a tapasztalatok sugallták a társadalmi felügyelet megszüntetését is?

HERNÁDI KONRÁD: Valóban. Kiderült a kísérletekből, hogy működő pedagógusok társadalmi szakfelügyelői megbízatása, jelentős túlterhelést okoz. E tapasztalatok alapján foglaltunk úgy állást, hogy működő pedagógusokat ne bízzanak meg a jövőben társadalmi felügyelettel.

DR. FEKETE JÓZSEF: Egyetértek ezzel és hozzáteszem, hogy a társadalmi felügyelet esetenként jól működött. A társadalmi felügyelet azonban sok problémát is felvetett. A társadalmi felügyelőként működő pedagógus valamennyi kötelező óráját öt napra zsúfolták össze, ilyen körülmények közt romlik saját tanításának hatékonysága, a tanulók terhelése nő, a felügyelet egyoldalúvá válik. Juthat-e az „egy napos felügyelőnek" arra is ideje, hogy a nevelő munkájának és magatartásának egészét vizsgálhassa? Aligha. A felügyelők továbbképzése, alaposabb szaktárgyi irodalmi tájékozódása, esetleges kutatómunkája csak csökkentett óraszám mellett lehetséges. Nem igényelhetjük ugyanezt a teljes óraszámban működő nevelőktől.

Azt hiszem, az sem jó, ha túlságosan nyüzsögnek az iskolákban a felügyelők. A társadalmi felügyelet

helyett fel lehet
leti egység hasor
lődésügyi appará
feladattal. Elvárj
lájában kifejtett
tását az igazgatój
natkozásban is a
nyesíteni, hogy
fölérendeltség bo
nia, így az egyik
ember, más munk
beosztottja.

Súlyos hibákat rejt az a szemlélet, mintha a felügyelő valamiféle autokrata, felsőbbrendű személy volna. Nem érthetünk egyet azonban azzal a nézettel sem, hogy mivel a felügyelő ugyanolyan pedagógus mint bármelyik gyakorló nevelő, nincs joga tanítani a látogatott nevelőket, észrevételezni, sőt utasítani. Igaz, a felügyelő maga is pedagógus, de sokféle és országos szintű tájékoztatást is kap, felügyelői tevékenységét a tanács megbízása és útmutatása alapján végzi, indokolt és jogos, hogy a nevelőket nevelhesse, s ha szükséges, még utasíthassa is őket.

5. A szabályzat egyik elvi jelentőségű új vonásának érezzük, hogy módot ad a felügyelőnek utasításra, érdemi intézkedésre is. Választ kérnénk arra, hogyan utasíthatják a beosztott igazgatókat, járási vezetőket, hogyan szélesedik a jövőben utasítási jogkörük?

DR. FEKETE JÓZSEF: Hatáskörük csak úgy növekedhet, ahogy feladataik szaporodnak. Pontosabban, az alapdokumentumok kiterjedésével. A kérdés megfogalmazását rögtön helyesbítenénk is. A járási szerveket a felügyelők nem *utasíthatják*. Ez a tanácsi jogkör megsértése volna. Még a nevelőket sem utasítja a felügyelő *közvetlenül*. Ő csak *megállapít, javasol, tanácsot ad, segít, továbbképzést szervez*, és ha azt tapasztalja, hogy az iskolában valamelyik nevelő tudatosan, vagy nagyfokú hanyagságból vét

Kürti Hanna XVII. 13.
Népszabadság
1959. január 16.

1959. január 16, péntek

Kürti Hanna

Magyar gyerekek világsikere

Gyermekrajzok, színes, tarka összevisszaságban, a világ minden tájáról. Az egyiket japáni kislány, a másikat egyiptomi fiúcska festette — de akadnak közöttük magyarok is. Indiába és Londonba vitte a posta ezeket a képeket. Indiába, ahol a Shankars nevű folyóirat és Londonba, ahol a Daily Worker hirdetett gyermekrajz-pályázatot. Néhány számadat: az indiai pályázatra 63 országból 50 000 rajz érkezett, a londonira pedig 47 országból még ennél is több. A Daily Workerén 18 magyar gyermek nyert oklevelet festménnyel, rajzzal, szoborral, az indiain 7.

Népi táncosok (vízfestmény).

A kis Kürti Hanna két oklevelet kapott, egyet Londonból, egyet meg Uj-Delhiből. Mindkét nyertes rajzán édesanyját és saját magát festette le.

— Édesanyámat és a családot festem a legszívesebben! — mondja. S megsúgja, hogy a „családba" tartozik a kiscica is. Hanna még csak másodikos Albertfalván — „második dés, úgy tessék írni!" — és legszívesebben babát öltöztet.

— Van egy ilyen nagy babám — mutatja — és igazi a haja, s behunyja a szemét! — magyarázza. Nem, nem csodagyerek ő, hanem gyerek...

Lohn... ...

...nács ülkárságának szóllal értesítette az Országos Békebizottság titkára, ...kezletéről). Előadó Hantos János, ...rül megtudnom, hogy tavaly őrsvezető volt, és most lesz kiszista. S még valamit: nem akar festőművész lenni, hanem az Optikai Műveknél szeretne dolgozni — majd, érettségi után.

„Népi táncosok" — ez a címe Kovács Évi vízfestményének. Nem is tudta, hogy rajztanára elküldte pályázatra! és Tobis Ilona tanárnőnek jó szeme volt: a kiválasztott kép dicsőséget hozott Évának, az iskolának — XIV. Május 1 úti általános — és az úttörőcsapatnak.

— Hurrázott az őrsöm, amikor megtudtuk a hírt! — pirul Éva. — És édesanyám is örült neki...

Mert ide, a díjkiosztásra is elkísérte őt anyuka, hogy együtt örüljön kislányával. Valamikor ő is szeretett rajzolni... Évi tervei, hogy mi is szeretne lenni, még bizonytalanok:

...tartogat. Nyolcszáz kilő súlyú, helyszínen gyártható falazóblokk, és 800 kilós keramzit födémele-

Ülést tartott Moszkvában a KGST légiszállítással foglalkozó állandó munkacsoportja

Ez év januárjában *Moszkvában* összeült a KGST tagállamainak a *légiszállítással* foglalkozó állandó munkacsoportja. Az első ülésen részt vettek az *Albán Népköztársaság*, a *Bolgár Népköztársaság*, a *Magyar Népköztársaság*, a *Német Demokratikus Köztársaság*, a *Lengyel Népköztársaság*, a *Román Népköztársaság* és a *Csehszlovák Köztársaság* küldöttei, valamint a *Szovjetunió* képviselői. Megfigyelőként részt vettek az ülésen a *Vietnami Demokratikus Köztársaság* képviselői.

A légiszállítással foglalkozó állandó munkacsoport megválasztotta elnökét, megtárgyalta a munkacsoport fő feladatait és jóváhagyta *1959. évi munkatervét*. Számos intézkedést terveznek a kapcsolatok további szorosabbra fűzése érdekében a nemzetközi légi útvonalakon történő közös szállítások, valamint a munkatapasztalatok kicserélése terén. Az ülést a baráti együttműködés jellemezte. (MTI)

Az idén sok új gyártmány öregbíti a magyar ipar hírnevét

Ez az év az ipar szempontjából igen gazdagnak ígérkezik. A gyárak és az üzemek dolgozói, tervezői sok új készítménnyel öregbítik majd a magyar ipar világhírnevét.

A gépipari üzemek közül a *Vörös Csillag Traktorgyár* például hatköbméteres dömperek sorozatgyártását kezdi meg az idén. Elkészül a 60 lóerős, lánctalpas traktor. A *Fémárugyár* dolgozói EV—630-as jelű esztergát készítenek, a *Szerszámgépgyárból* új köszörűgép, másolóval ellátott gyalugép, a *Csepel Autógyárból* 4,5 tonnás teherkocsi és egy 12 tonnás cementszállító kocsi kerül ki.

A dieselesítési programhoz szorosan kapcsolódnak a *Ganz—MÁVAG* tervei. Megkezdik a 606 lóerős diesel-villamosmozdony sorozatgyártását, *Győrben* pedig a 250 és 130 lóerős dieselmozdonyt két változatban gyártják. Több új hajó megépítésére is sor kerül az idén. A *Gheorghiu-Dej Hajógyárban* 1500 tonnás dieselmotorhajó, az *óbudai gyárban* pedig 800 lóerős vontató- és személyszállító hajó készül.

Az építőipar is sok újdonságot gyobb mennyiségben kerül piacra a 8,8 centiméter méretű üreges tégla. A *Dunai Vasműben* több mint 20 000 köbméter kapacitású habosított kohósalak üzem létesül.

A híradástechnika is sok, változatos cikket ad a piacnak. Igy többek között a *Beloiannisz Híradástechnikai Gyár* 25 vonalas bérház-telefonközpontot készít, az *Orion* új rádió- és televíziótípusokat gyárt, a *Vadásztölténygyárban* készülnek a 12 csatornás televíziós készülékek. A *Gammában* nyolcmilliméteres vetítőgépet szerkesztenek, amelyet magnetofonos adapterekkel látnak el. A *Láng Gépgyár* 50 megawattos turbinákat gyárt az idén. (MTI)

Ülést tart az Országos Béketanács

Az *Országos Béketanács* január 21-én délelőtt 11 órakor teljes ülést tart a városligeti Gundel-étterem emeleti dísztermében. Napirenden: *előkészületek a békevilágmozgalom tizedik évfordulójára*.

Tárlat a szőnyegen

Kürthy Hanna

Egy hatéves, szőke kislány játszik. Sebesen futó ecsetje és ceruzája alatt érdekes képek születnek. Például olyan kedvesen pajkos portrék, mint az itt közölt önarcképe. A kislány neve: Kürthy Hanna. Most készül a budapesti Nemzetközi Rajzkiállításra. „Művei", akár egy felnőtt művész képei, bejárták már a világ több nagy városát. Négyéves korában készült festményei annakidején az UNESCO tokiói gyermekrajz-kiállításáról arany- és bronzéremmel díjazva kerültek haza. Legutóbb Indiában és Angliában szerepelt nagy sikerrel, ottani gyermekrajz-kiállításokon. Művész lesz a kis szőke gyermekből? Ki tudja!? A kislány egyelőre játszik. Ceruzával, papírral, ecsettel... Mint ahogy más gyerek a sippal, dobbal, nádi hegedűvel. A többire majd válaszol az idő.

(MTI foto), Tormai Andor felv.)

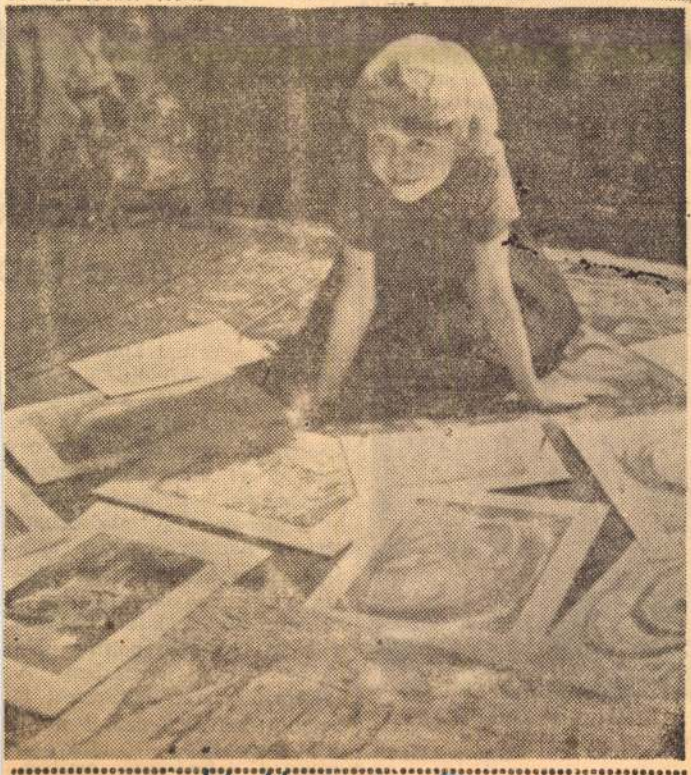

HH 59. II. 2

szülejáratú kölcsönnel segítette a családi ház és öröklakásépíttetőket, s ennek *az összegnek a tekintélyes részét a lottó bevételei tették ki.*

ű elhatározása:

építik újjá ott hajót

varozta a romanyagot, vasárnap pedig az elsők között állt munkába.

Segítenek a testvérüzemek

Megmozdultak a testvérüzemek, a kerület és a főváros többi nagy gyára. A *Gheorghiu Dej Hajógyár* és a *Szállítóberendezések Gyára* éppúgy segítségükre sietett, mint a *Harisnyagyár* munkásnői. Most azonban *arra lenne szükség, hogy a megígért anyagok, elsősorban a faanyag biztosítása gyorsan megtörténjék.* A *Hengerművek*, a *Kábelgyár*, a *Ganz Villany*, és a *Ganz Készülékek és Kapcsolóberendezések Gyára*, de valamennyi üzem munkása azzal segíthet a legtöbbet, *ha gyorsan, soronkívül legyártja a leégett hajó újjáépítéséhez szükséges anyagokat.* **Péntek Gyula**

e részt vett a Hazafias Népfront unkás-paraszt találkozón
(Foto: Alberti)

azonban, ha azt mondanánk, hogy amit teszünk elegendő; ha tudomást szerezve arról, hogy az olvasó egyetért lapjaink irányvonalával és hogy „hiánycikké" vált az újság — úgy gondolnók, hogy „dicséret illet minket, nem bírálat". Nem így áll azonban a dolog. Mi, újságírók, a lapkészítés munkásai nagyon jól látjuk — a

Hanság, Dunak

Lapunk más helyén részletesen beszámolunk a Kommunista Ifjúsági Szövetség fiataljainak nagyszabású társadalmi összefogásáról. Fiatalok az élet minden területéről, középiskolákból, egyetemekről néhány hétre leteszik a könyvet és fizikai munkára indulnak. A régi Magyarország ismert volt hírhedt „önkéntes" egyetemi munkaszolgálatáról, ami nem volt más, mint újabb és újabb lehetőség háborús öldöklésre, pusztításra kiképezni a fiatalságot. A katonai képzés mellett végeztek fizikai munkát is. Történetesen azonban mindig a hitbizományok vagy a nagy főúri latifundiumok területén. Ásták az árkot, húzták a csatornákat, megmentették az árvíztől az urak földjét, hogy a pusztító áradat azután a következő tavaszon — részben a szakérte-

A bonni hadü és a teo

A napokban Düsseldorfban ülésezett a rajnai konventnek nevezett egyházpolitikai csoportosulás, amely a nyugatnémet evangélikus egyház álláspontját igyekezett körvonalazni az atomfelfegyverzés kérdésében. Érthető, hogy Adenauerék és elsősorban Strauss hadügyminiszter számára nem közömbös az egyház vagy ha úgy tetszik a teológia állásfoglalása ebben, a bonni kormánypolitika lényegét illető kérdésben. A hadügyminiszter igyekezett is megfelelően organizálni a — mint mondták — „túlvilág ítéletét" tolmácsoló gyűlést. Utasítására a Bundeswehr

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965 NOV 20

ESTI HIRLAP

Kürthy Hanna

1021

HANNA RAJZOL

(MTI-foto — Tormai felv.)

Az 1956-os tokiói gyermekrajz-kiállításon a hatéves budapesti Kürthy Hanna két díjat nyert képeivel. Azóta számos nemzetközi kiállításra elküldte rajzait: Moszkva, London, Tokió a legmagasabb díjakkal jutalmazta. Indiától aranyérmet kapott, az NDK-ban az első, Olaszországban a második díjat nyerte el a nemzetközi gyermekrajz-kiállításokon. Hanna most újabb kiállításokra készül.

sak akkor is-
ezt a bra-

LÓ:

előjelek n

a mi helyze-
vezőbbnek —
tésünket *Gá-*
tagja volt az
ti Európa-baj-
sodik helyen
válogatottnak
azt mondom,
hogy *az előjelek számunkra nem túlzottan biztatóak*, hiszen a közel szászszoros válogatott *Molnár István* két-három héttel ezelőtt bokarepedéses sérülést szenvedett, s eközben két idegszalagja is elszakadt. Lehet, hogy mégis csatasorba lép, de *ebben a esetben csak részfeladato*

tese, s sor kerül *az eb mer-*
közésére, amelyen eldől *az 1965. évi magyar röplabda-bajnoki cím sorsa*. A találkozót az *Ujpesti Dózsa* kezdi kedvezőbb körülmények mellett, hiszen — a nagy riválisok szettarányát figyelembe véve — *a lila-fehéreknek két nyert játszma elegendő a bajnoki címhez*, amelynek különös értéke az lenne, hogy most már *tizedszer* szereznék meg e győzelmet az újpestiek. A *Bp. Honvéd* — amely

TATÁR MIHÁLY:

Nagyon jó

Ez utóbbi gondolatból in
dult ki beszélgetésünk sorá
Tatár Mihály is, aki szinté

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Kürthy Hannácska
KÉPES UJSÁG
1965 JUL 10.

»A pletykázók«

Kürthy Hannácska munkában

1021

Kürthy Hannácska Nehru-aranyérmes lett...

Nyurga, mosolygó, tizennégyéves kislány áll a fényképezőgép előtt. és fest. Szenvedéllyel, gátlástalanul, felszabadultan, pompázó színekkel. Művei ámulatba ejtenek, tehetsége lenyűgöző.

A tizennégyéves, kislány Kürthy Hannácska, aki 1951. június 21-én, Budapesten született, s az albertfalvi általános iskola VIII. osztályos tanulója.

Két és féléves volt, amikor karácsonyra festéket kapott és négyéves, volt amikor először állították ki rajzait. Ötesztendős korában Tokióban UNESCO-díjat, aranyérmet nyer, hatéves, amikor Indiában először jutalmazzák a »Shankar's International Children's Art Competition« gyermekrajzversenyén. 1958-ban Londonban díjazzák; nyolcéves, amikor a Benneweiss dán cirkusz gyermekrajz pályázatát nyeri. 1960-ban ismét Tokióban találjuk rajzait, ahol újra két díj vár rá. 1961: Németország; a freiburgi múzeum által kiírt gyermekrajz-kiállításon az első lesz, 1963-ban a párizsi gyermekrajz-kiállításon csodálják képeit, ugyanebben az esztendőben még Forte *del* Marmiban, majd Linzben állítja ki a Kultúrkapcsolatok Intézete képeit. »Az idén első helyezett lett a XI. kerületi felszabadulási gyermekrajz pályázaton, felépett már a tv-ben és szorgalmasan dolgozik. Új festményeinek se szeri, se száma.

Tizennégyéves gyereknek kissé gazdag ez az életpálya, pedig még nem is említettük, hogy hét évig egymás után résztvett az indiai gyermekrajz pályázaton, s mind a hétszer jutalmazták képeit. Az idén végül a Nehru-aranyérmet nyerte nyolcvan ország százezer rajza és festménye közül. Mindehhez még hozzá kell tenni, hogy iskolai osztályzata tisztán kitűnő.

— Mit szeretnél legjobban, Hannácska?

— Utazni sokat, s mindig a mamával. Szeretem a színházat, az operát, a balettet, a mozit. Ha tehetem, mindig a tv képernyője előtt ülök. De ha mód van rá, a legjobban rajzolni, festeni szeretek, mindig rajzolni és mindig festeni ...

Írta és fényképezte:
Szüts István

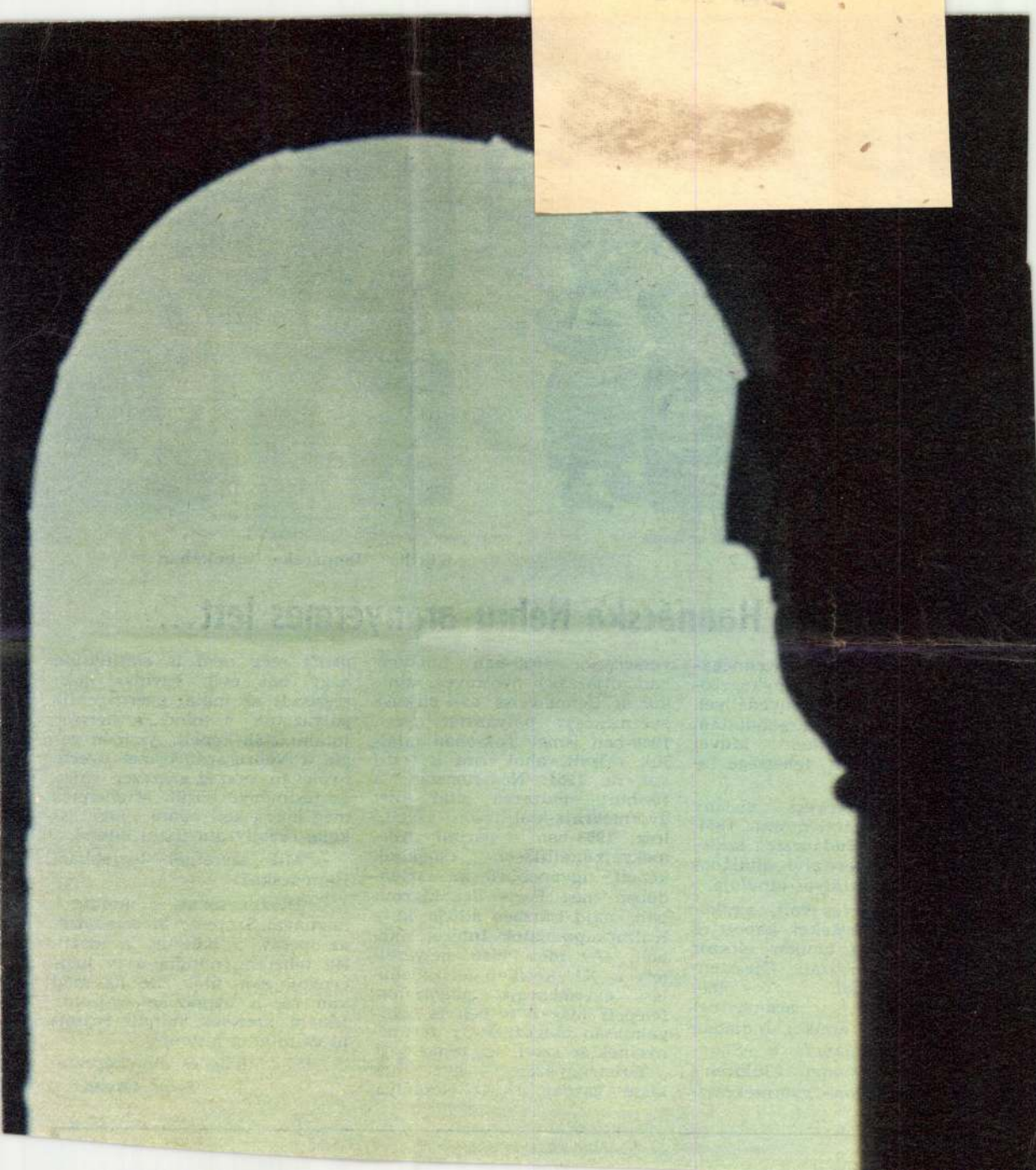

Kürthy Hanna

Rajz (repr.)

KÜRTHY HANNA RAJZA

a Jövő Mérnöke, Budapest,

1975. jún. 7.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE

1975 OKT 11

Kürthy Hanna
1921

NŐALAK

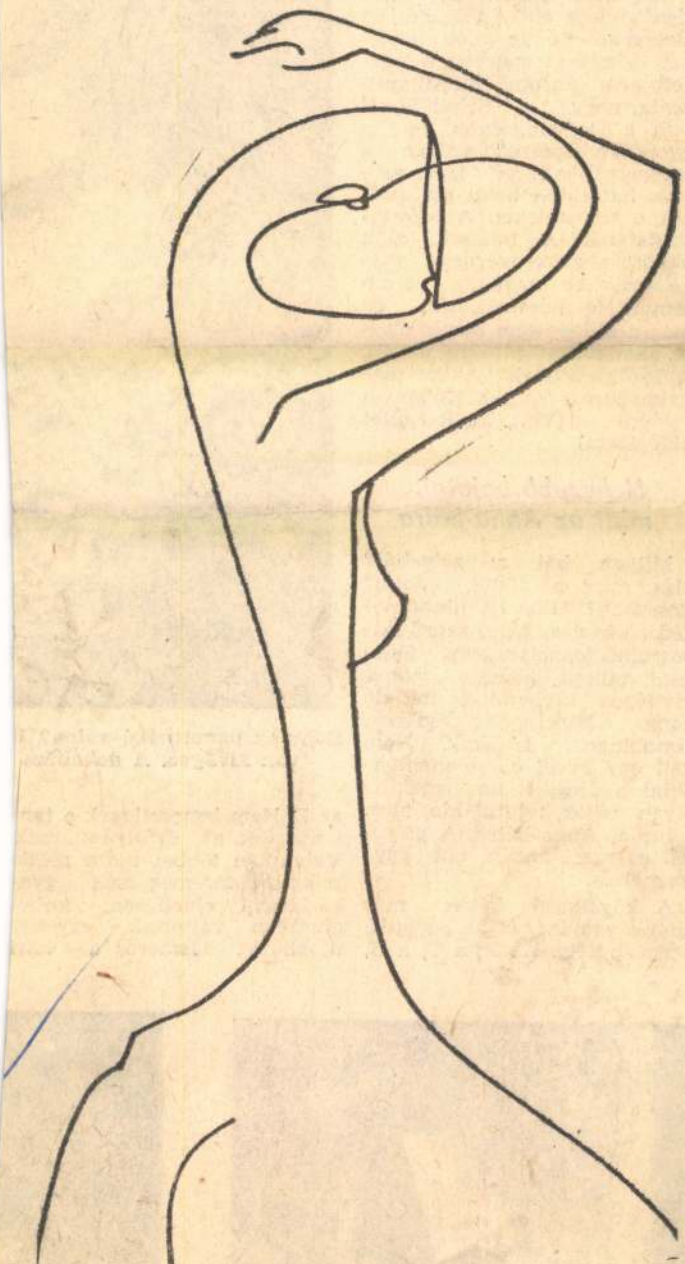

KÜRTHY HANNA 75

(Folytatás az 1. oldalról)

Hajnalra túleshetett mindenki élete első gólyabálján. Beszerezhette az aheti esedékes izomlázat: mert nem lehetett nem táncolni. Megállapíthatta, hogy a Sakál-Vokál volt a leghangosabb, és a gyorsfényképészek voltak a leggyorsabbak: az ígért egyórás határidőn belül szállították a felvételeket. A legoptimistábbak? A büfések, akik akkora zsíroskenyérhegy mögé ásták be magukat, amin semmiféle mesebeli hős, de még a Műegyetem összes elsőse sem tudta átrágni magát. A legügyesebbek? Akik még hajnalban is kaptak Kőbányai Világost. (Volt, az R-épület büféjében.)

Nehezebb bejutni, mint az Anna-bálra

Milyen bál a gólyabál? Más, mint a többi. Jobb? Rosszabb? Más. Itt nincs negéd, bókolás, födet seprő habosruha, francianégyes, táncrend, etikett, büszke mama, kivilágos kivirradtig mulató papa. Nincsenek csokrok, szmokingok, frakkok. Nem kell egy évvel előbb megrendelni a jegyet, de legalább olyan nehéz bejutni ide, mint a füredi Anna-bálra. A gólyabál egyszeri annak, aki egyszer elsős.

A következő héten már nem olyan idegen az egyetem négy épülete. Az R, a T, a H, az E. Nem ismeretlenek a tan körtársak, az évfolyamtársak Valamivel többet tudni róluk mint amikor még csak gyakorlaton, előadáson, kollégiumban váltottak egy-egy mondatot. Ismerős a kari

Hogy ez pamuttrikó volna? H van kivágva. A dekoltázs

MAGYAR HÍRMONDÓ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 OKT 1

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Kürthy Hanna
1021

gek
i testn

tnevelési tanszék munkája?

— A személycserével nem tént alapvető változás a széken folyó munkában. ni a múlthoz képest megvál-ott, az nem a vezető szemé-vel, hanem a közvélemény al kialakított igénnyel függ ze. Arra gondolok, hogy a negsport — pontosabban tö-gtestnevelés — szervezése re inkább állami feladattá t. E feladat végrehajtásá-a tanszékünknek nagyon tos szerepe van: a tanren-a fakultatív és az ezeken üli sport-, illetve testneve-tevékenységet meg kell rvezni, valamint a szakmai nyítást is biztosítani kell a lgatók és az egyetemi dol-ók részére egyaránt. Az ál-ni jelentőségű munka ránk ruló részét a pártbizottság-, a szakszervezeti bizottság-és a KISZ-bizottsággal szo-an együttműködve végez-. Nem; a „szoros együttmű-dés" talán nem is fedi telje-a valóságot, hiszen a szer-ző munka nem egymással huzamosan, hanem össze-ódva történik. Ugyanis 4-ben a Műszaki Egyete-n is létrejött a sportbizott-

a délután 2—4-ig terjedő időt erre a célra.

Régi vágyunk, kérésünk teljesült az egyetem saját uszodájának elkészültével. Egyrészt a testnevelési órák hatásának növeléséhez, másrészt az órarenden kívüli elfoglaltság sokrétűbbé tételéhez nyújt komoly segítséget.

Az úszásoktatás eddig csak a Rudas és Császár fürdőben folyt. A Császárban egy óra keretén belül 3—4 csoport tartózkodott, ami 100—110 főt jelent. A Rudas fürdőben kevesebb, általában 1—2 csoport, de itt az utóbbi időben olyan nagy lett a zsúfoltság, hogy az oktatás gyakorlatilag lehetetlenné vált. Ide amúgy is csak kezdő úszókat hozhattunk be, de az említett ok miatt — az oktató kollégák minden igyekezete ellenére — a hallgatók nem tudtak megtanulni úszni!

Az új uszoda méreteinél fogva (10 × 25 m) nem tudja az összes úszócsoportot fogadni. De a Rudas és Császár fürdőt képes tehermentesíteni, hiszen egyszerre egy-egy kezdő és haladó csoportot foglal-

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Kürthy Hanna
Magyar Hirek
1975 AUG 16

Kürthy Hanna rajza

ÜN

TORNAI JÓZSEF

ISTVÁN KIRÁLY

Ülj le velünk a kőasztalhoz.
Nem ülök, mert ez itt sírkő.
Igyál velünk a fakupából.
Nem iszom, mert ez koponya.
Akkor énekelj,
tedd föl a koronát, járd el a táncot.
Nem táncolok,

SZE

Szen
Á
pe
nelmi szen
maga idej
méltó ma
Szent Istv
Hazán
hogy megl
magyar né
erejét és e
nie a törzs

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 330-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Kürthy Hanna
1021

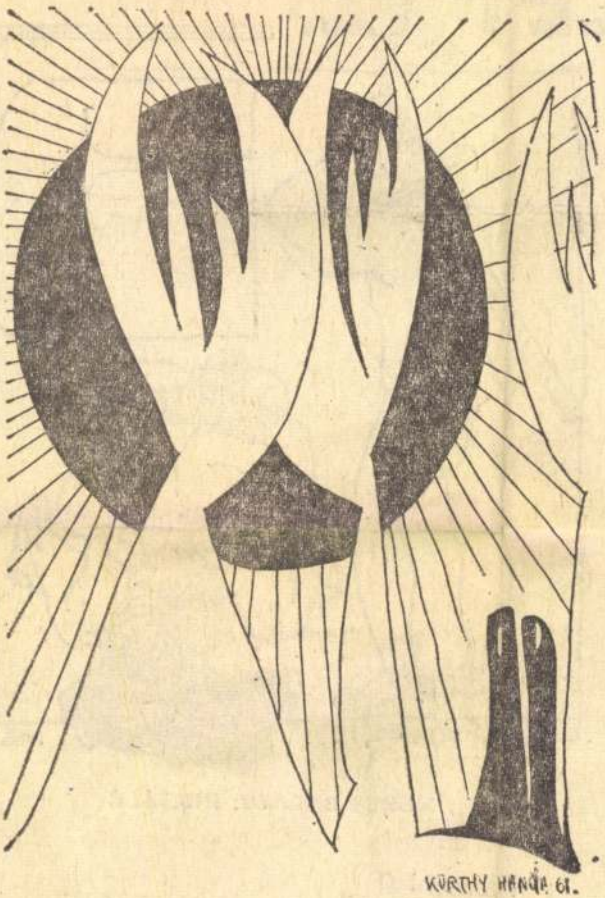

KÜRTHY HANNA RAJZA

Papp Mária

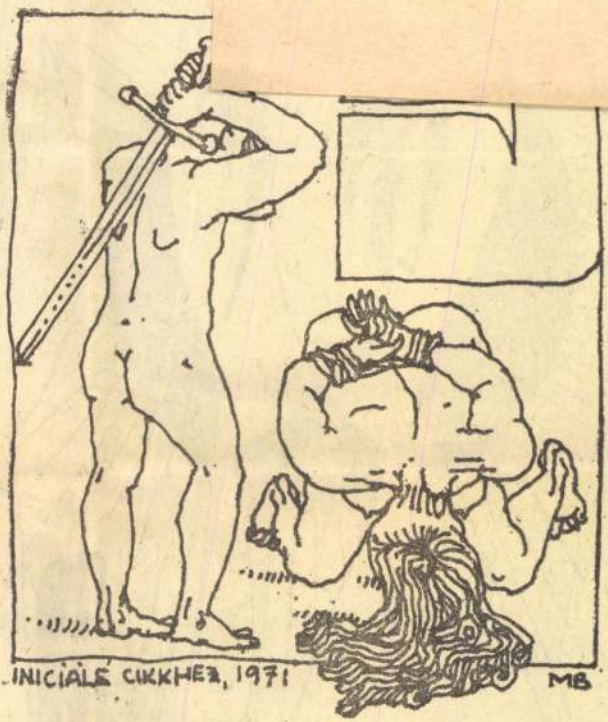

MÉHES BALÁZS: INICIÁLÉ

Klemm Pál

Útközben

Néha olyan emberekkel találkozom
a magam körüli úton,

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 DEC 7

Magyar Hirek

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

OLVASTUK – ÉR

A TUDOMÁNY
ÉS A NEM
ENYHÜLÉS ÖS

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

1972 OKT 7.

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Budapest

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

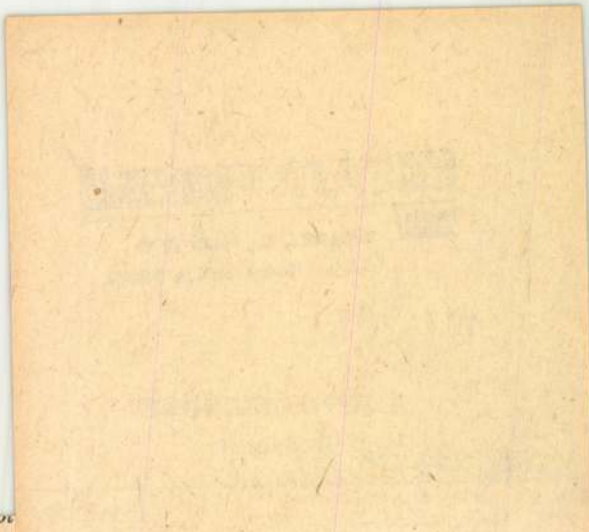

tök."

Látjul
zet ala
célja az
kutatása
kapcsola
lamint
erők
anyagi
kihaszná

Az o
korszerű
Tudomá
ki. Célja: *minél jobban összehangolni a tananyagot. Munkájukban törekszenek az átfedések, fölösleges ismétlések kiküszöbölésére, arra, hogy egységes pedagógiai elvek érvényesüljenek az oktatása során.* Egy-egy tárgykörön belül munkabizottságok alakultak. A bizottság fele oktató, másik fele szakember, külső munkatárs. Alaposan átvizsgálják tárgykörönként az anyagot, és az eredményt a reformtervben majd jól felhasználhatják. Szintén nagy előrelépés az oktatás terén az új intézet munkájában, hogy a túlterhelést már eddig is nagymértékben csökkentették: ennek érdekében minden félévben alaposan áttekintik a tanszékek terveit, tananyagát. (Pl. a Vízellátási és Csatornázási Csoportban nagy volt az óraterhelés, ezért a Vízgazdálkodási Csoportból átirányítottak több oktatót.)

tóanyagot gyártanak. A probléma megoldására az intézet irányításával országos kutatási bizottságot hoztak létre, a TIM-t, melynek keretében közös kutatómunkát végez a szegedi *JATE, a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetem, a Veszprémi Vegyipari Egyetem, a Nagyalföldi Kőolajipari Vállalat.* Az intézet valamennyi szakembere részt vesz ebben a munkában.

Ezek természetesen nagy tervek, 2—3 éves szerződések rögzítik az együttműködést. A további feladatok során oldják meg a Balaton vízszintjének szabályozását is, de dolgoznak a Velencei-tóval kapcsolatos terveken is.

Az elmúlt évben kötött negyedik nagy szocialista szerződés a *Tiszalök és Kisköre II Vízlépcsőjéhez* fűződik. A vízmennyiség optimális szétosztására dolgoz ki az intézet ja-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1972 SEP 28

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

Kürthy Hanna
1021

MEGHÍVÓ

Kürthy Hanna rajza

a régih
pénzbeli
Ezenkívi
támogat
I. és II.
akik bá
jukon
kollégiu

TER

Kedvezményes ebédet és vacsorát kapnak az I—V. kategóriás kollégista hallgatók, valamint az I—IV. kategóriás nem kollégiumban lakó vidékiek. (Értelemszerűen a bajaiakra a „vidéki" helyett a „nem az intézmény székhelyén lakó" megjelölés vonatkozik.) Az I—IV. kategóriába tartozó pesti hallgatók kedvezményes ebédet kapnak.

Míg régen a III. évfolyamtól kezdve rendszeres szociális támogatást csak a 2,51-es átlagot elérők kaphattak, az új rendelet módot ad arra, hogy a 2,51 alattiak is részesüljenek szociális támogatásban. Ennek a módosításnak az a célja, hogy anyagi okok miatt ne morzsolódjanak le az egyetemi hallgatók. Azonban a dékán a 2,51 alatt egyéni elbírálás alapján megvonhatja a szociális támogatást.

Bogolovszkij professzor tolmácsolja a Tudományos Tanács üdvözletét

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 SEP 28

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

Kürthy Hanna
1021

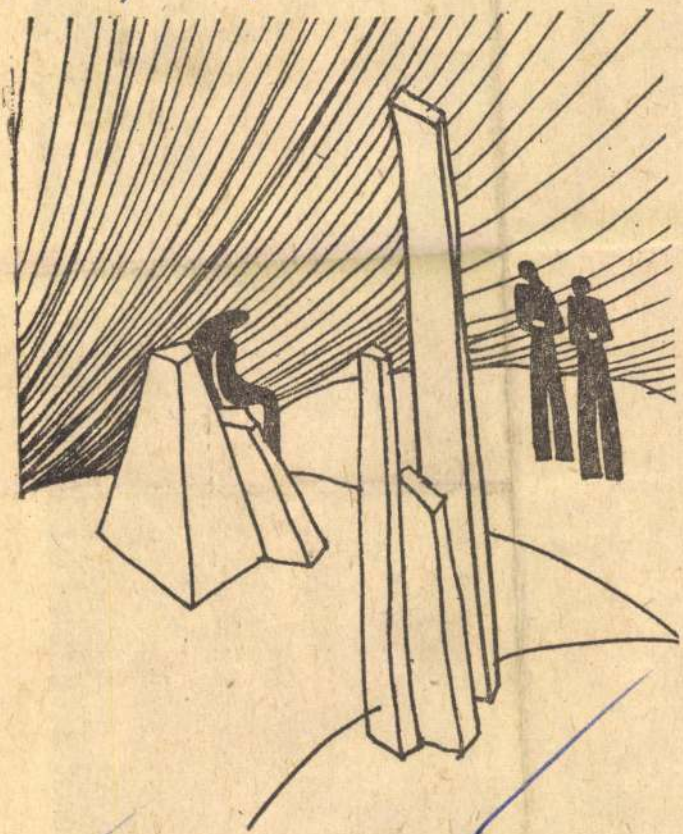

KÜRTHY HANNA RAJZA

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 SEP 30

MAGYAR HÍREK

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

– V

ım múlik

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kürthy-Pellet Hanna, grafikus

MAGYAR HÍREK

1983 DEC 24

*

1021

Hanna Kürthy-Pellet a Párizs melletti Senlisban a Cziffra-alapítvány keretében színes gyermekmeserajzokat mutatott be. A kiállítást a nagy érdeklődésre való tekintettel egy hónappal meghosszabbították. Egy másik kiállítását a Senlis-i városházán mutatták be, ahol a Cziffra Györgyről készített markáns portré is látható volt.

diákként nézett föl rájuk, ma meg igazgatóhelyettes, haja deresedik. Üdvözlő szavai azonban az ifjabb diáktársé:

„Bátyáim! — Hadd éljek azzal a megszólítással, amit az elsős kisdiákok használtak a gyöngyvirágos misén, amikor a nyolcadikosokat búcsúztatták... Egy tanintézetben együtt töltött nyolc év emlékei átütnek a tér és idő végtelenjén, ketten Amerikából, egy társuk Romániából érkezett, az a kapocs, amely Magukat egymáshoz fűzi, talán csak a családi összetartozás erejéhez hasonlítható..."

Milyen szépen beszél...! És milyen szépen, mívesen az ötven éve

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

1973 FEB 10

Kürthy Hanna

.ET 21.

1021

KÜRTHY HANNA RAJZA

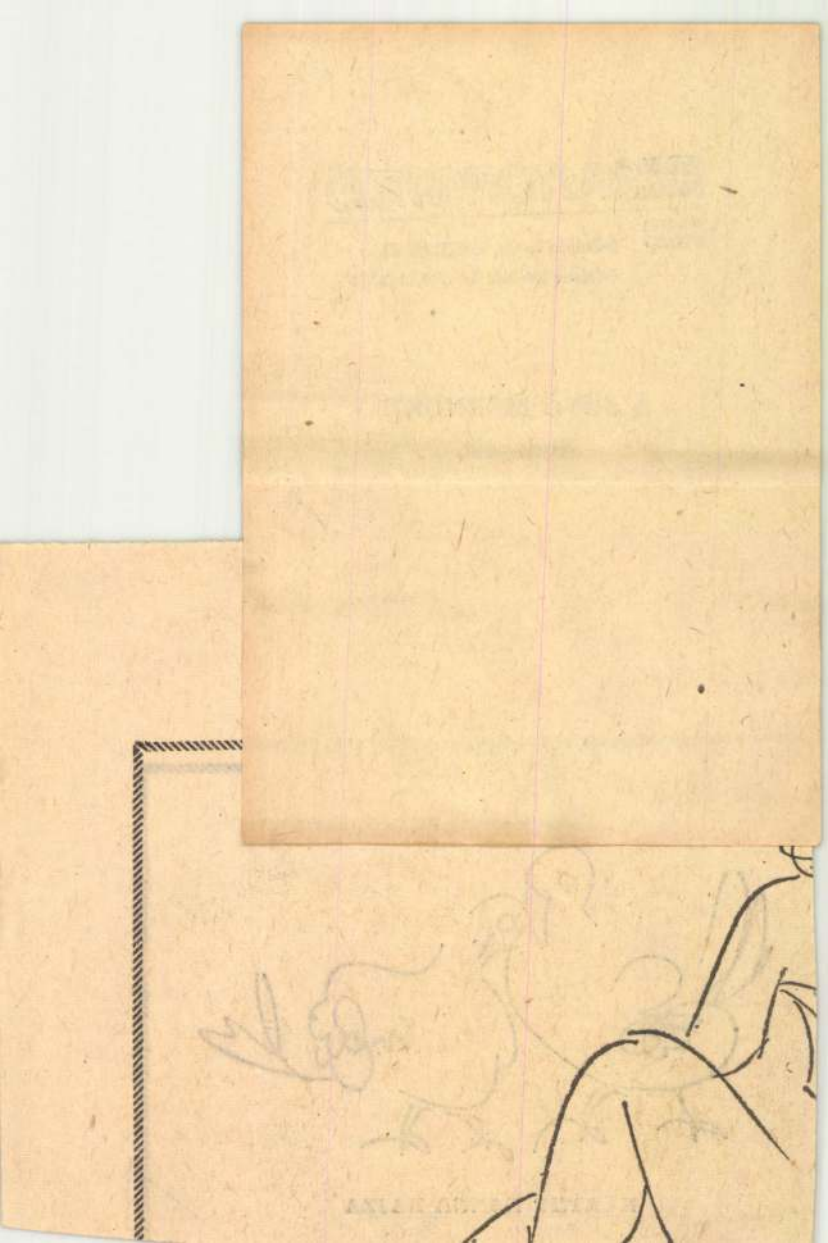

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 NOV 5

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

Kürthy Hanna

1021

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 NOV 15

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

Kürthy Hanna
1021

sze

ítésben

ek a vezetők, politikusok is, kszor éles vitát folytatnak látottakról. Ez a vita új roblémákra világít rá, és navon sok értékes adattal szolál a jövendő építészek szára. A hallgatók még három emeszteren át szoros kapolatban maradnak ezzel a árossal, városrésszel, lakópületeket, középületeket terezve a megismert területre, megismert lakosok számára.

Számunkra sok újat jelenett a kilenc tantárgy, példáil a forma, építészeti funkciók, regionális tervezés, urbanisztika. Mivel vendégünk az építészeti funkció tanszék vezetője, kicsit részletesebben ismerkedtünk meg munkájukkal. Három fő jellemzője van e tárgynak:

A megbízók oldalán álló, kivitelezővel, organizátorral, szerkezettervezővel szövetkező építészt az építtetők, fogyasztók oldalára kell állítani, felismert, közösség iránti felelőssége tudatában.

Számba kell venni, rendszerezni kell a problémákat, a legjelentősebbekre kell koncentrálni, fontossági sorrend-

Tory Imre meg a ló az aka d

A sz

Aznap hajnali öt órakor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 NOV 5

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Budapest

Kürthy Hanna

10217

KÜRTHY H.AG.

SZINTE
DIG DIV
IGEN
NALÚ
SZINTE
HET, A F

(A FÉNYK
KÉSZÍTETT

D

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 AUG 31

Magyar Hirek

Kürthy Hanna

Megrémült a disznók hada,
fényes délben vágtat haza.
Mind rémülten karikázik,
az új ruha még elázik.

Úgy berontnak a kapuba,
aki ott áll, az útjokba,
köszönni sem ér rá nekik,
mint a semmit, úgy
fellökik!

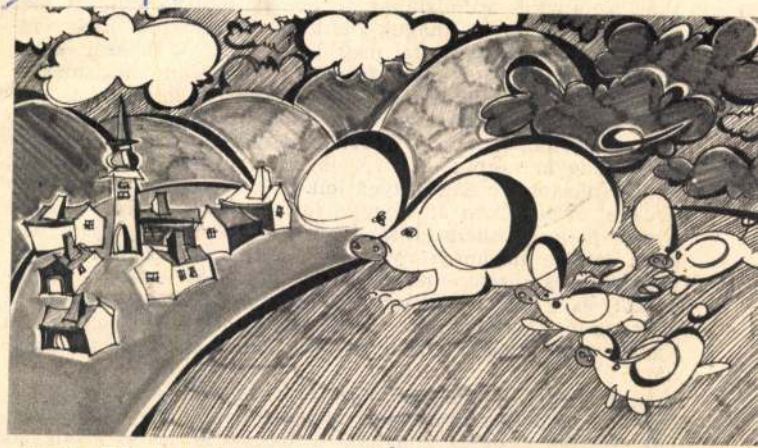

Kürthy Hanna rajza

dig Gara Lászlót
egyetemen, Párizs
azok a „hitetlenel
rített.

Aki a francia
megtéríteni egy n
akár az afrikai a
vannak győződve
nyeiről. Ezeket h
hogy kitűnően n
dett a francia iro
vetkezett, hogy bebizonyítsa nekik a maga igazát, vagyis a magyar irodalom, s ezen belül néhány remekíró, főképp pedig a magyar költők — a régiek és az újabbak — létezését. Akik ismerték, tudják milyen lelkes és fáradatlan volt ebben éveken, évtizedeken át, hogyan törte meg a közönyt, hogyan nyerte meg a francia költők és kritikusok rokonszenvét, hogyan vett be megannyi várat, érvekkel és apró cselekkel, szívóssággal és türelemmel, a párizsi kiadókat és sajtóorgánumokat, és a végén legalább kíváncsivá tette az embereket, akik az ő harckészségén keresztül megérezték, hogy Gara László valami nagy, valami nem mindennapos ügyért harcolhat.

Legnagyobb, legmaradandóbb műve, a Seuil-kiadta *Anthologie de la poésie hongroise* nemcsak bemutatta a franciáknak (s kissé az egész világnak) a magyar költészet gyöngyeit — végre kellő fordításokban, jó válogatásban és méltó ki-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kürthy Hanna
A JÖVŐ MÉRNÖKE

1974 OKT 12
1021

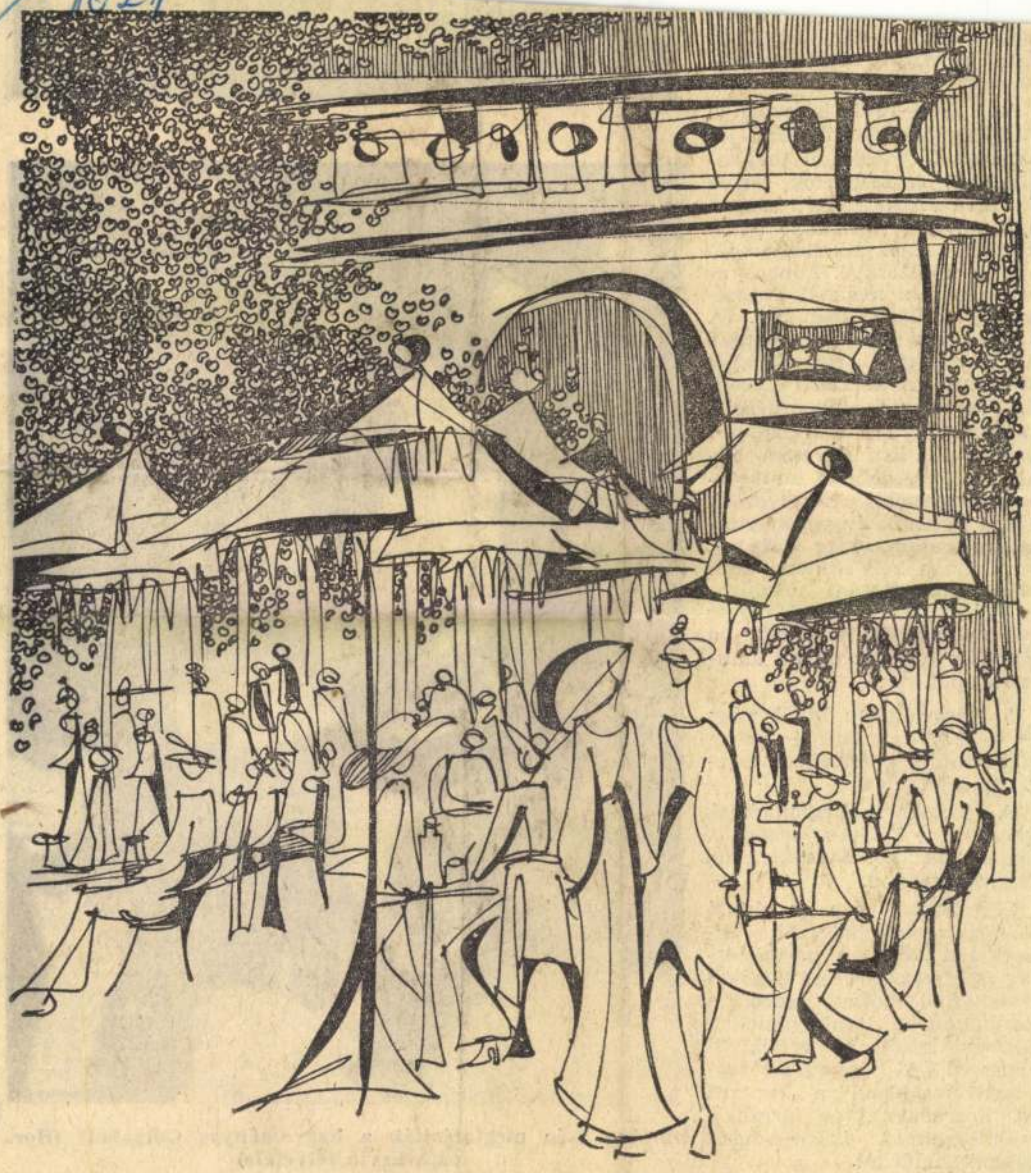

Rajz a Poirics-sorozatból

KÜRTHY HANNA

... a mérnokök között pedig filozófus. Ezért is volt a személye számunkra vonzó.

Az 1974—75-ös tanévben a műegyetemen ezerötszázan jelentkeztek ideológiai továbbképzésre. A szervezők évek óta arra törekszenek, hogy a hatékonyabb formákat (szakosítók, speciálkollégiumok) legyék népszerűvé. Ebben az évben három témából indítottak új speciálkollégiumot. (A kommunista nevelés alapjai, A pedagógia pszichológiai problémái, A korszerű szervezés és vezetés alapkérdései.), valamenyi a Marxizmus—Leninizmus Esti Egyetem kihelyezett tagozata. A kollégiumok kétévesek, a résztvevőknek a második év végén vizsga, referátum, vagy dolgozat formájában kell számot adni tudásukról, ezután végbizonyítványt kapnak. Havonta egy foglalkozást tartanak, a tematika főleg az önálló tanulásra épül.

A felsoroltakon kívül négy — 1972-ben indult — kollégium ebben a tanévben fejezi be munkáját.

A speciális kollégiumoknak kb. száz, a kétéves szakosító tagozatnak kb. százkilencven résztvevője van.

Figyelembe véve az oktató és nem oktató dolgozók érdeklődési körét, a pártbizottság és a szakszervezet tizenkét témakörből indított speciális továbbképzési tanfolyamokat. Többek között a rendkívül népszerű „A XX. század művészeti problémái", a „Fórum", „A Forradalmak és forradalmi mozgalmak Latin-Amerikában" címűeket.

Október 5-én megtartották a hagyományos Gólyabált (Horváth Ervin felvétele)

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 OKT 26

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

Ezüst Gy
késcsabáho
nek Eger
benyomáso
Képzőművé
folytatta

Eger és Budapest után is megmaradt „alföldi" festőnek, a szó nemes értelmében.

Önálló formanyelvét, új anyag, és új technika segítségével igyekezett megszerezni. Mivel a békési táj és ember, a szűkebb családi környezet, erős élménysugárzása a

[illegible] lokozására.

Az érthetőség-; mondanivalójának alapfeltétele. A színes fóliák értelemszerűen, a látvány elemeinek kiemelése céljából, kerültek a kompozícióba. A tisztán dekoratív képépítés jellemzi munkáját. Az új anyag — a fólia — szervesen, tartalmat hordozóan él

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 NOV 20

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

Kürthy Hanna

1021

KÜRTHY HANNA PÁRIZSI SOROZATÁBÓL

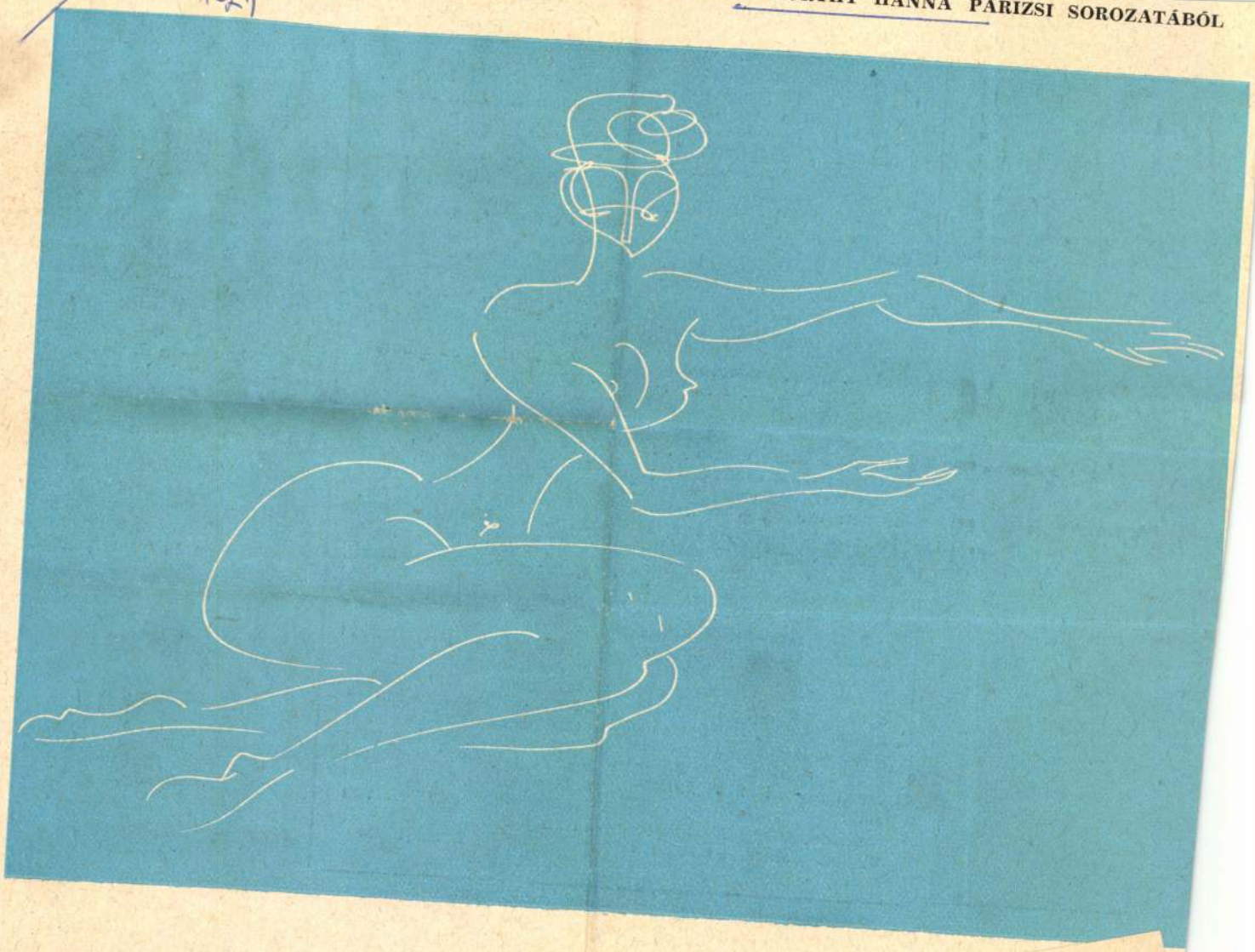

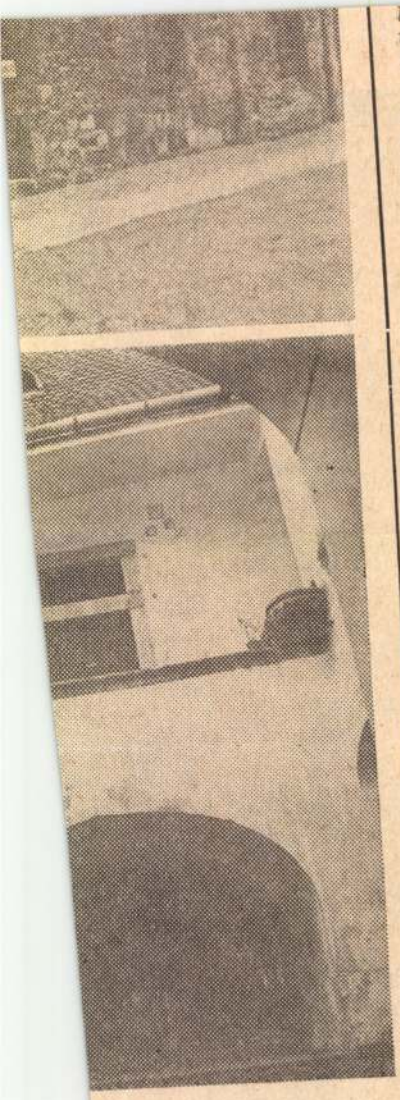

lát benne, mást tart fontosnak, mást emel ki, mást hagy el.

Örkény Istvánnak volt egy története két nővérről, levelekkel fenntartott kapcsolatukról, az egyik öregkorig húzódó szerelméről. Regényt, majd színdarabot írt belőle. A groteszk humorú darab nagy siker lett Szolnokon, a Pesti Színházban, külföldön.

Makk Károlynak is megtetszett az alaptörténet: filmet írt belőle. Elmondta másképp. Elhagyott belőle mindent, ami humor. Szép, szomorú mesét látott benne. Rendkívül hosszút.

A filmben minden gyönyörű. Szinte érezni az operatőr és a rendező lelkesedését egy-egy tárgy láttán: milyen csodálatos lesz ez az üvegpohár színesben, hogy lehet majd csodaszép színésznőnek lassítva lebegni a földig érő hófehér ruhában.

Lebeg minden. A tájak, emlékek, hangulatok. Pávák, fényképek és a hang. Elúsznak és visszaúsznak a mondatok is. Visszhangosan. Előre elképzelhető, hogy amint egy-két szék megreccsen, a mozi nézőterén semmi nem hallatszik.

Groteszk humornak nyoma sincs. Groteszk

[illegible] székhez kötött [illegible] rályok vijjogás[illegible]

A hangulatok [illegible] merősek. Már [illegible] szárik Zoltán [illegible] filmjében. Nem [illegible] Az operatőr, [illegible] azonos. De ar[illegible] kell mondani, [illegible] az operatőri [illegible] nem elismerés. Egyedül ez emelhető ki, de az eredeti darab ellenére túldíszített, kicsipkézett, ájult szép minden. Ami elismerés lenne Tóth János, az operatőr számára, az elmarasztalás Tóth János, az átdolgozó szerzőtárs, Makk Károly szerzőtársa számára.

Elmondanak egy melodramatikus történetet két nővér kapcsolatáról, az öregkori szerelemről. Lila hangulatban. Nem segít ezen semmiféle lebegés, úsztatás, gyönyörű színek, pávák és kibontott hajú lányok. Aki nem ismeri Örkény eredetijét, unatkozik. Aki ismeri, bosszankodik.

Kétségtelen, hogy egy és ugyanazon történet többféleképpen elmondható. De akkor érdemes másképp elmondani és főképp meghallgatni a másik verziót, ha az a mesélő tudja jobban. A Macskajátékot Örkény István tudta jobban.

Tóth Ildikó

esztendejéről, valamint a [illegible] déglátó Baranya történelméről, gazdaságáról, kultúrájáról, néprajzáról és nemzetiségeiről. A programban minden alkalommal kiemelkedő helyet kap a második világháború eseményeinek ismertetése, tekintettel arra, hogy a közelben — a Dráva mentén — zajlottak le az I. bolgár hadsereg legnagyobb hadműveletei. Harkányban emlékmű és Siklóson múzeum őrzi a felszabadító bolgár katonák emlékét. A téli egyetemek állandó résztvevői azok a bolgár és szovjet veteránok, akik annak idején a Drávánál küzdöttek a fasiszta megszállók ellen.

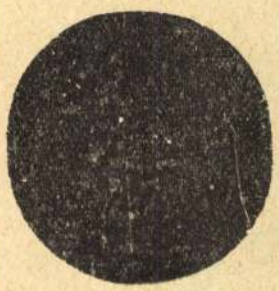

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 MÁR 30

Magyar Hírek

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

Magyar ifjú

AZ EGYET PADJA

Mint a vándor, aki hegyről hegyre kapaszkodik, s közelinek véli a csúcsot, s úgy tűnik fel, még csak a következő fennsíkig kell kitartani, onnan már gye-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK

1973 JAN 20

1021 Kürthy Hanna

Kürthy Hanna rajza

Sz. Lukács Imre

Az öröm naponként jön hozzánk. Mindig kevés. Elosztódik. A nap nem teljes nélküle.

Az öröm az ember maga.

Reggel

Homoki tanya. Az 1900-as évek elején dombra építették. Megállta az időt.

Póka Istvánék 1931 óta lakják. Az öreg- ember 77 esztendős. Nyugdíjas. A rúzsai Napsugár téesztől kapja az öregségi jára-

KÜRTHY HANNA

Kempinski
Hotel Corvinus

BUDAPEST

KEMPINSKI GALÉRIA
(1051 Budapest, Erzsébet tér 7-8. I. emelet)

Kürthy Hanna:
Századvégi városképek és portrék
1999. február 12 - április 12.

A kiállítás megnyitója 1999. február 12-én
pénteken este 17.00 órakor lesz,
amelyre ezúton szeretettel meghívjuk Önt és kedves családját.

A kiállítást megnyitja:
Dr. Lipthay Erzsébet
a Szilágyi Erzsébet Nőegylet elnöke

A kiállítás a Budapesti Tavaszi Fesztivál keretében kerül megrendezésre.

A kiállítás naponta 8-20 h-ig tekinthető meg. Belépődíj nincs.

A kiállítást biztosítja:

SIGNAL
Biztosító Rt.

A Kempinski Galéria a Tájak-Korok-Múzeumok Egyesület 2260. sz. pecsételőhelye.
(Bell Captain)

Kempinski
HOTELS & RESORTS

Kempinski Hotel Corvinus Budapest · Erzsébet tér 7-8 · 1051 Budapest · Hungary
Tel. (+36) 1 429-3777 · Fax (+36) 1 429-4777 · e-mail: hotel@kempinski.hu

one of The Leading Hotels of the World®

Kempinski Hotel Budapest Rt. A társaság székhelye / Sitz der Gesellschaft: Budapest
Budapesti cégbíróság bejegyzés száma / Registergericht: Amtsgericht Budapest 01-10-041234
Igazgatótanács elnöke / Vorsitzende des Vorstandes: Dr. Szemenkár Erika. Felügyelő Bizottság elnöke / Vorsitzender des Aufsichtsrates: Dr. Arno Horn
Management: Kempinski Hotels S.A.
BNP-Dresdner Bank (Hungaria) Rt., Bp., Honvéd utca 20., H-1055 Pf. 47, H-1363 Bankszámlaszám / Kontonummer; 218-93050-205888, HUF: 13100007-00000002-05888009
Commerzbank Budapest Rt., Budapest, Szechenyi rakpart 8., H-1245 Pf. 1070 Bankszámlaszám / Kontonummer; 218-93311-1001601, HUF: 14220108-01601006

1021 KÜRTHY HANNA

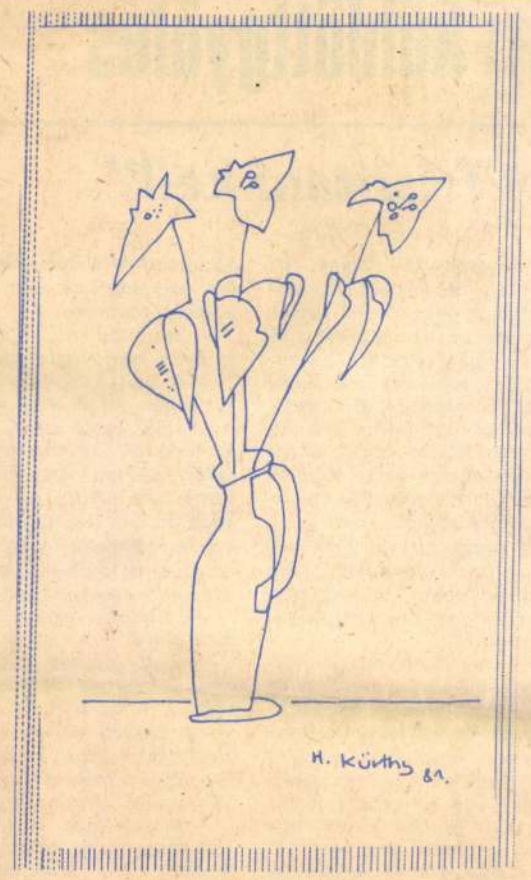

KURTHY HANNA építészmérnök, aki 1975-ben végzett a műegyetemen, s aki grafikusművészként egyre szebb sikereket arat, ezen a tavaszon ismét kiállít Franciaországban, Lassaytes-Chataux-ban. A kiállítást az első „Gral fesztivál" alkalmával rendezik május 29–31 között. Három fiatal francia művész munkáival együtt mutatják be itt Kürthy Hanna rajzait.

A fesztivál fő eseménye Cziffra György hangversenye (a világhírű művész nemrég járt Magyarországon, amiről a tévéből, sajtóból bizonyára mindenki értesült.)

Kürthy Hanna jelenleg Párizsban él. 1977-ben nyerte el a Cziffra-alapítvány ösztöndíját egy pályamunkával, így került ki. Az itt bemutatott rajzok közül kettő is a híres senlisi St. Frambourg templomot, a Cziffra-alapítvány épületét ábrázolja, ma már Liszt Ferenc auditóriumnak hívják. (Ez az a híres műemlék, amelyről a Cziffra házaspár televízióműsorában beszélt).

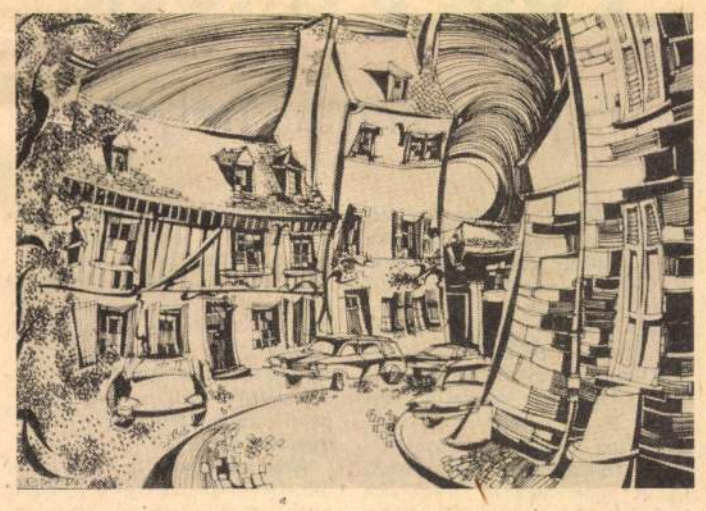

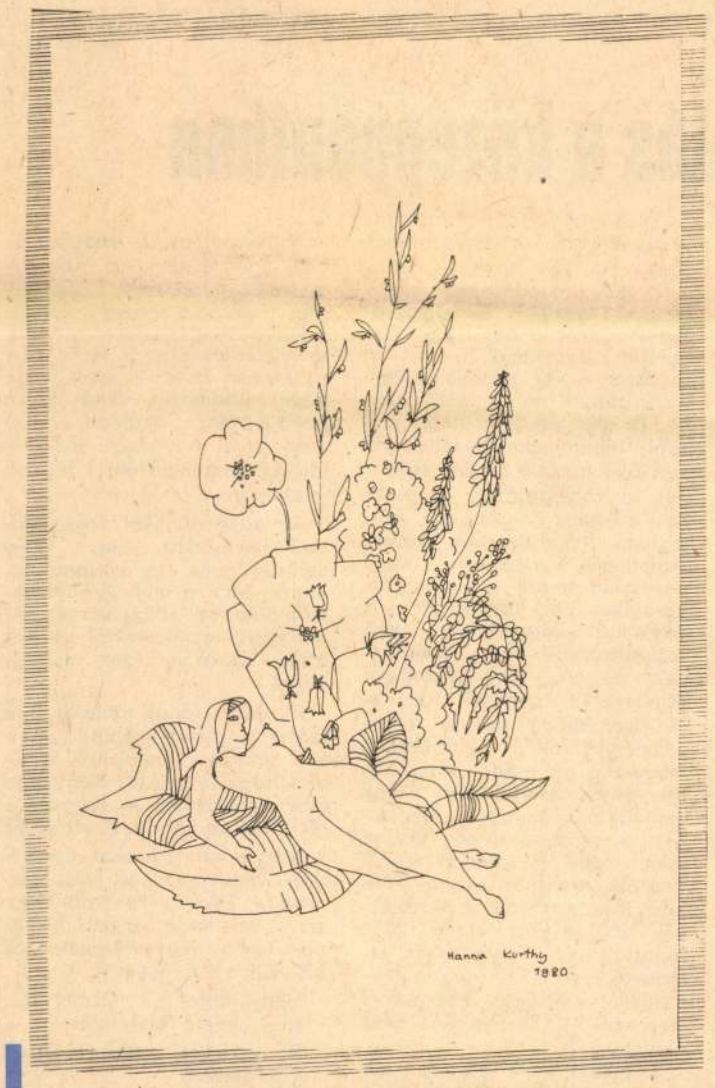

Hanna Franciaországban ment férjhez, kisfia született. Több kiállítása volt a Párizs környéki Senlisben, két egymást követő évben állított ki a párizsi Grand Palais-ban, s a második kiállítás után – szokatlanul hamar – megkapta a Grand Palais tagságát (pedig a tagság az ötödik kiállítás után jár).

Az összeállításban három 1977-es rajzán kívül legújabb munkáit láthatjuk.

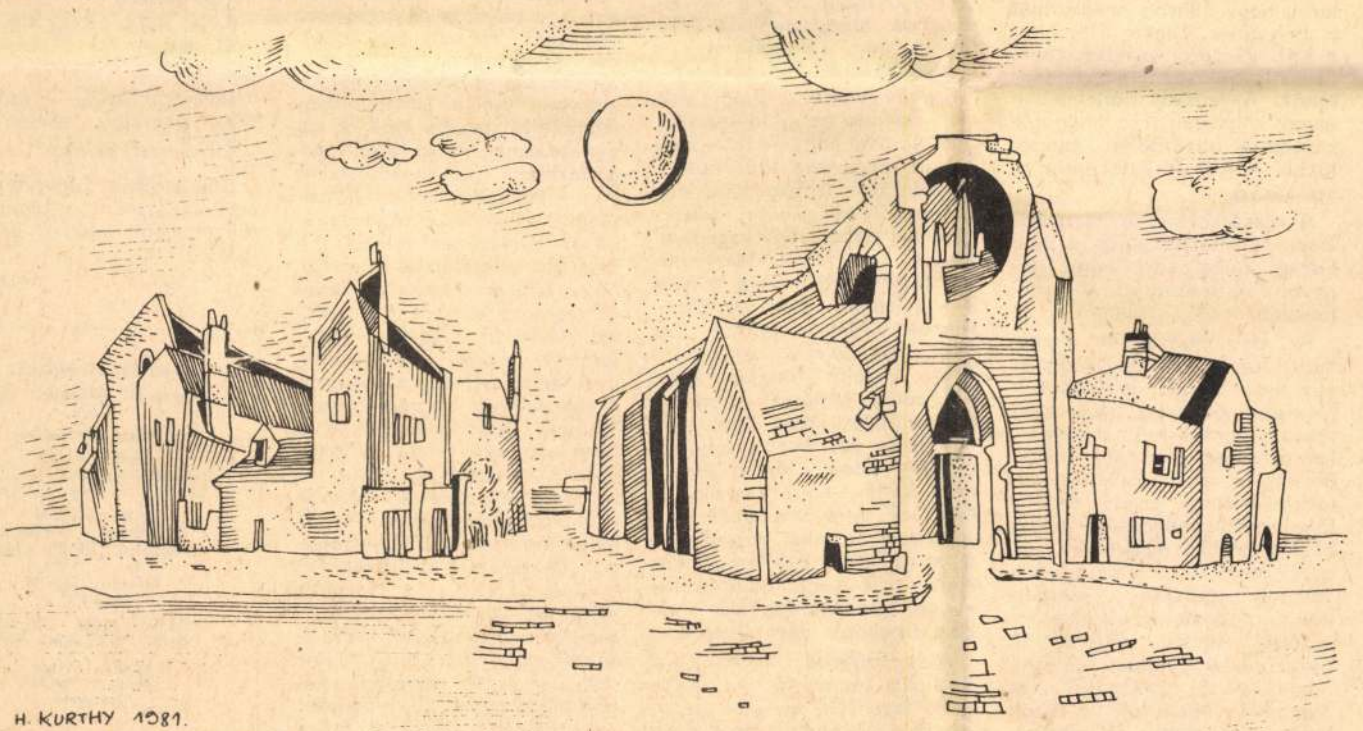

Öttusagyőzelmek

Remekül helytálltak a MAFC fiatal öttusázói a KSI nemzetközi ifjúsági versenyén. Már az első szám, a lovaglás kellemes meglepetéssel zárult, hiszen mindkét hibátlan teljesítmény MAFC-os versenyző nevéhez fűződik. Karafiáth és Sárkány biztosan ülték meg lovukat és 1082 illetve 1076 pontot gyűjtöttek. A harmadik versenyző, Meyer is jól lovagolt, így a csapat megnyerte az első számot. Úszásban Meyer remekelt, a második legjobb időt úszta. A lövészet sem múlt el MAFC-siker nélkül. Mikó jól összpontosított és biztos kézből „tüzelve" 195 körrel első lett. Csapatban a második helyet harcolták ki a fiúk.

A futás igazolta az előzetes várakozást. A kitűnő futóteljesítményre képes fiatalok elszántan küzdöttek, különösen Meyer tett ki magáért. Itt és az összetett versenyben is legyőzte vetélytársait. A csapat a futásban ugyancsak verhetetlennek bizonyult.

A chilei „Inti Tacora" együttes adott műsort a Könnyűipari Műszaki Főiskolán április 17-én rendezett uruguay-i szolidaritási esten, ahová a műegyetemen dolgozó uruguay-i fiatalok meghívására mentünk el. (m)

Fotó: Erdős

Megvolt a villamoskari ki

„Úgy gondoltam, hogy fr

A JÖVŐ MÉRNÖKE
1982 MÁJ. 3.
BUDAPEST, IX., Tűzo
Telefon: 138-068, 337-748, 349-728
MAGYAR HÍRLAP
MAGYAR

Aki nem sajnálta az egy forintot az Impulzus ez évi 4. számára, rögtön gazdagabb lett az idei küldöttgyűlés jól sikerült felkészülési anyagával is. A kari vezetőség ugyanis az újsághoz csatolva tette közzé a múlt évi munkájáról szóló beszámolóját, és az előző küldöttgyűlés határozatát. A mintaszerűen szerkesztett anyagban helyet kapott még az évfolyamok értékelése és a jelölő bizottság beszámolója, valamint a kari vezetőségitag-jelöltek – első ízben fényképpel ellátott – jellemzése.

Elég volt ez utóbbiba belepillantani, s máris látszott az idei választások fő újdonsága, a „szokásostól eltérően" nem Gönci János a titkári cím várományosa.

Erről beszélgettünk a küldöttgyűlést megelőzően a leköszönő titkárral:

– Idén miért nem vállaltad a jelöltséget?

– Már tavaly sem akartam vállalni, úgy gondoltam, hogy frissítésre van szükség. Az új ötleteimet addigra már kiadtam magamból. Azután mégis maradtam egy évet, mert azok, akiket akkor alkalmasnak gondoltunk a kari titkárságra, nem vállaltak. Végül is nem jött ki rosszul, mert lehet, hogy az ideális idő, amit itt el szabad tölteni – figyelembe véve az egy év betanulást is – körülbelül három választási ciklus. Ezután már előjön a rutinból végzett munka, meg egy bizonyos „felelőtlenség" – itt arra gondolok, hogy ekkor már egyes dolgok nem annyira fontosak, mint a legelején. Ezért is próbáltam az utolsó évre jobban odafigyelni – ezalatt úgy érzem, másfélszer annyit dolgoztam, mint addig, nehogy kiengedjek.

– Miket tartasz a legfontosabbnak az elmúlt három év alatt a szervezet tevékenységében előjött új elemek közül?

– Fontos változást jelentett, hogy a munkánkban előtérbe került a szakmapolitikai tevékenység és az érdekképviseleti munka, s ezek kapcsán a politizálás terén eljutottunk a politikáról való beszélgetéstől az érdemi véleménynyilvánításig. A döntéshozatalban való részvétel kari szinten megoldott, s egyes esetekben már az évfolyamokat is sikerült bekapcsolnunk ebbe a folyamatba. S ha már a karnál tartunk, itt legfontosabb eredményeink a régebben „új"-nak nevezett értékelési rendszer bevezetése, az állami és KISZ-vezetés közötti együttműködési megállapodás, a most kialakuló „oktatók hallgatói véleményezése", s az újra kikristályosodó képviseleti rendszer. Mindent együttvéve úgy érzem, megfelelő szintű munka folyik a karon, rendeződött a kollégium és KISZ közötti kapcsolat is, valamint a dolgozói és hallgatói terület közeledett egymáshoz.

– S az ösztöndíjrendelet?

– Ezt mindennapi munkánk szempontjából nem tartom olyan lényegesnek, m... előbbieket, de ennek is ... van a maga jelentősége. Is... reteim szerint ez volt az első alkalom, hogy országos államigazgatási szervezet eltekintett a saját javaslatától, s magáévá tette a KISZ alternatíváját. Sajnálatos módon ennek a saját információs csatornáinkon sem tudtunk megfelelő nyilvánosságot teremteni.

– Ez idáig nagyon szépen hangzik, de gondolom, nem ment ilyen simán, mi volt például számodra a legtanulságosabb kudarc?

– Az nem is annyira kudarc, mint inkább egy keserű felismerés. Másfél éve voltam titkár, amikor rá kellett jönnöm, hogy itt minden eredményt újra és újra ki kell vívni. A szervezetnek van egy jelentős feleljtési hajlama, s így ha sikerül egy viszonyt rendezni, vagy egy véleményt elfogadtatni, eltelik egy év, jönnek az új emberek és kezdhetünk mindent elölről.

– Akkor indult a tantervreform, amikor titkár lettél, s most – amikor abbahagyod – érkezett a finiséhez. Nyugodt lélekkel távozol?

– Igen. Ezt a reformot félig-meddig a KISZ kezdeményezte. Annak idején egy kari tanácson – mint KISZ-képviselő – éppen én álltam elő először ennek a szükségességével. A KISZ-es vélemények képviseletének hatékonysága felől nyugodt vagyok – úgy érzem, ez van már olyan jó és személyes ... – A kari ... zetőség véleményét, majd a tárgyleírások nyomdából való kikerülése után alakítja ki, az alapszervezetek véleményének figyelembevételével. De eddigi információim alapján úgy tűnik, hogy a sok eredmény mellett az új tanterv számos kérdésben eltér az alapvető elképzelésektől.

– Lehetnek ennek módszerbeli okai?

– Igen. Ma már világos előttem – ami annak idején nem volt –, hogy például nem lett volna szabad előre külön alaptárgyi bizottságot létrehozni, de legalábbis nem a szak tantervének első körvonalazása előtt.

– Most, hogy a titkárságot abbahagyva az oktató munkád mellett több időd lesz, mivel fogod eltölteni?

– Még egy évig tagja maradok az Universitas KISZ-bizottságának, ezalatt gondolom, sokat fel tudok használni a három év tapasztalataiból. Ha nem lesz választott funkcióm, utána abbahagyom, mert nem egészséges, hogy olyan valaki lássa el ezt a feladatot, aki nincs benne a mindennapi mozgalmi életben. Most legfinkább egy hosszabb regenerálódási időre van szükségem, s arra, hogy tanuljak meg olvassak, mert erre az utóbbi időben nem sok lehetőségem volt.

Pop, s a rock

Fejbe kólintás helyett

Alakulóban a Rock-Kontroll stílusa. A még oly hatásos, agyig hatoló dübörgések mellé összecsipegettek egy kis jazzt, ska-zenét, s nyakonöntötték valami színpadi szósszal. Három énekessel dolgoznak, ketten szaxofonoznak, ketten szólógitáron játszanak, van dobos és orgonista.

Csodák csodája a Kontroll-főzet emészthetőnek bizonyult. Talán, mert sikerült túltenniük magukat a manapság divatozó rock-közhelyeken, talán csak a klasszikus-szeretők, a tehetség és a szorgalom találkozott ismét e nyolc ember munkájában.

Zenéjük sokfélesége különösen egy nagyobb teremben, természetesen tűrhető akusztika mellett, élvezhető. Sajnos a Bercsényi ebédlőjében legföljebb jóízűen falatozni lehet, de zenét élvezni? Sokan találgatták, hogy az elkóválygott hangoknak hol lehet a helyük (szégyen és csoda egyben, hogy a maga idejében világelső Syrius, itteni koncertsorozatával lett idehaza népszerű). A terem végére szorult színpad sem tette lehetővé, hogy az RK kibontakozhasson. A zenéhez jól illeszkedő díszleteiket sem volt hová tenniük. S bár órák hosszat próbálta beerősíteni a termet a népes „technikusgárda", igazán mégsem sikerülhetett. (Apropó: öröm látni, hogy egy amatőrtársulatnak ennyien segítenek ingyen, van ki kezelje a reflektorokat, van ki állítson a hangszereken).

A szövegek – feltéve, ha érthetők, és ez ezúttal nem az énekesek hibája – egy-egy ötletre épülnek, mégsem közhelyek. Néhány mondatosak, nem nőnek túl a zenén, de nincsenek is mélyen alatta.

A látvány, a zenét kísérő ötletek sora is éppily jól illeszkedik a produkció egészéhez. Látszik rajta a munka, a három énekes mozgása spontán, de összehangolt – és ez nagyon nagy szó egy föltörő együttes esetében.

Akik sajnálják a K régebbi fejbe kólintós punkabb stílusát, azok ne felejtsék el, hogy az a zene legfeljebb elemi érzések tükrözésére alkalmas. Bár ezeknek az alapemócióknak olykor szinte megtisztító, nemesen egyszerűsítő hatásuk lehet, ilyen zenét játszani éveken keresztül több mint fárasztó, unalmas. Sajnos a K tagjainak zenei tudása nem teljesen egyenértékű. Csaba, a gitáros, fejjel kimagaslik közülük, de például partnerének a másik gitárosnak, gyakran megbicsaklik a keze.

A koncert szokásos kísérőfilmje, az egyik énekes, Müller Péter Iván diplomamunkája, sovány sztori-alapra font ötletfüzér. A hangfalakon át közvetített szöveg sokszor volt érthetetlen.

M. Miksa

A szociális támogatás a középpontban

A stúdió már az első percekben meggyőzte a küldöttgyűlés résztvevőit a kulturális ismeretterjesztéshez fűződő elkötelezettségéről. Jóvoltukból megismerkedhettünk a DIVSZ-induló mindhárom versszakával, amiből az utolsó kettő (a szakaszok közti szünetekben már-már székeket érintő fenekek a bizonyíték rá) sokunknak meglepetés volt.

A kultúrélmény után, a mandátumvizsgáló bizottság elnöke – mintegy 80 százalékos részvétel mellett – megállapította a küldöttgyűlés határozatképességét.

Már a küldöttek megjelenési aránya előrevetítette – amit már a politikai tanácskozáson is tapasztalhattunk – az elmúlt év viszonylag sok megszólalási lehetősége csökkentette az ilyen fórumok „drámaiságát". Aki nagyon el akart mondani valamit, az a közelmúltban megtehette, így ez alkalommal sem lehetett, nagy, éles vitákra számítani.

Még a beszámoló szóbeli kiegészítése előtt, a küldöttgyűlés szomorú kötelezettségének kellett, hogy eleget tegyen. Elfogadta a kari vezetőség és a kollégiumi KISZ-bizottság javaslatát, hogy állítson emléktáblát a helyszínen Lenkei Tibornak, a KKB síbaleset következtében, Csehszlovákiában elhunyt titkárának. A felhívás értelmében ennek költségeihez a hallgatók következő almatábori keresetükből 10–10 forinttal járuljanak hozzá.

A későbbiekben a hozzászólások és válaszok során a több kisebb téma közt négy nagyobb kérdéscsoport körvonalazódott.

Az első hozzászóló, Korcsmár Tamás (II. H.) rögtön egy ilyen témába kezdett, történetesen az orosz nyelv tanításába, pontosabban ennek sikertelenségét ecsetelte. – Már amennyire ez a kellemes stílusgyakorlatnak induló, de aztán kemény önégetésbe fulladt hozzászólásból egyáltalán kiderülhetett. Az e témában következő hozzászóló, Gergely Zoltán finomította az elképzeléseket, amikor differenciált orosz nyelvi oktatást igényelt, mondván a „táltosok" és „fontolva haladók" között nyolc év alatt felhalmozódott tudásbeli különbségeket figyelembe véve irreális azonos tematikával, azonos követelményeket állítani. Az eddigi módszer a leggyengébbeket – akikkel az alapoknál kell kezdeni – nem ösztönzi semmire, mert hiányosságaik miatt maximális programjuk csak az elégséges lehet. Későbbi válaszában a kari titkár, amikor az orosz nyelvre tért ki, megemlítette, hogy idén volt az első olyan év, amikor a hallgatók az első félév után választhattak, 3 vagy 5 féléven át akarják tanulni a nyelvet. Természetesen a két tematika eltér egymástól és az 5 féléves oktatásban magasabb célokat tűznek ki. A hozzászólásokban említett orosz nyelv iránti érdektelenséget cáfolni látszanak az idei eredmények, miszerint 120-an választották az ötféléves formát.

Várkonyi Béla (I. B.) hiányolta a beszámolóból a kari vezetőség költségvetésének ismertetését. A kari titkár válaszában erre is kitért, tételesen felsorolta az idei 89 ezer forintos keret elosztásának tervezetét. Arra a megjegyzésre, hogy ennyi pénz egy ekkora szervezethez nagyon kevés, emlékeztetett, hogy az előző évi 88 ezer forintból csupán 44 ezer 900 forint fogyott el, elsősorban azért, mert az évfolyamok nem költötték el a rendelkezésükre álló összeget.

Szintén Várkonyi Béla volt, aki hiányolta az új tanterveket, attól tartva, hogy – a rendelkezésre álló rövid idő miatt – megvitatásuk kapkodásba fog fulladni. Telkes Zoltán dékánhelyettes válaszából megtudtuk; a tantervek a tárgyleírások társaságában még mindig az egyetemi sokszorosítóban vannak. Mint mondotta, az ilyen terjedelmes anyagokat (200 oldalas nagyságrend!) rendszerint háttérbe szorítják, például mióta ezek bent vannak, már két Impulzus jelent meg. – Gönci János éppen ezért kérte, hogy legyen a KISZ-nek ideje szeptember közepéig kialakítani véleményét, mivel ez ebben a félévben már nem látszik megoldhatónak. Javaslatára a küldöttgyűlés végéig tiltakozás nem érkezett.

A legnagyobb témának a szociális támogatás új rendszere bizonyult, melynek gerincét Horváth István (azóta a kar KISZ-titkára) szóbeli beszámolója adta. Amit, tanulva az ösztöndíjviták tapasztalataiból, rögtön a régi rendszer hibáinak, ellentmondásainak ismertetésével kezdett. Ez elengedhetetlen volt ahhoz, hogy egy nyelvet beszéljünk, s az új rendszer egyes elemeinek hatását tudjuk mihez viszonyítani. A régi rendszer legfontosabb hibái: nem a tényleges szociális helyzet szerint mérlegel, a támogatások jó része halmozottan (legtöbbször kollégiumi elhelyezéshez kötve) jelentkezik, irreálisan nagy ugrásokat mutat a kategóriahatárokon, a tárgyiasult és értéküktől függetlenné vált szolgáltatások nem ösztönöznek ésszerű felhasználásra. Mindezekkel szemben az új rendszer alapgondolata a jövedelemszintek kiegyenlítése, mégpedig oly módon, hogy értékarányos szogáltatási árak mellett a támogatás egy... helyen a pénzbeli támogatásban jelentkezzék. Az eredeti elképzelések szerint ez az egy főre jutó jövedelemnek a vidékieknél 3200, a városiaknál 2200 forintra való kiegészítését jelentené. (A különbség a lakhatási költségek eltéréséből származik.) De ennyi pénz nincs!

A minisztérium közlése szerint ő, a teljes kompenzációhoz szükséges, minden egy forinthoz (pontosabban helyett) 65–75 fillért tud adni. Ez végeredményben annyit jelent, hogy számottevő javulás csak az albérleteseknél, és az alsó kategóriákban fog bekövetkezni, míg a kollégistáknál az V. kategória teteje és a VI. kategóriások kifejezetten rosszul járnak. Ha figyelembe vesszük, hogy nálunk viszonylag kevés az alacsony kategóriás albérletes, felvetődik a kérdés: Egyáltalán ki jár jól? Ehhez érdemes megnézni, hogyan változik a jelenlegihez képest a szétosztható pénz mennyisége és hova vándorol. Eddig 86 millió forintot osztottak ki, ehhez jön az idáig étkeztetésen keresztüli közvetett támogatás 140–150 millió forint, az ösztöndíjemelésből ide kerül 70 millió forint és a „60" forintok, ez összesen olyan 380 millió forint lehet. A többlet elsősorban az olyan kisebb, eddig háttérbe szorított intézményekhez vándorol, akiknél például sok az albérletes, mert nincs is kollégium a városban. Vagyis, amiért nem lehet lényeges általános javulásra számítani az az összpénz kicsinységén kívül – az intézmények közötti elosztás változása, mely a korábbi igazságtalanságokat hivatott kiegyenlíteni. De van jelentős elszívó réteg az egyetemen belül is, azok, akik eddig valamilyen okná fogva (sorbanállás, órarend, stb.) nem ettek a menzán, most új támogatásigénylőként fognak jelentkezni.

Az ösztöndíjakkal kapcsolatban felvetődött még, hogy szükség lenne egy nyilvános fórumra, ahol a minisztérium beszámolna az ez ügyben végzett pénzügyi manőverekről, vagyis arról; honnan, hova, mennyi, mire?

Itt Gönci János rántotta le a leplet a nyitott kapuról, amikor közölte: a budapesti KISZ-bizottság Universitas Bizottsága már határozatot is hozott erről 1982. január 1-i határidővel.

Még a választásokat megelőzően került sor egy jeles eseményre, éveken keresztül végzett kiemelkedő munkájuk elismeréseként négyen kaptak KISZ KB-elismerést, úgymint:

Hegyi Katalin – Kiváló ifjúsági vezető kitüntetés,

Deák László – Aranykoszorús KISZ-jelvény,

Fehér Béla – KISZ KB dicsérő oklevél,

valamint

Menyhárt Zoltán – az Impulzus veteránja szintén KISZ KB dicsérő oklevél.

(Megjegyzés: Legújabb információink szerint a tantervek és tárgyleírások kijöttek a nyomdából.)

– kajó –

JÖVŐ MÉRNÖKE
A Budapesti Műszaki Egyetem lapja
Felelős szerkesztő:
Salgó Rózsa
Szerkesztőség Budapest, XI. Műegyetem rkp. 3. 1111.
Telefon: 452-565
Hírlapkiadó Vállalat Budapest, Blaha Lujza tér 3. 1959
Telefon: 343-100 336-130
Felelős kiadó: Till Imre
82. 1645. Veszprémi Nyomda
Felelős vezető Danóczy Balázs igazgató

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 349-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE

1982 MÁR 2 0.

K

KÜRTHY HANNA

1021

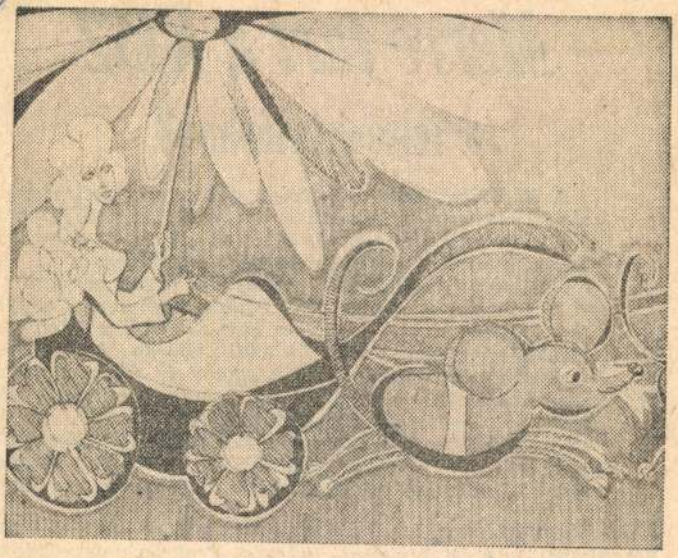

Kürthy Hanna rajza

Merre tart a KISZ
a felsőoktatásban?

A KISZ Központi Bizottsága ebben a félévben napirendi pontban foglalkozik a felsőoktatási KISZ-szervezetekben folyó munkával. Ilyen átfogó értékelés 1966 óta nem történt a réteg mozgalmi tevékenységről. Az előterjesztést a KISZ KB „széleskörű vitára bocsátotta". A KB intéző bizottsága által kiadott vitaanyagot (Egyetem, ifjúság, KISZ — Merre tart a KISZ, a felsőoktatásban?; Az egyetemi, főiskolai ifjúság helyzetének fontosabb jellemzői) a KB egyetemi és főiskolai tanácsa (EFT) írta alá. A BME-n, a vitát előkészítendő, március 9-én KISZ aktíváértekezletet tartottak. Az aktíváértekezlet „jegyzőkönyvrészlete" érdekes lehet azoknak is, akik ritkábban találkoznak az ifjúsági mozgalommal, nem szoktak különböző tanácskozásokra járni.

Dr. Váradi János, a KISZ EB titkára: Az a cél, hogy mélyebben megismerkedjünk a

zik az anyagból az aktivistaképzés. Professzionista képzés kéne. Meg kell tanulni: hogy

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE

1982 MÁR 26

1021

Tavaszváró

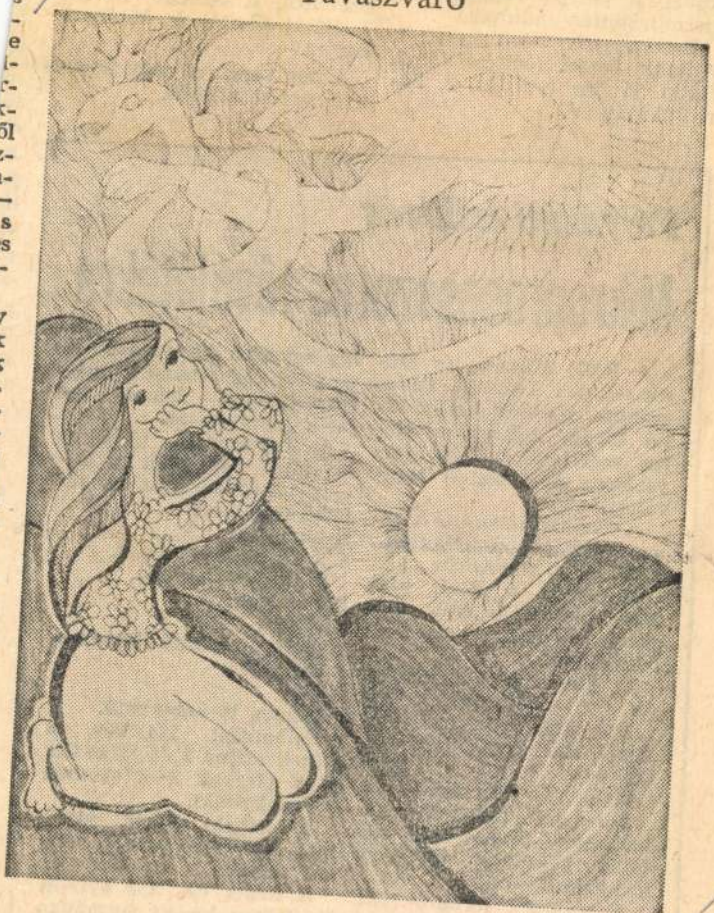

KÜRTHY HANNA

Kürthy Hanna rajza

a, tek ide 3 ezer kilométer távol- tehát a fülkéből ki kellett köl-

Pályázati felhívás

Mikroprocesszoros tévéjátékra

A BME Műszer- és Méréstechnika Tanszék Tudományos Diákköre pályázatot hirdet mikroprocesszoros vezérlésű tv-játék tervezésére és kísérleti megvalósítására.

A rendelkezésre álló hardware leírását mellékeljük.

Pályázati feltételek:

Pályázhat a BME bármely hallgatója vagy dolgozója, egyénileg vagy kollektívában.

A pályázat kétfordulós. Az első fordulóban a tervezett játék felhasználó leírását, szabályait kell beküldeni.

Határidő: 1982. április 30.

A második fordulóban lehetőséget biztosítunk néhány beküldött játéktery megvalósítására.

A második forduló 1982. szeptember 30-án zárul.

A pályázaton legjobb eredményt elért hallgatókat a tanszék jutalomban részesíti.

Így egyetlen kártya lehetővé teszi egy standard mikroszámítógép színes tv-játék létrehozását.

A felhasználó (játékos) oldaláról nagyjából a következőképpen fest a tv-játék-rendszer:

Bemenetek:

2 db potenciométer,

2 db nyomógomb.

Kimenetek:

hang

(programozható hangmagasság),

kép

(szines tv-képernyő).

Felbontás: 184×269, a színek száma 2×8 (a háttér és a tárgyak 8—8 színben definiálhatók).

A színek: fehér, piros, kék, lila, zöld, sárga, türkiz, fekete.

A képet egy 256 byte-os RAM-ban kódolt formában lehet beállítani. Ha a RAM tartalmát programmal nem változtatjuk, a kép statikus,

MAGYAR HÍRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 DEC 29
A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest
Kürthy Hanna

szám is. De köszönettel tartozunk — Perge — Lovas György.

1021

KÜRTHY HANNA TB.

hogy a kimondott, az írott szónak súlya van, jelentősége van, főleg, ha azt nagyon sok embernek mondjuk. Hogy nemcsak jogaink vannak, de kötelességeink is. Hogy értékes, komoly munkát csak megfelelően alkotó, politikus légkörben lehet végezni. Ez utóbbit meg kell tanulni a szerkesztőségben éppen úgy, mint másutt.

Ezekért az élményekért köszönet a szerkesztőnek s azoknak, akik figyelemmel kísérték munkámat, biztattak (mert ilyen is volt jócskán) és bíráltak.

Egyébként V. éves építőmérnök (vízépítő szakos) hallgató vagyok, ha mások is úgy akarják, 1974-ben diplomázom.

Koltay Gábor

azt 50 év múlva nem mondhatnám el. Ezért most minek mondjam el?

Egyébként az életnek akkor van értelme, ha van célja. Az élet célja pedig az, hogy legyen értelme. Erről ennyit.

Kormányos György Elek

ség veleme
csak ki k
kezünket.
búlni a pa
ság meleg

Ha megc
tanulság. E
rendelkezé

tana mindenkinek megjegyezni: a másik sem hülye!

Kormányos Györgynek sok helyen igaza van a cikkben. De átkozottan nagyképű! Megjegyzi: Én figyelek, miközben írok (nem ám, mint te!). És nem veszi észre, hogy Katáng cikke a zenekar gólyabulin nyújtott produkciójáról szól, és nem általában a zenekarról. Ehhez még: az én kedélyemet utólag nem rontja az, mit mondanak arról, hogy milyen volt a zenekar. Annál is inkább, mert nem erre koncentráltam elsősorban. De ha eddig mindenben egyetértettem volna is, mihelyt megtudtam, hogy az egész cikk a zenekar felkérésére készült, kritikusabban fogadtam megállapításait.

JÓL JEGYEZZÜK MEG, a másik sem hülye! (Az olvasó sem!) Nem lehet orránál fogva vezetni! Gondolatainkat tisztítsuk meg a belső ellentmondásoktól! Igazunkat így kevesebb kétellyel fogadják!

Remélhetőleg Borsos Miklós egyetemi dolgozó kezét is a jó szándék vezette, mikor tollat ragadott. De a profi ökölvívókhoz való hasonlat sántít. Hol az ellenfél? Ki akar kiütni kit? Katáng hozzászólása ugyanis nem Török Árpád, hanem cikke, helyesebben cikkének egyes megállapításai ellen irányult. Szó sincs itt ellenségeskedésről, annál is inkább, mert mindkettőjük célja közös: a lap színvonalasabbá tétele, amihez viszont viták nélkül eljutni bajos.

Több vagyunk, de hát a vizsgaidőszak...

Új-ság ir

Sokat panaszkodunk arra, Mérnökében kevés az aktuális De ki győzné felsorolni az öss ért (néha jogos) kritikát! Igyel leges dolgokból lefaragni, a pótolni. Ez utóbbihoz — igaz, kar problémáit tekintve — jel nyújt egy most „életre kelő", v Germán Pistát, az építőipari lős szerkesztőjét a nehézségek faggattam. Kevés egyelőre az a problémák is voltak; a lap mé A fő irányvonal: élmény legy Rövid, tömör hírekből álljon, h hogy el is olvassák! Az aktua döntő: nem véletlenül döntöttel cím mellett. Tánköri és egyet

Akár hiszitek, akár nem hiszitek

EGY HÓNAPON BELÜL MEGJELENIK A MEGFAGYOTT MUZSIKUS

MINDEN ELŐZETES melléírás, elírás ellenére nem a ködös, távoli jövőben, hanem már januárban készen áll a jégbe dermedt zenész az olvasásra.

A Megfagyott Muzsikus nagyszerűen van hibernálva, hiszen már 1898-ban létezett az árchitektusok, az inzsenérek és a mobilisták nagy örömére.

Az 1973-as kiadást az architektorok írták, rajzolták, szedték-vették össze. A tartalomról annyi az értesülésem, hogy igen magas színvonalon képviseli a muzsikustársadalom kvintesszenciáját.

A példányszám az előzetes becslések szerint kétezer lesz, már biztosítva hiánycikk voltát.

»*«

EGY A RÉGIEK közül, mert egy újszülöttnek... stb.

Néró halálának igaz története:

A császár intésére széthúzták a hatalmas függönyt. A várakozók tömegén a csodálkozás moraja futott végig. Néró diadalmasan körülnézett, teleszívta tüdejét levegővel úgy, hogy alacsony, kövér termetén megfeszült a tóga.

— *Lépjetek beljebb, római elöljárók! Tekintsétek meg korszakalkotó művemet!*

Az elöl állók között mozgolódás támadt, a hátsó sorokban állók ágaskodni kezdtek. Pisszegés hallatszott.

— *Mit mond?* — kérdezte Fabius Quintilianus, aki tudvalevően nagyothallott. Talán éppen ezért vált szónokká. Papinius Statius, aki melletté állt, közel hajolt hozzá, és a fülébe ordította:

— *Azt mondja Néró, hogy megint alkotott valami istenit.*

— *Azistenit* — motyogta Fabius.

A tömeg beözönlött a terembe és körülfogta a hatalmas asztalt. Néró folytatta:

— Polgártársaim! Alig pár napja még, hogy elült égő városunk fekete füstje, és az éltető nap ismét ránk szórja sugarát. Éjt nappallá téve dolgoztam a város újjáépítésének tervén, amit most elétek tárok! Ez a makett az új Róma, a porból a fény felé forduló város képe! Ezek itt a részletes tervek. A széles, nagy házak mögött parcellázott szalagok, a rabszolgák földje. Praetorok és konzulok, de különösen ti, questorok, a pénz- és építésügyek intézői, alaposan tanulmányozzátok tervemet!

A vendégek megfeledkezvén a császár jelenlétéről, megrohanták a terveket. A vitatkozók zaja betöltötte az udvart.

— *Ciki dolog ez* — mondta Seneca.

— *Bundát sejtesz?* — kérdezte Lucanus, Seneca unokaöccse.

— *Azt, jók ezek a tervek. Nem hiszem, hogy Néró csinálta.*

Valerius Martialis, az epigrammaköltő már szavalta is legújabb szerzeményét.

„Ez az új Róma terve, meg van vele minden mentve."

Csak az aedilis, az építési ügyek igazgatója hallgatott. Spontán és egyszerre szakadt fel a kiáltás: „Éljen Néró, a mi isteni császárunk!"

S a császár kipirult arccal állt. Szeme könnybe lábadt, s csak mikor negyedszer dobták fel, kezdett tisztulni látása.

— Tegyetek le, drága barátaim! Az én személyem itt mellékes! Nem tehetek róla, hogy isteni származásom minduntalan előjön — majd ismét szilárd talajon állva a sötét szemüveges komoly férfihez fordult:

— *S te, aedilis, tervem fő bírálója, mit szólsz?*

Pillanatok alatt csend lett. Ha egy légy erre járt volna, hallani lehetett volna zümmögését. Egy ideges praetor nem bírt magával:

— *Éljen az isteni Néró isteni terve!*

Az aedilis megsimogatta kopaszodó tarkóját és kimérve minden szót, lassan megszólalt:

— *Ügyes vagy, Néró. Jó a terved. De próbáld meg áttervezni az egészet hatszor hat méteres KGST-modulrendszerbe! Hiszen így egyetlen ETI-gerenda sem használható! Kérj gyártmánykatalógust, és ha kész vagy, üzenj!*

Néró sírva fakadt. Átrohant a szomszéd szobába. Mire a többiek utolérték, ő már kardjába, terve pedig dugába dőlt.

Hogy épült Róma mégis újjá? Mindent én sem tudhatok.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-968, 337-748, 340-724

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

Kürthy Hanna
1021

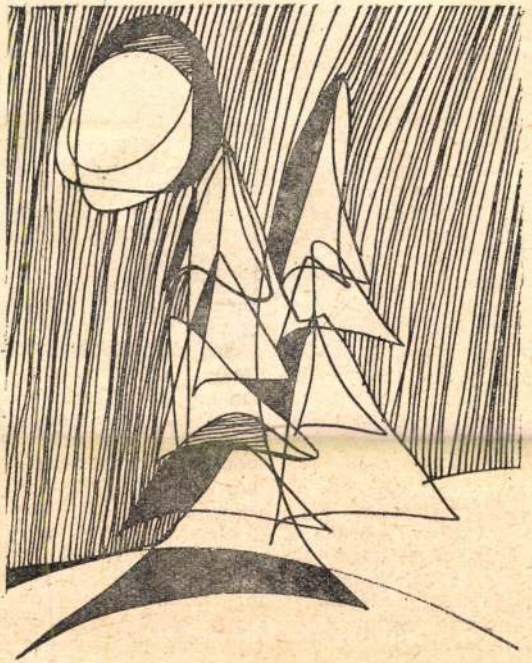

KÜRTHY HANNA RAJZA

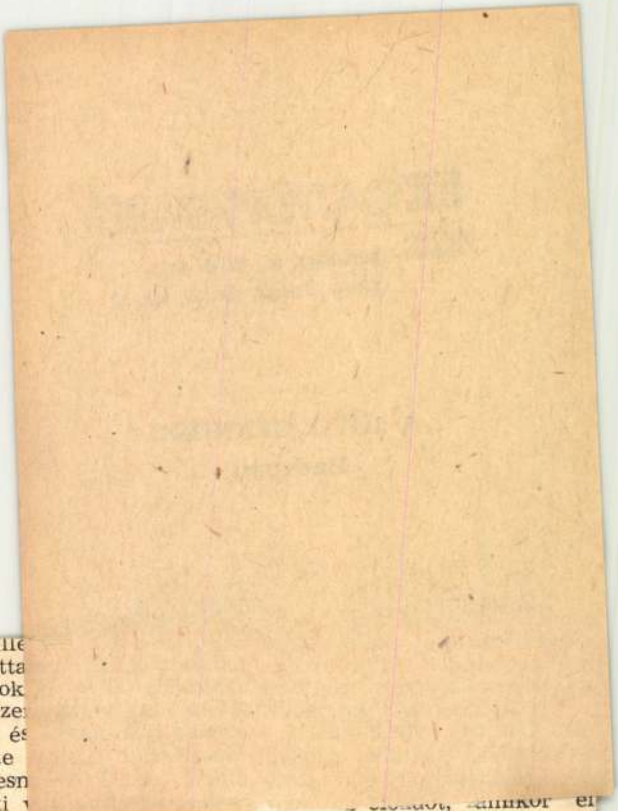

sulását ille
lam látotta
indulhatok
gel népsze
körében, é
len lenne
ban keresn
mindenki
amivel elfoglalnatja magát, például számítási feladatot, regényt, kártyát, mások alkalmilag szerzett kockás papíron amőbáznak vagy jobb híján beszélgetnek egymással. A népszerűtlenség oka az évek során szerzett rossz tapasztalatok összegződése. (Kezdetben a felsőbbévesek alkotta „közvélemény" hangja adja az alapinformációkat). Ha az ember csak annyit tud egy előadásról, hogy nem érdemes rá elmenni, de kötelező, akkor abból egyenesen következik a passzív, sőt destruktív részvételre való hajlam. Mindezen tudna segíteni az előadás tartalmas, célszerű tematikája, az előadó lebilincselő, élményt adó közlésmódja. Sajnos, bebizonyosodott, hogy a TO szervezői és lebonyolítói egyik

mondom, hogy ő a kétszer 4
perces tematikát időben alapo
san lerövidítette és csak a „lé
nyeget" emelte ki, hanem arr
akarom felhívni az illetékese
figyelmét, hogy ez úgy, ahog
van, nem megy.

Ne kényszerítsék szegén
előadót arra, hogy kilencve
percen át túlkiabáljon egy né
hány száz fős zsongó, figyel
metlen hallgatóságot, hogy ez
még jókedvvel is csinálja.

Az a véleményem, hogy cél
szerű lenne részletes vizsgá
lat tárgyává tenni a fent
problémákat. Én csak a prob
lámafelvetést vállaltam ma
gamra. De őszintén remélem
hogy a további vizsgálódás
megteszik helyettem azok
akiknek az egyben munkakör
feladatuk is. Vagy az lehetne

Káldy Lajos

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 OKT 27
1973 OKT 27

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

Kürthy Hanna

csendesen elbúcsúzik egy göröngy.
Halk koppanás, a szorongatott jégdarab,
mint esni kívánó
márgarög, kiolvadva kezemből, fagyott úton
tovagörög.

1021

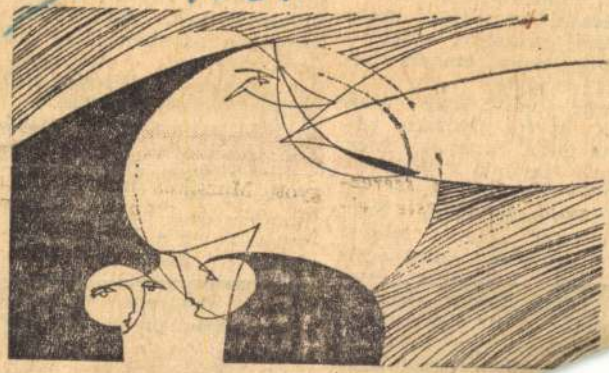

KÜRTHY HANNA RAJZ

nek forga
rta, kezd
ől a nálu
Éjszaka sz
bi Gérar
Gérard P
nemcsak
katársi
nagyon r
rátság is f

René Clair-t már csak azért is fel akartam keresni, mivel mind a ketten tagjai vagyunk a Patafizikus Kollégiumnak. Ó, mint Tran cendens Satrapa, ar gen magas rang, é mint úgyneve os Levelez alacsony h zobája ttam tori

kötet vaskos kéziratát.

Találkoztam még *René de Obaldiaval*, a kitűnő színműíróval, akinek *Vadnyugati szél* című komédiáját igen nagy sikerrel mutatta be a Pécsi Nemzeti Színház, és akinek egy avant-garde hangjátékát nemrégen vette fel fordításomban a Magyar Rádió.

Goy Foissy már a repülőtéren várt és két hét után vissza is kísért oda. Őt nem kell bemutatnom;

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

Kürthy Hanna

1973 OKT 27

Virág

1021

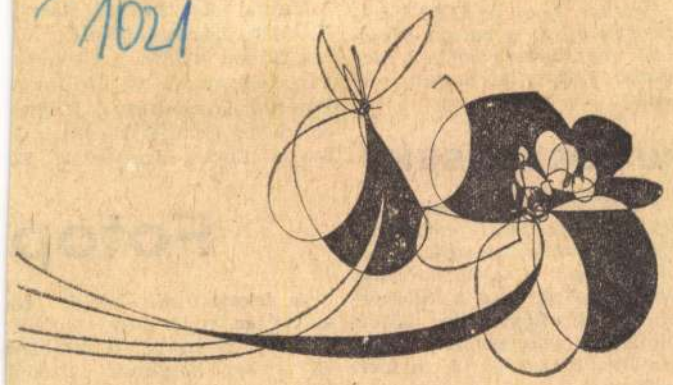

Kürthy Hanna rajza

Közisme
800 laká
év végé
készül.
sasház.

Érdek
leti üzle
tások m
gasabb
ben.

HUMORVERSENY

A KISGÉGE, a Münnich kollégium naponként megjelenő 1 példányos háziújsága a közelmúltban humorversenyt hirdetett. A verseny a különféle szakok képviselői között folyik és úgynevezett rajzos humorra terjed ki. A legjobb „pályamunkákat" nemcsak a KISGÉGE, hanem lapunk is ismertetni, illetve közölni fogja.

Körmöczi Ernő, Sokorai László Szabó Endre, Szepesvári Fe

Fotop

A fekete-fehér képek be adása és nyilvános zsürizés október 29-én a V/1 klubbar 18 órakor kezdődik. Szemé lyenként beadható 10 db 18×24 cm-es fotó.

November 5-én diapályázatot rendezünk, szintén a V/1

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 AUG 17
1974 AUG 17

Magyar Hírek

1021 Kürthy Hanna

Kürthy Hanna illusztrációja

ket kavar
a távolság
nekifeszülé
érik. A tá
már moso
csak tíz r
csak ki ke
úsztak. S
tíz méterre, és percek múlva is tíz méterre, mintha állnának a vízben.

— Kicsit meg kell húzni — mondta lihegve a fiú, és megkeményedett az arca.

Beletemették fejüket a hullámokba, és nagyokat húztak a karjukkal. Némán és kitartóan úsztak. Csak ötven-hatvan méter után meredtek újra a labdára, s riadtan látták, hogy a távolság nőtt. Hiába erőltették a lábukkal is a tempózást, a labda egyre messzebb táncolt előttük. A lány néha már úgy érezte, hogy a látóhatáron forog, mint egy hűlőben levő égitest.

Önkéntelenül is lassabban tempóztak, s szomorúan áztatták arcukat a hullámokban.

— A végtelenben lehet, hogy elérnénk — szólalt meg a fiú, és kiemelte fejét a vízből.

— Hol van a végtelen, Róbert?

— Az a kékeszöld csík az ég alatt, ahol a víz és a felhők találkoznak...

— Úszunk a végtelenbe...

Egymásra néztek. A lány fáradtan a hátára fordult, és lebegett a vízen. A fiú körülötte úszkált, aztán hirtelen mindketten a part felé fordultak, s újra tempózni kezdtek. Nagyon sokáig úsztak, kifelé hosszabb és fárasztóbb volt az út. Csak akkor szólaltak meg újra, amikor a partra vezető lépcsőkön

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

MAGYAR HÍREK

1972 OKT 28

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

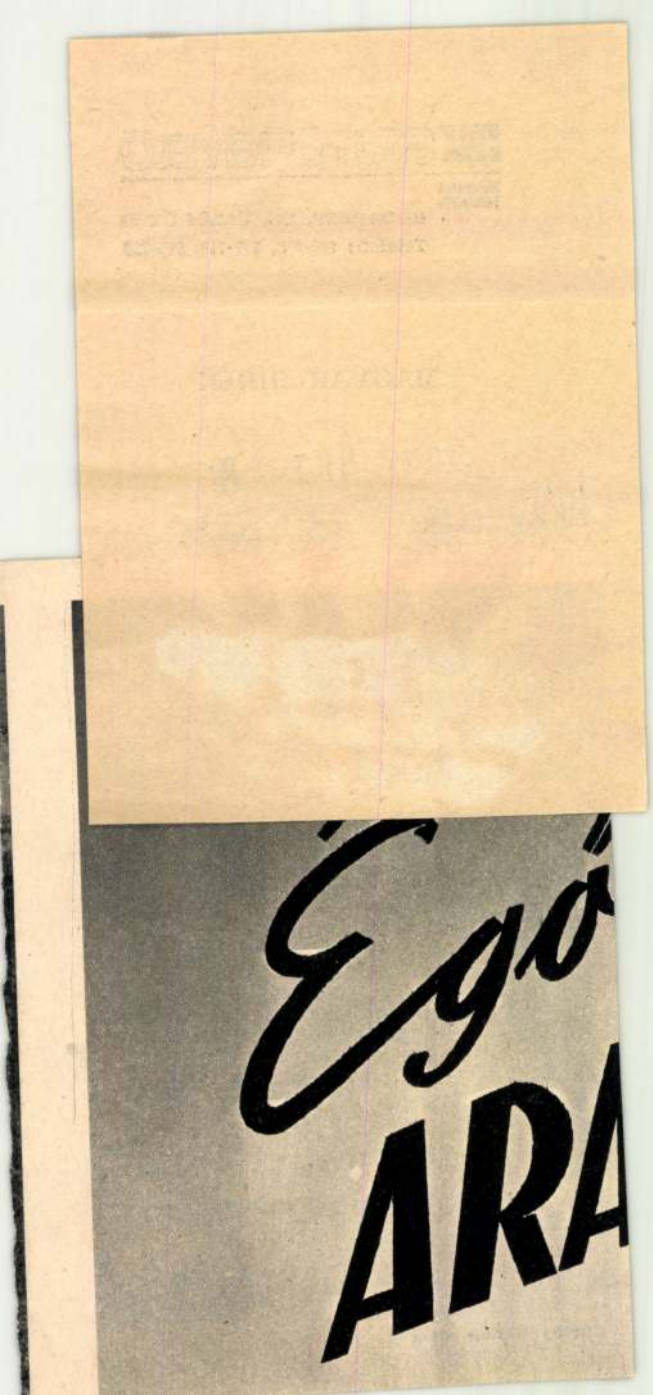
Egő
ARA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

1973 FEB 31

Kürthy Hanna.

1021

KÜRTHY HANNA RAJZA

Egyetemi életforma

Dupla vagy semmi

Divatos szó manapság az „akceleráció". Az ember biológiai egyedfejlődésének századunkban felgyorsult tempóját jelenti. Egy tizenhat éves középiskolás lány ma már biológiailag kifejlett partiképes fiatal nő, egy tizennyolc éves fiú, kész befejezett férfi. Az egyetemi évek kezdete tehát azt is jelenti, hogy bizonyos értelemben búcsút mondunk a teenager korunk viharos időszakának. Újabb fejezethez lapozunk — meghatározhatatlan sokarcú évekhez. Nem vagyunk már gyerekek, hiszen egy bizottság éretté nyilvánított bennünket, sőt jónéhányan közülünk már valódi „felnőtt" problémákkal, a családalapítás, házasság nehézségeivel küszködnek. Rendelkezünk mindazokkal a jogokkal amelyek egy teljes értékű állampolgárnak kijárnak: választhatunk hallatjuk szavunkat országos konferenciákon, politizálunk, vitatkozunk, „beleszólunk".

De azért legtöbbször otthon a családban mégis, még most is mi vagyunk a „gyerekek", hiszen még iskolába járunk, és aki iskolába jár, mi más, ha nem gyerek? S legyen az az „iskola" akár az egyetem, bármilyen közel is próbál férkőzni ahhoz a bizonyos nagybetűs „Élethez", szimulálja akár a megtévesztésig a [illegible] bevágó képe lesz, és nem maga a „véres valóság". Tehát felnőttek sem vagyunk még? Nem teljesen, de ez nem baj.

Úgy érzem, csudajó dolog ez a dupla vagy semmi: tele van rejtett tartalékokkal. Csak éppen meg kell fordítani az ábrát, hogy a helyes szemszögből lássuk: nem úgy kell nézni, hogy se gyerek, se felnőtt nem vagyok, hanem úgy, hogy mind a kettő vagyok. Tehát kétszer annyi lehetőségem van, mint előtte vagy utána. Igaz, hogy ezzel a kötelességeim is megduplázódnak, ez elkerülhetetlen, de most még győzhetem energiával mind a két kihívást.

Csak egy miatt kell résen lennem. Nehogy lassan észrevétlenül húszéves koromban majdani negyvenéves énemhez kezdjek hasonlítani. Elképzelhetetlenül sokat veszítenék.

Hogyan kell kihasználni huszonegynéhány évünk és egyetemi hallgatói állapotunk kinálta lehetőségeket — nincs rá recept. ...Cikksorozatunk ebben a témakörben kísérli meg nagy vonalakkal feltérképezni az elképzeléseket és a gyakorlatot egyetemünkön. Ha mindössze arra sikerül rádöbbenteni néhány társunkat, hogy csak egyetemre járnak, de — nem egyetemisták [illegible]

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

Kürthy Hanna

1973 FEB 10
1021

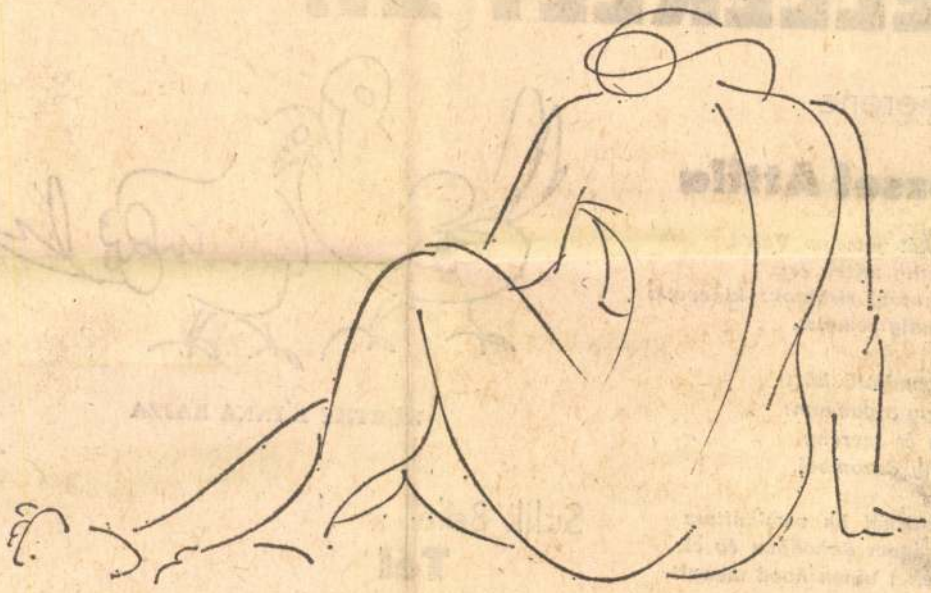

KÜRTHY HANNA RAJZA

ELLÉKLET 21.

n Ferenc:

ózsef Attila

ócskát játszom Veled
mindig tetten érsz
bálhatok, sírhatok: kinevetsz
mindig remélsz.

rt gondjaid közt
k egy a gondom:
szeg és szerény
igány dorombol.

resztútnál ha rámkiáltasz
ivaságom dühödben ég el:
n lehet innen hová menni!

'ergését, gyúlékony múltját
or, aki a tisztességgel
beribb magányra felcseréli

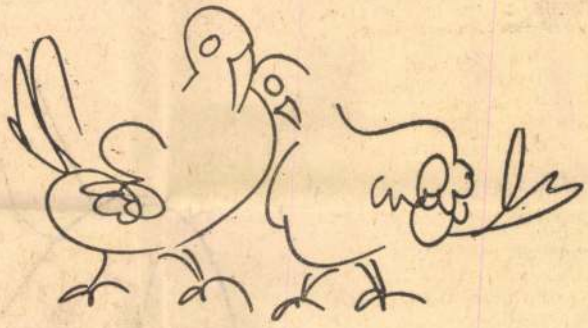

KÜRTHY HANNA RAJZA

Sulik Béla:

Tél

kiáltásra nyílik a ház
csendre zárul
kilúgozott
a hallgatás

jég jég

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-268, 337-748, 340-726

Kürthy Hanna

1974 MÁR – 9

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Budapest

1021

(Kürthy Hanna rajza)

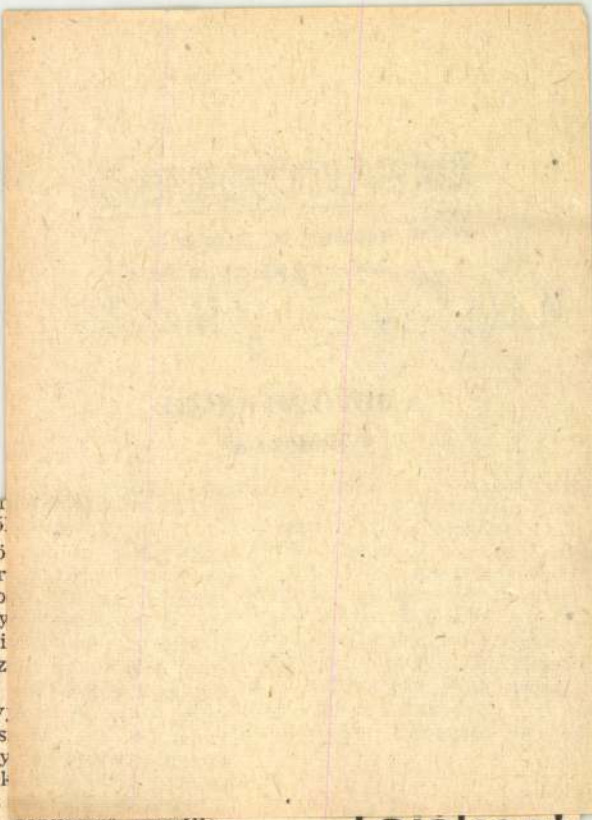

amelyek
csupán tő

Nem kö
sokszor ír
is a szab
ról, a ny
gebben i
tunk végz
nökökkel.
sek nagy
mást, his
helés nagy
sok, munk
idő kevés
vekelni a tenyszeru megállapításoknál? Szabad-e megjegyzés nélkül elmenni egy olyan odavetett megállapítás mellett, mint pl.: „A TDK sokat „lökött" rajtam. közelebb kerültem a szakmához, az élethez..."

Sokszor hangzik el az a kifogás, hogy az oktatás jelenlegi rendszere nem neveli kellő önállóságra a hallgatókat. Elsősorban a tételszerű elsajátításra, s nem a tananyag alkalmazására serkent. A tudományos diákköri munka az, amely ezen a helyzeten változtat. A körökben folyó munka kapcsán a hallgatók a tananyagban nem szereplő ismeretek birtokába jutnak. Itt a hallgatók lehetőséget kapnak az önképzésre és a továbbképzésre. Szükségessé válik a szakirodalom rendszeres, és el-

Tájékozta

Dr. Bíró József külkereskedelmi miniszter — mint arró már hírt adtunk — februá 27-én látogatást tett egyetemünkön és tájékoztatót tartott állami és mozgalmi vezetőink számára.

Tájékoztatója során *dr. Bír József* elmondta, hogy a kül kereskedelem igen fontos ág a népgazdaságnak. A nemzet jövedelemnek kb. *40%-a inner adódik.* Ismertette az éve forgalom adatait. Felsorolta a szocialista államokba irányul import tételeit és ismertett ugyanezt kapitalista viszony latban is. Kihangsúlyozta hogy milyen döntő jelentőség van *a külkereskedelem struk-*

1974 MÁR – 9

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726

Kürthy Hanna

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Budapest

1021

KÜRTHY HANNA RAJZA

nek ki
sem e
azonban t
késő hely
folytatni
lelősségtel
képző m

Rátérve
tosabb té
hogy az itt
csere a
formája.
alapvető j
ki rende
véleménnyel, de a KISZ-tagság már politikai elkötelezettséggel jár. Ezután a forradalmi ifjúsági napok kari, egyetemi és központi állami rendezvényeinek lebonyolításáról tájékoztatták a tagokat.

Vita bontakozott ki a forradalmiság, az internacionaliz-

koztatásával, a közvetlen termelő, gazdasági, nevelő tevékenységével járul hozzá szocialista viszonyaink erősítéséhez. Rendkívül fontos a közéleti tevékenység vállalása, a szűkebb, tágabb közösség életében való alkotó, aktív részvétel.

A hallgtók egyértelműen elmondták, hogy szó sincs arról

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kürthy Hanna

1974 AUG 1

Magyar Hirek

1021

Kürthy Hanna rajza

SZÁN

A szociali

Mit mutat a történelem? Rabszolgatartók és rabszolgák, nemesség és jobbágyok, urak és szolgák, a termelőeszközök tulajdonosai és a nincstelenek, gazdagok és szegények világa volt évezredeken át e földgolyó és a születési, vagyoni előjogok és ezek következményeként a társadalmi egyenlőtlenségek ellen újra és újra harcba indultak a jogfosztott milliók.

A társadalmi egyenlőség követelése tehát nem a szocialista tanokkal kezdődött. A polgári társadalom megteremtésekor, a francia forradalom híres jelszava, „egyenlőség, testvériség, szabadság" már az évezredes törekvéseket sűrítette magába és fogalmazta meg. Mindenekelőtt és elsősorban a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1974 MÁR '2'

Magyar Hírek

Kürthy Hanna

1021

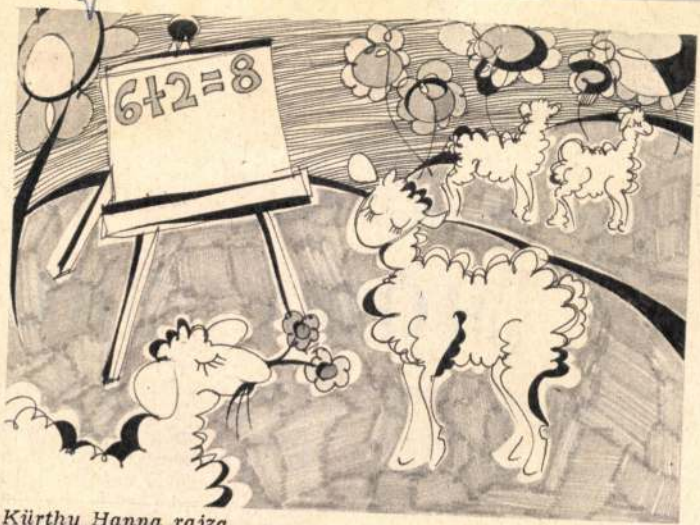

Kürthy Hanna rajza

Rónai Mihály András:

MÓRA FEREN

Tanítása? Igen, tanítása.
Nemcsak meséje, nemcsak emléke. Most, hogy halálának már negyven esztendeje: mesén, emléken, minden varázson s művészeten

fiatalabb volt még, mint aki róla most e sorokat rovom, fiatalabb még halálakor is! De ha az erős, az okos, a jó, a *felnőtt* férfi eszményi képét keresem, apám után ma

Kürthy Hanna

Magyar Nemzet, 1992. nov. 30.

A tücsök meg a légy lakodalma

NÉPKÖLTÉS

Megunta már a tücsök:
Egyedül cirpelni —
Ölelgette a legyet.
El akarta venni.

— Elvennélek, te kis légy,
Ha kicsi nem volnál.
— Hozzád mennék, te tücsök,
Ha görbe nem volnál.

Megvolt a nagy egyezség!
Lagzit csaptak rája,
Olyan cécót, híre ment
Hetedhét országba.

Kürthy Hanna rajza

-MÁS FALU

YE — HORTOBÁGY II.

ÁLTOZÁSOK

s amit csak páratlan szerencsével magyarázhatok, a mátrai hatá
fordított képét a délibáb tükrében mutatja meg a csalóka fényű
őszi idő.

A gémeskútnál delel a magyar szürke gulya. A méltóságtelje
óriások, lomha egykedvűséggel és béketűréssel fogadják a közele
dést, mintha tudatában lennének annak, hogy hivatalos nevük
„reprezentatív gulya". Ezekből az óriási villásszarvú állatokbó
már nem nevelnek igavonó ökröt, innét már csak állatkertekbe
kiállításokra hajtják nemes és válogatott példányaikat. Ez a mara
dék és gondosan őrzött, szaporított törzs kihaló fajának büszk
nyugalmával tekint el a tejelő állomány fölött, ha véletlenül egy
más mellé hajtják őket a pusztán.

A kocsi mellett csikós üget el gombakalapjával, a ló nyakáb

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

19?? OKT 27.

Magyar Hírek

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

ÜZEMLÁTOGATÁSON

MAGYAR B

Évi negyvennyolc millió palack bor és ötmillió palack pezsgő — ez a magyar borászat világhírnevének az alapja. Ennyit bocsát útjára a Hungarovin Borgazdaságok Export Vállalata.

Költők ódái világversenyek aranyér-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 NOV 10

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Budapest

Kürthy Hanna

1021

KÜRTHY HANNA RAJZA

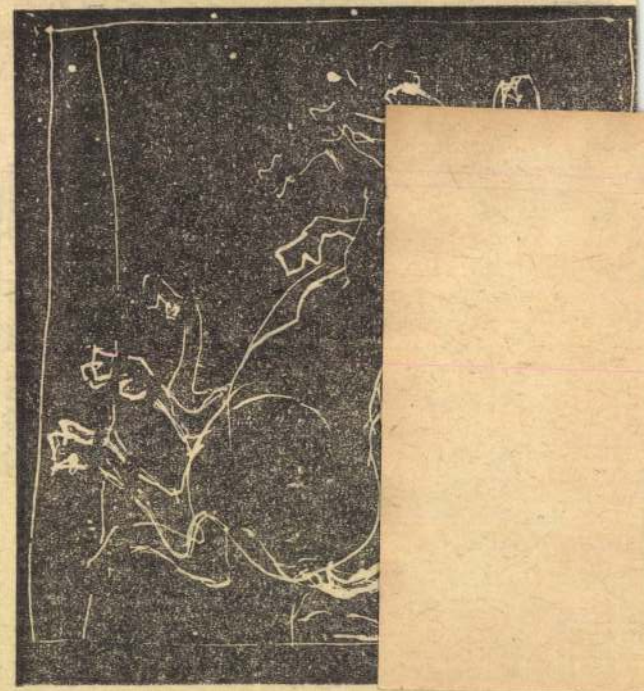

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 NOV 3

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

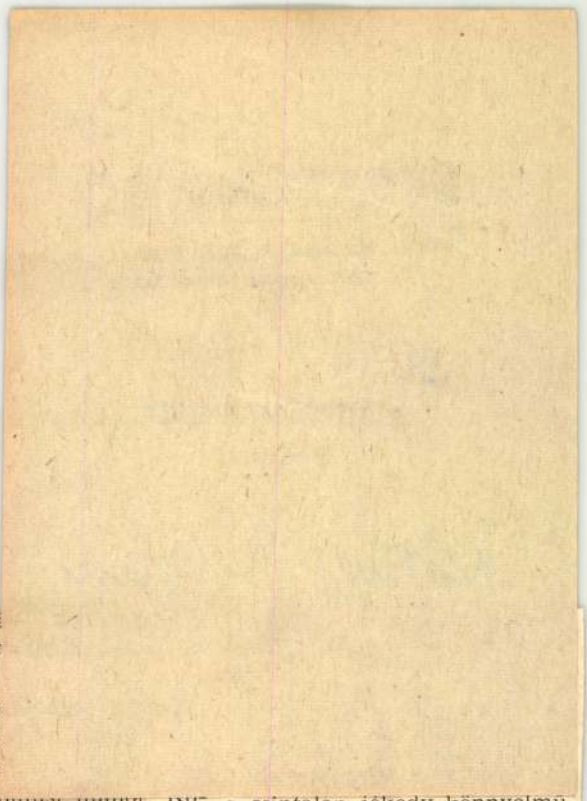

... kívül — az utóbbiak polcairól az előbbiekére vándoroltatták. *Az idén lenne 75 éves.* Nem tudni, mi történt vele, az elmúlt hét esztendőben nem mutatkozott.

Mi a *Megfagyott Muzsikus?* — tette fel a kérdést az első szám szerkesztője: „Szószólója volt és lesz az építészek érdekeinek, szabadelvű szellemet tartva szem előtt, küzd és küzdeni fog az elnyomottak jogaiért. A Megfagyott Muzsikus ostorozója a klikkeknek, a protekciónak és a nepotizmusnak.

Elvtársak! Fizessetek elő a Megfagyott Muzsikusra!" A rejtély megoldódott. A furcsa cím az 5 krajcáros igazságé, melyet, mint a fentiekből kiderül, haladó szellemben szerkesztettek.

Múltja patinás. Ő a hajdani építésztársadalom meghitt családtagja, a műegyetemi humor Primus Magistere maga az élő hagyomány. Műegyetemi elsőszülöttsége vitatott. Az építészhallgatók édes gyermekeként valamikor a honfoglalás ezredéves ünnepségeinek idején született. Gyermekkorában a szakosztály helyéről az Eszterházy utca 1/b és Környéke büszke címet viselte. Az építészbanketten a harmadévesek vezették be a társaságba. Előkelő származása ugyan indo-

csonyan ma... Muzsikust n... sőévesek.

E címadás... kök és gépe... költői túlzás... nomkodó si... humor. Körükben az volt az általános vélemény, különösen a Műegyetem Budára költözése után, azért fagyott meg a szerencsétlen Muzsikus, mert alma materük fűtését építészek tervezték. Ezt az állítást — mint célzatos anakronizmust — azonnal megcáfoljuk, hiszen a MM tíz évvel idősebb, mint a lágymányosi Műegyetem, s az *Egyetemi Lapok* első évfolyamai még az 1880-as évek végén tudósítottak a

a csintalan jókedv könnyelmű hangján írott szakmai viccek a rajzok között érzékeltetik, hogy ezek a példányok csak a szűkebb baráti kör érdeklődésére tarthatnak számot.

Talán nem is lett volna a *Muzsikusból* hagyomány, ha nem jelennek meg az ellenlábasok, főként az ádáz füstöt és gúnykacajt eregető Vicinális, és ami még dermesztőbben hatott: a testvéri konkurrencia.

(Folytatjuk)

Egyetemi tanácsülés

November 5-én ülést tart egyetemünk tanácsa.

Először nyilvános ülésen tiszteletbeli és műszaki doktorokat avatnak, majd zárt ülésen integrált szervezeti egységek kérdéséről, egyetemi tanári és docensi pályázatok kiírásáról, végül a műszaki pedagógiai doktori cselekmények elvégzése utáni doktori cím megszerzésének módjára és feltételeire készített javaslatról tárgyalnak a tanács tagjai.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 SEP 29
Magyar Hírek

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

Virágaéknál

1905 Budap

292. pe

PETŐFI-SZAVALÓVERSE
GYERMEKNAP A

Postafiók-rovatunkban most csupán két levelet ismertetünk: *Moór János*, a Burgenlandi Magyar Kultúregyesület elnöke és *Hajagos József*, a Croydoni Magyarok Baráti Köre elnöke számolnak be rendezvényeikről. Úgy gondoljuk, hogy a gyermekrendezvények szervezése és lebonyolítása más

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest
1973 FEB 22

Kürthy Hanna
1027

SIRÁLYOK

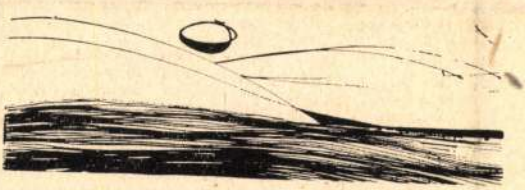

KÜRTHY HANNA RAJZA

Papp Márió

SZEPTEMBER

Úgy száll a nap a domb fölött,
lebegve úszik, szinte áll.
Aratva már, kévébe tört
sugárnyaláb a láthatár.
Rajta nyírfasor nyitotta
világszéle-nyiladék,
fennakadva benne lóg a
tegnapterhű alkonyég.
S akár egy dal vagy búcsúszó,
nem tudni honnan, újra él,
mint bennünk-tőlünk búcsúzó
nem is a tájból fúj a szél.

Kisk

MOZ

Emlékképek egy nyári építőtáborból —

Nagyon örültem, amikor megkaptam a KISZ-bizottság levelét. A levelében értesítettek: „Jelentkezésedet elfogadtuk a kiskunfélegyházi nyári önkéntes táborba." Tudjátok, én naivan azt gondoltam, hogy csak jelentkeznem kell és hipp-hopp, már ott is vagyok. Így aztán semmiféle kétség sem gyötört, hogy esetleg . . .

Hát ezért is nagyon örültem. Csak azt nem tudom, hogy minden jelentkező társam ennyire örült-e, akiknek a jelentkezése ugyanennyi megértésre talált. Nem tudtam megkérdezni. Nem jött el mindenki. Miért? Nagy általánosságban: objektív okok, úgye. Meg szubjektívek is.

Kiskunfélegyháza nem is rossz hely. Hangulatos utcák, sok fa, tiszta levegő, mintha nem is városban lennénk. Minden van itt — egy hatalmas strand, egy ósdi mozi, egy olcsó sörözo, egy kultúrház, ahol lehet tancolni. Mindenből van itt — egy.

Szállásunkon, a kollégiumban minden a feje tetején állt, épp akkor festették. Ahányan voltunk, összezárattunk egy terembe, ami jó alkalmat adott arra, hogy tanulmányozzuk egymás ízlését és szokásait.

AZ OLVASÓ KÖZBESZÓL:

Ebből most már elég! A munkáról szeretnék hallani!

— Iskolát építettünk Kiskunfélegyházán és Kiskunmajsán kollégiumot.

— Pontosabban építőipari segédmunkát végeztünk. A terv szerint az épületeket augusztus 20-ra kellett átadni. Azt mondták, hogy lesz majd a tv-ben is egy riport. Én nem láttam. Félegyházán zeneiskolát építettünk. A majsai kollégiumban általános iskolai felső tagozatos tanyasi gyerekek laknak majd.

— Nem volt ebben a munkában valami felemelő?

— De igen. Nem mondom, hogy mindig. Sokszor máshol dolgoztunk: például a telephelyen kocsit raktunk le, valami ottani építkezéshez anyagot, vagy megint más építkezésnél gödröt temettünk. Lehet, hogy közvetve ez is az iskola építkezését segítette. Meg aztán, tulajdonképpen mindegy, hogy krumplit kapálok vagy meszet oltok, ha ugyanazt a célt szolgálja.

— A szocializmus építését? — Kérdésben a válasz.

Szóval ott hagytam abba, hogy vitatkozni is szoktunk. Láttuk a

— Lehet, hogy tudja, de nem biztos, hogy érti is. A „jövő mérnökének" egyelore meg mintha zavaros lenne a feje.

MÁSODIK OLVASÓ:

— És mi lett a vita eredménye?

EN: Megnyugtató, de talán nézzük tovább!

Nemcsak a műszakisoknak van itt építotábora. A városról nem messze, az állami gazdaság területén helyezkedik el egy középiskolai építőtábor. Lakói: 30 gimnazista fiú, 150 gimnazista lány. Ezt felderítőink már az első nap jelentették. A számok hatására, vagy ki tudja, kis táborunk lakóiban egyszerre megmozdult a közösségi szellem.

— Közös rendezvényeket kell szervezni!

— Vetélkedőt!

— Táncot!

— Tábortüzet!

Azon az estén mindenki a felderítőket faggatta, ők meg aztán buzgón szőtték a meséjüket: a kedves fogadtatástól kezdve egészen a csábító formák leírásáig. Az ábrándból valóság lett. Szoros kapcsolatba léptünk a táborral. Összehangoltuk a két tábor kulturális programjait és többször voltunk vendégségben náluk. Ismerkedési esténk, a tábortűz és a tánc után elmélázva gyalogoltunk hazafelé a sötét országúton.

— Picik ezek, nem lehet velük semmit sem csinálni — jegyezte meg valaki.

— Te hülye — szólt gúnyosan a másik —, mindjárt ezen jár az eszed! — míg arra gondolt, hogy Ildikó oldalán a tánc közben az idősebb testvér szerepéből néhaněha ő is kizökkent egy-egy pillanatra.

***

— Gyertek, folytassuk a munkát! — buzdított bennünket „Mészi", mikor még szinte le sem járt a tízórai ideje.

— Szólt a müvezető, hogy kellene négy ember autót lerakni. Ki jön velem? — Rövid tanácskozás és már indultak is. Mészi — Mészáros József — brigádvezető. Mint ahogy később bebizonyosodott, a legjobb brigádvezető a táborban. A munkaversenyt az ő brigádja nyerte.

Kinek az érdeme? A brigádé, a vezetőé? Hogy is történt?

— Csináljátok már, gyerekek! — — tört ki, amikor már fél órája csak egyedül csákányozta a földet. A többiek eddig csak azt néz-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 SEP 15

Magyar Hírek

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

Debrecennek van egy vize

MAGYAR NÉPKÖLTÉS

Debrecennek van egy vize,
kinek Hortobágy a neve,
arra van egy kőhíd rakva,
kilenc lyukra van állítva.

Debrecennek van egy vize,
kinek Hortobágy a neve.
A félsarkán vízimalom,
körüllegeli a barom.

REJTVÉNY GYERMEKEKNEK

Arany-idézet

Induljatok el a bal felső sarok M-betűjéből, és lóugrásban olvassátok össze a betűket úgy, hogy Arany János: Családi kör című verséből kapjatok idézetet. Hogy szól ez az idézet?

M	A	G	A	N	F	S	N
Ö	Z	I	K	A	L	E	A
B	K	N	T	Ö	G	E	Z
S	R	Á	N	E	É	H	K
E	T	N	É	M	L	Ö	V
N	K	Ö	L	Y	A	–	D
H	N	K	M	B	O	A	R
Á	E	A	G	L	I	I	L

Megfejtés:
„Mintha lába kelne valamennyi rögnek, Lomha földibékák szanaszét görögnek."

AZ ELTŰNT ISTENNŐ NYOMÁBAN

A szekszárdi múzeum leltárkönyvébe 1902. VII. 15-én a következőket jegyezték be: „Páros, férfi és ölében gyermeket tartó nőalakot ábrázoló, terracotta szobrocska. Felületén fehér festés nyomai látszanak. Az ismeretlen megtaláló szerint a fenti tárgy az alábbi tíz darabbal együtt a nagyhegyi szőlőben egy beomlott pinceszerű üregben találtatott."

hit, amellyel az emberek felajánlották e szerény tárgyakat azoknak, akiktől oltalmat reméltek.

Kinek szánták ezeket a fogadalmi tárgyakat?

— A Vatikáni Múzeum őriz egy terrakotta votivot, amely a dunaföldvári példányokkal azonos öntőmintából került ki. A felületén a festéknyomok ugyanolyan

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1914 APR 1.

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

Kürthy Hanna

1021

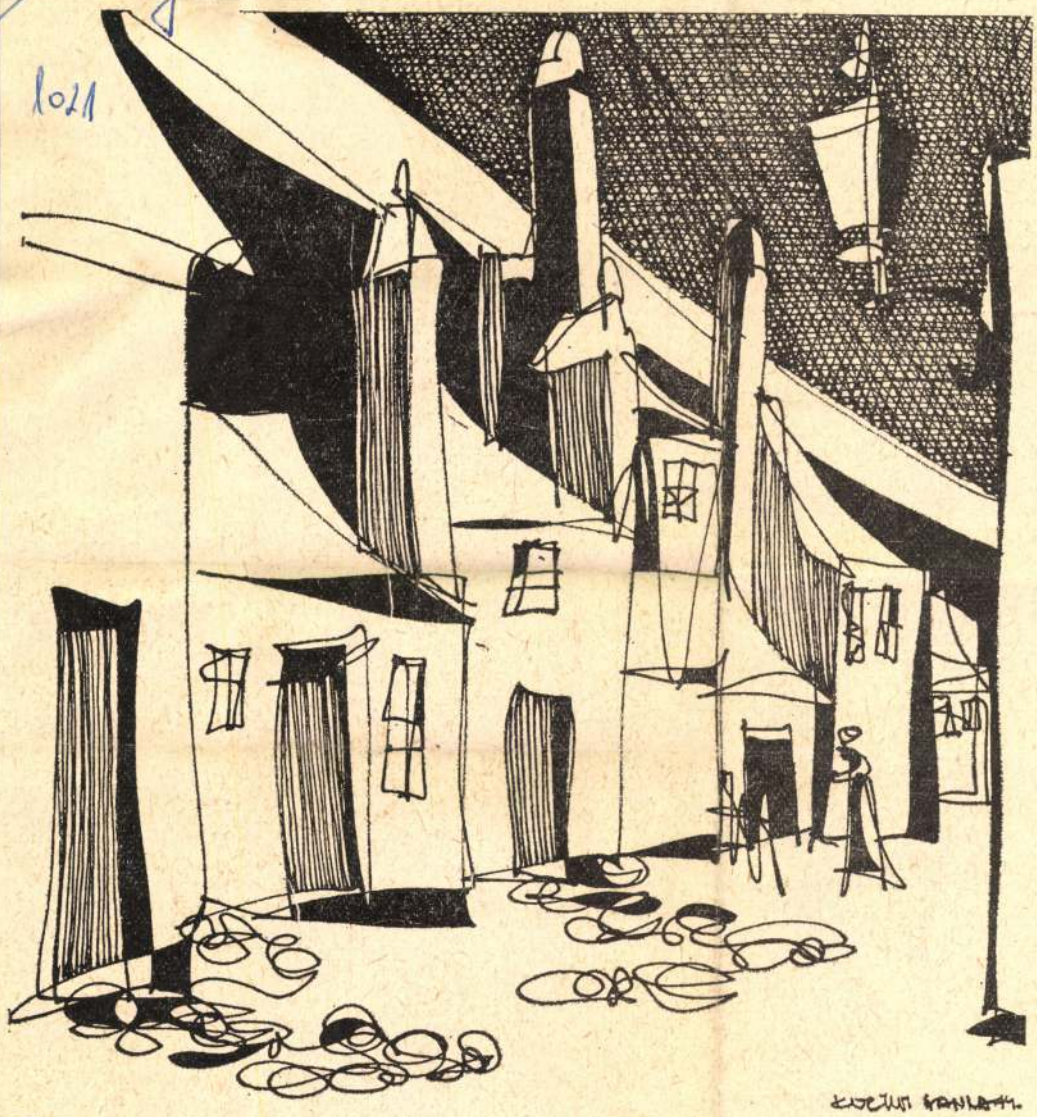

KÜRTHY HANNA RAJZA

hogy a szakmán kívüliek (tehát a szélesebb közönség) számára érthetetlenné válik. A műszaki nyelvművelésnek egyik fontos feladata az, hogy a műszaki tudományok nyelvét az indokolatlanul nagy mértékű „elszakmásodástól" megóvja. Ennek pedig igen lényeges feltétele az, hogy minél több legyen benne a nem szakember számára is viszonylag könnyen hozzáférhető értelmű

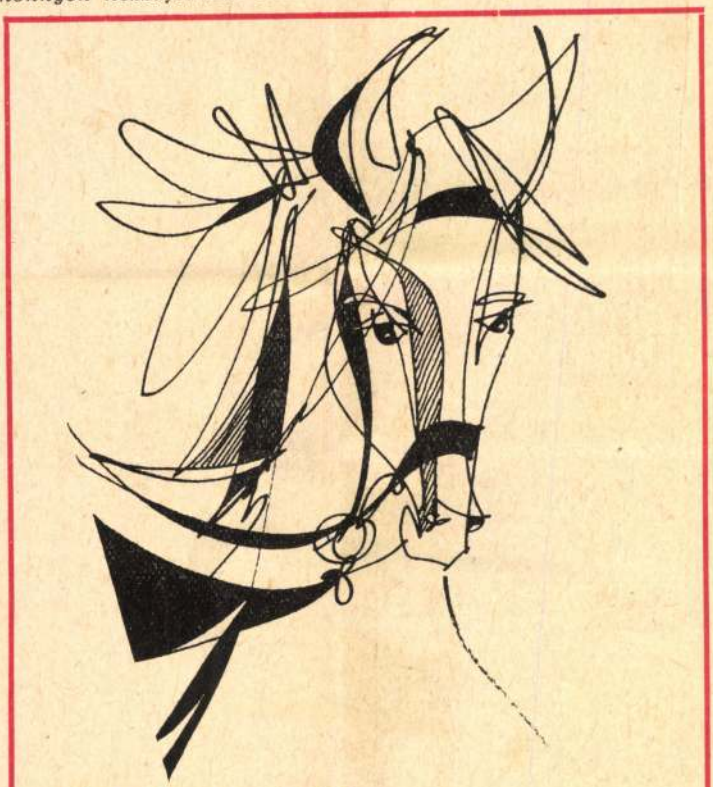

KÜRTHY HANNA RAJZA

program ja, csak ez talán nem olyan köztudomású, mint ahogyan az ügy megérdemelné.

A MŰSZAKI NYELV a fogalmazás tekintetében talán még rosszabb, mint szóhasználatában: bonyolult szerkezetek, többszörösen összetett, áttekinthetetlen mondatok nehezítik tankönyveink, jegyzeteink megértését. Sajnos igaz az, hogy csupa magyar szóval is lehet érthetetlenül fogalmazni. Ezen a bajon azonban nehezebb segíteni, mint az idegen műszavak okozta bonyodalmakon.

EDDIG A MŰSZAKIAKRÓL beszéltünk, arról, hogy mennyiben „vétkeznek" a mérnökök a magyar nyelv ellen. Azonban jogos lehet az ellenvetés: rájuk nemcsak a külföldi szakirodalomból, hanem a hazai sajtóból, pl. a színházi és filmkritikákból is az idegen szavak és kifejezések tömege zúdul. Nem is beszélve a pszichológiáról meg a szociológiáról, ami ma mérnökeinket is egyre jobban érdekli. Sőt hadd idézzek egy példát egy nyelvésztől is, aki szerint az idegen nyelvek tanulásának az a titka, hogy a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

1973 MÁR 24

Kürthy Hanna
1021

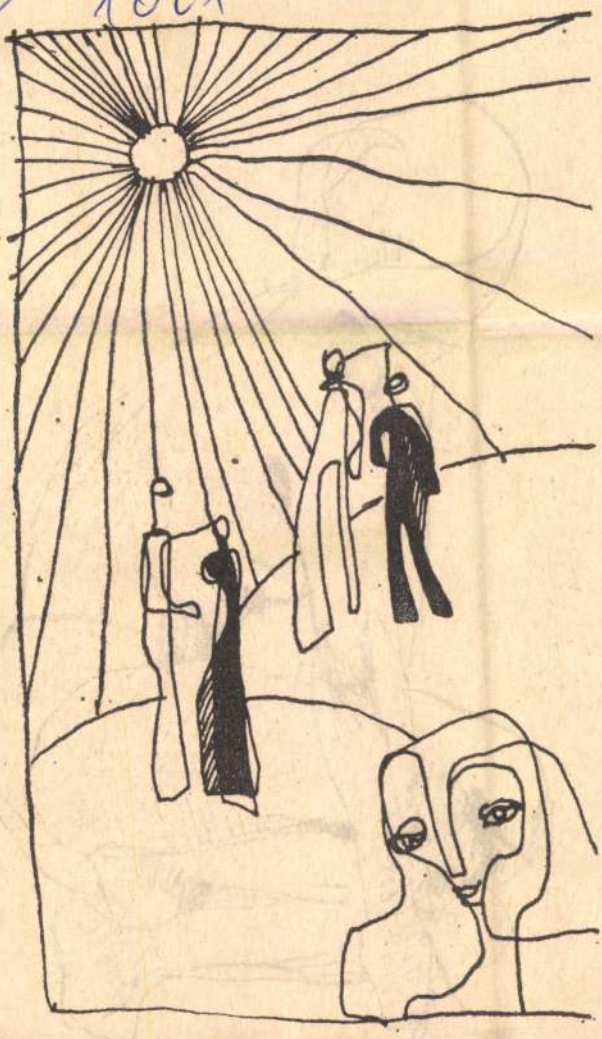

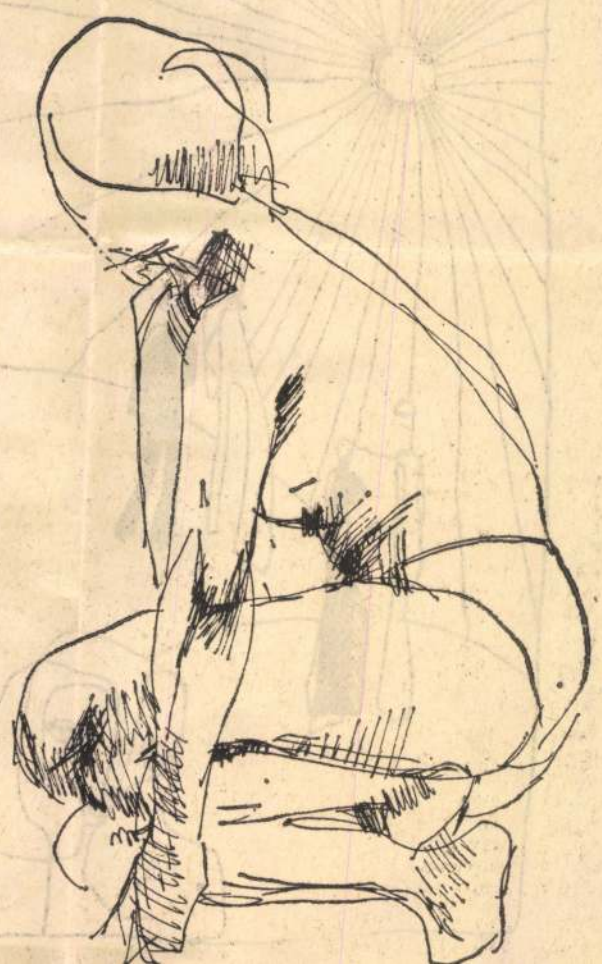

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1973 DEC 22

Magyar Hírek

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

TEILHARD MAG

Teilhard de Chardin gondolatait különbözőképpen értékelik a marxisták és nem marxisták, hívők és nem hívők, de nem egy meglátását mindkét oldalon osztják és életművét az egyetemes emberi művelődés szerves részeként tartják számon. Különösen ami a Föld „egységesülését", a közösségiség növekedését illeti, találkoznak a vélemények Teilhard nézeteivel, még ha másként és másként képzelik is el ennek okait és kibontakozását. A magyar könyvkiadás feladatának tekintette, hogy —

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 NOV 24
Magyar Hírek

Kürthy Hanna

1021

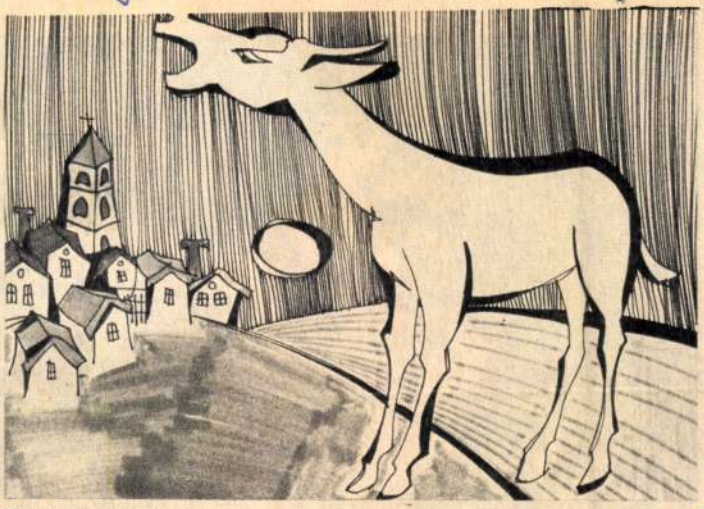

Kürthy Hanna rajza

Falusi reggel

WEÖRES SÁNDOR VERSE

Már üti — üti már
a torony a hajnalban!
Az időt bemeszeli a korai kikeriki,
lendül a vad dallam.

Kiscsacsi, kiabálj,
örülök a hangodnak!
Ha lefőz ez a kusza kikeleti
kikeriki,
vége a rangodnak.

REJTVÉNY — GYERMEKEKNEK

Olvassátok össze az ábra minden harmadik betűjét, és egy közmondást kaptok eredményül

Megfejtés: Ki korán kel, aranyat lel.

Elizabeth Bergner — a Macskajáték londoni előadásának telefonjelenetébe

Ablaknyitás f

A BÁBSZÍNHÁZ MANCHESTERI

Furcsa dolog ez a mi Bábszínházunkkal; már többször kísértem őket külföldi vendégjátékokra, s az első előadás után mindig meglepetve kérdezte egyik-másik néző, hogy nálunk, Magyarországon a bábszínház a felnőttek számára készül? Mert ők eddig úgy tudták: a bábszínház a gyermekek szórakozása. Felelhettem volna erre, hogy bizony nálunk a bábszínház ilyen, csak éppen külföldön nem ismerik — ám ebben sok lett volna az elhallgatás. Hadd mondjam meg őszintén, nálunk, itthon sem tudja mindenki, hogy a bábszínház nem egyszerűen a gyermekek hétköznapi, s a karácsonyfa díszítés idejére szánt szórakozása, vagy legalábbis nemcsak az, hanem kialakult egy különleges műfaj: *bábszínház felnőttek számára.* Nálunk alkalmasint többen tudják, hogy a magyar Állami Bábszínház milyen izgalmas előadásokat

kozású eseményé
Bábszínház hét e
kvartett fellépés
tén, egészen a p
tudták, hogy val
bábszínpadon a
bemutató estéjé
nézőtéren; de mi
nőttek megisme
izgalmasat — át
netét, Kodály ze
lágyi Dezső szín
leneteiből, Szőn
művészek reme
kritikák azt ism
tiszta, szép mű
nek, amely valal
re él tőlük, mi
ténet a Háry

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JAN 26

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

Kürthy Hanna

Kürthy Hanna rajza

1021

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

VITA A LABGY

ABORATO-
k konkrét
nk, szeret-
zíteni: az a
fiatal, aki
elt nyert és
an kell le-
az egyetem
nem sport-
tékcsarnok.
unkát kell
átszadozni"
után diplo-
— tovább
sítsuk azt,
tanultunk.
rajztermek
boratóriumi
az egyetem
ra épültek.
lyiségekben
s nem csi-
t akarunk.
előírt és
megkíván-
irányított
ük, hogy A
megjelent
n elgondol-
a javasla-
allgatóknak
áljon, amit

VALÓBAN IGAZ, hogy tanszékünkön a mérési gyakorlatok irányítottak (úgy gondoljuk, ez más tanszéken is így van), talán egyes esetekben „iskolásnak" hatnak, de a hallgató nem csinálhat azt, „amit akar". Ennek több oka van:

a) a laboratóriumban rendnek kell lenni, és nem lehet a több száz voltos feszültséggel, valamint a több tízezer forintos műszerekkel játszadozni;

b) a mérési feladatok elvégzésére szolgáló idő túl kevés;

c) hallgatóink többsége az egyetemen végez először „önállóan" méréseket, először kerül közvetlen kapcsolatba mérőműszerekkel, és sorolhatnánk az okokat tovább is (anyagi felelősség stb).

Minden bizonnyal maradandóbb élményt jelentene, ha egy-egy mérési feladatot maga a hallgató tervezne meg, és saját elképzelése szerint végezné el a mérési gyakorlatot. (De van-e fogalma, tapasztalata a cikk írójának arról, hogy egy nem túl bonyolult mérési feladat kivitelezéséhez és „be-

játszásáho
séges?) A
sebbek, a
kon ezt v
Ez azonba
retet kív
munkaigén
ság nagyo
túlterhelés
MÉG I
a feleltet
minden k
elvégzése
szülést ig
mi méré
tanszékün
nem törté
lenőrzése,
lést (a k
útmutató
mennyire
gezte el.
alkalmáva
rési útmu
feljegyzés
is fogal
hallgató

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1974 JAN 19
Magyar Hírek

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

„BEDNAIHOZ KÉP N

Jegyzetfüzeteimet tüzetesen átlapozva — évi foglalatossága ez a legtöbb riporternek — észre „Bednaihoz kép nincs". Hogy a „Bednaihoz" m általán: mit jelent ez a bejegyzés, annak a tört

Jó néhány hónappal ezelőtt meghívást kapta tőjébe, nézzem meg a „Bemutatjuk Magyarorsz zatot, melynek írója és rendezője Bednai Nándo

Az elsötétített teremben (lázas hamutartó-kere megjelent a földgömb, és elektronikus zene földgömb, majd megállt, s a gép közel hozta a zene átúszott Kodály Háry Jánosának interm tatva a térképen feltűnt egy mókás kis pálcik kalapját, furcsán, szinte hadarva üdvözölte a n tegyenek látogatást itt és itt, aszerint, melyik k Sopronban, Kőszegen, Kalocsán, Esztergomban, vább ...

Tartalmas, hangulatos, jól pergő, s azt hisz mára, akik ott voltunk, szívet-szemet gyönyörk voltak ezek. Azzal a szándékkal készültek, hog veset tudó külföldiekben felkeltsék az érdeklő linkán, túl az ostorát csattogtató csikóson ...

Vetítés után a tévé büféjében beszélgettem a kíváncsi, hogy vajon ő, aki többnyire a tévé

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kürthy Hanna

1974 [illegible] 8

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

1021

Kürthy Hanna rajza

k beszámolóját

n felvételei.)

Pálinkás Mihály átadja a géppisztolyt egy ú
munkásőrnek

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725
1973 DEC 16
Pestmegyei Hírlap

1021 Kürthy Sándor

Öreg udvar

Kürthy Sándor rajza

kat is, de mi
az alkalmat, h
hasonló témak
tekhez bővebb
adjunk, illetve
terjesztve *más*
is adjunk vála

A jogszabály *gyermekgondoz*
időtartama a
egy évre jár a
vasónk esetébe
vető fizetés nélküli időkre nem kaphat rendes fizetett szabadságot. Most csak annyit szeretnénk olvasónk kérdésére közölni, hogy abban az esetben, hogyha az anya az első gyermek után járó gyermekgondozási fizetés nélküli szabadságának ideje alatt *a következő gyermekét is megszüli, akkor az ez után a gyermek után igénybe vett fizetés nélküli szabadság első évére ugyancsak megilleti őt a rendes fizetett szabadság.*

Totó. 22.15: Magnósok, figyelem! 23.00: A regensburgi Dóm kórusa Palestrina kórusműveiből énekel. 23.10: Szimfonikus könnyűzene. Közben: 24.00: Hírek. Időjárásjelentés. 0.10: A szimfonikus könnyűzene folytatása. 0.25: Műsorzárás.

PETŐFI RÁDIÓ

6.58: Hallgatóink figyelmébe! 7.00: A református egyház félórája. 7.30: Albert de Klerk orgonál. 8.00: A Gyermekrádió műsora. 8.30: Mit hallunk? 9.00: A MRT gyermekkórusa énekel. 9.14: Zenei anyanyelvünk. 9.24: Mendelssohn műveiből. 9.50: Vendégségben őseinknél. 10.11: Operettkettősök. 10.39: Magyar Múzsa. 11.19: Nagy mesterek — világhírű elő-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE

1974 ÁPR 30

Kürthy Hanna
1021

MÁJUS ELSEJÉN

KÜRTHY HANNA RAJZA

Az Árpád-hídról feltáruló látvány a munkát mutatja. Óriás daruk mint égbe nyúló karok mozognak. A telep napról napra épül.

Az új a régi helyén készül. Eltűnt a Kerék utca meg a többi girbegurba kis köz. Az előtérben még utolsó napjaikat élik a földszintes házacskák, a háttérben már tízemeletes tömb emelkedik a magasba.

A szerelés gyorsítja az építkezést. Ottjártunk előtt néhány héttel még csak a talajt egyengették ezen a helyen, mire a kép az olvasó kezébe kerül, már a belső szerelési munkálatok folynak.

Az új presszó hátsó fala és a környező házak mint a kubista kép formái állnak egymás mellett.

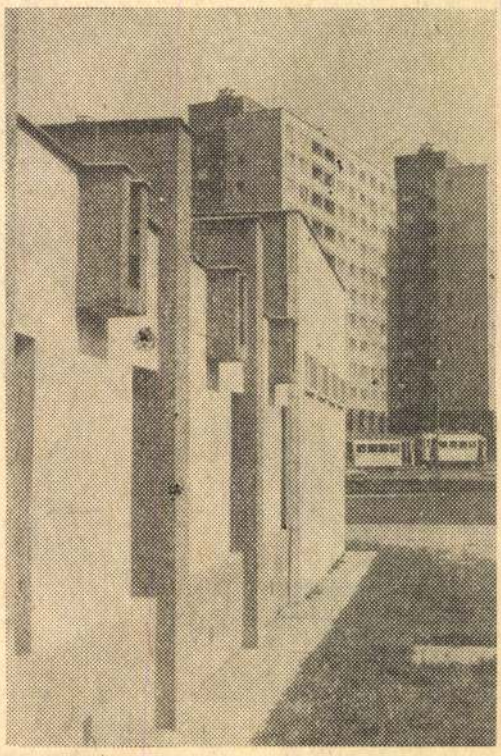

Falanszter? Kősivatag? Sétánk végén inkább így fogalmaznánk: új, érdekes, célszerűsége és haszna vitathatatlan. Talán egyszer értékes is lesz.

Fotó: Jászberényi Gyula

AZ ÚJ ÓBUDA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 ÁPR 30

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Kürthy Hanna
1021

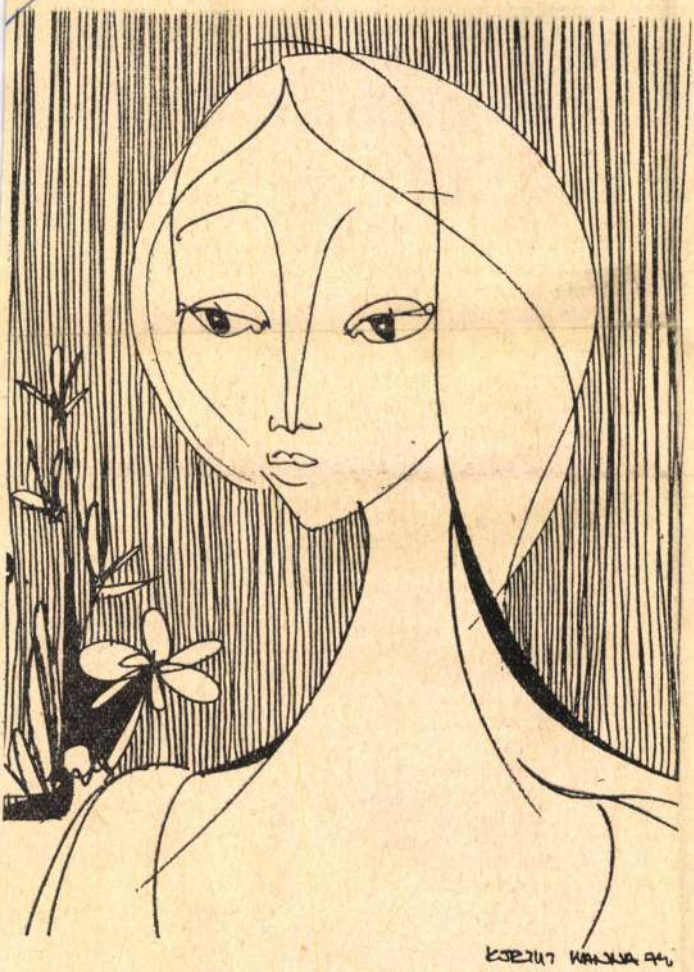

KÜRTHY HANNA RAJZA

Spec. ko

ÉPÍTŐMÉRNÖK HALLGATÓK településszociológia szemináriumán vettem részt. Érdeklődtem, milyen a speciálkollégiumuk tematikája, mivel foglalkoznak a havonta három alkalommal tartott szemináriumon. (Havonta egyszer ugyanis előadást hallgatnak.)

— A múlt héten pl. kimentünk három különböző budapesti térre. Megkérdeztük a Mátyás, a Klauzál és a József nádor tér környékén lakókat, milyen a lakáshelyzetük, milyennek találják a környéken élő többi embert, hogy érzik magukat lakóhelyükön.

Ez a szeminárium (vezetője Manchim Róbert) egyike annak a három településszociológia szemináriumnak, amely a filozófia tanszék speciálkollégiumainak keretein belül működik. A szeminárium hallgatói Budapesttel foglalkoznak. Kijárnak a lakótelepekre, a peremvárosokba, megfigyelik, kik laknak az egyes területeken, milyenek a lakásviszonyok. Megfigyeléseikről feljegyzéseket vezetnek. Fotókat, diákat készítnek, azokat közösen megbeszélik.

A szeminárium hallgatói a jelennel teljes mértékben elégedettek. De a jövőben szeretnének még településszociológiát tanulni, szeretnének munka-

A TANSZÉKEK rövid id alatt a speciálkollégiumi té mák igen széles skáláját tud ták nyújtani, bár a kollégiu mok szervezése egyáltalán nen könnyű.

Komoly nehézséget jelent kollégiumok szervezésénél megfelelő előadók felkutatása Hogy milyen speciálkollégiumokat hirdetünk meg: nem csak a hallgatók érdeklődésétől, hanem az érdekelt tanszék oktatóinak kutatási területétől is függ. Egy speciálkollégiumi előadást sokkal nehezebb megtartani, mint egy alaptárgyit. Itt minden előadásnál új kutatási eredményekre kell támaszkodni, olyat kell nyújtani a hallgatóknak, ami eddig az egyetemen még nem hangzott el. Ahol a tanszéknek nincs megfelelő emb ere, ott olyan külső előadókat kell keresnünk, akiknek személye garancia arra, hogy a hallgatók nem csalódnak a kollégium színvonalában.

A SPECIÁLKOLLÉGIUMOK fakultatíve kötelezőek. Ez azt jelenti, hogy az illető tanszék kollégiumai közül egyet mindenkinek választania kell. Az egyes kollégiumokra felvehető hallgatók létszáma korlátozott, 15—20—25 fő szemináriumokon, 80—100 fő elő-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 ÁPR 30

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Kürthy Hanna

1021

Testvérlapjainkban olvastu

Emberrablás

Mindmáig meghatározhatatlan időpontban hét, a tett elkövetésében egyébként nagyfokú járatlanságot és maximális jóindulatot tanúsító elvetemült diák megtámadta az oktatói lakótelepet és magával hurcolt három professzort, két adjunktust és egy tanársegédet.

Az eseményekért minden felelősséget a HETEDIK ÉVFOLYAM HETES TANKÖR elnevezésű lokálpatrióta csoport vállalta magára. A tettük elkövetésénél felmutatott elriasztó könyörületességet látszik alátámasztani az a tény is, hogy utóbbi személy kivégzésétől eltekintettek. Csak ebésemények súlya alatt egyperces rendkivüli néma rektori szünettel adóztak az elraboltak emlékének.

Mi, mint annyi más haladó ember a földön, jól tudjuk, hogy a haladást nem lehet megállítani, s ezért a fejlődés kerékkötői időtlen idők óta idővel lókötőkké válnak. Éppen ezért nem csodálkozunk azon, hogy a lázadást letörték, és az elraboltak kissé meghízva, de kipirultan, valamint tapasztalatokban gyarapodva tértek vissza szeretteikhez.

A terrorcselekmény nem érte el elsődleges célját, ugyanis nem teljesitették a merénylők egyéb követelményeit. Azaz

Szigorlat

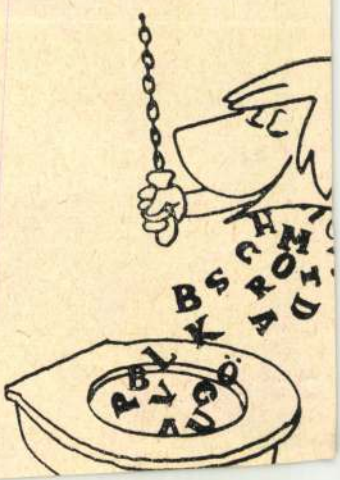

Luthy Klára
1021

Hanna felnőtt

(ÖSSZEÁLLÍTÁSUNK A 8. OLDALON)

Gondolatok

ERVEZÉS IDŐSZAKÁBAN

TANSZÉKÜNKÖN, az I. üületgépészeti tanszéken kéülnek diplomatervek építési, ötechnika, távfűtés, fűtéstechlka, szellőzés, ipari szellőzés, ímatechnika, környezetvédem, gázellátás, vízellátás-csarnázás és a társtanszékek onzultálásával hűtőtechnika, üület- és térvilágítási berenezések és az anyagmozgatás emaköreiből.

Ezenfelül a diplomatervezéfeladat lehet kutatási, méré, irodalmazási-tervezési jelleű.

A sokféle témakörből és letőségekből annyiféle terv dódik, hogy egymásnak segíni legfeljebb apróbb részletegoldásokban lehet.

Természetes, hogy az első lálkozás az igazi, önálló felladattal — ha még felelősség élkül is — okoz egyéniségtől, ngulati, kedélyi alkattól függen egy kis bizonytalanságot, ssz érzést.

Az is szinte természetes, gy másfelől ilyen szép, önló, egységes, érdekes feladat keres megoldása után az első unkahelyen adódó „apróunka" nem hozza meg azonal a várt megelégedettséget, zt a tudatot, hogy képességeiez, képzettségéhez, tudásához éltő feladatot old meg a fiaal mérnök.

AZ IS HELYESELHETŐ és rmészetes, hogy ilyenkor vakran úgy érzi: jobban tudá megoldani az összetettebb, agasabb rendű, igényesebb ladatokat, mint idősebb kolgái.

Az ilyen közérzet okozta oblémák leküzdése igen sok pintatot, megértést, „jó hozállást" igényel a fiatal mér-

IGEN ALKALMAS FÓRUM lenne erre pl. egy kollégiumi szakosztályi rendezvény. Az esti hallgatóság már jól el tudja bírálni, miért és mennyire szükséges az elméleti felkészültség és tudás, milyen szakmai, emberi, politikai problémák merülnek fel a munkahelyeken, mire kell felkészülnie a nappali tagozatos hallgatóknak?

Ugyancsak jó tájékoztatást nyújthatnának a munkahelyek légköréről, az elvárásokról, a lehetőségekről. Fesztelenebb, könnyedebb és talán eredményesebb lehetne egy ilyen beszélgetés, mint a munkahelyek vezető kádereivel szervezett szokásos évi kollégiumi találkozások.

Az egyetemi évek nem alkalmasak az alkalmazkodóképesség kialakítására. Az utolsó félévben, a diplomatervezés időszakában el kell köszönni, el kell búcsúzni attól a szabadságtól, függetlenségtől, önállóságtól, amit a felnőtté válás egyetemi évei jelentettek.

Talán jó lenne, ha ezt a felkészülést egy-egy ilyen beszélgetés az élet rögösebb útját járó esti hallgatósággal elősegítené.

És még valami, amit talán igazán csak a szaktanszékek oktatói tudnak, éreznek:

AZ EGYETEM IS igen sok segítséget, támogatást tud nyújtani a diploma utáni kezdő idők nehézségeinek leküzdéséhez.

Végzett hallgatóink gyakran visszajárnak, bejönnek elmesélni szakmai, emberi, családi nehézségeiket, problémáikat.

Sokuknak segítségére is vagyunk — amennyiben mód van

Hanna felnött

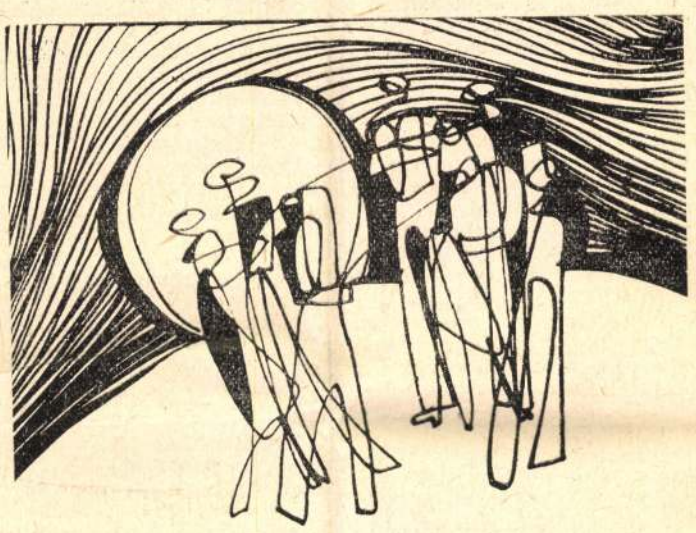

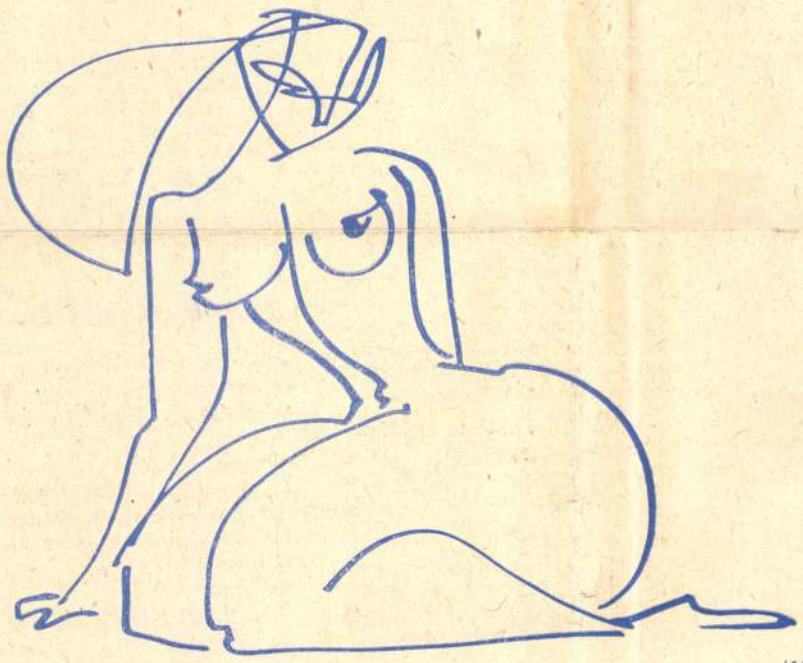

Hanna felnőtt...

Mikor hetvenegy februárjában kolléganőnk felfedezte, hogy az első éves építészhallgató kislány azonos az önálló, egyéni hangú rajzolóval, Kürthy Hanna még inkább tanulni akart. Nemcsak építészetet, hanem az embert, hogy lerajzolhassa.

Ma nézve három-négy évvel ezelőtti rajzait, azonnal kiugrik a különbség: a vonalak megértek, az általuk bezárt formák csodálatos és sajátos világot sejtetnek.

Hanna felnőtt...

Itt az egyetemen, mindannyiunk szeme láttára vált ígéretes fiatalból kiforrott művésszé. Olyan emberré, aki már pontosan tudja, mit miért tesz, melyik vonala honnan indul és hova tart. Virág az ember: vallotta három éve, és ebben mit sem változott.

A gyermekrajzversenyeken szerzett érmek, tiszteletdíjak mellé újságok hosszú sora, két illusztrált könyv, az R-klub művészeti délutánjainak emléke, a tavaly őszi Közgáz-aula-kiállítás meghívója került.

Hanna felnőtt...

Jövőre — ha minden jól megy — építész lesz. Diplomát kap. A rajzról, az önmaga formálta világról nem lesz semmilyen bizonyítványa. Legfeljebb a képek. Azok viszont sokkal többet érnek, mint a tekintélyesnek mondott képzőművésztudorok elutasító sorai a Képzőművészeti Főiskoláról. A „helyhiány" indokuk csak az iskolapadra vonatkozhatott. A hazai művészeti életben Hannának ott van a helye...

— hegedős —

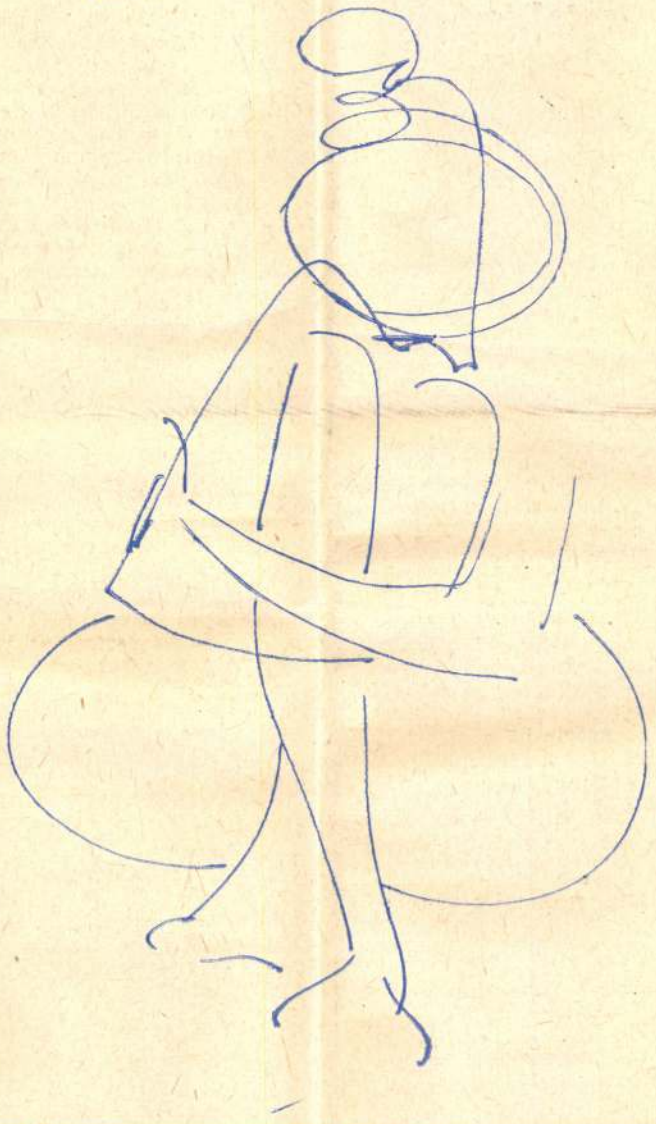

Volt egyszer egy tankör

Mindenki ismeri a legkisebb fiú történetét. A fiú elindul, világot lát, azután hazatér. Többnyire királylány feleségül — az öreg király fele országának jogos tulajdonosaként. A legkisebb fiú mindig leleményes, találékony és legyőzhetetlen — a mesében.

Mindenki tud a faluról, kisvárosból egyetemre került fiú történetéről is, aki ötödév végén — zsebében diplomájával, karján újdonsült nejével — hátat fordít szülőföldjének. A nagyvárosban töltött évek feledtették vele családjának gondjait, problémáit, azt, hogy rá otthon még számítottak volna. Sokszor teljesen új környezetben kezdi el a fiú élni az önálló életét. És ki mondhatná neki, hogy rosszul teszi? Mert azt sem mondja neki senki, hogy minden úgy van jól, ahogy csinálja.

A közlekedésmérnöki karon e tanévben 138-an fejezik be tanulmányaikat. Az 505. tankör a leendő építőgépészek „klubja". Egyetemünkön 1965-ben kezdődött el az építőgépészek képzése. Idén tizenöten végeznek. Szaktanszékük, az építő- és anyagmozgató gépek tanszék az elmúlt évek legjobb tanköre címet minden bizonnyal a most végző társaságnak adományozná. A kilencedik félévben a tankör tanulmányi átlaga 4,48 volt.

Ahogy kezdődött

Éjszakába nyúló rajzolásokról, szigorú vizsgáztatásokról meg az egyetemisták sajátos életmódjáról tudtunk csak, amikor elkezdtük tanulmányainkat a Műegyetemen. Később megértettük, hogy a látszatok a legtöbbször csalnak. Egyetemi hallgatónak lenni valamivel többet — néha egészen mást jelent, mint amit meséltek nekünk. Idővel persze éreztük azt is, hogy tanszékünk oktatói legtöbbször megkönnyítették helyzetünket. Nem is mindig oktatók voltak — legtöbbször segítőkész pedagógusok; akikkel nemcsak a szakmai megbeszéléseken, de a kirándulásokon is nagyon jól megértettük egymást. Dr. Pristyák András docens, aki a Műegyetem egyik legfiatalabb tanszékvezetője, a kezdeti „szigorát" meghazudtolva irányította a legnagyobb jó szándékkal egyetemi munkánkat. Persze mi ezt csak később értettük meg, hiszen a legtöbb hallgató az elégteleneket is inkább véli igazságtalanságnak, mint bölcs tanácsnak.

Tankörünk kimagasló tanulmányi eredménye a tanszék és a tankör között kialakult jó kapcsolatból is fakadt. Hiszen a tanszék többi oktatója: dr. Máté György docens, Mádli József, Bachynsky Gábor adjunktusok, Rácz Kornélia, Gémes József, Keisz István tanársegédek majdnem mindig találtak megoldást a leglehetetlenebb helyzetekben is. Akár tanulmányi (rajzbeadási) problémáról volt szó, akár egy kirándulás megszervezéséről.

A folytatás

Hányszor jöttél te is éjszakai rajzolások után álmosan előadásra. Hányszor idegeskedtél vizsgák előtt. Évek múlva ez marad csak, erre emlékezünk. L. el sem tudta képzelni életét az egyetem nélkül. Sz. meg K. boldog volt, hogy jöhettek egyetemre.

Amíg előadásra jártunk, a napjaink legtöbbször kialakult szisztéma szerint zajlottak le. L. volt az első, aki a terembe érkezett. Őt követte V., a sakkszakember. V. elővette a napi sportújságját, és tanulmányozta azt, hogy mire a többiek megjönnek, már fejből mondja a saját véleményét, amely furcsamód mindig egyezett a sajtóban közölt állásfoglalással.

Sanyi mint nős ember és tartalékos házmester (tényleg házmester, mert feleségének a vállalata csak úgy tudott nekik egy szoba-konyhás lakást biztosítani, ha elvállalják a házmesteri teendőket), az előadások kezdetét követő tizedik percben lépett a terembe. Utána már csak B. jött, aki érkezése után komótosan szétpakolta a nedves ruhadarabokat. B. majdnem minden reggel elment úszni a Széchenyibe.

Szünetben T., az öntudatos — egyébként zalaegerszegi — meg Sanyi társalgásai jelentettek élményt. Olykor H. is mondott egy-két durcás véleményt a tankörről, de túl rosszat soha, mivel olykor ő is kilógott az „összképből". Mindig ugrattuk meg átvertük egymást, „becéztük" Matildot, a tankörben a legcsinosabb hölgyet (mellesleg egyedül volt, úgyhogy a tankörön belül komoly vetélytársa nemigen akadt). Mulattunk azon, ha S. elmesélte legújabb színházi élményét, amelyet az Operett Színház környékéről szerzett. Egyszer járt az Operában is, statisztaként valamelyik filmben.

Szerettünk volna túl lenni az örökös előadás-látogatásokon, a rajzolgatásokon is. Most, hogy az utolsó félévben már nem kellett bejárni az egyetemre, és beadtuk a diplomaterveket is, nem találjuk a helyünket. Mi történt velünk? Fogalmunk sincs. Tétlenül járkálunk ide-oda. Már csak az államvizsga van hátra. Olykor mégis úgy tűnik, mintha soha nem is lettünk volna egyetemisták.

Szép, elbocsátó üzenet

Nem búcsúzás, inkább egy viszontlátás, egy istenhozzád a tanulmányaink befejezése. Legalábbis ezt szeretnénk. Elszálltak az évek. Tankörön belül kialakítottunk magunknak egy alapvetően vidám hangulatot, amely néha ugyan társaink számlájára, de messzemenően nyílt és őszinte volt. Talán ez hiányzik majd legjobban munkahelyeinken.

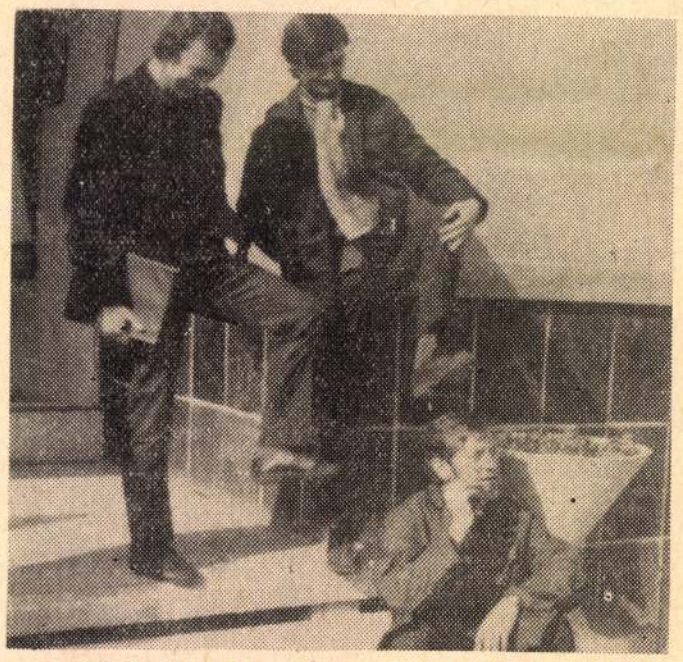

Balról T., K. és Sz. egy tanulmányi kiránduláson Selypen

Matild, a tankör egyetlen nőtagja már férjhez ment, Sanyi, S. és N. is megnősült. A még „szabad" emberek feje már gyűrűt hord bal kezén. Úgy tűnik, sorsát senki sem kerülheti el.

Építőgépészek leszünk. A magas- és mélyépítőiparban, főleg a kivitelező iparban várnak ránk. Most már többnyire mindenki a dékáni hivatal hirdetőtáblájára kiírt állásokat nézi át. Válogatunk, hogy melyik lenne a legmegfelelőbb. Meghirdettek ez évben is vidéki állásokat, de ezek legtöbbje most is betöltetlen marad majd. A mi tankörünkből is a jelentősebb hányad a fővárosban akar maradni. Inkább vállalják az albérletet, a fokozottabb kiadásokat Budapesten, mint a vidéki vállalatok nagyobb kedvezményt és támogatást nyújtó állásait. De hát ez már nem újdonság!

Elkezdünk majd dolgozni. Lesz, akit majd a pénz vonz. Lesz, akit az akarata visz előre. Közülünk is egészen biztos lesz olyan, aki kedélyesen elfogad mindent.

Perge László

DIÁKHUMOR

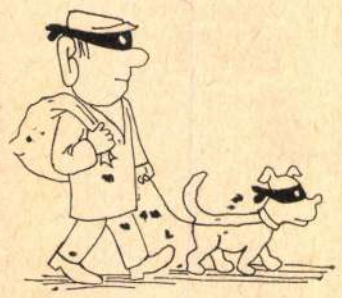

Rajz a Welt Studenten Nachrichtenből

⁂

— Elképesztő — dühöng a skót. — Már megint emelték a benzin árát.

— De hisz' nincs is autód!

— De öngyújtóm van ...

⁂

A férj ül a volán mellett, a felesége dirigál:

— Mehetsz ..., mehetsz ... még mehetsz ... És most eredj, nézd meg, mit csináltál!

⁂

Felsóhajt a matematikus: — Mit ér a világ Olga szerint deriválva, ha Olga csak első hatványon szerepel benne?!

⁂

Mindenesetre osztom a véleményét.

Azzal is kevesebb lesz.

⁂

Az illető szigorúan betartja a KRESZ-t. Minden olyan háznál megáll, ahol a lámpa pirosat mutat.

⁂

Addig döngette a mellét, míg végre kinyitották neki. Dikiccsel.

Asztalitenisz NB/II

BARNA-CSOPORT

MEDICOR—MAFC 13 : 12

A MAFC győzelmei közül dr. Balogh, Leposa és Markovits 3—3-at, Záhonyi 2-t, Zombori pedig 1-et szerzett.

SZSE Dózsa—MAFC 3 : 22

Szombathelyen dr. Balogh, Markovits, Záhonyi és Zombori valamennyi mérkőzését megnyerte, Schneider két ellenfelét győzte le.

A JÖVŐ MÉRNÖKE

A Budapesti Műszaki Egyetem lapja

Szerkeszti: a szerkesztő bizottság
Felelős szerkesztő: JÉCSAI ANDOR

Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.
Felelős kiadó: Csollány Ferenc
Szerkesztőség: 1111 Budapest, Műegyetem rpt. 3.
Telefon: 452-565
Példányszám 4630
Ára: 80 fillér
74-4116 Szabadság Lapnyomda, Debrecen
Felelős vezető: Reményi Sándor

Ötszázötször 15 lev

FEB: felvételi-előkészítő bizottság. Feladata: a tehetséges és rátermett munkás- és parasztfiatalok ösztönzése, segítése, felkészítése a felvételi vizsgákra.

Mit tettünk a fizikai dolgozók gyermekeiért ebben az évben?

DÉR JÁNOS adjunktustól, a bizottság titkárától kértünk tájékoztatást.

— Augusztusban két napig tartó próbafelvételt tartottunk, ahová kétezer, a középiskola harmadik osztályát végzett fiatalt hívtunk meg. A dolgozatok megírása után egy hallgatókból és oktatókból álló bizottság beszélgetett valamennyi középiskolással. Megállapodtunk a gyerekekkel, miben tudunk nekik segíteni: a vidékieknek elsősorban levelezéssel, a pestieknek, Pest környékieknek előkészítő tanfolyamokkal.

Azokat a középiskolásokat, akik augusztusban nem jöttek el a próbafelvételire, októberben két-két hallgató felkereste. Így összesen mintegy ezerkilencszáz hallgatót kezdtünk „előkészíteni". Januárra már csak ezerhétszáznyolcvanan maradtak.

A felvételi-előkészítő bizottságban nemcsak a BME, hanem valamennyi műszaki főiskola és egyetem képviselői részt vesznek. Én a továbbiakban csak egyetemünk munkájáról számolok be:

Ötszázöt középiskolással levelezünk, mindenkinek tizenöt matematika- és tizenöt fizikalevelet adunk fel. Száz diák tanárunk és tizenkilenc [illegible] tónk foglalkozik a példák küldésével és javításával.

Tanfolyamainkon 320 k[illegible] iskolás vesz részt, 64 diá[illegible] nár és hét oktató vezetés

Az április 5—15. közötti intervallumban levelező [illegible] középiskolásainknak egy[illegible] előkészítő tábort szervez[illegible] az ország tíz nagyvárosában — Baján, Debrecenben, Pécsett stb. Ezek megrendezésében már van gyakorlatunk. A karok külön táborokat szerveztek, igen jól sikerültek. Hat napon keresztül egész napos foglalkozásokat tartottunk, nyolc órán keresztül gyúrtuk a matekot és a fizikát. Természetesen gondoskodtunk, hogy szabad idejükben a srácok kipihenjék magukat, hiszen ilyen sok anyagot nem lehet fáradt, agyongyötört fejjel bevenni. A szabad idő megszervezése egyrészt a felüdülést szolgálta, másrészt személyiségformáló hatása volt. A tábor végén is írattunk egy dolgozatot a felvételihez hasonló felételek és körülmények között. Ezek a dolgozatok már sokkal jobban sikerültek, mint az augusztusiak.

A tavalyitól eltérően ezen a nyáron nem kétnapos próbafelvételit, hanem július második felében egyhetes előkészítő tábort szervezünk az újabb középiskolás garnitúrának. (Minden kar külön.) Ezekbe a táborokba el tudtunk vinni kb. kétezer középiskolást. Eddig a meghívott iskolák kétharmadából érkezett visszajelzés. Az [illegible] a gimnazistákban a műszaki pályák iránti érdeklődést. Például felhívják a figyelmet szaklapokra, újságokra, dokumentumfilmekre, üzemlátogatásokat javasolnak a gyerekeknek. Kb. négy alkalommal küldtünk ki ilyen leveleket. Az az igazság, hogy erre a formára már nemigen maradt energiánk, ezért célul tűzzük ki ennek a továbbfejlesztését.

S HOGY NEM SIKERTELEN A FEB tevékenysége, azt bizonyítják a gimnazisták egyre sűrűbben érkező levelei. Esztergomból küldte Gyulai Gábor a következő sorokat:

„Tisztelt felvételi-előkészítő bizottság! 1974 januárjában sikeres felvételi vizsgát tettem, melynek alapján egyetemi tanulmányaimat a Szovjetunióban folytathatom. Engedjék meg, hogy megköszönjem Önöknek az egész éven át nyújtott segítséget. A levelezés számomra rendkívül sokat jelentett. Külön köszönöm Kneifel Ferenc okos tanácsait és biztatását, ami nagyon jólesett."

Ezek a levelek dokumentumok, amelyek a FEB, a rengeteg diák tanár munkájáról tesznek bizonyságot.

Hétvégeken klubokban

Frenreisz

Nem a rendezvényeket — az embereket kell megváltoztatni, mondta egyik klubunk főrendezője, amikor a műegyetemi klubok problémáiról beszélgettünk. Na de miért kellene megváltoztatni az embereket — akik többnyire egyetemisták?

Ha a produkciók végén nem tapsolnak — annak ezernyi oka lehet. A zenekarok ezt természetesen fejcsóválva veszik tudomásul — érthető, hisz nem nagyon tetszik nekik. De a közönség azért figyel rájuk — ha nem is törik össze magukat a tetszésnyilvánítás idején.

Elmúlt egy újabb félév. A vizsgaidőszak kezdetével lassan bezárnak klubjaink, hogy ősztől még ötletesebb, még színvonalasabb műsorral várják az érdeklődőket (reméljük!).

— Melyik zenekar tetszik a legjobban? — kérdeztem az E klubban egy szombat este. A 20 megkérdezett lány közül heten Bergendyéket, öten az LGT-t, négyen a Skorpiót említették. A 20 fiú közül 9 az LGT-t, 5 a Bergendyt, 4 a Skorpiót sorolta az első helyre.

Párbeszéd I.

— Nekem ne a világirodalom gyöngyszemeivel kedveskedjenek — szögezte le az egyik fiú, amikor a műsorokkal szemben támasztott igényéről faggattam.

— Zéhákra készülünk — folytatta —, rajzolunk egész héten. Szombaton el akarom feledni a hétköznapi gondokat.

— Sajnos sokan csak a szükségesnél egy-két üveggel több sör elfogyasztása után érzik a jótékony kikapcsolódást. El tudod képzelni, milyen nehéz így rendet tartani? — kérdeztem.

— Ha most a rendezőket sajnáltatni akarod, akkor rossz helyen kopogtatsz. Megérik ők is a pénzüket.

— Azt mondtad, kikapcsolódni jöttél ide. Ahhoz feltétlenül ez a tömeg, az italozás, a rendbontás szükséges?

— Nézd, én amióta egyetemre járok, negyedszer vagy ötödször vagyok itt. Nekem is éppúgy nem tetszenek a félig részeg és kötekedő alakok, mint — gondolom — neked. De a rendezők vajon miért nem az ilyen alakokra figyelnek jobban? Miért csak a kapuban állnak helyzetük magaslatán?

Amíg elkezdődik a tánc

Fiúknak belépés csak tagsággal — olvasható a klubok plakátjain. És ez nagy százalékban meg is valósul, hisz a fiúk legtöbbje egyetemi vagy főiskolai hallgató. Ugyanakkor a lányokra semmiféle megkötés nincs. Azok a lányok jönnek el, akik már valamilyen kapcsolatban voltak egyetemistákkal — és szeretnének újabb ismeretségeket kötni. Eljönnek azok is, akik valahol hallottak arról, hogy létezik egy egyetemi klub — és vállalkoznak arra, hogy ott legyenek.

A klub látogatásának lehetőségeiről sokkal szélesebb körű propagandára lenne szükség. Egyetemi klubnak nevezik az E klubot, ami csak félig igaz. Mert a mostaninál sokkal átgondoltabban lehetne befolyásolni a klub vendégeinek összetételét. Ha más egyetemek (főleg külföldön van erre sok példa) kisebb méretekben ugyan, de ki tudtak alakítani közös klubot különböző egyetemek hallgatóinak, miért ne sikerülhetne ez nálunk is. Akár a Közgazdasági Egyetemről, akár az ELTE-ről vagy az Orvostudományi Egyetemről is bekapcsolódhatnának az E klub látogatóinak sorába.

Rengeteget beszélnek az E klubról. Hamis illúziókkal veszik körül, istenítik (mert valóban jelentős klub). De a hamis kép kialakítására semmi szükség. Egy nagyon aktív, és a munkáját jól végző klubvezetőség irányítása mellett színvonalas műsorokat biztosítanak a klubban. De most már igazán lépni kellene előre, mert lassan már csak azok mennek az E klubba, akik számára még esemény, ha bejuthatnak a klubba, és azok, akik el tudják viselni az ottani társaságot.

Párbeszéd II.

— De nem táncolok ...

— Én sem. Azért még beszélgethetünk. Gyakran jársz ide?

— Igen. Miért?

— Egyedül szoktál jönni? Igen? Ez kicsit furcsa lányoknál. Középiskolába jársz még, igaz?

— Igen.

— Jól érzed itt magad?

— Képzeld: igen. Szeretek zenét hallgatni, és ráérek szombat esténként. Talán tilos idejönnöm?

— Mi a véleményed azokról, akik ide járnak?

— Vannak köztük jó fejek. Csak túl beképzeltek. Azt hiszik, hogy egyetemre járnak, már mindenki beléjük bolondul. Te még egyetemista vagy?

Presszer
(Fotó: Horváth Ervin)

— Még egy kis ideig. Hányan kértek ma táncra?

— Nem számoltam. De ma nincs kedvem. Ma nincs kedvem táncolni. Nem hívnál meg egy kólára — mondjuk egy rummal?

— Nem. Szevasz.

— perge —

A JÖVŐ MÉRNÖKE
1974 MÁJ 31.
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-148, 310-126

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JUN – 8
A JÖVŐ MÉRNÖKE

Kürthy Hanna

1021

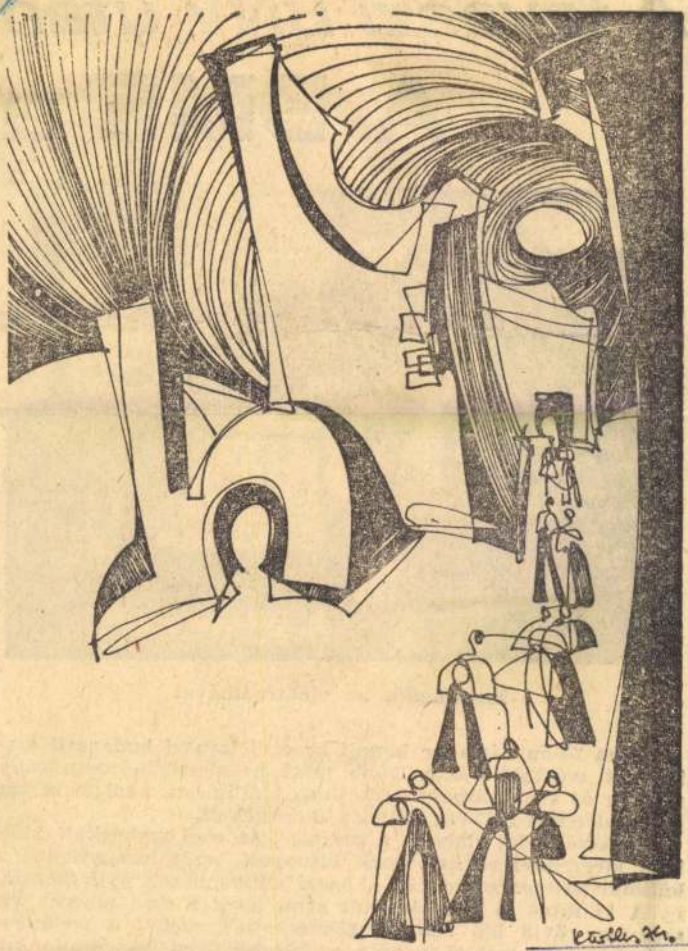

A ta

A BME a

Ismerkedés az elektronikával

Május 26-án zárta be kapuit az első tavaszi budapesti szakosított műszaki vásár. Több mint hétszázezren tekintették meg az új vásárközpont szakosított kiállításait, ahol 25 ország képviseletében 1447 cég állította ki termékeit.

Alapvetően jól sikerült a premier, az első szakosított kiállítás megrendezése helyesnek bizonyult, amit bizonyítanak a külföldi üzletpartnerek és a hazai szakemberek nyilatkozatai is. A kiállítás jó alkalom volt arra, hogy a szakemberek viszonylag rövid idő alatt megismerhették azokat a technikai újdonságokat, melyeket már a közeljövőben hasznosítaniuk

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR TÁVIRATI IRODA
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 FEB 23

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

Kürthy Hanna
1021

Kürthy Hanna rajza

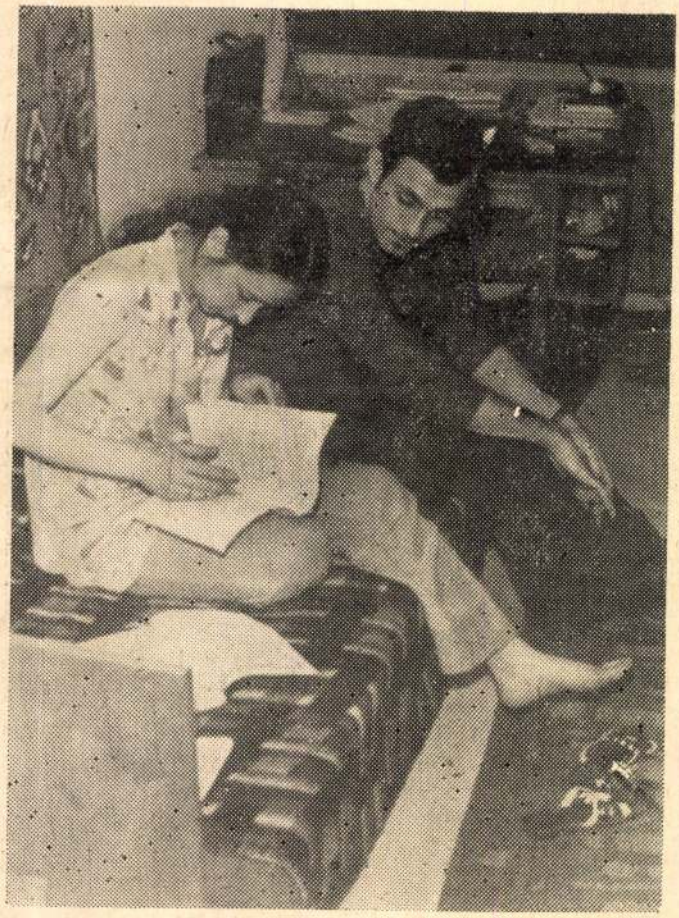

Akik még tanulnak...

VIRÁGOS FEJ
Kürthy Hanna rajza

Virág az ember... című cikkünk az 5. oldalon

...ják az egyetemet
...aton két kategóriában le-
...r az „Egyetemünk" kate-
...kel is lehet pályázni. A kö-
...tt ajánljuk az egyetemi
...ncia, üdülés, tábor, építő-
...s élet eseményeit, az ének-
...ubokat és az R-klubot stb.
...ött szerepelhetnek az elő-
... közben, a hallgatók szü-
...olvasóteremben, könyvtár-
...ána stb. Várjuk az egyete-
...llagás), az egyetemi sport,
...zések, padok stb.) művészi
...iték, tánc, az egyetemi hu-
...n csoportot alkothatnak a
... Gellért—Bartók—Mészöly
...na-part lehetőségei. A kol-
...életének, az ebédlőkben, az
...atörlés), az egyetem útjain
..., egyszóval a hétköznapok
...égei vannak.
...szerelmesek diszkrét bemu-
...böző helyzeteiben.

...ELTÉTELEK

...het az egyetem bármely
...evékeny művészeti csoport-
...elyik még műegyetemi pá-

...z „Egyetemünk" kategóriá-
...adása „Egyetemünk" kate-
... pálvázónak egyénileg kell
...ategóriában kívánja indíta-
... kell tüntetnie.
...het beadni minden kategó-
...mít.
...alának minimális mérete
... szívesen fogadunk.
... kategóriában:

... 800 Ft
... 500 Ft
... 200 Ft

... 500 Ft
... 300 Ft
... 200 Ft

...rtja magának azt a jogot,
... megossza.
... kell tüntetni a képjegyzék-

... és évfolyam megjelölésével

...riáját
...el a képjegyzéken szerepel.
...vános! A zsürizés 1971. áp-
...-klubban.
...1-ig postán visszaküldjük.
...1. március 31.

BME KISZ-bizottsága

... cseledszoba, vil-
lannyal kell fűteni és meg le-
het benne fordulni.

— Nekem megfelel, a há-
ziak végtelenül kedvesek, so-
káig még reggelit is vettem
tőlük. Itt jobban tudok tanul-
ni, mert a Vásárhelyiben egy-
más sarkát tapostuk le a szo-
bában. Háromszáznyolcvan fo-
rintot fizetek, és a villany-

nyáron nem lakna...
lakbért pontosan fize...
leik.

A KISZ-BIZO...SÁGON
minden igénylőnek messzeme-
nően megpróbálják az igé-
nyeit kielégíteni és lakáskö-
rülményeit az albérletben is
megfelelően biztosítani.

—seszták—

KOCOGÁS

A kollégiumból mentünk haza egyik este, az egyetem kertjén keresztül. Sötétedett, már alig jártak a kertben. Hirtelen kivált a homályból egy tréningruhás csoport. A központi épület melletti kis téren hajladoztak ütemesen előre, oldalra, hátra. Térdhajlítás, karkörzés, fekvőtámasz. Aztán egyikük lassú futásnak indult, s a többiek utána. Kényelmes, egyenletes ütemben haladtak.

— Hiszen ezek kocognak — mondta mellettem valaki. — Úgy látszik, az egyetemisták is csatlakoznak az országos kocogáshoz!

Hogy országos, sőt világmozgalom a kocogás, az most már kétségtelen. Az utóbbi években bejárták a világsajtót a „civilizációs ártalmak" riasztó statisztikái, s ezek nyomában egyre népszerűbb lett a lassú, szabad futás. Nálunk az 1970-es színész—újságíró mérkőzésen indították el hivatalosan is a mozgalmat, amely a „+10" nevet kapta, ami plusz 10 percet s ennek következtében plusz 10 évet jelent. FUSS NAPONTA TÍZ PERCET, TÍZ ÉVVEL TOVÁBB ÉLSZ! — így biztat a mozgalom jelszava, s ha a tíz év többletet nem is lehet minden esetben garantálni, az biztos, hogy a futás jó fegyver a szívbetegségek és a felesleges kilók ellen.

Nem kell hozzá sem sportpálya, sem pedig felszerelés, az pedig köztudomású, hogy az utóbbiakban nem állunk túl jól. Nem igényel különösebben sok időt. A Magyarország közölte nemrégiben Arthur Lambert atléta nyilatkozatát, aki 79 éves, és mint ilyen, most futotta végig a maratoni távot.

— A legtöbb távfutó valóságos filozófus — mondta Arthur Lambert. — Mit csinálhat az ember magányos kilométerei során? Gondolkodik. Én a dolgozataim, tanulmányaim, cikkeim vázlatát mindig futás közben állítom össze.

A Tájékozódási Futók Szövetsége kezdeményezésére minden kedden és pénteken reggel 7-től a Városmajorban, minden szerdán pedig fél héttől a Tabánban közösen kocognak a vállalkozó szelleműek, s örömmel fogadnak minden hozzájuk csatlakozót.

—orosz—

„VIRÁG AZ EMBER“

Az első méltató, Lyka Károly, aki azt tanácsolta a kis Hannának, hogy alakítsa ki sajátos hangját s ezért 14 éves koráig senkitől se tanuljon rajzolni.

Virág vagy te is Hanna, csak nézz jól bele a tükörbe. Aranyszínű virág, aki fura módon maxi kabátban jár és Bachot nallgat. Kétéves korod óta az egész ország figyeli, mi lesz belőled. Sok mindennek neveztek: csodagyereknek, nagy tehetségnek, kamasz művésznek. Sikereidet számon tartják az újságok, az arany- és ezüstérmeket ha össze úznénk, már hosszú lánc kerekedne belőle.

BACHOT HALLGATVA

Olyan nagy öregek szerettek, mint Lyka Károly, Csók István, és nagyon vigyáztak arra, hogy virág maradj.

Alig múltál ötéves, amikor rajzaiddal máris megnyerted a tokiói nemzetközi gyermekrajzverseny két nagydíját. Sokan nem akarták elhinni, hogy a rajzok a te műveid. A delhi képzőművészeti főiskola igazgatója elment hozzátok és egy délutánon keresztül nézte, hogyan formálódik a vízfestékceruza alól ki az Öreg ember arcképe. Mikor meglátogattalak, először egy-két rajzot mutattál, aztán előkerültek a régebbiek, egyre régebbiek, és mikor a padlón már nem volt hely, megváltozott a szoba hangulata is. Elborították a virágok, a világító napok, a mesei csuda alakjai. Soha nem látott kakasok emelgették bíborszínű taréjukat, zöld, kék tehenek tanakodtak nagy mezőben, távoli magános alakok melegedtek a nap aranyában. Ámuldoztam, a varázsuk alá kerültem. Aztán megpróbáltalak faggatni a művészi elveidről, módszereidről, kutattam a pillanatot, ami ecsetet kényszerít a kezedbe. Nehezen ment a beszélgetés. Rajzolsz, ha szól a magnó, rajzolsz, mikor csend van, egy Jugoszláviában átélt nagy vihar élménye megdöbbentő expresszív képpé csapódott le. A Beatlesek zenéjéből született a második Nehru-díj. Visszatérő motívum képeiden a nap. A sugaras, vonalas nap, mint cél. Cél, ami messze van, de elérhető. Kurtág György zeneszerző írta bele albumodba, hogy „Virág az ember”, alatta dallamkísérettel. Ígérted, egy egész könyvet fogsz telerajzolni, amiben csak ezt akarod kifejezni.

Lyka Károly tanácsára tizennégy éves korodig nem tanultál senkitől rajzolni. Kialakítottad a magad világát, a saját hangodat, a Kürthy Hanna-stílusodat. És ez nagy szerencse, mert át tudtad menteni vonalaidat, alakjaidat torzításmentesen a későbbi alkotásokhoz. A képzőművészeti körben eltöltött idő csak biztonságot és fölényes formaérzéket adott. Aztán jött egy légüres tér. Téged, aki több mint húsz kiállításon szerepeltél, megannyi kitüntetéssel, tehetségeddel olyan bizonyságokat adtál, hogy a Róma Múzeumban két képedet őrizznek, nem vettek fel a képzőművészeti főiskolára. Az indoklás: megfelelt, de helyhiány miatt sajnos... Jött utána egy év, amikor a nap huszonnégy órájából tízet végigrajzoltál. Vonalról vonalra Barcsay Anatómiáját, szén- és tustanulmányokat a Dési Huber körben, állandó illusztrátora lettél a Magyar Hírek-nek. Aztán a következő évben az építészkarra jelentkeztél.

Gyász

Azt mondod, miután eltelt egy fél év, mégis úgy érzed, nem bántad meg. Itt a kötelező feladatok mellett úgy rajzolsz, festesz, ahogy és amikor neked tetszik. Hogy néha a jegyzetfüzetek, tankönyvek tetejére sebesen rótt vázlatok kerülnek az órák alatt, az nem baj. Jól érzed magad az egyetemen, nincsenek irigyek, személyiséged egyik fele építészhallgató.

Mindig is vonzott az építészet mint társművészet, de a házakat, épületeket nemcsak megtervezni szeretnéd, hanem belső tartalmukat is te akarod összhangba hozni a formával. Hosszan gondolkodtál, amikor megkérdeztem, melyik épület, városközpont a kedvenced, aztán Corbusier Chandigarjára esett a választás. Lassan felnőtt leszel, gyermekrajzpályázaton nem indulhatsz, de számon tartanak, és egyre többször kérnek fel illusztrálásra. Még egészen kicsi voltál, mikor Török Sándor írónak tüneményes Kököjszi és Bobojsza meséihez igazi gyermekrajzokat készítettél. Tavasszal jelenik meg egy könyv a szabadságharcról, tizenkét képet kértek hozzá, te tizenhatot rajzoltál, anynyira jók voltak, hogy mindet elfogadták.

Sok festőt szeretsz, de senkihez nem akarsz hasonlítani, ami érthető. Azért ha nagyon rákérdezek, Greco a legcsodáltabbak között van. Legnagyobb szerencséd, hogy sosem vagy egyedül. A szoba, ami tele van a képeiddel, a magnó, a lemezek, a sok könyv, a csodálatos indiai terítők, ecsetek, a szivárványszínű festékek körülvesznek és vigyáznak rád. Társaságban szó került a legfurcsább betegségről, az unalomról, otthon megütközve meséled a szüleidnek. Léteznek olyan emberek a világon, akik ismerik az unalmat. Nem értetted. A rengeteg kép közül nehezen választottuk ki, amit bemutatkozásképpen itt közlünk. Nem voltál elégedett ezzel sem, azzal sem, az évek alatt egyre igényesebb leszel magadhoz. Elgondolkodtál azon a kérdésen, hogy mit tennél, ha háború lenne, s aztán azt mondtad, hogy te biztos akkor is csak rajzolnál. Irigyled Jeanne D'Arcot és Jane Fondát. Olyan bátrak, olyan nagyok, olyan szeretnél lenni, mint ők.

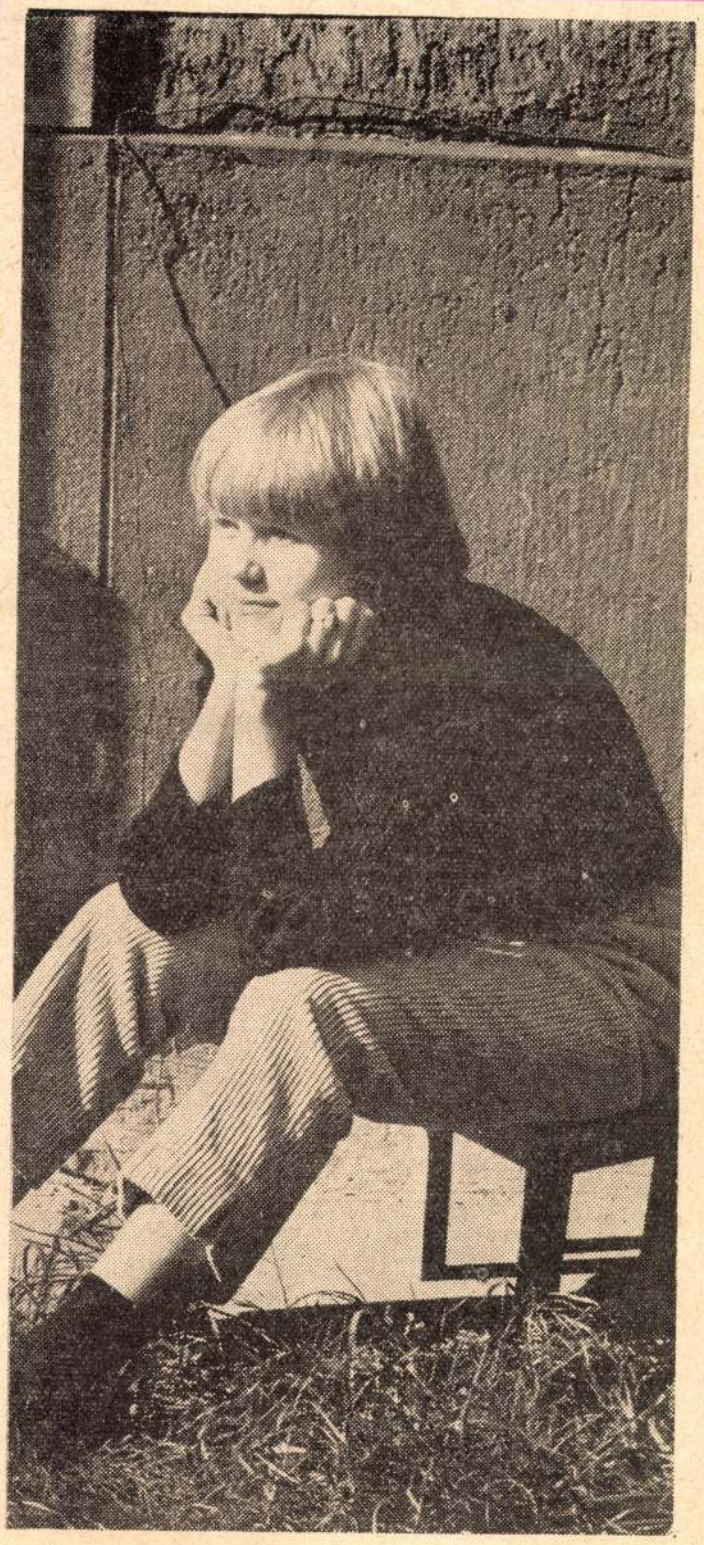

Tudod, hogy nincs miért irigyelni őket? Húszéves vagy, kivételesen tehetséges, és van egy nagy külön világod. Ebben a világban csak az van benne, akit te akarsz vagy belerajzolsz. Örülj hát neki és őrizd...

SESZTÁK ÁGNES

Tehenek

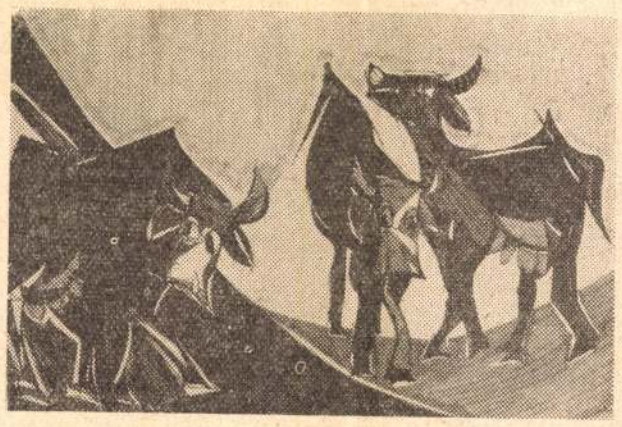

Önarckép

Felemás tankör ötödéven

Két évvel ezelőtt megismerkedtem a 304-es autógépész tankörrel. Végigizgultam a lengéstan vizsgájukat és kölcsönös ígéretet tettünk, hogy megkeressük egymást.

Ebből persze semmi nem lett.

Most vizsgaidőszak után eszembe jutottak, és találkoztunk az R épület tetején egy „hajó" óra után.

Csizmadia István, Ferke János, Somogyi Gábor... akik távol maradtak elnézésünket kérték.

Ők kérdeztek: — Mit akarsz írni?

Tényleg, tulajdonképpen mit akarok írni? Kíváncsi voltam a közérzetükre, meg az elmúlt két évre, amióta nem láttam őket.

KARVÁLTÁS

— Rendhagyó tankör vagyunk. Harmadévig a gépészkarhoz tartoztunk, és akkor a vasútgépészekkel együtt a közlekedési karhoz csatoltak bennünket. A gázgépek és automobilok tanszék beolvadt a gépjárművek tanszékbe, és ebből nekünk számtalan problémánk adódott.

Üzemgazdaságtanból hallgattunk egy félévet a gépészkaron, aztán a másodikat már a közlekedésin. Ebben az volt a rossz, hogy alapvetően különbözött a két félév koncepciója egymástól. Államvizsga tárgyunk a belsőégésű motorok. Negyedéven a kalorikus gépek tanszéken adták elő, majd a közlekedési karon teljesen elölről kezdtük Járműmotorok címen. Egy félév fölöslegessé vált.

A mostani negyedévesek elektrotechnikából levizsgáztak a gépészkaron, a közlekedési kar nem fogadta el a vizsgát, csak még egy plusz beszámolóval.

— Aztán?

— A jegyzetek, ami külön „szám".

A jegyzetboltok valahogy nem akarták tudomásul venni, hogy nem tartozunk a gépészkarhoz. A jegyzetvásárláshoz pedig pecsétes papír kell. Már a dékán elvtársnál is reklamáltunk, aki intézkedett is, de nem lett semmi eredménye. A Kecskeméti utcában továbbra sem akartak jegyzetet adni. Tudod, hogy „hajó" jegyzetünk hogy lett?

Bementünk, és elhitettük az eladóval, hogy fakultatíve hallgatjuk ezt a tárgyat, így van jegyzetünk. A Kádas-féle Bevezetés a Közlekedésgazdaságtanba című könyvből egy, azaz egyetlen darabot lehetett kapni. Aki a rövid gyufát húzta, az lett a tulajdonos, és körbejárt a vizsgák idején. Tanszéki könyvtárban egy darab sem létezett benn. Persze a végén azt csináltuk, hogy megkértük a közlekedésieket, vegyenek jegyzetet a mi tankörünknek is.

VIZSGÁK?

— Köszönjük, túl vagyunk mind a hét vizsgán, és lassan mögöttünk van a rengeteg mérés és jegyzőkönyv. Csak zárójelben megjegyezzük, hogy a jegyzőkönyveknél több idő ment el a csinos táblázat és fejléc megrajzolására, mint az egész mérésre.

Mondtuk már, hogy nem tanultunk valószínűségszámítást? Különös, mert az előttünk végzett évfolyamok tanultak, és másod-harmadéven nekünk is nagy szükségünk lett volna rá. Aki magánszorgalomból ki nem bogarászta a könyvből, az kellemetlen helyzetekbe keveredett.

TERVEK, TÁVLATOK?

Ki tudja? — Itt elakadt a beszélgetés. Könnyű rájönni miért. Autógépészek, akik titokban valahol mégis személygépkocsit szeretnének tervezni.

— Nehogy azt gondold, hogy sznobság, vagy mit tudom én mi. De egy kocsit megtervezni olyan munka, amiben minden benne van, ami a gépészet fogalmába beletartozik. A legmunkaigényesebb gépészmérnöki feladat. Nem panaszkodunk, de az öt év alatt leneveltek bennünket minden hiú vagy nem hiú reményről. Személykocsit nem gyártunk, bár tudomásunk szerint a környező szocialista országokban mindenütt van összeszerelő üzem vagy autógyár. Úgy véljük, a jelenlegi felvevőpiac mellett nekünk is kifizetődőbb lenne, mint mondjuk az iraki kocsiimport. Hangsúlyozzuk, ez pusztán a mi véleményünk, nem akarunk vitába szállni senkivel.

— Mi lesz az elhelyezkedésekkel?

— Akinek társadalmi ösztöndíja van, annak nem érdekes. Mi nem kötöttük le magunkat, nem tudunk mit mondani.

Egyelőre elkezdtük a diplomatervek készítését, a többit elmeséljük államvizsgák után.

Seszták Á.

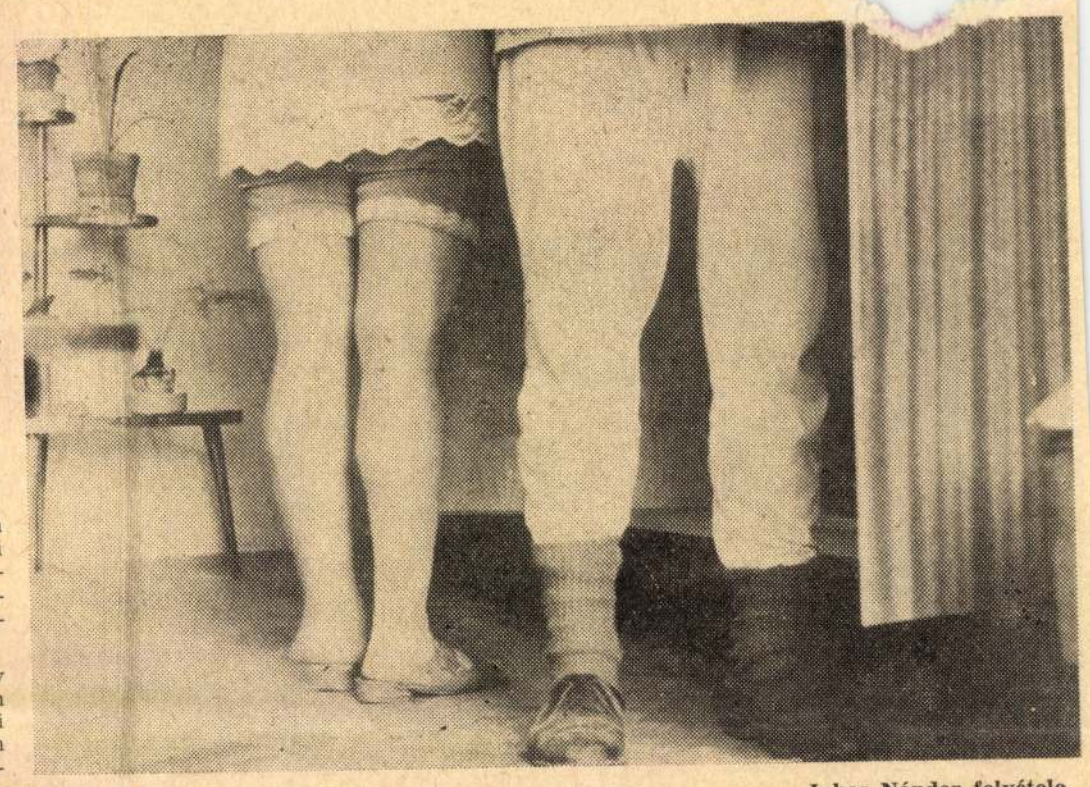

REGGEL

Juhos Nándor felvétele

A kutatómunka bázisa

(Folytatás a 3. oldalról)

nyost. Az új sörből a Kőbányai Sörgyár évente már 2 millió hektolitert állít elő.

Valószínűleg hasonló eredménnyel hasznosítja majd a gyakorlat a sajtgyártással kapcsolatos enzimkutatások eredményeit is. A sajtgyártásban eddig alkalmazott állati oltóenzimek helyett — amelyek előállításának határt szabott az állatállomány —, olyan enzimek alkalmazási vizsgálatát végezte el a tanszék egyik kutatócsoportja, amelynek alapanyagigénye sokkal nagyobb arányban biztosítható.

Zsírtartósítás — ionizáló sugárzással?

Külföldön, de nálunk is jelentős kutatások folynak a sugárzások élelmiszeripari felhasználásával kapcsolatban. Ennek kapcsán sok szakemberünk járt külföldön és tanulmányozta az ottani tapasztalatokat. Nemzetközileg ugyan is már jelentős eredmények születtek például a burgonya, hal, hús és gyümölcs tartósításában.

Magyarország is bekapcsolódott ezekbe a kutatásokba. A dr. Kurucz Józsefné adjunktus vezetésével egyetemünkön folyó vizsgálatok célja az volt, hogy kideríts ék, a kis dózisú sugárzás alkalmas-e zsírok tartósítására. A modellzsírokon végzett vizsgálat azt mutatta, hogy a besugárzás nem biztosít olyan mértékű tartósítást, hogy az gazdaságilag előnyös lenne. A kutatás azonban előreláthatólag ebben az évben is tovább folyik, hiszen az így kapott vizsgálati eredmények jól hasznosíthatók majd azoknak a húsételeknek a tartósításánál, amelyek zsírrészeket is tartalmaznak. Emellett a vizsgálatok olyan alapkutatás jellegű információkat szolgáltatnak, amelyek a zsírok alapkutatásában is előrehaladást jelentenek.

Molekulaszűrő a kutatóknak és az iparnak

A tanszék a Reanol Finomvegyszergyárral szerződésben kidolgozott egy, az elválasztástechnikában alkalmazható dextrán alapú molekulaszűrőt. Ez az anyag az élelmiszer- és vegyipar számára egyaránt hasznosítható; molekulanagyság szerint választja szét a keverékeket. A szűrőt nemcsak laboratóriumokban, de körülbelül 20 százalékban az ipari gyakorlatban is használják.

Nescafé helyett „Nesgomba"

A tanszéki kutatások számára nagyszerű lehetőségeket teremtett a tanszék által fenntartott ácsi kísérleti üzem. Fő feladata, hogy az egyes megbízásos munkákhoz a biztonságos technológiai hátteret biztosítsa. Itt dolgozták ki például a tanszék instans készítményei (instans kamilla, menta, gombapor), valamint a növényi alapú erőtakarmányok nagyüzemi előállításának feltételeit is.

(Sorozatunkban legközelebb a dr. Lévai Zoltán egyetemi tanár vezette gépjárművek tanszék munkáját fogjuk bemutatni.)

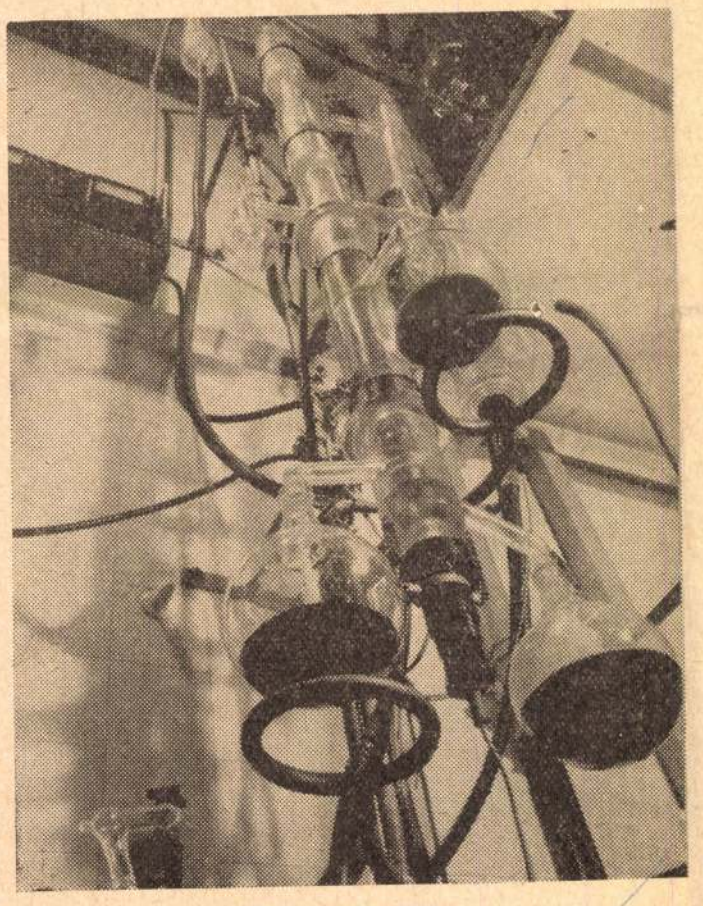

Molekuladesztilláló

Tanulás és órában 24

„SOKAT KÖSZÖNHETEK A SPORTNAK

Az utazásokat; 1965 Ausztria, 1967 Lengyelország, 1968 Szovjetunió, 1970 Csehszlovákia. Azután azt is, hogy sem a vizsgaidőszakban, sem az átrajzolt éjszakák után nem éreztem soha fáradtnak magam. De talán a legfontosabb, amit a sporttól kaptam; nem emlékszem arra, hogy valaha is unatkoztam volna. Nem volt rá időm. Szerencsére."

„ÉPÜLETGÉPÉSZ LESZEK, HA..."

Negyedéves vagyok. Általában azt mondják, a felsőbb évek könnyebbek. Azt hiszem, ez csak a kívülállók számára tűnik így. A mostani ötödévesek is kollektív félévhosszabbításra kényszerültek. Nem kevesebb a rajzfeladat, és ott van a diplomakészítés is. Én inkább úgy mondanám, a felsőbb évek izgalmasabbak és szebbek, mert közelebb kerülünk a megvalósuláshoz.

Ha minden sikerül, gépészmérnök leszek. Legalábbis épületgépész diplomát kapok majd, mert az állás megint más tészta. Ismerek egy gépgyártóst, aki másfél éve végzett, jeles diplomával. Még ma is csak logarléces feladatokat bíznak rá, havi 1700-ért. Hivatásra készülök, és rossz arra gondolni, mennyi függ egy-egy állástól!"

„SOHA NEM SZERETTEM A MATEMATIKÁT

Rettentő nehéz volt számomra a kezdés. Illetve a nehézségek már az egyetem előtt jelentkeztek. Szakközépiskolába jártam, ahol negyedikben már csak három napot jártunk iskolába, hármat pedig üzemben töltöttünk. Nemcsak a humán tárgyak, hanem a matematika és fizika tanítása is gyengébb volt, mint az általános gimnáziumokban. Ezt a hátrányt túlórában kellett behoznom, hiába voltam végig kitűnő. Maszek úton gyötörtem magam. Sokszor már szenvedtem a matematikától. Igen, bármilyen furcsán hangik is, egyáltalán nem szerettem és most sem szeretem a matematikát. Van egy matematikus a csapatban, néha olyan borzasztó dolgokról beszél, hogy kettéáll a fülem.

Hogy miért jöttem mégis a Műszakira? Ebben azt hiszem szerepet játszik az is, hogy családunkban hagyományai vannak a mérnöki pályának. Ez a hagyomány azonban egy hivatáshoz kevés lenne. Én pedig hivatásnak tekintem a mérnöki pályát, azaz mérnök, nem pedig matematikus szeretnék lenni. Nagy különbség! Középiskolában sokkal jobban szerettem az irodalmat vagy a történelmet, mint a matematikát. Ennek ellenére sem készültem soha irodalmárnak vagy történésznek. Miért? Mert a technika és a természettudományok problémái mindezeknél is jobban érdekeltek."

„NEM A MATEMATIKAI KÉPLET A LÉNYEG

A műszaki dolgok lényege mindig izgatott. De csak a lényeg, a részletek már nem. Például nem az érdekel elsősorban, hogy egy csőben laminális vagy turbulens áramlás van-e, hanem az a lényeg, hogy egyáltalán áramlás van benne, és hogy ez az áramlás előidéz valamit. Tudom, hogy elengedhetetlen a részek ismerete, ezért igyekszem jól elsajátítani ezeket is, azonban csak a folyamatok, mechanizmusok egészét érzem izgalmasnak.

Így vagyok a matematikával is. Egy herkentyű mozog anélkül, hogy tudnám, milyen matematikai képlet érvényesül a mozgásban. A valóság képletei érdekelnek inkább. Persze, azután csodálkozással és némi megilletődöttséggel fedezem fel, ha a gyakorlat mögött megérzem és megértem a matematikai formula lényegét. Valahogy úgy is mondhatnám, többre becsülöm a józan „paraszti" gondolkodást, a gyakorlatból levezetést, mint a túlságosan elvont elméleti fejtegetéseket. Persze tudom, logika nélkül nincs megfelelő áttekintő és átfogó készség, a mérnöki logika pedig szigorúan kapcsolódik a matematikához. Matematika nélkül nem élhet a mérnök. És mivel szeretnék jó mérnök lenni, mit tehettem mást, ha keservesen is, de megtanultam a matematikát is."

„VOLT NÉHÁNY UTÓVIZSGÁM

Nemcsak a matematika miatt indult nehezen az egyetem. Szörnyen ideges vizsgázó voltam. Folyt rólam a víz, és ha tudásomnak legalább a felét nyújtani tudtam, már örültem. Első időben minden félévben volt egy-két utóvizsgám. Második év végén fordult elő első ízben, hogy nem buktam. Azóta csak egyszer, „folyadékok mechanikájából" rugódtam. Most már sokkal könnyebben vizsgázom, persze ebben nagy szerepe van a feleségemnek, aki egyben évfolyamtársam is, így hát nem illő lemaradnom. Persze nem rivalizálunk, ő jobb tanuló, sokat segít nekem. Én viszont a tenisszezés rejtelmeibe igyekszem bevezetni őt."

„IZGALMAS FELADATOK VÁRNAK

Másfél év múlva kerülök ki az egyetemről. Még nem alakult ki bennem, mi érdekelne a legjobban, hiszen nem is ismerem eléggé a feladatokat, csak ebben az évben kezdtük el a szaktárgyakat. Mindenesetre a fűtés, kondicionálás, szellőzés problémái nagyon izgatnak. Az egyik lakótelepen például hatezer lakás maradt fűtés nélkül egy hétre — csőtörés miatt. Fantasztikus tervezési hibák, érdekes feladatok ezek mind. Jó, hogy ebben az évben közelebb kerültünk a valódi szakmai kérdésekhez. Jó lenne valamit alkotni, valami olyat, mint a »nagyok«.

Mondhatnék néhány közhelyet még hivatástudatról, tervekről, egyetemről. Inkább csak annyit; családunkban volt már egy-két jó építőmérnök, szeretném, ha egy jó épületgépész is lenne."

„KÉTÉVES KOROMBAN KEZDTEM SPORTOLNI

Apámnak köszönhetem, hogy megszerettem a sportot, és hogy életem nélkülözhetetlen elemévé vált. Kétéves voltam, amikor már korcsolyázni tanított. Azután, mikor nagyobb lettem, a korcsolyázás mellett síeltem, nyáron pedig kerékpároztam, úsztam, fociztam — ami csak belefért —, azt hiszem sokkal többet mozogtam, mint a korombeli fiúk."

„NEM INDULHATTAM AZ ELSŐ VERSENYEN

Középiskolás koromban röplabdáztam is, feladónak és mezőnyjátékosnak jó voltam, ütőjátékos azonban nem lehettem — a magasságom miatt. A magasságommal kapcsolatos az egyik szomorú teniszélményem is. 1957-ben, tehát tízéves koromban már igazolt úttörőversenyző voltam az Ú. Dózsában. Életem első versenyén azonban nem indulhattam el, mert túl kicsi voltam, alig magasabb a hálónál. Gyakran megkérdezik tőlem, nem hátrány, hogy alacsony vagyok? Nos, ehhez hadd említsek csak két példát. Gulyás István, az örökös magyar bajnok 174, Láver, a tenisz koronázatlan királya 176 cm magas. Egyébként köztudott; a hosszú, nyakigláb emberek nem a legügyesebb teniszezők, nem tudják hova tenni a kezüket és lábukat, bukdácsolnak. Viszont mi, akik alacsonyabbak vagyunk, fürgébben mozgunk a pályán, tehát nincs semmiféle kissebbségi érzésünk."

„SZERETNÉK AZ ELSŐ HÚSZ JÁTÉKOS KÖZÉ KERÜLNI

1967-ben kerültem a MAFC-hoz. Itt kaptam életemben először teljes szerelést annak ellenére, hogy például 1965-ben az Ú. Dózsában a legjobb ifjúsági játékos voltam. Jelenleg egy NB I-es csapat első embere vagyok. Ez szépen hangzik, a valódi erőviszonyokat viszont inkább a rangsor jelzi. 1970-ben a nem hivatalos rangsorban a 21. helyen végeztem. Remélem, ebben az évben sikerül előre jutnom.

Az elmúlt év egyébként az egész csapat számára sikeres volt, bent maradtunk az NB I-ben. Sokan azt mondták, szerencsével sikerült ezt elérnünk. Szerintem viszont a hihetetlen lelkesedés és akarás legalább ennyit segített. Mi lesz az idén? Talán sikerül bent maradnunk. Keményen dolgozunk érte, most télen is heti öt edzésünk van. És nekem a többieknél is erősebben kell dolgoznom. Hogy mi is tulajdonképpen a csapattal szembeni felelősség, erősebben érzem azóta, hogy első játékos vagyok. Nehéz feladat, hiszen általában Davis Kupa kerettagok ellen kell játszanom, ugyanakkor viszont a csapat többi tagja számára nagyon fontos, hogyan sikerül helytállnom."

(Folytatás a 8. oldalon)

Kommentár nélkül

György István újságíró riportot írt a Népszabadságban négy-öt évvel ezelőtt végzett mérnökökről. A hozzájuk intézett egyik kérdés így hangzott: „Mit tenne, ha még egyszer újra kezdené az egyetemet?"

Molnár Attila építészmérnök: „Az egyetemi évek alatt több időt fordítanék nyelvtanulásra."

Sallay Péterné vegyészmérnök: „A nyelvtanulásra fordítanám energiám jelentékeny részét."

Mikics László villamosmérnök: „Még intenzívebben tanulnék nyelveket."

Sólyom István gépészmérnök: „Többet hajómodelleznék és nagyobb gondot fordítanék a nyelvtanulásra."

Népszabadság, 1971. február 7-i szám, 4—6. oldal.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE

1975 NOV 1
Kürthy Hanna
1021

Kürthy Hanna rajza

tővé.

— *Hogya*

— Először tem meg, jártam Sz zulensemm mással mé ket: alapra zés, homlo tók.

— *Mit s beliek?*

— Elei voltak, azt a felmérés nyomán. Aztán fölkerestem egy tanárt, akiről tudtam, hogy foglalkozik helytörténeti kutatással. A tanár után a tanácselnök, majd a pap következett. Mindannyian elláttak tanáccsal, segítséggel.

A felmérések pedig kibővültek: Az embereket kérdezgettük, mikor építették házukat, hogyan változtatták az eredetihez képest, egyes használati tárgyakra mikor tettek szert. Így következett szó életmódról, családról, viselkedésről, hagyományról, földrajzi nevekről. Ezen a vidéken palócok, illetve barkók laknak, történelmükkel is tisztába jöttem.

— *Mikor elkezdtétek a felmérést, milyen egyéb adatok álltak már a rendelkezésetekre?*

— A községre vonatkozó levéltári és földrajzi források.

— *És milyen kutatásokkal egészült ez ki?*

— A komplex településkutatás kiindulópontja a tájener-

II.

Dr. Guzsik Tamás tanársegéd a dolgozat konzulense.

— *Mi az új, úttörő jellegű*

Egyetemek egy

A Szovjetunió felsőoktatási intézményei közül körülbelül 100 tart kapcsolatot Európa, Ázsia, Afrika és Latin-Amerika 140 felsőfokú tanintézetével. A Szovjetunió és a többi szocialista ország felsőoktatási intézményei között különösen szoros és gyümölcsöző az együttműködés.

Az egyetemeken dolgozó tudósok és tanárok együttesen oldják meg a tudományos kutatások szervezésével, a jövő szakembereinek nevelésével és képzésével felvetődő problémákat. Példamutató az együttműködés a litvániai és a Karlovy-Vary-i (Csehszlovákia), a Lvovi (Ukrajna)

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 OKT 2

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Kürthy Hanna
1021

KÜRTHY HANNA RAJZA

Vidám, kétértelmű vi
cel mutatkozott be min
nyájunknak... Kicsit v
gyorogtunk a szövegén,
nem törődtünk vele t
vább.

Közben visszatért a fü
dőből Albertke. Folytatta
evést. Időnként valar
marhaságot mondott V
ronkának és folyton Kl
rát nézte.

Eloltottuk a villanyt. A
ütközet kezdett elfaju
ni. Bemelegítés kedvéé
gyilkosost játszottunk.
roppant ...asz kis mók

Lényege: sötét kell hozzá.

Én voltam a gyilkos. A sötétségben csak a ruhasuhogás hallatszott. Jutkát kétszer is fejbe kellett vágnom, úgy el volt foglalva... mire méltóztatott elsikítani magát:

— Jaj! Jaj! Megöltek!

Amikor a villany felgyulladt, mindenki a fény felé fordulva hunyorgott és kényszeredetten vigyorgott. Klára ült csak egyedül, egy fotelben. Albertke zavartan igazgatta nyakkendőjét, nem mert ránk nézni, de legkevésbé a mellette álló Veronkára.

GYURIVAL büszkék voltunk magunkra. Örömünket az sem csökkentette nagyon, hogy Bandi nem vesz tudomást senkiről és valami állati hülye műszaki problémát magyaráz az

Mintha e gondolatok hatására történt volna: Klára felállt és csak lehajtott feje látszott, ahogy kiment.

BUKSIVAL mi csendesen beszélgettünk. Büszkén elújságoltam, hogy megmentettük az e...tét. Sikerült meggyőzni barátunkat, ne foglalkozzon ma a lánnyal Bandi rovására.

Karja megfeszült. Elhúzódott tőlem. Mit tettetek! — mondta. Nem érzed, érezted, hogy esetleg nem csak a te barátod lelkivilága az érdekes, létezhet más is?!... Lehajtott fejjel hallgattam a szemrehányást.

Mozdulatlanul ültem. Fülemben furcsán keveredett az előszobából behallatszó hangos sírás, a magnózaj, a ruhasuhogás és a szöveg: ...az állórészt úgy kell kapcsolni...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Kürthy Hanna
Magyar Hírek
1975 DEC 6

1029

Kürthy Hanna rajza

JÓZSEF ATTILA

Altató

Lehunyja kék szemét az ég,
lehunyja sok szemét a ház,
dunna alatt alszik a rét —
aludj el szépen, kis Balázs.

Lábára lehajtja fejét,
alszik a bogár, a darázs,
vele alszik a zümmögés —
aludj el szépen, kis Balázs.

A villamos is aluszik,
s míg szendereg a robogás,
álmában csönget egy picit —
aludj el szépen, kis Balázs.

Alszik a széken a kabát,
szunnyadozik a szakadás,
máma már nem hasad tovább —
aludj el szépen, kis Balázs.

Szundít a labda, meg a síp,
az erdő, a kirándulás,
a jó cukor is aluszik —
aludj el szépen, kis Balázs.

A távolságot, mint üveg-
golyót, megkapod, óriás
leszel, csak hunyd le kis szemed —
aludj el szépen, kis Balázs.

Tűzoltó leszel s katona!
Vadakat terelő juhász!
Látod, elalszik anyuka —
aludj el szépen, kis Balázs.

püspök, az MVSZ
gyar Izraeliták Or-
e

Hunya István, a Mezőg
vezetének elnöke és L
nyelvi Konferencia Vé

CSOLATO

gszövetsége Elnöks

lényegében beilleszke-
a befogadó ország
adalmába, és ha közü-
sokan nyugtalankod-
is a nyugati válság-
ségek miatt, a kap-

csolat fő forr
földdel a ren
látogatás ma
gyar kultúra
iránti érde
csökken, han

Gyula, a Kórusok Országos Tanácsa főtitk
z Oktatásügyi Minisztérium osztályvezetője
Novotta Fe

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP KFT.
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1975 DEC 20

Kürthy Hanna

Magyar Hírek

1021

Kürthy Hanna rajza

ményt, kalandot, amit láttunk, hallottunk, tapasztaltunk, el kell mondanunk. A sok fényképet meg kell mutatnunk a kollégáinknak, a diafelvételeket vagy filmet le kell vetítenünk a barátainknak, akik vagy tervezgetve lelkendeznek, vagy büszkén, ismerősen helyeselnek, mert már ők is jártak azon a tájon. S a sok élmény újabb és újabb utakra ösztökél bennünket.

S
kelün
nak
nép
és e
zun
61 e
ben
Szö
196
197
ors
31
Jug

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK

Kürthy Hanna

1021

1971 SEP 16

Kürthy Hanna rajza

Á

S I.

S ALATT

ép családi házban minden évben mindent újra fest.
Nem szeretném, ha betemetnének a dolgok.
y tenyérnyi vakolat hullását is betemetésnek tartja. Ragy
, a kertje, a pincéje, a húsfüstölője, a kenyérsütő nagy ke

gánéletében a nyitott kaput kedveli. Aki betér hozzá,
égeli, megajándékozza, ha mással nem, szavai fűszerével
t sűrűn teleírt kötet — vendégkönyv — őrzi azok eml
lyét elsősorban, meg Tamási Áronét, akiket megvendégelt
l, boraival, a nagy kemencében sütött kenyerekkel.
zonöt évig magyart tanított a gyöngyösi Vak Bottyán Gi
an. Tizennégy éve, a gyöngyösi szőlőkultúrára tekint
ívelést tanít ugyanott. A magyartanításban elve ez volt:
ni, szépen fogalmazni, szépen beszélni megtanítani. Mi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK

Kürthy Hanna

1972 JAN 8

Kürthy Hanna rajza

Tél

BABITS MIHÁLY VERSE

Komisz, kemény idő. Még a vér is megfagy
állatban, emberben.
Öregek mondják, hogy ritkán láttak ily nagy
telet decemberben.
A hó szőnyegébe puhán süpped a láb,
mintha dunyhán menne.
Hejh, ha a hó cukor volna, ez a világ
milyen édes lenne!...

VÁROSOK

ÉNY I.

ZHANGJA

an már hazánk nyugati határain járt, az alföldi városok be-apcsolódtak a lassan meginduló élet vérkeringésébe, elsősor-an a kifosztott, kivérzett és kiéhezett főváros megmaradt la-osságának megmentésébe. Az újonnan alakuló demokrati-us hadsereg előtt harci feladatként állt felzárkózni a hitleri adsereg utolsó állásait ostromló és a fasizmus maradványai-ak eltiprásáért küzdő szovjet hadsereg oldalára.

Mindez nem ment könnyen, mint egyetlen történelmi for-uló sem zajlik le könnyedén és természetesen. A Budai Ön-éntes Ezred részt vett a magyar főváros felszabadításában, úlyos véráldozatokat hozott a budai belterületen megrekedt asisata erők ellen vívott harcokban. Így állott elő az a had-örténelemben ritka helyzet, hogy megalakult egy hadsereg, melynek már nagy számban voltak hősei és hősi halottai, mi-előtt hivatalos keretei megszülettek volna.

Az ideiglenes nemzeti kormány felhívására olyan nagy szám-an jelentkeztek önkéntesek, hogy a szervezés lényegében né-ány hét alatt befejeződött s a hadosztály április 28-án elin-ult a frontra. A tér visszhangjából ki lehet venni a hadosz-ály búcsúztatásának hangjait s ezek a hangok merőben mások oltak, mint amikor a Don mellé küldött magyar hadsereg

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 JUL 5
Magyar Hirek

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 MÁR 15

Magyar Hirek

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

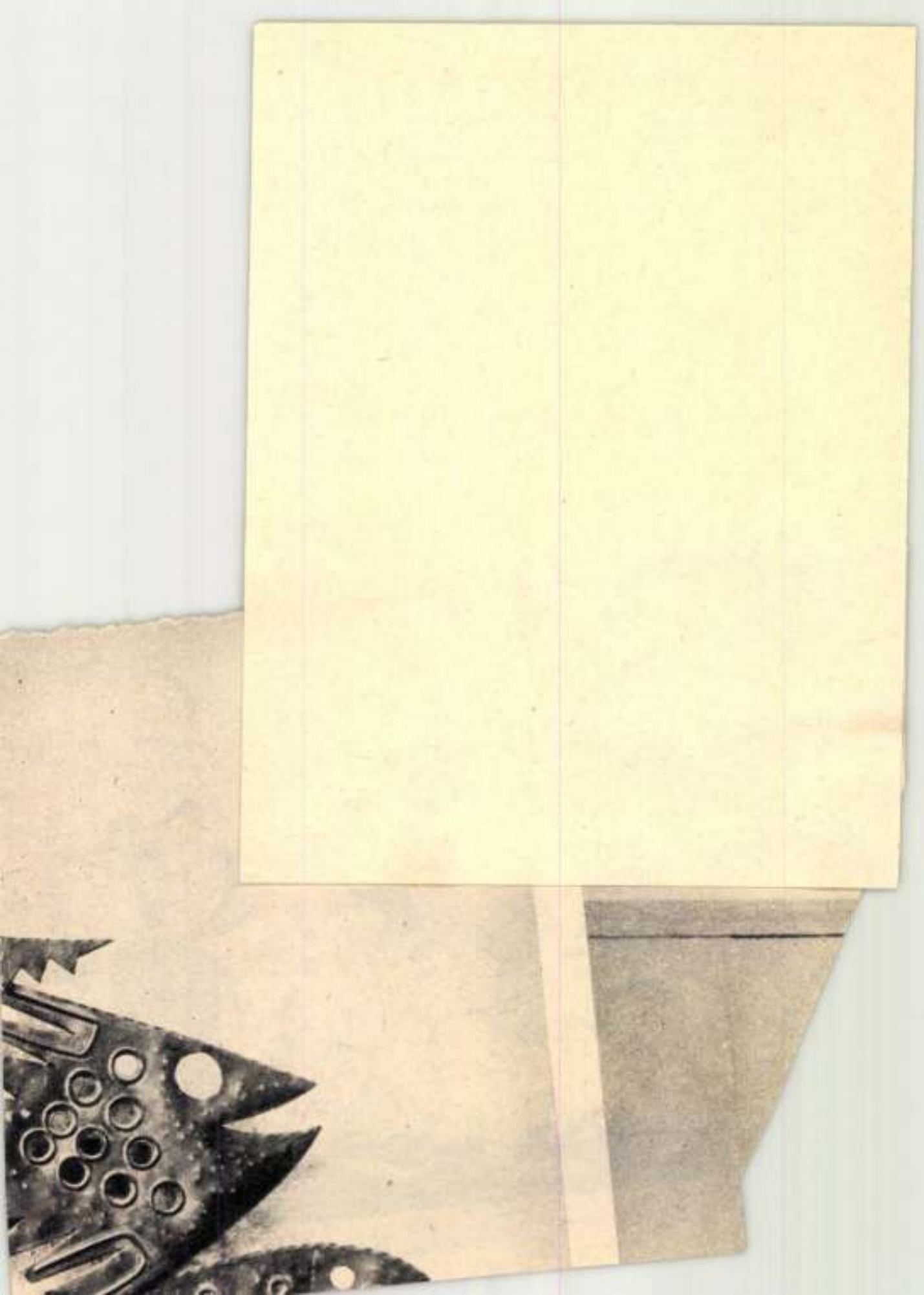

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 FEB 11

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Kürthy Hanna
1021

KÜRTHY HANNA RAJZA

Hol a

Történt egyszer, még a XIX. században, hogy egy fiatal bányamérnök, bizonyos Herbert Hoover az Atlanti-óceánon hajózott és egy művelt angol hölgy asztalához került, akivel hosszasan és élénken társalgott. „A búcsúreggelinél ültünk, mikor befutottunk a New York-i kikötőbe — írja Hoover emlékirataiban —, és a hölgy felém fordulva így szólt: Remélem, megbocsátja borzasztó kíváncsiságomat, de annyira szeretném tudni: tulajdonképpen mi az ön foglalkozása?" Hoover azt válaszolta, hogy mérnök. A hölgy megbotránkozva kiáltott fel: „Micsoda? Én még azt hittem, hogy ön úriember!"

A példázatból egyrészt kitűnik, hogy a mérnök társadalmi helyzete a múlt századi Angliában és Amerikában is — enyhén szólva — tisztázatlan volt. Másrészt, hogy a mérnököket már akkor sem akármilyen fából faragták, lévén az említett Hoover később az Egyesült Államok elhallotta, hogy mérnök, néhány keresetlen szóval elmondta a véleményét a mérnökökről, majd közölte: ő az „ilyeneknek" nem is adna lakást. Csak a „melósnak". Ismerősöm még most is tüzel a felháborodástól.

— Nekem mondja ezt, érted, nekem! Mikor tizennyolc éves korom óta dolgozom és közben lehúztam estin a hat évet!

Próbálom megállapítani, indulatának mekkora hányada származik a fehér asztal melletti beszélgetés szerves részét képező debrőitől és mennyi benne az érzékenység, az igazságérzet.

— Mondom neki, mit gondol, ezt az épületet ki tervezte, nem mérnök?! Azt feleli, nem számít. Hát akkor mi számít? Az, hogy én éveken át tanultam esténként, néha éjjel is, ő meg fütyült az egészre és ment a haverjaival a kocsmába, aztán részegen tántorgott haza?

(Amíg hallgatom, sok hogy az ember attól még . érted . . .

— Nem. Erről se, másról s Mondom, hogy nem jött . . .

(Nehogy félreértés legye nem arról van szó, ho minden diplomás, beosztá tól függően tegyen sze egy-két fizikai állomány kebelbarátra. De az, ho baráti társaságok kizáról iskolai végzettség alap jöjjenek össze, nem ped például életkor vagy érdel lődési kör szerint, hogy vá lalati rendezvények feh asztal melletti ülésrendj nél percek alatt kialakul rétegtagozódás, hogy mé mindig kuriózumszámb megy a fizikai-szellemi fia talok közti házasság, ne ok a túlzott elégedettségre Hibáztatható a közvélemén jelentős része és a közvéle mény formálói: a rádió, a tv, a sajtó is.)

Rádió, tv

1975 MÁJ 10

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kürthy Hanna

MAGYAR HÍREK

1021

Kürthy Hanna rajza

dezték táncházat: a táncegyüttes tagjai el
talok között és néhány próba után velü
tak. S a fiatalok kérésére ezután a főváros

MAGYAR HÍREK
1971 SEP 16

Kürthy Hanna
1021

A Napba néző lány

Amikor először találkoztam vele, nem vettem észre mást, mint a fejét, vállát elborító szőke hajzuhatagot. A mélyén két riadt szem ült, s az volt az érzésem, ha félrehúznám a fürtöket, nem találnék mást, mint ezeket a lesben álló szemeket.

Akkor már tudtam, kicsoda ő. Tudtam, hogy négyéves korában már megnyert egy gyerekrajzversenyt Japánban, később Indiában két Nehru-díjat, s több más kitüntetést kapott festményeiért, tudtam, hogy többször szerepelt kiállításokon, nagy magyar mesterek társaságában is, tudtam, hogy rajzol, hogy fest.

Olvasóink is ismerik őt. Hétről hétre találkoznak rajzaival „Otthon"-rovatunk sarkában. Az aláírás csak ennyi: Kürthy Hanna rajza. Ki ez a Kürthy Hanna, kit bújtat a szőke hajrengeteg?

Most nyílt meg első önálló kiállítása a Műegyetemen. A diákklub minden helyiségében az ő színes-bohókás rajzai, festményei, s időnként egy-egy olyan tusrajz, vagy grafika, amely témára talán nem komolyabb a többinél, de mégis, egy pillanatra megállásra kényszerít szelídségével, mélységével. Ott vannak régi festményei, zavart, expresszív foltrengetegek, s ahogy idősödött, ahogy érett, úgy egyszerűsödtek, tisztultak rajzai.

Azt mondtam: érett. Húszéves. Másodéves építészhallgató. Tervezni szeret, a matematikát utálja. Jelentkezett a Képzőművészeti Főiskolára is, de nem vették fel, a rossz nyelvek szerint azért, mert túl egyéni volt a stílusa.

Évek óta illusztrátorkodik. Most jelent meg Kubinyi Ferenc: Harmincan a császár ellen című könyve, az ő illusztrációival. A történelmi regényt, amely Noszlopy Gáspárnak, a szabadságharc egyik hősének állít emléket, a nekünk már ismerős vonalú figurák színesítik. Valami sajátos képessége van, hogy a legköznapibb dolgokat úgy fogalmazza meg, mintha egy nagy mese részei volnának, a néző érzi is a mesét, s mégis, valóságként látja. Húszéves korában képes bűvészkedni a hangulatokkal.

Nem tartja magát zseninek. Szeretne valami újat próbálni, talán egy új stílust, talán csak egy másféle felfogást. Régen festett, nincs rá ideje. Küzd a matematikával, statikával. Evez, rajzol.

Nagyon szereti a zenét. Többször megpróbálta már lerajzolni azokat az impressziókat, amelyek zenehallgatás közben érik. Kedvence A kékszakállú herceg vára.

A kiállításán láttam egy képet, Judit volt a címe. A Kékszakállú Juditja. Egy lány áll zergeként a sziklák csúcsán, s mereven néz a dübörgően hatalmas Napba. Meglepődtem. Az operában nincsen ilyen utalás. Aztán néhány lépéssel arrébb megláttam a „Gondolkodom" című képét. Ugyanaz a lány, ugyanaz a Nap, csak más helyzetben. Akkor értettem meg őt is, festészetét is. Egész kis húszéves életét, gyermek- és kamasz-tapasztalatait festi bele képeibe, de csak ritkán vallja be. Felhasználja, átszínezi, átlényegíti a világ tárgyait, jelenségeit, azokat rajzolja, s magát festi bele. Még nem érett, de már őszinte. Minden képe, szóljon az középkori lovagról, öregasszonyról vagy virágokról, egy-egy önarckép. Legtöbb rajzán előbújik a Nap.

Azt mondják, aki a Napba néz, megvakul. Ő is azt tette, de nem vakult bele. Ám nem tudja a szemét többé levenni róla...

Sós Péter

Önarckép

EZ A KÉP ÉS AZ ALSÓ KETTŐ: A harmincan a császár ellen című kötet illusztrációi

Kürthy Hanna: Gondolkodom (1968)

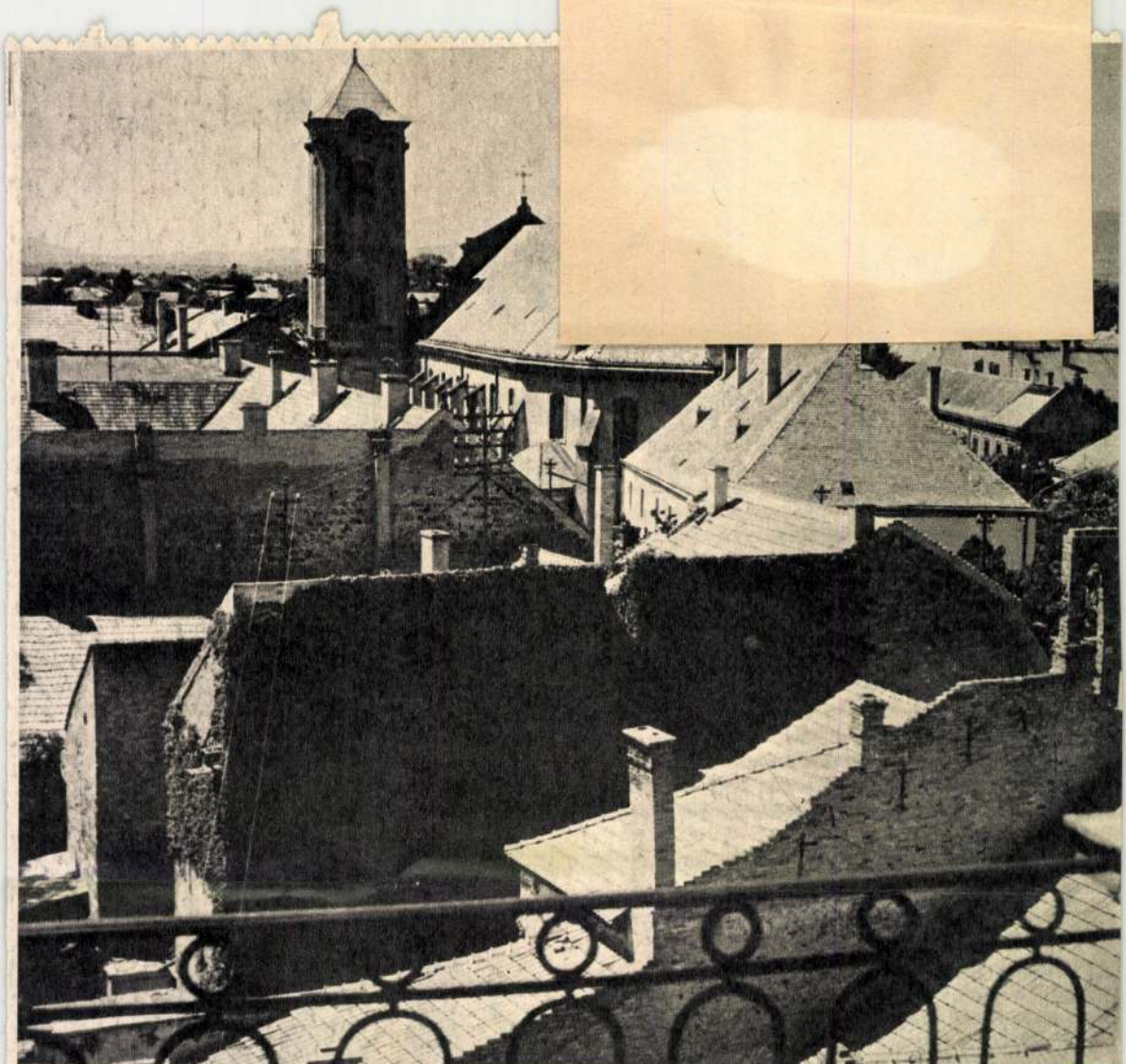

Gyöngyösi háztetők

VÁROS A SZŐLŐK KÖ

Heves megye címerében egy gólyamadár fél lábával szőlőfürtöt emel a magasba. Heves megye területén két hírneves szőlővidék fekszik: az egri és a mátraaljai, ez utóbbit a szakirodalom a legnagyobb magyar minőségi borvidéknek tartja. A Mátra hegyvonulatának védelmében, a vulkanikus és üledékes eredetű őstalajon, a napfényben gazdag déli fekvésű lejtőkön huszonkétezer hold szőlőültetvény fogja körül a Mátra fővárosát: Gyöngyöst. A legenda szerint a hétszer égett város határában, a köves-agyagos hegyoldalba vágott pincék olyan borokat érlelnek és őriznek, amelyek tüze perzselőbb a nagy tűzvészek lángtengerénél, talán perzselőbb azoknál a vulkáni kitöréseknél, amelyek e bortermő lávatalajt a felszínre vetették.

Nincs még egy magyar város — talán az egy Tokajt leszámítva —, amelynek sorsa, történelme szorosabban fonódna a szőlőhöz, mint Gyöngyösé. A föld alatt húzódó gyökérrendszer, a napfényre nyújtózó venyigék s az ilyen érlelő őszidőn mézesen töppedő, sűrű mustot csurrantó szőlőfürtök majdnem ezer év óta határozzák meg Gyöngyös sorsát. A tudomány nem szíveli a találgatásokat s ez alól az annyi találgatásra alkalmas történelemtudomány sem kivétel, ily módon nem tudhatjuk teljes történelmi bizonyossággal, vajon kelták, trákok vagy jazigok ültették az első szőlőtőkét a gyöngyösi hegyoldalakba, mindössze a valószínűségre vagyunk utalva, amikor a keltáknak tulajdonítjuk az erényes cselekedetet, az első mívelhető szőlőskertek ültetését. Szóba jöhetnek még a kunok, erre utal a Gyöngyössel szomszédos Abasár elnevezése, amely kun eredetre vall, de perelhetnek a régvolt kunokkal a besenyők is, mivel Heves község és az egész megye elnevezése egyik besenyő vezér nevét őrzi.

Alig száz évvel a honfoglalás után már írások említik az Aba nemzetség birtokain földműveléssel foglalkozó jobbágyokat, a Saár községben épült zárdáról azonban már azt is följegyzik, hogy a klastrom birtokaihoz szőlő is tartozott. Maga Gyöngyös városa — az Árpádok korabeli nyelvén: Gengus — még jó kétszáz évig nem szerepel a szőlőbirtokosok között, nem játszik különösebb szerepet a politikai ármányokban sem, mindössze a XIII. század közepén történik említés Gyöngyöspüspöki falu szőleiről, valamivel később pedig gyöngyöshalászi szőlőket emleget egy birtokháborítási perben született okirat.

Úgy tűnik, a tatárjárásig csak elvétve, kipusztult erdőfoltokon ültettek szőlőt az idevalósiak, a tatárdúlás után azonban a megfélemlített magyarok hozzáfogtak a lakóhelyek megerősítéséhez. Az erődítési munkák egész erdőket emésztettek meg s a kivágott mátraalji erdők helyét már terjedelmes szőlőkkel ültette be a lakosság, amely felismerte a lankákon termett borok andalító gyönyörűségeit. A XIV. század közepén már jó magyar szokás szerint pereskednek a gyöngyösi és gyöngyös környéki szőlők miatt a pereskedő kedvű magyar urak. A papság nem pereskedik, a papság egyszerűen kiveti a pápai tizedet a nemes nedűket szüretelő gyöngyösi és környéki szőlőtermelőkre, aminek a szőlőtermelők nem örvendezhettek nagyon, mert a magyar ember mindig megharagudott, ha adóval terhelték. Annyi hasznunk manapság mindenesetre van az egykori tizedkivetésből, hogy írásos emlékek alapján tudjuk: Gyöngyös, Debrő, Verpelét, Visonta és Markaz már tizedet fizetett a bortermés után. Felvették a jegyzékbe Domoszlót is, de tizeddel nem nyomorították meg, amiből arra lehet következtetni, hogy a világhírnek örvendő domoszlói muskotály akkori termelői minden valószínűség szerint elrejtették az illatos bort a pápai tizedet összeíró hatóságok elől.

Ha ugyan termett már akkor muskotály Domoszló szelíd hegyoldalain, mert a borokat csak értékükben ítélték meg a derék adószedők, a borok színe és neve nem szerepel a kézzel írott árkusokon. A történelemírás jóvoltából tudjuk, hogy a XIV. század közepén a hálás Róbert Károly kiváltságokkal jutalmazta Gyöngyös város polgárainak hűségét a királyi trónhoz, mivel Gyöngyös nem hódolt be Csák Máté híveinek, hanem a király hívének vallotta magát. Nem tudjuk, miképpen törtek borsot a sértett oligarchák a gyöngyösi polgárok orra alá, annyi azonban biztos, hogy a királyi kiváltságlevél többek közt hozzájárul, hogy a gyöngyösiek szabadon kereskedhetnek a város határában termett borral. E borok minőségéről szintén hallgat a szemérmes korabeli krónika, de nem lehettek valami hitvány lőrék, mivel a kiskirályok hatalmának megfékezése után a király ugyanolyan kiváltságokat adományozott Gyöngyösne mint amilyenek birtokáb volt a királyi székhely, B da vára ...

A török hódoltság pers ismét visszavetette a gyö gyösi szőlőművelést, bár borukhoz és mesterségükh ragaszkodó gyöngyösiek ip kodtak kijátszani a dézsn szedő török agákat, akik colva Mohamed szigorú lamával, vastagon követel a dézsmát a gyöngyösi p cék kincseiből. A 146 é tartó török uralom alatt is gyújtották a várost, mi üresen találták a dézsm kiszemelt pincéket s ezze bosszús gyújtogatással k dődött Gyöngyös égései drámai sorozata. A hatv török városparancsnokon vül az egri püspök is ad tatta a gyöngyösi szőlőmű lőket, akik nehezen bírh ták ezt a kétoldalú adóz tást. Bár még érvény volt a királyi kiváltságle amelynek értelmében gyöngyösiek szabadon áru

Gyöngyös egyik jelképe: a bor

hatták boraikat, annyian szesedtek a termésből, hc a szőlőterület zsugoroc kezdett, a XVI. század vég alig tizedannyi bort terme mint a mohácsi vész elő jószerivel csak annyi, amer nyit a török idők előtt e adószedő kivetett a gyöngy siekre. Egyetlen haszna v a török időknek a gyöngy szőlőkben, hogy a kipuszt szőlőültetvényeket kadark val kezdték pótolni, amit népnyelv török szőlő név ismert s ami még hoss időkig az uralkodó borfa

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 DEC 13

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Kürthy Hanna

1021

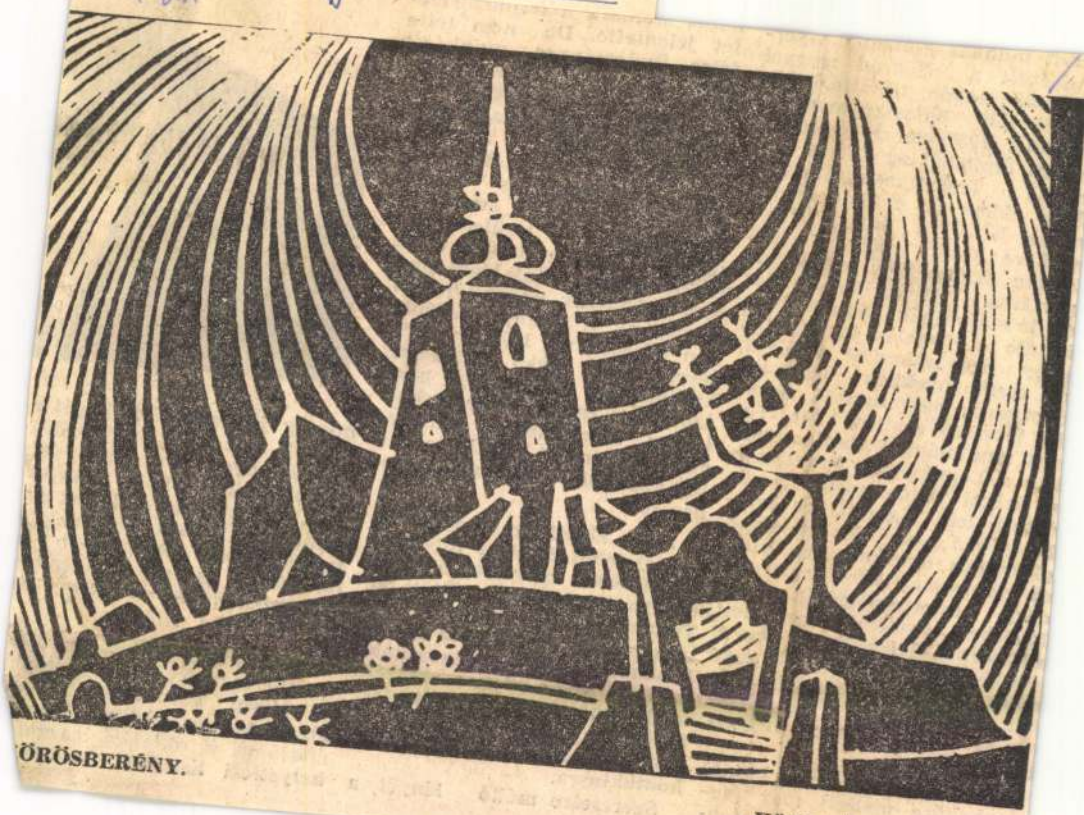

ÖRÖSBERÉNY.

Kürthy Hanna rajza

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

A JÖVŐ MÉRNÖKE

etett munkás családból. Gyer-
nekéveit a Nógrád megyei
Homokterenyén töltötte, kö-
zépiskoláit Balassagyarmaton
végezte. 1957-ben szerzett fi-
zikusi diplomát az Eötvös Lo-
ránd Tudományegyetemen.
Még ebben az évben egyete-
münk Kísérleti Fizikai Tan-
székére került néhai Gyulai
Zoltán akadémikus kutatócso-
portjába. Kristálynövekedés
és kristályhibák témakörében
kezdte el fiatalos lendülettel,
nagy szorgalommal a rövid,
de eredményekben gazdag tu-
dományos pályafutását. Szov-
jet levelező aspiránsként vég-
zett tanulmányai alapján 1966-
ban a Lomonoszov Egyetemen
a fizikai tudományok kandi-
dátusa lett. Kandidátusi érte-
kezésében az ionkristályok
plasztikus deformációját kísé-
rő elektromos jelenségek mo-
dern interpretációját adta.
1967-ben egyetemi docens lett
a Kísérleti Fizikai Tanszéken. A
szerkezetépítő mérnökök szá-
mára adott elő kísérleti fizi-
kát. Nemsokára évfolyamfele-
lős és a tanszékvezető helyet-
tese lett.

Kiss József 10 éves kutató
munkaköre mellett már fog-
lalkozott oktatással, de inten-

tet jele
félre t
sem. Ma
tán mélt
gyar Tud
Kristályn
Kutatócs
ben a m
újat adn
előtt telj
dított
elektroop
bíró kristályok növesztését in-
dította el. E terület hazánk-
ban teljesen új. Két év eltel-
tével már olyan minőségű
kristályokat növesztett, hogy
azokból a csoport már techni-
kailag alkalmazható műszer-
elemeket tudott előállítani a
felhasználók teljes megelége-
désére.

Kiss József tragikusan rö-
vid életéből 20 évet folytonos
önképzéssel, mélyreható tudo-
mányos kutatással töltött el.
Tudományos eredményeit szá-
mos magyar és idegen nyelvű
közlemény őrzi meg számunk-
ra. Igen sokat adott a nemzet-
közi kapcsolatok kiépítésére,
különös hangsúlyt adva a
Szovjetunióval való állandó
kontaktusra.

Szeretetre méltó lényét, a

mindig jó kedélyű kollégát is-
merték és kedvelték Moszkvá-
ban éppúgy, mint Halle-ban
és mindenütt, ahol megfor
dult, vonzotta az emberek tár
saságát. Társas lény volt
legszorosabb értelemben
tanszéken és az egyetemen
tudományos kongresszuson é
az ideológiai vitában.

Kiss József oktató, nevelő
kutató és szervező, sokoldalú
egyéniség volt. Ezért is vál
alkalmassá a Fizikai Intéz
általános és oktatási igazga
helyettesi tisztének betölt

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kürthy Hanna

1976 JAN 3

Magyar Hírek

1021

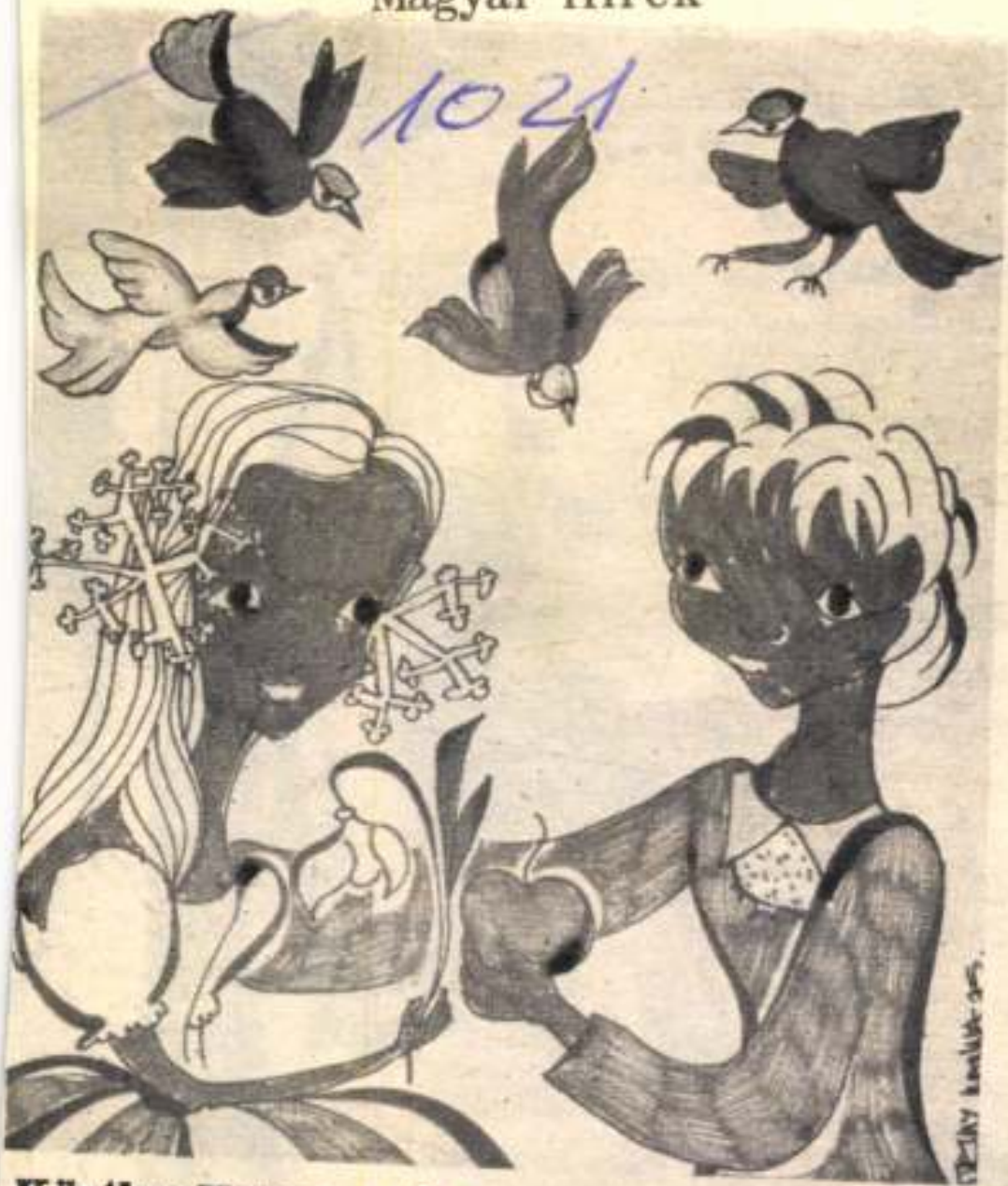

Kürthy Hanna rajza

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE

1975 DEC 10

Kürthy Hanna

1021

KÜRTHY HANNA RAJZA

ándékú jegyzetek jegyzetekről

saccolni tudom: ötéves egyetemi tárgyból voltunk kénytelenek zsgázni, gyakorlati jegyet szerez- anulmányi kötelezettségeinknek". böző „házilagos" jegyzetpótlóval árgyakból meg felkajtathattunk é idejétmúlt jegyzetet. Zéhák padokban ülő, színessel jegyzete- t „pedálgépek" ázsiója ugrásszer- ülésrendjében a közelségük sok- erenciát eredményezett . . .

ül és eredménytelenül akarsz egy sz, amit akarsz, úgyis megmagya- Elverheted a port egy szegény ad- narad a régiben. — Ilyeneket toraim, amikor elkezdtem utána- yzetekkel. — Ha nem tudsz vala- előállni, nem érdemes cikket ír- utóbbi tanácsnál. Hely, idő és bolygassuk, amin amúgy sem tu- - és papíripar nehézségei ismer- entenek. Szorítkozzunk arra, ami avíthatunk.

va- meglevő jegyzeteket terjeszti. Tulajdonképpen (és helyesen) nem haszonra dolgozó kereskedelmi egység. Így azonban nem érdeke szélesíteni, folyamatossá tenni a kínálatot.

A sor végén áll a hallgató — Hogy születik egy jegyzet? A leendő szerző javaslata találkozik a tanszék igényével. A tanszékvezető jelzi, hogy ez és ez a tárgy új vagy részben felújított jegyzetet igényel. Következik a jegyzetbizottsá-

késlekedik, annak oka könyv felé való kacsin Más irányú kötelezet külföldi ösztöndíj, utazá a jelenlegi gyakorlat egy-két hetes kampányf ként szakad a jelöltek kába) hónapokkal, é vethetik vissza, tolha egy-egy kézirat elké Ráadásul az oktatási publikációk elismerése tetlenül alacsony.

Anyagi értelemben visszás helyzet áll elő, egyrészt valami annál mennél tömörebb, rö világosabb, másrészt, rövidebb, annál kev „ér". Mármint a sorterj után számított honor rendszer szerint. Erk még rosszabb a helyzet dományos publikációk nem is rúghatnak labd

A felsőoktatás refor mind szélesebb speci irányába hat. Az ennek lelő képzés jegyze amellett, hogy jelentőse nő, szembekerül a gazdaságossági követel vel, mely nagy példány előállítására törekszik. sul, amíg a tanterv foly átalakulásban van, elké tetlen a megállapodo feltételező jegyzetek el se. Vagyis ha tetszik, h

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 349-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE

1975 DEC 10

Kürthy Hanna

1021

Ki tudná kiadni onnan?

Kürthy Hanna rajza

rejlik válasz a ker-
hogy „mi lesz”? El-
vélemények élnek
mellett, részben a
vagy borúlátástól
a nézőponttól füg-
Bizonyos kislányok
diplomás férjet ke-
például, „perspek-
látva a „diplomás”
gban...) Mégis, a
zdés évei vitatha-
nehezek. Elkese-
, a bizonytalanság
s felfogására sze-
mégsincs ok —
egyet kell érte-
hogy beszéljünk
és őszintén a diá-
élő érzésekről; az-
éllal, hogy akiktől
egítsenek leküzdeni
ikat.

Saint-Exupéry-idézettel fejemben ébredtem fel, és ahogy körbenéztem, láttam, hogy most már véglegesen. Még emlékeztem a sok marhaságra, amit álmodtam, de ez egészen más volt, mint amikor álmomban „ébredtem fel”.

— Azért egy használható ötlet volt benne — gondoltam —, az ilyen napot, mikor az ember ostobaságot álmodik, legjobb az italcsarnokban kezdeni.

És az italcsarnokban találkoztam Placiddal...

Bánsághi Tamás

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 349-726

1975 DEC 20

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

tott ki számos intézm
luk kezdeményezett
tési társulásokba bel
Kísérje rendszere
bizottság feliratú hi
tájékoztatást adunk!
Ugyanakkor önn
intézménnyel, ügyvé
a jövendő építőközös
mogatáson, s a lakás
az egyetem ezzel a t
mák megoldásában.

Rjazany

Moszkva és az Orosz Föderáció más városainak elektromos energiaellátását jelentősen javította a Rjazanytól 80 kilométerre épült új Rjazanyi Vízierőmű.

A Rjazanyi Vízierőmű tervezett teljesítménye 5 millió 600 ezer kilowatt. Az erőmű építése gyorsított ütemben folyt. Széleskörűen alkalmazták a hatalmas, előregyártott elemek sorozatban történő felszerelését, mellyel jelentős mértékben csökkentek az építési költségek. A tervezett határidőnél jóval hamarabb energiát szolgáltatott az első három, egyenként 300 ezer kilowatt teljesítményű energiablokk. A negyedik, ugyanilyen teljesítményű blokkot és egyben az erőmű építését 1974 elején befejezték.

A Rjazanyi Vízierőmű második lépcsője három, egyenként 800 ezer kilowatt teljesítményű energiablokkból áll, és 1975 után kezdi meg működését.

A Rjazanyi Vízierőmű termelési folyamatait teljes mértékben automatizálták.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 349-726
1976 JAN 2 4

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna grafikája

szerelest.

Most már
dés: Mit tu
önellátó film

A tervek s
egyikről ejtü
két dolog es
és akkor kár
szerető ínyen

A hétfői v
dió mozik pr
Tehát folyam
meket mutatnak be, amelyek a filmbarátok körében vagy a Toldi moziban vannak műsoron.

Először egy svéd sorozat következik: A kivándorlók, az Új haza, a Gyerekkocsi. Utána Bogdanovichtól: az Utolsó mozielőadás, a Mi van doki és a Papírhold.

Kedden és pénteken folytatódik a hagyományos filmklub: jelenleg két futó sorozattal:

Szeretnének mulatókat tartani, amit külön örömmel fogadna a kerület apraja, de sokszor a felnőttek sem tudnak mit kezdeni a vasárnap délelőttjükkel.

A különböző kérdőíves felmérések kínálják a folyamatos sorozatösszeállításokat: filmkörkép, filmesztétika, rendező ouvrék, filmtörténeti sorozatok, beszélgetések a rendezőkkel, viták a film vetítése után filmelemzések — kínálják a lehetőségek garmadáját.

India nincs mes

(Részletek Egeli György ú

ÚTON AFGANISZTÁNBA. Teheránban csatlakoztam az ndiába vivő útvonalhoz. A buszon néhány európai is volt, nögöttem németül beszélgetek. Elindultunk, s ahogy a busz rátért az utcára, az utaok közül valaki fennhangon nekelni kezdett; az iszlám mákra emlékeztető, az ének s a vers közötti beszéd volt. Az utasok kórusban ismételték tána. Többször hallatszott llah neve, s mint később megtudtam, tényleg imádkoztak. Mashhadba, a szunniták ent helyére mentünk. A nagy sti forgalomban lassan haladtunk. Mindig ilyenkor a legnagyobb a forgalom, mikor a ap leszáll és a hőséget kelleéjjel kettőkor is lehet még vásárolni.

Lassan elmaradnak a házak Észak felé megyünk, a Kaspi tenger partján egy darabig majd a félsivatagon át a szen helyre. Aki még nem aludt ül ve autóbuszon, az kényelmet lennek találja. Rugózás kérdés az egész. Lassan, a monoto zúgásban elcsendesedik min denki, elalszunk. Hajnalba csípős hidegre ébredünk.

Egy kis faluban állunk me reggelizni és imádkozni. Am megettem a maradék kajáma az igazhitűek szorgalmasa hajlongtak Mekka felé. A c már nem volt messze, két ór múlva ott voltunk, s inne csak pár kilométer az afgá

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 MÁR 1

Magyar Hírek

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

Magyar táncdal

Hopp, Sárika, Sári, Linka!
Sej, gyere vélem egypár táncra!

Fogd a kontyod, hogy ne lógjon,
Sej, hogy a hajtűd ki ne hulljon!

Igyál egy kis hideg vizet!
Sej, tedd a csípőre a kezed!

Így kell járni, úgy kell járni!
Sári, Kati tudja, hogy kell járni!

(Az Ortutay Gyula szerkesztette „Magyar Népdalok" című gyűjteményből.)

Rejtvény gyermekeknek

FESTŐMŰVÉSZ

Induljatok el a vastagított M-betűből és lóugrásban olvassátok össze az ábra betűit. Ha helyes útvonalon haladtok végig, 75 évvel ezelőtt (1900-ban) elhunyt, eredetileg asztalosmesterséget tanult, híres festőművészünk nevét kapjátok eredményül. Legismertebb művei közé tartozik a Siralomház és a Hontfoglalás című festménye.

Megfejtés:
Munkácsy Mihály

Zala József rejtvénye

EMZETKOZI ÉVE

esemény alkalmából, e „csokorba" összegyűjtött képeken Ők köszöntjük: a gyengédszívűeket, a bánatot behegesztőket, könnyfelszárítókat, az anyákat és húgokat, az asszonyokat leányokat, akik a múltat és a jövőt hordozzák magukban.

– *felé*

Úgy becézi, hívja,
a világ,
mint házából rég mi
a csigát.

Megy szülőmegyémben
a vonat;
bennem is megy jó sor
gondolat.

Így vitt egy kis nő rég
engem is;
itt alakult az én
lelkem is.

Néz, néz a kis asszony,
gyűjtöget,
termi csöndesként a
gyermeket.

Hova viszi, honnan,
nem tudom;
földvidit, hogy véle
utazom.

Nézem úti tájként
a szelíd
nőn a tegnap és ma

Egy ilyen kis nőben
rég Babits
épp talán anyámat
látta így.

Gondolta, hogy abban
él, aki,
őt fogja fejében
hordani?

Jár szemem a kedves
kis anyán
s azt gondolom: itt megy
a hazám.

Viszi, mit se tudva,
szakadék,
örvény fölött Árpád
örökét.

Benne él talán, ki
engemet
holtomban is meg-meg
emleget!

Gondom, hitem, eszmém
talaja,
öröklétem vagy te

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 JUL 19
Magyar Hirek

Kürthy Hanna

1024

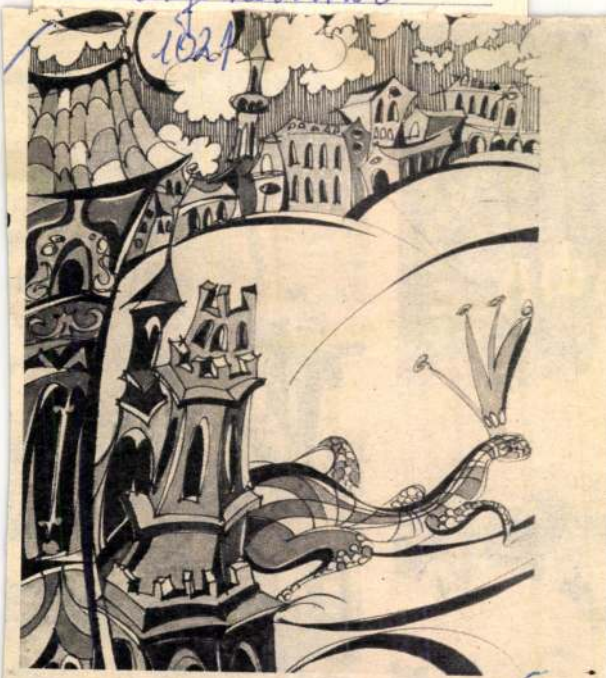

Kürthy Hanna rajza

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kürthy Hanna
Magyar Hirek
1973 JUN 21

1021

Kürthy Hanna rajza

Pulykacsúfoló
Népdal

Szebb a páva, mint a pulyka,
Szebb, szebb, szebb.
Mert a pulyka maszatos
És a páva aranyos!

KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍ
A MŰCSARNOK

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK

Kürthy Hanna

1971 OKT 30

1021

Kürthy Hanna rajza

Gólya, gólya...

ZELK ZOLTÁN VERSE

Gólya, gólya, hosszúláb,
Hol kezdődik a világ?

— A tó szélén ring a nád,
Ott kezdődik a világ...

Gólya, gólya, hosszúláb,
Hol ér véget a világ?

— Ha az a tó enni ád,
Egy tóból áll a világ...

LÉREI

agy ez a kérdés fel sem
Vannak kétszeres elszá-
k, el nem végzett mun-
imolások...
ogyan fordulhat elő
jóhiszemű" tévedés?
hatalmas technikai fej-
ez képest kevés nálunk
aki szakember. És a ke-
zül is sokra jellemző az
olási jártasság hiánya.
több lesz a nagyberu-

említeni, amely el
bejelentésünk köt
— A Gagarin h
kezésének üteme
megfelel a terveze
— Jelenleg ninc
Az építőipar a n
ötös blokk munkat
jus elején átadta
lésre, jelenleg eze
is megfelelő ütem
— Teszem azt,

MAGYAR HÍRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
A JÖVŐ MÉRNÖKE

Kürthy Hanna

1971 SEP 25

1021

Kürthy Hanna kiállításáról

Csillag

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE
1971 SEP 25

1021

RITVA

Kürthy Hanna

MÉHES BALÁZS RAJZA

Kürthy Hanna az R-klubban

Kürthy Hannáról tavaly egészoldalas bemutató jelent meg újságunkban. Akkor még elsőéves építészhallgató volt és a rajzolás, festés, a szabad idő függvénye lett. A többszörös Nehru-díjas, aranyérmes csodagyerekből lassan mérnökfelnőtté váló Hanna kiállítást rendezett. A kiállítás az első évadnyitó az R-klub kiállítási programjában. Nézzétek meg, minél többen, egy hónapig tart nyitva.

(Érdemi méltatására legközelebbi számunkban visszatérünk.)

A KÖZLEKEDÉSMEF
tember 17-én tartotta a K
taggyűlését. Varga Zoltán
szervező titkár tette fel
ket a tagoknak.

A hozzászólásokból ki
hogy az alapszervezet ké
végezni. Részben önmagu
gyakran nem mentek el
használták ki eléggé a k
akkor úgy érzik, eredmé
KISZ-vezetőség bátrabb
munkájára.

Megbeszéltek néhány
szeptember 26-i csillagtú
dába járás vasárnapok

TÖBBEN SZÓVÁ TETTÉK, hogy a tagok és a vezetőség között nem alakult ki elég közvetlen kapcsolat. A közlekedés kar az egyetlen, ahol hallgató a kari titkár — vele könnyen szót értenek a diákok. Sajnos, vannak olyan vezetők is, akik úgy viselkednek, mintha „felsőbbrendű emberek" lennének.

Szeretnék, ha az egyetemi KISZ-bizottság jobban propagálná tevékenységét, mert így sokan nem is tudják, milyen méretű munka folyik egyetemi szinten. Hasznos lenne ha több dologban kikérnék az alapszervek véleményét is. Mindenképpen a közvetlenebb kapcsolatok kialakítására kell törekedni.

Ezután a szevezeti szabályzat megvitatására került sor. A módosítással nagyrészt egyetértenek. Helyeslik a KISZ-tagokkal szemben támasztott követelmények fokozását. A kéthavonként tartandó taggyűlést soknak találják. — Úgy érzik, a jelen körülmények között ennek nincs értelme. Ha az egyetemi KISZ-bizottság több kérdésben kikérné az alapszerv véleményét, értelmét látnák a gyakoribb összejöveteleknek.

— ca —

ett az Ifjúsági Törvény

ás Jánossal, az OIOT titkárságának munkatársával

ciós bizottság tervezetét az Országos Ifjúságpolitikai és Oktatási Tanács megtárgyalta. Ezután került sor a társadalmi vitára, melyben többek között részt vettek a megyei KISZ-bizottságok, a KISZ KB, a szakszervezetek, a Hazafias Népfront, a Magyar Pedagógiai Társaság, valamint a tudományos élet számos képviselője. Mintegy kétezer értékes javaslat került összegezésre, s a kiegészített anyag másodszor is az OIOT elé.

Júliusban tájékoztató jelleggel az anyag a kormány elé

A végrehajtás ellenőrzését szolgálja a kormányhatározat azon része, mely minden minisztérium és országos szerv számára előírja, hogy a KISZ illetékes szervezetével együttműködve legalább kétévenként meg kell vizsgálni a területén élő ifjúság helyzetét.

A fiatal pályakezdőkről való gondoskodást fejezi ki a törvény, amikor kimondja: személyzeti, munkaügyi szempontból megkülönböztetett figyelemben kell őket részesíteni.

Minden munkahely, nevelé-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kürthy Hanna

MAGYAR HÍREK

1972 FEB 19

Kürthy

1021

Kürthy Hanna rajza

VÁR II.

ÉLŐ VÁROSA

állítsa Szigetvár műemlékeit, restaurálja a várat, a
jelen foglalatába zárja.

Így lett Szigetvár az ország egyik leglátogatottabb
centruma, a déli „végek", a hazai és a külföldi tú
helye.

Szigetvár nem csupán kuriózum, nem csupán mú
idéző látványosság, hanem hazánk egyik legszebb
kedvesebb, legvonzóbb városa.

A szelíd táj, a természeti környezet is idecsábít, a
sorsában a jelenleginél is sokkal nagyobb szerepe l
forgalomnak, a tervek, elképzelések szerint Dél-Magy
legszebb pihenő-, üdülőhelye jön létre itt.

Az építkezések már megkezdődtek. A város arcul

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 MÁJ 28

ORVOSEGYETEM
Budapest
Kürthy Hanna

1021

ILLUSZTRÁCIÓ / KÜRTHY HANNA RAJZA

LLÉKLETE
GATÓK
ZOTTSÁGA
János, Dipold
András, Harmat
er Ipoly, Szut-

Megállt a flipper, a biliárdasztal is magányos, az ajtón tábla: „Nyári szünet".

Mi történt az elmúlt tanévben s milyen tervek vannak a jövőt illetően? Erről kérdeztük Kóger Erzsébetet, a klub vezetőjét.

Nőtt a látogatottság

Mint megtudtuk — évközben tapasztaltuk is — a személyi változások okozta átmeneti zökkenők után sikerült zömmel olyan programokat szervezni, melyek fenntartották a hallgatók klub iránti érdeklődését, kielégítették az igényeket. Sok új klublátogató került ki az első évfolyamokból is. Változatlan népszerűségnek örvend a disc-jockey program, de a Latinovits—MGP-est vagy Lux Elvira pszichológiai előadása is mutatják azt a szintet, melyet lehetőség szerint tartani kell. (Ezeken a rendezvényeken ugyanis zsúfolásig megtelt a klub, s minig a látogatottság tükrözi legjobban az érdeklődés nagyságát, mely alapfeltétele egy-egy program sikerének.)

Nem jönnek a gyógyszerészek

Persze van egy sereg probléma is. Nem minden kar vallja egyformán magáénak a

ltúra szomszédainknál

tte föl a koro-
úttal politikai
kultúra szom-

Sajnos, csak a közös est és a városnézés sikerült, a többi elképzelésünket nem értették meg, ezért magunknak kellett megvalósíta-

MAGYAR HÍRLAP

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 337-748, 340-720

1973 ÁPR 28

Magyar Hírek

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

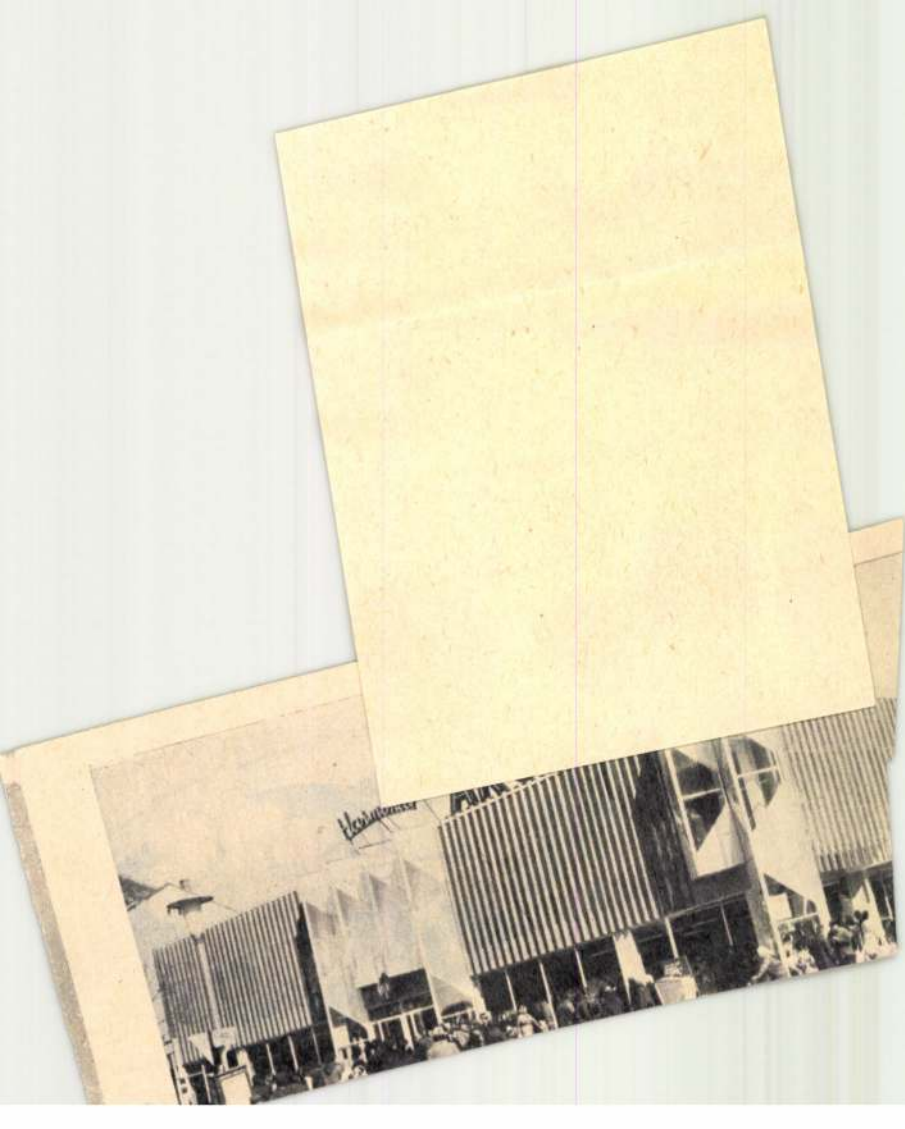

-/48, 340-726

M- Hirsch

1973 III 17

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

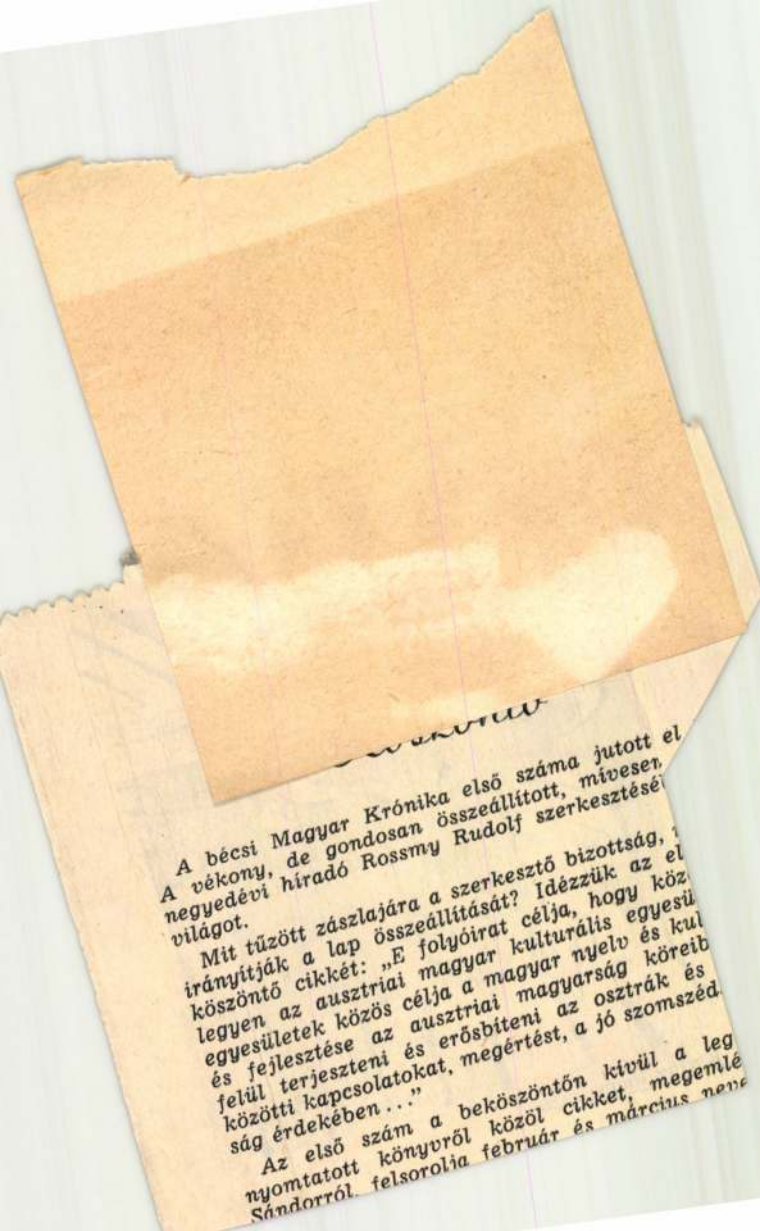

A bécsi Magyar Krónika első száma jutott el
A vékony, de gondosan összeállított, mívesen
negyedévi híradó Rossmy Rudolf szerkesztésé
világot.

Mit tűzött zászlajára a szerkesztő bizottság,
irányítják a lap összeállítását? Idézzük az el
köszöntő cikkét: „E folyóirat célja, hogy köz
legyen az ausztriai magyar kulturális egyesü
egyesületek közös célja a magyar nyelv és kul
és fejlesztése az ausztriai magyarság köreib
felül terjeszteni és erősbíteni az osztrák és
közötti kapcsolatokat, megértést, a jó szomszéd
ság érdekében ..."

Az első szám a beköszöntőn kívül a leg
nyomtatott könyvről közöl cikket, megemlé
Sándorról, felsorolja február és március neve

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Kürthy Hanna
Magyar Hírek

1037

Kürthy Hanna rajza

Tízezer kilométer, tizenhár

Az egyetemi kórussal keresztül-kasul az Egyes

Mielőtt eljutottunk volna az Egyesült Államokba, már tudtuk, hogy ott valóban tiszte-

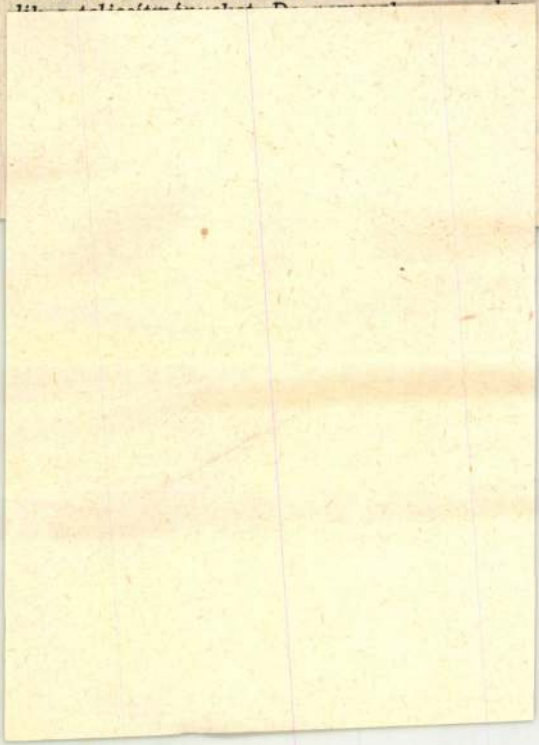

kásokról azoktól nyéken élnek és a re természetesen Azt a felvilágosít kai hangversenye Így aztán az ütem bevonult az öltöz ből arra következ kritikusa —, hogy rek, nem érdekli jöttünk rá — ug

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1973 MÁJ 19
Kürthy Hanna

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest
csak szemem pinem.
1021

KÜRTHY HANNA ILLUSZTRÁCIÓJA

SÜLE
GATÓ
SZEN
NÖK-
VARR
WAGN
GATÓ

MEGJI
KISZ-I

FELEL

ÖSSZEA

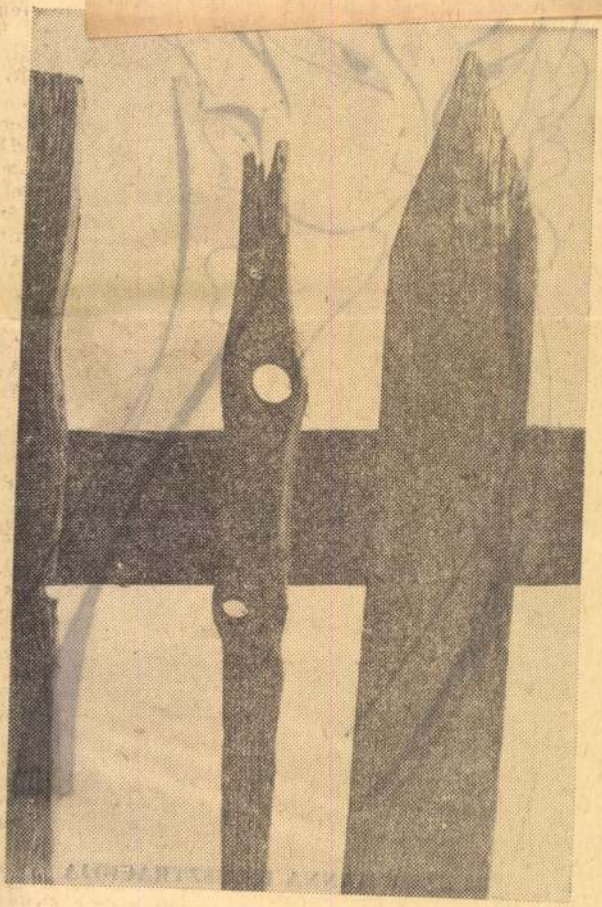

VARRÓ GÉZA FELVÉTELE

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JUN 2

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Budapest

Kürthy Hanna

[illegible] 1900 Ft-ot igernek, megint mások 2500 Ft-ot, sok helyen tól-ig határokat jelölnek meg, pl. 1900 Ft-tól 3000-ig, 2200 Ft-tól 3200-ig, 2200-tól 3600-ig.

E. G.

1021

Virágfülű mesemadár
(Kürthy Hanna rajza)

n súlyos teher-
pénze. Szülei-
s itt, Budapes-
lett volna is,
dett, itt tanul-
ést tudjon tar-
végén még le-
skolát. Hazajött
vállalta volna
sul a fejét ráz-
saját erejéből
szorította ösz-
omlói telepére,
Két hete dolgo-
nának. Onnan
ég a bányában
s Anti tovább
és álmodozott.
felmérte saját
n vágyakkal, s
ta fantáziáját.
eszek! — dön-
yetem levelező
z egyetem épí-
ítő szakon.
" a rendhagyó
az elvett tőle,
rezni. Agyon-
alkuszik. Amit
köti magához
erséget vállal-
lakásban ma-
gyszer lépcsőt
caput nyitogat.

mes
tem
jól

S

S
sok
urc
hoj
ves
ni

fára való mászás. Talán egy kis feletem is van ebben a huszohárom éves srácban, hogy elítélik, hogy nem értik meg — ezért csinál néha megmosolyogni való dolgokat. Egyszer például azt mondta a telepvezető: el kell hozni egy himbát, feltétlenül, anélkül meg ne lássalak! S Anti elhozta. A himba ugyan nem fért rá a teherautóra, de ha el kell hozni, hát el kell, s mit tesz ilyenkor az ember? Kettévágja azt a makacs himbát!

Úgy hívják őt, hogy Sandó Antal. Fiatal nagyon, de máris többet tud az életről, mint sokan mások. Keserű tapasztalatai vannak. Magatartása kicsit ellenséges — ahogy beszél, ahogy mozdul, mindenből olyan akarat sugárzik, olyan erő, amit csak az az ember tud éreztetni, akit meghurcolt az élet. Hogy elvégzi-e végül az egyetemet? Lesz-e lakása, kocsija, mint másoknak? Vagy nem éri el az álmait? Ezt ma még nem lehet tudni — de ő bizonyítani akar, mindenáron.

Lovass Ágnes

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

1972 OKT 21

Kürthy Hanna

102

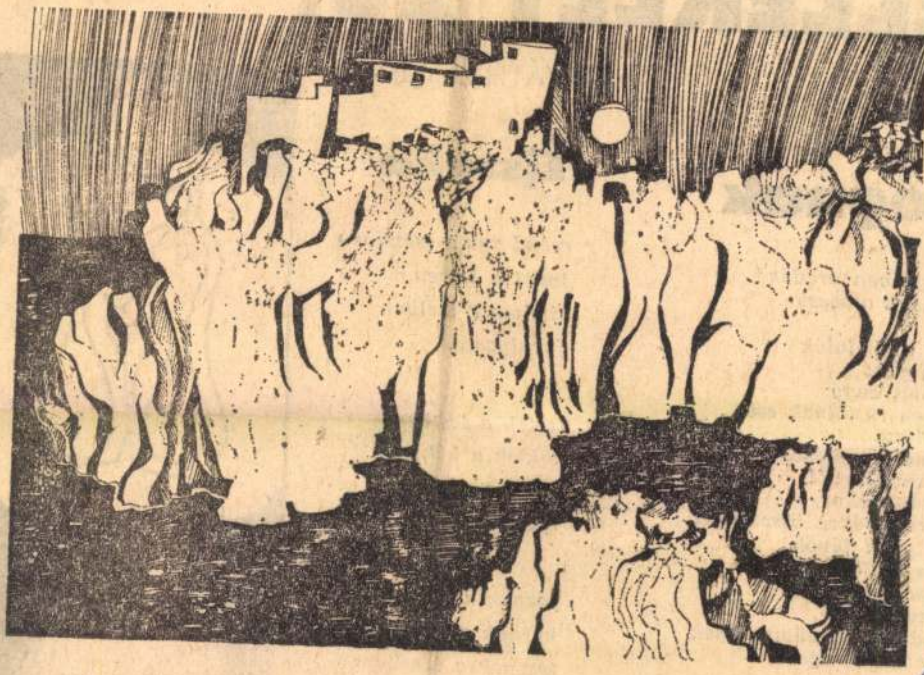

KURTHY HANNA RAJZA: DUBROVNIK 1972

ELLÉKLET 20.

HORVÁTH LÁSZLÓ:

Éjszaka

csend van a csendben
tudat a létben
nincsen a szélben
furulyaszó,

testek a testben
zöldek a kékben
'egyek az éjben
melegük jó,

fáznak a télben
várnak a szívben
tesznek a rendben
tenni valót,

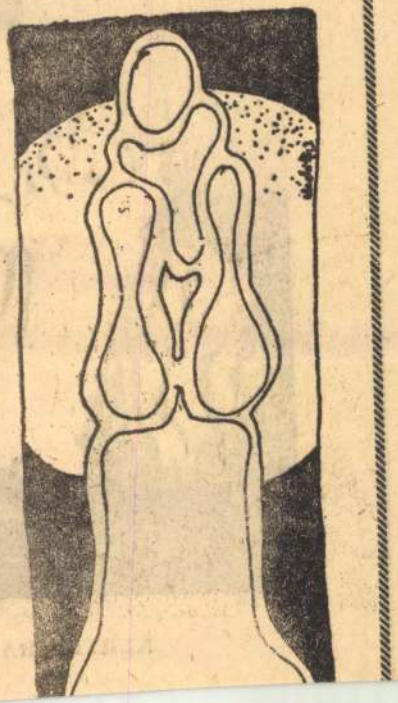

bognak

: testében áradás
ezüstöt olvaszt

nak az indulók
rfal előtt
mamát vagy
desen füstölnek eső
éz illatú
ó mélyrepülésben
k zsírpapírból
le táplálékot
hátráló fákra összegyűrt
helyben lévők
s az órájukat
lassan megyünk
ólóznak az
indulókkal zümmögnek
rdázott virágot
özben csettintve

az éjszaka értelmes
témek fáradt

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1912-OKT 21

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

Kürthy Hanna

1021

KÜRTHY HANNA RAJZA

KONTU

MEGJELENT
KISZ-BIZOTTSÁG

ÖSSZEÁLLÍTÓ
MÁRIO.

FELELŐS: KÖSZEGI ÁBEL

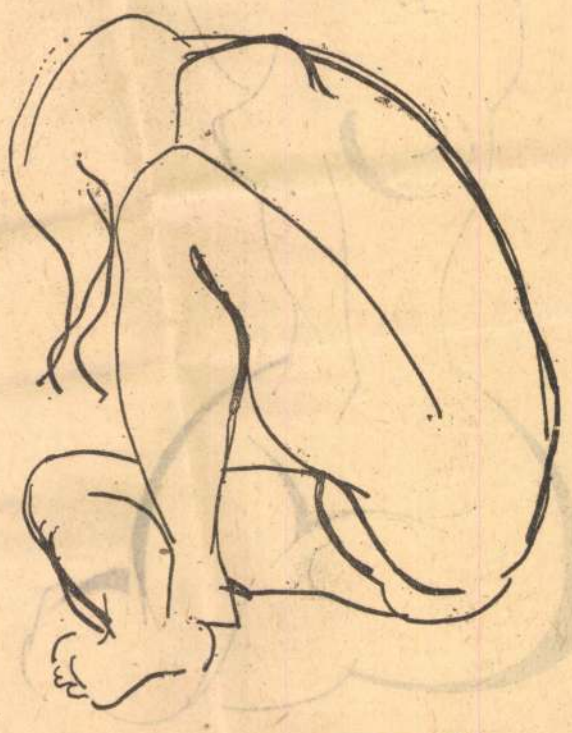

KHALL CSORSZ RAJZA

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK

NOV 11

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

Nemzeti park lesz a

A magyar tájak közül nemzetközi hírnevet jóformán csak a Hortobágy szerzett. Közép-Európa legnagyobb füves pusztája még a jelenlegi, erősen átalakulóban levő állapotában

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1977 JUN 29

TELEFON
Budapest

Kürthy Hanna

1029

Prágai utca

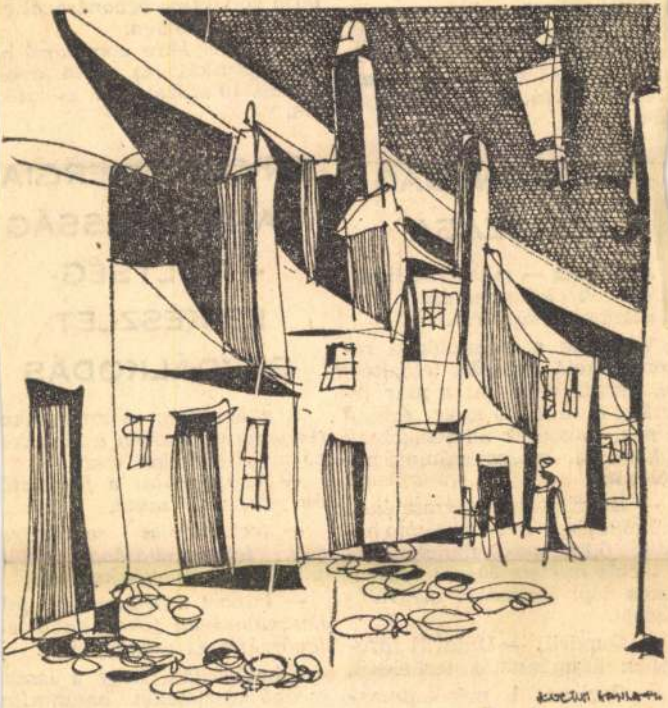

KÜRTHY HANNA RAJZA

— *CMK—3*
dem berendez
— *BK—270*
nalerősítő,
— *BK—300*
tartozó vegye
Fentieken túl
nyes „0-széria
teleit figyelen
az elkészítés érdekében a szocialista brigádokat mozgósítják.

képest 10 százalékkal csökken tik.

HATÉKONYSÁG FOKOZÁSA

A) Gépek — műszerek kapacitásának kihasználása; műszakszámok növelése.

Vállalják a technológiai rekonstrukció kapcsán telepítésre kerülő, valamint a már jelenleg is működő nagy értékű gépek, műszerek adottságainak fokozását, műszakszámuk növelését.

— Elektrowert forrasztógép működésénél három hónap helyett öthónapos alkarész-előretartás mellett 30—35 százalékos gépi forrasztás megvalósítását.

— Quadrill — Unidrill fúrógépek kétműszakos terhelését.

— Pegamat I. mérőautomata három műszakban történő üzemelését.

ANYAG-, ENERGIA TAKARÉKOSSÁG — KÖLTSÉG- ÉS KÉSZLET-GAZDÁLKODÁS

A gyáregység az anyagtakarékosság érdekében a következő intézkedéseket teszi:

— *megtakarítás a forrasztón felhasználásánál,*

— *technológiai segédanyagok felhasználásának felülvizsgálását és csökkentését,*

— *import segédanyagok felhasználásának fokozottabb ellenőrzését és csökkentését.*

Elhatározták, hogy a lassan mozgó készleteket hasznosítani fogják, és készletcsökkentést érnek el (tervek szerint

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 31.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 ÁPR 8

Kürthy Hanna

MAGYAR HÍRLAP

grafikusművész

1021

Kürthy Hanna rajza

kifejezetten *támadó* lett. Egyre kevésbé védekezik azzal, hogy persze jó lenne, ha a Tisztelt Nagyérdemű is ugyanazt, ugyanúgy és ugyanannyit, de nincs mit tenni, ilyen az élet, mi emberek elvégre is nem lehetünk egyformák.

Kürthy Hanna

Kürthy Hanna rajza

minden ködösítést, hamis nosztalgiát. *Kemény Zsigmond* élethabzsoló görcsössége és melankóliája, *Gozsdu Elek* rejtelmes elfulladása, *Cholnoky Viktor* „hátborzongató valószínűtlensége", *Szomory Dezső* pompőz görögtüze, vagy *Csáth Géza* fájdalmak elől menekülő mindentakarása úgy jelenik meg előttünk e kurta jegyzetekben, mintha egy

monológja

Fenákel Judit első kötetének, a *Két utca lakójának* megjelenése óta következetes, szívós munkával az élet sok utcáját végigjárta. Egyre mélyebbre hatolván létünk szövevényes, elkülönült, és mégis egymással össze-

Kürthy Hanna

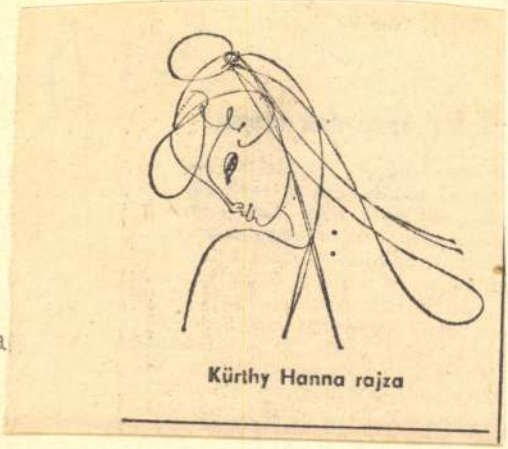

Kürthy Hanna rajza

Ma

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

MAGYAR
HÍRLAP
1979 JAN 28

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

fiolvasók" is találhatók az olvasó férfiak körében, ha kevesebben is, mint „nőolvasók". Ennek magyarázata azonban több időt és helyet követelne.

Még nem — már nem

Hogy teljesebb legyen a kép érdemesnek tartom felsorolni a vizsgált 150 regény közül a tíz legolvasottabb és a tíz legkevésbé olvasott művet, zárójelben közölve az olvasók hányadát (me feleitsük el: a hetvenes évek kö-

Kürthy Hanna

Magyar Hirlap 1979/2

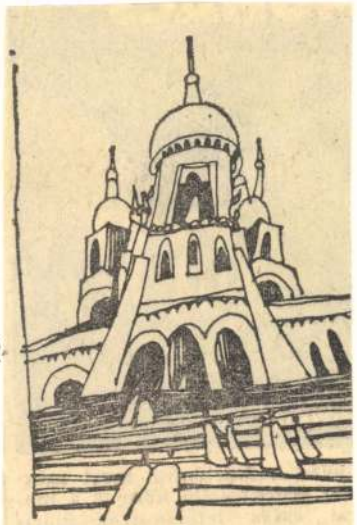

Kürthy Hanna rajza

Kürthy Hanna

Magyar Hirlap 1979/82/1o

Kürthy Hanna

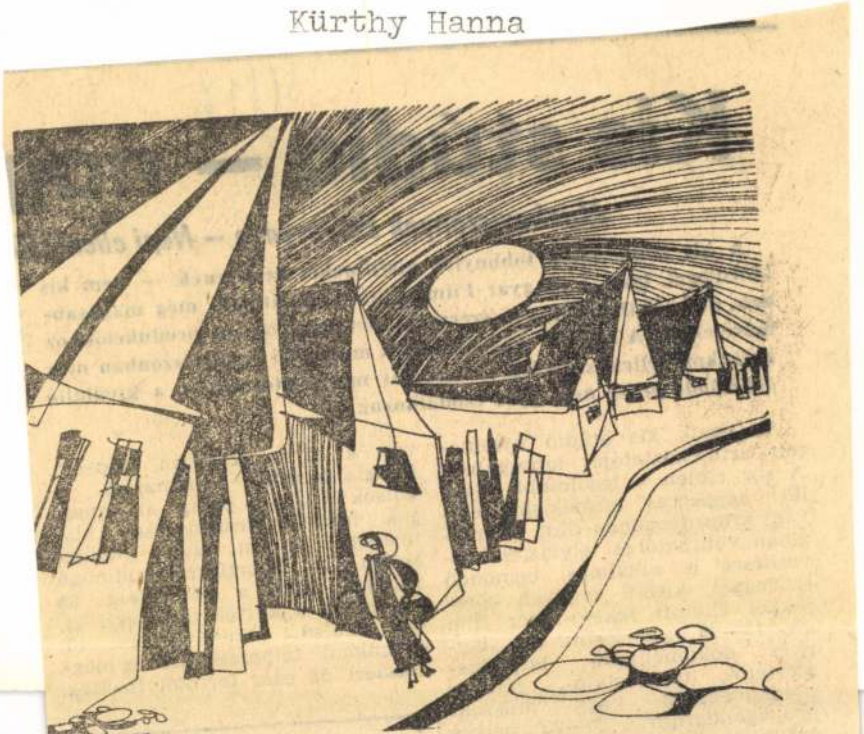

Kürthy Hanna rajza

munkavédelmi vagy műszaki propagandafilm", 20—25 perces vetítési idővel, színes kivitelben elérheti a 700 ezer forintot. Hozzá kell tennem: ezek szolid

Kürthy Hanna

Kürthy Hanna rajza

Magyar Hirlap 197

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 JAN 15
MAGYAR HÍREK

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

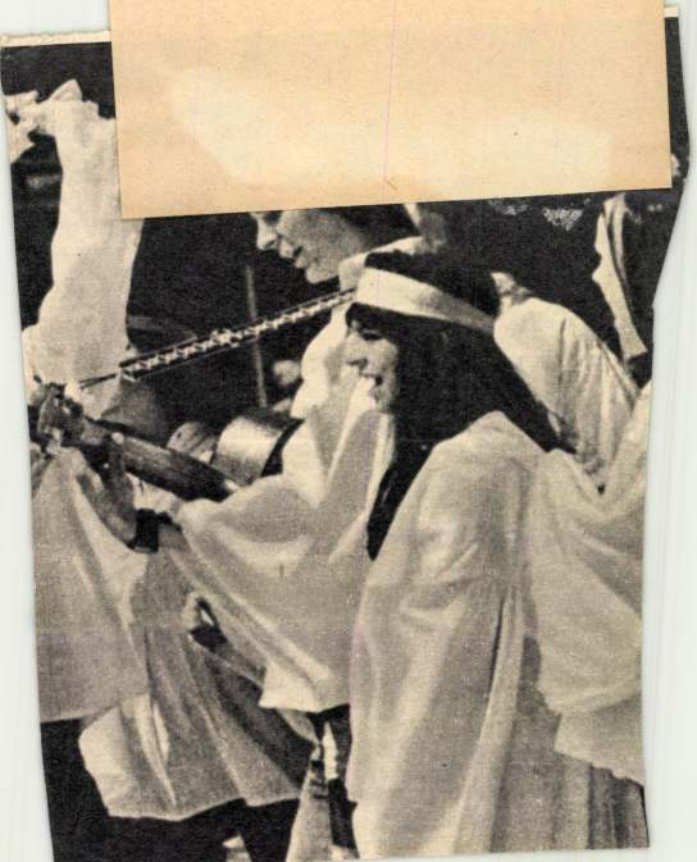

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAPTÁR

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1916 APR 24

Kürthy Hanna

Magyar Hirek

1021

Kürthy Hanna rajza

Rákóczi Betegseg

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Kürthy Hanna

19/6 MAR - 6

1021

VIII. Ker.

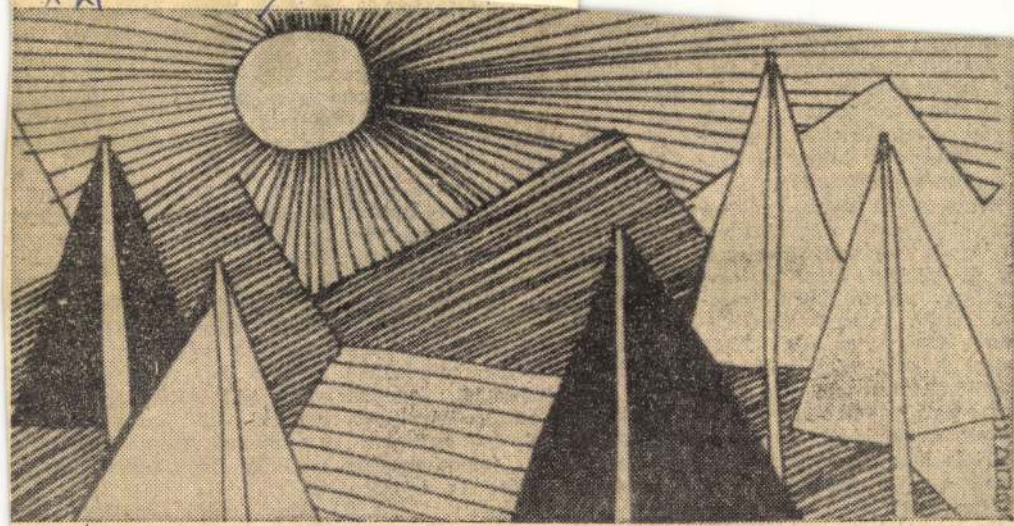

KÜRTHY HANNA RAJZA

ezgettünk, veszekedtünk. Szó-
al izzadtunk alaposan. A ter-
et beláthatatlan és kilátás-
lan koszréteg borította. Min-
enhol szerszámok, alkatré-
ek, fadarabok hevertek kao-
kus összevisszaságban.

Persze azért nagyon élvez-
k. Mindenki megvalósított
y kicsit saját elképzeléseit
l, és közben észre se vet-
k, hogy valami kezd össze-
lni. Aztán az egyik nap hir-
len látni kezdtük, hogy
assz dolgot csinálunk. El-
ezdtünk takarítani, és egy-
erre csak megszületett! Fel-
ostuk a padlóról a szürke
szt és kék lett a talaj. Be-
ztuk a zöld radiátorok elé
piros fotelokat, közéjük a
kete asztalokat, a kiállítás-
ra felkerültek Vissi Gábor

gítették a
Szóval
Bennetek
Kérünk
rá!

A klub
títések,
képzőmű
poráma,
előadások
Lehetőség
megrende
mok által
kezdődnek.

A klub egyik célja az, hogy lehetőséget adjon mindazoknak, akik ambíciót éreznek magukban; tehát bármilyen ötlettel, javaslattal, műsorral, tárlatanyaggal jelentkezzetek a klubban. Előre is köszönjük.

— schy —

Albert mondta: „*Széles körbe elterjedt vélemény, hogy memorizálás nem fáj, a tudá nem árt. Attól félek, igen árthat. A holt tudás megfakítj a szellemet, megtölti a gyomr anélkül, hogy táplálná a te tet.*"

Úgy érzem, ez így is va Voltak dolgok, amelyek na gyon érdekeltek, olvastam, r

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1976 FEB 14

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Kürthy Hanna
1021

Kürthy Hanna rajza

a szab

A Kislexikonban a „találmány" címszó alatt a következő meghatározást olvashatjuk: „eredeti, gazdaságilag értékes műszaki eljárás vagy szerkezet, amely a technika ismert állásához képest előrehaladást jelent." Az az „államilag biztosított kizárólagos jog, találmány ipari előállítására, használatára, forgalomba hozatalára — amelyet az Országos Találmányi Hivatal (OTH) engedélyez és véd a feltaláló érdekében" — a szabadalom.

„A szabadalmi elisn résnek előfeltétele, ho előzőleg nem került nyilv nosságra, vagy nem v hozzáférhetővé... A s badalmi oltalom a bejele téstől számítva 20 évig t átruházható, örökölhető."

Ma már nem létezn „falrengető' dolgok, de nyegesek, és nagyon fon sak igen. Ma is születn zsenik, ma is vannak fel lálók. Valamennyien a lehetünk. Számunkra is dekes lehet, mi történik találmánnyal, míg bejele tésből szabadalom lesz?

Távari Andrásné, az OTH őadója mondotta el a kö- etkezőket beszélgetésünk so- n:

A szabadalmi törvény 1. pa- grafusa szerint: „szabadal- azható az új, haladást je- ntő, műszaki jellegű meg- dás, ha az a gyakorlatban al- lmazható",

A szabadalom műszaki-jogi tegória. Műszaki annyiban, nnyiben a technikai fej- ttségi és a praktikus oldalt rtalmazza, jogi pedig any- iban, miszerint biztosítja a ltaláló vagy a szabadalom lajdonosának (mint később tni fogjuk, a kettő nem min-

egy nagyon gondosan szerkesztett beadványt készítenie. A szabadalm jelentésnek tartalmaznia

a) bejelentési kér amennyiben a bejelentő nem ugyanaz: és a felt adatait, a találmány cím egyéb kérelmeket kell k s fizetni kell előírt illeté

b) leírást, igénypontok bejelentéshez tartozó leí az igénypontok elkészíté gyon alapos megfo igénylő munka. A leírá pozza meg az oltalmat a mány ismertetése rév igénypont pedig meghat az oltalom határait, a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 ÁPR 9
MAGYAR HÍREK

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

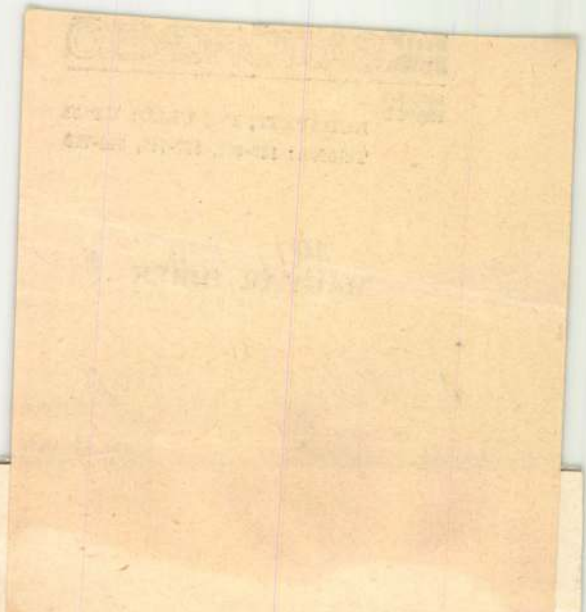

PAD

rzódik évről évre. Legutóbb a Francia Tan- Beaumarchais: Figaró házasságát adták elő, a Egyetemi Énekkar és az Egyetemi Kon- edig a Jogi Kar aulájában Purcell: Dido és operáját mutatta be.

nűhely sorozat első estjén Balázs József és írókat ismerhette meg a közönség, s a sze- tatkozás, valamint műveik egy-egy részlete atta a találkozást alkotói pályájukkal, él- al és egyéniségükkel.

i csemegéje Csapó Gyula fiatal zeneszerző Az című „hegedűs színészre és két magnetofon- ű hangzásokra épülő alkotása volt, amelyet Gábor hegedűművész mutatott be. A zene- tatott párbeszéd ízelítőt adott a modern ze- kaiból is.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 ÁPR 9
MAGYAR HÍREK

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 MÁR 12

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Kürthy Hanna

1021

KÜRTHY HANNA RAJZA

Első vizsga
nehéz, mert
annyi féle
s egyéb köz
dolgot hord
Egy biztos:
az első félé
jával, heti
tem az a
hogy többen
az alkatukn
felelő tanul
időbeosztást.

Hogy mit
másképp? A
kolába jártak, bizony meglepődtek a szervetlen labor állapotán. Ami még jellemző az évfolyamra: a rémtörténetek elterjedése. Megemlítem itt a Gépi számítástechnika „véres" zh-ját. Valóban több idő kellett volna, hogy begyakoroljuk az Algol—60 nyelvtanát s zh-képesek legyünk. Az is igaz, hogy a pót zh nehezebb volt, mint az első (ennek bizonyára hagyományai vannak a BME-n!). De az már alaptalan híresztelés, hogy csak a Gépi számítástechnika miatt „rengetegen" félévet ismételnek. A tények a következők: kilencen nem is indultak a gyakorlati jegy megszerzéséért... Ezek közül ötnek matematikából sincs érvényes jegye, hárman labor elégtelen miatt kiestek, egy személy pedig kémiából sem vizsgázott sikeresen. Hárman elégtelenre vizsgáztak számítástechnikából, de még nekik is van lehetőségük javításra.

Fábián Julianna
Karbondal, február 15.

na kezdeményezni. A szen
körüli bizonytalanság lá
azt kérdeztem, milyen nen
tiségű volt Galilei. Az e
szerint olasz, a másik sze
lengyel, a harmadik
adott választ, mert —
mond — csak találgatni
dott volna, a negyedik hat
zottan görögnek tartotta.
után tisztáztuk, hogy
volt, és jellegzetes tevék
sége nem Rómához, hanem
sahoz fűződik, meggondol
nul megkérdeztem, hol
szik ez a város. Csak egy
laszt kaptam: Spanyolors
ban. Arra a kérdésemre, h
milyen területen tevéken
dett Galilei, egyikük azt
laszolta, hogy biológus vol

Megdöbbenésemnek le
sebb jelét sem adtam, de
gondolkodtam, mit kell
tenni annak érdekében, h
hallgatóink az emberi mű
lődésnek azokat az esemén
is ismerjék, melyek szak
jukkal közelebbi kapcsolat
állnak. Tudom, sokat tesz
a diákotthonok a „szakbart
ság" megszüntetése érdekél

Hajnalban szedtük a sátorfánkat, irány Homs. A buszon katona ült előttem, fülén golyó ütötte, köralakú lyuk. Egy fiúval ismerkedtünk meg, meghívott bennünket, látogassuk meg őket.

Legalább 50 gyerek követett minket, mire megérkeztünk hozzájuk. A mama, a lánytest-

tették má
kat gond
ber nem

Sokáig
szépségéh
vel egy n

Este let

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1976 JAN 17

Magyar Hírek

Kürthy Hanna

1021

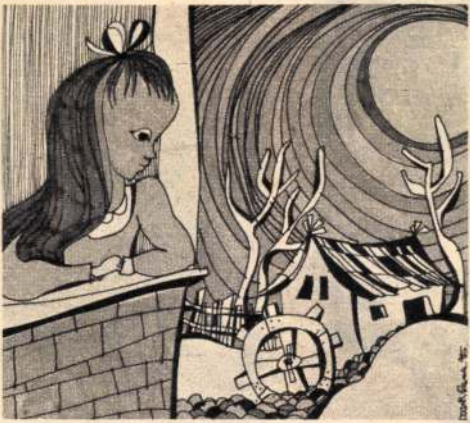

Kürthy Hanna rajza

tschy a burgenlandiak üd-
a Magyarok Világszövetsége

A vezetőség tagjai: Frankó

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 MAR 20

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Kürthy Hanna

1021

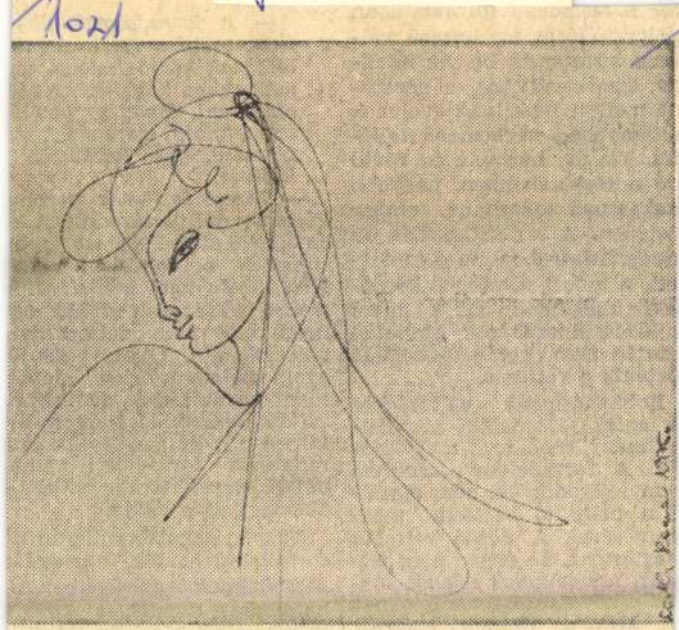

Kürthy Hanna rajza

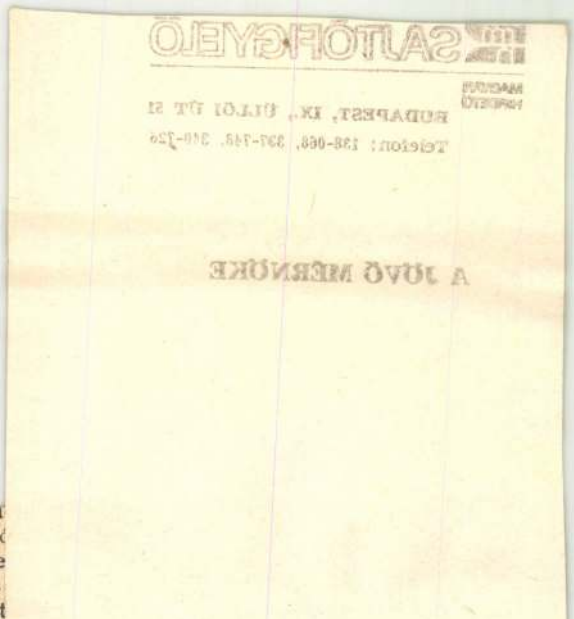

kor a fej
mélyrehat
tozás köve
zív, gyors
ció mellett
a lassabb
lés. Tíz é
dő a tört
zakasznak

letében. A kollektivizálás a
mezőgazdaságban tíz évig tar-
ott. A tudati, ideológiai kérdé-
ekre méginkább áll a lassú
ejlődés, a szokások területén
zintén nem robbanásszerűen
örténik a változás.

Robbanásszerű változáskor
z egész társadalom alap-fel-
pítmény rendszere megvált-
ik. A forradalom azonban
em fejeződik be, nem egyen-
ő a politikai hatalom meg-
zerzésével. A döntő változás
negtörtént, de éppen elég fel-
dat, mindennapi feladat ma-
ad a következő generációknak
. Mindig vannak szférák,
melyekben nem történt meg,

emelkedő személyiségek gyor
síthatják helyzetfelismerésük
kel, döntésükkel a történelem
menetét. Tömegek nélkül, egy
magukban nem változtatha
nak semmin. Gyors dönté
gyors cselekvés lehet alapve
tően meghatározó, de vezet
híján, esetleg húsz év múlv
következik be a változás. For
radalmár forradalmi helyze
nélkül, vezető tömeg nélkül –
Guevara rá a példa.

Nagyon sokat tanulhatunk
forradalmi elődök, a megelőz
forradalmak tanulságaiból. Ál
hatatosság, személyes kötődé
a célhoz, felelősségérzet másc

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1916 MAI 22

MAGYAR HÍREK

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 ÁPR 2 3
MAGYAR HÍREK

Kürthy Hanna,

1021

Szabó Lőrinc

PIROSKÁVAL NAGYANYÓHOZ

„Hogy ment Piroska nagyanyóhoz? Úgy,
hogy útközben folyton a koszorút
fonta, az erdei virágokat,
pedig ott, a fekete fák alatt,
tudod, anyuka, minden árny egy-egy
farkas: csak ő nem hitte! Mi, többiek,
kérlek szépen, mi, igen, hát mi a
tündérnél voltunk éppen, akinek,
szegénynek, képzeld, megint szétesett
az egész méze, a hordó, amiből
a virágra ken. Szóval, messziről
(a hordóból: mert megengedte, hogy
kinyaljuk!), mondom (még most is csupa
méz a nyakam!), meglátttuk, hogy robog
Piroska után s elibe hogy kerül
a gonosz. Féltünk. De véletlenül
jött a vadász! A tündér szólt neki, Hogy-
S én elkísértem... A többit tudod."

Kürthy Ha

ana rajza

Györggyel, a Vas-

telnek titkárával és Szabó
vek szakszervezeti bizottsá

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 FEB 26

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Kürthy Hanna

1021

KÜRTHY HANNA RAJZA

…n az, …
…netősége…
…egszoko…
…; első je…
…ereplő, …
…egpróbá…
…zökkent…
…osan al…
…iból a…
Két na…
…ét napé…
…os nő…
…kat tere…
…nácsaira…
…l kibújni a bőréből, szomorú …ntyát, angolos elegenciáját …bos-hullámos parókára, tal…gérő mondén ruhára cserél… Sikerül a maga szűk vilá…n, önmagán túllépnie? Igen … nem is.

Rövidlejáratú, kétnapos csu…n a válság. A főszereplő …pkod alkoholhoz, családhoz, …rfiakhoz. Talán talál is ma…nak valakit, igaz, hogy min…ennapi környezetéből. De az …olsóelőtti jelenetben már az …gyat vetik. Hagyományosan …ítkező filmben mi más len…e ez, mint a boldog vég?

Csakhogy a Teketória nem …egszokott dramaturgiával …ül. Nem ilyenre írta Maár …yula, aki egyben a forgató…önyv szerzője is. Jelenetről…

Vele is teketóriáznak? …veszik tőle a megszokottan folydogáló történetet? A véleménye folytonos változtatására, ítéletei felülbírálására, állandó szellemi erőfeszítésre kényszerítik? Ugyan mit akar a rendező? Csupán jelenségek furcsa ellentmondásosságát megmutatni. Egy másfajta dramaturgiát, színészmozgatást, képi világot kipróbálni. Minden… megkérdőjelezni csak azt nem, hogy — az utolsó jelenetet ez indokolja —, itt egy film készült. — Talán ezekkel a mondatokkal jellemezte a legjobban filmjét a bemutatót követő vitában Maár Gyula.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1977 MÁJ 24
A JÖVŐ MÉRNÖKE
Kürthy Hanna
1021

Kürthy Hanna párizsi grafikája

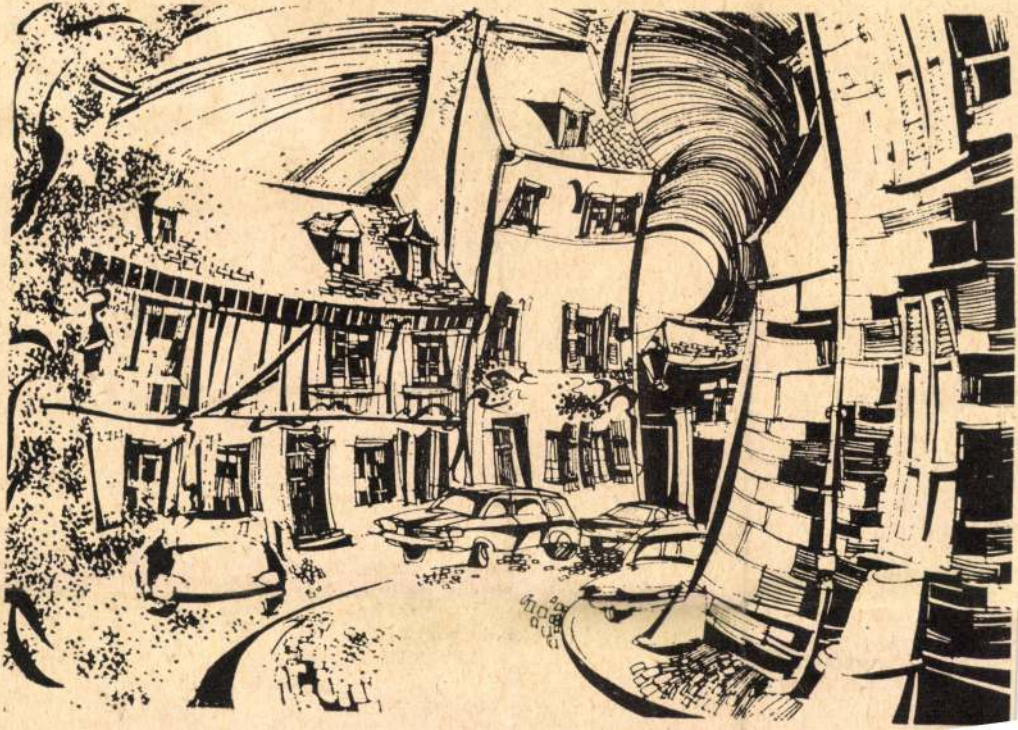

üttműködik a menzabizottgal.

Az igazgatóhelyettes Guba a szerint a diákétkeztetés esetben stagnált, mostanán rosszabbodott a helyzet... Elmúlt négy óra, negyed öt é jár az óramutató. Néhány rc a Pest-Buda vállalati közntja. Odamegyek, hátha tak még illetékes személyt. bán Ottóné áru- és anyagforimi főosztályvezető és Zenné, a termelési osztály vezee már hazafelé készülődk. Mit sem törődve ezzel, vélyesen, készségesen megllgatnak. És panaszkodnak. gy nincs elég munkaerő. em kapnak segédmunkásot; 36 helyett csak 27 dolgojuk van. Ezt tartják minn hiba forrásának. Hogy a giéniával nagyon nagy bak vannak, nem tagadják. erintük ez is a létszámhiány vetkezménye. Bizonygatják, gy szívügyük a diákétkeztes. S hogy milyen jól, ízleten főznek, példaként említik, gy Lőrincze Lajos és Grétsy szló professzorok is náluk keznek. Javasolják, hogy njünk, nézzük együtt az előszítőt, konyhát, hűtőgépeket,

pincér vacsorázik, a ban legalább öten-hata lődnek. Egyébként a di személyzete: 3 konyhai gédmunkás, valamint né, a helyettes étterei Ennyien vannak 750—8 vacsoráztatásához.

Közben ételkóstolót A zöldbabfőzelék, a sü a kompót olyan, hogy Fortuna konyhájáról is rülhetett volna. Véletl rencsém van? Mint ahogy az is lehet a véletlen műve, hogy este 7—fél 8 között összesen 69 diák vette igénybe a menzát. Néztem, figyeltem. Az evőeszközök között kivétel nélkül válogattak, csodálkoztak, hogy mindegyik tiszta. Egy dolog bizonyos, hisz saját két szememmel láttam: kasszazárásig nem volt kisebb a választék, mint a vacsoraidő elején. Utánafőztek? Feltöltötték valahonnan? Még csak magyarázatot sem próbálok keresni. Azt mindenesetre észrevettem, hogy a torta kockaformája nem változott csupán, de töltéleke vagy négyszer megújult, utoljára csokoládémázzal bevont süteményt vehetett, aki akart.

Nincs jogom kételkedni a diákok, a kollégiumi vezetők állításainak igazában. De ahhoz sincs jogom, hogy amit láttam, tapasztaltam, összefüggésbe hozzam azzal, hogy nem diák hozta ki a kóstolót, vagy nota bene *azzal*, hogy a Pest-Buda két *vezető* emberének társaságában néztem végig a Vári menza május 5-i vacsoráját.

» ※ «

Négy nappal később a BME jóléti osztályvezetője, Kosztolányi János elmondta, hogy ugyanazon a napon ott ebédelt. Ragulevest és töltött húst. Az előbbinek „stichje" volt, nem tudta megenni.

Radványszky Rózsa

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1976 OKT 9
MAGYAR HÍREK

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

PILINSZKY JÁNOS

Őszi cirkusz

Muzsikaszó az esti réten,
falu alól, a fák alatt
szapora dobszó s édes, árva
trombitahang, trombita-
hang!

A cirkuszos nép muzsikál,
pereg a dobszó és ütemre
forog-forog és körbe jár
a lomha bölcs, a barna
medve.

Elöl a roppant medve és
a táncoló bohóc utána,
bohóc után a kisfia,
aztán a hold, a hold para-
zsa.

Arcába tűz a telehold,
s a kisfiú az égre bámul.
Elöl a roppant medve és
a bohóc kisfia leghátul.

Repülnek a kicsi lovak,
a szénfeketék, hófehérek!
Táncolnak a puha füvön,
szelíd szép füvein a rétnek

Röpülnek a kicsi lovak!
De két eperfa közt a lég-
ben,
még náluknál is szebb ta-
lán,
libegő tündér a kötélen,

megemeli az esti szél,
az a kis táncoslány a leg-
szebb!
Már ott jár a fák sudarán,
és feljebb, és mindegyre
feljebb,

a fák csúcsára ér, s nevet,
a fák csúcsára lép, és on-
nan
többé már vissza se talál,
csak eltűnik a teleholdban.

Játssz
magya

10. Ki jön a házamba?

Bori és Zoli építőkockával játszik. Ügyesen illesztik egymáshoz az elemeket. Apa beszélget velük.

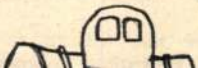

— **Mi** lesz **ez?**
— Egy **ház.**

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 NOV 6

MAGYAR HÍREK

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1976 SEP 25

MAGYAR HÍREK

Kürthy Hanna

1021

A virágos bolond

NÉPMESE

Volt a világon egy szegény ember. Ennek a szegény embernek volt három fia. Hát egyszer hallják, hogy a város nagy szomorúságban van. A királynak volt egy lánya. Ez a királykisasszony mindig sírt. Akármit csináltak, csak sírt, sírt. Kihirdette a király, hogy odaadja a fele királyságát annak, aki megnevetteti a királykisasszonyt.

Hát, azt mondják a szegény ember fiai, hogy ők is elmennek szerencsét próbálni. A két öregebb felfegyverkezett, elbúcsúztak, és mentek a királyhoz. Beengedték a legöregebbet, csinált az mindent, talán még bukfencet is hányt, a királykisasszony sehogy sem akart nevetni. El kellett neki takarodni onnan. Hát akkor bemegy a középső, hiába csinált mindenfélét, a királykisasszony egy picikét sem nevetett.

Nem tehettek mást, hát visszamentek apjukhoz. Látta ezt a legkisebb fiú is. Nem szólt senkinek semmit, csak elindult otthonról. Amerre ment, mindenütt összeszedte a virágokat. Magára rakta, teletűzdelte a haját, fülét, orrát, száját és a lábbelijébe is rakott. Mikor a palotához

Kürthy Hanna rajza

ért, be sem engedték. Szerencsére találkozott a kuktával, az beengedte valahol a királykisasszonyhoz. Ahogy bement, a virág meg szóródott róla, mint a záporeső. A királykisasszony pedig csak nézte, nézte ezt a cifrába öltözött bolondot, s elkezdett kiabálni:

— Megjött a virágos bolond! Megjött a virágos bolond!

A virágos bolond meg elkezdett táncolni, pergett belőle a virág. A királykisasszony úgy elkezdett nevetni, hogy zengett a palota. De még a király és a királyné is kacagtak, meg az egész udvar. Meg se várták, hogy kifújja magát a sok tánctól, mindjárt feleségül adták a királykisasszonyt a virágos bolondhoz. Csapott a király nagy lakodalmat.

Régen volt, talán igaz sem volt.

7. Egy szem szilva

Édesapa a kertben dolgozik. A kicsik is vele vannak. Apa éppen a szilvafát rázza. A gyerekek kosárkába szedik az érett gyümölcsöt. Zoli nem ismeri a szilvát. Megfog egyet és megkérdezi:

— **Mi ez?**

— **Szilva** — felel apa.

— Hol van szilva? — néz körül Zoli.

— **Ott** is van — mutat apa a roskadozó fára.

— **Itt** is van — tereli a gyermek tekintetét a lerázott gyümölcsre.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-868, 337-748, 340-726

1970 MÁR 4

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Kürthy Hanna

1021

Párizs, Szajna-part

Kürthy Hanna rajza

„A jó egyete
mértéke a hallgat
tuális fejlődése,
mint a jövőbeli
lati készségek elsa
(Szczepánski: A
1969.)

tanuló rész jobban elkülönül egy szobán belül. Minden szoba előterében lesz beépített szekrény, innen nyílik a zuhanyozó- és mosdófülke. A W. C.-k szintenként közös helyiségben lesznek. Emeletenként általában 16 lakószoba kap helyet, ezenkívül klubhelyiség, tanulószoba, és kistársalgó. Alkalmanként az utóbbi három helyiség kb. 70 négyzetméteres közös teremként használható. Lesz még egy mosókonyha-szárító, vasalóhelyiség és egy megfelelő méretű teakonyha.

Ha valamelyik szoba zuhanyozója elromlik, tartalék fürdőszoba áll rendelkezésre.

— Hogyan alakítják ki az első szintek közösségi helyiségeit?

— Kezdeném talán az alagsorral. Az ott levő 160 négyzetméteres nagyterem a kollégium belső életétől függően kondícionáló tornateremként alkalmazható. Szabadba nyíló tágas ajtói lehetővé teszik, hogy jó idő esetén a süllyesztett udvarra is ki lehessen menni a tornaszerekkel.

A földszinten kap helyet egy 340 négyzetméter alapterületű klubterem, az irodák, egy minden igényt kielégítő nagy büfé, valamint könyvtár és nyelvi laborok alsó szintje, melyek az emeleten galériaszerűen fognak folytatódni. Az első emeleten is lesz egy nagy klubhelyiség, emellett 5 szakköri szoba. A második emeleten az egész szint betegszobákból és az orvosi rendelőhöz tartozó helyiségekből áll.

Reméljük, hogy ezek a helyiségek sosem lesznek teljes mértékben kihasználva.

— Jelenleg szinte állandó probléma, hogy a kollégiumokban egyszerre több lift nem működik. Hogyan próbálják ezt a problémát áthidalni az Irinyiben?

— Négy programvezérlésű gyorsfelvonó lesz, ebből kettő — 18 személyes. A konstrukciók licencét a Ganz-MÁVAG a mi számunkra vásárolta meg a svájci Schindler-cégtől. persze a későbbiekben több fontos középületben is fel fogják őket szerelni.

— Mennyibe kerül az új kollégium?

— A jelenlegi tervben 240 millió forint szerepel, ez természetesen változik, ha emelkednek az árak.

Tóvári Károly

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 FEB 12

MAGYAR HÍRLAP

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

képpen háttérbe szorulnak a jelenség empirikus szociológiai, illetve vállalat-gazdaságtani, gazdaságossági vonatkozásai. Az üzemi demokrácia mai állapotát részben *szervezési* — az üzemi demokrácia fórumainak megszervezéséről, működtetéséről van szó —, részben *tudati* okokkal, a vezetők, illetve a munkások megfelelő, vagy nem megfelelő „hozzáállásával", magatartásával ma-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK

Kürthy Hanna

1977 OKT 22

1021

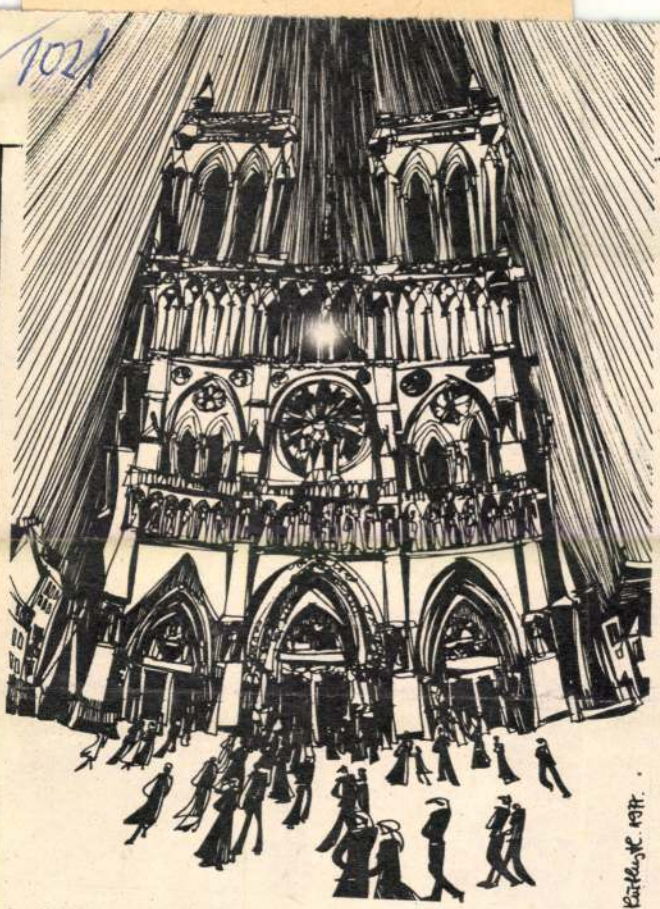

A Cziffra-alapítvány vendégeként Franciaországban tartózkodó Kürthy Hanna, lapunk rajzolóművésze így látja a párizsi Notre-Dame-ot

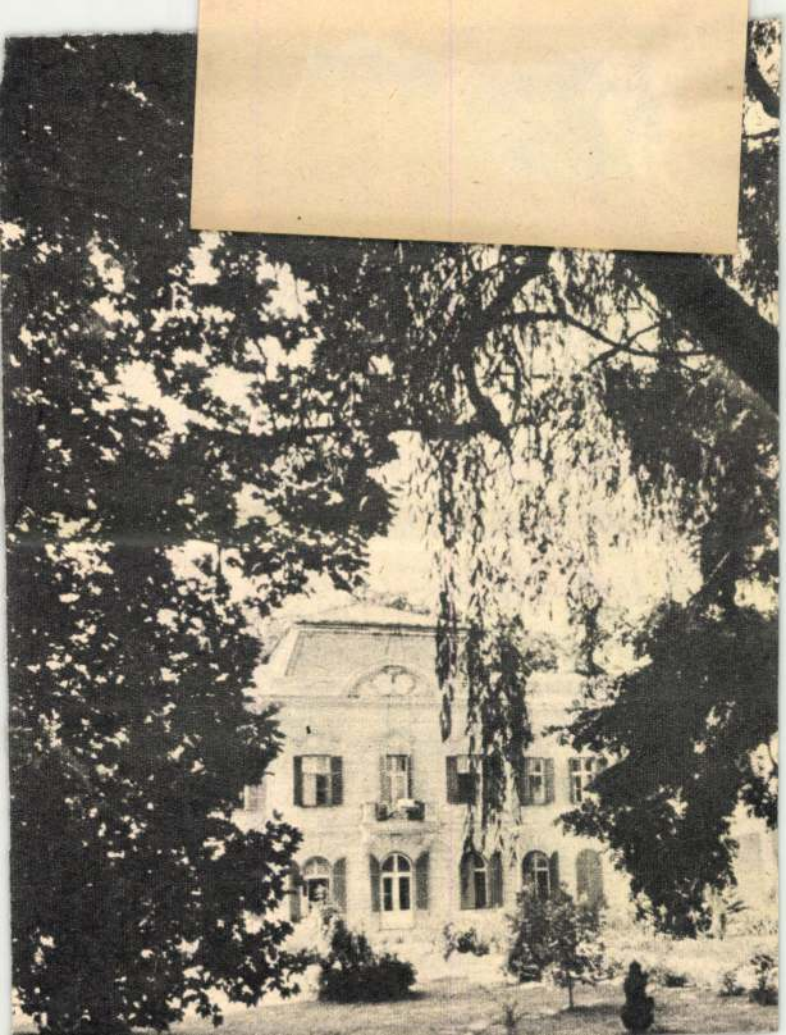

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kürthy Flamma, grafikus

1082 FEB 1 7

A JÖVŐ MÉRNÖKE

/104

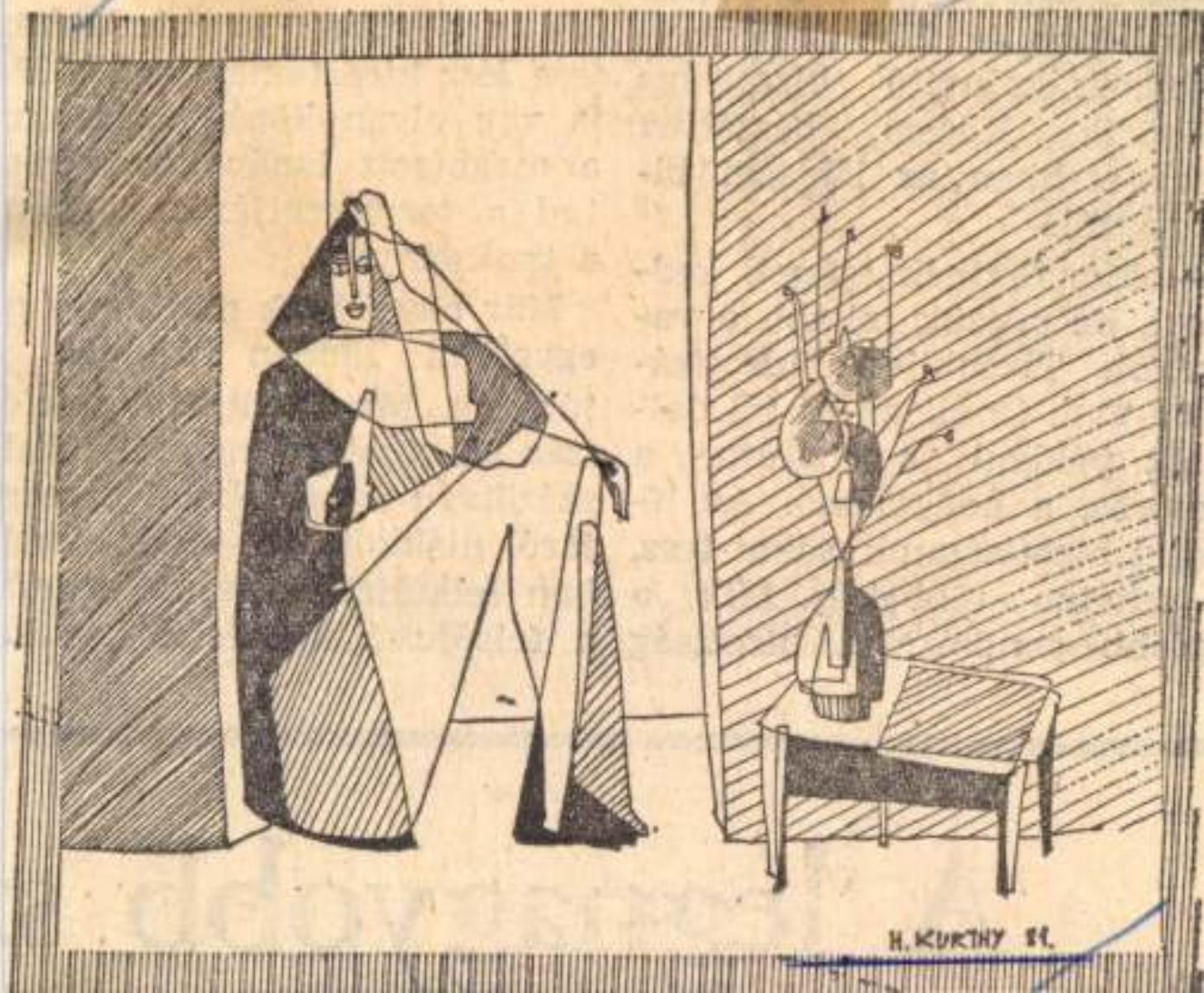

mból.

— A szöv
rmáknak é
geknek irá
űködik. F
szletesebbe
ttságról.

— Mondha
set, de néz
ságot. Tize
nk van. Ö
zik példáu
otoros, a k
sági bizotts
e tehetne többet is. Mik a ban felkeltett érdeklődés útá
gfőbb gondok? A bizottság a felsőfokú képzésbe kerülő

A legnagyobb s

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP
1979 FEB 4

Kürthy Hanna, grafikus

MAGYAR HÍRLAP 1021

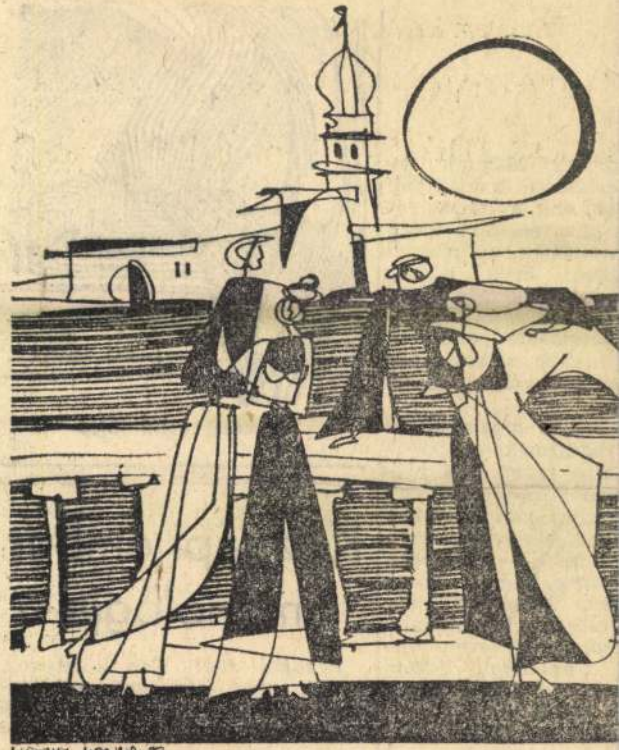

Kürthy Hanna rajza

Kertész László rajza

Köznapi ember monológja

Fenákel Judit első kötetének, a *Két utca lakójának* megjelenése óta következetes, szívós munkával az élet sok utcáját végigjárta. Egyre mélyebbre hatolván létünk szövevényes, elkülönült és mégis egymással össze-

MAGYAR HIRLAP

Kürthy Hanna, grafikus-művész

1978 DEC 24

1021

MAGYAR HIRLAP

Kürthy Hanna rajza

MAGYAR HÍRLAP

...aztak a közérdek szerint

kórház műtőfejlesztését. Az új városi tanácsháza is tető alá került, de *nem lesz kész jövőre, csak 1980 végére vagy azután...* Nem engedtük, hogy a Latex lekösse az állami építőipar kapacitásának egy részét, s a Savaria cipőgyár ügyében úgy döntöttünk, saját brigádjával kivitelezzen, ne az állami építőkkel. Vitánk volt a Hungária Műanyagfeldolgozó Vállalat üzemcsarnok-

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 FEB 18

MAGYAR HÍRLAP

Kürthy Hanna,
grafikusművész

MAGYAR HÍRLAP

1021

Kürthy Hanna rajza

AGYAR HÍRLA

Kis

Munkaviszonyok szövevénye — Népi ellenőrök

A kis filmstúdiók többnyire kisfilmeket készítenek — nem kis költséggel. Igaz, a Magyar Filmgyártó Vállalat árai még magasabbak, de ez érthető, hiszen szervezetüket nagyszabású produkciókhoz méretezték. A „kicsik" gazdálkodása, működési rendje azonban még a szakmabeliek számára is tartogat meglepetéseket — a kívülálló érdeklődő pedig nem győz csodálkozni.

Az egyik kis stúdió nyomtatott ártájékoztatóját lapozgatom. sor elején a legolcsóbb ajánt: *egyperces* termékismertető- agy árupropaganda-film. A moban vetíthető és televíziós közetítésre is alkalmas, bemondó öveggel, kísérő zenével, zöreikkel ellátott fekete-fehér film a 15—25 ezer forint. Az „Igéyes dokumentum-, termékisertető-, tájékoztató-, játékos unkavédelmi vagy műszaki ropagandafilm", 20—25 perces etítési idővel, színes kivitelben érheti a 700 ezer forintot. Hozvés a filmszakmában képzett, főfoglalkozású alkalmazott, a külsők díjazása pedig, az egységes honoráriumszabályzat hiányában, enyhén szólva *rendezetlen*. A Sportfilm Stúdióban például, ahol a bérköltség 85 százalékát a külsők díja teszi ki, egy külső munkatársnak 13, egyenként félperces szöveg megírásáért 58 ezer forintot fizettek.

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK

Kürthy Hanna

1977 AUG 13

1021

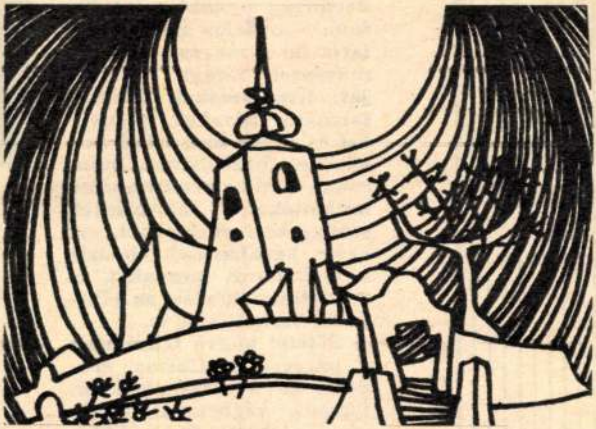

Kürthy Hanna rajzai

kozóket, házbelsőket, bútorokat, a pásztorművészetet, kerámiákat, hímzéseket, szőtteseket, ékszereket. Az egyes képaláírások elemzik a bemutatott tárgyakat, és részletesen leírják az elkészítés technikáját is.

A kötetet kísérő tanulmány a paraszti életforma eredetét és a történelem folyamán végbement változásait tekinti át, s külön fejezetben tárgyalja a XIX.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-718, 340-730

1976 JAN 22

MAGYAR HÍRLAP

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

kaja vegrehajtásának fő eszkö-
. Sajnos, még gyakori, hogy
váhagyott terveket többször —
ökkentési céllal — *felülvizsgál-
k*. Ez egyrészt táplálja a gaz-
sági fejetlenséget, másrészt —
gbolygatja az újratermelési
must. A munka és a terme-
haladó és még hatékonyabb
ódszerei nem csupán figyel-
sséget és gondoskodást köve-
nek, hanem *változtatásokat is*
azdálkodás feltételeiben, más-
t az új sarjak elsorvadhat-
és nagy potenciális lehetősé-
k nem bontakozhatnak ki.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK

Kürthy Hanna

1971 SEP 10

Kürthy Hanna rajza

KÁROLYI AMI

Arany ablak

Nyugvó nap fényét
őrzi az ablak.
Kisleány olvas
háttal a napnak.

Leckét betűzget,
szókat tagolgat:
a betűk szóvá
összefonódnak.

Szavakból mese
szövődik lassan,
kisleány olvas
arany ablakban.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK

1977 AUG 1 3

Kürthy Hanna

1021

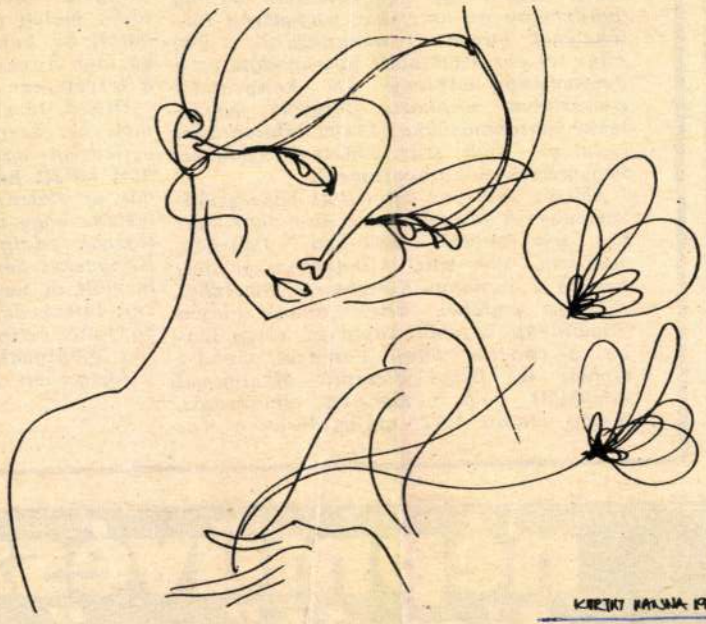

jelentős könyv (Lincoln magyar hősei, 1938), hanem egy egyedülállóan gazdag gyűjtemény az amerikai magyarság történetének minden vonatkozásáról. Több, mint fél évszázad alatt gyarapodott ez a gyűjtemény mintegy 500 könyvalakú irattartóban sorakozó, fölfűzött jegyzetekké, hasonmásokká, 19 000 bibliográfiai cédulává, több száz kötetnyi könyvvé, nagyméretű dokumentummá.

Először 1928-ban látogatott haza szülővárosába. A fölszabadulás után már sokkal gyakrabban: 1960-ban, 1961-ben, 1963-ban, 1966-ban. Mindannyiszor fölkereste a Somogyi Könyvtárat, amelyhez diákkori emlékei fűzték: annak idején Tömörkény kezéből kapta az olvasnivalót, s ismerte Móra Ferencet, Juhász Gyulát is. Beszélgetéseink alkalmával érlelődött meg benne az elhatározás, amely azután 1972. május 16-án a wa-

illion. Na
Könyvtár o
tóság meleg
hatott be kuta
az idei Anyanye
a tervet már nem

Utolsó leveleiben
molt be. Szerette vo
getlenségi harc magy
hősi halált halt karcagi
nak az életrajzát. Örült,
tattam, hogy megkerült Ács Gedeon naplójának eddig ismeretlen három kötete. Könyveket kért még utoljára is, és halála előtt öt nappal tollba mondott levelében intézkedett, hogy a könyvekért járó harminc forintot juttassák el Szegedre, Ilia Mihálynak...

Annyit élt éppen, mint az édesanyja.

Péter László

népművészet

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 357-748, 340-726

1977 AUG 28

MAGYAR HÍRLAP

Kürthy Hanna

1021

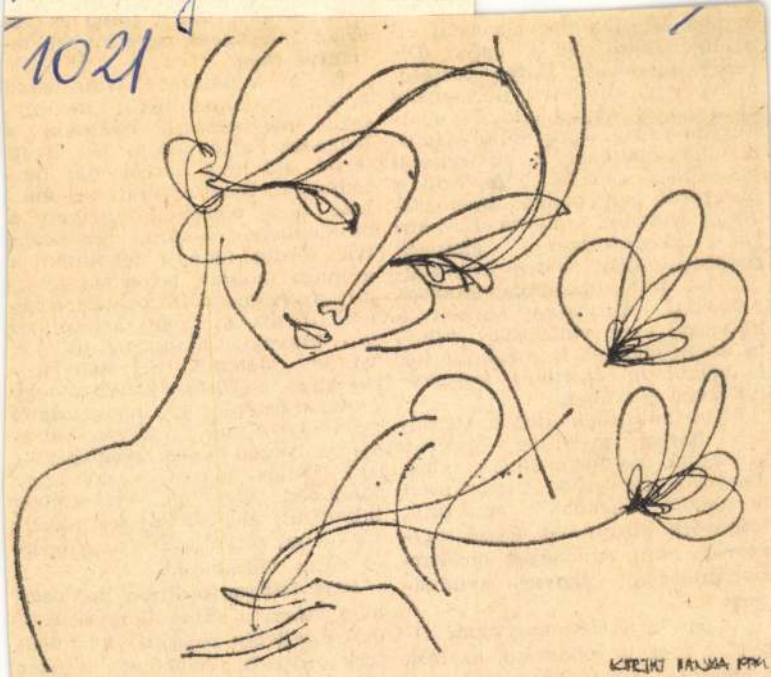

Kürthy Hanna rajza

delmét segíti a hegyi jár
nyelni akaró helyi cáp
Bully ellenében. Harca
nódik egy kihalásra ítélt
és a hozzá kapcsolódó (I
Európa-szerte föllendülő)
nómiamozgalmak, nem
küzdelmek sorsával, ami v
barátokat, sőt családi bo
got is kamatoz számára. E
gol átlagértelmiségi é
rendbehozatalát walesi se
gel — ami legalábbis gi
megoldás. Mindezen közben a
hatvanas évek változásait, újfajta összefüggéseit is megláthatjuk e *némiképp érzelmes kompromisszum* jegyében.

Mert miközben Roger elszántan harcol szerelme férjének savószínű konformizmusa ellen, Jennyvel együtt két gyermeket is „hódít magának"; az örök kisember küzdelmes életét egyszóval, mint sajátságos antikarrierizmusának fanyar gyümölcsét.

A puszta cselekményvázra figyelve meg is róhatnánk az írót, amiért az ifjúsági regények aggályosságával kerüli el a fenye-

lenlétükhöz, szellemi tartásukhoz is idomult társadalomba. A walesi „indiánok" ügyének fölvállalása együttal vállalása egy emberségesebb, igazságosabb rendnek, a hős parányi odisszeája végén váró, megtépázott idill mégis kesernyés ízt hagy szánkban. Egy megvert ember látványát, aki kuckójába húzódva, jóléső mosollyal érzi gyógyuló sebei viszketését.

Bart István fordítása pontosan adja vissza a stílus könnyedségét és rejtettebb rétegeit, a kötésterv sápadt színeinél viszont íróink jobbat érdemelt volna.

(Európa) **Lukácsy András**

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 AUG 18

Magyar Hírek

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

Magyar Hírek

1973 AUG 4

Kürthy Hanna

Kürthy Hanna rajza

BALATON-PA
ZENE

Immár közel ezer éve magasodik templomtorony a Tihanyi-félszigeten és vele szemben a nagy víztükör

szentély, és ism
nyei gyúlnak. I
je a francia kar
ságát hozza org

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
Kürthy Hanna
1973 MÁJ 26

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

letes bírálat alá vette a jegyzeteket. Néhány érdekes bírálati szempont: megvizsgálták, hogy megfelelőek-e a jegyzetek közvetlen világnézeti, poli-

mányáguk helyét a szaktudományok rendszerében, nem mutatják meg mindig kapcsolataikat az alapvető természettudományokkal. A mechanikus

KÜRTHY HANNA RAJZA

A KIADOTT IF
telmében a bizott
felépítése szerint
emelt tisztség me
lan. Elnöke az i
intézmény okt
rektor- (igazgató-
elnökhelyettese
KISZ-vb kultúros
dig az ott működ
titkárság vezetője.
jellegét tekintve e
kacsoport. Felügye
nácsadási jogkörét az operatív munkacsoport: a kulturális titkárság felé gyakorolja.

elegendőnek látszik feladata betöltéséhez.

P. M.

Nemzetközi kapcsolatainkról

Június 5-én dr. Csáki Frigyes professzor az Automatizálás tanszéken fogadja C. P. Parks professzort, a Warwich Egyetemről. Pars professzor a Kulturális Kapcsolatok Intézetének vendégeként tartózkodik Magyarországon.

❀

Dr. Orosz Zoltán gazdasági főigazgató, dr. Varga Sándor személyzeti osztályvezető és dr. Bardócz Kálmán osztályvezető rövid látogatást tettek Moszkvában. Ott-tartózkodásuk alatt megtekintették az Egyesített Számítástechnikai Program moszkvai kiállítását, látogatást tettek a moszkvai Energetikai Intézetben és a Vasútmérnöki Egyetemen.

❀

Egyetemünkön tartózkodik Gheorgiu Alexandru építész-professzor a bukaresti Politechnikai Intézetből. A professzor az építészmérnöki kar vendége.

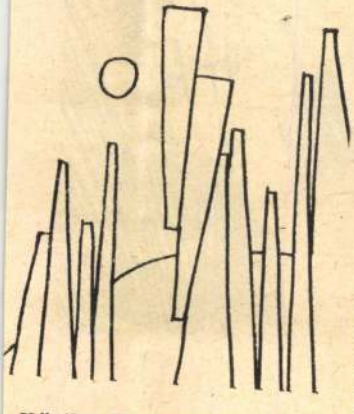

Kürthy Hanna rajza

RÖVIDEN

A légkör tisztítása céljából Kazahsztán fővárosa, Alma-Ata körül 28 víztárolóból álló gyűrű létesül. Ezek erősítik a völgyben a szélmozgást. Ezáltal javul a 800 ezer ember lakta városrészek természetes szellőzése.

(APN)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 APR 29

MAGYAR HÍRLAP

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

JUGOSZLÁVIAI MAGYAR NÉPMESE

Csali mese

Közzétette: Penavin Olga

Vótam egy országba, ahol csudálatos dógokat láttam. Láttam egy tehenet a tetőn fekünni, közben vidáman kérődzött. Egy szúnyog röpködött körülötte, akkora vót, mind egy ló. Négy jó barát sétálgatott egymás mellett, egy süket, egy vak, egy néma és egy béna. Eccerre csak a vak meglátott egy nyulat, a néma odakiáltott a süketnek, hogy fogja meg, a béna utólérte és agyonütötte egy fogpiszkálóval.

Kimentem a folyópartra. A folyó tíz méter magasan folydogát. Kinn a parton mászott egy hal, miközbe egy szarvas repülve menekült előle. A hal megfogta és pár pillanat alatt megette vacsorára. A folyóban egy kalapács úszott, egy üllő kísérte.

Hideg téli nap volt. Levetköztem félmeztelenre, hogy ne legyen melegem. Elsétáltam a mezőre. A búza a fákon már javában érött. Éppen várták a munkásokat, hogy lekaszálják. Később bementem egy házba, kinyitottam az ablakot, hogy a hazugság kiszálljon.

Tegyétek tik is ugyanazt.

REJTVÉNY GYERMEKEKNEK

HOMOKÓRA

Az ábra vízszintes soraiba írjátok be a válaszokat az alábbi meghatározások szerint.

1. Az oxigén vegyjele. 2. Állatlakás. 3. Labda a kapuban. 4. Női név. 5. Folyó a Szovjetunióban. 6. Paripája. 7. Rag, -vel párja. 8. Énekhang. 9. Az ábécé első betűje.

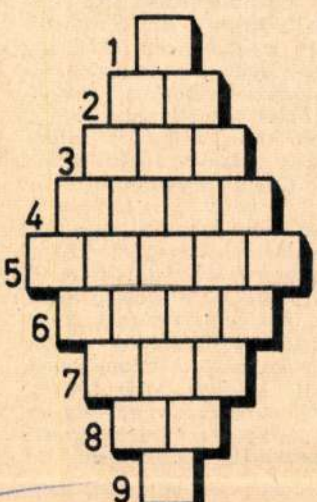

Megfejtés:
1. O,
2. Ol,
3. Gól,
4. Olga,
5. Volga,
6. Lova,
7. Val,
8. La,
9. A.

szony

dik, később a negyedik fogorvos, a rendelőt kitelepítették az üzemből és szépet, korszerűt kaptak a városban.

— Általában reggel hatkor indultam hazulról és délután négykor értem haza. Ez azt jelenti, hogy rendszeresen négykor—fél ötkor keltem, mert indulás előtt el kellett látnom a kislányomat, s hazatérésem után két óráig magánbetegeimet kezeltem, azután még anyai és háziasszonyi teendőim is voltak, bár az anyósom és a férjem sokat elvégeztek helyettem. Ebben az időben kialakult a kislányomnak egy rossz szokása, amit azóta szerencsére kinőtt. Az éjszaka közepén, amikor végre mélyen elaludtam, ő felébredt és beszélgetni kezdett. Mire elaltattam, az én szememből kiment az álom, közeledett a perc, amikor megszólalt az ébresztő és indulnom kellett. Bizony elég sűrűn megesett, hogy elment a vonat, mire a pályaudvarra érkeztem, akkor loholnom kellett az autóbuszhoz, s ha már ott sem volt szerencsém, maradt az autóstop. Százhalombatta felé rengeteg teherautó jár, a sofőrök rendre megismertek, s ha lélekszakadva megérkeztem az Osztapenko-szoborhoz, perceken belül megállt egy autó s kiszólt egy barátságos sofőr: „Tessék beszállni, doki néni." A doki néni megszólítás akkor is kijárt, ha a sofőr történetesen az apám lehetett volna. Az is megtörtént nemegyszer, hogy fáradtságomban elaludtam a sofőrfülkében, a vezető nem tudta, hol van a rendelő, elvitt a saját végállomására, onnan pedig jó nagyot kutyagolnom kellett. Amelyik sofőr ismert, az elfuvarozott a rendelőig, és ott gyöngéden felébresztett: „Megérkeztünk, doki néni."

— Hazafelé rendszerint még körülményesebb volt az utazás.

Dr. Máhrer Katalin

húztam a fehér
adtam az injekció
a hatását. Közbe
hogy elmegy a v
az autóbusz, és
tam, vajon kapok
amivel hazatérh
pestre.

1969-ben megszü
sodik kislány és a
döntött, hogy igé
gyerekgondozási
hon marad. Élete
ázalakult. Mag
megtartotta, de az
ka összefolyt a h
val, az időbeoszt
szigorú, kötött ha
fajta örökmozgó él
kult ki. Gyerekho
és közben jött egy
teg, fúrta és tömte
gat, amikor bebúj
kislánya: „Anyu,
lem."

A szülési szabad
évében felcsillant
hogy közelebb ker
pesthez. Nyugalom
budaörsi fogorvos,
Katalin pedig meg
állást, de nem kap
daörs jóval közeleb

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

Kürthy Hanna
1021
1972 APR 24

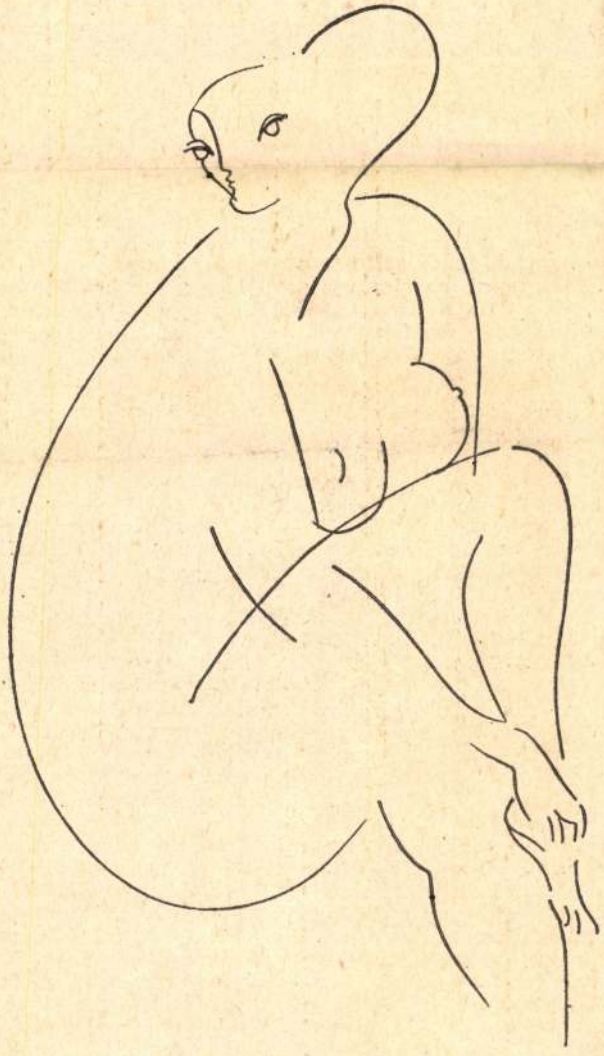

Kürthy Hanna: Kroki

Hallgatói munka

a közlekedésmérn

A kar pártszervezetének munkaterve szerint vezetőségi ülésen tervezték megvitatni a hallgatók munkaerkölcsének a kérdését. Mivel a téma iránti érdeklődés a vártnál nagyobb volt, ezért az anyag taggyűlés elé került.

A vizsgálat felméréssel kezdődött, melynek során egyéni beszélgetéseket folytattak hallgatókkal és oktatókkal, kérdőívet töltettek ki mintegy 90 hallgatóval (13 százalék), írásbeli véleményt kértek megadott szempontok szerint a tanszékektől, a dékáni hivataltól, az oktatási-nevelési bizottságtól, a kollégiumoktól és a KISZ-bizottságtól.

Kérdőívek és kérdések

A hallgatóknak kiadott kérdőíveken — többek között — ilyen kérdések voltak: Milyen különbséget lát munka és hivatás között? Hány éves kora óta akar mérnök lenni? Mi volt a legfőbb indítéka, hogy mérnök legyen (családi környezet, tanárok rábeszélése, egyéni érdeklődés, jó kereseti lehetőség, egyéb)? Jelenleg elégedett-e a pályaválasztással (igen, nem, változó)? Milyen képességűnek tartja magát a választott pálya szempontjából (kitűnő, jó, közepes, elégséges)? Milyen eredményekkel tartja a hallgatók fele, am egyéni tanulásra szeretnéne felhasználni.

Negyedrészük több gyako lati, ill. laborfoglalkozást ké Az előadások számának a nö velését egyetlen hallgató se kérte, színvonalának a javít sát viszont többen is. Komol

Tanulás, osztályz

A tanszékektől beérkeze vélemények szerint a hallgató érdeklődése gyakorlatokon na gyobb, mint előadásokon. A előadások látogatottsága az al sóbb évfolyamokon 80—90 szá zalékos, a felsőbb évfolyamo kon 20 százalék is előfordul. reggel kezdődő előadásoko sok a késés. A szabad idő fel használása egyéni tanulásra a oktatók szerint csak a vizsga időszakban megfelelő. Sajnos szorgalmi időben például kollégisták nagy része má pénteken hazautazik! Hiányol ják az önkéntes kötelességtu datot, a megfelelő önkontroll a hallgatókban. Feltűnt az ok tatóknak az osztályzatok iránti igénytelenség, az elégséges sel való könnyű kibékülés Úgy látják, hogy a hallgatók szívesen segítenek egymásnak sokszor még az elvtelenség határain túl is. Társadalmi munkában a KISZ-vezetők sokat dolgoznak a hallgatók érdekében, viszont a hallgatók ezt általában nem értékelik kellő

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JUL 8

MAGYAR HÍREK

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

Családos mese

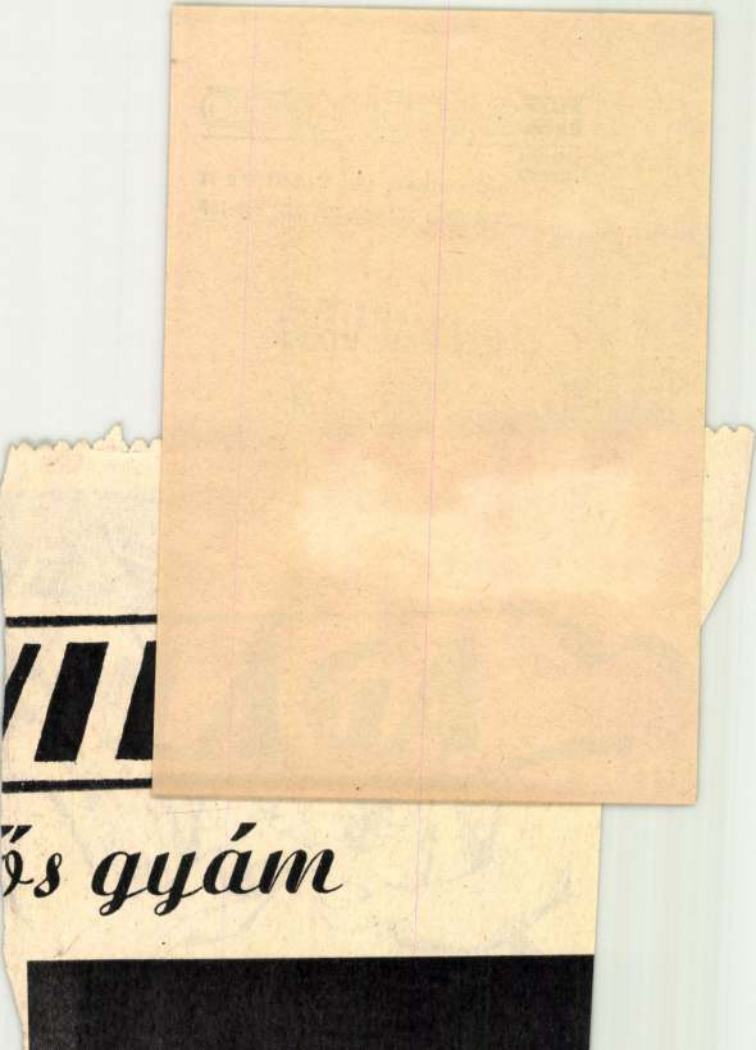

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

Kürthy Hanna

1972 JUN 27

1021

Kürthy Hanna:
KÖNYVILLUSZTRÁCIÓ

Akik t

ÖK AZOK, akiket nem találsz nap mint nap a Libellában. Tanulnak, olvasnak, munka után járnak. Ök azok, akiknek a nehezebb jut az egyetemi évekből. A nyár nem a Balatont jelenti, télen nem mennek síelni Lengyelországba. Tulajdonképpen ugyanolyan egyetemisták, mint a többi. Azonosak a követelmények, ugyanolyan nehezek vagy könnyűek számukra is a vizsgák. Csak éppen nem telik külföldi utazásra, szarvasbőr kabátra, Grundig magnóra. Miért? Ezért.

Nyilatkozat

KIJELENTEM, hogy fiamat (név, anyja neve, születési év) semmiféle anyagi támogatásban nem részesítem.

Ennyi az egész. Minden indulat, indoklás, megokolás nélkül. Ami talán jobb is. Mert mit is lehetne indokként írni? Hogy így olcsóbb? Kényelmesebb? És évek múltán mégiscsak el lehet dicsekedni a mérnök fiúval? Aki, nehezebben bár, mint a többi, mégiscsak eljutott a diplomáig. Azt, hogy hogy élt az öt év alatt, miről mondott le, menynyi többletmunkát vállalt, nem írják be sehova. Talán maga is elfelejti. De most még itt van, egyetemre jár, és azokat az éveket éli, amelyek az átlagosnál több gondot jelentenek számára.

Portré I.

ANYÁM 1965-BEN külföldre ment az öcsémmel. Én nyolcadikos voltam, a következő évben iratkoztam technikumba. Apám ebben az [illegible] 1200—1300 forint között kerestem. A lakás is megoldódott. Egy volt osztálytársamékhoz mehettem. Ott laktam, etettek, mostak rám, szigorúan fogtak. Mennyiért? Semmiért. Havi háromszáz forintért.

Sajnos, mindez nem tartott sokáig. Közben hazajárogattam. Tulajdonképpen szerettem volna jó viszonyban lenni a szüleimmel. Tiszteltem őket. Hívtak: tanév vége előtt visszaköltöztem hozzájuk. Talán két hónapig laktam ott. A születésnapomon vesztünk össze. Állítólag megint szemtelen voltam. Mindent hazaadtam. Ha kértem, most már adtak erre, arra. Negyedikes lettem volna, amikor megint ott tartottam: nincs hol lakni, nincs családom. Új munkahelyem volt, a vállalat munkásszállásán, egy dunai lakóhajón kaptam egy háromszor három méteres kabint. Nem, egyáltalán nem volt rossz. Nyáron kellemes hűvös, télen fűtik. Itt is megkerestem az 1000—1400 forintot havonta. Tanultam, éltem, dolgoztam. Akkor volt a nagy tiszai árvíz. És — leérettségiztem. Tizennyolc évesen, mint a többiek. Talán az hiányzott néha, hogy nem tartozom senkihez. Hamarosan jött a katonaság. Bevonulás előtt három nappal a szüleimhez vittem a holmimat. Leszereléskor hozzájuk mentem vissza. Megint befogadtak, egy kikötéssel. Enni adnak, mosnak rám, de másra ne számítsak. Ruhát nincs miből venniök. Ha tetszik így, járjak egyetemre, ha nem, nem.

ÉDESANYÁM? Régebben rendszeresebben támogattak, alkalmanként 500—1500 forintot küldtek. Jól jöttek ezek a pénzek. De tőlük sem várhatom el, hogy mindig gondoljon [illegible] év után először tudtam elbeszélgetni vele. Mint emberrel, mint apával. Megbeszéltük, hogy ezután fedezzük egymás dolgait. Aztán én véletlenül megemlítettem valamit, apám megsértődött, és minden megint a régi volt.

Társadalmi ösztöndíjam van ebből tartom el magam. Néha pályaudvari csomagrakodással jutok különpénzhez. Havonta átlagosan négyszer, ennél több már nagyon fárasztó. KISZ-titkár vagyok, tanulok, és talán sikerül a kollégiumba is bejutnom. Az lenne a legjobb. Az ÉKB támogat.

Bőrdzsekiben jár télen, nyáron. Márkás farmerja van, az édesanyja küldte. Ez az alapruhatára. Nyugodtnak, kiegyensúlyozottnak látszik. Úgy tűnik, megtalálta önmagát.

Portré II.

TIZENKÉT ÉVES voltam amikor a szüleim elváltak. Apám gépkocsivezető volt, megismerkedett egy nővel, egyre ritkábban járt haza. Anyám először öngyilkos akart lenni, aztán belenyugodott a válásba. Most egy másik emberrel él. Mi, a húgommal apámnál maradtunk. Én középiskolás kollégiumban laktam. Amikor hazamentem, adtak egy húszast. Aztán legközelebb felemlegették. A kollégiumban éreztem magam jól. Nem vártunk túlzott dolgokat tőle. Otthon? Apám feleségének nagyon csúnya szája van. Ha valami nem tetszik neki, kirobban. Jobb nem ott lenni. Nálunk rendes családi élet nemigen volt. Nem tudtunk miről beszélni, csak közömbös dolgokról volt szó.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 JUN 10

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

Kürthy Hanna
1021

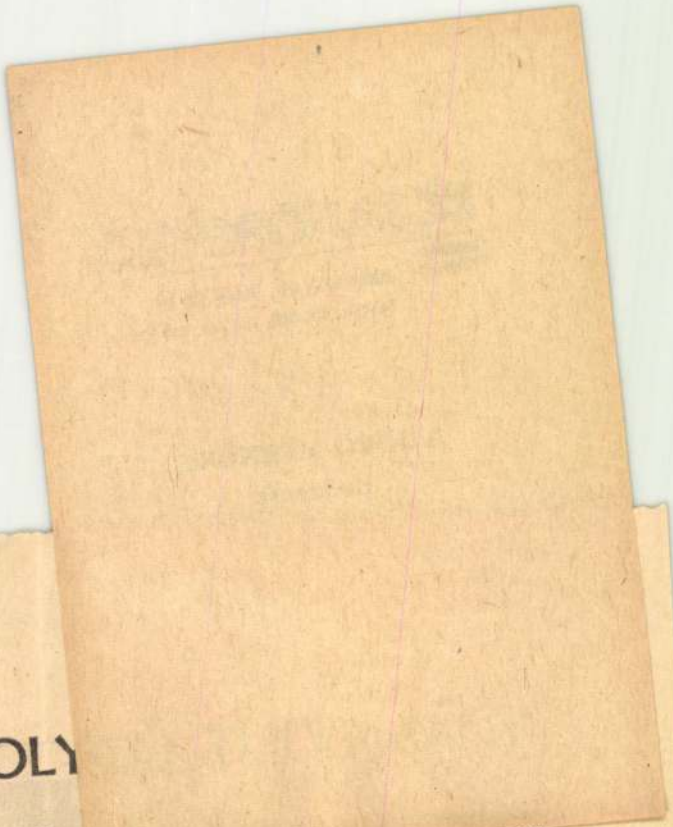

MOSOLY

Folytatjuk Szőke
zmérnök kézirato
nek közlését:

HARDY TRÉFÁINAK se
eri, se száma. Hardyval dol-
zva volt egy elgondolásom,
nelyet ő elfogadott. De ezt
vetőleg nem dolgoztam ki-
égítően a gondolat keresztül-
telénél, és ezt Hardy hely-
lenítette. Természetesen ő
em nyilatkozott nekem ilyen-
ormán, de akkor derült ez
i, mikor Riesz Marcellel
elkereste a svéd állatkertet.
z egyik ketrecben egy med-
ét láttak. A ketrecnek ajtaja
olt, és az ajtón egy nyílás.
A medve beleszaglászott a
nyílásba, ráütött mancsával,
zután morgott egy kicsit,
najd megfordult és tovább
ment. „Ez olyan, mint Pó-
lya — mondta Hardy — ki-
váló gondolatai vannak, csak
nem vezeti végig."

Hardy kedvelte a napsütést,
de Angliában a napsütés igen
gyenge. Ezért a nyári szün-
időben rendesen a kontinensre
(Európába) ment, amint a kri-

szünidő végéig, és mikor kö-
telessége visszatérésre szóli-
totta Angliába, hogy meg-
kezdje előadásait, csak egy
kis hajó állt rendelkezésre
(ebben az időben még légi
közlekedés nem volt). Az
Északi-tenger meglehetős vi-
haros, és annak veszélye, hogy
az ilyen kis hajó elsüllyed-
jen, nem volt a lehetetlenség
határán. Hardy mégis igénybe
vette a hajócskát, és Bohrnak
a következő levelezőlapot
küldte: „Bebizonyítottam a
Riemann hipotézisét G. H.
Hardy." Önök nem kacagnak
ezen? Ez azért van, mert
nem veszik észre az ebben
rejlő elméletet: Ha a hajó
csakugyan elsüllyed, és Hardy
elmerül, mindenkinek tudo-
másul kell venni, hogy ő bi-
zonyította be a Riemann-hipo-
tézist. De az isten nem en-
gedheti, hogy ily megtiszte-
tetés érje Hardyt és nem en-
gedi hajócskáit elsüllyedni.

ELHISZEM e történetet,
mert hasonló eset fordult elő

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

72 JUN. 17

Kürthy Hanna

LET 19.

1021

KÜRTHY HANNA RAJZA

Klemm Pál.

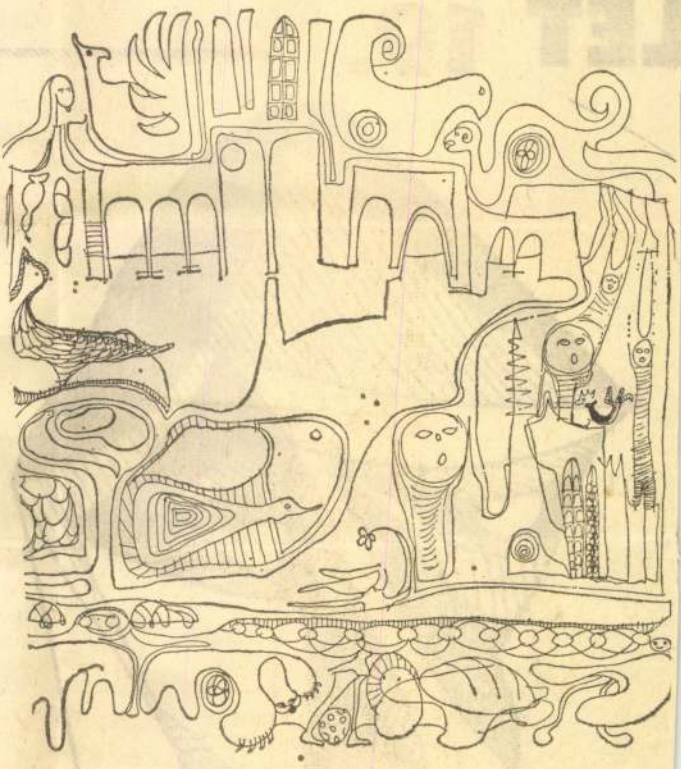

REISCHL GABOR: ELVARÁZSOLT KASTÉLY

Földy Ferenc:

KISDED JÁTÉKAINK

(Részlet)

Gyertek haza ludaim
Nem megyünk
Miért
Félünk
Mitől
Embertől
Hol az emb

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

72 JUN 10

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

Kürthy Hanna
/ 1021

KÜRTHY HANNA RAJZA

etem
özleményei

NCEDIK EGYETEMI TANÁCSÜLÉSÉRŐL

ző személyeknek ítéli oda emlékérmet:

Dr. Benedikt Ottó akadémi-s, címzetes egyetemi tanár, *Elek Tibor* egyetemi ta-r, a Marxizmus—Leniniz-s Tanszékcsoport vezetője.

jesztenie az előbbiek szerinti teljes értékelési rendszert tartalmazó javaslatot.

Az ötödik napirendi pont keretében a Tanács *tantervi kérdésekkel* foglalkozott. Felhatalmazta a rektort arra,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 JUL 26.

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

Kürthy Hanna

1021

KÜRTHY HANNA RAJZA

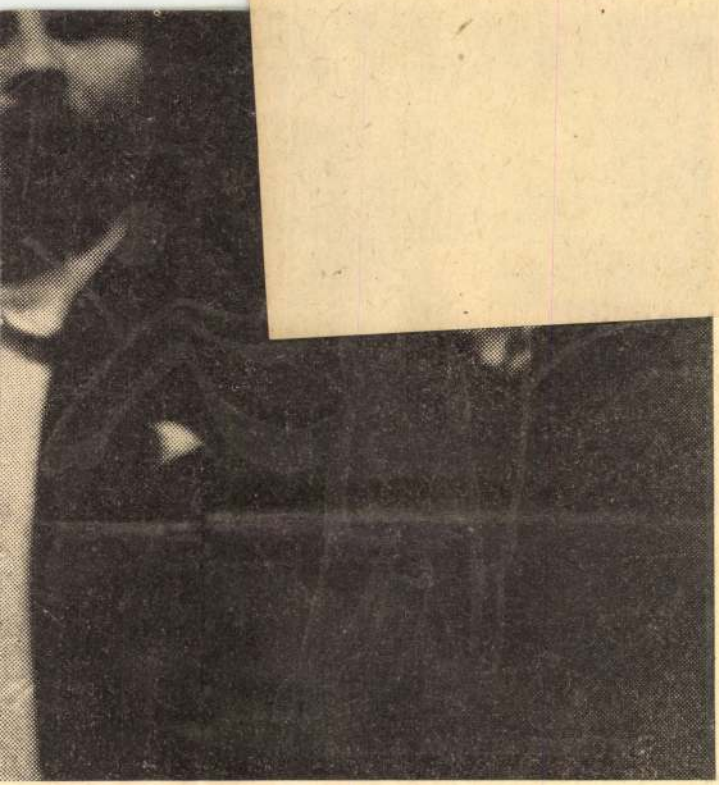

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 FEB 18

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Budapest

Kürthy Hanna

1021

KÜRTHY HANNA RAJZA

majd kancsó u
ugyanazzal a k
nyakkendőt kö
és leoltom a vi
most sötét van
a sör kitisztul
és a mosogató
a repülőgép ti
egyre jobban
tíz óra harmi
a külső harm
olyan erősen
hogy minden
igyekezzünk

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 5.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1974 FEB 16

Magyar Hírek

Kürthy Hanna

1021

Kürthy Hanna rajza

Szilágyi Feren

Szavaink SZÜLETÉSE

II.

Nemcsak „kereszteződés" útján jöhetnek létre új szavak, hane két önálló szó egybeolvadásával is.

„Áldott *jó ember*, a légynek sem árt" — mondogatjuk a szel *jámbor*, béketűrő emberre. A *jámbor* szó a *jó ember* kifejezésb egybeforrott, önállósult melléknév. Az egybeforradás meglehetős régen végbemehetett: egy XIII. századi oklevelünk jelzi az egy olvadás útját: ebben előfordult egy *Joember* nevű személy neve.

A *jámbor*-hoz hasonlóan, egy jelzőnek s az *ember* szónak a ka csolatából keletkezett *némber* szavunk, amely ma többnyire dur harcias vagy rossz erkölcsű nőszemélyt jelöl, de régebben — például a XV. századi Bécsi-kódexben — egyszerűen csak „asszony" volt a jelentése. A szó elején a *nő* főnév *é*-ző hangala

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 MÁR 17.

A JÖVŐ MÉRNÖKE

Budapest

Kürthy Hanna

Egyedül

1021

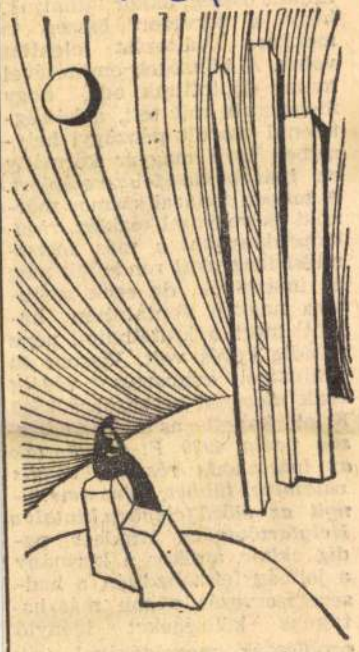

Kürthy Hanna rajza

az ipartanoda felszereléséért. A tanoda tanárai számos mérnöki és vegytani eszközt, rajzelőpéldányokat s más felszerelési tárgyakat rendeltek meg az intézetnek, de ezek szállítása nagyon vontatottan haladt, mert a kiutalható pénz mindig kevés volt. Viszont 48 júniusától augusztus végéig csak mérnöki eszközökre 3500 Ft-ot kapott az intézet, *összesen pedig 4920 Ft-ot juttattak az ipartanoda részére, vagyis valamivel többet, mint amennyit az előző félévben kiutalt a Helytartótanács.* Mindezt pedig akkor, amikor a kormány a jobbágyfelszabadítás, a hadseregszervezés s sok más, hatalmas költségeket igénylő problémák megoldásával volt terhelve. Mindössze két eset-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest
Kürthy Hanna
1972 DEC 12

retetünket, törődésünket. ra vagy esetleg

Az állandó öndicséret
Sokszor egyhangúvá válik,
Főleg, ha az ember tudja:
Vannak nálunk még hibák is!
Ne szégyelljük a kritikát
Ha az építőjellegű,
Mert a feltárt hibák után
Mindig okosabbak leszünk!

Ezért van, hogy csak bírálok
Időről időre,
S ezért hullt már oly sok átok
Rám, azaz

Good Bird-re.

„[illegible] a felelősséget". Ekkor zseniális gondolatom támadt. A saját becsületes nevemet fogom aláírni, úgy bizony.

Maláy (Pátzay György)

Amint kivehető, szakállal rendelkezem. Ezzel már a sportpályákon (kosárlabdamérkőzéseimen) sok problémám volt, ugyanis a játékvezető és a közönség számára túlontúl megjegyezhető vagyok, és ha valakit szidni kell, a memóriából én kerülök elő elsőnek. De ézzel együtt a sportot a „legtisztább ügynek" tartom, ezért legszívesebben erről írok. Úgyhogy — jól bevált szokás szerint — az újságot hátulról kezdjétek olvasni!

Solymosi Attila

A dolog úgy kezdődött, hogy középiskolában az egyik dolgozat írásakor az első két leírt sor rímelt. Mivel nem akartam az amúgy is ronda külalakot áthúzásokkal még jobban elcsúfítani, versben folytattam tovább. Az első kritika egészen jó volt. Persze a cigány is ezért verte meg a fiát...

Kelemen Ferenc

hány ap-o [illegible] vel, melyeket vagy hallomásból ismerek, vagy magam is jelen voltam, mikor megestek. Utóbbiak hitelességét szavatolom.

ÁBRISELŐADÁSON (a közelben főztek).

Strommer: Schiller rohadt almát szagolgatott, mikor alkotott, én pedig csak bablevesszag mellett tudok előadni.

MECHANIKAGYAKORLATON

(Egy ismeretlen oktató, aki a gyakvezérünket helyettesítette, a matematikus és a mérnök gondolkodásmódjának különbözőségét próbálta bebizonyítani.)

— Vegyünk példának egy feladatot! Vizet kell melegíteni. Ehhez adott egy fazék és egy rezsó.

Hogy gondolkodik a mérnök? Megnézem, van-e a fazékban víz, ha nincs, töltök bele, aztán felteszem a rezsóra és bedugom a konnektort. Ha van, akkor csak felrakom a fazekat és bekapcsolom a rezsót.

Ezzel szemben a matematikus így okoskodik:

Megnézem van-e a fazékban víz. Ha nincs, töltök bele, felteszem a rezsóra és

EZT AZ ÍRÁST 50,— FT-

aktuális

mindenki tudja, aki a K III. 44 felé megy és a hirdetőre néz, hogy tizenegy évvel ezelőtt már pályázhattak a hallgatók és már volt közönségszervezés egyetemünkön.

A következőket javaslom:

Hagyjuk még ott egy-két évtizedig ezeket a hirdetéseket, ekkorra már komoly archív értéket fognak képviselni és talán addigra elvesztik aktualitásukat is. Csak nehogy eltörjön az üveg, ami védi ezen muzeális értékeket, mert a műgyűjtő hallgatók menthetetlenül megszerzik maguknak ezeket.

Orczán Zsolt

Megdöbbenve vettem tudomásul az új hírt: a villamosmérnöki kar dékáni hivatala be akarja vezetni azt, hogy ha valaki hó végéig nem fizeti be a kollégiumi térítési díjat, akkor annak a vonatkozási hónap elsejétől számítva 20 forint különeljárási díjat kell fizetnie.

Tisztelt Dékáni Hivatal!

Különeljárási díj minden mennyiségben!!!

Ha valaki nem fizeti be a kollégiumi térítési díjat, az csak a legritkább esetben hanyagság, sokkal inkább pénzhiány miatt van. A kollégiumban szép számmal vannak olyan emberek, akiknek vidéki gyárral van ösztöndíjszerződésük. Gyakran előfordul, hogy a vállalat csak a hónap elején küldi a pénzt, így ezek az emberek csak kölcsönből tudnak eleget tenni kötelezettségüknek. De ki tud hitelezni?

Mivel az ebéd- és vacsorajegyeket csak a kollégiumi térítési díj befizetése után kaphatjuk meg, tehát amíg az ember nem fizet, addig kénytelen saját zsebére táplálkozni. Ezért úgy érzem, semmiképp sem lenne humánus megoldás, ha ezeket a kiadásokat még 20 forinttal, plusz még egy csomó utánajárással megnövelnék.

Good Bird

etés?

AZ IDE SZÁNT HUMOR NEM TŰRTE A NYOMDAFESTÉKET!!!!!!! !!!!!!! !!!!!!! !!!!!!! !!!!!!! !!!!!!! !!!!!!!

KOVÁCS GYU

Eszt

kertek f
öröm-ha
lángol a
dohos a

ott kóbo
vadóc-lá
félelmek
viharok

álmom
sárga-ké
széplány

kerítőikt
vér-rózs
rongyoló

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest
1972 NOV 28
1021 Kürthy Hanna

KÜRTHY HANNA RAJZA

ÉPÍTÉSZEINK VII.

Egy délután Pogány Frigyesnél

Az Iparművészeti Főiskola hűvös folyosója. A nagy ablakokon szürke októbervég dermeszti a kiállított szobrokat. Valahol az emeleten fehér fénycsíkok jelzik a munka jelenvalóságát.

Rector Magnificus felirat az ajtón kívül. Bent nem a konvencionálisan hivatalosan elegáns belső fogad. Sehol, soha nem látott lámpatestek, csomózott szőnyegek, vázák, veretek, látogatónak tervezett világos hangulatok. Várnom kell. A rektor leveleket, kérvényeket ír alá, telefonokat bonyolít. A rektor: Pogány Frigyes, az építész, az esztéta és a műegyetem tanára ugyanő.

ber tudatát kell aktivizálni a választásra: sétálni akar vagy üzleteket nézni, vagy heverni a gyepen, vagy táncolni? Érezteti kell, hogy kollektívában él, ugyanakkor a lakását érezze magáénak. Legyen az a lakás, lakótömb olyan, hogy messziről lássa, melyik az ő otthona. A színéről, az erkélyről, az ablak elhelyezéséről, a zöld növényzetről. Példának szoktam felhozni egy lengyel építészmérnöknő lakótelepét, ami színekkel, formákkal, parkokkal, előterekkel, erkélyekkel, játszóterekkel van variálva: az emberek minden protekciót megmozgatnak, hogy ebben a lakóegyüttesben he-

kötéskor és öregkorban lakást változtatni). De erre kell törekedni.

— *Professzor úr, hogyan foglalná össze építészeti elveit?*

— Az építészet elméleti és esztétikai oldaláról vizsgálva: az emberi környezetben az emberrel foglalkozó tudományok konfrontációjával, az életvonalakon végighaladva kell az építészeti funkciókat megteremteni. Az építészet olyan kereteket tud létrehozni, ami az életfolyamatokhoz kapcsolódó stressállapotokat kompenzálni tudja. Lényege az emberközpontúság. Megszűntek a merev esztétikai dogmák és receptek, a változó

kívül hagyni a küzdést, a harcot, ami magában hordozza a győzelmet. Ez is politika.

— *Mostanában a sajtó, a televízió gyakran foglalkozik az Iparművészeti Főiskolával, az „ön főiskolájával".*

— Igen. A főiskolát nemsokára bővíteni fogjuk. Nagy műhelycsarnokok épülnek, ahol megvalósul az, ami minden tervezésnek lényege, a tervezett modelleket megépítik. Ez a műhelymunka rengeteg lehetőséget fog feltárni és sok új perspektívát nyit majd a fiatal alkotó művészek előtt. Az Iparművészeti Főiskola hallgatóinak nem könnyű a helyzete, szó szerint az életre

Egyé… és kö… érdek…

(Folytatás az 1. oldalról)

tendő példaként. Vannak ma is olyan párttag hallgatók, akik tanulásuk mellett évek óta komoly társadalmi munkát végeznek, évekig keményen dolgoztak, hogy diplomát szerezzenek, és a hét végét nem szórakozásra fordítják, hanem arra, hogy munkavállalással kiegészítsék ösztöndíjukat. Vannak persze minden csoportban olyan hallgatók is, akik nem ilyen pozitív példaképek. Kialakítanak olykor olyan csoporthangulatot, amely átterjed a többiekre is. Ez természetesen nem olyan állapot, hogy ne lehetne változtatni rajta. De ehhez már alapos nevelőmunka kell! Oda kell

lehet és kell is tartalommal megtölteni. Lehet egy KISZ-titkár munkáját tartalmasan, de lehet formálisan is végezni. Minél több hallgatót kell feladatokkal megbízni, hiszen az ifjúság zöme jól képzett, tájékozott, határozott véleménye van az oktatásról, a politikáról. Magas szintű az általános műveltségük. De még mindig nincs megfelelő fórum, ahol elmondják véleményüket! Még mindig nincs elég széles demokratizmus! Pedig az emberi cselekvés jellemzője az ésszerűség kell hogy legyen!

Az ember igyekszik felhasználni ismereteit annak érdekében, hogy sikerüljön, amit tenni szándé-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR HÍREK

Kürthy Hanna

1973 FEB 3

Kürthy Hanna rajza

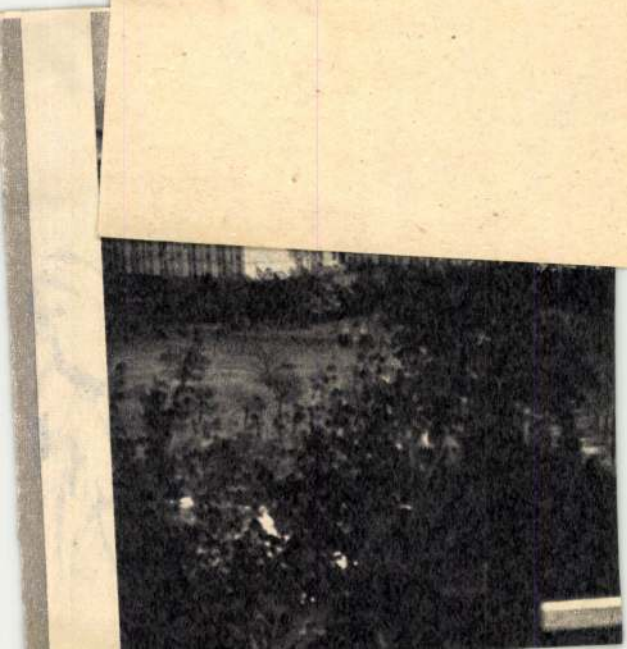

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

A JÖVŐ MÉRNÖKE
Budapest

1973 JAN 20

Kürthy Hanna

1021

KÜRTHY HANNA METSZETE

TEM

LOS KÖZLEMÉNYEI

TÓ

lév negyedik egyetemi tanácsüléséről

sainkat felül kell vizsgálni. E felülvizsgálat célja az, hogy a rendelkezésünkre álló pénzügyi kereteket koncentráltan és a gazdaságosság messzemenő figyelembevételével használjuk fel. A karok és a gazdálkodó egységek vezetői a rendelkezésükre bocsátott anyagi eszközöket, a már elhatározott oktatásfejlesztési célkitűzések, *az MSZMP Központi Bizottságának az állami oktatás fejlesztésére hozott határozata megvalósítása érdekében használják fel.* Törekedni kell *a belső tartalékok feltárására*, csökkenteni kell a túlméretezett raktárkészleteket és mellőzni a indokolatlan beszerzéseket. Az árak növekedése következtében szükséges a könyv- és folyóirat-beszerzések egyetemi szintű kooperációja is az ellátottsági szint tartása érdekében.

Az Egyetemi Tanács az előterjesztéssel kapcsolatban olyan határozatot is hozott, mely szerint — figyelemmel a gyors technikai fejlődésre és a rendelkezésünkre álló szűk anyagi bázisra — a dékánoknak arra kell törekedniük, hogy *a szerződéses munkák készkiadása terhére beszerzett állóeszközök egyetemi tulajdonba kerüljenek.* Az ipari tárcákkal kötött szocialista szerződésekre támaszkodva a jelenleginél nagyobb erőfeszítéseket kell tenni, hogy a tárcák és vállalataik az egyetem gép- és műszerparkjának korszerűsítésében anyagi támogatást biztosítsanak; továbbá *az ipari minisztériumokat fel kell kérni, hogy nyújtsanak fokozott anyagi támogatást a BME Továbbképző Intézete felépítéséhez*, működéséhez, miután ez kifejezetten a tárcák szükségleteit, igényeit elégíti ki.

A testnevelési tanszék vezetőjét határozatban arra kérte a tanács, hogy a sportolásra fordítandó költségvetési összegből *a nagyobb részt a hallgatók, az oktatók és a nem oktató dolgozók tömegsportolási céljaira fordítsa.*

Az Egyetemi Tanács megállapította, hogy az egyetemünkön kialakult decentralizált gazdálkodás mindinkább megszilárdul. Egyben felkérte a tanács az egyetemfejlesztési bizottságot, hogy készítsen javaslatot munkája hatékonyabbá tétele érdekében kívánatos feltételekről és néhány irányelvet adott az 1974. naptári évre szóló költségvetés elkészítéséhez.

Az Egyetemi Tanács harmadik napirendi pontként *Az egyetemi ösztöndíj-politika irányelvei* című anyagot tárgyalta és a következők szerint határozott.

Az Egyetemi Tanács az előterjesztésben vázolt egyetemi *ösztöndíj-politikai irányelveket* a vitában elhangzottak figyelembevételével *elfogadta* és felkérte az általános rektorhelyettest, hogy a KISZ, valamint a karok bevonásával dolgoztassa ki az irányelvek alkalmazására vonatkozó részletes végrehajtási utasítást, azt bocsássa a karok, a KISZ és más érdekelt szervek rendelkezésére; továbbá a Művelődésügyi Minisztériumnak az állami támogatásról szóló új rendelkezése alapján a kollégiumi tanács véleményének meghallgatásával *dolgozza ki a kollégium szervezeti és működési szabályzatának módosítását.*

Az egyetemi ösztöndíj-politika irányelveinek megtárgyalása kapcsán végül úgy határozott az Egyetemi Tanács, hogy a tárgyalás folyamán a minisztériumi keretrendelkezéssel ellentétben elhangzott javaslatokat az általános rektorhelyettes a tanács oktatási és nevelési bizottsága bevonásával vizsgálja meg és szükség esetén készítsen a 146/1972. (MK. 18.) MM számú utasítás módosítására javaslatot.

ZÁMÚ EGYETEMI KÖRLEVÉL

Kürthy Hanna és Dvorszky Eszter kiállítása
Lítea Könyvesbolt, Budai Vár
Megnyitó: 2004. június 16.

Kedves Hölgyeim, Uraim! Kedves Barátok és Ismerősök!

A Budai Lítea Könyvesbolt vezetőjének, a ~~Magyar Örökség~~ HERMÉSZ Díjjal kitüntetett Bakó Annamáriának a meghívására, itt kiállító művészként, vagy előadóként szerepelni már önmagában is rangot jelent. Ezért is megkülönböztetett örömmel köszöntöm Kürthy Hannát és Dvorszky Esztert.
A két művész erre a bemutatóra kimondottan a gyermekek érzelmi és lelki világához kapcsolódó műveket válogatott. Az apropót többek között egy kedves, verses, rajzos mesekönyv adta, amelyben Kürthy Hanna magabiztos tudású, egyvonalas rajzai illusztrálnak. A könyv címe: Hátamon a zsákom, mondák és rigmusok Kiss Sándor gyűjtéséből. A benne rejlő CD lemezzel további élményforrást is megvásárolhatnak az érdeklődők, mivel a benne rejlő verseket Huzella Péter zenésítette meg. Ezek úgy szólnak gyermeknyelven, hogy a felnőttek is jól értsenek belőle, a világ számos megcsodálható élményéről, a jóságról, a szépségről, tiszta érzelmekről. Habár mondanom sem kellene, talán mégis szükséges megemlíteni, hogy a jelenlegi háborgó kedélyű világban milyen felüdülést nyújt, mintegy megpihenést kínál e művészek egymástól eltérő módú, de összehangzóan a természetességről szóló kiállítása, zenéje és bármely közszereplése. Mivel a művészek a megnyitón jelen vannak, a megnyitó szerény bemutatása mellett Önök is folytathatják a további személyes érdeklődést. Annyit el kell mondanom, hogy Dvorszky Eszterrel csupán névrokonságban vagyunk, de családja egykori kedves megkeresésére szívesen vállaltam ezt a baráti ismeretséget, a ma már négy gyermekes fiatal művésszel és családjával. Dvorszky Eszter és Kürthy Hanna azonban unokatestvérek, és ennek azért van némi szerepe Eszter pálya-alakulásában is.

Kürthy Hanna ma már egy nemzetközileg jól ismert, és elismert művész, akiről 2002-ben, a Vigadó Galériában rendezett reprezentatív kiállításának alkalmából a PAN Alapítvány megjelentetett egy szép katalógust. Ebből akár itt is nyerhetünk bőséges képet az eredetileg építészként diplomázott művész egyéni hangvételű festészeti és grafikai képességeiről. Kürthy Hanna már négyéves korában első díjat nyert az UNESCO által meghirdetett egyik japán nemzetközi gyermekrajz versenyen. 14 éves koráig további húsz nemzetközi gyerekrajz és festészeti kiállításon vett részt, és minden alkalommal díjakat nyert, köztük 6 aranyérem is található, amelyeket Delhiben, Rómában, Tokióban és Freiburgban ítéltek oda számára. A Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karán diplomázott, de ezenközben festészetet tanult Tamás Ervinnél és Fischer Ernőnél. Több verseskötetet, mesekönyvet és egyéb irodalmi műveket is illusztrált, a Magyar Hírek grafikusaként rajzai jelentek meg ebben a lapban. 1976-77-ben a franciaországi Senlis-ben letelepedett Cziffra György indított egy festők számára meghirdetett, ösztöndíjjal jutalmazható versenyt, amelyet, mint köztudott Andre Malraux ajánlott számára. Az első alkalommal Kürthy Hanna is a nyertesek között volt, akinek ez a lehetőség egész életére meghatározó maradt. Az ő egyik munkáját választotta alapítványa jelképéül is Cziffra György. Az egy évtizede ismét Budapesten élő és alkotó művészről Feledy Balázs művészeti író, a Vigadó Galéria igazgatója az említett katalógusban a következőt írta: „Hatással van rá a látott táj élménye, annak rendje, a látvány elemei, s

leginkább fényei, de ugyanakkor képeiben jelen van egy erős jelképiségre való törekvés is... Másrészt keresi az intim szféra szépségeit, affinitást érez csendélet és portrék megfestéséhez..." A Párizsban megismert férjével, a ma már 23 éves és 15 éves gyermekei apjával, lehetősége volt az Egyesült Államokban és Észak-Afrikában, valamint Görögországban eltöltött évek során az ottani kulturális hatásokat is átélni és műveiben sajátosan megfogalmazni. Reméljük megörvendezteti a budapesti közönséget a jövőben egy nagyobb léptékű kiállítással is.

Dvorszky Eszter 1993-94-ben az egri Rajztanárképzőben diplomázott, és az itt szerzett tudását kamatoztatta a későbbiekben az itt is látható különleges képi hatású hímzéstechnikával megfogalmazott képein. A gyapjúfonalak laposöltésével kialakított, lágyan simuló felületekre álmodott képeit a tiszta színek, és formák egyértelmű rajzi világa jellemzi. Ezt a műfajt, mintegy öt év óta műveli, igen szép eredménnyel. Ma már saját műgyűjtője is vásárolja, és érdeklődéssel várja az újabb alkotásokat. Akárcsak Kürthy Hanna, így Dvorszky Eszter is már kisgyermekként szeretett saját maga számára verseket illusztrálni és sokat festeni. A családi hagyomány szerint a sokat hallgatott klasszikus zenét is konkrét színekkel festette meg. Mindig is szőni szeretett volna, de végül is a nagy család adta keretek között ebben a hímző technikában, a francia szőnyeg-gyapjú gazdag színvilágának pazar festői alkalmazásában találta meg a maga lehetőségeit. Unokatestvérét Hannát 1982 táján látogatta meg a franciaországi senlis-i Cziffra Alapítványnál, és természetesen igen nagy hatással volt rá az Alapítvány helyéül szolgáló hófehér falú templom, éppen úgy, mint azok a kék ablakok, amelyeket utolsó munkájaként készített ide Miro, a világhírű spanyol-francia festő. Dvorszky Eszter, a 17 éves Eszter, a 13 éves Noémi, a 10 éves Zsolti, és a 7 éves Hajni édesanyja ma is derűs személyiség. Benső lelki egyensúlyának eredménye ez a sok derűt sugárzó mű, amelyeket ma is ihlet az olyan zene és vers, mint amelyet Halász Judit, vagy a KFT együttes, Gryllus Vilmosék, vagy Huzella Péterék képviselnek magas fokon a kortárs magyar kultúrában.

Kürthy Hanna jelenleg itt látható egyvonalas rajzai, és Dvorszky Eszter örömteli, színes textiljei a legnehezebb terepen nyújtják a legszebb örömöket közönségüknek, mivel gyermekeknek szóló művészi ajándékot nyújtanak át műveikkel.

N. Dvorszky Hedvig
művészettörténész

KŪRTHY Hanna

Kürthy Hanna, grafikus
[gyermekrajzoló]

MDk

Rajza.

A. A. Milne: Binki

20. l.

Család és iskola, Bp. 1963. december XIV/12

Kürthy Hanna, gyermekrajzoló MDh

Nyár c. rajza.

Az olaszországi, 1963. évi gyermekrajzkiállításon díjat nyert. Repr.

(– : szöveg – kép) 11.

Család és iskola, Bp. 1963. július

Kürti Hanna, gyermekrajzoló MDh

Részt vesz Liazben, a jan. 23-án megnyíló magyar művészeti kiállításon.

— : Kép, plakát, gyermekrajz

2.

ESTI HIRLAP, Sp. 1964. jan. 16.

Kürthy Hanna, grafikus

Rajza.

Rejz.

Török Sándor: A tinteletreméltó és a tinteletlen gyermek

Karácsony 3

CSALÁD és ISKOLA, Bp. 1964. december XV/12

01

MDK.

Kürthy Hanna

Szöveg nélküli rajzának reprója

Család és iskola 1965.márc. ?. 25lap.

Kürthy Hanna, gyermekrajzoló MDK

Rajza:

Repr

K. S.: Három gyerek öregeket rajzol
24-25.

XVI/3.

Család és iskola, bp. 1965. március

Kürthy

Müvésztársaival együtt a Borsszem Jankó EX-LEX naptárát illusztrálta vidám képekkel, mint a lap "Irodalom" c. rovata közli.

Képes Családi Lapok, Bp. 1903. dec. 6.
XXV. évf. 49. sz. 883. lap

Krthy H anna M.D.K.

Résztvett a kiállitáson / " fiú magyar müvészek

gyermekrajzok

Az ausztriai magyar képzőművészeti kiállitás
érdekes sajtóvisszhangja
Magyar Nemzet 1964. március 26. 5.1.

MDK.

Kürthy Hanna

Kiállitási hir

Vas Népe 1967 jan.7.

MDK

Kürthy Hanna, gyermekrajzoló

Új-Delhiben díjat nyert.

–: Magyar siker 1

ESTI HIRLAP Bp. 1967. jan. 6.

MDK.

Kürthy Hanna

Kiállitási hir

Szolnomegyei Néplap 1967 jan.7.

Kürthy Hanna, grafikus
(gyermekrajzoló)

MDK

Rajz: Repr.

W. H. Davies: A tél szépsége

3

Gyermekünk, Bp. 1970. december

XXI/12

MDK

Kürthy Hanna, gyermekrajzolót

új Delhiben díjat nyert.

– : Magyar siker 1

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. jan. 6.

Kürthy Hanni, gyermekrajzoló M Dh

Tizenegy éves és tíz nemzetközi pályázat nagydíját nyerte meg.
Jelenleg Párizsban van kiállítása.

Önarchép. Repr.

Turi András: Hanni 4.

ESTI HIRLAP, bp. 1962. jún. 30.

Kürthy Hanna, gyermekrajzoló MDk

A 11-éves kislány akvarellje.

Repr.

T. S.: Itten látható! ... 14. l.

Család és iskola, Bp. 1962. április

mdk.

Kürtly Hanna 11 éves rajzoló

„Anyu mesél" c. képe melyet jövő évi
indiai nemzetközi pályázatra készül.

reprodukció

Gál Zsuzsa: Hanni valamit mondani akar

Népszava 91 évf. 247. sz 1962 okt 21. s. l.

Kürthy Hanna, gyermekrajzoló MDK

A 11-éves kislány már sok nemzetközi pályázatot nyert.

Egy képe. Repr.

T. S.: Itten látható!... 14. l.

Család és iskola, bp. 1962. május

mdk

Kürthy Hanna

12 éves.

megnyerte a gyermekrajzkiállításon az Unesco elnökségének díját: Az indiai International Children's Competition elnöklőjét ő festette.

% Kicsi Hanna világszikere
Ország-Világ 1961. 51. sz. 29. l

Kürty Hanna, gyermekrajzoló MDk

Értékes díjat nyert.

(A XI. ker. Albertfalva u.-i Petőfi J. Ált. Iskola tanulója.)

-: Az indiai nemzetközi gyermekrajz-kiállítás magyar nyertesei 10. l.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1962. ápr. 28.

080

MDK

Küthy Hanna, gyermekrajzoló

Delhiben négy díjat nyert már.

– : Gyermekművének, figyelem ! 3

ESTI HIRLAP, Bp., 1967. okt. 28.

Kürthy Hanna, operaénekesnő 1904

Díjat nyert.

–: Tizenegy magyar díjazott az indiai operaénekesi kiállításon 7.

NÉPSZABADSÁG, Szo. 1967. jan. 7.

Kürthy Hanna, gyermekrajzoló MDK

- 1956-ban Tokióban két fődíjat nyert,

azóta Moszkvában, Londonban Tokióban, NDK-ban, Glasgowságban nyert értékes díjakat.

(ténykép)

- : Hanna rajzol 5.

ESTI HIRLAP, Bp. 1965. nov. 20.

MDK

Kürthy Hanna, gyermekrajzoló

Ezúttal Nehru – díjat nyert.

–: Átadták a nemzetközi gyermekrajz pályázat magyar nyerteseinek a díjakat 9

Népszabadság Bp, 1968. febr. 22.

Kürthy Hanna

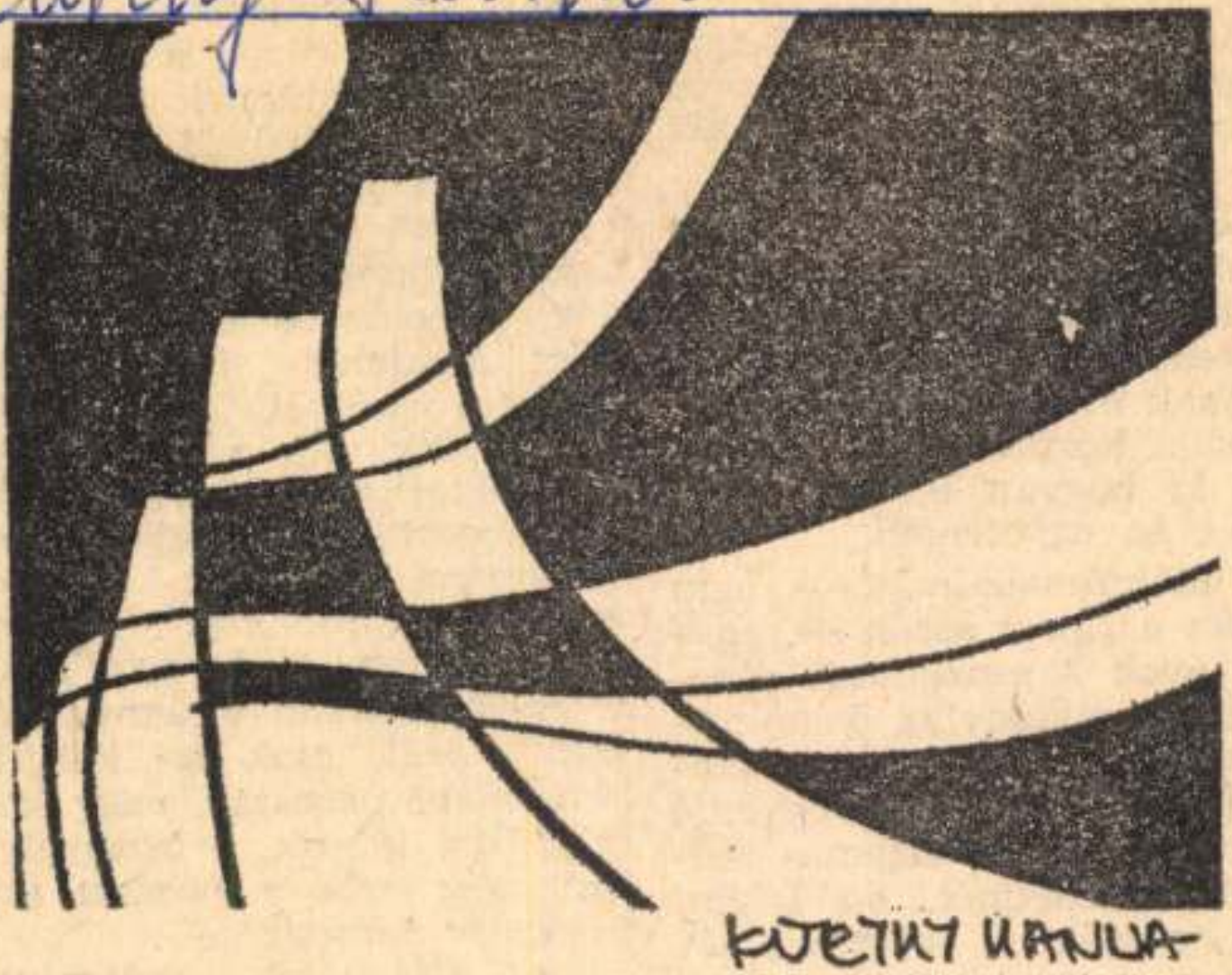

KÜRTHY HANNA RAJZA

a Jövő Mérnöke, 1946. ápr. 24.

tem jól kereső értelmiségiek, kisiparosok, parasztok, munkások gyerekeivel, hazulról elköltözött, önmagát eltartó hallgatóval, házas, második gyermekét váró, huszonkét éves családapával.

Ezekben a beszélgetésekben annak próbáltam utánajárni, milyen összefüggés van az egyetemisták származása, családjának életmódja, anyagi-, szociális körülményei és aközött, ki hogyan találja meg helyét az egyetemen.

A diáktársadalmat — nem csupán e riport során —, hanem évek tapasztalatai alapján is — viszonylag demokratikusnak ismertem meg. Szinte mindenkit befogad, egyenlő emberként kezel. Egymás szüleinek jövedelmét, de főként foglalkozását, származását, sokszor nem is ismerik a hallgatók. (Persze, ez nem feltétlenül jelent közéleti demokráciát, jelenthet jóindulatú közönyt is.)

paraszt és a miniszterhelyettes fia (persze, azért előfordulnak nézeteltérések, főleg azokat nem nézik a többiek jó szemmel, akiknek a papamama tálcán nyújtja nemcsak a könnyű megélhetést, kényelmet az egyetemi évek alatt — hanem később a lakást, az előnyös állást is.); azért akadnak furcsaságok. Tekintet nélkül arra, hogy *most* kinek mik a szülei és hol dolgoznak, magától senki sem mondta ki, hogy apám, nagyapám paraszt. „Nagyapámnak földje volt". „Apám lovas fogaton... fuvaroz". És a legképtelenebb virágnyelven írták körül, csak ne kelljen kimondani paraszt, vagy kocsis. Úgy látszik, a köznyelvben még erős a paraszt szó pejoratív kicsengése...

Az előítéletek valamivel lassabban halnak el, mint ahogy életünk, társadalmunk változik.

Erdész Gabriella

MDK

Kürthy Hanna, grafikus, gyermekrajzról

Rajz.

Rejt.

Weöres Sándor: Robogó szekerek 9. l.

CSALÁD és iskola. Bp.: 1968. augusztus

Kürthy Hanna

rajza

Magyar Nemzet, 1967. X. 14. 4. o.

MDK

Kürthy Hanna, gyermekrajzoló

Nehru-díjat nyert.

– : Nehru-díjat, diplomákat is nyertek gyermekművészeink 9

Népszabadság, Bp., 1968. jan. 26.

MDK

Kürthy Hanna gyermekrajzoló

Öt éves. Négy éves korában arany- és bronzérmet nyert az UNESCO tokiói nemzetközi gyermekrajzkiállításán. A cikk riport a kislányról. Négy rajza: önarckép, két portré és Táncosnő - repr. (A kis művészről munka közben fénykép repr.)

Bajor Nagy Ernő: Műteremriporton a tokiói győztesnél.

Nők Lapja, Bp. 1957. június 20. [6. l.]

Kürti Hanna, gyermekrajzoló MDk.

Általános iskola II. osztályába jár
két oklevelet nyert: a.) London ban
a Daily Worker gyermekrajz-pályázatán,
b. Új-Delhiben
(India) a Shankars pályázatán.
Témái: Édesanyja, a család

~~Jó~~! Katalin: Magyar gyerekek világsikere
Népszabadság, Bp. 1959. jan. 16. 5. l.

Kürthy Hanna MDK

gyermekrajzoló

A Shankar's Weekly indiai hetilap pályázatának egyik nyertese.

Magyar Tibor: Rajzoló gyermekek....
Magyar Nemzet 1958. IX. 28. XIV. 229.

Kürthy Hanna

Ezidőperint 22 éves; 1956-ban a Nemzetközi Gyermekrajz versenyen, Tokióban rajzával első díjat nyert. A bpi Műpaki Egyetem hallgatója. 1 közölt reprodukció.

Jászberényi Gyula: Hanna is going her way. Daily News, Budapest, 1973. aug. 30.

21

Kürthy Hanna festi

másodéves építészhallgató

riállítása nyílt a

Műegyetem R-Umbjában

Magyar Nemzet 1971 október 1

4. old.

Kürthy Hanna

B2 rajz (repr.)
1 kraki (repr.) (rajz)

A Jövő Mérnöke, Budapest, 1972. máj. 6.

KŰDTHY Hanna

Herrádi Magda

Hanna

[Kürthy Hanna]

Magyar Hírek, 1984. dec. 22. XXXVII. évf.
25-26. n. 44-45. old

ession, 1924. k. tempera, papír, 35×44 cm

T 1

direktórium vezetői négy művét megvásárolták az állam számára

Kürthy Hanna

rajza.

Magyar Hirlap 1971/2.04 IV. old.

Kürthy Hanna

A Műegyetem R épületében a KISZ klub-
jában ismet képzőművészeti kiállítás nyílt,
Kürthy Hanna részvételével. Az egyik terem-
ben gombszemű, vigyori, pogácsaarcú kislány
bámul ránk a falról. Alatta nagy cédula
figyelmeztet: „Négy évesen". Kürthy Hanna ú-
gyanis mintegy rajzolt-festett curriculum
vitaeben felvonultatja az „ősalkotásokat" is,
különböző évjáratokból.
Bojár Iván: Kiállításról - kiállításra.

Magyar Hírlap 1971/263 bold.

Kürthy Hanna. 2.

Egy másik falat aktvázlatok, ecset-vagy tollheggyel jegyzett ügynevezett krokik foglalnak el, alighanem annak a bizonyítására, hogy a fiatal művész valóban képes a látott valóság reprodúktív ábrázolására is, ismeri az anatómiát, képes a mozdulatokat rögzítem – tévedés ne essék! – nem rajzbeli elégtelenség, technikai ügyefogyottság okán változtatja meg egyéb grafikáin a természeti formákat.

Bojár Iván: Kiállításról – kiállításra.

Magyar Hírlap 1971/263 6 old.

Kürthy Hanna 3

Ez a fajta didaktikus mentegetődzés dligha-
nem helyén való lenne olyan pedagogiai-összehason-
lító jellegű tárlaton amelyet a széles nagyközön-
ség vizuálisan iskolázatlan rétegei látogatnak,
de itt a Műegyetem falai között csupán a rendező-
ség túlbuzgalmát hanusítja. Annál inkább fölös-
legesnek érezzük ezeket a „bizonyító erejű" tényе-
ket, mivel Kürthi Hanna világa valójában
ott kezdődik, ahol a valóság apró tényei elevenítik
valós alakjukat, általános érvényüvé tágulnak,
jelentőségben megnőnek, sőt tartalmilag túl di-
menziáválodnak.

Bojár Iván: Kiállításról - kiállításra

Magyar Hírlap 1971/263 6 old.

Kürthy Hanna 4

Úgy, és annyira mint a népmesékben, úgy mint a rajzfilmeken, úgy mint – minden igazi műalkotásban. A pettyes katicabogár egy szerep és egy jellem hordozójává válik, a fák is megszólalnak; felnőtt-komolyan gyermekdolgokat meselnek gyermekeknek. Akkor is, amikor Kürthy Hanna valóban mesetlusztrációkat készít, de akkor is, amikor meglesi a szoba csöndes sarkában meghúzódó lárgyakat.

Bojár Iván: Kiállításról – kiállításra.

Magyar Hírlap 1971/263 6 old.

Kürthy Hanna 5

Máskor viszont a felnőtvalóság szürkesége
növekszik meg vágy változik át csillanuló
meseképpé – mintegy színpadi reflektorok
színes fényköreben – hogy felülkerekedjen
önmaga hétköznapiságán, az ünnep csillogó
rúhajat öltve magára. (Nap felé lovaglo
alak, Don Quijote stb.).

Bojár Iván: Kiállításról – kiállításra.

Magyar Hírlap 1971/263 6 old.

Kürthy Hanna 6

Ebben a mesés-teátrális szemléletben Kürthy Hanna művészi világlátása máris egységes-nek mutatkozik és egy holnapi kiforrott művészet ígéretes körvonalait villantja fel. Formailag olykor még meg-meg bi-csaklik, mint aki fiatalon és türelmetle-nül keresi egységes világlátásához az el-engedhetetlenül szükséges egységes meg-oldást.

Bojár Iván: Kiállításról-kiállításra

Magyar Hírlap 1971/263 6 old.

Kürthy Hanna

Rajna (repr)

a Jövő Mérnöke, Budapest, 1943. dec. 6.

Kürthy Sándor

Neve emlétve a Zh. oldalon

Kritika 1971, január
Zh. old.

Kürthy Hanna

Rajz 1, 2, (repr.)

Kroki (repr.)

A Jövő Mérnöke, Budapest, 1972. máj. 6.

Kürthy Hanna

A kályák (rajz).

(repr.)

Magyar Hírek, 1969. febr. 8.

Kürthy Hanna, grafikusművész

Kürthy Hanna rajza

Magyar Hírek, 1998. márc. 25.

sózott vízben puhára főzünk. Amíg fő, 25 deka húsos füstölt szalonnát kisujjnyi csíkokra vágunk és lassú tűzön üvegesre sütjük. A megfőtt burgonyát leszűrjük, finomra törjük, forró tejjel és a szalonna zsírjával habosra verjük. Zsírral kikent tűzálló tálban laposra simítjuk, a szalonna-csíkokkal megtűzdeljük úgy, hogy a szalonna fehér, azaz zsírosabb vége kiálljon. Előmelegített sütőbe tesszük, pirosra, ropogósra sütjük, káposzta salátával vagy egyéb savanyúsággal tálaljuk.

M.D.K.

Kürthy István épitész

Balatonalmádi, Auróra szálló, 1966-1967, repr.

Magyar Építőművészet 1968/4, 11-12.l.

MDK

Kürthy István

Üveg és fémipari kiáll. Uj Magyarság,
1943. nov. 7. 13 l.

Kürti István M.D.K.

11eee Ft -al dijazva a pályázaaten

Társtervező: G áles Miklós

Sikeresnek bizonyult a viztárolók terv ezésének pályázata
Magyar Nemzet 1965. dec. 23. 7. 1.

Kürti István M.D.K.

Iloco Ft -al díjazva a pályázaton

Társtervező: G áles Miklós

Sikeresnek bizonyult a viztárolók terv ezésének pályázata

Magyar Nemzet 1965. dec. 23. 7. 1.

KÜRTHY László építész

Váth János: A balatonalmádi rómkat. egyházközség története. = Magya Egyháztörténeti Vázlatok, 1. (1989) 429.p.

/Kiny Minerva./
/Eötvös füzetek 2./
Egységár: 30.-Ft

126/287
Kertészeti alapismeretek. (Szerk.: Elek László, Mőcsey Mihály.) Bp. 1963, Mezőgazd. K. 371 p. 1 térk. 24 cm.
Egységár: 30.-Ft

147/240
KI kicsoda? Életrajzi lexikon magyar és külföldi személyiségekről, kortársainkról: (Bp.) 1969, Kossuth K. 617 p. 24 cm.
Egységár: 70.-Ft

128/51
KISPÉTER Miklós: A győzelmes film. Film, tudomány, művészet. [Bp. 1938], Egyetemi ny. 329 p. 48 t. 21 cm.

Kürthy László

épitesz Veszprém

Életr. lásd

Lamagyiparalm II r./475. l.

ktatásügyi minisztertől.

t t s á g á n a k,

.....

B u d a p e

.....

VI. Állatkerti-ut 1.

Kürthy László

építész

Veszprém

l.

Válaszbat 579. l.

MDk

Kürthy László, építész

„Elfogadható és elgondolkoztató" — mondotta az irányelvekről.

– : Pártonkívüliek a Kongresszusi irányelvekről

2.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1962. aug. 25.

Kürthy Sándor

Rajza „Petőfi és Bem találkozása"

Varga János: Petőfi és a 48-as forr.

Élet és Tudomány 1963 jan. 36. l.

KÖNYV

SYLVI KEKKONEN: Amalia

A Kekkonen név bizonyára sok ember számára ismerős, jóllehet a finn írónő műveivel eddig még nem találkozhattak a magyar olvasók. Sylvi Kekkonen, a finn köztársasági elnök felesége. Innen nevének ismerős csengése. Nem készült írónak, későn, negyvenkilenc esztendős korában jelent meg első műve, a Kristályok, amelyet három esztendővel később Otthoni kútnál című elbeszéléskötete követte. Ettől kezdve három évenként jelenik meg egy műve, előbb a Folyos című regény, majd a m magyarul is megjelent A lia.

Egy dolgos, egyen retetre sóvárgó, gát és büszkes nem áldozó szony életút aki is hogy há nának, nekivá új él otthon tól, ha

Előző munkáinak i nélkül is elmondha fűnő regény az Am fátos stílusú, humánus i dánivalójú írónő munkája

eslelkű, sze- de szabadsá- ét soha fel parasztasz- kíséri vé- élete alko- erős ahhoz, tson otthо- életének s smeretlennek, en. A búcsú lőföldtől, fiá- írt varázsol a. Lehajtja illanatra sze- mintha el tekintetét. De eszedi magát, kék szemével előre, ahogy nézte a le- az őszi tar-

zik előző éle- becsületes, sze- asszony? Talán etét? Vagy talán a körülötte folyó élet változott meg s lett elviselhetetlen számára? Sem az egyik, sem a másik nem fedi pontosan a valóságot. Az igazság valahol ott rejtőzik, hogy a felnőtt fiú hazatért a szülői házhoz s asszonyt is hozott. A fiataloknak pedig megvannak a maguk tervei. Amalia hiába próbálja megérteni a menyét. Többször is elmondja magának, hogy Siiri fiatal és gyerekes. De menye minden őszintesége ellenére, vagy talán éppen határtalan őszintesége miatt, idegen neki. Nem rossz ember, csak idegén. Amalia rádöbben: minden emlék, ami őt a múlthoz, otthonához, addigi életéhez köti, sem a fiának, sem a menyének nem jelent semmit. Megváltozott a kor, megváltoztak körülötte az emberek — őt elnyűtte a mindennapos küzdés, a gond és a munka, nem jutott ideje arra, hogy a korral együtt maga is megváltozzon. Ezért inkább félreáll, semhogy a fiatalok terhére legyen.

Amalia problémája nem idegen a mi világunkban sem. Közöttünk is élnek Amaliák és jó szándékú, de önző fiatalok. Az ízes stílus, az ügyes szerkesztés mellett éppen a regény élő problémafelvetése tette népszerűvé Sylvi Kekkonen könyvét. Népszerűségét bizonyítja, hogy már számos nyelvre lefordították s mindenütt nagy sikert aratott.

A kötetet Istitoris Irén fordította magyar nyelvre és Kürthy Sándor stílusos illusztrációi gazdagítják. Az Amalia az Európa Könyvkiadó gondozásában jelent meg.

(prukner)

...sz vagy lány

...moszómák ...arányban ...lminta

A kutatások

azt is megállapították, hogy minden leánysejt ugyanannyi kromoszómát tartalmaz, mint amennyivel az anyasejt rendelkezik. A sejt nyugalmi állapotában a kromoszómák nem mutathatók ki, csupán a sejtosztódás meghatározott szakaszában vizsgálhatók mikroszkóposan. Az osztódáskor keletkező kromoszómák gondos elemzése viszont azt derítette fel, hogy igen sok állatfajnál a hím- és nőnemű egyedek sejtjeinek kromoszómagarnitúrája különbözik egymástól; a készletből egy vagy két kromoszóma összefügg az élőlény nemével. Ezért ezek az ivari kromoszómák nevét kapták.

Különös jelentősége volt annak az 1950 táján nyilvánosságra hozott felfedezésnek, amely szerint a terhesség vége felé járó nők szájnyálkahártyájának szövettani vizsgálatából előre megállapítható a magzat neme.

A legutóbbi években

több kutatócsoport foglalkozott azzal, hogy a vizsgált egyén vérének, vagy bőrdarabkájának szövettenyésztése révén közvetlenül kimutathassák a nemi kromoszómákat. Az NDK kutatói 1960 folyamán vezettek be egy olyan vizsgálati rendszert, amely a fehérvérsejtekből határozza meg a nemet.

A nemek bizonyos mértékű tetszés szerinti alakításának elvi lehetségességét bizonyította be a közelmúltban Borisz Asztaurov, szovjet akadémi-

kus. Kísérl... ken végezt... külsődleges ... illetve hím... nyókat hívot... Ezek

az e...lépések,

amelyeket... megtett a... irányítása... fejlődése... előzetes ... pítása f... majd a... az emb...

...eteit selyemlepké... ...e, s elérte, hogy ...beavatkozással nő... ...nemű selyemher... ...t életre.

...udomány már ...nyek nemének ...Ezek tovább... ...zat nemének ...os megálla... ...n kiszorítja ...ozelgéseket ...ból.

Ágnes

...gyítás humora

...ideyen

...feinn... mér... je... ért... ne... sze... ko... ajánn... vánt... is ne... fein... befoly... pessé... kozódás helyett gátolja a szervezet élettanilag célszerű — az egészség és teljesítőképesség megtartását szolgáló — védekező berendezését.

PESTMEGYEI HÍRLAP
Magyar Hirdető SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
1966 OKT. - 2

Kürthy Sándor grafikus

Répr. Étsedes /rajz/

1966. feb. 27. Nepszava

Kürthy Sándor grafikus

Repr. 4 grafika, Sustajzek, illusztrációként

1965. dec. 25 Nepszava

Kürthy Sándor
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296. 188-307
1966 JAN 30.
NÉPSZAVA

1021

(Kürthy Sándor rajza)

nézte Lékainét. Szép nő. Sőt, nagyon szép nő. Tehát...

— Elváltam.

Gömbölyű a kar a köpenyben, ahogy a nő

i mozaik

GERGELY MIKLÓS:

A NAP REVÜJE

Vasárna

ODÁS

a Görög Ki-
e és 28-a kö-
ttak és a két
ztésére irá-
cember 31-ig
megállapo-
podást írtak
s szállítások
nyítva mint-
om. A meg-
ög kereske-
agykövete.

si Művelő-
szombaton
áncművész
tekintette
közönség
lődő.

KEDÉS tört
nation« ne-
vendégei
eldördül-
római bár
rrá zúzó-
őrség két
, aki ki-
egvereke-

■ MÁRCIUS VÉGÉIG ÉRVÉNYESÍTHETŐK A KEDVEZMÉNYES UTAZÁSI IGAZOLVÁNYOK

A közalkalmazottak és a hadirokkantak 50 százalékos mérséklésű utazási kedvezményre jogosító fekete színű, 1965. évre érvényes arcképes igazolványa 1966. március 31-ig érvényes. Az igazolványoknak 1966. évre történő érvényesítését az illetékes MÁV-igazgatóságok végzik 1966. február 1. és március 31. között. 1966. április 1-től már csak 1966-ra érvényes igazolványok alapján lehet 50 százalékos mérséklésű kedvezményt igénybe venni.

— **Újabb gépeket szerelnek** fel a Pápai Textilgyár műhelycsarnokaiban. A most szerelés alatt levő öt korszerű, új géppel több mint kétszeresére növelik a fésűsfonal gyártását.

YI TANÁCSKOZÁSA

ágok vízügyi vezetőinek értekezlete ja-
Varsóban tartotta 7. ülésszakát. Az ülé-
bolgár, a csehszlovák, a lengyel, a ma-
NDK-beli és a szovjet vízügyi szervezet,
ként a jugoszláv vízgazdálkodási szer-
: értekezlet a KGST végrehajtó bizott-
ott ügyrend alapján kidolgozta eljárási
atta az egységes vízminőségi vizsgála-
közeit, az ásványolajipari, a cukoripari,
nzervipari szennyvíz tisztítási eljárásait

VASÁRNAP, JANUÁR 30.

A Nap kel 7 óra 14 perckor, nyugszik 16 óra 42 perckor.

A METEOROLÓGIAI INTÉZET JELENTI:

Várható időjárás vasárnap estig: felhős, párás, többfelé ködös idő. Szórványosan hószállingózás vagy ónos ködszitálás. Mérsékelt szél, helyenként zúzmaraképződés. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet vasárnap általában 0—plusz 5 fok között, az erősen ködös helyeken kevéssel 0 fok alatt. — A Duna Budapestnél 228 cm.

Szeretettel köszöntjük névnapjukon MÁRTONKA nevű kedves olvasóinkat.

A nap kérdése:

— Örülnek a hódmezővásárhelyi kávéscsészegyártó automatáknak a pesti hivatali kávéivó automaták?

Jó reggelt!

Olvasom a Népszavában, hogy kanadai vizsgálatok szerint a kísérleti patkányok a zajtól gyomorfekélyt kapnak. Én nem vagyok kísérleti patkány, de azért éppen eleget szenvedek a zajtól. Egy-

■ Nemzetközi turistatalálkozók a Duna-kanyarban

Az idén számos nemzetközi turistatalálkozó színhelye lesz a Duna-kanyar. A Sobieski-emléktúrára 300 lengyel evezős turista érkezik. Júliusban a Nemzetközi Duna-túra részvevői népesítik be a festői vidéket. Tíz állam evezősei Nagymaroson töltenek néhány napot. A Nemzetközi Kemping- és Karavánszövetség augusztusban hazánkban tartja 27. kongresszusát, s ezzel egyidőben bonyolítják le a hagyományos Rally-t. A szövetség 23 tagállamából érkező 5000 vendég a leányfalui és a szentendrei táborokban lakik majd.

■ VONAT-ÖSSZEÜTKÖZÉS OROSHÁ

Szombaton a kora délelőtti órákb
kező motor vontatású személyvonat
álló tehervonatba. A baleset követke
mély könnyű sérülést szenvedett, ak
házból elsősegélynyújtás után elbocs
rendőri és MÁV-szervek helyszíni vizs
állapítása szerint Matkócsi István 33
Varju Gyula 34 éves MÁV-váltóőr, szé
galmi szolgálatvezető

■ ÚJ

A

A
fejlesz
fontos
gyártó
tették
kompr
köbm
ral ja
jet ip
új ber
ségéve
val tö
folytat
kompr

■ LO

NY

A
érkeze
szelvén
nincs.
dó ért
szeg e
50 fillé
fogadó
összeg
25 fillé
nyek
Ezekre
egyenk

Kürthy Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1966 JAN 22

1021

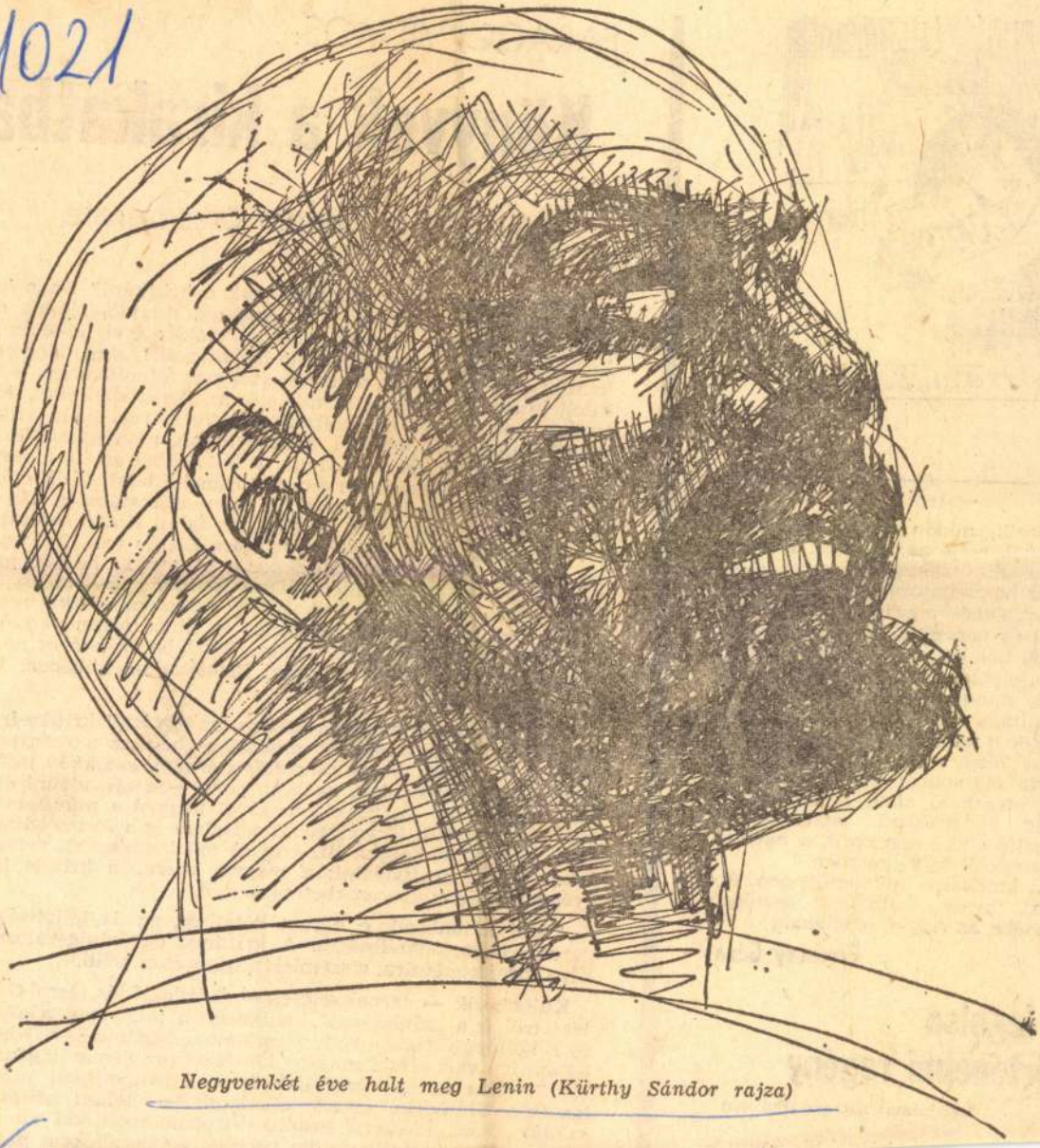

Negyvenkét éve halt meg Lenin (Kürthy Sándor rajza)

gyadozik, midőn ilyen tömegben ömlenek eléje az idézetek. Például a második szakasz fejtegetésekor az űz használatára vagy egy lapon át sereglenek a példák Ady prózájából és verseiből. Igaz, statisztika készül belőlük az ige Ady használta jelentéseinek arányáról. De nincs mindig kellő ok a példák sokasítására, főként olyankor nem, amikor a képzettársítás, amely föl-idézte őket, nem szükségszerű. A figura etymológicának a 44—49. lapon olvasható alaki rendszerezése pedig éppenséggel magában is megálló cikké kerekedik a hatodik versszakról szóló részben.

A kiadvány mindenképpen értékes, további kutatásra ösztönző terméke az Ady-filológiának.

Ferenczy Géza

A legelső történelmi regény

Xenophon: Kürosz (Európa)

történetíró-

FARAGÓ VILMOS:

Könyvek a kirakatban

Az irodalom önismerete

Sok panasza lehet ma íróinknak a kritikára? Ha a kicsinyes-hiú személyi sérelmeket leszámítjuk, tulajdonképpen nem sok. Mióta sorozatban jelennek meg az elmúlt évek kötetbe gyűjtött kritikái a Szépirodalminál, azóta látjuk csak igazán: nincsenek nagy kritikus-egyéniségeink, de igenis van már felnőtt rangú, értő-elemző intellektusú, szocialista szemléletű kritika-irodalmunk. Még az a panasz sem látszik indokoltnak, mintha a régi nagy kritikai műhelyek híján alkalomszerű, koncepciótlan, nagy szóráshibájú kritikai tevékenység folyna nálunk. E kötetekből az élő magyar irodalom csaknem teljes és érvényes története bontakozik elő, forrásul a jövő filoszai és önismeretül a jelen írói számára. Ha csak három új könyvet emelünk ki a Szépirodalmi Kiadó sorozatából, Garai Gábor *Eszköz és eszmélet*-ét, Héra Zoltán *Irodalmi tudósítások*-ját és Nagy Péter *Rostá*-ját, akkor is bizonyítva látszik: nincs olyan számottevő alkotónk, aki művére kritikai visszhangot, jóformán nincs olyan időszerű esztétikai vagy irodalompolitikai problémánk, amely megoldására értő kísérletet és nincs olyan költői-szakmai gondunk, amely közüggyé tételére legalább szándékot ne találna e három kötetben, vagy a három kötet valamelyikében. *Van tehát magyar kritika.*

Ami azonos e három kötetben, az egyúttal kritika-irodalmunk fejlettségének mutatója is: mindháromban az a marxista értékelésrend található, amely *társadalmi érvényességükön* méri az esztétikai teljesítményeket, anélkül, hogy — a társadalmi érvényességet vulgarizálva —, figyelmen kívül hagyná a művészeti alkotótevékenység *sajátos* törvényeit. A tartalom és a forma egységben történő vizsgálatát kapjuk itt, árnyalt műelemzéseket, *valódi műbírálatot*. Jó ezt regisztrálni: a magyar marxista kritika legjava kigyógyult immár gyermekbetegségeiből.

Ami különbözik e három kötetben, az is fejlettségre mutat, gazdagodásra, sokféleségre. A kritikusi egyéniség-változatok markáns kirajzolódására, a szemléleti egyezésen belül.

Különbözik — természetesen — az érdeklődés. Garai Gábor a költészetről írja „tűnődéseit", kritikaírásra is egyedül a költőmesterek és a költőpályatársak művei serkentik; szerencsés egyoldalúság ez: kötete így vált a mai magyar költészet problémavilágának „kistükrévé". Héra Zoltán érdeklődését irodalompolitikai problémaérzékenysége irányítja, sokfelé elkalandozik tehát: költészet, próza, színpad, film, időszerű esztétikai-irodalompolitikai vitatémák; kö-

1960 MAR 26
10251

AZ ÉLET ÉS IRODALOM LÁTOGATÓBAN FÉJA GÉZÁNÁL

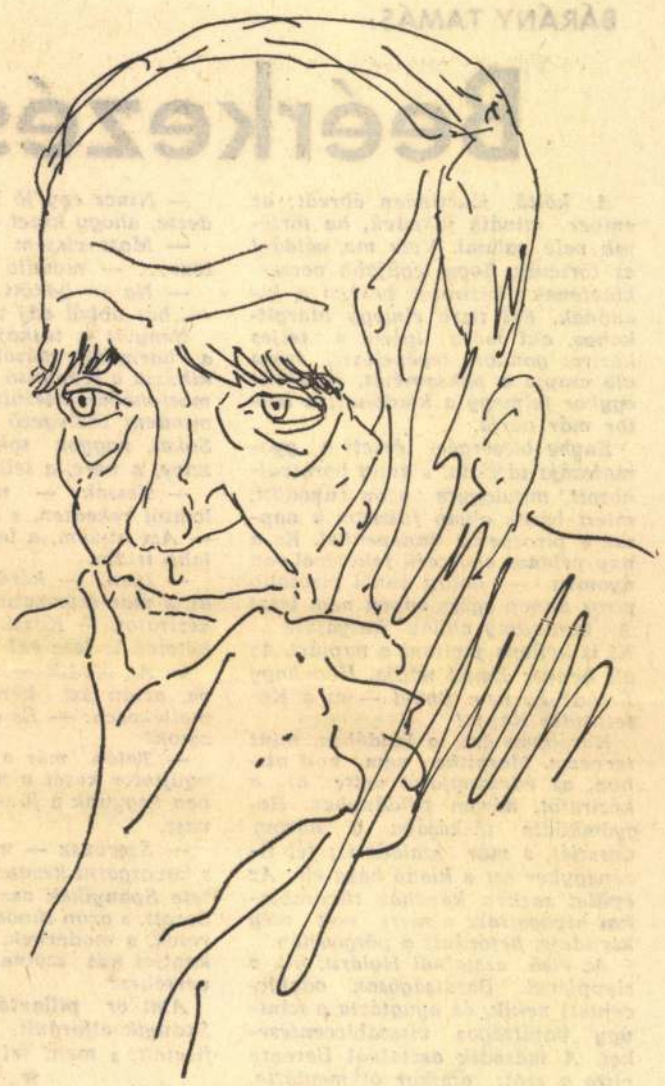

Kürthy Sándor rajza

„E század írója hol villámfénynél, hol pedig vaksötétben botorkál. Az emberiség új élet felé tör, s ez nem történhetik meg nagy válságok, nagy rendülések és áldozatok nélkül." — Féjának ezt a vallomását egészen személyesnek is tekinthetjük, saját írói életútjára is vonatkoztathatjuk.

A „népi irányzat" eszmei ellentmondásossága példázza és magyarázza írói útját. Szabó Dezső lapjába írta első jelentős tanulmányát, de az akkor üldözött Móricz Zsigmondról. Realista történetszemlélettel jelöli meg a magyar nép jövőjének egyetlen lehetséges útját a *Viharsarok*ban, 1937-ben: „... ezt a népet ma már valóban csak egy teljes történelmi fordulattal lehetséges életre serkenteni", mégis hamis történelmi illúziók, hazug mítoszok zsákutcájába sodródott a negyvenes években.

Az elmúlt évtizedben aztán a paraszti életforma korszakos változásai meggyőzték őt a szocializmus igazáról.

Régi országjárásait „zarándoklásnak" tekintette a „népsors felé" — mai országjárásairól írott beszámolóiban a hazát talált népet, a termő életet ünnepli. Újabb szociográfiájáról írta egy kritikus: „Könyvében több a pozitív hős, mint a legújabb magyar prózában összesen."

Az irodalom: életforma és szenvedély

— Mit jelent nékem az irodalom? Az irodalom életforma és szenvedély. Amellett nálunk, a XX. században a közösség közvetlen szolgálata is. Ez a szolgálat műfajt teremtett, a szociográfiát, s azt hiszem, egyetlen nép irodalmában sem játszik ez a műfaj olyan fontos szerepet, mint nálunk. Az irodalom nem merülhet ki egyedül a szolgálatban; de én ezt a szolgálatot ma és mindenkor magamra nézve kötelezőnek tartom. Az irodalom az igazság szenvedélyes kutatása, ám ugyanakkor a tökéletes megformálásnak a szenvedélye is. Ha az írónak saját mondanivalója van, akkor saját, tehát minden más írótól különböző mondatai vannak. Mennél inkább öregszünk, annál inkább küzdünk a mondatainkkal a mondatainkért. A riportot éppen olyan szenvedélyes igénnyel írom, akár az esszét, vagy a regényt. Minden írásomat háromszor fogalmazom meg. Így egy riport írása három, négy, sőt öt napig is eltart. Azt hiszem, ez a küzdelem az irodalom.

— Mit tart az élet és az irodalom viszonyáról?

— E kettőt sohse tudtam elválasztani, az élet a humusz, ha az élettől elszakadunk, ugyanaz a sors vár reánk, mintha a néptől szakadnánk el, vagy „kivonulnánk" a történelemből, a történelmi fejlődés eleven sodrából. Az íróra ilyenkor két sors várhat. Egyik az, hogy vészes vérszegénységet kap, tehát absztraktta válik. A másik nem kevésbé szomorú, az, hogy önmagának epigonja lesz. Számos példát mondhatnék erre, de a részletes taglalás nem ide tartozik. Az életet éppen olyan szenvedélyesen szeretem, mint az irodalmat, és magas életkorom ellenére változatlan hevülettel folytatom az országjárást.

— Mi volt a legmegindítóbb élménye?

— Annak idején, a Viharsarokpör során győződtem meg a nép politikai ítélőképességéről, bölcsességéről és föltétlen igazmondásáról. Ekkor tudtam meg azt is, hogy a népnek fenntartás nélkül hihetek. A nép közléseinek hitelében még sohasem csalódtam. Álljon itt a példa: a Viharsarokért a törvényszék elítélt, a táblán azonban Harmath Jenő elnök elrendelte a bizonyítást, amit Janovits Tibor táblabíró folytatott le páratlan becsületességgel. (Igaz, Harmathot nyugdíjba küldték, Janovitsot még a bizonyítási eljárás folyamán áthelyezték, a bizonyítási eljárás pedig felsőbb parancsra abba is maradt.) Ám a félbemaradt bizonyítási eljárás életem egyik döntő élményévé vált. Csaknem száz szegényparasztot jelentettem be tanúnak. Ezeket vidékenként a helyi bíróságok hallgatták ki. Én is rendszeresen leutaztam, de csaknem mindig az utolsó percben érkeztem, és a tárgyalás előtt a tanúkkal nem válthattam szót. Mégis valamennyien az igazságot mondták, mellettem vallottak. Minden szavukat fenntartották, egyetlenegy sem riadt meg. Pedig ők ott maradtak, és vallomásukért vállalniuk kellett a hatósági nyomást, esetleg a csendőri megtorlást is. Vállalták. El lehet ezt felejteni?

— Mi viszi ma a parasztság körébe?

— A parasztság jelenleg az életforma váltásának a drámáját éli. Alig tudok példát találni ilyen mérvű átalakulásra. Dráma ez, de olyan, melynek győzelemmel — a közösségi életforma diadalával — kell végződnie. Az elmúlt esztendőben többször jártam Őrségben, és útjaimról számos cikket írtam. Még sehol az országban nem tapasztaltam a megye vezetői részéről olyan fokú megértést a nép problémái és az író törekvései iránt, mint Vas megyében. De nem csupán megértésre találtam, hanem gyors és komoly hatású intézkedések is történtek. Február végén azután a megye vezetői ankétot tartottak Őriszentpéteren. Felemelő volt a parasztok felszólalása. Valamennyien vállalják az új életformát, bátran és határozottan elmondták a hibákat, de a megoldás módjait is.

A nép közelségében

— Miként fogadja ma a nép az írót?

— Várja és elvárja, hogy segítségére legyen. Csak meghatottan tudok gondolni arra a szeretetre, mellyel Őrség népe — bár érdemtelenül, de — körülvesz. A nép nagyon érzi, hogy a történelem sodrában áll és arra vágyik, hogy ezt megörökítsük. Amit ad, az ragyogó irodalmi anyag, csak élni tudjunk véle.

A szociográfia — ma

— Hogyan vélekedik az újabb szociográfiai törekvésekről?

— Sok érdemes művelője van e műfajnak ma is, és jelentős munkák is napvilágot láttak. A kritika veszélyes dolog, mert ha megbírálunk valakit, az legalábbis többé nem köszön. Mégse hallgathatok el bizonyos jelenségeket. Mi annak idején teljes felkészültséggel indultunk útnak, emellett mindig az volt a törekvésünk, hogy történelmi szemmel nézzük a nép életét. Igaz, nekünk, öregeknek könnyebb a dolgunk, mert jól ismerjük a múltat és van mihez mérnünk. A magyar nép sorsa nagyot emelkedett. Ezt tiszta lelkiismerettel állíthatom, mivel tudom, honnét emelkedett fel. Sokan nem látják ezt, egészen elejtik a történelmi szempontot, határeseteket ragadnak meg. Talán ez az oka annak, hogy ma nem születnek olyan szabású összefoglaló szociográfiai művek, amilyeneket mi alkottunk. Ezeknek az újra megjelenése nagyon kívánatos lenne, mivel az ifjú nemzedékek nem tudják, hogy milyen volt a múlt, és már-már akadnak, akik rózsaszínű ködben látják. A Viharsarok 1957-ben megjelent a Magvető kiadásában, rövidesen elfogyott, a „Gondolat" kiadó szerződött ugyan újabb kiadására, de ezt mindmáig nem teljesítette.

— Változott a szemlélete a két világháború között vallott „népiség"-hez képest?

— A két világháború közötti népi irodalom az akkori történelmi helyzetnek a kifejezője volt. Azóta világok omlottak össze, és világok születtek, a magyar nép pedig új politikai és társadalmi délkör alá tért. Múltunkat vallom és vállalom, mint egykori teljesítményt, de nem mint mai programot. Ha az utóbbit tenném, ez történelemellenes állásfoglalás lenne. A szocializmust népünk végleges életformájának tartom: a népiségnek ma ez az értelme. Természetesen, a múlt minden érdemes népi értékeit és hagyományait ebbe a most keletkező szélesebb, új népiségbe kell mentenünk.

— A „nép" fogalmát mindig általánosságban használja. Változatlanul csak a parasztságot tartja a „nép"-nek?

— Századunk, az ipari forradalom százada. És élcsapata az ipari munkásság. Mi valamikor parasztforradalmat reméltünk, a történelem megcáfolta ezt. Talán magyarázza állásfoglalásunkat, hogy az ország lakosságának többségét akkor a parasztság alkotta, sőt a proletariátus többségét is. De miért foglalkozom ma is elsősorban a parasztság kérdéseivel? Ez távolról sem jelent parasztsovinizmust vagy elfogultságot, hanem ennek a rétegnek a múltját ismerem a legjobban, és azt hiszem, a most keletkező és még válságokkal küzdő szocialista falunak van a legtöbb szüksége segítségre. Azt szeretném, ha a mai parasztság a szocialista nemzet méltó és teljes mértékben megbecsült tagjává válnék. És hiszem is, hogy ez egyhamar bekövetkezik. Itt még megemlítek egy óhajt: váljék a termelőszövetkezet a szocialista társadalom édesgyermekévé. A paraszti munka nyerjen teljes megbecsülést, a parasztok megérdemlik ezt. Sok szó folyt a közelmúltban arról, hogy a szövetkezeti tagok vontatottan dolgoznak. Ma éppen az ellenkezőjét tapasztalom. Nagyon komoly munkalendülettel találkozom mindenfelé.

Illúziók, kritika, önkritika

— Múltbeli felfogását több kérdésben megcáfolta az idő, úgy is mondhatnám, hogy a történelem. Mennyiben vállalja ezeket a korrekciókat?

— Pontosan a századforduló idején születtem, diákkorom még a Ferenc József-i korszakban telt. Minden ember szükségszerűen sokféle hordalékot is hoz magával, az is megesett, ilyen viharzó korban, hogy önmagunkkal kerültünk szembe. De annyit nyugodt lelkiismerettel elmondhatok, hogy szüntelenül harcoltam önmagammal, jobbik önmagamért. És magammal szemben vagyok a legszigorúbb. Újabb írásaim, azt hiszem, bizonyságok erre. S talán az utókor megállapítja majd, hogy nem kerültem el a tisztítótűz szenvedéseit. Azt hiszem, az a helyénvaló, ha önmagunk revíziójáról művekkel teszünk tanúságot — nem pedig fogadkozásokkal. Ilyen múltamat bíráló és értékelő könyv a *Szabadcsapat*. Számos régi illúziómmal számoltam le és úgy érzem, kritikusaim ezt nem méltányolták eléggé. Emellett olyan kifogások is hangzottak, melyeket nem tudok elfogadni. Szememre vetették, hogy egyesek bírálatánál életük bizonyos intimitásait is feltárom. Akadt, aki ezt „pletykának" minősítette. Nos, ha ezt az álláspontot elfogadjuk, a magyar irodalom jelentős része fölött törünk pálcát. Példák özönét hozhatnám, de csupán egyre szorítkozom. Mikszáth Különös házasságára. A tárgyra vonatkozó periratok pontosan az ellenkezőjét mondják, mint a regény. Mikszáth a Bernáth család által gyűjtött „pletykaanyagot" dolgozta fel. Mégis regényét tartom hitelesnek, nem pedig az okiratokat. Mert az az úgynevezett „pletykaanyag" a jellemző a klerikalizmusra. Ezek a „mende-mondák" képviselik a közvélemény ítéletét. Ha egy személyiséget jellemzünk, mégpedig regényszerűen, nem hallgathatjuk el azokat az intimitásokat, melyek pályáját, esetleg annak tragikumát segítenek megvilágítani. Csupán annyi intimitást használtam fel, amennyi egy-egy személyiség jellemzéséhez szükséges volt. Sohase léptem túl ezt a határt. Így például Szabó Dezső jellemzésénél hallatlanul érdekes sztorik tömegét mellőztem, mivel drámájának megértéséhez nem voltak fontosak.

— Irodalomtörténetének átdolgozására, módosítására nem gondol?

— Esztendőkkel ezelőtt szó volt a *Régi magyarság* újra kiadásáról. Nem annyira irodalomtörténetként, hanem inkább írói arcképek sorozataként. Át is dolgoztam, bővítettem, de a terv meghiúsult. Föladatomnak vélem, hogy mind a három kötetet ilyen értelemben átdolgozzam.

Lapunk múlt heti számában Bolmányi Ferenc rajza nyomdatechnikai okokból hibásan jelent meg; helyreigazításul közöljük a rajz kicsinyített mását.

Új művek

— Tervei?

— Jelenleg kuruc trilógiám második részén dolgozom. Mint az első kötetben, most is rejtelmes történelmünket igyekszem feltárni és az úgynevezett kis-hősöknek, ezáltal pedig a nép történelmi szerepének emberi nagyságát szeretném megmutatni. Folytatni kívánom életregényemet is. Változatlanul érdekel, mint már említettem, a szociográfia, de az esszé is. Kortársaim életművének ábrázolásáról van szó, néhány már megjelent, de sokkal adós vagyok. Meg akarom rajzolni Tersánszky. Szabó Pál, Illés Endre, Illyés Gyula, Sinka István és a többiek portréját.

— Készen áll két kisregényem: a *Krisztinavárosi történet* és a *Vidéki éjszakák*. Másik kettő félig kész állapotban leledzik. De gondoljunk a modellek lázadására. Ha típust alkotunk, abban sokan önmagukra ismernek, ez együtt jár a típusalkotással. Ám nálunk ugyanakkor rengetegen meg is sértődnek. Ez a régi „sérelmi magyarságnak" egy „korszerű" változata. Csupán az író nem sértődhet meg, bármit írnak is róla. Úgy érzem, foglalkoznom kell éppen itt még egy jelenséggel: az egyre inkább elhatalmasodó prüdériával. Az erkölcsbírák elszaporodtak, akár a tenger fövénye és az Erosz, a világ éltetője, egyre inkább kiszorul az irodalomból. Holott az Erosz egészsége érdekében elfajulásaival is foglalkoznunk kell. A nagy mesterek minden időben így cselekedtek, lásd például Balzacot. Novelláim erotikáját annak idején kifogásolták, most pedig egy igen művelt és nagyrabecsült barátom éppen az erotikát hiányolja írásaimból. Azt hiszem, az irodalom érdekében minden emberi dologról nyíltan, de ugyanakkor felelősen kell beszélnünk.

— Hát sok a tervem, de sajnos, az idő kevés. Ezért jóformán minden időmet a munkának szentelem. Itt talán szólanom kell arról, hogy milyen a viszonyom az öregséggel. Nem tartozom azok közé, akik öregségükben az ifjúságot kergetik, mivel tudom ennek a kísérletnek a reménytelenségét, és komikumát is látom. Nyugodjunk meg, az öregség igen érdemes emberi állapot. Forrón szorítom az élet kezét, de maradék erőim teljességét a munkára koncentrálom. Ilyen fokú koncentrálás pedig csakis az öreg korban lehetséges. Arra törekszem, hogy napjaim a munka jegyében teljenek, és csak annyit kérek a sorstól, hogy a toll az utolsó percben hulljon ki a kezemből.

Erki Edit

BÁRÁNY TAMÁS:

Beérkezés

A költő jókedvűen ébredt; az ember mindig jókedvű, ha történik vele valami. Vele ma például az történik, hogy legújabb verseskötetének kéziratát beviszi a kiadónak. Fél tízre elmegy Margitkához, aki márá ígérte a teljes kézirat gondos legépelését, hóna alá csapja a paksamétát, és tizenegykor felmegy a kiadóhoz; a lektor már várja.

Enyhe bizsergést érzett a gyomorszája tájékán, s amíg borotválkozott, mindegyre azon tűnődött, miért bánik olyan fukaron a naptár a pirosbetűs ünnepekkel. Ez a nap például egyszerű feketével van nyomva — holott ennél pirosabb piros ünnep egész évben nem lesz! A karácsony ehhez kutyafüle... Ki is kellene javítani a naptárt. Az áll benne: Emőd napja. Hogyhogy Emőd? Ez nem Emőd — ez a Kötetleadás Napja!

Korábban ért a kiadóhoz, mint tervezte. Margitka nem volt otthon, az édesanyjától vette át a kéziratot, három példányban. Begyömködte táskájába a három dossziét, s már szaladt is; fél tizenegykor ért a kiadó háza elé. Az épület sarkán kávéház tükörablakai hívogattak; s mert volt még kis ideje, befordult a pörgőajtón.

Az első asztalnál Holárik ült, a sleppjével. Barátságosan odabiccentett nekik, és nyugtázta a szintúgy barátságos visszabiccentéseket. A második asztalnál Berente vitte a szót; amikor őt meglátta, felugrott, átölelte, két oldalról megcsókolta. (A többit ő veregette hátba, barátian; ez volt a rangsor.)

— Ülj le! — szólt lelkesen Berente.

Megemelte táskáját; arca ragyogott, ahogy nemet intett.

— Külön ülök. Át kell néznem... a kötetem kézirata.

— Az más — lehelte Berente. Megint megcsókolta, meghatottan, s mintegy áldást osztva intett. — Menj csak!

A harmadik asztalnál Spányikék ültek. Tartózkodóan bólintott felé jük, de legtöbbjük észre sem vette. Spányik pillája megrebbent; ha akarta, vehette éppen üdvözlésnek is. Spányikék utálják, lenézik, megvetik, tudja jól. Spányikék szerint nemcsak tehetségtelen, nemcsak realista, de ráadásul naturalista is. Nincs vele mit kezdeni.

Elcsapolt mellettük, a megritkult, jéghideg sarki levegőben, beljebb ment. Kávét kért, előhúzta táskájából az első példány dossziéját és belelapozott. Ekkor lépett oda hozzá Hertelendi, a Valamint című hetilap egyik szerkesztője.

— Nincs egy jó versed? — kérdezte, ahogy kezet nyújtott.

— Most viszem fel az új kötetem... — mondta jelentősen.

— Na — bökött rá Hertelendi —, hát abból adj valamit.

Benyúlt a táskájába, felnyitotta a harmadik másolat dossziéját, s kihúzta a legutolsó lapot. Ez a vers mostanában készült, a kötet nagy, mindent összegező záróakkordjául. Sokat, nagyon sokat vár tőle: a szíve, a vére, a lelke van benne.

— Tessék — mondta az izgalomtól rekedten, s átadta a papírt. — Azt hiszem, a legjobb, amit valaha írtam.

— Igen? — kérdezte Hertelendi, s már csúsztatta is táskájába a kéziratot. — Köszi. Igaz, hányadik köteted is lesz ez?

— Az ötödik — mondta ragyogva, aztán azt kérdezte, mintegy mellékesen: — És ezt mikor hozzátok?

— Talán már a jövő héten — nyújtotta kezét a másik. — Szűkiben vagyunk a jó versnek. Na, szevasz.

— Szervusz — mondta melegen, s kavargatni kezdte kávéját. Tekintete Spányikék asztala felé kalandozott, s azon tűnődött: vajon a híresek, a modernek, a költészet felkentjei mit szólnak majd ehhez a verséhez?

Amikor pillantásuk találkozott, Spányik elfordult. Órájára nézett, fizetett, s ment fel a kiadóhoz.

★

A következő hét péntekén izgatottan vette meg a lapot, s egy hétpróbás vizsla szimatával forgata végig. Igen, itt van: BARNAI ZSOLT ÚJ VERSE. Hát ami azt illeti, megadják a módját... Ez a Hertelendi — legalább ez! — mégiscsak tudja, hogy ki ő! Az ördögét, de miért változtatták meg a címet? Ezt kikéri magának — hogy a megkérdezése nélkül... No, nézzük!

Ezt olvasta:

BARNAI ZSOLT ÚJ VERSE

TARTALOM...

Mindig előre
Szélverte fák
Az életben sosem
Már nélküled és általad
Hajnal, te fénylő égi ív
Búcsúzom is
Évvégi számvetés
Ezüst derengés
Fenyők, fenyők, ti jegenyefenyők
Végül is, bukva is
Gerlék a tág egekben
Körülfont már az éj
Gyerünk, gyerünk
Szilvafa, régi pusztán
Ez még itt mind kevés
Estefelé
Alázat, hívlak
Parttalan kiáltás
Csak most maradj velem
Sorsom sarkcsillaga, te messzi koszorú
Kútkáva, árva sajtár
Tejutak vándora
Gyökértelen, reménytelen
A holdnak ujja sugaras
Zengj, néma zeneszó,
Didergő éji lélek: lelkem
Tartalom...

Reszkető kezéből csaknem kihullott a papír; az újságárustól egyenesen a sarki telefonhoz rohant. Hertelendit hívta. Olyan dúlt volt, hogy alig tudott beszélni. Nyomban találkozni akart vele, de a szerkesztő ma már nem ér rá. Jó, akkor holnap, valami semleges helyen. Hertelendinek csak az irodalmi kávéház jó, ott van dolga. Jó, akkor az irodalmi kávéházban. De pontosan!

★

Földre sütött szemmel lép be a forgóajtón, s lapos pillantást vet körös-körül. Mintha csak hajó fedélzetén állna, s lágyan, emelyítően ringana alatta a tenger. Szeretne elsüllyedni; úgy érzi, minden szem rámered. De hát nincs mit csinálni... Mindenkihez csak nem mehet oda, hogy kérlek, tévedés volt, a tartalomjegyzéket szedték ki a „Didergő éji lélek: lelkem" helyett... Hogy Margitka, amilyen tüchtig, kéretlenül is írt tartalomjegyzéket, s ezt halászta ki vak ujja a dosszié legvégéről, amikor Hertelendi kéziratot kért, s ő a didergő éji lelkét kereste... Ezt az egész tragédiát csak a helyreigazító nyilatkozat teheti jóvá, a jövő számban... Hisz épp ezt készül megbeszélni Hertelendivel; bár az ügy nekik sem lesz kellemes... De meg kell lennie, hiába. Úristen, de messze van még jövő péntek!

Elmegy az első asztal mellett. Holárik biccent, mint máskor is: úgy látszik, nem olvasta a verset. Lehet, hogy mégis van isten? Berente nincs itt... Micsoda szerencse, te jóságos ég!

A harmadik asztal mellett akar eliszkolni: még fejét is behúzza. De Spányik felugrik, ahogy meglátja, s széles mosollyal int neki:

— Gyere, gyere! Éppen a versedről beszélünk! — Karonfogja, odavezeti az asztalukhoz. — Látod, tudsz te... Kitűnő az asszociációs készséged, épp erről beszéltünk! És a hangulatteremtő erőd! Atmoszféra, atmoszféra! Döbbenetes! — Ránéz, fejét csóválja. — Csak azt nem értem, mi az ördögnek kellett neked évekig konzervatívoskodnod? Aki így tud...

— Komoly! — nyújtja kezét Smideg. — És modern, abszolút modern! Tudatalatti! Csak gratulálhatok, pajtás!

Tutay is vigyorog, fülig szájjal.

— Már-már huszonegyedik század! Telitalálat, bele a vén salabakterek pofájába! Csak egyről kell még leszoknod, papa: hagyd a fenébe a sorok elején a nagybetűket. Nem vagy te Arany János!

KÁROLY AMY:

Freskó

Február vágtató lovait korbácsolja a szél
ki elől menekülnek lovak és lovasok?
almásszürkék, deresek nyaka futtában hátra fordul
lovasok rövid mentéje lobog.
Fölöttük fenyegető címerállatok függnek az
égről, bojtos farkú oroszlán vicsorit
bölények és kétfejű sasok, és sellő-keblű
kígyó tekereg, s paták és harapások alatt
rózsás fülű kis nyúl zokog.

Angol nyelv

Ó édes nyelv, bemártva mézbe, borsba, sörbe, habba!
Ó fogható és mégis foghatatlan
pisztráng, izom, olaj, illat és manna
és hableány és tűzijáték-rózsa
e birkafaggyútól sikos szavakban.

Rátkay Endre: Szerelmespár

NAPLÓ

TILALMAS SZAVAK

A múlt hónapban félfüllel kaptam el a rádióból ezt a két nyilatkozatfoszlányt: „És akkor másnap a főmérnök irombán letolt bennünket, amiért bírálni merészeltük..." — üzemi dolgozó szavai lehettek ezek.

„Olyan boldog voltam, hogy könnyeztem, amikor a fiamat megláttam az avatandó tisztek tömkelegében." — Ezt meg egy anya mondta, aki fia avatására emlékezett.

Anyanyelvünk fejlődik: szavakat teremt, más szavakat elkoptat és megőröl. S ki siránkozik egy-egy jelentés pusztulá- élők alig is gondot, a hátra megy , de leginik ők kárát k.
yekről sze- . A haszna-
gondolkodá- nság fogal- ejteni vagy
az életfunk- rodalom is- n tabu-szaokán, ha- elhasználó- uely szókép sét, esetleg sből a má-
abban hasz- ek, mégsem öket.
ott, banális ltozás korá- lalma miatt

Az iromba szótól, melyet gyermekkoromban a kendermagos tyúkok megkülönböztetésére használtunk, mostanában óvakodnom muszáj, mert egyre-másra otromba lett belőle, sőt mint fennebb idéztem, most már a bírálaton feldühödött goromba főmérnök is irombán tolja le a dolgozókat, holott ezt csak millpoen, azaz ezerpontos öltönyben tehetné meg, amely a kendermagossal textilmintában egyenértékű.

Sajnálom az ildomos szót is, bár jól megvagyok nélküle. Fiatal, jóalakú nők mögött hallom mondani, nyilván jóidomúnak tartja a szép nőt, aki mondja. Vagy hogyha kisebbecskékre, gyermetegebb lányokra és fiúkra alkalmazzák dicsérőleg, akkor jómodorukat, illedelmes maguktartását akarják dicsérni az ildomos szóval, nem pedig okosságukat.

Mindig is gyanús volt nekem a tömkeleg szó, de mostani népszerűségére számítani soha nem mertem volna — nagy csomó, nagy halom, nagy tömeg, vagy egyszerűen sokaság jelentéssel. Nyilvánvaló, hogy a szó első tagjának alakja téveszti meg gyakori használóit. Am a keleg semmit sem jelenthet számukra, aminthogy én sem tudok egyebet kihámozni belőle, legfeljebb púpot, daganatot, tehát valami kelés-félét. Holott a kifejezés XVIII—XIX. századi használatában teljes bizonyossággal útvesztőnek, labirintusnak kell értenünk a tömkeleget. Nem tehetek mást, kerülöm.

Óvakodom a lövegtől is. Barátom, volt tűzér, sasként szokott lecsapni katonai vonatkozású írásaimra, keresi szövegemben a tüzérség bevetésének alkalmait, mert tudja, hogy négy író közül hármat tetten érhet tüzérségi tudatlanságon. Felújjongott minap, amikor tarack-üteg kezdett manőverezni regényem egyik oldalán. Tudta, a következőn a lövegre is sor kerül. S oly diadalmasan nyerített fel, amint lapozott, magam is meginogtam, s már készültem, hogy mindent a korrektorok makacs retusáló kedvére háritok. Nem voltál tüzér, biztosan te sem ismered a szó jelentését — fenyegetett barátom — tüzérolvasóm. Szerencsém volt: helyén, talpán állt a löveg. Pedig mentségemül hívhattam volna Tóth Árpádot is, aki szép versében aranylövegnek hasonlítja a napot. Tehát a kilőtt „golyót" a lövedéket nevezi lövegnek, pedig a tüzér-szaknyelvben az ágyú, s méginkább az ágyúcső az, amit lövegnek hívnak.

Sokat írtak már az ural szó szemünk láttára, fülünk hallatára módosuló jelentéséről is. Sietve megmondom, én a szónak régi, tehát urának elismer jelentését tartom szépnek és megőrzendőnek. S harcba szállnék azokkal, akik uralkodik értelmét népszerűsítik. Az ember azt remélné, hogy fegyver- és bajtársakat éppen a legilletékesebbek, a történészek közül várhat s milyen szomorúság, éppen egy őstörténeti műben olvasom: „Különösen az északi törzsek között gyakoriak voltak az ellentétek, s mindenik főnök önállóan uralta saját nemzetségét". Példám azért is meghökkentő, mert végül is kétértelmű! Azt hiszem, mellőznöm kell az uralt is.

A beavatottak mostanában nagyon értik a dörgést, aminek semmi értelme nincsen, hiszen dürgést kellene mondaniok. A dörgést és a dürgést az Értelmező Szótár is sajnos már egyenértékűnek regisztrálja, ilyképpen: (biz)érti, ismeri v. tudja a dolgát, ismeri, tudja vhol a járást, a szokásokat, vminek az (elintézési) módját; járatos, bennfentes; tudja mit kell tennie, hogy célját elérje.

Holott a dörgésnek ehhez, mindehhez semmi köze nincsen. Annál inkább a fajdkakasok párosodási hangjához! (Amelyről egyébként az Ért Sz. is tud, csak éppen nem veszi figyelembe!) A fajd, egyik legfinomabb húsú vadmadara földrészünknek, de roppant óvatos erdő- és bokorlakó szárnyas. Megközelítése közönséges időben lehetetlen. Csakis párzáskor vadászható, amikor a kakas dürrög. Szerelmi hangadása közben sem lát sem hall. Megközelítésére azokat a, hajnali pillanatokat kell kihasználni, amíg dürrög. Mikor elhallgat, a vadásznak is várakoznia kell. Ha egyetlen lépést tesz, az óvatos madár százméterekkel odébbáll! Aki avatott e titkok ismeretében, az érti a dürgést! Az hozzá juthat a finom húshoz!

Aki a dörgést érti, az legfeljebb a tüzelő tüzérütegek kaliberét tudja megállapítani. Mit ér vele?

„Fejlődik a nyelv" — írja Babits Mihály is egy harminc év előtti nyelv- és stílusvédő írásában — „mindenképpen fejlődik. Az a kérdés, rosszabbá vagy jobbá fejlődik-e. A fejlődést lehet befolyásolni s nem igaz, hogy a nyelvben minden fejlődés jó."

Ebben a cikében Babits a tűnik ige eredeti eltűnik jelentésének megőrzését követeli, azt, amelyből a tünemény, tünékeny szavak fakadnak s tiltakozik a feltűnik, szembe tűnik kifejezések ellen, amelyek lényegében hamisítják meg szavunkat.

Búsan állapítom meg, harcos kiáltásának harminc év alatt a köznyelvben úgyszólván semmi eredményét nem tapasztalom, s az írók is legtöbbrészt érzéketlenek maradtak B. M. segélykiáltása iránt.

Egyéb stíluspanaszok mellett két névvel megnevezett jeles írónk egy-egy szavát is tollára tűzte Babits. Ma is élő, immár Kossuth-díjas prózaírónkat azért rója meg, mert mintha helyett állandóan azt írja regényeiben: akárha. „Az ilyen csökönyösség szürkévé, szegénnyé gépesíti a nyelvet. Még rosszabb, ha egy finom esszéíró és franciás kultúrájú esztétikus valamely közkeletű fogalmat változatlanul mindig egy kedélyes ízű magyar népies szóval fejez ki. (Az illető, itt teljes név, aki egyébként nemzedékének legkitűnőbb stilisztáihoz tartozik, ha önmagáról beszél, mindig azt mondja: jómagam.)"

Érezzük a finomságokat? És harcolunk értük? Persze, hogy érezzük és bizony nem mindig harcolunk értük. Illetve jómagunk úgy harcolunk, hogy esetről-esetre meghátrálunk inkább egy-egy vitatott szó használata elől, hogy ne kerüljünk az előre-, vagy visszahömpölygő nyelv örvényeibe.

Cseres Tibor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kürthy Sándor

NÉPSZAVA
1965 NOV 2 8

1021

(Kürthy Sándor rajza)

A FIATALOK HELYZETE AZ ÜZEMEKBEN ÉS A MUNKÁSSZÁLLÁSOKON

A dolgozó fiatalok helyzetét vizsgálták különböző rosi szervek az üzemekben és a munkásszállásokon. N lapították, hogy a fiatalabb korosztályokhoz tartozó egy húszezer vidékről felkerült dolgozó a szálláshel rendezett körülmények között él, egészségügyi és kult ellátásuk kielégítő, keresetük havi 1200—1800 forint l mozog, s a szállásért, ágyneműhasználatért, fűtésért és gításért havonta 50—180 forintot fizetnek. A több helyütt meglevő zsúfoltság enyhítésére az érdekelt szaktárcák vetkező években további korszerű szállások építését zik, a fővárosi tanács pedig mintegy 2500-zal növeli lyek számát vállalatainak munkásszállóiban. A főváros kaügyi szervei a Szaktanács, a KISZ, a Vöröskereszt és szervezetek bevonásával az iparban, az építőiparban és reskedelemben dolgozó fiatalkorúak körülményeit is vi ták. A mintegy 7000 ifjúmunkás helyzetét tükröző adat kitűnik, hogy a vállalatok általában megtartják a korúakra vonatkozó munkaügyi rendelkezéseket.

— Csongrád megyei népfrontküldöttség utazott szombaton Szegedről társasgépkocsival Jugoszláviába a Jugoszláv Dolgozók Szocialista Szövetsége szabadkai bizottságának meghívására.

— Bächer Mihály goraművész kubai h versenykörútja sorá héten nagysikerű h versenyt adott Mata városában, majd a vannai egyetem amfi rumában aratott sike

— »KARÁCSONYI A DÉKBÉRLET«-et bocsát Országos Filharmónia. A deményezés új — a bé csinos ajándékformát nak (árfeltüntetés nél külső megjelenésükke méltó helyet foglalhatn egyéb karácsonyi ajánl között. A sorozat kitűnő certekből áll — első január 5-én kerül sor neakadémián.

— Örmény est

A Magyar—Szovjet Baráti Társaság székházában műsoros ünnepi estet rendeztek az Örmény SZSZK fennállásának 45. évfordulója alkalmából. Dr. Szalmási Pál egyetemi adjunktus ünnepi beszédében méltatta a 45 év előtti esemény történelmi jelentőségét és ismertette az Örmény SZSZK népének életét, fejlődését.

— JUGOSZLÁVIAI UTAZÁS címmel színes jugoszláv filmeket vetít vasárnap este 6 órakor az Erzsébetvárosi Művelődési Otthon (VII., Lenin körút 32). Du. 3 órakor gyermekek részére lesz filmvetítéssel egybekötött vetélkedő Ki tud többet Jugoszláviáról címmel.

— 210 000 DOLLÁ *cserélt gazdát Londo Frans Hals újonnan fedezett önarcképe. pet két évvel ezelőtt landiában 7 dolláré verezték el.*

— Több mint ezer tási javaslatot vezett a Lenin Kohászati Mű ben ebben az évber újítások ez évi haszn éri a 17 millió forint javaslattevők 60 száza a fizikai dolgozók kerül ki.

Virágzik a havasi boglárka

A soproni Lövérekben Polgár András kertjében —, minden évben egy kedves, különben az örök hó birodalmában honos virág, a havasi boglárka köszönti a telet. A más években csak december első felében kinyíló virág az idén a korai télhez alkalmazkodva, már most kinyitotta szirmait.

— Hódmezővásárhelyen szombaton nyitották meg Novotny Emil Róbert festőművész tárlatát.

A NEM ALVÁST A

Szombaton reggel 6 fejeződött az az 5 napig orvosok és pszichológus ébrenlét tanulmányozása akik hétfő reggel 6 óra a csehszlovák közvélem állnak. Tömegesen kapt a televízió több adásban rejtett kamerák révén kísérlet résztvevőit. A fi újságírók kérdéseire elm annyian átestek válásgo lektíva segítette őket ah Egyesek közülük a fára időnként alig tudták a különböztetni. A fáradt Baaufortova egyetemi h azt a külföldi tapasztalat tós nem alvást.

Színházak műsora

Vasárnap, november 28

Operaház: Diótörő (Ált. isk. bérl. II. sor., 2. előad., de. 11); Pelléas és Mélisande (R-bérl. 3. előad., 7). — Erkel Színház: Mária (Ált. isk. bérl. B-sor., 2. előad., de. 11); Aida (12. bérl. 3. előad., 7). — Nemzeti Színház: Az ember tragédiája (de. fél 11); Két nő közt (7). — Katona József Színház: Villámfénynél (du. fél 3); Kerti ünnepély (7). — Vígszínház: A Karamazov testvérek (S-bérl. 2. előad., du. fél 3); Közjáték Vichyben (fél 8). — Ódry Színpad: A nadrág (fél 8). — Madách Színház: Kispolgárok (du. fél 3); Yerma (fél 9). — Madách Kamara Színház: A bolond lány (fél 3 és fél 8). — József Attila Színház: Imádok férjhez menni (de. fél 11); Egérút (V. bérl., 1. előad., du. fél 3); Keménykalaposok (7). — Thália Színház: Riviéra (7). — Pesterzs Vasas Kultúrház: Montn re-i ibolya (a Főv. Ope színház vendégj., 7). — tók Színház (a Főv. Ope

A rádió

Vasárnap, november 2

KOSSUTH RÁDIÓ

6: H. Időj. 6.10: Zenés sor. 6.25: Hírd. 6.55: Műso 8: H. Időj. 8.10: Operettré 9: Édes anyanyelvünk. 9 Kíváncsiak Klubja. 9.51: várvány! 11.56: Műsorism 12: H. Időj. 12.15: Népi 12.45: Dezséry L. írá 13.55: Beethoven-zongora vek. 14.11: Tudományos h adó. 14.30: Magnósok, figy lem! 15: Juhász Ferenc ve seiből. 15.11: Palló Imre por réja. 16: H. Időj. 16.08: Hgl parádé. 17.07: Alkotóműhely

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1965 NOV 7

NÉPSZAVA

Kürthy Sándor

1021

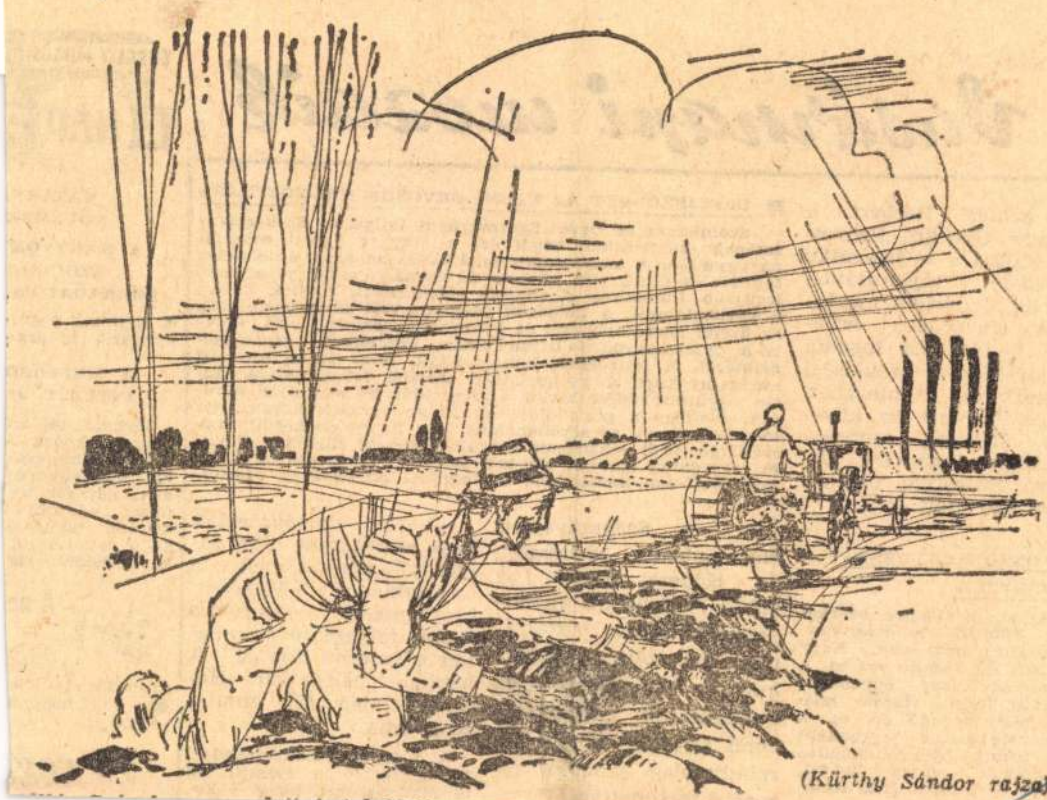

(Kürthy Sándor rajza)

Vasárnapi uozaik

— **Siklósi Norbert,** a Magyar Újságíró Szövetség főtitkára a jugoszláv szövetségi tájékoztatásügyi minisztérium meghívására Belgrádba érkezett. A főtitkárt fogadta Gustav Vlahov szövetségi tájékoztatási miniszter. Siklósi Norbert ezt követően Miodrag Avramoviccsal, a Jugoszláv Újságíró Szövetség főtitkárával folytatott tanácskozást.

■ **LOTTÓNYEREMÉNY-JEGYZÉK**

A 45. játékhétre beérkezett 5 726 727 lottószelvény. Öttalálatos nem volt. Négy találatot 83 fogadó ért el, a nyereményösszeg egyenként 51 747,50 forint. Három találatot 4330 fogadó ért el, a nyereményösszeg egyenként 445 forint. A kéttalálatos szelvények száma 124 683, ezekre egyenként 17,20 forintot fizetnek.

■ **BEFEJEZŐDÖTT AZ ÜZEMI ORVOSOK NAGYGYŰLÉSE**

Szombaton az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének székházában véget ért a magyar üzemi orvosok nagygyűlése. A háromnapos tanácskozáson nagy érdeklődés fogadta és élénk vita követte az üzemegészségügyi kutatás legújabb irányairól elhangzott előadásokat, többek között a zajártalomról, a dolgozók idegrendszeri megterheléséről, az üzemi gerontológiáról és gyártmányegészségügyről, vagyis a gyártmányok felhasználóinak, kezelőinek egészségvédelméről. A felszólalók hangoztatták, hogy az új kutatási eredményeknek a gyakorlatban történő felhasználása szoros együttműködést kíván a műszakiak és az üzemi orvosok, illetőleg a pszichológusok és az orvosok között. Rámutattak, hogy az alkoholizmus és a balesetek közötti összefüggésekről elhangzott megállapításokat illetékes állami és társadalmi szervek elé kell juttatni. Végül elhatározták, hogy 1966-ban nemzetközi üzemorvosi nagygyűlést rendeznek.

— **A Szépművészeti Múzeumban** szombaton dr. Köpeczi Béla, az MSZMP Központi Bizottsága kulturális osztályának vezetője nyitotta meg a »Francia festők Delacroix-tól Picassóig« című tárlatot, amely előreláthatólag január közepéig tart nyitva.

— **»Népi demokráciánk húsz esztendeje«** című pályázat nyerteseinek a Legújabbkori Történeti Múzeumban Gerelyes Endre főigazgató szombaton adta át a díjakat. A legjobb válaszokat Herendi Gábor III. gimnazista adta.

— **A KPM Autóközlekedési Vezérigazgatóság értesíti az utazóközönséget, hogy — ko-**

A NAP R

VASÁRNA
NOVEMBE
A NAGY OK
SZOCIALI
FORRADALOM

A Nap kel 6 óra
nyugszik 16 óra

A METEORO
INTÉZET JE

Várható időjár
estig: jobbára k
valószínűleg eső
rás idő, sokfelé
dők, egy-két he
tálás. Várható
nappali hőmérsé
6—10 fok között.
Budapestnél: 149

A na
—
hirde
szük
mert Rhodesia o
ban van, hogy S
szükség?

Jó reg

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kürthy Sándor

NÉPSZAVA

1965 DEC 18

1021

(Kürthy Sándor rajza)

Vasárnapi mozaik

■ **MAGYAR TALÁLMÁNY — OSZTRÁK GYÁRTMÁNY — AFRIKAI BÁNYÁBAN**

A napokban Marokkóba utazott Elekes András, a Bányászati Kutató Intézet főosztályvezetője, hogy egy ottani foszfátbányában előkészítse a magyar—osztrák együttműködéssel gyártott első bányakombájn, az F 6-os fejtő-rakodó gép üzembe helyezését. Mint ismeretes, a bécsi Österreichische Alpine-Montan Union cég megvásárolta a magyar szénbányákban már több mint tíz esztendeje kitűnően működő F 6-os bányagép gyártási jogát a tőkéspiacra. A gép iránt érdeklődő tőkésbányák között első volt az OCP marokkói foszfátbánya vállalat. A foszfátkitermelésre alkalmassá tett fejtő-rakodó gépet a marokkói bánya megvásárolta. Az Alpine-Montan magyar szakembereket kért fel, hogy az F 6-ost a marokkói foszfátbányában üzembe helyezzék, s megtanítsák kezelésére a bánya dolgozóit. Elekes András után néhány nap múlva útra kel Marokkóba több bányászati szakember is.

— **A Szakszervezetek Művelődési Házában** szombaton bemutatót tartottak az ország legjobb, különböző amatőr művészfesztiválokon díjat nyert táncegyüttesei. Az előadáson

Szóvá tesszük

»Boritték — papírból való, leragasztható nyílással ellátott burkolat« — így értelmezi az Értelmező Szótár a borítékot. Hát szó, ami szó, papírból van, az is színigazság, hogy nyílással

■ **LOTTÓNYEREMÉNY-JEGYZÉK**

Az 51. játékhétre beérkezett 6 038 704 darab lottószelvény. Öttalálatos szelvény nem volt. Négy találatot 18 fogadó ért el, a nyereményösszeg egyenként 251 612,50 forint. Három találatot 2407 fogadó ért el, nyereményösszegük egyenként 941,25 forint. A kéttalálatos szelvények száma 99 244, ezekre egyenként 22,81 forintot fizetnek.

■ **Árvízvédelmi töltés a Mura mentén**

Az országhatárt képező Letenye és Murakeresztúr közötti szakaszán —, évenként 2—3 alkalommal veszélyezteti áradással a part menti közsé-

GERGELY MIKLÓS:

A NAP REVÜJE

VASÁRNAP, DECEMBER 19.

A Nap kel 7 óra 28 perckor, nyugszik 15 óra 54 perckor.

A METEOROLÓGIAI INTÉZET JELENTI:

Várható időjárás vasárnap estig: erősen felhős, párás, helyenként ködös idő. Többfelé eső, északkeleten ónos eső. Mérsékelt, átmenetileg kissé megélénkülő szél. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet vasárnap délnyugaton plusz 5—plusz 9, északkeleten plusz 1—plusz 5 fok között. — A Duna Budapestnél: 338 cm.

Szeretettel köszöntjük névnapjukon PELÁGIA nevű kedves olvasóinkat.

A nap kérdése:

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kürthy Sándor
NÉPSZAVA
1966 MÁJ 5

Kürthy Sándor kiállítás

A művész neve bizonyára ismerős a Népszava olvasói előtt, hiszen gyakran láthatók rajzai, mint illusztrációk, vasárnapi számainkban. A Hazafias Népfront VI. kerületi székházában kiállított — nem illusztráció jellegű — képei nemcsak méretükben, de felfogásukban is merőben különböznek az ismerős rajzoktól.

A közelmúltban csaknem szó szerint ezt állapíthattuk meg Masznyik Iván grafikus- és festőművész kiállítása kapcsán, és úgy hiszem, nem tévedek, ha általánosságban is jellemzőnek látom, hogy képzőművészeink ma talán nagyobb mértékben, mint a korábbi években, további munkásságuk számára elengedhetetlennek találják a művészi szemlélet és formálásmód újabb vívmányainak elsajátítását. A két említett illusztrátor esetében — és talán nemcsak nálunk — viszont az a feltűnő, hogy legalábbis egyelőre munkásságukban kettéválik a nagyközönségnek szánt alkotás és a csupán ilyen ritka alkalmakkor nyilvánosságra kerülő kísérletezés.

Kürthy Sándor kiállított festményei és grafikái, ha nyomon követjük keletkezésük idejének és megoldási módjuknak összefüggését, határozott előrehaladást mutatnak a látványtól való elvonatkoztatás, az absztrakció irányában. Az 1962-ben készült »Kikötőn«-n még felismerhető a szín-élmény alapjául szolgáló látvány, a »Pillantás a magasból« (1964) vonalai és színfoltjai még térképillúziót keltenek. Az 1965-ből való »Szerkezet«, az 1966-os »Vörös és fekete« már semmiféle egyszer látott dologra nem emlékeztet, de még kompozíció, a szó hagyományos értelmében. A második teremben kiállított tanulmányok már technikai szempontból is újítást hoznak. Az egymásba csurgatott színek szeszélyes foltjainak kialakításában legalább annyi szerepe van a véletlen játékának, mint a tudatos alakításnak.

A képek általános jellemzője, hogy inkább csak felülethatásra törekszenek, nem pedig közlésre, ezért, ha a díszítményesség szándéka vonzó színegyütteseket hoz is létre, nem látjuk egyelőre világosan, hogyan valósul majd meg a kísérlet és a művészi alkotómunka szintézise. Ennek ígéretét, a gazdagodott eszközök és a tartalmi igény együttes jelenlétét leginkább a »Fekete király« című kép mutatja a legújabb művek közül. *(havas)*

oldal hadsere
gába esett. E
gon ezt a köz
ságíró kérdés
AP hírügynöl
se szerint fel
ban, hogy a
kormány két
mes hallgatásba burkolózott a laoszi hadműveleteket illetően. Amerikai gépek — ez eddig is nyílt titok volt — évek óta rendszeresen bombázzák és lövik a Laoszi Hazafias Front fegyveres erői által ellenőrzött területeket, azzal, hogy »akadályozzák a dél-vietnami partizánok utánpótlását«.

Az elmúlt 24 óra alatt az amerikai haditengerészet vadászbombázói ismét támadták a Vietnami Demokratikus Köztársaságot, de az alacsony felhőzet, a továbbra is rossz látási viszonyok miatt kisebb mértékben, mint szokták. A támadó gépek

A fogyasz elmondotta, hogy az amerikai imperialisták diverzánsokat, kémeket dobnak át a demokratikus Vietnamba azzal a feladattal, hogy dezorganizálják a hátországot és akadályokat gördítsenek a szocialista építés útjába.

A *Sydney* nevű ausztráliai csapatszállító hajó szerdán horgonyt vetett a dél-vietnami Vung Tau kikötőjében és partra szállított *egy 4500 főnyi ausztráliai harci különítményt.* A katonákat a dél-vietnami háborúban vetik be.

A bangkoki rádió szerdán közleményt ismertetett, amely szerint *a thaiföldi kormány katonai segítséget nyújt a dél-vietnami kormánynak a partizánok ellen viselt háborúban.* Thaiföld egy katonai szállítóhajót, egy őrhajót és két C—123-as típusú csapatszállító repülőgépet küld, eleget téve a saigoni kormány kérésének.

Nixon volt amerikai alelnök kedden, a Texas állambeli Houstonban sajtóértekezletet tartott. Ezen követelte, hogy az amerikai légi haderő terjessze ki a VDK bombázását és Haiphong térségét is vonja be támadásainak kö-
zetébe.

-magyar együtt működés

teljes szükségletét kielégítő gyártás kifejlesztésére. A *Chloramphenicol, PAS—Na, B_{12}-vitamin, Amprólium* gyártására például Magyarország rendezkedik be, a *salicilsav, acetilszalicilsav, K_3-vitamin* és a *Ca-panthotenat* gyártására Lengyelország épít kapacitást.

A két ország szakértői megállapodtak a gyógyszeripari trösztök közvetlen műszaki-tudományos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kürthy Sándor

MAGYAR NEMZET

1966 MÁJ 31

1

1021

KÉT KIÁLLÍTÁS

Kürthy Sándor képei

Kürthy Sándor festőművész képeiből rendezett kiállítást a Népköztársaság útján levő klubjában a *Hazafias Népfront VI. kerületi bizottsága*, amely immár hagyományszerűen hivatásának tekinti a képzőművészek támogatását, a bemutatkozási lehetőségek biztosítását.

Kürthy Sándor kiállítása a hazai avantgarde képzőművészet fejlődésébe enged bepillantani. A képek a festő munkásságának négy évét (1962—66) ölelik fel. Formai fejlődésük a színek lírai hatásainak egyre erősebb érvényre juttatásának irányába halad, az asszociatív tartalommal is töltött *Kikötőtől* a legújabb *Vörös és feketéig* és a *Tanulmányok* sorozatáig.

kot letartóztattak.

on erőlteti
elfegyverzését

ad, de Rusk nem

légelhárító fegyverek, valamint a tengeralattjárókról kilőtt nukleáris rakéták« és hajlandóságot mutat az erre vonatkozó javaslatok elfogadására.

Az amerikai sajtó utal arra, hogy Washington egyelőre nem tett újabb lépéseket a nyugatnémet nukleáris igények kielégítésére, azonban az úgynevezett *McNamara*-bizottság — az Egyesült Államok, Anglia, Nyugat-Németország, Olaszország és Törökország

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kürthy Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 SZEP 9

1021

Prága. Kürthy Sándor útirajzaiból

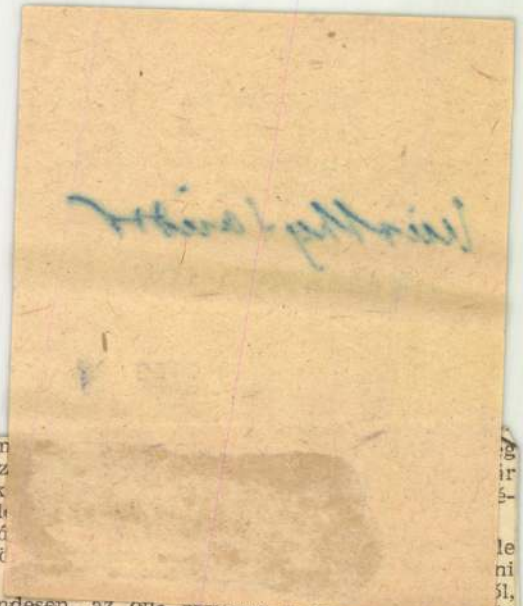

lamelyik másik élőlényével. En
év alatt végigcsinálom az egész
kem a paleolit, a neolit, a rézk
ban van. Mi a csudának kell
évezredek? Le a fáról, föl a ló
föl az autóra, le az autóról, fö
Ez csak egyszerű?

— Hát igen — szólott csendesen, az önbeismerés rokonszenves és tudományos formáját alkalmazva a Természet —, azt hiszem, Önnek van igaza, Ofesszor. Én tévedtem.

A Természet egy szerény naplemente és néhány milliárd csillagocska alkalmazásával finoman, önkritikusan háttérbe vonult, hogy ne zavarja okvetetlenkedésével Ofesszor Béla köreit.

Ofesszor gyanakodva nézett körül. Úgy érezte, hogy üldözik. Szája szélén fanyar mosoly jelent meg, szíve összeszorult. Magára zárta kis házikója ajtaját, s a megbántott ember halk mélabújával kiült a házikó barokk erkélyére, és nézte, nézte a csillagokat. Aztán hirtelen megéhezett, hát elővett egy almát és falatozáshoz látott.

Előbb azonban meghámozta az ízektől súlyos kerek gyümölcsöt, úgy hántva le róla a piros héjat, ahogyan a végtelenről szokta lehámozni a titkokat az éj unalmas óráiban.

mellette a [illegible] te a két galgahévizi öreg, kosaraik letéve a szék mellé. Az egyik hivatalos ember próbálta őket rábeszélni, hogy azokat a kosarakat tán a folyosón lehetne hagyni, de mintha karjukra nőtt volna, szorongatták, abban van a hazai is, jól bepogácsáztak belőle az imént, a minisztériumban, mert persze reggelizni egyikük se tudott odahaza az izgalomtól. Az ajtó mellett álló őrség mozdulatlan arccal nézi ezt a furcsa kosaras menetet, ugyanígy kezdte a liftes bácsi is, de őt szerencsére nem köti katonai fegyelem, mire felröpítette az asszonyokat az emeletre, már akkorákat kacagott, velük együtt, zengett tőle az

1965 ÁPR

1021

László Anna:

A szavak mögött...

(Kürthy Sándor rajza)

A fiú még nem nősült meg, a konyhából nyíló, egyébként kellemes szobájában függetlenül élt.

Barátságosan, tisztelettudóan köszönt, átnyújtott egy kenőcsös tégelyt és máris magára csukta volna az ajtót. A szülők nem tudtak leszokni a konyháról, s ennek megvolt az a haszna, hogy mégiscsak elég gyakran találkoztak Kálmánnal.

Az anya ma délután szomszédolt, ez sűrűn történt. Muszáj — szokta mondani —, a férjem és a fiam mellett magyarul is elfelejtenék. Az apa újságot olvasott a régimódi tűzhelynél. »Estig el lesz vele« — gondolta Orsai Kálmán. Egy-egy cikk után magában elmélkedett rendszerint és kétszer-háromszor annyi időt töltött vele, mint mások.

— Jó kenőcs — szólt az apa és máris bedörzsölte vele hússzínű, repedezett kezét.

»Ahányszor azt ajánlottam, viseljen kesztyűt, mindig egyformán válaszolt: — Kesztyűben, az nem munka! Fontoskodik, de valahogy nem bosszantóan, inkább mosolyogni kell rajta.«

— Ma közölték, hogy még elsejéig... aztán elsejétől nyugdíj...

Kálmán már a szobája kilincsét fogta. Visszafordult. S bár csak a szék szélére, ideiglenesen, de le is ült a konyhában. Sejtette, hogy az öreg harcos, úgy a saját kisvilága méreteiben, fontos eseménnyel számol.

— Örülök, apa. Legalább pihensz végre.

»Kálmán belső dolgait mi, az asszonnyal már régóta nem követhetjük. Azt hiszem, gubancosak — tűnődött az apa. — Ő az enyémeket néhány szóra csökkenti. *Örülök, pihensz — ennyi, kész.*«

Orsai Péter nem örült. Elfáradt, de nem pihenésre vágyott, hanem a régi erejére. Évtizedekig semmi baja nem volt az emeletekkel, sem a lejtős, hegyi utcákkal. Sőt, tavaszonként a hegyi utcácskák még külön jókedvre is derítették. Elképzelte a gyáriakat, meg a tisztviselőket a télies falak között, amint követelőzik bennük a tavaszi csavargó és el-elfullasztják őket a kóbor sóvárgások. Míg Orsai Péter szabadon sétálgathat a kibomlott fák alatt. Nyakában a leveles tarisznya észrevétlen, súlyát a fűszagú levegő elfújja tőle. Télen néha jég fedte az egész körzetet, s naphosszat óvakodni kellett a lábtöréstől. Kimerítően védekezett órákon át, de ha egy foglalkozásban semmi kockázat nincs, akkor folytatni sem érdemes.

— Üres lesz itthon — mondta az apa.

— Üres? — kérdezte a fiú. — Mihez képest?

Orsai Péter lekicsinylést hallott a kérdésből. S mindjárt a szokott szorongás társult hozzá. Öreg, s már gyógyíthatatlan fogyatékossága volt, hogy nem tudta magát megmagyarázni. A szívbajos Botka jutott eszébe. Trombózisa után, félig gyógyultan is a mentők hozták haza a kórházból. Hordágyon vitték a manzardjába, nem járhatott lépcsőt. Botkáék kapkodva kerestek földszintes cserelakást. Hónapokig reménytelennek látszott az ügy. Akkor Orsai Péter ahány földszintes lakásba levelet adott be, annyinak az ajtajában jegyezte meg, hogy lenne egy amúgy tágas manzard, csuda szép kilátással. Így valósult meg a csere, a felek kölcsönös megelégedésére.

— Ismertem a környéket — mondta az apa.

— Ezután se szaladnak el az ismerőseid — felelt a fiú.

Orsai Kálmánhoz nagyobbrészt törzsközönség járt a belvárosi patikába. Nem tudott róluk semmit azonkívül, hogy az egyik fejfájós, a másik meg epebajos. Nem kedvelte a felfelbukkanó arcukat, éppen mert se ismerősök nem voltak, se ismeretlenek. Zárt dobozok. Azt sugallták, hogy ki sem nyithatók. S ha zárt dobozok, inkább mindig mások legyenek. Az újak bekapcsoltak egy-egy másodpercnyi érdeklődést. Kálmán jobban szerette az alkalomszerűen betévedőket.

— Eddig tudtam róluk — mondta az apa.

— Meg is unhattad őket.

Az apa Rigó Máriára gondolt. Rigó Mária harmincöt éves elmúlt, negyven még nincsen és kendőket fest otthon. Rigó Mária tavaly vagy három hónapig minden délben az előszoba ajtaja mögött állt. Az ajtó nyitható üvegablakán áttetszett az arca. A lélegzetét is hallotta, amint elhaladt előtte a folyosón. Nem, mégsem állt ott minden délben. Néha nem bírta tovább — kiszaladt a lépcsőházba. Áthajolt a korláton, úgy leste Orsai Pétert. A várakozás dobolt benne, a vonásait is eltorzította. Aztán Orsai átadott egy levelezőlapot »Teréz néni« aláírással, vagy a telefonszámlát, vagy egy könyv-prospektust és Mária mosolyogva köszönte meg. A teljes látszatra képtelen volt vigyázni — a látszat törmelékét óvta. Néha rátapadt a szeme a levél-kötegre és meg nem állta, hogy ne kérdezze kedélyeskedve: »Bécsi levél sehol?« Egy csinos, még kívánatos nő három hónapig minden délben megalázta magát és nem lehetett rajta segíteni. Három hónap múlva levél jött Bécsből. Aznap Orsai Péter megváltoztatta szokott útirányát, Rigó Mária utcájában kezdte. Be kellett csengetni hozzá a korai időben. Rigó Mária hirtelenjében elveszítette a fejét, arconcsókolta őt. Aztán elutazott és fél évig Bécsben maradt. Aztán újra itthon: kislányt szült, házasságon kívül. De ez az utóbbi körülmény nem bántja Rigó Máriát.

— Miért nem válaszolsz, apa? Igaz vagy sem, hogy megunhattad őket?!

— Szeretem, hogy mindenfelől köszöngetnek, mindenfelé köszöngetek.

»Öncsaló — gondolta a fiú —, mint oly sokan mások is. Szánalmas fogódzót talált szegény. Ő *köszönni* szeret. Hogyan érthetné meg, mennyire utálom a patikát. El is kell titkolnom élete végéig. Túlságosan sokat áldozott rám, és azt hiszi: a patika a mennyország. Soha fel nem fogná, milyen fakó és pici környezet. A tettek és izgalmak lehetősége is hiányzik. Apa egyszer bejött hozzám. Szinte megrendítette a fehér köpenyem és az üzlet hús jószaga. Én tenni akartam! Amikor kamaszkoromban tengeri hajó kapitányának képzeltem magam, abban több volt a valódi töltés, mint a mások játékaiban. Közhely-vágyaimban is energiák duzzadtak. Bekerültem a sodrásba, nem válogathattam. Elkapott egy hullám és úgy csapott partra, hogy nem lehettem más, mint gyógyszerész. Apa azt hiszi: nincs ennél szebb, kitüntetőbb és élvezetesebb foglalkozás.«

»Soha nem ültem le közben — gondolta az apa — és majd ezt tanácsolom az utódomnak is. Kiterjedt a körzet és hegyi. Ha leül az ember közben, túlságosan érzi a lábát és a szívét. Nyugdíjosztáskor, elseje körül, karácsonykor és húsvétkor... De, ha a reggeli tempót tartja egyenletesen, nem is gondol a testével. Sok nyugdíjas majdnem úgy várja a pénzt, mint Rigó Mária a bécsi levelet. Karácsonykor, esküvő után vagy más fordulónál ömlik az üdvözlőlap, a dísztávirat. Ettől mindenegyes szempár felvillan. Még a keserűeket is boldogítja egy pillanatra a bőség. Az embereké.«

— Nyugodtan pihenhetsz, apa, megtetted a magadét.

— Az soha sincsen befejezve.

»Mi nincs befejezve, Allah az égben?! Én csak valami szépen hangzót akartam mondani neki, hadd örüljön. Erre ő komolyan veszi! Gyerekkoromban természetes volt, hogy apa postás. Több felfoghatatlannal találkoztam, mint érthetővel, de az a legtermészetesebb volt, hogy apa postás. Mert postás. Később éppen ezt értettem legkevésbé. Máig megfejthetetlen: micsoda képességgel vonszolja magát végig valaki az örökké egyforma életén. Elégedetten. Tizenkettőkor Kissék ajtaja előtt... negyedegykor Nagyék ajtaja előtt... félegykor Kovácsék ajtaja előtt... és háromnegyed egykor Szabóék ajtaja előtt... Napnap után, évtizedeken át. Ha én arra gondolok a pultomnál, hogy tíz év múlva ugyanitt, ugyanígy... akkor a legszívesebben leszaladnék a Duna-partra és neki a víznek! Dögletső egyhangúság. Február—március, szeptember—október: kalmopirin, penicillin, tria- quino- és szuperszeptil az influenza, és kanalas szirupok a köhögés ellen. Július—augusztus: napolaj, égéscsillapító; december vége: enteroseptol, dipankrin és a többiek a karácsonyi falás után. Meg lehet veszni tőle. És akkor olvasom, hogy egy társaság több ízben betört, főleg unalmukban, az izgalomért. Tökéletesen értem, miről van szó. És hogy én sohasem lennék rá képes, azt nem is érzem különösebb dicsőségnek.«

»Majd arra is figyelmeztetem az utódomat, hogy fecsegni a legszigorúbban tilos. Nem is annyira a szabályzat tiltja, mint inkább az íratlan szakmai becsület. Sztanyikék még jobban oda voltak az egyetemért, mint mások. Amikor átadtam az elutasítást Sztanyiknénak, elmeséltem, hogy Gönczölék és Pozsgaiék fiát se vették fel, nekik is hasonlót kézbesítettem. Ez egy kevéssé megnyugtatta Sztanyiknét, erre szükség volt. Az utódomnak majd meg kell magyaráznom, hogy előfordulhat kivétel. Nem is tudom, ki lesz az utódom. Kálmánnak azelőtt se, sohase adtam tanácsokat. Én tizenhárom éves koromban kerültem el otthonról és attól fogva gyűlöltem, ha neveltek. Megmaradt az emlékezetemben, és valahogy szégyelltem oktatgatni Kálmánt. Később meg már sokkal többet tudott, mint én, és csak kinevetett volna.«

— Nehogy azt mondd, apa: a legkisebb, a legrosszabb munkának is meg lehet találni a szépségét! Nehogy ilyeneket mondj, apa! De, ha megpróbálnál most az egyszer *beszélni*..., Hogyan viselted el az egyhangúságot?!

— Miféle egyhangúságot?

— A munkádét, évtizedekig.

— Az igen változatos volt.

— Félsz az őszinteségtől?!

— De ha igen változatos volt! Én az egész világot ismerem képeslapokról! Indiától Brazíliáig, Norvégiától Kanadáig mindent ismerek!

— Nem lépted át a határt sem.

— Szabadságidőben? Kijártam a fürdőbe. Szerettem ott.

— A képeslapokat mindig megnézted?

— A képes felét mindnek. Ámulhat az ember. És mégsem világcsavargó. Ottmarad, ahol a gyökere. Különben meg: sokat változik a körzet. Nem az új házakra, új lakókra gondolok. A gyerekek nőnek hihetetlen gyorsan. Tegnap selypítve köszönt az egyik, ma meg én köszönhetek neki előre, akkora kisasszony. Tegnap én gomboltam ki a másik nadrágját a téren, ma a katonai behívóját viszem. Sebes az idő, olyan kurta, hogy még csak most kezdtem el a postánál..

— Miért mentél oda? Bekerültél a sodrásba? Elkapott egy hullám és úgy csapott partra, hogy nem lehettél más, mint postás? És miért maradtál benne? Kiverekedhetted volna magad!

— Engem nem taníttattak. Én nem lehettem gyógyszerész!

— Azt akartad volna?

— Nem szoktam én túlságos magasba nyújtózkodni. Ameddig fel nem érek. Nagy szó az, hogy neked sikerült!

— De mekkora szó!

Orsai Péter fürkészve nézett a fiára. Kálmán szeme nem válaszolt.

— Valami bajod van? Furcsán beszélsz ma.

— Nekem semmi.

— Van valami. Megérzem, hiába titkolod. Mindent megérzek... csak mondani nem tudom...

— Én sem, apa!

Kiáltás volt, s hogy most őszinte, azt is érezte Orsai Péter.

»Pocsék fráter vagyok. Lubickolok a rosszkedvemben, hempergek a lagymatagságomban. Magam sem tudom megfogalmazni, mi bajom. Bizonyára a tehetetlenség. Több kellene a gyógyszertárnál. De az már kérdés, igazán kell-e vajon?«

— Tizenhét évig taníttattalak, Kálmán, a nyelved mégsem forog jobban az enyémnél?

— Ha tudom, mit akarok mondani, akkor forog. De inkább kérdezni akarnék... Mit szeretsz te az embereken naphosszat?

— Az *embereken*? Azon nem gondolkozom. Az enyém nagyon rendes körzet. Ott van például az a Botka, súlyos szívbajos, mégis kitakarít egyedül, de meg lehet nézni, hogy ragyog náluk! Férfi létére meg is főz, mert a felesége jár állásba, az a kereső. Vagy ott van például az a Rigó Mária, az milyen derék nő! Egyedül tartja el a gyerekét kendőfestésből. Vagy ott vannak például Sztanyikék, népes család, mindnek a tanulás az élete. A kisebbik Sztanyik-fiút nem vették fel az egyetemre, hát nem egyik tanfolyamot végzi most a másik után!

Orsai Kálmán elnyomott egy mosolyt. Megbocsátót és lekicsinylőt. De azért mégiscsak erősebben elnézőt. Apja éppen újra dörzsölte a kenőccsel hússzínű, repedezett kezét. Tíz ujját rajta tartotta a környék életén.

— Apa, talán kérhetnéd, hogy ne küldjenek még nyugdíjba.

— Már az én fejemben is megfordult... Holnap majd megkérdezem, hogy megy ez. Ma hirtelen ért... felbolygatja az embert...

— Tapasztalom. Nem emlékszem, mikor voltál utoljára ilyen bőbeszédű. Anya csodálkozott volna... Pedig azért az se árt, ha beszélgetünk.

— Vannak neked tanult barátaid.

— Ne hidd, hogy velük mindig hangot találok.

— Te szoktál a szobádba bújni. Bezárkózol. Anyád eleinte bánkódott is miatta. Utóbb megértettem vele, hogy más való neked, mint nekünk. A tanult embernek másfélék az igényei.

— Végső soron mindenkinek ugyanaz az igénye, apa. Nem, nem haszontalan, ha beszélgetünk.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
NÉPSZAVA

Tolnai Gábor:

A költészet napján

(TANÍTVÁNYAIMMAL BESZÉLGETVE)

EGYETEMI SZOBÁMBAN gyakran vesznek körül fiatal tanítványaim. Az ilyen beszélgetések a szemináriumi, a szakvizsgai dolgozatok kérdéseiről csaknem mindig átterelődnek az 1945 előtti közelmúltra, arra az időszakra, ami jórészt a felszabadulás után született hallgatóimnak már történelem, nekem azonban még mindig, idegrendszeremet, vérkeringésemet átjáró, megmásíthatatlan eleven élet. Sok mindenről szó esik az ilyen beszélgetéseken. Tanítványaim úgy szoktak faggatni, ahogy én faggattam valamikor kisfiúként, a Nemzeti Múzeum kertjében azt a féllábú, 48-as *öreghonvédet*, akinek az volt a feladata, hogy őrizze a kert rendjét, virágainak, növényeinek épségét. Vagy ahogy faggattam később, huszonnégy-huszonöt éves koromban Adynak és nemzedékének kritikusát, jelentőségük első értékelőjét, az öreg Schöpflin Aladárt, azokról az írókról-költőkről, akiket személyesen már nem ismerhettem: Vajda Jánosról, Ady Endréről, Kaffka Margitról, Tóth Árpádról. A múzeumkerti öreg honvéd ismeretségünk »elmélyülésé«-től már kérdezgetés, faggatás nélkül is mesélt, ugyanúgy, miként Schöpflin Aladár — gyakran éjszakai négy-öt óráig tartó beszélgetéseken — a néhai Centrál Kávéházban. Így mesélek tíz s egynéhány esztendő óta tanítványaimnak én is; és úgy vélem, elsősorban ezáltal lettem — nem ma, amikor már joggal megillet a jelző, hanem már tíz és egynéhány évvel ezelőtt — hallgatóim körében, ha távollétemben nyilatkoztak rólam: »Az öreg.«

Egy héttel ezelőtt lehetett. Öten voltak nálam, fiúk, lányok vegyesen. Az egyik a régi népkönyvekről készül dolgozatot írni, a másik a kuruc kori költészet stílussajátosságairól, a harmadik Radnóti Miklósnak az antik költészetből készült fordításairól, a negyedik, az asszony, a nő problematikáját óhajtja kutatni a régi irodalomban, az ötödik a spanyol és a magyar irodalomnak egy bizonyos korszakban való fejlődési rokonságát vizsgálja. A készülő dolgozatokkal kapcsolatos szakszerű megbeszélésekhez — ahogy ez már lenni szokott — most is kapcsolódott a közelmúlt. Nem hajánál fogva előrángatva, hanem szükségszerűen, a régi és az új irodalomtörténet törvényszerű összefüggéseinek folyományaként. A törvényszerűen felmerült összefüggések megtárgyalása nyomán azonban következtek a kérdések, a kortárshoz, a klasszikussá vált hajdani élők személyes ismeréséhez, barátjához. Nem is tudom már hogyan, először az került szóba, hogy József Attilának ez volt a kedves dala:

Esik az eső,
Ázik a mező,
Hull a fa levele.

Érik a szőlő,
Hajlik a vessző,
Fodros a levele.

Két szegény legény,
Szántani menne,
De nincsen kenyere...

EGY FELEJTHETETLEN EPIZÓD azután Móricz Zsigmondról, ami belevilágít a nagy író műhelyébe is. Fiatal gyakornok voltam az Országos Széchényi Könyvtárban. Móricz Zsigmond jött be. Arra kért, kerestessek ki neki néhány könyvet a *pápaság történetéről*. Tíz perc sem telt el, az egyik hivatalsegéd vagy hatvan-nyolcvan kötetet sorakoztatott egy elkülönített asztalra. Móricz a könyvsor láttán huncutkásan mosolygott. Leült az asztalhoz, s találomra kézbe vett egy kötetet. A találomra kézbe vett könyvet kinyitotta valahol a közepe táján, s rábökött egy bekezdésre: — Ez kell nekem! — mondotta. Azután papírt, ceruzát vett elő; a bekezdést lemásolta, vagy talán nem is a bekezdést, hanem azokat a gondolatait írta le, amelyek a bekezdés elolvasása nyomán támadtak benne. Nem töltött nyolc-tíz percnél többet Móricz Zsigmond a Széchényi Könyvtár elkülönített olvasóasztalánál, s már is megköszönte »fáradozásomat« és vidáman eltávozott. A pápaság történetéről szóló német nyelvű monográfiának egyetlen bekezdése megmozgatta képzeletét, s az akkor készülő *Erdély* című regénytrilógiájának egyik fejezete csírázott ki benne a könyvtárban eltöltött rövidke idő folyományaként.

HARMADIK emlékként egyetemi hallgató koromból idéztem tanítványaimnak Radnóti Miklósról. Én másodéves voltam akkor, Radnóti elsőéves bölcsészettan hallgató. Miklós ekkor még a modernizmus útját járta, s akkori költői gyakorlatának igazolását igyekezett megkeresni a múlt költészetében is. Berzsenyi Dánielt olvasta ebben az időben legszívesebben, a régiek közül. Szinte átlelkesült örömmel magyarázta egyszer Baróti Dezsőnek, Ortutay Gyulának, s nekem: — Akár hiszitek, akár nem, Berzsenyi szürrealista költő volt! — S már idézte is a *Búcsúzás Kemenes-Aljától* című Berzsenyi-költemény két szakaszát:

Ti láttátok az én
bölcsőmnek ringását
S ácsorgó ajakam
első mosolygását

— Mi a véleményetek az »ácsorgó« jelzőről ebben a nagyszerű versben?! — mondotta. — Szürrealista jelző ez, nem más! — Baróti Dezső — aki ugyancsak elsőéves volt, mint Radnóti — lelkesen helyeselt. Mi pedig Ortutayval — másodévesként már tanultunk nyelvtörténetet — kénytelenek voltunk megmagyarázni — az *Etimológiai Szótár* támogatását is igénybevéve —, hogy a Berzsenyi-versben szereplő *ácsorgó* jelző az *ácsorog* igéből származik, kétségtelenül, azonban ez az ige az »ásit« családjába tartozik, s Berzsenyi Dániel korabeli jelentése: *bámészkodik, vigyorog, szájtátva bámul*. Tehát a szürrealistának vélt jelző nagyon is *vaskosan reális* költői megfogalmazás!

AZ INDULÓ, még a költészet terén is iskolába járó, fiatal Radnótiról mondott történet nyomán, csaknem bocsánatot kérve fűztem tovább a szót, a két évtizede mindnyájunk mesterei közé magasodott költőről. Tanítványaim megérezték, mi játszódik le bennem, s közülük az egyik — elsőéves leány — ilyeténképpen tett kísérletet zavarom feloldására: — Milyen érzés, professzor úr — mondotta —, elmenni az utcán, hajdani ismerősei, barátai szobra mellett?! — A dermesztő hatású kérdésre mit tehettem mást, mosolyogtam. Az ajkamon megjelenő mosoly a körülöttem levő fiatalokban — nem azt, ami bennem lejátszódott, hanem — önelégültséget, büszkeséget sejtetett. Büszkeséget, hogy személyesen láthattam, hallhattam, ismerhettem Móricz Zsigmondot, Juhász Gyulát, Babits Mihályt és Kosztolányit, József Attilát, Radnótit, valamint sokakat még a történelemmé vált közelmúlt nagy képviselői közül.

Mintha valami kisebbrendűségi érzés járná át ezeket a fiatalokat, hogy velük nem ül ott az egyetemi előadásokon a padsorban egy Radnóti, hogy a szerkesztőségben nem Móricz Zsigmond veszi át pályakezdő verseik kéziratát, vagy hogy nem beszélhetik meg problémáikat a Japán-kávéházban egy József Attilával. Végül erről a kérdésről folyt köztünk a beszélgetés.

Nem tudom, sikerült-e igazában megértetni velük, hogy valamikor, harminc és egynéhány esztendővel ezelőtt nem a klasszikussá nőtt Radnóti Miklóssal ültem egy padban az egyetemen, hanem egy kedves fiatalemberrel, aki ugyanúgy szerette az életet, mint a mai fiatalok, s aki az adott, akkori körülmények között hasonlóan törte a fejét a költészet problémáin — miként a mai fiatalok — és elsősorban azon, hogy az élet »jobb legyen«. És abban sem vagyok biztos: megértették-e tanítványaim a maga valóságában, hogy Móricz Zsigmond — ha nagy íróként tiszteltük már életében is —, még nem volt iskolai »kötelező olvasmány«, viták folytak körülötte, s amikor beszélgettünk vele, úgy folyt a társalgás, mint egy sokat tapasztalt férfival, nem pedig valami *bálvánnyal*. Szót kellett hogy ejtsek ezután József Attiláról, az emberről, aki felejthetetlen szép hangján jókedvűen énekelt; ember volt, mint bárki más; de azzá — ahogy a mai köztudatban él — Móriczhoz és a többi nagyokhoz hasonlóan, csak egész életműve által emelkedett fel.

MA, A KÖLTÉSZET NAPJÁN, az ifjúság nemcsak az imént emlegetett érzéseket hordozza magával. A fiatalok — de nemcsak a fiatalok — a múlthoz viszonyítva, az egész mai irodalmunkkal szemben elégedetlenek... Úgy vélem, a mindenkori kortárs *törvényszerű elégedetlensége ez*. Hasonlóan vélekedtünk mi is, ifjúkorunkban, amikor összehasonlítottuk az akkori alakuló, formálódó új irodalmat Adynak és nemzedékének alkotásaival. De miként a mi elégedetlenségünket megcáfolta az idő, hasonlóképpen lesz az utókor az elmúlt két évtized költészetével, irodalmával, a mai magyar irodalommal is.

A *költészet napján* felsorakozó öregek, akik jóval a felszabadulás előtt kezdték pályájukat, sőt, már három-négy évtizeddel ezelőtt nagy alkotásokat hoztak létre, valamint azok a költők és írók, akik húsz év alatt egymást követve, zárt sorokban a nyomukba léptek; mind kiteljesedőbb arcvonásokat hordozó műveket hoztak létre, sőt, hagynak már maguk mögött. A mi világunkat fejezik ki, egyéniségük sajátosságai, s a tehetségük adta művészi módszerekkel. Ők azok — és azok is, akik talán még az egyetem padjaiban ülnek —, akikről a mai fiatalok harminc-negyven esztendővel ezután, túl a 2000. esztendőn, úgy fognak majd beszélni, mint ahogy én szólok mostanában, klasszikussá nőtt kortársaimról és barátaimról.

JÓZS
hatvanadik

Április 11-edike József Attila születésnapja. Ha élne, most lenne hatvanéves, de már csaknem annyi ideje nem él, mint amennyi megadatott neki. Még leírhatta, hogy *»Harminckét éves lettem én«*, de harminchárom éves már nem lett: maga hajtotta végre magán kora lélekgyilkos ítéletét. Nem birta volna tovább: ő érezte legérzékenyebben, hogyan és *»honnan uszulnak ránk új ordas eszmék«*, őt kínozta meg legjobban a mindenkire váró embertelenség. És akkor már se testi, se lelki ereje nem volt, hogy személy szerint kivárja, amíg *»megindulnak testvéri tankok szertedübögni«* az ő eszméit, az ő vágyait, az ő emberségét. Kifejezte mindenki másnál szebben, jobban és igazabbul a kort, amelyben élt, e korban saját emberhez méltó vágyait, örömeit, szépségélményét, és embert alázó félelmeit, bánatait — és úgy fejezte be elgyötört életét, hogy az évszázad legnagyszerűbb költői életművét hagyományozta népére és az emberiségre.

A józan és hűvös irodalomtudomány megállapítja, hogy a szocialista költészetnek ő volt eddig a legnagyobb magyar alakja, hogy a XX. századbeli világirodalomnak az egyik legjelentősebb költőjévé emelkedett, hogy ama ke-

MÁRTA

Müller Péter drámája a Madách Színházban

A fiatal író, *Müller Péter* »Márta« című drámájának, amelyet most mutatott be a Madách Színház — s csaknem egyidőben mutat be két nagy vidéki színházunk is —, már jó előre nagy híre keletkezett. Nagy és jó híre — ami kicsit mindig veszedelmes is egy új mű szempontjából. Egész sor különféle írás előzte meg a bemutatót — innen ered, hogy értékelésünk máris vitával kezdődhet.

A »Márta« nagy tehetséggel, meglepően fejlett írói és drámai eszközökkel létrehozott alkotás, elragadóan szép. Éppen, mert ilyen, fontos tisztázni: ki hát ez a Márta, akit több előzetes vélekedés is a második világháború Kurázsi mamájaként emleget? Csakugyan — miként valaki írta — az a fajta típus-e, aki saját személyét csak úgy érzi egésznek, ha másoknak áldozza fel magát? S úgy van-e, ahogy tragédiájának kritikus pontján a színházi műsorlap jellemzi, hogy meg akarja semmisíteni életét, de meghalnia sem sikerül?

Valami vérszegény igazság szerénykedik mindkét megállapításban — annál távolabb esik mindkettő Márta és a »Márta« lényegétől. Ez a nagyszerű ember, s az egész mű, minden végletesen tragikus mozzanata mellett (amelyek ebben a háborúban, sajnos, nem is számítanak végletesnek), sőt, éppen ezek tehetséges, szocialista humanitással telt ábrázolása révén — mindenekelőtt az elpusztíthatatlan életerőt testesíti, illetve fogalmazza meg. Igen, áldozatot is — de egyenértékű hangsúllyal az ember életének önértelmét, amelynek az áldozatkészség csak egyik nemes, fontos vonása; igen, csüggedést is, átkozódást is, szinte egy drámai »Kései sirató« színvonalán, *»nem verekszem tovább, nem érdemes«* fogalmazású elkeseredést is, hiszen Márta ember, sőt, maga az élet, az anya, a nő — de semmi köze a darabhoz annak, akit megsüketítenek a darabban ritkán felmorajló ágyúk, aki nem hallja ki a vezérszólamot: *»Mintha tudnék valami titkot, valami boldogító titkot, amit a többiek nem tudnak... Milyen kimondhatatlanul szeretek élni!«*

Müller darabja többenetesen sok gyászával, pusztulásával »optimista tragédia« — olyan, mint az élet. Irtózatos korban játszódik, amikor Márták milliói elé mered a kérdés, *»se befelé nem szabad figyelni, sem kifelé — hát hová?!«* De az inferno kellős közepén sem vész ki, sosem vész ki belőlük az önmagukra és az emberre való féltő figyelés képessége, sőt, kötelességérzete.

Néhány sebtében kiragadott idézettel az ifjú szerző egész fejlett írói világába, jelképrendszerébe kívántam bepillantást nyújtani. Költőisége, kifejezésbeli gazdagsága kiváló színpadi érzékkel párosul, igazán jelesül kamatoztatta színháznál töltött évtizedét. Művének egyik csúcspontján emberek hétköznapi, kisszerű szövegébe az édesanya belső, tulajdonképpen néma beszélgetését oldja bele halott fiával — mesternek is díszére válnék ez a magas színvonalú színpadi megoldás. S a darab sok szépségéből hadd emeljem ki még az elcsigázott »idegen« beléptetését, mint befejezést. Ez amúgy is perdöntő arra nézve: helyesen taglaltam-e eddig a művet? Különben sem csak vége, hanem minden szempontból drámai és eszmei csúcspontja az alkotásnak. Mindegy, hogy ki érkeznék e végső ponton: Márta támogatására számíthat minden »idegen« — az ember támogatására számíthat az ember. Hogy a felismerhetetlenségig leromlott ember végül mégiscsak az ő első, bátor szerelméből fogant fia? Nincsen ebben jottányi romantika sem — ebben csak egy nagyszerű, szocialista gondolat van. Mártának, az ember életre, szerelemre, gondoskodásra termett anyjának minden tisztességes ember, minden gonoszul üzött ember a fia. Mártának, aki egy ponton így is felkiált: *»Nem szeretem az embereket!«*

Ennek a fiatal szerzőnek a darabját szeretni kell, érteni kell — és örülni, hogy szabadsá-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-206, 188-807
Kürthy Sándor
ÉLET ÉS IRODALOM
1963 ÁPR 22.

1021

Kürthy Sándor: Május 1

nak ezt a mostani új s
szát? Gondos a tartalom
zásait elemzi, s megálla
hogy amennyiben „a ma
sokat összehasonlítjuk
giekkel, a legjelentéke
különbség a »klasszikus«
mortéma hiánya..." Ha a szociográfia mai formai, módszertani változásait próbáljuk megvizsgálni, az a tény lesz a legszembeötlőbb, hogy egyre inkább eltolódik a riport irányába. Amíg az újságriport — már ami a napilapokat illeti többségükben — a tudósítás, az informálás feladataira specializálja magát, az úgynevezett irodalmi riport egyre töményebb lesz: kevesebbet bíz a szubjektumra, bár az, mint tükör mindenütt jelen van; adatai széles körűek és mélyek, apparátusa magasszínvonalú, egyaránt támaszkodik az élményekre és a statisztikai adatokra.

A korán elhunyt *Borvendég Imre* ormánsági riportja egyszerre cáfolta meg Kodolányi múltból átmentett nacionalista nézeteit, s adott hűséges képet a formálódó új valóságról. És mennyire kitágult a vizsgálódás köre! A hagyományos tematika mellett már a szocializmus vívmányainak megvalósulását, az emberi életekre gyakorolt hatását mérik le olyan írások, mint *Katona Éva* telefongyári riportja, vagy *Pozsgai Zoltán* pontos képe a termelőszövetkezetek szervezése után előállott helyzetről. *Maróti Lajos* a műveltségeszmény mai szintjét vizsgálja, s valamilyen szintézist keres a természettudományos és a humán műveltség között. (Emlékezzünk Földes Ferenc szavaira: ott a műveltség megszerezhetősége volt a probléma!...)

Jelentős munkát végzett Gondos Ernő, aki összeválogatta, sajtó alá rendezte és előszóval is ellátta *A valóság vonzásában* című gyűjtemény két kötetét. Ez a könyv nemcsak azért jó, mert fontos, megbecsülendő és folytatandó hagyományokra figyelmeztet, hanem azért is, mivel a második kötet írásaival egy kisebb mai történelmi vázlatot ad. Igy hasznos összehasonlítási alap lehet adatbőségében egy elkövetkezendő szociográfia-kötethez, amely a legfrissebb eredményeket elemzi.

Idetartozik az is, hogy ez a gyűjtemény a hagyományok további ápolására int. Nem lenne haszontalan, ha alkalom

társa alkotó munkájához. A felszabadulás után életét annak szentelte, hogy József Attila költészetét népünk megismerje és szívébe zárja. Megalakulásától kezdve a Petőfi Irodalmi Múzeum odaadó munkása volt, megalkotta a József Attila kiállítást, és a múzeum termeiben, előadói dobogókon, iskolákban és üzemekben a kommunista József Attila költői örökségét terjesztette, amíg csak jártányi ereje volt.

Gyászolják Szántó Juditot, akik ismerték, nagyszerű emberi tulajdonságait, munkáját, életét, amelyet a magyar munkásmozgalomnak, a pártnak, a költőnek áldozott.

Gyászolják mindazok, akik szeretik József Attilát.

Gyászolják közvetlen munkatársai, akiknek példát adott az odaadó elvhűségből, a költészet és a nép szeretetéből.

A PETŐFI IRODALMI MÚZEUM

Hozzászólás az Él

Gauguint kü

E lap március 30-i számában (b. t.) szignóval glosszát bátorkodtam írni arról, hogy hiba van a Van Gogh-film magyar felirataiban: az angol *Britanny* szót, amely *Bretagne*-t jelent, *Angliának* fordítják. Glosszámban elkövettem azt a semmivel sem menthető tévedést, hogy ezt a bizonyos Bretagne-i (s nem angliai!) tartózkodást Van Gogh-nak tulajdonítottam, Gauguin helyett.

Lecsapott erre *Pécsi Antal*, a Pannónia Filmstúdió dramaturgiai o. v.-je. A lap április 13-i számában dörgedelmes levelet írt a szerkesztőhöz, s ezzel a film újramegnézésére, továbbá szakkönyvek fellapozására késztetett. S mi derült ki?

Amikor Van Gogh Arles-ban, Provence vidékén tartózkodik, utánaküldik Gauguint. Honnan? Angliából, ahogy a magyar felirat állítja? Mint ahogy a magyar felirat — igen, igen,

csupán fo
van szó,
ban utalt
moly szak
ba hivatk
különben
Clarisze
műtörténé
angolul t
nészül" i
tehát ink
csi, mint
irodalom
guin br
(szember
dásával)
az ezzel
sen ism
egy sza
szi néz
észreve

Egyé
la
dosan,
galmaz
ne-t ill
fordítás
néhány
lehet
ele

1021 Kürthy Sándor

Gara János:

Szerelem

Este a telep szélén, a szokott helyen, a ház sarkánál álldogáltunk. Néha cigaretta szikrázott, mint az eső utáni magas égen a csillagok. Gyula mondta a magáét:

— Az a baj, hogy túlságosan jó vagy hozzá! Látod, a Báró után hogy fut a nője, mióta lepofozta.

Fölnéztem az ablakukra. Az emlékek sorra gyúltak ki bennem, akár a patakon túl, a rét túlsó oldalán a lámpák.

*

Zokniban sétáltam a konyha kövén. Már a nyakkendőt is megkötöttem, de apám még nem jött a cipővel. Miért is hagytam, hogy elvigye a haverjához talpaltatni! Ha kölcsönt kértem volna, nem állnék itt vasárnap este cipő nélkül!

Anyám a kihűlt tűzhely mellett, ölébe ejtett újsággal szunyókált, orrán előre csúszott a szemüveg.

Félnyolc felé, szeszfelhőt tolatva maga előtt, megjött az öreg, a cipőket az orrom alatt talpaival összetapsikolta:

— Ezt nézd meg, ahogy ez el van készítve!

Kikaptam a kezéből, a kabátot már a lépcsőházban rángattam magamra.

A megállóba éppen befutott a villamos, de a vezető bevárt még egy öregasszonyt, aki a túlsó sarok felől integetett. A kalauz is olyan ráérősen csengette tovább a megállókról a kocsit, mintha előtte állna az egész nap.

A tánciskolában szünet volt, a párok a fal mellett körberakott székeken pihentek, néhol egy mama, ölében néhány táskával, unatkozott. Körbejártam és alig akartam elhinni, hogy Eszter nincs ott. Talán beteg, vagy nem várt meg?! Ez még soha nem fordult elő.

A sarokból egy barátom nézett felém, karját széttárta, mintha azt kérdezné, mi van. Nem láttad? — kérdeztem kezem egy mozdulatával. Valamit suttogott a lánynak és lustán odajött.

— Itt voltak, de elmentek két fiúval.

— Innen? Kivel?

— Nem ismerem őket. A nővérével jöttek fel.

— Nem üzent nekem semmit?

— Nem.

Leültem, arcomat a tenyerembe hajtottam. Most mit tegyek? A nővére jó cég, sohasem szíveltük egymást. Olga, ha teheti, leépíttet. Eszter, a kis buta, beveszi, amit a nővére mond. Egyszer elviszik a Bristolba, körül zümmögik Olga sima modorú lovagjai, egy kis ez, egy kis az, egy kis édes, egy kis tánc, hangulatvilágítás, romantikázás a Duna-parton és kész!

Csak már vége lenne ennek a pénztelen tanoncéletnek!

Másnap munka után hazasiettem. Gyorsan megmosakodtam, felvettem a vasárnapi ruhámat, bekaptam pár falatot és lementem a sarokra. Nem akartam gondolni semmire, vittem a gitárt és útközben gyakoroltam az akkordokat. Ujjaim nehezen engedelmeskedtek, aznap Holczer szakinál »rátartottam«, mire befejeztük a »hetes« hajó szellőző kürtjeit, még zsebre dugva is reszketett a kezem.

A fiúk ott álltak a sarkon. Gyula magyarázott valamit a többieknek, mikor meglátott, elhallgatott. Stüszi arról kezdett mesélni, hogy ajánlottak neki egy használt pisztont, csak egy kis lyukat kellene beforrasztani rajta. Közbeszóltam:

— Eszter nem volt még itt?

Rike előre nyomta hajótatszerű állát és a levegőbe fújt, Pubinak eszébe juthatott, hogy a zsebében krumplicukor van valahol, mert gondosan kutatni kezdett utána. Gyulára néztem és vártam. Lassan megszólalt:

— Napok óta nem láttuk.

Tudtam, hogy hazudik, mert pislogni kezdett. Pengetni kezdtem a gitárt és tovább néztem az arcába. Elvörösödött.

— Nézd, mi nem akarunk becsapni. Az előbb jött haza, de nem egyedül.

Megnyomtam az é-húrt, hogy majdnem elpendült.

— Hát?!

— Mit akarsz még? Olgával jöttek, két krapek kísérte őket. Mit akarsz még? Az egyik magasabb volt, mint a másik, az alacsonyabbnak itt a két füle között volt a feje. Olyan kézcsókot dobtak le, mint ide Lacháza.

Mindnyájan rámnéztek, várták, mit felelek.

— És nem vertétek meg őket!

Gyula idegesen védekezett:

— Nem tudtuk, mi az ábra! Azt hittük...

Tenyerével vonást húzott a levegőbe és pislogni kezdett. Stüszi is közbeszólt:

— Az utóbbi időben nagyon szabadon viselkedett.

Egyikről a másikra néztem. Hallgattak.

— Folytasd, ha már elkezdted!

— Ezen nincs mit folytatni. A múlt vasárnap beteg voltál, ugye?

— Tudjátok, hogy nem volt cipőm!

— Nem érdekes. Ezek kísérték haza. Kedden nem jött le, szerdán itt volt öt percre, aztán felment, mert »segíteni kellett anyucinak«. Hazamentél, pár perc múlva szaladtak Olgával. Nem tehetünk arról, hogy annyira »bepörögtél«, hogy nem látsz!

Rike elhallgatott, aztán megcsattogtatta csámpás fogait:

— Ha neked lennék, lecsapnék neki két akkora fülest, hogy élete végéig azt hinné, az ő fejében húzzák a déli harangszót!

Pubi közbe dadogott:

— Nem, fiúk, így nem lehet elintézni.

Gyula leintette:

— Megérdemelné. De ő tudja, mit csinál!

Egy ideig duruzsoltak még a fülembe, a gitárt lassan az oldalamra csúsztattam és elléptem magam a faltól.

Az arcának bőre olyan hamvas, mint a virágszirom!

Azon az estén kezdődhetett minden baj!

*

Már forrók voltak a nappalok és éjszaka, mint a kemencék, sütöttek a házfalak. A lakások kitárt ablakokkal szellőzködtek, a meglóduló huzat nyugtalan álmú emberek neszeit húzta ki az utcára.

Eszter szülei valami üzemi bálra mentek. Éjszaka volt, mint a részegek dülöngéltünk az utcákon. A Duna-part csendes volt, a réten szénaboglyák aludták illatos álmukat. A hajógyár felől villanyhegesztő villogott az égre és légkalapáccsal megeresztettek néha egy sorozatot. A félbehagyott öböl, amit valaha kikötőnek szántak: nyugodt volt és sötét. Odébb egy kimustrált kotróhajót rágott a rozsda, időnként hal mutatta fel ezüstös hasát.

— Jó volna megfürödni, olyan meleg van...

Eszter rám emelte olajban úszó barna szemeit, nagyon csendesen mondta:

— De fordulj el, amíg levetkőzöm.

Hallottam, hogyan surran le róla az egy szál ruha, nagyot csobbant a víz, mire odanéztem, vagy tíz méterre bent tempózott, hangos hahója ott bukdácsolt az apró hullámok fölött.

Langyos volt a víz és simogató. Utána úsztam.

— Ne gyere ide... Igazán, ússzál rendesen.

— Te csacsi, ne félj!

(Kürthy Sándor rajza)

Egymás mellett tapostuk a vizet.

— Várj csak, mutatok valamit. Vegyél egy nagy lélegzetet és ölelj át.

Abbahagytuk a taposást, mozdulatlan testtel a víz alá buktunk. Lassan lebegtünk lefelé, hagytuk, az áramlatok hadd fordítsanak át. Fülünk zúgni kezdett, körülöttünk egyre hűvösebb lett. Amikor éreztem, hogy Eszter ölelése görcsösödik, lefejtettem magamról és nagy erővel fellöktem.

Mire kiúsztam, térdeit átkarolva a fűben ült és reszketett.

— Te miket tudsz kitalálni!

Térde körül szorosabbra fűzte karjait.

— Nagyon féltél?

— Nem, csak olyan hűvös volt.

Fogai szaporán kocogtak.

— Gyere, szaladgáljunk, hamarabb megszáradsz.

Fölhúztam a földről. Tenyerét védekezően tartotta az öle elé, mellei duzzadtan ágaskodtak elő a karjai alól, hajáról vízgyöngyök peregtek végig a bőrén. Húzni kezdtem magam után.

Sokáig kergetőztünk. Felborogattuk a boglyákat, Eszter haja megszáradt és úgy repdesett mögötte, mint egy fekete lobogó. Félelme elpárolgott, mint bőréről a víz.

Kacagva huppant az utolsó boglyába. Mellé zuhantam, és megkerestem a száját. Bőre feszült, mintha fel lenne fújva, nem simult — pattant.

Egy idő múlva nyugtalanul nézett a szemembe:

— Nem akarom... Ugye, te sem?

Könyörgő szemekkel simogatta az arcomat.

Mozdulatlanul feküdtünk, éreztem, milyen riadtan lüktet a szíve. Gyerekkorom csodáit éreztem újra.

Később kérlelni kezdett:

— Menjünk... Nagyon késő lesz.

Sietve felöltöztünk és szaladva tettük meg az utat hazáig. Útközben tekintete többször kutatóan megállt az arcomon. A kapuban a nyakamba csimpaszkodott és erősen megcsókolt. Szemében mosoly bujkált.

*

Megálltam az ablakuk alatt és elfütyültem a jelet. Odafönt valaki félrehúzta a függönyt.

A dalt gitáron is elpengettem. Visszanéztem a sarokra, a fiúk felé és bementem a lépcsőházba.

Hallottam, hogy az emeleten nyílik egy ajtó és valaki szaporán lefelé kopog. Szokatlanul éles volt ez a kopogás.

Eszter megállt a lépcsőfordulóban.

Olga selyempongyoláját viselte, derékban erősen elkötve, a magassarkú papucs alakját kiemelte. A haja féloldalt a szemébe lógott. Fájdalmas idegen, és mégis ő volt, ahogy egyik kezével a pongyola szárnyát odafogva, másik kezével a korlátot simítva, lassan lefelé lépkedett. Biztonságom egyből odalett.

— Ne haragudj, hogy zavarlak... csak azt szeretném tudni, vasárnap miért nem vártál meg. Úgy beszéltük meg, hogy később megyek fel...

Éles, hideg hangon közbevágott:

— Vártunk — nem jöttél. Csak nem képzeled, hogy egész este ott fogok ülni!

Nevetni kezdett. Éreztem, hogy az akaratom ellenére támadt békülékeny kedvem fölött beborul.

— És most mitől van olyan jó kedved?!

— Azon nevetek, hogy milyen dühös vagy.

— Igen! Neked ez olyan jó mulatság!

Kezem után előre lendült, fejét hátra kapta, ujjaim a száján csattantak. Többre nem volt erőm. Szeme hideg gyűlölettel villogott felém. Némán álltunk egymással szemközt, figyeltem, hogyan változnak arcán a színek.

— Van még valami mondanivalód?

— Nincs.

— Akkor...

Egy pillanatig nézett rám, aztán megfordult és felszaladt. Cipői sebesen kopogtak a lépcsőn, majd egy ajtó csapódását hallottam. Hiába reménykedtem, hogy lépteinek zaja közeledni fog ismét, kiderül, hogy nem történt semmi. Késő volt, az ajtó becsapódott, tudtam, hogy mindennek vége.

Kimentem a lépcsőházból, de nem mentem vissza a fiúkhoz. Hirtelen őrült indulat kapott el, két kézre fogtam a gitárt és teljes erőből a ház falához csaptam, hogy millió darabra robbant szét, a nyakát a zümmögő húrokkal bevágtam egy kertbe. Leültem a járda szélére, a torkomat fojtogató remegés ellenállhatatlanul áradt szét bennem és zokogássá alakult.

Kövesi József: *olyan végleges, élhetetlen a nyomába eredni, de hiába hajtani, mintha dél pásztorának nyugtalan*

1964 NOV 15.
NÉPSZAVA
Magyar Hírlető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Vasárnapi uozaik

HATVAN ÚTTÖRŐHÁZ, 111 GYERMEKKÖNYVTÁR

Öt évvel ezelőtt hozták nyilvánosságra azt az ENSZ-deklarációt, amely tíz pontban foglalta össze a gyermek jogaira vonatkozó alapelveket. A fél évtizedes évforduló alkalmából a Magyar Nők Országos Tanácsa felmérte, hogyan érvényesülnek hazánkban az ENSZ-deklaráció alapelvei. A kiterjedt vizsgálódásról szóló tanulmány rámutat arra, hogy hazánkban ma már az asszonyoknak mintegy 95 százaléka jól felszerelt egészségügyi intézményben, szülőotthonban hozza világra gyermekét. A csecsemőkről országszerte kiépített egészségügyi hálózat gondoskodik, s például tavaly már meghaladta a két és fél ezret a védőnők száma. Jelenleg hazánkban az óvodás korú gyermekek 40 százalékáról óvodában gondoskodnak, s a közeljövő terve, hogy minden óvodás korú gyermek legalább egy évet töltsön gyermekközösségben. Szerető gondoskodás veszi körül a gyermekeket az ifjúsági szervezetekben is. Mintegy 60 jól felszerelt, korszerű úttörőház várja a pajtásokat. A nyilvános könyvtáraknak jelenleg több mint félmillió 14 éven aluli rendszeres látogatója, olvasója van, ezenkívül 111 külön, gyermekeknek berendezett könyvtár is működik, több mint félmillió kötettel.

— **VI. Gusztáv Adolf** svéd király táviratban mondott köszönetet *Dobi Istvánnak*, az Elnöki Tanács elnökének Svédország nemzeti ünnepe alkalmából küldött jókívánságaiért.

Hazaérkezett Kodály Zoltán

Kodály Zoltán és felesége szombat este hazaérkezett több mint háromhetes külföldi útjáról. A Keleti pályaudvaron a Magyar Tudományos Akadémia népzenekutató csoportjának több tagja, valamint Ernst Ullrich Kloock, az NDK budapesti nagykövetségének kulturális attaséja fogadta.

— *HÚSZ ESZTENDŐVEL EZELŐTT, 1944. november 15-én Debrecenben jelent meg a felszabadult országrész első legális kommunista újsága, a debreceni Néplap. Jogutódja, a Hajdú-Bihar megyei Napló november 15-i számában ünnepi emlékezésül szemelvényeket közöl a felszabadulás utáni első magyar kommunista újságból.*

Új nyomdát kap Szombathely

Szombathelyen új nyomda építését kezdték el. Először egy nagyméretű, modern rotációs gép számára emelnek épületet, s ezt követően sor kerül a nyomda többi részének felépítésére. Előreláthatólag 1967-ben adják át rendeltetésének az új üzemet.

VILLANÓFÉNY

— Nagyika, nézd, fehér ló! — jelkendezik a Rottenbiller utcában egy 3—10 év körüli kislány. És nagyika tényleg odanéz. Sőt, meg is áll. Aztán mosolyogva így szól:

— No, Pannika, mától kezdve számold a fehér lovakat. S amikor a századikat is láttad már, jól vigyázz, kivel fogsz a fiúk közül először kezet, mert az lesz a férjed.

A kislány ámulva hallgatja a régi-régi babonához fűződő szavakat. Láthatólag hiszi is, meg nem is. És nem sejti, hogy mennyire nem babonát idézett, hanem igazat szólt nagyika! Hiszen ahhoz, hogy a fővárosban száz fehér lovat tudjon megszámolni (amikor már barnával is csak hébe-hóba találkozunk) legalább tíz évre van szüksége. Az akkori fiúk közül az első, akivel majd kezet fog — tényleg lehet a szíve választottja. (B. L.)

A FIATAL KÉPZŐMŰVÉSZEK MÁSODIK ORSZÁGOS TÁRLATA

A KISZ Központi Bizottsága, a Képzőművészeti Alap és a Fiatal Képzőművészek Stúdiója december 4—18 között Budapesten, az Ernst Múzeumban rendezi meg a fiatal képzőművészek második országos tárlatát, amelyre műfajonként egy művel nevezhet be minden 35 éven aluli hivatásos festő, szobrász és grafikus. A tárlatra szánt műveket az Ernst Múzeumban november 23-ig nyújthatják be a fiatal művészek.

ÁLARCOS POSTARABLÁS POZNANBAN

Poznanban november 11-én három álarcos bandita az esti órákban megtámadta az egyik kerületi postahivatal udvarán az éppen elszállításra váró pénzeszsák-szállító gépkocsi alkalmazottait. Az egyik lelőtte az őrt, elvette géppisztolyát, a másik kettő a pénzeszsákokat megragadva, futásnak eredt. A járókelők a banditák üldözésére siettek. Az egyik bandität egy 18 éves fiatalember próbálta megállítani és lefegyverezni. A rabló, eldobva a pénzeszsákokat, leütötte a fiút, de annak 14 éves öccse gáncsot vetett a rablónak, aki elesésben is tüzelt. A kisfiú megsérült. A bandität végül az odaérkező járókelők fegyverezték le. A két másik bandita a sarkon várakozó taxisofőrt arra kényszerítette, hogy a városszéli erdőbe vigye őket. A rendőrség, elfogott társuk vallomása alapján, három óra alatt őket is kézre kerítette.

— **A világ ifjúsága** november 17-én ünnepli a nemzetközi diáknapot. Az évforduló alkalmából a Csehszlovák Kultúra szombaton sajtótájékoztatót tartott, ahol *dr. Rudolf Holcsik* igazgató ismertette a csehszlovák fiatalok fasisztaellenes szervezkedését, ellenállási akcióit.

Jugoszláv fotoművészeti és tanszerkiállítás

A Belgrád rakpart 17. szám alatti Budapesti Fotoklubban jugoszláv fotoművészeti kiállítás nyílt. A tárlatot december 13-ig — hétfő kivételével — naponta 11—20 óráig tartják nyitva. — A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen jugoszláv tanszerkiállítást nyitottak.

AUTÓBUSZ—TEHERAUTÓ KARAMBOLJA

Péntek éjjel Ankara közelében összeütközött egy teherautó és egy autóbusz. A teherautó vezetője és az autóbusz tíz utasa meghalt, húsz személy súlyosan megsérült.

— **A bolgár forradalmi költészet** klasszikus és magyar mestereivel ismertették meg a közönséget a Kossuth Klub szombati irodalmi estjén. Nagy László költő méltatta a baráti ország költészetét, majd a műsorban a legnevesebb magyar előadóművészek tolmácsolták a műveket.

— **INDONÉZ KISFILMEKET** és a »Szerelem és kötelesség« című játékfilmet vetíti vasárnap este 7 órakor az Erzsébetvárosi Művelődési Otthon (VII., Lenin körút 32). Hétfőn este 7 órakor »Ki tud többet Indonéziáról« címmel értékes díjakkal jutalmazott vetélkedő lesz.

GERGELY MIKLÓS: A NAP REVÜJE

VASÁRNAP, NOVEMBER 15.

A Nap kel 6 óra 49 perckor, nyugszik 16 óra 8 perckor.

A nap kérdése:

— Ha télre műanyagruhát kapnak a villamosok motorjai, a 20-asok ruhája fiatalosabb lesz, mint az 50-eseké és a 60-asoké?

Vasárnapi konferansz

Jó reggelt kívánok, kedves olvasóink! Olvasom a Népszavában, hogy az angol orvosok egyesületében tiltakoztak az angol tv műsorainak erkölcstelensége ellen.

1.

Londoni családi idill:

— Miért küldi ki a családot a szobából, édes nagyapó?

— Mert ez a tv-műsor nem való 80 éven aluliaknak.

2.

— **Miért csapták ki Bobot az iskolából?**

— Mert azt kapta házi feladatnak, hogy »Mit láttam a televízióban« és ő megírta.

3.

Két angol fiatalember:

— Tényleg olyan szenvedélyes jelenetek vannak a tv-ben, Jack?

— Hogyne, Dick! Az előbb például egy lóverseny finisét közvetítették, meg lehetett tőle őrülni, de aztán jöttek valami unalmas meztelen nők, akkor elzártam.

4.

Mi az abszolút előkelőség?

A lord becsöngeti a komornyikját:

— Amíg ez a jelenet befejeződik, George, vigye ki a tv-t a parkba, az én kastélyomban nem lehet ilyesmiket csinálni.

5.

A pimasz törpe:

— Nemcsak az angol tv gyakorol rossz hatást az erkölcsökre.

— Mire tetszik célozni?

— Én már más tv előtt is láttam nőket és férfiakat együtt aludni.

6.

Magánügy.

Én erkölcsös ember vagyok.

Már alig várom, hogy lássam (persze megbotránkozva) valamelyik képeslapunkban szépen, nagyban, világosan lefényképezve ezeket az angol tv-jeleneteket, esetleg ilyen címmel: »A MI TELEVÍZIÓNKBAN HÁLISTENNEK NEM LÁTNI ILYET.«

Hallotta,

hogy idegen nyelveket lehet tanulni az Uppsala és Stockholm között közlekedő gyorsvonaton?

— Különösen zamatos kifejezéseket lehet tanulni, ha késik a vonat.

Vasárnapi

LOTTÓ NYERESÉMÉNYJEGYZÉK

A 46. játékhétre beérkezett 5 564 362 darab lottószelvény. Öt találat nincs. Négy találatot 41 fogadó ért el, a nyereményösszeg egyenként 101 787 forint 50 fillér. Három találatot 3523 fogadó ért el, nyereményösszeg egyenként 592 forint 50 fillér. A kéttalálatos szelvények száma 104 926 darab. Ezekre a nyereményösszeg egyenként 19 forint 90 fillér.

Meghalt Lévai Andor egyetemi tanár

Lévai Andor okleveles építészmérnök, az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem tanára 68 éves korában elhunyt. A magyar építészet és az egyetem az elhunytban az építészmérnök-képzés kiváló szakemberét vesztette el. Az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem Lévai Andort saját halottjának tekinti. Temetéséről később intézkednek.

— **MOSODAI SZAKMUNKÁS-KÉPZŐ TANFOLYAMOT** indít az Egészségügyi Minisztérium, hogy az egészségügyi intézmények mosodáiban mosodavezetői és mosómesteri munkakört ellátó dolgozók szakképesítést szerezhessenek. A tanfolyam elvégzése után a részvevők szakmunkás vizsgát tesznek.

Kik a legolvasottabbak?

Nagy tévedés, hogy az akadémikusok a legolvasottabb emberek — nyilatkozott e témáról Lord Russel, a világhírű angol filozófus. — A magam részéről eléjük helyezem a fodrászokat, sofőröket, portásokat és az újságárusokat.

— **A Velencei-tó partján** a jövő évben új üzletek nyílnak. A Fejér megyei tanács elhatározta, hogy bővítik az üzlethálózatot. Jövőre hat új, korszerű önkiszolgáló boltot nyitnak, főként a forgalmasabb déli parton.

4000 TONNA K

A Kohó- és Gépipari Minisztérium kimutatása szerint a gépek, szerszámok felületének kidolgozásához, élezéséhez évente kereken 4000 tonna követ köszörülnek el hazánkban. Ez a nagymennyiségű köszörűkorong majdnem teljes egészében itthon készül, csupán néhány száz tonnát kell külföldről importálnunk. A következő években a finom kidolgozású gépek gyártása kerül előtérbe, a köszörűs munka lényegesen megnövekszik, s 1970-ben már előreláthatólag 8500 tonna köszörűkorongra lesz szükség. A köszörű szerszámok világpiaci ára tonnánként 1000—2000 dollár, ezért saját erőből és a KGST útján igyekszünk ezt a problémát megoldani. Előreláthatólag Mosonmagyaróvárott épül fel az új műkorundgyár és a ma is üzemben levő korungyárat is korszerűsítik.

— **Radnóti Miklós** halálának 20. évfordulója alkalmából az Egyetemi Színpad előadássorozattal emlékezett meg a mártírhalált halt költőről. A sorozat utolsó előadását szombaton tartották.

A szemöldökével vezényelt

Dean Dixon, világhírű néger karmester a szemöldökével vezényelte a sydneyi zenekart, amelynek műsorán Beethoven-művek szerepeltek. A karmester kificamította ugyanis a karját, amit gipszbe raktak. A zongoraszólót John Augden zongoraművész adta elő. A zenei jeleket Dixon a szemével és szemöldökével intette be.

A GENGSZTERBANDA BUKÁSA

A japán rendőrség őrizetbe vett egy gengszter-csoportot, amely leánykereskedelemmel foglalkozott. A lányokat, akiknek munkát ígértek, harmincezer jenért éjszakai kabaréknak adták el. A yokohamai kerületi bíróság két és félévi börtönre és 200 000 jen pénzbüntetésre ítélte Robert Jones amerikai pilótát, aki fegyverekkel látott el japán gengsztereket.

Éremhullás

A híres gyulai rezervátumban »éremhullással« zárult a dámszarvasok nagyvadászata. Tizennyolc lapátos agancsú dámbikát ejtettek el, s a trófeák közül négy aranyérmes, a többi ezüst- és bronzérmes minősítést kapott.

MAGYAR DISSZIDENS ÖNGYILKOSSÁGI KISÉRLETE AZ EIFFEL-TORNYON

Az Eiffel-torony körül sétálók pénteken észrevették, hogy egy férfi a torony vasgerendázatán igyekszik feltűzoltók és rendőrök megközelítették, azzal fenyegetőzött, hogy leveti magát a mélységbe. Majdnem egy óráig tartott, amíg az életunlat sikerült megkötözni és leszállítani a toronyból. Kiderült, hogy az öngyilkosjelölt Szenes László budapesti születésű fiatalember. 1956-ban hagyta el Magyarországot, munka- és lakás nélküli volt, nyomora miatt akart véget vetni életének.

Magyar—NDK húskombinát Mongóliában

A mongol fővárosban épülő húsfeldolgozó kombinát teljes berendezésének szállítását az NDK külkereskedelme vállalta, de egyes berendezéseket Magyarországról rendelt meg. A magyar—NDK együttműködéssel létesülő húsfeldolgozó kombinát vágóhídi része a Kisalföldi Gépgyárban készül.

— **A Budapesti Rendőrfőkapitányság** nyomozást folytat az Éttermi és Büfé Vállalat igazgatója, Onódi Lajos és társai ellen bűnszövetségben elkövetett, társadalmi tulajdont károsító bűncselekmények miatt. Onódi Lajost és 11 terheltet a rendőrség előzetes letartóztatásba helyezte.

TÍZEZER ÁLDOZATOT KÖVETELT A DÉL-VIETNAMI ÁRVÍZ

A dél-vietnami főkonzulátus — amely Szingapurban működik — közleményt juttatott el a sajtóhoz. A jelentés szerint a dél-vietnami árvíz áldozatainak száma eddig csaknem tízezer.

— **Scheiber Hugó** festőművész emlékkiállítását szombaton ünnepélyesen megnyitották a Magyar Nemzeti Galéria dísztermében. A kiállítást december végéig tekintheti meg a közönség.

× **Köszönetnyilvánítás.** Köszönetet mondok mindazoknak, akik szeretett férjem Bajor Béla elhunyta alkalmával gyászomban velem együtt éreztek. Özv. Bajor Béláné.

Köszönetet mondunk mindazoknak a hivatali és üzemi szervezetnek, munkatársnak, tanítványnak és ismerősnek, akik szeretett férjem, Váczi Sándor technikumi tanár elhunyta alkalmával részvétükkel fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. Özv. Váczi Sándorné.

Színházak műsora

Vasárnap, november 15.

Operaház: Háry János (de. 11); A varázsfuvola (7). — **Erkel Színház:** Pillangókisasszony (Vasutas bérl. 2. előadás, de. 11); Ecseri lakodalmas (az Áll. Népi Együttes előadása, de. 11); Csongor és Tünde (fél 8). — **Vígszínház:** Kisorsolt menyasszony (fél 8). — **Kamara Varieté:** Hotel Varieté (fél 4, 6, fél 9). — **Jégszínház:** Egész évben szerelem (4, 7). — **Egyetemi Színpad:** Bűntelenek. Dráma (fél 8). — **Déryné Színház** (Kulich Gyula tér): Kisorsolt menyasszony (fél 8). — **Madách Színház:** Mélyek a gyökerek (7). — **Madách Kamara Színház:** Késdobálók (7). — **József Attila Színház:** Ezerkettedik éjszaka (A, bérl. 2. előad. 7). — **Thália Színház:** Thália kabaré (7). — **Fővárosi Operettszínház:** Espressa Bongo (7). — **Zeneszínház:** Mélyek a gyökerek (7). — **Madách Színház:** Ahogy tetszik (7). — **Madách Kamara Színház:** Késdobálók (7). — **József Attila Színház:** Ezerkettedik éjszaka (A, bérl. 2. előad. 7). — **Thália Színház:** Thália kabaré (7). — **Fővárosi Operettszínház:** Espressa Bongo (7). — **Zeneszínház:** Kisorsolt menyasszony (fél 8). — **Vígszínház:** Hotel Varieté (fél 4, 6, fél 9). — **Jégszínház:** Egész évben szerelem (4, 7). — **Egyetemi Színpad:** Bűntelenek. Dráma (fél 8). — **Déryné Színház** (Kulich Gyula tér): Kisorsolt menyasszony (fél 8). — **Kamara Varieté

KÜRTHY SÁNDOR
Szürke - fekete, 87x62 cm.
Kompozició, 87x62 cm.

Szerepel a VII-ker. művészek tárlatán
a VI. Nők Pro Art Klubban

Budapest 1969 XI. 14

Kürthy Sándor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1970 MÁJ 9

NÉPSZAVA
Budapest

1021

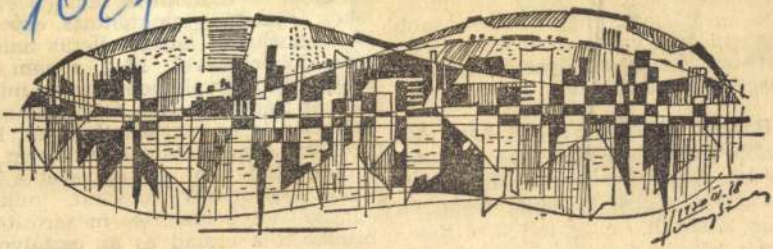

Kürthy Sándor: Tükröződés

gazságát — nem
számonkérő szót, cs
panaszkodott... És
este megláttam, mé
ett az iránta való sz
nya mögött az osztá
lését is megéreztem.

Bátyám másnap se
ijabb embereket vitt
zédok meg ismerősök
ztán kiengedtek közi..., mondták,
ogy látták őt, és alig tud járni. Rém-
írek kóválygotak az emberek kö-
ött, s a rémület nehéz levegője fe-

következő napokat, mikor
eggyéolvadt bennem és megerősített
hitemben a család és az osztályom
szeretete.
1937.

A kiállítást támogatták:

Nemzeti Kulturális Örökség
Minisztériuma

Nemzeti Kulturális Alapprogram
Igazgatósága

Magyar Alkotóművészek
Országos Egyesülete

Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

Magyar Képzőművészek
és Iparművészek Szövetsége

A címoldalon: Síkok és ívek
akvarel, tus

A DUNA GALÉRIA
tisztelettel meghívja Önt és barátait

KÜRTHY SÁNDOR

festőművész
kiállításának megnyitójára

2001. április 25-én
szerdán délután 6 órára

A kiállítást megnyitja:
JÓKAI ANNA
Kossuth-díjas író

Közreműködik:
Vámos Katalin
csellóművész

A kiállítás 2001. május 13-ig tekinthető meg,
hétfő kivételével 10.00–18.00 óra között

Cím: Budapest XIII., Pannónia u. 95.
(Dráva utca sarok)
Bejárat a Dráva utca felől
Megközelíthető a 79-es trolibusszal

KÜRTHY SÁNDOR

MEGHÍVÓ

Codex Print Kiadó és Nyomda Kft.
1063 Budapest, Bajnok u. 1.
Tel./Fax: 331-8426

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

Kürthy Sándor

NÉPSZAVA
1966 MÁR 17

1021

(Kürthy Sándor rajza)

VIDÉKI JÁTÉKSZÍN

KECSKEMÉT: Katona József Színház

Katona József szülővárosában nemcsak a nagy drámaíró művével, hanem a színházkultúrával is mostohán bánt a sors. Annak idején maga az író fordult a *»Nemes Tanács«-hoz* beadvánnyal, hogy a *Játszó Szín* számára megfelelő helyiséget biztosítson. Ennek elutasítása után hatvan esztendővel nyílt meg a kőszínház a híres *Helmer és Fellner* színházépítő cég tervei alapján.

A magyar színjátszás igazi otthonává azonban csak a kapunyitást követő fél évszázad múltán vált, 1949-ben, az államosítás szempontból *Felsőszentivándot* emlegetik, bár ez a helység 130 kilométerre esik Kecskeméttől.

— De van nekünk még egy »házon kívüli« kötelezettségünk. *Baja.* Tíz éve minden nyáron ott ütjük fel a tanyánkat. Képtelen körülmények között játszunk itt. Recsegő padozat, nyikorgó székek. Valamikor bál- és színházterem volt. Kétségtelen, a megye második legnagyobb városa. A társulat tagjai azonban anyagilag is tönkremennek. Hiába kapnak némi pótlékot, az albérlet ké telenül magas.

A próba folyik a szí padon, a beszélgetés a v gén tart. Szó esik még tervekről is. Kecskem városa idén ünnepli fen állásának 600 éves ford lóját. A színház Kato József színpadon nem mert drámájának, a Z *kának* a bemutatójával rul az ünnepség sike hez.

S hogy valóban sil lesz, arra reményt ad Thália kecskeméti szol lóinak eddigi eredmén munkássága, amely m kötötte a színházkultú itt, az alföldi futóhor kon.

SZOLNOK: Szigligeti Színház

Kürthy Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1984 ORT 24

MAGYAR NEMZET

1021

— **Két új képzőművészeti kiállítás** nyílt meg pénteken este a fővárosban. Kürthy Sándor festőművész alkotásaiból a KKI Dorottya utcai bemutató szalonjában rendeztek tárlatot. Novotny Emil Róbert festőművész munkáiból a Rákóczi úti Fényes Adolf teremben nyílt kiállítás.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kürthy Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

1964 NOV 14.

1021

KÜRTHY SÁNDOR

Illusztrátornak, újságrajzolónak ismerték. Most mesterségének eszközét, a tust szabadabban kezdte használni, s általánosítás igényével többet akar mondani. Lavírozott túsrajzainak kiállítási darabjai sikerültek, s a kihagyásos módszer fehér foltjaival egyenként és sorozatban is egységesek. Innen már csak egy lépés volt a festmény — de milyen nagy és gyötrő elhatározás kellett hozzá —, és házai, kikötői, halászbárkáinak képei után olajozott sínen futott tovább ez a művészet, még összefogottabb non-figuratív jellegű kompozíciókig. Most már színekkel — olajfestékkel és lakkal — s a lendület szelével használt „csurgatás" eszközeivel. Minden a helyére került. Jó ízlésben, technikában, és — bátran mondjuk — a *komplettségben* nincsen hiány. Talán szívesen látnánk ugyanezeknek a gondolatoknak erőteljesebb megfogalmazását nagyobb méretekben és színeikben esetleg redukáltabban. Úgy, hogy a művész a festményen is visszatérne az egyéniségéhez oly közel álló fehér-fekete modorhoz.

Legjobban tetsz... *kete metropolis*, ... *rös kompozíció*, ... a citromos *Csendtal*." ... lítást a *Kulturál*... *tok Intézetének K*... mutatta be.

... néhá... ...tett, ...tott n... ...de ne... ...t, sűr... ...dt sz... ...e néz...

...oznon... ...id, s ... ...aki ... ...sdatla... ...Várok ...ki — ... — m...

Csta!
Frank János

z asztal-
ny évvel
tán húsz
naga kö-
em moz-
ún pillo-
empillái-
-e vagy

n, a ke-
mindjárt
kitalálta,
Esküdni
n bőrére
valakit.
mondta.
ondta a

magáét. „A
a székre n
tudta: Ági
tént. Néhá
gálónő, ő
totta: —

A mara
állt, felkapta
lány asztala mellett uj
émelyítő púderszagot, s hal
amint a lány dünnyögő orrhangján
utánaszól: — Valakit várok! Cöcö...
Szerencséje volt, a buszmegálló melletti
taxiállomáson éppen benn állt egy kocsi. Be-
mondta a címet, s hátra ült, egyedül akart
lenni, nem tudott volna most beszélgetni,
senkivel, semmiről. Ahogy a kis utcába be-
előreejtett a sofőrnek egy hú-
g egészen meg sem állt a kocsi,
ott, és becsapta az ajtót.

a homályos kapualjba, a lift
ocsót átrepülte, s az akna drót-
asztva két ujját, a főlépcső felé
Egyenest neki Áginak.

zol, ugye? Jaj, ne haragudj! —
nagyon-nagyon régen nem talál-
olna, úgy álltak egymással szem-
lod, mintha meg lettem volna
zzel a dög harisnyakötővel. El-
k csat, tudtam, valahol kell
rtaléknak, nagy nehezen meg-
leszakad a másik gumi, aztán
... Ez az egy van, mióta gyűj-
vettem... Ugye nem harag-

! Aranyos Ágikám.
ugyanúgy mentek végig az
t régen a Váci utcán, csak egy-
e, ölelkező ujjakkal.

Kürthy Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MUZSIKA

1962 DEC

1021

Kamarazene (Kürthy Sándor rajza)

igyekezett felölelni századunk zeneirodalmát, hogy még Debussyt is megszólaltatta. Így valóban átfogó képet adott korunk zenéjéről, ha ez a teljességre törekvés némiképp az avantgarde rovására ment is.

Nekünk, hallgatóknak, mindenesetre könnyebb volt a dolgunk, mert Bartókkal, Sztravinszkijjal és Schönberggel *együtt* hallottuk a mai szerzők műveit s így az immár klaszszikussá vált modernek időt túlélt darabjaihoz mérhettük azokat. Az új művek sikerét nem hangzásvilágúk megdöbbentő szokatlansága, bizarrsága döntötte el, hanem szerzőjük felkészültsége, arányérzéke s mindenekelőtt alkotói hitele, kifejező készségének hőfoka. A közönség elsősorban a türelmével visszaélő, kiszikkadt leleményű szerzők műveit fütyülte ki. De hasonló fogadtatásban részesült a csupán külsőséges elemekre építő kóklerkedés is.

A hagyományos hangzásvilág, a „klasszikus" modern zene — mint már említettem — sokszínűen jelent meg, de időtartamát tekintve is meghaladta a maiakat. Sztravinszkij hét művével szerepelt, négy kompozícióval Szymanovski, hárommal Webern, két-két művel Bartók, Hindemith, Debussy és Sosztakovics, s hallottunk Alban Berg, Schönberg, Prokofjev, Martinu és Janáček szerzeményeket is. Ezzel szemben, a párperces mai darabok szerzői közül csupán Penderecki nevével találkoztunk háromszor, s Luigi Nono és Górecki nevével kétszer.

A Varsói Ősz bizonyára eddig is a lengyel „új hullám" seregszemléje volt; az idén elsősorban lengyel eredményekkel kedveskedett hallgatóinak. Az elhangzott 72 kompozícióból 50 a közeli években keletkezett, s ezek közül húsz: *lengyel szerző műve*. Nagy sikere volt a 30 éves W. Kilar *Riff „62"* c. művének.

a fogadtatás
fütty és üv
akkor taps
figy
a *I*
Tw
Bai
wic
írt *Etudes Symphoniques*-je, Kotoński *Canto*-ját kifütyülték, botrányos hatást váltott ki Boguslaw Schäffer *Musica ipsa*ja s Jan Krenz *Capricciója*, amelyben valóban több volt a bizarr játék, mint az imponáló kompozíciós munka.

A nem-lengyel szerzők művei közül őszinte sikert aratott Jiři Jaroch II. szimfóniája, Kluzner hegedű-szonátája. Nono *Epitaphe*-ja. Schönbach *Lyrische Gesänge II.* c. műve. Frank Martin 1949-ből való *Concerto*ja és Samuel Barber *Summer Music*-ja is szép zene, mindkettő inkább romantikus hangvételű. Több érdektelen, lapos darabot megérdemelt közöny, másokat fütty fogadott.

Öt jóképességű lengyel szimfonikus zenekart hallottunk. A kitűnő karmesterek közül Witold Rowicki és Karol Stryja nevét említeném elsősorban. A kiváló kamarazenekarok között is feltűnést keltett a Melos-ensemble élményszerű muzsikálása. Az együttes minden tagja nagyszerű szólista, de alázattal rendelik alá egyéniségüket az együtthangzás tökélyének.

Feltétlenül szólnom kell a varsói közönség rendkívüli érdeklődéséről, kulturáltságáról, széleskörű tájékozottságáról és sokszínű reagálásáról. Megható, mennyire őszinte lelkesedéssel fogadták Bartók, Schönberg, Alban Berg, Webern, Hindemith műveit és Sztravinszkij szerzeményei közül különösen a fesz-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kürthy Sándor
KÖZNEVELÉS
1963 APR 19

KÖZNEVELÉS

1021

A TARTALOMBÓL

HUMÁNUS OSZTÁLYOZÁST!
Kamarás Zoltán

A NEVELÉSI TERV ORSZÁGOS VITÁJÁRÓL
Nagy Jánosné

A SZERTÁRFEJLESZTÉS JÁRHATÓ ÉS EREDMÉNYES ÚTJA
Lázár Barnabás

HOGYAN TÖKÉLETESÍTSEM TANÍTÁSI ÓRÁMAT?
Dr. Bálint Béla

VESZPRÉM MEGYEI HELYZETKÉP
Puska Emil

CSOPORTFOGLALKOZÁS OLVASÁS- ÉS NYELVTAN-ÓRÁN
Karakas Józsefné

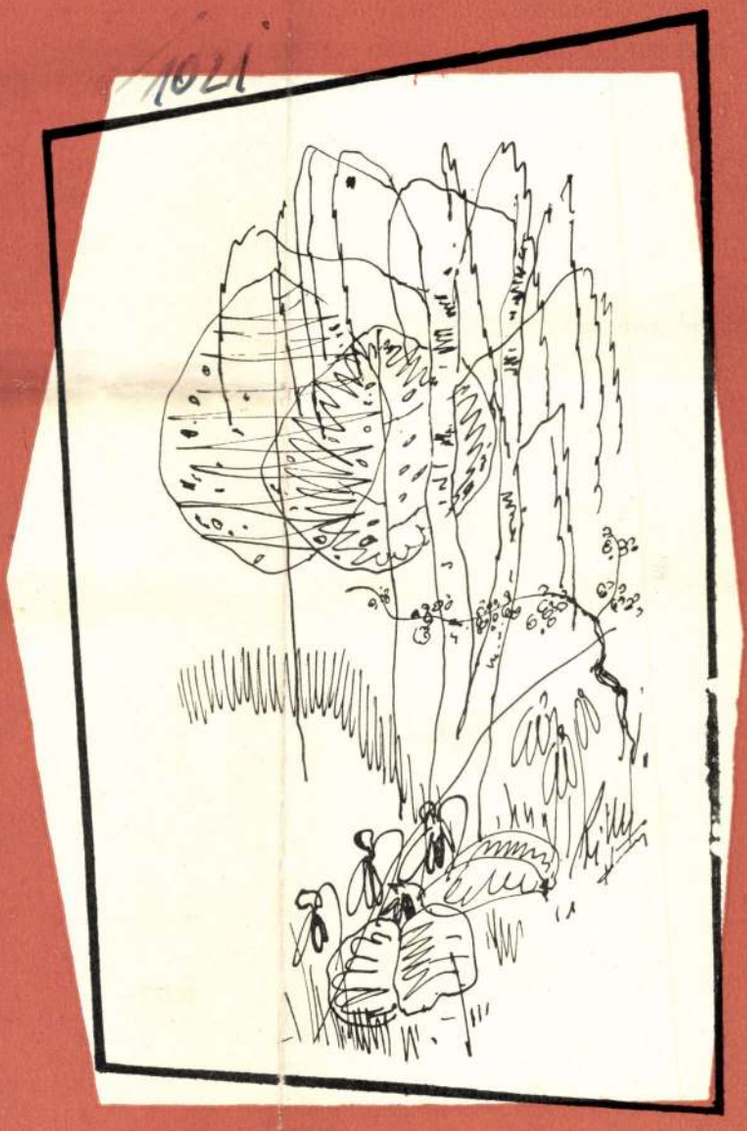

XIX. ÉVF. 8 SZ. 1963. ÁPRILIS 19. A MŰVELŐDÉSÜGYI MINISZTÉRIUM FOLYÓIRATA

ÁRA 1,50 Ft

TARTALOM

NL TH ZOLTÁN: Régi kategóriák — új gondolatok — — 225

MIÉRT SZERETEK TANÍTANI?

KOVÁCS ENDRE: Csak be kell menni az osztályba ... — 226

A KÖZNEVELÉS KISLEXIKONA

Tanmenet *(Dezsényi László)* — — — — — — — — 228
Komplex tantárgy *(Eperjessy Géza)* — — — — — — 228
KAMARÁS ZOLTÁN: Humánus osztályzást! — — — — 229
NAGY JÁNOSNÉ: A Nevelési terv országos vitájáról — — 231
SOMOGYI ELEK: Szakfelügyelők látogatták iskolánkat — 234

ISKOLA ÉS KÖNYVTÁR

GÖNCZI IMRE: A közművelődési könyvtáros szemével — 237
DR. GERGELY GYŐZŐNÉ: Iskola és könyvtárosok — — 238
KOVÁCS LÁSZLÓ: A mi kulturális kombinátunk — — 238

MAROSÁN LAJOSNÉ — VÁCZ JÓZSEFNÉ: A cigánygyermekek iskolai munkájáról — — — — — — — — — 239
TV-figyelő *(Gábor István)* — — — — — — — — — 240
LÁZÁR BARNABÁS: A szertárfejlesztés járható és eredményes útja — — — — — — — — — — — 241
Világnézeti nevelés az osztályfőnöki órákon *(Harsányi Lajos — Suki Béla)* — — — — — — — — — — 242

A TANÍTÁSI ÓRA

DR. BÁLINT BÉLA: Hogyan tökéletesítsem tanítási óramat? — — — — — — — — — — — — — 243

DOROSITS JÓZSEF: Újra a nevelőotthonokról — — — 246
Krónika — — — — — — — — — — — — — — 247
A magyar ifjúsági irodalom úttörői *(Lukácsy Sándor)* — — 248
DR. KATONA LÁSZLÓ: Emlékezés Korányi Frigyesre — — 249

KÜLFÖLD

JOBBÁGY KÁROLY: A varázslat sikerült ... — Látogatás egy bolgár iskolában — — — — — — — — 251
Kísérleti televízió-oktatás Amerikában *(Kunfalvi Rezső)* 252
Világszerte — — — — — — — — — — — — 252

KÖNYV — FOLYÓIRAT

Bóka László: Arcképvázlatok és tanulmányok *(Pálmai Kálmán)* — — — — — — — — — — — — 253
Röviden — könyvekről — — — — — — — — — 253
Waldapfel Eszter: A független magyar külpolitika 1848—1849 *(Sz. B.)* — — — — — — — — — — — 254
Fordítások a külföldi pedagógiai szakirodalomból — — 254

SZÍNHÁZ — FILM

Két kisfilmről és néhány problémáról — — — — — 255
Oldás és kötés *(L. I.)* — — — — — — — — — 255

VÁLASZOK MUNKAÜGYI KÉRDÉSEKRE

A katedra mosolya *(Bánki Szilárd)* — — — — — — 256

ALSÓTAGOZATI OKTATÁS — NEVELÉS

PUSKA EMIL: Veszprém megyei helyzetkép — — — — I
K. SZABÓ JÓZSEF: Fejlesszük az olvasási készséget — — III
KARAKAS JÓZSEFNÉ: Csoportfoglalkozás olvasás- és nyelvtanórán — — — — — — — — — — — — V
TÓTH ÁRPÁDNÉ: Ki mit tud? — — — — — — — VI
SZABÓ LÁSZLÓNÉ: Kisdobos ígérettétel — — — — — VII

MUNKÁNKAT SEGÍTŐ KÖNYVEK

Kisdobos-vezető, A kisdobos őrsvezetők könyve *(Nagy Gyuláné)* — — — — — — — — — — — VIII

Címoldalunkon: *Kürthy Sándor* rajza
A hátsó borítón: A Dózsa emlékmű részlete *(Jánosi Ferenc* felvétele)

KÖZNEVELÉS

A MŰVELŐDÉSÜGYI MINISZTÉRIUM folyóirata

Megjelenik havonta kétszer

Felelős szerkesztő:
PETRÓ ANDRÁS

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG
Arató Ferenc, Bakonyi Pál, Balázs Mihály (szerkesztő), Bencédy József, Berecz János, Lugossy Jenő, Szirmai Györgyné, Varga Kovács János, Vendégh Sándor

Az „Alsótagozati oktatás-nevelés" mellékletet szerkeszti:
dr. Szabó Ödönné

Szerkesztőség:
Budapest, V., Szalay u. 10—14. sz.
Tel.: 314—790, 118—600, 125—390
Postafiók 27.

Felelős kiadó:
SALA SÁNDOR,
a Lapkiadó Vállalat igazgatója,
Budapest, VII., Lenin krt. 9—11.
Tel.: 221—285.

Terjeszti a MAGYAR POSTA
Előfizethető:
Posta Központi Hírlap Iroda, Budapest, V., József nádor tér 1. sz. vagy bármelyik postahivatalnál egyénileg 61 276 sz. csekkszámlára, közületek a 61 066 sz. csekkszámlára, vagy átutalással a PKHI MNB 8. sz. egyszámlájára.
Előfizetési díj egy évre 30 forint.
631709/2 — Zrínyi Nyomda, Bp.
Felelős vez.: Bolgár Imre igazgató

Index: 25.456

Kürthy Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1962 AUG 11

1021

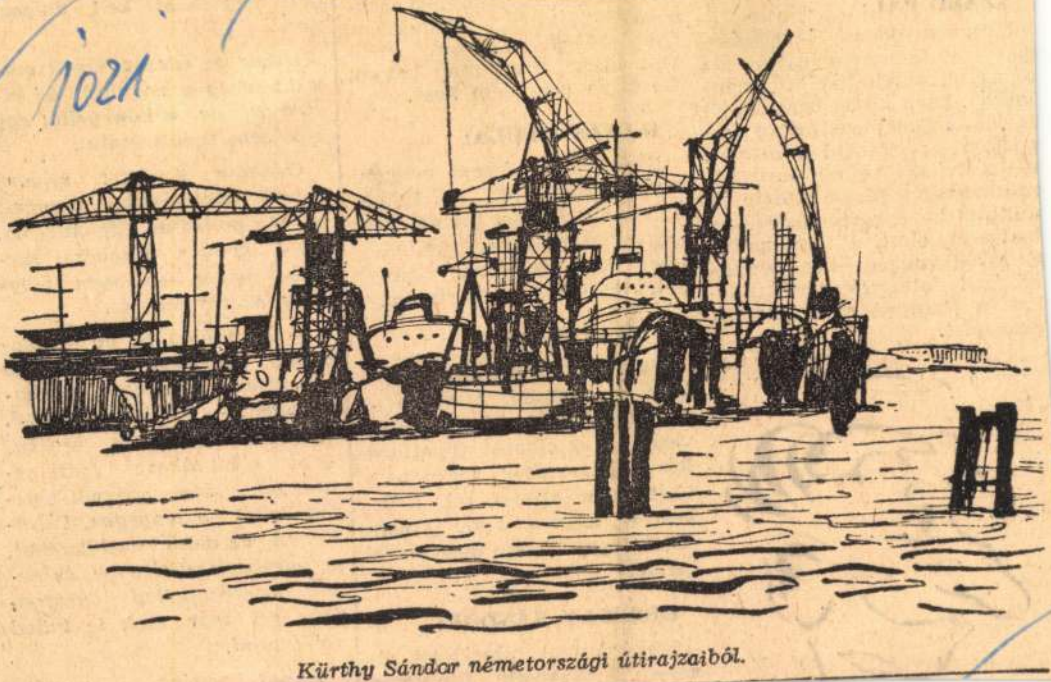

Kürthy Sándor németországi útirajzaiból.

SZABÓ PÁL:

Színháztörténeti levelezésemet rendezgettem sajtó alá az agyat forraló kánikula napjaiban. Ezen kívül, persze, erőt és fáradságot megkímélve dolgoztam is: „Bontsd a formát, ne siránkozz" című esztrádműsoromat a péceli műszínkör mutatta be, kirobbanóan siker közönség előtt. Pillanatnyilag az aszódi műkedvelők körszínházával folytatok tárgyalásokat, a Nemzeti csak játsszék Sekszpírt.

elcomázzad fel a
dosó játékival,
Ölel sírig hű F
volt igaza, most
De talán még ne

ILLYÉS GYUL

Egyelőre jól ér
mint rendszerint.
biakban még nem tudom, hogy fogom érezni magam. Föltehetőleg „Egy király, egy cigány" című ciklusomat folytatom.

VAS ISTVÁN:

Útinaplót írok „Jézus és a kufferok" címen. A napló az ószövetségtől az írószövetségig vezeti el az olvasót, Stratford, Róma, hét tenger, valamint a Hold utca érintésével. Érdekessége, hogy az elmúlás gondolata egyszer sem bukkan föl benne.

GERGELY SÁNDOR:

Megérdemelt pihenőmet élvezem. Akárcsak Rip van

ts. Az gondosan végigolvasta, majd mélyen Kabócza szemébe nézve keményen megrázta az író jobbját.

— Az utóbbi tíz év legnagyobb novellája! — mondta egy kicsit szégyelve meghatottságát. — Ez igen! Látod, használt az őszinte kritika, kezd kibontakozni igazi géniuszod. Most mélyen belemarkoltál a lényegbe. Félrelökted az olcsó fordulatokat, az öncélú szatirizálást, és ezzel túlszárnyaltad önmagadat, ezt már csak te tudod felülmúlni.

Bálint szerint a novella

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kürthy Sándor
ÚJ IRÁS
1962 JUL

1021

Kürthy Sándor: Ülő nő

Később a Nap támasztotta
telt fejét a messzi hegyre,
harmatcseppek bámulták m
vékony hangokon sikongtak
s felszálltak a kék egekbe.

Harangzúgás. Pityókfalva
elindult a Lapos dombra,
hogy lélekben megtisztultan
nagy csodák tanúja légyen
s megfürdesse bennük arcát.

Istenfélő, ki az éjjelt
fenn a házacskában tölte
imákkal és jámborságban,
messze-kémlő szemmel nézi,
hívei, hogy' közelednek.

Elsőbb nem lát semmit. Aztán
méltóságteljes porfelleg
hömpölyög a keskeny útra,
sűrűjéből ki-kivillan
a zászlórúd aranygombja.

Énekfoszlányok kerülnek
fel, a szellő tépett szárnyán,
ilyesfélék:... lesz belőlünk...
ha... elhagysz... szép szűz
Mária...
...ne feledkezzél meg szegény...

ót
s megálltak, de ajakukról
messzeszálltak szépen zengő
hangokon a szent zsolozsmák.

— Jertek, jertek báránykáim —
mondogatja Istenfélő —
nem jő vissza ez a perc, mely
mindenféle kívánságok
példás teljesültét hozza.

Súgás-búgás. Zsíros Ábris,
Hájas Pesta sustorognak,
megbeszélik: vajh, miféle
hasznos csodát kéne látni,
ha már az ég ily kegyelmes?

Ám mögöttük fülhegyezve
katyvaringál Kajla Tóni,
azt reméli, jó tanácsot,
(melyből rögvest tett szülemlik),
nyer fülének általa.

Kürthy Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

1960 MAR 18

117

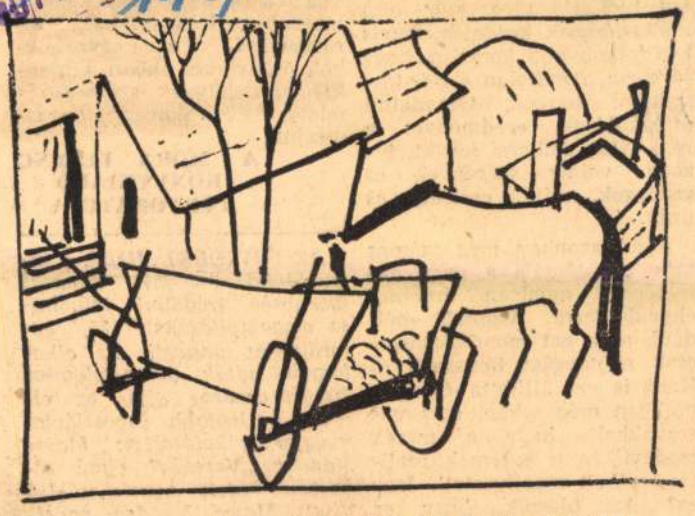

Tanyaudvar (Kürthy Sándor rajza)

11

ismerése jelent a felnőtt ol
vasóknak. A gyermek csal
így tudhatja meg, már esz
mélkedésének kezdetén, vagyi
legfogékonyabb korában, hogy
jó sorsa, gondtalan élete, tár-
sadalmi harcok, társadalmi
átalakulások eredménye: a
régi világ emberei között, bi-
zony voltak szegények és
gazdagok, voltak cselédek és
urak.

Akad azonban még számos
más problémája a gyermek-
mesének, amelyen érdemes
elgondolkozni. Vannak pél-
dául, akik azt mondják (nem-
csak manapság: Rousseau és
Kant is ezt állította és nyo-
mukban még sokan, más-más
szavakkal), hogy a mesék
csodavilága a gyermek reali-
tás-érzékét veszélyezteti. Igaz
ez? Azt hisszük, hogy ez
csak a gyermekek és a mesék
egy részére érvényes. Emlí-

A MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ LEKTORÁTUSA

AZ ÚJVIDÉKI „HÍD", a jugoszláviai magyar nemzeti kisebbség irodalmi folyóirata megalapításának 25. évfordulóját ünnepli. Ez alkalommal adták át a folyóirat 200 000 dináros díját az elmúlt év legjobb jugoszláviai magyar alkotásaiért; Major Nándor „Vereség" című elbeszélés-kötete nyerte az első díjat. Major Nándor novelláit lefordítják szerb. horvát nyelvre is.

Kürthy Sándor

Simon Emil:

VILLANÁSOK

November elején elment Szücs Laji. Két hétre rá Pereces Béla is otthagyta a falut. Ők voltak a legjobb cimboráim.

Magányosság kóválygott bennem, ahogy a szél a hegyek barlangjaiban.

A hosszú téli estéken kibámultam a sötétségbe, akár a látomásra váró asszonyok. Szavamat nem tudták venni.

— Mi bajod? — faggatott apám.

— Nem tudom — mondtam kurtán.

— Nyom a falu! Nem igaz?

— De. Lehet.

— Sejtettem! — mondta apám. Behúzódott a szögletbe, olykor megütögette a kályha vas oldalát. Fürge parazsak buktak a lábához, akár a leesett csillagok.

Majdnem egy hónapig így kínlódtunk, mind a ketten. Megkönnyebbülés volt, amikor bejelentettem, hogy én is elmegyek.

— Széles gömb a világ — mondta apám. — Elbírja még az efféle nagylegényeket is. Csak éppen azt kívánom: kevés kenyeret egyél! Mert holnaptól a te kezed sem műveli a földet!

— Majd dolgozik helyettem a gép!

Anyámtól könnyebben elváltam. Amióta a kamaszsorból kinőttem, mindig úgy nézett engem, mint egy idegent. A férfiak sorsát érezte bennem: a növekedés, fészekhagyás hálátlan vágyait.

Reggel kimentem az állomásra. Végig az úton görbült, nyújtózott a köd, ahogy a törleszkedő macska.

A pavillonban megvettem az aznapi újságot. A fülkében, gyér világításnál, böngészni kezdtem a hirdetéseket. Hosszas keresés után egynél megállapodtam. Körömmel jelöltem meg, s úgy hajtottam össze az újságot, hogy az a rész látszódjék legelőször, ha újra kezembe veszem.

Dübörögve távolodott a vonat. Sötét, s világos foltok villantak át az ablaküvegen, mint az útrakelés örök kísérői. Épületek, erdők foltjai. Embert alig láttam. Mindenki a tűzhely mellé bújt, a lángok duruzsoló meséjét hallgatta. Kiben volt még annyi bátorság, hogy ilyen időben nekivágjon?

A gyár emeletek és alagsorok szövevénye. A raktár az alagsorban van.

— Itt száz évig működhet — mondta egy idősebb ember.

— Addig élünk? — kérdeztem tőle.

— Lehet — vonta meg a vállát.

Azon túl nem nagyon beszélgetett velem, csak a legszükségesebbről. Egész nap szaladgáltunk a polcok között, aláírt papírra kiadtuk, amit kértek. Este azt mondtam az öregnek:

— Ha mindent így adunk ki, ingyen, sohase gazdagodunk meg!

Tréfának szántam, persze, de gyanakodva nézett rám. Ment a csaphoz, kezet mosott, de még közben is, minduntalan visszapillantott.

Fönt, a műhelyben kétszázan dolgoztak. Nagyobbrészt nők.

Amikor nem volt dolgunk, felfelé merevítettem a nyakamat. Az asszonyok ott járkáltak az ablakunk előtt. Szemembe villant a lábuk mozdulása, színes köpenyük suhanó játéka. Néha arra gondoltam: — Mi jogon bámulom őket? — Máskor meg: — Éntőlem ezt el nem tilthatják!

Az öreg nem szívesen vette a kíváncsiságomat. Úgy véltem, irigységből. Kikiáltott világ lustájának. Bemártott a vezetők előtt, s a legközelebbi elsején kihelyeztek a műhelybe.

Nehéz vastalicskával kullogtam. Hideg réztömbök tapadtak a kezemhez, a kínok hűségével. Az asszonyok gúnyosan néztek. Friss paraszt voltam a szemükben. Ők már legfeljebb vidékről származók.

Az esztergákról végtelen forgács kúszott lefelé. Ahogy a zuhany alatt álltam, s a lábam alól kifutó patakocskát figyeltem, arra gondoltam: én is átalakulok most, akár a héját veszítő fémbuga.

Fáradtan mentem az öltözőbe. Leültem a kikoptatott padra, két bakancsom döngve lerúgtam. Ahogy utánuk néztem, szemembe villant a pad lába alá szorult százforintos. Színesen, mint az utazás képei. Talpammal a közelébe tapogattam, beljebb gyűrtem, s ott mocorogtam még fölötte. Lábam szárát dörzsöltem, mintha fájdalmakat üznék a csontjaimból. Hevesen hajolgattam föl-le, föl-le, hogyha rémnézne valaki, azzal magyarázza kihevült arcomat.

Körülményesen öltözködtem, amikorra elkészültem, az én sorom már üres volt. Vártam még, s jó sokára hajoltam le a pénzért. Merev ujjakkal, gyorsan zsebembe gyűrtem. Egy pillanatig moccanás nélkül álltam, mintha arra vártam volna, hogy láng csap ki a ruhámból, vagy megkövesednek a tagjaim. De a pénz közönségesen lapult a zsebemben, mint akármilyen darab papiros.

Énnekem nem volt még ilyen odadobott pénzem. Ténferegtem vele, szinte himbálóztam az estében, mint kovács kezében a lassan lehűlő, tüzes vas. Lármás üzletekben tolongtam, azt képzeltem, hogy minden az enyém lehetne. Képzeletemben megnőtt a pénz, a fogyhatatlan gazdagság kincsévé.

Egy áruházban nekimentem a lift kitárt ajtajának.

— Jaj! — kiáltott egy nő, ijedt hangon.

Odanéztem. Tizennyolc éves lehetett, kék köpenyben állt a liftben, gallérján az áruház jelvénye. Egy darabig néztük egymást, aztán a lány behúzta a lift ajtaját. Villant a fény, s ő fölszállt előlem, mint a mesében a kő helyett magasba hajított madár.

Megint olyan érzések markoltak, mint a két cimborám távozása után. Éjszaka végiggondoltam, hogy az embert mostohábban ültetik ki, mint a facsemetéket. Sem karó, sem kertész nem védi. Vagy magában kiállja a vihart, vagy elfeküdhet. Ökölbe szorítottam a kezemet. — De én nem akarok elfeküdni!

*

Délután, amikor mindnyájan összegyűltünk, az emberek odaverődtek a mi sorunkba.

— Szaktársak! — kiabálta Horváth Péter —, Botos Sanyinak elveszett száz forintja!

Olyan zúgás támadt, mint az induló motorok bensejében. Aztán egymás után vállat vontak. — Én nem láttam! Én se!

Észrevettem, hogy engem hálóznak be a nézésükkel. Én voltam a legfrissebben érkezett. Most, hogy megtudtam, kié a pénz, mocorogni kezdett bennem valami sajnálkozás. De elcsitítottam. Közömbösen vetkőztem, s nagyon távolról gondoltam arra, hogy egyszer visszajuttatom. Nem is azért, mintha éppen nagy szükségét éreztem volna. A találás ritkasága nyűgözött, s hittem abban is, az a pénz éppen annyira az enyém is.

Akkor azt kérdezte tőlem a szomszédom:

— Maga se látta?

— Nekem sincs jobb szemem! — feleltem rá.

— Az biztos, ha éntőlem lopnák el, kibelezném!

— Kit belezne ki? — kérdeztem felegyenesedve.

— Hát a tettest! — Csodálkozó arckifejezéssel nézett rám. — Azt hitte talán, hogy a kanadai nénikémet?

Az eset után hol itt, hol ott rámvillant a szemük. Otthon, a düledező moziteremben láttam ilyen filmet: a hős keresztülvág az őserdőn, a sötétség mélyéből ismeretlen lények villogó szeme figyeli. Voltam úgy, hogy odakiabálom nekik: — Visszatesszem a százast, csak hagyjatok békében! — Igazán, persze, nem kiáltottam.. Kiszáradt torkomban elakadt a szó.

(Kürthy Sándor rajza)

Nyíltan nem fogták rám. Nem értettem, miért nem választották a megzavarás, sarokba szorítás módszerét? Lehet, hogy nem akartak a földbe taposni?

Egy hónap múlva kimaradtam. Reggel még elmentem a gyárkapuig, rendes időben. Onnan fordultam vissza, s tűntem el hirtelen, valami zúgó zuhanásban, mint az emelés csúcsáról leszakadó teher.

A szeneseknél nem sokat kérdezősködtek. Egy tisztviselő megnézte a könyvemet, aztán átdobta a szomszédos asztalra. Még repült a levegőben, amikor a másik ember odaszólt:

— Önkényes?

— Naná!

A hosszú fuvarban megdermedve kucorogtam a hajtó mellett.

— Fázik? — kérdezett dörmögve az ember.

— Egészen áthűltem — mondtam dideregve.

— A szenes szabad ember — mondta a hajtó. — Az a jó az egészben!

A hordásban aztán kimelegedhettem. Homályos pincejáratokat tapostam meggörnyedve, lemerültem a roszszul világított folyosókra, aztán felbukkantam, nyitott szájjal lihegve lélegeztem. A kocsi mellett mindig más-más ember állt, éppen az, akinek szállítottunk. Arcok villantak elébem, sürgetők, kapkodók, gyanakvók, mosolyogva cimborázók.

Elég jól kerestem. Néha eszembe jutott a száz forint. Csöppet sem bántott, azért gondoltam rá, hogy visszajuttatom. Egyszer, szabadnapomon, elmentem a gyárhoz. A portásnak odatettem egy borítékban, s megkértem, adja át Botosnak. Sokféle boríték szorongott az asztalán, az enyém is elvegyült közöttük. Nem volt különösen jelentős. Mint, ahogy énbennem sem.

Sokszor azon tűnődtem: mitől lesz közömbös az ember? S azt feleltem: rászületik! Aztán más foglalkoztatott, s elvetődtem abba az áruházba, ahol a liften felszállni láttam azt a lányt. Bolyongtam a vásárlókkal, bámészkodtam a pultok és polcok tarkaságán, egy óra múlva el is felejtettem, miért jöttem ide?

A tétova sodródásban mellém szegődött egy ember. Úgy nézte a kezemet, mintha mindent elnyelő zsákot szorongattam volna a tenyeremben. Egy darabig mellette haladtam, majd váratlan mozdulattal kitértem előle. Elvitt az áradat, s az ember lemaradt. Hirtelen dühös ellenkezés támadt bennem. A sejtés miatt, amiért figyeltek, pedig semmi roszszat nem akartam. Visszamentem a fehérneműs pulthoz, szempillantás alatt levettem egy tucatnyi zsebkendőt. Kabátomba gyűrtem, aztán lefelé indultam a lépcsőn. A kapuban odaléptem a portáshoz.

— Úgy látszik, valaki elveszítette — mondtam neki, s kezébe nyomtam a zsebkendőket. Meg sem vártam, hogy válaszol-e valamit, eltűntem onnan, s nagy diadalérzés uralkodott bennem, talán, mint a felszálló űrhajósban.

Napról napra jobban szorított a magány. Társkeresésemben egy zömök, brutális emberhez szegődtem. Senki nála hangosabban nem káromkodott, s durvábban nem ütötte a lovakat. De a cimboráit becsületes keménységgel magához ölelte, s társasága biztonságot adott. Engem is befogadott. Nem szövetkeztünk örökös barátságra. Együtt jártunk inni, belevágtunk néhány fekete fuvarba. Olykor, ha már a szesz uszította a gondolataimat, keservesen nekidőltem ennek az embernek, mint valami élő, meleg oszlopnak.

— Élet ez, Sanyikám?! — ordítottam a fülébe. Kocsmázó cimboráktól tanultam ezt a hangot.

— Eredj a fenébe! — lökött el magától.

Félt a szomorúságtól, mint a betegségtől. Mert az is megtámadja az embert, kikezdi, s akkor ki viszi el a kosarat helyettünk?

Nagyjából megfelelt ez az élet. Többször gondolkoztam, hogy haza is kellene írnom, vagy elmehetnék látogatóba. Végül minden szándékom megfeneklett. Ültem az ivóban, elnéztem a pohárba öntött bor színeződését. Sokszor úgy elmerültem, mintha verembe zuhantam volna.

Egyszer arra riadtam, hogy egy ököl lecsap mellettem az asztalra. Sanyi ült velem szemben, nehézkesen felállt, rákiáltott a közelemben hadonászó emberre. Önkéntelenül félreugrottam, ordítozásukból igyekeztem kihámozni, min vesztek össze? Ijedt emberek szaladgáltak a sűrűségben, lökdösődve, nyugalmasabb helyet kerestek. Hármunk körül tágasabb kör maradt, s mi kerülgettük egymást, mint az arénába engedett vadállatok. A feldühödött ember én ellenem is fordult, pusztán azért, mert Sanyival együtt voltam. Cimborám még jobban ingerelte, s ügyesen mozgott előle. Nekem nem volt gyakorlatom ilyen ügyekben. Idegességemben esetlenül mozogtam, többször megbotlottam az asztalban. Az ember utolért. Hirtelen megfogott, majd szabadon maradt keze felemelkedett. Egy pillanatra láttam a képspenge villanását, egy színes égő fényét tükröződött rajta. Megfeszültem, majd ernyedten előrebuktam. Valami mozgásra emlékeztem halványan, mindig én mozogtam, himbálóztam, s nekiütődtem valaminek. Végül teljesen eszméletre tértem.

— Négy napig nem tudott magáról — mondta az orvos.

A sebtől lázas állapotnál nehezebb a felépülés időszaka. Ahogy erősödtem, érezni kezdtem, hogy egyedül vagyok. A kórházból értesíteni akarták a szüleimet, de nem engedtem. Látogatókat vártam folytonosan, valakit a hajtók közül, vagy talán Sanyit. Egyikük sem jött. Persze, akkor volt legvastagabb a munka. A kosarak, mint az elkapatott gyerekek, nyöszörögtek és eldőltek, ha előbb tették volna le őket. Este nyolcig is hajtanak! Koszosan nem jöhetnek be. De azért, bizonyos, hogy gondolnak rám!

Az alatt az idő alatt mindenkit magam elé idéztem, akit ismertem. Apámmal kezdtem, aztán az otthoni cimborákat hívtam, Botos is megjelent, meg a lány, aki a liftben felkiáltott.

Végre a vállalat küldött valakit. Egy öreg adminisztrátort, aki lekuporodott az ágyam szélére, letette a tizenöt forintos csomagot, sóhajtozott, hogy milyen nehezen talált ide, s mennyivel később ér haza. Behunytam a szemem, elfordítottam a fejemet, kis idő múlva hallottam, hogy szedelőzködött, és elment. Rámjött a sírás. Melegen, sósan, számba folyt a könny, vacogni kezdett a fogam, mintha fáztam volna. A legmélyebb pincébe jutottam, ahol egyetlen ember sincs, csak szénrakások vannak, s minden fordulójában ötven lépcsőfokkal süllyed lefelé.

*

Az orvosnak mindent elmondtam. Akkor már közvetlenül távozás előtt álltam. Megmondta, hogy a szenesekhez többet nem mehetek. Könnyű munkát kell vállalnom, ahol éppen csak a kezemet mozgatom. Levelet írt, beajánlott a villamoshoz.

Felvettek. Kis ideig iskolába járattak, aztán kineveztek váltókezelőnek.

A város külső részére helyeztek, hármas sín-elágazáshoz. Ülök a szűk fülkében. Három felől gurulnak felém a villamosok, nehéz döccenéssel, fújtatva, mintha ellenem támadnának. Lenyomok egy kis gombot, s akkor szelíden elkanyarodnak a váltók szövevényein. Néha valaki lekiabál hozzám, a peronról.

Amikor besötétedik, a jelzőlámpák apró fényei villognak. Piros, sárga, zöld szemek, hunyorgó játékosságnak is vélhetném. De hallom a váltó csattanását, s figyelek.

Ha gyérebb a forgalom, a levélen gondolkozom, amit apámnak akarok írni. Rövidesen elmegyek hozzájuk látogatóba is. Mindenesetre, addig, amíg az egyenruhám új, s nem koptatom fényesre.

Előfordul, hogy az ábrándozásnak is vége szakad. Elromlik az elektromos berendezés, napokig a váltóvassal kell igazítanom a villamosok útját. Kint állok a szélben, két marokkal szaggatom a sín csuklóját.

Itt azért megmaradok. Majd kerülnek új cimboráim, összejárok velük, akad egy lány is, akivel járhatok.

Most már a magam útját is be kell igazítanom.

Keszthelyi Zoltán:

Boldogság

Tenyérnyi résen át szikrázik szemembe
a jövendő; szeme olyan, mint a kék, fényes üveggolyó.
Játszani akarok, mint régen, hívogatom
a rétet, ahol gyorsan szaladtak éveim,
csalogatom a csigabigát, csalogatom a májusi pipitért,
madarak szállnak fejemre, örömök szállnak szemembe,
hangok zsivaja köszönti körülöttem
a kitavaszodó teret. Boldog vagyok,
csupán egy pillanat a boldogság, azután
mint a szappanbuborék szétpattan,
ennek is örülök. Képzeletem fecskékkel repül,
messzi bolygók fényeiben úszik,
mint a Föld, melyen annyiszor folyt a vér,
melyen annyiszor folyt a könny,
de most a tenyérnyi résen át bámulom
a kék és rózsaszínű jövendőt,
az emberiségre boruló eget.

Finály Olga:

Kertvárosban

Az alkonyat még tétovázik,
mielőtt kék köpenybe bújna,
s a fény felragyog újra s újra.

Magányos balkonok fürödnek
a búcsúzkodó napsugárban
és lassankint már újra nyár van.

Anyám, ha erre laktunk volna,
vártál volna a balkonon,
kedvesen, elgondolkodón —

az el nem jött órákat most teremtem,
s hordozom, dédelgetem csendben
a sose-voltat.

DOLGOZÓ EMBEREK KÖZÖTT

Szabó Iván: »Ács«

DOLGOZÓ EMBEREK KÖZÖTT címmel ezúttal ötödízben nyílt országos képzőművészeti kiállítás, elsőrendűen olyan alkotók munkáiból, akik rendszeresen részt vesznek egy nagyobb közösség — üzem vagy állami gazdaság — életében. Ennek a részvételnek szervezett kereteit a Képzőművész Szakszervezet kezdte kiépíteni, de ma már, kivált néhány iparvidéken, kinőtt a bábák keze alól. Önmagától is növekedő mozgalom lett, azonban, sajnos, még mindig csak mozgalom és nem általános és természetes életforma.

Az éves kiállítás ezért *több egyszerű tárlatnál* — egy kicsit felmérése is a mozgalomnak, az alkotó munka oldaláról. Mert van sok egyéb oldala is. A kiállításról alkotott kép ezek ismerete nélkül semmiképp sem lehet reális.

KÖZTUDOTT DOLOG, mennyi feladat áll előttünk a vizuális kultúra fejlesztésében. A múlt örökségét felszámolni önmagában is óriási feladat lenne, de ehhez járul még a most felnövekvő nemzedékek problémája, akiknek az iskola e téren még nem nyújt eleget. *Az iskolán kívüli népművelésre is hárul az a feladat, hogy milliók életét tegye teljesebbé, tartalmasabbá a látás kiművelése révén meghódítható szépségekkel.* Kivételesen jó szolgálatot tehet az ügynek az olyan nevelő, aki maga is alkotó művész. Az elmúlt években önkéntes művész-pedagógusok egész gárdája alakult ki: műkedvelő képzőművész köröket vezetnek, szocialista brigádokat patronálnak, vagy egyszerűen csak ott munkálkodnak egy közösségben és életük összeszövődik a többiekével, mint Udvardi Erzsébet, a badacsonyiak »Piktor Bösképe«.

Ha a művészek ilyen irányú tevékenysége nem alkalmi kirándulás csupán, hanem állandósul, úgy nemcsak értő közönségét nevelnék maguk körül, hanem maguk is élmények sokaságával gazdagodnak, ami visszahathat alkotói munkájukra is.

A kapcsolat állandósulása azonban már nem csupán rajtuk múlik. Ha megélhetési gondjaik ugyanakkor megrendelések felhajszolása, a kereskedelem számára készülő tucatképek gyártása, térképrajzolás, vagy más effélék felé terelik őket, előbb utóbb megsínylik, mint művészek és mint nevelők egyaránt. *Kis számmal, de van már példa rá, hogy üzemek, szakszervezeti bizottságok megbizatásokkal, ösztöndíjakkal, vásárlásokkal lettek bevált művészeik mecénásaivá.* Mindez azonban csak szórványos társadalmi kezdeményezés, egyes művészek és egyes üzemek, gazdaságok sok esetlegességtől befolyásolt vállalkozása. *Hogy általánossá, rendezetté váljék, az érdekelt állami és társadalmi szervek összehangolt intézkedésére lenne szükség.*

A VÁLLALT KULTÚRMUNKA örömei és nehézségei közepette *a művészek természetesen mégis az alkotó munka terén kívánnak maradandót létrehozni.* Ennek a tevékenységnek egy évi mérlegét hivatott felállítani az Ernst Múzeum most megnyíló kiállítása. Az itt látható száznál több festmény, mintegy hetven grafika és ugyanennyi szobor, a beküldött, de ki nem állított, háromszor ennyi művel együtt, mennyiségben és minőségben is *határozott emelkedést mutat az előző évekhez viszonyítva.* De még így is csak mint az előbb vázolt mozgalom része kaphat általánosan pozitív értékelést. Maguk az alkotások nem érvelnek eléggé erővel az ügy igazsága, szépsége mellett. *Problémáik azonban nem magából a művészet és társadalom kapcsolatát elősegítő kezdeményezésből fakadnak, hanem egész képzőművészeti életünk vetületei, és részint éppen e kapcsolat elmélyítése útján oldhatók meg.*

A képek, szobrok többségén dolgozó embereket láthatunk, munkában vagy pihenés közben. Ritka azonban az olyan átéléssel megalkotott, a puszta látványszépségnél többet nyújtó alkotás, mint *Kurucz D. István, Somogyi Soma László, Fejér Csaba* festményei, *Szabó Iván* szobrai. A képek egy részénél a téma művészi hitel nélküli illusztráció csupán, nem vallomás.

A VÁLLALKOZÁST és a műveket szemlélve, *szinte kínálkozik az összehasonlítás a Szocialista Művészcsoport munkásságával.* A példa időben távoli ugyan, de a megváltozott körülmények ellenére, a célkitűzésekben annyi a hasonló vonás, hogy akkor is hivatkozni kellene rá, ha ez a kiállítás történetesen nem esne éppen egy időbe a harminc éve alakult csoport emlékkiállításával. *Az illegális kommunista párt művészei is hivatásuknak tekintették a tömegek művelését tárlatvezetésekkel, előadásokkal. Náluk azonban a népművelői és a művészi tevékenység szervesebb egységet alkotott. A művekkel magukkal is folytatták, magasabb fokon, a nevelő munkát.* Nem úgy, hogy alkalmazkodva az általános, fejletlenebb ízléshez, fejtörést nem okozva igyekeztek megmutatni a munkások életéből köztudott dolgokat, hanem úgy, hogy a művészet legigényesebb eszközeivel, a meggyőződés átütő erejével tárták fel a mélyebb összefüggéseket, fejezték ki azokat a törekvéseket, amelyek korukban az emberek legjobbjait áthatották. Akár a munkásokat magukat ábrázolták, akár megvadult lovakat, tájat vagy csupán néhány tárgyat. Az Ernst Múzeum mostani kiállításán úgy tűnik, hogy a művészek jelentős részét nem eléggé vezette a »magasabb fokon tanítás« nemesebb szándéka.

Pedig a kiállítás rendezői és szervezői láthatóan nem voltak merevek. Elég szélesre tárták a kapukat mind a műveket, mind a részvevők összetételét illetően. A többséget alkotó figurális kompozíciók mellett szép számmal vannak csendéletek, tájképek — közöttük olaszországiak — aktok, szobabelsők, a művészek között pedig többen szerepelnek, akiknek nem sok közük van a mozgalomhoz. Sőt, az alkotások keletkezési idejét sem vették túl szigorúan. Mindez kissé zavarja ugyan a rendezvény seregszemle-jellegét, de a jelenlegi szűkös kiállítási lehetőségek ismeretében némiképp jogosult.

A *»Dolgozó emberek között« kiállítás — minden eredményével és problémájával együtt — igen jelentős mozgalomra hívja fel ismételten a figyelmet,* amelynek egészséges további fejlődése nem a képzőművészet belső ügye csupán, hanem sürgős és körültekintő megoldást igénylő társadalmi érdek.

Havas Lujza

SZÍNÉSZ ÉS SZEREP

Havas Gertrúd

Az Állami Bábszínház parányi színpadán egy bűbájos kis zöld kobold űz varázslatot az elcserélt szívű szerelmesekkel és a nézőkkel. Puck ő, a Szentivánéji álom manócskája, a csínytevő Robin pajtás. Ahogy vásott kölyökhangján megszólal a shakespeare-i szöveg, ahogy dévaj rikkantásokkal szökell és cikázik, nyíltszíni tapsokat arat. A Puckot életre keltő bábművész Thália egyik legalázatosabb papnője, *Havas Gertrúd.* Arcát, alakját eltakarja a paraván, nevét nem sokan ismerik, hangját annál többen. A bábszínpadon, a rádióban, televízióban száz meg száz szerepet játszott. Volt már aranyhalacska és tapsifüles, pólyás baba és mesebeli Piroska, csacsi és gólya, mókus és napsugár. S ő a televízió-néző gyerekek és felnőttek népszerű kedvence: Mazsola. Hogyan jutott el a gyermekmeséktől Shakespeare-ig, Piroskától a remekbe szabott Puck-alakításig?

— *Amikor rám osztották Puck szerepét, nagyon boldog voltam, de egy kicsit meg is ijedtem. Élő színpadról csalt el a bábszínház varázsa, de klasszikus szerepet sohasem játszottam. És most éppen Shakespeare-figurát kell formálnom! Aztán a szerep, a darab tanulmányozása megnyugtatott: hiszen ez a meséből és vidámságból szőtt tündérjáték otthon van a bábszínpadon. Amikor az első próbán kezemre húztam a Puck-bábot, már megérett bennem a szerep, csak a figura hangját kerestem.*

— A hangját?

— *Igen, ez volt a legnehezebb. Puck nem szólalhatott meg Mazsola hangján, nem hasonlíthatott semmihez, amit eddig játszottam. Puck harsányan vidám kis manó, ugyanakkor kölyök is és még valami kedvesen békaszerűt is éreztem benne. Mindezt egy rosszcsont kisfiú hangjával, kurjantásaival igyekeztem kifejezni. Nekünk, bábosoknak, a hang a legfontosabb kifejező eszközünk. Le kell mondanunk az arcjátékról, de azért — bár senki se látja — arcunkkal is átéljük a szerepet. Mi hisszük, hogy mimikánk kiül a báb arcára. Ne nevessen ki, ez az igazhitű bábművészek babonája.*

Havas Gertrúd 16 éve, a bábjátszás hőskorában húzta a kezére az első magakészítette kesztyűsbábot. S bár ma már mesterfokon űzi a bábozás művészetét, minden szerepére alkotó izgalommal készül. Amikor először játszott gólyát, órák hosszat tanult kelepelni az állatkerti gólyáktól. De kitől tanulta a szentivánéji kis koboldjának elragadó hangjait, mozdulatait? Azt mondja, az csak úgy jött, belülről jött.

A művésznő búcsúzik, készül az előadásra. A színlap nem is említi, hogy még három szerepe van a Szentivánéji álomban: ő a váltott gyerek, meg csillag is és lebegő tündér. Fekete talárba öltözik, hogy teljesen láthatatlan maradjon, személytelenül beolvadjon a színpad sötét hátterébe. A tapsokat a báb aratja, de Puck zöld ruhácskája alatt egy vérbeli színésznő szíve dobog.

(vajk)

HORIZONT

● Hangversenyt ad május 17-én a Zeneakadémián a Munkásőrség Központi Férfikara. A műsoron a többi között régi magyar munkásdalok, Verdi-, Erkel-, Liszt- és Kodály-művek szerepelnek.

● **Reich Károly Kossuth-díjas grafikusművész műveiből rendez kiállítást a Dürer-teremben a Képcsarnok Vállalat. A kiállítást május 13-án dr. D. Fehér Zsuzsa művészettörténész nyitja meg.**

● *Vásárváros, 1964. Május 15-től gyakran jelentkezik ezzel a műsorral a rádió, hogy beszámoljon a Budapesti Nemzetközi Vásár színes, tarka forgatagáról, érdekes eseményeiről. A megnyitás napján 20 perces műsort adnak — a szokáshoz hiven — egyenesből, majd a déli órákban másodnaponként jelentkezik a vidám zenés vásári híradó.*

A játékfilmek mellett számos érdekes, népszerű-tudományos és oktatófilm készül a Magyar Filmgyártó Vállalat műtermeiben. Egy pillantás a forgatás alatt álló kisfilmek címlistájára: Felhők, Szarvas, Film a filmről, Velencei-tó, Méhészet, Irodalomóra. A riport- és dokumentumfilm-stúdió Józsefi Attiláról, népművészeinkről, az épülő Erzsébet-hídról, s egy dunai túráról készít filmet.

● *Első ízben kap teljes képet Bertolt Brechtről a magyar olvasó, azzal a 28 drámai művet magában foglaló két kötettel, amely az ünnepi könyvhétre jelenik meg Színművek címmel. A nálunk már bemutatott vagy rádióban elhangzott darabokon kívül megismerkedhetünk a fiatal Brecht expresszionista színműveivel is.*

Prágai Tavasz — a rádióban és a televízióban. A hagyományos prágai zenei eseményen az idén is ott lesznek a rádió mikrofonjai és a televízió kamerái. A Petőfi adó május 22-én egyenes adásban közvetíti a Cseh Filharmonikusok hangversenyét. A televízió 17-én veszi át az Intervizio műsorát, ezen a napon ugyancsak a Cseh Filharmonikusok Zenekara ad hangversenyt.

Megjegyzés

Koncert — és propaganda

Meghatott és elragadtatott értékelést, vagy inkább tán köszönetet jobban esnék írni abból az alkalomból, hogy kicsiny időre, egyetlen koncertre ismét itt járt nálunk az egyik legnagyobb énekművész, aki ma személyesen hallható a világon. Lefegyverező egyszerűsége, az igazi nagyságból mindig áradó közvetlenség vonzása teszi felejthetetlenné ittlétét, s a tény maga, hogy a felhangokban, színekben gazdag legkivételesebb hang és a legintenzívebb előadókészség birtokában van, amely csak emberi éneklést széppé tehet. Az angol Purcelltől a spanyol De Fallaig, Mozarttól Prokofjevig a dal, s hozzá a zenedráma beláthatatlan világa, mind a birtoka. Olyan könnyeden, oly játszva uralkodik hatalmas birodalmán, ahogy csak született királynő, kivételes művész. Doluhanova koncertje Moszkvától Londonig, ahol most volt, Novoszibirszktől San Franciscóig, ahová most megy — a kultúra kivételes, ünnepi élményének számit mindenütt.

Természetesen annak számit Budapesten is. A kevesek, akik hallották ezt a koncertet, s a Zeneakadémia nagyterme kicsiny közönsége tökéletesen érthető, áradó elragadtatásának hangjait — tanúsithatják. Doluhanova — mint mondotta a koncert után — egyik legkedvesebb és legkulturáltabb közönségének tartja a budapestit, amellyel ezúttal harmadizben találkozott.

Ez a koncert, s az a fájdalmas, már-már groteszk közöny és érdektelenség, amely propaganda, előzetes beharangozás, ismertetés, népszerűsités dolgában megelőzte — újból, de immár halasztást nem tűrő hangsúllyal veti fel ezzel kapcsolatos munkánk súlyos fogyatékosságának kérdését. Csak egy a fogyatékossága ennek a munkának, de az kiadós: nevezetesen az, hogy alig-alig folyik. Hallottunk itt már százféle kifogást a Filharmoniától, s a Nemzetközi Konzertirodától — de a kifogásokat nem lehet elfogadni. Vajon például a külföldi intézmény gyatra információja akadályozta-e, hogy megfelelő légkört, érdeklődést teremtsünk e művésznő érkezése elé; itt erről szó sem lehet. Hiszen olyan művész-egyéniségről van szó, akit másfél évtizeddel ezelőtt, a budapesti VIT énekversenyének megnyerése után egy kicsit »mi inditottunk el« a megérdemelt világ-karrier kacskaringós útján (Doluhanova maga mondja igy), s akiről immár hét éve lényegében az egész magyar sajtó megirta, hogy »kivételes jelenség, a legnagyobbak egyike«.

S mert a kiáltó hiba ezúttal nyilvánvaló — ez fényt vet általában az ezzel kapcsolatos kifogások értékére. Nem akarásnak nyögés a vége — ez az igazság. Kényelmesebb »ahogy esik, úgy puffan« alapon dolgozni, mint szivós, következetes, állhatatos propagandával és légkörteremtéssel — amit pedig semmiféle kulturális megnyilvánulás nem nélkülözhet. Népünk művelése szempontjából sem mindegy egyáltalán, hogy egy Navarra csellóművész, egy Richter-(emlékezzünk csak vissza első koncertjére!), egy Cherkassky-, egy Doluhanova-koncert (stb., stb.!) milyen körülmények között, mennyi ember előtt megy végbe. Apáink és anyáink életük örök emlékeként beszélnek egy-egy ilyen, hajdanvolt ünnepi eseményről.

Persze, van a komoly zenében is név — néhány művészete zenitjén túlhaladott, s néhány valóban teljes fényében csillogó név —, amelyre betódul a közönség; akinek koncertjére akkor is »divat« elmenni, ha a tisztelt, ritkán látható, sznob hallgatónak fogalma sincs a produkció valós értékéről. Ennek azonban semmi köze a nép valóságos műveléséhez — s túlontúl kényelmes dolog ebbe a helyzetbe ma nekünk megnyugodni.

Egyetlen kifogást kell tudomásul venni — de nem elfogadni: a propaganda nincs ingyen. De ez a rossz gyakorlat sincs ám ingyen — sem anyagi, sem erkölcsi értelemben —, amit most folytatunk. Élénken el tudnám képzelni, hogy egy Doluhanova körül teremthető olyan előzetes légkör, mint — tisztelet neki a maga helyén — Vico Torriani körül (akinek ráadásul nincs is szüksége rá, mert az ő területén rengeteg a spontanitás, a tömeghisztéria). Azt is el lehetne képzelni, hogy a November 7. téren nemcsak a »Már nem olyan időket élünk«, hanem egy ilyen kultúreseményt is kaphat egy kis előzetes neon-segitséget. És így tovább.

Csak az az egy elképzelhetetlen, hogy még huzamosan magunk ellen »dolgozzunk« ezen a méltatlanul kezelt területen.

Rajk András

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kürthy Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

1966 NOV 19

1021 Sajtó hiba

Kürthy Sándor: Illusztráció

Ez a rajz eredetileg nagyobb volt. Szegény Nagy Laci egyszerűen kinágott belőle egy darabot, amennyi helye volt és így közölte le.
1979. XI. 23
Kurutz Sándor

zik, al
álniol
na új
ogy
s nen
és es
ti elő
sok a

A DINAMIKUS LŐDÉSE

szükséges, hanem
y meghatározzuk a
ját a konkrét törté-
an."

kérdésről a kong-
klő *Zenon Kliszko*, a
kára, a Politikai Bi-
így nyilatkozott:
olitikánk biztosítja,
s művészek szabadon
g műveik témáját és
adon fejezzék ki leg-
nézeteiket. Csak ab-
zhetünk bele, hogy a
kenységgel visszaélje-
zmus iránt ellenséges
gálásának szolgálatá-
agy politikai célokra
azoknak az erőknek
nelyek a barikád má-
sta oldalán állnak, s
nk és államunk létér-
eztetik."

ko megjegyezte, hogy
ős, elkötelezett, népet
lmat becsüli a leg-
en látja azt a vezető
kultúra további vi-
atározza.

dolkodás és a
ban gondolkodott, s h
tény, hogy a legjobb haz
egyik jelentős alakjaként

D. NACAGDORDZS:

Télelő havában, mik
Tüzet raknak a vénel

Finom szemű dara pe
Fiúk, lányok szíve m

Omlik már a sűrű, fri
Olvadoz az ember szív

Vastagon, puhán hullá
Vidám hangja felderít

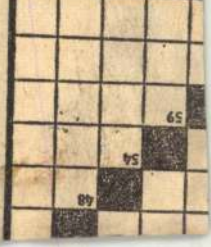

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
NÉPSZAVA

1021

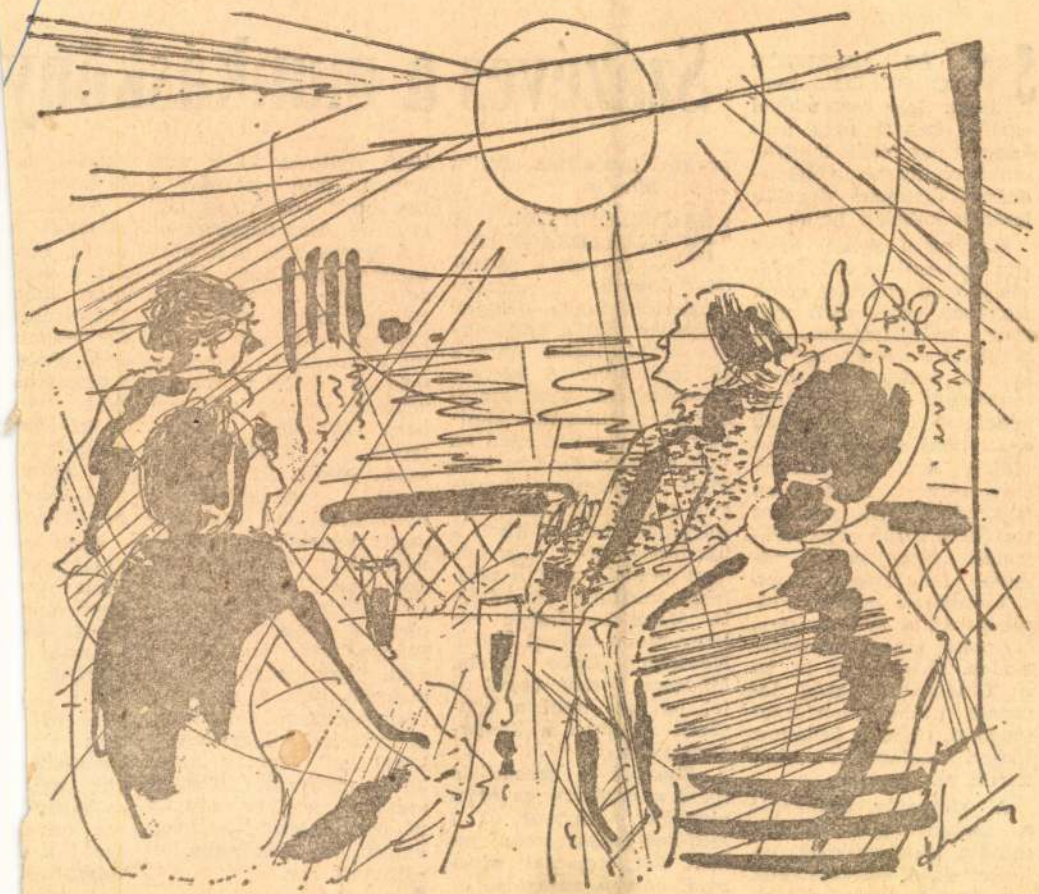

(Kürthy Sándor rajza)

Százéves a munkáskönyv

SZÉP ÉS JELENTŐS ÉVFORDULÓT ünneplünk. Száz esztendővel ezelőtt kezdte meg működését az első magyar munkáskönyvtár, a Nyomdászok Önképző Egyesületének kebelén belül.

Nagyszerű érzés, hogy egy esztendővel a kiegyezés előtt a politikai célok jegyében szerveződő magyar munkásmozgalmon belül felismerték az önképzés fontosságát és *a munkások anyagi érdekvédelmét összekapcsolták a szellemi érdekvédelemmel.* A nyomdászok könyvtára megnyitása napjától kezdve százéves története során arra törekedett, hogy *minél nagyobb lehetőséget adjon a munkások politikai látókörének a szélesítésére, szellemi javaik gyarapítására.* Még akkor is, ha a Tanácsköztársaság leverése utáni fehérterror éveiben, majd a fasizmus idején időlegesen lakat került az ajtajára.

A könyvtár munkáját a szakszervezet vezetői mindig szívügyüknek tekintették. A könyvtárosok az egylet legbecsültebb tagjai közé tartoztak. Az évforduló alkalmából szí-

egykori tudósítása szerint Jókai Mór is.

»MŰVELŐDÉSSEL A SZABADSÁGÉRT« — ez volt a nyomdászkönyvtár jelszava kezdettől fogva. Ennek jegyében vált a szakszervezeti ideológiai munka fő területévé. A könyvállományban természetesen akadt silányabb kiadvány is, azonban nem ez volt a jellemző. Sok külföldi és magyar klasszikus gyűlt össze az évek folyamán. Ezeken kívül a harmincas évek vége felé igen jelentős volt a politikai irodalom részvétele is. *Marx* és *Engels* néhány műve mellett *Bebel, Kautsky, Szabó Ervin, Madzsar József* nevét is fel lehetett lelni a böngésző szemnek a könyvgerinceken.

»Egyedül a szocialista ipari munkásság az igazi olvasója a nagyar és a külföldi magas irodalomnak. Sőt, nemcsak olvasója, hanem vásárlója is, bárha filléres keretek között is...« — írta *Veres*

betű nyitotta ki a szemüket, tette érthetővé a bonyolult emberi és társadalmi összefüggéseket.

A *Magyarországi Könyvnyomdai Munkások Egyesületének* a könyvtára 1907-ig időről időre különböző helyeken ütötte fel a tanyáját. Ebben az évben költözött mindmáig végleges helyére, a *Gutenberg Otthonba.* Tizenkilencben, a Tanácsköztársaság idején új elképzelések megvalósítására nyílt lehetőség. Az *egységes szocialista könyvtárhálózat tervének kidolgozása Dienes László és Kőhalmi Béla* könyvtárosok nevéhez fűződik. Elképzelésük lényege az volt, hogy az egyes üzemekben kell a munkáskönyvtárakat felállítani. A művelődés lehetőségeit közel kell vinni a munkások igényeihez. Természetesen a terv csupán papíron maradt, a megvalósításra már nem kerülhetett sor.

A HARMINCAS ÉVEKTŐL kezdődően

szocialista
lett törve
A száz
riájának
getve, igen
zet a vidé
lózat kiép
Debrecenb
Sopronban
lyen, Pécs
Székesfehé
dött nyo
A későbbi
dorkönyvt
tek, szám
nőtt. Az
havonként

Most, a
dászkönyv
lását ünn
egyben a
vezeti kö
érdemei
telgünk.
előtti
nyomán
meg a
vezeteibe
vak hajl
számítjul
tos neve
lyet a
folytattak
kulturáló
giak tal

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA

Kürthy Sándor

1987 AUG 6
1021

(Kürthy Sándor rajza)

ra, keletre! A szabadság így is, úgy Akkor a barátja vitte föl a cigá- nyok siettek teli szatyrokkal, turisták

A közönségszervezés nem eladás — hanem meggyőzés

A HŐ NYÁR UTOLSÓ HÓNAPJÁBAN járunk — hetek múlva itt lesz a színházak »újéve«. És nem is akármilyen. Mert ha százszor is módosultan és másként, *a gazdaságirányítás új rendszerének hatása óhatatlan és sokféleképp érinti majd a színházak működését és menetét.* Sok és sokféle erőfeszítés szükséges, hogy elkerüljünk bizonyos veszedelmeket, a kultúrpolitikai célok szem elől tévesztését, a csak gazdasági megfontolásokra épülő uszálypolitikát. Hogy tehát az új gazdálkodási rendszer hatása végül is hasznos és örvendetes legyen ezen a sajátos területen is.

Egyebek között ezért is időszerű ismét egyszer foglalkoznunk a közönségszervezés ügyével. (Mellesleg a nyárvég önmagában mind kevésbé szezonkezdet a régi értelemben, hiszen az idén például a fejlettebb színvonalú közönségszervezés csaknem olyan fontosnak és eredményesnek bizonyult nyáron, mint télen.)

Két esztendeje, amikor az új közönségszervező hálózat kiépült, és a hozzá elítélően említjük, csupán az elválasztás hangsúlyával. *Természetes, hogy a szocializmusban ez a tevékenység is új értelmet nyer* — nem tisztelve a rosszízű kivételt. Alighanem *éppen ez az a pont, amelyről a mostani helyzetben leginkább beszélni kell.*

A SZERVEZŐ HÁLÓZAT FELELEVENÍTÉSE — fontos leszögezni, mielőtt továbbmennénk — igazolta magát, és a tényt, hogy *színházaink még ma sem nélkülözhetik egy ilyen természetű tevékenység segítségét.* Nem utolsósorban éppen ez hívta életre a mai konstrukciót — amely persze a legkevésbé sem hibátlan. *A színházjegyeknek rendkívül tekintélyes hányada azonban így is a szervezői hálózat révén került a nézők kezébe, a szakszervezeti központokban működő irodák közreműködésével. És tegyük hozzá, jelentékeny részben olyan jegyek, amelyek enélkül senkihez nem jutottak volna, így pedig részben* (sajnos még nem elég nagy részben!) *olyan kezekbe jutottak, amelyek nem nyúltak volna érte.* negyven százalékra tehető az ilyen úton elhelyezett jegyek mennyisége — a korábbi évek kilenc-tíz százalékával szemben.

KÖNNYŰ VOLNA tehát örvendezve ünnepelni az új konstrukció eredményeit — csak éppen hasznos nem volna, és maradéktalanul igaz sem. Továbbra is vissza kell utasítani azt az álláspontot, hogy közönségszervezésre nálunk nincs szükség — éppen a színházak, pontosabban az emberek igényes szórakoztatása és művelése érdekében. Ugyanakkor *nagy figyelemmel kell kijavítani a mostani hálózat és apparátus, valamint az előbbiek és a színházak viszonyának hibáit.* Mindenre itt természetesen nem térhetünk ki — nem is napilap feladat — csak néhány, leginkább közérdekű vonatkozásra.

Az egyik: *az irodák és központjuk működése nagymértékben hivatalszerű, gépies, kevés benne a differenciálás vagy ennek szándéka, kevés a rugalmasság.* Mereven megállapított számarányok szerint sosem érjük *suk végleg színházi közönségnek. Éppen itt vár nagy feladat a közönségszervezőkre. Olyanokra, akik hivatásuk magaslatán állanak, akiket időben, kitűnő propagandaanyaggal látunk el* (amiben az első lépéseket is alig tettük meg), *akik értékes és szép előadások valóságos propagandistái képesek lenni. Nem pedig puszta jegyközvetítők.*

Rövid áttekintésben is itt a kérdés lényege. *Torz, hibás a színházak gondolkodása a közönségszervezésről, ahol benne sikertelen, mi több, sikerületlen produkcióik mentsvárát képzelik el. Ilyesmire nincs szükség, ilyen szerepre szakszervezetek nem vállalkozhatnak.* A mai konstrukcióban a megbízásának eleget tevő közönségszervező megteheti, hogy gyengébb produkciók jegyeit is közvetíti (végtére ellenséges, káros darabokat nem mutatunk be) — de propagandát csak szívből, meggyőződéssel lehet és szabad kifejteni.

A JÖVŐ ÚTJA *úgyis mindenképpen az, hogy a kulturális (benne színházi) propaganda-te tevékenység, amely rég-*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Kürthy Sándor
NÉPSZAVA
1964 MÁR 15.

ugyan határozottan nagyra sikerült, inkább szamár, mint- jött, írjam alá. Természetesen rájönni, hogy nem eppen beinvitáltam, s elbeszélget- látságos dolgon nevetgélt az

1021

(Kürthy Sándor rajza)

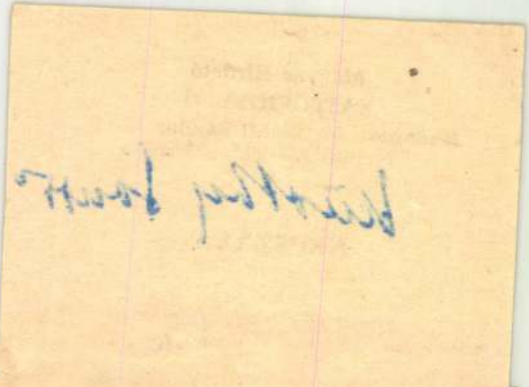

lapasztalatait. Az 1961—
nyi szakosztályok ren-
rint mintegy 21 000-et, s
volt. A tsz-akadémiá-
k közreműködésével —
tséget nyújtanak a ter-
beszámoló megvitatása
ekre szóló programot,
nányi országos választ-

MEGALAKULTAK AZ PEDAGÓGUS KLUBOK

d megyében. A klubok-
könyvtár, rádió, televí-
lemezjátszó áll a pe-
sok rendelkezésére. A
k klubesteket, baráti
övételeket tartanak a
ban, ahol vendégül lát-
szülőket is.

AGY LÉPÉS AZ ANYAG MEGISMERÉSÉBEN

Háznegyven évvel ezelőtt, 1824 márciusában született
v Robert Kirchhoff, aki Bunsennel együtt megalapí-
színképelemzés, a spektrálanalízis tudományát. Fel-
ük nagy hatást gyakorolt a tudomány későbbi fejlő-
, s maga a spektroszkópia, mint tudományág is je-
n kiszélesedett. A világegyetem anyagának megis-
ben az első nagy lépést Kirchhoff tette — mondotta
István akadémiai levelező tag az MTI munkatársá-
, amikor az általa megalapított abszorbciós színkép-
s segítségével kimutatta, hogy a Nap ugyanolyan ele-
l épült fel, mint Földünk. Az azóta eltelt évszázad
sokat fejlődtek a tudomány és a kutatók rendelke-
álló műszerek is. Ma már a legkorszerűbb távcső-
egymilliárd fényévnyi távolságra tudunk behatolni
gmindenség titkaiba. A távoli égitestekről hozzánk
fény spektrálanalízisével kimutatható, hogy a világ-

könnyűipari miniszterhelyettessé kinevezte.

A kohó- és gépipari miniszter *Borovszki Ambrust* a Dunai Vasmű vezérigazgatójává kinevezte. *(MTI)*

A FŐVÁROSI AUTÓBUSZÜZEM KÖZLI:

A Hamzsabégi úti MÁV aluljárónál közműátépítésre kerül sor, ezért március 16-tól, hétfőtől március 22-ig, vasárnap üzemzárlatig a 45-ös, a 140-es, s az 53-as útvonalát megváltoztatják. A forgalomelterelés csak rövid útszakaszt érint, így a megállók nem változnak.

ros mellékutcából.

párbeszédek a talponállókról és a talponállókból:

1.

— Ez talponálló?
— Igen.
— Akkor miért állnak benne annyian fejre?

2.

— Miért ül az a vendég a küszöbön?
— Mert előbb be volt rúgva.
— És?
— Aztán ki volt rúgva.

3.

— Ebben a talponállóban nagy súlyt vetnek a tisztaságra.
— Gyakran takarítanak?
— Nem. Mindent tisztán isznak.

4.

— Miért olyan sötét a tekintete annak a vendégnek?
— Mert a császárkörte nem villanykörte.

5.

majd a Vörösmarty S
házban emlékünneps
rendeznek.

— *SEVCSENKO sz*
tésének 150. évfordu
alkalmából a debre
tudományegyetemen
nepséget rendeznek.

BABONABÁL

Pénteken, 13-án babo
ban. Az ajtó felett nagy,
zőket és beljebb, a szál
hoz illő a dekoráció. A
szerencse jelképei — né
lönböző változatokban. A
szmokingos pár suhant a
kezett a Vidám Színpad
műsorban egyetlen szó
félkor kedvenc macskáj
huhogás és ijesztő han
koronázott királynője«
liftese, a bálok örökös
sereg a babona elleni
ropta a táncot.

— Dr. Páris László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Kürthy Sándor
NÉPSZAVA
1964 AUG 21
1021

(Kürthy Sándor rajza)

kiadó kenti kastélyába, mert a kastély parkjában a fák sakkbábuk alakjára nyirottak.

— **A FŐVÁROSI AUTÓBUSZ ÜZEM** közli: a Thököly út 31. szám alatt levő bérletpénztárat és talált tárgyi kezelőséget augusztus 10-től ismét eredeti helyére, a Thököly út 40. szám alá helyezi vissza. A költözés idején, augusztus 6—8 között a bérletárusítás és a talált tárgy-kiadás szünetel.

Palackban a szerencse

New Yorkban, a Hudson-folyó partján sétálgatott egy 14 éves fiú, Michael Chandal. Egyszercsak észrevette, hogy a folyóban egy palack úszik. Gyors elhatározással beugrott, és kihúzta a palackot a vízből. Kiderült, hogy a palackban 2200 dollárt rejtettek el bankjegyekben.

✕ **Este 8 órai kezdettel** az óbudai József Attila Szabadtéri Színpadon, Szél u. 10—12. »Illúzió a szerelem« címmel operettest.

✕ **Az Állami Operaház** próbajátékot hirdet korrepetitori állásra. A meghallgatás időpontja: 1964. augusztus 25-én, kedden du. 3 órakor. Jelentkezés az Operaház személyzeti osztályán.

viszonylag vékony keskeny acélbordán lemezt hegesztenek építenek a különö hengerelt normál nél kisebb sínt.

— **Ma is divat** a megyei Boldog községben a több évszázados népviselet. Jellegzetessége a sok szoknya: vasárnaponként ebben sétálgatnak az asszonyok.

150 000 látogató Egerben

Egerben az idei nyáron a szokottnál is nagyobb az idegenforgalom. A kirándulók úgyszólván a nap minden órájában tömegesen látogatják a történelmi város nevezetességeit. Az egri várban például a nyári idényben már több mint 150 000 látogató fordult meg. A látogatók mintegy 70 százaléka diák volt.

— **Húsz könyvtárklub** nyílik Borsod megyében. Ezekben szakköri foglalkozásokat, irodalmi előadásokat, szellemi vetélkedőket is rendeznek.

»GYERTYAMÚZEUM«

Érdekes, ritkaságszámba menő régiségeket őriz Kaposvárott a Petőfi utcában özv. Szűcs Jánosné háztartásbeli. Ő a »gyertyamúzeum« tulajdonosa.

térképeket és a Balaton érdekességeit népszerűsítő kiadványokat keresik.

Helytörténeti kiállítás Isaszegen

Isaszegen, a Vasútas Otthon két termében méltó helyet kap Szatmári Zoltán nyugdíjas gyűjteménye: a környéken talált honfoglalás-kori tárgyak, az 1849-es csata emlékei, valamint e korszak írásos hagyatékai. Az ősszel nyíló kiállításon bemutatják a község népviseletének színpompás ruhadarabjait is.

— **Az Ernst Múzeum** termeiben szombaton megnyitották Bor Pál festőművész jubileumi kiállítását. A több mint 50 alkotásból összeállított tárlatot három hétig tartják nyitva.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kürthy Sándor

NÉPSZAVA

1974 MÁR 1

1021

(Kürthy Sándor rajza)

k ezek

órák

ndhatom, hi-
percekben,
elenlétemmel,

tette (ennyi szerénytelen
engedjenek meg nekem),
a film megvitatásán, maj
mindenütt sor került egy
sebb és mélyebb vitára is
szélgettünk és vitatko
azokról az alapelvekről,
lyekről a film szólni kívá

Harmadszor rendezik meg az idén a gyöngyösi zenei heteket, a műsorban kiváló fővárosi művészek is közreműködnek. Májusban nagyszabású dalosünnep színhelye lesz Gyöngyös.

*

A »*Város és falu*« sorozat-

kétről, még azt sem, hogy esetleg melyik fiók hívott meg.

Miután az ilyen találkozó természetesen fárasztó is, hazamentem, talán kicsit örülve is a félreértésnek. Otthon mondták, hogy már telefonáltak, de nem mondták meg, melyik fiókból. Újra telefonáltam a központnak. Ott volt valaki,

1021 Kürthy Sándor

GALGÓCZI ERZSÉBET RIPORTJA:

MITŐL JÓ, HA JÓ?

A lébényi termelőszövetkezetek nem országos hírűek, de jók. A Búzakalász — ezt néztem meg közelebbről — az 1959-es megalakulás óta egyenletesen fejlődik: 33, 36, 38, 40 s tavaly már 42 forintot ért egy munkaegység. S hogy a legszemléletesebb számmal érzékeltessem eredményei megalapozottságát: 1959-ben az egy tagra jutó tiszta, (tehát tehermentes) vagyon 4 ezer forint volt, jelenleg 28 ezer forint. A gazdagodás hat év alatt: *hétszeres!*

Az elnök: *Folkmayer János* ötven körüli, okos, higgadt és elégedett parasztember. Lébény gazdag falu volt mindig, s mióta közösen gazdálkodnak, még gazdagabbak az emberek. Folkmayer János már 56-ban is tsz-elnök volt s az akkori tsz is jól működött. Ötvenhat decemberében, amikor felszámolták, visszafizették a banknak minden tartozásukat és még 73 forintot osztottak munkaegységenként.

— Akkor mért mentek széjjel? — csodálkozom.

Megvonja a vállát.

— Divat volt. Minden szövetkezet szétment, mi is... Azt mondták akkor a megyénél: maguk tudják. De még találkozunk.

S három év múlva „találkoztak", is; különösebb zúgolódás nélkül mindenki újra belépett a szövetkezetbe. Megint Folkmayer lett az elnök s az idén újraválasztották négy évre.

— Mitől ilyen népszerű? — érdeklődöm.

Nevet.

— Ha negyven forint alatt osztanék, rögtön elkergetnének.

Saját erőből

Azt írtam: az elnök elégedett ember. Mindennel? Két dologgal nem. Az egyik: az ékszíj. Tudom, mindenki torkig van már a szakadó kombájn-ékszíjakkal, hisz az aratás kezdete óta ezt harsogja a rádió, a televízió, a sajtó. De gondoljuk el: az egész országban akadozott, vagy állt miatta az aratás. Folkmayer feljött Budapestre a Szerelvényértékesítő Vállalathoz ékszíjért. Innen Dunaalmásra küldték, hogy ott állítólag van. Nem ment le.

— Felnőtt embert ne küldözgessenek ide-oda. Méghozzá bizonytalanra.

Két hét múlva kaptak ékszíjat Győrött az AGROKER-nél, de egy alkalommal csak két darabot, két ékszíjért másnaponként utaztak harminc kilométert. Mennyi munkaidő ez s ki fizeti meg nekik?

— Két hétig állt az aratás? — szörnyülködöm.

Hamiskásan mosolyog. — Nem állt. Csak három napig állt.

— Hát ez hogy lehet?

— Addig ügyeskedtünk, míg nem szereztünk ékszíjat.

Hogy ez az „ügyeskedés" Lébényben mit jelent, nem tudom, nem kérdeztem rá. De egy másik tsz elnöke kérdezés nélkül is ezt mondta: Feketén szereztem ékszíjat. És ha tízszer kihallgatnak a rendőrségen, én tízszer nem mondom meg nekik, hogy kitől. Ha nekem törvénytelenséget kell elkövetnem azért, hogy learathassam az ország kenyerét, akkor nem én vagyok a hibás!

Itt álljunk meg egy pillanatra, mert nem csak az ékszíjról van szó. Elég helytelen, hogy a tsz-elnökök nem leplezik le az ilyen „feketézőket" — de az ő álláspontjukat is meg lehet érteni: mi a biztosíték arra, hogy egy hónap múlva, vagy jövőre nem egy másik nélkülözhetetlen alkatrész, vagy gyomirtószer, stb. tűnik el a piacról s az elnök kénytelen feketén beszerezni? A tsz-vezetők nem minden esetben kapják meg „felülről" azt a támogatást, amelyre szükségük lenne. Ez a legdurvább példa — az ékszíj —, hogy egyenesen akadályozva van az elnök a jó munkában. Gyakoribbak a kevésbé durva példák.

Van még valami, amivel a lébényi tsz-elnök elégedetlen: beruházásra nem kapnak hitelt. Saját erőből kell előteremteni mindent. Az állami támogatás ügyszólván kimerült abban, hogy építettek nekik egy százférőhelyes tehénistállót. Az arra kapott hitelt is már majdnem teljesen letörlesztették. Az idén saját erőből építettek kovács-, bognár, lakatos-, szerelőműhelyt, darálót és vásároltak egy szovjet silókombájnt. Mindennek az ára — ha kiosztanák — négy forintot emelne a munkaegységen.

— Ha építenének még egy százférőhelyes istállót — ábrándozik az elnök — egy év alatt meg tudnám tölteni negatív üszőállománnyal. (Negatív: nem tébécés. A megyében az elsők között a lébényi szövetkezet negativizálta tehénállományát, selejtezéssel, új állatok beállításával.)

— No és, tudja-e — kérdezem az elnököt —, mért nem kapnak maguk nagyobb állami támogatást?

Elmosolyodik. — Persze, hogy tudom. — Büszkén: Mert mi nem vagyunk rászorulva. Mi elboldogulunk anélkül is.

„Gazdag ország maguk!"

Lébényben mesélték, hogy járt a megyében egy dán parasztküldöttség. Amikor egy tsz-ből visszatértek Győrbe s leültek „kiértékelni" a látottakat, egy dán paraszt elragadtatva mondotta:

— Gazdag ország maguk! Valóságos paradicsom!

A magyarok — akik érthetőleg izgultak, mi lesz a dánok véleménye, — fellélegeztek.

— Miért — kérdezték boldogan. — Miből gondolja?

— Kint voltunk ebben a faluban, ugye — mondta lelkesen a dán. — lucernaföldön minden boglyának látszott a helye, mert szállításkor nem gereblyézték össze. Én abból a lucernából, ami ott rohad, tíz marhát tudnék átteleltetni! — Lelkesen: — Gazdag ország az, amelyik ezt megengedheti magának.

Ez nem gúny volt! De hogy szokjanak le a tsz-parasztok a pazarlásról, ha azt látják, hogy például a lébényi százférőhelyes istállót csak három év múlva lehetett átvenni, mert addigra javították ki a műszaki hibákat. A parasztok a fogukat csikorgatták a szakadó ékszíjak miatt, amikor a televízió helyszíni szemlét közvetített erről a témáról s a képernyőn az ékszíjilletékesek a legteljesebb könnyel vonogatták a vállukat. A sajtó a felelőtlenség hátborzongató eseteit közli napról napra, például olyasmit, hogy Győr megyében felépült egy malom, s akkor derült ki, hogy nem működik, mert a tervezőknek — horribile dictu! — a típustervet a körülményeknek megfelelően „meg kellett volna fordítani", de szószerint, ami a típusterven jobboldalt van, azt baloldalra kellett volna építeni. Nemrég üzembe helyezték Győrött az ország legkorszerűbb kenyérgyárát, azóta rosszabb a kenyér minősége, pedig a helyi sajtó is többször szóvá tette. Azzal már nincs baj, hogy nem tesszük szóvá a dolgokat. Az a baj, hogy nem mindig történik megfelelő intézkedés. Egy tsz-elnök ezzel a mondattal ugrott fel nemrég a televízió elől: Unom már, hogy örökké a hibákat hánytorgatják. Azt szeretném látni, hogyan tesznek az illetékesek rendet!

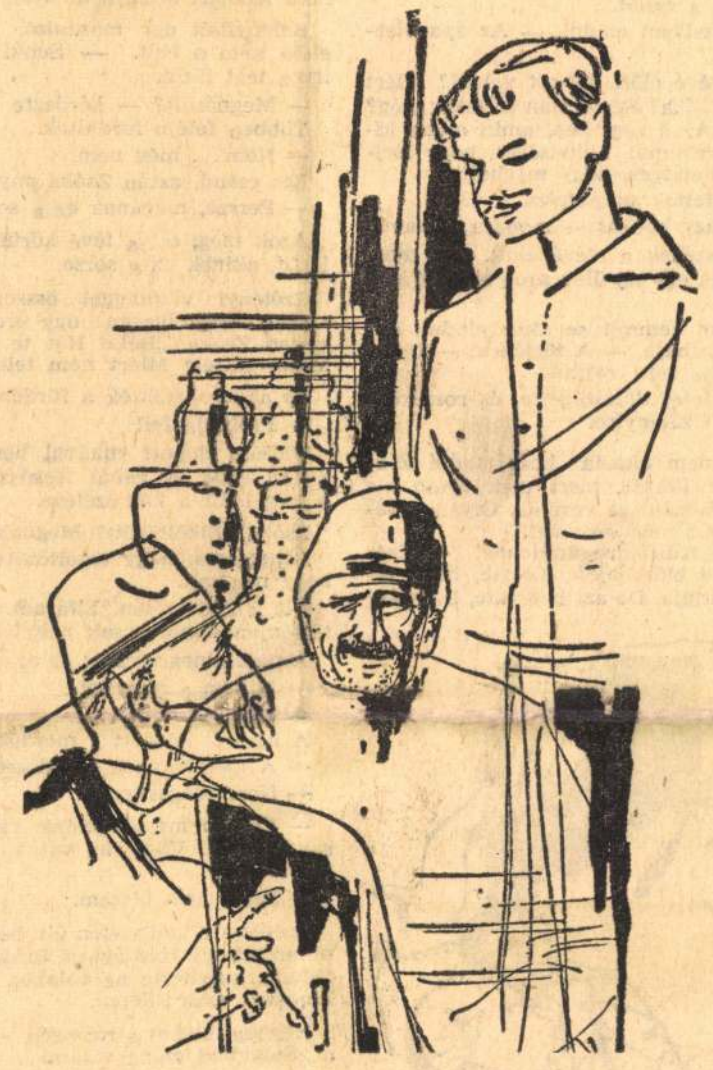

Kürthy Sándor rajzai

Az ország közvéleményében az utóbbi időben elterjedőben van egy olyan nézet, hogy a paraszt — amióta tsz-tag — nem dolgozik, ezért „gyenge" és „közepes" az országban lévő tsz-ek kétharmada, ezért drága a zöldség, a gyümölcs, stb. Rendkívül káros nézet ez, valóságos kútmérgezés. *Erdei Ferenc* írta egyik, a felszabadulás előtt megjelent könyvében: „A parasztgyerek nem szakmát tanul — az jön magától — hanem a sorsát elviselni." Mért kívánnánk a paraszttól annak ellentétét, amit szocialista rendszerünk győzelmeként könyvelünk el minden más területen: a nyolcórai munkaidőt. Ahelyett, hogy örülnénk annak, hogy ma már a parasztnak sem csak „a sorsát kell elviselnie", az ő életében is van már szabad idő, kultúra stb... Másrészt: egyáltalán nem igaz, hogy a paraszt kevesebbet dolgozik, mint azelőtt. A lébényi aratók reggel ötkor kezdték a munkát és este hétkor-nyolckor fejezték be. Nyáron másutt is kidolgozzák a 12—14 órai munkát — csak az a kérdés, hogy hol. A rossz szövetkezetekben a háztájit babusgatják. Lébényben egy aratási napon száz forintot lehetett keresni — itt az emberek szívesen dolgoznak a szövetkezetben: itt a tsz munkája az első, mert innen jön több pénz. Többek közt ezért is jó szövetkezet a lébényi.

Őszinte viták, fiatalokkal

De hogy a parasztember „sorsának" javulása egyelőre milyen viszonylagos, arra bizonyíték, hogy nincsenek falun fiatalok.

A rossz szövetkezetekben ezt mondják a fiatalok:

— Majd hülye leszek bagóért dolgozni!

A rossz szövetkezet elnöke ezt mondja:

— A városban többet keresnek, ezért mennek el.

De a lébényi szövetkezet jó — innen mért mennek el a fiatalok?

A statisztikusok azt mondják: világjelenség.

A kényelmes felnőttek azt mondják: divat.

Egy lébényi, harmincéves fiatalasszony ezt mondta:

— Dolgoztam én már gyárban is, az uram azt szeretné, ha visszamennék. De én kiszámítottam neki, hogy itt többet keresek: 15—16 ezer forintot. És itt csak hét hónapig tart a munka.

Ugyanis, ez az asszony a növénytermesztésben dolgozik, neki télen nem tudnak munkát adni.

Egy erőteljes fiatalember, mint állatgondozó, mint kocsis, mint traktoros könnyen megkeresné a havi kétezer forintot. A gyárban is csak akkor keres ennyit, ha szorgalmas és jól képzett szakmunkás. Miért megy el mégis?

— Mert falun unalmas az élet — mondják a fiatalok. — Kevés a szórakozási lehetőség.

— Nincs mozi, cukrászda, könyvtár, tánczenekar?

— De van. Mindegyik. Csak...

— Hát akkor?

— Mert parasztnak lenni nem szakma. Ha megismerkedem egy kislánnyal s megkérdezi, mi a foglalkozásom, ha azt mondom: tsz-tag — lebiggyeszti a száját. Gépkocsivezetőnek lenni — az viszont rang... — A parasztmunka nem tiszta munka.

— Az olvasztár munkája tiszta? A bányászé?

— Mindegy, a parasztmunkát lenézik.

— Kicsodák? A városiak?

— Az idősebbek is csak azért nem jönnek el, mert köti őket a ház, a család, a megszokás. De azt hiszi, elégedettek? Van egy nagybátyám, egyik nap azt mondja nekem: azelőtt volt hat hold földem. Azt elvetettem, megműveltem, megfizettem az adót s az egész termés az enyém volt. Most kiosztanak rám a tsz-ben hat hold kapálnivalót, megművelem s a termés 25 százaléka az enyém. Azt kérdem: mitől szocializmus ez?

— Rosszul számol a nagybátyja. Azelőtt a termelési költséget is maga viselte: a trágyázást, talajmunkát, vetőmagot és a termésből megint csak félretette a jövő évi vetőmagot. Ha összevetnénk, nem hiszem, hogy azelőtt több jövedelme volt egy hold földről, mint most.

— Nem a jövedelemről van szó, hanem a tudatról...

— De mihelyt megmagyarázza neki, hogy „hamis" a tudata...

— Nézze csak. Az egyéni paraszt alkotó-termelő, a tsz-tag pedig bérmunkás — a bérmunkássors előnyei nélkül. A tsz-tag nem nyolc órát dolgozik, hanem többet...

— Télen viszont nyolc óránál kevesebbet.

— ...kevesebb a családi pótléka...

— Magának hány gyereke van?

— Még nem nősültem meg... A nyugdíjkorhatár nem hatvan év, hanem hetven, a nyugdíj nem a fizetés fele, hanem... bagatell összeg.

— Az egyéni parasztnál egyáltalán nem volt nyugdíjkorhatár és egyáltalán nem volt nyugdíj. Ez a mai állapot már közeledés a fizetésből-élők helyzetéhez. Mire maga hatvan éves lesz, hiszem, hogy ez is megoldódik... Különben is, ezek helyett hagyták meg a háztájit.

— De a háztáji sem terem magától, azt is meg kell művelni!

— Van még valami indoka?

— A tsz-paraszt maga viseli a beruházások kockázatát. Ezt a munkástól nem követelik meg.

— Lám, az elnöküket büszkén mondja, hogy megállnak a lábukon s nem élősködnek a népgazdaság nyakán. A „népgazdaság" pedig a maga fizetési borítékját is jelenti, fiatalember.

— Az egyéni paraszt alkotó-termelő, a tsz-tag nem az.

— Ez magukon a tagokon is múlik: hogy élnek-e a jogaikkal? Hogyan tudják a tsz-demokráciát kifejleszteni?

— .... Mondja, maga visszamenne egyéni parasztnak? Alkotó-termelőnek?

Az ifjú meghökken a kérdés képtelenségétől. Gondolkodás nélkül mondja:

— Nem ettem meszet!

Hogy is állunk a szakmunkás-utánpótlással?

A lébényi tsz-tagok átlagos életkora 63 év. Harminc éven aluli 9 van a szövetkezetben. A tagoknak majdnem fele nyugdíjas. Mi lesz tíz év múlva? Mi lesz az utánpótlással?

Meglátogattam a megyében egy mezőgazdasági szakközépiskolát. Harminc fiú és lány tanult a tavaly megnyílt első osztályban. A gyerekek nagy része azért jelentkezett ide, mert másutt nem vették fel őket. Kisebb része nem akart továbbtanulni — pontosabban: szakmát akart tanulni — de az iskola igazgatója rábeszélte őket a tanulásra, hogy „kilegyen" a létszám s megnyithassák az iskolát. És végül van néhány gyerek, aki ezért jött ide, mert úgyis tovább akar tanulni agráregyetemen s reméli, hogy ez nagyobb előnyt jelent neki, mintha általános gimnáziumban végezne.

— Mi lesz azokkal, akik nem tanulnak tovább? — kérdezem a szakmai tanáruktól.

— Szakmunkások lesznek a tsz-ben. Ezek speciel kertészek.

— Mit jelent az, hogy szakmunka? Irányítómunka? Csoportvezetés? Brigádvezetés?

A válasz rendkívül bizonytalan.

— Persze, később jelentheti azt is... Magatartásuktól, szorgalmuktól függően.

— És addig?

— Szakmunkát. Hozzáértőbb munkát.

— S magasabb bérezést?

— Persze, bizonyára.

— És mit fog szólni az az asszony, aki addig is a kertészetben dolgozott, ért is hozzá, csak nincs róla bizonyítványa, hogy egy fiatal ugyanazért a munkáért többet kap?

A szaktanár csak a vállát vonogatja. Pedighát, ki tudja, ha ő sem? Ki ad ezeknek a fiataloknak perspektívát, ha ő sem tud adni? Érthető, hogy a tsz-ek e pillanatban nincsenek felkészülve kertészeti szakmunkások foglalkoztatására — hisz a szakmunkások csak három év múlva lesznek „készen". Mégis jó, ha ezekkel a fiatalokkal a tsz-ek számolnak, vonzó munkakörrel és — igenis — magasabb fizetéssel várják őket, nehogy ezek meg érettségi után menjenek el fodrásztanulónak, vagy gépkocsivezetőnek. S jó, ha a fiatalok már ma tudják, hogy a szövetkezetben számítanak rájuk.

★

Néhány veszélyes „szirtet" próbáltunk kitapogatni, amelyek között a tsz-vezetőknek — elsősorban az elnöknek — lavíroznia kell, ha jól akarja kormányozni „hajóját". Az bizonyos, hogy ma még aránytalanul sok energia fogyasztódik el a lavírozásra, amelyet hasznosabb dologra, például éppen az előrehaladásra lehetne fordítani.

A legfontosabbat, a tsz-demokráciát még alig érintettük, de ez önmagában is olyan összetett kérdés-komplexum, hogy megérdemel egy külön riportot.

Élet és Irodalom

Irodalmi és politikai hetilap.

Főszerkesztő: NEMES GYÖRGY

Szerkesztő: JOVANOVICS MIKLÓS

Szerkesztőség Bp. V., Alkotmány u. 22. Tel.: 111—424. Kiadja: Lapkiadó Vállalat. Lenin körút 9—11. Telefon: 221—285 Felelős kiadó: Sala Sándor Nyomta: Szikra Lapnyomda. Terjeszti a Magyar Posta Külföldiek részére a KULTURA Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat. — Előfizetés negyedévre Ft. 18.—, félévre Ft. 36.—. Megjelenik minden pénteken.

KÉZIRATOKAT NEM ŐRZÜNK MEG ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA.

Index: 25 244

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
ÉLET ÉS IRODALOM
1064 SZÉP 5.

MÁNDY IVÁN ELBESZÉLÉSE:

LÁTOGATÁS ZSÓKÁNÁL

És ha elmennék Zsókához? Czétényi az erkélyen üldögélt egy ócska, napszítta nyugágyon és kibámult az esőbe. Már nem is tudta, mióta ül itt. A tér virággruppját nézte, a fákat, a padokat. Most már mindjárt eláll, de ha nem áll el, az se baj. Az ember felfrissül egy ilyen sétától. Ki is mondta ezt? Temunovics, a sporthírlapíró, vagy az az alak, aki régi filmekről tart előadást vidéken? Igen, a régi filmes. Egyszer majd valaki lelövi. Az emberek csak a filmre kíváncsiak, ő meg a rendező stílusáról beszél.

Czétényi ásított. Aztán bement, és felöltözött.

Milyen képet vág majd Zsóka? Nem, azt nem lehet mondani, hogy kirugott volna. Egy kicsit megunt, de ez kölcsönös volt. Dehogy volt kölcsönös! — Lemezeid vannak — mondta Zsóka. A beteg mamád, és hogy egyszer majd válogatott mérkőzést vezetsz!...

Miért ne vezethetnék egyszer válogatott mérkőzést? Miért kell nekem örökké vidékre járni, poros, kis futballpályákra? Na, mindegy.

Czétényi felvett egy kék nyakkendőt, apró, piros pettyekkel. Úgy találta, hogy ez nem megy a szürke ruhához. Leráncigálta, és előhalászott egy bordó nyakkendőt.

Azt hiszem, Zsóka mamájával nem volt semmi bajom. Az apjával se. Attól idegrohamot kapott, hogy feleségül veszem a lányát, de különben...

És attól az újságírótól nem kapott idegrohamot? Vagy nem is újságíró, hanem valami filozófus. Mindenesetre könyveket írt. Valláserkölcs a huszadik században, meg ilyesmi. Na, akkor már inkább a rendező stílusa.

Az újságíró se vette el Zsókát. Lelépett egy nővel? Vagy Zsóka nem akart hozzámenni?

És ha Zsóka nincs otthon?

Ez már csak a buszba jutott az eszébe. — A kalauznőre nézett. Kövérkés arc, egy hajtincs belelóg a homlokba. Ha rámmosolyog, leülök mellé, és kikísérem a végállomásig. Megbeszélek vele valamit.

A kalauznő ránézett, de nem mosolygott. Ő meg egyszerre megsértődött.

Csak legyen boldog, kedves!

Ahogy leszállt, a busz után nézett.

A kalauznő nem fordult meg. Ő pedig felfelé baktatott egy enyhén meredek úton. Zsóka egyszer itt várta, az út végén.

— Béla!

Magas, őszhajú nő az ajtóban. Egy jelenség. Igen, valaki egyszer azt mondta, hogy Zsóka mamája egy jelenség. És, hogy még ma is izgalmasabb nő, mint Zsóka.

Zsóka mamája nem mutatott különösebb meglepetést, ahogy betessékelt.

— Az édesanyja? Még mindig annyit bajlódik a veséjével?

— Nem... Meghalt.

— Megváltás volt.

— Ebbe bele kell nyugodni. Béla. Jövünk, egy darabig ittvagyunk, aztán eltávozunk. — Ez olyan volt, akárcsak harang kongása egy üres, esős mező fölött. Majd egész váratlanul. — Meglátja, micsoda öltöny! Mintha csak magára szabták volna.

Akárcsak mellbevágták volna Czétényit. Öltöny? Miféle öltönyről beszél ez a nő? Aztán homályosan emlékezett rá, hogy olykor megpróbáltak eladni néhány régi ruhát. És, hogy Zsóka ilyenkor tombolt. Közben várta, hogy valamelyik oldalajtóból kibukkanjon Zsóka. „Van mozijegy? Á, te olyan ügyetlen vagy."

Sovány férfi emelkedett fel az asztal mellől. Száraz mozdulattal végigsimított kopasz fején.

— Behozza még a Honvéd a Ferencvárost?

Futballdrukker az öreg, régi szurkoló. Talán sose beszélt másról, mint Ferencváros, meg Honvéd, meghogy a Kuksi nincs formában.

Állólámpa az asztalnál. Televízió a könyvszekrény előtt.

— Csak nézze a televíziót. — A mama megérintette Czétényi vállát. — Mindjárt megmutatom a ruhát.

— Nincs kedvem eladni. — Az apa visszaült.

Székek a tévé előtt. Ül ott valaki? Miért nem jön be Zsóka? Egyáltalán itt lakik még? Ott a képe. Az a régi kép, amin olyan kíváncsian előrebámul. Lehetséges, hogy férjhezment. Lehetséges, hogy meghalt.

Egy zakót tettek az asztalra.

— Eszterházy kockás — mondta a mama.

Üresek a székek a tévé előtt. De most mégis, mintha egy nő ülne azon az első széken.

— Az uram semmit se akar eladni, dehát annyi a ruhája. — A férjéhez: — Ugye, ez még nem is volt rajtad?

Az apa a fejét dörzsölgette, és rosszkedvűen nézett Czétényire.

Miért nem akarta hozzámadni Zsókát? Persze, mert csak olyan kis mérkőzéseket vezetek. Olyan vidéki, kis mérkőzéseket.

— Külföldre küldenek. — Czétényi előrehajolt. Érezte, hogy ellenséges a hangja. De azt is érezte, hogy ezzel senki se törődik. — Egy vitás nemzetközi mérkőzést kell levezetnem.

— Miért vitás? — Az apa ásított.

Czétényi hallgatott. Tényleg, miért vitás egy mérkőzés? És miért találta ki ezt az egészet?

— A csapat elhagyta a pályát, — mondta végül. — Egyszerre csak levonultak a mérkőzés kellős közepén.

— Aha...: levonultak.

Czétényi egy kérdést várt. Hogy hová is küldik ki? Ausztriába? Olaszországba? De az apa csak hallgatott, és csak a fejét dörzsölte.

Nyílt az ajtó, bevonult egy kis csoport. Talán turisták, talán külföldiek. Letelepedtek a tévé elé.

— Mikor jön az Alfonsó? — kérdezte egy hang.

— Ebben a műsorban nincs benne az Alfonsó.

— Tudod, mit írt a Nirsi nagynénje Firenzéből? Látni se akarja a Nirsit!

— Ezen igazán nem csodálkozom — hallatszott a mama hangja a szoba másik végéből. — Mindenki tudja, hogy a Nirsi...

Zsóka talán bent van a szobában, és hasonfekve olvas, gondolta Czétényi. Fehér pulóverben, kék nadrágban. Így olvassa a Hiúság vásárát. Azt mondja, arról tudja, hogy micsoda, de amiket mostanában írnak...! Fehér pulóver és kék nadrág. Miért nem szólnak be neki? Miért nem mondják meg, hogy itt vagyok? Vagy nincs egyedül? Nem, az anyja sose szerette az ilyesmit. Sose lehetett bezárni az ajtót.

Belenyilalt egy mozdulat. Ahogy Zsóka eléje tolta a teát. — Senki se tud neked ilyen teát főzni.

— Megnősült? — kérdezte a mama.

Többen feléje fordultak.

— Nem... még nem.

Kis csönd, aztán Zsóka anyja:

— Persze, magának ez a sorsa.

Azok meg, ott a tévé körül, nézték azt a férfit, akinek ez a sorsa.

Czétényi valósággal összezsugorodott a széken. Most igazán úgy érezte, hogy beszalad Zsóka. „Béla! Hát te csak itt ülsz? Mikor jöttél? Miért nem telefonáltál?!

És akkor belökték a fürdőbe.

— Próbálja fel!

Vállára dobott ruhával bent állt a fürdőkád előtt. A ruhát lecsúsztatta válláról, ő meg leült a kád szélére.

Zsóka? Elköltözött? Meghalt?

Lehetséges, hogy elköltözött. Lehetséges, hogy meghalt.

Ült a kád szélén. Elfáradt. Most már ne történjen semmi, csak hagyják itt ülni.

A padló megreccsent az ajtó előtt.

— Milyen a nadrág?

— Kitűnő.

A nadrág lelógott a mosdókagylóról.

— A molyrágások ne idegesítsék.

— Nem idegesítenek.

— Remek műstoppolónk van, majd elviszem hozzá. Vagy, ha valami kisebb igazítás...

— Nem, nem hiszem.

Czétényi a kád szélén ült, bólogatott. Megpillantott egy zöld ágat a fürdő ablaka előtt. Felállt, kinyitotta az ablakot. Nem is kell kiugrani, csak kilépni.

Közben megint a recsegés. — Ha mondjuk a koptatóval volna valami...

Czétényi visszanézett a kádra, a ruhára. Aztán már kint volt a kertben. Elment a leeresztett rollók előtt. Zajtalanul becsukta maga mögött a kert kapuját, és leszaladt a buszmegállóhoz.

Nagy Sándor rajza

HO

Tu...
Ki most belédnez,
Keserves tiszted, hogy megosz...
eggyé válni vágyó világot.

Hasadt lelked megtöri szinét
mindennek, amit visszatükröz.
Sorsod vagy büntetésed az, hogy
magaddal is mindig megütközz.

És mindig mindkét részed vesztes:
nincs győztese ily küzdelemnek.
Két fél-lélek nem forrad össze,
s másnak? — egymásnak sem felelhet!

Az ellentmondás új teremtés.
De nem látó együtt se két vak!
Nem két egységet, — két felet szülsz.
Nem ellentmondás, csak törés vagy.

Nem két hit, — két megalkuvás csak,
két tagadás. S ha eggyük megdől,
mindkét feled egyszerre hull ki
menedéknek hitt keretedből.

PETROVÁCZ ISTVÁN:

Ótórai vers

Húsz másodperccel öt óra előtt
a gépasztal redőnyét kulcsra zárja
kikapcsolja a házi telefont
elkészíti a jelenléti ívet
reggelre eggyel előbbre lapoz
a naptárban és emlékeztetőül
a lap sarkát szamárfülnek behajtja
táskájából fésűt kotor elő
megigazítja csattjait az ablak
tükrében szájívére csöppnyi rúzst rak
mielőtt az ablakszárnyat becsukná
egy pillanatra ott feledkezik
az esti fényben s míg körülzsibongja
az utcazaj fásult szerveiben
újjászületik az irodaház
rideg falain kívüli világ
így áll a magánélet s a közügy
hídján minden nap pont öt órakor
gondolataiba belehasít
a csengő vállára ölti kabátját
a lépcsőket párosával veszi
a portásnak biccentéssel köszön
s húsz másodperccel öt után kilép
az októberi hunyó ragyogásba

ÁBÉCÉ

Nem engedték, hogy az autót magammal vigyem. Augusztus 20-án volt a búcsú, ott kaptam az autót és nagyon szerettem. Ha felhúztam, elindult az asztalon, de ahogy a sima asztallap széléhez ért, mindig visszafordult. Beraktam a fehér szekrény alá, hogy az öcsém meg ne találja. A sötét matrózruhát vettem fel, mintha ünnep lenne. Fekete, lakk hátitáskám volt, ha szaladtam, zörgött benne a palatábla. Sajnáltam, hogy nem vihetem magammal az autót.

— Vége a játéknak — mondta az édesanyám.

Rasovszky tanító úr idegbeteg, durva ember volt. A kemény, hosszú nádpálcát soha nem tette le a kezéből. Talán csak két hétig tanított. Az utolsó, magasabb padban három ismétlő ült.

— Nézzétek meg ezeket — mondta.

Az ismétlők egy fejjel magasabbak voltak nálunk. Néztem őket.

— Ne akarjatok ilyenek lenni — mondta a tanító.

Hátratett kézzel, elcsavart nyakkal néztem őket, vadaknak látszottak és ellenségeseknek. Mezitláb ültek a padban, táskájuk kopott volt, rozoga, az olvasókönyv lapjai szétestek. Senkivel sem álltak szóba.

Fekete táskámat hozzádörzsöltem a kavicsos földhöz, hogy ne legyen annyira új.

A tanító a pálcával csapkodott, ha az asztalra ütött vele, úgy csattant, mint egy pisztolylövés. Suhogtatta a fejünk fölött, az arca vörös lett és eltorzult. A pálca kicsúszott a kezéből és az ablaknak vágódott. Csörömpölve tört be az üveg. Két gyerek félelmében bevizelt. Kis tócsa állt alattuk az olajos padlón.

— Neked meg kell mutatnod... — mondta az édesapám.

Az alsó-falusiak külön ültek. Szalonnát és kolbászt ettek. Klottgatyában vagy fekete kordbársony nadrágban jártak az iskolába. Én leggyakrabban zsíroskenyeret, almát vittem magammal. A matrózruhát hardtam. Az alsó-falusiak sváb gyerekek voltak. Nem szerettem a svábokat. Nem értettem, mit beszélnek.

— Vizezik a tejet — mondta a szomszédunk.

Boltos tanító néni megkérdezte, ki tud énekelni valamit. Jelentkeztem:

— „Én és a kisöcsém fütyülünk a nőkre az idén..."

Ezzel otthon, társaságban mindig sikerem volt. Boltosné nem pofozott meg. Egy kicsit rángatózott a szája széle, vártam, hogy most, na most megüt. De nem nyúlt hozzám. Jóban volt a szüleimmel.

Ha megkérdezték, mi akarok lenni, azt mondtam, hogy nőgyógyász.

A trafik közel volt az iskolához, a templom után, a jegyző háza mellett. Vaszari Pirinek hívtuk a trafikosnőt. Fonnyadt, száraz vénlány volt, barna ujjai a szivarokhoz hasonlítottak. Tízperchen elszaladtam Vaszari Pirihez, vettem két darab félfilléres Hunnia cigarettát és gyufát. A leveles gyufa felét egy fillérért adták. A vécében szívtam a cigarettát, nem hittem volna, hogy valaki besúg. Azt mondták, a tanító néni hivat. A megmaradt Hunniát és a gyufát a zoknim alá tettem, lecsúsztattam a magasszárú cipőmbe. Boltosné nem találta meg. Sokáig gyanakodva figyeltem az osztálytársaimat, de soha nem tudtam mig, ki volt az, aki besúgott. Az ismétlők befogadtak maguk közé.

1937 június 9-én kaptam meg az első évi bizonyítványomat. Minden jegy kitűnő volt. Az Értesítő Könyvecske fedőlapjának belső oldalán „Szükséges tudnivalók"-at találtam: „... Amelyik gyermek dohányzik vagy szeszes italt iszik, az nem halad a tanulásban és testileg elcsenevészesedik, erőtlen, munkára képtelen lesz. Ez a két méreg oltja be leggyakrabban az emberekbe a tüdővész csiráját is, ami igen sok embernek ássa meg a sírját. Mert a tüdővész nagyon ragadós betegség és mindenki megkaphatja. Hazánkban 70 000 embert visz el ez a rettenetes betegség évenkint..."

Már egészen jól olvastam.

Szüleimmel az állomásfőnökékhez mentünk. Évike, a lányuk egy vagy két évvel volt fiatalabb, mint én. Bebújtunk a háromrészes toalettükör mögé, végigsimítottam az arcát és megcsókoltam. Nevettek rajtam. Határozottan tudtam, hogy komoly dolgot csinálok és dühös voltam, hogy nevetnek.

Az első áldozásra készültünk.

— Aki nem vallja be minden bűnét, annak vér folyik ki a száján, ha a szent ostyát átveszi — mondta a tanítónő.

Egy kis papírszeletre írtam fel a bűneimet, nedves, nyírkos volt a tenyerem, fáztam a gyóntatófülkében. A csókot nem mondtam el. Aztán eszembe jutott az ostya, eszembe jutott az, hogy ott térdelek az oltár előtt, tömve lesz a templom és mindenki látja, hogy a számból folyik a vér. Visszamentem a fülkébe és bemondtam a csókot is. Két „Miatyánk"-kal többet kellett elmondanom.

Az elsőáldozáson semmi különös nem történt.

Molnár Sándor tanított aztán. Fiatal, szóke ember. Szerettük. Négyen feleltünk egyszerre földrajzból. Egy a szöveget mondta, a másik mutatta a térképen, a harmadik a táblára rajzolt, a negyedik a fakeretes terepasztalon „építette fel" a tájat homokból. Ha ide kerültem, a hegyek mindig túl magasra sikerültek.

Molnár Sándor volt az első, igazi tanítóm.

Hazafelé csúsztunk. Mindig volt csúszlim. Tíz lövés közül hét biztosan talált. A Fő úton mentünk. Csicsur úr motorszerelő műhelye mellett, az olajos hulladékban keresgéltünk. Egy zacskóra való fényes csapágygolyót gyűjtöttem össze. Máskor csúszkálva jöttünk végig a Kis-Duna jegén. A tintásüvegem eltörött, már késő re járt, a Fő úton kigyúlladtak a lámpák. Édesanyám százszor leiratta velem: „Járt utat a járatlanért el ne hagyd". A tanítómmal kellett aláíratnom.

Egész nap betegen ültem a padban, szégyeltem odamenni hozzá. Csak az utolsó óra után, amikor már senki sem volt a teremben, akkor vittem oda a füzetet.

— Járatlan út? — kérdezte. Nem mondott mást. Aláírta.

Kántortanító volt, egy diákja temetésén tüdőgyulladást kapott és meghalt.

Akkor sírtam először vigasztalhatatlanul.

*

Győző, az öcsém kisfia most ment iskolába.

— Te is jártál iskolába? — kérdezte.

— Mindenkinek kell iskolába járni — mondtam.

Pintér Tamás

1964 MÁR 29
1021
Kürthy Sándor

Koroda Miklós:

Medvék és emberek

(Kürthy Sándor rajza)

Úgy éltem azon a nyáron az erdő mélyén, a Ménes-patak teknőnyi völgyében, mint boldog ember a mesében. A Verőhegy alján, a patak partján állt a házam — ha nem is mézeskalácsból, ám szemre éppolyan, mintha Kerékgyártó Sándor, a híres-neves debreceni bábosmester formázta volna ákácmézzel gyúrt, hószín, nagykunsági lisztből, bikkfa szelíd lángjánál sütve bábalakú oszlopait, debreceni mézestányérhoz hasonló cserepeit, verbungós huszár szívéből vágva ablakát.

Beszélgetek a patakkal, bár ő inkább muzsikált: fehér fodrot verő apró vízesései dallamosan zúgnak, így is hívják a ménesvölgyi kis niagarákat: zúgó. Ha lapályon fut: halkan csacsog, szinte sóhajtva csobog, hidak alatt bujdokolva: búgva morajlik. Annyiféle a hangja, akár az aquincumi víziorgonának. Mulattat és andalít, elmeséli: mit látott kanyargós útján a lucfenyős Medvekerttől a Jósváig. Először bölcsőjéről brummogott:

— Amikor életet nyertem anyámtól: az ezüsttel ölelkező kristály forrásból, nem tudtam, hogy hívták szülő erdőmet, de arra már emlékezem: egy időben Sárokkertnek nevezték a bekerített fenyvest, gímszarvasok és muflonok tanyáját, míg aztán, nem is oly régen, úgy az ezerkilencszázharmincas években, mackókat hoztak ide. Ettől fogva Medvekert a neve. Az öreg mackók eleinte nem lelték helyüket, először anyámhoz közeledtek, hűs cseppjeivel enyhítve honvágyukat és szomjukat. Trézi néni, a göndörös, rőtbarna anyamedve néha órákon át bámulta fodraimat. Férje-ura: Román, kedélyesebbnek mutatkozott, nemcsak dörmögött, olyankor fütyült is. Hanem a bocsok! Édesen csetlettek-botlottak, önfeledten, igaz, hogy ők már nálunk látták meg a napvilágot, nem emlékezhettek az elhagyott máramarosi barlangokra. Palkót szerettem a legjobban, amikor Kazival birkózott, úgy zubogtam át a köveken, táncra perdülve a napsugárral, lusta albérlőim, a rákok döbbenetére, hogy a favágók nem tudtak betelni nevetésemmel. Csinos, meg a kis Jolán folyvást ölelgettek: versengve fürdőztek hullámaimban. A hallgatag, ám szívük mélyén játékos erdészek ember nevekre keresztelték a mackókat s számon tartották minden lépésüket. Jól is ment a soruk. A szomszédos erdei tanyán: Szelcepusztán, a vadászkastély körül, tizenöt hold árpát s több mint egy holdnyi sárgarépát vetettek számukra. Abaúj-szerte összeszedték a makkot, vagonszámra hozták a görögdinnyét s bőven gondoskodtak lópecsenyéről. A medvék mégis kitépték a kerítés oszlopait, a bocsok átbújtak a vadaskert dróthálója alatt s kiruccantak, világot látni. Jolán Aggtelekre rándult, tán a cseppkőbarlangba készült, ám útközben megpillantott egy kecskét. Egyetlen csapással agyonütötte s felfalta. Unhatta a sárgarépát meg az árpát. Az alig egyesztendős Pista átbandukolt Tornakápolnára, de mielőtt édes tapasztalatokra tehetett volna szert a méhesben, megzavarták, mire felkúszott az első szederfára. A parasztok szalmát hordtak a fa tövébe, meggyújtották: kifüstölték őkelmét. Sándor aztán megjárta. Megdézsmálta a szögligeti kaptárokat, mert ugye: »Erdei körökben az a nézet, — A mackó szereti mézet«... Karvánszky Károly erdőmérnökre azonban nem hathatott az irodalom, tán nem is olvasta Milne »Micimackó«-ját, sem angol eredetiben, sem Karinthy Frigyes fordításában, s lepuffantotta a mézvadászt.

Sándor legalább szabadon halt. Társaira még komorabb sors várt. Kázmérnak a lóhús és Horthy Miklós lett a végzete.

— Az úgy történt — csobogta résztvevőn a patak —, hogy Nemeskéri Kiss Géza, a kormányzó vadászmestere, értesítette Schmalkó József egykori királyi vadászt: őfőméltósága medvét kíván lőni! Járjanak a kezére. Az erdészek lócombot terítettek csaléteknek a cserkészútra. Kázmér előcammogott a pecsenyeszagra, felballagott az erdei asztalhoz s megreggelizett. A meghívást megismételték, a gyanútlan Kazi boldogan baktatott a vadászösvényre nap nap után. Elérkezett a nagy vadászat hajnala. Jött a kormányzó, kíséretével menyével meg százötven hajtóval. Az utóbbiaknak sem akadt sok dolguk. Az erdészek sietve tálaltak. Az óriás mackó kényelmesen, mint velőscsontos tízóraira a tiszti kaszinóba a generális, lépegett törzshelyére, avarral borított asztalához. Olykor a levegőbe szippantott, előre élvezte a reá váró finom, véres falatokat.

A szára- zöldi tengerész buggyos térdnadrágban, zsinóros zöld vadászkalapban, a cserkészút mögött, egy erdei nyiladékban állt, fia feleségével. Csevegtek. Kázmér közeledett, a fiatal Horthyné épp arra pillantott s odasúgta apósának:

— Itt jön.

Horthy felemelte fegyverét s abban a másodpercben, amikor Kázmér a lócombba harapott, megcélozva a medve lapockáját, tüzelt. A mackó, inkább csodálkozva, mint dühödten, két lábra állt — két méternél is magasabb volt, úgy tetszett, fintorgott, tán arra gondolt: igazi vadász nem lő lesből lakmározó medvére, aztán összerogyott. Megfizetett a nagyúri lakomáért.

— Matyiék még csúnyábban jártak — tájtékzott a patak. — Hatodmagával, ketrecbe zárva, Miskolcra utaztatták, tehergépkocsin, s onnan Németországba, repülőgépen. A kormányzó küldte őket egyenest Göringnek, figyelme jeléül. Vagy követségbe? Ki tudhatná? Annyi bizonyos: a szovjet csapatok akkoriban már Berlin ostromára készültek.

— Mégsem mondom jól — akadozott erdei pajtásom. — A mackókat megelőzték a derenkiek. Nézd meg a holt falut, egy darabig elkísérlek s elmesélem, amit tudok.

Megindultam a patak mentén, együtt tekeregtem vele sötét fenyvesen, szellős gyertyánoson át, édes illatú kakukkfüves tisztáson, kányabangita és sóskaborbolya bokrok között. Útközben erdészek és favágók vették át a szót:

— Derenk sasfészekben született. A legenda szerint e bérctetőn állt Szádvár; egy időben Báthory Gábor uralta, később megülte Rákóczi Zsigmond. A fejedelem idezáratta az unitárius Egri Lukácsot, a felvilágosult Dávid Ferenc tüzesnyelvű hívét, aki alulmaradt a Méliusz Juhász Péterrel vívott szellemi bajvívásban. Amikor már híre-hamva sem volt a várnak, Andrássy Géza gróf szlovák szénégetőket telepített a kopár csúcsra. Az árvai carbonárik parasztokká lettek: a sziklát körül fonó nyolcszáz holdnyi földet túrták. Ha nem is nagyon gyarapodtak, annál inkább szaporodtak, a kilencszázharmincas években már több mint négyszáz lelket számláltak. Akadt közöttük módosabb is, néhányan, kivált a birkások, felfüveltek: a Rémiás család hatvan holdat szerzett. A többség aratni járt, »nagykepére«, a hegy alatti uradalmakba. Ősszel meszet égettek, télen fát vágtak. Eltengődtek volna, ha nem gyűlik meg a bajuk a vadakkal. Akkor már védett területté nyilvánították Abaúj farkát. A vaddisznók szinte megrohanták a falu határát, feldúrták a mezőt, learatták a tavaszbúzát, épphogy aljadzót hagytak; letörték a kukoricát, feifaltak vetést, termést, rettegésben tartották az asszonyokat. Néha kaptak kártérítést a kincstártól, ám ezzel nem sokra mentek, igyekeztek inkább védelemre berendezkedni. Mint hajdanán a vár népe. Őrizték éjjel-nappal, főként hajnalban, a határt. Rőzsetűzzel, fütykössel, titkon szerzett fegyverrel. S lőtték lesből, meg szemtől szembe a vaddisznót, majd úgy belejöttek, hogy puskavégre került őz, szarvas. Erre aztán rájuk sütötték: orvvadászok, meg fatolvajok! S ellenük indítottak hajtóvadászatot. Vadak, parasztok, kincstári vadászok háborújának a hatalom vetett véget. »Legfelsőbb hely« elrendelte: szórják szét a mihaszna, veszedelmes, vadnak, vadásznak ártó falut.

A végrehajtásra az egyik miskolci telekügyekkel és ingatlanközvetítéssel foglalkozó ügyvéd kapott megbízást. A fiskális összehívatta a képviselőtestületet, vagyis a virilistákat, a szegény falu gazdagjait:

— A főméltóságú kormányzó úr kegyelmet kíván gyakorolni. Ahelyett, hogy megbüntetné a vadorzókat, földet kínál maguknak! Egy hold kőszikláért másfél hold szántót a lapályon. Minden öt méter házfalért külön egy holdat. A ház tetejét is elvihetik magukkal.

A parasztok hallgattak, füleltek, mint vadász lépteit neszező őzbak a hegygerincen. Végül felállt a gazdag Rémiás:

— Úgy tetszik gondolni a nagyságos úrnak, hogy olyanokká legyünk, mint az egyszeri ember, akinek hátán a háza, kebelén kenyere? Hát ezért dógoztunk?

— Itt hagyjuk nagyapáink fődjét? — tódította Bódai József. — Nem tudják azt semmivel megpótolni, ügyvéd úr...

A fiskális tudta jól: kolompos után megy a nyáj. Csak vezérürut — a kosokat kell ügyesen kiszemelni:

— Nézzék, maguk mégiscsak nagygazdák. Nem olyan zsellérfélék, favágók, nagykepések, mint a többiek. Remélem, magukkal lehet beszélni. Kend Rémiás kap száz holdat a hatvanért, maga meg nyolcvanat az ötvenért, Bódai. Meg aztán, azt se felejtsék, jó emberek, hogy ez a kormányzó úr kifejezett kívánsága, legfelsőbb óhaja...

Két éjszaka világoltak a községháza ablakai. Birkózott az ügyvéd a kupaktanáccsal. Az öthatholdasokat senki sem kérdezte. A kolomposok végül is megegyeztek a fiskálissal, a község nevében: ki mennyit kap másutt földért, házért.

— Eladták a falut! — zúgott a szegénység, mint amikor medve nyúl a méhkasba. Csakhogy a parasztok fulánkja beletört a hatalom vastag vadászbundájába. Háború volt, a félelem világa, második esztendeje, elvitték nemcsak a legények elejét, hanem az idősebb javát is. A szegény asszonyok, mit tehettek mást, fejet hajtottak a gazdag öregek előtt. S 1943 őszén lábra kelt Derenk. Kilencvenkét ház, két kocsma és a szatócsbolt. Szekérre, katonai gépkocsira szálltak a bútorok, fölébük a zsindelyes és cserepes háztetők, jászlak meg disznóólak s megindultak a szélrózsa minden irányába: ki Kompoltra, Heves megyébe, vagy a borsodi Vattára, ki a Sopron megyei Büdöskútra, a nyugati végekre, örülhetett, aki a közelebbi Sajószentpéterre és Ládbesenyőre került. Abaújban nem tűrtek senkit.

— Az istenházát se hagyjuk! — kiáltozta a fehérnép. — Ha már a miénket viszik!

Az urak méltányolták a hitbuzgalmat és egy Botondot küldtek a sziklafészekbe — munkaszolgálatosokkal. Ma sem tudják, hogyan kapaszkodott fel a katonai szállító gépkocsi. Felrakták a kis templomot, tornyostul, tetőstül, szétszedve apróra, a harangokkal és a kegytárgyakkal együtt A legélesebb fordulóban — halálkanyarnak nevezik azóta — felborult a gépkocsi. Sokan megsebesültek. Később híre futott: néhányan belehaltak sérüléseikbe.

Csupán a Vidomaji-csárda maradt egészben és egy ember mondott nemet. Kusztvány András, amikor már a templomi zászlókat is felrakták, odakiáltotta:

— Mindent elvihettek! Házat, templomot, de én nem mozdulok! Én, a csárda meg a temető!

— És mi lett a nyakas derenki sorsa? — faggattam az erdészeket.

— Most is ott él!

— Jó egészségben — csacsogta a patak. — Titkos szeretővel.

— S még két családdal — tették hozzá az erdészek. — Liptaiék és Babarcsikék később visszalopakodtak, felépítették házukat — »az öcska fészket megigazgatták«, kihasították az öt holdjukat, legelőjüket s szántanak-vetnek. Babarcsikné még az egyik harangot is hazahozta. Elperelte a Ládbesenyőiektől, nekik hagyva a nagyharangot. Keresztet állíttatott a templom telkére, melléje haranglábat. S azóta, reggel, délben, este húzza a — lélekharangot.

Messze jártam már a tündérvölgytől, mézeskalács viskómtól: a verőfarki idilltől. A Ménes-patak magamra hagyott, nekivágtam a sziklaoromnak. Nyugtalanság és zordon szépség szegődött útitársamul. Tölgyes váltakozott gyertyánossal, ostorménbangita sajmeggyel, tüske tépdesett előírásszerűen, vadrózsa karmolt. Most fogtam fel valójában, mit jelent az úttalan út. Vízmosta, szakadéknak tetsző szekérúton kaptattam, emberkéz, időtlen ideje, nyilván *azóta*, nem gyógyítgatta. Így értem a bérctetőre. A szikkadt legelőn csikók vágtattak. Nemes barátaink ősei: az ázsiai vadlovak és a délorosz puszták tarpánjai élhettek ily telivér szabadságban. A szilaj pásztorkodás idején a csikós karikása tartott rendet, a hegyi ménesekre lovászok ügyelnek, a derenki méncsikók és kancák anarchiában tobzódnak. Ügyet sem vetettek rám. Irdatlan köveket kerülgetve, fordult velem az elaggott út s hirtelen rám mered a holt falu.

Átéltem, annyi kortársammal együtt, a háborút, harctéren és odahaza. Láttam romokat ma is felizzanak az emlékezés leheletére, városok és falvak üszkös sebei. A tetőtlen, vakderenki házak úgy meredtek az égre, mint ártva lefejezett emberek. A puszta falak közö az egykori szobákban burjánzott a gizgaz, ablakokban — melyekben húsz-egynehány é muskátli mosolygott az öntöző lányok szeme — dudva vigyorgott. Négy-öt ház, köztük erdészlakká alakított Vidomaji-csárda — zengett sértetlen. Hírmondói kilencvenkét t suknak — a kilencvenkettőnek. Horpadt, ol lú, farkasszemű kutyák követték lépteir lesték mozdulataimat. Zsebembe nyúlt hogy odavessek egy falat kenyeret, harapás szalonnabürkét. Kikapták kezemből.

A kripta csendje surrogott körülöttem. M álltam az első ép ház előtt. Az udvaron ör asszony ruhát teregetett a fákra. Jobbad magának, félig a túrós kenyeret majszoló h roméves forma szöszke kislánynak mormolt

— Bozsemoj, szlatkemoj... Szakadj rám, v lág...

Hangosan köszöntem. Hátrafordult:

— Dicsértessék! — pillantott reám s aztá keresztet vetett, mintha kísértetet látna. — M tetszik? Az adót beküldtük. — Nem a tanács tól jöttem — magyarázgattam után. — Itt éle a nyáron, a Verőfarkában. Csak úgy erre jár tam. Beszélgetni szeretnék...

Szeme libogó mécsesét mintha elfújta volna a romok és a lombok közt mórikáló langyos szél:

— Nem szoktunk beszélgetni! — s dühös lendülettel hajította, suhogtatva a vizes szoknyákat, gatyákat a gallyakra. — Egyszer kijöttek hozzánk a városból... Fölküldték a lányomat a diófára és úgy fényképezték. Kigúnyoltak!

— Újságba tették?

— Azt én nem tudom. Nem olvasunk mink. Csak dolgozunk.

— Már nem bántják a vadak a termést? — nézem a veresre cserzett arcát, melynek redői leperzselt szépség ágyásait rejtőztetik.

— Most már mink is úgy élünk.

— Miért? Már nem kellene — feszegetném a titkot nagy óvatosan.

— Nincs kivel beszélgetni. Kihez menjünk? Nincs szomszédunk, még utcánk sincs. Csak a harang — fordul a harangláb felé. — Elhoztam. Hogy legyen velünk az Isten. De nem jött velünk...

Hallgatunk cseppet, aztán annyit mondok:

— Úgy tudom, hárman vannak. Meg aztán, az erdészek is így élnek. Magányosan.

— Az más! — élénkül valamennyire. — Az erdész meg a vadász beszélget a fákkal, még tán a vadakkal is. Ki tudja? Mink parasztok vagyunk, nekünk falu kell. Emberek. Megkérdezni, mi újság nálatok? Együtt menni a mezőre. Hallgatni, hogy énekelnek a fiatalok! Már beszélni is elfelejtünk.

— Akkor miért nem mennek Szögligetre? Vagy akármelyik faluba? Kell a dolgos kéz mindenütt.

— Itthagyjuk a fődet? — bámul reám. — Erdő legyen a mezőből?

Repülőgép húz felettünk. Itt még a villanyt sem ismerik. Vastagabb a sötétség, mint Egri Lukács várbörtönében. Újra a Ménes-patak cseveg mellettem, amikor odafent, a sziklafészekben megszólal a lélekharang.

Most is hallom.

Jankovich Ferenc:

ZÁPOROS ÉJ

Záporos éj... Csillagról álmodik
benned a legmagánosabb szegény;
villám lobbanva, látom tájait
a gyermek múltnak, éltem közepén.
És amit akkor röstelltem talán,
most már nyugodtan mondhatom:
istálló volt az én gyermekszobám,
egy cselédházas udvaron...

Nevelőm is a természet, maga,
A hid, a tó, kis erdei liget:
mindaz, minek ága, virága, ma,
még életembe visszainteget.
A puszta ég volt hálóm s hangversenyes
termem, este, vad csillagaival:
hol a képzelet világ túl repes,
meséket sejt és titkokat nyilall,
folyton irandót — hogy nem is tudom:
győzöm-e mindazt elmondani még,
a hátra levő, nehezebb úton,
mi lelkemben fölvéve, mint a kép...

S mindez oly szép, hogy így volt: tán nem is
lehetett volna jobb. — Mit kérdeném:
hol volnék én ma, és mi, ha nem így?...
Bárki lehetnék, ki a földön él
— vagy már meg is halt közbe' (mint sokan!):
de én v a g y o k: és é n vagyok — mint a víz:
mely ered és fut, a házakba tér
és magát osztja széjjel boldogan. —

Mindenkié a volt cselédgyerek:
az emberiség cselédje vagyok,
családom mind az élő emberek,
s a holtak is, kiket nem tagadok,
sőt lelkem gyakran hozzájuk merül,
s előhívom őket a csillagok
jel-rendszeres, hig fátylai mögül;
s a leendőké, kikben — hogy é n vagyok:
a holtak álma s arca visszatér:
mind-mind, kiket sokszor megálmodott,
mint csillagait, egy záporos éj...

NÉPSZAVA
Magyar Hírlapkiadó Vállalat
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Vasárnapi mozaik

■ **AZ ÜZLETEK NYITVA TARTÁSA ÁPRILIS 3-ÁN ÉS 4-ÉN**

Április 3-án, pénteken az élelmiszerüzletek, a csarnokok és a piacok a szombati napokon szokásos rend szerint tartanak nyitva. Április 4-én, szombaton az élelmiszer- és iparcikküzletek (áruházak), valamint a csarnokok és a piacok zárva tartanak. Április 5-én, vasárnap a csarnokok és a piacok, valamint az iparcikküzletek és az áruházak zárva lesznek, a tejet árusító élelmiszerüzletek reggel 8 órától 11 óráig, a vasárnapi árusításra kijelölt élelmiszerboltok, az édesség- és dohányboltok vasárnapi nyitva tartási rend szerint üzemelnek.

— **A Hazafias Népfront** 3. kongresszusán részt vett külföldi delegációk elutaztak hazánkból.

— *A NÉVADÓ ÜNNEPSÉGEK száma az utóbbi két-három évben megkétszereződött Budapesten, és jelentősen emelkedett a tanácsi házasságkötő termek »forgalma« is. Ez szükségessé tette a házasságkötő termek felújítását, növelését is. Óbudán például 200 ezer, a Belvárosban 300 ezer, Újpesten 100 ezer forintot költöttek a termek átalakítására.*

— **A TATABÁNYAI FELSŐFOKÚ BÁNYAGAZDASÁGI TECHNIKUM** levelező tagozatára 1964. május hó 15-ig lehet jelentkezni. Az érdeklődőknek részletes tájékoztatót a tanulmányi osztály küld, Tatabánya III., Széchenyi u. 20.

— **A győri Vörös Csillag Szálló** új szárnyépületébe beköltöztek az első vendégek. Az ötemeletes oldalékrészben negyven kétágyas, fürdőszobás szoba van. A szállót jövőre további 120 szobával bővítik.

TARTÁLYÓRIÁS SZÁLLÍTÁSA

A svéd vasutakon nemrégiben különös szállítás zajlott. Egy 113 tonna súlyú, 34 méter hosszú, 4,5 méter átmérőjű gőzkondenzátort szállítottak. A szállítás időtartama a vasútvonalat kereszt-hosszú utakon, a pályák mentén több helyen bontásokat kellett végezni, hogy az óriástartály mozogni tudjon. A szállítás sikerült.

■ **LOTTÓTÁJÉKOZTATÓ**

A 13. játékhétre beérkezett 6 466 517 darab lottószelvény. Öt találat nem volt. Négy találatot 54 fogadó ért el, a nyereményösszeg egyenként 89 812 forint 50 fillér. Három találatot 5228 fogadó ért el, a nyereményösszeg egyenként 463 forint 75 fillér. A kéttalálatos szelvények száma 144 037 darab. A nyereményösszeg egyenként 16 forint 80 fillér.

— **Klement Slavicky** cseh zeneszerző Rapszódia variációkkal című művének magyarországi bemutatója alkalmából március 31-én Budapestre érkezik. A művet a Magyar Állami Hangverseny Zenekar április 2-i koncertjén tűzte műsorára, Vaclav Smetacek cseh karmester vezényletével.

— **TÜZVÉSZ PUSZTÍTOTT** Új-Delhi egyik kerületében. Jelentések szerint 400 kisebb üzlet és épület leégett.

A BALFI MÁRTÍROK gyászünnepségét március 30-án déli 12 órakor tartják a Rákoskeresztúri temetőben levő közös sírnál.

— *GARABUCZY ÁGNES festőművész alkotásaiból szombaton a Mednyánszky-teremben megnyitották a Képcsarnok Vállalat legújabb kiállítását. A kiállítás április 11-ig naponta fél 10-től 18 óráig tekinthető meg.*

— **ÖTNAPOS HAJÓKIRÁNDULÁST SZERVEZ POZSONYBA** az IBUSZ április közepén. Jelentkezést április 7-ig fogadnak el.

■ **A DUNA-KANYAR FELKÉSZÜLT A TAVASZRA**

A Duna-kanyar üdülő- és kirándulóhelyeinek fejlesztésére több mint hétmillió forintot költenek. Kisvendéglő nyílik Kismaroson, elkészül a szentendre-papszigeti bisztró, korszerűsítik a visegrádi Vár Szállodát és éttermének konyháját, valamint a szobi és a szentendrei csárdát. A visegrádi Fellegvárnál ideiglenes büfé várja majd a látogatókat, a községben pedig gyümölcsöt, tejet, hűsítő italokat árusító pavilonokat nyitnak. A forgalmasabb éttermekben az idén először több nyelven írt étlapok lesznek, és idegen nyelven is beszélő pincéreket szerződtetnek. A Pestmegyei Idegenforgalmi Hivatal 250 ezer külföldi, többségükben baráti országokból érkező vendég fogadására készül fel. A télen is üzemelő három turistaszállón kívül április közepén nyitják meg a visegrádi, a penci és a hortányi turistaházat, valamint a visegrádi campinget.

Gergely: A NAP REVÜJE

VASÁRNAP, MÁRCIUS 29.

KELLEMES HÚSVÉTI ÜNNEPEKET KÍVÁNUNK KEDVES OLVASÓINKNAK!

A Nap kel 5 óra 29 perckor, nyugszik 18 óra 9 perckor.

A nap kérdése:

— A kölnivíz nem lesz kóros?

Vasárnapi konferansz

Jó reggelt kívánok, kedves olvasóink! Olvasom a Népszavában, hogy az aylesbury bírósági tárgyalás után minden jel arra mutat, hogy az angliai vonatrablás fő bűnösei még szabadlábon vannak. Ellesett párbeszédek.

1.

Két szabadlábon levő vonatrabló:
— Nem szeretem a repülőgépet.
— Miért?
— Mert azt nem olyan könnyű megállítani.

2.

— Itt légvonat van.
— Ne kiabáljon úgy, mert még azt is kirabolják.

3.

— Úgy nyomozott a Scotland Yard ebben az ügyben, mint egy gőzmozdony.
— Olyan gyorsan?
— Nem. Olyan intelligensen.

4.

— Azért a vonatrablás fő bűnöse sem nevethet a markába.
— Miért?
— Mert mind a két marka tele van pénzzel.

5.

— Brutális az angol rendőrség.
— Miből gondolja?
— A fő bűnösnek még a nyomát is bottal ütik.

— Hallotta,

hogy nagy rókavadászat kezdődött Baranyában, mert a rókák nagyon elszemtelenedtek?
— Biztosan fiatal rókák voltak.
— Miből gondolja?
— A fiatal rókák tyúkot lopnak, az öreg rókák lakással üzérkednek.

— **A szegedi Tudományegyetemen** szombaton 74 hallgatót avattak doktorrá.

— **A ZALA MEGYEI SZÁLLODA- ÉS VENDÉGLÁTÓIPARI VÁLLALAT** »szarkái« bűnügyében a zalaegerszegi megyei bíróság többhetes tárgyalás után szombaton hirdetett ítéletet. A bíróság Rasid Reifet, a vállalat nagykanizsai kirendeltségének cukrászati üzemvezetőjét ötévi, Pápai Ferencet, a nagykanizsai kirendeltség vezetőjét hétévi, Pápai Ferencnét pedig másfél évi szabadságvesztésre ítélte.

■ **Kimegy a divatból a zongora?**

A zongora, különösen Európában már nem szükséges kelléke az előkelő lakásoknak. A kis lakásokban nincs hely zongora részére. Franciaországban a második világháború előtt még évente 20 000 zongorát adtak el, most évente mindössze kétezret. A 27 francia zongoragyárból már csak hat maradt meg és ezek sem csak zongoragyártással foglalkoznak.

■ **A LOPOTT AUTÓBAN NEM VOLT MOTOR**

Tolvajok kocsit loptak egy allersbergi (Nyugat-Németország) javítóműhelyből és 200 méterrel odább tolták, hogy ne csapjanak lármát. Amikor a lopott kocsira ültek, bosszúsan tapasztalták, hogy az autó nem akar elindulni. A rejtély megoldása: a kocsiban nem volt motor.

■ **A JÖVŐ TELEFONKÖZPONTJAI**

A Beloiannisz Híradástechnikai Gyár a Budapesti Nemzetközi Vásáron bemutatja legújabb berendezéseit, a jövő telefonközpontjait. Először mutatják be a crossbar alközpont-család CA 41 típusú berendezését, amely az üzemek, hivatalok kiszolgálására készül. A kis központ a megrendelő kívánsága szerint 5—10 városi és 40—80 házi beszélgetés lebonyolítására alkalmas. Hasonló rendszerű, 100—400 és 200—800 állomásos crossbar-alközpontot is készített a gyár. Ilyen rendszerű lesz egyébként a városi forgalmat lebonyolító nagy központ is. Több külföldi vásáron sikert aratott már az üzem automata távközpontja, amelyet most a hazai közönség is megismerhet. A berendezés alkalmas arra, hogy különböző országok telefon-előfizetői közvetlenül hívhassák egymást. A látogatók szemmel követhetik, hogyan jön létre néhány másodperc alatt automatikusan az összeköttetés.

■ **310 FÉLE FAZON**

Egy esztendeje, hogy a Minőse... és a szigetvári cipőgyárral egyesítették. A ... ponti üzemet már korábban összevonták a Divat ...ral, s így most összesen négy gyáregységgel rendelkezik. Az elmúlt év tapasztalatai azt mutatják, hogy az összevonás szerencsés volt. Először is gyártmány- és gépátcsoportosítást hajtottak végre. Szegeden csak a szandálfélét, Szigetváron háromcentis, vagy ennél alacsonyabb sarkú, a két budapesti gyáregységben pedig magas sarkú divatcipőket készítenek. Központosították a modelltervezést is. Ez azonban egyáltalán nem jelenti a választék csökkenését. Most például 310 féle fazonú cipő gyártására vállalkoznak. A Minőségi Cipőgyár divatos készítményei itthon és külföldön is keresettek, és a tavalyinál 214 ezer párral többet gyártanak.

— **Magyar küldöttség** utazik március 29-én Luzernbe, az Interparlamentáris Unió tavaszi időszakára. A küldöttség tagjai: dr. Molnár Erik, az Interparlamentáris Unió magyar csoportjának elnöke és dr. Dési Frigyes országgyűlési képviselő.

— **EGY PAJTÁRA ZUHANT** felszállása után nem sokkal az amerikai légierő egyik B—47-es típusú bombázó repülőgépe Jacksonville-ben. A gép személyzetének mind a négy tagja meghalt, életét vesztette rajtuk kívül egy kisfiú is, aki a pajta mellett játszott. Egy másik gyermek súlyos égési sérüléseket szenvedett.

— **KONDOR BÉLA** grafikai műveiből bemutatót rendez a Képcsarnok Vállalat a Bajcsy-Zsilinszky úti Dürer Szalonban. A kamarakiállítást április 1-én, szerda délután fél 6 órakor Kampis Antal művészettörténész nyitja meg.

AFGÁN PÉNZEK — HAMBURGBÓL

Afganisztán német pénzverőben rendelte meg pénzérmeinek egy részét. 40 millió darab afghani, 30 millió 2 afghanis és 20 millió 5 afghanis érme készül.

— *OROSZ NYELVŰ tanulmányi versenyt rendeztek Komárom megyében a felszabadulás évfordulója alkalmából. 14 középiskolában az elődöntőkön több ezer diák vett részt. Az első helyet a komáromi Jókai Gimnázium tanulói szerezték meg.*

■ **A SZEMTANÚK!**

Ismeretlen tehergépkocsivezető péntek este 10 óra előtt előtte Dunaújvárosban a Dózsa György úton kerékpározó Czibla András 28 éves hegesztőt, majd megállás nélkül továbbhajtott. Czibla Andrást a mentők súlyos sérülésekkel szállították kórházba. A gázolás következtében a teherautó jobb oldalán feltehetően horzsolásos vagy karcolásos sérülések keletkeztek. A baleset szemtanúi közöljék címüket a Fejér megyei Rendőrfőkapitánysággal vagy a dunaújvárosi rendőrkapitánysággal.

■ **MEGGAZDAGODOTT A BÖRTÖNBEN**

Mechmed Karamandar isztambuli ékszertolvaj jelenleg fegyházban tölti több éves büntetését. A fegyházban is minden héten játszik a lottón. A múlt héten negyed millió forintnak megfelelő török fontot nyert a lottón. Az ékszertolvaj kijelentette, hogy amint kikerül a fegyházból, rendes ember lesz és Totó-bár néven éjjeli mulatót nyit.

× **TADEUSZ BILINSKI** lengyel fotóművész színes képeinek kiállítása. Fényes Adolf-terem (VII., Rákóczi út 30). Naponta: 11-től du. 7-ig, kedden szünnap.

Színházak műsora

Vasárnap, március 29

Operaház: Orfeusz (de. 11); Lescaut (7). — Erkel Színház: János vitéz (de. 11); Magyar rapszódia (az Áll. Együttes előadása, du. Faust (7). — Nemzeti Színház: Bánk bán (de. fél 11); A makrancos hölgy (7). — Ódry Színpad: Az ember, az állat és az erény (Pauker-bérl. 6. előad., 7). — Nemzeti Kamara Színház: Endin György (S-bérl. 4. előad., du. fél 3). — Madách Színház: Most majd elválik (du. fél 3); Tanner John házassága (fél 8). — Madách Kamara Színház: Menny és pokol; Az asszony — ördög; A művésznő hintaja (du. fél 3); Ki után megy a nő? Ki megy a nő után? (fél 8). — Vígszínház: Romeo és Julia (du. fél 3); Hátsó ajtó (7). — József Attila Színház: A powautas (du. fél 3); II. József császár (7). — Petőfi Színház: Espresso Bongo (du. fél 3 és 7). — Thália Színház: Britannicus (du. 3); Az apáca (7). — Irodalmi Színpad: Négy verses egyfelvonásos (N-bérl. 4. előad., 7). — Fővárosi Operett Színház: Naszreddin kalandjai (a Bartók Gyermekszínház előad., de. 11); Csókolj meg, Katám (du. negyed 3); Luxemburg grófja (7). — Vidám Színpad: Ez van (Vas. délutáni bérl. 5., fél 4; Vas. esti bérl. 5., fél 8). — Kis Színpad: Fogad 3—5-ig (du. 3, 7). — Állami Bábszínház: A csodálatos kalocsni (de. 11); Csilicsala csodája (du. 3); A három kismalac (du. 5). — Egyetemi Színpad: Kárpáthy Zoltán pantomimművész előadóestje (fél 8). — Zeneakadémia: Hajlik a rózsafa (du. fél 4); Ritmus 1964 (fél 8). — Fővárosi Nagycirkusz: Az egész világ látta (de. fél 11, fél 4, 7). — Kamara Varieté: A varieté csillagai (du. fél 4, 6, fél 9). — Jégszínház: Egész évben szerelem (4, 7).

Hétfő, március 30

Operaház: Háry János (de. 11); Salome, Boleró (7). — Erkel Színház: Három a kislány (de. 11); A végzet hatalma (7). — Nemzeti Színház: Csongor és Tünde (de. fél 11); Macbeth (7). — Ódry Színpad: A két Bolyai (du. fél 3); Rendetlen bűnbánat (7). — Madách Színház: Tanner John házassága (du. fél 3); Most majd elválik (fél 8). — Madách Kamara Színház: Ki után megy a nő? Ki megy a nő után? (du. fél 3); Menny és pokol; Az asszony — ördög; A művésznő hintaja (fél 8). — Vígszínház: Mélyek a gyökerek (du. fél 3); Az ördög (7). — József Attila Színház: Cyrano házassága (du. fél 3); Villa Bées mellett (7). — Petőfi Színház: Espresso Bongo (7). — Thália Színház: Kakuk Marci (du. 3); Rozsdatemető (7). — Irodalmi Színpad: Fekete rapszódia (L-bérl. 4. előad., du. fél 4); Juhász Gyula-est (S-bérl. 4. előad., 7). — Fővárosi Operett Színház: Légy jó mindhalálig (a Bartók Gyermekszínház előad., de. fél 11); Tündérlaki lányok (du. negyed 3); Csárdáskirálynő (7). — Vidám Színpad: Ez van (fél 4, fél 8). — Kis Színpad: Csacsifogat (3, 7). — Állami Bábszínház: A csodálatos kalocsni (de. 11); Az engedetlen kiskacsa (du. 3); Csipkerózsika (du. 5). — Egyetemi Színpad: Elvonókúra. A dunaújvárosi Ostor-együttes vidám zenés kabaréműsora (7). — Fővárosi Nagycirkusz: Az egész világ látta (de. fél 11, fél 4, 7). — Kamara Varieté: A varieté csillagai (fél 4, 6, fél 9). — Jégszínház: Egész évben szerelem (4, 7).

Kedd, március 31

Nemzeti Színház: Tartuffe (7). — Ódry Színpad: Életem, Zsóka! (7). — Madách Színház: A vágy villamosa (7). — Madách Kamara Színház: Ki után megy a nő? Ki megy a nő után? (7). — Vígszínház: Amerikai Elektra (fél 7). — József Attila Színház: II. József császár (7). — Thália Színház: Rozsdatemető (7). — Irodalmi Színpad: Gereblyés László-est, születésének 60. évford. alk. (7). — Zeneakadémia: Mesterbérlet. Lukács Pál brácsaestje (fél 8). — Kamaraterem: Németh Alice és Simor András hangv. (fél 8). — Rózsa Ferenc Kultúrotthon (XVII., Városház u. 1): A beszélő köntös (a Déryné Színház ifj. előad., du. fél 3).

A rádió és tv műsora

Vasárnap, március 29

KOSSUTH RÁDIÓ

6: H. Idők. 6.10: Zenés műsor. 6.55: Műsorok. 7.15: Falusi életképek. 8: H. Idők. 8.10: Könnyűz. 8.50: Édes anyanyelvünk. 8.55: Vidám zárszámadás. 10.05: Új lemezeinkből. 11.30: Dallos Sándor: A garaboncias. Elb. rádiójáték. 11.56: Műsorismert. 12: H. Idők. 12.15: Magnósok, figyelem! 12.45: Rádiólexikon. 13.15: Művészlemezek. 14.15: Botond Edit jegyz. 14.25: Népi z. 15: Családi körben. 15.48: Rossini: Tell Vilmos — nyitány. 16: H. Idők. 16.08: II. félidő! 17: Új Zenei Újság. 17.30: H. Sport. Idők. 17.35: Zenés beszélg. Robert Stolz-cal. 19.05: Zkari muzsika. 19.50: Mese. 20: H. Sport. Totó. Idők. 20.10: Felkai Ferenc: Boszorkányok pedig nincsenek. Rádiójáték. 21.21: Dezséry László írása. 21.30: Nagy olasz tenoristák. 22: H. Idők. 22.15: Sport. Hangk. az ifj. vívó-világbajnokságról. Totó. Galopp. 22.33: Táncz. 23.30: Zkari muzsika. 24: H. Idők. 0.10: Virágénekek.

PETŐFI RÁDIÓ

7.30: Ref. egyh. félórája. 8: Jövő heti műsor. 8.30: Lemezesláda. 9.05: Operakalauz. 10.05: Gazdaszemmel. 10.20: Táncz. 11.10: Mesterházi Lajos: Tipikus történet. Elb. 11.30: Az MRT énekkarának nyilv. hangv. Közb. kb. 12.15: Színházi élet Szolnokon. Kb. 13.05: Népi zene. 13.44: Caragiale: A »csodagyerek«. Rádiószatíra. 14.10: Idők. Vízáll. 14.25: Gluck operáiból. 15: I. félidő! 15.50: Fúvósz. 16.10: Mozartról és Bartókról. 17: Népi táncok. 17.35: Lipták Gábor: Az ördögszántotta hegy. Elb. gyermekeknek. 17.57: Chopin-zongoraművek. 18.52: Vidám műsor Leacock műveiből. 19.57: Szimf. hangv. 21.30: Előadás Szabolcsi Bence akadémikusról. 21.45: Könnyűz. 22.25: Riport. 22.40: Operarészletek. 23: H. Idők.

URH

7.30—18: Azonos a Petőfi adóval. 18.30: H. Idők. 18.35: Debussy: Pelléas és Mélisande. Ötfelv. opera. 21.40: Táncz. 22.30: H. Idők.

TELEVÍZIÓ

9.30: Iskola-tv. Fizika. 10: A Tenkes kapitánya. 12. Nincs kegyelem. 10.30: Ütöröhíradó. 10.45: Ki miben tudós? Matematika és irodalom, középdöntő folyt. Utána: Bemutató mozik műsora. 14.55: Műsorism. 14.56: Bp. Vasas—Bp. Honvéd labdarúgó-mérk. Közb. Magy. Hírd. 16.50: Mezőg. filmműsor. 18.50: Műsorism. 18.51: Képzőművészet és természettudomány. 19.20: Esti mese. 19.30: Tv-híradó. 19.50: Boszorkány vettem feleségül. Magy. besz. am. film. Csak 10 éven felül! 21: A 66-os szám. Offenbach egyfelv. operettjének tv-változata. 21.55: Tv-híradó, 2. kiad.

BRATISLAVAI TV

8.15: Fizika II. 9: Orosz társalgás. 9.30: Angol nyelvtanf. 10: Nemzetk. versenyek győzteseinek hangv. Leningrádból. 11: A vidám csapat. Szovj. gyermekfilm. 12.30: Mezőg. adás. 14: Nemzetk. síugróbajnoks. Oberswiesenthalból. 17: A gazdasági integráció és mi. Előadás. 17.15: Ifj. adás. 17.45: Esti mese. 19: Tv-híradó. 19.30: Sporteredm. 19.55: Vers. 20: Kirándulás a Dunán. Szlovák filmvígj. 21.40: Fekete fehéren. Szórak. tv-film. 22.25: Tv-híradó.

Hétfő, március 30

KOSSUTH RÁDIÓ

6: H. Idők. 6.10: Zenés műsor. 6.55: Műsorok. 8: H. Idők. 8.10: Operettrészl. 8.58: Az MRT gyermekkórusa énekel. 9.10: Hárs László mesejátéka. 10.10: Zenés riport Galgamácsáról. 10.25: Hallód itt Lipcse! 12: H. Idők. 12.15: Népi z. 12.40: Operalemezek. 13.25: Tombola. 14.25: Ü. Dózsa—Rapid, II. félidő. 15.04: Tamási Áron: Hollódi vadrózsák. Elb. 15.20: Népdal a hangv.-teremben. 16: H. Idők. 16.08: FTC—Austria, II. félidő. 17: Dzsessz. 17.10: Gyárfás M.: Fiú, lány és egy pillanat. Regény rádióra. 18: H. Sport. Idők. 18.05: Kamaraz. 18.35: Nemzetk. kaleid. 18.55: Tánc és sport! 19.50: Mese. 20: H. Totó. Idők. 20.10: Bárdi Lajos előadóestje. 21: A Rádió lemezalbuma. Közb. 22: H. Idők. 22.10: Sport. Totó. 23.08: Könnyűz. Közb. 24: H. Idők.

PETŐFI RÁDIÓ

8: Zongoraművek. 9.02: Táncz. 10.10: Összeáll. B. Shaw szindarabjaiból. 11.10: Három versenymű. 12.35: Petőfi: Az Alföld. 12.40: Húsvéti album. 14.10: Idők. Vízállás. 14.25: Offenbach: Hoffmann meséi. Részletek. Közb. 15.20: Schiller: A kesztyű. 16.45: Gondolatok filmekről. 16.55: Gyermekrádió zenés műsora. 17.33: Zelk Zoltán meséje. 17.55: Táncz. 18.39: Ádám Jenő írása. 18.52: Szimf. hangv. Közb. 19.30: Verlaine verseiből. 20.35: Nótacsokor. 21.10: Regényrészl. 22: Huszka-est. 23: H. Idők.

URH

8—18: Azonos a Petőfi adóval. 18.30: H. Idők. 18.35: Kodály-kórusok. 19: Arany János: Toldi. I. rész. 19.36: Áriák. 20.10: Táncz. 20.40: Kamaraz. 21.40: Könnyűz. 22.30: H. Idők.

TELEVÍZIÓ

10: Műsorism. 10.01: Filmműsor kicsinyeknek. 10.20: Gulliver Liliputban. Magy. besz. am. rajzf. 14.56: FTC—Austria labdarúgómérk. 17.10: Műsorism. 17.11: Ház a tenger mélyén. Magy. besz. fr. film. 18.05: A foto művészei. Szardínia, a kövek országa. 18.20: Ifj. vívó-világbajnokság. Kard egyéni döntő. 18.55: Tánciskola. A rumba. 19.20: Ifjúsági vívó-világbajnokság. Kard egyéni döntő folyt. 20.05: Esti mese. 20.15: Lajos király válik. Tv-játék Bródy Sándor egyfelvonásosából. 21: Képek, szobrok, ruhák. Közv. a Nemzeti Galéria épületéből az év divatújdonságairól. 21.40: A zene barátainak. Rubinstein, Heifetz és Pjatigorszkij próba közben. Am. kisf. 22: Telesport. 22.20: H.

Kedd, március 31

KOSSUTH RÁDIÓ

4.30: H. Idők. 4.35: Z. 5: H. Idők. 5.05: Falurádió. 5.45: Postabontás. 6: H. Idők. 6.25: Pillanatfelv. 6.35: Hírd. 7: H. Idők. 7.10: Új könyvek. 7.30: Műsorok. 8: Műsorism. Idők. 8.10: Gyermekrádió. 8.50: Kamarazkari muzsika. 9.40: Magyar népköltészet — magyar népdalok. 10: H. Lapsz. Idők. 10.10: Dolgos J. jegyz. 10.15: Gombó Pál: Király leszek Magyarországon. Rádiókomédia. 11.52: Sokszemközt. 12: H. Idők. 12.15: Táncz. 12.57: Vidéki színházműsor. 14: Törvénykönyv. 13.15: Operákból. 14: H. Idők. 14.10: Heti zenés kalend. 15.05: Moszkvai kult. krónika. 15.20: Operettrészl. 15.40: Regényrészl. 16: H. Idők. 16.10: Csilicsala csodái. Rádiójáték. 17: Két szimf. költemény. 17.23: Rádióiskola. 17.56: Műsorism. 18: H. Sport. Idők. 18.15: Könnyűz. híradó. 19.05: Operaáriák. 19.25: Szabó család. 19.55: Mese. 20: Esti krónika. Idők. 20.25: Magyar nótaest. 20.52: »Glóbusz.« 22: H. Idők. Sporthírek. 22.20: Gyurkovics Mária énekel. 23: Kamaraz. 24: H. Idők. 0.10: Könnyűz.

PETŐFI RÁDIÓ

5: Z. 6.10: Torna. 6.30: H. Idők. 7.15: Postabontás. 8: H. Idők. 14: Thomas-nyitány. 14.10: Idők. Vízállás. 14.25: Könnyűz. 14.45: A munkásszínjátszás hőskorából. 15: H. Idők. 15.05: Kamaraz. 16.10: A növényvilág és a gravitáció. Előadás. 16.25: Mezei csokor. 16.50: Iskolarádió. 17: H. Idők. 17.05: Könnyű dallamok. 17.35: Délutáni hangv. 18.15: Regényismert. 18.45: Ifjúság dalai. 19: Mi történt a nagyvilágban? 19.15: Csárdások. 19.27: Szimf. hangv. 21: H. Idők. 21.05: Táncz. 22.15: Élő világirodalom. 22.40: Kórusmuzsika. 23: H. Idők.

URH

14—18: Azonos a Petőfi adóval. 18.30: H. Idők. 18.40: Zongoramuzsika. 19.15: Riport. 19.30: Táncz. 20.26: Arany János: Toldi. II. 21: Zkari muzsika. 22.30: H. Idők.

TELEVÍZIÓ

17.45: H. 17.50: Iskolások műsora. 18.50: Vágyak a homokon. Riportfilm. 19.10: Az orvos válaszol. 19.20: Esti mese. 19.30: Tv-híradó. 19.50: Napi jegyzetünk. 19.55: Háromórás út. Magy. besz. szovj. film. 20.20: Zenélő órák. A századforduló zenéje. 21.30: Tv-híradó, 2. kiad. 21.50—22.30: Lázadás reggelig. Tv-film.

A Vidám Park
március 29-től
vasárnap és ünnepnap
délelőtt 10 órától
NYITVA

SODRÁSBAN
Magyar film
Írta és rendezte: GAÁL ISTVÁN
Operatőr: SÁRA SÁNDOR
Zene: SZŐLŐSI ANDRÁS
Betétek: VIVALDI és FRESCOBALDI
FŐSZEREPLŐK:
Drahota Andrea, Moór Mariann, Csikos Sándor, Harkányi János, Kozák András, Orbán Tibor, Szersén Gyula főiskolai hallgatók, Tóth Lajos, Zsipi Istvánné, Fogarassy Mária, Kormos Lajos, Sallay Kornélia, Horváth József, Csohány Kálmán
A siratót MEZEY MÁRIA énekli
Széles változatban is
10 éven aluliaknak nem ajánljuk!
BEMUTATÓ: ÁPRILIS 2

APR 20 1021

Kürthy Sándor

FÁBIÁN ZOLTÁN:

NÉZZE MEG, URAM!

Nézze meg ezt a fényképet! Gyönyörű asszony, mi? A szemét nézze, azt az öklömnyi, kék szemét. Persze, a színe nem látszik. Kár, mert ilyen kékség nincs több a világon; az ég hozzá képest szürke szemfedél. Elhiszi? Higgye el, ha mondom. De azt látja, mekkora? Mondom, akár az öklöm. De ez mind szem, csupa szem, és tündököl. Amikor megismertem, azt modtam rá: „bivaly gyöngye". Jó hasonlat, mi? Hiába, mindig értettem az irodalomhoz.

Azután a szája. Nézze a száját! Milyen kívánatosan ívelődik a felső ajka, akár egy szív. S állandóan remeg. De ezt nem venni észre, csak akkor, amikor közel hajlik hozzá az ember. Egészen közel. A csókja! Úristen, hogy tud ez a száj csókolni! Regényt lehetne róla írni, kétkötetest; maga lenne a világ legnagyobb írója, ha megírná. De ne is kezdjen hozzá, fiatal és tapasztalatlan még ahhoz, hogy igazán tudja: mit tud egy ilyen női száj.

Evett már sült almát? Jó-jó, de nem olyat, ami a kályha tetején aszalódott össze, hanem olyat, ami a sütőben, vagy a kemencében puhult kásássá, zamatossá, aminek a bőre feszül, majd kicsattan; — evett? Na, akkor tudja, milyen az, amikor először beleharap az ember, s a szájában forrón, illatosan széjjelomlik a húsa; majd még egy harapás, s a frissen maradt legközepe herseg a foga között. Hát ilyen, így tud csókolni.

Várjon, mutatok magának egy másik fényképet. Tessék, nézze meg ezt is. Na, ezért nem kell olyan fancsali arcot vágni. Nő ez is, nem? Istenem, nem lehet mindenki szép. Kíváncsi rá, hogy kicsoda? Megmondom, nem titok: a második feleségem.

Látom, sajnálkozik rajtam; korai még, uram, korai. Majd a végén! Találja ki, ki az előbbi nő? Nem, nem a szeretőm, nem is valami ifjúkori szerelem. Na? Nem, nem az. Elárulom, úgy sem jön rá magától: az első feleségem. — Ne kívánjon részvétet, nem halt meg. Él. Most is él, otthon. Elváltunk. Tavasszal lesz hét éve, ezerkilencszázötven májusában. Téved, uram, nem ő akart válni; úgy is mondhatnám: ő *nem* akart válni. Az pedig eszébe se jusson, hogy talán megcsalt volna, vagy valami, s azért. Nem. Egyszerű a dolog: elváltam tőle, hogy ezt a másik nőt feleségül vegyem. Jó hecc, mi? Ne nézzen bolondnak, majd mindjárt megérti.

Negyvenkilenc nyaráig nem volt nekem semmi bajom. Sőt! Fontos személyiség voltam, a helybeli koalíciós újságnál én képviseltem a Pártot, nagy „Pö"-vel. Cikkeztem, beszédeket tartottam, s csináltam mindent, amit rámbíztak. Mint romantikus regényekben a komornyikok, vagy az olyan figurák, mint Levin — így hívják? — igen, szóval, mint Levin az „Anna Kareniná"-ból. Lelkes voltam és szolgálatkész, nevem volt a városban, na. Negyvenkilenc nyarán már arról is beszéltek fenn a megyénél, hogy év végén, a második államosításkor kapok egy takaros kis vállalatot, vagyis igazgató leszek.

A baj ősszel kezdődött. A feleségemnek, az elsőnek kuláklistára került az apja. „Culáp lett' — mondták kedélyesen az adóhivatalban. Nem értettem, miért? Ők se nagyon, de a felsőbb utasítás az felsőbb utasítás. Mit tehettem mást?! — jó pofát vágtam hozzá, s néhány nap múlva megeresztettem egy belemenős cikket a kulákok ellen. Sajnáltam az apósomat, de ő is megértette, hogy ez van, és fontosabb volt neki a lánya sorsa, mint a magáé.

Nem telt bele egy hónap, felmondtak a feleségemnek; irattáros volt a városnál. Indokolás semmi. Persze, gondoltuk mi, miért, de úgy tettünk, mintha nem tudnánk. Az ismerősöknek azt mondtuk, hogy a feleségem kérte. El is hitték, mert akkor volt éppen állapotos. Azután jött a december végi államosítás, negyvenkilencben. Ahogy magát nem nevezték ki igazgatónak, úgy engem sem, hoppon maradtam. Pedig már ki is néztem magamnak a „Mautlinger" malmot.

Belenyugodni nem tudtam. Felmentem a megyéhez, a pártbizottságra. Persze előbb megint cikket írtam a lapban, harcos, elvi cikket a volt tőkések ellen. Meg is jelent a lapban, vasárnap, jobboldalt fenn, belső vezércikknek. A pártbizottságon mindjárt a: elején furcsa volt az, hogy a kapus elkérte az igazolványomat, s belépőt adott. Azután: senki sem akart velem hosszabb időt együtt maradni: akárkihez mentem, ennyi volt az egész: „Szabadság, elvtárs!", majd: „Mi újság, elvtárs?", aztán mindegyiknek sürgős dolga volt, s gyorsan odébb állt. Mintha éttől féltek volna, hogy rájuk ragad valami nyavalya. A titkárhoz be sem jutottam, ott már a titkárnők leprásnak néztek.

A következő alkalommal újra így esett, vagy még így gyebbül. Ejtett ember lettem, na. Nem kellett hozzá sok ész, hogy kitaláljam: miért? Azt hittem, megbolondulok. Fiatal házasok voltunk, akkor vártuk az első gyereket, képtelenségnek tartottam, hogy elváljak a feleségemtől. És micsoda nő volt! Olyan szép nő nem volt az egész megyében. Uram, annak a haja, az az óarany színe, az illata, az többet ért, mint az egész megye. Próbáltam más elhelyezkedés után nézni.

Különösebb szakképzettségem nem volt, életrajz — benne a feleségem származása — mindenhová kellett; ahhoz viszont, hogy hathétszáz forintért elmenjek segédmunkásnak, nem volt kedvem. Megértheti. Maga kívánná? Na, látja. Azért kuliztam én évekig a pártnak, hogy a végén *jutalomból* téglát hordjak?! Vagy lisztet zsákoljak?! Akárhogy forgattam is magamban a dolgot, egyre inkább éreztem: fáj, nem fáj — válni kell. Másképp előbb-utóbb eltűnök a porondról. Ez a figura pedig nekem nem tetszett; szeretem a huszonegyet, de fuccs nélkül.

Rákaptam az italra, pedig nem bírja a gyomrom. Éjszaka jártam haza, összerendítottam a lakást, és titokban arra számítottam: hátha magamra haragítom az asszonyt, s majd ő akar válni. Ez olyan szép lett volna, hogy nem is lehetett igaz. Ilyen asszonyt maga még nem látott; akármikor vetődtem haza, azonnal felkelt, s tette elém a meleg vacsorát, készítette oda a meleg mosdóvizet, szappant, szivacsot. Zokszó nélkül. Valami korhely alak élvezte volna ezt. Én nem. Én szenvedtem tőle; még bele sem köthettem. Amikor véletlenül ránéztem, s megláttam a szemében azt a nyüszítő remegést, torkomon akadt a szó, legfeljebb káromkodtam.

Nem tudom, meddig elhúzódott volna ez a „se-se" állapot, ha közbe nem jön valami: visszadobták az egyik cikkemet. Nem volt különösen jó cikk, de nem is volt roszszabb, mint amilyen már megjelent, legalább száz. Mégis visszadobták. Vége! — vágott belém. Ezt nem akartam; tenni kellett valamit, tenni gyorsan, azonnal.

Felmentem a megyére, be egyenesen a főkádereshez. Szerencsém volt, elkaptam a folyosón, akkor jött kifelé az első titkártól. Eléálltam, s azt mondtam neki — emlékszem még rá ma is, mert előre leírtam, és szóról szóra bevágtam —: „Köszönöm az elvtársak bizalmát. Tudom, mi a kötelességem. Választottam az osztályellenség rokonok és a párt között. Válok."

Jó, mi? Tetszett is nagyon. Megveregette a vállamat, és sok szerencsét kívánt, mint a házassághoz szoktak. Attól kezdve ismét jó fiú lettem; a kapus nem kérte többet az igazolványomat, mindenki szívesen elidőzött velem, akár a folyosón is. Minden rendbe jött volna, csak, csak a feleségem, csak ő nem tudott még semmiről semmit. Akkoriban már annyira bele volt bódulva a gyerekvárásba, hogy se látott, se hallott tőle. Nem volt szívem szólni neki.

A következő héten — az is lehet, hogy egy hónap is eltelt — összetalálkoztam az egyik régi cimborámmal. A kocsmában. Afféle motoros ismeretség volt, gyakran bevitt a megyéhez. (Marhamód hajtott mindig, ki is törte a nyakát; beleakadt a lábtartója egy kilométerkőbe, s úgy szétloccsant az agya, mint egy csirkéé.) Mondom, találkoztam vele a kocsmában. Ittas volt már, s alig, hogy kezet fogtunk a pultnál, azt mondja: „Ügyes fiú vagy te." Így, minden bevezetés nélkül: ügyes fiú vagyok.

Úgy csináltam, mint aki nem érti, mire mondja. „Jó, jó — bólogatott ő —, tudom, amit tudok." — „Mit tudsz?" Válasz helyett csak legyintett. Ittunk. Később megint kezdte: „Lehetnél ügyesebb is!" — „Ügyesebb?!" — „Ügyesebb hát." — „Bolond vagy te." — „Vedd el aztán Rózsit." — „Mondom, hogy bolond vagy." — „Na, ne játszd meg magad, vedd csak el." — „A magasépítős Rózsit?" — Erre csak röhögött. Azt hittem, felpofozom, ott rögtön a pultnál, de hozták a második két féldecit. „A sötétben minden tehén fekete" — azt mondta, amikor megitta, s még jobban röhögött.

Pálinkát ittunk, kisüsti szilvát. (Ilyen pálinka nincs ám itt! Fene van; gin, whisky meg mindenféle kotyvalék, de nem pálinka.) Nemcsak ereje volt, de íze is, zamata. Tudtam én, ki az az építős Rózsi. Persze, hogy tudtam. Árva lány volt és csúnya. A nagybátyja nevelte, aki akkor került a minisztériumba. Főosztályvezetőnek. Tudtam én, hogy az ilyen nő, úgy repíti felfelé az embert, akár a lift. Két napig tartott, amíg elszántam magam; nagyon csúnya volt, láthatta a fényképen.

Rövidesen az egész város tudta, hogy válok a feleségemtől — Rózsiért. S az egész város rajtam nevetett. Csak a feleségem nem tudott még mindig semmit. Tovább nem lehetett halogatni, megértheti. Egyik este jól telezsívtam magamat, s azt mondtam neki, még kinn a gangon, amikor elibém jött ajtót nyitni: „Meguntalak." Megijedt, de csak mosolygott, s bevitt a szobába, leültetett. Ráordítottam: „Csak ne röhögj! Mást szeretek." — „Kit?" — kérdezte. — „Rózsit" — mondtam. Láttam, hogy nem hiszi; még egyszer mondtam: „Rózsit." Ezen most már hangosan nevetett, olyan kedvesen, hogy legszívesebben én is vele kacagtam volna.

Ráüvöltöttem: „Ez nem vicc. Érted? Holnapra nekem elpakolj a háztól!" Akkor már észrevette, hogy komolyra megy a dolog. Sírt, simogatott, le akart fektetni, hogy aludjam ki a részegséget. Ellöktem magamtól. Letérdelt elém, úgy könyörgött: „Nem teheted. Éppen most, amikor itt a gyereked. Nem." És a hasára tette a kezét. „Nekem nem kell kulákfattyú" — kiáltottam. Azt hittem, elájul. De nem, nem ájult el. Nehézkesen feltápászkodott a földről, s csak ennyit mondott: „Te, te rongy!"

Megütöttem. A száját. Ököllel. Vége volt, elváltunk.

Ő belebetegedett. Meghalt nála a gyerek, s majdnem elpusztult ő maga is. Én elvettem Rózsit, harmadnap, ahogy kimondták a válást. Az első három hónap nehéz volt, de azután megszoktam. Írtam egy nagy leleplező cikket a „Mautlinger" malom igazgatójáról — jámbor kis emberke volt —, s néhány hét múlva felmentették, aztán engem neveztek ki a helyére. A többi már úgy ment, hogy alig birtam nyomon követni; még abban az évben behelyeztek az Egyesüléshez, onnan meg felvittek Pestre, a minisztériumba.

Kocsim volt, fenn laktam a Káder-dűlőn, tudja, a Rózsadombon, satöbbi, satöbbi. Csúnya volt a feleségem? Ez igaz, de jó titkárnők mellett az ilyesmit el lehet viselni. Mit akar, uram?! Nem tartott sokáig, ne féljen.

Tavaly nyáron, amikor már jöttek a rehabilitációs szelek, összeakadtam az első feleségemmel. Pesten. Hat év után, hogy elváltunk, ez volt az első találkozás. Gyönyörű asszony volt még mindig, a legszebb, akit valaha is ismertem. Ki akartam kerülni, de amire meggondoltam, már melléje is sodortak; a Nemzeti Színházban voltunk valami bemutatón. Köszönni sem akartam, de aztán kibukott a számon: „Hogy vagy?" — „Most már jól" — mondta. Nem akart tovább együtt maradni velem, pedig — láttam — egyedül volt. Kérdeztem tőle ezt, azt, ami éppen eszembe jutott; mindig csak annyit mondott rá: igen vagy nem. Többet egy szóval sem. Aztán jött a feleségem, a második.

Attól kezdve egy hajtott: megszabadulni a ronda nőtől, megszabadulni — akárhogy is. Eleinte, amikor összekerültünk, inkább sajnáltam a csúnyaságáért, később meg nem törődtem vele. De akkortól gyűlölni kezdtem. Mind csak az járt a fejemben: ha azt a pár évet kihúztam volna az első feleségemmel, akkor milyen boldog ember lennék, szép feleségem lenne, szép gyermekem.

Rózsi megérezte, hogy baj van, alázatos volt, mint egy megrugdosott kutya. Ezzel is csak bőszített, akármit csinált, nem volt jó. Olyan halkan járt-kelt a lakásban, mint az árnyék, de ránézni sem tudtam, azonnal elfogott a düh. Így ért bennünket október. Egyik reggel, amikor már hangos volt a muri, azt mondtam: „Na, elég volt. Pakolj és eredj!" Megrémült: „Most löksz ki az utcára? Éppen most?" — „Éppen most." — „Mit vétettem én neked?! Mit vétettem!" Az asztal mögé húzódott, és jajgatott. Megdühödtem. Kirángattam az asztal mögül, lökdösni kezdtem kifelé, de megmakacsolta magát. Sikoltozott, fejét a falba verte, nem ment. „Akkor elmegyek én" — montam neki, s rávágtam az ajtót.

Odalenn, a sarkon találkoztam egy fegyveressel. Azt kérdezte tőlem, hogy vannak-e a házban ávósok. „Én nem tudom — mondtam neki —, nézze meg. Ávósok mindenütt vannak." — „Az igaz" — hagyta rám. Este, amikor hazamentem, nem találtam otthon az asszonyt. A házmesterné azt modta, elvitték, de az ő szavára nem sokat lehetett adni. Amikor aztán jöttek az oroszok, meglépte; hogyisne: még előkerüljön valahonnan, s feljelentsék.

Ne, ne szóljon közbe! Majd a végén! Nem sok van már hátra, bírja ki azt a kis időt. Én sokkal többet kibírtam, elhiheti, ha mondom.

Szerencsém volt. Néhány heti lágerélet után rögtön kikerültem ide Svédbe. Az elhelyezkedés nehezebben ment: újságírónak nem kellettem, más tanult szakmám meg nem volt. Végül, jobb híján, elmentem az egyik malomba, beálltam rakodónak. Most persze kinevet, pedig nincs igaza; sejtelme sincs magának, milyen másak itt a malmok, jóformán hozzá sem kell érni a zsákhoz. De ezt nem csináltam sokáig, könnyebb kereset akadt. Hogy mi? Ezen már nevethet.

Tudja, itt északon a férfiasság korán lehervad. A nagy hidegtől, a sok pálinkától van-e, a jó fene érti, de így van. A sok nő aztán teng-leng gazdátlanul. Gyerek meg kellene. Bevett szokás, hogy kibérelnek egy-egy erősebb inú férfiút — apának. Ezt csinálom én, jó pénzért, szakmányban. Ötszáz korona a taksa, de nekem hetet is megfizetnek; magyar szabadságharcos, mifene. Tudja, hogy van az. Szóval áram van a piacon, na.

Most mit néz úgy?!... Valamiből nekem is élni kell.

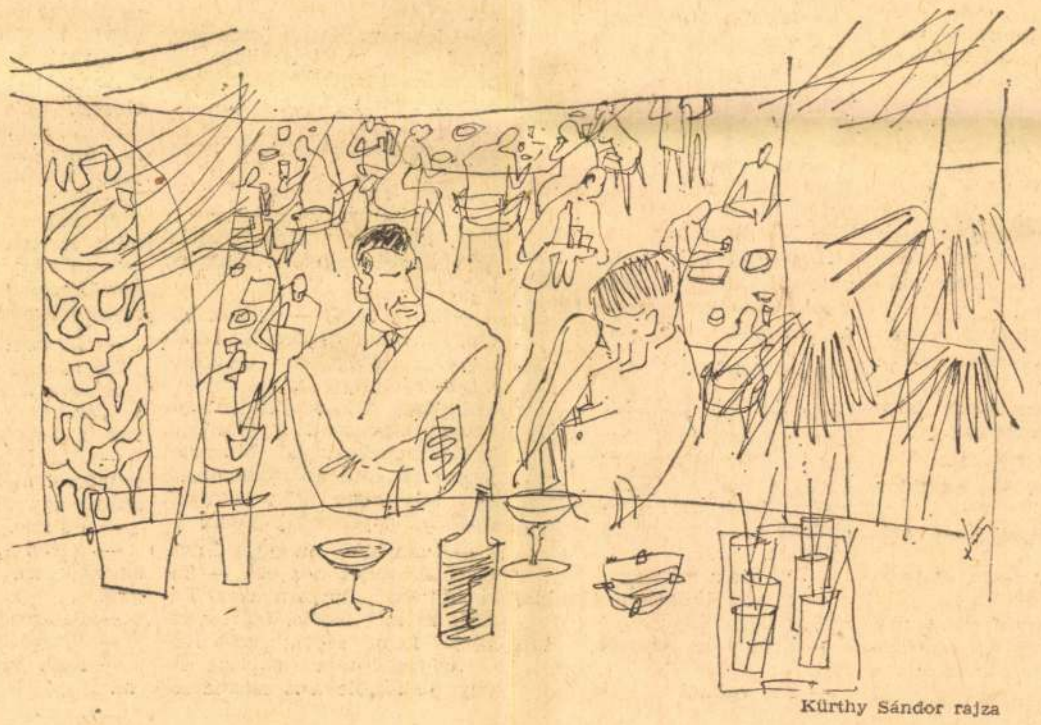

Kürthy Sándor rajza

MARÓTI LAJOS:

Téli hajnal

Talpon vagyok már — s még —, borongok.
Áthánykolódott órák: gongok,
éber gongok fájnak fülemben.
Kristálylapokba dermedetten
szikrázik kint a tömbsötétség.
Másfél óra, vagy kettő is még,
míg e vak és időtlen falban
az első ablakfény kipattan,
s még egy, itt-ott, szétszórtan, lassan.

Óh éjek pokla, éber éjek:
zöld órák hosszán, mint a féreg,
lapulni, lesni virradóra.
Átkúszó emlék: ez az óra,
mikor — egykor — felriadt félve
a lenti kapudöndülésre
az alvó, s a görcs falra révedt,
számolva, hol tartanak a léptek,
s szíve helyén öklömnyi jég lett...

Szétfoszlott éjek, szörnyű zászlók.
Mily másként állok itt, s vigyázok
nyugodt pulzussal, tiszta aggyal,
s keresek megoldást a hajnal
képletére, a fénylő csíkra,
melyet mintha ostor hasítna
az ég alatt s a föld fölött:
fekvő fénytörtjel ős-örök
ellenérvek: éj s nap között.

Most persze tél van. Nincs fény-ostor.
Leszáll az első villamosról,
s a talponálló pultja mellett
bekapja azt a fél kevertet
ő is... a fakó papírpénzzel
még elszöszög, még körbenézdel,
tapintja, megvan-é, a cekker...
s úgy indul, ráérős léptekkel,
bélyegezni a korareggel.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ÉLET ÉS IRODALOM

ÜNNEPI KÖNYVHÉT, 1963

Az *ünnepi könyvhét* idei dátuma: *május 25—június 2.* Ebben az esztendőben kiadóink *63 művet* jelentetnek meg a könyvhétre, *összesen 730 000 példányban.*

Író—olvasó találkozók, könyvkiállítások

Az ünnepélyes megnyitás színhelye a *MOM művelődési háza* lesz, május 24-én este. A könyvhetet az Irószövetség egyik vezetője nyitja meg, beszéde után vegyes műsort mutatnak be, amelynek egy részét alighanem a *televízió* is közvetíti.

A megyékben május 25-én és 26-án nyitják meg a könyvhetet. Minden megyébe legalább 4—4 író látogat el, a Művelődésügyi Minisztérium és az Irószövetség központi küldötteként. Ezenkívül a megyék maguk is meghívnak egyes írókat, az idei könyvhét tehát bővelkedni fog *író—olvasó találkozókban.* Sok *irodalmi ismeretterjesztő előadást* tervez erre a hétre a TIT, s a *műkedvelő irodalmi színpadok* is erősen készülődnek — a Népművelési Intézet műsorterv küldésével sietett segítségükre —, hogy a könyvhéten jó műsorral szerepeljenek.

A budapesti *Könyvklubban* és minden megyeszékhelyen árusítással egybekötött *könyvkiállítást* nyitnak. Felhasználják az ünnepi könyvhét eseménysorozatát a nemrég alakult *Versbarátok Köre* mozgalmának erősítésére is.

A könyvhét könyvei

Az 1963. évi ünnepi könyvhéten a következő művek jelennek meg:

Az új magyar lírát *Garai Gábor:* Mediterrán ősz (utánnyomás), *Gellért Oszkár:* Utószüret, *Jobbágy Károly:* Hó és nap (utánnyomás), *Ladányi Mihály:* Mint a madarak, *Pákolitz István:* Új versek, *Rákos Sándor:* Fák viharban (utánnyomás), *Tiszta szigorúság* — Fiatal költők antológiája és *Vas István:* Összegyűjtött versei képviselik.

A mai magyar próza: *Darvas József:* Részeg eső, I. kötet, *Fejes Endre:* Rozsdatemető (második kiadás), *Fekete Gyula:* Az orvos halála, *Galabárdi Zoltán:* Móres, *Goda Gábor:* Poldini úr, *Lengyel József:* Prenn Ferenc hányatott élete (új kiadás), *Mesterházi Lajos:* Az ártatlanság kora, *Péchy Blanka:* Regény, *Szabó Magda:* Pilátus, *Tersánszky Józsi Jenő:* Sarkantyúvirág (négy kisregény), *Timár Máté:* Szőrtarisznya, *S. Tóth Sándor:* Gyermektükör. És két elbeszéléskötet: *Illés Endre* Kettős körének új kiadása, valamint az Emberek a híd alatt, *Sziráky Judittól.*

Megjelennek *Benedek Marcell* tanulmányai, Könyv és színház címmel, *Dobozy Imre* Holnap folytatjuk című drámája, *Hatvany Lajos—Belia* Beszélő tájak című kötete, *Hoó Bernát* (egy hetvenéves „amerikás magyar", akinek önéletrajza a Magyarok Világszövetségének irodalmi pályázatán első díjat nyert) Tiszakerecsendtől Kanadáig című munkája, *Illyés Gyula* Petőfi Sándora (a címváltozás — hiszen Illyés művének eredeti címe Petőfi volt — kívánja jelezni, hogy a könyv új fejezetekkel egészült ki), *Nádass József* Nehéz leltár című emlékezéskötete, s *Németh László* új kötete, amely Az utazás és a Nagy család című újabb színdarabjait tartalmazza.

A régebbi magyar szépirodalmat a következő művek képviselik: *Babits Mihály:* Összegyűjtött versek, *Gárdonyi Géza:* Ida regénye, *József Attila:* Összes versei és műfordításai, *Katona József:* Bánk bán (*Borsos Miklós* rajzaival).

A külföldi szépirodalom művei közül a következők jelennek meg a könyvhétre: *Jorge Amado:* A vén tengerész, *Ivo Andrič:* A vezir elefántja (novellák), *Pierre Courtade:* A Vörös tér, *Konsztantyin Fégyin:* Máglya (Az Első örömökkel kezdődött, s a Diadalmas esztendővel folytatódott trilógia befejező kötete), *Guernica* — spanyol ellenállási antológia, *Ernest Hemingway:* Novellák, *Nazim Hikmet:* Nehéz a távollét, *Jevgenyij Jevtusenko:* Versek, *Immanuel Kazakevics:* Két ember a sztyeppén, *Konyeckij:* Holnapi gondok, *Arthur Miller:* Drámák (A salemi boszorkányok, Az ügynök halála, Pillantás a hídról, Édes fiaim, Két hétfő emléke), *Sean O'Casey:* Zörgettem az ajtón (önéletrajzi regény), *John Steinbeck:* Kedves csirkefogók, *Sztyelmah:* Az ember vére drága, *L. Tolsztoj,* Karenina Anna, *A visszhang titka* — Mai szovjet ellbeszélők antológiája.

Ifjúsági irodalom: *Dékány András:* Jokkó visszatér, *Hegedüs Géza:* Vasbordájú szentek, *Kern István:* Csata a hóban, *Sásdi Sándor:* A Sólyom utcai fiúk. Tudományos és ismeretterjesztő irodalom: *Bárczi Géza:* A magyar nyelv életrajza, *Roger Garaudy:* Válasz Jean Paul Sartre-nak, *György István:* Soha többé, *Karsai Elek dr.:* A budai Sándor-palotában történt, *Lenin* Művei I. kötetének 5. kiadása, *A magyar irodalom története,* II. rész, *Öveges József:* Érdekes fizika, *Rövid filozófiatörténeti tanulmányok, Szabolcsi Bence:* A válaszút és egyéb tanulmányok, *Forradalmi magyar irodalom.*

Magasabb példányszámok

Kiadóink, s a Kiadói Főigazgatóság okultak az utóbbi idők tapasztalatain, kivált, ami a példányszámok megállapítását illeti. Hosszú évek óta először, elmozdulnak a bűvös ezres számtól a verskötetteknél: a könyvhétre megjelenő verseskönyvek átlagos példányszáma már kétszerese a korábbi évekének: 2000. De például Vas István kötete 3000, a Tiszta szigorúság című új antológia 6000 példányban fog megjelenni, nem is beszélve Jevtusenkóról (17 000) vagy Babitsról (30 000).

A Karenina Annát most 60 000 példányban adják ki, mint egy induló új sorozat — a *Világirodalom Remekei* — első kötetét. Hemingway és Steinbeck 20—20 000, Amado 16 000, Szabó Magda 25 000, Németh László 16 000, Darvas József, Mesterházi, Illyés Gyula, s Arthur Miller 15—15 000 példányban jelenik meg az idei ünnepi könyvhéten.

RÓZSA IMRE:

Vörös gránit alatt

Te is mondd el,
mondd el úgy, ahogy tudod.
Egyszerű szavakkal,
amilyen egyszerű volt ő maga.
Ez méltó legjobban hozzá.
Mondd el, és ne szégyelld,
hogy könnycsepp ült ki
hunyorgó szemed sarkán.
Kell a könnycsepp,
hogy a fényt el tudd viselni.

Mondd el te is,
mondd el úgy, ahogy tudod.
És ne szégyelld, ha dadogsz,
szavad elfullad, kihagy,
mélyebbet kell lélegzened,
hogy utolérd szívverésedet.
Hiába, valami görcs
szorítja le torkodat.
Itt fekszik az Ember,
halottan is élő.
Mi már nem leszünk,
utódaink emlékében sem,
utódaink is elmúlnak.
Ő itt marad, él múlhatatlan
az emberiség lüktető
hálás szívében.

Lemégy hozzá, talán
tizenöt-húsz lépcső lehet,
és mégis mindegyre
magasabbra lépsz.

Mondd el te is,
mondd el, hogy láttad,
és most már semmisem
veheti el szemedből
azt az arcot.

1961. Moszkva.

Izsák József rajza

SIPOS GYULA:

PLACEBO

AZ ORVOS NEVE véletlenül került elő beszélgetés közben, csak amikor a feleségéről, Lujzikáról is szóltak, akkor jöttem rá, hogy ismerem őket, de mennyire ismerem! Az egyszerű köszönő-viszony és a jó barátság között húzódó skálán ők nagyon is a jó barátok közelében állnak, míg Pesten laktak, össze is jártunk, fiókkutatás közben nemrég került kezembe néhány fénykép, nyári kirándulás a Lupa-szigeten, ők is rajta vannak. Még tűnődtem is egy pillanatig: — hova kerültek azóta?

— Vidékre — mondtam magamban s pergettem tovább a fényképeket, mert ilyen a mi életünk, gyermekkori, felnőttkori jó barátok is messzesodródnak egymástól, akit húsz éve legjobb barátomnak tartok, azt se látom néha hónapokig.

Ők hát itt vannak, ebben az alföldi faluban.

Az egyik új nevű utcában van a rendelő, de cím után ugyancsak kereshetném, mert ebben a faluban hiába írták át a régi utcaneveket, mintha csak az új írást az első eső lekoptatta volna, az emlékezet konokul őrzi a régit. Vannak emberek, akik nem is tudják, hogy ők a Jacques Duclos utcában vagy más, még érthetetlenebb vagy még nehezebben kiejthető úton laknak, hanem a Malom közben, a Templom utcában vagy az Alsó soron. Nem utcanév szerint keresem hát a házat, hanem helyleírással: a híd után, ahol kanyarodik az út, zárt vaskerítés, gondozott virágoskert, a patak ott folyik közvetlenül a kerítés alatt.

A HÁZ földszintes villa, kertjével együtt mintha a Pasarétről csöppent volna ide, csak belső beosztása mutatja, hogy középület is, magánlakás is egyben. Az elülső feljáró a rendelőhöz vezet, a kertből kiskapun lehet átjutni a belső udvarba, ott hátul van a ház másik bejárata, a nagy üveges veranda, mely zöldell a napsütésben, mint egy buja téli kert.

Lujzikát találom a verandán, a gazdasszonnyal beszélget.

— Te itt? Szerencse, hogy megkaptuk az üzenetet.

S megöleljük egymást.

— Reggel óta — bontakozok ki.

— És csak most jössz, szégyentelen.

— De igazán sok dolgom volt.

A gazdasszony fagyott mosollyal néz, nyilván nehezen tudja helyére tenni az ilyenfajta ölelkezést. Házvezetőnő? Cseléd? Háztartási alkalmazott? Ahogy Lujzikával beszélget, rokonnak, nagynénének hihetné az ember. Mégsem az. Nem is nagyon kell keresgélnem emlékezetemben: ez a veranda, ezek a kaktuszok, szanszeveriák és aszparáguszok, ez a külső-alázatosságú és belső-fölényű Rózsika, Juliska vagy Bori néni a főjegyző úrékat őrzi, valami régi nagyságost vagy méltóságost. Az úri életrend, stílus, ízlés hívebben és változatlanabbul él benne, mint hajdanvolt uraiban.

— A doktor úr? — kérdem hát a helyzethez illőn.

— Rendel.

— Ne viccelj, vasárnap nincs rendelés.

— Mindig van.

— Megnéztem a táblát.

— Úgy kezdtük. Aztán jöttek délben és jöttek este, meg ünnepen is, ha itthon vagyunk. Nem lehet elzavarni a betegeket. Te ismered Gusztit. Most már mindenki akkor jön, amikor eszébe jut.

— Mindennap?

— Reggel nem tudunk szót váltani, borotválkozik, siet. Este néha nem győzöm kivárni, elalszom, mire végez.

A SZOBÁBAN új, modern bútor, szőnyegek, képek, televízió, az egyik kagylófotelban hatalmas kövér macska szundít, pillanat alatt előkerül a konyak, fekete, sütemény. Több derű, megelégedettség illene ehhez a látható jóléthez.

— No de vasárnap?

— Éppen indultunk volna, mikor üzentél.

— Szóval én vagyok a bűnös.

— Ez valami sürgős eset, légpuskával meglőtte egyik gyerek a másikat.

— S hova készültetek? Társaság, szórakozás? Ne tartsalak fönn benneteket.

— Sehova öregem — mondja Guszti, aki közben bejött a rendelőből. — Csak el. Vasárnap fölülünk a kocsira és megyünk. Lehetőleg nagy sebességgel — s rákacsint Lujzikára.

— Egyszer úgyis az árokba visz ez az őrült...

— Azt hittem, itt a faluban...

— Ugyan, kihez mennénk? Ha azt nem számítom, hogy néha előadást tartok a nőszövetségben asszonyi dolgokról, arra eljönnek, az izgalmas, mint egy Boccaccio-felolvasás.

— Itt nem jártok össze senkivel? Én ma délelőtt legalább öt érdekes embert megismertem s nem is csak értelmiségit.

És sorolni kezdem a neveket.

Guszti csak legyint.

— Tudod mit olvasok most? Egy négyszázoldalas áruházi árjegyzéket angolul. Roppant izgalmas.

— De a tanár — makacskodok —, aki régészkedik, izgalmasabb dolgokat mondott, mint akármilyen angol árjegyzék. Vagy a könyvelő, aki zenekart szervezett a téeszben, kamarazenekart és Mozartot játszanak este az irodában. S az állatorvos könyvtárával, irodalmi tájékozottságával!

— Placebo — mondja Guszti. S üvegeket hoz elő. — Tizenkétféle pálinkám van. Tudod, ez mi? Körte, igazi vadkörte. Lujzi szövetkezett Kati nénivel, hogy mindent eldugjanak előlem. A csizma soráig bevált, abban tartottam egy üveggel. Aztán rájöttek. Most se mondom meg, hogy ezt hol tartom.

— Placebo? Nem értem.

— Emlékszel még a szakember-politikus vitára? Eötvös-kollégisták meg Győrffi-kollégisták. Tudod, hogy engem is megperzselt a világmegváltás, de szerencsére mindig kitüntetéssel vizsgáztam, lekötött az egyetem.

— A doktor urat keresik. — Kati néni jött be izgatottan. — Az unokaöcsém, doktor úr, valami balesete van.

KÉT FÉRFI állt a verandán, nem részegen, csak kedélyes-kapatosan. Harminc év körüliek, az egyik sötét ruhára húzott fufajka-kabátban, a másik csak úgy ünneplőben. S egymásba karolva.

— Mi baj van? — kérdi Guszti.

Mosolyognak mindketten s az ünneplőruhás előretartja jobb tenyerét.

— Játszottunk.

A csupasz tenyéren vércsík, mint Krisztusén s közepéből akkora szög áll heggyel kifelé, amekkorával Krisztust a keresztre feszíthették.

— Játszottunk.

És mosolyognak.

A szög feje átlyukasztotta a tenyér bőrét és egészen beszorult a tenyércsontok közé.

— Azt játszottuk, ki tudja tenyérrel mélyebbre beverni a szöget egy deszkába.

— Puhafa volt, fenyő.

— Aztán a Sanyi viccből egy görcsre tette a szög hegyét.

— Beszorult a tenyerembe.

— Vegye ki, doktor úr.

— Nem tudok érzéstelenítőni.

— Minek az?

Guszti bevonult a két traktorossal a rendelőbe. Mikor visszajött, töltött és remegett a keze. — Szisszenés nélkül állta — mondta csöndesen.

— De mi is az az idegen szó? — kérdeztem tőle.

— Ja, a placebo. Na látod, én kivettem a szöget, ez a fontos. Orvos vagy, mérnök vagy, asztalos, suszter, kőműves... Érteni kell a szakmát. Slussz.

— De hát a nép, a társadalom, a világ?

— Ez a nép, a társadalom, a világ.

— Mondtad, hogy te is megperzselődtél.

— Mindenki megperzselődött. És néha fájdalmai vannak. Van egy új gyógymód, mellyel most kísérleteznek, olyan tablettát adnak a betegnek, melyben nincs semmi, de semmi hatóanyag. Mondjuk van öt fejgörcsös betegem. Háromnak igazi fájdalomcsillapítót adok, kettőnek placebót, semmit, vehiculumot, liszt-galacsint. És mind az öt megkönnyebbül. Az is, aki nem gyógyszert kapott, de azt hiszi, hogy hatékony gyógyszert nyelt.

— Ez a placebo?

— Ez a régészet a te tanárodnak, ez Mozart a te könyvelődnek, és ez a festészet a szomszéd orvosnak...

— És a két traktorosnak ez a pálinka, meg a barbár deszkajáték.

— Lehet.

— S a munkáját mind kitűnően elvégzi?

— Úgy van. Ez a fontos.

Igen, ez a fontos. S ez az, ami mégsem elegendő.

Magyar Hirdető
· SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kürthy Sándor
KORTÁRS

1963 FEB

1021

KÜRTHY SÁNDOR *rajza*

Az Est-lapok után a többi lapok is rakap
az Est aztán lassan-lassan abbahagyta (
eddigi tempójú irodalmi rovatot: illetve
tőle, átadták aztán csöndes kivégzésre, F
volt Mikes bácsihoz hasonló, kedves, álcir
írókért rajongó lélek. Fojtottan hisztériá
volt Földi; arcán valami ráfagyott, állanc
jól öltözött, kínosan elegáns szavaiból mintha valami furcsa
volna felénk; baráti szavaiban valahogyan a szív nem csengett. Mint író,
a Szahara című regénnyel ígéretesen kezdte a Nyugatban, de a pesti nép
nemi problémái, sajnos, sikeresebb utakat nyitottak számára, a csak magas
irodalomnál, legalább is példányszámban.

Mint szerkesztő viszont nagykaliberű, tág érdeklődési körű, tökéletesen modern, rendkívüli módon hozzáértő ember volt. Keze alatt a Pesti Napló a szó teljes értelmében a „műveltek" lapja lett; az abban örömet találó művelt többféle árnyalatot és egymásnak annyiféleképpen ellentmondó réteget képviselt. Mindegyik megtalálta benne a magáét, a dohos, büdösszakállú, nyakas maraditól az új, a smukkos-nejű liberálisig és a még messzibb, balfelé kacsintóig. Előfordult, hogy a lap elején egyik cikkíró a földreform ellen beszélt, pár oldallal tovább a másik mellette; belső cikkben Bálint György ellenzékieskedett, finom és maró szatírával, a vezércikkben pedig Klebersberg Kunó gróf magyarázta a művelődéspolitika áldásos új terveit.

A lap mindazáltal „jó lap" volt, igen nívós és érdekes; de határozottabb arcot akkor öltött, amikor az ördög a kapukat recsegtette, és néhány naív és elszánt cikkíró arra vállalkozott, hogy elmondja bús és keserű véleményét a hazai fasizmus mindsikeresebb hadmozdulatairól, amiközben a (tagjaiban legfeljebb talán csak otthon, az ebédnél ellene morfondírozó) „nyilasellenes"' magyar kormány egymás után szavaztatta meg az úgynevezett zsidótörvényeket.

Szegény Teleki, a Telekiek történelmi-patinás romantikájával és a vak vagy gaz sokakat feldöbbenteni szánt őrületével, szándékkal vagy anélkül, de legalább nagyúri grandezzával, (az általa oly tévedéssel és bizony bűnösen vezetett, — a kisgazdákkal szemben a nyilasokat előtérbe hozott — választások után) az utolsó tétre mindenesetre rátette az életét. A többiek kitar-

1964 FEB 15.
1021
Kürthy Sándor

GRANASZTÓI PÁL:

PEST TÉLEN

Mintha a pesti oldal télen szebb volna! A ködös légben, a szürkés kék ég alatt szinte megszépülnek a hófödte házak, a havas párkányok, a fehérlő tornyok és kupolák. Csúnyának hitt utcák — a Jósika utca, az Izabella utca, a Kazinczy utca — olyanokká válnak, mint a meséskönyvek városképei, vagy mint a pasztellrajzok. Az egész pesti oldalnak — a sűrű belsejére gondolok, úgy nagyjából a Dózsa György út—Mező Imre út—Hámán Kató út félkaréján belül — valami furcsa fátyolos párája támad a téli napokon; mintha álomban járnánk, álmot és benne várost látnánk.

Ilyenkor felfedező utakra indulok. Messzire nem mehetek a hideg miatt, így hát a közelünkben — a Lövölde tér közelében — csatangolok, vagy innen erre-amarra, a házak sűrűjének nekivágok. Tavasszal és nyáron oly rút, sivár vidékekre jutok, ahol most minden mássá, képszerűvé, csaknem vonzóvá válik. Felfedezek helyeket, tereket, amiket máskülönben sohasem látnék: — a Rózsák terét, a Majláth teret, piacokat, vásárcsarnokokat és környéküket. Elkanyarodó utcákat látok — a Szív utcát, a Rózsa utcát —, vonaluk a távolból is a Körútét követi. Két- és háromemeletes, szinte egyforma „típus"-házak szegélyezik őket, hiszen egy időben épültek mind, a nyolcvanas évek táján. Felfedezek vásárcsarnokokat, amelyek messziről közönséges bérháznak látszanak, csak előttük a nagy sürgés-forgásból derül ki, hogy csarnokok. És még mindenfélét. Felfedezem Pestet.

A Mikszáth Kálmán-tér

Van valami megkapó abban, ahogyan ez a pesti oldal két évszázad alatt félig magától, félig tervek szerint így egységes, áttekinthető módon kialakult. A kiskörút övezte belvároshoz, az egykori várfalak vonalához tapadtak sorban, karéjban, akár a tortaszeletek a külsőbb — ma már belső városrészek, kerületek: a Lipót-, a Teréz-, az Erzsébet-, a József-, a Ferencváros. Így utóbb még azt is meg lehet bocsátani, hogy valamikor a Habsburg-család tagjairól nevezték el őket, majd az őket átszelő Nagykörút szakaszait: a Ferenc, a József, az Erzsébet és a többi körutat, ahol éppen ezért mindig tudhatta az ember, melyik kerületben jár. Talán jobb is lett volna ezt a rendszert így megtartani egészében, és a Szent Istvánról, majd Leninről valamelyik más fő utat vagy teret elnevezni. Mindenesetre — a nevek nélkül is — valamiféle rend keletkezett itt a sugárutak és körutak pókhálójában, a város, a pesti oldal tömkelegében.

Úgy tudtam, gondoltam sokáig, hogy ez a rendberakott tömkeleg egyhangú, egyik része olyan, mint a másik: unalmas és csúnya. A téli séták nyomán jöttem rá, mily rejtett változatosságok, különféle belső világok vannak itt. Ezt talán leginkább terek és régi plébániák érzékeltetik. Valami olyasmit oldottak meg általuk annak idején egész egyszerű eszközökkel, szinte kezdetlegesen, de eredményesen, amire ma is törekszünk az új városrészekben, lakótelepeken: — központot és egyéni karaktert adtak a környéküknek, az otthonosság egyik elemi feltételét.

Egyik ilyen központi hely a Teréz-templom és környéke. Itt nincs tér, csak a Nagymező utca egy széles fasoros szakasza a templomtól a Népköztársaság útján túl a Fővárosi Operettszínházig. Ezt a sokáig közömbösnek ható városképet mindinkább megszerettem. Van valami vidékies benne, talán leginkább Szegedre emlékeztet. Fasorai, sárgás templomtornya, szélessége tehetik, meg a némelyik megmaradt régi ház. Ezek régebbiek, mint a Népköztársaság útja, és sajátságos módon a Nagymező utcának mindkét oldalán vannak, ami arra vall, hogy itt már a századvégi városszabályozás előtt ilyen széles, szabályos út, vagy tér féle, esetleg piac lehetett. Ebből lett a városfejlődés kiismerhetetlen törvényei folytán később az autóalkatrész-kereskedések, meg a színházak, mulatók tengelye — tehát e vidékie jellegű helyen a legnagyvárosiasabb részek egyike.

Az Erzsébetvárosnak nincs ilyen egyértelmű, markáns, patinás közepe. A Klauzál téren még télen is nehéz valami megkapót felfedezni, csaknem még leginkább a vásácsarnok az, nagy kapujával, sürgés-forgásával, azzal a sajátságos városképpel, amely a belsejében feltárul. Itt, e környéken tekergett és ezen a téren egyesült gyermekkoromban az akkori, a rejtélyes, keskeny arcú 2-es villamos — most könyvtárkocsi alakjában látom néha —, mely nagy ritkán járt, a Margit-hídfőtől a Nagymező utcán át jövet egy vágánnyal végigkanyargott az Erzsébetváros szűk utcáin, a Rókus táján jött ki, majd eltűnt a Józsefvárosban és céltalannak tetsző vargabetűk után a Baross téren előbukkanva a Keleti pályaudvar előtt ért másik végállomásához. A Klauzál téren a vásárcsarnok előtt a két irányba haladt sínek összeértek és ez már akkor gyerekkoromban számomra valamiképpen fontossá tette ezt a teret — más nem is, azóta sem. Később fedeztem fel, jóval kívülebb, a Dohány utca külső szakasza mentén a Rózsák terét, a rajta álló kéttornyú neogót plébániatemplommal és a teret szegélyező vidékies, alacsony, elnyúlt iskola- és kórházépületekkel. Ezt is éppen nagy hidegben, amikor szinte szikrázott, villogott minden: az acélkék ég, a fákon a zuzmara, a templom gótikus cirádái. A tér kihalt és néma volt. S valami nem igaz volt benne — nemcsak építészeti értelemben, az álságos, a kulisszaszerű gótikában, hanem hangulatában is —, valami meseszerű. Mintha elnémított, elvarázsolt helyen jártam volna. És a furcsa név is hozzá: Rózsák tere. Az egész sokáig bennem élt még, szinte nosztalgiát keltve. Nyáron mégsem kívánkoznék ide.

A Népszínház utcán túl egyszer nekivágtam a Józsefváros sűrűjének, keskeny utcákon, alacsony, rozzant házak között, és ott is kiértem egy térre, amelyről már hallottam, de nem ismertem — a Mátyás térre. Füst Milán ír szép regényében, „A feleségem története"-ben — egy furcsa, félreeső londoni térről, amelyet hőse később hiába keres, mert csak álmában látta. Legalábbis így emlékszem. De a Mátyás tér csakugyan olyannak látszott, mintha álmomban látnám vagy már láttam volna, és azon sem csodálkoznék, ha újból meg sem találnám. Az életen kívülisége ellenére mégis városias tér. Nem nagyvárosias, sem kisvárosias, hanem valami sajátos önálló jellege van. El tudnám képzelni, hogy itt olyanok laknak, élnek — e néhány fa és bokor körül, ebben a néhány két-, háromemeletes házban —, akik a tér zárt négyszögét sohasem hagyják el, itt dolgoznak, vásárolnak, a kerti padokon üldögélnek. Talán azt sem tudják, mi van a Rákóczi úton túl, meg hogy valahol messze a Duna folyik és hajók mennek, hidak vannak rajta. Vendéglőt is kerestem, de nem találtam, pedig ilyen helyen elkellene.

A Józsefváros igazában itt kezdődik. Jól meg kell nézni, mielőtt lebontják, újjáépítik. Ezt a részét, főként a külső Baross utcát talán meg is hagyják. Hiszen itt nagy házak állnak, sok üzlet van, troli jár. Nincs sem a Lipót-, sem az Erzsébet-, sem a Terézvárosnak ilyen része — ilyen, mely alapjában véve nagyvárosias, mégis szinte nem is Budapest, hanem egy másik, egy idegen város. Londonnak vannak ilyen távolabbi, önálló, egyéni részei. Mi teszi ezt, a jó ég tudja. A házak, az üzletek ugyanolyanok, mint másutt, a trolik is. Talán az, hogy olyan ritkán kerül el ide a budapesti ember, és hogy mégis Budapest? Vagy észrevétlenül valami más arány, más arcok? Vagy egy régi dicsőség emléke, hiszen valaha ez volt a Stáció utca, itt hajtattak ki az akkori „pályaház"-hoz, a mostani öreg, kopott, bezárt józsefvárosi pályaudvarhoz. Talán ennek nyomát, légkörét érezni a külső Baross utcán?

Látványosabb, mert szinte a Nagykörút kirakatában van a Józsefváros tényleges központja, a kéttornyú sárga templommal, a rávezető széles úttal, a mellette nyíló Horváth Mihály térrel. Kár, hogy a Körútról nem nyílik több ilyesféle látvány — a város, a Körút képe elevenebb volna. A Nagykörútnak ez a része is már kissé félreesőbb, de még igazi, hamisítatlan Budapest. Néhány lépésre tőle azonban, a templom felé menet mintha más városban volnánk, annyira érződik, hogy ez a közepe valaminek, valami kisebbnek. Szép, ahogyan a Baross utca átvált a templom előtt — akár Debrecenben is az út a Nagytemplom előtt —, sőt még a két, széles homlokzatú, kéttornyos templomban is van valami közös vonás, valami elterpeszkedés. A tér pedig, oldalvást a templom mellett teljes építészeti „Franzstadt"-nak. Vajon hány híres labdarúgó focizott itt gyerekkorában? És talán azért is fontos ez a tér, mert eligazít — az ember különben elveszne az egyforma keskeny utcák, az öreg házak rácsozatában.

A Ferencváros is kettéoszlik — akár a Józsefváros — a Körúton kívüli és belüli részre. És milyen más mind a kettő! A Józsefvárosban már csak a klinikák, meg a Múzeum környéke miatt is. A Ferencvárosban meg a Bakáts tér miatt. Egyszer esküvőn voltam itt és akkor láttam, hogy milyen más világ ez:

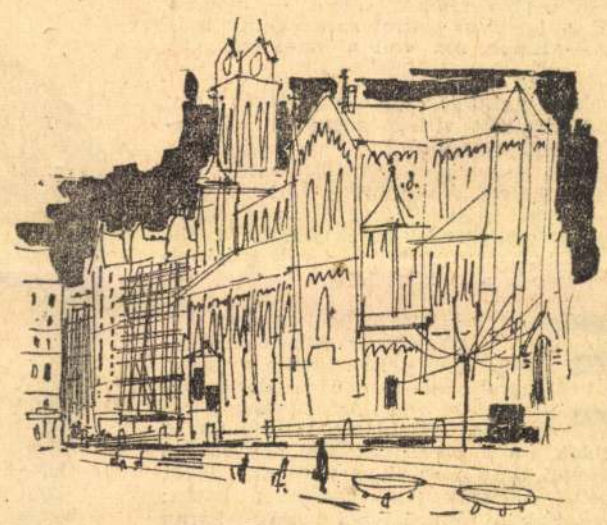

A Bakáts-tér

más házak, arcok, emberek. A templomot Ybl Miklós építette, s bár nem a java alkotásai közé tartozik, mégis szép munka. Főleg jó az elhelyezése — magasabban, körüljárhatóan, főkapujával a Duna és egy széles, odavezető utca felé. Kilépve belőle érezni — talán a tér zártsága, formássága miatt is — ugyanazt, amit a Józsefváros közepében, hogy ez Budapest ugyan, és mégis más, valami kisebb, szűkebb világ.

Itt ért egyszer, metsző hidegben a legfurcsább élmény. Elindultam a Szamuely utcán a Kálvin tér felé. Ezt a legcsúnyább utcák egyikének tudtam mindig a városban. És most a rózsaszínbe hanyatló szürke ég alatt, a fehér tetős, lila, barna, zöld színű házak elkanyarodó ívében, amint ezek a házak ott álltak keményen és némán az utcán, ahol alig járt valaki — volt mégis valami szép. Nem építészeti értelemben, hanem másként. Valami furcsa szürke, lila káprázat, valami csendéletszerű — szinte a giccs határán és mégsem az. Talán csak egy pillanat volt és többé nem tér vissza, akár az északi fény.

E vidékről minden út a Kálvin térhez vezet — az igazi, az ismert, a mindennap látott Budapesthez. A Ráday utca, az Üllői út, a Baross utca is. Így hát a csatangolást a téli Pesten ott kellene befejezni. Ezen a furcsa téren, ahol naponta több százezren mennek át, és talán észre sem veszik, hogy mily széparányú, tiszta formájú az egyszerű református templom és a mellette még megmaradt két korabeli házzal együtt mily megkapó kisvárosi képet, emléket őrzött meg itt a sors — mert csak az őrizte — az egyre nagyobb, nagyvárosiasabb örvénylés szélén. Mintha a forgatag kilökte volna őket a szélére. De én most búcsúzóul inkább átvágok a Bakáts tér felől jövet a klinikák irányában, vissza a Józsefvárosba — egy térre, amely szebb mindezeknél. Helyesebben: ez a tér csakugyan szép. A Mikszáth Kálmán térre gondolok. Néhány éve egy külföldi építész professzor — világlátott, értő ember — elragadtatva mesélte nekem, hogy este felé egyedül kószált a Belváros környékén és felfedezett egy páratlan kis teret — leírásából erre ismertem rá. Csakugyan az. Nem a rajta álló épületek miatt — ezek vegyesek, érdektelenek. Hanem az alakja, aránya, az egésznek nehezen kifejezhető finomsága miatt. Itt is zárt sarokba fordul két ház és átlósan megy át a téren az út. Valami nagyon kulturált és intim légkör, térhatás érződik itt — talán a könyvtár, a múzeum, a paloták közelsége is teszi. Valami szemérmes megbúvás egy nagyváros belsejében. És ezért oly megkapó, hogy az elmúlt években éppen Mikszáth Kálmánról nevezték el, sőt szobrát is ide helyezték — ide, ahol élt, írt, lakott. Úgy tudom, élete nagy gyásza, kisfia halála itt érte. Muszáj erre a csendes fájdalomra is gondolni ezen a csendes kis téren.

És még valamire, amint itt állok a télben, a téren, Mikszáth hósipkás szobra előtt. Ő a felvidékről jött, fővárosi író lett, de a lelke mélyén mindig vidéki ember maradt. És ez a város is — Pest — a kisvárosból nagyváros, főváros lett és mégis mennyi vidékiességet őrzött meg. Amerre elcsatangoltam, szinte csupa téli álomba merült vidéki városkát találtam. Itt szunnyadnak a nagyváros sűrűjében, a belváros körül. Itt rejtőzik egy ilyen csendes kis tér is, néhány fával, paddal, pár lépésnyire a Kálvin tér forgatagától. Legkedvesebb és a legnagyobbnak érzett magyar prózaírómra, Mikszáth Kálmánra — a bölcs, a nagy mesélőre gondolva, megbékülök azzal az érzéssel, hogy legnagyobb városunk — büszkeségem, szülővárosom — valahogyan mégis, a mélyében mintha vidéki város is volna.

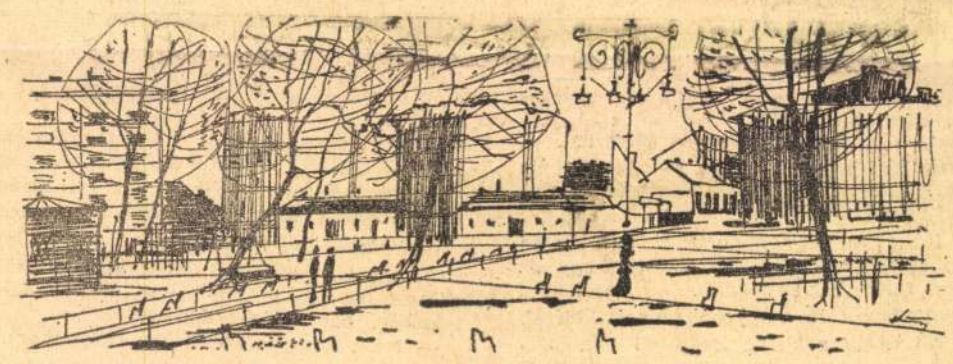

A Ferenc-tér

Kürthy Sándor rajzai

ni semmit. A frizsiderben a finom gépsonka, az sem fogy el most már.

Tojást esetleg. Vagy a kirántott csirkéből pár darabkát. De nem újságpapirosban.

— Jó, majd megeszem én — mondta bosszúsan a férje. — Valamit viszünk, nyilván.

Az anyja az autóhoz mérte a vinnivalót, s mire bementek elköszönni, a fele spájzot kipakolta. Szalonnát, füstölt keresztcsontot, sonkát, oldalast, nagy üveg lekvárt. Még egyre hurcolkodott, s teli két kézzel állt meg a küszöbön.

— Nem elég a papír, régen jobban hoztatok. Bajnak baj, mert... no, valahogy majd csak.

— Édes mama, én se szalonnát, se füstölt húst nem ehetek, sajnos — mondta a fiú, s letett az asztal sarkára egy százast. — Hiába, sok volt a kiadásunk az idén...

Csak a kirántott csirke maradékát s egy zacskó pogácsát vittek magukkal a fiatalok. A húst elszopogatták hazáig, mert az asszonyka lánykori barátnőjét, akihez látogatóba indultak — nyilván késett a posta —, nem találták otthon. A férfi megevett két pogácsát is. Rájuk száradt a többi, s apródonként a házmester kutyájának adogatta oda a fiatalasszony.

Egy májusi vasárnapon az öreg Peténé a délelőtti istentiszteletről hazafelé jövet nyitva találta a kaput. Megrettenni sem érkezett: a félszer alatt a falnak támasztott motort első pillantásával meglátta. A kisebbik fiú a pitvar közepén egy sámlin kuporgott, s a hokedli kinyaklott lábát szögelte. Sötétkék trikó feszült a hátán; világítottak a félhomályból izmos, barna vállai.

— Megfázol így, fiam — mondta az öregasszony. — Vegyél fel valamit.

— Tavasz van, édesanyám.

— Ravasz a tavasz, ilyenkor vigyázzon magára az ember. Nem vagy éhes?

A fiú elmerülten illesztgette a hokedli lábát, s halkan fütyörészett. Csak később válaszolt.

— Ettem, édesanyám. Két akkora zsíroskenyeret begyömöszöltem, bolhát ölhetne a hasamon,

— Jó fiú, azt másütt is ehetsz, zsíroskenyeret. Süssek-e rántottát?

— Semmit se, édesanyám. De ha ráéhezett csak süssön... A kisbaltát nem látta?...

Az öregasszony előhozta a kamrából a kisbaltát.

— Kiverődött az éle ennek is... Minden csak pusztul, az égvilágon minden... Mit ennél akkor?...

— Osztályon felüli kiszolgálás — mondta a fiú, s az ujja begyét öreges szakértelemmel végigfuttatta a balta élén. — A bátyám szokatta így?... Majd ha autón járok haza, édesanyám, énvelem is bajoskodhat. A szín alatt lelem a fűrészt?...

— Örökké egymást ölitek — sóhajtott az anyja. Bement a szobába, levetette az ünneplőruháját.

A fiú talált egy akácfarönköt a szín alatt. Felfűrészelte, s hozzálátott, hogy az egészet felvágja gyújtósnak.

Kijött hozzá az anyja a szenesvödörrel.

— Mi újság aztán?... Beszéljél hát.

— Semmi — mondta a fiú.

Hallgatott az anyja. Csóvát készített a maradék tavalyi borsószárból, azután csak megállt a fal mellett, s nézte, milyen szaporán aprítja a fiú a gyújtóst.

— Semmi... Valami csak van.

— A tavaszi davaj, a szokásos. Nyakig vagyunk benne. De az nem újság.

— Jó időtök sikerült. Hál' istennek.

— Jó — mondta a fiú.

— Igazán jó idő... — Az öregasszony kinézett a szín alól a fakókék égre. Várakozott még egy kis ideig, azután nehézkesen a szénrakáshoz térdelt, s lapátolni kezdte a szenet a vödörbe.

Kivette a kezéből a lapátot a fiú. Telerakta a vödröt, s bevitte a konyhába.

Az anyja a sarkában bukdácsolt.

— Mit ennél, csakugyan?... — kérdezte megint.

— Ekkis jó kukoricagörhét. Melegtejjel.

— Ne bolondozz hát.

— Nem bolondság az, édesanyám. Kukoricagörhe. Tíz éve nem volt a számban görhe.

Az anyja bizonytalanul nézett. — Ó, a
enni az em-
ét, rántani-

éljen. Azt is
a karórájára
...
öregasszony,
Gyere csak.
sak... Azt az
az örökkön-
csavarog...
kakast. Utá-
val a kapu
ult egy te-

s a mackó-
ól a ház elé

látta, mindig
enve szólt ki

— Megyek, édesanyám.

— Dehogyis mégy, hova mennél! Még fel se főtt a víz...

— Eltelt az idő, édesanyám. — Jó kedve volt a fiúnak, hamisan hunyorgott. — Nyicsevo. Eszik legalább egy jót...

— Nem mégy sehova! Még ilyet is érni... A bolondját járatod velem?

— Legalább jó ízűt eszik, ne mindig... — beleprüszkölt a napba, s vidáman folytatta: — ...ne mindig csak a gyerekeit traktálja, magának is jólesik az. Ekkis pipihús...

Fél kézzel a kormányt tartva megcsókolta az anyját a homlokán. — Majd legközelebb.

Bozóky Mária rajza

Elsírta magát az öregasszony.

— Legközelebb... De könnyen kimondjátok... pedig ki tudja azt fiam... ki tudja azt, legközelebb...

A fiú ingerült mozdulatára elhallgatott, s a köténye visszájával megtörölgette a szemét.

— Ne menjél hát — kérlelte most már remény nélkül, s indult a kamrába.

A fiú ledöntötte a motort a fal tövére, s utánalépett. Megfogta a vállát.

— Semmit se, édesanyám.

— Ne bosszants fel, mert utánad hajigálom! Itt van még a tavalyi is, az egész istenség, hát meddig őrizgessem!

— Nem őrizgetni kell azt, édesanyám.

Az öregasszony kiszabadította magát az ölelésből.

— Ha adnak, vedd el, ha ütnek, szaladj el. Bírja a motor.

De a fiú csakugyan nem akart vinni semmit. A csomagtartón volt egy kis koffer, éppen odaillő, de abban sötét ünneplőruhát hozott, meg tiszta inget. Zsíros holmit nem rakhat a ruha mellé. És különben is semmi szükség a IV/B lányosztály érettségi bálján füstölt disznólábra.

— Különben is, különben is — mondta, indulatosan hangsúlyozva a szavakat —, kinőttünk már abból a korból, nem vinni kéne már, hanem hozni... És ezt nemcsak magamra értem. Az embernek ég a pofáján a bőr...

— Ó, fiam. Tik csak törődjetek a magatok terhével. — Az öregasszony tanácstalanul állt a kamaraajtóban. Csalódottan kérdezte. — Hát semmit se viszel, csakugyan?

Akkor jutott eszébe a kredenc sarkán a pénz.

— Várjál hát!... Várjál csak...

Rögtön ahogy belépett a szobába, a szemébe ötlött, hogy a hasas bögre alatt meg van gyűrődve az abrosz; ő nemigen hagyta úgy. Felberregett a motor odakint; a kapunál hátraintett a fiú, csak a befüggönyözött ablakra. Szétterpesztett lábbal egyensúlyozott a nyeregben, aztán megugrott vele a motor, s kiszaladt az ablak kockájából.

Az öregasszony sokáig állt még a szoba közepén, ugyanúgy, ahogy a fiát visszainteni látta, s a dereka meghajolt, lejjebb ereszkedtek a vállai. Figyelte az elhaló motorzajt, és még utána is sokáig figyelt, meggörnyedve figyelt, nehéz lélegzéssel pihegett és a legközelebbi székre leült.

Megint a pénz jutott eszébe, a kredenc sarkán, a hasas bögre alatt.

Hozzányult, lehetséges, a fiú. Egyszer is hozzányúlt, kamaszodó korában, cigarettára kellett neki. Csak megkívánta a komáktól nem kapott rá a dohányra később.

Odakint a zubogó víz lökdöste már a fazékon a fedőt.

A lányát másképp szerette az öreg Peténé, mint a fiait. Lehet nem szerette jobban, csak másképpen. Közelebb érezte magához a lányát, vele inkább el tudott beszélgetni mindenféléről. És unokák is csak tőle voltak.

Vagy jobban szerette volna csakugyan, mint a fiait?

Különben rá is szorult a szeretetre, mert a házassága nem jól sikerült. Meglett a három gyerek, az apjuk mégsem a családjával törődött; könnyelmű ember az apjuk, ahelyett, hogy dolgozna, mint más, tenné, amit parancsolnak neki, ahelyett folyton olyasmibe avatkozik, ami nem tartozik rá. Hamar kitelik az ideje mindenütt, aki sokat izgágáskodik, és nem becsüli meg magát, azt a felsőbbség sem becsüli.

Akármi baj előadódik, ki más sínyli meg, mint a felesége, a családja? Ha börtönbe csukták, adtak neki enni, de a családjának nem adtak enni.

Az igazság az, hogy a lányára gondolt legtöbbet az öregasszony.

Hozzá úgyszintén a lánya volt a leghűségesebb. Még tavaly is sűrűn hazalátogatott, rendszerint a hónap első szombat-vasárnapján. Hozta valamelyik unokát is, egyszerre csak egyet; elég baja volt így is visszafelé a mindig zsúfolt vonaton a kitömött szatyrokkal. Nyáron két egész hónapra hazajött a három unokával, és az öregasszony várta őket az idén nyárra is.

Decemberben áthelyezték a vőt a Dunántúlra, annak is a legtúlsó szögletébe; februárban utána költözött a család. Azóta nem látogatott haza a lánya. Levelet is csak jó sokára írt, májusban.

A hosszú, szép levél meghatotta az öregasszonyt.

Kedves Nagymama!

Kedves Nagymama, kívánjuk, hogy soraink a legjobb egészségben találja Nagymamát, mi jól vagyunk, kezdjük megszokni az új helyet, kivált Pista, ő leghamarabb megszerette, jobban is keres, egyelőre a fejesekkel sincs differencia, nem tudom, meddig. Én is bejárok az Igazgatóságra takarítani este hattól, vagyis az egész napom szabad, nincsenek magukra hagyva a gyerekek, főzni is megfőzök délelőtt, nem szólhatok igazán egy rossz szót se. Éppen beszéljük Pistával, hogy most már nincs tovább batyúzás édesanyámtól, de hálistennek nincs is rá szükség, ezt is megértük. Bizony, a Pista szabadságát felemésztette a költözködés, nekem még nem is igen járna, ezen a nyáron ne tessék ránk számítani, a gyerekekre sem, egy nyugodt percem se lenne nélkülük, de máskülönben is minek küldeném őket a Nagymama nyakára, bajnak? Úgy, hogy ne tessék számítani rájuk. Pista azt mondja, küldjük haza inkább a jegy árát minden hónapban, itt az ideje igazán, hogy visszafizessünk valamit édesanyám nagy jóságából, még amíg élvezheti. Feladok kétszáz forintot, és ezután is minden hónap első hetében, ha a jó Isten éltet, megcsaljuk vele a vasutat, azzal a kis nyugdíjjal együtt meg ha a fiúk is küldenének valamit, elég a létezéshez, nem kell édesanyámnak öregségére idegenekre szorulni. Hallja az ember, milyen gyerekek vannak, az újság is írta valamelyik nap, bizony szomorú, hogy ilyen máma a világ. De zárom soraimat, mert tíz óra és még semmire se értem, a piacra is ki kellene szaladnom, hol van még az ebéd, mindnyájan csókoljuk Nagymamát, sajnos, a születésnap úgy múlt el az idén, hogy még csak levelet se írtunk, mert a fizetés utánra hagytam e levélírást, sok-sok boldog születésnapot kívánunk utólag, hogy érje meg édesanyám erőben, egészségben, mindnyájunk örömére. Szerető lánya

Erzsi

A kisebbik fiú, amikor a hasas bögre alá csempészte a pénzt, akkor adott először az anyjának. A nagyobbik már régebben is
küldözgetett, bár nem rends
ron három egyforma ládát
öregasszony, és a címeket is
rékgyártóval.

„Szegény anyuka, hát nem
ni..." — sóhajtott a menye,
szemétbe az összetört, erjedő
tölt disznóhúst mind a lányá
az öregasszony, és mind a l
meg, kínlódva és már undor
mert erősen avasodott már,
ahol beköpte a légy, kikezdt
De nem vitte rá a szíve, ho
férjének sem kellett, a gy
szont nem mert belőle adni.

Szeptemberben sorra vissza
dák, és — mintha a feladók
volna — rízzsel, cukorral, lis
mind a három, többször a
mint amivel útjukra indulta

Az öregasszony nem tud
a csomagjaival. Csak
mit, s nem tudta, mi
üres ládákat a szín a
kat a hasas bögrébe
radni kezdett, mint
férges szilvafák. Télen a szo
tak rá, és felöltöztették, k
mire a gyerekei a távoli váro
keztek a temetésére, ki autóva
ki gyalogosan a vasútállomás

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-207

Az az: harmadik emeleti karzat, hatodik sor, 109. számú ülőhely... Egy ereklyeként őrzött kopott színházjegy tanúsága szerint innen volt szerencsém végignézni előtt kerek harminc esztendővel — „Dienstag, 23. Jänn. 1934." — a bécsi Burgtheaterben *Madách „Ember tragédiája"*-nak bemutató előadását. Bérelt autóbuszon ruccantunk fel Bécsbe, a nem is olyan távoli Sopronból (ahol akkoriban a helyettestanár voltam) egy kultúra iránt érdeklődő kis társasággal...

A közönség este háromnegyed hétkor gyülekezett a Burgszínház nézőterén. Ismerős magyar közéleti alakok bukkannak fel itt is, ott is, az előkelő földszinti helyeken. Színházi távcsőre sincsen szükség, hogy még a harmadik emeleti olimposzi magasság távlatából is felismerjük a robusztus Pekárt, vagy a szakállas Voinovichot. Frakkok, ordók, ragyogó estélyi ruhák. Osztrák és magyar előkelőségek, miniszterek, írók, katonatisztek. Mintha csak feltámadt volna a régi monarchia. Csak a császár hiányzik, meg a hercegek. Azaz, hogy mégsem, hiszen itt van *Császár* Elemér, meg a délceg *Herczeg* Ferenc is... De hiába keressük *Mohácsi Jenő*, a kongeniális fordító nyúlánk alakját. Ő bizonyára — „társszerzőhöz" illően — a színfalak mögött izgul a bemutató sikeréért... A császári díszpáholyban megjelennik egy kis mosolygó emberke, a „Milimetternich"-nek becézett Dollfuss kancellár (látcső nélkül alig-alig appercipiálható), jobbján a pocakos magyar kultuszminiszter, balján a nyurga magyar követ... És „idefönt" is szétszórtan sok magyar: a soproni zarándokcsapat, Bécsben dolgozó munkások, itt tanuló diákok, s olyanok, akik még a tizenkilences emigrációból itt rekedtek...

Megkezdődik az előadás. Elsötétül a nézőtér. A színpad előtt függő fátyolfüggöny szürke felhőgomolyából a varázslatos világítási effektusok fokozásával lassan-lassan kibontakozik az első kép: a magasztos mennyei jelenés. És a nézőtéren — legalábbis itt, a kevésbé előkelő „felsőbb régiókban" — a szétszórt magyar nézők — a lelkük mélyén, vagy egészen a tudat alatt — keresik egymással az összeköttetést. Megkezdődik egy erős pszichikai feszültség, egy nagy magyar drukk: a Tragédia sikeréért. Valami szorongó aggódással néma üzeneteket küldözgetünk az osztrák szomszédok felé: ne intézzétek el mindjárt az első képnél az egészet, hiszen igaz, ez még egy kicsit „faustos", ilyesfélét Goethe is írt, Byron is szerkesztett, a paradicsomi jelenethez hasonlót pedig olvashattatok Miltonnál, de megkezdődik mindjárt a csodálatos álom, a magyar lángelme grandiózus ötlete. Ádám megálmodja az emberiség sorsát; ilyet még nem láttatok...

...Az ötödik szín után — nem törődve a kísérő zenével, megsértve az esztétikai élvezet hangulati egységének törvényét — kirobbant az első tapsvihar. A magyar nézők szorongó drukkolása fölenged, és ők is felszabadultan, lelkesen tapsolnak. Ők is. Mert tanú vagyok arra, hogy nem magyarok kezdték el a tapsot, hanem azok a bécsi diáklányok, ott mögöttem, a harmadik galéria „stéplaccán". Pedig csitítgatták őket a magasztos hangulat megbontásán botránkozó nyárspolgárok, de ők csak tapsoltak, mert tetszett nekik a darab, s aztán mindenki tapsolt, mert mindenkinek tetszett...

A francia forradalmi jelenet után volt az egyetlen szünet. Kivilágosodik a nézőtér. Dollfuss páholyában feltűnik egy elegáns női alak. *Lázár Pálné Madách Flóra*, a költő egyetlen élő unokája. Beszélgetnek. Dollfuss ajkáról egy percre eltűnik a sztereotíp mosoly. Vajon miről beszélhettek? — Lázárné egy későbbi újságnyilatkozatában elárulja. A kancellár arra a kérdésre, milyen hatással volt rá a mű? — azt válaszolta: ennél tökéletesebb előadást még nem látott és ilyen mély filozófiát nem hallott, de be kell vallania, hogy a forradalmi jelenetben, amidőn Danton a guillotin alá hajtja fejét, a saját nyakán érezte a nyak-

Kürthy Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM
1964 DEC 19.

1021

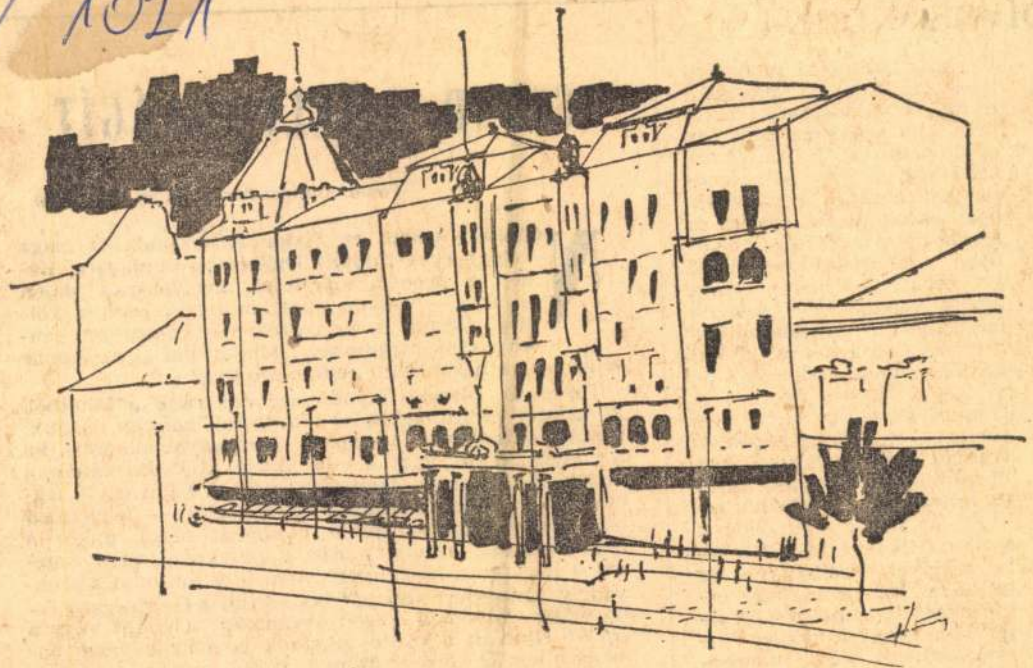

Kürthy Sándor rajza

olvasóknak?

De hogy Brancusi mennyire hatott rá a néger plasztika iránti érdeklődésével, arról nem esik szó, s ez csak egy példa a sok közül. Az író azzal is tartozott volna szerencsétlen barátja emlékének, hogy okokat keres hasisra és alkoholra, s nemcsak lemondóan, hitetlenül meghajol az orvosi vélemény előtt, amely Modigliani esetében felnőttkori tuberkulotikus meningitisre gyanakszik. Fáj ez Salmonnak, bólogat, de világgá kiáltja a „Morbus et Genius"-összefüggést, és olyan morál-torzképekkel traktál, mint: „Minden élet botrány, hacsak azt nem mondjuk, hogy a bűn hősiesség". De mintha minden ok és összefüggés közömbös volna a neves műkritikus és költő számára, s csak az orgiákra éhes kispolgárt akarná jövedelmező módon kiszolgálni egy olcsó koncepció tetszetősen harsány megoldásaiban. Receptre készült gicces ez. Modigliani biztos

CSEND, AMELY VILAGIT

Fodor András: Fordul az ég. (Magvető)

Negyedik kötete ez Fodor Andrásnak. Ő maga is úgy érzi, rátalált legigazabb önmagára. Régen, a próbák, kísérletek, hangkeresés idején — írja — „olyan akartam lenni, mint a költők". De ma „nem akarok már hasonlítani senkire, csak magamhoz". Milyen hát ez az immár senki másra hasonlítani nem akaró líra?

Töprengő, tűnődő, vívódó arc néz ránk a kötetből. És versről versre egy belső vita fojtott hangját halljuk: a költő önmagával vitatkozik. Önmagával akkor is, ha a világgal pöröl, vagy a világ ővele. „Újból a vádak, a vádak" — kezdi az *Ítélet* című vers, a kötet egyik legerősebb darabja. „Ártatlanságod árulás — fegyelmed biztonsága szégyen"; nyíló bimbókat nézel, mikor a fejsze csattog; mindig másba kapaszkodol, nem ismered a lét „farkasmagányát"; nem tépi torkodat a szenvedély, „megmért szavad" botladozik a lángforgató viharokban. Ki emeli ezeket a vádakat: a világ? vagy a költő? Nyilván a vádló világnak is ő az ügyésze önmaga ellen. Ő kérdez; ítélni is ő ítél miután — bíró és vádlott egy személyben — „minden vádat megértett". Az ítélet pedig így szól: amit a terhére rónak, „hordozza el hát mindhalálig. — Elég lesz büntetésnek."

Kürthy Sándor
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

BUDAPEST
1900 5

1021

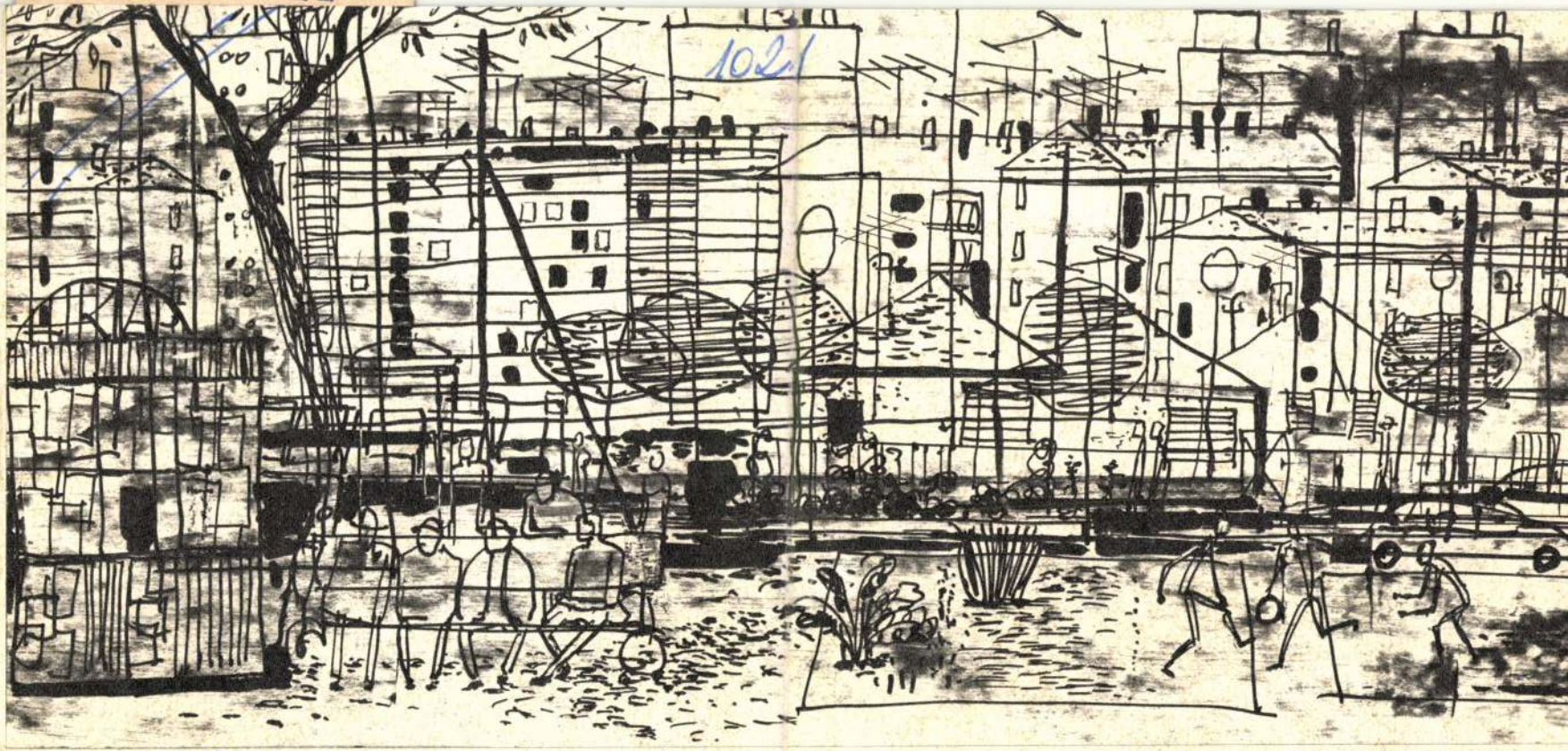

Kürthy Sándor rajza

baráti kapcsolatokkal átszőtt családias életét, az csodálkozik rajta, miféle összetartó vonzóereje lehet Angyalföld e különleges zugának. Olyat is tudok, aki drága pénzen vett lakást valakinek, hogy visszaköltözhessék ide a helyére. Ám nem csodálkozik, aki visszaemlékszik e „grundokban" gazdag vidéken töltött gyermekkorára. A gyermekkorra, mely a haza fogalmának színt, ízt és értelmet ad egy életre.

Grund volt ez is nem is nagyon régen, ahol a mi sárga háztömbünk áll. A sarki nagy közértben fogyasztom el reggeli feketémet. Nincs itt kávéház, törzsasztal és efféle, de a fekete Marika, aki a kávét főzi, összekötő kapocs a fogyasztók között, s a pult mellett asztaltársasággá válnak, akik éppen ebben a percben költik feketéjüket. Azért mondom, hogy a fekete, mert van itt piros is, szőke is, akik pedig a kassza mellől vesznek részt a társalgásban. Most arról van éppen szó, hogy egy autóbusz a Mosoly utcán ment végig, mikor annak ott semmi helye. Teljesen érthetetlen, megmagyarázhatatlan jelenség. Mert a következő már a rendes útján haladt. A napfogyatkozás az más. Azt meg lehet magyarázni, ki lehet előre számítani. De ez, ez valóban derült égből villám. Mi történhe-

Később a magamében is. Persze aztán ezek is szaporodtak s már szoronganak is az újjáépített park kavicsos útjain. Mert egyszercsak megint hivatott kezekbe került az udvar gondozása. Azt hiszem, nem tévedek, ha azt mondom, hogy százezreket költött már a város ennek a kis földdarabnak a szépítésére. Hát szép is, némi hibával és irtózatos közelharc árán, melyet a „kertésznéni" vív a gyerekekkel. Ez a harc már teljesen elfajult a legszélsőbb gorombaságokig és a tettlegességig mindkét részről. És különösképpen nem szól bele senki. A magános asszony és a gyerekek különháborúja. Furcsa dolog, hogy ugyanazoknak a szülőknek a gyerekei, akik teljes odaadással ápolják és óvják virágaikat kis udvarukban, vagy muskátliból, petuniából, hajnalkából pompázó csodát varázsolnak pici kis erkélyükre, szemrebbenés nélkül tiporják közös kertünket.

Istencsodája, hogy mégis ilyen ez a park, hogy a fák és bokrok, ha újra és újra kell is őket pótolni, lassan felnőnek, s virítanak azért az ágyások is. Istencsodája, meg az erőfeszítésé, amit a kertészet dolgozói tesznek, az áldozatkészségé, a ráköltött pénzé. Ám valahogy mégis határozni kellene, hol legyen futballpálya, és hol legyen park, mert nincs

Elköltözte
alkotó mu
sok épült
Tahi utcai palotasort veszem, azokhoz sem lehet a miénket hasonlítani. De olyan is van, aki visszatért.

Délutáni sétára festőművész barátommal indulok. Ő valóban őslakója ennek a vidéknek. Itt volt már akkor, amikor a mi házaink táján még kis erdőcske volt és bolgárkertek a Fiastyúk utcai újtelep helyén.

A Tripolisz egy szegény kis lakásában töltötte sok testvérével együtt a gyermekéveit, vagy sokkal inkább az utcáin, terein, mint abban a szűk szobában, ahova még egy cipészműhelyt is bezsúfoltak.

Egy-két évvel ezelőtt szép lakást szerzett magának Budán, s lám, most visszajött. Azt mondja, úgy érezte magát néhány kilométerrel odább, mintha disszidált volna. Míg ott volt lakása, addig is itt kószált, ha csak tehette, és szomszédolt az anyja régi lakása körül. Ki érti ezt is? Csak az, aki meggondolja, hogy a Tripolisz átobota épületein s különös alakjain ámult el először a művész szeme. És akad-

Magyar Hir
SAJTÓFIGYI
Budapest, V., Petőfi Sá
Telefon: 188-296, 11

NÉPSZAVA
Kiitthpandf 2.
1984 M 10 20

Szeberényi Lehel:

Kerülgetés

Az átalakított váróterem büféasztalánál kopott kis vidéki nő ült egy katonaságot letett vidéki fiatalemberrel, két üveg Kőbányai mellett.

Féligivott poharak álltak előttük és beszélgettek.

A fiatalember beszélt inkább, a jelentéktelen kis nő figyelmesen hallgatta a sütővassal hullámosított haja alól. Figyelmesen, ne lássék, hogy nem jár ott az esze. Maga se tudta, hol jár.

— Tudja, mi az, hogy elvágólag? Úgy kellett állni az ágynak. Benyúltunk, a négy sarkát jól kinyomkodtuk. Itt kezdődött, ezen múlott. Szúrt a szalma? Oda se. A négy élének meg kellett lenni, mikor a pokrócot rátettük. A pokrócot sarkosnak kell megcsinálni. Az még egy kacifántos. Kevesen tudják megcsinálni. A parancsba kihozták a nevem akárhányszor.

— Ne mondja, maga így tud? — szólt a kis nő. Sután, gyakorlatlanul kacsintott. Forgatgatta a söröspoharat, hogy bölcsködő mosolya mögött ne lássék az erőfeszítés, mellyel szellemi hátrányát igyekszik leplezni.

— Nem azért mondom, két percet adtam bele...

— Ne mondja.

— Kidolgoztam a forszát. Ésszel él az ember. Mert hogy megértse, tudja, a lepedőt nem lehet akárhogy begyűrni. Vissza kell hajtani. Egyforma szélesnek kell lenni a csíknak és nem lehet rajta felgyűrődés, de nem ám. Így néz ki. — Elővett egy papírt és részletes rajzot készített. — A pancserek izzadtak. Újra csináltatták velük ötször, hatszor, csak lógott nekik.

— A magáé nem?

— Az enyém?... Nem, nem, no nem.

A kisfiús pír végig átütött a katonaságot letett fiatalember arcán, melyen a máz a fölény és magabiztosság volt, de most egy folt is kerekedett, mint egy elmerült hajó után az olaj karikája.

— És Józsi? — kérdezte a kis vidéki nő. — Józsival hogy vannak?

A kis vidéki nő, és a katonaságot letett fiatalember egy községből valók voltak. Látásból ismerték egymást. Mindketten a vonatra vártak a pályaudvaron, és magukban unatkoztak, mielőtt felfedezték egymásban az ismerőst.

— Tudja, milyen a Józsi, ismeri a Józsit.

A nő forgatta a poharat, és együgyű, elkalandozó mosoly ragyogott a szemén.

— Körülbelül.

— Kicsit olyan, mintha nem lenne normális.

— Gondolja?

— Gondolom. De miért nem iszunk?

A nő kicsit belenyalt a sörébe. A pohár mögül kicsit kacsintott.

— Maga normális?

— Nem biztos — mondta a fiatalember, s kiitta a sörét. Teletöltötte ismét a poharakat. Kellett ez az idő, hogy valami mondanivalót összegyűjtsön. Néha egymásra pillantottak.

A nő forgatta a poharat. Ujján olcsó gyűrű volt, hamis kővel.

— Hanem egyszer elkaptuk a Józsit, kikészítettük. Fogsz még szemtelenkedni, mondtam neki. Megfogtam a hóna alatt, kettőt rántottam a karján, becsúsztattam a lábom, előrebukott. Lepedőt a fejére.

— Szegény Józsi — kacsintott a nő. Csak féligmeddig járt ott az esze.

— Miért lenne szegény, ne védje csak. Engem aztán nem jó megharagítani. Máskor majd vigyáz. Akik ismernek, tudják, hogy jámbor fiú vagyok, de ha megharagítanak... ne védje csak a Józsit, nem olyan jó gyerek az.

— Maga talán jobb? — rebbengette a nő a forgó pohár mögül a szemét. Fogalma se volt, hogy most valami bölcset szólt-e, vagy se.

— Én? — mondta a fiatalember, a pír az arcán megint foltot vetett, a fölénye megint megbicsaklott kissé, ahogy ott féloldalasan hátradőlve ült a székén. — Maga jobban tudja.

Ahogy lenézett maga elé, kicsit felpillantott a nőre. A nő is felpillantott, és forgatta a poharát. Az olcsó gyűrű az ujján csillogott. A szemében tolvaj, félszeg érdeklődés csillogott.

— Honnan tudnám — mondta.

Majd a fiatalember megtörte a hallgatást.

— Miért nem iszik?

— Nem iszom.

— De miért?

— Köszönöm, nem kérek már... Lekéssük a vonatot.

— És aztán. No, igyon velem.

— Jaj, de erőszakos.

— No igyon.

— Mondom, hogy nem iszok — felelt a nő elbizonytalanodva, majd tréfás-együgyűen hunyorított: — Én csak egy egész üveggel iszom, vagy semmivel.

— No, igyon akkor, igyon egy üveggel.

A nő riadtan nevetgélt, kicsit butácskán.

— Csak vicceltem.

Arra jött egy vasutas.

— Mikor indul a szolnoki? — kérdezte a fiatalember.

A vasutas órájára nézett.

— Öt perc múlva.

— És mikor indul legközelebb?

A vasutas megmondta.

— Köszönöm — mondta a fiatalember. A nő nem nézett a vasutasra. Forgatta a poharat. A poharat nézte, s amögül néha a fiatalembert.

— S mit szól a felesége? — kérdezte, amikor a vasutas elment. Gyűrűjének visszfénye az asztal műanyaglapján táncolt, ahogy a forgó pohár visszaverte.

A fiatalember lefelé nézett, maga elé, az olajfolt feltámadt az arcán.

— A feleségem? Ne beszéljünk róla.

Kis piros vigyor lebbent a száján, mint egy henye legyintés.

— Rosszban vannak talán?

— Ahogy szokott. Egy évig nem volt semmi baj...

Felpillantott állhatatos szemmel a falujabéli nőre.

Vasárnapi mozaik

NAGY TELJESÍTMÉNYŰ FÉNYCSÖGYÁRTÓ GÉPSOR MAGYAR—NÉMET EGYÜTTMŰKÖDÉSSEL

A KGST-n belül igen sok hazai üzem tart kapcsolatot külföldi gyárakkal. Az Egyesült Izzó is már évek óta együttműködik a berlini izzólámpagyárral. A KGST ajánlása alapján egyebek között szakosítva készíti e két üzem a különféle típusú rádiócsöveket. Most új típusú, óránként 1000 fényescsövet gyártó gépsort terveznek és készítenek a magyar és a német szakemberek. Az együttműködés folyamán a gyártó sor 23 gépének és berendezésének prototípusait két példányban készíti el a berlini és a budapesti izzógyár. Az új gépsor 60 százalékkal többet termel az eddigieknél, fele annyi személy szükséges a kezeléséhez és az egy fényescsőre jutó energiaigény is jelentősen csökken.

Tihanyban megkezdődött a nyári idény

A Balaton partján elsőnek Tihanyban kezdődött meg a nyári idény. A félsziget délnyugati részén, a motelvárosnak nevezett idegenforgalmi központban a hatemeletes Tihany Szálló megnyitotta kapuit. A motelbe már péntek este beköltözött az első csehszlovák turistacsoport.

— A FŐVÁROSI VILLAMOS VASÚT közli, hogy május 11-én üzemkezdettől a Nagy Lajos király útnak a Bosnyák tér és Erzsébet királyné út közötti szakaszán létesített új villamosvonalat üzembe helyezik. Az új vonalon 62-es jelzéssel villamosjáratot indít, amely Rákospalota, Pestújhely (MÁV-telep végállomástól) az Erzsébet királyné úton és Nagy Lajos király úton át a Kerepesi úti lakótelepig közlekedik.

Országszerte megkezdődött

— HAJÓAVATÁSI ÜNNEPSÉGET rendeztek az agárdi mólónál, a Velencei-tavon. Ez alkalommal adta át a Fejér megyei tanács végrehajtó bizottsága Gárdony község tanácsa végrehajtó bizottságának a Velencei-tó új sétahajóját.

— A MÁV közli, hogy a szeged—békéscsabai vonalon az algyői Tisza-híd felújítási munkálatai miatt Algyő—Tiszahídfő és Kopáncs—Tiszahídfő között május 12, 13 és 14-én a személyszállító vonatok forgalma reggel 8.30 óráig délután 17 óráig szünetel. Ezalatt az utasforgalmat Algyő—Tiszahídfő és Kopáncs—Tiszahídfő között átszállással, a Tisza-hídon át gyalogos közlekedéssel bonyolítják le.

— A Mednyánszky-teremben Demény Miklós festőművész és Márkus Károly szobrászművész alkotásaiból szombaton kiállítás nyílt, amely május 25-ig tekinthető meg.

— A RENDSZERES SZÁRNYASHAJÓ-JÁRAT Bécsbe május 15-től ismét megindul. Minden hétfőn és pénteken, Bécsből pedig minden kedden és szombaton [illegible]

— Nemzetközi szántóversenyt rendeznek Noviszádon május 10—17 között. A nagy nemzetközi vetélkedőre magyar traktorosokat is meghívtak. Árvai Sándor és Biró Ferenc, a legutóbbi országos szántóverseny első és második helyezettje vasárnap utazik Jugoszláviába.

— A MAGYAR PRIMÖR gyors szállítására a MALÉV különjáratokat közlekedtet. Az első, spárgával megrakott különjárat vasárnap indul a Ferihegyi repülőtérről a svédországi Malmőbe.

— Shakespeare stratford-on-avoni szülőhelyének bojkottálására hívják fel az angliai stewardessek a világ turistáit. A stewardessek szerint a városka lakói rendkívül kicsinyesek, azonkívül valósággal kifosztják az oda érkező turistákat.

Esernyős szobor

Reading angol városnak egyetlen szobra van. Az ércszobor Georg Palmert ábrázolja, aki vagyonát a városra hagyományozta. Az öregúr esőben, napsütésben, mindig nyitott esernyővel sétált — a szobor is nyitott ernyővel ábrázolja. Ez az egyetlen

Vasárnapi mozaik

Gergely: A NAP RÉVÜJE

VASÁRNAP, MÁJUS 10.

A Nap kel 4 óra 14 perckor, nyugszik 19 óra 8 perckor.

Szeretettel köszöntjük névnapjukon

ÁRMIN

nevű kedves olvasóinkat.

A nap kérdése:

— A múlt vasárnapi válogatott mérgelődés után jól fog esni ma egy kis bajnoki mérgelődés?

Vasárnapi konferansz

Jó reggelt kívánok kedves olvasóink! Olvasom a Népszavában, hogy Christine Keeler barátnőjét, Mandy Rice-t szerződtetni akarta az egyik bécsi kabaré. Változatok e témára:

1.

— Profumo nem fog énekelni Bécsben?
— Miért énekelne?
— Annak is a barátnője volt miss Keeler.

2.

— Érdekes, hogy Bécsbe akarták szerződtetni miss Rice-t. Mit tud?
— Amennyit a barátnője elmondott neki.

3.

Bécsben:
— Miss Keelert nem hívták meg?
— Azt hiszi, hogy mi mindenből importra szorulunk?

4.

— Hogy jutott eszükbe Mandyt meghívni?
— II. József most a pesti színpadokon szerepel, miért

— A Drezdai Műszaki Egyetem 70 tagú, fiatalokból álló szimfonikus zenekara nagy sikerű hangversenyt adott Budapesten, a fővárosi tanács dísztermében.

— A LENGYEL OLVASÓTEREM új helyiségbe költözése miatt működését május 10-től ideiglenesen felfüggeszti. A lengyel nyelvtanfolyam hallgatói részére azonban kedden, szerdán és csütörtökön 17—21 óra között változatlanul órákat ad.

A városka neve: Delirium tremens

Furcsa helységnevek vannak Kaliforniában. Egy városkának Whisky-bár a neve. Egy másikat Gomorrának hívnak, de a legszebb a harmadik városnév: Delirium tremens.

KERESZTELŐ — MAJDNEM TRAGÉDIÁVAL

A nyugatnémet Münster templomában beleejtette a keresztelőn a márványmedencébe a gyermeket a keresztapa. Csak üggyel-bajjal tudták az újszülöttet kihalászni a vízből és életre dörzsölni.

— Nyolcadszor rendezik meg az idén a miskolci országos képzőművészeti kiállítást.

60 MÉTER MAGAS

KÜLÖNLEGES ÉPÍTÉSI MÓD AZ ALÁBÁNYÁSZOTT TERÜLETEKEN

Az Építésügyi és Nehézipari Minisztérium közös tervpályázatot hirdetett olyan különleges építési módokra, épületszerkezetekre, amelyekkel az alábányászott, illetve a jövőben alábányászásra kerülő területeken gazdaságosan, a károk teljes vagy részleges elkerülésével lehet építkezni. A tavaly meghirdetett országos pályázatra 22 pályamű érkezett be. Ezeket most bírálták el. A bíráló bizottság 16 000—16 000 forintos díjjal jutalmazta Ács Endre és Rostás László közös munkáját, valamint Huszár Zoltán pályamunkáját.

Megkezdődött a Műcsarnok helyreállítása

A 45. sz. Építőipari Vállalat hozzálátott a Műcsarnok újjáépítéséhez. A 70 éves műemlék falai már sok helyen megrepedeztek, sőt a szakemberek azt is megállapították, hogy az épület süllyed. A tervek szerint a helyreállítás tíz hónapot vesz igénybe.

— GYÖRÖTT AZ IDÉN KÉSZÜL EL az az obeliszk, amelyet az első magyar hírlap szerkesztője, Rát Mátyás emlékére állítanak fel a róla elnevezett téren.

Doktorátus — szilvóriumból

Bozsidar Sztankovics noviszadi vegyészmérnök a montpellieri egyetemen a szilvóriumgyártásból doktorált. Sztankovics új eljárást mutatott be, amellyel a szilvóriumot mesterséges úton sokkal [illegible]

A pécsi balett Pesten

Május 11 és 16 között a Petőfi Színházban szerepel a pécsi Nemzeti Színház balettegyüttese. Műsorán a Parancs és a Pókháló mellett az idei évad két bemutatója szerepel: Vivaldi három versenyművére készült, Etüdök kékben című kompozíció, valamint a Mit takar a kalapod? című táncjáték.

»Lesz spanyol bor is«

A madridi antialkoholista italokat előállító gyárosok kongresszusa előtt sajtóértekezletet tartottak. Az újságíróknak küldött meghívón előre közölték: »Lesz spanyol bor is!«

TÍZMILLIÓ DOLLÁROS HAGYATÉK VÁR CLARK GABLE KISFIÁRA

John Gable, Clark Gable hároméves kisfia egyike a világ leggazdagabb gyermekeinek. A híres filmművész mintegy 10 millió dollárt hagyott rá és nagyapjától, egy dúsgazdag bankártól szintén örökség vár rá. A gyermekrablástól tartó anya villáját [illegible] méter magas fallal vetette

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

DAILY NEWS

Kürthy Sándor

1979 SEP 9

1027

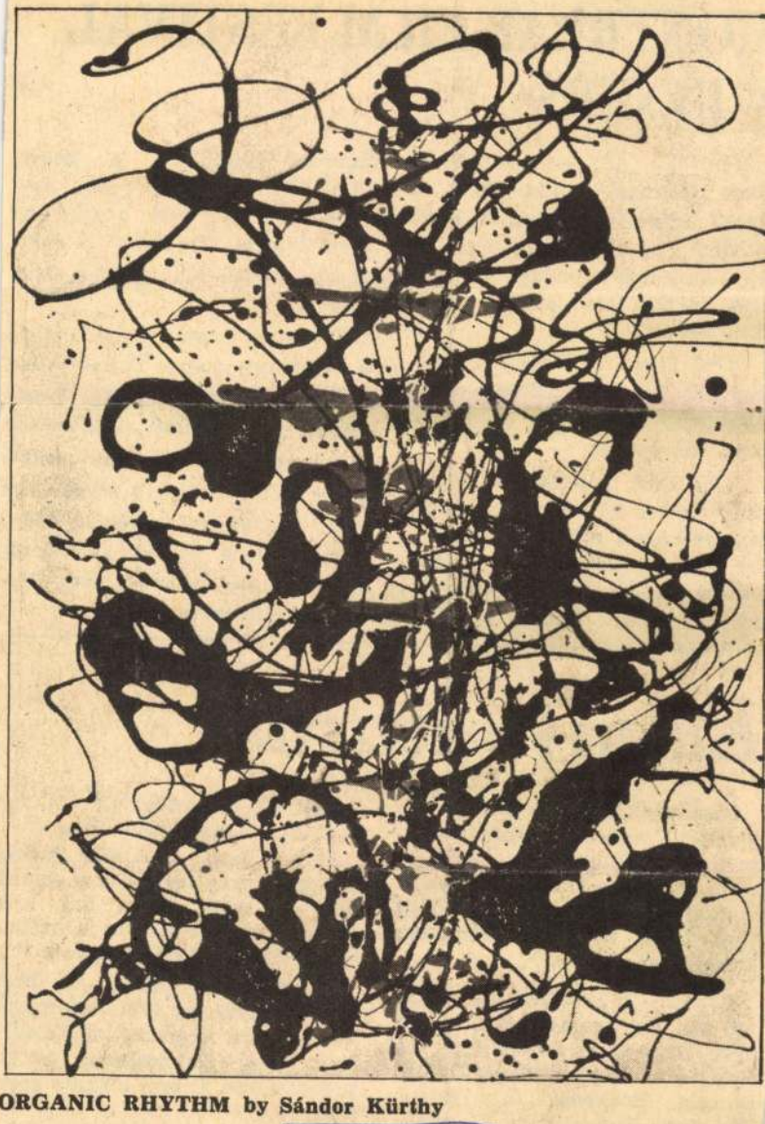

ORGANIC RHYTHM by Sándor Kürthy

Sándor Kürthy's calligraphic paintings on show

Budapest — Some fifty works of Sándor Kürthy are on show at Budapest's Fényes Adolf terem (showrooms) until September 23. This sample of Kürthy's oeuvre impresses the viewer as an abstracted system of signals probing the mystery of line, spot, as well as coloris, within a frame of reference that recalls the calligraphy of Far Eastern ideographic writing.

While lines and spots are finite, they seem to be calling up the image of drifting finites within the immensity of the infinite.

As art writer Katalin Kemény commented, Kürthy's "tachiste tableaux" reflect the vigorous dynamics of an impulsive temperament, and a complexity that is hidden behind seeming simplicity. The musical pattern of his calligraphic approach could be traced perhaps to the sound and movement of his inner music. Lines and spots, swung into motion form a pictorial shower that has a rhythm, proportion, balance, all Kürthy's own.

Kürthy has exhibited his works for the past fifteen years, beginning 1964 in the Institute of Cultural Relations showrooms in Budapest in 1954. His works figured also abroad at exhibitions in Essen and Bielefeld. The latest crop of his paintings have gone on show in Budapest regularly since 1966.

MONTREAL FILM FESTIVAL WINNERS

Montreal (AP) — An offbeat West German movie about a single woman's decision to have a baby won the grand prize of the Americas Sunday at the close of the third annual world film festival.

"One Plus One Equals Three", directed by Heidi Genee, stars Adelheid Arndt as a young pregnant actress.

"One Plus One Equals Three" was among 21 world premiere feature-length movies competing for the best movie award. Others included Hollywood producer Stanley Kremer's "The Runner Stumbles", a Soviet film, "Five Evenings", two new Japanese films and a film by Jean-Charles Tachella, director of the French hit, "Cousin Cousine".

Tachella's new movie, "Il y a longtemps que je t'aime" (I've Loved You for a Long Time) about middle-class, middle-age marriage, received the grand prize of the festival's seven-man jury, headed by Italian director Sergio Leone. Italian star Gina Lollobrigida presided over the awards ceremony.

Emmy awards

Pasadena/California (Reuter) — Marlon Brando and Bette Davis, two of Hollywood's greatest stars, captured the small screen Sunday night when they both won their first US television Emmy awards.

Brando, 55, received his award for the first dramatic role he has ever played on television, as American Nazi leader George Lincoln Rockwell in "Roots: The Text Generation," the story of the rise of blacks in the United States.

Brando was chosen best supporting actor in a limited television series.

As was the case when he won the second of his two filmdom Oscars, for "The Godfather" in 1971, Brando did not turn up to receive his golden statuette at the nationally-televised awards show. His award was accepted by a fellow actor.

Miss Davis, 71, who also won two Oscars, received her first Emmy award for best actress for her role in a television special, "Strangers: The Story of a Mother and Daughter". Her award was accepted on her behalf by Ed Asher, star of the television series "Low Grant".

Former child film star Jackie Cooper picked up another award for Hollywood when he was chosen best director of a drama series "The White Shadow."

"Taxi" was chosen as best comedy series by the 4,000 members of the Academy of Television Arts and Sciences, which presents the Emmy awards each year.

"All in the Family" won another award when Sally Struthers, who plays Archie's daughter, won her second Emmy for best supporting comedy actress. Robert Guillaume was chosen best supporting comedy actor for his role as the butler in "Soap" a takeoff of soap operas.

"Low Grant", the story of the day-to-day activities of a fictitious Los Angles newspaper, was chosen the best drama series.

Emmy gave a salute to its film rival, Oscar, when the Television Academy chose this year's Oscar's awards as the outstanding special event programme.

TUS 1

EDDIGI KIÁLLÍTÁSOK FELSOROLÁSA:

1964	Kulturális Kapcsolatok Intézetének Kiállítóterme. Egyéni kiállítás
1966	VI. kerületi Hazafias Népfront. Egyéni kiállítás
1968	„Ungarische Kunst der Gegenwart", Essen, Folkwang Museum
1969	ÉPÍTŐK csoportos kiállítása az IPARTERV nagytermében
1969	„23 Künstler aus Ungarn", Bielefeld Kunsthalle
1970	ÉPÍTŐK Klubja, Budapest. Egyéni kiállítás
1974	VI. kerületi Hazafias Népfront. Egyéni kiállítás
1979	Ferencvárosi Pincetárlat, Budapest. Egyéni kiállítás
1966–1979-ig	A VI. kerületi Hazafias Népfront, valamint az Építők Műszaki Klubjának évente megrendezett kiállításai
1979	Fényes Adolf terem, Budapest. Egyéni kiállítás
1981	Fáklya Klub, Budapest. Egyéni kiállítás

Építők Rota – D: 397

KÜRTHY SÁNDOR

MEGHÍVÓ

Egy újszerű megoldás kipróbálása mindig izgalmas vállalkozás. Nem formai, hanem tartalmi szempontból. Nem lehet tudni, mi lesz belőle.

Az első impressziók e pillanatban három szóban összegezhetők:

szférák

utak

centrumok.

Az ÉPÍTŐK MŰSZAKI KLUBJA igazgatósága

meghívja Önt

KÜRTHY SÁNDOR

festőművész kiállításának megnyitására

1981. november 4-én, szerdán du. 5 órára.

Színhely:

ÉPÍTŐK MŰSZAKI KLUBJA,
Budapest V., Petőfi Sándor utca 5.
Telefon: 185-406

MEGNYITÓ HELYETT

A JELENLÉVŐK MONDJÁK EL VÉLEMÉNYÜKET.

A kiállítás megtekinthető:

1981. november 5-től 27-ig,
délelőtt 10 órától este 20 óráig.
Szombaton, vasárnap zárva.

1021

● A tordai lelkészlak, ahol búcsút vett Júliától és kisfiától.

Fotó: Tóth Sándor

Rendhagyó emlékezés Petőfi utolsó napjairól

Igen, tudjuk jól, a halált nem ünnepeljük, s megemlékező írásokat sem szoktunk közölni ilyen alkalomból. Petőfi esete mégis más. A világszabadságot hirdető költő alakjában egy nemzet igazi törekvései testesültek meg, s a magyar nép sokáig nem akarta elhinni, hogy 1849. július 31-én elesett a segesvári ütközetben. Legendák keringtek róla és arról, hogy túlélte saját halálát. „Az utolsó órák: a csatamezőn. Az utolsó percek: a menekülés. Az utolsó pillanatok: az Ispánkútnál. Rémhírek és gyászhírek" — olvasható *Békés István* 1959-es kiadású Petőfi nyomában című emlékkönyvében. A „végzet útjának" egyik állomáshelyeként az erdélyi helység, Bereck neve tűnik fel, amelyet a feleségének címzett 1849. július 29-i levelében említ a költő: „Bemmel Berecken találkoztam; megálltam hintaja mellett, s köszöntem neki, ő odapillant, megismer, elkiáltja magát és kinyújtja felém karjait, én fölugrom, nyakába borultam, összeöleltük és csókoltuk egymást..." *Egressy Gábor* így írt: ... Klapkávali összekoccanásakor, Budapesten, másodízben vetette le Sándor a honvédruhát és Bem azt másodszor adta neki vissza, ilyenformán tevén róla jelentést a hadügyminisztériumnak: „Petőfi Sándor őrnagy urat, kivel Klapka tábornok oly méltatlanul és gyalázatosan bánt: karsegédemmé kinevezem.

A szomorú évforduló után egy nappal *Dienes András* életrajzi könyvének részleteivel és egy visszaemlékezés idézeteivel, valamint *Kürthy Sándor* rajzának újraközlésével tiszteleg Petőfi Sándor előtt az a lap, amelyik fejlécében a nevét viseli. Íme, az utolsó napok leírása.

H. F.

A családját Tordán hagyta, ő Egressyvel ment tovább: Bemet hajszolta végig a Székelyföldön. „Bem utolsó levelét Brassótól félnapi járóföldre írta ide, ezelőtt három nappal. Nem tudom, hol kapjuk meg? — talán Brassóban, vagy már azon túl is" — írja a feleségének július 22-én, egy vasárnap éjjelen.

Berecken kapta meg az öreget, a falu szélén találkoztak, mikor az altábornagy visszafelé jött a moldvai expedícióból. Együtt mentek Marosvásárhelyre, ott a költő Egressyt is elhagyja — Bemet követve így hagyott el mindenkit, akit szeretett — és Gyalókay Lajossal szekerezik a Székelykeresztúr felé nyomuló sereg után. Ez július 30-án történt. Gyalókay Bem táborkarába beosztott százados volt, vezérkari tiszt...

— A huszonhárom éves Gyalókay százados éppen olyan volt, mint a későbbi hatvankét éves nagyváradi törvényszéki elnök, mikor leírta a költő útjáról szóló emlékezéseit. Röviden beszél egy vitáról, ami közte és Petőfi között folyt le a kocsiülésen, elrémülve gondol vissza a költő társadalmi programjára: „Ő nemcsak a politikában, de szociális téren is, majdnem a szabadosság határáig terjedő demokrátiának volt a híve..." — A francia forradalom jelmezeiben jelennek meg a vita alakjai. „Egy Robespierre-t, egy Dantont szeretett volna a nemzet élén látni, míg magának — hihetőleg — Camille Desmoulins szerepét szánta..." Hogy kik lehetnek ezek az allegorikus figurák, arra nem nehéz következtetni, de hogy a költő Székelykeresztúr felé kocsizva nevükön nevezte az embereit, az bizonyos. Mert: „... elégedetlen volt a kormánnyal, hadvezérekkel és a külföldi nemzetekkel, leírhatatlan düh- és megvetéssel nyilatkozott az európai diplomatia aljasságáról, ostobaságáról." Hogy mit mondott és kiről, azt az útitárs csak így említi meg: „a szenvedélyes kifejezések és maró gúny egész szótárát kimerítette, hogy indignatiójának izzó jelével, ítéletének oscismusával kellőleg megbélyegezze és szégyenpadra állítsa a hadügyminisztert, vele szemben követett eljárásáért..."

Dienes András:

Via Mortis

Mi történt Marosvásárhely és Székelykeresztúr között? A világszabadság előfutára és a rendi értelmű szabadság kései védelmezője egy szekéren, egy kocsiülésen, utaztak Segesvár felé, becsületes emberek, fegyvertársak és barátok voltak, de közöttük a kocsiülésen Marke kardjaként állt az áthidalhatatlan politikai ellentét...

1948-ban és 1956-ban jártam végig a nagy vándor utolsó útvonalát. Térképpel, távcsővel, fényképezőgéppel kísértem a két utitárs szekerét a marosvásárhelyi piactértől a székelykeresztúri Gyárfás-házig, s felszedegettem az útszélről az emlékezéseket. Vásárhelyen áll még a Görög-ház, ahonnan kilépve visszakiáltott Egressynek: — „megnézem, mit csinál az öreg!" — A Teleki Tékaban, a tudós Farczády Elekkel állapítottuk meg, hogy az „öreg" főhadiszállása a Teleki Domokos-féle régi házban volt. Itt, a ház előtt, a téren nyüzsgött az induló sereg és a szekérkaraván, itt kapaszkodott fel a költő Gyalókay „kóberes" — ekhós — szekerére, s elindultak az erdei úton Keresztúr felé. Kelementelkén álltak meg, a Simén-kúriában tízóraiztak — így írta le Gyalókay is —, a kúria épségben áll még, a bútorok közül egyetlen asztal maradt meg, éppen az, amely mellett a hagyomány szerint Petőfi és Gyalókay ültek — s ez nem véletlen. Gagykeresztjén, a gyönyörű vízválasztón át szekereztek a sereg nyomában, álomszép tájakon kanyarog itt a halálos út. Bözödön, Erdőszentgyörgyön át értek kora délután Székelykeresztúrra.

Ez a Via Mortis, a halál útja, szent utunk lenne. Kevés, amit itt összegyűjtöttem, nagyon régen szállt le a por a költő szekere után. Százhét évvel ezelőtt hét falu látta a sereg vonulását, és erről hetven évig beszéltek, de szavuk soha el nem ért bölcseinkhez.

Bölcseink forrást kutattak, míg mellettük egy eleven forrás buzgott majd kiapadt: ők ültek négy fal között, írtak, beszédes tájjal, beszélő néppel semmit sem törődve.

● „Bemmel Berecken találkoztam..."

Részletek Orbán János vallomásából

Petőfi az utolsó éjszakáját ... lóban a pajtásai között töltötte, a Csekefalvi utca sarkán, a Szakál-vendéglőben. Ez egy szép, régi székelyfaragványos ház volt, nagyon hasonló ahhoz, amely most is ott áll a Csekefalvi utca sarkán, de mégsem az. Ami ma is áll, az a „Kereszt-kocsma" volt régen, a Nagy Domokos-féle ház. A Szakál-vendéglő a szemközti sarkon volt, azt már nagyon régen lebontották, most egy új ház áll a helyen.

Azt is tudjuk, hogy Petőfi után, mikor Keresztúrra érkezett, Bem egy küldöncöt futtatott, hogy keresse meg és hívja a főhadiszállásra, a Macskási-házba. A küldönc Petőfit egy ittenmény — egy Patrubán nevű kereskedő — boltja előtt találta meg... Ott volt valamikor ez a régi bolt, ahol most az állami könyvkereskedés van.

Bem a Macskási-házban lakott, ott volt a keresztúri főhadiszállás. Sajnos, nincs már meg az az udvarház sem, 1942-ben bontották le.

ALFÖLD ÁRUHÁZ

NYÁRI VÁSÁR

AZ ALFÖLD SZÖVETKEZETI ÁRUHÁZBAN

gyermek, női, férfipulóverek,
fürdőruhák,
férfi szintetikus ingek

női, férfiszandálok,
női, férfikészruhák,
méteráruk

GAZDAG VÁLASZTÉKÁBÓL 30—40—50 SZÁZALÉKKAL OLCSÓBBAN VÁSÁROLHAT!

1976 AUG 1

Lőrincz Sándor

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

MUNKAALKALOM

A KECSKEMÉTI Ezermester Ipari Szövetkezet felvesz azonnali belépéssel lakatos, festő szakmunkásokat, valamint segédmunkást. Egy műszak és szabad szombat biztosítva. Jelentkezés a szövetkezet központi telepén, Kecskemét, Malom u. 6. sz. alatt, Gerbula József üzemvezetőnél. 1007

„FÉMMUNKÁS" Vállalat kiskunhalasi gyára felvételre keres közép vagy felsőfokú végzettséggel rendelkező műszaki szakembereket, szerkesztő technológusi munkakörben, valamint érettségizetteket műszaki rajzolónak és lyukszalaglyukasztónak. Bérezés kollektív szerződés szerint. Jelentkezés a gyár személyzeti osztályán. 767

PARKETTAGYÁR felvételre keres: segédanyag-raktárost, kompresszorkezelő, villanyszerelő, könnyűgépkezelő, valamint nehézgépkezelőt, vagyonőrt. Jelentkezés: Kecskemét, Halasi u. 10. alatt, a gyár munkaügyi irodáján. 3118

D-KATEGÓRIÁS jogosítvánnyal rendelkező gépkocsivezetőket, számítógépes anyagkönyveléshez táblaellenőrt, vegyészmérnököt, villanyszerelőket, és szürőpréskezelőket keres felvételre a Kőbányai Könnyűfémmű Alumíniumpigment Gyáregysége, Kecskemét, Matkói út. Telefon: 11-742. 3158

fémmunkás

A FÉMMUNKÁS Vállalat Kiskunhalasi Gyára azonnali belépéssel felvételre keres férfi és nő szak és betanított munkásokat lakatos és hegesztő munkakörökbe. Vidékieknek utikoltséget térítünk. Jelentkezés: Kiskunhalas, Középsőipartelep 8. 981

FÉMIPARI Szövetkezet Kiskunfélegyháza, Alpári út 3. felvételre keres termelési nyilvántartói munkakör betöltésére női munkaerőt, valamint üzemfenntartó művezetőt. 1003

mezőgép kecskemét

ÉPÜLETLAKATOST felveszünk. Jelentkezés: MEZŐGÉP Vállalat Építési Üzeme, Kecskemét, Külső-Szegedi út 136. 1009

A KISKUNSÁGI Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság felvételre keres: tehergépkocsi, nehéz- és könnyű lánctalpas erőgépek, mg.-traktorok és munkagépeinek javításában járatos 5—10 éves szakmai gyakorlattal és középfokú technikusi végzettségű szakembereket művezetői, illetve javítástechnológusi munkakörbe, továbbá Diesel- és benzinüzemű gépjárművek diagnosztikájában járatos szakmunkásokat. Jelentkezés: Műszaki Erdészet vezetőjénél, Kecskemét, Külső-Szegedi u. 12. (MEZŐGÉP mellett.) 3205

Közületek! Magánosok!
Megjelent a Budapesti Közületi Telefonkönyv.
Ára 51 Ft.
Tartalmaz
postai irányítószámokat is.
Megrendelhető levélben.
Címünk:
Telefonkönyv szerkesztőség
1364 Budapest, postafiók 4.
A megrendeléseket a beérkezés sorrendjében,
30 napon belül teljesítjük.
893

Közlemények

KECSKEMÉT város Tanácsa V. B. Kereskedelmi Csoportja közli, hogy 1976. augusztus 8-án, vasárnap országos állatvásár lesz Kecskeméten. A vásárra vészmentes helyről, szabályszerű járatlevéllel hajthatók fel az állatok. 1004

A BAJAI Bereczki Máté Kertészeti Szakközépiskola Levelező Tagozata felvételt hirdet a 17 évesnél idősebb mezőgazdasági dolgozók részére, akik a 8. ált. isk. végzettséggel, 3 éves szakmai gyakorlattal vagy szakmunkás képesítéssel rendelkeznek. Jelentkezni lehet f. évi aug. 30-ig az alábbi címeken: Kertészeti Szakközépiskola Lev. Tag. 6500 Baja, Szamuely T. u. 96. és a Bajai Kertészeti Szakközépiskola kihelyezett levelező tagozatán, 6000 Kecskemét, Ceglédi u. 2. (P. f. 181). Az érdeklődőknek a fenti címek részletes felvilágosítást és jelentkezési lapot küldenek. Igazgatóság. 978

Gyászhír

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett, jó testvérünk

PAPAI JÁNOS

a Fémmunkás Vállalat nyugdíjasa július 28-án, 61 éves korában, hirtelen elhunyt. Temetése f. hó 3-án délután fél 4 órakor lesz a kecskeméti köztemetőben. Gyászoló család. 42 846

• • •

Fájdalommal tudatjuk, hogy

SÁROSY FERENC

nyugalmazott kórházi gondnok

életének 83. évében elhunyt. Hamvasztás előtti búcsúztatása f. hó 3-án, háromnegyed 3 órakor lesz a kecskeméti köztemetőben. Gyászoló család. 42 845

Munkaalkalom

KOMMUNÁLIS Költségvetési Üzem azonnali belépéssel alkalmaz portást, éjjeliőrt, parkgondozókat, szemétbegyűjtéshez rakodó és úttisztító munkásokat. Parkgondozó munkára szünidős középiskolás fiúkat is felveszünk. Jelentkezni lehet: Kecskemét, Bagi László u. 4. sz. 3165

GYAKORLATTAL rendelkező lakatos szakmunkást felvesz a Zöldségtermesztési Kutató Intézet, Kecskemét, Kisfái 10. 994

EZ ÉVBEN érettségizett közgazdasági technikumi ill. szakközépiskolai végzettséggel rendelkező pénztárellenőrt felveszünk. Jelentkezés: AGROSZER Lajosmizse, Dózsa György út 76. 3120

ÁPRILIS 4. Gépipari Művek Kiskunfélegyházi Vegyipari Gépgyára felvételre keres: lakatos, esztergályos, marós, hegesztő, kovács szakmunkásokat és férfi segédmunkásokat, valamint irodatakarítókat. Jelentkezés: Csányi út 2. 3097

EGÉSZSÉGÜGYI Szakiskola felvesz takarítónőt, konyhalányt, valamint 5 és fél órás munkakörbe konyhalányokat. Jelentkezés: Kecskemét, Sport utca 1. Gazdasági vezetőnél. 3133

TAKARÍTÓNŐKET azonnal felveszünk. Jelentkezés: Alföld Kereskedelmi Vállalat gondnokságán Kecskemét, Május 1 tér 6. sz. 3129

FÉRFI, vagy női szakképzett ruházati eladót felveszünk. Jelentkezés: Alföld Kereskedelmi Vállalat ruházati raktárában a vezetőnél. Kecskemét, Batthyány u. 31. 3131

BÁCSÉP KECSKEMÉT

ÉPÍTŐIPARI szakmunkásokat segédmunkásokat, könnyű- és nehézgépkezelőket, gépszerelőket, lakatosokat, kubikos brigádokat felveszünk. Jelentkezés: Bács megyei Állami Építőipari Vállalat Kecskemét, Klapka u. 34. Baja, Alföldi J. u. 2. Kiskunhalas, Szabó E. u. 15. 3143

Két barátnő beszélget:
— Az a nap, amikor férjhez megyek, gyásznap lesz sok udvarlóm számára.
— Dehogy is! Hiszen egyszerre csak egyhez mehetsz férjhez...

*

A páciens így szól az orvoshoz:
— Húszezer frankot kér a műtétért? De hiszen ez szörnyen drága!
— Nézze, ott jön Dupont kollégám, ő egyetlen frankot sem kér öntől!
— Hogyhogy: ingyen végzi a műtétet?
— Igen, neki rendszerint az örökösök fizetnek!

*

Két hajadon beszélget.
— Hallom, új fiúd van. Milyen?
— Csodás, de nagyon takarékos! Amint belépek a szobájába máris eloltja a villanyt.

*

Villamoson történt.
Egy utas könyökével hátba löki az ellenőrt, s megkérdezi:
— Ez a népliget?
— Nem, ez a hátam.

*

Ki tud nagyobbat mondani.
— Tavaly nyáron olyan meleg volt a környékünkön, hogy minden kiszáradt.
— Az semmi! Nálunk oyan meleg volt, hogy a tehenekből tejport fejtünk!

Még tart a nyár!

ÖN IS JÓL JÁR:

ha augusztus 2-től 14-ig vásárol a

nyári vásár

20—30—40 százalékos engedményes áruiból a

BRK

áruházaiban és szaküzleteiben.

KECSKEMÉT, BAJA, KALOCSA,
KISKUNHALAS, KISKUNFÉLEGYHÁZA

3194

Statisztika

Mottó: Száz éve, 1876. július 23-án halt meg Fényes Elek, a haladó magyar statisztikus, a magyar leíró statisztika egyik úttörője, 1848-ban az első felelős minisztérium statisztikai hivatalának vezetője. Szavait idézzük: A statisztika pontos, ... folytatás a függőleges 1., vízszintes 2., függőleges 22., és vízszintes 22. számú sorokban.

VÍZSZINTES: 2. Az idézet második része (Zárt betűk: N, Z, S, T.) 13. Fényt bocsát ki. 14. Géza egynemű betűi. 15. Iparváros a Szovjetunióban, a Káma mellett. 16. Vonatkozó névmás. 17. Csíráztatott aszalt gabona, névelővel. 20. Ismert amerikai költő (+'). 21. Igekötő. 22. Az idézet negyedik része (Zárt betű: B.) 23. Svéd és román gépkocsik jelzése. 24. Időmérő. 26. Elpusztult építménymaradvány, ford. 27. Kohászati Tervező Intézet. 28. Középen kezel. 29. Ókori zsidó pénz- és súlyegység. 30. Német névmás. 32. Kereskedelmi vállalkozás, bolt. 33. Község Miskolctól délre (+'). 34. Vályú. 36. Fere „eleje". 37. Betörő. 38. Eltulajdonít. 39. Hőség, forróság angolul (HEAT). 41. Az egyik szín, névelővel. 43. ...eng, lopódzkodva jár-kel. 46. Nemesítem. 48. Anna idegen formája. 49. Vörös bor fajta. 50.

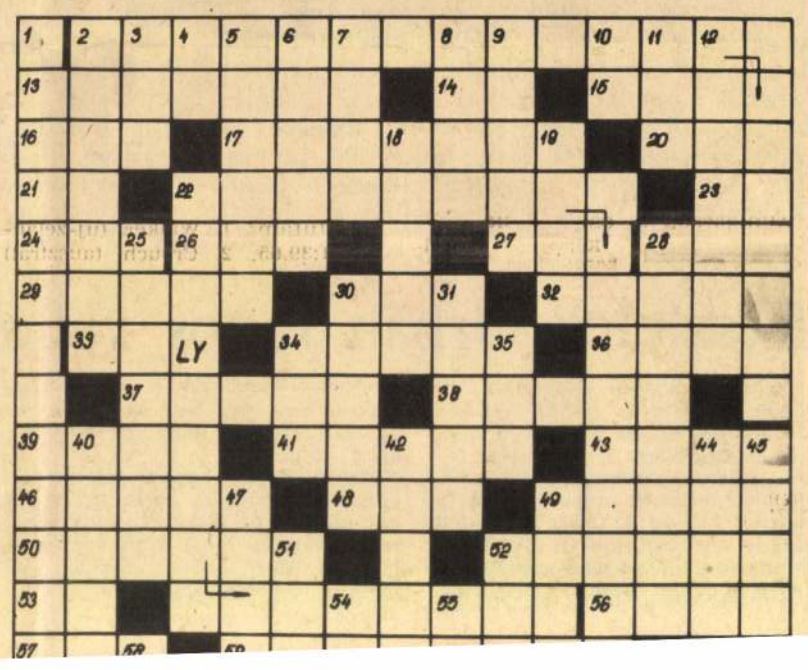

Apróhirdetések, apróhirdetések

ingatlan

ELADÓ lakóépület, melléképülettel. Víz, villany van. Állószög 285. (Helvéciai útban, Jusztin-megállónál.) 3157

ÁZRÉSZ beköltözhetően ladó. Érdeklődni: 18 óráól lehet, Kecskemét, Lóntffy Zs. u. 12. (Tüdőórház mögött.) 3110

ECSKEMÉT, Vacsihegy 43. . alattj ház, 800 négyszögöl területtel eladó. Érdeklődni: hétköznap 18 óra után, szombat, vasárnap egész nap. 42812

ELCSERÉLEM négy helyiségből és mellékhelyiségekből álló Kecskemét, belterületi, kertes, családi házamat, szövetkezeti lakásra. Válaszokat „Garzon is érdekel" jeligére a kiadóba kérem. 42849

ALSÓNYÉKEN kertes családi ház, beköltözhetően eladó. Alsónyék, Rákóczi u. 1. sz. 571

HETÉNYEGYHÁZÁN, 800 négyszögöl gyümölcsös szőlő házhelynek eladó. Érdeklődni: Petőfi u. 24. Egész nap. 3175

LEVÁLASZTOTT házrész eladó. Kecskemét, Szegedi

Gépek és alkatrészek

UE-S Wartburg igényesnek eladó. Megtekinthető 16—18 óráig. Kecskemét, Máriahegy 100. 3170

SKODA S—100-as garanciális személygépkocsi eladó. Trabantot beszámítok. Érdeklődni: Kecskemét, Kossa István sétány 9. Darálóban. 3202

ELADÓ Nysa 521-es Tovas gépjármű. Megtekinthető Kiskunfélegyházi Háziipari Szövetkezet, Kiskunfélegyháza, Petőfi u. 21. 984

Egyéb adás-vétel

HÁRCMÉVES magyar ló eladó. Kiskörös, Alsókamaszáció 38. Lucza Sándor. 966

30 db elsőrendű, fiatal anyajuh sürgősen eladó. Izsák, Orgoványi u. 15. 42810

ELADÓ 2 db. kétéves, vemhes anyadisznó. Kecskemét, Borbás 28. sz. Széllék. 42796

ZONGORA eladó, rövid körpáncélos. Alkalmi vétel. Kecskemét, Nagykőrösi utca 7. 3211

ELADÓ 500 db 7 hetes fá-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KÖZNEVELÉS

Kürthy László

1967 ÁPR 28

1021

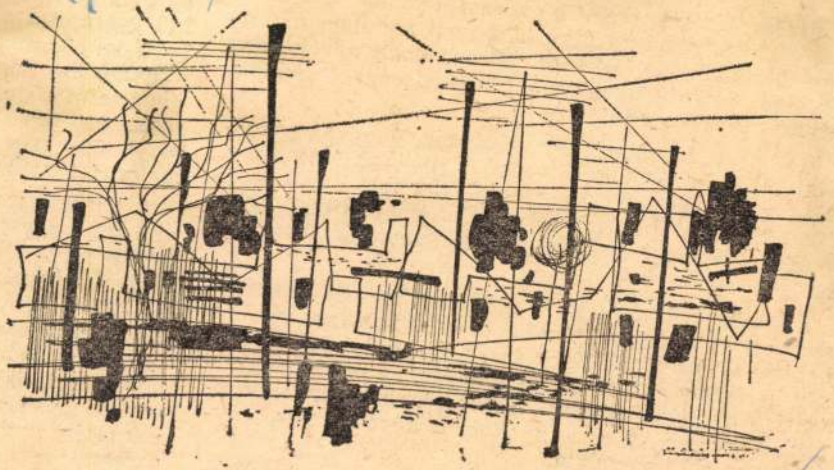

Kürthy László (Budapest) rajza

korszerűbb, eredményesebb pe

Mivel a tények szerint a gazd
kaerő szükséglet és a gimnáziu
kozó társadalmi előítéletek hat
iskolánál, a tantestületnek kell
struktúrához igazodnia.

Számolva a gimnázium töb
nyaival, tudomásul kell venniök pedagógusainknak,
hogy a munkára nevelés egységes fogalom, a szellemi
munkára nevelést nem szabad szembeállítani vele,
hanem szorosra kell fűzni a fizikai munkára neveléssel.

Hazánkban is fő célja a politechnikai nevelésnek a
szellemi és a fizikai munka összekapcsolása, egymás
hatásának kölcsönös fokozása, a kettő közötti távolság hatékony és szívós csökkentése, az általános műveltség bővítése korszerű technikai, termelési ismeretekkel, az elmélet és a gyakorlat következetes, egymást vezérlő kapcsolata.

A fizikai munka ellentétes a gimnázium intellektuális hagyományaival. A kettő összekapcsolása csak akkor nyugtatja meg a szembenálló nézeteket, oldja

retenéz, a felsőfok
helyi munkaerő-ke
szakmai továbbtan

A termelő munk
giai tevékenységébe
nemes céljainak pu
saját élményei —
között — könnyen
sősorban a szaksze
fizikai munkára ta
neveli fiataljainkai
együtt fáradoznak
remtésén, amint e
soproni Széchenyi,
ri, a debreceni Tó
tűnő tantestületén

Kürthy László, építész

Az igazgatóság, a pártszervezet, a szakszervezeti bizottság és a KISZ szomorúan jelenti, hogy **Kürthy László** okl. építészmérnök, a vállalat volt irodavezetője, az Orani Egyetem Magasépítési Tanszékének vezetője, hosszan tartó, súlyos betegségben, 51 évesen meghalt. A vállalat dolgozói saját halottjukként gyászolják. Temetése 1978. július 18-án 10 órakor lesz a Farkasréti temetőben. **Középülettervező Vállalat.** (x)

– közlemény

Esti Hírlap, Bp. 1978. júl. 17.

6.

Kürthy László, építész.

A gyászoló család mély fájdalommal tudatja, hogy **Kürthy László** okleveles építészmérnök türelemmel viselt súlyos betegség után, életének 52. évében elhunyt. Az urnaelhelyezés előtti gyászszertartás 1978. július 18-án, 10 órakor lesz a Farkasréti temetőben. Minden külön értesítés helyett. (x)

–: Közlemény

6.

Esti Hirlap,

Bp. 1978 júl. 11.

Kürthy László, építész

je és unokája.

Az igazgatóság, a pártszervezet, a szakszervezeti bizottság és a KISZ szomorúan tudatja, hogy **Kürthy László** okl. építészmérnök, a vállalat volt irodavezetője, az Orani Egyetem Magasépítési Tanszékének vezetője, hosszan tartó, súlyos betegségben, 51 évesen meghalt. A vállalat dolgozói saját halottjukként gyászolják. Temetése 1978. július 18-án 10 órakor lesz a Farkasréti temetőben. Középülettervező Vállalat.

11.

—: Halálozás

Népszabadság, Bp. 1978. júl. 18.

Kürthy László, építész

Az igazgatóság, a pártszervezet, a szakszervezeti bizottság és a KISZ szomorúan tudatja, hogy **Kürthy László** okl. építészmérnök, a vállalat volt irodavezetője, az Orani Egyetem Magasépítési Tanszékének vezetője, hosszan tartó, súlyos betegségben, 51 évesen meghalt. A vállalat dolgozói saját halottjukként gyászolják. Temetése 1978. július 18-án 10 órakor lesz a Farkasréti temetőben.

– Halálozási

23

Népszabadság, Bp. 1978. júl. 16

Kürthy László, építészmérnök

A gyászoló család mély fájdalommal tudatja, hogy **Kürthy László** okleveles építészmérnök türelemmel viselt súlyos betegség után, életének 52. évében elhunyt. Az urnaelhelyezés előtti gyászszertartás 1978. július 18-án 10 órakor lesz a Farkasréti temetőben. Minden külön értesítés helyett.

10

-: Halálozás

Bp. 1978 júl. 12.

Népszabadság

Kürthy Ödönné

CSÓK ISTVÁN GALÉRIA

BUDAPEST V., VÁCI UTCA 25

1963. december 14-31-ig

balogh rozi

és

kürthy ödönné

iparművészek

kiállítása

RENDEZTE: NÉMETH ISTVÁN

Művészeti életünk bemutatása a felszabadulás után alapvetően másként történt, mint a letűnt rendszerben. Országos kiállításokat hívtak életre, külön a képzőművészeteknek és külön az iparművészeteknek. Egy-egy, vagy több év seregszemléi voltak. Ezek mellett, az egyedi kiállításokon túl, két-három, esetleg több művész megkereste egymást, és ha úgy érezték, hogy mondanivalójuk közös, együtt jelentkeztek, együtt mutatták be eredményeiket. Ez különösen az iparművészet területén volt új, ahol az ilyen társult bemutatkozások ismeretlenek voltak. Ma már gyakoribbak, de még mindig nem olyan mértékben, amint azt egyre igényesebb lakás- és ruházkodáskultúránk megkívánná. Művészeink még mindig nagyon sokszor süket fülekre találnak az illetékeseknél, ott is, ahol a legkevésbé számítanak rá. Ezért minden iparművészeti kiállítást csak örömmel üdvözölhetünk és különösen azokat, melyek újat adnak a látogatóknak. Balogh Rozi és Kürthy Ödönné pedig újat ad.

Láttunk kiállításokat, ahol a textil szakma különböző képviselői adták munkásságuk legjavát. Láttunk szőnyegest, ruhatervezőt, szövőst, kötszövőst, kézifestőst, nyomóst. Ezeken lemérhettük, hogy textilművészetünket nemcsak az állandó színvonalemelkedés, de a nagy gazdagság, sokféleség is jellemzi. Külföldhöz viszonyítva is!

Láttunk kiállításokon már ruhatervezőket és nyomósokat. Most újból e két szakterület jelentkezik. De a két művész nemcsak tervező, hanem oktató is És kiállításuknak talán ez egyik legfontosabb új hangja. Mindkettőjüknek két lényegesen más síkon kell teremteniök. Helyt kell állniok, mint tanároknak és mint tervezőknek. Az utóbbi adja az alapját az elsőnek. Csak komolyan fejlődő művész képes fiatalokat nevelni. Minden művész-tanárt a kettős feladat sok nehézség elé állítja. Az iparművészet területén ez még fokozottabban jelentkezik, mint a képzőművészetekben, mert a hihetetlen gyorsasággal szaporodó műanyagok mind változatosabb technológiát követelnek, amelyek teljes ismerete nélkül nincs anyagszerű tervezés. Az oktatás megköveteli a korszerűséget, ez viszont a korszerű tervezést. Mindez a két kiállító textilművészt egyaránt nyomja. Mennyivel nehezebb nekik, egyik kézzel tervezni, a másikkal növendékeiknek magyarázni, mint azoknak, akik minden idejüket és erejüket csak az előbbire fordíthatják.

A két kiállítóművész tehát nemcsak arról számol be, hogy meddig jutottak, hanem arról is, hogy rájuk bízott fiatalság mit is tanulhat tőlük.

*

Kürthy Ödönné munkásságára, alkotótevékenységére ugyanez áll, mint amit kiállító társáról már elmondottam. Alkotóművész és oktató. Feladata talán nem oly sokrétű, mint társáé. De bizonyos vonatkozásban sokszor nehezebb. A nyomós tervező kénytelen más társművészhez igazodni: a ruhatervezőhöz, mint most is, és a belsőépítészhez. Feladata tehát kettős: kiszolgálni a lakáskultúrát függönnyel, terítővel, stb. és a ruházkodást ruhaanyaggal. És itt mutatkozik a nyomós tervező nehézsége. A ruhaanyagtervezés divat kérdés, rövid időre szól. Ezzel szolgálja a ruhatervezőt. Tudnia kell tehát, hogy a divat mit is fog követelni. Előkerül tehát megint a paletta, amelyen ott vannak az évszakok, az alkalmak, a kor és még sok minden.

A lakástextil tervezése lassúbb ütemet kíván ugyan, de feladata megint csak nehéz, mert a mai helyzetben, amikor a maradiság még mindig élő és a korszerűség felé számtalan átmenet

szobrász egyszemélyben. Papiroson, síkban tervez, de a végső alkotás már plasztika.

Ennek a kettős alkotótevékenységnek éppen a fiatal generációban van néhány kiemelkedő alakja, akik közül egyesek kiállításokon már be is bizonyították, hogy mesterei a területnek. — De Balogh Rozi ezen felül még tanít is.

Kiállított anyaga természetesen nem mutathatja művészete sokoldalúságát. Ízelítőt mégis ad. Bemutatott ruhái adják a testre komponálást. Ruhatervei már megmutatják, hogy nemcsak ruhatervező, de grafikus is. Ez az, amit Balogh Rozinál még szeretnék kiemelni. Tud rajzolni, de nemcsak ruhaterveket tesz le ízlésesen, úgy, hogy abból ruha is születhetik, hanem ezen túl kimondottan grafikát csinál oly szinten, hogy mint illusztrátor is dolgozhatna. Akvarel virágtanulmányai és tusrajzai bizonyítják ezt. És még azt is, hogy vannak iparművészek, akik jól rajzolnak!

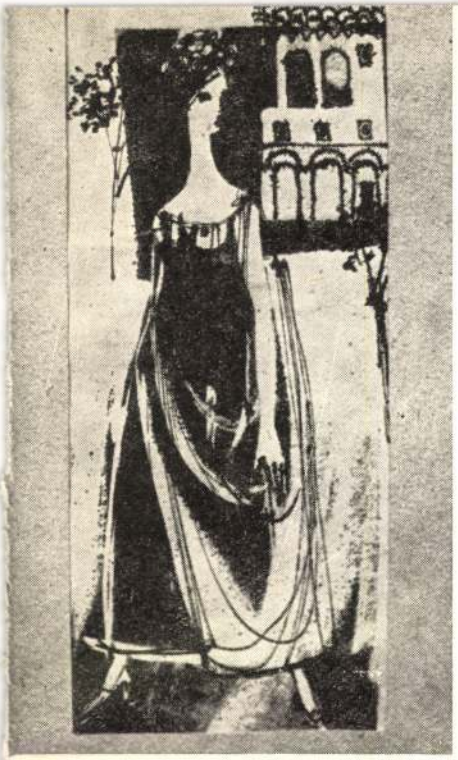

Balogh Rozi ruhatervező, ezt is tanítja. A szakma körül már sok vita folyt: művészet-e, vagy sem. A vita még folyik, de az igazság az, hogy a tervezés szintje mutatja meg, művészet-e, vagy sem. Akik a kiállítást elmélyülten végignézik és nagyon gondosan Balogh Rozi anyagát, úgy látniok kell, hogy egy ruhatervező, ha művészi szinten akar egy ruhát „megkomponálni", úgy sok mindenfélével kell foglalkoznia és sok mindent kell ismernie. Fel is sorolhatom! Ismernie kell ebben az esetben a női testet, annak mozgását, sőt a mozgásnak alkalmankénti változását, mert más egy menyasszony bevonulása, mint egy hangversenyre menő nőé! És ezenkívül? Az évszakokat, a napszakokat, a tájat, a feladatot, a rendelkezésre álló anyagokat és még nagyon sok-sok mindent. A korról nem is beszélek.

A ruhatervező nagy palettáján a felsoroltakon kívül még nagyon sok minden van és azt egy egyetlen ecsettel kell egységes alkotássá formálnia. Mert valóban fest és formál. Festő és

van, a lakástextil tervezőnek mindezzel számolnia kell. De számolnia kell azzal is, hogy van lakószoba, de gyerekszoba is. És a kettő között sok rendeltetésű helyiség.

Kürthy Ödönné, mint tervező, e sokrétű feladatot remekül oldja meg. Nála a művészi látás átállítása a feladatoknak megfelelően nehéz. Egy kisléptékű mintájú ruhaanyag vagy egy nagymintájú függöny megtervezése oly átállást kíván, mintha egy miniatura festőtől freskót kívánnánk.

Kürthy Ödönné munkásságát évek óta ismerem. A kezdet: kisléptékű minták, visszafogott színek, a díszítményben kis változat. Ma: a feladatok tudatos ismerése. Tudja és érzi, hogy lakástextilről, vagy ruhaanyagról van szó. Érzi, hogy tervének mi a rendeltetése.

*

Úgy gondolom, hogy a kiállítókat be is kell mutatni.

Balogh Rozi 1953-ban az Iparművészeti Főiskola ruhatervező szakán végzett. Mint oktatót visszatartották és ma a Főiskolán mint tervező tanár működik. Mint kiállító a II. III. és IV. Orsz. Iparművészeti Kiállításon már szerepelt, kivitelezett ruhával és ruhatervekkel. Sok minden más eredménye mellett ma tagja az Öltözködési Tanácsnak.

*

Kürthy Ödönné ugyancsak az Iparművészeti Főiskola növendéke volt. Már a végzés után tanársegédként ott is maradt és ma is ott tanít, mint nyomótervező. Jóformán nem volt olyan bel- és külföldi kiállítás, ahol nem szerepelt volna. Darabjai a II., III., IV. Orsz. Iparművészeti Kiállításon, ezenkívül Prágában, Bukarestben, Stockholmban, Helsinkiben, Szófiában szerepeltek.

*

Végezetül. Két együtt dolgozó textiles iparművészünk mutatkozik be. A végső értékelést elmondja a nagyközönség. Számomra szomorú, hogy a harmadiknak tervezett ugyancsak tervező és oktató Németh István munkája csak mint installáció jelentkezik.

Domanovszky György

63.4153 Egyetemi Nyomda, Budapest

Kürti András, író

amatőr ipartűrvén

HUMOR — PÁCOLVA címmel kamarakiállítás nyílt meg a Ludas Matyi Gábor Andor klubjában Kürti András humorista fáágakból, gyökerekből készült pácolt figuráiból.

- Humor-pácolva

20.

Népszabadság Bp. 1982 jan. 16.

1021 Kürthy Sándor

LÁSZLÓ ANNA:

HARKÁLY A VÍZEN

Kezdetben iszonyodott a kísérleti patkányoktól. Messzire kunkorodó farkuk surrogása mindannyiszor felsértette a gerincét. Állandóan harapásra vicsorító foguk menekülésre ingerelte volna. Meg kellett tanulnia kiemelni egyet-egyet a ketrecből. Ujjai görcsbe merevültek a gondolatra, hogy bele kell markolniok a fehér bundába. A patkányok boncolását sem viselte el. Filozófikus rossz kedvvel észlelte, hogy belső szerveik feltűnően hasonlítanak az emberéhez. Rózsaszín, porcelános csillanású tüdők, igen formás és igen emlékeztető szívek...

Később, amint a patkányok reagálását figyelte, felszívódott az iszony. S ezt Villányi professzornak köszönhette.

Villányi professzor úgy tekintette az adolint, mint a jövőre váró áldást. Még sok esztendő, talán egy évtized hiányzott a végső igazolódáshoz, de az eredményben nem kételkedett. Az adolinnak az lesz a hivatása, hogy többszörösre fokozza a szervezet önvédelmét nagyszámú betegséggel szemben. Villányi vegyészhallgatói közül négyet maga mellé vett. Különösebb elhatározás nélkül, a jelmondatok teljes mellőzésével szerette a fiatalokat. Az a négy kiválasztottnak érezte magát. A munka a laborban telítettség volt, önkéntes, vidám lendület. Néha, amikor a kísérlet megkívánta, éjszakai ügyeletet is tartottak Villányival, ketten-ketten. Ilyenkor a professzor Rozsnyó Györgyit Mátéval osztotta be. Tudta, hogy egymáshoz tartoznak és ugratta őket.

Miután megkapták a diplomájukat, négyük közül egy maradhatott továbbra is az egyetemi laborban. Nem volt könnyű felfogniok azt a magasabb matematikát, hogy ha négyből marad egy, akkor elbúcsúzik három. Úgy vélték: Györgyi mégcsak szerencsés, abba az egyetlen gyárba kerül, ahol adolin-kutatás is folyik.

★

Augusztus elsejével kezdte el. A koraregeli napfényben megállt a gyárkapuval szemben. Történelmi pillanatot sejtett. Egyszer majd, tíz év múlva, húsz év múlva, amikor nevét az adolinnal együtt emlegetik —, visszanéz erre a reggelre.

A nagylaboratóriumba irányították. A lakószobák méretét és intimitását várta — óriás csarnokot talált. Megijedt, túlságosan kihúzta magát. Míg a laboratórium vezetőjéhez, Fóhn Bellához tartott, absztraktmintás bő szoknyája, s alatta a keményített alsószoknya szembeszökően hullámzott, hallhatóan suhogott.

Fóhn Bella azt vallotta hangosan is, a megfogalmazott gondolataiban is, hogy segíteni kell a fiatalokat. Amint észrevette Györgyi szakemberi-büszke, női-büszke közeledését, megfogalmazatlan érzéseket vetített a lányra. Affélét sejtett, hogy a világrend egyensúlya megköveteli a küszködését. Bella negyvenhét éves volt, tizenharmadik éve dolgozott a nagylaboratóriumban. Kellemes észlény külsejét nem rontották különösebben a szája két oldalán húzódó árkok. Sem a sugaras hajszál-vonalak a szeme körül. Sem az a néhány őszülő tincs. Mégis árkok, hajszál-vonalak, őszülő tincsek voltak. Bella úgy hitte: a nagylaboratóriumból erednek. Amikor belépett ide, tizenhárom éve, még nem mutatkoztak.

A hajszál vonalkákkal szegélyezett szem élesen látott. Felmérte, hogy a lány teherbíró. Bella nem küldte megerőltető munkára. Néhány percig tárgyalt Zeke Andrással, közölte vele, hogy Rozsnyó Györgyi ezentúl az ő csoportjába tartozik. Zeke András elmagyarázta Györgyinek a feladatát, minden csínjabinjával együtt — 10 perc alatt. Nem volt annál több csínja-binja. Különböző vegyianyagok hőérzékenységét kellett ellenőriznie különböző fokra, hevítéssel. A vonatkozó számokat be kellett jegyeznie egy naplóba.

Munkaköpenyben állt a lilával-kékkel villódzó láng mellett, az anyag hevült a pici üvegbográcsban. Érdekelte a hőérzékenysége. Szürke-pepita füzetébe számokat jegyzett. Az asztalokat beborították a tárgylemezek, kémcsövek, pipetták, Petri-csészék. Hazai légkört érzékeltettek. Itt-ott egy-egy mikroszkóp, itt-ott egy-egy ismeretlen műszer. Két telefonkészülék és vagy harminc-negyven ember. Hamarosan úgyis az adolinhoz kerül, addig itt is jó.

Déltájban Zeke András rámutatott egy egész kisasztalt ellepő használt kémcsőre:

— Tisztítsa meg, legyen szíves.

Györgyi bizonyos volt benne, hogy Zeke András összetéveszti valakivel. Barátságos hangon szólt:

— Én diplomás vegyészmérnök vagyok.

— Természetesen, kérem.

Zeke András Fóhn Bellához hasonlóan azt vallotta hangosan is, a megfogalmazott gondolataiban is, hogy segíteni kell a fiatalokat. Hogy szereti őket. Nem sokat tudott róluk. Az ötvenes éveit taposta, otthon a magáénál idősebb környezetben élt. Itt a laboratóriumban is úgy adódott, hogy már esztendők óta nem került fiatal a csoportjába. Egy bizonyos alapképlet szócsövének nézte az ifjúságot. A képletet valóban használták — előző generációkban is. Visszanyúlva ki tudja, milyen régesrégi időkig. Tehát a mindenkori jobbfajta fiatal a következő képlet szerint gondolkozik: a világban túlságosan sok a hiba, helyenként a vétek. Ezek közül egyik sem szükségszerű. Valamennyit el lehetne tüntetni ésszel, bátorsággal, erővel, őszinteséggel. Belőlük, ifjakból egyik sem hiányzik. Az előttük jártak oktalanabbak, gyávábbak, gyengébbek és képmutatóbbak voltak, semhogy kitakaríthatták volna a világot. Majd ők! Nos, ez a gondolkozásmód nemcsak sértő az idősebbekre nézve, de türhetetlenül hamis. Végletesen egyszerűsít. Következik pedig a fentiekből, hogy a fiatalokat saját érdekükben rá kell nevelni a bonyolult nehézségek észlelésére. A nehézségek ága-boga számtalan. Csupán egy jelentéktelen ágacska, hogy a nagylaboratórium valamennyi kémcsövét ki kell mosni. Akkor is, ha van hozzá segédszemélyzet. Így hasznosabb.

— Fogjon hozzá, legyen szíves! — fordult Györgyihez, aki megrökönyödésében még nem moccant.

Azután elindult a kémcsövek felé. Zeke Andrásnak eszébe jutott, hogy az utóbbi években a gyárba kerültek néhányan az egyetemről. Hangadók lettek. Egy-kettő vezető állásba jutott. Tapasztalatlanságukban olykor baklövéseket követtek el. A kémcsövek mosogatása biztonságosabb.

Az a kémcső se volt annyi, hogy egyszer el ne fogyjon. Györgyi visszatért a hőérzékenység vizsgálatához. A saját hőérzékenységét bosszúsan konstatálta. Az utcákon és tereken is zsarnokoskodott a kánikula, a laboratóriumban, a lilával-kékkel villódzó láng körül tombolt. Györgyi a bokáját dagadtnak érezte. Villányi professzor mellett is álltak, ha kellett: fél napokat. Sose gondolt a bokájával. Vízre vágyott. Eloltotta lángját, megkereste a tussolót. A zuhany alatt mindjárt megbékélt. Még fütyürészett is. Olyan járással ment vissza a laboratóriumba, ahogyan reggel érkezett. Szembetalálkozott Fóhn Bellával.

— Hol voltál?

— Tussoltam.

— Máskor, ha elhagyod a helyed, nekem jelentsd. Tussolni pedig, csak munkaidő után lehet.

— Nem értelmes — jegyezte meg Györgyi higgadtan. — Ha ez a harminc-negyven ember mind jelentkezik nálad három percekért, a te időd forgácsolódik szét.

— Szerencse, hogy hozzánk léptél be. Máskülönben eredendő ostobaságunkba ragadtunk volna.

— Másfelől — folytatta Györgyi zavartalanul —, a tussolás három percig tartott. Sokszorosan megtérül, utána többet dolgozom.

— Ez gyár, nem üdülő. Ugyanolyan fegyelem köt bennünket, mint a munkásainkat. A munkások is csak műszak után tussolhatnak.

A hőség rávigyorodott a lányra, s szájából a Martin-kemencék forrósága dőlt.

Kora délután, amikor Györgyi kilépett a gyárból, a szélesre nyitott kaput zárt börtönkapunak látta.

★

Már kabátot viselt, s a külső városban avaron járt.

Már megnézhette az adolin-laboratóriumot. A kis szobát, ahol összesen ketten kutattak: egy orvos és egy vegyész. Gyakran gondoltak Flemingre. A penicillin felfedezése után több évvel sem tudta bizonyosan Fleming, mekkora kincset talált. Csak sejtette. Semmi sem lehetetlen. Az adolinnal is így történhet — esetleg. Nem fontos sok kézre aprózni. Györgyinek iskolásan magyaráztak, csupa olyat, amit régen tudott Villányi professzortól. Ami újabb lett volna, azon átsiklottak. Utaltak rá, hogy a saját kísérleteiknek, s ennek a kis szobának a létjogosultságát is bizonygatni kell minduntalan...

Györgyi állt a nagylaboratóriumban a lilával-kékkel villódzó láng mellett. Az anyag hevült a pici üvegbográcsban. Nem érdekelte a hőérzékenysége. Vastag szürke-pepita füzetébe számokat jegyzett. Várta a többet.

Várta, hogy megismertessék a főmérnökkel. Addig nincsen szilárdsága, addig lengő pont itt, míg a főmérnök nem tud róla. Várt, azután szólt.

— Majd lesz rá alkalom — felelte Fóhn Bella. — Sivó főmérnök túlterhelt, nincs egy szabad perce. Ekkora gyárban! Majd lesz rá alkalom.

A nagylaboratórium dolgozóival nem barátkozott össze. — Tudálékos — súgták a háta mögött. Mert ebédnél néha szaklapokból idézett. Az eddig semmit sem termő várakozás miatt körülfogta valamiféle feszülő burok. Nem volt olyan szabadáradású, hogy meg lehessen szeretni. Az egyetemen szerették.

Máté fontosabb lett volna, mint azelőtt. Máté jól beleilleszkedett az állásába. Elégedetten mesélte, hogy nem sokat zaklatják.

— Príma, kényelmes — tudatta több ízben. — Te meg bírd ki ott, legalább még ezt a hónapot.

Következő hónapban sem ajánlott okosabbat.

Lehullott a hó. Györgyi állt a lilával-kékkel villódzó láng mellett. Egy decemberi reggel jelentkezett a főmérnöknél.

Mire beült Sivó karosszékébe, már követelően kívánta, hogy feltétlen bízhassék valakiben. Sivót választotta konok reménnyel. Forrón hadart: mit jelentett nekik az adolin az egyetemen!... Amit most végez, ahhoz nem kell mérnök, idővel a technikusnak is gépies!... Nagyszerű dolgokat lehetne végrehajtani!...

— Majd meglátjuk, mit tehetünk — válaszolta Sivó.

Átfutott az agyán, hogy ő rendes ember. A lány rokonszenves és részben talán igaza van. Az ő helyében mások nyakra-főre ígérgetnének. Ő nem ígér, de tesz. Egy héten belül elrendezi a lány ügyét.

Györgyi lebegve hagyta el Sivó szobáját.

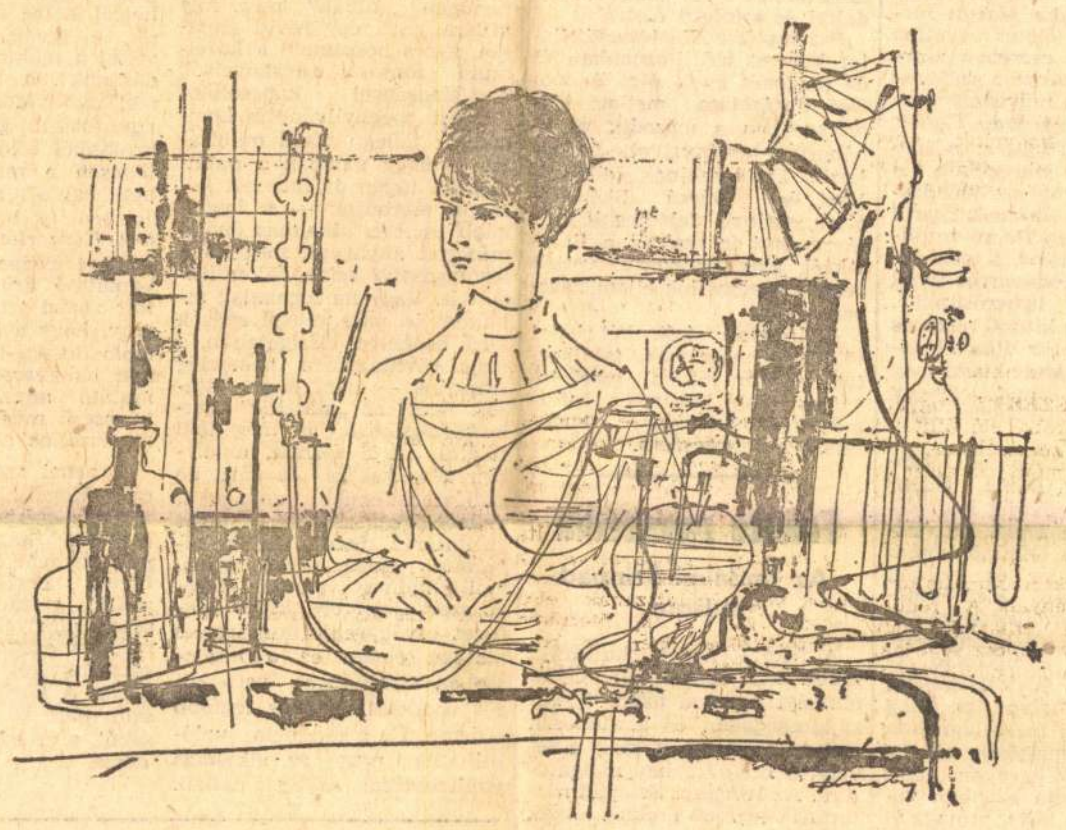

Kürthy Sándor rajza

Felelős, szakértő férfi. Alig szólt néhány szót, mégis jól kapcsolódtak — nem tévedhet. Bolond, hogy nem fordult hozzá hamarabb! Csak azért fecsérelte az időt, hogy önmagát se vádolhassa hőbörgéssel!

A főmérnök ajtaja be sem zárult utána. A kilincset melegváltással vette át a következő látogató. Azon a délelőttön hatan jöttek még. Mindenki úgy beszélt, hogy megemelte a saját dolgát. Abban élt. Csengett a telefon, döntésekért, utasításokért sürgették a főmérnököt. Tárgyalás külföldi gyárak képviselőivel, értekezlet... esténként otthon egy új gyártási eljárás tanulmányozása... Rozsnyó Györgyi ügye összezsugorodott, de egy-egy illó pillanatra még élt. A hét végére elhalt.

Januárban is a lilával-kékkel villódzó láng mellett állt és talán a tizedik szürke-pepita füzetbe jegyzett. Egy januárvégi délben elkapta Sivót a folyósón. Emlékeztette a beszélgetésükre. A főmérnök sajnálkozva mentegetőzött. Bánja, de elterelődött... Amúgysem talált volna lehetőséget, de most majd okvetlenül keres... És szól...

— Mikor?

— Egy-két héten belül, feltétlen.

Februárban érdeklődött a titkárnőnél, nincs-e számára üzenet?

— Nincs. Hívlak, ha lesz.

Ugyanaz történt, ami decemberben. A sokakat érintő és sürgető ügyek elnyelték Györgyiét. Fóhn Bella és Zeke András pedig nem változott. Szerették a fiatalokat.

Árulták a hóvirágot és a tavasz már megüzente a levegővel, hogy készülődik. Ilyenkor Máténak előbbre kellett volna lépnie. Hátrább lépett. Elfelejtette Villányi professzort. Györgyire meg rámordult, hagyja már abba az elégedetlenkedést. Nem töri össze magát és kezdőfizetésnek igazán rendes az övé.

Györgyi újra érdeklődött a titkárnőnél, nincs-e számára üzenet. A titkárnő megsértődött: nem kell ő figyelmeztetni, átadná az üzenetet —, ha lenne. Györgyi semmit sem értett. Az egyetemen élesen rajzos céllal néztek szembe. S azt tanulták: számtalan határozott, szilárd lépéssel kell megközelíteni. Mostanában cseppfolyóssá váltak körülötte a dolgok. Kifolytak az ujjai közül. Sivó főmérnököt tisztelték a gyárban, szövevényes munkája ellen nem merült fel kifogás. Györgyi semmit sem értett. Telefonált Villányi professzornak, hogy elmenne hozzá.

Az egyetem lépcsőházának olyan szaga volt, mint a kenyérnek a házi kemencében. A lány csodálkozott, hogy a folyósók, az ajtók, ugyanolyanok, még, mint hajdan. Akár tavaly-hajdan. Sírni kezdett, s ezen is meglepődött. Nem sírt évek óta. Bebújt a mosdóba. Megvárta, míg elenyészik a sírás nyoma.

A professzor rázta a kezét, s annyira örült, hogy Györgyi habozott: nem kellene-e becsületből hazudnia? Érdeklődött tanára hogylétéről. Villányi azonnal beszámolt az adolin hogylétéről. Mindazt elmondta szapora szavakkal, amit időközben megtudott róla. Azután feketét főzött Györgyinek, gondos, érdeklődő ujjakkal, ahogyan egy vegyi folyadékot adagolt. A lány nem állta meg: végül segítséget kért. Villányi professzor homloka elborult. Ő küzdött értük. Ott akarta tartani mind a négyüket az egyetemen. Csak egynek jutott státusz.

— Igen, ezt értem. A többit is érteni szeretném. Mi az értelme annak, ami velem történt?

Ezt a professzor sem tudta. Gyűlölte az érthetetlent. Inkább gyorsan visszatért az adolinhoz. Búcsúzásnál így szólt:

— Nem közhely, higgye el, tapasztalat: a harcot sohasem szabad feladni.

Egészen elalvásig bántotta, hogy így engedte útjára Rozsnyó Györgyit —, mintha mégiscsak közhelyet mondott volna. Mit tehetne? Sivó főmérnököt nem ismeri... Az orrára koppintson illetéktelenül? S ha azt feleli: — Mi köze hozzá, kérem?!

Másnap ismét arra tanította diákjait, hogy ha kell, tegyék életüket is a kutatásra.

Györgyi nem bírálta, méricskélte a mondatot — megjegyezte. Hogy a harcot sohasem szabad feladni. Harmadszor is érdeklődött a titkárnőnél. Az most már nehezen nyelte le a véleményét.

Virágot bontottak a fák. Györgyi állt a lilával-kékkel villódzó láng mellett és számokat jegyzett egy szürke-pepita füzetbe. A gyárban bálra készültek. Ki-ki meghívhatta a hozzátartozóját. Györgyi nem hívta Mátét. Elhatározta, hogy kikezd a jóképű orvossal. Az adolin-kutatóval.

Zenekar jött a feldíszített kultúrterembe. Vidáman voltak, ittak. Csak egy kicsit kellett ügyeskedni, hogy az asztalnál ő mellé kerüljön az orvos. Szemjátékok, mosolyok, sejtető mondatok... az orvos érző lénynek, sőt hevülékenynek mutatkozott. Éjfél után Györgyi úgy érezte: elérkezett az idő... Eddig szálegyenes háta kissé meggörbült. Eddig feszülő keble kissé lelappadt. Eldadogta, hogy az adolin-labort akarná... éppen azért jött ide... ért is hozzá... augusztus óta vár...

Női fénye kihunyt. Az orvos fénye is. Töltött gyorsan, s emelte poharát:

— A sikereire!

Azután odasodródott egy másik lányhoz. Egy gépírónőhöz, aki nem törekedett többre, minthogy diktálás után leveleket kopogjon le. Azt kérte táncra. Györgyi most maga töltött bort. Felhajtotta. Megkereste Sivót, félrehívta. Borosan támadt neki: az ígéretek!... Az emberekkel törődés!... Elméletben!...: Gyakorlatban!...

Sivó megdühödött. Amúgyis csak egyszer lehetett bevallani... januárban... hogy elfelejtkezett... Mérgelődött önmagára, s ezt a mérget is rázúdította Györgyire. Munkafegyelem!... Azt a munkát kell végezni, amire a gyárnak és a népgazdaságnak van szüksége!... Az egyetemen fejükbe száll a dicsőség!... Mind zseninek képzeli magát!... Hálátlanok és követelőzők!...

★

A bált szombaton rendezték. Vasárnap kialhatták. Hétfőn reggel Györgyi mégis ágyhoz láncoló fáradtsággal ébredt. Elállította a vekkerórát. Aludt tizenegyig. Azután felöltözött tavaszi kosztümjébe ráérősen. Eszébe jutott, hogy telefonálnia kellene a gyárba. Beteget kellene jelentenie.

Feketét ivott egy forgalmas és elegáns presszóban. Elámult, milyen sokan jönnek-mennek, üldögélnek. Hosszasan is üldögélnek hétfő délben, munkaidőben. Nem azok, akik majd délután kezdik a műszakot. Nem mindennapi fejeket látott. Egyrészükre azt mondta: művész. Másrészükre azt mondta: kétes elem. Utóbbiakhoz is vonzódott, mint a moziban a bármiféle-fajta jó film-figurához. Felkönyökölt az asztalra, állát tenyerébe támasztotta, úgy nézelődött.

Később a Dunaparton sétált. A lépcsőkön már napoztak. Néhány egyetemista a jegyzeteit búj ta. Györgyi fanyarul elmosolyodott.

Koradélután beült egy másik presszóba. Enni nem kívánt, cinzanót ivott. Félóra múlva újabb cinzanót. Öt óra körül dzsesszt kezdtek játszani a belső helyiségben. Átült oda. Egy kacikásan, színesen öltözött kopasz férfi felkérte. Táncolt vele. A harsány dzsesszben, a kábító lármában, zaihőségben, valószínűtlennek tetszett a férfi. Önmaga is és a gyár is, ahová be sem telefonált. Képtelennek tetszettek a mondataik. A férfi azt játszotta avult eszközökkel, hogy a párját találta meg benne.

— Nem fél tőlem? — kérdezte sejtelmesen.

— Ó, nem. Én még a kísérleti patkányoktól sem félek.

— Miért emleget patkányokat ilyen gyönyörű délutánon? A találkozásunk csodálatos délutánján?

Elmesélte az adolin-kutatást ennek a színes ruhás kopasznak, aki semennyit se konyított hozzá. Csupán távolabbi, s másirányú céljai miatt hallgatta meg. Utóbb szótlanul táncoltak. Sokáig.

Tánc... tánc... tánc... Györgyi úszott az idegen elemben, amint a hal úszna a levegőben, vagy a harkály a vízen.

A KÉPERNYŐ előtt

A felhők felett mindig süt a nap

Egy leány büntetése letelt; szabadul a börtönből. Selymet lopott a gyárban, ahol dolgozott, dereka köré csavart egy véggel — és rajtavesztett. Most ül a vonaton, s még a kerekek is azt zakatolják a fülébe: „Szabadon, szabadon, szabadon!" Menekül Pestről, tette és szégyene színhelyéről, nincs lelkiereje, hogy azok szemébe nézzen, akik ellen vétett; hogy szembenézzen a múltjával. Vidéki nagybátyjához utazik, ahol fedél, jó szó, szép munka várja — ahol felejteni lehet. Ezzel a képsorral indul útjára *Barlay Gusztáv* tv-filmje. Szerencsés kezdés: a megnyugvás hangulatát árasztja minden. A leány úgy véli, túljutott élete nagy megpróbáltatásán, most már csupán felejteni kell s új életet kezdeni — pedig az igazi próba még előtte áll, *valódi konfliktusa* a sorsával most kezdődik.

Mert az élet nem adja ilyen egyszerűen a megoldásokat; tetteink utánunk nyúlnak. Nem intéztünk el mindent, ha a büntetést kitöltöttük, azzal csak a társadalom vett elégtételt magának. Feloldódásig csupán az a katharzis vezet, amely rákényszerít, hogy szembenézzünk önmagunkkal. Enélkül nincs, nem lehet újrakezdés. Ez a mély és emberi mondanivaló adta Barlay Gusztáv kezébe a tollat; filmje azért lett több, mint amit a puszta történet elmond. *Egyedi* s ugyanakkor *szimbolikus* ez a dráma, vagyis — mint a jó művek általában — túlmutat önmagán. Az egyedi esetből — minden erőltetés nélkül — általános érvényű tanulságot képes levonni, illetve — s ez éppen sikerének forrása — a nézővel levonatni! Mert hiába csupa szégyen, csupa megbánás, csupa fogadkozás ez a kislány — mégis, már az elején érzünk a magatartásában valami görcsösséget, valami tisztázatlant, s ez megakadályoz abban, hogy teljes rokonszenvünkkel forduljunk feléje. Kívánjuk is neki a boldog révbe érést, féltjük is tőle egy kicsit újdonlelt szerelmesét... Az ábrázolásnak ez a bravúros kettőssége, amely csak a film végére, a lány katharzisa után oldódik a nézőben is egyértelmű rokonszenvvé — ez a film írójának és megvalósítóinak legnagyobb érdeme.

A rendező *Zsurzs Éva* mindvégig arra törekedett, hogy híven szolgálja a mondanivalót. Képi megfogalmazásai e tekintetben példamutatók. Soha nem válik öncélúvá a kamera mozgása, vagy a színészi játék; minden a dráma érdekében, a lélekábrázolás jegyében történik. A ritmusát és a líráját emelném ki Zsurzs Éva munkájának, azért együtt a kettőt, mert ezúttal remekelt. A kitűnő ritmus biztosította a drámaiságot, ezért nem válhatott sehol érzelgéssé az érzés, giccsé a líra.

Kitűnő színészi alakítások segítették a rendezőt elképzelése megvalósításában. *Domján Edit* Julija emlékezetes, kiváló színészi munka. A börtönből szabadult leány kezdeti bizonytalanságát, a szerelemben már-már visszanyert önérzetét, majd vétlen vétkét: az eljátszott boldogságon érzett gyötrődést magával ragadó művészettel ábrázolta. Szerelmesének, Ferinek szerepében *Harkányi János* főiskolai hallgató mutatkozott be, rokonszenvesen, tehetséggel, a darab során mindinkább magára találva. Játékának csúcsa a bálí jelenet. Édesanyjának szerepéből *Dayka Margit* formált pompás, életét egyetlen fiára áldozó, s cserében zsarnok özvegyasszonyt, a szűkszavú, eszköztelen művészet megrázó erejével. *Agárdy Gábor*, a szerelmes fiú főnöke és apai barátja, rövid szerepében is tartópillére volt az előadásnak; játéka az ábrázolt figura lelkének egészen finom rezdüléseit is felmutatta, s tette ezáltal ezt a rokonszenves férfit szinte meghitt ismerősünkké. *Makláry János* kitűnő részeges szabója, és *Petur Ilka* eladólányos anyja járult hozzá még sokban a sikerhez, egy-egy markánsan emlékezetes figurával.

Az igazán filmszerű forgatókönyv *Deme Gábor* dramaturgi munkáját is dicséri, s meg kell emlékezni *Tamássy Zdenkó* kitűnő, sosem tolakodó, stílusos és mindig érzelmet kifejező kísérőzenéjéről. *Czabarka György* operatőr képei hangulatteremtő erejükkel, festői kompozíciójukkal és lírai telítettségükkel emelkedtek messze az átlag fölé. Ez utóbbi megállapításon bizonyára megütközik, aki a filmet csak képernyőn nézte — e sorok írója azonban vetítővásznon is látta, s maga is megdöbbent a különbségen. A képernyőn megjelent film továbbítástechnikai okokból volt silány minőségű; ez azonban a kitűnő operatőr érdemét nem kisebbítheti.

BÁRÁNY TAMÁS

Lengyel íródelegáció Magyarországon

A magyar—lengyel kulturális csereegyezmény keretében háromtagú lengyel íródelegáció járt Magyarországon. Tagjai: *Roman Karst*, *Izabella Czermiakowa* és *Przemyslaw Bystrzycki*.

Roman Karst kritikus, műfordító, egyetemi tanár, szerkesztő. *Lev Tolsztojról* írt műve után talán *A magány útja* című munkájával aratta a legnagyobb sikert. E művében Kafka életéről és munkásságáról ír olyan elmélyült alapossággal, hogy méltán nevezik Kafka egyik legkitűnőbb ismerőjének. Ezt a művet több nyelvre lefordították. Jelenleg *Thomas Mann* életéről és munkásságáról szóló művén dolgozik. A *Twórczosc* című irodalmi folyóirat főszerkesztő-helyettese.

Izabella Czermiakowa nevét sokan ismerik Évekig élt hazánkban és mint diplomata is a lengyel irodalom, a lengyel kultúra agitátora volt. Hazájában elsősorban műfordítóként ismert. Számos német, francia, angol regényt Czermiakowa fordításában ismerhetett meg a lengyel olvasóközönség. Esztendők óta a lengyel rádió külügyi osztályán dolgozik. Több kisebb tanulmányt írt a magyar irodalmi és színházi életről.

Przemyslaw Bustrzycki fiatal lengyel író, Poznanban él és dolgozik évek óta. A mai élet ábrázolása mellett legszívesebben a második világháború eseményeivel foglalkozik. Erről szólnak elbeszélései és a Búcsú Skóciától című regénye. Jelenleg ifiúsági regényt ír azokról a fiatalokról, akik fegyverrel vettek részt a megszállók elleni harcban.

A lengyel írók két hetet töltöttek hazánkban, találkoztak magyar írókkal, meglátogattak több kulturális intézményt és hosszabb utazást tettek a Dunántúlon.

Fekete rapszódia

Az Irodalmi Színpad műsora

A fekete népek kultúrája többé nem egzotikum: olyan élményt nyújt a maga egyedi sajátosságában és általánosan emberi mivoltában, mely a reveláció erejével hat hallgatójára. Az Irodalmi Színpad műsorának legfőbb érdeme annak a fejlődésvonalnak megrajzolása, mely jelzi, hogy az ösztönös művészkedés beletorkollik az egyetemes emberi kultúra áramába.

Ez az eredendő közösségi élményből fakadt líra, mely minden mozzanatában megőrizte a vers, a zene és a tánc ősi egységét, sodró erejével kivételes teljesítményre sarkallta az Irodalmi Színpad kollektíváját. *Sinkovits Imre* lendülete, színpadot betöltő egyénisége ismét ragyogó pillanatokkal ajándékozott meg. Az eddig inkább lírai versek előadásában jeleskedő *Bánffy György* ezúttal drámai erejét is megmutatta. Az államelnök-költő, *Léopold Sédár Senghor* poémája („A felavatás éneke") *Gombos Katalin* mellett új színt hozott a karakterisztikus, tehetséges *Koncz Gábor* pódiumi „felavatásával". *Nicolas Guillén* műve, „A néger tenger" méltán talált erős visszhangra *Mádi Szabó Gábor* és *Szirmay Márta* előadásában. Szirmay nálunk szinte egyedülálló képviselője annak az énekstílusnak, melyet a *Gonda János* vezetésével közreműködő Qualiton-együttes segített érvényesülni.

Gál István stílusos rendezői koncepciója, *Selmeczi Elek* gondos szerkesztői munkája, *Káplár Ferenc* találó díszlete, *Dene József* rokonszenves énekhangja jelzi azt a sikerült *együttes-munkát*, a produkció ritkán tapasztalható összeforrottságát, aminek talán a művészi alapanyag volt a legfőbb ihletője. A jól eltalált, tárgyához hű alaphangot pedig hadd igazoljuk egy szokatlan „mértékhitelesítővel": a meghatottsággal, amellyel a ghanai nagykövetség tagjai az előadást fogadták.

HORVÁTH GYÖRGY

a RÁDIÓKÉSZÜLÉK mellől

HÉTVÉGE

Nemrégiben egy rádiós folyóirat humoros rovatában megjelent egy kroki, amely arról szólt, hogy ha egy szerkesztő elfekvő és használhatatlan anyagával nem tud mit csinálni, akkor összeállít belőle egy vegyes műsort, és az addig „eladhatatlannak" tartott anyag azonnal műsorképessé válik, sőt, szíves fogadtatásban részesül.

A cikk írója ironikus éllel fogalmazott — és igaza volt. De aligha gondolt rá, hogy amit ő, a jelenségeket felületesen szemlélve, hibának, negatívumnak tart, az, ha a műfaj törvényszerűségeinek mélyére ásunk, erénynek, dicsérendő vállalkozásnak mutatkozik.

Vannak műfajok és formák — különösen a publicisztikában —, amelyeket a közönség igényel ugyan, és amelyek információs szempontból elsőrangúan fontosak is, de egyáltalán nem rádiószerűek: vagy legalábbis önmagukban, önálló adásként nemigen „állnak" meg. Egy villámriport, egy rövid glossza, gyors beszámoló a közelmúlt fontos eseményeiről, részjelenséggel kapcsolatos kritikai megnyilvánulás, kommentár jellegű rövid műbírálat — hogy valóban a publicisztika tágan értelmezett körében maradjak — a legritkább esetben alkalmas önálló műsorok anyagául, még ha a legmagasabb színvonalon íródott is. Vagy ha formailag alkalmas is, más jellegű adások közé beékelve, elszigetelten, a maga rövidségében nem elég frappáns — nem elég hatásos. Ezért az „aktuális" szerkesztőségeknek is meg kell találni azt a formát, amelyben a szükséges és várt, de rádiószerűtlenebb anyagokat kellően élvezhetővé, tehát „agitatívvá" teszik. Esetleg alkalmas csoportosítás útján, ami alkalmas valamely átfogó szerkesztői elv, *közös* gondolat érvényre juttatására, és amiben éppen ez a közönségben visszhangot verő közös gondolat az adás legfőbb érdeme. Ez pedig nem valósulhatna meg az alkalmas publicisztikai anyag nélkül. Így kaphat egy félperces kommentár is valamely nagyobb egységben súlyt és jelentőséget.

Ezért üdvözöl a kritika minden újabb, sikerült műsorcsoportosítást és vegyes műsort örömmel. S még azért is, mert nagyon valószínű, és a külföldi példák is ezt látszanak bizonyítani, hogy a gondosan szerkesztett folyamatos műsorformáké a jövő. Hogy miért, az külön eszmefuttatást érdemelne: legyen itt elég megannyi bevált példa mellett egész életritmusunk meggyorsult ütemére utalni, amely, különösen az életényekre primér módon reagáló publicisztikus formákban is más, gyorsabb tempót, elevenebb szerkesztési gyakorlatot kíván.

Ezek után elegendő volna éppen már csak szerencsekívánatainkat kifejezni a mindössze néhány hete jelentkező *Hétvége* című szombati kétórás vegyes műsor szerkesztőségének. Frisseségének egyik biztosítéka, hogy hétről hétre mások szerkesztik, s így talán elejét lehet venni a munkatársak „kifáradásának". A legutóbbi prózai szerkesztő *Molnár Tibor* volt; riportokból, glosszákból meg krokikból álló anyagából különösen a maliciózus „múlt heti napló", a falusi könyvhetekről írt beszámoló, a *Siklósi Norberttel*, valamint a *Ruttkai Évával* — az O'Neill-bemutató ürügyén — folytatott riport tetszett, meg az a tény, hogy a heti operabeszámoló Rossini-idézete mellett, a heti hangversenykrónika bemutató anyagául ebben a népszerű műsorban Bachot is merészeltek adni.

A zenei szerkesztőt, *Benczés Magdát* jó tempóérzéke miatt dicsérhetjük. Egy percet sem hagyott kitöltetlenül, anyagát csupa friss és jó ütemű dzsessz- és könnyűzenei számokból válogatta össze, amelyeknek lendülete, még az esetleg nehézkesebb prózaanyagot is magával sodorta. A közönség egy percre sem esett ki a műsor ritmusából, s ez nagyrészt az ő érdeme.

L.

Magyar Hírlető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ÉLET ÉS IRODALOM

...ük leveleik özönét, amellyel „Kutyasors" című naplónk megjelenése után elárasztották a szerkesztőséget és a napló szerzőjét, Sásdi Sándort. Örömünk a helyeslő visszhangnak szólt, zavarunk annak, hogy állatvédő javaslataik megvalósítása ügyében természetesen aligha tehetünk bármit is, mint azt korábbi üzenetünkben már jeleztük. Kérjük a kedves levélírókat, méltányolják ezt.

K. János, Budapest, II.: Próbálkozzék tovább, nagyobb gondda csiszolgassa verseit: nem tehetségtelen.

B. Imre, Vác: Egyetlen versről nem mondhatunk véleményt.

H. István, Budapest, XIII.: Többnyire üres formajátékok ezek a versek — amelyikben viszont van gondolat, ott a forma nehézkes, ügyetlen. Nem biztathatjuk.

Dr. Sz. Györgyné, Budapest, IX.: Édeskés, kezdetleges versek. Nem biztathatjuk.

„Modernség és ritmus", P. E. A., „Gátlásos", N. József, Miskolc, **K. József, Balatonkenese:** Nem tehetséges versek. Biztatásnak nincs értelme.

B. Győző, Miskolc: A Játékos intelmek nem játékosak, hanem együgyűek. Idézünk belőle:

„Hajdan más mulattatta a cárt,
Neki már letűnt. Póruljárt.
Bennem a bár kínos kárt
tesz. Lápos hínárba márt."

W. István, Budapest, XII.: Tehetséges. A beküldött novella még nagyon kusza, szétesö. Feltétlenül próbálkozzék tovább.

„Húsz éves": Gondolatilag nem eléggé tisztázottak tehetséges versei; úgy érezeni, mintha a versek végénél kifogyna az energiája.

I. Brunó: „Bús delnő zokog egy felhorzsolt illatban" — olvastuk versében. Ilyen sorokat ma már csak iróníkus hangsúllyal szabad leírni . . .

F. Antal, Budapest, VIII.: Nem biztathatjuk.

B. Mihály, Budapest, XI., Kisregény elbírálására nem vállalkozhatunk, küldje be valamelyik könyvkiadó lektorátusára.

„Lámpafény": Azt kérdi: érdemes-e írogatnia, vagy szeresse „csak" más verseit? A „csak" nem indokolt, próbálkozásai még nem versek.

L. Antal, Budapest, II.: Küldjön be több verset.

„Választ váró": Nem tehetséges. Amellett — gimnazista létére — verseiben hemzsegnek a helyesírási és nyelvi hibák.

L. István, Diósgyör: Szép gondolatok, kezdetlegesen megformálva. Próbálkozzék tovább, s kerülje a nagy szavakat.

T. Attila, Budapest, X.: Versei gondolatilag nem eléggé tisztázottak, törekedjék a pontosabb kifejezésmódra.

I. Zoltán, Budapest, VIII.: Október 4-i számunkban válaszoltunk Önnek e rovatunkban.

Nem közölhető kéziratokat küldtek: **„Kezdő, 18", Nyarak, Estébe hajlón, Barackok—méhek", ifj. T. Bertalan, Berzék, H. B. András, Budapest, XI., Sz. György, Dunaegyháza, „Gesti".**

PESTI UTCA

A vérrel öntözött kanyargós utcán — vagy a helyén — sokféle ember megfordult a századok során. Írások feljegyezték, hogy a középkorban egyszer erre hajtatott fel a Várba Erik dán király. Járt itt provence-i dalokat dúdolva, édes citeraszót hallgatva Bertrand vitéz, keresztes, agglegény és zsoldoskapitány. Ment erre, a Nyulak szigete felé Toldi, a nagyerejű. Járt itt szpáhi, csecsemőkbe döfve dárdája hegyét. Szórta a tetőkre a vörös kakast szaracén és török, császári és flamand, mindenféle vitéz, mindenféle nép. Volt a Mártírok útján tűzvész, pestis, kolera, háború . . .

Az ember kijött odvából a vész után, s kiszáradt szájpadlattal kérdezte: ki él? Ebben az utcában mindig az ablakokat és az életet számlálgatták az emberek.

. . . Mi pedig, kik élünk, s megmaradtunk, nem akarunk többé elégni, csak égni, de otthont csinosító, házakat építő, kerteket ápoló szerelmes szenvedéllyel.

Tűzvész és pestis, háború és ellenforradalom nélkül kívánunk élni, végre valahára törött ablakok és utcai halottak nélkül, gyermekeink kezét szeretnénk fogni, ízlelgetni költőinket, kortyolni a lángborokból, . . . 1., 4. és 7. vízszintes — 10. függőleges.

(A rejtvény négy sorában elrejtett idézet megfejtését kérjük beküldeni **1963. november 18-ig.)** — A megfejtők között tíz példányt sorsolunk ki Ruffy Péter „Csavargások" című kötetéből.)

★

VÍZSZINTES: (Kétbetűsek: MS, EH, YL, RA.) — **1., 4. és 7. Az idézet első, második és harmadik része.** — 11. Knight-alak. 13. . . . szóló értékpapír. 15. Szovjet gépkocsitípus. 17. Szignál. 19. A film „publikálása". 20. Angolna, angolul. 22. Kilátásba helyezett. 24. Egyformák. 25. Régi főrang. 27. Középkori vándor énekmondó. 29. Reguly Antal szülőhelye. 31. Érte. 33. Nem szabad elolvasni! 35. Olaszhon. 36. Bányaér (ékh.). 37. Borvidékünk. 38. Bányajárat. 40. Elhallgattat. 42. Só, latinul. 44. Kötelek, németül. 46. Shakespeare-alak (A vihar). 48. . . . Annácska: Poe költeménye. 50. Keltezés (idegen). 52. . . . from Shakespeare: a Lamb-testvérek híres munkája. 54. Torony, idegen nyelven. 56. Balkezes. 57. Sikoltoz. 59. Izmos, erős. 60. Longobárd. 61. Görög szóösszetételekben változást, módosulást jelent. 62. Nagy francia szobrász. 64. Óramotor. 65. Fővárosi villamosipari üzem. 67. Mohamedán szent város. 69. Árpalé. 70. Elvonult a szemünk előtt. 73. Az itala. 75. Párizsi utca. 76. Virág. 77. Felszénteló.

FÜGGŐLEGES: (Kétbetűsek: KS, ÉN, AT, ÓE.) — 2. Fohász. 3. Női becenév. 5. Főnév az előző és következő definícióból — meg ebből is. 6. Francia férfinév. 8. Asszír-babilóniai kultúremlék. 9. ZIS. 10. **Az idézet negyedik része.** 12. Belga város. 14. Jég, németül. 16. Vadásztöltény. 18. Azonosak. 21. Felfüggeszt. 23. A Tisza torkolatánál van. 26. Kertet művel. 28. Olasz operaszerző (L'Arlesiana). 29. Szovjet gépkocsitípus (nem azonos a 15-össel!). 30. Színművészünk (Imre). 32. Fáradt, angolul. 34. Lejegyzett. 39. Azsiai hegység. 41. A hideg idő beállítáig (ékh.). 43. Óra, franciául. 45. Híres svájci matematikus. 47. Adósság elengedéséért könyörög. 49. A mérleg két karja. 51. Tisztítom. 53. Hang, csengés, latinul. 55. Legfelsőbb tudományos testületünk névrövidítése. 58. Színes bőrű emoer. 60. Ázsiai gyalogtaxi. 63. Nőalak Móricz „Betyár"-jában. 65. Nézet. 66. Ajándékozok. 68. Keleti pálinka. 71. Helyes magyarsággal: lyuk. 72. Vissza: női énekhang. 74. Lenni, franciául (fonetikusan).

(Fenyősy Antal)

★

Megfejtés a 43. számból: Egy szál ruhában kidobta a feleségét, és váltig meséli a műhelyben fűnek-fának, hogy igazi író vagyok.

Fejes Endre „A hazudós" című kötetét nyerték: Sass Imre, Püspökladány; Pintér Ferencné, Tiszafüred; Kádár Béláné, Pápa; Gróf József, Császártöltés; Pintér Mária, Szentes. — Csögör Sándor, Buxbaum Zsuzsa, Haraszti Mariann, Keller Jánosné és Benedek Imre, budapestiek. — **A jutalomkönyveket postán elküldjük.**

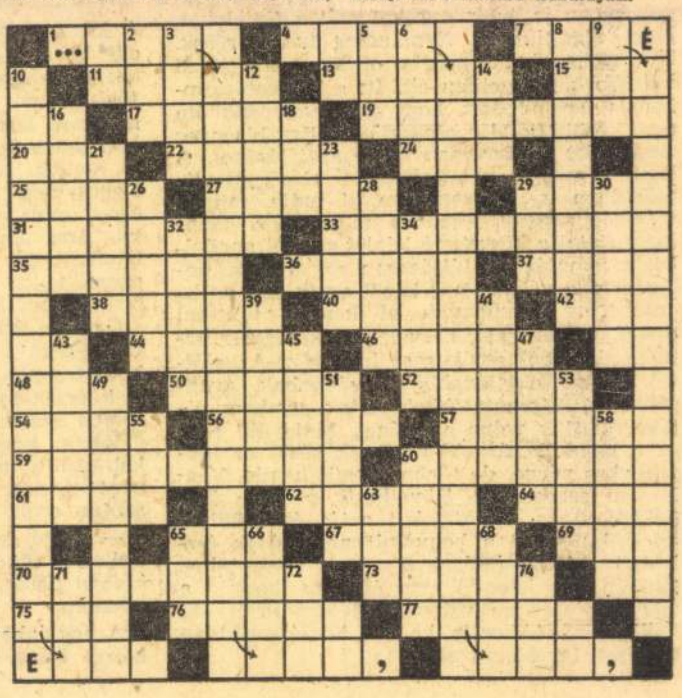

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kürthy Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM
1965 SZEP 11

1021

A Nagy Doktor halálára

Kürthy Sándor rajza

és a
rancs
alatti
núsít
san i
ban, h
mileg
képzel
tak-e
ternak
idők s
szerkakas-
ként, hanem teremtő, rang-
ját tartó művészként.

☆

Paszternaknak talán három tucatnyi költeménye jelent meg eddig magyarul. Ez mindenképpen kevés, kivált
ha tudjuk, mennyivel tar-

FATAD JAMIS:

A Te

A Tejút lehull ma éjje
Kóbor macskák sárga
minden titokba zárul

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kürthy Sándor
1965 JUN 4.
NÉPSZAVA

1021

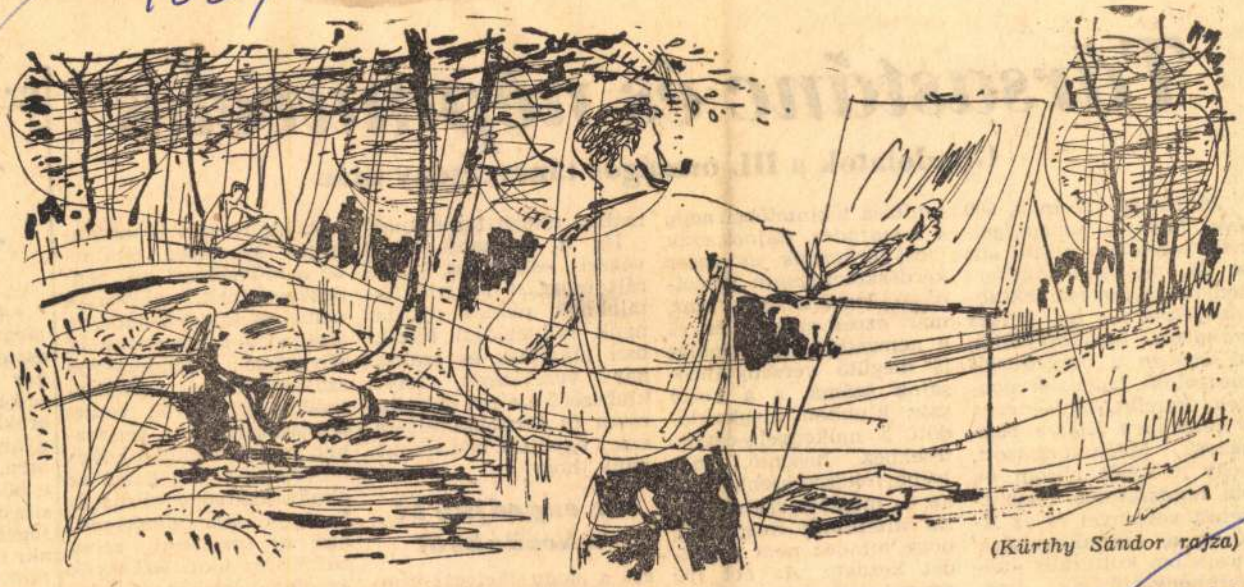

(Kürthy Sándor rajza)

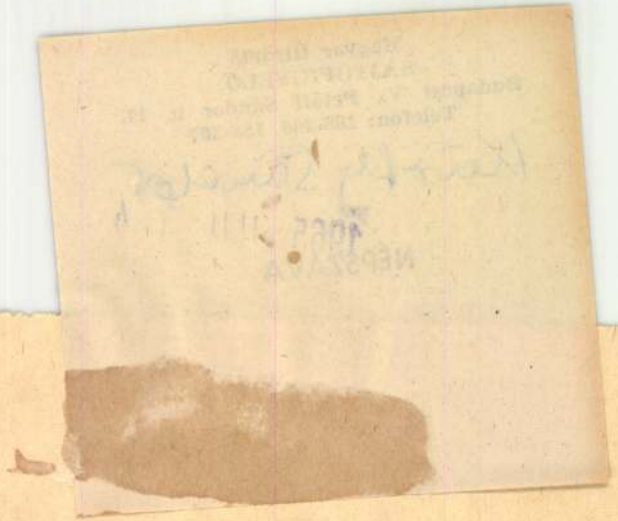

Társastánc és népművelés

Gondolatok a III. országos táncverseny után

Június 26—27-én, a 600 éves Miskolc ünnepségeinek keretében került sor a III. országos táncversenyre. *A társastánclub-mozgalom — ha helyes irányban továbbfejlődik, a jövőben a műkedvelő-mozgalom legifjabb ágaként kezelhetjük — ezen a versenyen jelesre vizsgázott.* Megmutatkozott, hogy a KISZ három év óta rendszeresen meghirdetett versenyei és az Ifjúság a szocializmusért-mozgalom kulturális »teljesítmény-kiírása« (metanítása tekintetében *nagy a lemaradás.* Sajnos, csak most érkezünk az egész kérdéskomplexum megoldása kezdeteihez. Igaz, már ezres számot ér el a nemzetközi színvonalat is megütő versenytáncosaink száma, s a közel száz klubban megkezdődött a műkedvelő-együttesekhez hasonló, mélyebb, rendszeresebb munka — mégsem szabad azzal áltatnunk magunkat, hogy mindez nem a kezdet kezdete. *Az évi 190 ezres születési számhoz* mában táncot tanuljanak.

Ha a tánctanfolyamot végzett, esztétikus, kulturált mozgást igénylő fiataloknak módot nyújtanánk művelődési házakban alkalmas és szaktanár vezetésével folyó, klubszerű táncos szórakozásra és továbbtanulásra, ezzel egyúttal biztosíthatnánk, hogy

ne engedjük ki a kezünkből

ezt a nagy tömeget von-

A klubvezető táncpedagógus szervesen épülhet be a művelődési ház rendezvényeinek, báljainak nemcsak felügyeletébe, de szakszerű rendezésébe is. Hivatásos rendezvényszakemberként gondoskodhat ötletekről, vezethet táncjátékokat, rendezheti a táncbemutatókat és táncversenyeket. Ezzel *az elszürkülő vagy túlzásokba hajló táncmulatságoknak új tartalmat, színt, változatosságot adhatunk és olyan értékes, jó ízlé-*

1965 AUG 7.

TABÁK ANDRÁS ELBESZÉLÉSE:

DEMOKRATIKUS TEJ

— Az Állatkertben tejet mérnek. Állítólag békebeli, alig vizezett tejet, Novák úr. Originál amerikai szalmaszálat adnak hozzá — mondotta Weingruber Lajos ideiglenes segédházfelügyelő a Teréz körúti ház aprófára lőtt kapujában, és jelentősen rákacsintott a szőke, pisze orrú kisfiúra, aki egy pillanatra sem engedte el édesapja kezét.

— Honnan tudja, hogy vizezve van? — kérdezte barátságtalanul a szőke kisfiú édesapja, zömök, kerek képű férfi. — Hátha nincs is vizezve. Miért beszél maga itt össze-vissza?

Az atléta termetű segédházfelügyelő megigazította kanárisárga csokornyakkendőjét, amit kizárólag ünnepi alkalmakkor kötött fel, és elnézően mosolygott.

— Vizezetlen tej? — csóválgatta a fejét. — Méghogy Magyarországon, kérem? Itt, ahol Árpád óta mindenki vizes tejen nőtt fel? Ez üzlet, tetszik érteni. A háború előtt tudniillik tejellenőr voltam.

Szép, napsütéses reggel volt. A szemközti házon dr. Janda magánnyomozó hatalmas cégtáblája alatt bordó szőnyeg függött. A szőnyegre kartonból kivágott, otromba betűket tüzködtek.

ÉLJEN AZ ELSŐ SZABAD MÁLYUS 1!

— A pasas megtanulhatta volna a magyar helyesírást — dohogott a szőke kisfiú édesapja, és cigarettával kínálta a segédházfelügyelőt. — Tudja maga, mit kapott a bori munkatáborban egy Grünfeld nevű, óbudai dekoratőr, aki egy ünnepi disztranszparensen nőneműsítette a Führert?

— A németek gyűlölik a slendrián munkát — bólogatott Weingruber Lajos. — Nálunk, Auschwitzban Wehrmacht-szappant főztek volna ebből a Grünfeldből.

Lassan haladtak hármasban a „Körúton. „Tejet fogunk inni" — gondolta a szőke kisfiú. Édesapja kezét szorongatta és nagyon megilletődött volt. Éjszaka alig hunyta le a szemét, s korán reggel talpon volt már, olyan izgatottan várta ezt a napot. December óta, mikor édesanyjával leköltözött a pincébe, először vitték hosszabb sétára. Méghozzá éppen az édesapja, aki nemrégiben jött csak haza, s aki különben is megígérte hogy örökké vele marad, és nem megy többé semmiféle munkatáborba. Apával a legjobb sétálni. Azelőtt borzasztó sokat csavarogtak. Roseibnit vagy tökmagot ropogtattak, elmentek a Ligetbe hintázni, miközben nem egyszer célbaköptek a Városligeti tóra, s ha ő elfáradt, apa föllültette a nyakába. A Kőműves vendéglő előtt mindig planétát vásároltak. Ott állt egy ember, zöld kakaduval a vállán. Ez a kakadu egyszer húsz fillérért megjósolta neki, hogyha felnő, roppant gazdag lesz és nem kell zongorázni tanulnia, amit a világon a legjobban utált. Sajnos, se a Kőműves vendéglőt, se a planétás embert nem találta. A vendéglő helyén kormos falak meredeztek, a planétás ember standján pedig néhány toprongyos ember tűzkövet és használt svájci órát árult. Egy amerikai katonatiszt hülye vigyorral az arcán szorgalmasan fotografálta őket.

Az úttest tele volt emberekkel. Táblákkal, piros zászlókkal vonultak, és torkuk szakadtából énekeltek. „Olyan mint a Szent István napi körmenet — gondolta a szőke kisfiú, mert édesanyja egyszer elvitte erre a körmenetre. — De ott mindenki nagyon illedelmesen megy, sírósan énekel, és folyton keresztet kell vetni. Ezek itt vidámak és nagyokat ordibálnak."

— Mi is beállunk a felvonulásba — mondta az édesapja, és megszorította a kezét. — Aztán meg elmegyünk az Állatkertbe és tejet iszunk.

— A majmokat is megnézzük? — kérdezte a kisfiú.

— Majmok most nincsenek, fiacskám. Szálasi Ferenc gázkamrába küldte, mert az volt az érzése, hogy őket utánozza.

A kisfiú nevetett. Jól tudta, ki Szálasi Ferenc, és tudta, mi a gázkamra. Édesapja ezt igen fontosnak tartotta.

Az Oktogonon beálltak a menetbe és Weingruber Lajos rögtön kieresztette a hangját:

— Minden nyilast kötélre!

„Mi is ordibálunk — gondolta elégedetten a kisfiú. — Csak kár, hogy nincs zászlónk."

Karcsú, fekete hajú, fiatal nő haladt mellettük a sorban. „Nagyon szép néni — gondolta a kisfiú. — És két zászlója van."

A nő rámosolygott és megkérdezte:

— Te nem akarsz lengetni, kisfiú? — azzal piros papírzászlót nyomott a kezébe.

— Köszönd meg szépen a néninek — szólt atyai hangon Weingruber Lajos, és elbűvölően mosolygott. — A kisasszony egyedül van? Meghívhatnánk egy pohár tejre az Állatkertbe?

— Szalmaszálat is adnak — mondta a szőke kisfiú.

Nagyon hálás volt a zászlóért, és elégedett, hogy ilyen szép, fiatal nénivel beszélgetnek. A Szent István napi körmenetben csupa undok, kövér öregasszony volt körülötte, akik menten vasvillaszemet meresztettek, ha megszólalt.

— Apukám azt mondta, hogy nem lesz víz a tejben.

— Én még vízzel se szeretem. Utálom a tejet — mondta a fiatal nő ,és lesimította a kisfiú haját, amely hátul, a forgóján makacsul felágaskodott. — Meg különben is, tudod, nagyon elfoglalt vagyok ma. Sok helyen föllépek.

— Hová tetszik föllépni? — csodálkozott a kisfiú.

A nő nevetett.

— Azt hiszem, valami asztalra. Verseket fogok szavalni.

— Szóval, a kisasszoany művésznő — bólogatott Weingruber Lajos, és nem tudni miért, sárga nyakkendőjét babrálta. — Én nagyon kedvelem a költészetet. Ha megengedi, mi is meghallgatnánk, és utána mégiscsak innánk együtt egy kis tejet. Állítólag még fizetni sem kell érte. Képzelheti, micsoda újfajta minőség...

— Sokat fecseg maga, Weingruber — szólalt meg bosszúsan a kisfiú édesapja, amikor a fehér blúzos nő elbúcsúzott tőlük. — Vegye tudomásul, hogy ki nem állhatom a destruktív alakokat.

A Vörösmarty utca sarkán a lámpavason szalmabáb alakjában Hitler Adolf vezér és kancellár lógott. Weingruber Lajos széles vállára ültette a kisfiút, nehogy lemaradjon a látványosságról.

— Hát Horthy? — méltatlankodott valaki. — Horthy hol van? Spórólnak a lámpavasakkal?

Egy szalmakalapos, hátizsákos öregúr a sétányra mutatott. Nagy kupac hamu látszott ott.

— A kormányzó őfőméltóságát máglyán gyújtották meg. Nagyon büzlött, mert nedves lett a szalma.

Borzasztól lárma volt. A mellékutcákból is áradtak a felvonulók. A zászlókkal, szőnyegekkel, virágokkal feldíszített házak ablakaiból lelkesen integettek. A járdán kíváncsiskodók álltak.

— Gyertek velünk! Gyertek velünk! — a felvonulókon végighullámzott a kiáltás.

A kisfiú látta, hogy egy vadászkalapos úr mérgesen fityiszt mutat, mire a mellette állók az orráig húzzák a kalapját.

A kisfiú szívből nevetett. Orrán napsugár táncolt. Egy tagbaszakadt vöröskatona rávigyorgott, és csokoládét tömött a szájába.

— Nicsak, Novák úr! — örvendezett ekkor valami vékony hang. — Hát maga él? Megúszta?

Igen keskeny ember furakodott melléjük. Foszladozó, rózsaszín női pulóvert viselt, szemüvegét cukorspárgával kötötte a füléhez.

A kisfiú édesapja a homlokát ráncolta. Széles arcán csepp derű sem látszott.

— Honnan ismer maga engem?

— Jaj, hát a Lager Heidenauból — lelkendezett a kis ember. — Kutatom a bajtársak címét, hogy csináljunk egy kis összejövetelt. Nem emlékszik rám? De arra a marha Battovány főtörzsre csak emlékszik?! Egymás mellé kötött ki minket a placcon...

— Aha, valami rémlik. — A kisfiú édesapja sötéten mosolygott. — Na és? Mit akar ezzel mondani? Szervezzünk láger-bankettet? Találkozás minden húsvétkor a Gundelnél! A tablót majd elküldjük Battovány főtörzsnek. Menjen a fenébe!

A keskeny ember zavartan habogott.

— Maga kommunista lett, Novák úr?

— Utálom ezeket a pasasokat — mondta a kisfiú édesapja, amikor a tömeggel együtt továbbsodródtak. — A Lager Heidenauban töltött szép napok... Meg kell őrülni! Ezek tíz év múlva nosztalgikus könnyekkel fognak visszaemlékezni. Battovány főtörzs, a szadista állat, kedélyes, de kissé bogaras szivarrá szelidül, akár Pirovszky tanár úr, a Bulyovszky utcai főreáliból. No, adja át a fiamat Weingruber. Most én cipelem egy kicsit.

Hallgatagon lépkedtek. A szőke kisfiú megszeppenve pislogott. Édesapja nyakába kapaszkodott, picikét cibálgatta a fülét, és azt gondolta: „Sokkal jobban lovagoltat, mint Weingruber bácsi." Csak azt nem értette, mitől olyan haragos apa? Az a bácsi tulajdonképpen nem is bántotta.

— A nővéremet meg az öcsémet füst formájában kieresztették a kéményen — mondta rekedten az édesapja. — Érti, Weingruber? Valahol a légkörben szállingóznak vagy mint korom lerakódtak már valami háztetőre. Én meg túléltem.

Weingruber Lajos nem szólt. Fejjel volt magasabb a kisfiú édesapjánál. A cipője orrát nézte.

— De ha már túléltem, nem felejtek. Mérget vehet rá, Weingruber, hogy harminc év múlva sem fogok felejteni. Ha úgy tetszik, ez az én magánügyem. Semmi kedvem még egyszer ártatlan lenni. Ért engem? Pokolba az ártatlansággal!

„Nagyon mérges — gondolta a szőke kisfiú. — Amikor hazajött, akkor sokat sírt a testvérei miatt." Ő egyikre se tudott visszaemlékezni. Se Gyuri bácsira, se Jolán nénire. De riadtan bemenekült a másik szobába, amikor látta, hogy apa ott ül az ebédlőasztalnál, és arcát kezébe temetve hangtalanul zokog.

— Apu — suttogta. — Legyél vidám.

Igen, köröskörül minden olyan vidám. Harsány és színes. És micsoda pompás tavaszi illat! Még trombitálnak is. Nini, egy egész rezesbanda áll a Köröndön! Fehér csacsi van a nagydob elé fogva. A karmester pedig valóságos portás-tábornok a sok aranysújtással ruháján és nadrágvarrásán a piros csíkkal.

A tér közepén, pompázatosan feldíszített májusfa körül, nagy kört alakítva táncoltak.

— Apa, nézd! Apa, ott a néni! — kiáltott fel a szőke kisfiú, és izgalmában majdnem lepottyant édesapja válláról.

Egyszerre csönd lett.

Valami kimustrált asztalon ott állt a fehér blúzos, fiatal nő, és kipirult arccal szavalni kezdett. Fénylő, mély hangja betöltötte a teret.

„Sohse hull le a vörös csillag..."

„A vörös csillag — gondolta a kisfiú. — Amit az orosz katonák a sapkájukon hordanak." Torkában zakatolt a szíve. Oldalt, a Pálffy szobor előtt hatalmas arckép emelkedett a fejek fölé.

— Látod? — suttogta a kisfiúnak édesapja. — Ady Endre. Ő írta ezt a szép verset.

A szavalónő széttárta a karját ,és a kisfiú úgy érezte, hogy most egyenesen őrá néz.

Vörös csillag, ragyogj és trónolj,
Mióta ember néz az égre,
Vörös csillag volt a reménye!

A zászlók magasra emelkedtek, mindenki bömbölt, éljenzett. A szőke kisfiú is magasra tartotta piros zászlócskáját, és vékony hangon felkiáltott.

— Éljen a vörös csillag! Éljen! Éljen!

A zenekar az Internacionálét játszotta. A tömeg vigyázz-állásba dermedt, a fejekről leröpültek a kalapok. Sokan magasra tartották ökölbe szorított kezüket.

Völker, hört die Signale!
Auf zum letzten Gefecht!

Weingruber Lajos németül énekelte a szöveget. Sváb volt, kizárólag németül énekelt. Auschwitzba azonban azért került, mert Pilisvörösváron se németül, se magyarul nem volt hajlandó elénekelni a Horst Wessel Liedet. Ezzel szemben kifogástalan főnémet akcentusban Dreckenhausernek titulálta a Führert. Csakis kilencvenöt kilójának és igen vastag csontjainak köszönhette, hogy az egész Volksbund-nagygyűlés sikertelenül próbálta agyonverni.

A szőke kisfiú mindenről semmit nem tudott. Az óvóhelyen, ahol édesanyjával meghúzódott, egy nap halálfejes sapkájú katonák állítottak be. Miután Reich Miksa bújkáló könyvügynökkel elszavaltatták Goethe Über allengipfeln kezdetű közismert költeményét, népes családjával egyetemben a hátsóudvaron tarkónlőtték.

Weingruber Lajos észrevette a kisfiú szemében ülő rémületet, és hirtelen elhallgatott. Zavarában lehorgasztotta a fejét, és teljesen céltalanul kotorászni kezdett a zsebeiben.

— Akartam adni neked valamit — dünnyögte. — Matricát... De otthon felejtettem.

— Nem kell! — kiáltotta éles hangon a kisfiú, és könnybelábadt a szeme.

A menet továbbhömpölygött. Egy özönvíz előtti, mérgesen berregő teherautón cigánybanda húzta. A teherautó után két gebe stráfkocsit vontatott. A kocsit meglepő felirat díszítette:

DEMOKRATIKUS SÖR

— Az apátokat! — mondta egy dühös hang. — Nincs is csapolt sör! Mese az egész!

A szőke kisfiú szeme kerekre nyílt, és könnyein át újra mosolyogni kezdett. A következő kocsiról ugyanis pompásan kifestett bohócok integettek. Igazi, hamisítatlan bohócok voltak, színes köntösben, papírsüveggel, vakító rézgombokkal. A főbohóc nagydobot püfölt, és időnként csókot dobott a felvonulók közé. Hatalmas pocakján tábla fityegett:

NEM VAGYOK AZONOS GÖRING HERMANNAL!

„Cirkusz is van már — gondolta lelkesen a kisfiú. — Aput meg kell főzni, hogy vigyen el. A szünetben virslit eszünk tormával, mint régen."

A magasból röpcédulák hullottak. Megvillant rajtuk a sarló és kalapács. A röpcédulákat kamaszok szórták, akik egy rúgyező fa ágán kapaszkodtak.

— Éljen a Kommunist Párt! — rikoltozták fáradhatatlanul.

Valami kopasz úriember, akit erős kölnivíz szag lengett körül, megtorpant, és dühösen megfenyegette őket. Weingruber Lajos megfogta kabátján a gombot, és udvariasan megkérdezte, nem volt-e véletlenül keretlegény Albertirsán?

— Biztos, hogy az volt — legyintett a segédházfelügyelő, és undorral elhajította a kabátgombot. — Hasba kellett volna rúgni. Micsoda bűz!

— Eredeti Chat Noir — állapította meg a kisfiú édesapja. — Szerintem inkább illatszer-spekuláns a pasas. Kár, hogy nem rúgta hasba.

— Luftballonok! — újjongott fel a szőke kisfiú. — Apu, nézd! Igazi luftballonok!

A Hősök terén vonultak már. Száz meg száz léggömb lebegett a tér felett. A kisfiú akármerre forgatta is a fejét, mindenütt pullámzó, integető tömeget látott. A zászlók ismét magasra emelkedtek. A Műcsarnok felől duplafedelű repülőgép bukkant elő, s alacsonyra ereszkedve, tiszteletköröket írt le. Vörös és piros-fehér-zöld zászló lobogott rajta.

Pattogó, vidám zene harsogott. A sorok itt már egészen összekeveredtek. Megszámlálhatatlan felirat, jelszó, tábla mindenfelé. „Köszöntjük a földreformot!" „Arccal a vasút felé!" „Lakat alá a feketézőkkel!" Egy hatalmas vörös drapériára festett feliratot öten vittek:

ÉLJEN AZ ÚJ VILÁG!

A szőke kisfiú átölelte édesapja nyakát, és hirtelen sírni kezdett.

— Ugye, most már mindig, mindig jó lesz, apu? — kérdezte elfuló hangon.

— Hát persze, te csacsi! — nézett fel rá az édesapja. — Nem hallottad, amit a szép néni szavalt? Sose hull le a vörös csillag...

— És ugye, te most már mindig velem maradsz?

— Mindig, persze, hogy mindig. Hiszen mondtam már neked.

— De most is, mondjad.

Weingruber Lajos szeme sarkából figyelte a kisfiút. Az arcát kémlelte, majd félszegen megsímogatta.

Aztán a múzeum mellett az Állatkerthez értek. Erreflé nagy tömeg hullámzott. A füvön sütkérezők hevertek, a Gundel előtt igazi felhőcukrot lehetett kapni, sőt, törökmézet meg mandulát is. Az Állatkert bejáratánál ott állt a demokratikus söröskocsi a felpántlikázott gebékkel, valamint egy teljesen szétlőtt horogkeresztes tank, tornyán zászlókat, szalagokat lobogtató gyerekekkel.

— Az Állatkertben tejet adnak! — ordították kórusban.

A szőke kisfiú egyszercsak ismét a földön találta magát.

— Most szaladjunk — mondta édesapja, és erre mind a hárman futásnak eredtek. „Hátha mi nem is kapunk már" — gondolta ijedten a kisfiú.

A két erős kéz, jobbról Weingruber úré, balról az édesapjáé felkapta, s ő vigan kalimpált, fickándozott a levegőben. „Anyu nem fogja elhinni — kuncogott. — Nem hiszi majd el, hogy tejet ittunk."

Egyszerre ott álltak a hosszú sorban, amit puskás, nemzetiszín karszalagos rendőrök igazgattak. Mindez nagyon izgalmas volt.

Aztán megitták a tejet, méghozzá kiszippantották szalmaszállal, ami Weingruber Lajos szerint originál amerikai volt.

Utána elégedetten nézegették egymást.

— Phü! Ez jó volt — dünnyögte Weingruber Lajos, és hatalmasat sóhajtott.

— Neked is izlett? — kérdezte a szőke kisfiút édesapja. — Ez ám demokratikus tej — és vidáman hunyorgott. — Igazi demokratikus tehéntől...

A kisfiú szipákolt, és titokban megtörölte kissé nedves orrát. A tej jó volt, valahogy homályosan emlékezett, hogy egyszer ivott már ilyet. Valamikor régesrég, még az óvóhely előtt. Az ízére nem emlékezett, de a színére igen.

— Csak az a kár, hogy anyu nem fogja elhinni — gondolta újra. — Miért olyan lusta, hogy nem jött el velünk?"

— Érdekes — mondta Weingruber Lajos, amikor ismét elindultak, és meghatottan pislogott. — Talán kijöttem már a gyakorlatból, Novák úr. De esküszöm, hogy ez a tej nem is volt vizezve. Hát mégis új világ lesz, mondja?

Kürthy Sándor rajza

MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
ELET ÉS IRODALOM

Az Élet és Irodalom látogatóban ILLÉS ENDRÉNÉL

Drámaíró, novellista, kritikus, esszé-író, műfordító és irodalomszervező. Nagy irodalmi korszakok részese és tanúja. Babitsban mesterét és barátját tiszteli. Tőle tanulta a magányt, a „hig egek megvetését", és azt, hogyan kell rangot tartani. Ambrustól tanulta „megvetni a síkos hátú szavakat, irtózni az olcsóságtól, a zavartól, az ürességtől", és hogy „soha nem lehet méltatlan szenvedély az értelemre, a világosságra esküdni". — Az irodalomtörténet némi önkényességgel „esszéista nemzedéknek" minősíti fiatalságának környezetét, akik indulásukkor a legjobb polgári színvonal reprezentánsai. Világnézetük irodalomközpontú. A távoli tökéletességet kergetik. Ostromolják a csaknem lehetetlent. De minden soruk helytállás egyfajta szellemi rendért, a literátorság becsületéért.

Illés Endre humanisa művész és okos író. Fölényesen okos és kényes ízlésű. Igényes és választékos. Pontossága, fegyelme: a rend vágya. Ért a mestersége anyagához és szüntelen kutatja annak törvényeit. Szélesen alapoz és karcsún építkezik. Könnyeden mozog a művészet világában. Tudja az írók titkát, tudja a mondatok titkát.

Keserű Ilona rajza

A hazugság ellen

— Hogyan fogalmazná meg epigrammatikusan saját életművének sugallatát?

— Olyan évtizedekben éltem, amikor elég gyakran és elég sokféle hazugsággal találkoztam. Meg kellett gyűlölnöm a hazugságot. Kissé romantikus az ige? Mondhatom tárgyilagosabban is: émelyedtem, borzolódtam minden hazugságtól. Ellenállásra ingerelt, leleplezésre kényszerített. Persze, amikor hazugságról beszélek, nem üres udvariasságokra vagy ostoba kis gügyögésekre gondolok, de a világ, a valóság, az élet hosszantartó, következetes, elszánt meghamisítására. A hazugság különben ennél is több. Hatalmas folyamrendszer, melybe beletorkollik a gyávaság, óvatosság, kishitűség, felelőtlenség. Még az erőszak is. Mert minden embertelenség, emberhez méltatlan kegyetlenség erőnek és rendnek hazudja magát — pedig csak őrültség. Már fiatalon ez az indulat, ez a mondanivaló hajtott, és ha antológiákban ma elémkerül egy-egy régi novellám, legutóbb például *A parancs*, a *Paradicsomlé*, vagy valaki egy-egy régi drámámat említi, a *Történtőket* vagy a *Hazugok*at, azt hiszem, néha talán sikerült is valamit elmondanom mindabból, ami fojtogatott.

— Engem mindig a forrásvidék érdekelt. A hazugság forrásvidéke. Hogyan, mivel, milyen álarcok mögött jelentkezik. Mert a nagy történelmi tablókban a hazugság már meztelen. De én jóval előbb szerettem volna ezt az álarcot letépni, amikor látszólag még csak néhány ember ügyéről van szó. Ez az utóbbi mondat különben Sarkadi Imréé, ő mondta el a Történtőkről. Mint a Madách Színház dramaturgja többször is felszólított, gyomláljuk ki a fiatalkori ügyetlenségeket s kerüljön ismét a közönség elé. De nehéz a múltba visszamenni, amikor az új témák fogvatartanak.

— Többször írt az író és a „nyersanyag" viszonyáról. Hogyan vonatkoztatja ezt önmagára? Honnan veszi írásai „nyersanyagát"?

— Telhetetlen vagyok, ha emberekre figyelhetek — ha titkon lejegyezhetem őket magamnak. Kell is ez a telhetetlenség. Mert amikor valakit meg akarok írni, akár novellában, akár drámában, vagy a portréját szeretném felvázolni egy-egy gyors rajzban: ötször-tízszer többet kell tudnom róla, mint amennyit megírok. Csak ez az ötszörös-tízszeres fedezet nyugtat meg, hogy talán megtalálom a nyersanyagban a fontosat, igazán jellemzőt és árulót.

— Nem tudom: érdekli-e az olvasót, a kritikust — én egyszerre legalább tíz-húsz novellán, négy-öt színdarabon dolgozom. Már megvan egy-egy jellem, egy-egy történet váza, és hónapokig, néha évekig gyűjtöm a további anyagot. A novelláim, a drámáim egy-egy dossziéban érlelődnek. És ezek az irattartók egyre dagadnak: megszaporodnak egy-egy elesett dialógussal, fordulattal, történés-töredékkel, összefüggések felismerésével, egy-egy új hírrel vagy régi emlékkel, míg végül az egész anyag összeolvad. Kilugozódik belőle a felesleges és új kristályalakzatot választ, ami a megszülető írás teste és lelke lesz. De hányszor megtörténik, hogy összeolvadás és átkristályosodás helyett a gyűjtött anyag kihűl. A múló idő vagy én magam átlépek jegyzeteimen, s az értéktelenné vált halmot félretolom, eldobom.

— Talán ide tartozik az a hitem, hogy minden írásnak érdekesnek kell lenni. Ezt a gyanús szót és fogalmat egyszer már át kellene világítani, érdemes lenne végre komolyan elemezni. Érdekes? A felületes gondolkodás a könnyűt, az olcsót, a hazug fordulatosságot rokonítja az „érdekes"-sel. Pedig... Nem akarok mai írókba és példákba bonyolódni, inkább a múltba hátrálok magyarázó hasonlatért. Tehát: Tacitus vagy Suetonius mindig izgalmasan érdekes, noha nehéz, tömött, sokszor darabos olvasmány. És Livius mindig érdektelen és unalmas, pedig kellemes, könnyen rágható és még könnyebben emészthető eledel.

— Írásaival kapcsolatban gyakran emlegetnek bizonyos közhelyeket: visszafojtottság, elegancia, hűvösség. Mi erről a véleménye?

— Magam is megírtam, kritikusaim még többször elmondták rólam: orvos akartam lenni. Szenvedélyesen érdekelt egészségesen és sérülten az emberi test, és csak azért hiányzik az utolsó szigorlatom, mert nem a gyakorlat, a gyógyítás szépsége vonzott, hanem a diagnózis. Az izgalmas erőfeszítés, hogy egy felborult rendben tájékozódni tudjunk, s megkeressük egy új rendezés lehetőségét. Mint író: diagnozisok megírására vállalkoztam.

— Elegancia? Nem ismernek, akik ezt mondják rólam. Egészen másról van szó... Az emberi testtel a medikus úgy ismerkedik, hogy kezébe nyomnak egy csontvázat: tanulja meg a csonttant. Utána következik az izomtan. Majd az erek, az idegek, a különböző szervek. Felejthetetlen módszer. Mielőtt belekezdenék egy novellába, vagy felvázolnék egy drámát: legelőször a csontvázát kell látnom magam előtt. De még egy-egy mondattal is így vagyok. Már az első szóval éreznem kell a szerkezetét, ismernem kell az izületeit. Csak ezután, a csontokra „rakom fel" a húst, ágyazom be a testbe az ereket és az idegeket. Talán ezért sikerül elérnem, hogy a mondataim, az írásaim nem hájasodnak el. Vagy legalább is — remélem — ritkán...

— Irtózom a „szép"-nek nevezett mondatoktól, általában minden könnyű, hazug szépségtől. A „szép" mondatok rengenek a hájtól, azaz a beléjük tömött jelzőktől, hasonlatoktól, képektől, zenei hangzatoktól. Mindezt elvetve én a legpuritánabb stílust szeretem. A legegyszerűbb eszközökkel keresem a valóság, a jelenségek, az emberek megközelítésének módját. A jelzőim, a hasonlataim „műszerek": csak arra valók, hogy mélyebbre vágjak velük.

— Visszafojtottság? Hűvösség? Hadd valljam be: kalapáló szívvel szoktam írni. Felzaklatva, felizgatva, olyan gyorsan, hogy másnap alig tudom elolvasni a félig leírt szavakat. Írás közben minduntalan fel kell állnom, járkálni kell a szobában — hadd múljék a szívdobogás. És ha mindez mégis hűvösség? Hát legyen az.

Tegnapi kritikus — mai kritika

— Kritikusként indult — és ma már alig ír kritikát. Miért?

— Kritikusként indultam volna? Nem, nem. Mindig a dráma érdekelt legjobban. De előgyakorlatként legalább kétszáz novellát írtam, módszertani tévedésből. Volt idő, amikor Mikes Lajos, a „rejtélyes doktor" (akinek portéját én is meg akarom írni, mert minden szerkesztő közül, akit ismertem, őt tartom a legkiválóbbnak) — szóval volt idő, amikor ez a fáradhatatlan felfedező heti két novellára szerződtetett az Est-lapokhoz, s én becsületesen, csupa jószándékkal meg is írtam ezeket a novellákat — s közben titkon türelmesen vártam, mikor születik meg belőlük a dráma. De tévedhetetlenül tudtam: amit csinálok, nem igazán jó. Nem az én hangom. Nem is volna szabad ezt folytatnom.

— Kutatni kezdtem, miért rossz, amit írok? Kötetem is megjelenhetett volna, többször is, de lemondtam róla. A saját írásaimról elgondolt kritikák voltak első bírálataim. Kegyetlen bírálatok voltak, s a novellaírás első kalandja úgy végződött, hogy szakítottam a novellával. Kényszerűségből — és mert nagyon megtanultam magamat bírálni — kritikus lettem. Színházi kritikus. Tíz évig írtam színházi bírálatokat, s eközben valóban sikerült lépésről lépésre megközelítenem a drámát, mint vadásznak a nagyvadat.

— Tulajdonképpen csak első darabjaim után tértem vissza igazán a novellához. Amikor már tudtam, hogy én minden műfajban embereket akarok életrekelteni, legfőként azért, hogy bírálhassam őket. Számomra a kritika testi-lelki szükséglet. Olyan komoly belső kívánság, hogy nem elégedhetik meg a szoros, szigorú műfaji körülhatároltsággal: a szabályos kritikával. Rájöttem, hogy izgalmasabb vállalkozás „szabálytalan" kritikákat írni, novellában, drámában, esszében. Azért izgalmasabb, mert bonyolultabb, összetettebb.

— Közben — még a két világháború között — egy nagy könyvkiadó irodalmi vezetője lettem. Új terület, másfajta gyakorlat kínálkozott: kiválogatni, megtalálni a megjelentetésre érdemes műveket. Az ellenségszerzés gyors művészete ez. A leghálátlanabb feladat. De én nagyon szeretem. Mert izgalmasabb feladat: még a kéziratot bírálni, valóban segíteni az írónak, s nemcsak elsorolni utólag a hibákat.

— Ezek a szavak mintha rosszallást sejtetnének kritikánk állapotáról. Milyennek tartja kritika-irodalmunkat?

— Nagyon szeretem azt a történetkét, amivel Ortega vezeti be Proust-kritikáját. Madridban egy kis púpos könyvmoly látogatta legszorgalmasabban a Szent Izidor könyvtárat. Alacsony emberke volt és mindig kényelmetlenül feszengett olvasás közben. Egy nap odament az olvasótermi könyvtároshoz és egy szótárt kért tőle. „Milyen szótárra van szüksége? Latinra? Franciára? Angolra?" — kérdezte udvariasan a könyvtáros. „Mindegy. Csak rá akarok ülni". Ortega szerint Proustnak csak azért van szüksége a tárgyi világra, hogy elemezze, részletezze, felbontsa. Persze, nincs igaza.

És talán én is igazságtalan vagyok, amikor sokszor azt gondolom: egy-egy kritikusunkat igazában nem is érdekli, hogy milyen könyvről ír, csak az fontos, hogy könyv legyen és ő ráülhessen. Azaz szétszedje, felboncolja, szertevagdossa, nagynagy magasságból.

— Néha rá szeretnék kiáltani ezekre a kritikusokra: „Dehát szeresd is, akit bírálsz, becsüld, amiről írsz. Ne kíméld, mondj el róla mindent, marasztald el, ítélj a legszigorúbban — de ne fölényeskedj, ne gúnyolódj, ne ülj fel olimposzi trónusokra. És merj dicsérni is. Légy nagylelkű. Lásd meg a jót". Sok mai kritikusunkat leginkább az jellemzi, nem mer dicsérni. Rembrandt erős fény-árny módszerét ajánlanám nekik. Ne kíméljék, ami rossz: borítsák árnyékba. De ahol lehet, ne takarékoskodjanak a fénnyel.

Felfedezések és egy tévedés

— Saját kritikusi múltja igazolja ezt az eszményt? Gondolom, voltak „találatai" és bizonyosan mulasztásai és tévedései is?

— Legbüszkébb talán arra a néhány évre vagyok, amikor a Budapesti Hírlap húszoldalas vasárnapi szépirodalmi mellékletét szerkesztettem. Egy sor fiatal költőt jelentettem meg akkor hétről hétre: Radnóti Miklóst, Zelk Zoltánt, Hajnal Annát, Weöres Sándort, Jékely Zoltánt, Devecseri Gábort, Bartalis Jánost, Kiss Jenőt, Dsida Jenőt, Forgács Antalt — fiatalok voltak, ismeretlenek voltak, és a B. H.-ban igazán nem volt könnyű elfogadtatni őket. Mégis ott voltak, megjelentek. És úgy gondolom, azzal, hogy őket választottam, jó kritikai érzékkel választottam.

— De ha már a múltba fordultunk, hadd számoljak be egy látványos tévedésemről is. A Franklin Társulat ugyanezekben a B. H.-években időnként véleményt kért tőlem egy-egy külföldi könyvről. Egyszer egy finn író regényét küldte el. Elolvastam, nem tetszett. Megírtam róla, hogy unalmas, fehérvérű, vontatott, egyszálú és mégis szétfolyó, erőtlen költészete lapos tájköltészet — szóval nem ajánlottam kiadását. A Franklin vissza is küldte a külföldi kiadónak a könyvet. De azután valami történt... Néhány hét múlva összeült a Nobel-bizottság és az írót Nobel-díjjal tüntették ki. A *Silja*ról vélekedtem így, Sillanpää regényéről. A Franklin persze rögtön megjelentette a Silját. Mit tehettem? Könyvespolcom első sorába helyeztem a regényt, hogy állandóan szem előtt legyen — hadd emlékeztessen bukásomra. Eltelt néhány év. Egyszer leemeltem a Silját a polcról, belelapoztam és meghökkentem: a regény megint olvashatatlanul rossz volt. Megint eszembejutottak a régi jelzők: fehérvérű, erőtlen, lapos — és rájöttem: menthetetlenül makacs vagyok, nem tudom megváltoztatni régi bírálatomat. Különben ítéljenek az És olvasói. Most már a hátsó sorokból kell előkotornom a Silját, de még mindig megvan. Egyetlen bekezdését idézem csak — „védelmemre". Silját, az ártatlan, fiatal cselédlányt földre dönti egy nyaraló úriember, a kislány a nevét sem tudja, de szerelmes áhítattal tiszteli. Sillanpää ezt így írja le: „Ezer meg ezer pár oson így félre és nem tudják, hogy mit csinálnak. Mert amikor engedelmeskednek a természet durva parancsának, lelkük mély és tiszta gyermeki félálomba merül. Ugyanazt az élményt éli át azokban a bizonyos pillanatokban a durva és ocsmány szájú béres, aki végül is megnyerte társul az udvarház szolgálóját, mint az előkelő családból származó, tiszta lelkű ifjú, akinek ölelő karjai között virággá fakad egy nemes és ártatlan emberbimbó. Egyik sem gondol arra, hogy a természet mit akar, amikor egymáshoz vezeti őket. Nekik ez csak életet jelent, a gyönyörű fiatal élet legfinomabb illatát, a beteljesülés kezdetének legelső pillanatáig."

— Elvégre a Nobel-díj megesett már Grazia Deleddával is. Nem, én ma sem ajánlanám kiadásra a Silját.

— De kevésbé látványosan is tévedtem. Tévedéseimet azonban inkább a túlsó oldalon kell keresni: olyanokban csalódtam, akikben bíztam.

— A jó művekért, tehát azokért, amik éppen újdonságukkal, szokatlanságukkal, bátorságukkal mindig bizonyos izgalmat keltenek, egy könyvkiadó íróasztala mellett talán többet tehetek, hatásosabban érvelhetek, mint egyébként tehetném. Ezért érdemes ezt csinálni, a jó művekért.

— Gátat építeni rossz írások ellen: nem öröm, csak kötelesség. De igazán jó igazán jelentős művek első olvasójának lenni: megunhatatlan, nagy öröm.

A novella — ma

— Mint antológiaszerkesztőnek és irodalomszervezőnek mi a véleménye novellairodalmunk mai állapotáról?

— Néhány izgalmasan szép, új, mai novellát ismerek. De ennek a nehéz műfajnak csak akkor jósolok jövőt, ha a fiatal novellistáink szakítani tudnak eddigi magnetofon-technikájukkal. Arra gondolok, sokszor olyan fölöslegesen bőbeszédűek, mint egy magnótekercs, melyre egy véletlenül összeverődött társaság ide-oda kanyargó beszélgetése került.

— A *novella*, ez az olasz szó, már a nevével is friss hírt, újat, újdonságot ígér. De van a novellának az olasz szótárban egy másik, ritkábban használt jelentése is: *üres fecsegés*. Vissza kellene térni az első jelentéshez.

— Nem utánozni kellene. Tanulni. Olyan korban élünk, amikor a legnagyobb művészektől lehet szerkesztést és világnézetet tanulni, például Bartóktól és Picassótól. De ezt külön tanulmányban kellene kifejteni.

Erki Edit

Élet és Irodalom
Irodalmi és politikai hetilap
Főszerkesztő:
NEMES GYÖRGY
Szerkesztő:
JOVÁNOVICS MIKLÓS
Szerkesztőség: Bp., V., Alpári Gy. u. 22. Tel.: 111—424. Kiadja: Lapkiadó Vállalat. Lenin körút 9—11. Telefon: 221—285. Felelős kiadó: Sala Sándor. Nyomta: Szikra Lapnyomda. Terjeszti a Magyar Posta. Külföldiek részére a KULTÚRA Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat. Előfizethető a Posta Központi Hírlap Iroda 1. sz. Hírlapboltjában (Budapest V., Bajcsy-Zsilinszky út 76.) és bármely postahivatalnál. Előfizetési díj: 1/4 évre 18.— Ft. Csekkszámlaszám: egyéni: 61 210. közületi: 61 066 vagy átutalás az MNB 8. sz. fiókjánál vezetett egyszámlára).
Megjelenik minden pénteken.
KÉZIRATOKAT NEM ŐRZÜNK MEG, ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA.
INDEX 25.244

KODALY ZOLTÁN
daljátékának
színes filmváltozata
Bemutató: augusztus 19.

1956 ÁPR 17

Vajda Sándor:

A három testőr

Ha ma is olyan fiatal lennék, mint amikor az országra szóló történet megesett, melyet elmondok, most is nagy furfanggal, ceruzaheggyel próbálnám megrajzolni a bajuszkát orrom alatt, s vizes fejjel mennék télidőben, mint tettem csikóként futva vagy harminc esztendeje.

De térjünk rá a történetre, s ha vidámak lesznek, nevetésre fakadnak a tisztelt olvasók, úgy célomat elértem.

*

Hárman lettünk egyszerre segédek. A három elválaszthatatlan barát. Frédi, Franci és jómagam. El is neveztek minket a három testőrnek, Dumas ismert hőseire gondolva. Frédi volt az Athos, nagy étkű legényke, nyakigláb gyerek, a vörös hajú Franci Porthos, és én Aramis.

A történet során már csak ezeken a neveken fogom nevezni a társaságot. Kiérdemelték Dumas engedelme nélkül a lovagi, vitézi neveket, mert csínyek elkövetésében páratlanok voltak, méltók az említett hősökhöz. Csak lovakkal nem rendelkeztek, mert 1935-ben pesti inasok ló nélkül viselték viszontagságos életüket.

Lovat ez időben gyakran és kétfélét láttunk. Rendőrök alatt. A lovasrendőrök végigvágtattak a hosszú Váci úton, Zrínyi-sisakosan, kardosan, tokban pisztollyal. És a macskaköves úton Dreher, a sörgyáros lovait, stráfkocsikat húztak, fel voltak szerszámozva különös bóbitákkal, szalagokkal. Kocogva, trappolva mentek.

Különösen Józsi kocsisra emlékszem. Az említett Dreher Jenő kocsisára. Két lovát a következőképpen nógatta: Hej, Bandita, hej, Józsa, kifürkészhetetlen az élet! És még hozzátette, filozófusan a biztatáshoz: azért nem kell nagyon sietni, atyafiak! Így beszélt Józsi a lovakhoz, Banditához és Józsához. Olykor leállt egy csapszék előtt, de mint jó koma, bezzeg a lovaira is volt gondja, mert ők sem maradtak szárazon. Nézd csak, nézd csak, könnyedén, gráciával lépdeltek a nehéz lovak, repültek, hiszen mámorosak voltak, Józsi mindig csak kicsit kapatos.

Ez volt egyébként az az idő, amikor a sörgyárosok annyira megkedvelték a szenteket, hogy sörüket róluk nevezték el. Volt Szent János-sör, Szent István-sör, a többire már nem emlékszem, az egyetlen, aminek semmi köze nem volt a szentekhez, a parázna nevű Bak-sör volt.

De nagyon elkanyarodtam. Így van ez, ha az ember a képzeletre bízza magát, mégsem haragszom magamra. Már Mikszáth Kálmán is megírta, hogy egy történet csak akkor lehet kerekded, ha nagy kerülővel is, de nekiiramodik írója.

Azt hiszem, említettem már, a három testőr egyszerre lett segéd. És ahogy az ilyenkor szokás, meg kell ünnepelni a segédavatást.

— Szóval, meg kell ünnepelni, dünnyögte bajuszkáját pödörve Athos. — De valami országraszólóan! — fűzte hozzá.

— De hogyan? — csapott az asztalra Porthos. — Ebéddel! Az igaz. Ebéd legyen — volt részünkről a refrén.

Rósejbni. Bécsi szelet. És hegyes, zamatos, sárga paprikák, valamilyen jó józsefvárosi bejzliben. Így álmodoztam. Kirántott hal, pufók, kövér — zártam le álmaimat.

— Azt már nem. Ez nem országraszóló! Mit képzelsz, akármilyen segédek vagyunk mi? — hetvenkedett Athos, fel-alá járva.

— Marhák vagytok, sült marhák, de nem testőrök — avatkozott be fölényesen Tonking, aki egy fejjel magasabb volt mindanynyiunknál. — Csesz, csesz — intette le rendreutasítóan Boldizsár. — Ha olyan nagyra vagy, találj ki jobbat.

— Meg is teszem — döntött Tonking. Boldizsár gúnyolódott — de te nem vagy testőr. — Majd lesz — szóltam közbe, nem tudom miért, nagyon hevesen. — Ő lesz a D'Artagnan. — Ez jó — harsogta rá a kórus. — Ezt le kell önteni. — Nem bánom — szólt Tonking morózusan —, itt egy ötpengős, hozzatok tütüt, de piros legyen. — Tonkingban megbízhattunk. Az tuti. Nem is faggattuk, mire készül. Ő sem állt kötélnek. Hallgatott, mint Lót felesége. Ez csak azt jelentette, országraszóló lesz.

És elérkezett a nap. Az ünnep napja. Segédeké. Persze, vasárnap. Hajunk csakúgy fénylett a rákent brillantintól, fehér keménygallérunkban mozgatni sem tudtuk nyakunkat. De ez volt a divat. Keménygallér, tükörfehér ing, kerek mandzsetták, amiket fel lehetett csatolni. A ruhásszekrényben mindig három pár mandzsettát tartottunk tartaléknak. Olcsó pompa volt. A nyakkendőben spangni, a bogban kígyófejes tű. Kemény kócsögöt már nem mertünk vásárolni, a körúti Dely kalaposnál csak néztük, de ingerülten otthagytuk. A piacon kitatarozott, betétes, gombos cipőt vettünk, és a selyemsapkás őszeres egy nagyherceg mozdulatával ránk sózta a kamásnit. Urak enélkül nem élhetnek — szögezte le olyan pátosszal, mint valamilyen prédikátor. Hát legyen. Ha urak nélküle nem élhetnek meg. Mi még ennél is többek vagyunk, testőrök, ha nem is gascogne-iak voltunk, de angyalföldiek. És még hozzáfűztük: ha lovunk nincs is, de legyen kamásnink, krémdrapp színű, halvány, pici gyöngygombokkal.

D'Artagnanunk vezetett bennünket, választott és kinevezett kapitányunk. És tiszte, dísze kötelezte. Festői barettet viselt. Mint egy Rembrandt. Amilyen képzelete volt, nem is lehetett ezen csodálkozni. És körköpönyeget hordott, romantikusat, hányavetin alakjára omolva, sok redővel, és megvetette a kardot, a pengét, ahogy ő mondotta foghegyről, helyében kesztyűt viselt. Így is illik egy kapitányhoz. Barett, körgallér. Később Krúdynál fedeztem fel az öltözéket, Rezeda Kázmérnál. D'Artagnan mögött poroszkálva, kicsit megilletődve, ijedten, egymásba karolva, testőrléptekkel mentünk mi. Ha nagyon elszontyolodtunk, hátranéztünk és Bébé, a hidegszemű macska tekintetével találkoztunk. Bébé zárta be a menetet. Illetve mögöttünk, jeges tekintetével, ő volt az utóvéd. Szeme megrázóan hideg volt, megrovó. Mintha ez a hideg, gyémántzöld tekintet mondta volna: micsoda mulya testőrök vagytok! Ez elég volt. Ez a lecke. Kihúztuk magunkat, elszántan, lesz, ami lesz. Így koppantak egy ütemre lépteink.

Hová is vezet ez a D'Artagnan? A Szerviták templomából ércfergetegként zúgott a harang. A Kristőf teret is elhagytuk már. De megbámultak bennünket! Elsősorban Bébét. De mi sem panaszkodhattunk. Brillantinmázas hajunknak és az állunkat döfködő keménygallérnak különös, nagy sikere volt. A megjegyzésekből tudtuk.

És ekkor D'Artagnan meglóbálta a karját, mint valamilyen zászlót. Ez már a Türr István utcában volt, az Aranykéz utca sarkán.

És uramisten, most aztán tudtuk, hogy a rejtélyes Tonking mért vásároltatta velünk a sok kenőcsöt arcra, cipőre is, a keménygallért, a gyöngyházgombos kamásnit.

Hová is mehettünk, mi gascogne-iak, felavatott segédek ebédelni, mint olyan helyre, ahol a főispánok és császári kamarások tanyáznak agárarccal, gyémántgombú, krémmellénnyel. A Vadászkürtbe!

Ez volt a varázsló D'Artagnan legszebb ötlete. Hahotába törtünk ki, kacagásba, csakúgy zengett, rivalgott végig az utcán. D'Artagnan leemelte a barettet, a levegőben nagy kacskaringót tett, elegánsan körözve a kezével, és Athos, Porthos, Aramis szembefordult vele, mélyen meghajolt a kapitány előtt, körözve a kezükkel.

D'Artagnan megszólalt: — A jelszó: Testőrök, előre! — A három testőr ekhója rázúgta: a jelszó Testőrök, előre!

Így vonultak a Maglódi úti szappan- és olajgyár újdonsült segédei a főispánok és őrgrófok házába. Mert az egész szála az övék volt, az emeletek is. Mi az ebédlőnek tartottunk. Az üvegajtón bementünk. Előbb valahogy tétováztunk, de D'Artagnan lehúzta jobbjáról a kesztyűt, és imígyen szólt: — Ne álljon meg a menet. — A refrén ráhagyta: ne álljon meg a menet.

*

Mi is volt ez? A rejtélyek egyike, amit Tonking elkövetett. Ha Tonking azt mondta volna, csináljunk valamilyen elképesztő bűvészmutatványt, egyikünk sem riadt volna vissza. Nincs mese. Elszántságunk megtörhetetlen volt. Tonking volt a mesterünk. Ha parancsolta volna, hogy ezer ember jelenlétében betegyük őt egy ládába, szögezzük be, lakatoljuk le, persze megtettük volna. A nagyérdemű közönség győződjön meg, nem csalás, nem ámítás. Látják kérem? A mester bent van a ládában. Győződjenek meg. Most rátesszük a fedelet. Leszögeljük. Segítsenek maguk is. A lakat is becsattan. Stimmt? Jesz. Stimmt. Tehát oké. És most felemeljük a ládát. Mi történik? A fedél felpattan. Kérem, nézzék meg, hölgyeim és uraim. Üres. A mester nincs sehol. Nem is volt. Dehogyis. Erőltessék szemüket. Pápaszemmel szolgálunk. Kígyók ugranak ki. Teljes fény. Minden reflektor ide. A zöld fényben lebeg Tonking.

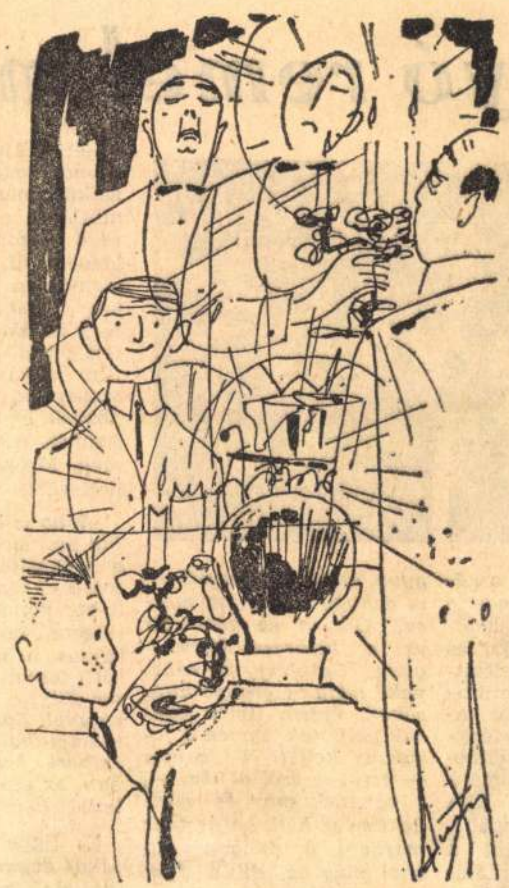

(Kürthy Sándor rajza)

Ilyesféle mágia volt, amikor mit sem törődve semmivel, bevonultunk a Vadászkürtbe. Mi, a bűvészinasok sétálva, az ebédlőnek nevezett hosszú terembe bementünk. Mindenütt fehér faburkolat. Asztalkák. Csillárok apró kristályokból. Bébé rangosan utánunk. És Bébé volt a bölcs, az okos. Az asztalt ő választotta ki. Egyszerűen letelepedett eléje. Tehát helyettünk döntött. Csak le kellett ülni. Leültünk. A menet célhoz ért.

Világos nappal volt, de egy szikár férfi állt elénk, egész fekete ruhában, hátul fecskeszárnyakkal. — Frakk — szólt D'Artagnan tájékozottan. — Különös — jegyezte meg egyikünk érdeklődéssel. És valamilyen, előttünk érthetetlen szaporodás folytán még egy férfi bukkant fel, és még egy, tehát egy harmadik is. — Különös — hümmögtünk. — Elénk tettek egy hosszúkás, Nílus-zöld bőrbe kötött könyvet. — Egy könyv — hörögte Athos kimeredt szemmel. — Egy könyv — így rezignáltan D'Artagnan, aki nem volt humor híján, hiszen ő volt az igazi gascogne-i, a rettenthetetlen. — Lapozzunk — suttogtam teljesen leverten. Megtettük. — A menülap — hallottuk nagyon távolról, kimérten, de feddően. Az egyik fecskeszárny volt a három közül. — Aha — így D'Artagnan. — Aha — dörmögtük rá elég jól nevelten mi hárman. És mit láttunk? Sok idegen név egymás alatt. Porthos rögtön feltalálta magát élelmesen: — Ezeket az idegen szavak szótárából írták ki. — Olyan tájékozottan, művelten hangzott, úgyhogy bizonyos tisztelettel néztünk rá. A fecskeszárny felém hajolt. Körmömmel találomra az egyik névre mutattam. Nagyon hosszú név volt. Valahogy a francia történelemre emlékeztetett. A hosszú névből bölcsen következtettem, hogy kiadós húsmennyiségről lehet szó. Ebből! Koppantottam a körmömmel. De rengeteget. A többi testőrnek is jusson. A főgróf, biztos az lehetett, ezüstceruzát vett elő, figyeltem írás közben és csodálkoztam, hogy amit leírt, az apró, cizellált betűk nem voltak ezüstből. — Consomé Chateaubriand módra — szólt a grófi trió második tagjának, aki mellékalakként mint valamilyen relief egy domborművön, mögötte állt.

És a többi úr?

Athos eltolta a Nílus-zöld bőrbe kötött menülapot és ennyit szólt, a rövidségre helyezve a súlyt, mindenesetre nagyon határozottan, kijelentő módon: — Sniclit kérek, de jó fokhagymásan, a mutter így csinálja, sok szaftal és még több tört krumplival, ez a fatterom kedvence vasárnap, hát a fiáé is! — D'Artagnan széttárta karjait. — Ez az. Ez kell D'Artagnannak és a három testőrnek. — Snicli? — szólt nagyon mereven, nagyon fagyosan a főgróf. — Ajánlanám Marengó-módra — folytatta tagadhatatlanul nagyon előkelően a komornyiknemzedékek enervált, dekadens utóda. — Nem. Angyalföldi módra — felelt Porthos vidáman, nagyon kedvesen. A fecskeszárny összerezzent, mintha tisztességtelen ajánlatot hallott volna. A testőrök kinyújtották lábukat, rágyújtottak. Tonking gondoskodott a szórakozásról. A nőket nézte. — Nézzétek ezeket a gazdag macákat, teleaggatva brillel, bizsuval. Csak egy ilyen brillből fregattot vehetnénk, és azon csak a ma felavatott segédek lennének. A kapitány is az lenne. Perkeltet ennék már kora reggel, perkeltet — így mondta. — És abból a parázna nevű Bak-sörből egymásra stószolt hordók lennének a fregatton.

Ekkor beütött a mennykő! Amit első percben megláttam, az egy asztalka volt. Egy asztalka gurult. Ezt hozták. Mi az, hogy hozták. Gurították. Gyanúm erősödött, az én megnevezhetetlen ételem közeleg, fenyegetően, mint a végzet. Biztos, mint valamilyen csapás. Ez nálam megérzés dolga volt. A guruló asztalka roskadásig tele. Ezüstvedrek szép sorjában, mint a bálványok. A vedrekben valamiféle folyadék, ó, elsimult hullámok. Bíborvörös, bordóvörös, cinóbervörös. Ennyi vöröstől vöröset láttam. Istenem, hogy fokozzam, hányféle vörös színtől is rökönyödtem meg. A vedrek körül kis tálkák, és még kisebb tálkák, és kicsi, még kisebb kanalak. Az egész ünnepélyes varázslat teteje két ódon, zöldes ezüst gyertyatartó, égő gyertyákkal. — A te francia történelmed — szólt Porthos tragikusan, és rábámult az ijesztő tüneményre. De már az ódon gyertyatartók az asztalon voltak és a főgróf kezében megvillant egy merítőkanál, mint valamilyen püspöki pásztorbot.

— Sok rejtély van égen és földön — hebegtem lesújtva, de jó, hogy Shakespeare segítségemre kelt. A költők szeretik egymást, vigasztaltam magam. Sokáig néztem a lobogó gyertyákat. Nem tudva, temetni akarnak, vagy elérkezett szegény fejemnek az ítélet napja. Mai napig sem tudom, hogy a francia történelem milyen gyászos időszakát akarta szimbolizálni ez az istencsapása. És még mindig égtek a gyertyák. Hagytuk a pompát. Hadd égjen. Fizetjük. Proli srácok rendelték. Így határoztunk nagyúriasan.

— Csikaszok — szólt D'Artagnan, kezét csípőjére téve — csikaszok, az én anyám fia ezen csak röhög. — És a csikaszok meg is tették.

Kinek nincs mamája? A Vadászkürtben a csillárok, úgy rémlett, mind leszakadtak. És ami elképesztett, azt Bébé csinálta. Vad rángatózásba kezdett, aztán futkosott előre, aztán futkosott hátra, talpra állt, fejre állt, körbe forgott, hancúrja megdöbbentett. — Ez mi? — fordultam a testőrökhöz. Kórusban feleltek: — Hát nem tudod, mi ez? A tánciskolában tanítja Breitner Aladár tanár úr. A charleston. — Eszembe jutott az Akácfa utcai táncintézet. Bébé volt a kísérőnk, vigyázott erkölcseinkre, régen úgy hívták, a garde dame. Hová nem cipeltük el Bébét! A fal mellett egy széken kuporgott, talán sértődötten, mint egy mellőzött dáma, gyémántként villogó szemét körüljártatta. Amiért mi beléptidíjat fizettünk, azt megtanulta a cudar potyán. Mi csak lestük Breitner tanár urat. Séta jobbra. Könnyen siklani lábujjhegyen. Bébé a mozdulatokat leste táguló üvegszemmel, a macska zseniális ösztönével, megfogalmazhatatlan finomságával, a lejtést, a körözést, a parketten a szövődő regényt, a Rómeók és Júliák között. A tanár úr egy kiválasztott hölggyel bemutatta a táncot. Teljes fényben. Illetve fényváltozásban. És Bébé, a testőrök Bébéje a Vadászkürtben, nyilván a gyertyalángoktól és az ezüstvedrektől megihletve, bemutatta, mit tud. Ekkor egy fecskeszárnyas elzuhant. A második fecskeszárny is ugyanezt tette, lehet, kötelességből a főfő iránt, talán a szolidaritás vezette, ki tudja? A trió harmadikja, aki addig mellékalakként állt mellettünk, mint valamilyen relief egy domborművön, megadta magát sorsának, ő leült.

— Nézzétek — szólt valamelyik testőr —, mi van itt. — Ez Marengó-módra történik.

És leesett az állunk.

Rendhagyó remekmű

Az esztétika, a művészileg szép éppúgy végtelen, mint az élet maga, amelyet szolgál. Időnként hajlamosak vagyunk azt hinni, hogy már rendszerbe foglaltuk összes változatait, lehetőségeit, műfajait — s azután mindig újra születnek rendhagyó szépségek, amelyek nem férnek semelyik kategóriába.

Mihail Rommnak, a szovjet film nagy és bámulatosan megújult öregjének alkotása, *»A hétköznapi fasizmus«,* ilyen rendhagyó kategóriába tartozik. Rokon a dokumentumfilmmel, sőt, egyértelműen és szigorúan az, ami hallatlanul érdekes, eredeti, felfedezésszámba menő képi és filmanyagát illeti — mégsem dokumentumfilm. Ami viszont gondolati és képi átváltásait, szerkesztését, hangulati hatásait, eszmetársításainak magas szintű rendszerét illeti, hasonlóképpen rokon a játékfilmmel is — mégsem játékfilm. Rendhagyó remekmű, amely végső érvénnyel és meghökkentő tökéllyel fogalmaz meg valamit az emberről, az emberiségről — valami retteneteset, ami azonban igaz, bármilyen hihetetlen is, sajnos tény és való. Ugyanakkor, amikor ezt fogalmazza meg, s amikor *»felhívást intéz az emberhez, hogy viselkedjék ember módjára«* (Romm saját meghatározása), amikor felháborodást és aggodalmat ültet el minden jó szándékú nézőjében — reményt is elültet benne, hogy az ember nem válik még egyszer állat alattivá, előbb bábúvá, majd förtelmes szörnyeteggé, amellyel semmiféle közösséget vállalni nem lehet.

Rendhagyó a mű — szükségszerűen értékelésünk is az. A gondolati, a társadalmi és az esztétikai vonatkozások tökéletes együtthatása azt kívánja, hogy ez a gondolatsor is megkísérelje együttes hatásában nyomon követni mindezt.

Ebben az egyszeri, saját dokumentum-előzményeihez alig hasonlító műben a legkevésbé sem uralkodnak az elborzasztás közismert eszközei. Egy cáfolatot nem tűrő dokumentum-halmazatnak az emberi értelemhez és érzésvilághoz közel hozott rendszerével találkozunk itt, amelyet át meg átszó — bármilyen szokatlan és váratlan itt a szó — a legmagasabb rendű humor.

Kérdés persze, hogy a »szép« fogalma, amelyet előljáróban említettünk, s a »humor« közkeletű fogalma csakugyan alkalmas-e ennek a filmnek a meghatározására. No de ismeretes: a szép, csak anyagát túlnyomóan a német, részben az »eredeti« olasz fasizmus sokunk által átélt hétköznapjai és cécós ünnepei szolgáltatják (a még »eredetibb« magyar fasizmus nem hagyott maga után »fénynapjairól« ilyen förtelmesen szenzációs dokumentum-szemetet) — a film azonban sokkal átfogóbb, általánosabb, semmint a történtek dokumentálása, ábrázolása. Maga Romm mondja: *»A téma több mint a fasizmus: elítél mindenfajta bálványimádást, felveti »a tömeg« problémáját és mindannyiunk felelősségét.«*

A mű végre teljes terjedelmében teszi fel a kérdést: végtére mi az, hogy fasizmus. Egyesek csak az olasz szóeredettel vannak tisztában, mások egyszerűen az embertelenséggel azonosítják (persze, végső soron az), anélkül, hogy valaha töprengtek volna rajta: *hogyan és miért jön létre az ember lealacsonyodásának ez a maximuma.* Miként lehetséges, hogy egy olyan magas kultúrájú nép, mint a német, olyan emberséges, barátságos nép, mint az olasz (vagy a magyar) engedelmes, nem gondolkodó, mindent elfogadó, sőt, lelkes támogatójává válik műveletlen, gonosz rablóknak, jött-ment pojácáknak, akiknek normális emberi társadalomban a börtönben a helyük, kiszabadulásuk után pedig a segédsintér az egyetlen elfoglaltság, amely szellemi rangjuknak megfelelne.

A film — kizárólag a maga »hétköznapi« dokumentumanyagára támaszkodva — félelmetesen pontos választ ad a maga felvetette kérdésre. *Nemcsak azt mutatja be, miként történt fokról-fokra az ember, a tömeg lealacsonyítása, a legolcsóbb, a legútszélibb egzisztenciális és »esztétikai« igények kielégítése, a gondolat elfojtása, a tudományok bemocskolása, majd az emberek irtása — hanem azt is: miért ment végbe mindez?!* Azért, *gyon szerény kasszáit — ó, dehogy lett volna marsall Göring és kancellár ez a kisbajszú keretlegény. Csakhogy a pénznek, nagy szorongattatásában, éppen ilyen figurák kellettek. Éppen a fasizmus kellett. És sajnos — erről is szól a film —, a pénznek ma, és mindenkor ez kell, ha úr akar maradni a világon, ott, ahol még az. Ez a film mementója.*

A részletek fenomenálisak. Csakugyan a fasizmus hétköznapjait látjuk, s ez bizonyos tekintetben szörnyűbb, mint maga a végeredmény: az emberirtás. Körzőbe fogják egy »homo sapiens« (bölcs ember) fejét, hogy koponyaméretén bebizonyítsák fajtisztaságát, felsőbbrendűségét — és ezt tudományos előadásnak hívják. És a »nem fajtiszta« Puskin feje, és Tolsztojé, és Marxé — kérdi a film —, s a néző nem tudja hirtelenében, sírjon-e vagy nevessen. Látjuk a műgondot, amint fajtiszta borjak bőrére fajtiszta »művészek« kézzel rajzolják fel a »Mein Kampf« üres, gondolattalan szövegét — Beethoven népének »fajtiszta« fiai, akik ugyanaznap este máglyára vetik Heinét és Thomas Mannt. Aztán az elkészült gigantikus »Mein Kampf« könyvet mauzóleumba helyezik, hogy ott legyen örökkétig, mint az ezredévre tervezett Harmadik Birodalom új tízparancsolata — vagy mi.

Micsoda rettenetes őrület, micsoda jóvátehetetlen tévedések sorozata, micsoda lelkes és véres haláltánc — ötvenmillió halottal.

A huszadik század kimagasló szobrát, Rodin »Gondolkodó«-ját látjuk — és a fasiszta eskü szövegét halljuk, amelynek a *»gondolkodás és feltétel nélküli engedelmesség«* az alfája és az omegája. A néző viszont gondolkodni kényszerül, látván a szenvtelen gyermekgyilkos német katonát, aki még büszkén le is filmezteti tettét. *»Vadállat* — a film szavával élve —, *aki embernek, s hozzá még hősnek hiszi magát.«* Fasizmus. Hétköznapi fasizmus. Merre tartasz, emberiség?!

»Who is afraid from the big bad wolf (Nem félünk a farkastól) — nyekereg mind ez alatt visszatérően a kor gondtalan amerikai slágere, (az angolszászok sajnos nem is féltek — sőt!) felváltva a Tannhäuser dölyfös Vénusz-muzsikájával. *Egy nagy művész ítéletét halljuk és látjuk, emberi megfogalmazásban, az embertelenség felett.*

És figyelmeztetését: *a rákos daganatot kivágtuk, áttételek maradtak. A fasizmus nem Hitlert és nem a »Ducé«-t jelenti, hanem az elembertelenedés és az elembertelenítés gonosz, brutalitásra, műveletlenségre, nacionalizmusra, háborúra épített módszerét.* S ez ma is jelen van a világon. Nagyon kívánjuk, hogy igaza legyen Mihail Rommnak, és filmje hatásában növekedjék az idő múlásával. *Ez a mű alkalmas arra, hogy sokáig szolgálja az emberiséget.* Sajnos ellenben, hogy a világ egy részén, ahol talán a leginkább volna fontos ma — a Német Szövetségi Köztársaságban és a fasisztaízű vietnami kalandra koncentráló Egyesült Államokban —, egyelőre kevesen látják majd. Annál fontosabb, hogy a világnak azon a részén — nálunk —, ahol fenntartás és kendőzés nélkül lehet felmutatni a mindenkori fasizmus lényegét, minél több szem elé kerüljön az az egyszerű és hatalmas igazság, amelyet ez a film reprezentál. Mert a fasizmus mibenlétével még nálunk sincs mindenki tisztában, sem az idősebb átélők, sem a fiatalok közül, akik előtt kicsit történelmi ködbe vész, akár a mohácsi vész. Pedig sajnos napjaink problémája, a világnak több pontján.

Igazat és remekművet lát, aki megnézi ezt a nagyszerű alkotást.

Rajk András

Szántó Piroska gr

Lepkeszárnyak

A szép grafikák kedvelői jól ismerik Szántó Piroska munkáit. A Csók Galériában néhány éve rendezett gyűjteményes kiállításán újabb műveivel is találkozhattunk. A Dürer-terem néhány gondosan válogatott és szépen elrendezett grafikai lapja ezek után ismerős, de mégis az újdonság erejével hat. Ismerős, mert bármilyen tárgyat vagy formai megoldást választ is, mindig a maga sajátos, képzeletgazdag, közvetlen és nőiesen érzékeny hangján szól. Új, mert sohasem bocsátkozik önismétlésbe, még ha témái nagyjából azonosak maradtak is: többnyire tájak és kerti virágok.

A korábbiakra egyetlen kiállított képe, a jellegzetesen szentendrei sírkövek, házak, díszítmények motívumaiból összeállított angyalos kompozíció utal. Az újabbak csak egy-egy motívumot választanak ki, a helyi jelleget már csak nagyon áttételesen, nagyobb költői szabadsággal éreztetik, és ezáltal képileg szervesebb egységet alkotnak. A művek többségén főleg színeinek ragyogása ragadja meg az embert — nem lehet véletlen, hogy témául többször is a napot választja —, szürkés képeinek pedig lebegő könnyedsége lep meg. Míg régebben megelevenedett virágokat láthattunk Szántó Piroska festményein, most maguk a képek olyanok, mintha virágok lennének. Grafikai lapjain most már nem a valóságos természet visszfénye, hanem egy sajátos, új természet képe elevenedik meg.

(havas)

EÖTVÖS KÁROLY

halálának félszázados fordulójára

A századforduló Magyarországán neve országszerte ismert. Barátai, akikkel az Abbázia Kávéház márványlapos asztala körül tanyázott, »vajda« néven emlegették. A politikust, a kiváló jogászt, a jeles írót tisztelet övezte, bárhol fordult is meg.

A reformkor után született, a szabadságharcról közvetlen benyomásai nem voltak. A családi hagyományok szították benne a 48-as eszményeket. A korabeli középnemesség egyik legkiemelkedőbb képviselője, mély hazafiság, liberális gondolkodás jellemezte egész életében.

Ennek az életnek egyik legjelentősebb dátuma 1864. Ekkor keveredik bizonyos fokig az Almássy Pál-féle összeesküvésbe. Almássy, a 48-as országgyűlés hajdani alelnöke, az osztrákok ellen szervezkedett. Néhány kiáltványt Eötvös maga is kiragasztott és részt vett egy titkos összejövetelen. Családi kapcsolata révén sikerült megúsznia szerencsésen az ügyet.

A másik kiemelkedő esemény a tiszaeszlári perben betöltött szerepe. A hírhedt vérvád-perben ő volt az igazságtalanul vád alá helyezett zsidók védője. Jogi pályájának csúcspontjára ért, amikor minden tehetségét latba vetve, fényes elméjével, kiváló szónoki képességével diadalmaskodott a megyei urak sötét erői fölött. Humanista felfogása mellett töretlenül kitartott. Hiába érte anynyi méltatlan szemrehányás, keresztezte gáncs. A tárgyalás ideje alatt még élete is veszélyben forgott. A magyar Dreyffusügy méltó szószólóra talált személyében.

Nemes tettéért darab időre népszerűsége megcsappanásával fizetett. A következő választáson még csak nem is jelölték. Tudta, mit vállalt. Amikor le akarták beszélni a védői tisztség vállalásáról, így válaszolt: »Ez beszennyezése lenne az 1848-as lobogónak.«

Tettei valóban arról tanúskodtak, hogy Eötvös a 48-as eszméket igazán komolyan vette. Annál tiszteletreméltóbb ez, mivel olyan korban élt, amikor a középnemesség egyremásra alkudott meg, s meghunyászkodva adta fel rebellis nézeteit.

Pályáját mint kormánypárti politikus kezdte. Deák Ferenc személyisége hatott rá lenyűgözően. Deák mint a Veszprém című hetilap kitűnő tollforgatójára figyel fel rá legelsőbben. Később visszahúzódik, majd a függetlenségi pártban tűnik fel alakja. Irányi Dániel halála után ő lesz a párt elnöke. Nőttön nő körülötte a tisztelet, van idő, amikor egyszerre húsz kerület is jelöli képviselőjének.

Az írás egész életében foglalkoztatja, azonban közel jár a hatvanadik évéhez, amikor addigi közéleti sikereit írói sikerekkel koronázza meg. Az Egyetértés hasábjain tűnik fel sorozatban Gróf Károlyi Gábor följegyzései. Csak később derül ki, hogy ennek a visszaemlékező írásnak a szerzője: Eötvös Károly. Ezt követi másik jelentős műve: Utazás a Balaton körül.

Összegyűjtött művei hu-

SZOT-díjasok műhelyében

Szerepek előtt — szerepek után

Egykor úgy írták volna: körúti palota; most: egy volt foghíjas padi és filmalakításait, mindebből soha semmi sem látszott. *ni, féltem belépni a kapun. A fe-lelősség egyszeriben mázsás súly-*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
NÉPSZAVA

1021

Kocsis János:

Közönséges fűrészlap

Meghozta Ferenc a havat — sírós szél terel-geti a Gellért téren.

Kiss Gyuri oldalvást baktató druszájára néz, majd feltűrt gallérja mögül mondja: — Gyere tujával, mert a hídon befagy a s e n e k e m is. A Nyugatinál csak-csak találunk valami nyitott üzletet.

A másik Gyuri: Ónozó, fintorog, vállával ránt a sportszatyor szíján s a járdasziget felé tart. — Én se bánom — mondja azután.

A hegy túloldaláról gyalogoltak le; így járnak az iskolába és vissza, a diákotthonba is, mindig gyalog!... pedig már harmadik hónapja szokják a budapesti utca látványát. Természetesen többe van a cipőtalpalás, mint a villamosbérlet, ám nincs baj, mert a képzőművészetis gimnazista megspórolja a különbözetet a... borbélyon. Ez is csak látszólag viselt áldozat, mert a művészbozont fontos külső jegy a rajzoló-festő tizenöt éveseknél. Gyalogolnak hát napról napra, s retinájukra vetül reggeleniként a Szabadság-híd kofatermészetű sirály-raja éppúgy, mint késő délután, a rakparton andalgó vagy céltudatosan igyekvő műegyetemista lányok áll-, mell- és lábvonala, a vásárcsarnoki ecset- és kefeárus világtalan tekintete, vagy a békaorrú autómonstrum sárhányójának az íve... A látottakból sokat papírra fogtak már, szekrényeikben gyarapodnak a rajzlap-garmadák.

— Negyvenkilences jön — mondja Kiss Gyuri. Felnéz a villanyórára: negyed hat elmúlt. Hét órakor indul a vonatuk. — Te, mibe kerülhet az a nyavalya?

— Micsoda?

— Az a fűrészlap.

— Nem tudom — mondja Ónozó.

A hátulsó villamoskocsi peronjára kapaszkodnak fel, egymásra rakják a sportszatyraikat és rajztábláikat, a meg-meglazuló halmazt Kiss Gyuri a lábával szorítja a falhoz. Ónozó tűnődve les ki a bepárásodott ablakon. »Csak legyen nyitva bolt« — gondolja. Három hete, odahaza, vakrámát akart összeállítani, s mikor a fűrészt kereste... még ú g y volt, elszakadva találta...

*

Ónozó András dühösen figyelte a borulást, a szemhatáron ezüstös-kékesszürke sávok feszültek. Ott már esett. A szél kocsizörgést, elfulladt kiáltásokat hordott, bele-belemart a dűlőutak meleg porába.

Ónozó, bár a befejezetlen munka tüzelte, lerázta villájáról a lenkévét, majd sietősen földobálta holmijukat a kocsiderékba.

— Nem fordulunk többet? — kérdezte a fia.

Ónozó András nem válaszolt. A lőcsfejről lecsavarta a hajtószárat, megrántotta, a lovak riadtan hátratoporogtak.

Gyuri apja mellé ült.

A Messzi-tag, neve is jelezte, távol esett a falutól, s mire csendes kocogással, kifordított, összeázott kabátban hazaértek, a záporfelhők hézagain a nap is áttört, rávetődött a kémélzolta: a gyerek, ha dolgozik, hasznot hajt s ezért ételben, ruházatban, szóban jót érdemel... Ha dolgozik! De szerinte fia a munkátlan életre ácsingózik: rajzoló, festő szeretne lenni. És nemcsak szeretne — akar is!

Gyuri szótlanul szedte le a kocsiderékból a vizeskannát, a vasvillákat, lerakta lába mellé, majd megkérdezte: — Mikor jön haza?

Apja rákiáltott: — Pucolj már, te!... More!! Nye-e! — S amit ritkán tett meg: ostorával hasa alá csapott a lónak.

Gyuri kisvártatva elindult.

Mire házukig ért, elfakult a zápor utáni fény; hirtelen sötétedett, jóllehet még nem volt estidő. Újra borult.

Anyja nem volt még otthon; az asszonyok és lányok a téesz-irodánál, a Kovács kastély tornácán válogatták a krumplit.

Helyükre dobálta a szerszámokat, majd az utcai szobába sietett. Ezt télen is csak azért lakták, mert fűteni kellett, azelőtt a kemencét, öt éve a terebélyes cserépkályhát, hogy a nádrácson megszáradjon a dughagyma.

Körülnézett.

Innen a hosszú paraszthéz hátsó frontjára, a konyha melletti lakóhelyiségbe ment — de nem talált előkészületet. Pedig hajnalban, a lenhordásra indultak, anyja félszavakkal tudatta vele, hogy bármikor érnek haza: összecsomagolva találja holmiját.

Gyuri fáradtan a küszöbre ereszkedett, karjával átfonta térdét. »Elmegyek — gondolta —, akkor is elmegyek!...« »Sehová se!« — felelt a szobahomályból apja. »Sehová se!« Mert tavasz óta mondja ezt; akkor jött először szóba, s minden magyarázat nélkül ellenezte további tanulását. Csak az osztályfőnöknek, aki sűrűn eljárt, toldotta még meg egyik alkalommal: — Elvégzi a nyolcadikat, és marad idehaza magnak, parasztnak... Rajzol?... Annál inkább! Mire viszi azzal? — Aztán júliusban értesítették, hogy fiát a vásárhelyi vizsgája eredményeként felvették a képzőművészeti gimnáziumba. A levelet felesége mentette ki a kezéből... S tegnapelőtt a diákotthonból írták: ezt meg ezt hozzon magával, és harmincegyedikén 16 óráig jelentkezzen.

— Sehová se mégy! — kiabált Ónozó András. — Értetted?!... De te — fenyegette feleségét —, te vagy az oka, te lovaltad föl!...

Akkor beküldték aludni. A sötét szobában vacogva figyelt; a fáradtság, undor és félelem nyomta el. Mikor felriadt, a konyhából még beszédet hallott. Félálomban is felismerte öreg Majoros, a szomszédjuk hangját: — Valami más-évbe',... nyáron vót, baglyába csomóztuk a herét. Gyütt csak a gonosz portéka, nyitotta a kiskaput... Mondok: kitakarodj! Elríja magát... I-hídesapám... Mondok, hol is a balta, hadd vágjam beléd... Rítt, oszt szaladt. Há' mész?! Né, menj el édeslányom, majd a baltát megkeresem... Elpucolt, neki a Jángornak...

— Hogy nem átallja még mondani is? Vén nábókos!... hisz' maga marta el a háztól. De az én fiam nem jut ilyen sorra...

Apja közbeszólt: — Hallgass!...

Kiáltás verte föl, s hogy rúgják a kerítést.

— Ónozóék!... Szomszéd! — Hallotta ismét.

Gyuri felugrott a küszöbről. Szaladt nyitot-

(Kürthy Sándor rajza)

fél kézzel meg forgatta a nagy kereket, felsőteste ütemesen ringott.

Aztán felét kaskába szedte, darával szórta meg, majd a tehén elé öntötte.

Másodjára fordult, mikor apja az istállóajtóban beérte. — Hagyd ide, te — mondta, s kivette kezéből a terhet.

»Megcsinálom a fafogantyúját a szecskavágónak... ha már úgyis előbb vagyok idehaza« — ötlött fel benne. Fellépett a kispadlásra. Valamelyik nap, amikor ott járt, vastag bodzaágat látott az ollótalpon. Most könnyen ráakadt, kedvtelve nézegette az arasznyi, görcsmentes, sárgára ért ágat. Csak hosszában kell elvágni, kitólni a puha belét, közéilleszteni a vasnyelet, rádrótozni és kész van!

Ráérő, de erős mozdulattal hajította az istállóajtó mögé a fadarabot, mikor látta, hogy apja bemegy a házba. A zajra visszafordult: — Mi nem tetszik? Mit dobálózunk?

— Csak meg akartam csinálni — felelte. S a szecskavágóra mutatott. — De, nem csinálom!

Ónozó mereven nézte a fiát. Fölemelte, de nyomban lehanyatlott a karja. — Ne is. — mondta csendesen. — De hát kértelek rá?

— Nem.

— Na azért... — Ezt is indulat nélkül mondta. Aztán bement a házba.

Gyuri a falnak támaszkodott. Két denevér suhant át az eresz előtt, kútlánc csikorgott valahol, a sárga bodzaágdarab tompán fénylett a vörös kövön.

— Mi az, észretértél? Jobb dolgozni?

Apja hangjától meghökkent. — Nem... csak... hát... — Kereste a szavakat.

— Tu-údom — mondta Ónozó András. S ment tovább.

Gyuri leült az ölfarakás tövébe. Óvatosan maga elé rakta a fűrészt, fát, majd fejét fölvetve hátát a hasábokhoz szorította. Percekig ült így, csak szeme mozdult az égen.

Aztán kiszámított mozdulattal a fűrészlapra tette a lábát.

*

A hóembert formázó Kiss Gyuri ellép a kirakattól.

— Kaptál? — kérdi.

Ónozó Gyuri némán bólint, s visszaveszi barátjától a sportszatyrot meg a rajztáblát.

— Mutasd! — Amaz belecsíp a csomagolópapírba és lehasít róla egy sávot. — Hiszen ez egy közönséges fűrészlap!

— Az. Milyet gondoltál?

— Tudom is én. De hát ilyet nem lehet nálatok, odahaza kapni?

— Lehetni, lehet, de én most, ma akartam venni — mondja Ónozó Gyuri. Mélyet lélegzik. Tudja, hogy ez nem igaz, legalább is nem így igaz, de nem kívánja, és nincs is rá idő, hogy körülményesen elmagyarázza: — Figyelj, már három hete, még odahaza megfogadtam, hogy fűrészlapot veszek... Azt kérded, miért?... Nézd, apám nem szólt, jóllehet sejtette, hogy én törtem el, mert nálam volt utoljára, mikor a szecskavágó fogantyúját akartam megcsinálni... Hogy' tört el?... Rá-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
NÉPSZAVA

Vasárnapi mozaik

GERGELY MIKLÓS:

A NAP REVÜJE

VASÁRNAP, JÚNIUS 12.

A Nap kel 3 óra 46 perckor, nyugszik 19 óra 41 perckor.

A METEOROLÓGIAI INTÉZET JELENTI:

Várható időjárás vasárnap estig: nappali felhőképződés, legfeljebb néhány helyen délutáni záporral, zivatarral. Mérsékelt, időnként megélénkülő északkeleti szél. Várható legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet 13—17 fok között, északkeleten 10 fok közelében, legmagasabb nappali hőmérséklet vasárnap 23—27 fok között. — A Duna Budapestnél: 394 cm.

Szeretettel köszöntjük névnapjukon JÁNOS nevű kedves olvasóinkat.

A nap kérdése:

— Mit szólt volna egy pedáns pesti háziasszony, ha a pécsi 180 millió éves óriás sárkánygyík-lábnyomokat az ő parkettjén találják nagytakarítás után?

Jó reggelt!

Olvasom a Népszavában, hogy Tokióban 160 méter távolságról látható világító esernyőt hoztak forgalomba, amely biztonságosabbá teszi a közlekedést. Eszerint, ha Tokióban esik, akkor a közlekedés biztonsága emelkedik, ha pedig nem esik, akkor esik, de még ez sem bizonyos, mert ha valaki gyönyörű napfényes időben megy esernyő alatt, az még feltűnőbb, tehát még jobban kikerülik az autósok, már csak azért is, mert azt hiszik róla, hogy bolond és miután »egy bolondnak mindent meg kell engedni«, az illető még talán a zebrán is megkapja az őt megillető elsőbbséget.

Mi lenne, ha Budapesten is megjelennének a világító esernyők? A Halászbástyán

— **A magyar ipari varrógépek leningrádi kiállítása** alkalmából az Izvesztyija elismeréssel ír a magyar szemfelszedő gépekről, valamint az elektromechanikai vasalóprésről, amelyből a szovjet külkereskedelem a tavalyihoz viszonyítva hússzorosára növelte megrendelését.

— **A hagyományos év végi »sárgulási« ünnepséget** a karcagi felsőfokú technikumban szombaton tartották meg. A végzősök mint növénytermelési szaktechnikusok kezdik meg munkájukat az Alföld és a Tiszántúl tsz-eiben, állami gazdaságaiban.

— **FENNÁLLÁSÁNAK 20. ÉVFORDULÓJÁT** ünnepli június 18-án Baktalórántházán Szabolcs-Szatmár megye első tbc-gyógyintézete. A felszabadulás előtt tbc-s betegek részére egyetlen ágy sem volt a megyében, pedig országosan itt szedte legtöbb áldozatát a tuberkulózis.

— **A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár** Vadász utcai 1. számú fiókja szombaton ismét megnyílt. Az egész könyvtárat korszerű, szabadpolcos rendszerűvé alakították, s 30 000 kötetből válogathatnak a látogatók.

— **AZ IMPORTANYAG TAKARÉKOSSÁG FOKOZÁSÁRA**, új exportlehetőségek feltárására a vegyiparban a Nehézipari Minisztérium a Vegyipari Szakszervezettel és a Kommunista Ifjúsági Szövetséggel karöltve pályázatot hirdetett. A pályázók egyénenként vagy brigádonként terjeszthetik elő exportfokozó, importanyag megtakarító javaslataikat december 1-ig. A legjobb pályamunkákat összesen 50 000 forinttal és

■ **KEDVEZMÉNYES UTAZÁSI IGAZOLVÁNY A SÜKETNÉMÁKNAK**

Az Egészségügyi Minisztérium rendelete értelmében kedvezményes helyi utazásra jogosító igazolványt válthatnak a süketnémák és a súlyos hallásfogyatékosok. A kedvezményes utazási igazolványt az arra jogosultak a Süketek és Nagyothallók Országos Szövetsége (VI., Benczur u. 21) útján igényelhetik június 13—25 között. Kedvezményes bérletre jogosult az, aki a süketnémák tanintézetének iskolai bizonyítványával rendelkezik, vagy aki a lakóhelye szerint illetékes hallásgondozó állomás, kórház, klinika által kiállított bizonyítvánnyal igazolja, hogy nincsen a normál hangos beszéd birtokában, és ennek oka a hallás teljes hiánya vagy súlyos sérülése. Az igazolványokat a szövetségnél hétfőn, szerdán és csütörtökön 9—18 óra között, kedden és pénteken 16 óráig, szombaton pedig 12 óráig igényelhetik. Vidéken az igazolást a lakhely szerint illetékes tanács vb szociálpolitikai osztálya adja ki.

— **Nyárádi I. Erasmus,** a kiváló biológus, a Román Szocialista Köztársaság Akadémiájának elnökségi tagja 85 éves korában Budapesten elhunyt.

— **A PEDAGÓGUSOK** nyári továbbképző tanfolyamaira az idén a Szovjetunióból, az NDK-ból, Csehszlovákiából, Angliából és Franciaországból érkeznek hozzánk néhány hétre külföldi egyetemi és főiskolai tanárok, hogy az idegen nyelvszakos pedagógusok nyári kurzusait vezessék. A jugoszláviai magyar, illetve a hazai délszláv és horvát nyelvű iskolák pedagógusai Jugoszláviában, illetve Magyarországon vesznek részt nyári továbbképző tanfolyamokon.

■ **Békainvázió**

Fejér megyében

Az elmúlt napok esőzése után valóságos békainvázió árasztotta el Fejér megyét. A kis békák tízezrei nyüzsögnek a réteken, kertekben, szántóföldeken és az utcákon. Sok bosszúságot okoznak a háziasszonyoknak, mert bemerészkednek a konyhákba is. Reggelente egész sereg kis békát seprűznek ki az ud-

■ **SZÁZ RENDEZVÉNY A SZEGEDI ÜNNEPI HETEKEN**

A szegedi ünnepi hetekre a városba látogatók a Dóm téri produkciókon kívül csaknem száz más művészeti és sportrendezvényen szórakozhatnak. Szeretnék Szegeden hagyományossá és nemzetközivé tenni a népi táncegyüttesek idén első alkalommal megrendezendő fesztiválját. Sok érdeklődőt várnak az ipari vásárra, amelyre az idén hetvennél több üzem nevezett be termékeivel. Országos képzőművészeti kiállítás, nemzetközi és országos sportversenyek és sok más rendezvény várja a vendégeket. A Dóm téri előadások iránt az érdeklődés fokozódik. Kivált a Grúz Állami Opera balettegyüttesének bemutatkozását előzi meg nagy várakozás.

■ **Magyar íróküldöttség New Yorkban**

A szombatra virradó éjjel megérkezett New Yorkba a Magyar Pen Club küldöttsége, amely részt vesz a 34. Pen-kongresszuson. A delegáció tagjai Illyés Gyula Kossuth-díjas, Boldizsár Iván — a Magyar Pen Club alelnökei —, Weöres Sándor és Károlyi Amy költők. Fogadásukra a repülőtéren megjelent Radványi János követ, washingtoni követségünk ideiglenes ügyvivője.

■ **Kinyílt a tátorján**

A Balaton északkeleti partján kibontotta mézillatú, fehérernyős virágát hazánk egyik legritkább növénye, a tátorján. A füves pusztaságoknak ezt a jellegzetes, kórószerű növényét, feltevések szerint, a honfoglaló magyarok hozták magukkal. Hazánkban csak a Balaton partján látható.

— **A kurittyáni vájártanuló iskolában** első alkalommal került sor ünnepélyes szakmunkás-bizonyítvány kiosztásra. Az ünnepségen negyven végleptem... Dehogy vélelteni... Hát akkor?! — Fél hét — mondja Kiss Gyuri. — Mozgj.

Onozó Gyuri hallgat. Becsúsztatja a tűrészlapot a rajzok közé; a Rám-szakadék lelencútikertek, ligyarcok, a pesti reggelek vázlatai közé, amelyeket szívesen csinált, amelyek — nem régóta ézi — éppen elég törődéssel járnak, hogy mondja így Jesz... s ezekért, ha nem szükséges, kerülni kell a méltatlan dolgokat.

Kis idő múlva lábával odapiszkálta, majd felvette. »A hossza épp jó« — állapította meg. Apja szerette ha nem ül tétlen, javítgat a házon, megszámlolja a korpaládát. Vagy új ládát csinál: visszaszegezi a lógó deszkát a kerítésen, megszámlolja a korpaládát. Vagy új ládát farag egy sámlinak. Sokszor egyúttal barkácsol-tak, s ekkor csak szóget egyenesített, szerszámot adott kézhez, de leginkább fütyörészett a foga közt.

Hogy ez eszébe jutott, szerszámért indult a szinbe. Már halkan dúdolt: »... három fekete holló nak hat szárnya ...«

— A magyar ipari vasúti járművek kiállítása nyílt meg Moszkvában. A kiállítás célja, hogy bemutassa a magyar vasúti járműgyártás fejlődését, a legújabb típusokat, és hogy megismertesse a szovjet vasutasokkal a magyar vasúti járművek előnyeit.

— Az irodának. — Utat engedett a tehénnek; kószáljon még, s becsapta a kaput. »Menjen a vén sutyorgó — gondolta —, menjen innet.«

A nyári jászolból — amennyit csak föl bírt fogni — kukoricza-tatlyat vitt a szecskavágóhoz. Fél kézzel tolta a zöld szárat a késsek alá, a kaput.

A járdán az öreg Majoros toporgott.

— Né, hát itthon vagy?! Tálled ostt elbitlan-golhat a tehén. Hát apádék?

— Az irodának. — Utat engedett a tehénnek; kószáljon még, s becsapta a kaput. »Menjen a vén sutyorgó — gondolta —, menjen innet.«

— **MAGYAR RÉSZVÉTEL A POZSONYI KONGRESSZUSI PALOTA TERVEZÉSÉBEN**

A jövő évben Pozsony fogadja az építészeti világkongresszus részvevőit. A jelentős tanácskozás méltó keretéül kongresszusi palotát építenek a Duna partján. Csehszlovák építészek tervpályázatának díjnyertes terve alapján magyar szakemberek — az Uté- és Vasúttervező Vállalat dolgozói — is részt vesznek a részletes tervek kidolgozásában. A kongresszusi palota két 30-szor 30 méteres alapterületű, kétemeletes épülettömbjét mindössze 4—4 vastag pillért tartja majd.

— **A moszkvai zeneiskolák** növendékeinek és tanárainak hazánkban tartózkodó küldöttsége szombaton nagy sikerű szakmai bemutatót tartott a Zeneakadémián.

— **A Közalkalmazottak Szakszervezetének központi vezetősége** »A bíró munkája és az ítélkezés időszerűsége« címmel szombaton ankétot rendezett a Zala megyei tanács vonyarcvashegyi üdülőjében. Az ankéton dr. Jókai Loránd, a szakszervezet főtitkára mondott záróbeszédet.

■ **LOTTÓNYEREMÉNYJEGYZÉK**

A 23. játékhétre beérkezett 6 222 277 darab lottószelvény. Öttalálatos szelvény nincs. Négy találatot 33 fogadó ért el, a nyereményösszeg — a nyereményilleték levonása után — 113 132 forint. Három találatot 3611 fogadó ért el, a nyereményösszeg — a nyereményilleték levonása után — 517 forint. A kéttalálatos szelvények száma 124 690 darab. Ezekre a nyereményösszeg 19 forint.

■ **Tél a Déli-sarkon**

A déli-sarki Vosztok szovjet kutatóállomás személyzete másfél hónapja nem látott napot. Május végén Mologyozsnaja és Novolazarevszkaja állomásokra is sarki éjszaka borult. Mirnijben hó alá kerültek a lakóházak. A viharos erejű szél több antennát megrongált. Vosztok állomáson —70 fok alá süllyedt a hőmérséklet.

— **Márkus Rudolf,** aki a Vas- és Fémipari Dolgozók Szakszervezetének megszakítás nélkül 1918 óta volt tagja, meghalt. Temetése június 12-én, vasárnap délelőtt 11 órakor lesz a Rákoskeresztúri izraelita temetőben.

— **A KERTÉSZ SZAKMUNKÁSTANULÓK** országos versenyében Balatonboglárón a zöldségtermesztők közül Simon József, a szőlő- és gyümölcstermelők közül pedig Pávik Tibor bizonyult a legjobbnak. Az első helyezettek kéthetes lengyelországi jutalomüdülésen vehetnek részt. A második és harmadik helyezettek a jeles szakmunkás bizonyítványon kívül tárgyjutalomban, valamint ezüst-, illetve bronzplakett kitüntetésben részesültek.

1966 MÁR 2 0!

1021

*FAM KUAT:**

A MEDALION

Esteledett. Vacsora után a Henh család kíváncsian ülte körül a katonákat.

Fu, a tapasztalt harcos komótosan vetette le a zubbonyát. Ingét is csak úgy ímmel-ámmal gombolta ki, mintha meg sem akarná mutatni a nyakában függő medaliont, rajta a szent szűz ábrázatával. Persze, ez játék volt csupán, és arra szolgált, hogy felkeltse az érdeklődést az új történet iránt, amit már maga is szívesen elmondott volna. De hát úgy illik, hogy előbb kéresse magát az ember...

A háziasszony azonban észrevette a mozdulatot.

— Tán csak nem misét akar mondani nekünk? — kérdezte meg a katonától.

— Misét? Hogyisne! Egyéb sem hiányzik nekünk most — felelte Fu és elmosolyodott. — Ez a mi katolikus honfitársaink ajándéka — pillantott rá a medalionra. — Tőlük kaptam, de mise... az nem lesz — csóválta a fejét határozottan.

Az asszony nem hagyta abba a csipkelődést:

— Elég sokat megéltem már, de olyat nem hallottam, hogy hithű katolikus szent érmet ajándékozott volna egy buddhistának — mondta és még hozzátette: — Az a meggyőződésem, hogy alaposan meg kellett szolgálnia érte, Fu bajtárs.

Az asszony szellemes megjegyzését általános derültség fogadta.

A katona ettől sem jött zavarba. Kihörpintette a teáját, játékosan babrálni kezdte a bambuszlegyezőt és máris belefogott a történetbe.

»1952 februárjában jártunk. Felderítő egységünk egy napon parancsot kapott, hogy hatoljon be a Ninh Binh tartománybeli Tanh Hoa térségébe és az ott állomásozó, ránk meglehetősen veszélyes ellenséges alakulat katonai helyzetét derítse fel. Amint megkaptuk a parancsot, nyomban nekiláttunk a felkészülésnek. Először is rizskereskedőnek öltöztünk át és elhatároztuk, hogy ha törik, ha szakad, egy időre megtelepszünk a faluban, amely az ellenség őrhelyétől kilenc kilométer távolságra fekszik.

A falu lakosainak többsége buddhista vallású volt, de köztük néhány római katolikus is akadt.

Este lett, mire a környékre értünk. Az eső megállás nélkül zuhogott. Az ellenség még javában folytatta hadműveleteit, s az elmenekült lakosok sem tértek haza.

Úgy terveztük, hogy a falu szélén lakó katolikus családoknál szállunk meg éjszakára. Az út sáros volt és csúszós, a víz helyenként a lábunk száráig ért, de mi rizses kosarainkat a vállunkon egyensúlyozva, megállás nélkül masíroztunk előre.

Halotti csend ült a falun. Még kutyaugatás sem hallatszott. Ahogy az úton caplattunk — két lépés előre, egy hátra — az első viskó körvonalai is nagy sokára rajzolódtak ki a ködben. Amikor odaértünk, a házból különös nyögő-jajgató hangokat hallottunk kiszűrődni. A verandánál megálltunk és hallgatóztunk.

— Ó, uram istenem, mit vétettem, hogy így kell szenvednem érte? — hallatszott bentről. — Mozdulj már, Tinh! Mért akarod, hogy anyád ennyit szenvedjen? — hangzottak a korholó szavak, és mi csakhamar rájöttünk, hogy odabent szülés folyik.

Akadtak köztünk olyanok, akik erre — nem tudván uralkodni magukon — hangosan kuncogni kezdtek. Mások azon nyomban lepisszegték őket.

— Inkább menjünk be és segítsünk! — szóltam én. — Akinek van némi tapasztalata az ilyesmiben, az velem tart.

Egyedül Ty jelentkezett, de nyomban zavarba is jött.

— Mi lesz, ha valami bajt csinálunk? — kérdezte. — Meg aztán hogy fogadnak minket odabent?....

— Odabent? — meredtem rá hirtelen. — Hát nem veszed észre, hogy a vajúdó nőn kívül egy teremtett lélek nem tartózkodik a házban?

Ez hatott. Ty meg én beléptünk, és megálltunk az ajtóban. Vártuk, hogy észrevegyen bennünket az asszony, aki éppen a falat ütötte az öklével, majd az asztalt csapkodta fájdalmában. Végül ránk tekintett. A meglepetés okozta-e vagy az öröm, hogy már rajta kívül is van valaki a házban, nem tudom, de tüstént abbahagyta a jajveszékelést.

— Mi van magával, szegény asszony? — kérdeztem tőle szelíden.

— Rögtön megszülök! — felelte rekedtes, de nyugodt hangon. — Szavaitól még üresebbnek tűnt a ház. Sehol egy ember!

— Nem segíthetnénk valamiben? — kérdeztük egyszerre Tyvel. De nem vártuk meg a választ, hanem azonnal munkához láttunk.

Meggyújtottam az öngyújtómat. A kanóc pislákoló fényénél is észre lehetett venni, mekkora rendetlenség uralkodik a szobában. Az asszony pedig... az asszony ott feküdt a sarokban, arcával a fal felé fordult és mindkét kezét a hasára szorította.

Meggyújtottuk a lámpát. Tynek kiadtam az ukázt, hogy tegye rendbe a szobát, én meg az asszonyhoz léptem.

— Már két napja tart! — suttogta a nő kimerülten. — De este óta elviselhetetlen.

— Hagyja el magát egy kicsit, úgy könnyebb lesz! — tanácsoltam, mert hallottam valamikor, hogy ha a szülő nő ellazítja az izmait, a magzat is tud mozogni és így könnyebben a világra jön.

Észrevettem, hogy az ágy mellett a pólya is oda volt készítve már. Ez adott ösztönzést arra, hogy homályos ismereteimet egy szálig összeszedjem és a tőlem telhető legnagyobb szakszerűséggel »vezessem le a szülést«.

Első dolgom volt, hogy felkeltsem az asszonyt az ágyból és néhány lépésnyi távolságon megsétáltassam a szobában. Majd fölkaptam a karomba és párszor meghajsókáltam a levegőben. Ez a művelet sikeresnek bizonyult, mert a szülés rövid idő alatt végbement. A bébi pedig máris ott sivalkodott a pólyában.

Ám ekkor valahonnan az udvar sarkából egy számonkérő, zord női hangra lettünk figyelmesek.

— Ki az? Ki van itt? — hangzott a kérdés.

Bajtársaim a verandáról feleltek:

— Békés rizskereskedők vagyunk — mondták egyszerre többen is. — Az éjszaka meg az eső elől húzódtunk ide. Bocsásson meg nekünk, asszonyom!

A barátságtalan nő — akkor még annak tartottuk — korántsem nyugodott meg egykönnyen. Bajtársaimnak egyetlen szavát sem hitte el, mert ő — úgymond — ismeri a környék valamennyi rizskereskedőjét, s azok közül mi egyikre sem hasonlítunk.

Hát még, amikor belépett a házba és meglátott bennünket!...

— Kifélék vagytok? Hogy merészkedtetek ide? — rikácsolta és mindkét karjával a levegőben hadonászott.

Megmagyaráztuk, hogy mi történt. Az újszülöttet is megmutattuk, és akkor már nekünk állt feljebb. Az öregasszony szíve ellágyult, magához ölelte síró-rívó unokáját és így szólt hozzánk:

— Áldjon meg az isten benneteket! — rebegte. — De mégis, áruljátok el, hogy kifélék vagytok!

Ismét leadtuk a rizskereskedő-mesét.

— Szerencséjük van, hogy épp erre vetődtünk — mondtam. Mi segítettük hozzá, hogy nagymama lehessen, és mint látja, nem is akármilyen munkát végeztünk: anya és gyermeke egészséges!

Az öregasszony huncutul ránk mosolygott, majd ekként gagyarászott az unokájának:

— Az istenke áldja meg ezeket a jó embereket, ugye! — majd felénk fordult: — És ezek után mi a szándékuk, ha szabad kérdeznem?

Megvakartam a fejem:

— Hát, ami a szándékot illeti, szívesen maradnánk — böktem ki, majd rögtön hozzátettem: — De csak egy éjszakára és nem többre.

Az asszony gondolkodóba esett. Látszott rajta, hogy a hálaérzet birkózik benne a félelemmel.

— Ugye, hogy nem rizskereskedők? — szegezte nekünk a kérdést. — Ugye, azt csak úgy mondták.

Amikor észrevettük az aggodalmat vizslató tekintetében, önkéntelenül is összenéztünk.

Az asszony nyugtalan lett.

— Legalább a néphadsereg katonái? — kérdezte. — Vagy tán onnan... azoktól? — mutatott az ellenséges laktanya irányába. — De nem, nem lehet! — nyugtatta magát tüstént. — Akkor nem ezt tették volna... Azok nem képesek az ilyesmire — mondta és már meg is nyugodott. — Köszönöm maguknak! — rebegte könnyes hangon, aztán megfordult és szappan után kutatott. Amikor megtalálta, a kezembe nyomta és így szólt:

— Itt van, mosakodjanak meg, aztán pihenjenek le! Nekem még sok a dolgom.

Mi azonban még nem hagytuk magunkat ágyba küldeni. Meggyújtottuk a nagy lámpát és az egész házban rendet teremtettünk. Volt is elrakni való elég, már amit a rekvirálók meghagytak. Az öregasszony boldogan nézte, hogy szépül a ház a kezünk nyomán. Időnként dúdolgatott a kicsinek és mondogatta:

— Ha nagy leszel, akkor se felejtsd el a katona bácsikat! Nekik köszönheted, hogy a világon vagy. — Majd felénk fordult: — Bocsássanak meg a félreértésért! Sok katonát látott már ez a ház... Ugye, megértik, ha gyanakszik az ember.

Tudtam, hogy nem mondja ki a teljes igazságot. Arra ő nem gondolt, hogy a zsoldosok éjszakának idején kimerészkedjenek a kaszárnyából. De hát a hosszú ideje tartó hadműveletek, a front ide-odatolódása, a területek gyakori átfésülése, no meg az ellenséges propaganda is közrejátszott abban, hogy a lakosság torkig volt a katonákkal, még ha azok, mint mi is, történetesen az ellenállókhoz tartoztak is. A segítőkészséget azonban értékelni tudta a nép, s ha ilyet tapasztalt, mint a mi esetünkben is, az idegenkedés rögtön visszaváltozott az eredeti rokonszenvvé.

Jó fáradtak voltunk, mire fekhelyünkön végignyúlhattunk. Minket aztán nem kellett csicsijgatni, mint az újszülöttet. Úgy aludtunk, akár a bunda. Reggel aztán odaálltunk a két nő elébe, megköszöntük nekik a szállást és elbúcsúztunk. Mindketten marasztalni próbáltak bennünket, és csak akkor nyugodtak meg, amikor közöltük velük, hogy nem megyünk messzire: tőlük mindössze ötszáz méternyire.

— Akkor ígérjék meg, hogy gyakran meglátogatnak bennünket! — nyújtotta a kezét az öregasszony és a fiatal is csatlakozott a kéréséhez.

Beleegyezően bólintottunk, bár akkor még korántsem voltunk benne biztosak, hogy meg is tudjuk tartani az ígéretünket. Ám úgy adódott, hogy a szomszéd faluból, ahol megtelepedtünk, némi propagandát kifejteni visszajárogattunk, s olyankor mindig benéztünk a két asszonyhoz is. Az öreg valósággal anyánkul szegődött. Egy nap ezt a tanácsot adta nekünk:

— Ha azt akarják, hogy az ellenség ne ismerje fel magukat, vegyék fel az itteni szokásokat: az itteni mozdulatokat és az itteni kiejtést. A maguk negyedik zónabeli kiejtése nagyon is könnyen felismerhető.

Először is imádkozni tanított meg minket. Minden este imádkoztunk egy sort. Nem sokkal ezután a szent énekeket kezdtük el tanulni. Ha még maradunk egy ideig, valódi katolikusokká változunk. Akkoriban kaptam ezt a medaliont is a szent szűz képével.

— Őrizze meg jól! — mondta a néni. — S ha kérdik, hogy milyen vallású, mondja, hogy római katolikus.

Én aztán mondtam, nem is egyszer. Ennek révén számos értékes információhoz jutottunk a Hoang Dan laktanyában állomásozó ellenséges haderő létszámára és felszerelésére vonatkozóan. Munkánk azonban mégsem folyt zavartalanul.

Sosem felejtem el, amikor egyik nap, éppen a falu határához érve, megállított az őrség és a papírjaimat kérte.

— Ezek szerint ön idevalósi? — kérdezte az őrt álló zsoldos vitéz.

— Tán nem úgy nézek ki? — vetettem oda neki.

— Hm, különös, különös — csóválta a fejét a zsoldos. — Ugyanis a kiejtésével baj van — tette még hozzá obskurus hangon, majd az őrszoba felé mutatott: — Fáradjon csak oda egy kicsit!

Bajtársaim kézzel-lábbal magyarázkodtak, hogy igenis idevalósi vagyok: ők csak tudják! Az őr azonban hajthatatlan maradt, és az őrszobába nyíló üres zárkába kísért. Pár perc múlva onnan kiabáltam ki a bajtársaimnak:

— Hé, cimborák! Menjetek el az édesanyámhoz és mondjátok meg neki, hogy hozzon ennivalót!

(Kürthy Sándor rajza)

Amint körülnéztem a fogdában, rögtön a szökés lehetőségeit latolgattam. Egyes elejtett szavakból próbáltam az őrség hangulatára következtetni. Bevallom, nem sokra jutottam. Ekkor egyszerre megpillantottam az ablakból Tinh nénit, a mi drága öregasszonyunkat, amint egy banánlevelekkel letakart rizses tállal közelít az őrhely felé. A katonák nyomban megállították őt.

— Hallom, hogy itt fogták a fiamat! — mondta jó hangosan a néni, hogy én is halljam. — Engedjék szabadon, hisz semmit sem vétett! — tette hozzá.

— Igazán a maga fia? — kérdezte az egyik őr gúnyos hangon. — És mondja, akkor mért nem olyan a beszéde, mint a magáé?

A drága Tinh néni nem jött zavarba.

— Már hogy lenne olyan a beszéde — kérdezte méltatlankodva —, amikor nem itt született, hanem Tanh Hoában. Sokáig éltünk ott és ő azt szokta meg, az ottani beszédet — mondta szemrebbenés nélkül.

A katonák tanácstalanul néztek egymásra, aztán megszólalt az egyik:

— Ő is katolikus, mint maga?

— Hajaj, ő csak igazán az! — nevetett Tinh néni —, valóságos pápista.

Én mindent hallottam, és hogy ne kelljen az időt sokáig vesztegetni, azon nyomban rázendítettem egy szent énekre. Az első strófa után annyira megittasodtam a saját hangomtól, hogy nem akartam abbahagyni, amíg a litánia végére nem érek. Annyira beleéltem magam a kántálásba, hogy azt hittem: közel s távol mindenki sír a gyönyörűségtől.

Nem így történt. Csakhamar észre kellett vennem, hogy az őrt álló katonák már idegsokkot kapnak a buzgólkodásomtól, és a fülüket bedugva ordítanak a zárka felé:

— Ne óbégass, disznó! Azonnal hagyd abba! Reggelig akarsz kornyikálni?

Ezek után jobbnak találtam a strófa közepén megállni. Ájtatos ábrázatomra azonban némi sértődöttséget erőltettem, amikor az őrparancsnok elé vezettek. Tinh néni vigasztalt:

— Ne vedd annyira a szívedre, fiam! Ott a medalion a nyakadban, arról majd csak elhiszik neked, hogy katolikus vagy! — S már ott is termett mellettem és az ingemet sietett kigombolni. Sikerült is neki egy-kettőre kiráncigálni a szalagon függő szent érmet és a katonáknak megmutatni:

— Hát ez meg mi a rossznehézségnek csüngne a nyakában, ha nem volna római katolikus — kérdezte sértődött hangon.

A hatás nagyobb volt, mint amire számítottam. Az őrparancsnok sajnálatát fejezte ki a történtekért és azonnal szabadon eresztett. Én meg gyöngéden belekaroltam »anyámba« s kegyes, megbocsátó arckifejezéssel indultam hazafelé.

Azóta hordom az emlékezetes medaliont a mellemen, rajta a szent szűz ábrázatával. Misét azonban nem mondok, de még litániát sem, amíg csak ismét rá nem kényszerít valaki.«

Eddig tartott Fu elbeszélése, a társaság pedig jót mulatott rajta.

Fordította: **Avar Pál**

---

* **Fam Kuat vietnami író, itt közölt elbeszélésének témáját még a francia megszállók ellen vívott felszabadító háborúból merítette.**

Magyar Hírlető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
NÉPSZAVA

A nép művelése teremt fogékony közönséget

A KULTURÁLIS ÉLET valamennyi területén örvendetes tünet tapasztalható: mind gyakrabban esik szó a nézőkről, a hallgatókról, a látogatókról, a közönségről — röviden az emberekről, akik nélkül a teremtett világon minden, így a kultúra is értelmét veszítené.

Őrizkedjünk azonban, mindjárt elöljáróban, az egyoldalúságtól. Amilyen kivételesen fontos, hogy a kultúrában se csináljunk gazda nélkül számítást, ugyanolyan fontos, hogy *kellő összetettségében gondolkodjunk és cselekedjünk a kultúra minden ágának szervezésében, kulturális politikánk gyakorlatában, vitelében.* Haszontalanná válnék a legjobb indulatú latolgatás is — gyakran találkozni ilyesmivel — arról, hogy »mit« játsszunk, rendezzünk, szervezzünk, sugározzunk, és »hogyan«, ha közben számításon kívül marad a kapitális összetevő: »kinek«. *Elszigetelten viszont hiába töprengünk az emberek sokasága kulturális nevelésének, a nép művelésének ügyén, ha párhuzamosan nem gondoljuk végig, mit és hogyan kell adnunk, s túl az adáson, cselekednünk, szerveznünk annak érdekében, hogy a kultúra fokról fokra el is jusson mindazokhoz, akiket egy szóval így nevezünk: a nép.* Amely kultúrának ilyen célkitűzése nincs — az nem érdemli meg a nevét, az valójában nem kultúra.

Ennek a rövid gondolatmenetnek nem célja, nem hivatása felsorolni mindazt, amit már tettünk mindezzel kapcsolatban. Még csak azt sem, mint a szakszervezetek központi napilapja, mit tettek a szakszervezetek a múltban és az elmúlt két évtizedben az ismeretterjesztés, a felnőttoktatás, az olvasás, a műkedvelés, a hivatásos művészetek közönségének szervezése, és sok egyéb vonatkozásban. Nem hivalkodás leszögezni: *a magyar nép műveltségének átlagos színvonala minden vonatkozásban összehasonlíthatatlanul magasabb, mint volt.*

MAGASABBRENDŰ társadalmunk felépítéséhez azonban ez nem elég, s még sokkal több munkát kell elvégeznünk ezen a területen is, mint amennyin túl vagyunk. Még azzal sem nyugtathatjuk magunkat, hogy a nehezén túl vagyunk, mert nincs így. *Hatalmas rétegekhez még jóformán el sem jutottunk — ez még a televízió örvendetes térhódítása mellett is igaz.* A felnőttoktatásban olyan száz- és százezrek megmozgatása a feladat — részben a munkásosztály képzetlenebb, elmaradottabb, kevésbé kiforrott részéről van szó —, akik *lényegesen nehezebben mozdulnak a kulturálódás irányában.* Ha színházi közönségről beszélünk — beszélhetünk bátran új közönségről is, mert van ilyen —, akkor azért tudnunk kell, hogy *felnőtt lakosságunknak mintegy hatvanhetven százaléka még egyáltalában nem volt színházban.* És folytathatnánk az olvasásnál, az ismeretterjesztés különböző formáinál, folytathatnánk az ifjúsági szerv működésében szükség van korrekciókra — a televízióéban kiváltképp. A másik: *amiként eddig kivételesen fontos szerep hárult egy egészséges és mindinkább érett kulturális közvélemény kialakításában a szakszervezeteknek a tömegek között végzett munkájára — ennek mindinkább így kell lennie a jövőben. Művelődéspolitikánk irányító szerveinek — éppen az úgy, a közvélemény helyes alakítása érdekében — messzebbmenően kell számolniuk a szakszervezetek transzmisszióján keresztül érkező, a munkások legérettebb, legkulturáltabb részétől származó észrevételekkel.*

A két igény a dolog természete szerint szorosan összefügg. A továbbiakban szólni kívánunk még a feltételekről: hogyan kell a szakszervezetek kulturális munkatársainak, egész munkájuknak jobban megfelelni a fentiekből fakadó feltételeknek. Az azonban mindenképpen bizonyos, hogy *a szakszervezetek tevékenykedése az úgynevezett tömegkultúra és a hivatásos kultúra területein* (a kettő tökéletesen elválaszthatatlan!) *nem lehet valamiféle elszeparált, a kultúra egyéb vonatkozásaitól, a színházak műsorától, a televízió sugárzásaitól független dolog.* Amennyiben ma még némileg az — akkor éppen ez a rosszul kialakult, hibás gyakorlat.

Nem lehet eredményes közönségszervezést folytatni a szakszervezetek segítségével, ha ez az egész tevékenység nincs összhangban a színházak műsorpolitikájával; egészséges műsorarányokat és olvasómozgalmat szervezni, ha ellentmondások keletkeznek e tekintetben a televízió műsorpolitikájával, a könyvkiadás egy és más, esetleg nem helyes, nem szocialista jellegű elgondolásával. *A szakszervezeteknek elemi kötelességük minden erőfeszítést megtenni, hogy eltűnjenek a fehér foltok hazánk kultúrájának térképéről, hogy bevonjanak és jó irányba befolyásoljanak nagy és »szűz« munkástömegeket — a kultúra minden más szervének és intézményének hasonlóképpen elemi kötelessége ugyanakkor, hogy ehhez műsoraival, elgondolásaival, alkalmazkodásával segítséget nyújtson.*

NEM BÜSZKÉLKEDHETÜNK azzal, hogy ez minden tekintetben és minden alkalommal így van. Tisztelet és elismerés jár a színházaknak kiváló eredményeikért a közelmúlt hónapokban — ugyanez azonban nem adományozható annak a tessék-lássék vonakodásnak, ami a közönségszervezés új módszerének kialakításával kapcsolatban volt tapasztalható. Elismerést érdemel a televízió sok-sok jó adása, amely hatalmas hozzájárulás népünk kulturális felemeléséhez — de bizony a színészek közgyűlésén más vonatkozásban említett »egy lépést előre, kettőt hátra«, sajnos, itt is elég gyakran megteszik. A jelesül fejlődött, általában jó irányban haladó könyvkiadás is ritkán veszi figyelembe a több mint félmillió könyves,

Néhány példa többet mond, mint az általános szentenciák. Szombathelyen nincs színház — a Szakszervezetek Vas megyei Tanácsa mégis ragyogó és eredményes módszert talált a Művelődési és Sportház színházi programjainak szervezésére és propagálására. Kiadott műsorkalauzuk szervezettségével, okos összeállításával, a várható közönség igényeivel történő körültekintő számolásával minta lehetne. Mindennek eredménye érződik is az előadások látogatottságán. A textiles-szakszervezet tagsága semmivel nem képzettebb, mint mondjuk az élelmezési, a vegyész- vagy a közlekedési szakszervezeté. Területükön mégis feltűnően nagyobb és általánosabb az olvasottság, elevenebb és értékesebb az ismeretterjesztő munka. *Lelkiismeretesség, szívvel-lélekkel végzett népművelő munka, fáradhatatlanság és következetesség szülte ezt az eredményt.*

És miért nem olvasnak kellőképpen, a lehetőségekkel arányos mértékben például a Duna Cipőgyárban, ahol szép könyvtár és függetlenített könyvtáros van? Mert a feltételek kellő odaadás nélkül nem elegendőek. *A népműveléshez ma is éppúgy szív, meggyőződés, lelkesültség kell, mint hajdan, »a nemzet napszámosai« időszakában.* Egy kis kőbányai üzemben, a Malomgépgyárban egyetlen lelkes ember »hobby«-ból olyan olvasógárdát teremtett, hogy csodájára jártak. Azóta szakszervezeti titkár lett az illető — de társadalmi könyvtárosi posztját nem adta fel. Egyébként megérdemli, hogy leírjuk a nevét: Csajkovszki Tibornak hívják.

A közönségről, az emberekről kezdtünk beszélni, akiknek sokaságát közel kell hoznunk a kultúrához. Ezzel is kell befejeznünk. Hogyan kell ezt csinálni, milyen harcot kell vívni értük, pontosabban a szocialista Magyarország kultúrájáért?

KÉTFRONTOS HARCOT csakúgy, mint a politikában. Az út a kultúra minden ágazatában két iszapos árok közt vezet. Az egyik irányban van a giccs, amely olykor — hogy kevésbé legyen gusztustalan és hogy megtévesztőbb legyen — csupán közérthetőnek és mainak hirdeti magát, olykor még szocialistának is. A másik oldalon ugyanazon a konyhán főtt kotyvalékba léphetünk. Itt a »beavatottak« arisztokratizmusa van, az érthetetlenség mítosza, »modernség« címszó alatt, a sznobizmus, a kultúra féltése a tömegektől, akik egyedül adhatnak értelmet neki.

A szocialista kultúra munkásainak lelkességük és felelősségérzetük mellett műveltnek kell lenniük, hogy mind biztosabban haladjanak a helyes úton, hogy sem innen, sem onnan ne lehessen megtéveszteni, magyarán becsapni őket; hogy meg tudják különböztetni azt a tartalmas művészetet, amelyet a képzetlenebb tömegek még érthetően nem kedvelnek, a szélhámos semmitmondástól; a közérthetően szépet a közérthetően ürestől és lapos-

Kádár György grafikái

A Dürer-teremben Kádár György legújabb grafikáinak válogatott gyűjteményét láthatjuk. A grafikusnak indult, de festményei révén ismertté vált művész ezúttal ismét vérbeli grafikusként mutatkozik be.

A festményeknél tartalmilag kevésbé igényes feladat nagyobb formai könnyedséget, frissebb alakítást tett lehetővé, ami közvetlen hatásúakká teszi ezeket a lapokat. Akár csendéleti tárgyakat ábrázolnak, akár emberalakokat, ezeknek a formáknak a kompozícióban csupán dekoratív szerepük van. A »Kompozíció«-nak nevezett lapokon pedig még a valóságos tárgyak jelzéséről is lemond, és egyedül a felület változatos és ízléses megmunkálására helyezi a súlyt.

Valamennyi monotypia, vagyis a mostanában igen népszerű, egyetlen levonatot eredményező nyomtatási eljárással készült, amely a feketétől a fehérig, a bársonyos szürkék számtalan árnyalatát teszi lehetővé. Kádár György kiváló érzékkel aknázta ki a technikában rejlő lehetőségeket.

A grafikákkal egybehangzó dekoratív alakítás jellemzi két kiállított plasztikáját is. Mindkettő változatosan megmunkált — kalapált és domborított —, szabálytalan alakú fémlap, amely ízléses dísze lehet valamely modern épület belső vagy külső terének.

(havas)

Műkedv...

Esztendők óta bolyong köztudatban a »pince-színház« kevéssé körülhatárolt fogalma. Más alkalom lesz megfelelő bővebben foglalkozni vele, valódi értékével és az illúziókkal, amelyek hozzá fűződnek.

Amiről most írunk, az azonban nem illúzió, hanem budapesti valóság, amelyről kevesen tudnak. Rendben is van, hiszen nem hivatásos művészek intézményéről van szó. Ellenben valóságos pince-színházról — annyi szent: ez idő szerint az egyetlenről az országban.

A »Pesti Műsor« című színházi lap legutóbbi számában sokan figyeltek fel meglepve az új rovatra: »Budapesti Ifjúsági Színpad«. Akik már látták a görög klasszikusok előadását tavaly és idén a Fővárosi Művelődési Házban, a Fehérvári úton, azok tudják, hogy a hasznos műkedvelő intézmény nem új, a földrajzi helye ellenben igen (IX., Török Pál utca 3.).

Elmentünk. Leballagtunk a ferencvárosi művelődési otthon csinosan rendbehozott, előadások tartására kiválóan alkalmassá tett pincéjébe, és megnéztük a lelkes műkedvelő fiatalok könnyű műsorát. Elismerésünk mindahhoz, amit láttunk, hallottunk — a külső körülményekhez csak úgy, mint a tartalomhoz és a megvalósításhoz.

Jó, hogy a fiatalok magukénak érzik ezt az intim, kissé romantikus föld alatti színházacskát és szívesen adták a munkájukat a létrehozásához. Jó, hogy kulturált vezetők irányításával kulturált könnyű műsort is adnak a maguk és kortársaik kellemes szórakoztatására. Jónak és érdekesnek igérkezik mindaz, amire készülnek — Plautustól Mezei Andrásig, akinek mai fiatalokról szóló darabját éppen most készülnek bemutatni.

A legjobb azonban az egészben a légkör, amely átlengi az egész tevékenységet — és nagyon fontos vigyázni, hogy ez semmiképp ne romoljon; semmiképp be ne szűrődjék valami, ami már idegen a műkedveléstől. Ezek a »teen-agerek« (húsz év körüli fiatalok) itt játszanak — a játszás szónak nem a színjátszói hivatás, hanem eredeti, gyermeki értelmében. Természetesen koruknak megfelelő, nagyon kulturált játékot. Ez így van rendjén — mint ahogy a műkedvelés mindig is ilyen atmoszférában hoz szép, és nem vad virágokat.

Tehetségesek-e ezek a fiatalok? A kérdést nem is így kell feltenni. Természetes, hogy csupa olyan fiatal tömörül itt, akiben van hajlam, van kedv (mindez még nem tehetség) az irodalomhoz, a drámához, a dalhoz. És ez elég is. Lehet, sőt, valószínű, hogy hébe-hóba — ritkán — akad majd köztük olyan is, akiről mindenképpen kiderül, hogy tehetség. Ez azonban véletlen, kivételes dolog. Akiket láttunk, ilyenféle mérlegre nem tettük, s ez nem is fontos. Amit nyújtottak, derűs volt, kulturált, kellemes, fiatalos.

A kezdeményezés vezetőinek elsőrendű pedagógiai érzékkel kell ügyelniük, hogy a Fővárosi Művelődési Ház kereteiben kivirágzott ifjúsági műkedvelés megmaradjon rendeltetésének medrében.

Hogy hangvételünkben figyelmeztetés érződik? Ez szándékos.

(rajk)

SZOT-díjasok műhelyében

Az alföldi táj — Berlinben

A látvány nem műteremhez illő: vaspánttal átkötött fenyőládák tornyai a parketten, az állványok félretolva, az ecsetek elrakva — mintha egy teherpályaudvar kis szeglete költözött volna *Kurucz D. István* SZOT-díjas festőművész Százados úti piktor-paradicsomának helyére.

— Egy új kiállítási intézmény kezdi meg tevékenységét Nyugat-Berlinben, s a március 25-én nyíló első kiállítás szovjet, lengyel és magyar nép-

nem enged meg olykor egy kis dombvidéki kirándulást?

— Ez a kérdés — persze a hűség feladása nélkül, ami korántsem egyszerűen csak hűség — ma már nemigen aktuális. Az elmúlt nyáron hetekig jártam például a Dunántúl. Megvallom, kissé magam is eltűnődtem, hogy Olaszországot valamivel előbb ismertem meg, mint a Dunántúl dombjait, falvait, kisvárosait. Kedves parasztházai

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1965 JUL 2 5.
NÉPSZAVA
Kürthy Sándor
1021

(Kürthy Sándor rajza)

A béke, a barátság és a humanizmus fesztivál

Most, néhány nappal az ünnepélyes eredményhirdetés után, még élénken él az emberben a felejthetetlen élmény.

A Kongresszusi Palota minden világítóteste nappali fényt árasztott, teljesen elűzve az árnyakat a bordó huzatú ülések, a faburkolatú falak közül. Ünnepélyes csend fogadta a hivatalos üdvözlő szavak után a mikrofonhoz lépő *Geraszimov* szovjet rende-

A háború idézése még sok tanulságot tartalmazhat az utókor számára. Az elmúlt évek fesztiváljain tapasztalhattuk, hogy a bemutatott filmek többségének témája a nagy világégés volt. Az arány most megváltozott — ez alkalommal némiképp megcsappant az effajta filmek száma. A bemutatott alkotások többsége a mindennapi élet emberi viszonyait, a békében élők gondjait, örömeit, különféle magatartását igyekezett felderíteni. És ez új vonása a nemzetközi seregszemlének. Arra vall, hogy *a világon szerte fokozottabban megnőtt az alkotók érdeklődése az egyszerű emberek életének bemutatására.*

Felelős szavú vallomásoknak lehettünk tanúi, amelyek változó sikerrel, de mindenesetre bizonyos

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kürthy Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

1965 AUG 21.

1021

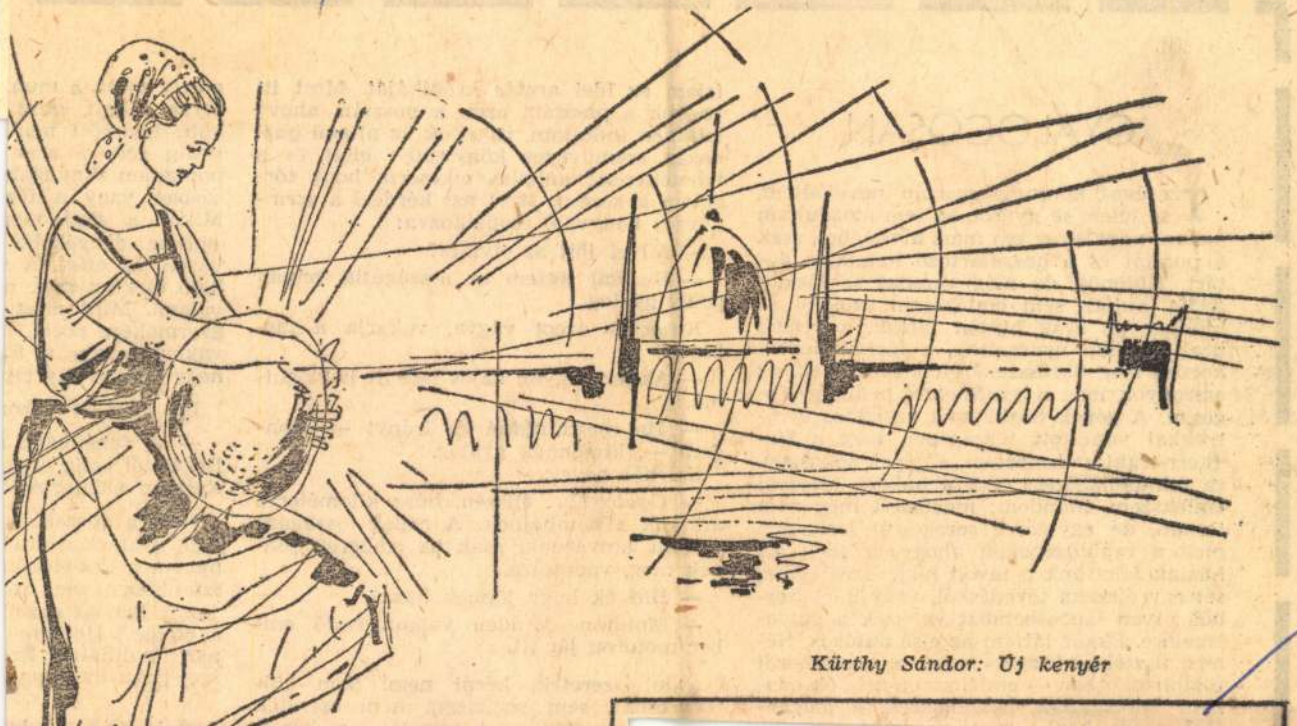

Kürthy Sándor: Új kenyér

GYALOGOSAN

Tíz éves koromig pusztán nevelődtem, se télen, se nyáron ki sem mozdultam onnan, nem ismertem mást a világból, csak a pusztát és a hozzátartozó hatalmas határt. Különös, de még vonatot se láttam addig, autóra sem emlékszem azokból az időkből, az urak hintón jártak, a kisebb urak lóháton nyargaltak, a férfiak lovaskocsin, meg ökrösszekéren közlekedtek, az asszonyok meg a gyermekek pedig gyalogosan. A gépek közül csak az izmos bivalyokkal vontatott tüzesgépet, meg a Hofherr-traktort ismertem, a gépek sokaságára tulajdonképpen csak a háború idejéből emlékszem. Mondom: mozdonyt még nem láttam, de egyszerre seregestül ismertem meg a repülőgépeket, ahogy át meg áthúsztak felettünk a távoli nagyváros egére, sőt egy éjszaka tévedésből, vagy kényszerből, ötven láncosbombát vetettek a gulyalegelőre. Ekkor láttam az első autót is. Német tisztek érkeztek rajta, a németbarát földbirtokoshoz — emlékszem, míg ők odabent borozgattak, beszélgettek, a magán-

írjam az idei ara
vagyok a pusztán
lelkesen indultam, itt állok az állami gazdaság szemüveges könyvelője előtt és a tehetetlenség annyira elkeserít, hogy tördelem a kezem. Mert azt kérdezi a szemüveges könyvelő csodálkozva:

— Mivel jött az elvtárs?

— Busszal jöttem az országútig, onnan pedig gyalog.

Keserves arcot vágva, vakarja a tarkóját:

— Akkor nagyon bajos lesz itt boldogulnia.

— Ha megmutatná az irányt — mondom —, kimennék gyalog.

Szívből nevet:

— Gyalog?... Hiszen, húsz kilométerre aratnak a kombájnok. A gépek éjszakára is kint tanyáznak, csak az emberek jönnek meg, vacsorára.

— Hát ők hogy jönnek haza?

— Motoron. Minden valamirevaló ember motoron jár itt.

Adni szeretek, kérni nem. Sem kölcsönt, sem segítséget nem szeretek

volt. Ismerőst már
pedig sehová sem
bontanám a nyugal
sásban vagy a főz
Mikor a jövés-me
eperfa árnyékába
várom az estét. A
hető csendet csak n
valami. Mint most
gyermekére pöröl. I
vakkal szidja a fi
hogy rám is így rip

Igy kiált az asszo

— A fene egye
Reggeltől estig csak
Egészen eldeformál

Nem a gyerekkor
lagi gyalázkodásra
hanem a szidalomá
szó döbbent meg an
kozás helyett moso
a cipője." Honnan
nan tanulhatta? Ez
sze, hogy mosolygo

1021

Németh Ferenc:

Sarokágy, képekkel

(Kürthy Sándor rajza)

Reggel borús volt. Legalábbis Tarpa Péter borúsnak látta az eget, amint rányitotta a szemét. Az ablak az ágya fejétől balra esett; jobbról a sarokban képes magazinokból kivágott nők mosolyogtak a falról. Az ablak előtt, az asztalnál sovány, fogatlan, jellegtelen ember reggelizett. Gondosan lefaragta a kenyér héját, vékonyra metszette a sózott szalonnát, és bemártotta a paprikába. Ádámcsutkája nagyot vonaglott minden egyes falatnál.

Tarpa elfordult a sarok felé.

A reggeliző két hete érkezett, s valaki rögtön megjegyezte: »Itt az öreged, Tarpa.« Attól kezdve csak »Öregem«-nek szólították a jövevényt.

Öregem felköltözött a felső fekhelyre, közvetlenül az ajtó mellett, mint aki csak rövid időre pakol le, s mindig kész a további útra. Tarpának majdnem ki is szaladt a száján, hogy »vén csavargó«, de meggondolta magát.

Kilenc éve, hogy beállt a téglagyárhoz, amikor leszerelt. Azóta már sokan elmentek mellőle, míg a legöregebbnek kijáró helyet, az egyetlen emelet nélküli sarokágyat elfoglalta a munkásszálláson. Akikkel egyidőben érkezett, azok közül csak egy katonatársa van már itt, ő is átköltözött az épület túlsó szárnyába, ahol a családosoknak szobakonyha, vagy legalábbis egy külön helyiség jár. Ez éppen négy esztendeje történt — azóta Savanyáéknak már kétéves kisfiuk van.

Azon a télen — leszerelésük után — egy este egy fiatalasszony érkezett a telepre. Száj- és körömfájás volt a környéken, a közeli falut és a szomszédos tanyákat lezárták, a telepről az országúti boltba jártak ki, akkor nyitották ott a kocsmát. Aznap délután bejött az egyik zárlatőr a telepre az állatorvosnak telefonálni, hogy az egyik tanyából ki akar költözni egy nő, mert az anyósával összeveszett. Ezután kiengedték a fiatalasszonyt. Egyenesen a gyárvezetőhöz ment, elmondta, hogy messzi vidékről került ide férjhez, az ura most katona, s azt ígérte, azt is ide hozza a gyárhoz, ha ő munkát és szállást kap.

Tarpának tetszett a barna, akaratos, de zárkózott fiatalasszony. Volt katonatársa, Savanya is akkor kezdett udvarolni egy lánynak, aki a telepen dolgozott. Rá-ráköszönt reggel, de aztán nem tudta hogyan folytatni. Egyszer úgy igazította a lépteit, hogy a boltból visszajövet egyedül találkozzon vele, megkérdezte, várja-e az embert, célzott arra, hogy esetleg az nem is akar visszajönni hozzá, de azért akadna még itt legény. A fiatalasszony tréfának vélte, vagy tréfának vette szavait, s akként felelt meg rájuk. Tarpa erre nem tudott hirtelenében visszavágni, csak aztán sütötte ki, mit kellett volna mondani. Mikor legközelebb megint egyedül indult a boltba az asszony, Tarpa utánament, bevárta a kocsmában, amíg vásárol, közben bátorításul megivott néhány pohár bort. Aztán — mikor már elhaladt egy darabon — utánaszaladt. Amint mögé ért, rákezdte, ahogy kigondolta.

— Mért szalad úgy előlem, Manyika, hisz nem várja otthon senki!

— Nem kell hogy engem várjanak — felelt a fiatalasszony.

— Azért csak jobb volna az. Ha énnekem ilyen feleségem lenne, bizony csak sűrűbben hazanéznék.

— Hát mért nem házasodik meg?

— Meg is házasodnék, ha éppen ilyent kapnék.

— Kaphat ilyent könnyen.

— Épp az a szándékom — állította meg Tarpa az asszonyt. — Éppen te kellenél nekem, Manyi!

— Nem téved?

— Nem — mondta, és a dereka után nyúlt.

Az asszony elhúzódott, de békítőleg rámosolygott.

— Nem ilyen sietve lehet ám udvarolni! Különben se lenne magának az jó...

Tarpa csak ez utóbbira figyelt, s az ellenkezés — természetében volt — feltüzelte. Átfogta és magához szorította. A fiatalasszonyt megcsapta a borszag, s a férfi mellének vetette a könyökét. — Részeg, állat — ismételte közben. A kosár leesett a földre, egy csomag kiugrott belőle. Ahogy kiszabadította magát, fölkapta a kosarat és elfutott.

Tarpa tétován ácsorgott — nem így gondolta el a jelenetet. Párszor utánaszólt az asszonynak, de nem túl hangosan, mert nem akarta hírbe hozni, s így nem is tudta, hogy meghallotta-e. Aztán észrevette a kis csomagot, fölemelte. Illatos szappan volt a papírban. Többször is megnézte, míg hazaért, s nem tudta, hogy adja át. Végül előbb a férfimunkásszálláson kérdezte meg, nem veszítette-e el valaki a boltból jövet, aztán kocogtatott csak a szemközti ajtón, a női szálláson, hogy majd ott is megkérdi ugyanígy. A fiatalasszony nem volt egyedül, Tarpa emiatt zavarba jött, hebegett valamit, a kezébe nyomta a csomagot és visszafordult.

Ez az eset még félszegebbé tette. Többször kapta rajta magát, hogy figyeli a fiatalasszonyt, de többet nem próbálkozott. El-elment a kocsmába s visszajövet lepergette emlékezetében a jelenetet, más-más változatot gondolva ki, hogyan fejeződhetett volna másként be. Elismételte az asszony szavait is, s eltöprengett azon, hogy »nem ilyen sietve lehet udvarolni«. Addig játszadozott így a történettel, míg saját magát az emlékezete talpraesettnek mutatta, aki azonban későn találkozott ezzel a nővel, s annál férfiasabb, hogysem enyelegni tudna.

Így aztán lassanként berendezkedett a munkásszálláson, elfoglalta az egyedülálló sarokágyat, kitapétázta a falat a női fotókkal, az ágy alá berakta az üres üvegeket, és mindinkább olyannak érezte magát, amilyen színben az egyre inkább fiatalabb szobatársak látták őt.

Korán ébredt, de céltalannak érezte a felkelést. Reggel nem volt étvágya, csak inni kívánt, most azonban csak üres üvegek sorakoztak az ágya alatt. Tegnap éjfélig a kocsmában maradt, az utolsó forintjait is folyósította, s bérfizetésig még négy nap volt. Ilyenkor legszívesebben a falnak fordulva várta volna ki a hátralevő időt, vagy a kemencénél, mindegy, hogy hol, csak kezdeményezés nélkül, mechanikusan. Nem is gondolkozott, csak hagyta eszébe jutni s elmúlni, ami jött. Mikor aztán a többiek már mind reggeliztek, készülődtek, gyorsan felöltözött, katonásan eligazította az ágyat, rágyújtott és kiment.

*

Savanya a vekker csörgésére ébredt, rögtön el is zárta, nehogy felébredjen a gyerek. Gyorsan felöltözött s kiment. Alig pirkadt. Az eget magasan oszladozó felhők borították; nem kívánta az esőt, be akart menni motoron a városi munkaközvetítőhöz. Alig fél éve vette át a telep vezetését, amikor Gruber, a régi telepvezető nyugdíjba ment, s ebbe a munkakörbe is bele kellett tanulni. Ráadásul a vezető számára nehéz idők jöttek, mert a városi, jobb munkakörülményeket kínáló helyeken is keresett volt a munkás, gyakran mondta is: »Gruber bácsi tudta, mikor kell nyugdíjba menni.«

A kemencénél egy idősebb ember tüzelt.

— Lesz-e eső, Harka szaktárs? — szólította meg.

— Nem lesz — mondta az öreg. — Csak a füstre kell nézni: ha így száll, nem lesz.

— Máskülönben mi újság?

— Mióta a kéményt megjavították, úgy veszem észre, jobban húz. — A mellső zsebéből egy csomag Kossuthot vett elő, megkínálta. — Nem hallott valamit az éjjel?

— A televíziót néztük úgy kilencig, aztán meg aludtam. Mit kellett volna hallani?

— A ringajtót leszakították. — Elhallgatott, most már várta, hogy kérdezzék.

— Menjen már! Ahhoz egy bivaly kell.

— Márpedig az Onozó egymaga kivetette félfástul.

— Megbolondult ez?

— Hát jócskán felönthetett, nagy muri volt. Vagy fél óráig dorombolt az ablakuk előtt: »Manyi, eressz be! Manyi, eressz be!« Aztán megdühödött, benyomta az ablakot, az asszony meg ki az ajtón, föl a ringbe. Ő utána. A Manyi magára reteszelte az ajtót, erre ő nekiment, rámástul benyomta. Végül elfogta az asszonyt, letérdelt előtte, hogy ő milyen egy részeg disznó, de bocsásson meg neki. Aztán lementek.

— A lakásba?

— Oda. De aztán, úgy láttam, megint csak hazament az anyjához...

— Na, csak jöjjön be!

Savanya megnézte a ringajtót, dühös is volt, meg nevetnie is kellett.

— Ő fogja megcsináltatni! Amennyi baj van vele, már föl kellett volna mondanunk neki, ha nem így állnánk munkással. De hogy ezt a tölgyfarámát benyomja...

Lement, körüljárta a gyárat a bányától a szárítókig, végül — mielőtt hazatért volna reggelizni — bement az irodába.

*

Onozót az anyja rázta föl. Az asztal szélére tett egy köcsög friss tejet neki. Onozó fölhajtotta, aztán kiment, s a gémeskútnál a fejére borított egy favödör vizet. A világ mindjárt tisztább lett számára, s míg a szalonnás rántottát ette, igyekezett számba venni, hogy mit is kell rendbehoznia a tegnapi nap után.

A motorral estefelé ért haza. Már akkor is kapatos volt. Ezután persze ennek se szabad előfordulnia, megbüntethették volna. Homályos, régi ügyek miatt történt az egész. De mi értelme volt százhúsz kilométert motorozni? Katonaévei egyik színhelyére, ahol senki se emlékezett rá! Az egyik lány, kinek annak idején csapta a szelet, férjnél van — meg sem akarta ismerni; a másik kijött, miután egy gyerekkel beüzent érte. Nem hívta be, s vele menni is vonakodott. Végül csak elmentek az eszpresszóba. Onozó Hubertust rendelt, ahogy kiitták, a lány menni akart. Újra rendelt, s a régi mulatságokat próbálta felidézni. A lány a körmét rágta. Aztán vicceket mesélt, végül azt ajánlotta, tegyenek egy kirándulást a Tisza-partra. A lány idegesen nevetett. A harmadik Hubertus után fogta a retiküljét, hogy kimegy. Onozó jó negyedórát várt, aztán utána indult. A folyosó — amelyről a vécék nyíltak — az udvarra vezetett. Az udvari nagykapu tárva volt, az utcán le s föl csupa idegent látott.

Visszament, kért egy üveg sört, még egy órát várt, aztán elment újra a házhoz. Megint beküldött egy gyereket, az azzal jött vissza, hogy a lány elutazott. Ezen feldühödve, maga ment be. A konyhában egy öregasszony mosott. Nagyothallott, Onozó a fülébe kiabálva magyarázta, nemrég vele ment el a lány. »Elutazott még tegnap« — hajtogatta az öregasszony —, »aki mást mond, az hazudik.« A kiabálásra előjött egy öregember is, botra támaszkodva. »Nem hallja, hogy nincs, mit erőszakoskodik?« — támadt Onozóra. — »Magát nem is ismerjük, mit akar tőlünk?« Az öreg az ajtó felé bicegett, Onozó megérezte, ha nem megy el, összekiabálják a szomszédokat, s könnyen gyanúba kerül. Gyorsan kiment s elmotorozott.

De alig ért haza, letette a motort, már fordult is vissza a kocsmába. Ismerősökkel borozott, később odaállt a pulthoz, rumot kért. Mintha egyszer már el is indult volna, de megint ott ácsorgott. Aztán...

— Ha nem tol ki velem az a dög, eszembe se jut visszamenni az asszonyhoz — dünnyögte. A telepen persze most mindenki erről beszél. Már megtörtént, mindegy. Legjobb túl lenni az első pillantásokon.

Motorra ült, s bement a gyárhoz. Amint a kemence felé fordult volna, a telepvezető jött szembe, az irodáról. Leállította a motort, elébe vágott a kérdéseknek.

— Hát, Miska, tegnap csúnyán berúgtam. A ringajtót megcsináltatom.

— Ennyi elég? — kérdezte Savanya.

— Akasszam föl magam? Szóbeszédre adtam okot, szánom-bánom.

— És az asszony?

— Bolondság. Nem vagyunk összenőve.

— De szétvágva se.

— Nekem jó, ahogy van. Ha neki nem, változtasson. Senkinek semmi köze hozzá.

Savanyának fejébe tódult a vér, szó nélkül otthagyta. Onozó a vállát vonogatta, aztán meglátott egy kerékpáros lányt; hirtelen gázt adott a motorra.

*

Manyi, mielőtt kilépett volna, megállt a küszöbön, s felnézett az égre.

Az éjjel nagyon sokáig ült az ablak mögött és bámult ki a sötétbe. Mégsem fáradtságot érzett, csak azt, hogy jó lenne szólni valakihez. Az ösvényen, amely a férfiszállás felől vezetett a gyárba, éppen Tarpa jött.

— Alighanem eső lesz — mondta, mikor odaért a férfi.

— Tőlem akár négy napig egyfolytában — mondta az.

— Mért éppen négy?

— Mert akkor lesz apák napja. — Megállt, az asszonyra nézett. — Maga nem várja, Manyika?

— Majd eljön.

— Majd, majd! Attól nem fél, hogy megöregszik?

— Az is eljön. Maga is öregszik.

— Ez az — komorodott el Tarpa. — Itt van ez az új ember a szálláson. Öregemnek hívják, pedig csak négy évvel idősebb nálam. Egy fakofferral jött, megunja, továbbáll. Ez minden. Minek? Én pedig megtelepedtem egy sarokban.

— Az a baj, hogy csak inni tudnak. Meg berúgni, s részegen összevissza beszélni, hírbe keverni, megbolondítani minket, aztán úgy tenni, mintha semmi se történt volna...

Tarpa hirtelen felvillanyozódott. Egészen másképp nézett az asszonyra, és egész másnak látta. A szem és a száj körül megfészkelő kis ráncok, az arcra telepedő csüggedtség nélkül.

— Én sose beszéltem összevissza — mondta.

— Nem is magának szántam — csodálkozott rá az asszony, s ekkor őt is elöntötte az emlék. Ettől szinte olyan lett, amilyennek a férfi látta. És zavarba is jött, hogy talán nem jól felelt. Kijavította hát, önkéntelenül, s talán ösztönösen holmi aszszonyi ravaszsággal. — De magára is értettem, Péter. Sokáig úgy tett, mintha nem történt volna semmi.

— Még nem késő.

— Talán — mondta az asszony. — Amit gondolnak, úgy változik, mint az idő... Hanem eső, az nem lesz már. Ha annyira nincs pénze, adhatok kölcsön erre a négy napra.

— Tudja, mire kéne?

— Tudom. A négy napon úgyse múlik, hanem az akarásán.

— Ki akarok a sarokból szabadulni.

Otthonai az írott szónak

HA KÖNYVTÁRT EMLEGETÜNK, akkor kartotékrendszert rejtő fiókok, kölcsönzőpult, a háttérben pedig kötetektől sűrűn roskadozó könyvespolcok jutnak eszünkbe. Kétségtelen, ez a könyvtár hagyományos megjelenési formája. Annak az intézménynek, amely a magyar szakszervezeti mozgalomban, a nevelőmunka tekintetében a legtekintélyesebb múltra tekinthet vissza. A Nyomdász Szakszervezet könyvtára ez idén ünnepelte százesztendős évfordulóját.

Az országot járva az utóbbi években egyre több olyan új vagy régiből átalakított létesítménybe léphetünk be, ahol az írott szónak másabb, a hagyományostól eltérően meghittebb otthonai támadtak.

De nemcsak a szónak, hanem az olvasóknak is.

A változás a hatvanas években kezdődött el. *A kölcsönzőpult félreállt, s a könyvek kiléptek raktár jellegű helyiségeikből. Tágasabb teremben, szellős elrendezésben, úgynevezett »szabadpolcokon« kínálják magukat az érdeklődő olvasóknak.*

A bútorok is kicserélődtek. A merev, hivatali külsejű berendezés helyett kényelmes karszékek, kis asztalkák vonzzák a látogatókat időzésre, hosszabban belelapozva egy-egy leemelt könyvbe vagy folyóiratba.

A KÜLSŐ KÖRÜLMÉNYEK megváltozása — ott, ahol ez megtörtént —, *a könyvtári munka benső tartalmában is változást vont maga után.* Lehetőség nyílt ugyanis az olvasókkal való meghittebb, közvetlenebb kapcsolat kialakítására. A könyvtárosok tevékenysége az új feltételek közepette már nem szűkül le a kölcsönzés és az ezzel kapcsolatos adminisztráció puszta tényére. Alkalom nyílt a véleménycserére, könyvről, olvasásról, s mindarról, ami nyomtatott betűvel a világ dolgait illetően összefügg.

De nemcsak a könyvtárosok barátkozhattak össze az olvasókkal, hanem az olvasók is egymással. Ennek eredménye, hogy *igen sok helyen könyvbarát klubok alakultak, nem egy esetben előre kidolgozott programmal.* Ezek természetesen arra irányulnak, hogy a részvevők még jobban elmélyüljenek az irodalom értésében, érdeklődésük szélesebbé váljék, ismereteik gyarapodjanak.

Szép példa erre — többek közt — a *Magyar Hajó- és Darugyár angyalföldi* üzemben diskurálni. Hiszen a hagyományos könyvtári tevékenység nem tette mindig lehetővé a rendszeres szellemi kapcsolatokat, az olvasó érdeklődésének megfelelő befolyásolását.

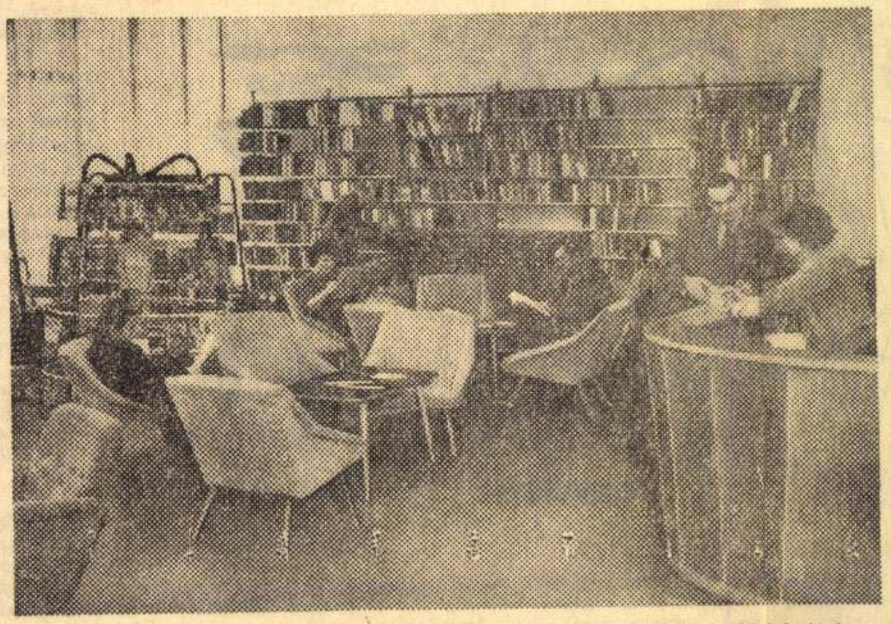

Mindennapi élet az új könyvtárban *(Székely László felvétele)*

A könyvtár új körülményei közt viszont *lehetőség nyílt az egyes találkozók alapos előkészítésére.* Beszerezték megfelelő példányban a meghívott írók könyveit, ajánlójegyzékeket készítettek. Az ilyenformán *előzetesen felkeltett érdeklődést a személyes ismeretség még csak fokozta és ez pedig a könyvtár munkájára hatott termékenyen vissza.*

A könyvtár vonzókörének kiterjesztésében az elmúlt időkben nagy szerepet játszott, hogy *a könyvek mellett egyre nagyobb folyóirat-választékban is lapozhat az olvasó.* Mint kiderült a tekintetben is, létező igény kielégítéséről van szó. Hiszen még a legérdeklődőbb ember sem vásárol négyét lappal, folyóiratnál többet. Nagyobb városaink könyvtárai gazdag folyóiratállománnyal rendelkeznek, sőt önálló hírlapolvasó termek is létesültek, amelyek igen látogatottak.

A TELEVÍZIÓ ÁLTALÁNOS ELTERJEDÉSE nemhogy vetélytársat, hanem éppen szövetségest jelentett a könyvtáraknak. *Nagy segítséget nyújt például a televízió könyvismertető rovata,* amely felhívja a figyelmet a legújabb és legjelentősebb irodalmi, művészeti, ismeretterjesztő kiadványokra. De ezen túlmenően a *különböző irodalmi, történelmi vetélkedők friss pezsgést hoznak a könyvtárak életébe.* Egy-egy ilyen rendezvény után az érdeklődés rohamosan megnő, csak a könyvtáron múlik, hogy mennyire képes kihasználni ezt az olvasók használására, a népművelés javára.

A könyvtárak klub jellegű tevékenységének kialakításához hozzájárult az is, hogy az elmúlt években a *könyvtárosok szakmai felkészültségében lényeges változás történt.* Megszerveztük a középfokú képzést, az egyetemen könyvtárszak működik, a vezető könyvtárosok többsége felsőfokú képzettséggel rendelkezik.

Tehát ahhoz, hogy a könyvtárakból a könyvek és az olvasók valóban meghitt otthonai váljanak, három dolog szükséges: *képzett könyvtáros, megfelelő helyiség és korszerű felszerelés.* Minden eddig vázolt szívmelengető változás ellenére nem mondhatjuk el, hogy ezek a feltételek mindenütt biztosítva lennének.

AZ ELMÚLT ÖTÉVES TERVBEN a korábbiakhoz képest, igen sokat javultak az elhelyezési körülmények, igen sok városban korszerű, minden igényt kielégítő új könyvtár épült, de *a helyiséghiány mindmáig a legnyomasztóbb kérdés.* Főleg faluhelyen és egyes üzemekben a könyvek nem megfelelő körülmények közt, agyonzsúfolt helyiségekben tárolódnak. Nehéz hozzájuk férni, a közvetlen böngészésre pedig még csak gondolni sem lehet.

Kiemelve ezek közül az üzemi szakszervezeti könyvtárakat, hangsúlyozni kell egyes szakszervezeti bizottságok felelősségét. Bizony elég sok helyen tapasztalhatjuk, hogy adott esetben nem állnak a sarkukra és beletörődnek a könyvtári helyiségek irodai célokra való kisajátításába. *Pedig éppen az üzemeken belül — ahol nincs művelődési otthon — játszhat különösen nagy szerepet a könyvtár a helyi népművelési munkában.* Hiszen tevékenysége összefügg a felnőttoktatástól kezdve a legkülönbözőbb ismeretterjesztő előadásokig. Háttérbe szorítása mindenképpen vétkes könnyelműség.

És amikor a könyvtárak változó helyzetéről szólunk, éppen annak örülünk, hogy egyre inkább nemcsak vállalkoznak, hanem újszerűen képesek is új olvasók nevelésére, az irodalmi ízlés csiszolására, vagyis *többre mint kölcsönzésre — népművelésre is.*

Szombathelyi Ervin

Újfajta turistatérkép

Kellemes pihenés — maradandó emlékek

Megkezdődött és napról napra szélesebb sodrással hullámzik át a nyári hónapokon a kordivat diktálta, nagy méreteket öltő vendégjárás. Jövünk, megyünk, látni, hallani akarunk, utazva pihenni, örülni a természetnek és mindannak, amit a tájakon alkot, teremt az ember.

Ennek a modern, nagy nyári népvándorlásnak megvannak a maga kitaposott csapásai, pihenőhelyei és célállomásai.

Országutak betonszalagján futva, útmenti betérők vendéghívogató barátságán át érkeztünk a sek: hány kilométer az út, a szálloda neve, ellátási lehetőségek, a környék nevezetességei, a táj jellegzetessége — kellemes pihenést!...

Igen, kellemes pihenést. Ezt kívánjuk ezúttal is, azonban útravalóként hadd tegyünk még valami mást, kevésbé divatos, de egyre inkább divatba jövő holmit az útipoggyászba. Hadd utaljunk a vendégjárás — egyénenként talán nem új, de tömegméretében most ható — szellemi bédekerére, arra az egyre sokoldalúbban összeállított programra, amely

nya megye néprajza (Pécs); *A szocialista nagyüzemi mezőgazdaság kialakulása* (Keszthely). A címek önmagukban is sokat mondanak.

Koncertek, várjátékok, múzeumok

Mindehhez természetesen sokféle szórakoztató, vidám program járul. Mint ahogy körben a Balaton partján, vagy annyi más vendéglátó városunkban is oda kívánkozik már az útikalauz figyelmes lapjaira a kultúra eseménydús naptára. *Tihanyban az orgona-hangversenyek, Keszthelyen a nagymúltú zenekari esték, a gyulai várjátékok, Martonvásár Beethoven-idéző koncertjei, a főváros meganny-*

galmas hónapok jelenthetnek a múzeumok felhalmozott kincseinek megismertetésére. A kultúra bédekerén hívogató-pihentető vendégfogadó lehet minden kis múzeum. Amivel lassan kezdünk élni már — de mindez kevés még.

Örvendetes viszont, hogy *a kultúra és az idegenforgalom felfedezte egymást,* szemléletében egyre közelebb kerül, együtt keresi

50 ÉV

Forradalom és művészet

Debrecenben két nappal ezelőtt orosz-szovjet drámai hét kezdődött. Csehov Cseresznyéskertje indította a sort. Az az 1904-ben bemutatott remekmű, amelyben elhangzik az úri osztályt búcsúztató, parentáló mondat: »Az önök számára nincs többé visszatérés.« A szolnoki Szigligeti Színház után tegnap a békéscsabai Jókai Színház Rozov Bohócát játszotta, ma este a debreceni Csokonai Színház művészei Visnyevszkij híres darabját, az Optimista tragédiát, majd a szegedi Nemzeti Színház holnap este Radzsinszkij drámáját, a Futó kalandot.

Színpadi pillanatkép így együtt az egész a huszadik század legfőbb eseményének előzményéről, lejátszódásáról és eredményéről. Arról, hogy az első másfél évtizedben robbanásig feszülő erők által mozdítva, a Nagy Októberi Szocialista Forradalom hatására, tökéletesen megváltozott a világ.

Az érdekes debreceni színházi seregszemlével nem megkezdődött, csupán folytatódott és jelentékeny megnyilvánulásához érkezett egy folyamat, a hazai művészi megemlékezések sorozata.

Tulajdonképpen pontatlan és méltatlan is szigorúan elválasztani a huszadik század művészetében, mi tartozik szorosan ide. Józserivel minden, ami e század valóban művészi megfogalmazását tette meg céljául. Ha azt mondom: József Attila költészete, Brecht drámairása, vagy akár Thomas Mann polgári humanista regény- és novellairodalma, Bernard Shaw filozófiája és szatírái, Lorca költői, írói és drámai világa, s ha kimondom a neveket, Aragon, Eluard, vagy akár a filozófiájában velük nem azonos Sartre — így vagy úgy, ennek a mindennél nagyobb horderejű eseménynek a közelében maradtam. Aki művész ebben az évszázadban — lett légyen muzsikus mint Bartók, festő mint Picasso, filmrendező, mint Bardem, színész mint Spencer Tracy — annak léte és működése, közvetlenül vagy közvetve, a világ bármelyik táján összefügg a világ első végleg győztes forradalmával, a Nagy Októberivel.

A szovjet művészeket, Gorkijtól Solohovig és Tvardovszkijig, Prokofjevtől Sosztakovicsig és Hacsaturjánig, Ejzensteintől Csuhrajig és Kalatozovig, Cserkaszovtól Bondarcsukig, Ulanovától Pliszeckajáig és Maximováig, itt nem említettem, lévén az összefüggés az ő esetükben oly közvetlen és kézenfekvő. A szovjet művészet éppúgy új szakasza a művészetek történetének, amiként a Szovjetunió léte és hatása az emberiség történelmének.

A kerek félszázados évforduló természetesen kínálja a közvetlen emlékezést. A mi szocializmust építő hazánkban nem is lehetne másként, hiszen más népekével együtt saját népünk szabadságát is ünnepeljük. Az évforduló napja közeledik — szaporodnak az ünnepi művészi események. A debreceni orosz-szovjet drámai hét csak egy a sokból. A legjelentősebbekre majd éppen ezután kerül sor.

És itt ismét nem lehet elválasztani az irodalmi, zenei, képzőművészeti események örömteli sokaságában azt, ami tágabb, és ami a legközvetlenebb értelemben a mienk. Amikor gyermekeink a »Vörös Zászló Hősei Útján« keresgélik a történelmi múlt eseményeit és élő alakjait, éppúgy egymásba ötvöződve, összefonódva találnak majd rájuk, mint a felnőtt művészek ugyane szép és nagy témakörben. Garasin Rudolf »vörös sapkás lovasai«, új dokumentumfilmünk »vörös jelek a hadak útján«, s a most készülő magyar—szovjet filmkoprodukció »internacionalistái« olyan magyarok, akik hűségesen és áldozatosan váltották tettekké a marxi jelszót: »Világ proletárjai, egyesüljetek!«

A debreceni színházművészeti esemény jó alkalom, hogy szívből köszöntsük művészetünk valamennyi ágának eseménysorát a kivételesen ünnepi alkalomra. Az említett összefonódottság valósul meg, a nagy 1917, és a nekünk külön emlékezetes 1919 valóban elválaszthatatlan gondolatvilága forr eggyé csáknem valamennyiben. A Vándor Sándor kórusfesztiválon a Zeneakadé-

1964 ÁPR
1021
Kürthy Sándor

KAMONDY LÁSZLÓ:

A KÉT KISKAKAS

A gyerek békésen ült a bilin, az apja rejtvényt fejtett az asztalnál. Eleinte még figyelték egymást, később azonban mind a ketten belefeledkeztek a maguk szórakozásába. Pistike egy műanyag-huszárral játszott, félkörben többször végigügetett vele maga körül, az apja meg azon törte a fejét, hogy mi lehetett Zola keresztneve.

Öt üres kocka volt rá a rejtvényben, az Emil viszont csak négy betűből állt.

Míg Timár töprengett, hogy mi lehet a rejtélyes ötödik betű, Pistike csendesen felkelt, lemelte a vekkerórát az asztalról, hallgatta egy ideig a ketyegését, majd némi tűnődés után beleejtette a vekkert az éjjeliedénybe.

Mikor Timár felneszelt a zajra, az óra már a zománcedény alján hevert, lapjával lefelé, de új környezetében is zavartalanul mérte az időt.

Az óra méltatlan környezetváltozása arra ingerelte Timárt, hogy testi fenyítést alkalmazzon a fiával szemben, a ketyegése viszont nevetésre késztette inkább.

Kürthy Sándor rajza

— Hát ezt jól megcsináltad, Pistike — állapította meg végül is tárgyilagosan s úgy nézett a gyerekre, mintha tanácsot kérne tőle, hogy ezek után mit csináljon.

A gyerek azonban semmi tanácsot nem adott az apjának, csak bámult rá ártatlan szemekkel.

— Látod, mit csináltál?! — mondta neki Timár s az órára mutatott.

A gyerek belenézett az edénybe s nem szólt semmit.

— Hát most mit csináljak ezzel az órával, mondd?

Pistike erre sem szólt semmit.

Mélázott egy ideig az edény fölött Timár, aztán egy hirtelen mozdulattal megfogta a fülét és kivitte a fürdőszobába.

Megeresztette a csapot, két ujjal megfogta a vekker felhúzóját s az órát a vízsugár alá tartotta.

A gyerek közben érdeklődve nézte az apja ténykedését.

— Megfürdettük, ezt most jól megfürdettük — állapította meg Timár, mikor kész lett a művelettel. — Úgyse fürdött még, igaz?

A vekker a második fürösztés után is változatlanul ketyegett, de az üveglapja bepárásodott szégyenében. Hiába törülgette Timár kívülről, belülről lett párás az üveg.

Hát, azt meg, hogy tüntessem el — gondolta bosszúsan, — föltegyem a kályha tetejére?

De mielőtt eldönthette volna, hogy ezt tegye-e, kulcs csikordult az ajtózárban, megérkezett Timárné a csarnokból.

Az ajtó nyikorgására Timár gyorsan zsebrevágta a vekkert s cinkosan a fiára hunyorított.

— Már megjöttél? — szólt ki az előszobába.

— Pistike?

— Itt van velem.

Timárné közben levetette a télikabátját, bement a konyhába.

— Régen felébredt?

— Tíz perce sincs — válaszolta Timár és zsebrevágta a kezét, rátette a tenyerét az órára, hogy ezzel is tompítsa a ketyegését.

— Megpisiltetted?

— Meg — válaszolta Timár, — éppen mosdatni akartam a séta előtt.

Szombat délutánonként, míg az asszony a vasárnapi ebéd előkészítésével volt elfoglalva, Timár sétálni szokott a téren a fiával.

Az asszony a gyerekre tekintett.

— Jó voltál? — kérdezte szelíden.

— Jó voltam, — felelte Pistike, és az apjára pislogott, hogy ő is igazolja, ha akarja.

— Az azért túlzás, hogy jó volt — jegyezte meg Timár.

Ennyit mondott, semmi többet.

— Mert jó voltál kisfiam —, mondta Timárné a gyereknek, — mert szépen lefeküdtél édesapáddal ebéd után, hoztam neked a csarnokból egy pipit... egy kiskakast!

Pistike ujjongott, tapsolt örömében, s a szülők mosolyogva néztek össze a feje fölött.

— No, nem nézed meg? — kérdezte Timárné. — Menj csak be, ott van a konyhában... az asztal alatt.

A kiskakas fázósan, mozdulatlanul, összekötözött lábbal gubbasztott a konyhai vízcsap alatt, de mikor Pistike lehajolt, hogy megsimogassa, haragosan rebbentette meg a szárnyait.

A gyerek ijedten hátrább ugrott s attól kezdve csak távolról nézegette a kakast.

— Pipike — szólingatta, — pipike, gyere ide.

A szülők mosolyogva figyelték a két kiskakast és felváltva bátorították a gyereket, hogy simogassa meg bátran a kakas fejét.

— Ne félj — biztatta Timárné —, ne félj tőle kisfiam, nem bánt.

Pistike azonban a szülők buzdítására sem merészkedett közelebb a kakashoz, folyton csak azt kérdezgette:

— Nem bánt?

— Nem.

— Nem bánt a kiskakas?

— Nem bánt.

A gyerek erre mégis lépett egyet a kakas felé, de mikor az újra felemelte a szárnyát, végképpen elbátortalanodott.

— Na gyere, kisfiam, menjünk sétálni — szólalt meg Timár.

— Menjetek csak, amig világos van — mondta az asszony is.

Pistike azonban nem mozdult el az asztal mellől, csak nézte a kiskakast, megbúvölten.

— Kár volt megmutatni neki — jegyezte meg Timár. — Most majd nem akar elmenni velem!

— Menjél szépen az édesapáddal, menjetek — biztatta Timárné is a gyereket, mikor látta, hogy semmiképpen sem akar kimenni a konyhából —, ő majd mutat neked a téren galambokat. Jó?

— Nem — makacsolta meg magát a gyerek s átölelte az asztal lábát.

Timár tanácstalanul nézett a feleségére, aztán bosszúsan így szólt:

— Nem tudom, mért mutattad meg neki ezt a kakast, ha estére úgyis levágod.

— Levágom? Hát mit csináljak vele?!

— Nem arról van szó — válaszolta Timár, — hogy levágod, hiszen azért vetted, hanem, hogy a gyerek estére majd keresi... és hogy nem akar velem jönni.

Az asszony erre megbántottan elfordult, Timár pedig ölbekapta a fiát és kivitte a konyhából.

Amíg a térre nem értek, egész úton a kakasról faggatta Pistike az apját.

— Piros a taréja?

— Piros a taréja — ismételte Timár —, és ha felébred, kukorékol.

— Nem bántja Pistikét?

— Nem, nem bántja — válaszolta Timár, — a kiskakas nem bántja a jó kisfiúkat.

— Piros a szárnya is?

— Piros — válaszolta türelmesen Timár.

— Miért?

— Azért piros — válaszolta Timár —, mert... piros! Mert ez egy ilyen kakas, piros taréjú, piros szárnyú kiskakas.

— Miért?

— Azért — válaszolta Timár, — mert a piros taréjú kiskakas szeret sétálni, szépen elalszik ebéd után.

A gyerek erre hallgatott egy ideig.

— Nem harap a kiskakas?

— Nem — válaszolta Timár, ugyanolyan türelmesen. — A piros taréjú, piros szárnyú kiskakas nem harap, nem vándorol a bilivel és nem dobja bele a vekkert, ha az édesapja nem figyel oda.

Igy kérdezett a gyerek egész úton, így válaszolgatott neki Timár, egészen addig, míg meg nem pillantottak egy fekete kutyát a játszótéren.

Ettől kezdve a kutyáról beszélgettek, aztán a galambokról, aztán meg a hóemberről s közben mind a ketten elfeledkeztek a kiskakasról, amit csak azért vett Timárné a csarnokban, mert nem kapott disznóhúst a Közértben.

A séta után a gyerek is és az apja is egyenesen a szobába mentek, be se köszöntek a konyhába, ahogy máskor szokták. Timárnét bántotta ez, s mikor a szemetet kirakta a gangra, odaállt hallgatózni az ajtó elé.

Bentről jóízű nevetés hallott ki, s amikor belépett a szobába, a két Timár éppen birkózott a heverőn.

Természetesen az ifjabb győzött, mint legtöbbször. Kétvállra fektette az apját, rákönyökölt a mellkasára és diadalmas torokhangokat hallatott közben. Timár nyögött és sóhajtozott a játékhoz, de a nyögései olyan tréfásra sikerültek, hogy mind a ketten nevetni kezdtek rajta, a győztes is, a legyőzött is.

Két gyerek, — gondolta Timárné, — az egyik harmincéves, a másik három.

S egy ideig irigyen nézte őket.

— Nem akartok még vacsorázni, Gyuszi? — szólt oda hozzájuk, mert észre se vették, hogy ő is a szobában van.

Timár leemelte a mellkasáról a fiát s fölkönyökölt a heverőn.

— Nem vagy éhes, bikfic?

— Nem vagyok bikfic, Pistike vagyok — felelte a gyerek.

Az asszony mosolyogva nézte őket.

— Nem vagy éhes, Pistike?

—Nem Pistike vagyok, hanem bikfic — válaszolta az anyjának a gyerek.

A szülők egymásra néztek.

— A te természetedet fogja örökölni — jegyezte meg Timár.

Az asszony mosolygott.

— Hát jó — mondta —, akkor még hagylak benneteket kicsit — s az órára tekintett közben.

Mikor a felesége az órára tekintett, Timár elfordult s újra birkózni kezdett a fiával. Birkóztak egy ideig, de ez alkalommal Timár győzött. Mikor diadalmasan széttekintett, nagy megkönnyebbülésére a felesége már nem volt a szobában. Úgy látszik, — gondolta Timár — nem vett észre semmit a vekkeren.

Az ébresztőóra most is zavartalanul ketyegett, de az egyik mutatója, a nagymutató, megbarnult időközben.

Mialatt az apa az órát vizitálta, a gyerek kilógott az anyja után a konyhába.

— Bevigyem? — kérdezte Timár a feleségétől, mikor a gyerek után ment.

— Hagyd csak, már úgyis készen vagyok — felelte az asszony.

Pistike a konyhaszekrény előtt, a sámlin ült. Térdére fektette a kezét, így akarta bizonyítani, hogy jó lesz, ha az anyjával maradhat a konyhában.

Timár nekitámaszkodott a falnak s rágyújtott egy cigarettára.

— Délután — szólalt meg csendesen — amíg félrenéztem, beledobta a vekkert a bilibe.

— Mit csinált?! — kérdezte Timárné és majdnem kiejtette kezéből a poharat, amit törölgetett.

— Beledobta a bilibe — ismételte Timár.

Mind a ketten a gyereket nézték, aki mozdulatlanul, szeliden ült a sámlin.

— Jár azért?

— Jár — válaszolta Timár, — de a nagymutatója berozsdásodott.

Pistike megérezhette, hogy róla beszélnek, mert felváltva hol az anyjára, hol az apjára mosolygott.

— Te — mondta az asszony —, ebből nagy gazember lesz, meglátod!

— Lehet — válaszolta Timár mosolyogva, — lehet, hogy az lesz.

A gyerek közben felállt a sámliról s odaállt a gáztűzhely elé.

A nyitott sütőajtón egy porcelántálban feküdt a kiskakas, már alvadt vérrel a nyakán, megkopasztva. A gyerek kivette a lábasból, előbb az egyik, aztán a másik lábát, és járni kezdett a kakas lábaival a levegőben.

Timár és a felesége egymásra néztek.

JOBBÁGY KÁROLY:

Az őszinte szóról

„Veszélyes dolog. Ne csináld!"
De én csak így beszélek.
„Fejjel a falnak? Tartsd a szád!"
S én semmitől se félek.
A hazugság csak, ami árt,
mitől megfúl a lélek.

Ma annak nincsen hitele
ki hümmög... félve kertel...
Hogy „kényes ügy"? Gyerünk, bele!
S ha igazság tüzelt fel
milliók gyúlt tekintete
figyel: Birod-e mersszel?

Új kor ez! Rombol — aki rejt,
hazudik — aki hallgat.
De aki szól, az könnyet ejt
s nem hideg diadalmak
fütik, — kinlódik nyögve, mert
félti a forradalmat.

Kérdés csak: Hová tartozol?
hogy az az elkiáltott
szitok éget-e, mint pokol,
vagy csak kívülről látod?
Ha fáj is, mondd el! S ez a kor
ölel, mint jóbarátot.

— Sétálunk a kiskakassal! — mondta Pistike.

A férfi eltaposta a cigarettáját, az asszony meg olyan piros lett, mintha valamilyen gyalázaton érték volna.

— Pipi — mondta a gyerek. — Pipike! — És a szüleire nézett.

— Tedd vissza, kisfiam — szólt rá a gyerekre Timár.

Az asszony oldalról a férjére tekintett.

— Takard le valamivel, — tanácsolta halkan Timár. — Hallod? Dobj rá egy konyharuhát!

Az asszony gépiesen engedelmeskedett, letakarta egy konyharuhával a kiskakast, aztán síró hangon így szólt:

— Miért engedted ki a konyhába?

Timár nézte egy ideig az asszonyt, aztán megfogta a gyerek kezét.

— Gyere be kisfiam, birkózunk egyet. Jó?

A gyerek engedelmesen ment az apjával. Mikor Timár visszanézett a konyhaajtóból, látta, hogy a felesége a kést nézi az asztalon, azt a kést, amellyel levágta a kiskakast.

— Bolond vagy, Klári? — kérdezte gyöngéden.

Az asszony hálásan tekintett rá, de már párás volt a szeme.

HÁMOS GYÖRGY TÉVÉ-KRITIKÁJA

BARANGOLÁS A MŰSOROK KÖZÖTT

Ó, az a filozófia!

Kezdjük talán a „Barangolás"-sal, illetőleg annak mellékleteként a múlt héten bemutatott „Film a képernyőn" című műsorral. (A cím nem túlságosan szerencsés, hiszen minden, tévében bemutatott filmre alkalmazható.) Ebben az elég laza szerkezetű, ügyes műsorban azonban nem erről volt szó. Filmtárgyú egyveleget láthattunk: illusztrált filmhíreket, ügyes forgatási riportot, s a műsor elején egy vitát is az Új Gilgames rendezője, Szemes Mihály és Bojár Iván esztéta között. Most csak erről a vitáról szeretnénk szólni, mert a film körüli irodalom igen jellegzetes vonásait viselte magán. Az Új Gilgames választékos rendezői eszközökkel megalkotott, szomorkás, megható, közérthető film. Hibái és erényei a gyakorlottabb néző számára is könnyebben elválaszthatók egymástól. E vita hallatán azonban az volt az érzésünk, hogy egy egészen más műalkotásról esik szó. A rendező az egzisztencializmust emlegette, melynek főbb téziseit — szerinte — e film keményen cáfolja. Az esztétának, aki láthatóan ennek a nevezetes filozófiai irányzatnak nemcsak címszavait ismerte: kapóra jött a filozófiai kitérő. Egyszóval, rövid idő alatt a lét, a létezés, a halál felől szemlélt élet és az élet felől szemlélt halál — gyakran ott helyben felismert — bölcseleti tételei körül csapkodott a vita — e sorok írója számára olykor alig követhetően.

Úgy látszik, a filozófia divattá vált. Soha annyit és olyan felületesen nem filozofálgattak, mint napjainkban. Nemcsak a filmalkotásoknak, hanem — ahogy erről egy tárgyalás közvetítésen meggyőződtem — a „galerik"-nek is van filozófiájuk. Nemrég láttunk a tévében egy „cinéma vérité"-módszerrel készült filmet a fiatalokról, s ebben a strand vizéből kicsalogatott majdnem-gyerekeket az élet értelméről faggatta a rendező. Rejtélyes módon a film világába hatolt be legmélyebben ez a meglehetősen naiv filozofálgatás.

láthatatlanul, s mégis az egész művet átsugározva ott lappang a filozófia; a „kicsiny" és zavaros alkotások viszont megbújnak mögötte. Kritikusok, legyünk erősek, ha nem értünk egy filmet, valljuk be, s ne keressük filozófiáját.

Professzorok — csapdában

Emlékszem, ha valamilyen előadáson bűvész produkálta magát, s mutatványához a közönség köréből kért fel médiumot, mindig furcsa viszolygást éreztem: ezt az embert nevetségessé fogják tenni. Többnyire nem is tévedtem. Mi történt a pódiumra felcsalogatott nézővel? Ha szuggerálták (ez gyakori mutatvány volt), elvesztette akaratát és ítélőképességét, s ijesztően nevetséges dolgokat művelt. (Tiszta víztől berúgott, zsebből kivett pénzdarabot, mint forró parazsat dobott el kezéből, s még fujdogálta is utána a tenyerét.) A közönség persze hahotázott, s a bűvészsegéd — felébresztve révületéből — bárgyú mosollyal tapogatódzott helyére. Szégyellte magát, de nem mutatta. Persze, történt vele egyszerűbb dolog is. Eltüntetett pénzdarabokat orrából, füléből szedett ki a bűvész, az áldozat zsebéből pedig diszkrét női ruhadarabokat emelt ki, néha meglepő mennyiségben.

Talán túl érzékeny voltam, hogy ezek az ártatlan tréfák így hatottak rám, de ma is meg vagyok győződve, hogy az ember megalázása valahogy így kezdődik. S a rá való reagálás is. Ezért nem igen szeretem a tévének azokat a játékait sem, melyek módot adnak rá, hogy valaki a résztvevők közül sutaságával, ügyetlenségével nevetségessé váljék. Kétmilliós ember előtt. Természetesen, a vetélkedőknél ezt nehéz teljesen elkerülni, de a szituációt jól felmérő zsüri, s még inkább a találékony, s gyakorlott tévé-riporter könnyen segíthet a bajbajutotton, s azon a nem kevés tévé-nézőn is, aki együtt szorong a csapdába kerülttel; zavart és szégyenkezést érez.

De az olyan műsorok már „civil" szereplők ügyetlenségének kellett volna szolgáltatnia. Mindjárt mondunk egy példát. Az egyik szereplőt (nem is akárkit, Gegesi Kiss Pált, a világhírű orvosprofesszort) egy tévé-keret mögé ültették, s bemondót játszattak vele. Egy termelőszövetkezetről szóló, s mezőgazdasági szakkifejezésekkel zsúfolt hírt kellett felolvasnia... Milyen hatásra lehetett itt számítani? Semmi esetre sem arra, hogy a néző végre értesül arról, hogy a megnevezett téeszben hogy halad a sertésgondozás, a mélyszántás stb. Itt annak *kellett volna* mulatságosnak lenni, hogy a csinos ifjú bemondó hölgyek és fiatal emberek helyett egy ősz, szemüveges arc jelenik meg a képernyőn kezében a hírekkel. S a derűt még fokozta volna, ha a szakkifejezésekkel telített hír olvasása közben megbicsaklik a nyelve, azaz „bakizik". Mindkét humorhatás elmaradt. S bár elég komikus volt, hogy Gegesi Kiss Pál bemondó a tévénél, s a sertéstenyésztésről olvas fel, a nyakatekert szöveget olyan hibátlanul olvasta — ami különben kevés nézőt lepett meg —, hogy a tréfa csattanója elmaradt.

Ugyanebben a műsorban találkozhattunk Csürös Zoltán professzorral is, a Műszaki Egyetem rektorával. Nem tudományos előadást tartott, nem is a kémiai „Ki miben tudós" zsürijében elnökölt. Egy elfüggönyözött fülkében állt, s huncut mosollyal felelgetett az egyik résztvevő kérdéseire, akinek azt kellett eltalálnia, ki áll a fülkében... A tekintélyekkel való „packázgatás" nem is rossz hagyománya a mulattató műfajoknak, kabarétréfáknak. De azokban a tréfákban a tekintélyek maguk nem vettek részt. Azt hiszem, a tévének sem lenne szabad őket ilyen kísértéseknek kitenni. Elvégre a tévé kitűnő szellemi tornáinak sem érdeke, hogy amikor a zsüri elfoglalja helyét, az elnök láttára a nézőket derültség fogja el, emlékezvén a tudós elnök elmúlt heti mulatságos szereplésére... S persze nemcsak a professzorok sorából véletlenszerűen kiemelt emberek alkották. Ez az úgynevezett lista szerinti mintaválasztás egészül ki a továbbiakban egy olyan rendszerrel, amely ennél könnyebben igénybe vehető. A KSH a népszámlálás adatai alapján egy életkor, nem, foglalkozás és iskolai végzettség alapján módszeresen összeállított, tízezer főnyi kvótát állít össze, s ebből, szükség esetén, speciális felmérésekhez kisebb csoportok is kiszakíthatók anélkül, hogy ezek összetétele véletlenszerűbbé válnék.

Ilyen hát a szervezet. S ha ehhez még hozzávesszük a *munkát*, amelyet e rövid esztendő alatt máris elvégeztek, a praktikus hallgatottsági felméréseken túl a Rádió tájékoztató műsorainak és a közönségnek (magyarán a hivatalos tájékoztatásnak és a közvéleménynek) kapcsolatára vonatkozó megállapításaikat, vagy azt, ami éppen készülőben van: a művészi műsorok és a reális közönségigény (vagyis a valóságos művészi közízlés mai állapotának) feltérképezését, akkor nyilvánvaló, hogy örömünk az intézmény létével és várakozásunk további munkájával kapcsolatban nem alaptalan.

Adataik és felméréseik részletezésére és tanulságaira alkalmilag még visszatérünk.

Lukácsy András

Íratlan illemszabályok

A tévé: fórum. Éppúgy fórum, mint a szónoki emelvény, a napilapok hasábjai, a folyóiratok. A fórumnak íratlan illemszabályai vannak. Ezek a szabályok annál inkább kötelezőek, mennél több emberhez ér el a fórumról a szó. Egy lakógyűlésen még nyugodtan mondhatja a lakóbizottság elnöke a vele baráti viszonyban álló lakótársának: „Azt hiszem, Karcsi, a fűtési ügyeket neked kellene vállalnod." Egy üzemi nagygyűlés szónoka már nemigen Karcsizhat, Lacizhat bárkit is a részvevők közül. A napilapokban, s folyóiratokban sem úgy vitáznak, az egymással közismerten megbonthatatlan barátságban élő írók és kritikusok, hogy abból szoros barátságuk is kiderüljön. Az író nem azt írja: „Meg kell mondanom neked, Zoli, hogy legutóbbi regényemből egy szót sem értettél meg." Pedig a valóságban tegeződnek. De az újság is fórum, a folyóirat is fórum, s így Pista is, meg Zoli is tisztában vannak azzal, hogy amit mondanak, nem egymásnak mondják, hanem több ezer vagy több százezer olvasónak, akiknek semmi közük nincs az ő forró barátságukhoz. S végül, hogy visszatérjek alap példámhoz, a bűvészhez: még soha nem hallottam, hogy akár a cirkuszporondon is ágálva, azt mondta volna a neki segédkező feleségének: „Most pedig add ide, fiam, azt a kalitkát." Mert a cirkuszporond is fórum és az illemszabály itt is érvényes.

A tévé műsorait körülbelül kétmillióan nézik. Spontán adásai viszont hemzsegnek a tegeződéstől, a Karcsitól, Jucitól, Esztitől. A tévé munkatársai többnyire egymást is tegezik a kamera előtt. Nyilván azzal a szándékkal, hogy az adást intimebbé tegyék. De ez a fajta intimitás az, amitől inkább zavarba jön a néző, ahelyett, hogy szívét különösebb melegség hatná át. Nem komoly hibák ezek, s legtöbbször a változatosságra, a meghittségre való rokonszenves törekvések szülik őket. Mégis csínján kell bánni velük, hiszen a tévé is fórum — lassanként egyike a legjelentősebbeknek.

KOMLÓS JÁNOS FILMLEVELE

Dühöngő ifjúság — Monológ

Az Osborne problémát az évek során nagyjából kimerítettük. Ma már világos, hogy a *Dühöngő ifjúság* és *A komédiás* nem azonos a modren drámával, de annak egyik lehetséges és bizonyos körülmények közt törvényszerű válfaja. Jellegzetességeit ugyanis nem egy általános érvényű modern dramaturgia megalkotásának igénye hozta létre, mint inkább az a tény, hogy ezekben a drámákban az öntudat helyét az érzés, a cselekvését a tehetetlenség foglalta el. Osborne hősei nem végiggondolják a dolgokat, hanem mindvégig szenvednek miattuk, éppen ezért nem cselekszenek, hanem tehetetlenül őrjöngenek. Az osborne-i dramaturgia voltaképpen egy szociális magatartás tükre, a kispolgári lázongásé.

Osborne hősei félelmetes fenegyerekként acsarkodnak a világra, csapkodnak, ordítoznak, fenyegetőznek, vadul hánykolódnak, és tajtékozva szenvednek. Sokkal dunösebbek, mint a forradalmárok általában, mert tehetetlenek; mert magányosak és értetlenek; mert a forradalmi öntudatig, perspektíváig és akcióig sosem jutnak el.

És minthogy ennyire kegyetlenek, vadak, félelmetesek, ezért rendkívül érzelmesek. A végig nem gondolt gondolatok helyét náluk is az érzelgősség foglalja el, hiszen a szentimentalizmus a szellemi tehetetlenséggel, restséggel vagy gyávasággal mindig együtt jár. És Osborne hősei olyan durvák, kíméletlenek a nőkkel, hogy senki sem csodálkozik, amikor végül is zokogva hozzájuk és csakis hozzájuk menekülnek. Az osborne-i lázadásban, ebben a forró dühvel didergő magányosságban a nő végül is az egyetlen szociális támaszt, az egyedül lehetséges megoldást jelenti.

Osborne hősei nem értik a világot, inkább utálják. Éppen ezért nem osztályharcot vívnak, hanem ízlésháborút. A reakciós osztályok uralma helyett az ezekkel az osztályokkal összenőtt ízlésbeli konvenciókat, modorosságokat, magatartásformákat, érzelmi normákat támadják. Kétségtelen, hogy társadalmi megújhodás nem lehet meg az ízlés és az érzelmek, a magatartás és az erkölcs forradalma nélkül. Ennyiben az osborne-izmus modern. És ezért vélik nálunk egyesek, hogy az osborne-izmus *a* modern. De minthogy Osborne hősei nem a társadalmi forradalommal együtt, nem a társadalmi forradalom alapvető érdekeinek alárendelve követelik az ízlés forradalmát, hanem *a helyett*, ennyiben az osborne-izmus a kispolgári lázongás egyik változata csupán.

Mindezt azzal kapcsolatban említem, hogy néhány éves késéssel elérkezett hozzánk a *Dühöngő ifjúság* című Osborne-dráma világhírű filmváltozata is, amelyet *Tony Richardson*, az *Egy csepp méz*, *A hosszútávfutó magányossága* rendezője készített ezúttal is kivételes művészettel. *Richard Burton*, *Claire Bloom*, *Mary Ure* másfél órán át minden mozdulatukkal, rezdülésükkel a színművészet magasiskoláját mutatják be, a rendezés pedig arra ad példát, hogyan kell színművet filmmé fogalmazni úgy, hogy az ilyenkor szokásos kérdés: lehet-e drámából film? — fel sem vetődhet.

A film egyébként nemcsak színhelyeiben tágítja ki az eredeti drámát, hanem társadalmi problematikájában is. Több szociális okot mutat be, ami miatt a hősnek dühöngenie kell. A tehetetlen düh fokozódásával, persze, szükségszerűen együtt jár az érzelmesség növekedése is.

Kitűnő ötlet volt a MOKÉP-től, hogy a Dühöngő ifjúsággal együtt egy hasonló magyar művet is bemutatnak a nézőknek. *Kovásznai Gábor György* fiatal rajzfilmrendező alkotta meg ezt a tízperces kisfilmet, magazinokból, folyóiratokból kivágott képeket mozgatva, rendkívül dekoratívan, szellemesen, kifogyhatatlan ötletességgel, mindvégig nagyon erős, eredeti, merész és sokat ígérő tehetséggel. Csapongó játékosság, filozófiai igény és publicisztikus hév jellemzi ezt a művet, izgalmas, nem mindig közérthető, olykor szertelen formai megoldások keverednek benne szenvedélyes és egyértelmű mondanivalóval.

Egyszóval: fiatal művész készítette a *monológot*, és a fiatalok életérzését tolmácsolja benne. A fiatalokét, akik nemcsak politikailag gyűlölik a múltat, hanem ízlésükkel is; akik számára nemcsak a fasizmus, a világháború, a reakció, az embertelenség, a tőke, a burzsoázia gyűlöletes, hanem mindaz, ami ezzel együtt járt, ehhez kötődött közvetlenül vagy bonyolultabban, áttételesen, az ízlés területén, az életformában, az érzelmi konvenciókban, az erkölcsben, a modorban és a modorosságban. Teljes leszámolás ez a múlttal, a hazugsággal és a bidermeyer ebédlővel, az álszentességgel és a csipketerítővel, a szenvelgéssel és a pszichoanalízissel... Olyan radikális elszakadási kísérlet, amilyenre csak egy új generáció képes. Az idősebbek, akik ízlés és társadalom, politika és divat összefüggéseit bonyolultabban látják és akiknek mindezekhez a külsőségekhez bensőséges emberi emlékeik, igaz érzéseik is kötődnek, erre nehezen vagy egyáltalán, vagy csak vitatkozva és ellenkezve lennének képesek.

Sajátos párbeszéd alakul ki tehát a moziban a két film között. Osborne a forradalom helyett utálkozik a régi ízlésen, Kovásznai a forradalmi átalakulást természetesnek véve, a szocialista világban élve. Nem kispolgári lázongás hozta létre tehát a Monológot, hanem a fiatal szocialista művésznemzedék jól ismert és természetes igénye. Mégis érezni kiváltképp a vége felé némi disszonanciát. Ahogyan Osborne érzelgősségbe, úgy a Monológ túlzott dagályosságba magamutogató öncélú pátoszba téved. Miért? Mert az ízlés abszolutizálásának megvan ez a veszélye. Ha az ízlés problémáját kiszakítjuk társadalmi összefüggéseiből, akkor könnyen zsákutcába vagy mellékösvényre jutunk, aszerint, hogy milyen társadalmi terepen történik ez.

1963 AUG 17.
1021

Kürthy Sándor

KERN ISTVÁN:

A TROLIKERÉK

A koratavaszi napfény ferdén zuhogott be a gyár igazgatói szobájába. Rengeteg porszemet táncoltatott meg útjában, míg az íróasztallal vastag üveglapjába ütközött, ahonnét csaknem lángolva tükröződött vissza, egyenesen a titkárnő szemébe, aki az itatóspapírlemezből készült postakönyvet lapozta. Az igazgató a lapok közül előbukkanó üzleti levelek fölé hajolva olvasott, aztán bólintott és egy gyors mozdulattal — kriksz-kraksz —, aláírta a nevét. Ilyenkor a titkárnő újra lapozott és a piros itatóslemez felett egy másik levél fehérlett és az olvasás, bólintás és kriksz-kraksz elölről kezdődött. Olyan nagy csönd volt, hogy a titkárnő csak egészen halkan mert megszólalni.

— Itt van Edelényi kisfia. Kérvényt hozott. Edelényi előleget kér.

Az igazgató meg se moccant, olyan figyelmesen olvasta tovább a leveleket, hogy a titkárnő azt hitte, meg se hallotta, amit mondott. Csak olvasott és amikor végre megszólalt, akkor is a fogai között morogta:

— Adja le az iktatóba!

Erre aztán a titkárnő is nekibátorodott.

— Igen — válaszolta —, csak a gyerek be van tanítva. Azt mondja, hogy előbb az igazgató elvtárs írja alá a kérvényt, majd aztán viszi át az iktatóba.

Az igazgató elnevette magát. Az utolsó levelet is aláírta, visszacsavarta a töltőtolla kupakját és zsebrevágta.

— Akkurátus gyerek — mondta és mosolyogva csóválta a fejét. — Az apja jelleme. De hogy jött be a gyárba?

A titkárnő nem tudta.

— Belépővel... azt hiszem — válaszolta bizonytalanul. — Mindenesetre a kérvény nála van és nem adja ki. Edelényit operálták — mondta még.

Az igazgató még mindig a fejét csóválta, amikor a postakönyvet becsukva átnyújtotta a titkárnőnek.

— Küldje be!

Fél perc múlva pipaszár lábakon egy feketeszemű, rövidnadrágos kisfiú sétált be a szoba közepére.

— Előre! — köszönt bátran és hangosan.

Az igazgató ugyanúgy válaszolt, de most már csak befelé mosolygott. Elnézte a pipaszár lábakon a frissen súrolt térdeket, melyeken forradások és régebbi hegek közt néhány többé-kevésbé lemoshatatlan piszokfolt nyoma is ékeskedett. A gyerek is érezte, hogy valami nincs egészen rendjén és jó erősen felhúzta a lógó zokniját, mely azonnal visszahullott a poros bakancsra, mihelyt elengedte.

— Na — mondta az igazgató. — Hát szóval, te vagy az Edelényi gyerek? Gyere szépen ide és mutatkozzál be! Hogy hívnak? Adjál kezet!

De a kisfiú mérges és zavart volt, amiért olyan nagyon megnézték.

— Azt tudja — mondta.

— Mit?

— A nevemet.

— Dehogy tudom. Bemutatkoztál? Addig nem tudom.

— Már mondta is. „Te vagy az Edelényi gyerek?" — azt mondta.

— Hát csak egy neved van? Második neved nincs?

Erre aztán már nem volt mit mondani. Az Edelényi gyerek megadta magát.

— De van — mondta és belecsapott az elénynyújtott tenyérbe: — János.

Amolyan kisgyerekhez méltó pacsi volt csak, de jó nagy. Bosszúból teljes erővel ütötte le a tenyerét, de az igazgató elkapta.

— Nahát — mondta elégedetten. — És mért a balkezedet adod ide? Hány éves vagy?

— Hét.

— És hányadikba jársz?

— Elsőbe.

— És nem tudod, hogy melyik a jobbkezed?

— Dehogynem.

— Akkor mért a balkezedet adod ide?

Nagy csönd lett. Az igazgató megintcsak befelé mosolygott, a szája meg se moccant, sőt, még a szemöldökét is összehúzta szigorúan. A kis Edelényi kétségbeesetten nézte a fogvatartott kezét, mely sajnos, tényleg a bal volt és ő éppen ezért elhatározta, hogy nem enged.

— Ez a jobb kezem — mondta váratlanul.

Az igazgató elképedt.

— Ne mondd! Ezzel szoktál írni?

— Ezzel. Csak engedje el! — mondta a gyerek és megpróbálta kiszabadítani magát.

— Jó, elengedem, de mutasd meg, hogyan írsz ezzel! Itt egy ceruza. Írjál ide valamit. Ird a nevedet. Ezzel a kezeddel. Akkor elhiszem, hogy ez a jobb.

— Nem írok — döntötte el a vitát a kis Edelényi és megszabadult balkezével ívben visszadobta a ceruzát az íróasztalra. Az igazgató most már igazán elkomolyodott. Boszszantotta, hogy így nem tud elbánni egy ilyen kis pipaszárlábúval és felszólította, hogy ne dobálja a ceruzát, mert abból baj lesz. Edelényi azonban úgy látszott, meg volt elégedve magával és egyre vakmerőbb lett. Egy írógépet fedezett fel a szobában és nagylelkűen kijelentette, hogy azon hajlandó írni, de a ceruzát, amit újra a balkezébe nyomtak, most a falhoz vágta.

Ezzel betelt a pohár.

— Rendesen viselkedjél fiam, mert kiteszem a szűrödet.

Csöndösen beszélt az igazgató, de a hangján érezni lehetett, hogy ennek már a fele se tréfa. Mégis, a kis Edelényibe mintha az ördög bújt volna bele.

— Nincs is szüröm — csúszott ki a száján.

Az igazgató bólintott. Rendben van, akkor őt magát fogja kitenni. Már nézte is az ajtót, amikor a kisfiú észbekapott. Most először gondolt arra, mióta bejött, hogy ha ez a nagy komoly ember most kiteszi őt, akkor nincs előleg, mindennek fuccs. Mit mond Apának akkor? De azért vigyázott, hogy az ijedtség ne lássék rajta és a hangja ne remegjen, amint megszólal.

— Előbb tessék aláírni ezt — mondta halkan.

A nagy komoly embernek megint nagy kedve lett volna mosolyogni, de nagyon vigyázott rá, hogy meg ne tegye. Az apád fia vagy, gondolta.

— Mért írjam alá?

— Mert akkor rögtön megkapom a pénzt.

— Az igaz. De ki mondta ezt neked?

— Az Apu — felelte a gyerek és ahogy kimondta ezt a szót, eltűnt minden maradék ijedtsége is. — Az Apu. Azt is mondta, hogy a bácsival kell aláíratni, a bácsi a nehéz pacug. A többi már megy.

— Nehéz pacug? — kérdezte az igazgató és tágranyitotta a szemét. Ez már igazán érdekelte. — Ki mondta ezt? Az apád?

— Az.

Az igazgató fölállt és elkezdett sétálni a szobában. Hátrakulcsolt kézzel járt, háromnégyszer az ablakhoz ment, de mindig újra visszajött. Aztán megállt.

— És ha nem írom alá?

A gyerek a vállát vonogatta.

— Ha aláíratom, ügyes fiú vagyok, azt mondta az Apu. Muszáj a bácsinak aláírni, azt is mondta.

Az meg csak bólintott újra. Na, meg nahát, ilyesmiket mondott sűrűn és mindig bólintott hozzá. Most már igazán kezdett mérges lenni, de azért higgadtan gondolkozott. Na, gondolta bólongatva, hát ez a dolog nyitja. Edelényi gyűlöli őt és ezt beleoltotta a fiába is. Mikor a gyerek belépett, már... Nahát. És gyorsan határozott.

Kürthy Sándor rajza

— Majd én megmutatom, hogy nem muszáj. Mondd meg az apádnak, hogy a nehéz pacugnak fáj a jobbkeze és az ő fiacskájával ellentétben, a nehéz pacug nem tud balkézzel írni. Megértetted? — kérdezte és mert a gyerek nem nézett rá, hanem az íróasztalon levő dolgokat piszkálta, nem volt benne biztos, hogy figyelmesen hallgat-e, még rá is szólt. — Ne babráld azokat a dolgokat! Semmihez sem nyúlsz! Megértetted mit üzenek az apádnak?

A kisfiú szórakozottan igent intett, aztán hirtelen olyan hangon szólalt meg, mintha eddig az égvilágon semmi se történt volna.

— Akkor tessék nekem adni ezt a tetejt!

Az nem is értette.

— Mit?

— Ezt a tetejt. — Egy dobozt emelt le az íróasztalról. Közönséges bádogdoboz volt, kerek, kiemelhető zárórésszel, amilyet tucatjával lehet látni minden festéküzletben.

Az igazgatónak nem tetszett a fordulat, sürgősen véget is akart vetni a beszélgetésnek, de a pedagógiai szenvedélyének nem tudott ellentállni.

— Az nem tetej, hanem egy patent bádogdoboz. Tedd le!

— De ez csak a tetej — mondta a gyerek és a kiemelhető zárórészre mutatott.

— Az se tetej, hanem teteje a doboznak. Ez az alja rész — mutatta —, ez a patent fedőrész. Minek az neked? Tedd vissza!

— Trolikeréknek.

— Trolid van és kereke nincs?

— Ez kell hozzá.

Az igazgatóban a szív és a pedagógiai egy rövid vitát folytatott. A szív szerint az egész doboz ócska lom volt, régi ottfelejtett minta, mellesleg mérethibás is. Másrészt kétségtelen, hogy nem lehet az apa kérvényét elutasítani, mert a fia szemtelen és ugyanakkor a fiút mégis megjutalmazni. Még egy ilyen vacakkal se.

— Ez nem kerék — mondta és a hangja most fordult először keményre. — Tedd le!

A gyerek nagyon sápadt lett a falig hátrált.

— Ronda pacug! — tört ki belőle ordítva az elkeseredés.

Az igazgató odament hozzá és a vállánál fogva tolta, vitte az ajtó felé és a tenyerén érezte, hogy a gyerek minden ízében remeg. Mindegy; most igazán elege volt ebből.

— Tűnj el fiam, de gyorsan! És mondd meg az apádnak, hogy modorra ne ő tanítson, mert annak rossz vége lesz. Okosabb lett volna, ha anyád jön ezzel a kérvénnyel, azt is megmondhatod.

Edelényi János sápadtan, remegve, szinte már féllábbal kívül, még mindig nem tudta megállni, hogy vissza ne feleseljen.

— Az nincs is.

— Nincs?

— Meghalt.

— És... — kezdte az igazgató, de nem tudta mit akar mondani, zavartan elhallgatott. Szóval, árva gyerek. Elnézte a pipaszárlábon a vitatható eredménnyel, de minden valószínűség szerint sajátkezűleg súrolt térdeket. — És... — kezdte aztán újra, lassan... — miért vagyok én ronda pacug?

A gyereknek ez nagyon tetszett. Érezte, hogy a visszavágás sikerült. Nem hagyta magát.

— Csak mert az. Tudom én azt. Mindenki tudja.

— Ezt ki mondta?

— Ezt is az Apu.

— Neked?

— Nem. Az Imre bácsinak. De én hallottam.

— Kifelé! — kiáltotta az igazgató. A kis Edelényi már indult is, de azért a biztonság kedvéért megkérdezte:

— A tetejt vihetem?

— Nem! Mondtam már. Nagyszájú, modortalan kölyöknek sántikáljon három keréken a trolija. Menj már ki!

De csak nem ment. A szőnyeget nézte és piszkálta a bakancsa orrával.

— Nekem nincs is trolim — mondta végül.

— Micsoda? — kapta fel a fejét az igazgató. — Hát hazudtál az előbb? Azt mondtad, hogy ez a kerék kell hozzá.

— Azért se!... A bácsi hazudik.

— Na, ez aztán sok — kiáltotta az. — Mars ki! Mondtad, vagy nem mondtad?

— A kerék kell hozzá, de trolim nincs — mondta a kisfiú és mind a két kezét segítségül hívta a magyarázathoz. — Ebből csinálok, mert én hoztam a Lefkovicséktól egy dominós dobozt, ami a Lefkovics Lacié volt, amikor még nem halt meg a háborúban és még egészen gyerek volt csak. Az lesz a trolim. És a tetejét szöggel kell beütni, mert attól kerék lesz és forog.

Az igazgató idegesen sétált az ablakig és ott visszafordult.

— De hát egy tetej, vagy tető, vagy födő — tudomisén — az csak egy kerék! Egy kerék ken fog menni?

— Dehogyis: négyen. Három már van!

— Ezt eddig nem mondtad. Honnét van?

A kis Edelényinek az előbb még nagyon sapadt ábrázata lángvörös lett. Villámgyorsan nyúlt a kilincs után.

— Ohó, barátocskám, dehogy fogsz te most innét elmenni — kiáltott az igazgató és odaugrott, hogy elhúzza az ajtótól. — Honnét van az a három? Nem mehetsz ki! Az előbb, amikor küldtelek nem mentél, most nem mehetsz. Idenézz! Honnét van az a három?

— Sehonnét.

— Vedd ki a kezedet a zsebedből és vedd ki a zsebedből, ami benne van. Gyorsan, mert becsukatlak a portással; hallod? Na, úgye? Ide tedd le az asztalra! Most bőgsz, bőghetsz is; minden okod megvan rá. Ez három tetej, vagy födő, vagy tető, vagy mi az istennyila. Szóval lopsz is. Hazudsz is, lopsz is. Most persze bőgsz, mert lesül a képedről a bőr.

— Nem.

— Nem? Nem vagy tolvaj, hazug?

— De azért bőgök, mert elveszi a tetejeket.

Nahát, mondta magában az igazgató és bólintott hozzá. Egy darabig csönd volt, csak a kisfiú szipogása hallatszott.

— Hol zsebelted be ezeket?

— A másik szobában... amikor a néni bejött ide — mondta a gyerek és zokogni kezdett.

A „nehéz pacug" zavartan nézte, amint a kezével maszatolja újra nekipirosodó kis pofáján a bőven pergő könnyeket és már nem is igen értette, hogyan is örülhetett még egy perccel előbb, amikor végre sikerült megtörnie ennek a kis konok pipaszárlábúnak a konokságát. Most inkább szégyellte magát.

— Azt nem értem — mondta —, hogy miért akarsz te csinálni játékot? Mért nem mondod apádnak, hogy vegyen?

— Csak nem mondom. — A kis Edelényi hamar visszatalált a régi hangjához. Már nem is sírt.

— Inkább lopsz?

— Inkább.

— Inkább?

— Mert sír.

— Micsoda? Ezt nem értem — csattant fel újra az igazgató. — Az apád sír? Ha azt mondod neki, hogy vegyen játékot? Így mondtad?

— Egyszer sírt — helyesbített őszintén a gyerek.

— De mért?

— Mert nincsen pénze.

Az igazgató a vállát vonogatta és úgy mondta, inkább csak maga elé:

— Az Edelényinek? Hogy az hová költi a fizetését!...

RÓNAY GYÖRGY:

Orpheus és Eurydike

Rég ott ült már a forrás mellett,
s egyszerre csak szomjazni kezdett
és azt gondolta: meghalok,
ha egy korty vízet nem kapok.

De mikor áthajolt a káván,
megszólalt a forrás-királylány.
„Száz éve, hogy itt ülsz velem,
s nem méltattál egy szóra sem;

száz évig folyt hiába könnyem:
száz évig te se kapsz belőlem!"
A legkisebb királyfi hát
készült, hogy megölje magát;

aztán gondolt helyette egyet:
szomjában énekelni kezdett.
Úgy énekelt, úgy hegedült,
hogy minden madár odagyűlt,

rigó, szalonka, fecske, sármány;
vízet kavart a sok madárszárny;
s bár a királylány jajgatott,
megitatták a szomjazót.

De a gyerek meghallotta.

— Nem ő költi, én vásárolok.

Az igazgató lassan és körülményesen cigarettára gyújtott, aztán a füstöt bámulta, csakhogy ne kelljen a gyerekre néznie. Már szívesen aláírta volna a kérvényt, de ennyi szemtelenség után nem lehetett. Nem is értette, miért foglalkozik már félórája vele, de nem tudta abbahagyni.

— Hát most előleg kell, vagy tetej?

— Előleg — mondta a gyerek rövid gondolkodás után.

— Hátha játékot veszel rajta? Szereted te az apádat?

— Nem veszek.

— Nincs játékod otthon?

— Van, csak romos.

— Romos? — mondta az igazgató és fitymáló arccal füstkarikákat fújt a levegőbe. — Más gyereknek villanyvasútja is van.

De nem volt nagy sikere a froclizásnak. Edelényi kijelentette, hogy a villanyvasút „ilyen piti". Még az ujján is megmutatta, hogy milyen piti. Neki szebb van, értékesebb. De az igazgató hiába érdeklődött utána, nem mondta meg, mi is az. Bosszúból ő meg kijelentette, hogy akkor pedig nem ad előleget és kész. Ezzel úgy látszott, hogy az amúgy se nagy sikerrel folyó pénzügyi tárgyalás megszakadt. Edelényi még gondolkozott.

— Ha megmondom, akkor ad? — kérdezte fürkészően.

— Akkor... talán.

A gyerek még egyszer mérlegelte a lehetőségeket, aztán a zsebébe nyúlt.

— Hát ez — mondta.

— Mi az, óra? Jé, iránytű! — kiáltotta az igazgató és föléhajolva nézegette. — De mért van odakötve a kantárodhoz?

— Mert, mikor kicsi voltam, elveszett — mesélte a gyerek —, és egész éjszaka kerestem az utcán és a rendőr bevitt, mert nem tudtam megmondani, hogy hol lakom és egész éjszaka csak bőgtem. De ezt nem veheti el tőlem, mert a Lefkovicséktól kaptam — tette hozzá gyorsan.

— Biztosan ez is a Lacié volt. De hogy lett meg?

— A Laci? Az nem lett meg.

— Nem; az iránytű?

— Az se. Az se. Mert otthon volt — mondta és elnevette magát. Hangosan, könnyű szívvel nevetett, mint általában a gyerekek és a nevetése betöltötte a nagy szobát. De azért az iránytűről egy pillanatra se feledkezett meg, közben a nadrághoz dörzsölte, hogy fényesebb legyen.

— Nagyon szereted?

— Mert mindig tudom, merre van észak. Amerre a kék mutat. Ezt nem tudja senki, csak én.

— Jobb, mint a tetej?

— Ujjé!

— Mert a tetej miatt szólok a portásnak — mondta az igazgató komor arccal.

— Minek? Hát itt van mind az asztalon.

— De el akartad vinni.

— Azt a portás bácsi nem tudja.

— De én tudom. És ez állami tulajdon.

— De a bácsi parancsol rá.

Az igazgató a vállát vonta.

— Majd a portás megmondja. Téged meg bevisz, úgy, mint a rendőr.

— Az nem lehet — hebegte kétségbeesetten a kisfiú. — Nekem muszáj hazavinni a pénzt. Engem nem lehet bevinni, én nem csináltam semmi rosszat. — Itt könyörgőre fordult a hangja: — Tessék azt mondani, hogy nem csináltam semmi rosszat!

— De én láttam — mondta az igazgató, de abban a pillanatban már meg is bánta, mert a gyerek újra falfehér lett és reszketni kezdett. Ez is csak csipkelődés akart lenni, mint a többi, de most látta, hogy túllőtt a célon. Felugrott, de a gyerek ettől még jobban megijedt, a szoba túlsó sarkába szaladt és ott csaknem vonítva jajgatott.

— Ronda pacug! Ronda! — kiabálta. — Az én apukám meghal, ha nem megyek haza.

A párnázott ajtóban a titkárnő rémült arca jelent meg, de az igazgató egy mozdulatára eltűnt. A nagy darab ember teljesen tanácstalan volt. Mozdulni nem mert.

— Várjál! Kipróbálom, milyen fiú vagy — kezdte aztán mégis. — Nem szólok a portásnak és aláírom a kérvényt, ha nekem adod az iránytűt.

Erre csakugyan csönd lett. Nem hallatszott más, mint a gyerek szaggatott légzése. Sokáig nem mozdult, de aztán lassan, határozott lé-

(Folytatás a 10. oldalon)

„Érzelmes utazás" Prágába

Érzelmi okból jöttem ide, apám szülővárosába. Fel akartam támasztani az ifjúságát a régen eltávozottnak; megkeresni a lába nyomát az öreg, kopott macskaköveken, visszaérezni a sokszor emlegetett jó ízeket: erdők illatát, ételek sajátos zamatát, melyekről még a halálos ágyán is álmodozott. Vajon megtalálom-e, vagy mit helyette?

Első utam Zizkov, Prága egyik kerülete, apám szűkebb hazája. Mustrálgatom a régi házakat, találgatom: vajon itt állt-e már akkor is ez a ház, hetven vagy nyolcvan évvel ezelőtt, mikor apám kisfiúkorában erre járt? Belenézek mélyen a nagyon öreg emberek homályosuló szemébe, faggatom őket: mit tudnak a régi Zizkovról? Vállukat vonogatva dünnyögnek, halk szavukat alig értem. De legyintésük megvilágítja motyogásukat: — Hol van az már!

S ez igaz; az új városrészek építése, de a régi értékek megóvása, restaurálása is jó ütemben halad. Nem egy helyen deszkalécek, lezárt kapuk fogják el az utat a bosszankodó turista kíváncsiskodása elől. Aztán behatolok

az Óváros

rejtelmes labirintusába. Kedvtelve járom az árnyékos sikátorokat (28 fokos kánikulában nem is rossz), minden öreg, dohos udvarba bekémlelek, vidáman recsegtetem a falépcsőket Egon Erwin Kisch régi házának lépcsőházában — s mire kigyúlnak a neonlámpák, döbbenten állok a Staromětské náměstí (az Óváros tér) szívszorongatóan szép látványa előtt. A Tyn-templom kettős tornyának csipkés sziluettje a lassan sötétedő égboltra rajzolódik; Husz János karcsú, fekete szobra is egyre magasabb, egyre fenyegetőbb felkiáltójelként int felém: a felismert igazságért még a halált is vállalni kell!

A sikátorokat most csak szórványosan világítják meg a gázlámpák. Délelőtt a régi zsinagógában jártam, s az egykori zsidótemetőben sokáig elidőztem Löw rabbi sírja előtt, aki a legenda szerint a Gólemet alkotta. Most hát valódi izgalommal surranok be az ódon kapuboltozatokon, s minden szembetántorgó árnyékban a Gólem agyagfiguráját vélem felfedezni. Pedig csak egy prágai polgár az, aki megitta a maga néhány korsó sörét, s most hazafelé tart. O, mert ebben aztán nincs hiba itt, s nincs pardon se: a napi sörnek meg kell lennie, ez hozzátartozik a prágaiak jó közérzetéhez.

Bent,

a Vencel téren

merőben más látvány fogad: itt a sűrű embertömeg a meglepő, szinte alig lehet előrejutni. Ha valaki egy pillanatra megáll: már forgalmi akadály. A beszéd, amit fülem jobbról-balról kapkodva felfog: bábeli nyelvzavar. Ez német, ez olasz, kubai, amaz angol vagy amerikai, az erősen kihallatszó „h" hang egyiptomiakat árul el, s az a sovány, szakállas, fiatal férfi a turbánban, nyilván indiai, és így tovább. De a legtöbb az afrikai, a néger; csoportokban járnak, nők, férfiak vegyesen. Elképesztő, óriási itt az idegenforgalom.

Imitt-amott magyar szavakat is hallani, természetesen. Sajnos, inkább csak a Vencel tér környékén, az üzletek kirakatai előtt; ez már így van, mínek hízelegjünk saját magunknak.

Másnap a Vencel téri *Magyar Kultúra* nagy könyvkereskedésében mai magyar szerzők művei iránt érdeklődöm: fogynak-e, vannak-e itt egyáltalán magyarul olvasók? A válasz: hogyne lennének. Belőlük tartjuk fenn ezt a nagy üzletet. Itt látom a maiak közül Fekete István: *Tüskevár*, Sásdi Sándor: *A harmadik elmegy*, Szinnyei Júlia: *Felhőtlen ég*, és *Átok* című újabb regényeit, s mint mondják: jól fogynak.

Gyakran látom a prágaiakat sorban állni. Ennek háromféle okát tudtam megfigyelni.

Először egy mozipénztár előtt, de ez csak egyszer fordult elő. Mit játszottak? *A három testőrt*. Tehát itt is: győz a romantika. A magyar filmek közül az *Esős vasárnapot* láttam hirdetni valahol. Hogyan ment: nem tudom. De mondják, hogy igen kedvelik itt a magyar filmeket.

Másodszor: állandóan hosszú sorok állnak a zöldség- és gyümölcsstandok előtt. Úgy vélem, ez itt nincs eléggé jól megszervezve.

Harmadszor: sorban állás

a sörözők

előtt. Ez prágai specialitás lehet, másutt még nem találkoztam vele. Először az *U Kalicha (A Kehelyhez)* vendéglő előtt láttam meg őket. Húsz vagy harminc férfi állt türelmesen sorban az ötórai délutáni nyitásra várva. Akkor még a hely irodalomtörténeti nevezetességének tulajdonítottam a nagy érdeklődést. Hisz innen, ebből a prágai sörözőből indult el világhódító útjára Svejk, a derék katona. Az *U Kalicha* volt Hasek kedvenc kocsmája, s a híres regény első jelenetének színhelye. A belső terem falán Hasek, az Író portréja meg számos tréfás rajz Svejk ismert bakafigurájáról, s a fő falon Blondell keretbe foglalt színes, jóvialis I. Ferenc József-kép függ. De ez nem az a „bizonyos", nem ezt piszkolták be a legyek. Az eredeti Ferenc Jóska-kép ma is kint lóg a söntés falán. Még a légypiszok is rajta van. — Garantáltan eredeti. Felelek érte — mondta a csapos tréfásan.

Mikor aztán más vendéglők előtt is megláttam ezt a nyitásra váró szomjas sort — de mindig csak ott, ahol jó sört mértek — lassan megértettem, hogy a minőségi sörivók nagyon népes szektájának tagjairól van itt szó. Mert Prágában az, hogy az éppen fogyasztás alatt álló sör hány fokos, vagyis milyen minőségű, ez fontos kérdés, állandó eszmecsere tárgya. „Úgy vélem, hogy ez ma megvan 12 fokos, nem találod?" „No nem, nincs ez annyi. Tízfokos, semmivel se több. De igyunk még eggyel, majd meglátjuk!" A fizetésnél aztán eldől a vita, mert a 12 fokos sör kereken 70 fillérrel kerül többe félliterenként, mint a 10 fokos. Akkor megnyugszanak: mégiscsak 12 fokos volt!

Aztán találkoztam

a cseh emberrel

is. Először a várbeli Vitus-katedrális tornyában, 285 lépcsőfok magasságban akadtam össze vele. Hallva, hogy német nyelvű érdeklődésemre az ott jelen voltak közül senki sem tudott felvilágosítást adni, szerényen odalépett, s a maga jellegzetesen cseh németségével felajánlotta szolgálatait. És ettől fogva két teljes napon át fáradhatatlanul kalauzolt, mutatta, ismertette a csodálatos Prágát. Ilyen volt az első; érdemes volt érte felkapaszkodni a 285 lépcsőfokon.

Másodszor a Karlovy Vary-i autóbuszon találkoztam vele. Ez fiatalabb volt, de egyébként minden ugyanúgy játszódott le. Gondjaiba vett, elirányított, megvendégelt, bemutatott a családjának, pénzt ajánlott fel kölcsönbe, egy vadidegen külföldinek bizonytalan hozomra. S valahányszor fizetésre került sor, összejátszott a pincérrel, s mindig ő fizetett. Tiltakozásomra mindig ugyanaz volt a válasza: — Ön itt vendég Csehszlovákiában. A vendég pedig — nos, ezt önök, magyarok tudják a legjobban, mit jelent.

A fenti két esetet azért említettem — és sorolhatnám még sokáig —, mivel néha azt hallani innét hazatérő turistáinktól, hogy nem jó magatartást tapasztaltak ebben az országban a magyarok iránt. Elhamarkodottnak, meg nem alapozottnak érzem ezt a kijelentést.

Saját tapasztalatom merőben más. Talán azért, mivel én, a beszámolóm elején említett érzelmi indítékból eleve nagy érdeklődéssel s teljes bizalommal közeledtem ezekhez az emberekhez, s ezt viszonozták? Ez lehetséges; valóban így volt. De akkor nem az lenne-e a helyes, ha mindegyikünk kölcsönösen így viselkedne a másik országában? Nem ez a jól járható út az egymásra utalt baráti népek érintkezésében? Gondolom, igen. Sokkal kevesebb panaszunk lenne egymásra.

Wawruch Gábor

a RÁDIÓKÉSZÜLÉK mellől

MILYEN EGYSZERŰ

HÁMORI OTTÓ HANGJÁTÉKA

Szokásos a drámaírást a matematikához hasonlítani, talán, mert a dramaturgiai építőelemek rendje éppoly eleve meghatározott (hagyományos drámát értve), mint egy algebraképlet összetevői, és mert egy színjátékban éppúgy nem maradhatnak feloldatlan ismeretlenek: az eredménynek éppoly valóságosnak és egyértelműnek kell lennie, akár egy megoldott egyenletnek.

Drámakísérleteit (és jónéhány novelláját) tekintve, *Hámori Ottó* is ilyen matematikus-író. Mondanivalóját — többnyire lélektani „nyitott kérdésekre adott válaszát — szabatos drámai képletekbe foglalja, aminek eredményeképp aztán problémafelvetése átgondolt, hibátlan, precíz — és elvont lesz. Az effajta absztrahálásnak (a kifejezés primér értelmében) megvan az a haszna, hogy a közölnivalót sallangmentesen, a figyelmet félrevivő cselekmény-kitérők nélkül, közvetlenül adja át a közönségnek, vagyis *a gondolatra koncentrál* — és megvan az a veszélye, hogy attól is elvonatkozik, ami a drámaírásnak minden matematikai jellege mellett is örök bázisa: az életcélszerűségtől, a való élettől. A szerző éppen ilyen értelemben dicsérhető és marasztalható el.

Drámájának két hőse van. Egy sofőr, aki korábban — mint kiemelt káder — vállalata gazdasági vezetője volt. Ilyen minőségben, a termelés folyamatossága érdekében, tehát az üzem, a köz érdekében vesztegetett, s büntetőperében az ügyész, noha jószándékát és személyes érdektelenségét elismerte, kétesztendős börtönnel sújtotta. A darab másik hőse maga az ügyész, aki autójával utóbb elgázolt egy embert (az áldozat volt a hibás). A balesetet történetesen csak a volt gazdasági vezető, a jelenlegi sofőr látta, tehát az ügyész ártatlanságában csak ő lehetett a koronatanú.

Megteszi-e mentővallomását a sofőr, vagy kihasználja a visszavágás lehetőségét, a jogos sérelem miatt, amely korábban érte? Éppen csak távol kellene maradnia a tárgyalásról, hisz senki sem vette tudomásul, hogy a tragikus esetnél jelen volt. Lélekismereti konfliktusát az ügyésszel való indulatos párbeszédben exponálja az író. Drámai alaphelyzet ez, a műfaj szabályai szerint. És hátterében még egy aktuális morálprobléma is felvetődik: mit jelent a közösségi érdek szolgálata? Hol van a határvonal a jó ügy érdekében felhasznált eszközök és a törvénysértés között?

A nehézség ott jelentkezett, hogy az író ezeket a teoretikus problémákat reális drámai közegben, valószerű szituációban kívánta megjeleníteni. S míg az *intellektuális feszültséget* sikerült belső monológokkal kevert szenvedélyes dialógusokban maradéktalanul megteremtenie, a *cselekmény feszültségét* nem mindig. Már a hősök kétszeri összetalálkoztatása (egyszer a baleset színhelyén, egyszer később, az országúton) a véletlen elemek túlzott mérvű bekapcsolását igényli; az azonban, hogy a bíró nem ismeri fel a hajdani vádlottat, noha egész idő alatt az ügyéről beszélnek, már nehezen hihető. A feltevés szerint reális figurákról lévén szó, többet kellett volna tudnunk hátterükről: előéletükről, környezetükről, osztályhelyzetükről, eredendő és aktuális világnézeti hovátartozásukról, a szóban forgó kritikus időszak politikai fordulóihoz való viszonyukról, ami döntéseikbe mind belejátszhatott. A magabiztos ügyésznél ennek a belső biztonságnak bázisáról, a közbelépésre később mégiscsak vállalkozó (és ezzel a drámát békésen lezáró) sofőrnél megenyhülése okairól, lelki motívumairól. Ha realista játékról van szó.

Lehetett volna talán stilizáltabb keretet teremteni (erre még a rendező, *Gál István* is gondolhatott volna), de ez más kompozíciót követel, ezért határozottabban kellett volna eldönteni.

Hámori Ottó mintegy kísérletképpen megpróbálta, sikerül-e egy lelkiismereti konfliktus kibontásával szabályszerű drámaívet kifeszítenie. Csaknem sikerült. Feltétlenül arra biztatjuk, folytassa tovább érdekes kísérleteit, akár életszerűbb közegbe ágyazva nagyon is izgató morális problémáit, akár stilizáltabb keretet keresve absztrakt problémafelvetéséhez.

LUKÁCSY ANDRÁS

ÜZEN a szerkesztő

V. Júlia, Sarkad: Verse! dalszöveg-szerűek, irodalmi tehetség híjával.

M. Lajos, Budapest: Kéziratát nem kaptuk meg.

U. László, Cegléd, „Cs. B. I.", K. Gábor, Balmazújváros: Nem tehetséges.

C. Cs. József, Budapest, XV.: Verselben látunk némi fejlődést. Igyekezzék a régies hangtól megszabadulni, s kerülni a közhelyeket, elkoptatott fordulatokat.

M. József, Szeged: Verse! gyengécskék, de ha szükségét érzi, hogy időnként versbe öntse gondolatait — írogasson tovább.

„Barackvirág": Kezdetleges, szentimentális írások.

Dr. H. Rezsőné, Budapest, XII.: Fordításokat nem közlünk, szíveskedjék a „Nagyvilág" című folyóirat szerkesztőségéhez fordulni.

Mihók István, Budapest, XVIII.: Levelével egyetértünk, hozzászólását köszönjük.

F. Anna, Csongrád: fráskészsége jó, de tehetségről még nem lehet nyilatkozni két rövidke fráséból. A versek gyengék.

K. Sándor, Tiszakürt, „Fecskék": Küldjön több verset.

K. János, Budapest, XXI.: Versei kedvesek; nem tehetségesek, inkább étvágygerjesztők:

„Te kontyos, zöldszemű, drága tünemény,
Kecses térded hűs, mint bejgli-sütemény."

Nem közölhető kéziratot küldtek: **K. János, Mezőberény, K. István, Budapest, XVIII., Sz. Sándor, Budapest, XI., „Kezdő", P. Ede, Budapest, IX., Sz. I. Szekszárd, P. Dezső, Győr, Sz. Piroska, Székkutas, „Örökké élek", „Akarat", B. János, Maglód, „Furcsa Játék", „Szabálytalan ritmusú tavasz", „Vári Edit", H. Gábor, Szeged, „Miért", „Sirály", K. József, Ásványráró, B. Róbert, T. Ferenc, Jászapáti, B. Erzsébet, Baktalórántháza, K. Endre, Mikófalva.**

Mindenki ír

Gondolatébresztő, milyen körülményes volt az egyiptomi papi műhelyekben a papíruszkészítés, és bizonyára kétszer is meggondolták, mit írjanak rá. Az égetett agyagtáblácskákat sem gyártották sorozatban. Ma a különben nagyon is általános írástudás, papírgazdagság, a kiterjedt könyv- és újságnyomtatás rendkívül megnehezíti a tájékozódásunkat. Az óriási konkurrencia mellett bizonytalanná vált a művek sorsa, a nemzeti irodalmak után ma már a helyi, az üzemi irodalom is megszületett, sőt... az írás kezd hasonlatossá válni a horgoláshoz, amikor is a csipkekészítő és még legfeljebb egy-két ismerőse leli örömét az elkészült műben.

Meggyőződésem, hogy örvendetes ez a fejlődés, ... 2., 29., 52. és 64. vízszintes — 1. függőleges.

(A rejtvény öt sorában elrejtett idézet megfejtését kérjük beküldeni. **1963. augusztus 26-ig.** — A megfejtők között tíz példányt sorsolunk ki Solymár József „Jó emberek örököljék a világot" című könyvéből.)

★

VÍZSZINTES: (Kétbetűsek: NA, TI, AD, ÉN, EK, SG.) — **2. Az idézet első része.** 13. Múzsa. 14. Reverend. rövidítése. 15. Ej, milyen bizonytalanul áll! 16. Elveszti 'átását. 18. Légipostai jelzés. 20. Állati szállás. 21. Optikai gyárunk. 22. Felmond. 24. Sebhely. 25. Mélyített hang (idegenesen). 26. Nátriumkarbonát, idegen nyelven. 28. Inkább alája! **29. Az idézet második része.** 31. Skálahangok. 32. Üget, távíratban. 33. Férfinév. 34. Jószívű, de nincs miből. 36. Keltető közepe. 38. Hát velem mi lesz? Rólam elfeledkeztetek? 40. Skálahangok. 41. Finom fehérnemű. 42. Névutó. 43. Visszarepülő. 44. Azonosak. 45. Angol hosszmérték. 46. Idegenes női becenév. 48. ...-amott. 50. Idegen igenlés. **52. Az idézet harmadik része.** 55. Maros menti város. 57. Római számok (501 és 4). 58. Bőségesen áraszt. 59. Mutatószó. 60. Német, szláv nyelven. 62. Általános, rövidítése. 63. Jó osztályzat. **64. Az idézet negyedik része.** 67. Odanyújtó. 68. Megint csak az előbbi személy. 69. Büfélejtő. 70. Bíráskodik.

FÜGGŐLEGES: (Kétbetűsek: EÓ, AN, IE, AL, YO, IZ.) — **1. Az idézet ötödik része.** 3. Időhatározó. 4. Lent. 5. Szovjet autótípus. 6. Közúti villamosvasút. 7. Hívás. 8. Váltót igazoltat. 9. Fordított műnyelv. 10. Cseh férfinév. 11. Sztojanovits operája. 12. A becsület, olaszul. 17. Megfeneklik. 18. Őrhely. 19. Jókedvű. 21. Hiszi a piszi! 23. Hallatszott, hogy eltörött az ág. 25. Felfuvalkodottság. 26. Aberdeenért ver keblem motorja! 27. Előfizetés, ismert idegen szóval. 29. KEA. 30. Névelős nyelvtani fogalom. 32. Az USA, tréfásan. 35. Ének. 36. Liliom, franciául. 37. Német folyó. 39. Tréfa. 41. Belső szerv. 45. Helyhatározó. 47. Az egyik földrész idegen neve. 48. Igen ritka női név. 49. Pusztít. 51. Menj, tájszóval. 53. Montenegró királya volt. 54. Csmagyar vezér. 56. Francia impresszionista festő. 59. Bora. 61. ... Gora: az egyik szövetségi köztársaság Jugoszláviában. 62. Illusztráció. 63. Időmennyiség. 65. ÁOB. 66. Tartó. 67. Baranyai falu.

(Fenyősy Antal)

★

Megfejtés a 31. számból: Merészsége az volt, hogy tudta: azt a réteget akkor sem kell elhagynia, ha a legmagasabbra akar emelkedni.

JUTALMAZOTTAK:

Illyés Gyula „Petőfi Sándor" című könyvét nyerték: György Lajos, Tapolca; dr. Debreczeny Dánielné, Medgyesegyháza; Sohár Kálmán, Gellénháza; G. Kovács Lajosné, Szabadszállás; Nagy Károly, Öregcsertő. — Somogyi János, Nagy-Gergelyffy Anna, Szabados Istvánné, Klein Mária és Keszi János, budapestiek. — **A jutalomkönyveket postán elküldjük.**

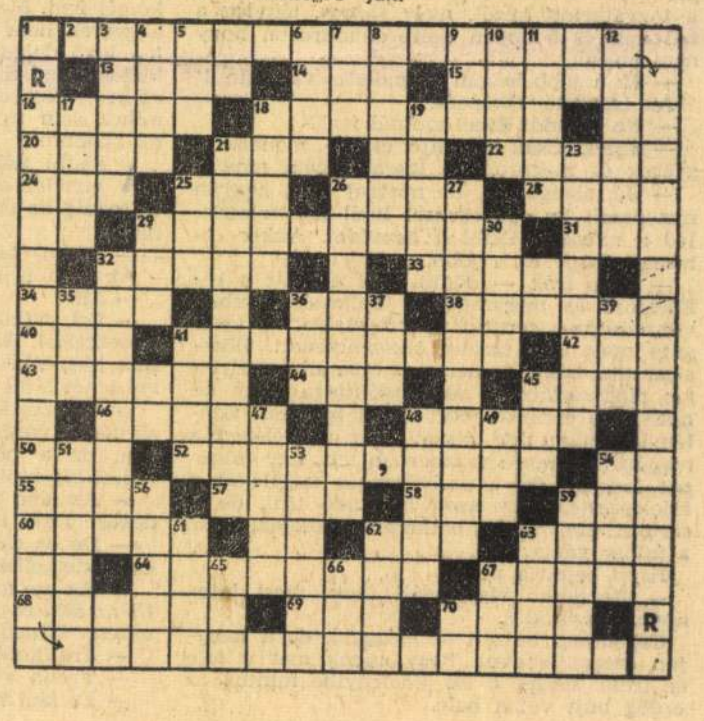

(Folytatás a 9. oldalról)

pésekkel és falfehéren odament az igazgató elé.

— Jó — mondta, — oda adom. Itt vágja el a spárgát!

Az igazgató az arcát fürkészte, de Edelényi János elnézett a feje felett. Ollóval elvágta a spárgát és az iránytűt letette az asztalra. Most az ő keze reszketett.

— Hát... jó gyerek vagy — mondta és nyújtotta felé a kezét.

— Én nem akarok jó gyerek lenni — kiabálta el-elfúlladva a kis Edelényi és hátraugrott.

— Nem akarok jó gyerek lenni — tört ki belőle szinte önkívületben. — Nekem nem kell s troli, se tetej, se iránytű. Nem akarok semmilyen gyerek lenni, nem akarok játszani semmivel — zokogta. — Vigyen engem a portás a sötét pincébe, a föld alá az anyukámhoz vissza!

Nem tudta már mit beszél. Az igazgató homlokán a verejték gyöngyözött.

— Jó, de ne kiabálj! Melyik kezeddel loptad el a tetejt?

— Jöjjön a portás! — ordított tovább a gyerek.

— Azért kell tudni, hogy melyik kezeddel loptál.

— Ezzel — mutatta. — De jöjjön már!

— Ezzel a jobbkezes ballal? — mondta az igazgató. Megfogta a könnytől, izzadtságtól nedves és maszatos kis kezet, gyöngéden, nagyon gyöngéden megsimogatta. — Ne haragudj rám! — folytatta komolyan és őszintén. — Bocsáss meg.

A gyerek nem válaszolt, egy darabig sírt, de lassan lecsillapodott. Csöndesen szepegett még, aztán megnyugodott, csak néha rázta meg egy csuklás, ahogy az nagy sírás után lenni szokott. Soká hallgatott és mikor megszólalt, még mindig remegett egy kicsit a hangja.

— Ilyen bolond bácsinak tetszik lenni?

A bolond bácsi úgy megörült ennek az első szónak, hogy egy ideig nem is tudott felelni.

— Hát persze — mondta aztán. — Itt az iránytűd.

A kis Edelényi alig merte elvenni.

— De, alá tetszik írni a kérvényt?

— Azt muszáj nekem — mondta az igazgató.

A kisfiúnak ez nem ment a fejébe. Még egyszer végiggondolta azt, amit itt a kérvényről, meg aláírásról eddig hallott és megkérdezte:

— A bácsi is szok néha hazudni?

— Szokok — mondta az igazgató. — Ujjé!... Azt is muszáj nekem.

Ezen megint elgondolkozott.

— De mért tetszett az a izé?... A kezemet?...

— Azt is muszáj nekem — felelte a nehéz pacug.

— Azt nem lehet.

— Nem?

— Nem — mondta és elhallgatott. Az alsó ajkát beszopta, a bakancsával megint piszkálni kezdte a szőnyeget. Aztán, mert az igazgató se szólt semmit, csöndesen azt mondta: — Hát én megyek haza.

— A tetejjel mi lesz? — kérdezte az igazgató.

Edelényi a szőnyeget vizsgálta és a vállát vonogatta. Nem szólt egy szót sem.

— Jó, menj! — mondta az igazgató. — Estefelé meglátogatom az apádat. Én ugyanis... én nem is tudtam... — Itt elhallgatott. Azt hallgatta el, amit nem tudott kimondani.

— Szóval a tetejeket majd elhozom — tette hozzá.

Oda is húzta őket, hogy a keze ügyében legyenek és el ne felejtse. Az asztalnak arra a részére még rásütött a nap, a fénye felgyúlt a poros bádogdobozok szélén, villogott, tüzes karikákat fröcskölt szét a szobában.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Kürthy Sándor
NÉPSZAVA

1967 AUG 27.
1021

A. S. Novikov-Priboj:

FICKÓ

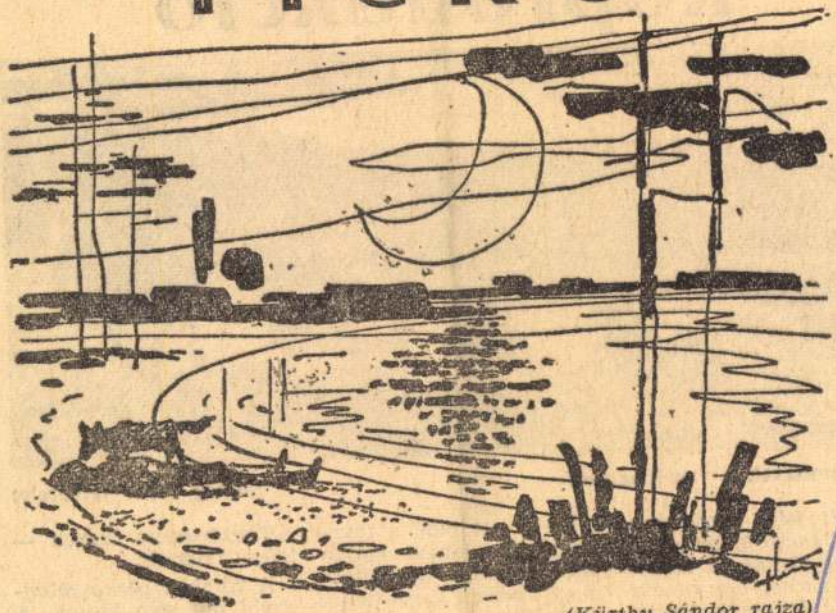

(Kürthy Sándor rajza)

Magyar—szovjet • M

koprodukció

hamoznak a »csillagosok«

(Inkey Tibor felvétele)

Két jeles rendezőnk-el, Jancsó Miklóssal és ábry Zoltánnal beszél-ettünk egy-egy rendki-ül érdekesnek igérke-ő koprodukciós fil-ünkről.

De ez itt még a munka maga. Jancsó hallatlan nyugalma érezhetően nagy belső feszültségen uralkodik.

— *Érdekes munka volt* — közli immár

Tisztességére legyen — mégis fölszállt.

A filmben persze mindebből mit sem látunk. A ragyogó képek peregnek tovább, most kerül rájuk

Kürthy Sándor
MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1
NOV 201

1021

Kürthy Sándor festőművész bemutatkozása szülőföldjén, Berettyóújfaluban

1970. november hó 13-án a berettyóújfalui járási művelődési házban – grafikáival, könyvillusztrációival, festményeivel – mutatkozott be a községéből több mint 20 éve a fővárosba került művész.

Első önálló kiállítása 1964 októberében Budapesten, a Kulturális Kapcsolatok Intézetében volt, majd részt vett az első nyugat-németországi reprezentatív magyar kiállításon Essenben – 1968-ban, ahol a kiállítás katalógusának címlapját az ő festményéről készült reprodukció díszítette.

Ezenkívül számos hazai és külföldi csoportos kiállításon is szerepelt. Valamennyi kiállításán a sajtó és a közönség kedvezően fogadta alkotásait.

A berettyóújfalui bemutatkozás előzményeihez tartozik, hogy a bárándi születésű Körtvélyessy Magda festőművészt szülőfaluja meghívta egy kiállítás rendezésére, amelynek megnyitására a művésznő Kürthy Sándort kérte fel.

Így támadt a művésznek az a gondolata, hogy bemutatkozik műveivel községében.

Bemutatkozásán elmondta pályafutása történetét, felelevenítette régi emlékeit. A megjelentek körében nagy tetszést váltottak ki könyvillusztrációi, újságrajzai és a festményeiről készült színes diapozitívek. A művész nagyon meghatódott, hogy régi ismerősei, régi barátai között számot adhatott eddigi pályafutásáról, munkájáról.

Tikász László

vállalat jóizlés

AZ ÁRUBEMUTATÓ
NAPONTA 9–18 ÓRÁIG
SZOMBATON 9–15 ÓRÁIG
VASÁRNAP 9–12 ÓRÁIG
TEKINTHETŐ MEG

PRÓHIRDETÉSEK

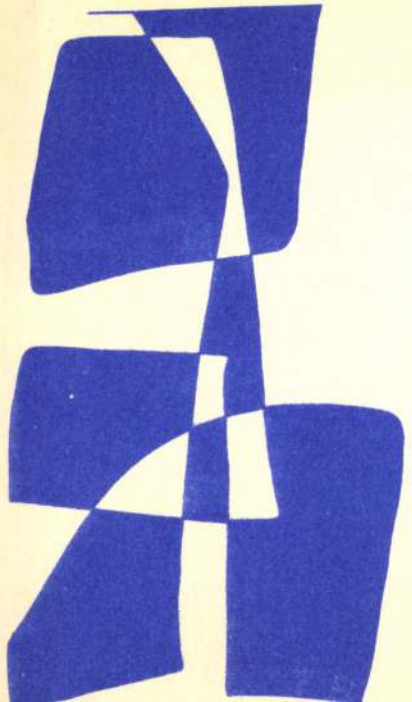

KÜRTHY SÁNDOR

MEGHIVÓ

AZ ÉPITŐK MŰSZAKI KLUBJA IGAZGATÓSÁGA
ÉS MŰVÉSZETBARÁT KÖRE MEGHÍVJA ÖNT

KÉPZŐMŰVÉSZ TAGJAINAK KIÁLLÍTÁSÁRA.

MEGNYITJA: MAJOR MÁTÉ EGYETEMI TANÁR
1969. MÁJUS 5.-ÉN, HÉTFŐN DU. 6 ÓRAKOR.

A KIÁLLÍTÁS HELYE: AZ IPARTERV SZÉKHÁZA
/BUDAPEST, V. DEÁK FERENC UTCA 10./

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ MÁJUS 15.-IG,
NAPONTA DE 10 - 19 ÓRÁIG, VASÁRNAP 10 - 14.

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK:

ALMÁSI GYÖRGY
ÁGH ANGELIN LAJOS
BLANCHY FERENC
HOCH ISTVÁN
ILLÉS ÁRPÁD
KOVÁTS ALBERT
KÖRTVÉLYESSY MAGDA
KÜTHY SÁNDOR
LÁZÁR SÁNDOR
MAJOR JÓZSEF
MEGYESI SÁNDOR
MONOSTORI-MOLLER PÁL
MORLIN ÁKOS
MURAI JENŐ
NAGY ZOLTÁN DR
NEMES JÓZSEF
ORSZÁGH IMRE FERENC
PAPP OSZKÁR
SZÁSZ KÁROLY ISTVÁN
SZILÁSSY KATALIN
VERESS PÁL
VÉN ZOLTÁN

A KIÁLLÍTÁSON 1969. MÁJUS 11.-ÉN, VASÁRNAP
DE. 11 ÓRAKOR ANKÉTOT TARTUNK.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA
Kürthy Sándor
1961 NOV. 12

1021

Németh Ferenc:

Nehéz éjszaka

(Kürthy Sándor rajza)

mpozícióból. Az ősi
ai vietnami táncok
európai, mindenek-

cs László felvétele)

ották: »Lenin mindig
d van.« Ebben a most
ő történelmi harcban
a törekvésben, hogy
ink kölcsönös barát-
örök és megmásítha-

Megjegyzés

Kultúra és reklámja

A reklám fogalmának, már a puszta kifejezésnek is, még van valami mellékíze nálunk. Az ötvenes évekkel indult, okait nagyjából-egészéből ismerjük, indítékait azonban már kevésbé fogadhattuk el. De most nem is visszapillantásra, s főként nem a kereskedelmi jellegű, a valamikor mesterségesen leegyszerűsített »reklám«-történeti elemzésre vállalkozom, szakembere sem vagyok, s különben is ezen — egy egészséges, jó értelemben vett, mindenre kiterjedő, általános érdeklődést keltő folyamat eredményeként — azt hiszem, túljutottunk.

A kultúra hírveréséről szólnék. Ami azonban nem választható el a reklám egyre jobban igényelt közmegbecsülésétől, annak a felismerésnek a megvalósításától, amely — legyen az ipari, mezőgazdasági vagy szellemi termék — tudatosan kínálni akarja a jót, terjeszteni akarja a hírét, összefogást teremt a hatásosabb ajánlásra, figyelmet kelt azirányt, ami figyelmet érdemel. S ha valaha aktuális volt beszélni a reklám-frissítésről, annak mozgósító erejéről, szerepéről, formáinak tökéletesítéséről — most, újuló gazdaságirányításunk alapgondolatának szellemében és megvalósításának küszöbén különösen időszerű.

De térjünk vissza a kultúrához. A napi postára hivatkoznék: az utóbbi két-három hónapban nincs hét, hogy különböző kulturális intézmények, jövő évi terveiket, elképzeléseiket vázoló szakmai megbeszéléseikre invitálva, azokon ne éppen a tudatosabb, az átfogóbb, a szélesebb körű propagandát állítanák feladataik középpontjába. Jó néhány ilyen megbeszélésen vettem részt az elmúlt napokban. Sőt, nevezhetem ezeket akár akcióindító, ünnepélyes pillanatnak is, mert olyan konkrét terveket vethettünk papírra, amelyeknek megvalósítása már ma több színházpózt

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
NÉPSZAVA
1961 OKT 29.

mutam

1021

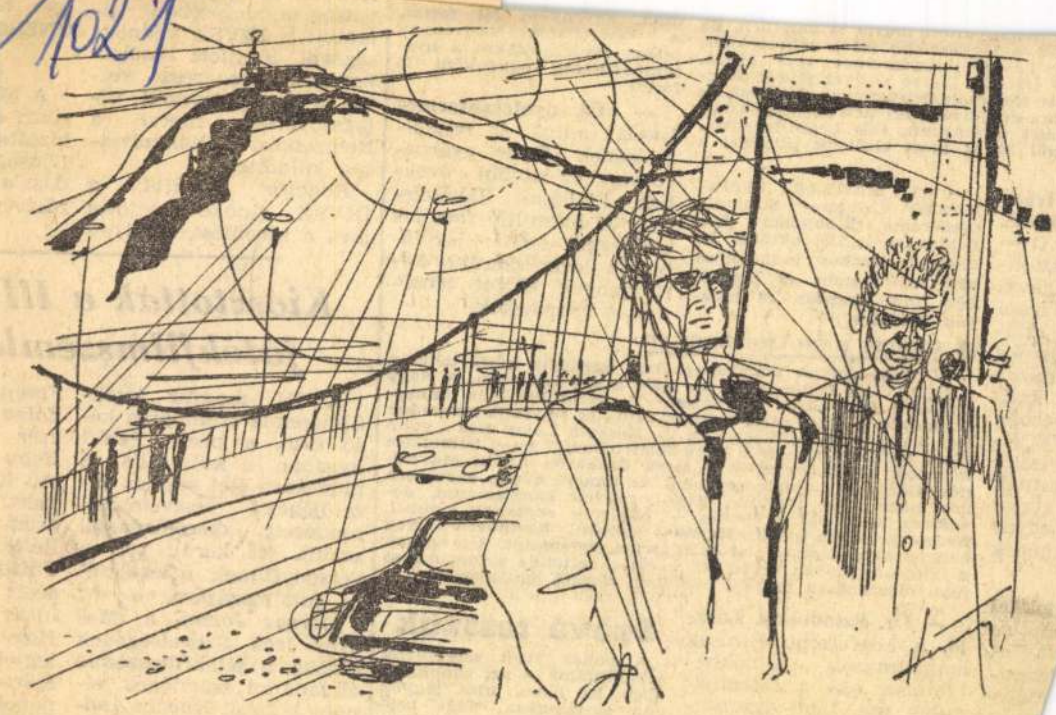

A napsütésben úgy tűnt a híd, mintha szín- ami alapos

közül a legközelebb áll a teljességhez. ozott Lenin-dokumentumot tesz közzé, es — 1941-től, illetve 1946-tól 1950-ig meg- kiadás 4000 dokumentumával. Tudósok és ázámára egyformán értékes közlések talál- ob kötet terjedelmű, 4800 Lenin-levélben, rülbelül 900-at most elsőként publikál a

tt Irán- OIMPEX 125 D4— or szállí- magával Az iráni tött szál- ek értéke egymillió orok szál- emberben A TECH- képviselői folytatnak hivatalos magyar gépek

ajokkal n az A gu- te- is

— A MAGYAR ESZPERANTÓ Szövetség Sunradio eszperantó klubjában (XI., Fehérvári út 120) október hó 31-én 17 órakor hathónapos nyelvtanfolyamot és tanulókört indít kezdők és haladók számára.

UNNEPI HANGLEMEZHÓNAP

Unnepi szovjet hanglemezhónap kezdődik hétfő délután a KERAVILL Lenin körút 22. szám alatti üzletében. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának ünnepségsorozatát kezdi ezzel a KERAVILL, és folytatja november 5-én hanglemez-kiállítással az V., Kossuth Lajos utca 2. szám alatt. Hajnal a Moszkva folyó felett címmel zenei bemutatót tartanak november 29-én a MOM Szakasits Árpád Művelődési Házának klubhelyiségében. Az ünnepi hónap keretében november 10-én Bartók-, Kodály-művek hanglemezen, november 17-én Híres operák — népszerű énekesek címmel, november 24-én pedig Haydn-, Mozart-, Beethoven-művek hanglemezen címmel tartanak zenei bemutatót. Ugyancsak a jubileumi hónap keretében kerül a boltokba a forradalom főbb mozzanatait dalban, prózában rögzítő emléklemez.

— Dr. Sztodolnik László, a Legfelsőbb Bíróság nyugalmazott elnökhelyettese, aki a felszabadulás óta több igazságügyi vezető állást töltött

után, egyenként A kéttalálatos száma 166 221, ezek reményösszeg egy forint.

— Új, nyolcl iskolát adtak á tetésének Győr rosban, az utóbl ben kialakult lakótelepen. A hatmillió forintos költséggel épült iskolában a legkorszerűbb körülmények között tanulnak a gyermekek.

Szóvá tesszük

A pohár vizet szeretnénk rehabilitálni — azt tudniillik, hogy ha lehet, újra tegyék oda asztalunkra, akár kérjük, akár nem. Mert jelenleg mi a helyzet? Ha a vendég betér egy étterembe, először az italos szólítja meg: »Va-

Rodolfo Mechini, a dást a DIVSZ elnöke nyitotta részve meg a záróülést, amelyen

Kiosztották a III. játékfilmszeml

A III. magyar játékfilmszemle szombaton késő este, a pécsi Petőfi moziban, a kulturális és művészeti élet számos vezetőjének részvételével rendezett díszelőadással zárult. Itt került sor a versenyfilmek értékelésére, jutalmazására.

Darvas József, a Magyar Írók Szövetségének elnöke, a játékfilmszemle társadalmi zsűrijének elnöke adta át *Kovács András* rendezőnek a társadalmi fődíjat *Hideg napok* című filmjéért. A

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.
Kürthy Sándor
NÉPSZAVA
1963 MÁJ 5.
1021

(Kürthy Sándor

A PIHENŐ KOMLÓ 48 ÓRÁ

Kertek, nyulak, galambok

Nyúlhúson nőttem fel. Egyszerű kijelentő mondat — erősen magánter- ... Mi köze a két- ... vizitálás-

— Hát igen, még apám, nagyapám hozta magával a mi családunkba a nyulakat, s amikor én is lekerültem a bányába — szinte gyerekfővel fiata-

ezért, hol azért. Itt egy kicsit *»életforma« lett a kertészkedés*, s nem ne-

héz megjósol amíg bánya le nyász, az is ma

Az igazi zsákmány

1021 Kürthy Sándor

Várkonyi Mihály:

Reggeltől estig

Hajnali *négy óra.*

Valkó László főépítésvezető becsúszik nyersbőr csizmáiba. Talán alhatna még fél órát; de ma keményebbnek érzi az irodába állított ágyat a hadifogoly-gyűjtőtábor priccsénél is. Délelőtt érkeznek Siófokról a csőszállító kocsik; lehet, hogy a felesége is eljön. Az utolsó hazalátogatás nem nagyon sikerült — gondolja, míg a szakállát nyúzza. Az elejéről is le kellett csípni két napot, a végéről is egyet: az ötnapi pihenőből így csak egy hazakukkantás maradt. Ámbár ezt már talán meg is szokta a felesége: húszéves házasságuk alatt összesen, ha hét évet töltöttek együtt, de ebben az az öt is benne van, ami alatt otthon, Siófokon dolgozott, a vállalat központjában.

Ha ideje lenne Valkónak, most előszedné az asszony, meg a gyerekek fényképét. Pesten csináltatták, mikor munkaérdemrendet kapott. De mire megmosdik, a csizmát letisztítja a rárakódott sártól, már indulnia kell a gépkocsikat ellenőrizni. *Fél öt* van, felébreszti T. Lajost, a hegesztők művezetőjét; ketten alszanak itt, az irodába állított ágyakon.

T. nehezen ébred, aztán rábámul Valkóra, nevet.

— De lekapartad magad! Azt hiszed, nyers húst akarnak filmre fényképezni? — Mivel mára a híradó is jelezte, hogy kijönnek.

Valkó rágyújt az első cigarettára, aztán kimegy, elindul a modulbarakkok, a vezetéképítők szálláshelye felé. Egy pillanatra megáll, a közeli folyócska felé kémlel, aztán az ellenkező irányba. De nem a tájban gyönyörködik, annyi ideje nincs, s különben is, a táj csupán mindennapi munkájának egy része. A »vonalra« gondol, arra, hogy a tizenkilences szakasznál nagyon meredek a talaj, ott kézzel kell az árkot ásni, nem bírja majd a gép.

Megnézi, bekapcsolták-e a vízmelegítőt: van, aki reggel is meleg vízben szeret mosakodni. Aztán a gépkocsik következnek. Kettőt »egyes számú szemlére« kell holnap küldeni; megbeszéli a »pilótákkal«, hozzák kicsit rendbe.

Már *fél hat* felé jár. Lassacskán indulnak az emberek a vonalra. Most szusszanhatna egyet Valkó, de a röntgen-csoport egyik fiatal beosztottja titokzatos képpel félrehúzza a barakk mögé. Vasúti igazolványának hátlapját mutatja, amin egy név és cím áll.

— Laci bácsi, segítsen már. Nem tudom kiolvasni, milyen utca ez. Maga jobban ismeri Pestet is...

— Patikus kellene ehhez. Ki írta ezt? — kérdezi Valkó. A fiú idenéz, odanéz, aztán kiböki.

— Egy... lány.

Az utcanév felét sikerül kisütni, de nem megy tovább, pedig ismerősnek tűnik a betűcsoport, látta már, talán le is írta valamikor. Hogy vigasztalja a szőke gyereket, érdeklődni kezd.

— Szép lány?

— Hát olyan... átlagos — vonogatja a vállát, közönyt tettetve a fiú, de látni rajta, hogy csak a szemérem beszél így belőle. Néhány pillanat múlva pedig már mondja is: — Úgy ismerkedtünk meg...

Az irodavezető kiabálása hallatszik.

— Laci! Főnök! Két állomásra cső jött, vagonban; a harmadikra meg bitumen. Ki kell rakni tízig, mert fekbért fizetünk! És már *hat óra* múlt!

Aztán a raktárkezelő keresi, hogy nem érkeztek új munkaruhák. Mire mindezt elintézi, régen elharangozták a *hetet* is. Beül Karcsi bácsi mellé a terepjáró GAZ-ba, eszébe jut, hogy nem reggelizett megint. Pedig vagy húszdekányi »segédmunkáskolbászt« vett este a kantinban — más nem jutott, csak zárás előtt ért oda.

Szerencsére, a falun túl beül a kocsiba az egyik csoportvezető, s nagy csomag amerikai mogyorót tart az orra alá.

— Nem szívok többet, de valami kell az ember szájába, nem igaz? — mondja. — Vegyél csak, jó ez. Ne félj, nem olyan ízetlen, mint az ananász. Ez itthon termett.

— Madár vagyok én, hogy bogyót egyek? — nevet Valkó, de azért jól belemarkol a zacskóba. Így aztán *nyolc órára,* mire kiér a vonalba, evett is.

Először az új árokásógéphez megy. A tsz-elnök kérte, legalább két utat hagyjanak szabadon: ki kell jelölni, hol legyen az, aztán végigmenni a napi nyomvonalon, térkép szerint kitűzni az iránymutató karókat, megvizsgálni a talajt, bírja-e a gép. Délután vissza is kell majd ide jönni a »műtárgyasok« csoportvezetőjével: soron kívül készítsék el a két út alatt húzódó átereszt.

Már menne tovább Valkó, amikor egy ross kis szekéren alacsony, vékony csontú parasztember érkezik. A kalapját is leveszi, csűri-csavarja a szót, tíz perc alatt sem lehet megérteni, tulajdonképpen mit is akar. Végre aztán kiböki: mutatná meg neki a »vezető elvtárs« pontosan, merre halad majd az árok.

— Mert ugye, kifizetik a kárt, hát hogyne, de hát a tehén nem eheti meg a pénzt, nem igaz? Minden szál veteményért kár, ami pocsékba menne.

Valkó sóhajt, de visszamegy a nyomvonalra. Pontosan megmutatja, mennyi az a terület, amit letaposnak a bulldózerek, traktorok, emberek. A bácsi majd minden szál veteménynél megkérdezi:

— Ez is? És még ez is beleesik? — Így hát majdnem *tíz óra* van, mire továbbmehet.

A hegesztőket kis kerülővel éri el; útközben ráakadnak az állami gazdaság egyik teherkocsijára, ami elakadt. Ahogy a munkahelyre érnek, Valkó az egyik traktorost hívja: menjen, rántsa ki azt a kocsit.

— Józsi!

— Megyek már, a törvény nevében, kedves elvtárs! — kiáltja valaki csúfolódva az egyik pajzs mögül. A szakaszon végighullámzik a nevetés. Talán húsz év múlva is így szólítják arrébb Józsit, a traktorost: »Gyere már, kedves elvtárs, a törvény nevében.« A hegesztők művezetőjét, aki nevezetes vadász, éjjeli vadászatra hívta meg az erdészet főmérnöke; de nem volt szerencséjük.

Éjféltájban elindultak haza, a falu felé. Az egyik szalmakazal mellett egy traktort láttak. A művezetőnek eszébe jutott, hogy Józsi alszik ott, akinek kora reggel dolga van kint, hát nem ment be a szállásra. Elhatározta, hogy megtréfálja. Odalopózott a szalmakazalhoz, bedugta a puska csövét, s nagyot kiáltott.

— Megvagy! A törvény nevében, kifelé!

Néhány másodpercig csend volt, aztán a traktoros visszahabogott.

— Megyek már, kedves elvtárs, megyek már!

A művezető várt, de hogy nem jött, gyanút fogott. Megkerülte a kazlat. Akkor már Józsi vagy százméternyire rohant, még a ruháját sem húzta magára.

Valkó T-vel együtt végigmegy ezen a szakaszon is. Ellenőrzi az összeállítást, nehogy ott is hajlata legyen a csőnek, ahol nem kell. Aztán a hegesztéseket szemléli, közben kisebb ügyeket intéz.

Az egyik szakasz végén nem zárták el a csövet.

— Rókát akartok fogni? — Néhány hete történt, hogy egy megriasztott, ijedt állat beletévedt a csőbe s ott meglapult. Csak akkor ugrott ki, amikor már az árokba forgatták volna. S hogy ki ijedt meg jobban, ő, vagy a körülötte álló emberek, máig sem lehet tudni.

Közben *dél* lesz. A többiek a tüzek köré húzódnak, ki szalonnát süt, ki köröm közül eszik. Csak este esznek főtt ételt; van, aki maga csinálja, a többség a falu vendéglőjében »üzemikosztol«. Valkó töri a fejét: kérni nem akar senkitől, de mégis jó lenne valami. Aztán eszébe jut, hogy be kell menni az állami gazdaság irodájába: majd vesz valamit az fmsz-ben.

— Siessünk, Karcsi bácsi — ül be a kocsiba. — Ne is menjünk ki az országútra, túl nagy kerülő lenne.

Mázsa tapodja a gázpedált; egész erejével fogja a kormányt. Nem könnyű a rázós, csúszós földutakon, gödrös tarlókon keresztül vezetni a kocsit. Toronyiránt megy. Úgy ismeri a környéket, akár behunyt szemmel is odavezetné a kocsit a mondott helyre.

Az iroda a falu főútjának egyik mellékutcájában van. Karcsi bácsi befordul az elsőn, végigmegy a kertekig, de nem találja az utcát. Nem fordul vissza, úgy tesz, mintha szándékosan került volna le a libalegelőre — mire Valkó észreveszi, mi történt, már majdnem körbejárták a falut. Nevetni kezd.

— Hallod, éjjel is hazatalálsz, de a házak között nem ismered ki magad?

Mázsa hallgat, a fogát szívja; tudja, hogy ebből még sok vicc születik a rovására. Szinte látja, amint valaki kiszögezi az ágya fölé a lakókocsi térképét, mondván: ha éjjel vizet akar inni, el ne tévedjen az asztal és ágy közötti hosszú úton.

Majdnem *egy óra* van, mire Valkóék befutnak az állami gazdaság irodájába. Valkónak ma jó napja van: itt az igazgató, de még a főkönyvelő is. Csak éppen a gépműhely vezetőjére kell várni egy kicsit. De aztán minden jó lesz: meg tudják hegeszteni a dózer eltört tolólapját, be lehet szállíttatni a műhelybe. Valkó örül; ha bevitetné a központi javítóba, csak az út két napig tartana.

— Hol is van itt a bolt? — jut eszébe, hogy még ma nem evett, amikor látja, hogy a volt kastély udvarára egy fekete ZISZ áll be.

A vezető mellől kiugrik egy férfi és az ő nevét kiabálja.

— Én vagyok — hajol ki az ablakon Valkó, rosszat sejtve. — És az elvtárs talán a tröszttől?

De amaz csak sürgeti Valkót, hogy gyorsan, gyorsan: az egész forgatócsoport ott áll már a folyócskánál és őrá vár.

— A filmesek! — kap észbe Valkó. Büszke, hogy filmezik, de azért az is átfut a fején, hogy inkább máskor jöttek volna, miért éppen ma.

Az fmsz előtt meg akarja állíttatni a kocsit, hogy vegyen valami harapnivalót, de a filmes ember úgy kap a saját hajába, mintha le akarná tépni a fejét.

— Hová gondol, Valkó elvtárs? Több mint egy órája keresem! *Két óra* múlt — és arról beszél, hogy ilyen szögben kell kapni a fényt, mint most.

A folyócskánál valóban várják már. A fő filmes elmagyarázza, mit akar.

— Itt, ezen a helyen át kell jönnie a patakon; ennyi az egész. — Valkó megkönnyebbülten sóhajt és Karcsi bácsit kémleli, jön-e már; a felvétel után azonnal indulnak.

A rendező odahív valakit, színes szivaccsal.

— Tegyünk egy kis szőrt az arcára. A nézőnek látnia kell, hogy itt nehéz, komoly munka folyik, ami az emberek minden idegszálát leköti.

Valkót bekenik, aztán elkezdik a felvételt. Átlábol a folyócskán, noha éppen ez a legmélyebb pontja. De hát elmagyarázzák neki, hogy másutt nem ilyen jó a háttér.

Először túl gyorsan megy át, másodszor túl lassan. Aztán nem jó irányba néz. Mire mindent megtanul, megbotlik a patakmederben. Akkor meg kicsit hamarabb lép a képbe, mint kellett volna, a tájat fényképezni nem maradt idő, mehet a helyére.

Végre sikerül a felvétel; most már csak meg kell ismételni, a biztonság kedvéért. Valkó már régen abbahagyta volna az egészet, ha nem szégyellené: fáradt, a csizmája telement vízzel. De hát mindegy.

Négy órakor a filmesek hirtelen összecsomagolnak: kész. Valkó boldogan zuhan be Mázsa mellé a kocsiba.

— Nyomás, Karcsi bácsi, el kell kapnunk még a műtárgyasokat.

De a kocsi megmakacsolja magát. A porlasztóval lehet valami, nem indul. Valkó türelmetlenül feszeng egy ideig, aztán elhatározza magát.

— Kiküldök érted valakit — indul a félórányira levő országút felé. Mire odabukdácsol, a háta mögött megszólal a GAZ dudája.

— Be kellene vinni generálra ezt a ládát — sóhajt Mázsa, aztán büszkén hozzáteszi. — Már kétszázezer van benne: terepen!

— És még három az én lábamban — morog Valkó.

Keszeg Józsefet éppen akkor kapja el, amikor az gépkocsira szállna, hogy bemenjen a csoportjával. Kimennek az átereszekhez: megbeszélik, amit kell, aztán indulnak befelé.

— Voltál ma benn az irodában? — kérdezi Valkó útközben. — Nem tudod, jöttek Siófokról csőszállítók?

— Nem jöttek — mondja Keszeg.

Akkor nem lesz itt Gizi — gondolja Valkó. — Na, talán majd holnap.

Hat órára érnek a telep elé. A bejárattól az irodáig kétszáz lépés. Ezt az utat két óra alatt járja végig Valkó.

Egymás után futnak be a csoportok; kétlépésenként meg kell állnia, meghallgatni, mit végeztek, s megbeszélni, mit kell holnap csinálni. Szerencse, hogy fejből ismeri a vonal minden centiméterét. A gépkocsikat is megnézi, amíg még világos van; a menetlevéltől a kardántengelyig, mindent. Az egyik kintrekedt a terepen, vagy húsz kilométernyire: induljon a mentő, vigyen ki öt embert, rakják le a rakományt, hozzák be a kocsit. Tegnap új emberek jöttek, akiket már a faluban kellett elhelyezni; az egyik panaszkodik, hogy sem vizet, sem mosdótálat nem akarnak adni. Valkó magyaráz, türelmesnek kell lenni, szép szóval néha többre jut az ember, mint gorombasággal. De aztán beküldi az embert az irodavezetőhöz, kérjen másik lakáscímet. Valakinek kiszakadt a cszimája kihordási idő előtt: a raktár nem akarja kicserélni, dolgozni pedig nem lehet benne. Hajdú György lánya férjhez megy; meg kell venni a bútort, már kedden szeretne elindulni. És még száz más dolog: ahány ember, annyi. Mindez persze tréfákkal, jó bemondásokkal fűszerezve: »Azt hallgasd meg, mit csinált máma a Horváth.« Vagy: »Ahogy te elmentél, odajött egy néni...« Ez kell, nagyon kellenek ezek az esti kis történetek, fél és egész ugratások, a munka utáni hangulat; távol az otthontól, ez pótolja a családot. S különben, ilyenkor is le lehet mérni, ki, miféle, mit lehet rábízni, elvárni tőle, ha úgy adódik.

Közeledik a *nyolc óra:* Valkó is közeledik az irodához. De még csak a raktárban van; a csőkészletet ellenőrzi és azt, mennyit szállítottak ki a terepre, melyik szakaszra. Nyolc cső többlet mutatkozik. Kiderül, hogy egyik éjjel vagon jött az állomásra, azt rakta ki valaki.

— Ki volt az? — csodálkozik Valkó, hiszen egyik munkalapon sem találja nyomát ennek. De csak a vállukat vonogatják.

— Valaki biztos nem tudott aludni. — Hát hiszen előfordult már máskor is.

Az irodavezető jön lélekszakadva.

— Lacikám, gyere csak — húzná félre Valkót! ám, ebben a pillanatban dühös ordítozás hangzik kintről, de olyannyira, mintha tűz emésztené az egész telepet.

Valkóék kirohannak: szembetalálják magukat Marada Györggyel, akit a falu rendőre támogat. Marada részeg, alig tud magáról.

— Hát ezért nem jött be ma — mondja az irodavezető. — Tegnap járt le a pihenése.

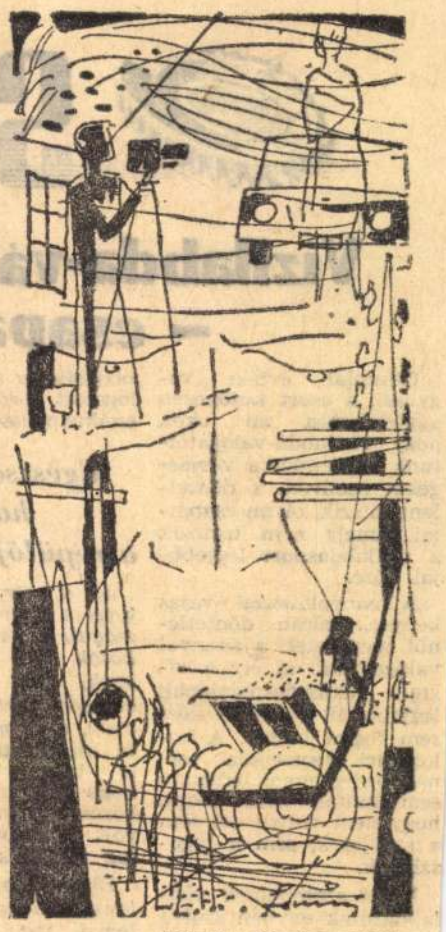

(Kürthy Sándor rajza)

— A síneken találtam — magyarázza a rendőr. — Szerencsére, nem jött vonat, különben... Azt motyogta, hogy a cigarettatárcáját keresi.

— Fektessétek le — intézkedik Valkó, aztán hirtelen olyan idegesség jön rá, hogy le kell ülnie a lakókocsi lépcsőjére. Talán gyereke is van ennek a Maradának. Rossz rágondolni, mi lett volna, ha nem veszik időben észre. Mindenesetre elhatározza, hogy holnap beszél a fejével: ha még egyszer ilyesmi történik, menthetetlenül megkapja a menetlevelet. Az ilyen csak a többiekre hoz szégyent, mert ha berúg, nem azt mondják, hogy ő a részeg, hanem hogy a vezetéképítők részegeskednek.

Bátori Károly bácsi éppen most hoz egy lábos frissen készült paprikáskrumplit.

— Én már csak a magam főztjét eszem — mondja büszkén. — Kérsz?

Valkó bólint. Enni kezd, aztán Domsa jön arra.

— Te Laci, megjött a Dobányi elvtárs.

Valkó leteszi a kanalat, elindul az igazgató elé. Éppen fél úton, a barakkok mellett találkoznak.

— Gyere csak, beszédem lenne veled — mondja Dobányi Imre igazgató gondterhelten. Éppen oda állnak, ahol reggel az a szőke röntgenes mesélt a kislányról. Dobányi nagy krákogással kezd hozzá, mint kényes ügyekben szokás.

— Te Laci, hát izé... én nem akarok beleszólni a dolgodba, de hát azért mégsem lehetne így.

— Mit? — hökken meg Valkó.

— Mit, mit! Nézd, férfiak vagyunk, de azért... Az előbb, amikor benyitottam az irodába, megláttam a nőt.

— Milyen nőt?

— Én tudjam? Ott aludt az ágyadon. Nem gyújtottam fel a villanyt, pedig szívesen a szeme közé néztem volna. Nézd, Laci, a te feleséged nem érdemli ezt meg. Hát csak azért szólok.

Valkó majd eldől, olyan fáradt, álmos. Milyen nőt? Meglátja az irodavezetőt, aki az udvaron megy keresztül.

— Te Pista. Milyen nőt fektettetek az ágyamba?

— Te jó isten! — kap a fejéhez az. — Ezért kerestelek. Megjött a feleséged a délutáni vonattal; hagytam, hogy elaludjon, még a kulcsot is ráfordítottam, ne zavarják.

Kilenc óra múlt. Valkó már megevett egy halom rántott csirkét; most szemben ülnek egymással. Az irodaajtó minduntalan kinyílik, bejön valaki, aztán visszakozik. Valkó nyugtalan, nem tudja, milyen ügyeket szalajt el. Talán fontos is akadt közte, Lehet, hogy üzent a bányakapitány, mikor tarthatják meg a nyomáspróbát. Meg aztán zavarja is ez a nyomatékos tapintat. Nagy elhatározással felemelkedik.

— Kiveszek egy óra szabadságot. Gyere, sétáljunk körül a faluban.

Nem mennek messzire: a kertek alján, a patak mellett találnak egy szénával megrakott szérűfélét: ott letelepszenek. Csend van, valahol a rádió szól, a *tízórás* híreket mondja a bemondó. Valkó felesége Margitról, a nagylányról, meg a »fiúról«, Laciról mesél. Aztán arról, hogy ezen a nyáron is elmegy gyógyszertári kisegítőnek; ha Margit férjhez megy, majd...

De ezt már alig hallja Valkó: félálomban van, még morog, hogy igenigen, de már nem tudja, mire helyesel. Hirtelen felriad. Kruspér utca, mondja hangosan, a szőke röntgenes fiúra gondol: Kruspér utca, ott lakik a lány. Aztán elalszik.

Megint eltelt egy nap.

Demény Ottó:

Áprilisi vers

Álmából ébred, nyújtózik a föld,
arany színekben tündököl a domb.
A puha hantok napos oldalon
smaragd fű sarjad, fejét emeli.
Kék vizekre úsztatja új hajóit
az égbenyúló, kócos almaág,
s a halmok mögül surranó meleg szél
negborzolja a tócsák tetejét.

Miért, hogy évszakok fordulása
a tél s tavasz közt legizgalmasabb?
Hogy most robban minden fölgyűlt remény
és arcunkat pirosra tüzeli,
hogy most gyógyul leggyorsabban a seb,
elsimulnak a homlok ráncai,
s tunyaságából kimozdul az ember
a szabadságból mélyet lélegezve.

Mért hoz a tavasz forradalmakat,
ünnepi kedvet, fölszabadulást?
Hogy tán az ember is része legyen
a természetben izzó változásnak,
s amint a földben megindul a mag
— ideje jöttén hajtani akar —
pusztíthatatlan reményeivel
példát mutasson ő is lelkesen?

És nyers ágakból karókat hegyezzen
s kitűzze földjét jog és jusz szerint,
hogy elfoglalva műhelyét, becéze
szerethesse érzékeny gépeit,
s hogy versre legyen kedve és zenére,
örömöt adó boldog szerelemre,
s a legridegebb télidő után is
hinni tudjon a legszebb változásban.

Mihail Iszakovszkij:

Oly eldugott vidéken nőttem én...

Oly eldugott vidéken nőttem én,
hol bús paraszti tréfa járta régen,
hogy a szerencse lopva jön felénk,
de gazdag emberek ragadták féken.

Ott nőttem fel, hol nagyapám s apám
más birtokán bolyongott bús-riadtan,
hol minden házban — ezer éve tán —
az asztalfőn ínség ült mozdulatlan.

Ott nőttem fel, hol köd lepett utat,
hol köd borult gyér és fukar mezőre,
hol az anyák ringatva sarjukat
keservről búgtak néki már előre.

Tenyérnyi föld, faeke, borona —
ilyen volt gyermekségem otthona,
hová napunk magas ege alól
képzelmem gyakran visszavándorol.

Bejárom én az átélt éveket,
a vészek és az ínség ifjúságát,
s mihez győztes kezünk elérkezett
így lesz szívemnek napról napra drágább.

(Devecseri Gábor fordítása)

SPORT

Vízilabda-válogatott van — csapat nincs

Olimpiai évben vagyunk, s ezért különösen aggodalomra ad okot, hogy vízilabda-válogatottunk egyre-másra vereségeket szenved, s döntetlent játszik, olyan csapattal, amely nem tartozik a vízilabdasport legjobbjai közé.

A spanyolországi »vajas kenyér« túrán döntetlenül mérkőztek a spanyol válogatottal, amely a világ vízilabdasportjának legjobb 16 nemzete közt sem foglal helyet. A kolozsvári nemzetközi tornán pedig annak ellenére sem tudtak elsők lenni, hogy nem voltak ott sem a szovjetek, sem a jugoszlávok.

Miért szerepelnek vízilabdázóink enyhén szólva is mérsékelten?

Mende-monda?

Gyakran hallani olyan véleményeket, hogy *Laki Károly* utóda, *Markovits Kálmán* szövetségi kapitány az oka mindennek. A magyar szövetségi kapitánynak bizonyára nincs szüksége arra, hogy szakértelmét méltassuk, hiszen *a világszerte nagy tekintélynek örvendő vízilabdaedző nemegyszer bizonyította már be hozzáértését* és jelentős tekintéllyel bír a nemzetközi vízilabdaéletben is.

A mende-monda azonban mégsem teljesen alaptalan. A válogatott felkészítése jelenleg nem a legjobb úton halad. Pontosabban ugyanarra a *mellékútra tévedt, amely már 1960-ban Rómában, az arany helyett mindössze bronzéremhez vezetett.*

Melyik ez a kifogásolt út?

Víz alól is látni kell

Mexikó előtt fél évvel *még nem alakult ki a magyar válogatott vízilabdacsapat, de még annak a jelei sem.* A vízilabda pedig olyan játék, amelynek eredményessége azon áll vagy bukik, hogyan harcolnak, küzdenek egymásért a játékosok, hogyan javítják ki egymás hibáit, mennyire segítik társukat ahhoz, hogy jó helyzetbe jusson stb. Ugyanakkor *rendkívül fontos az is, hogy a válogatott csapat tagjai tökéletesen összeszokottak legyenek és a víz alá nyomni is tudják, kinek hova kell passzolni, ki hogyan tud eredményesebben megjátszani egy helyzetet, ha kézre vagy vízre, ha a feje elé vagy mögé kapja a labdát.*

A magas fokú összeszokottság birtokában volt verhetetlen a magyar vízilabdacsapat évtizedeken át, s erről az útról letértünk. Komjádi Béla óta tisztelt hagyomány, hogy csak ritkán változtatták a válogatott vízilabdacsapat összeállítását. Még 1956-ban is olyan csapatunk volt, amelynek összeállítását a kisiskolások is fújták. A *Jenei—Markovics—Szivós* tengelypedig majdnem 15 évig biztosította a magyar válogatott gördülékenységét, eredményességét.

Egészségtelen harc a repülőjegyekért

Mi a helyzet ma? Nemhogy a gyerekek, de *még maguk a válogatott játékosok sem tudják, kik azok, akik a standard csapatba tartoznak, és kik azok, akik nem.* Az utóbbi időben pedig még az is bizonytalanná vált, hogy aki az egyik mérkőzésen oszlopos tagja volt a csapatnak, kerettag lesz-e a következőn.

Bizonytalanság, nyugtalanság, idegeskedés jellemzi ma a válogatott vízilabdázók lelkiállapotát. Minden játékos szeretne Mexikóba utazni, a szövetségi kapitány azonban — úgy látszik — még nem döntötte el, hogy kikre építi az olimpiai csapatot. Vagy ha esetleg el is döntötte, ezt eddig nem hozta a játékosok tudomására, s így, sajnos, *egészségtelen harc folyik a mexikói repülőjegyekért.*

A sportközvélemény — tekintet nélkül vízilabdázóink elmúlt évekbeni gyengébb szereplésére — *olimpiai győzelmet vár a magyar csapattól.* S erre a jelenlegi játékosanyag vitathatatlanul alkalmas. Tapasztalt vízilabdázók és sokat ígérő tehetségek egyaránt találhatók a jelöltek között, s *csak a szakvezetés szakmai és pedagógiai készségén múlik, hogy belőlük ütőképes, olimpiai bajnok együttest kovácsol-e* vagy kénytelenek leszünk ismét ezüst-, netán bronzéremmel megelégedni.

Teremtsünk nyugalmat!

A hátralevő idő bizony elég rövid már. Úgy véljük, *helyes lenne,* ha *Markovits Kálmán* — hiszen eleget látta már a játékosokat a legkülönbözőbb összetételben is! — *kihirdetné a játékosok előtt, hogy kiket akar játszatni, s kikre számít még komoly formában.* Ez biztosan hozzájárulna ahhoz, hogy a hangulat megjavuljon, s a játékosok nyugodtabb légkörben, barátibb szellemben folytathassák olimpiai felkészülésüket.

Más kárán tanul az okos — vallja a közmondás. Nos, ne ismételjük meg az 1960-as római olimpiai felkészülés hibáit.

Lepies György

Nehéz sorsolást kaptak asztaliteniszezőink

Az április 17 és 24 között *Lyonban* sorra kerülő asztalitenisz *Európa-bajnokság* részletes sorsolása megérkezett a magyar szövetséghez. Az egyéni és páros számokban igen nehéz sorsolást kaptak a magyarok, s többen már az első fordulókban neves ellenfelekkel kerülnek szembe.

A férfi egyesben (128 induló) *Beleznay* az NDK-s *Vater* ellen kezd, s a papírforma szerint a legjobb nyolc között a szovjet *Sarhojan* lehet az ellenfele. *Rózsás* a dán *Pedersen, Klampár* az olasz *Galli, Jónyer* az ír *Thompson, Börzsei* az angol *Gibbs* ellen mérkőzik a 64-be jutásért. A nyolcaddöntőben *Jónyer* kapja a legnehezebb ellenfelet — ha mindketten eljutnak odáig — az Európa-bajnoki címet védő svéd *Johansson* személyében.

A női egyesben (64 induló) *Jurikné,* aki az 5—8. helyen kiemelt, luxemburgi játékossal kezd, a szovjet *Pogoszova* vagy a csehszlovák *Vostova* lehet az ellenfele a nyolcba jutásért. *Kóczián Éva* a spanyol *Gomez* ellen áll először asztalhoz, s a nyolcba jutásért minden bizonnyal az angol *Wrighttal* kerül szembe Nagyon nehéz a helyzete a két fiatal magyarnak is: *Kisházi* a csehszlovák *Luzovával, Papp Geisslerrel* (NDK) találkozik első mérkőzésén.

A férfipárosban (64 induló) viszonylag a *Belez-nay—Jónyer* kettős helyzete a legjobb, a négybe jutásért a csehszlovák *Stanek—Mikó* párossal játszanak. A *Rózsás—Klampár* páros és a *Börzsei—Stein* (NDK) kettős az első két fordulón viszonylag könnyebben túljuthat, bár Börzseiéknek a román *Giurgica—Réti* párral kell megmérkőzniük.

A női párosban (32 induló) az *Európa-bajnoki* címet védő *Kóczián—Jurikné* sikeres kezdés esetén a negyeddöntőben a szovjet *Rudnova—Grinberg* párral kerülhet összsze. A *Kisházi—Papp* páros az első fordulóban a *Geissler—Hovestadt* (NDK) kettőssel játszik.

A vegyes párosban (64 induló) sem sokkal rózsásabb a magyarok helyzete. Román, nyugatnémet, jugoszláv és szovjet kettősök szerepelnek az első ellenfelek között. A *Rózsás—Papp* kettősnek például a nyolcba jutásért a nyugatnémet *Schöler—Simon,* vagy a szovjet *Sarhojan—Pogoszova* pár lehet az első ellenfele. A *Börzsei—Jurikné* párnak a nyolcba jutásért esetleg a szovjet *Amelin—Grinberg* párral kell játszania.

Mai sportműsor

Április 4-én, a felszabadulás ünnepén, Budapesten és vidéken az alábbi fontosabb sporteseményekre kerül sor:

BIRKÓZÁS: Felszabadulási nemzetközi verseny döntői, Sportcsarnok, 10 ó.

KERÉKPÁR: A KSI és az MKSZ tehetségkutató versenye, Népstadion betonkör, 8 ó; Felszabadulási háztömbkörüli ünnepi verseny, Lakatos utca, 9 ó.

KOSÁRLABDA: Videoton—Francia válogatott női mérkőzés Székesfehérvárott.

LABDARÚGÁS, NB I. osztályú mérkőzések: Egyetértés—Bp. Honvéd, Soroksár, 16 ó; Szombathely—Tatabánya, Szombathely, 15 ó; Szeged—Videoton, Szeged, 16 ó; Győr—Vasas, Győr, 16 ó; Dunaújváros—Diósgyőr, Dunaújváros, 16 ó; Salgótarján—Pécs, Salgótarján, 15 ó.

VÍZILABDA: Nemzetközi torna Egerben.

További csökkent a veretlen csapatok száma

Csepel—Ú. Dózsa 2:1 (0:1)

Baljós előjelekkel kezdődött a mérkőzés az újpestiek számára. Nélkülözniük kellett *Benét* és *Göröcsöt.* Meg is látszott ez a lila-fehérek játékán. Annak ellenére, hogy az első negyedórában támadtak, mégsem volt az az erő, az a lendület a játékukban, mint amelyet megszokott az újpesti közönség.

Az első negyedóra után a csepeliek szórványos ellentámadásokat vezettek, s ezek mindegyike nagy veszélyt jelentett Szentmihályi kapujára. A 24. percben végre megszületett a mérkőzés első gólja: *Solymosi* szabadrúgása nagy erővel vágódott a csepeli kapu bal felső sarkába. (1:0.)

Alig egy perccel később a másik kapu forgott veszélyben. *Káposzta* a roszszul kifutó *Szentmihályi* mögött a gólvonalról mentett. A 30. percben ismét a csepeliek előtt nyílott gólszerzési alkalom, de ezúttal is kihasználatlanul maradt, mivel *Major* az üres kapu fölé emelte a labdát. Egy perccel később *Kalmár* fejese a Dózsa kapufáján csattant.

A II. félidőben a sérült *Káposzta* helyét *Dunai III.* foglalta el a védelemben. Ez a félidő is lila-fehér támadásokkal indult, de *Fatér* bravúros védései minden esetben megmentették a góltól a csepeliek kapuját. A csepeliek ellentámadásai ebben a félidőben is veszélyesnek bizonyultak. A *Dózsa*-védőknek jó néhányszor a szerencse is segített.

Az 50. percben azonban már az sem volt elég: *Losonczi átemelte a kapujából kimozduló Szentmihályi felett a labdát, és 4 méterről a kapu közepébe fejelt.* 1:1.

A lila-fehérek megpróbálták újra megszerezni a vezetést, különösen *Fazekas* és *Dunai II.* révén vezettek veszélyes támadásokat, a csepeli védelem azonban jól állt a lábán. A 75. percben pedig megszületett a meglepetés. Egy ártatlannak látszó csepeli támadás után *Rottenbiller* két védőt kicselezve, a tétovázó *Szentmihályi* mellett a kapu bal sarkába lőtt. 2:1 a *Csepel* javára, s az eredmény már nem változott.

A jobban játszó, szervezettebb csepeli gárda feltétlenül rászolgált a győzelemre. A *Benét* és *Göröcsöt* nélkülöző újpestiek nem játszottak olyan jól ezúttal, mint ahogyan közönségük a Megyeri úton az idei bajnokságban megszokta tőlük.

*

A szerdán elkezdődött 6. forduló csütörtökön fejeződik be, további hat mérkőzéssel. A nap eseménye az utolsó két veretlen, az újonc *Egyetértés* és az 1. helyen álló *Bp. Honvéd* találkozója. Nagy küzdelem várható *Győrött* a tavalyi bajnokságban a 3. helyért izgalmas versenyt vívott *Győr* és *Vasas* között. Ezen a találkozón játssza 100. bajnoki mérkőzését *Molnár Dezső,* a *Vasas* nyolcszoros válogatott jobbszélsője.

Döntők előtt a birkózók felszabadulási versenye

Szerda délelőttől késő estig folytak a *Sportcsarnokban* a birkózók felszabadulási emlékversenyének küzdelmei. Az egyes súlycsoportokban, az indulók számától függően, már a harmadik és a negyedik fordulót is lebonyolították. A magyarok folytatták eddigi jó szereplésüket.

Kötöttfogásban a légsúlyú *Varga* a bolgár *Binevet* verte, míg *Rádi* döntetlent ért el a lengyel *Kazamierccel* szemben. A könnyűsúlyú *Jehoda* a szintén lengyel *Pluta* ellen győzött.

A váltósúlyú világbajnok jugoszláv *Horváth* meglehetősen eseménytelen mérkőzésen döntetlenre végzett az ukrán *Szaveljevvel.* Nehézsúlyban mindössze négyen küzdenek. *Kozma István* jó formában legyőzte az ukrán *Skaront,* s a lengyel *Vojdával* és a román *Pávellel* mérkőzik még a későbbiek folyamán.

Szabadfogásban is előrehaladottak már a küzdelmek. A könnyűsúlyú *Buzás* győzött a jugoszláv *Ibrahimi* ellen, míg középsúlyban döntetlennel végződött a két magyar, *Hollósi* és *Maróthy* összecsapása. Félnehézsúlyban sérülés miatt hárman küzdenek az elsőségért, mely *Csatári* és a lengyel *Dlugosz* között dől majd el csütörtök délelőtt a *Sportcsarnokban,* ahol 10 órától kezdődnek a felszabadulási emlékverseny nagy érdeklődéssel várt döntői. *(t.)*

Ügetőverseny

csütörtök délután 2 órakor

FELSZABADULÁSI EMLÉKVERSENY

Állami vállalatok, termelőszövetkezetek, kisipari szövetkezetek, földművesszövetkezeti boltok!

FIGYELEM!

CSOMAGOLÓESZKÖZ-IGÉNYEIKKEL MINDIG FORDULJANAK RÉSZLEGEINKHEZ!

Üveg, tel.: 206—265, 200—390
Fémedényzetek, tel.: 200—021
Faláda: tel. 200—672
Fahordó, tel.: 201—133
Nátronzsák, tel.: 200—632
Polietilénzsák, tel.: 200—390

OLCSÓ! ELŐNYÖS!

GÖNGYÖLEG FELÚJÍTÓ VÁLLALAT
Budapest XIII., Dagály utca 3

Magánosokat XV., Mezőhegyesi út 1. szám alatti telepünkön szolgálunk ki. TELEFON: 492—391

GFV
GÖNGYÖLEG FELÚJÍTÓ VÁLLALAT

Felajánljuk eladásra az alábbi tételeket:

SOT 60,04 típ. generátor	18 db
Garant motor	18 db
Egyenirányító egység, UT 24	18 db
Gerjesztésszabályozó, GEH i/240	18 db
Érintésvédelmi relé	18 db
VMK TL 25 mágneskapcsoló	18 db

Felvilágosítás:

Medicor Művek LKGY

Cím: Bp. IX., Illatos út 9

Ügyintéző: KÖMIVES MIKLÓS, 476—738/136

Több mint másfél millió

az országszerte ismert

biztosítási és önsegélyző csoportok tagjainak száma!

Elgondolkoztató adat!

A technika fejlődése, a gépesítés, az életszínvonal emelkedése egyre jobban bizonyítja, hogy az üzemi dolgozóknak, vállalati alkalmazottaknak e biztosításra szükségük van

CSÉB — Csoportos Élet és Balesetbiztosítás

Az életnek, sajnos, árnyoldalai is vannak, baleset, haláleset megzavarhatja a család megszokott körülményeit. Ilyen esetben a biztosítás komoly anyagi támasz

az ultra:márka!

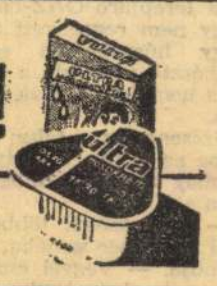

EGYESÜLT VEGYIMŰVEK • BUDAPEST

ÉVEKIG HIÁNYZOTT!

Már kapható

a 3,6%-os, ZSÍRDÚS

palackozott tej

Az üvegen piros csíkos, aranyszínű fólia van

„AURAS"

AUTÓALKATRÉSZGYÁR
Budapest XVI., Csókakő u. 27

VÁLLAL

rövid határidőre
bordaköszörülést,
csúcsköszörülést,
fogköszörülést
bérmunkában

Felvilágosítás:
DEÁK JÁNOS
299—891,
7—15 óráig

A magyar bútoripar legnagyobb vállalata

a

bubiv
BUDAPESTI BÚTORIPARI VÁLLALAT

termékei minden áruházban és bútorboltban kaphatók

Kérje a »BUBIV« bútorait!

A „BUBIV" márka, minőség, jó ízlés!

Kürthy Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZAVA

1964 FEB 2

1021

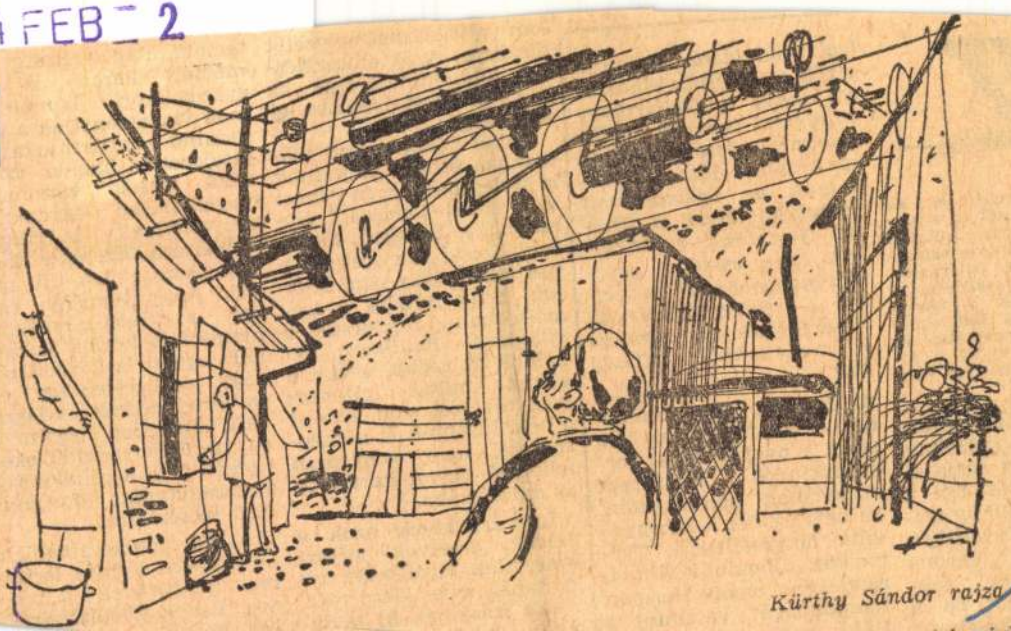

Kürthy Sándor rajza

VT

ponyolít le. Az
kövesdi és a sár-
vészek küldték
Pestre a színes-
seket. Miért siet-
lső szállítmányt
ánják a vásár-
lja a boltvezető
él-Amerikába és
is kerül a lo-
gyományos »va-

alakult volna
úlia szerelme,
nem zárja le
erről szól a
é Dalbray iro-
ételű rádiójá-
yet Verona
címmel feb-
mutat be a
Benkő Gyula

legkirándulásra invitálja nézőit a televízió: elkalauzol majd a Gellérthegy Jubileumi Parkjába, a Citadelláról letekinthetünk az Erzsébet-hídra, kirándulunk az újjávarázsolt gyárakba, látjuk a főváros új szobrait, szökőkútjait. Igaz, mindezt egyelőre nagyobbrészt maketten — felszabadulásunk 20. évfordulójára azonban a makettekből valóság lesz.

Herman Ottó emlékház — ezt hirdeti majd a tábla a nagy magyar természettudós lillafüredi otthonának homlokzatán, ha befejeződik a Hermanvilla helyreállítása. Termeiben állandó kiállítást rendeznek, amely Herman munkásságát, valamint a Bükk növény

lom valóban *mai* hely
tükrözze. A 31 elbesz
nek több mint a fele
50-es és 60-as évekber
lent meg.

A két háború közti
szakban feltűnt és nál
is szélesebb körben isn
írók közül *Caldwell*,
mingway, Saroyan, Stein-
beck írásai szerepelnek a
gyűjteményben, nem állít-
juk, hogy mindig a leg-
méltóbban. Kortársuk, a
világhírű *Faulkner*, aki
nálunk az utóbbi években
kiadott művei ellenére
még távolról sem érte el
a nála kisebb írók népsze-
rűségét, nem túlságosan
jellemző művel került be
az antológiába.

Igen érdekesek azok a
művek, amelyek jórészt
ismeretlen területeket vi-
lágítanak meg: *Fitzgerald*,
Wolfe írásainak új távla-
tokat

Jobbára a négerek ember-
telen sorsa ellen tiltakoz-
nak. A gyűjtemény egé-
sze, a direkt társadalmi
utalásokat kerülő írások-
kal együtt is közvetlenül
vagy áttételesen egy el-
embertelenedett világról
vall, amelyben nagyon is
egyszerű társadalmi okok
hozzák létre a céltalanság,
vigasztalanság tömegmé-
retű életérzését.

A 670 oldalas antológia
— *Ungvári Tamás* tartal-
mas utószavával, s a hasz-
nos, bár a körülmények-
hez képest

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kürthy Sándor
NÉPSZAVA

1961 ÁPR 16.
1021

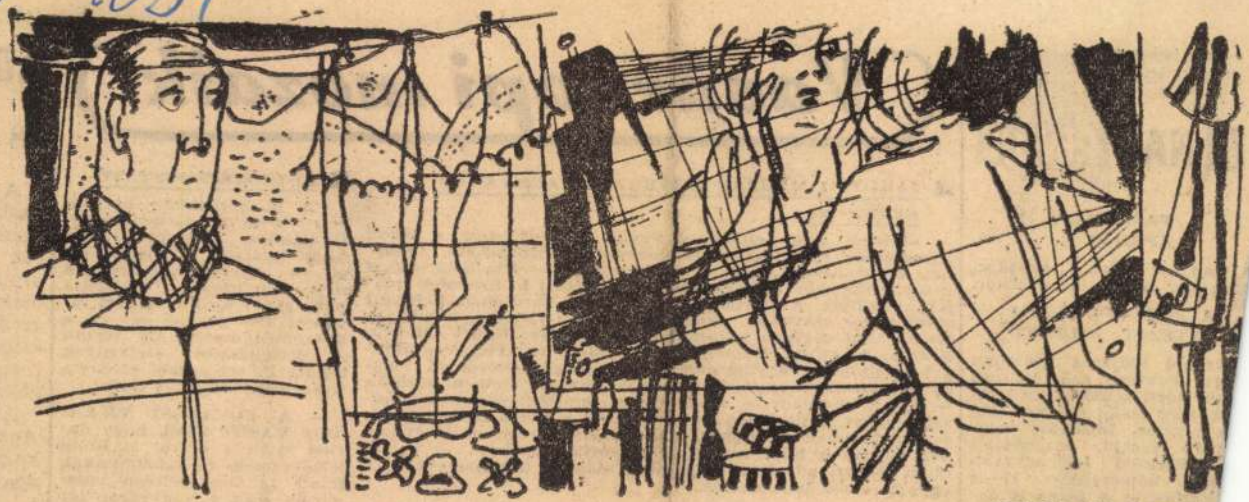

(Kürthy Sándor rajz

utánuk. Büszke volt arra, hogy Éva úgy tekinti őt, mint egy barát, az étkezésnél mindig elbeszélgetnek, ha

— Nézd csak.

Mintha megrezzent volna, amikor átvette.

Éry, akinek pedig hangját az e temi előadóteremben csak akko hetett hallani, amikor mind

ÓS:

REVÜJE

AP,
16.
5 perckor,
perckor.
GIAI
ENTI
vasárnap
. Változó
, helyen-
y-két he-
ként meg-
szakkeleti
magasabb
let 15—20
ina Buda-

Vasárnapi mozaik

JAKUTIAI MAGYAR INTERNACIONALISTÁKAT KERESNEK

»Három orosz elvtárssal együtt 1920—1921-ben a távoli Jakutiában, egy magyar lovasszázadban szolgáltam, amelynek a parancsnoka Kugler György volt« — írja a moszkvai magyar nagykövetséghez küldött levelében L. Szobolev szovjet nyugdíjas. A lipecki terület Grjazi városában keltezett levél meleg szavakkal emlékezik Kovács Lajosra, a magyar lovasszázad egykori parancsnokhelyettesére, Győri Jánosra, Kotrusz Károlyra, Kolpenmayer Gyulára és »Fickóra« akikkel L. Szobolev együtt vett részt a polgárháborúban. »Nagyon szeretném megtudni, hogy ki maradt életben közülük — írja L. Szobolev —, felelevéníteni emlékezetünkben a húszas éveket, amikor együtt harcoltunk a Vörös Hadseregben, és gondolatban megszorítani mindazok kezét, akik évtizedek múltán is hűek maradtak a szocializmushoz . . .« Valaki talán életjelt ad, és ír a jakutiai magyar internacionalisták egykori orosz bajtársának.

— Spanyolországba utazott dr. Sebestyén Gyula építésügyi miniszterhelyettes, a Nemzetközi

— Önműködő fénysorompók üzembe helyezését kezdte meg a MÁV pécsi igazgatósága Dél-Dunántúlon a nagy for-

LOTTÓTÁJÉKOZTATÓ

A 13. játékhétre beérkezett 6 489 750 lottószelvény. Öttalálatos szelvény nincs. Négy találatot 41 fogadó ért el, a nyereményösszeg a nyereményilleték levonása után 94 972 forint. Három találatot 4506 fogadó ért el, a nyereményösszeg 432 forint. A kéttalálatos szelvények száma 134 045 darab, ezekre a nyereményösszeg 18 forint.

— A FŐVÁROSI VILLAMOS VASÚT közli, hogy április 18-án 8 órától 14 óráig felsővezeték- és kábelmunkák miatt az 51-es jelzésű villamosok csak a Nagyvárad tér és az 51/A jelzésű villamos Vörös Október utcai végállomása között közlekednek. A Vörös Október utca—Pestimre végállomás között az 51-es villamosok helyett autóbu-

Küld
és az
A Bán
Szakszer
ponti ve
ton ért
annak a
részvétel
szervezet
szusán k
magyar l
zókat.
Az ért
Antal fő
koztatást
dasági é
feladatok
választott
szakszerv
sát előké
zottságok

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1967 OKT 8.
NÉPSZAVA
Kürthy Sándor

1021

Gulay István:

Mária meggyógyul

(Kürthy Sándor rajza)

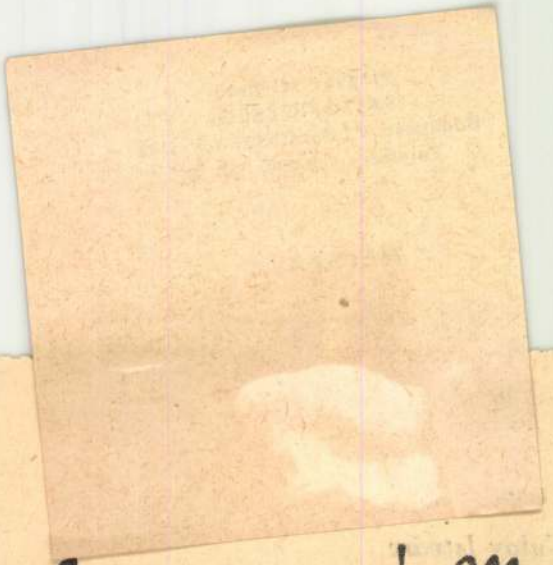

a – népművelés – reform

BEN, az élet
csolta szükség-
figyelembe vé-
tintetben alap-
zásra van szük-
új gazdasági
us viszonyai
yagi és a szel-
cvédelmet még
éptelenség kü-
ni, mert foko-
fognak kölcsö-
i egymásra.
ez így kimond-
ában nem so-
Az elveket az
l szembesíteni.
árnyaltan egy-
helyzetét, gaz-
lekeit, szellemi
lmérve.
ett beszélgeté-
l felmerült va-
ől, hogy mi lesz
őben. Most fe-
harmincegyné-
l a háta mö-
oladik általá-

érdekeltség mellett a szellemi érdekeltséget is megteremteni. Másként szólva: a vállalatok, az üzemek minden dolgozóját be kell vonni nemcsak a végrehajtásba, hanem az elvi, politikai döntésekbe is. Ehhez pedig fel kell készülni szakmailag, politikailag, emberi műveltségben egyaránt.

Ennek megfelelően szükséges tehát egy-egy üzemen belül a népművelés, a nevelőmunka eddigi formáinak felülvizsgálása, az ismeretterjesztő előadásoktól kezdve a továbbképzés legkülönfélébb formáiig. Nem új gondolat, többször leírtuk, de mégis a témával kapcsolatban szükséges ismét hangsúlyozni, hogy ezt *csak az adott üzem sajátosan alakuló termelési* jelei. Egyik vidéki gyárunkban — mint írtunk róla — a gazdasági irányítás intézkedésére a könyv a gyárkapun kívülre került. A szakszervezeti bizottság, amely már felnőtt szerepéhez a munkajogi, gazdasági kérdésekben, nem mert a könyv ügyében az igazgatósággal szembeszállni, csupán magában füstölgött.

Egy másik helyen bezárták a kultúrterem ajtaját azzal, hogy nem gazdaságos, rendezvényei nem kifizetődők. A szakszervezeti bizottság itt nem hagyta annyiban. Számon kérte a gazdasági vezetőktől ezt a kultúraellenes intézkedést. Az igazgató, miután meghallgatta őket, javasolta, hogy hívjanak össze szakszervezeti taggyűlést, ott

lak között, mivel a környék népe, egyes kisebb vállalatok, szövetkezetek dolgozói látogatják, azonban az eddigi eltartó, érdekeltsége megszűnvén, megvonja a további pénzügyi támogatást.

Találkoztunk olyan esettel is, ahol a gyár igazgatói alapjából minden jó szándék ellenére sem futotta eléggé a fenntartásra. A gondolat kézenfekvő, a javaslat: *minden szerv, amely igényli a kultúrház tevékenységét, járuljon hozzá anyagilag is a fenntartáshoz.* Vagyis tegyék közös kaszszába a pénzt, függetlenül, hogy ki kezeli névleg és gyakorlatilag az intézményt.

Ezt így önmagában kimondani azonban jámbor

Megje

Miért

Évről évre ú
díjak öreg
meretterje
ját. A népmű
vezetői, a mu
meretterjesztő
gondjaira pan

Több min
a megyei ism
Nem éppen ke
útirajz-riporto
giai, egészség
zőgazdasági,
les, a témakö
ban nem egy

Az akva
a tüskés pikó
érdekelhet a
van erről a te
madárhegyek
kút története
ismeretterjesz
férikus, szélső

Ugyanaki
ismeretterjes
film. Kevés a
esztétizáló al

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Kürthy Sándor

ÉLET ÉS IRODALOM

1963 JUN 29.

1021

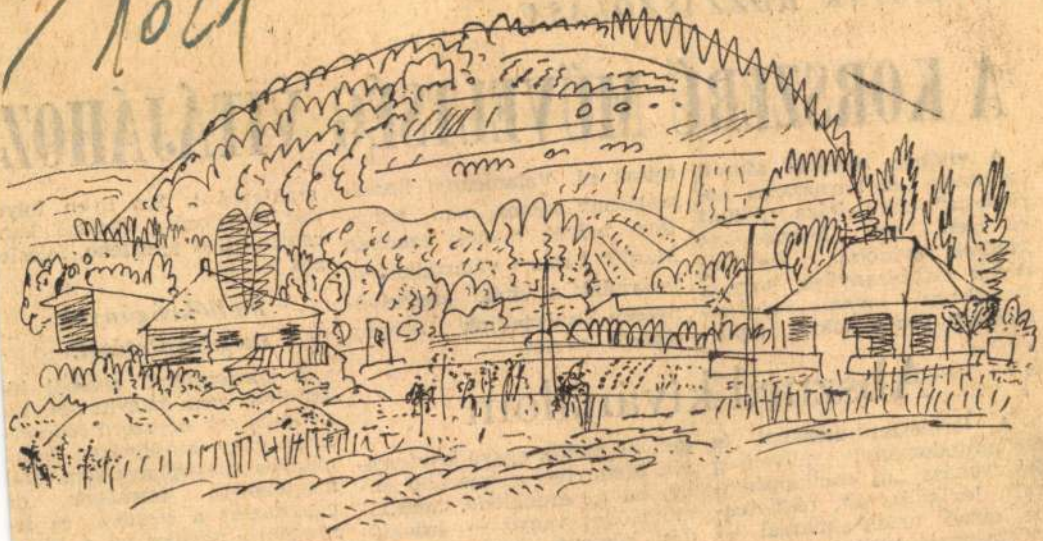

Kürthy Sándor: Csopaki táj

OLVASÓINK HOZZÁSZÓLÁS

A KORSZERŰ MŰVELTSÉG VITÁJÁHOZ

A vitához, amelyet Maróti Lajosnak „A Parnasszus horizontja" című írása indított el, igen sok hozzászólást küldtek olvasóink. Érdeklődésük azt bizonyítja, hogy a vitacikkek szerzői eleven időszerű problémákra tapintottak rá. Valamennyi hozzászólásnak sajnos, nem adhatunk helyet, mielőtt azonban Maróti Lajos válaszcikkével lezárnánk a vitát, szemelvényesen ismertetünk néhány olvasói levelet.

Abszurd kívánalom

A természettudományi és szellemtudományi műveltség összevonása „új enciklopédiával", lexikális, sőt, részletekbe menő tudáshalmazzal — véleményem szerint

utópisztikus törekvés

kellene ezeket eggyé kovácsolnia. Mennyivel egyszerűbb lenne, ha az érdeklődő, tanulni-művelődni vágyó — érdeklődési körének megfelelően — egy-egy laphoz nyúlhatna? Még hasznosabb volna olyan folyóirat létezése, amely szaklapokat. Egy ilyen folyóirat létrehozása ésszerű koncentrálódást jelentene, felesleges

mellékvágányok megszüntetését.

A koncentráció elvéből kiindulva, nem hagyhatom szó nélkül a sok népszerű tudományos, vagy kifejezetten tudományos könyvpiacot sem. Más megjelenési formában, de ugyanazzal a témával és lényegében ugyanazzal a tartalommal foglalkoznak gyakran. Ez is szétszórja az érdeklődők figyelmét, képtelen az olvasó

KÜRTHY Sándor festő

M. N. 1994. ápr. 29.

KÜRTHY SÁNDOR festőművész kiállítása ma délután 5 órakor nyílik meg a Bocskai Galériában (Budapest XI., Bocskai út 47-49). A tárlaton tartja összejövetelét a Hamvas Béla Kör május 3-án, délután öt órakor **A** képzőművészet a ma emberéne életében címmel

EURÓPAI KULTURÁLIS HÓNAP –

KASSÁK AZ EURÓPAI AVANTGÁ

Kiállítás a Kass

Sajtóbemutató: 1994. március 18-án, pénteken

Megnyitó: 1994. március 20-án, vasárnap délel

Beszédet mond: György Péter esztét

Közreműködik a Duo Ongarese – Ha

Dé

Az európai avantgárd mozgalmak egyik legfőb
törekvés volt. Kiadványaikban, kiállításaikon és a r
háromnegyed évszázaddal ezelőtt benne volt a ha
művészek közötti nemzetközi együttműködés egyik
Lajos volt.

A Kassák Múzeumban az Európai Kulturális Hón
kapcsolatrendszert mutatja be, amely a folyóiratsz
képzőművész Kassákot 1916-tól, de különösen 19
ország, Svájc, Franciaország, Oroszország, Hollandi

Az áttekintés egyre nehezebbé válik.

Ha valaki mégis erre törekszik, a centrum felé kell fordulnia, ahonnan egyszer minden kiindult. Ezen az úton szükségképpen találkozni kell a folklór és a hagyomány ősi elemeivel.

Így jut el az ember a jelhez, ami rendkívül gazdag információs anyagot hordoz emberekről, istenekről, csillagokról, természetről és ezek kapcsolatáról, vagyis a létről, az életről.

Az ősforrásból meríteni nem puszta históriku hanem élő üzenet. Segítség a mai ember számára egyre sokasodó problémái megoldásában. Lehetőleg minden ismeret és tudás összegezése a kezdetektől napjainkig.

A képzőművészetben egyszerű, világos nyelv és tartalom alakítása, a széttöredezett részletek helyett az egész, a közép, a mag keresése.

Kürthy Sándor

MEGHÍVÓ

A
IX. KER. MŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK
IGAZGATÓSÁGA
szeretettel meghívja Önt és kedves családját

KÜRTHY SÁNDOR

festőművész

FERENCVÁROSI PINCETÁRLATON
(IX. ker. Mester utca 5.)

FERENCVÁROSI
p
PINCETÁRLAT

1979. február 1-én 18 órakor kezdődő kiállításának megnyitására.

A kiállítás megtekinthető: február 14-ig,
— hétfő kivételével — minden nap 14—19 óráig;
vasárnap 10—12 és 14—19 óra között.

Kürthy Sándor

79 4887 Inyv 13

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kürthy Sándor

MAGYAR NEMZET

1960 APR. 23.

♣

1021

Kürthy Sándor festőművész kiállítását (Népköztársaság útja 47.) ma este nyitja meg Marjássy Judit író, a Hazafias Népfront VI. kerületi bizottságának elnöke.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Kürthy Sándor
ÉLET ÉS IRODALOM
19[illegible] JUN 5
1021

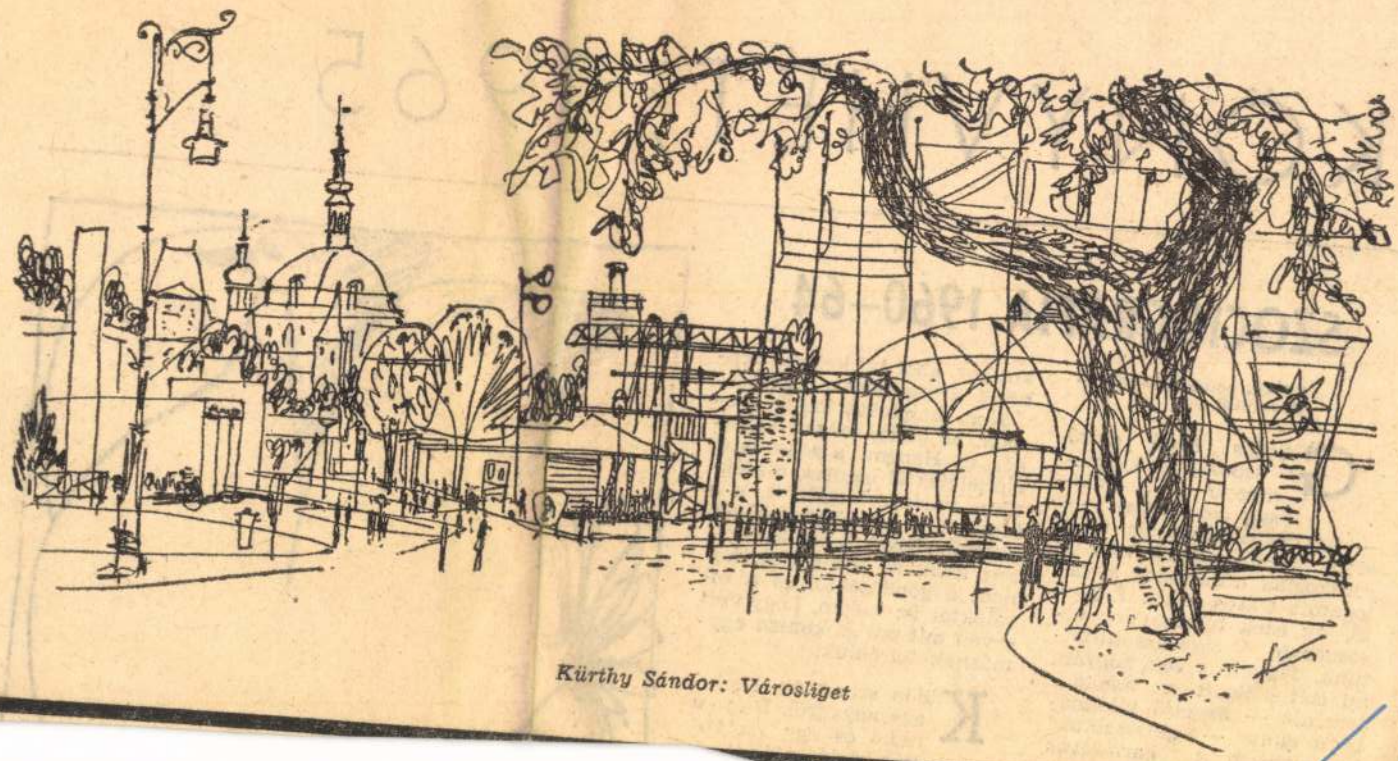

Kürthy Sándor: Városliget

KÖNYVHÉT, 196

SZOCIOGRÁFIA 1960–64

Tájak, gondok, emberek (Kossuth)

Gondos Ernő előző szociográfiagyűjteménye — *A valóság vonzásában* — hat teljes évtizedet ívelt át; a század elejétől 1961-ig sorakoztak a dátumok a válogatott írások alatt. Érthető, ha ezek olvasásakor elsősorban összehasonlítottunk. Milyen is volt, hogyan, mi célt szolgált a társadalomrajz — az első világháború előtt — „klasszikus" korszakában, a harmincas években — közvetlenül a [illegible]badulás után — az an- [illegible] 1950—

amikor, ahol túl kellene lépnünk a jelenségek leírásán?

Nem utópiákat kérek számon, az akad, még a kötetben is. Hanem a sokoldalú, előítéletektől mentes, dialektikus valóságvizsgálatot, s a látottak továbbgondolását, általánosítását. S ezt korántsem csak az alkotóktól, hanem a gondozóktól és a bírálóktól is; tudom, hogy volt s van mit pro és kontra egymásnak felróniuk.

Külön szeretnék szólni egy anyagról. Bár a rádió és egy folyóirat-közlés után ha- madszor kerül el[illegible] *di riport* [illegible]

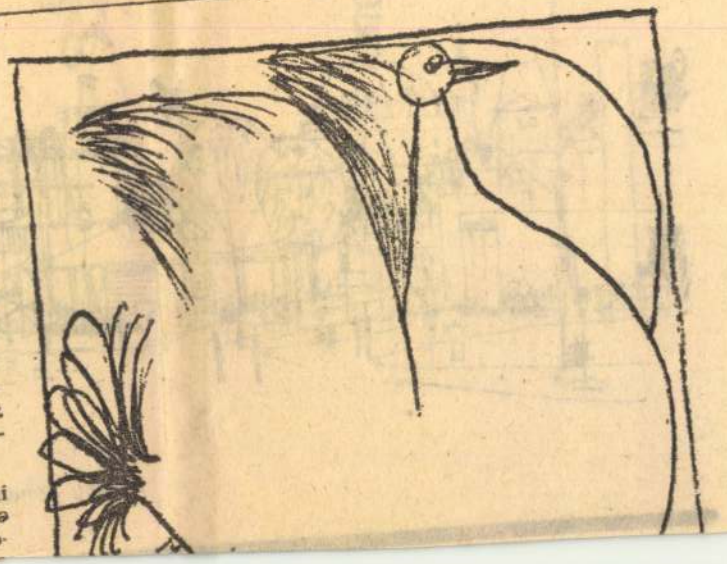

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kürthy Sándor

NÉPSZAVA

1965 SZEP 12

1021

(Kürthy Sándor rajza)

Vasárnapi uozzai

MÁRIA NÉVNAP — SOK VIRÁGGAL, TÁVIRATÖZÖNNEL

Vasárnapra jelzi a naptár a Mária-napot. Szombaton már több mint ötvenezer Máriát köszöntő táviratot hagyta el a budapesti postahivatalokat. Vasárnapra a szokásos ünnepnapi két-háromezerrel szemben tizenöt-tizenhatezer távirat továbbítására készülnek fel. A VIRÁGÉRT tájékoztatása szerint színpompás virágbőség várja a Máriákat. Százezer szál hosszú szárú gladiolus, ugyancsak százezer szál és ötezer csomó szegfű, mintegy nyolcvanezer szál rózsa, harmincezer szál kaktusz-dália járul hozzá a Máriák köszöntéséhez. Szombaton a telefon-virágszolgálat is egész nap üzemben volt. A kék köpenyes, egyensapkás VIRÁGÉRT-lányok öt kocsival úton voltak, s több mint négyszáz illatos névnapi üdvözlőt kézbesítettek. Vasárnap egyébként valamennyi virágüzlet ügyeletet tart, s korábban nyitnak a virágstandok. A virágküldő szolgálat is három kocsit állít még munkába.

— Háromtagú szövetkezeti küldöttség utazott Lengyelországba, Molnár Károlynak, a SZÖVOSZ elnökhelyettesének vezetésével. A delegáció részt

Szóvá tesszük

A József körúti Rétesboltban mindig nagy a tömeg, a rétest sokan kedvelik. Van itt almás, túrós, szilvás rétes — de napok óta nincs

LOTTÓNYEREMÉN JEGYZÉK

A 37. játékhétre lottószelvény érkez Sportfogadási és Lott gatósághoz. Öt találat Négy találatot 14 fog el, nyereményük eg 245 195 forint. A hárot tos szelvények száma nyereményösszeg eg 945 forint, a 89 766 k tos szelvényre eg 23,21 forint nyeremén

— A kisipari szö zetek Erkel Ferenc vészegyüttesének 80 aranykoszorús éne csehszlovákiai vend replésre utazott.

Herman Ottó

Iskolai pályázatokról

A szabadidő tevékenység színesebbé tételére, mint minden évben, ebben a tanévben is iskolánkban a napközis nevelők több pályázatot írtak ki; Mikulásra, nőnapra, húsvétra.

Most anyák napi pályázaton dolgoznak gyermekeink.

Ezek tréfák, rajzos feladatokat tartalmaznak és gyűjtőmunkát várnak a tanulóktól.

A legszebb munkák a faliújságokat díszítik, de a pályázaton résztvevő tanulókat - helyezésüktől függetlenül a Diákönkormányzat minisztereinek közreműködésével készített oklevelekkel és apróbb ajándékokkal jutalmazzuk meg.

• *Horváth Karolin napk.munk.vez.*

KÖSZÖNET-NYILVÁNÍTÁS

A Balatonföldvári Általános Iskola szülői munkaközössége nevében szeretnénk köszönetet mondani a kedves szülőknek, akik a báli belépőjegyek megvásárlásával, valamint a város azon vállalkozóinak, akik értékes tombolatárgyak felajánlásával segítettek a munkaközösség bevételének gyarapításában.

Örültek azok a vendégek, akik mindezt megnyerték, de azt gondolom, a legnagyobb öröm mégiscsak az iskolás gyermekeké lesz.

Ők a Gyermeknapon élvezhetik a bevétel eredményét.

Végezetül külön szeretném megköszönni Berkes László polgármester úrnak azt a 40 ezer forintot, amit az iskolás gyerkekek tavaszi kirándulási költségének enyhítésére ajánlott fel.

• *Mós Györgyné szülői munkaközösség összekötő tanár*

ARANYKÖPÉSEK

"Az őskori barlangrajzokat az ősember emlékezetből rajzolta."

***

- Mondjatok állatneveket, amelyek összetett szók!

- Palimadár!

Iskolai vers- és mesemondó verseny győztesei:

1. korcsoport (1-2. oszt.)
1. Mikonya Eszter 2. b.
2. Kovács Ildikó 2. a.
3. Papp Szilvia 1. a.

2. korcsoport (3-4. oszt.)
1. Schaffer Bálint 4. a.
2. Szegedi Mihály 4. a
3. Holovits Zsuzanna 4. b.

5-6. osztály
1. Dömötör Kornél 6. a.
2. Jakab Edit 5. b.
3. Máté Enikő 6. a

7-8. osztály
1. Mós Balázs 7. a.
2. Csontos Katalin 7. a.
3. Füleki Tímea 8. b.

KÖNYVAJÁNLAT

Merle: Állati Elmék

Legutolsó olvasmányom Robert Merle Állati elmék című regénye volt.

Merle, a XX. század világhírű Goncourt díjas írója nagyon népszerű az olvasók körében.

Témái mindig izgalmas, fordulatos történetek a közelmúltból és az elképzelt jövőről. Történelmi regényei (Két nap az élet, Mesterségem a halál) az emberek bátorságát, hősiességét mutatják be. Fantasztikus regényei az "őrült" emberiség által létrehozott szörnyű jövőt ábrázolják. A Malevil egy atomcsapás után életben maradt jók és rosszak küzdelmeit ismerteti.

A Védett férfiakban egy ismeretlen vírus támadja meg és ítéli kihalásra az erősebbik nemet.

Az Állati elmék fantasztikus, de ma már egyre inkább elképzelhető történetét 1966-ban adták ki.

A mű 1970-1973-ig játszódik. Egy tudósokból álló kutatócsoport megtanít összefüggően angolul beszélni egy delfinpárt. Bit a nőstényt, és Fa-t a hím delfint. Ám az Amerikai Egyesült Államok haditengerészete megkaparintja a palackorrúakat, és háborús célra használja fel őket. Idézet az írótól: "A delfint, a kedves, elragadó delfint, akit oly hathatós fegyverekkel áldott meg a természet, aki mégis oly szelid, oly jóindulatú, oly barátságos az emberrel szemben, az őrült emberiség katonai célokra akarja felhasználni, hogy rettegést zúdítson általa az "ellenség" kikötőire és flottáira".

A mű alapgondolata szinte ugyanez: az emberiség elpusztítja, maga ellen fordítja környezetét a pillanatnyi jólétért.

A regény főszereplői: Bi, a nőstény, Fa, a hímdelfin, Sevilla, a páratlan delfintudós, a professzor munkatársai és Mister C, a katonaság informátora.

A mű stílusa, hangulata az eseménytől függ. Vannak akciódús, romantikus és zoológiai részei is.

Igaz, hogy vannak vontatott, nehezen érthető részei is a regénynek, mégsem tettem le a könyvet, amíg végig nem olvastam. És megérte. Kérlek benneteket, ti se tegyétek le.

• *Csősz Gergely 8. a.*

ISKOLAOLDALAK

Híres emberek kapcsolata Balatonföldvárral

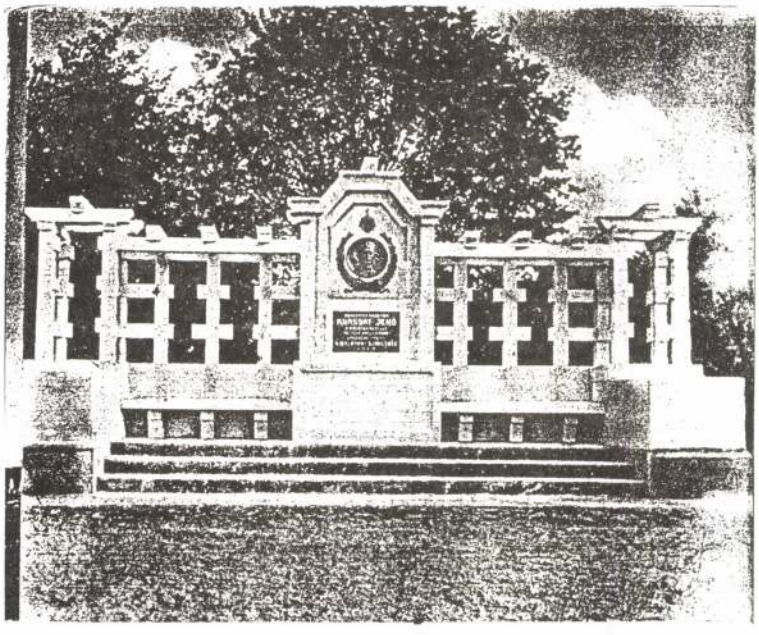

Kvassay emlékmű egykori képe

"Szép ez a Balaton..." írja Kossuth Lajos balatoni fürdőlevelében legnagyobb és legszebb természetes tavunkról, az 596 km^2 felületű *"magyar tenger"-ről ... szép midőn csendes s foltonként színét változtatja, szép midőn medre mélyéből üvöltő szél sötét habokat paskolgat fel, szép midőn a vihar közelségét haragos zöld színt öltve jelenti, de legszebb, mondhatatlanul szép, midőn a kelő nap az első fénysugárt, vagy a telehold a bájos fénycsomót göndör vízszínén végiglövelli..."*

Igen, a Balaton hol zöldesszürke, hol égszínkék, fehértarajos hullámai, tiszta vagy éppen párás fényei rákerültek a festők vásznára, szépségét sokszor megénekelték a költők. Budapest felől érkezve Balatonföldvár az első déliparti üdülőhely, amely már a tó déli medencéje felé néz. Városunk egyike a legnagyobb forgalmú, korszerűen kialakított, nagy kiterjedésű parkkal, sétahellyel tagolt balatoni fürdőhelynek.

Központi részeit a múlt század végén és a századfordulón Spur István mérnök, a kikötő körzetét pedig Kvassay Jenő tervei szerint építették meg.

Kvassay Jenő Budán született 1850. július 5-én. A műegyetemet Budapesten végezte. 1875-ben állami ösztöndíjjal külföldi tanulmányútra ment. Ott megismerkedett korának leghíresebb vizimérnökeivel, és főként a folyók szabályozását és a talaj megjavításának különböző módjait tanulmányozta. Ő volt az Országos Vízépítési Igazgatóság megalapítója, a balatoni kikötők kormánybiztosa, a Balaton kultusz elindítója. Igen sokat tett a Balatonért, a vízszint szabályozásáért, a kikötők építéséért. Különösen sokat buzgólkodott Földvár kiépítésén és annak fejlődéséért. Neki köszönhető, hogy 1903-ban megalakult a Balatonföldvár Fürdő Rt., hogy megvalósult a fürdőhely csatornázása, és megépült kikötője. Az ő elgondolása volt a tó mellett végighúzódó hosszú, platánsoros parti sétány létesítése is: a Kvassay sétány. Csodálatos nyugalom árad itt szét, és a túlsó part kéklő hegyei megnyugtatóan tekintenek felénk.

Igaz, minden évszak mást üzen. A tavasz a megújulást, a nyár a sétány "apró" titkait és a tél a zúzmarától fázós, de büszkén álló platánfák képét.

Kvassay Jenőnek méltó emlékművet állítottak a sétányon, a mólóhoz közel eső volt Casinó parkban. Az emlékművet Kaáli Nagy Dezső tervezte, aki huszonhárom éven át volt a balatoni kikötők felügyelője. A fehér márványlapra erősített fémdombormű pedig Sződy Szilárd szobrászművész alkotása.

A nagyszabású emlékművön a következő felirat és alkalmi vers méltatja Kvassay munkásságát:

kvassói és brogyáni
Kvassay Jenő
1850-1919
A Balaton kultusz vezető harcosának emlékére emelte a Balatoni Szövetség 1929.

Ősi család fia volt, lett új korszaknak a hőse
s új fénnyel ragyogá be a régi nevet.
Ősei fegyverrel védték a szent honi földet
Ő tudományával szállt csatasíkra azért.
Nagy folyamot, kis vadvizeket zabolázva serényen,
sok meddő földből alkotta dús televényt.
Hű fia volt a honnak, lelkes híve a Balatonnak.
Emlékét hálánk lengje örökre körül.

(Felhasznált irodalom:
Reőthy Ferenc, Balatonföldvár)

• *Maricsek Ferencné*

Szólnom kell Erdélyhez való kötődéséről. Ő ugyan Losoncon született, apai ágon erdélyi a család. Középiskolás korában visszaköltöznek Erdélybe, Sepsiszentgyörgyön telepednek le. Részben családi, részben baráti kapcsolatai szorosan kötik Szentgyörgyhöz. A Székely Nemzeti Múzeumnak ajándékozza sok munkáját. Sajnos — tanácsa ellenére — a Múzeum igazgatója a szovjet front közeledtekor a mai Magyarországra menekíti a Múzeum anyagát, mely Zalaegerszeg közelében, vasúti szerelvényekben a nyílt vasúti pályán amerikai szőnyegbombázásban megsemmisül, (középkori oklevelek, képek, rajzok, stb.). Az ötvenes évek végén tud újra "hazamenni". (1950-ben édesanyja temetésére sem adnak beutazási engedélyt.) Felveszi a kapcsolatot a Székely Nemzeti Múzeummal is, és újabb munkáit adományozza nekik. 1969-ben a Székely Nemzeti Múzeumban lévő három Barabás Miklós képről tanulmányt ír, melyet az Aluta közöl. Sepsiszentgyörgy városának építészeti emlékeiről a Sz. N. Múzeum kiadványt ad ki. A rajzokat atyám, a szöveget dr. Székely Zoltán múzeumigazgató készíti. Szentgyörgyre minden évben ellátogat, ez a hely a feltöltődés helye.

1978-ban a Corvina grafikai albumot jelentet meg munkáiról, Végvári Lajos tanulmányaival. Van ebben egy rész, ami vitára készteti: "Az angol művészet hivatalos intézményei védőállásba vonultak az egyre izmosodó modernizmussal szemben, s pozíciójuk erősítésére a kontinens fiatal művészgenerációjából is azokat támogatták, akik a művészeti életben uralkodó konzervatív-arisztokrata ízlésnek megfeleltek." (Ez az állítás a két világháború közötti időszakra vonatkozik.) Én azt gondolom, az angolokat nem ez a szempont vezérelte. Az angolok konzervativizmusa — mely a mai napig is él és jótékonyan működik — ezt jelenti, hogy nem dobnak ki minden régi értéket egy felbukkanó új miatt. Megvizsgálják, megnézik, megfontolják, hogy használják-e, mit használjanak belőle és milyen módon használjanak belőle. Ez nem jelent elzárkózást az újdonságokkal szemben, éppen ellenkezőleg: egy szerves beépülést tesz lehetővé. Könnyű ez ott, ahol háborúk, forradalmak, erőszakos rendszerváltoztatások nem történnek. Számomra ez egy "organikus", szerves beépülés, mely azután mélyen belegyökerezik a kulturális életbe, természetesen rakódnak egymásra az értékek. Ebből a szempontból a skandináv országok is hasonló mentalitásúak, s ennek eredménye, hogy modern művészetüknek is van nemzeti karaktere.

Összegzésként mit is felelhetünk az írás elején feltett kérdésre: — Mit tett hozzá a kultúra és a művészet folyamához?

Én "szabad vers" formájúnak tartom az ő művészetét, mely a teremtés szépségéről és szépségeiről szól. Mindezt olyan formában tette, hogy művelt és kevésbé művelt ember is örömét lelhette benne. Véleményem szerint a művészet a XX. században sem önmagáért van. Hatnia kell, adnia kell. De ő "nemcsak" művész volt csupán. Közösségépítő ember volt, körülötte összegyűltek az emberek, békességet teremtett, harmóniát teremtett nemcsak a rajzpapíron, hanem a lelkekben is. Tudását szívesen megosztotta az érdeklődőkkel, mégha ismeretlenül keresték is meg. A tudás, a művészet nem öncél, hanem eszköz volt a kezében a másokat "építésben".

1978. április 17-én halt meg.

Budapest, 1994. november 20.

Kardos M. Zsöte

KÉRETLEN DAL

Még egy dalt, új dallamot
kíván pengetni tollam,
mélyen zengő vén lantom,
mondd, miről is daloljak?

Mondjam el, hogy élni jó,
mikor szüntelen félek,
felborul ez a hajó,
mielőtt partot érek.

Leszegeztek vad fiak,
már a lelkemet mérik,
korhadt ágon veréb riad,
emberi szót ki ért itt?

Mit kérjek, mit várhatok,
tavasz csodáit nyáron,
szűkös kenyér, bő átok,
terem ezen a tájon.

Aki hallgat az halott,
aki beszél az bárgyú,
a szó torkomra fagyott,
üresen áll a vályú.

Menj aludni, te, bolond,
az éj rémei szépek,
ne ébredj, majd csak akkor,
ha hív, menyei ének

Berettyóújfalu, 1994.

Varga L. Nándor rajza, 1922: Olvasó nő

Kürthy Sándor

Ismét a korszerűségről

Az előző számban Gergely Mihály mondta el a mai művészettel kapcsolatos töprengéseit és ars poetikáját. Véleményével korántsincs egyedül és a probléma sem új. Gál György Sándor Elhibázott kritikák című könyvéből tudjuk, milyen értetlenül álltak az új hangot megütő művészekkel szemben a korabeli, köztiszteletnek örvendő szakemberek is.

A problémával ismét és mai is szembekerülünk és folyton beleesünk ugyanabba a hibába, mint elődeink. Nem mintha nem lehetne bírálni a kortárs művészetet, csak előbb meg kéne érteni, hogy miről van szó. A megértés nem azt jelenti, hogy kötelező elfogadni mindazt, amit elénk tesznek.

Bár a motiváció, hogy kinek mi az indítéka, fontos körülmény, most mégis tegyük félre a mindenáron való újatakarást és egyéb tisztátalan, sanda szándékok taglalását, mert nem ez a fontos. Vannak őszinte, tisztességes törekvések és erre kell figyelni. Innen tudhatunk meg valamit, ami lényeges és orientáló lehet.

Egy biztos, lehetetlen ma az ún. bécsi klasszikus stílusban dur-moll szerkezetű tonális zenét írni. Ugyanígy lehetetlen az elmúlt idők stílusában képet festeni. Aki ezt teszi, kívül marad, és nem szól bele a kor művészetének alakításába. Így nincs, nem lehet igazán lényeges mondanivalója sem a kor, sem a jövő embere számára. A hamvasi "jelenkortudat" tehát elengedhetetlen, még ha a remekmű megszületésének nem is ez az egyetlen kritériuma.

Azért születtünk ebbe a korba, mert a most aktuális problémákat nekünk kell megoldanunk. A korszerűtlen festő megszökik a feladat elől és nem arra válaszol, amit kérdeznek tőle.

Amint erről már szó volt, minden kornak fel van adva a lecke, hogy megfogalmazza helyzetét és viszonyát önmagához, e világhoz, a transzcendenciához. Ebből következik, hogy minden korszaknak sajátos nyelvezete, sajátos hangzásvilága van. Ez az, amivel nem tudunk mit kezdeni, nem tudjuk hová tenni, ez az, amivel és amiért meg kell küzdenünk.

Szellemi, eszmélési, ízlési-látásbeli téren előrelépni a legnehezebb dolgok közé tartozik. Tanulságunkat a korai gyermekkori élményekig visszamenően egy életen át nem tudjuk kiheverni, levetni, átformálni. Mindnyájan manipulálva vagyunk pozitív és negatív értelemben, ezért nem tudunk igazán önmagunk lenni. Napjainkban ez központi kérdés. Az ún. önmegvalósítás alacsonyabb fokon, a jungi individuáció magasabb szinten, vagyis a belülről vezérelt önálló gondolkodású etikus, szabad ember ideálja. Innen kiindulva lehet kísérletet tenni az egyébként szerteágazó, rendkívül heterogén művészi törekvések megértése felé. Az egzisztencializmus, a zen buddhizmus, az ősi hagyomány, a néprajz stb. adja ehhez a filozófiai hátteret. Szabadság, felszabadítás, felszabadulás nem csupán politikai szólam, hanem elsősorban lelki, szellemi, egzisztenciális, filozófiaia kérdés.

Kürthy Sándor rajza: Nádas

Az egészséges növekedésnek vannak bizonyos fejlődési etapjai, amit egy adott korban abszolválni kell. (Bilizés, pubertás, iskola, nemi érettség, stb.) Ha ez a folyamat elakad valahol, betegség, fixáció keletkezik, ami nem csak az egyes emberre, de a társadalmi közösségre nézve is érvényes. A fejlődés, növekedés, változás tehát életfeltétel, egyetemes követelmény, ami elől nem lehet kitérni.

*

Az újatakarás első lépése, hogy más akar lenni, mint ami eddig volt. A legtöbb avantgard törekvés ezen a ponton reked meg, mert csak azt tudja, hogy mit nem, de azt nem, hogy mit igen. A tagadás pedig túl azon, hogy diabolikus, önmagában nem elegendő. Csupa anti, anti, anti és ez szemlátomást nem zavarja az ítészeket. (A közönséget annál inkább.) Az elmúlt évtizedek szocreál egysíkúsága után ma a ló tulsó oldalán vagyunk: csak az avantgard, minden mennyiségben és minőségben. A többi nem érdekes. A szellemi, tartalmi minőség kérdése fel se merül. A morbiditás, a torz, idióta, alvilági szörnyek a figuratív képekben pompáznak. A nonfiguratívok óvatosak, vigyáznak, hogy lehetőleg semmi konkrétet ki ne mondjanak. Többnyire ködös, zavaros, dekonstrukciók odavágva, odacsapva. Neo fauveizmus, tasizmus és mindenféle technika, ragasztás, csorgatás, egyebek. Mert ki tud ma bármit is kimondani, ami világos és egyértelmű és megtámadhatatlan? Semmit sem tudunk. Minden titokzatos, sejtelmes, misztikus. Mivel a misztérium sötét és értelmetlen, (gondolják) a kép is legyen ilyen.

Sokan nagy-nagy képeket festenek egyetlen szín, főleg fekete, rajta alig valami, esetleg infantilis figura, vagy rejtélyes, soha nem látott jel ismeretlen kóddal, minimal, nagyon minimal art.

Kegyetlen, kemény disszonancia, gorombáskodás, fricska, hülyéskedés, vicc, jópofaság, gúny, szatira, blöff, megbotránkoztatás, amit azért nem kell nagyon mellre szívni, mert ugyan ki figyel oda? Nem dől össze a világ. Különben is; a harmónia unalmas, hamis, gyanús. A szépség — ilyet ki se lehet mondani —, a szentimentális, finomkodó széplelkűség, nem őszinte. Az egyensúly merev és doktriner. Ezek az emancipált egyediségek első szárny-nyirbálásai önálló hangon és módon, amiben sok igazság van, még ha kegyetlen is. Üres, semmitmondó banalitások, — mert ilyen az élet.Igazi, eget-földet összekötő spiritualitás már rég nincsen műsoron. Legfeljebb itt-ott valamilyen vallásos érzület. A banditizmus, a terror, napjaink szörnyűségei megjelennek ugyan áttételesen, de ez nem jellemző. Kevesen foglalkoznak vele. Túl komoly és nagyképű a múzeumokra kacsingató, patetikus megörökítési hajlam, amikor bármely pillanatban szétdurranthatják alattunk a földet. Semmi sem örök. Elég a pillanatnyi öröm vagy móka, fricska, nem árt egy kis játék, ötletesség, humor. Mást úgysem tehetünk. Sok minden el fog tűnni, esetleg mindjárt a kiállítás után, egyenesen a kukába, de ez nem tragédia. Így volt elgondolva.

A művészet kilépett az egyház szolgálatából, majd (nálunk) kilépett a kultúrpolitikából, végül kilépett a képzőművészetből is (lásd: installáció, heppening, látványszervezés stb.) Az interdiszciplinaritás világát éljük, nem szűkíthetjük le a mozgásterünket. A zenészeknek lehet ajtókat nyikorgatni, székeket, asztalokat tologatni, üvegeket törni, (idegeket) reszelni, dobhártyát szaggatni; akkor a festőknek miért ne lehetne lelépni a falról, kilépni a műteremből, a kiállítóteremből, a mesterségből, rohadó halat kiállítani, homokot, szénát, szalmát behozni, szemétdombot prezentálni eredetiben, egy az egyben?

Tulajdonképpen ez még mindig a polgárság művészete. Lentről számítva a második rend. A modern indusztriális állapot után a posztmodern és a posztindusztriális helyzet kezdeti foka, a magasabb régiók fénybeütésével megvilágítva, lehúzta azt mindjárt a maga színvonalára.

Ha többször lát ilyesmit az ember, lassan hozzászokik és fel-fel fedez valami tényleg újszerűen hangzó esztétikumot, Miután kellőképpen felháborodott és kidühöngte magát, észreveszi, hogy szép ez a felszabadult, lendületes ecsetjárás, ez a megismételhetetlen spontenaitás. És milyen ravasz és diszting-

vált a színhasználat, ügyes labilitás, ami a keresetlenséget, őszinteséget, a nagy Véletlent van hivatva demonstrálni. És a részletek? — Érdekesek. Érdekesebbek, mint az egész kép. Amott az egész kép nem más, mint kvázi véletlenszerű részlet. Új hang, új érzékenység. Néha, nagy ritkán valami igazán szép, szabad, spontán, érzékeny és erőteljes lap, mintegy összegezése az eddigieknek, harmónia. Nem is akármilyen, törvényszerűen végérvényes megoldás, amin nem kell és nem is lehet semmit változtatni. Ahogy tanultuk: minden a helyén, de nem doktriner módon, hanem szabadon. A mostanában többször is idézett mondat a "milyen az arány a rend és a szabadság között" igazsága.

Sajnos, nem ez a fajta művészet áll a rivaldafényben, inkább a formabontó, szétdobáló merészséget díjazzák. Lehet, hogy azért, mert ez a hang nem korszerű? Még nem az?

Az összkép tehát korántsem egyértelmű, sem formában, sem tartalomban, sem művészi színvonalban. A szélsőségek mindenütt ott vannak. Pont a művészekből hiányozna a nagyképű, handabandázó, hülyéskedő forrófejűség? Szó sincs róla. A ma és a holnap hangja mégis itt van ebben a kavargásban, csak itt keresendő és található meg. Nem lehet vissza, csak előre lépni, az idő kereke vissza nem forgatható. Az élet és a művészet is irreverzibilis folyamat, ezt tudomásul kell venni, ha nem akarjuk félrevezetni magunkat. Semmi sem örök ezen a földön, csak a változás.

*

Tehát nem hasraesni és nem elzárkózni, a kritikai és humorérzék fenntartása mellett nyitottnak lenni. Levetni az előítéleteket, a képből vagy inkább az oeuvre-ből magából kiindulva vizsgálni a formai, tartalmi összefüggéseket, felismerni a világhelyet, ahonnan szól a művész, ahol ő áll, ahonnan ő látja és láttatja a világot. Mert most is, mint mindig, kettős tendencia küzd egymással, amit egyszerűen jónak és rossznak, világosságnak vagy sötétségnek, igaznak vagy hamisnak, előrevivőnek vagy visszahúzónak nevezünk.

Fontos mindezt átgondolni már csak a helyes önismeret miatt is. Ne ringassuk magunkat téves illúziókban, mert minden álom veszteség és minden ébredés nyereség.

Van egy bizonyos belterjesség az Egyesületben. Csak egymás dolgaira figyelünk. Meg kell nézni a kiállításokat, főleg az országos jellegűeket Gergely Mihályhoz hasonlóan, aki nem sajnálja az időt és fáradtságot, és próbáljuk megérteni vele együtt, miről van ott szó.

Gazdagodni fogunk általa.

1994. október 27.

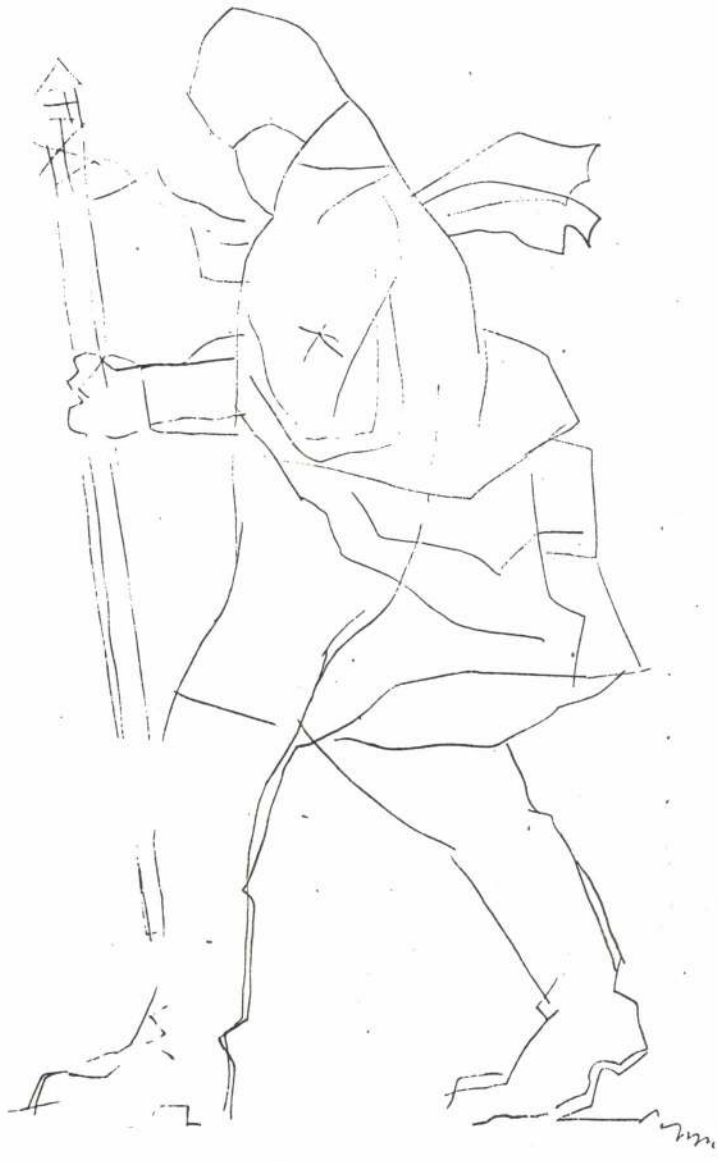

Papp Oszkár rajza, 1986: Betlehemes

Király Lajos:

Metamorfózis

I.

Aranyban fürdött
a kerek labdarózsa.
A szélben hintázó
akáclevélkék
és aranykoronás
bodzabokrok körül
méhecskék döngicséltek.

A föld tenyerén
illatozott a május.

II.

Zörgő levelek közt
bujdokol a szél.

Nyakoncsördít
hideg korbácsával
a tél.

Tetszhalott
bodzabokrok
fázósan dideregnek.

Szívemben gyászol
a fekete rózsa.

1994. október.

Kanizsa József

Nagy Balogh János

(Születésének 120. évfordulóján)

A tér vásznán nyári-lombok
hajnali kék ég ráncain
görnyedt árny-öreg táncain
selyemingek mért kacagtok?

Szín s egyre élesebb foltok
virrasztott éj-nap sáncain
mindennapok rab-láncain
örök függés magam vagyok

Magányos munkás a képen
a törvényes példaképem
vagy Csontváry cédrusfája?

Dőzsölő-élet s a kéz legyint
— az Életet deklarálja —
s én dolgozom festek megint

Kelemen Kristóf: Pogány Ö. Gábor

Pogány Ö. Gábor

Moldován Istvánról

— A regionális hagyományok egyetemessége —

Gazdag művészi munkássága jelentőségét a műbarátok, műértők főleg művei erdélyi szellemiségének tulajdonítják. Családjának, ifjúságának kolozsvári, kalotaszegi, székelyföldi kapcsolatai feledhetetlen emlékekkel indították el pályáján; szakmai felkészülését Nagybányán kezdte. Felvinczi Takács Zoltán szerint Moldován István művészetének tartós értékei Nagybányán, a szemlélődésre és közvetlenségre alapított festőiskolában bontakoztak ki. Utóbb a budapesti főiskolán Réti István, Szőnyi István növendékeként is ennek a festői örökségnek a szellemében folytatta stúdiumait. Mégis tévedés lenne őt egyoldalúan a posztnagybányainak nevezett irányzat képviselői közé sorolni. Moldován István művészete fennen cáfolja azokat a dogmákat, melyek a nagybányaiakat utólag egyfajta fátyolossá akadémizálódott egyenruhába kívánta öltöztetni. Talán éppen azért, mert a telep utóélete a trianoni justizmord következtében óhatatlanul eltávolodott eredeti helyszínétől. Moldován István viszont folyamatosan vissza-visszatért Erdélybe, több-kevesebb időt töltött "művelődéstörténeti szülőföld"-jének tekinthető tájain, mindig is otthon érezhette magát s nem csak a magyarlakta vidékein.

Továbbra is elevenen éltek benne a festői tapasztalatoknak azok a változatai, melyek Thorma János, Krizsán János, majd Mikola András festészetében meggyőzően mutatták, hogy másként is tükröztethető a Zazar-parti világegyetem, mint amiként azt az alapítók közül Ferenczy Károly, Réti István képei sugallták. Lehet, persze, hogy Hollósy Simonnak, a mozgalom elindítójának szenvedélyesebb természetszeretete élt tovább a finoman hangolt pleinair módszer mellett. Nagybánya neveltjei közül mindenképpen azokra emlékeztet, akik az erős színeket, a messzezengő káprázatokat részesítik előnyben. Úgy fest kontrasztosan, hogy az árnyék is szikrázik, a drámai döbbenet magas hőfokon jelentkezik. Komplementerjei megszegik a törvényeket: fegyelmezetten terjengő tónusok helyett tüzes fénycsóvákkal egészítik ki egymást. Állóképen leginkább Koszta Józsefnél látható a színek fortissimójának efféle feszültsége. Az eltérő vérmérsékletű festők anyagának a különbségei nem állítanak fel valamiféle esztétikai rangsort, legfeljebb másként és másként fejezik ki a környezet motívumait, a művész emócióit.

Kolozsváry Moldován István már ahhoz a nemzedékhez tartozik, amelyik látványban, az atmoszférában — az optikai jelenségek mellett — érzelmi, intellektuális képzetek jelenlétével is számol, színárnyalatok érzékeltetése közben nem tartja "idegen" képelemnek az elvágyódás, az indulat, az igazságérzet, a lelki rokonság vizuális megfelelőit.

A történeti ekletika eláradása után a XX. század humán életképességét a népi művelődés mentette meg az elárvulástól. Magyarországon a kulturális megújulás ösztönzőjének már a reformkor óta — szinte tudatosan — a népdal, a népművészet, a népszokások, az ősi szertartások szellemisége bizonyult, ami Vikár Béla, Kodály, Bartók tevékenysége nyomán, az irodalomban Ady, Tamási Áron példájára nélkülözhetetlenné vált az alkotó értelmiség eligazodásának, hivatástudata kialakulásának a menetében. Moldován István ösztönösen-tudatosan ezt az utat követte, ifjúkorának legtöbb epizódja, eszmélődésének szétágazása, ismereteinek gyarapodása a nemzeti történelem, a hazai valóság befolyására lett egyre meghatározóbbá. Művészeti eszméi a magyarság sorskérdéseinek a helyi körülményekkel összefüggő érzékeltetésére sarkallták. A Csontváry teremben kiállított képei festészetének tartalmi igazát, népi-etnográfiai jellegét egyértelműen példázzák, de azt is bizonyítják, hogy a művészetben érvényesülő regionális hagyományok nyomatékosan figyelmeztetnek az aktualitásukat soha nem vesztő emberi, társadalmi problémákra. A mű korszerűségét a megjelenített mondanivaló hitele szavatolja: megalkotójának észrevételeivel, nézeteivel, látomásaival egyet ért-e a közönség?

Moldován István olyan festői nyelven nyilatkozik, melynek a közleményei a Kárpát-medencében különösen is megszívlelendők. S ez elsősorban nem a tárgykör, a műfaj függvénye, hanem a művészi tájékoztatás meghittsége, amikor is a festő üzenete ismerősnek tűnik a képnéző számára. Biztos, hogy a piktúrának is van anyanyelve, melyen ez az együttérzést tanúsító üzenet személyesebbnek hangzik. A kozmopoliták hiába hirdetik, hogy egyes régiók légkörének megidézése leszűkíti még a kvalitásos műtárgy jelképes érdemeit is, holott a népi tartalék, a "tiszta forrás" feldolgozása rendkívül termékenyítőnek bizonyul a fennkölt ideák terjesztésében, a magasztos elképzelések népszerűsítésében, a kölcsönös megértés elősegítésében. Moldován István az erdélyi hegyek-völgyek, erdők-mezők, települések, élethelyzetek, szőttesek, kerámiák színegyüttese ihletésére bővítette művészete eszközeinek a választékát, mellyel képes elhitetni, hogy ki-ki maga is alkalmas a jó közérzet képviseletére. Az uniformizáló modernisták sematizmusával szemben azért tud kommunikálni mindenkivel, mert tolvajnyelv helyett a látható élet és természet elbűvölő jelenségeinek a színpompájával érvel; felragyogtatja a jóakaratú emberek észjárásában meglévő közös vonásokat. Több régió hazát teremt, s a helyi sajátságok kölcsönhatása javítja a harmónikus együttélés esélyeit.

Ebből következik, hogy Moldován István életműve nem marad egyetlen országrész krónikája. Nála az erdélyi (regionális) léthez fűződő elkötelezettség biztosította tehetsége erőteljes kibontakozását, de egyúttal önállósította egyéni hajlandóságait is. Ekként midőn a délibábos alföldi tanyák víziója bűvöli el fantáziáját, egyedi és mégis lényeges festői jelekkel érezteti intuitív sejtéseit; a tudat mélyén munkáló genius loci nem köthető provincionális érdekekhez. Partiumi alapélményeinek az elevenségére, innen-onnan felgyülemlő érzeteinek a bonyodalmaira a maga módján válaszol, s ezt ezért teheti, mert művészi készségei a nemzeti formanyelv jellegzetességeivel igazolják a szépség szolgálatát. Fontoskodó elméletírók értekezései nem rendítették meg őt abbeli hitében, miszerint a műalkotás minőségének egyik feltétele, hogy szép legyen, összhangot árasszon, reményre bíztasson. A színek csoportosításában kerüli az egyenetlenséget; az emberek közötti érinkezésében az egyenes beszédet szereti. A jó festmény megjelenésében hiábavalónak találja külön-külön taglalni a kolorisztikus leleményt és a szerkesztés mikéntjét, a fényszóródás színbőségét gyakorta ő is struktív ritmussal fokozza. A bármily szakszerű utólagos magyarázat nem pótolja a hiányzó egyensúlyt, ha a mű — festészetről lévén szó — nem mint szerves festői egység rendíti meg a képnéző lelkivilágát.

Kodály Zoltán

Magyarságból megújulni

Egészséges fejlődésű országokban a magas kultúra a népkultúrából fejlődik természetes úton, annak fokozatos mélyülése és finomodása által.

A mi viharos történelmünk ilyen egészséges fejlődésnek sohasem kedvezett. Jó úton voltunk, s nem is maradtunk el kultúrában a többi európai nép mögött a 16. századig. Azóta folytonos önvédelmi harc emészt. S ha egy-egy nyugodtabb időszakban fel-felébredt a kulturális szükséglet, nem volt türelmünk megvárni a népkultúra felnövekedését, inkább készen hoztuk be a magaskultúrát idegenből. Ez azonban mindig csak egy kis válogatott rétegnek szólhatott, a nemzet tömegeit sohasem érinthette. Igazi nemzeti kultúra az, amely egységbe fogja a nemzet minden tagját, ami a nemzet legegyszerűbb fiának is tud mondani valamit, s ugyanakkor a nemzet legműveltebb rétegét is érdekli még.

Az importált, rátelepített idegen magaskultúra ilyen nemzeti kultúra fejlődését megakadályozza. Az előkelő, művelt rétegek igényeit kielégíti, de a népnek semmit sem mond, még ha eljut is hozzá. Mert a népet csak saját gyökereiből, saját anyanyelvén lehet művelni. Az idegen magaskultúra hozzá eljutott foszlányaival semmit sem tud kezdeni.

A nép szellemi felemelkedése tehát csak saját kulturális adottságainak kifejlesztésével lehetséges. Ezt látta meg a mi nemzedékünk, ez a kulcsa minden törekvésének.

A civilizátorok iskolája azt mondta a népnek: amit te tudsz, az semmi, verd ki a fejedből, majd én megtanítlak különbekre, műveltségre.

Mi azt mondjuk: amit te tudsz, mérhetetlen kincs, őseid hagyták rád, ezer meg ezer éve. Becsüld meg, ápold, mert ez az alapkő, amire magaskultúrád fellegvárát fel lehet építeni. Másra nem építesz, mert az nem a tied, s ha ezt a sziklatalajt ki engeded húzni a lábad alól, elsüllyedsz menthetetlenül a népek tengerében.

Ezért kell ápolni a népkultúrát, hogy állandó legyen a vérkeringés a nemzet alsóbb és felsőbb rétegei közt. Mihelyt ez megszűnik, a felső réteg azonnal idegen istenek után fut, az alsó réteg magára marad és fejlődésében elakad.

Ezért kell énekelni egyszólamú népdalokat akkor is, ha már van értékes és eredeti többszólamú magyar zene. Mert az is művészet, mégpedig igen magasrendű. Gyönyörködik benne a művelt ízlés, a pallérozott lélek csakúgy, mint az egyszerű ember. De tán művészeti értékén túl is fontosabb, nagyobb a jelentősége, hogy ez a mi hagyományunk. Mi a hagyomány? Mindaz, ami a nemzeti lét azonosságának és folytonosságának biztosítéka(Győrffy István). Ha nem volna szép, nem volna értékes, akkor is ragaszkodnunk kellene hozzá, mert ez lényegünk, és ha megszűnünk hozzá ragaszkodni, megszűnünk mi magunk is.

Költőink aggodalmas víziói már sokszor elénk állították a fenyegető rémképet, hogy kivész a magyar: más faj áll a megromlott helyébe (Kölcsey). Bizony nagy a veszély, ma még nagyobb, mint Kölcsey idejében.

Mi, zenészek némi biztatást kaptunk. 1500 éve él a nép zenei hagyománya. Amit a nép fenntartott ösztönösen, ápoljuk tudatosan. Amíg önmagunkra ismerünk, amíg gyönyörködni tudunk benne: addig nem múlhatunk el.

Ápolja tehát a hagyományt minden rendű és rangú magyar. Tömörüljön egyetlen hatalmas kórusba, és zengje bátran ősöktől magyar és a régi törzs új hajtásaiként új szellemben megújult dalait. Azok mind azt hirdetik: vagyunk és megmaradtunk, még ha egész világ is összetanakodik kiirtásunkra...

A magyarság egész gondolatvilágát átölelni: érteni, megérezni a magyar lélek minden rendű rezdülését a legmagasabbrendűtől a legkisebbig. A falusi libapásztorlánykától Széchenyi Istvánig. A magyar zenit-et és nadir-t átfogni, s megtalálni, ami közös bennök... A legnagyobb magyarét érzem, hogy emel fel magához, de a világért sem ereszteném el a falusi gyermek kezét, mert megszakítanám azt az éltető villamosáramot, ami rajtam keresztül áramlik. Ha tehát nem éltünk hiába, ha sikerül valami barázdát vonnunk, amiben terem még a jövőnek is valami: ennek köszönhetjük, hogy bele tudtunk kapcsolódni ebbe a nemzetteremtő áramkörbe. Ez alkot bennünket. Amíg valaki kívül áll ezen az áramkörön, nem lehet maradandó élet az alkotásában.

Szalatnyay József vázlataiból: Kodály Zoltán, 1961.

28 éve első ízelítő. 10 éve nyomtatva kb. 500. (Bartók: A magyar népdal 320 dallama.) S csak a legutóbbi években kezd divattá lenni! Íme egy példa, hogy a modern technika nem gyorsította meg az eszmék terjedését és érését.

De figyelmeztetem a fiatal zeneszerzőket, ha már mind feldolgozták a tőlünk gyűjtött és kiadott dallamokat, felülről le, elölről visszafelé, rákkánonokat csinálnak belőlük, akkor sem érnek semmit, ha nem sikerül magukban végrehajtani azt a lelki szintézist. Ha nem sikerül kinőni társadalmi korlátaikból és leszállni vagy felemelkedni a néphez-arisztokratákhoz egyaránt. Újjászületést. Kitágítani egyéniségüket annyira, hogy hungarus sum et nil hungari, mert a másik homo sum csak azután jöhet... Aki nem tartozott soha valamely nemzethez, az nem tartozhatik soha az emberiséghez. Az csak mint afféle emberkivonat, ember-séma hányódik a világban. Aki egy nemzetet megértett, csak az érthet meg egy mást, s aki egyet sem, hogy akarna százat? Hasonló azokhoz, akik hét nyelven beszélgetnek, de egyet sem tudnak. Világpolgárság szép dolog, de nehéz. Csak az léphet elő világpolgárrá, aki előbb egy ország polgára volt...

Minden zenész, aki nem él hermetikusan elzárva egy idegen világban, a maga népének tükröt tart elébe. Mindössze az a különbség, minél jobb a tükör, annál jobban mutatja a nemzet változatlan, örök arcát. Erkel, Mosonyi is a maguk kora elé tükröt tartott. Tudjuk, rekonstruálták azt a kort, de már nem éljük.

Bartók kristálytiszta tükröt tart a nemzet elé, rajta van a nemzet örök arca. Ez érvényben marad mindig, amíg magyar lesz, rá fog ismerni. Székely balladák levegője kel életre...

(Részletek Kodály Zoltán Magyar zene, magyar nyelv, magyar vers címen a Szépirodalmi Könyvkiadónál 1993-ban megjelent kötete első írásának naplószerű bejegyzéseiből.)

Kürthy Sándor

Századvég – vizuális kultúra

Mostanában két országos kiállítás adott áttekintést a mai magyar képzőművészetről, a Tavaszi Tárlat a Városligetben és az Egri Akvarellbiennálé, megtoldva a Dobó István Múzeumban bemutatott 25 db 1900 és 1925 között keletkezett akvarellekkel. Mindkét megnyitó szép volt és ünnepélyes. Egerbe is sokan leutaztak erre az alkolomra, többnyire azok, akik maguk is szerepeltek a tárlaton.

A Tavaszi Tárlat zsűrimentes volt, mindenki egy képpel, vagy szoborral jelentkezhetett, míg az egri kiállítás anyagát zsűri válogatta, kihagyva a beküldött munkák kétharmadát. Így is 142 művész 240 munkája került bemutatásra. (A Tavaszi Tárlaton 450 mű szerepelt). Az összkép mégsem mutatott nagyobb eltérést a két kiállítás között. Mindkét esetben mondhatni: minden stílus, minden felfogás, irányzat, modor együtt és egyszerre jelentkezett. Olyan volt az egész, amilyen a világ. Kevés kivételtől eltekintve mai, vagyis a napjainkban lassan megszokott és polgárjogot nyert formavilág. Ez a mai festészet és nem csak nálunk, Magyarországon.

Bár a festészetnek mindenekelőtt festői problémái vannak, annál inkább is, mert nincs beleszólása, vagy csak nagyon áttételesen, a világesemények alakulásába, noha a festőtársadalmat is érinti a külső történések gyakran drasztikus, felkavaró, megbotránkoztató hatása, hiszen mindenről tudunk a médiák jóvoltából. Ez a hatás nemcsak úgy jelentkezik, hogy vannak politikai, társadalmi problémákkal foglalkozó festők, elrettentő felmutatások, tiltakozások, (amivel mellesleg a kutya sem törődik), hanem a képek szellemében, életérzésében, formájában, gesztusában, letétjében, színében, szerkezetében jelentkezik valami, ami nem csak a külső, hanem a belső világnak is tükörképe. Nem a történés maga, hanem az arravaló belső reagálás, reflexió.

Kürthy Sándor: Triptichon

Öröm és szenvedés, bőség és nyomor, egészség és betegség, fiatalság és öregség, szerelem és csalódás, mennyország és pokol együtt és egyszerre van itt a földön, ki ezt, ki azt a fázisát élve meg a létezés drámájának s komédiájának, és ez tükröződik, manifesztálódik a művekben is. Azt a minőséget vetíti, sugározza a kép, amit alkotója megélt és művébe beletett.

Itt lehetne szólni a válogatás, a disztingció és az erkölcsi felelősség kérdéséről, mert nem mindegy, hogy mit sugárzunk és mit fogadunk magunkba, mit utasítunk el a józan önvédelem, az éberség és a felelősség jegyében.

Úgy látszik, hogy a rideg racionalizmust reprezentáló kemény, geometrikus festészet eltűnőben van. Helyette a szabad, kötetlen, spontán posztmodern, újhullámos megoldások dominálnak, ami szubjektív, érzelmi, organikus, fellazító, felszabadultságra törekvő ontológikus szemléletet és életérzést jelez. Szinte mindenki ebbe az irányba mozog. Ez különben szintén világjelenség.

A kérdés csak az, hogy "milyen az arány a rend és a szabadság között?" – és ezt sokan nem veszik figyelembe. Ha a szabadság pólusa felé tolódik el a hangsúly, ez szabadossághoz vezet. Emellett sok a blöff, a hülyéskedés, az üres, lényegtelen, súlytalan semmitmondás, egyénieskedés és a morbid alvilági atmoszféra, a mindenáron újatakarás, no és a piaci szemlélet, a művészet mint árucikk.

A kollégák előszeretettel festenek nagyméretű képeket, sokszor indokolatlanul. Úgy tűnik, érvényes a mondás, kis kép -kis festő, nagy kép -nagy festő, vagy netán: kis kép -kis pénz, nagy kép -nagy pénz. Ilyenkor persze a nagy felületek üresen ásítanak. Az akvarellek között is sok, egy méternél is nagyobb képet lehetett látni, ami korábban elképzelhetetlen lett volna.

Mint az már szokásos és úgy látszik, elkerülhetetlen, sok jeles művész hiányzott most is, hogy csak Bornemissza Géza nevét említsem a régiek közül. És a díjazottak... Minden jó eredménynek örül az ember és szívesen tapsol az arra érdemeseknek, – mert van ilyen is.–, hogy ismét csak egy nevet említsek: Ágh Ajkelin Lajos, aki Heves Megye Közgyűlése elnökének díját vehette át osztatlan sikert, nagy tapsot aratva, de néha megáll az ész a válogató, kiemelő ízlés döntései láttán. Soha ki nem találta volna az ember, hogy miért éppen erre, vagy arra esett a választás. Dehát gustibus non est disputandum, ha ugyan csak erről volna szó.

Szép, reprezentatív katalógust adtak ki mindkét alkalommal, sok színes és monokrom képpel illusztrálva. Az egri katalógus címlapján egy nagyobb kép részlete látható. Szép, érdekes, ízléses és lezser, ha szabad ezt a kifejezést használnom, csak éppen nem akvarell jellegű, hanem itt-ott vastagon, pasztózusan felrakott olaj, esetleg temperakép benyomását kelti. Mindenesetre jellegzetes részlet színében, formájában, faktúrájában, letétjében, csupa "véletlenszerűség", mondhatná valaki, de a mai festmények ilyenek. Lehet elemezni, kóstolgatni, ismergetni, sőt élvezni, nem is minden tanulság nélkül.

Ilyen nagyszabású kiállítást lehetetlen röviden bemutatni, méltatni, elemezni – látni kell.

Csak egy jellemző kis epizód még: május elseje volt. Nagy tömeg hullámzott, napozott a Ligetben, harsogott a dzsungelzene, jöttek-mentek az emberek a Petőfi Csarnok (a PECSA, ahogy magukat hirdetik) körül. A hatalmas kiállítási terem, illetve csarnok üresen állt, senkinek sem jutott eszébe, hogy betérjen és megnézze a mai magyar képzőművészetet reprezentáló Tavaszi Tárlatot.

Hát így állnak a dolgok kis hazánkban a vizuális kultúra terén, a XX. század végén.

1994. szeptember 20.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kürthy Sándor

NÉPSZAVA

22

KÉT GRAFIKAI KIÁLLÍTÁS

Kürthy Sándor

Kürthy Sándor első önálló kiállítását a Kultúrkapcsolatok Intézetében, az ismert illusztrátor és grafikus új oldaláról, mint festőművész is bemutatkozik. Képeinek többsége így is a grafika szűkszavú, fekete-fehér ellentéteire épülő kompozíció, színes képeinek egy részén is inkább járulékos elem a szín, csupán néhányon — így a »Figurák« címűn — válik szerves részévé a kompozíciónak.

A kiállítás képei zömmel a nem ábrázoló, az úgynevezett absztrakt művészet körébe tartoznak, vagy ha ábrázolnak is adott látványt, azt az elvonatkoztatás olyan fokán mutatják, amely már nem az érzékelhető valóság egyszeri képét kívánja a nézö szeme elé idézni. Ezek a kompozíciók, ha címükben — »Esti fények«, »Pillantás a magasból«, »Napsütés« — utalnak is valamilyen látványélményre, elsősorban annak alapritmusait igyekeznek megragadni, általánosítani. Fő törekvésük a képfelület esztétikus kialakítása, hogy már ne a közvetített látvánnyal, hanem önmaguk látványával szerezzenek élményt.

Kürthy Sándor a képalakításnak ezzel a nálunk még kissé szokatlan módszerével az európai művészet egyik széles áramlatához csatlakozik, amely a képzőművészeti kifejező eszközök gazdagítása céljából új területek felkutatására indult.

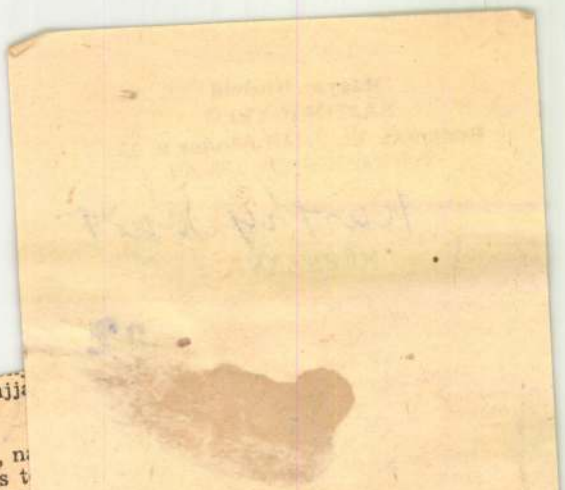

Bandi pirulva nyúlt a gép után és szé
kül a vállára akasztotta.
— Gépet is hoztatok? — kapta fel a
az öreg.
— Igen — válaszolta az asszony. —
doltuk, csinálunk egy-két képet. Főleg
rekről.
— Az szép is. Egy fénykép örök
Szereted, ha fényképeznek? — fordu
unokája felé.
— Igen.
— Aztán alig van róla képünk — m
az asszony.
— Nem is igaz! — csattant fel a g
— Tudod, nagyapa, mennyi van? Enn
és két kezét széttárta.
— Már megint hogy beszélsz? — sz
az anyja. — Csak azt tudnám, hol ta
ezt a szemtelenséget. Hát így kell be
az anyáddal? Most nem is csinálunk
képet. Csak a nagyapáról.
A gyerek elszontyolodott.
— Ejnye, ne kínozzátok már ezt a g
ket — szólalt meg az öreg. — Ha an
szereti, hát fényképezzétek. Gyere, ki
ne félj, a nagyapa csak veled fénykép
le magát.
— Jól van, nem bánom — egyezett
az anyja gyorsan —, ha a nagyapa i
akarja, akkor te is rajta lehetsz a kép

atta az ujj
t meg:
ik tudni, n
lig kér is t
meg tetsz
ha lehetr
it kér, mi
rsabban.
nindent hoz-
kertben, per-
nk őt.
készíthetnek
ltotta a fejét
e orrával, in-
kezdett.
el a fejét az
tte. Jegyezze
szabad. Neki
értette? Sem-
sszony —, ér-
á, hogy el ne
asszonyra.
tudni, ahhoz
és miatt siet-
a nap való-
doktor urat,

Kürthy Sándor, festő

□ HORVÁTH IVÁN, Milasovszky Kálmán és Tordai István közös kiállítása ma este 6 órakor nyílik a Csili kiállítótermében. (XX., Baross utca 55.) Megnyitja: Kürthy Sándor festőművész.

– [illegible] ...

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. szept. 1.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1965 MÁJ
KORTÁRS

Kürthy Sándor

1021

KÜRTHY SÁNDOR rajza

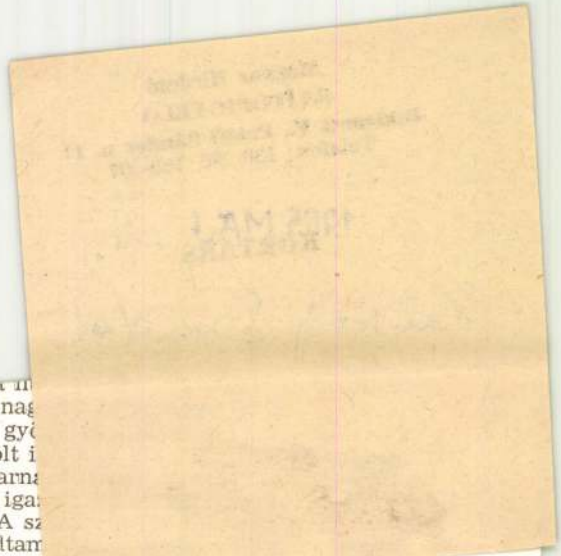

már majdnem kiteszi, mert tudott ám lángolni nag
hűség szeretetétől... ilyenkor kigyúlt a szeme, gyö
fejét felemelte, a szeme szikrákat vetett, olyan volt i
délyétől, mintha most mindjárt a máglyára akarna
vagy emberekért, akiket szeret... — mindez így iga
get választanám, hanem ezt a szót: erkölcsi erő! A sz
dig és véglegesen, valahányszor róla gondolkodtam
érzem, hogy ilyen anyagból gyúrták, ez volt a magja,
minden viszontagságai között. És ezt szeretném itt mos

Barátságunk története így kezdődött: — én nem is igen tudtam a Szép Szó létezéséről. Újságot harminc éve nem olvasok, rádiót nem hallgatok, messzi kinn éltem a hegyekben, elzárkózva minden elől, ami munkámtól elvonta volna figyelmem... s egy nap egy fiatal hírlapíró keresett fel valami interjú dolgában. Azért küldték, hogy megtudja, mit csinálok a magányban, dolgozom-e vajon? S hogy őt a Szép Szó küldte ide. S ekkor magyarázta meg nekem, voltaképp mi is az a Szép Szó. Nagyon tetszett nekem mindaz, amit e folyóiratról mondott, egy kicsit haragudtam is, hogy ilyen hanyagok ezek az urak, és nem küldik nekem lapjukat, de aztán belenyugodtam ebbe is, mert másra kezdtem figyelni. — Küldjön el nekem néhány cikket ettől a Havas Gézától — mondtam néki, mikor láttam, mennyire lelkesedik érte. Nem ismertem a nevét. Viszont, mikor elolvastam cikkeit, írtam néki, hogy ismerni szeretném most már személyesen is. Egy hét múlva sötét arccal állított be szobámba.

— Gúny ez, hogy írónak nevez engem a levele borítékján? — kérdezi tőlem. — Minthogy én nem vagyok író, csak publicista. — Így mutatkozott be nálam.

— Ön író — mondtam én. — Örülök, hogy annak nevezhetem, mégpedig tehetséges írónak. Foglaljon helyet.

Így kezdődött barátságunk. Furcsa módon azt tanácsoltam neki azonnal, hogy ennyi közgazdasági tudással menjen talán külföldre, Londonba, adok is neki a Literary Times-hez, valamint az Economist-hez ajánlást — úgy az egyiknél, mint a másiknál ismertem akkoriban a szerkesztőt. S ő ebbe máris egészen belepirult. — Hogyhogy? Hogy én itthagyjam a vártát? A küzdőteremet? Hogy megfutamodjam, most, mikor forró kezd lenni lábunk alatt a talaj? Különben is, Uram: ez a hazám, én csakis itt érzem jól magamat. Én itt akarok élni és meghalni. — Így szólt a fiú.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 DEC -7

Film-Szinház-Muzsika

Kürthy Sándor építész

NAPLÓ

1021

Színházi bemutató

cukrászdában ● A

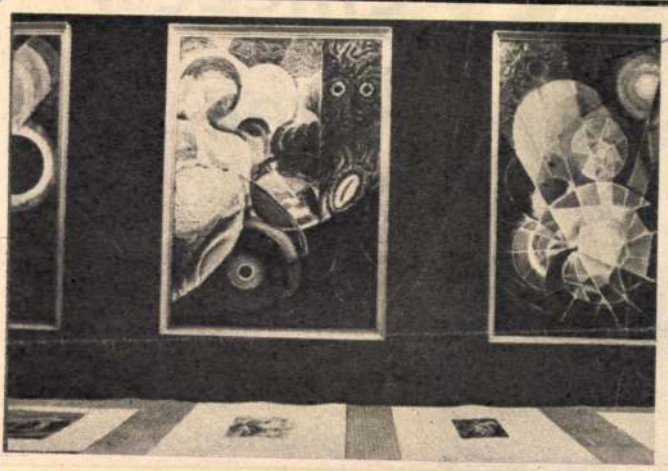

Az Építők Műszaki Klubja

rendezvényeiről rendszeresen kap hiradást szerkesztőségünk. Érdekes és mozgalmas klubéletről számolnak be ezek a tudósitások. Minden hónapban sor kerül például az Építészetesztétika és a Filmesztétika előadásaira, a filmvetítések mellett téma a pszichológia és a képzőművészet is. Figyelemre méltóak a művészbarát kör rendezvényei: egy-egy összejövetelükön bemutatják klasszikus és ma élő művészek munkáit, értékelik alkotásaikat. Arra is alkalmat adnak, hogy a művészetbarát kör tagjai bemutathassák alkotásaikat — legutóbb igy került sor Kürthy Sándor, Országh Imre Ferenc és Major József munkáinak bemutatójára. (A képen: részlet Országh Imre tárlatáról.) — Lapkiadó Foto — Kövesd Vera felvétele

Néhány szó a Dor[illegible]

kérek, leltározok

(Naplómból)

M EGY NAPLÓ-
mindjárt az első
orpant a golyóstol-
t a mondat:
embe akadt egy ré-

ejemet.
zt, hogy kezembe
m az igazat? Hogy
Megláttam valahol,
nyeráltam.
obak nem restellték
sténként a kikap-

senkinek nincs joga vájkálni benne. A mi lapjaink, nagyon helyesen, pletykát nem közölnek. Magyar színésznő nem megy férjhez, nem válik el és nem szül gyereket. (Kivéve, ha a férje népszerű futballista, vagy neves zeneszerző!) De bocsánat, hogy a naplóíró közbeszól! Sofia Lorenről, amikor kisbabát várt, nálunk még azt is megírták, hogy melyik svájci kisváros hoteljében rejtőzött el és a hotel hány kilométerre fekszik a klinikától. Majd amikor megszületett a

Kürthy Sándor, festő

□ ERZSÉBETVÁROSI IFJÚSÁGI NAPOK alkalmából kiállítást rendeznek a VII. kerület amatőr képzőművészei. A megnyitás ma délután 5 órakor lesz, Kürthy Sándor festőművész mond beszédet, közreműködik Timár Béla, a Madách Színház tagja.

— : □ Erzsébetvárosi . . . 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1976. máj. 3.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

KÖZNEVELÉS
Budapest
1972 JUN

Kürthy Sándor

1021

Kürthy Sándor rajza

MAGUNK KÖZÖTT • MAGUNK KÖZÖTT • MAGUNK K

ILLIK — NEM ILLIK?

(Kezdőknek)

Benyitok a tanáriba. Harmincnegyven jólöltözött, nevetgélő, beszélgető, élményeket mesélő, ...

barátságosan mosolygó kémiaszakosnak, aki mellém ült az ebédlőben.

Néhány hónap elteltével azután sokkal egyszerűbb minden. Most már a velem egy műszakban tanítókkal kellemes beszélő, sőt tréfálkozó viszonyban vagyok. Tudom, hogy nem szabad túl feltűnően viselkedni, de mindenáron háttérbe húzódni sem jó. Így hát a következő illemtant állítottam össze:

— Kipuhatoltam, ki az, aki a tegezéstől kifejezetten megsértődik, nekik kezétcsókolommal köszönök, a többieket viszont természetes hangon tegezem.

— Akármit tanácsolnak szakmai, nevelési kérdésekben, meghallgatom, mert nem illik a húsz éve tanító kolléganőnek az elavult nevelési módszerekről kisel... tartani.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728
1973 AUG 12
Pestmegyei Hírlap
Kürthy Sándor

1021

Pár

Kürthy Sándor rajza

(Zárt betűk: I, M, S, S; S, R.)

VÍZSZINTES: 13. Dikt Római 1501. 15. Érzelmi Tiltás. 17. Az „i" görög Ennivaló. 20. Vissza: kie 21. Járom. 23. Énekhang. nyiség jele. 25. Dombor nagy rézedény (fordítva), merre húzza. 28. Hírül a rencvárosi labdarúgó (I „Édes . . ."; Kosztolányi 31. Táplál. 32. Sűrű üté az ökölvívó ellenfelére. név. 35. Hintők. 36. Gall jele. 38. Átmeneti. 40. Sürgöny „ö". 41. Elvesz. 43. Gondoz. 46. Ízesít. 47. Saláta ízét adja. 48. Agg paripa. 50. A vízsz. 17. sz. alatti eleje. 51. Tévesen jegyez. 52. Kortárs komikus (László). 53. Egykori címzés rövidítése. 55. Szárny fából. 56. Európium vegyjele. 57. Skandináv váltópénz. 58. Majdnem egy! 59. Budapesti egyetem. 60. Népszerű kártyajáték. 62. A múlt idő jele. 63. Lecsúsztatja a falatot. 65. Olykor többet ér, mint az erő. 67. Francia filmsztár (Brigitte).

FÜGGŐLEGES: 1. Szoknyadívat. 2. Nyugati USA-állam, fővárosa Salem. 3. Mély hangrendű kicsinyítő képző. 4. Petőfi „levelei". 5. Hosszú, keskeny kendő. 6. A kereszténység ellen lázadó pogány magyarok vezére 1046-ban. 7. Szám végei! 8. Szó szerinti ismételt rész. 9. Rendkívüli tehetségű ember. 10. Lábon van. 11. Zokog. 12. Almapirosodás. 19. Kiejtett betű. 22. Évben, évében. 24. Feltűnést keltő esemény. 25. Kalandos életű, magyar származású olasz altábornagy; végigharcolta az 1849-es olasz forradalmat (István 1825—1908). 27. Igen — Vas megyében.

mos, Jászberényi út 674, dr. Bea Imre 2600 Vác, Múzeum u. 13., Hauser Istvánné 1192 Bp. XIX., Vonás u. 11., Kollár János 2600 Vác, Kertész u. 3., Fejéregyházi Csilla 2100 Gödöllő, Köztársaság út 15., Szende Ákosné 1124 Budapest, XII., Tornaalja u. 1., Bodrogi Istvánné 2225 Üllő, Malom u. 16., Háromfai István 1126 Bp. Kléh I. u. 4., Samu Istvánné 1115, Bp. Szakasits A. u. 64/a.

GYERMEKREJTVÉNY

Pajtások! Ma Pécset, a történelmi nevezetességű, műemlékekben gazdag várost keressük fel.

Kürthy Sándor

1021

bb. 66. két uj képzőművészeti kiállitás a fővárosban

t tf/tr- lm fm 1964. október 23.

pénteken este két uj képzőművészeti kiállitás nyilt a fővárosban.

kürthy sándor festőművész alkotásaiból a kulturális kapcsolatok intézetének dorottya utcai bemutató szalonjában rendeztek tárlatot. a megnyitó ünnepségen fischer ernő, a szegedi pedagógiai főiskola tanszékvezető tanára méltatta a művész munkásságát és a kiállitáson látható müveit. a körülbelül 50 festményt és grafikát felölelő anyagot baranyi judit, a mücsarnok munkatársa válogatta össze.

bb 63. /a magyar... 1. folyt./-lm

zala megyében a honismereti szakkörök aktivistái másfél év alatt 260 községben mintegy 30 000, ma már alig ismert földrajzi nevet gyüjtöttek össze. a gyüjtőmunka eredményét zalában még ebben az évben könyvben is közre adják. a régi földrajzi nevek - kulturtörténeti értékükön kivül - gazdaságtörténeti szempontból is - jelentősek.

az előadó hangsulyozta, hogy a honismereti szakkörök tevékenysége országos mozgalommá fejlődött, s minden megyében ezrek vesznek részt multunk, kulturtörténetünk emlékeinek összegyüjtésében és megmentésében./mti/

-.-

bb 64. uj iskolát avattak balmazujvároson

1904 AUG 16.

/1021

Gera Mihály:

RANGADÓN

(Kürthy Sándor rajza)

Az árkádok alatt álltak, az Emke előtt.

— Tulajdonképpen miért nem szereted a futballmeccset? — kérdezte Marci, közben tétován forgatta ujjai között a két jegyet. — Pedig príma hely. Em szektor. Éppen középen van.

Kati tűnődve nézett rá. Maga sem tudta, hogy miért tiltakozott az előbb a meccs ellen.

— Eddig még sohasem mondtad, hogy szeretsz meccsre járni — szólalt meg nagysokára.

— Nem mondtam. Na és? Olyan nagy baj az, ha valaki szeret meccsre járni? Nincs abban semmi rossz. Attól még rendes ember lehet, hidd el.

— Elhiszem.

— Akkor miért nem szereted a futballmecscset?

Kati vállat vont.

— Én még sohasem voltam futballmeccsen.

— Akkor nem is tudod, hogy milyen az. Csak ráfogtad, hogy nem szereted.

— És ki játszik? — kérdezte Kati.

— A Fradi meg a Vasas — lelkesedett Marci. — Óriási meccs lesz! Tudod, ez rangadó és azok mindig prímák.

— Te nagyon szereted a meccset?

Marci bólintott.

— Miért szereted annyira?

— Mert izgalmas és jól szórakozik az ember. Jobb, mint egy színház.

— Komolyan?

— Becsszóra. Ha kijönnél, meglátnád. Persze, nem erőltetlek.

— Lemondanál róla a kedvemért? — A kérdésen Kati is mosolygott.

— Le. Csak egy kicsit rossz kedvem lenne, mert már úgy beleéltem magam.

— De én még a szabályokat sem ismerem.

— Azon nem múlik! Kérünk egy kávét az Emkében, és mire kihűl, te már fújod az összes szabályt.

— És ez nem olyan durvaság csak? Hogy rúgják egymást, meg ilyesmi?

— Nem egymást rúgják, hanem a labdát. Amit te mondasz, az a rugby.

— Az nem lesz?

— Nem. Csak foci lesz. Futnak és rúgják a labdát. — Kicsit várt, aztán kérdezte — nos? Kijössz vagy tépjem el a jegyeket?

Kati már tudta, hogy megy — miért is ne mennék, gondolta, nem lehet az olyan rémes dolog, talán még meg is szeretem —, de azért nem válaszolt rögtön, nehogy elbízza magát a Marci.

— Nem bánom, menjünk — mondta, amikor Marci már tulajdonképpen le is mondott a meccsről.

— Klassz vagy — derült fel Marci arca. Belekarolt a lányba és az Emke felé indultak.

— Érted? — kérdezte Marci, miután elmagyarázta már a szabályokat, a lest meg az előnyszabályt kétszer is elismételve, mert azokról tudta, hogy nehezen érthetők a laikusok számára.

— Igen.

— Biztosan?

— Persze. Mindent kitűnően értek, te nagyon jól magyarázol.

— Akkor talán indulhatunk is, jó?

— Jó, menjünk, úgyis olyan meleg van itt, majd megfulladok.

— A stadionban irtó jó lesz, meglátod. Neked sem árt majd, ha levegőn leszel.

Amikor leszálltak a buszról, amely egészen a stadion kapujáig vitte őket, és a hömpölygő tömeggel együtt a bejárat felé sodródtak, Marci mindent elmondott, amit csak tudott a stadionról. Nagyon büszke volt arra, hogy ennyi mindent tud a stadionról, meg arra is, hogy Kati kijött vele a meccsre. Fél szemmel megfigyelte, hogy amerre csak mentek, elhallgattak a férfiak egy pillanatra és megcsodálták a lányt.

— Milyen szép zöld — bámult el Kati, amikor kiléptek az aluljáróból és eléjük tárult az impozáns pálya, körben a lelátókkal.

— Vigyáznak is rá, ne félj. Azt mondják: Európa egyik legjobb pályája. Vigyázz, kedvesem, le ne ess a lépcsőn! Gyere, ez lesz a helyünk.

Valóban kitűnő helyük volt, majdnem középen és kellő magasságban, ahonnan jól láthatták mind a két kaput, ugyanakkor a mezőnyjátékot is, a támadások kibontakozását is szemmel kísérhették.

— Várj csak, szívecském, ne ülj le, mert piszkos lesz a szoknyád — udvariaskodott Marci. — Majd leterítem előbb az orkánom, arra ülj.

— De összegyűrődik.

— Ennek nem árt, fontosabb, hogy piszkos ne légy.

Kati leült az orkánra és Marci mellé telepedett.

— Jól látsz, Katikám? Szólj ám, mert ha ott nem jó, akkor helyet cserélünk.

— Nem, maradj csak, nagyon jól látok — szabadkozott Kati. Mégiscsak rendes fiú, gondolta közben, igazán rendes, de jó, hogy kijöttem vele. Aztán körülnézett. — Mennyi ember — csodálkozott.

— Ez sok? Hiszen a fele még üres. Akkor látnád, amikor egy csöpp hely sincs, amikor egy tűt sem tudnál leejteni.

— Hol jönnek ki a játékosok?

— Ott szemben, abból az alagútból, látod?

— Igen, jaj de érdekes!

— Afölött van az a tetős rész, ott ülnek az újságírók, látod? Ahová az van kiírva, hogy Orion. A Szepesi meg mindig ott áll a pálya szélén, látod, már ott is van a mikrofon, egy férfi babrál vele.

— Annál a zászlónál?

— Igen, ott.

Marcinak be nem állt a szája, egy pillanatra sem. Közben vett a lánynak perecet, fruttit, rágógumit, mindent, amit csak hoztak az árusok.

— Most nagyon szeretlek ám — súgta oda Katinak.

— Azért, mert kijöttem?

— Nem. Azért, mert mellettem vagy.

— És mindig szeretni fogsz?

— Mindig és mindig jobban.

Ebben a percben felhangzott a sportinduló és a játékoskijáróban feltűnt a két csapat, elöl a bírókkal. A közönség felzúgott.

— Jönnek — mondta Marci izgatottan. — A fekete ruhások a bíró meg a két partjelző, a zöld-fehérek a Fradi, a piros-kékek a Vasas.

— Miért kiabálnak?

— Semmi, csak drukkolnak.

Kati ezt nem értette ugyan, hogy miért drukkolnak, amikor még semmi sincs, de nem szólt. Kicsit megemelkedett a helyén és minden idegszálával figyelt, hogy megértse, mit is csinálnak azok ott lenn. Amikor a fehér labda útnak indult, a kis időre elcsendesedett közönség megint kiabálni kezdett, itt-ott kereplőket forgattak és kolompoltak. Olyan, mint egy búcsú, gondolta Kati, mint egy őrült nagy búcsú. Aztán azt látta, hogy az egyik játékos előre rúgja a labdát, ketten szaladnak rá, összeütköznek és az egyik ott marad fekve a földön.

— Jaj, szegény — kiáltott fel Kati önkéntelenül, de ő sem hallotta a saját hangját. Az emberek fütyültek, meg kiabáltak, hogy kiállítani, csibész. A bíró is odaszaladt. Amikor elrúgták a labdát, a fekvő játékos is felállt és vígan szaladt tovább. Ezt Kati nem egészen értette, de nem ért rá gondolkozni, mert most a másik oldalon rohant egy játékos, maga előtt rugdalva a labdát, és most az esett el, de előbb még repült is a levegőben. Kati még a szenvedő arcát is látni vélte, amint ott forgolódott a füvön, összegörnyedve. A közönség újból fütyült, de most azt kiabálta, hogy: ne fetrengj, semmi sem volt. A bíró megint odarohant, és később ez a fekvő játékos is vígan futott tovább.

Mire az első gólt rúgták, Kati kezdte megszokni az egészet. Már nem lepődött meg, ha valaki elesett, tudta, úgyis felkel később és vígan fut tovább. Azt is látta már, hogyan megy egyik játékostól a másikig a labda, hogyan próbálják az ellenfél kapuja felé vinni, és az ott állók hogyan igyekeznek ezt megakadályozni. Annak is köszönhette ezt, hogy ellaposodott a játék.

— Vigyázz te, elalszol — kiáltott valaki, mire hangos nevetés támadt.

Aztán a Fradi berúgta az egyenlítő gólt és újból zúgott a stadion az ordítástól. Kati most kezdett csak a közönségre is figyelni. Izgatott arcokat látott maga körül. Az egyik tökmagot rágott, a másik kapkodva szívta a cigarettáját, mint aki attól fél, hogy nem lesz ideje végigszívni, a harmadik rágógumit harapdált, vérengző módjára, de egyik sem kiabált. Érdekes, gondolta Kati, milyen ordítás van és nem látom, hogy ki ordít.

Most az egyik játékos egyedül rohan a kapu felé, de a bíró sípol, megállítja. A közönség megint ordít. Most Katit is elfogja az izgalom, mert pontosan látta, hogy les volt. Emlékezett rá, hogy mit mondott erről Marci.

— Hülye, hülye barom — hallja Kati, mintha a fülébe ordítanának. — Nem látsz a szemedtől?

— Miért kiabálnak, hiszen tényleg les volt? — kérdi Kati Marcihoz fordulva, de Marci már nem ül mellette, hanem áll és toporzékol. Ő az, aki magából kikelve ordít. Megrángatja a kabátját, de a fiú csak nagy sokára veszi észre.

— Mit akarsz? — mordul Katira.

— Miért ordítasz, hiszen tényleg les volt.

— Mi volt?

— Les. Azt mondtad az Emkében, ha egy csatár a labda elrúgásának pillanatában . . .

— Fogd be a szád! — kiált közbe Marci. — Mit értesz te ehhez? Olyan hülye vagy te is, mint a bíró!

Mint akit váratlanul pofon ütnek, még sírni is elfelejtett Kati, csak nézett, kimeredt szemmel. Ez ő, kérdezte magától, ugyanaz a Marci, aki a rágógumit vette, meg a perecet? Nem hitt a szemének. A fiú arca teljesen megváltozott. Vonásai eldurvultak, homloka összeszűkült, máskor szelíd pillantása kíméletlenül kegyetlen lett, szája erőszakos vonallá keskenyedett. Katit most már nem érdekelte a játék. Csak Marcit figyelte. Pillanatról pillanatra fedezett fel újabb ellenszenves vonást a fiú viselkedésében. Éppen arra gondolt, hogy elmegy, hogy tovább egy percig sem marad Marcival, amikor a bíró hosszan sípolt és vége volt az első félidőnek. Mindenki felállt, többen kifelé indultak. Kati is.

Marci a lépcsőn érte utol.

— Hova mész? — kérdezte ijedten.

— Haza.

— Miért?

— Csak.

— Nem tetszett a meccs?

— De nagyon.

— Akkor miért megyünk haza?

— Te maradj, én egyedül akarok hazamenni.

— Ne butáskodj, Katikám.

— Nem butáskodom, csak elmegyek. Nekem ebből elég volt.

— A meccsből?

— Nem, az jó volt. Örülök, hogy kijöttem veled. Príma rangadó volt.

Vasárnapi uozaik

■ **AUGUSZTUS 18-ÁN:**

GÉPKOCSI NYERENÉMYBETÉTKÖNYV-SORSOLÁS

Az Országos Takarékpénztár augusztus 18-án rendezi a gépkocsi nyereménybetétkönyvek 13. sorsolását, amelyen 165 autót sorsolnak. A húzáson az április 30-a előtt vásárolt és július 31-én még érvényben volt tízezer forintos nyereménybetétkönyvekre 84, az ötezer forintosokra pedig 81 személygépkocsit sorsolnak ki. Ezúttal a Moszkvicsokon, a Skodákon, a Wartburgokon és az új, 601-es típusú Trabantokon kívül Renault, Fiat, Simca és Triumph Herald kocsikat is lehet nyerni. A húzást kedd délután öt órai kezdettel tartják a Bartók Szabadtéri Színpadon, rossz idő esetén a MOM Csörsz utcai művelődési házában.

■ **A szovjet ügyészi delegáció látogatásai**

R. A. Rugyenko, a Szovjetunió legfőbb ügyésze és a szovjet ügyészi delegáció tagjai látogatást tettek dr. Nezvál Ferenc igazságügyminiszternél és dr. Szalay Józsefnél, a Legfelsőbb Bíróság elnökénél. A szívélyes, baráti légkörű beszélgetésnél jelen volt dr. Katona Zoltán, a legfőbb ügyész első helyettese.

— A »MISS VILÁGSZÉPE 1964« címet a californiai Long Beachben tartott szépségversenyen Gemma Cruz, Miss Fülöpszigetek szerezte meg. A második helyet Miss Amerika, a harmadik helyet pedig Miss Brazília foglalta el.

— A FŐVÁROSI AUTÓBUSZ ÜZEM közli: A 99-es és a 117-es járatok végállomását augusztus 17-től, hétfőn, üzemkezdettől, ideiglenes jelleggel, a Horváth Mihály térre, a Futó utca torkolatához helyezi át.

— Lebontják az engedély nélkül emelt építményeket, bódékat Kispesten. Az utóbbi időben számos építkezést folytattak magánosok, hatósági engedély nélkül. A rendelet értelmében ezeket a viskószerű, nemegyszer életveszélyes épületeket hatóságilag lebontják.

— A FŐVÁROSI FÜRDŐIGAZGATÓSÁG KÖZLI: Augusztus 20-án, alkotmányunk ünnepén a fürdőigazgatóság kezelésében levő mélegfürdők zárva, a strandfürdők és a Lukács uszoda egész nap nyitva lesznek.

— Az amerikai bürokráciáról Genn Fox amerikai rádiókommentátor így nyilatkozott: »A köztisztviselő az az egyén, aki, ha abbahagyja a hivatalnokoskodást, azt a kutya sem veszi észre.«

GALVÁNELEM — TENGERVÍZZEL

Hajótöröttek részére segélykérő rádióadóállomást szerkesztettek. Az adóállomás akkor kezd működni, amikor a magnézium—nikkel-lemezes teleprészt vízbemártják. A behatoló tengervíz megindítja az áramszolgáltatást, amivel egyidejűleg a rádióadó is

■ **TÜZEKET OKOZOTT A VIHAR**

Az augusztus 13-án és 14-én Szabolcs megyén átvonuló vihar több tüzet okozott. Villámcsapás következtében kigyulladt a tiszanagyfalui Új Élet Tsz istállója és 16 szarvasmarha elpusztult. Napkor községben egy dohánypajta égett el a benne levő dohánnyal együtt. A nyírtéti Rákóczi Tsz-ben 300 mázsa szalmát, Kocsordon és Nagykálóban egy-egy istállót ért villámcsapás. Aporligeten egy hatméteres istálló lett a tűz martaléka.

— 220 ágyas épülettel bővítették a harkányi reumakórházat. A tízmillió forintos költséggel emelt épület fűtéséhez a harkányi termálvizet használják fel. A kétemeletes új épületet fedett folyosó köti össze a fürdővel.

■ **Tűzoltás repülőgépről**

A Sierre Nevada hegységben villámcsapás következtében tűz támadt egy 2000 esztendős, 75 méter magas és a föld közelében 6 méter átmérőjű mammutfenyő törzsének belsejében. A fa csúcsából 7 méter magasba törő lángokat hiába próbálták helikopterről oltani. Most azt tervezik, hogy bombázógépről 2500 liter, vegyszerrel elegyített vizet szórnak a lángok közé.

■ **SZÍVMŰKÖDÉST SERKENTŐ ANYAGOT FEDEZETT FEL EGY MAGYAR TUDÓS**

A Magyar Tudományos Akadémia idei közgyűlésén az akadémiai jutalom egyik első fokozatával dr. Knoll József professzort, a Budapesti Orvostudományi Egyetem gyógyszertani intézetének igazgatóját tüntették ki a cellulinnak nevezett anyag felfedezéséért. Knoll József professzor még az 1950-es évek elején megállapította, hogy a máj- és egyéb szövetek úgynevezett mosófolyadéka eddig ismeretlen anyagot tartalmaz, amely hatásosan serkenti a szívműködést, mégpedig nemcsak olyan esetekben, amikor más, ismert, erős serkentőszerek — adrenalin, strophatin, calcium stb. —

■ **LOTTÓNYEREMÉNYEK**

A 33. játékhétre beérkezett 5 573 500 darab lottószelvény. Öttalálatos nem volt. Négy találatot 71 fogadó ért el, a nyereményösszeg egyenként 58 875 forint. Három találatot 6370 fogadó ért el, a nyereményösszeg egyenként 327,50 forint. A kéttalálatos szelvények száma 146 668, ezekre egyenként 14,30 forintot fizetnek.

— Pécsett él a 90 éves Karossa Ödön újságíró, aki 1894-ben Turinból elsőként tudósított Kossuth Lajos haláláról. Karossa Ödönt 1893-ban két ízben fogadta Kossuth Lajos. Az idős ember most írja a Kossuth Lajos utolsó éveivel kapcsolatos visszaemlékezéseit.

— MÁSODSZOR IS VIRÁGBA BORULTAK az orgonabokrok a hűvös éghajlatú Nógrád megye egyik községében, Bujákon, az általános iskola udvarán.

■ **22 kilogramm súlyú meteorit**

Az Uralszkij Rabocsij című szovjet lap beszámol arról, hogy a Szovjet Tudományos Akadémia uráli tagozatának geológiai intézetébe beszállítottak egy 22 kilogramm súlyú, intenzíven lumineszkáló meteoritot. A meteorit korát radiológiai módszerrel meghatározva, több mint négymilliárd éves értéket kaptak.

— A nagy energiák fizikájával foglalkozó 12. nemzetközi értekezlet befejezte munkáját Dubnában. Öt kontinens 31 országa tudósainak tanácskozásán több mint 600 beszámoló hangzott el. A következő értekezletet 1966-ban az Egyesült Államokban rendezik meg.

A SAVANNAH EURÓPÁBAN

Az első gőzhajó, amely az Atlanti-óceánon átlapátolt, a Savannah volt. Az első atomenergiával dolgozó teherhajónak ugyancsak Savannah a neve. Az Amerikában készült, 10 ezer tonnás teherhajó, 110 főnyi legénységgel, 60 főnyi utassal Hamburgba érkezett. A hajó reaktorában 32 urándioxidból álló fűtőelem van. Egyszeri töltéssel három és fél évig tud hajózni.

Gergely: A NAP RÉVÜJE

VASÁRNAP, AUGUSZTUS 16.

Szeretettel köszöntjük névnapjukon ÁBRAHÁM nevű kedves olvasóinkat.

A nap kérdése:

— Vannak még rendetlen, elhanyagolt italbolt, de nem a vendégek hanyagolják el őket?

Vasárnapi konferansz

Jó reggelt kívánok, kedves olvasóink! Olvasom a Népszavában, hogy mi mindent felejtenek a pestiek a villamoson és az autóbuszon. Párbeszédek:

1.

— Mit találnak a leggyakrabban az autóbuszon?
— A nős emberek, akik idegen nővel szállnak fel, ismerőst.

2.

— És mit találnak a legritkábban az autóbuszon?
— Egy helyet, ahol az ember megvesse a lábát.
— Az nem is baj, mert egy érzékeny lábnak bizonyára rosszul esne, ha még a tulajdonosa is megvetné.

3.

— Számomra rejtély, hogyan lehet valamit az autóbuszon elveszteni.
— Miért?
— Olyan szorosan állnak egymás mellett az emberek, hogy még egy gombostűt sem lehet leejteni.

4.

— A kolléganőm is elmehetne az autóbuszon talált tárgyak osztályára szétnézni.
— Miért?
— Megismerkedett a 12-sen egy fiatalemberrel és az addig beszélt neki, amíg elvesztette a fejét.

5.

— Esőkabátot is szoktak az autóbuszon hagyni?
— Igen. Könnyebb az autóbuszon orkánt találni, mint orkánban autóbuszt.

6.

Megint megjelent álmomban a pimasz törpe.
— Szerintem — mondotta — az a közlés, hogy a legtöbben a táskájukat és az esernyőjüket vesztik el az autóbuszon, téves.
— Hát mijüket vesztik el a legtöbben az autóbuszon?
— Az önuralmukat.

7.

Zárszó címén:
Bocsánat.
Ez magánügy.
Megragadtam e cikk megjelenését.
— Apropó, én is elvesztettem egy kis pénzt — közöltem a feleségemmel könyvedén.
— Autóbuszon?
— Nem. Ultin.

Hallotta,

hogy a bajorok az elmúlt évben 200 liter sört ittak fejenként? Ezek aztán melegen pártolják a sört!
— Én is kényelmes vagyok

Vasárnapi uozaik

— A nagyvázsonyi történelmi kosztümös lovasjátékokra augusztus 20-án az IBUSZ autóbuszkülönjáratot indít a fővárosból. Az autóbusz reggel hét órakor indul és Székesfehérvár—Veszprémen át megy Nagyvázsonyba. Az előadás után ugyanezen az útvonalon tér vissza.

— MESEDÉLUTÁNOKAT RENDEZNEK a vasi falvak cukrászdáiban helyi pedagógusok, óvónők, könyvtárosok. A nagy sikerre való tekintettel az őszi és téli hónapokban is megrendezik a mesedélutánokat.

■ **Tengeralattjáró és autó összeütközése**

Először történt meg, hogy Pori finn város közelében az országúton a Biberia nevű egyszemélyes tengeralattjárónak, amelyet egy nagy teherautóra akartak felrakni, nekirohant egy autó. A tengeralattjáró és az autó nagyobb roncsolódásokat szenvedett.

— SOK BENZINKÚTJA VAN ANGLIÁBAN Mike Elliernek, aki emellett tűzes pártfogója a felsőrész nélküli fürdőruhának. Néhány nappal ezelőtt kijelentette, hogy azok a nők, akik monokiniben jelennek meg a benzinkútnál, feleáron kapnak üzemanyagot. Ellier azt hitte, hogy ezzel a trükkel erősen hozzájárul a felsőrész nélküli ruha elterjedéséhez. Eddig azonban — három hét óta — még egy nő sem jelent meg ilyen fürdőruhában a benzinkútnál.

■ **Zsebkendő-csomagoló automata**

Évente tízmillió zsebkendőt készítenek exportra a Győri Textilipari Vállalat dolgozói. A legújabb, 100—145-ös finomságú fonálból, új színekben, mintákkal készült Győri zsebkendők szinte egyedülállók a világpiacon. Most automata csomagológépet helyeztek üzembe. A gép óránként ezer zsebkendőcsomagot készít, polietilén zacskóba.

■ **MEGSZÖKTETTÉK VAGY ELRABOLTÁK A BÖRTÖNBŐL A »HALLGATAG WILSONT«?**

Megszökték vagy elrabolták a birminghami börtönből a »hallgatag Wilsont«? — ez a kérdés foglalkoztatja ma az emberek millióit Angliában. Egy pénteken szabadult fogoly, aki büntetését a birminghami börtönben töltötte le, kijelentette: »A börtönben köztudott volt, hogy bizonyos emberek nagyon érdeklődnek Wilson iránt, és a foglyokat nem érte meglepetésként a kitörés. A fegyencek között tartja magát az a nézet, hogy Charles Wilsont elrabolták, miközben fegyverrel tartották sakkban.« A Scotland Yardon kétkedéssel fogadják ezt a feltevést. Wilson megszöktetését vagy elrablását egyaránt indokolhatja az a körülmény, hogy nyilvánvalóan minden más elítéltnél többet tudott megbízóiról. Egyébként folyik a belügyminiszter által elrendelt szigorú vizsgálat annak megállapítására, hogy a 120 tagú fegyőrszemélyzet valamelyik tagjától kaptak-e segítséget a fegyencszöktetők. A Winson Green-i börtön-

■ **FÉLEZER ÚJ MAGYAR ÖSZTÖNDÍJAS A KÜLFÖLDI EGYETEMEKEN**

Összel újabb ötszáz magyar ösztöndíjas kezdi meg tanulmányait külföldi felsőoktatási intézményekben. Ezzel a külföldön tanulók száma — a magasabb évfolyamok hallgatóival együtt — eléri az 1300-at. Az új ösztöndíjasok többsége a Szovjetunióba készül. A fiatalok nagyrészt olyan szakterületen kapnak magas színvonalú, speciális szakképesítést, amilyenre a hazai egyetemeken nincs mód. A Német Demokratikus Köztársaságban 90 fiatal kezdi meg az idén szeptemberben tanulmányait. Egy részük egyetemeken, más részük felsőfokú technikumban tanul majd. Külföldi egyetemekre egyébként csaknem két és fél ezren jelentkeztek, közülük választották ki az ötszáz fiatalt, akik többhetes előkészítő tanfolyamon vettek részt. Hazai egyetemeinken az új tanévben 78 ország mintegy ezer fiatalja kezdi meg, illetve folytatja tanulmányait.

— Sarkadi Imre »Viharban« című novelláját a magyar televízió filmre viszi. Mihályfi Imre rendező és Zsombolyai János operatőr vezetésével a forgatócsoport a Balatonon készítette a film legtöbb felvételét. A forgatást szeptemberben műteremben folytatják. A tv-film női főszerepét Timár Éva, a Nemzeti Színház fiatal művésznője játssza.

■ **BETÖRÉS A SVÉD PÉNZÜGYMINISZTÉRIUMBAN**

A svéd pénzügyminisztérium trezorjából nagyon értékes műtárgyakat loptak el legutóbb. Az ellopott holmik egy disznóbőr társkában voltak. Az elvitt tárgyak között szerepel egy gyűjtemény, amely az 1542 óta uralkodott összes svéd királyok aláírását tartalmazza és XII. Károly király nagyértékű bibliája.

— Franciaország rászokott a whiskyre, az elmúlt évben Angliából és az Egyesült Államokból hatmillió dollár értékben importálták és erősen visszaesett a francia konyak eladása.

■ **Vízhiány ellen — mesterséges eső**

Mesterséges eső előállításán kísérleteznek Tokióban a válságos vízhiány megszüntetésére. A japán légierő két gépe 3500 méter magasból másfél tonna vizet permetezett a fővárostól északra fekvő völgyzárógát fölött átvonuló felhőkbe. Fél órával később ötven-tíz milliméternyi eső hullott a környéken.

— A népművelési szakoktatók konferenciája, amelyen összegezték a népművelők oktatásában szerzett tapasztalatokat és megbeszélték a népművelők továbbképzésének útját, problémáit, szombaton befejeződött.

■ **A nudizmus — luxus**

Nyugat-Németországban 90 000 nyilvántartott nudista él — férfiak és nők vegyesen. A nudisták eddig egy fillér adót sem fizettek, mert a nyugatnémet törvények a nudizmust sportnak minősítették. Most azonban a pénzügyminisztérium ezt az álláspontot megváltoztatta és a nudizmust luxusnak ítélte. Így a nudizmus is adóköteles szórakozás lett.

■ **Jégeső-elhárító szolgálat**

150 állomásos hálózatot építettek ki a moldvai SZSZK-ban a felhőzet alakulásának figyelésére. Ha jégeső veszélye fenyeget, elhárítására a rádiólokátorokkal felszerelt állomásokról vagy mozgó »jégelhárító« expedíciók terepjáróiról vegyianyaggal töltött rakétákat lőnek a gyanús felhőkbe. A beavatkozás a nyár folyamán sok esetben sikerrel járt.

■ **Bővül a férfinadrág**

A férfinadrág uralkodó fazonja az idén hajtóka nélküli, s szára 10—20 milliméterrel bővebb, mint az eddigieké.

■ **Strand a kukoricatáblák között**

A tiszakécskei Új Élet Tsz határában tavaly 42 fokos forrás tört fel. A tagság elhatározta, hogy a meleg vizet strandfürdőhöz hasznosítja. A kukoricatáblák között már megépítették és szombaton ünnepélyesen fel is avatták az első medencét.

× Halálozás. Ed-

1960 FEB 19
1021

AZ ÉLET NEM JÁTÉK

Kürthy Sándor rajza

RÁKOSY GERGELY ELBESZÉLÉSE

Zsolt mindent pontosan elmagyarázott. Hogy mennyire húzza ki a belet a spirituszt tartályból. Hogy a dugattyút és a forgatytyút legalább hetente egyszer olajozza. Hogy a vízmutatóról sose feledkezzen meg, mert különben kiég a kazán.

Meggyőző biztonsággal beszélt, látszott, hogy a kisujjában van az egész.

— És a legfontosabb, ha hallod, hogy szisszeg, akkor hamarosan be kell indítanod.

Laci kipirult arccal bólintott. Másfél év óta várta ezt a pillanatot, rettenetesen boldog volt.

— Mert a lendkereket neked kell átsegítened először a holtponton.

„Holtpont!" Óriási. Zsolt minden szava kitörölhetetlenül beléje vésődött.

— Ha elfeledkezel róla, akkor trére megy az egész. Szétrobban a kazán. Príma rézlemez — megkocogtatta a kazán oldalát, maszív fémes hangot adott —, de ha tízszer ilyen vastag lenne, a gőz akkor is szétdobná, mint a rongyot. A gőz nem gyerekjáték.

— Dehogy feledkezem meg róla — mondta Laci. Hiszen éppen ezért vágyott mindig gőzgépre. Ezért töltötte a moziórákat pályaudvarokon. Mikor a hatalmas négyhuszonnégyes vagy háromhuszonnyolcas ünnepélyesen begördült az üvegcsarnokba, rengett a talaj, ránézett, s bár szemmel nem láthatta, érezte a roppant, olajosan gyöngyöző fekete testben feszülő erőt. Ha most kicsiben is, de ugyanez az erő hajtja az ő gőzgépét is. A felhúzhatós autókat, vonatokat semmire nem becsülte. Az igazi autókhoz, vonatokhoz az égvilágon semmi közük nem volt, a villanyvonatok, meg pléhvackok voltak, az igazi vonatok megcsúfolásai.

Kilenc darab négyrét-hajtogatott tízest, két kétforintost s hat forintost számolt le Zsolt elé, a gőzgép mellé.

— Semmi érte! — mondta Zsolt. A papírpénzeket kisimítva a tárcájába tette, az aprót nagyosan bezuhintotta a nadrágzsebébe. Hárommal följebb járt, mint Laci.

— Húsz mozi — mondta Laci. És még mennyi ki sem fejezhető dolog. Nézni, amint társai pattogatott kukoricát majszolnak, perecet ropogtatnak, s elhitetni, hogy ő az utóbbi időben megutálta mindkettőt. Kínzó kíváncsisággal meghallgatni a bunyós, kalandos film meséjét, hogy aztán, mikor „megnézte", ő is tudjon néhány szót mondani róla az apjának. Nagyon hosszú ideig tartott, míg a száz forint összejött. — Vagy harminc — tette hozzá, de azért ő is tudta, hogy Zsoltnak igaza van, egy lendkerekes autó, amit a földön csúszva-mászva lökdösni kell, hatvan forint. A gőzgép nemcsak a száz forintot, hanem ami a száz forint mögött volt, azt is bőven megérte. Homályosan azt is érezte, hogy így és most sokkal többet érő a pillanat, mintha másfél évvel ezelőtt az apja mindjárt odaadja a pénzt, s ő azonnal felrohan a gőzgépért a negyedikre. Akkor szólt először az apjának. Először és utoljára. Nem szeretett kérni.

— Klassz volt tőled, hogy megvártál — mondta.

— Pedig lett volna rá vevő elég, tudod.

— Tudom. — Tényleg tudta. Csak az ő osztályában hárman is lettek volna, akik akár azonnal kifizetik. Mennyit izgult, töprengett, hátha Zsolt mégse várja meg. Százhúszat is kifizettek volna neki. Például a Lefkovics. Egy hétig magával hordta a pénzt, s nap mint nap felajánlotta Zsoltnak. Álmában is kísértett a kép: Lefkovics leszámolja a pénzt Zsolt kezébe, s viszi a gőzgépet. — Nagyon klassz volt tőled, hogy vártál.

— Megígértem — mondta Zsolt.

— Megígérted. De azért tudod, hogy hogy van. Igazán: kösz.

Zavartan álltak egymással szemben.

— Várj — mondta Zsolt gyorsan. Kifutott a szobából, s mindjárt vissza is tért egy zöld üveggel. — Eszembe jutott, hogy van még egy félüveg spirituszom. Tessék, ráadás.

Lefelé a lépcsőkön, az üveggel a kezében s a gőzgéppel a hóna alatt, csak lassan, óvatos, szinte öreges tapogatózó biztonságkereséssel haladt Laci. Csak elgondolni is, hogy elbotolhat, s a gőzgépnek valami baja esik!

Mikor az apja belépett, Laci a két könyökére dülleszkedve ült a dugattyújából apró gőzpamatokat köpködő gőzgép mögött, a lendkerék küllői vöröses ködbe olvadtak össze a gyors forgásban. Már voltak elképzelései, egy régi vekker-fogaskerékből körfűrészt szerkeszt, s azt hajtatja meg vele. A lendkeréken van is egy kis recés vájat a spárga számára. De ventillátort is csinálhat vagy egy kis szivattyút.

— Hát ez mi? — kérdezte az apa.

Laci felugrott, megkerülte az asztalt, a gőzgép sebes püfögésekkel, gyengén remegve működött. — Nézd, apa, mit szólsz hozzá! — Szeretett volna az apja nyakába ugrani, szerette volna maga mellé lehúzni, lekönyököltetni az asztalra, hogy együtt nézhessék a gőzgépet, na de persze erről szó sem lehetett, apa nagyon kemény ember volt, tele komoly gondokkal és gondolatokkal.

— Jól szuperál — mondta.

— Klassz?

— Jól szuperál — ismételte az apa megfontoltan. Indult kifele, így hátulról, széles vállát s fiús tarkóját figyelembe véve, el sem lehetett volna képzelni, hogy nem áll a szájára egy ilyen egyszerű kis szó. Az ajtóból visszaszólt:

— És kié? A Zsolté?

— Az enyém! — szinte kiáltotta.

A fürdőszobából behallatszott, amint a férfi kezet mos. Nemsokára törülközővel a kezében megjelent az ajtóban.

— Hogyhogy a tiéd? — kérdezte.

A fiú éppen a vízmérőt nézte. — Megvettem Zsolttól.

— Miből?

— A pénzemből.

— A pénzedből? Nem is tudtam, hogy neked van pénzed.

A fiú most meg nem tudta volna mondadani, mennyit is mutatott a vízmérő. Kissé elfúlva és nagyon haikan felelte: — Hát én azt hittem, hogyha nekem adod, az már az enyém. Összegyűjtöttem a zsebpénzt.

Az apa nem felelt, visszavitte a törülközőt.

— De ez, nem szobába való játék ám — mondta, mikor visszatért. — Fröcsköl, gőzöl, vidd ki a konyhába. — Bement a másik szobába, széket tolt odébb, iratokat zizegtetett elő aktatáskájából. Laci elfújta a lángot, kisipoltatta a gőzt, s mikor a kerék megállt, kivitte a tálcán az elcsendesült gőzgépet a konyhaasztalra.

Később a férfi kijött vizet inni.

— Nem fogsz itt megfázni? — kérdezte.

— Á, dehogy — mondta Laci, majd hozzátette: — Apa, én annyira örülök neki!

A férfi odalépett az asztalhoz, kezét a fiú fejére tette: — Na, jó — mondta.

De a vacsoránál váratlanul megjegyezte: — Te akkor tulajdonképpen hazudtál nekem.

Laci értetlenül nézett rá.

— Mert — folytatta a férfi —, nyilvánvalóan sokszor nem voltál moziban, mikor azt mondtad: ott voltál. Igy van?

— Igen, de...

— Itt nincs de. A hazugság, az hazugság. Igy van?

Laci nem felelt, de akkor este elalvás előtt hosszan elgondolkodott, hogy vajon ez a hazugság, igazi hazugság-e. „A hazugság, az hazugság" megállapítás furcsa ellenkezést váltott ki belőle. Nyugtalanul aludt.

Szombaton kora délután éppen a gőzgéppel foglalatoskodott, mikor apja beszólt a konyhába: — Laci, beszélni akarok veled! — s máris fordult, és bement a belső szobába.

Csak ezt ne mondta volna soha. Mért nem lehetett mindjárt megmondani, amit mondani akar? Hiszen legtöbbször egészen egyszerű, egy mondatban kifejezhető dolgokról volt szó.

Apja már az íróasztalánál ült. Az íróasztal ferdén, az ablaknak, a szoba közepén állt, az ajtóval szemben.

— Ülj le.

Laci leült az íróasztal előtti dohányzóasztalhoz. „Isten — gondolta —, inkább verne, pofozna, rúgna, akármi". Tisztán érezte, hogy nem sírna, ha megütné az apja (soha nem ütötte meg). Sőt, szinte kívánta. Az is valamiféle szorosabb és őszintébb kapcsolat az ilyen három méteres „ülj le, beszélni akarok veled"-nél.

A férfi rágyújtott, füst szállt közéjük.

— A leckéddel megvagy? — kérdezte.

— Holnap vasárnap — mondta a fiú.

Az apa kinézett az ablakon. Innen az első emeleti szoba közepéről nem lehetett látni az eget, csak a szemközti bérház poros ablakait.

— A lelkiismeret... — kezdte, de mindjárt el is akadt. Nagyot szívott cigarettájából, majd a parázstövű hamura meredve, így folytatta: — Az élet nem játék... Az én lelkiismeretem, mióta az eszemet tudom, mindig ezt mondja: Tedd meg a kötelességedet, s csak azután szórakozz. Vagyis: először a lecke, aztán a játék.

Laci elrakta a gőzgépet, s még abban az órában nekiült a leckének, hétfőre különösen sok leckéje volt, egészen estig írt, számolt, tanult. Általában könnyen tanult, de most valahogy nehezebben ment a dolog. Soha nem szokott hangosan tanulni, de most például a feladott verset csak hangos és nagyon sokszori darálással tudta a fejébe verni. Zúgó fejjel ült vacsorához.

A következő héten nem játszott a gőzgéppel. Mikorra végzett a tanulással s elszánta volna magát a gőzgépezésre, hallani vélte a folyosón apja lépéseit, csak ült, várt és habozott. Volt úgy, hogy órákig várt ilyen kínos tétlenségben. De az apa mindig későn jött haza azon a héten. Az üzemet, ahol apja dolgozott, egy másik üzemmel egyesítették, egyik értekezlet a másikat követte. „Lehet, hogy végre ma már időben jövök, nem tudom előre". Várt, és nem játszott. Nem akarta, hogy apja azt higgye, hogy távollétében ő egyre csak gőzgépezik. Hogy ezt hihesse. Tán nem is szólna, de ő azt akarta, hogy ne is gondolhasson semmit. Szerette volna, ha az apja mindig megvan vele elégedve.

Vasárnap délután végre eljött az alkalom, hogy nyugodtan játszhasson.

— Most kimegyek a konyhába gőzgépezni — mondta az apjának. A férfi éppen akkor dőlt le a diványra.

— Persze, menjél, játsszál — mondta. — Rajta!

Kitűnő délutánja volt a gyereknek a gőzgéppel. Kétszer is feltöltötte a kazánt, mindenről elfelejtkezve játszott. Többször is megállította a lendkereket, újra indította, kihúzta a spirituszégőt, tanulmányozta, mennyi ideig fut még így, aztán visszahelyezte a lángot, s figyelte, amint a mármár leálló kerék újra felgyorsul. Elrepült a délután, a spirituszláng egyre fényesedett, a nikkelezett hajtókaron kékes fények táncoltak, a dugattyúból felszálló gőzpamatok egyre fehéredtek, eddig még soha életre nem kelt árnyékokkal telt meg a konyha.

Harmadszor is feltöltötte a kazánt, s míg a lángba bámulva várta, hogy gőz képződjön, újra elhatározta, hogy a jövő héten megcsinálja a körfűrészt, tán a ventillátort is.

Annyira elmerült a tervezgetésekbe, nem is hallotta meg a lépteket, csak a hirtelen felgyúló villanyra rezzent össze.

— Nem únod még? — kérdezte a férfi.

— Nem — felelte Laci hunyorogva. A kedves árnyékok már nem voltak sehol.

— Na, azért gyere be most egy kicsit!

A gyerek, amint beért, leült mindjárt a dohányzóasztalhoz, nem várta meg a felszólítást. — Tessék, apu!

— Nézd, fiam — mondta a férfi —, nekem semmi kifogásom nincs azellen, ha játszol. A játék kell, ezt én jól tudom. Bár én nem is gondolhattam rá soha. Hogy nekem gőzgépem lett volna! — Felállt, járkálni kezdett fel-alá. — Negyed kommencióban kenyeret kerestem. Megjöttek izzadtan a lovak, s mire szárazra csutakoltam őket, rólam folyt a víz...

Laci arra gondolt, ha lenne nekik itt az emeleten az előszobában, a konyhában vagy spájzban egy lovuk, milyen szívesen csutakolná reggel, délben, este, de nemcsak egyet, kettőt is, többet is, akár reggeltől estig, csak soha többé ne kelljen így a dohányzóasztal mellett gubbasztania. Egyszer Zsolttal megveregettek egy postáslovat, a tenyere emlékezett az állat vastag, izmos, ruganyos, meleg nyakára, s biztos volt benne, örömet találna a csutakolásban, még ha maga meg is izzadna belé. Ha minden szoba lóval lenne tele s az izzadság végigfolyna a hátgerincén, a combján, még akkor is... Ismét hallotta az apját, szavakat hallott — „kell... kifogásom... játék... semmiben..." —, de a szavak nem fonódtak össze mondatokká, feléje repültek, körötte keringtek, de értelme nem tudott mit kezdeni velük. S akkor hirtelen néhány szó összeállt, s világos erővel beléje hatolt.

— Egész héten gőzgépeztél!

Nem tehetett róla, felkiáltott: — Nem!

— Nem tudhatom — mondta kimérten a férfi. — Mindennap későn jöttem haza, de nyilvánvalóan így volt. Gőzgépeztél.

— Egyszer sem!

Az apa sóhajtott, leült az íróasztalhoz, tenyerébe hajtotta homlokát, s úgy mondta:

— No mindegy, bizonyítani úgysem tud egyikünk se. Igy van?

Nagy csend szakadt közéjük, s e csendben Laci meghallotta az ajtók által gyenge zümmögéssé szűrt távoli sziszegést, most döbbent rá, hogy a lángot égve hagyta a kazán alatt. Már mozdult, hogy ugrik és kirohan, mikor apja ráemelte tekintetét, és nyomatékosan megismételte: — Igy van?

— Igy — mondta engedelmesen Laci.

De nem mozdult.

ELET ES IRODALOM

KÉRY LÁSZLÓ SZÍNHÁZI LEVELE:

Tiltakozás szennyes háborúk ellen

Egészen természetes, hogy Euripidész kétezernégyszáz éves drámája, *A trójai nők*, úgy ahogy Sartre átdolgozta, magával ragadja a mai nézőt, hiszen az antik tragédia témája, a háborúk embertelen pusztítása, gyilkos és öngyilkos értelmetlensége, sajnos, nem távoli történelmi lecke a XX. század emberének, hanem húsba, vérbe, egzisztenciába metsző tapasztalat. S van-e lenyűgözőbb tragikus látomás, mint a trójai nők, akiket a fájdalom a földre sújtott, elvesztettek már mindent, amiért élni érdemes, a hazát, a várost, a hitvest, a gyermeket, s akik fenséges agóniában várják önnön erőszakos halálukat vagy az annál is megalázóbb szolgaságot? Képzelhető-e mélyebb az ő erkölcsi felháborodásuknál, mikor azt kell látniok, hogy a könnyűvérű Heléna, a rettentő háborúskodás, az egész nyomorúság okozója, mintha semmi sem történt volna, hajóra száll annak a Menelaosznak a karján, aki mellől tíz évvel korábban megszökött?

Egyetlen nagy drámai szituáció ez, amelynek morális, érzelmi, filozófiai, politikai vonatkozásait maga Euripidész is sokféleképp felvillantotta, Sartre pedig mindezt invenciózusan továbbfejleszti. A francia író bővítései és változtatásai több irányban is jelentősek. Mindenekelőtt a mű politikai időszerűségét igyekezett kiélezni, nem egyszerűen a háborút, hanem a XX. századi hódítók véres manővereit téve meg támadása célpontjául. Milyen magától értetődően vezeti át a kisfiától megfosztott Andromaché görögellenes kifakadását a mai gyarmatosítók módszereinek megbélyegzésébe! A modernizálás másik többlete abban mutatkozik, hogy Sartre elmélyíti a helyzetek ellentmondásosságát, XX. századi keserűségét és ambivalenciát visz az ókori alakok megnyilatkozásaiba, amilyet például Talthybiosz monológja tükröz: „Kellemetlen egy föladat. Kihagyhattak volna belőle. Nekem is van szívem. De hát — ez már a háború."

Euripidész szellemében jár el az átdolgozó, mikor a dráma bizonyos pontjain kérdésessé teszi az istenhit létjogosultságát, de messze túl is lendül az antikvitáson, mikor nem tudva és nyilván nem is akarva legyőzni a csábítást, saját filozófiájának, az ateista egzisztencializmusnak rövid foglalatát adja a Kar szájába: „Nincs már többre hatalma az égnek ellened, ember. A kínok legmélyére taszítva szörnyű szabad vagy."

Sartre bonyolultabbá, feszültebbé tette Euripidésznek ezt a művészileg nem legsikerültebb — mondanivalója révén mégis hatalmas — színpadi művét. A nagy drámai szituációban azonban még így sem sűrűsödik mindig elegendő drámaiság. A panasz, a fájdalom, a szorongás jajszavai lehetnek megrázóan költőiek, az előzmények gyakori felszámlálása lehet elengedhetetlen ebben a drámafajtában, de mindez időnként veszteglést szül mozgás helyett.

Megértem *Vámos László* rendezőt, *Szinte Gábort*, a díszletek és *Láng Rudolfot*, a jelmezek tervezőjét, akik a Vígszínház előadásán igyekeztek olyan környezetet teremteni, amely a vizuális hatások, a jelzések, a színpadi csoportok festőiségével akkor is utalt az alaphelyzet drámaiságára, mikor a dialógus ezt a célt nem szolgálta eléggé. Bizonyos „tetszetősség"-gel jelenítették meg a kopárságot és pusztulást. Kifejezőek voltak a kövekként földreroskadt asszonyok, a sivár romokat jelző, absztrakt bronzkompozíció, s a háttérvászon vért, vihart, tűzvészt sugalmazó tarkasága. Mondom, megértem ezt a felfogást, de nem értek vele mindenben egyet. Az antikvitásnak és modernségnek egyszerűbb, tisztább, elmélyültebb ötvözete bizonyára csupaszabb, de esztétikailag egységesebb eredménnyel járt volna, s talán mint színház sem bizonyul kevésbé hatásosnak.

Az előadásnak két főszereplője van: Hekabé és a Kórus. Az előbbit *Sulyok Mária* alakította, sziklakeménységet vívé a levertségbe, a felelősségre vonó erkölcs szigorát éreztetve a fájdalomban is. A Kórus, mozdulatlanságával, mozgásaival, változó csoportosulásával, rövidebb-hosszabb szóbeli megnyilatkozásaival, klasszikus pátoszt ért el, de ezeket a rövidre nyírt hajú nőket egyúttal nagyon korunkbelinek is éreztük. *Gordon Zsuzsa* tragikus méltósága, *Tábori Nóra* és *Földi Teri* szép dikciója külön följegyzésre érdemes. Jelentősnek találtuk *Ruttkay Éva* Kassandráját, az extatikus, látnoki hevület merész, de minden túlhabzástól mentes megvalósulását.

Illyés Gyula fordításában hiánytalanul benne van Euripidész és benne van Sartre — mégsem érezzük fordításnak. Saját költészetének természetessége és egyszerűsége — amely nagyonis komplikált tartalmakat, bonyolult ritmusokat rejt magában — zeng a színpadról. Látszólag egészen egyszerű, szinte prózai szavak: s mégis a költészet ívelő repülése, a dráma szívszorító tömörsége.

SZABÓ GYÖRGY:

Öt arckép

Íme, a múlt hét megint a sorra nyíló egyéni kiállításoké; s a kritikus töprengéséé is. Igaz, nincs örvendetesebb dolog, mint a gazdag választási lehetőség; de nincs nehezebb sem, ha aztán nyolcvanszáz sorban kell írni róla. Hatalmas ívű vagy csak most elkezdett életpályák, kialakult vagy éppen most formálódó művészi egyéniségek, következetesen végigjárt utak és kutató próbálkozások, kudarcok, kalandok — mindez (terjedelmi okok miatt) egyetlen cikkbe szorítva említhető csupán, a mindig könyörtelenül továbbhaladó élet törvényei szerint; pedig milyen jó lenne megállni, morfondírozni néha, elgondolkozni egy-egy motívum, vagy részleteredmény tanulságain!

Itt van mindenekelőtt a legtekintélyesebb jelenlegi vendég, *Szergej Tyimofejevics Konyenkov* orosz—szovjet szobrászművész kiállítása: a Szépművészeti Múzeumban egy ma kilencvenkét esztendő s nagy alkotó majd hét évtizedes munkásságának java látható, az hosszú élet minden nehézségen győzedelmeskedő derűjét és robusztus bizakodását summázza már a művész és őszintén hiszünk neki: hiszen klasszicizáló korszaka ugyanúgy legjellemzőbb *állandóját*, a megértő-együttérző humanitást sugározza, mint egész korábbi munkássága.

Más iskolából kiindulva, más problémákkal küzdve, de ugyancsak a rokonszenves emberség légkörét árasztja magából a Svájcból hozzánk költözött *Hubert Montarier* kis kamara-kiállítása is a Fényes Adolf-teremben. Más iskola, mondom: nekünk szokatlan színés jelrendszer, a francia racionális-geometrikus irányzat és a lágy expresszionizmus kettősségéből kikelt további stilizáltságban (például a *Liszt Ferenc* litográfiáknál), egészen a könnyű kezű francia hangulati iskola előnyomulásáig. S talán még az anyagszerűségben következetlen „bio-collage"-okban is... Nehéz lenne megtalálni az eddig oly változatos munkásság művészi súlypontját másban. S még nehezebb megtalálni a jellegzetesen egyénit e kavargásban: a legtöbb eredetiséget és erőt felmutató *Összeütközés* című kép szinte magánosan áll a sokfajta próba között.

Ugyanebben a múzeumban *Basilides Barna* kiállítása összehasonlíthatatlanul egységesebb: ha festményei — mutatis mutandis — ahhoz a különös magyar stilizáló áramlathoz tartoznak is, melyről Németh Kálmán szobraival kapcsolatban korábban már szóltam, e festészet következetessége, végletekig kimunkált nyelvezete és tiszta látásmódja feltétlen eredmény. Csak ezt leszögezve szabad polemizálni különös világ[illegible]

Lengyel La[illegible]

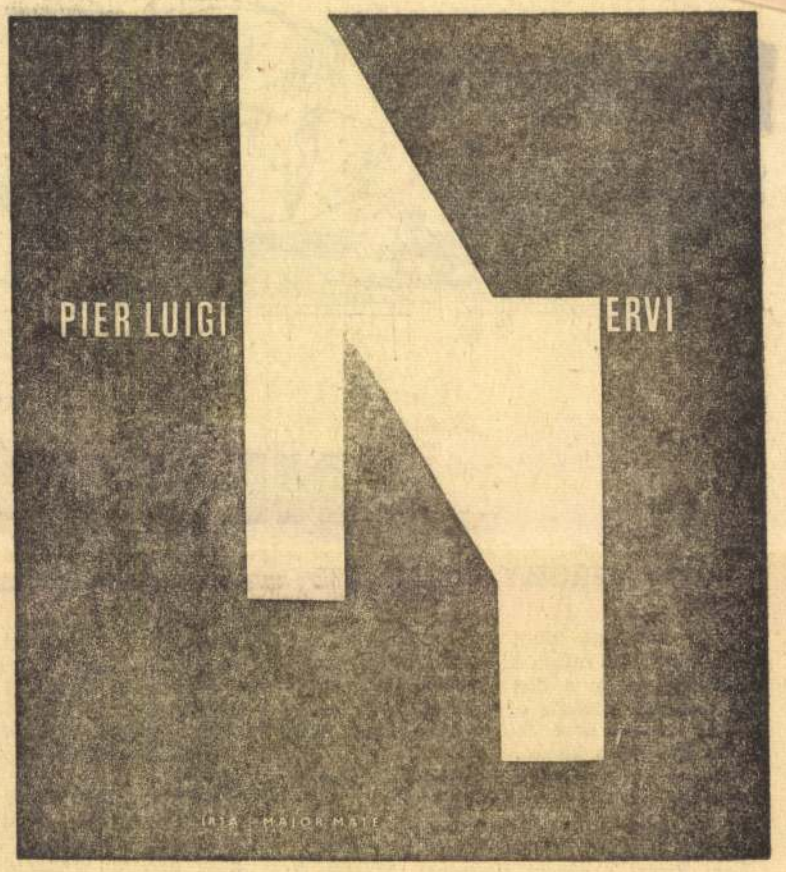

Lengyel Lajos: Címlaptery

Kossuth-díjas nyomdász. A manapság használatos „könyvművész" megjelölést nem szereti. Magatartása is olyan mint a tervei: tartózkodó, puritán, sőt kissé rideg. Szabatosan, halkan beszél. Mivel a munkásságát, művészetét nem eléggé ismert, először életéről, életrajzáról kérdezem.

— 1919-ben, tizennégy éves koromban lettem betűszedő inas, a makói Vörös Hírlap nyomdájában. Később is Makón dolgoztam a lapnyomdában. „Merkantilszedő" lettem, én szedtem például a helyi színház plakátjait. 1927-ben feljöttem Budapestre. A Fővárosi Nyomdában kaptam munkát, látogattam a szakszervezet továbbképző tanfolyamát, később az Atelier művészeti iskolát. 1930-tól a Hungária nyomdában dolgoztam, Kner Albert mellett.

— Csaknem négyévtizedes munkásságát a modern magyar művészet egyik — ne haragudjék a kifejezésért — hagyományának tartom. Hogyan került kapcsolatba, a vidékről feljött fiatal nyomdász az újszerű művészeti törekvésekkel?

— 1928-ban megismerkedtem Kassákkal, baráti kapcsolatba kerültem fiatal művészekkel. Schubert Ernő festővel és Juhász László építésszel együtt laktunk albérletben. Eljártam a Simplon kávéházba, baloldali írók, festők, zenészek közé. A Simplon Kassák törzshelye volt. Akkori terveim — leginkább fotomontázsok —a Bauhaushoz igazodtak. Több alkalommal módom volt a munkáimat Moholy-Nagynak is megmutatni és sok tanácsot kaptam tőle. Közben Goldman György szobrásztól alakrajzot tanultam. 1930-ban a Magyar Grafika megbízott, hogy tervezzem meg a címlapját. (*A terv szigorúan Bauhaus felfogású. A fo-*[illegible]

— A felszabadulás után a Független Nyomda műszaki igazgatója lettem, tizenhét éve pedig a Kossuth Nyomda igazgatója vagyok. Abbahagytam a reklámgrafikát, és kifejezetten a könyvgrafika felé fordultam. Szeretem, ha a borító, a kötésterv és a belső tipográfia egy kéz munkája. Igy egységes a könyv. De természetesen mindig tiszteletben tartom az illusztrátort. Elengedhetetlen az illusztráló és a könyvtervező együttműködése.

— A mai művészetben tapasztalhatjuk, hogy — részben — visszatért a Bauhaus, a konstruktivizmus, mint tradíció. Bizonyára érez valamilyen elégtételt, hogy modern alapelményének, ifjúkori törekvéseinek — hogy úgy mondjam — eljött a reneszánsza?

— Igen, a jelenkori törekvések sajátos szublimációkkal feleleventik a Bauhaus vívmányait. Úgy gondolom, nem volt hiábavaló átélni annak a forrongó korszaknak elméleti és formaalkotó folyamatát. Valami lerakódott az emberben.

— Az új művészet persze nemcsak ebből áll. Miben látja a tipográfia új útjait?

— A mai korban teret kell biztosítani a bátrabb grafikai elgondolásnak. Elemző munkával kell ezeknek az irányzatoknak a helyes értékekhez eljutniuk. Például, a maga nemében érdekes az új szecesszió is. Bizonyos irodalmi műveknél azonban ragaszkodnunk kell a hagyományos „középtengelyes" (mondjuk, szimmetrikus) tipográfiához. A hagyományok: pillérek. De nem szó szerinti másolásban. A modernebb törekvésű, szabálytalanabb „oldaltengelyes" szedést csak felelősségteljes átélés-[illegible] logikával szabad alkalmazni,

KÜRTHY SÁNDOR

Megnyitó helyett

Igen tisztelt hölgyeim és uraim, kedves vendégeim és barátaim! Engedjék meg, hogy a szokástól eltérően magam mondjak néhány szót az ugyancsak szokásos megnyitó helyett.

Ugy érzem némi magyarázatra szorul a meghivóban irt kis szöveg utolsó bekezdése, mely szerint a feladat: "a képzőművészetben egyszerü, világos nyelv és tartalom alakitása, a széttöredezett részletek helyett az egész, a közép, a mag keresése". Felmerülhet ugyanis a kérdés, hogy ha már egyszer valaki előtt ilyen szépen világossá vált, hogy mi a teendő, minek azt "keresni"? Keresni azt kell, amit nem tudunk. Amit tudunk azt nem kell keresni.

A dolog azonban nem ilyen egyszerü. Nem csak azért, mert lehetetlen az embernek élete végéig örökké csak centrumokat festeni, ha egyszer rájött arra, hogy ez a legfontosabb. Ugyanis minden centrum valamiféle összegezés eredménye és ahhoz, hogy összegezni lehessen, előbb be kell járni bizonyos területeket és összegyüjteni valamit, ami azután összegezhető. Nem lehet tehát egy centrumban a végtelenségig megmaradni, mert ez megállás, dekadencia, halál.

Továbbá igen sok helyen, a létezés különböző szféráiban lehetséges középpontot szervezni és ez nem valószinü, hogy egybe fog esni az abszolut középponttal, sőt bizonyos, hogy nem fog egybe esni. Tehát a centrumoknak is van hierarchiája és tulajdonképpen nincs is másról szó, minthogy az ember igyekezzen minél magasabb szintre jutva, minél tágabb horizontot áttekinteni. Ez a természetes emberi fejlődés utja, az értelmes élet értelme.

Ebben az összefüggésben talán nem fog misztifikációnak hatni, ha azt mondom, hogy az egész, a közép, a mag tulajdonképpen rejtett dolog, a létezés mélyén munkáló erők forrása, az a bizonyos ősforrás, amihez az ember örök nosztalgiával folyton vissza vágyik és erőfeszitéseivel ezt igyekszik elérni, vagy legalábbis megközeliteni, amennyire csak lehetséges. Szakadatlan belső küzdelmet jelent ez, mert az ember azzal, hogy megszületett, elkülönült minden többitől, kiszakadt az egységből és ezzel egész lénye efemerré, esetlegessé és egyszersmint megismételhetetlenül egyszerivé, egyedivé vált. Itt van az örök közösség-kereső vágy az emberben, de az egyén és közösség dilemája is, mert egyszerre kell felelős individuumként megállni és beleolvadni a közösségbe, az egyetemesbe, ami tulajdonképpen kizárja egymást. /Ismét a centrum, a rész és az egész problémája/.

A régiek sok mindent tudtak erről a kérdésről és felismeréseiket formába, motivumokba öntve ki is fejezték. Ezt az ismeretanyagot őrizte meg és mentette át a népmüvészet, ami a hagyomány irott emlékeivel együtt széles körképet nyujt a régi korok müveltségéről, kulturájáról.

Ezt az ismeretanyagot azonban nem lehet egy az egyben egyszerüen csak átvenni és a ma embere elé tárni azzal, hogy tegye ezt mindennapi életgyakorlatává és igazodjon el általa a kor szövevényes problémái között. Az átvételnek, felhasználhatóságnak más módon kell megtörténnie.

Minden időben minden igazságot ujra kell fogalmazni és azokat magával az élettel kell hitelesiteni az adott korban, mint autentikus, realizált életformát, felmutatva azt mint példát, mint megélt, valóban járható utat, életigazságot.

Korunk nehézségeinek egyik tényezője kétségkivül az, hogy csak az utolsó egy-kétszáz év egyoldaluan objektiv hangsulyu ismeretanyagát vagyunk hajlandók elismerni és komolyan venni és csak ezzel akarunk operálni az élet minden területén, az elmult évezredek ismereteit pedig megmosolyogjuk, lekezeljük, elvetjük. Ezzel lemetszük magunkat az emberiség ősi kulturájának fájáról, ami menthetetlenül féloldalas, egydimenziós, torz állapotot szül és jóra nem vezethet.

Amire sürgető szükség van az az, hogy a tételes tudomány objektiv tendenciáju gnózisa mellé oda kell állitani a régiek szubjektiv alapokon kimunkált gnózisát, vagyis a tudós mellé a bölcset, a teljes embert, aki kifelé és befelé is nyitott, értelmes, előitéletektől és dogmáktól mentes szabad lény és aki képes összefogni és integrálni mindazt, amit az emberiség teljes létezése alatt megismert és felhalmozott. A gének csodálatos mechanizmusának is ez a titka, mert egyetlen lépcsőfokot sem hagynak ki, hanem ugy épitik fel az élő organizmust minden egyes esetben, hogy végigjárják a fejlődés utját az egysejtü lénytől az emberig. Az emberi pszihe is ugyan ilyen szerves, dinamikus egységekből az u.n. archetipusokból épül, melyek az ősidőkig menően őrzik a lényeges, egyetemes formációkat, impulzusokat, komplexusokat, hajlamokat, ami meghatározza magát az embert itt és most és problémák megoldására, szükségletek kielégitésére sarkalja.

Az emberi élet kettős szinten zajlik. Van egy tudatos és van egy nem tudatos, ösztönös sikja. Nevezzük ezeket az egyszerüség kedvéért külső és belső embernek. Ezek nem mindig vannak szinkronban egymással,

sőt legtöbbször nem is, vagy csak alig tudnak egymás létezéséről. Ezek együttesen hordozzák az ősi információkat és impulzusokat, az embert döntő módon meghatározó tényezőket.

Korábbi festői gyakorlatom központi problémája éppen az volt, hogy igyekeztem erről a belső emberről minél többet megtudni és amennyire lehetséges, vonásait felszinre hozni és megismerni. Ez a kérdés ma is változatlanul foglalkoztat. Időközönként azonban konkréten is megfogalmazódik egy egy gondolat, vagy felismerés, ami egzakt, intellektuális, jelszerü formába kivánkozik, illetve csakis igy fejezhető ki. Ez nem mond ellent a korábbi gyakorlatnak, sőt szorosan összefügg vele, mert mindössze ugyan annak a dolognak a külső, vagy belső irányból való megközelitéséről van csak szó.

Egyfajta kontrol is ez egyben, hogy vajon a spontán felmerülő, szabad formajegyek rendszerbe szerveződnek-e és ha igen, hogyan, miképpen kapcsolódnak, szerveződnek össze. Jung egyik kisérlete alkalmával mandalákat rajzolt, hogy önmagát ellenőrizze, illetve magát kézben tartsa, meghatározza. Jung nem volt müvész, ő tudós volt, számára a rajzolás, a kép mégis rendkivül fontos orientáló, informáló és szervező erő volt.

A festőnek az életformája maga a festés. Ezen keresztül valósul meg, emberi és müvészi problémáit itt és ezen keresztül igyekszik megoldani. Ebben az esetben azonban nem a pszichológiai, hanem az esztétikai szempontok kerülnek előtérbe. A képekről pontosan leolvasható, hogy festőjét mi foglalkoztatta, problémái milyen szinten vetődnek fel és azokat hogyan, milyen szinvonalon oldja meg.

A festés olyan, mint egy folytatásos regény, egyik képből következik a másik, néha visszatérnek korábban felvetett gondolatok, melyek csak évek multán kerülnek alaposabb kidolgozásra, mások sohasem folytatódnak. Megtorpanások, fellobbanások, gyötrő kétségek, sötétben való tapogatódzás váltogatják egymást. Szövevényes küzdőtér ez, bonyolult labirintus.

Egy kiállitás kiemeli a képeket ebből a folyamatból és mintegy keresztmetszetet állitja elénk mondván: a nagy folyamatban pillanatnyilag ez a helyzet.

És ez az üzenet!

Kérem, fogadják szeretettel.

Budapest,1979.február

Szentjóby Sándor

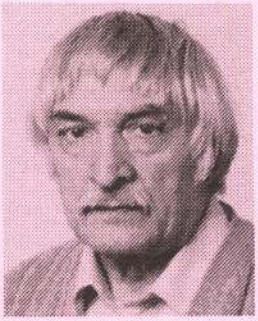

Alelnök

Kürthy Sándor festőművész 1921. január 21-én született Berettyóújfaluban. Számos egyéni és csoportos kiállításon vett részt. 1966-tól 15 éven keresztül szervezte és vezette a VI. kerületi Hazafias Népfront helyiségeiben a kiállításokat mintegy második vonal megteremtésének szándékával. Innen indult a Magyar Festészet Napja mozgalom is. Az Építők Műszaki Klubjában a Képzőművész Baráti Körnek több évig elnöke volt. Művészettel foglalkozó írásai jelentek meg a MŰVÉSZET c. folyóiratban, egyesületünk lapjában és egyéb folyóiratokban. Gyakran kérik fel kiállítások megnyitására, előadások tartására, így klubösszejöveteleinken is többször szerepelt. Tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete és a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége festő szakosztálya vezetőségének, a magyarországi Jung Egyesületnek, a Hamvas Béla Körnek. Évek óta az egyesület alelnöke, 1997 óta a Művészeti Tanács vezetője.

Sipos Tamás A Bölcsészettudományi Egyetem végzett, a Magyar Rádió vezető riportere, irodalmi szerkesztője volt 1954-től 1968-ig. 1994-ig a Magyar Televízió dramaturgja, maujd főosztályvezetője. Könyvei: Irodalom a képernyőn (esszé kötet, 1972), Harmadik menet (novellás kötet 1982) Dohánybarna selyemmelény (1984) A pénz istállója (dokumentum és memoár) A tökéletes bűntény (novellák 1988) Térdig napsütésben (riportok). Hatvan magyar tv film adaptátora, írója, dramaturgja. Több nemzetközi és magyar fesztivál díjazottja. Publikált lapokban, folyóiratokbaan. Oktatott a Pázmány Péter tudományegyetemen, jelenleg pedig a Korda Sándor filmtudományi akadémián esztétikát, dráma- és művészetelméletet tanít. Évek óta előadásokat tart az egyesületi összejöveteleken. 1996-ban lépett az egyesületbe, ***1997-be választotta a közgyűlés alelnökké.***

Főtitkár

Geröly Tibor Szombathelyen született 1937. augusztus 23-án. 1964-ig a Vas megyei Gyöngyösfaluban élt, nevéhez fűződik az 1960-ban kezdeményezett Kőszegi Ifjúsági Napok rendezése, amely nemzetközi kulturális és sporteseményként, valamint a hazai textiliparban dolgozó fiatalok szakmai találkozójaként is jelentős eseménynek számított. Szervező-irányító munkájáért 1963-ban kormánykitüntetésben részesült. Budapesten a vezetőképzés különböző területein dolgozott, majd egy évtizedig az ifjúsági-, sport-, és gyermeklapok propagandáját szervezte. 1980-tól (a cég 1993-as csődbejutásáig) a Képzőművészeti Kiadó reklám, majd PR-főnöke. Időközben felsőfokú reklám-propaganda képesítést szerzett, szakdolgozatát "A képes levelezőlap magyarországi elterjedése és propagandája" címmel írta. Rendszeresen publikál, 1968-ban az egyesület kiadásában 36 művészpálya címmel jelentek meg írásai. Napilapokban, folyóiratokban elsősorban könyvrecenziói látnak napvilágot. Több könyvhöz írt előszót, bevezetőt. Rendszeresen vállalkozik kiállítások megnyitására is. 1985 óta az egyesület főtitkára. Létrejöttétől elnöke a Művészet és Barátai Alapítványnak és a Pest-Budai Ifjúsági Kultúregyletnek, vezetőségi tagja az Igazság Társaságnak. 1993-ban Krúdy Gyula emlékéremmel tüntették ki, Berettyóújfalu Pro-Urbe kitüntetésben részesítette 1980-ban létrehívója a Nemzetközi Poszter Kupaként ismert kispályás labdarúgótornának. 1998-ban a Magyar Kultúra napján a Lakitelek Alapítvány Nagy-díját kapta.

A MŰVÉSZETBARÁTOK EGYESÜLETE TISZTSÉGVISELŐI 1997-BEN

Örökös tiszteletbeli elnök

Buza Barna Vésztő, 1910. december 30. – Budapest 1087 – A Képzőművészeti Főiskolán Szentgyörgyi István és Sidló Ferenc tanítványa volt. Neki ítélték a Fiatal Művészek első díját, majd megkapta a Ferenczy- és a Fővárosi-díjat és a Zala-érmet is. 1935-36-ban ösztöndíjasként Prof. Feruccio Ferazzi tanítványa, Rómában tanult. Két ízben meghívták a Velencei Biennáléra. Eddig 12 gyűjteményes kiállítása volt. Számos köztéri szobrot készített, Budapesten hét munkáját láthatjuk. 1943-ban az Országos Fafaragóverseny I. díját, később a Nagyváradra tervezett lovasszobor pályázat I. díját, a pécsi Hunyadi lovasszobor pályázat II. díját, a Kisvárdára kiírt honfoglaló lovaspályázat I. díját nyerte. Tulajdonosa VI. Pál pápa vatikáni művészeti emlékérmének és a lillenfield-is apátság 1202-ben alapított rendjelének arany fokozatával is kitűntették. 1997-ben a Molnár-C Pál társaság életmű díját neki ítélték. Több mint 150 érme készült, szobraival többek között Kazincbarcikán, Kisvárdán, Battonyán, Berettyóújfaluban találkozhatunk. A kultikus munkák közül a székesfehérvári és a sümegi keresztutak a legjelentősebbek, és a Budapesti várbeli Szentháromság szobor rekonstrukciója. Az egyesület első elnöke, 1991-ben örökös tiszteletbeli elnökké választották. A 15 és 20 éves emlékplakett birtokosa, az előzőnek tervezője is. Az egyesületben több előadást tartott, elsősorban a külföldön szerzett művészeti tapasztalatairól.

Elnök

Gergely Mihály Varbó, 1921. november 9. – Budapest, 1029 – Vasmunkásból lett újságíró, lapszerkesztő 1945-től Miskolcon, majd 1950-től Budapesten a Rádió irodalmi lektora. 1952-53-ban és 1956-ban az Írószövetség titkára. 1953-ban kapta meg a József Attila díjat, 1972-ben Miskolc város, 1981-ben Borsod megye irodalmi díját. 1954-től "szabadúszóként" él. A Józsáék című regénye több kiadást (1958, 1975, 1985) megért. Első kötete (versek) "Gyárkémények árnyékában" 1946-ban Miskolcon jelent meg. Fontosabb munkái még: Fekete páva, regény, 1964, 1985, Költő és király, regény, 1979, 1985, Amikor még nincs háború, válogatott novellák, 1979, Szakmám a lelkiismeret, válogatott röpiratok, tanulmányok, cikkek, 1981, Pokolhegyiek, válogatott novellák, 1982, A Kozmosz 15. törvénye, tudományos-fantasztikus regény, Budapest 1984, Vilnius 1989, Riga 1991. A "Röpirat az öngyilkosságról" (1969, 1972, 1981, 1987) című tanulmánya e súlyos téma hazai irodalmában a legjelentősebb publikáció. Harmincadik kötetét – Egy tárlatlátogató tűnődései címmel. – 70. születésnapjára jelentette meg az egyesület. 1993-ban Metszetek mestere: Varsányi Pál címen jelent meg tanulmánya. Az egyesületi élet jelentőségével. Az 1991 szeptemberében indult Művészet és Barátai című lapunk szerkesztője. A Krúdy Irodalmi Körrel való együttműködés elismeréséül 1993-ban Krúdy-emlékérmet kapott.

A Budapest Galéria
tisztelettel meghívja Önt

KÜRTHY SÁNDOR

festőművész

kiállításának megnyitójára
1994. május 16-án 17 órára
a Józsefvárosi Kiállítóterembe.
(1085 Budapest, József krt. 70.)

•

A kiállítást megnyitja:

BOSNYÁK SÁNDOR
tanár, néprajzkutató

A kiállítás megtekinthető hétfő kivételével
naponta 10-18 óráig.

Vannak szavak, amelyek elkísérik az embert. Szavak, amelyek kapukat nyitnak és valami lényegeset nevén tudnak nevezni.

Vannak személyre szóló üzenetek és általános érvényű igazságok.

Alljon itt most néhány azokból, amik újra és újra megszólalnak bennem és világosságukkal előzik a sötét árnyakat.

Olyanok ezek, mint egy jó iránytű, ami pontosan mutatja merre van Észak és merre Dél.

„Amit csinálsz annak ontológiai mélysége, alapja van. Filozófia, humánum, igazság, harmónia, esztétikum van a háttérben.

Szabadságra, felszabadulásra törekszel, de ott van mindenütt a rend is."

(Fischer Ernő)

„Egyszerre felmutatni az állandóságot és maradandóságot, az esetlegest és a lét geometriáját, az egyedeit és az általánost, a lét dinamikus egyensúlyát."

„Könnyedség és mélység, lendület és fegyelem."

„Ezek a képek megtámadhatatlanok."

(Máriási Iván)

„Az improvizáció a királyi út."

„Milyen az arány a rend és a szabadság között."

(Egy rádió interjúból)

„Tassiszta képeinek feltűnő kettőssége és birkózása a minden lehetőséget magában rejtő és kínáló folt, s azt ellenpontozó kalligrafikus átmetszések között."

„Vérmérséklete a kötetlenül bullámzó dallamot, intellektualitása a struktúrát igényli.

„Tass (folt) és kalligráfia festészetének központi problémája."

(Kemény Katalin)

„Hiteles élet nélkül nincs hiteles művészet."

„Aki nem éli az igazságot, nem láthatja az igazságot."

„Tudásban, szellemi világosságban mindenki csak üdvfokának megfelelő mértékben részesülhet."

(Hamvas Béla)

Felelős kiadó: Zsigmond Attila főigazgató

A Budapest Galéria
szeretettel meghívja Önt

C. KÜRTHY ZSUZSANNA

Városi leletek '91 - 94

című fotókiállításának megnyitójára

a Józsefvárosi Kiállítóterembe
(Budapest VIII., József körút 70.)

1995. június 13-án 16 órakor.

A kiállítást megnyitja:
PUSZTAI LÁSZLÓ
művészettörténész, múzeumigazgató

A kiállítás megtekinthető 1995. július 16-ig hétfő kivételével
naponta 10-18 óráig.

BUDAPEST GALÉRIA

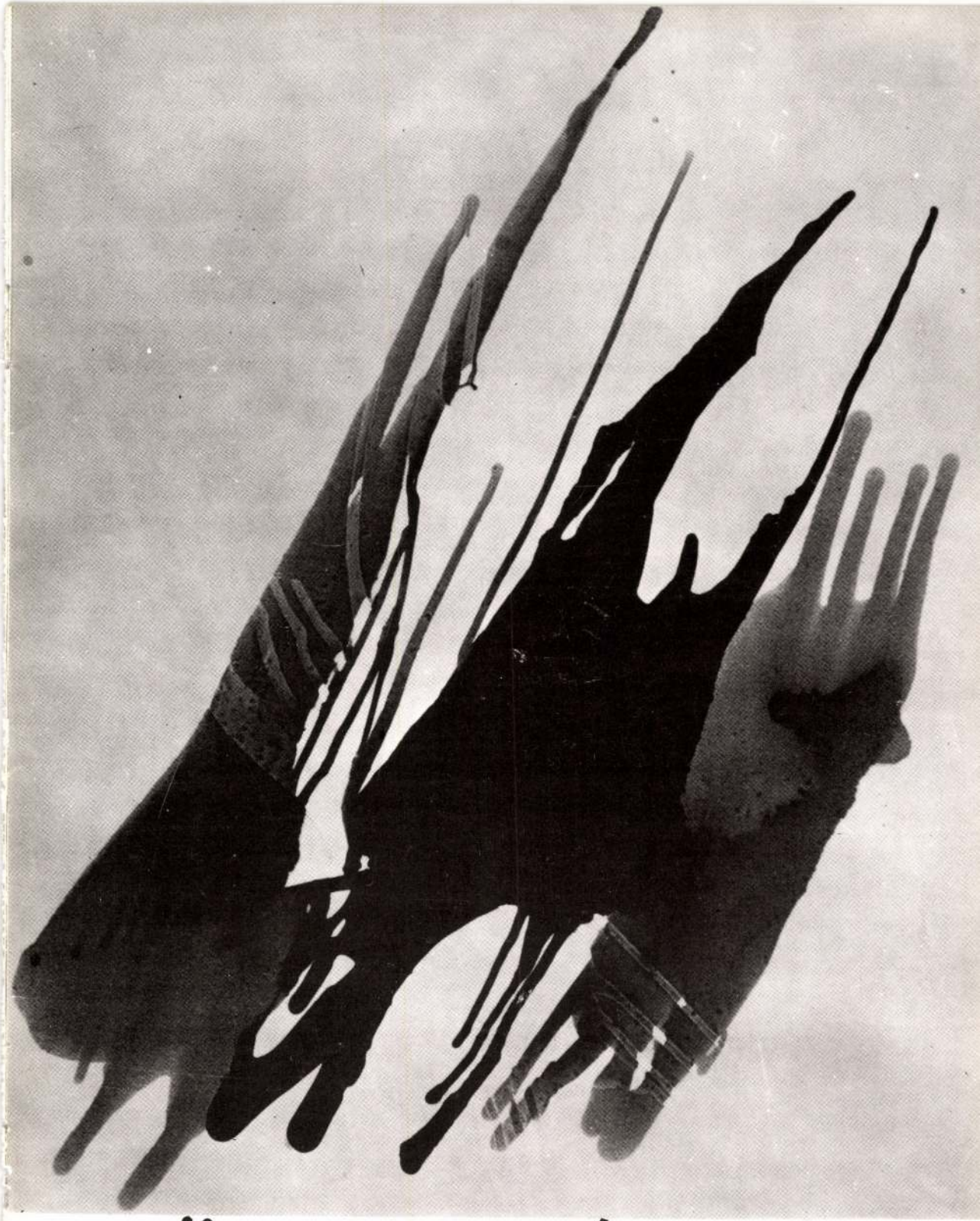

KÜRTHY SÁNDOR

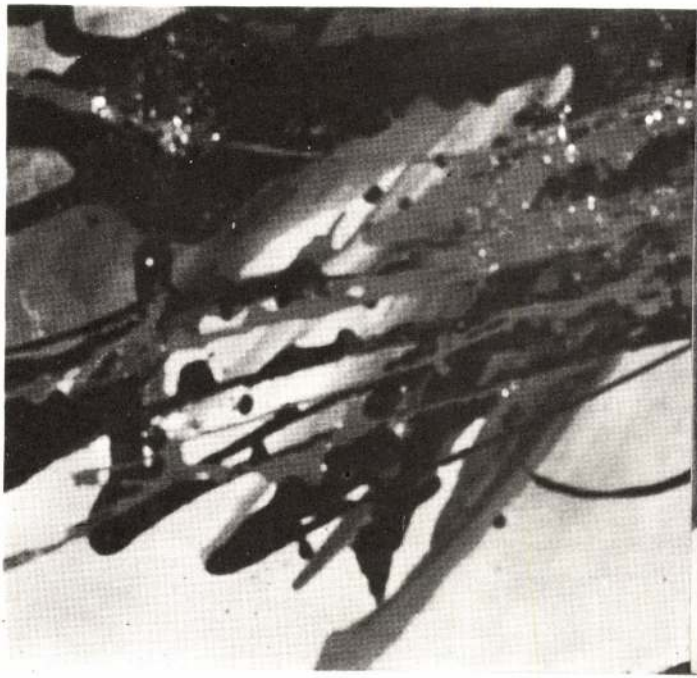

Foto: Gáldy Csaba

Kürthy Sándor
festőművész
Budapest VI.
Eötvös u. 4.
Telefon: 220-572

1921 január 21-én született Berettyóujfaluban. Tanulmányait magániskolákban végezte. Mesterei voltak: Bornemissza Géza festőművész /Henri Mattise tanitványa/, Fischer Ernő festőművész főiskolai tanár.

A Magyar Népköztársaság Müvészeti Alapja Képzőművészeti szakosztályának tagja.

Munkássága könyvillusztrációk, ujságrajzok, grafikák révén vált ismertté. Első egyéni kiállitása óta hazai és külföldi kiállitásokon rendszeresen részt vesz.

Képzőművészeti csoportokhoz füződő kapcsolatai: tokaji társaság 1955-ben, később Kassák Lajos baráti köre és asztaltársasága Kassák haláláig, az Épitők Müszaki klubja müvészetbarátok körének alapitó tagja, a VI. ker. Hazafias Népfront képzőművészeti bizottságának vezetője, a VI. ker. Tanács VB. Népmüvelési osztályának társadalmi aktivája.

Tanulmányuton az NDK-ban és Csehszlovákiában járt.

Munkásságáról megjelent kritikák:

Frank János	Élet és Irodalom	1964 46. szám
Lengyel Géza	"Müvészet"	1965 januári száma
Fóthy János	"Müvészet"	1966 juliusi száma
Umbro Apollonió	"Vizuális törekvések keleteurópában" XXe SIÉCLE	1967 juniusi 28. száma

Kiállitások:

1964	május 16.	XIII. ker. Pedagógus Szakszervezet kiállitása csoportos
1964	október 23.	Kulturális Kapcsolatok Intézete Dorottya utcai kiállitó terme, első egyéni kiállitása
1966	február 17.	VI. ker. müvészek I. csoportos kiállitása
1966	április 20.	Hazafias Népfront a Köröndön egyéni kiállitás
1966	november 8.	csoportos kiállitás a Köröndön
1968	május 14.	"Ungarische Kunst der Gegenwart" Essen Folkwang muzeum
1968	november 5.	kerületi müvészek csoportos kiállitása
1968	február 28.	csoportos kiállitás az Épitők Müszaki klubjában
1968	október 30.	csoportos kiállitás az Épitők Müszaki klubjában
1969	május 5.	ÉPITŐK csoportos kiállitás az Iparterv nagytermében
1969	julius 30.	"23 Künstler aus Ungarn" Bielefeld, Kunsthalle
1970	február 19.	"Fekete - fehér" c. csoportos kiállitás
1970	május 12.	Épitők Klubja kamara kiállitás, egyéni
1970	november 27.	Kerületi müvészek VI. csoportos kiállitása a Köröndön

Az ember a külső és belső végtelen centrumában, az épitő és romboló erők, a jó és rossz, az igaz és a hamis kavargásában találja önmagát a természet és a kor, a biológiai és társadalmi adottságok kötöttségeibe zártan és döntenie kell, választani az élet minden pillanatában egyedül és felelősen. És ujra kérdezni kell és válaszolni,mert nincs mindenre minden időben végérvényes felelet, amit egyszer s mindenkorra meg lehetne tanulni. A lét örökös ujrateremtés. Semmi sem ugyanaz, mit a pillanat szárnya megérint. Ezért nem elég c s a k elfogadni a tanitásokat, hanem mindent ujra kell fogalmazni a magunk törvényei szerint. Az embernek nincs más utja csak saját maga. Önmagunkhoz kell eljutnunk. Ez azonban nem könnyű feladat. Mindenkinek ki kell küzdenie a maga érvényességét, valóságát, igazságát a tapasztalatokból és azok ellenére, a tanitásokból és azok ellenére. Meg kell szabadulni az előitéletektől, hiedelmektől, hogy elfogulatlan tiszta szemmel tudjunk körülnézni a világon. Az igazsághoz a szabadságon keresztül visz az út. A világ nyilt struktura, egyre többet tudunk, de a lényeg mindig hátrál s az út végtelen és vannak tények amelyek nem verbalizálhatók. Tekintetünket mégis a végső igazságra kell szegeznünk. Alább nem adhatjuk. Csak a reménytelen küzdelem igazán heroikus. A mű ezért ha a leg-

mélyebb dolgokról beszél legyen nyitott és szólitson fel a ki nem mondott tartalmak átélésére. Nem misztikus homály, hanem világos, egyszerü, kötetlen, nem beszükithető, végtelen tágulási lehetőségeket adó megnyilatkozás formájában. Ez a kifejezés hiteles lehet.

A homogenitás e pillanatban még csak ideál. Mégis sejtjük, hogy a lényeg egy. Kifelé a különbözőség, befelé a hasonlóság dominál. Mintha minden dolog egy eszményi centrum körül csoportosulna. A nap mint szimbólum mondhat erről valamit.

Nem teóriákat szeretnék adni, ami megköt inkább példával szolgálni. Szeretném ha a magam lehetőségeinek kibontakoztatása másokat is arra bátoritana és inspirálna, hogy ők is bontsák ki saját lehetőségeiket. Minden elméletet csak a gyakorlat igazol. Ez a teremtés értelme.

A dolgoknak létre kell jönniük.
A dolgokat meg kell csinálni.
A többi a mü dolga.
Amit az ember nem csinált meg, az elveszett.

****

Sándor K ü r t h y
Mahlerkünstler
Budapest VI.
Eötvös u. 4.
Fernsprecher: 220-572

Geboren am 21 Január 1921 in Berettyóujfalu. Seine Studien absolvierte er in Privatschulen. Seine Schulmeister waren: Géza Bornemissza Mahlerkünstler /Henri Mattis' Zögling/, Ernő Fischer Mahlerkünstler /Hochschulprofessor/.

Er ist Mitglied der Fachabteilung für Bildende Künste des Künstler-Fonds der Ungarischen Volksrepublik.

Seine Tätigkeit wurde bekannt durch Bücherillustrationen, Zeitungszeichnungen, Grafische-Arbeiten. Seit seiner ersten persönlichen Ausstellung nimmt er an in- und ausländischen Austellungen regelmässig teil.

Seine Verbindungen zu Gruppen von Bildenden Künstlern: im Jahre 1955 Tokajer Gesellschaft; später der Kreis der Freunde Lajos Kassák's und die Tischgesellschaft bis zum Ableben Kassák's; Gründungsmitglied des Kreises der Kunstfreunde des Technischen Klubs der Architeckten; Vorsitzender der Komission für Bildende Künste innerhalb der Vaterländischen Volksfront, Budapest VI. Bezirk; Gesellschafts- Aktivist der Volksbildungsabteilung des Exekutivkomitees des Bezirkrates, Budapest VI.

Er nahm an Studienreisen teil in der DDR und CSSR.

Über seine Tätigkeit erschienene Kritiken:

János Frank	"Élet és Irodalom"	1964 N° 46
Géza Lengyel	"Müvészet"	Január-Nummer 1965
János Fóthy	"Müvészet"	Juli-Nummer 1966
Umbro Appolonió	"Visuale Bestrebungen in Osteuropa XX-e Siecle, 28 Nummer /Juli/ 1967	

Ausstellungen:

1964 - 16 Mai	:	Gruppenausstellung der Pedagogischen Gewerkschaft.
1964 - 23 Oktober	:	erste persönliche Ausstellung, im Ausstellungssaal in der Dorotheum-Gasse des Institutes für Kulturverbindungen.
1966 - 17 Február	:	I. Gruppenausstellung der Künstler des VI. Bezirkes.
1966 - 20 April	:	Persönliche Ausstellung am Platz Zoltán Kodály der Vaterländischen Volksfront.
1966 - 8 November	:	Gruppenausstellung am Zoltán Kodály Platz.
1968 - 14 Mai	:	Essen, Folkwang Museum "Ungarische Kunst der Gegenwart".
1968 - 5 November	:	Gruppenausstellung der Künstler des VI Bezirkes.
1968 - 28 Februar	:	Gruppenausstellung im Technischen Klub der Architektur.
1968 - 30 Oktober	:	Gruppenausstellung im Technischen Klub der Architektur.
1969 - 5 Mai	:	Gruppenausstellung der "Bauenden" im Gross-saal der "Industrie-Planung".
1969 - 30 Juli	:	Kunsthalle, Bielefeld "23 Künstler aus Ungarn"
1970 - 19 Februar	:	Gruppenausstellung "Schwarz-weiss"
1970 - 12 Mai	:	individuelle Kammer-Ausstellung im Technischen Klub der Architekten.
1970 - 27 November	:	Gruppenausstellung am Kodály-Platz der Künstler des VI. Bezirkes.

Der Mensch befindet sich im Mittelpunkt des unendlich äusseren und inneren Centrums im Wirbel der schaffenden und vernichtenden Kräfte, des Guten und des Bösen, des Wahren und des Falschen durch die Gegebenheiten der Natur und des Alters, durch die biologischen und gesellschaftlichen Gebundenheiten verschlossen und muss in jedem Augenblick des Daseins Entscheidungen treffen, allein und verantwortlich. Und er ist gehalten immer wieder aufs neue zufragen und zu antworten, weil es zu jeder Zeit auf Alles keine endgültige Antwort gibt, welche auf ein - und allemal erlernt werden könnte. Das Dasein ist eine ewige Neuerschaffung. Nichts ist gleich was der Flügel des Augenblicks berührte. Eben darum genügt es nicht, die Lehren blos anzunehmen, sondern alles muss nach unseren eigenen Gesetzen neu abgefasst werden. Wir müssen zu uns selbst gelangen. Das ist aber keine leichte Aufgabe. Jedermann muss seine Selbstgeltung, deren Relität, Wahrheit aus den Erfahrungen selbst und trotz derselben, aus den Lehren und trotz derselben erkämpfen. Man muss frei werden von den Vorurteilen, damit man unvoreingenommen, klaren Blicks Umschau halten kann auf der Welt. Zur Wahrheit führt der Weg über die Freiheit. Die Welt ist eine offene Struktur und allmählich erkennen wir mehr, aber das Wesentliche rückt stets in den Hintergrund und der Weg ist unendlich und es gibt Tatsachen, welche nicht verbalisiert werden können. Unseren Blick sollen wir nichtsdestoweniger auf die endgültige Wahrheit richten. Billiger dürfen wir es nicht geben. Nur der hoffnungslose Kampf ist wirklich heroisch. Darum sei das Werk, wenn es von den tiefsten Dingen spricht, offen und fordere auf zum Überleben des unausgesprochehenen Inhaltes. Nicht in der Form eines mytischen Nebels, sondern in der Form einfachen, ungebunden, nicht einengbaren, unendliche Erweiterungen ermöglichenden Offenbarung. Dieser Ausdruck kann zuverlässig sein. Die Homogenität ist in diesem Augenblick erst nur noch ein Ideal. Trotzdem vermuten wir es, dass die Wahrheit EINS ist. Nach aussen hin herrscht vor die Verschiedenheit, nach innen die Aehnlichkeit. Als möchten sich sämtliche Dinge rings um ein ideelles Centrum gruppieren. Die Sonne als Symbol könnte hierüber etwas sagen.

Ich möchte keine Theorien darbieten, was fesselt, sondern besser mit Beispiele dienen. Ich wünschte es, wenn die Entfaltung meiner Möglichkeiten auch andere dazu ermutigen und inspirieren würde, ihre eigenen Möglichkeiten zu entfalten.

Jede Theorie wird nur durch die Praxis bestätigt. Das ist der Sinn der Schöpfung.

Die Dinge müssen zustande kommen.
Die Dinge müssen gemacht werden.
Das Übrige ist Sache des Werkes.
Was der Mensch nicht zustande gebracht hat, das ist verloren.

Sándor KÜRTHY
painter-artist
BUDAPEST, VI.,
Eötvös Street, 4.
Phone: 220-572

Mr. K ü r t h y was born 21st of January, 1921 at Berettyóujfalu. He graduated at private schools. His masters were: painter Géza BORNEMISSZA disciple of Henri MATTISE; painter-lecturer Ernő FISCHER. He is a member of the Section for fine art by Art Foundation of Hungarian People's Republik.

He made his name by book-illustrations, newsdrawibg and graphics. Since his first individual exhibition of pictures he has been regularly participating in national and foreign exhibitions.

He maintains relations with the next groups of fine art: 1955, "Tokay Society" then the circle of Lajos KASSAK's friends, table society of KASSAK up to his death; founder-member of the friends circle for fine art by Builder's Technical Club; Fine Art Committee leader by the Patriotic Popular Front; social activist of the Department for public education by the VIth borough council.

He has made study-tours to German.Democratic Republic and to Czecho-Slovakia.

The critiques publised on his activity:

"Life and Literature - Élet és Irodalom"	Nr 46 of 1964, by János FRANK;
"Art - Müvészet"	January Nr of 1965, by Géza LENGYEL
"Art - Müvészet"	July Nr. of 1966, by János FOTHY;
"XXe SIECLE",	Nr. 28, June of 1967, "Visual pursuits in Eastern Europe", by Umbro APOLLONIO.

Exhibitions:

1964 - on May 16th :	Collective Exhibition organised by the Pedagogue Trade Union of the XIIIth District.
1964 - on October 23rd :	First Individual Exhibition at the showroom of The Institute for Cultural Relations, Dorotty a Street, Budapest.
1966 - on February 17th :	First Collective Exhibition of the artists of the VIth District.
1966 - on April 20th :	Individual Exhibition by the Patriotic Popular Front, Circus-Körönd, Budapest, VIth District.
1968 - on February 28th :	Collective Exhibition at the Builder's Technical Club
1968 - on May 14th :	Hungarian Art of the Present, Folkwang museum, Essen, Germany.
1968 - on October 30th :	Collective Exhibition at the Builder's Technical Club.
1968 - on November 5th :	Collective Exhibition of the artists of the VIth District.
1969 - on May 5th :	"Builder's Collective Exhibition" at the big hall of "Industry Planning"
1969 - on July 30th :	"Artists from Hungary", Kunsthalle, Bielefeld, Germany.

1970 - on February 19th :	"Black - White" Collective Exhibition.
1970 - on May 12th :	Individual Chamber Exhibition at the Builder's Technical Club.
1970 - on November 27th :	Sixth Collective Exhibition of the artists of the VIth District at the Circus-Körönd, Budapest.

Finding itself in the centre of the endless out- and inside, exposed to the whirl of goodness and wickedness, truth and untruth, limited by the restrictions of nature and age, by the endowments of biological and social charecter the human being has, to come to decisions and to make choices at every instant of his life alone and being responsible for it. One has to continue asking and answering as there is no definitive reply of everything at any time that could be considered valid once and for all. The state of being is a course of perpetual regenerating.Everything is changing on spur of moment. For this reason, one shouldn't but accept the doctrines moreover one has to recompose them according to its own laws. Everybody must follow the path leading to himself. However, that's not adeasy job. Everyone has to obtain his own estimation, reality and truth both by experience and knowledge and in spite of them.You have to get rid of prejudice and superstition in order to view impartialy. The way to truth leads through freedom. The world represents an open structure about which we know more and more but the very essence of the thing is allways retiring. The road to be covered is infinitive as there are facts not to be put into words. Nevertheless, one has to turn his eye to the final truth. We shouldn't come down a peg. Only an hoppeless struggle is really an heroic one. That's why a work speakaing about the depths of the thing should be open, free from mystery, clear, simple, unrestrictable prose offering in its shape of manifestation a convenience of endless enlargement and calling upon to enter into the spirit of its unuttered contents. This expression may be genuine. At this very instant, homogenity is but an ideal. We still guess that the heart of the thing is "ONE". It's the dissimilarity outward and the similarity inward which dominates. It looks like all the thing would rally round an ideal center. The sun as a symbol could talk something about this.

I wont give binding theories much rather I would set an example of the developement of my own possibilities in order to encourage and to inspire others to do it too. Only the practice makes the theory perfect. That's the sense of the creation.

Things must spring into existence
Things must be get ready
All the rest is a matter of the work
what one hasn't done is lost

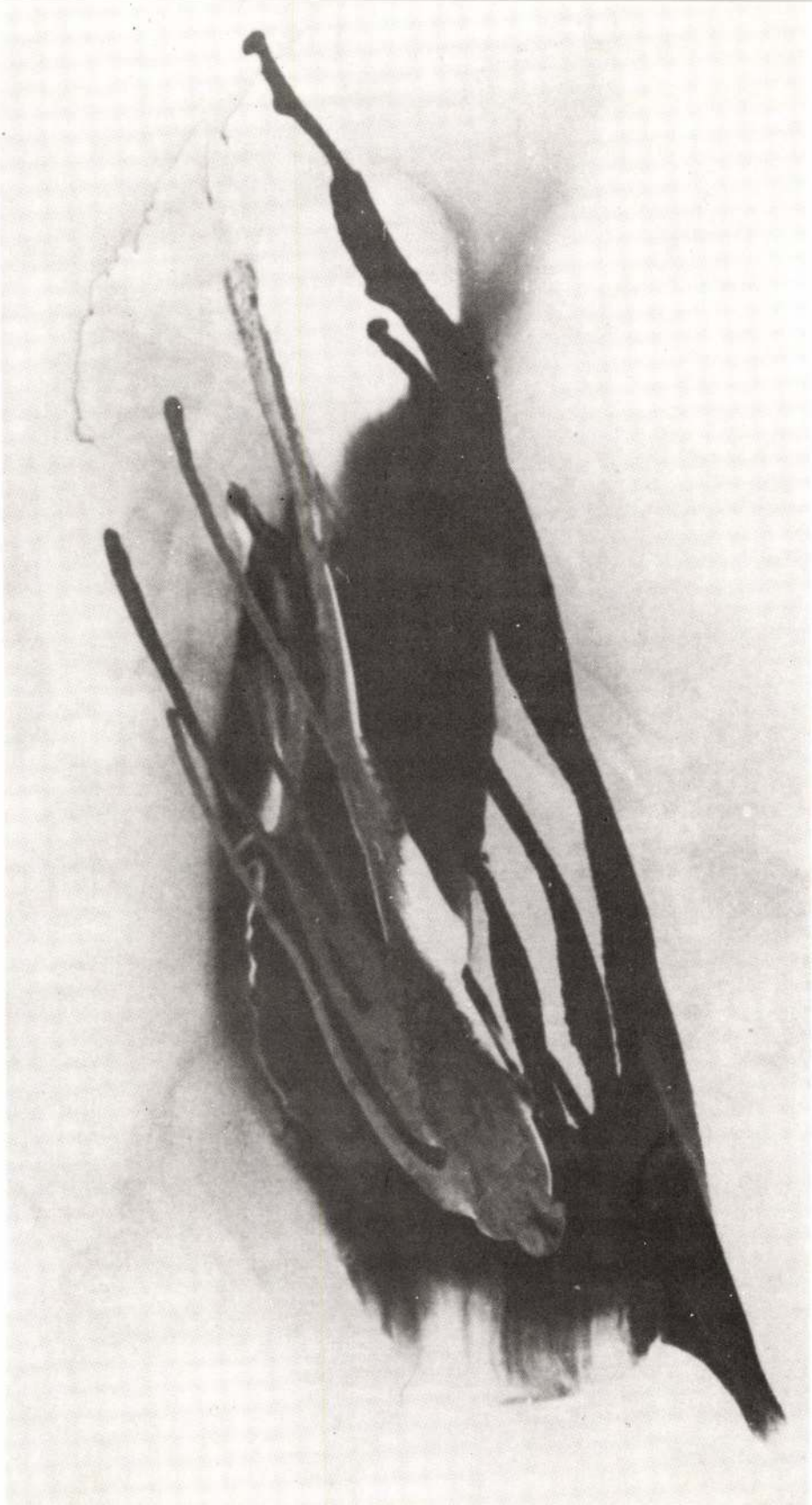

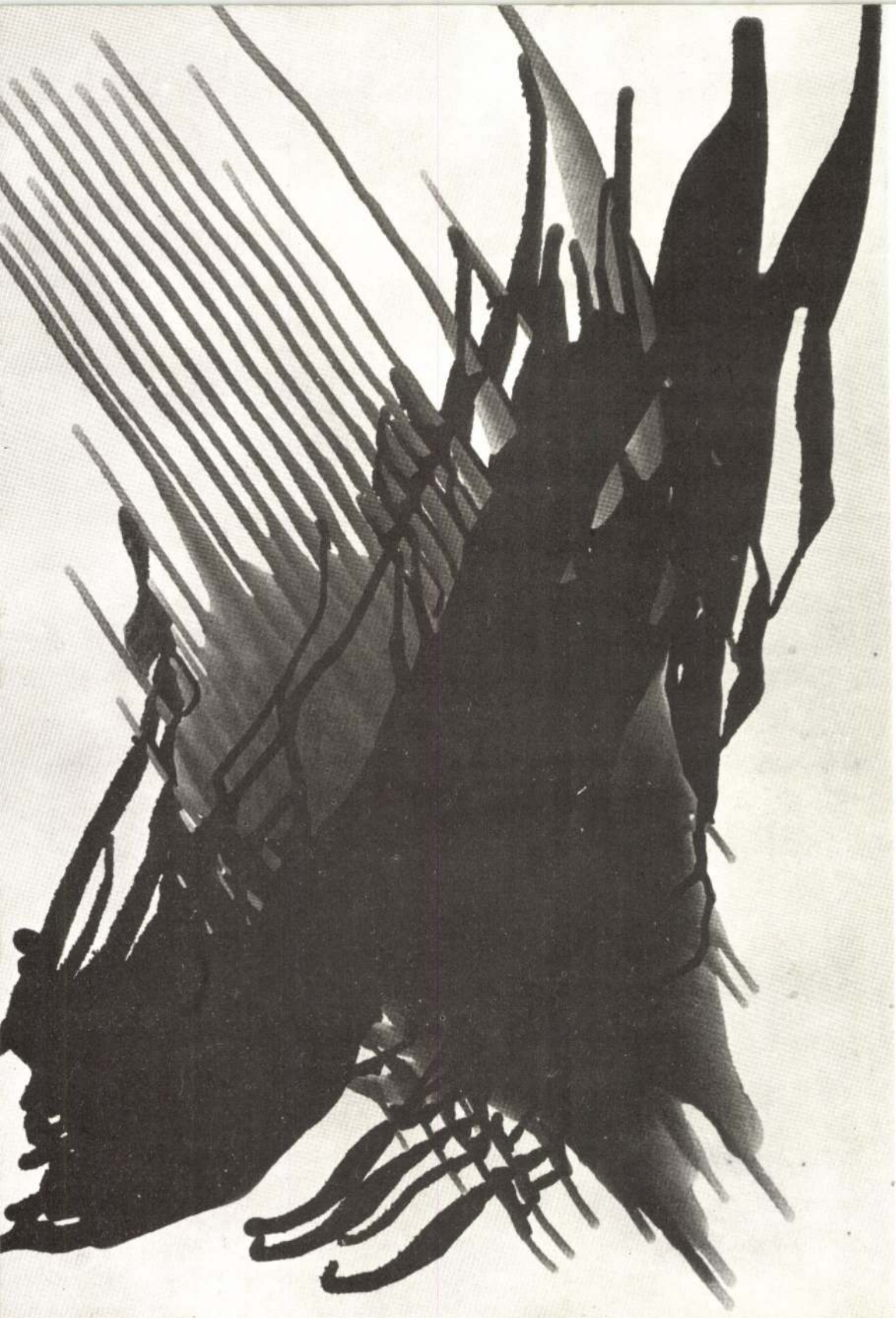

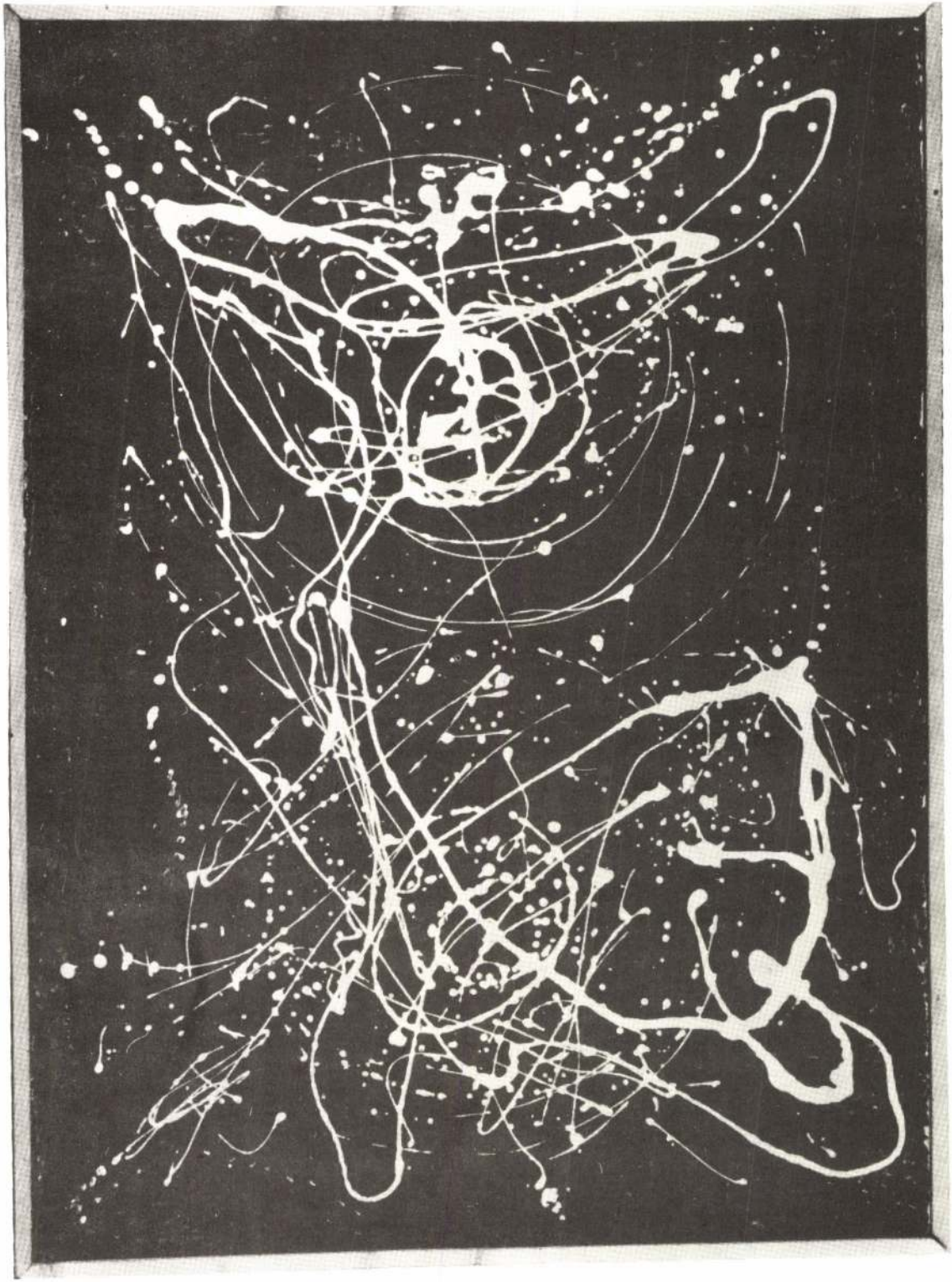

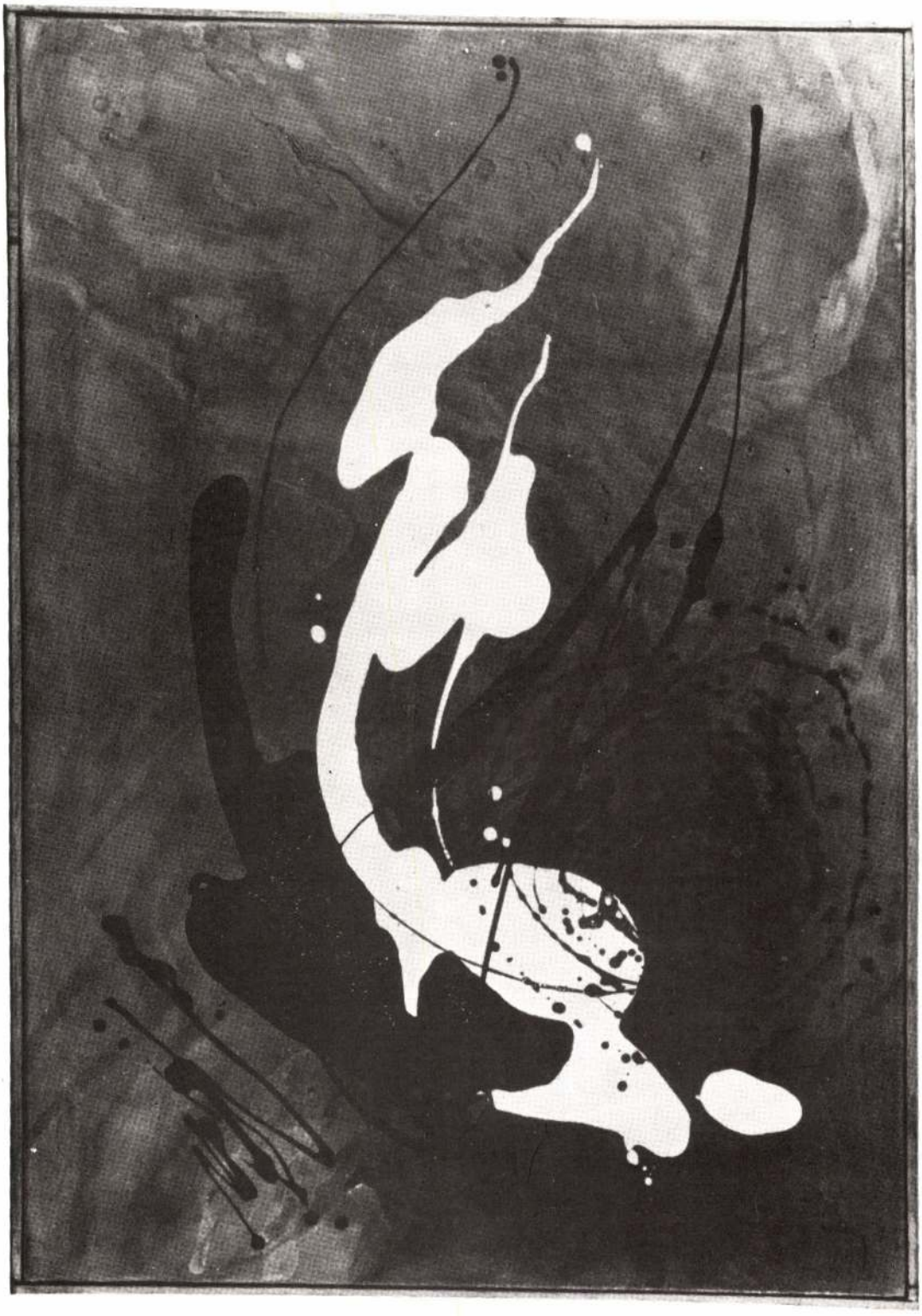

FRÜHERE PERIODE

KORÁBBI PERIODUS

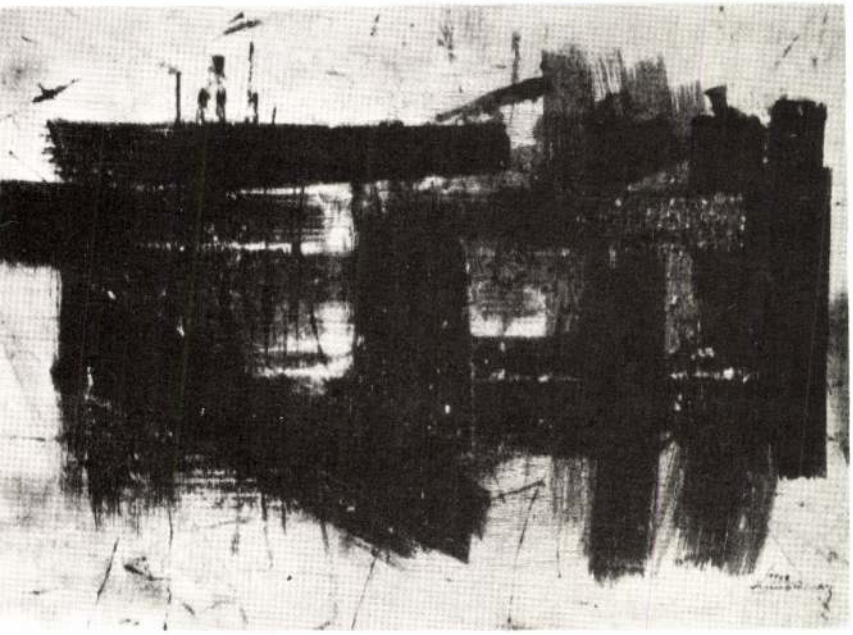

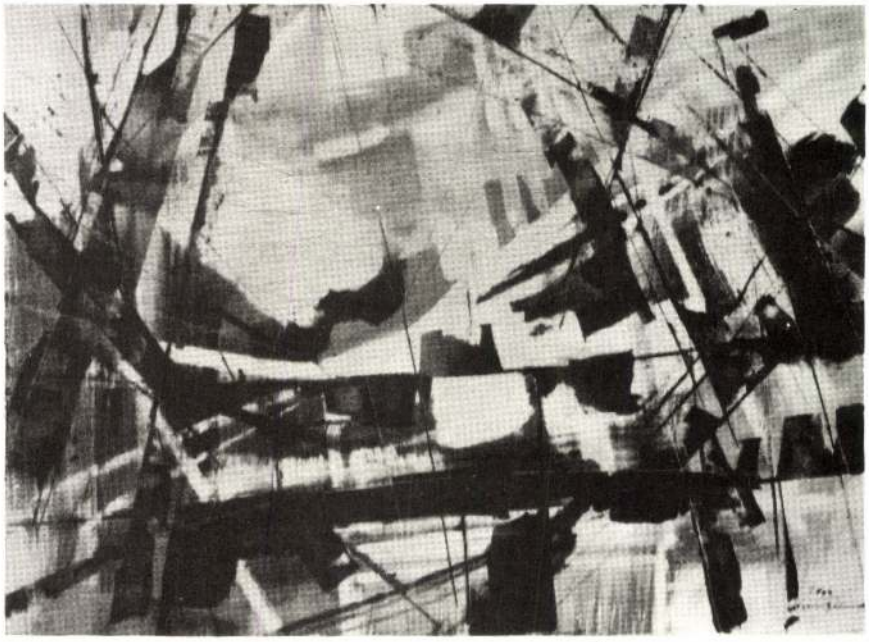

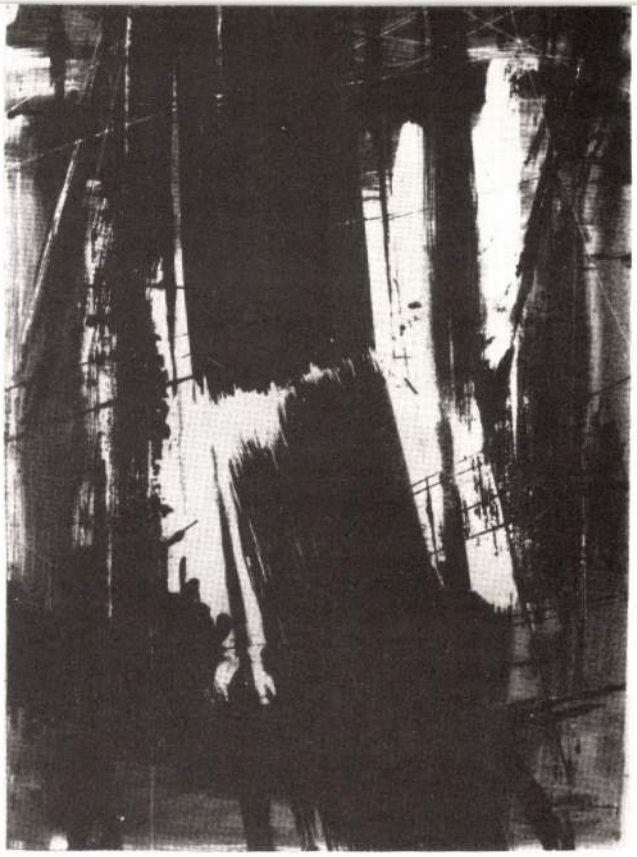

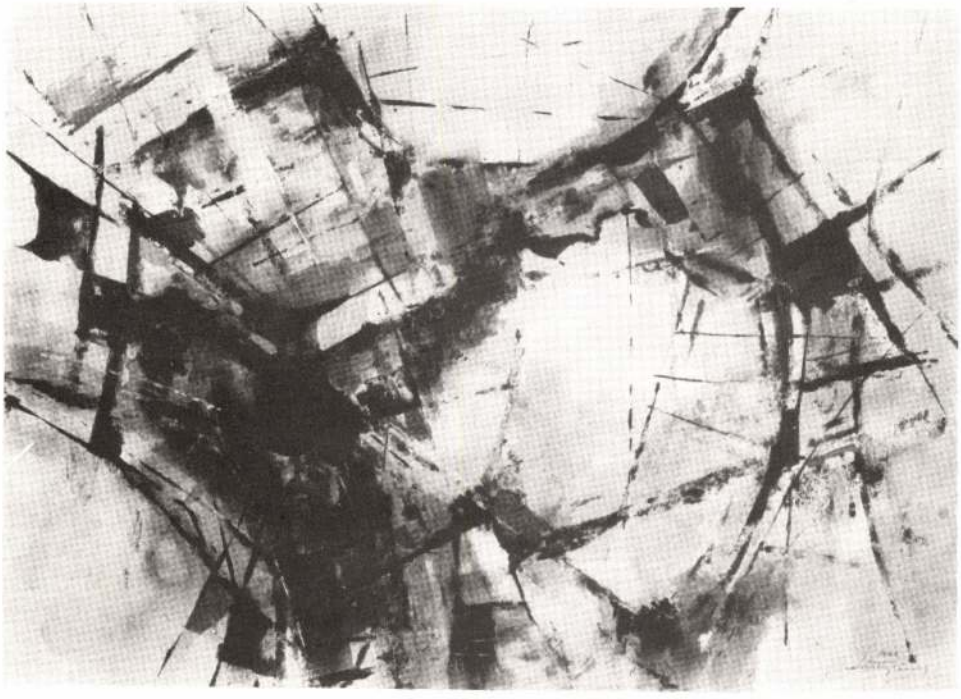

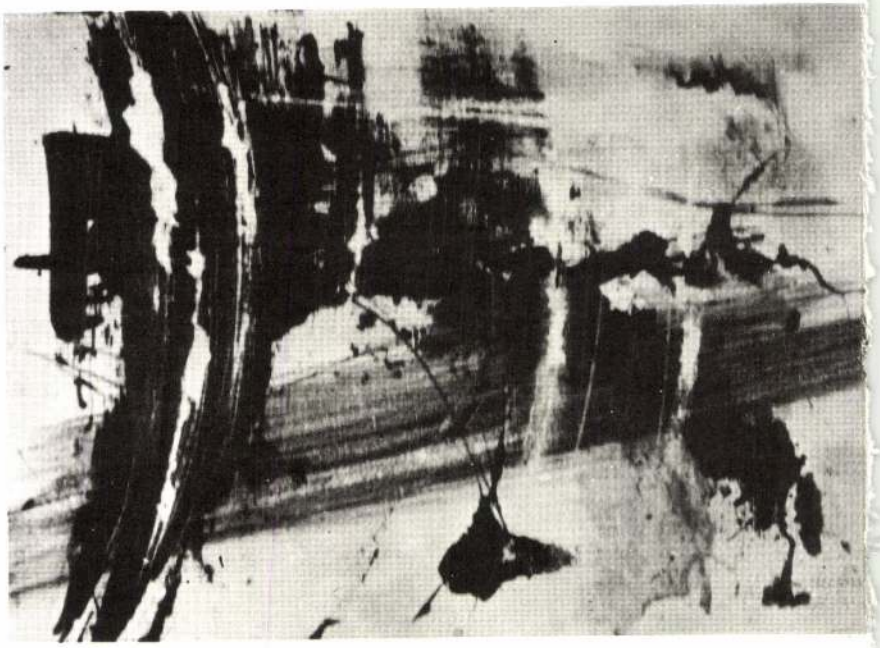

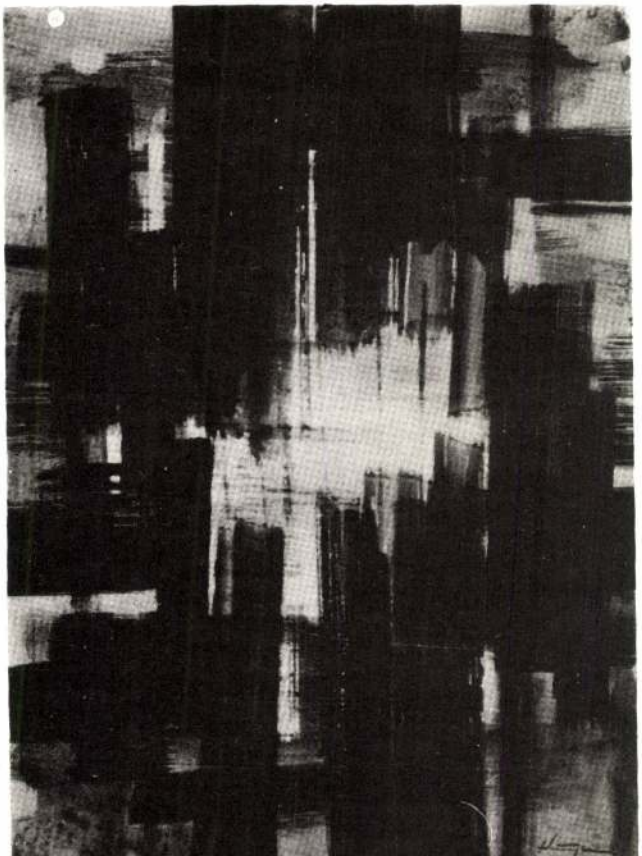

24. *Érzékeny vonalak. I.* . . . 83×51
25. *Érzékeny vonalak. II.* . . . 83×51
26. *Keletkezés* . . . . . 67,5×44,5
27. *Kiáltás* . . . . . 85×58
28. *Suhanás* . . . . . 86×62
29. *Sárga barna* . . . . . 82,5×47
30. *Tüttüs* . . . . . 81×43,5
31. *Napkelet* . . . . . 83×52
32. *Motívumok I.* . . . . . 80×60
33. *Motívumok II.* . . . . . 70×50
34. *Konfrontáció* . . . . . 125×88
35. *Konstrukció* . . . . . 110×80
36. *A kéz jegye* . . . . . 80×79
37. *Improvizáció I.* . . . . . 42×30
38. *Improvizáció II.* . . . . . 42×30
39. *Improvizáció III.* . . . . . 42×30
40. *Improvizáció IV.* . . . . . 60×42
41. *Improvizáció V.* . . . . . 60×42
42. *Improvizáció VI.* . . . . . 60×42

Globus nyomda

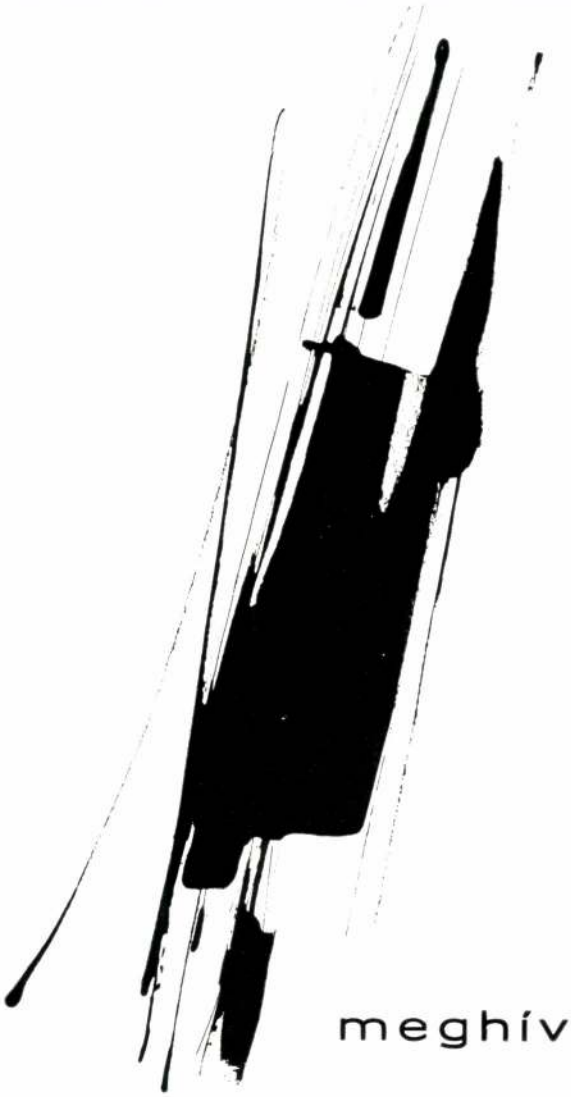

meghívó

A Hazafias Népfront VI. ker. bizottsága
és a VI. ker. Tanács VB Népművelési csoportja
meghívja Önt

KÜRTHY SÁNDOR

festőművész

kiállításának megnyitására,

a Hazafias Népfront VI. ker. bizottságának
VI. Népköztársaság útja 94. I. emeleti helyiségébe,
1974. január 4-én, pénteken este 6 órára

A kiállítást megnyitja:

dr. Soós Imre

az ÉPÍTŐK művészetbarát körének titkára

A kiállítás alkalmával
műsorral egybekötött ankétot tartunk
1974. január 11-én, pénteken este 6 órakor

Vitaindító előadást tart:

dr. Donáth Blanka pszichológus

Közreműködnek: Geszler Annamária zongora-
és Jancsó Adrienne előadóművészek.

A kiállítás megtekinthető 1974. január 31-ig
szombat és vasárnap kivételével minden nap
10—18 óráig.

KIÁLLÍTOTT KÉPEK JEGYZÉKE

1. *Bicinium* . . . . . 86 × 61 cm
2. *Hipnózis* . . . . . 86 × 61 cm
3. *Lendület* . . . . . 86 × 61 cm
4. *Organikus forma* . . . . . 86 × 58,5
5. *Hármas tétel* . . . . . 86 × 61
6. *Sárga organizmus* . . . . . 78,5 × 51
   (a természet új arca sorozatból)
7. *Aranyláng* . . . . . 82 × 50
8. *Sárga ív* . . . . . 83,5 × 56
9. *Kék ív* . . . . . 86 × 61
10. *Átlós* . . . . . 78,5 × 46
11. *Szürke színek* . . . . . 82,5 × 43,5
12. *Mikrovilág* . . . . . 66 × 45
    (a természet új arca sorozatból)
13. *Kék örvény* . . . . . 76,5 × 47
    (a természet új arca sorozatból)
14. *Áramlás szürkében és zöldben* . . . . . 80,5 × 54
    (a természet új arca sorozatból)
15. *Sárkány* . . . . . 74,5 × 54,5
16. *Szörnyeteg* . . . . . 47 × 68
17. *Felcsapódó lángok* . . . . . 82 × 52,5
18. *Mementó* . . . . . .
19. *Intimitás* . . . . . 79,5 × 55
20. *Növényi formarend* . . . . 77,5 × 59
21. *Organikus térformák* . . . . 77 × 46
22. *Dinamikus forma* . . . . 76 × 49
23. *Szabad forma* . . . . . 79,5 × 46,5

KÜRTHY SÁNDOR

Forradalom a művészetben című könyvből:
„Festészetünk ezzel a képpel (Ferenczy önarcképe) vállalta sajátos külön feladatát. Ez a feladat és küldetés az, hogy elsősorban „igazságkereső". Hamvas Béla

A Sárkány szeme című könyvből:
„Míves ecset" és „eszmeírás" (szabadon): „egyik a racionális szerkezetet, másik az esztétikai összbenyomást hangsúlyozza, az egyik analítikus, a másik szintetizáló, egyik objektív, a másik szubjektív jellegű. Mesterember-piktúra, illetve írástudó-piktúra, vagy akadémikus vonal és szabad művészet.
A „míves-ecset" konfuciánus és mindig a hatalom pozíciójában feszít, az „eszmeírás" taoista és lényegében mindig az elnyomottak, üldözöttek oldalán áll". Miklós Pál

La peinture actuelle (A mai festészet) című könyvből:
„Minden festőnek megvan a maga „konyhája". Az absztrakt művészetnek a mai koncepciója, mely a semmitől halad a szuggesztív organizáció felé, tökéletesen ellenkezője az úttörők elképzelésének, annak, amit „klasszikus" absztrakciónak nevezhetünk. „A nyugati kalligráfia gyökeresen más, mint a keleti. A Távol-Kelet absztrahálja, deformálja az olvasható „figuratív" jelet, hogy festői értéket kölcsönözzön neki. Nyugaton absztrakt jeleket kreálnak. A figuratív írás magyaráz. Az absztrakt jel kérdez". Michel Ragon

A Dorottya utcai kiállítás katalógusának előszavából:
„... az az izgalmas számunkra, ahogyan az alkotó önnön szobrát faragja, teszi körüljárhatóvá, értelmessé, ahogy pályáját kifejti. Elvontságra, a legnemesebb és szükségszerű értelemben teljességre és tisztaságra törekszik". Fischer Ernő

A Művészet című folyóirat 1965. januári számából:
„Még azok is, akik nem keresik éppen az „elvont" műveket, bizonyos szimpátiát kell, hogy érezzenek grafikai lapjainak izzó formaalkotású kedvvel odavetett éles vonalvezetése iránt". Lengyel Géza

A Művészet című folyóirat 1966. júliusi számából:
„Kürthy Sándor ... nonfiguratív festő. Érdekes azonban, hogy ezek az absztrakt festmények mégsem hatnak elidegenítően, sőt még ellentmondásra sem ingerelnek. Valami egészen ritka ízlést, kultúrát sugároznak... Talán nem járunk messze az igazságtól, ha úgy érezzük, hogy ezt a festőt teljesen kielégíti, ha színálmait úgy élheti ki, mint egy zongoraművész, aki a maga gyönyörűségére végtelen és csak önmagukért való dallamokat, ritmusokat és változatokat improvizál hangszerén". Fóthy János

A XXe SIÈCLE párizsi művészeti folyóirat 1967. június 28-i számában:
„Vizuális művészeti törekvések Kelet-Európában" c. tanulmányból:
„ ... Kürthy Sándor ... mesteri tudással tevékenykedik Morris Louis és Jenkins között ..."
Umbro Apollonio

KIÁLLÍTÁSOK

1964 Kulturális Kapcsolatok Intézetének Kiállítóterme. Egyéni kiállítás.
1966 VI. Kerületi Hazafias Népfront. Egyéni kiállítás.
1968 „Ungarische Kunst der Gegenwart", Essen, Volkwang Muzeum.
1969 ÉPÍTŐK Csoportos kiállítása, IPARTERV nagytermében.
1969 „23 Künstler aus Ungarn" Bielefeld Kunsthalle.
1970 ÉPÍTŐK Klubja, Budapest. Egyéni kiállítás.
1974 VI. Kerületi Hazafias Népfront. Egyéni kiállítás.
1979 Ferencvárosi Pincetárlat, Budapest. Egyéni kiállítás.
1966—1979-ig A VI. Kerületi Hazafias Népfront, valamint az ÉPÍTŐK Műszaki Klubjának évente megrendezett kiállításai.

HÁROM SZÍN

Részlet a Fényes Adolf-termi kiállításra írt tanulmányból:

„Valamennyi látásban gyökerező művészet önmaga csúcspontját végső határán a zenében éri el"
(R. Kassner)

„Kürthy Sándor tasiszta tablóiban első pillantásra az impulzív temperamentum erőteljes dinamikája ragad magával, a további szemléletben bontakozik ki a látszólagos leegyszerűsítésben rejlő komplexitás. Motívumai nem a természet látványának lebontásával, inkább azokkal az ősképekkel rokonok, amelyek a természet és természetünk mélyén kibontásra várakoznak. Bizonyítéka ez, hogy az absztrahálás nem az adott valóság szegényítése. A levetkőztetés bizonyos fokon túl felöltöztetés is, egy mélyebben rejlő képvilág felszabadítása. Tasiszta képeinek feltűnő kettőssége és birkózása a minden lehetőséget magában rejtő és kínáló folt, s azt ellenpontozó kalligrafikus átmetszések között.

Vérmérséklete a kötetlenül hullámzó dallamot, intellektualitása a struktúrát igényli. Azt lehetne mondani, hogy az élet mindig megújuló öröme nem engedi magát tiszta geometriába törni, viszont a zenei fegyelem adta ízlés megfékezi az amorf foltok túltengését.

Formaalkotásának jelen fázisát a kalligráfia fémjelzi. Fémjelzi, mert bár a tasizmust és a kalligráfiát gyakran egy nevező alá sorolják és a kettő között van is rokonság, de a kettő úgy viszonylik egymáshoz, mint a felhő és a hókristály mint az olvadó fém és a belőle ötvözött ékszer. A tache, a folt, a „minden lehet", a kalligráfia csak az az egy. Kalligráfia annyit jelent, mint szépírás. A XI. sz.-i Kuo Hszi írás és festés művelése között nem lát különbséget. És valóban, a csúnyán írott jel a kínaiban azonos a mi helyesírási hibánkkal. Ez az a pont, ahol Kürthy Sándor sajátos helyét piktúránkban meg lehet jelölni. Nála a folt, s az abból kialakuló kalligráfia nem kirándulás és nem egy formakísérlet a többi között. Tache és kalligráfia festészetének központi problémája. Volt bátorsága a konvencionális világkép dimenzióit a spontán születő foltig lebontani, s azt sajátközpontú „szépírássá" ritmizálni. A ritmus, legyen az rajzolt, vagy énekelt, valóban a horizontálisok és vertikálisok viszonyára vezethető vissza, de hajlataik modulációk váltakozása, egymáshoz való viszonyulása számtalan. Kürthy Sándornak még tisztán tasisztának minősíthető képeiben feltűnő egyrészt a vertikális tengely, másrészt az azt merevségéből oldó keringő mozgás. Hogy kalligráfiáinak muzsikája összefügg-e zenei gyakorlatával, az legfeljebb életrajzi adat, műhelytitok, és így nem számít. Számít az, hogy a nézőben a kristályosan tömörülő formák a szférikus mozgás zenei élményét keltik. Most, mintha a foltok tehetetlen tömegükből kimozdulva szerte szikráztak volna és festői nyelven, a kalligráfia ritmusában táncolnának meg egy olyan világot, amelyben arányos a fantázia és a mértéktartás, a rend és a szabadság, egy olyan világ jelképét, ami csak az övé, de amelyben mind a magunkéra ismerünk".

Kemény Katalin

KÜRTHY SÁNDOR FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA, FÉNYES ADOLF TEREM, BUDAPEST
1979. AUGUSZTUS 30—SZEPTEMBER 23. A KIÁLLÍTÁST RENDEZTE: GÁDOR E. ZSOLT
A KATALÓGUST TERVEZTE: GÁDOR E. ZSOLT A FOTÓKAT KÉSZÍTETTE: ILLÉS ÁDÁM
A CÍMOLDALON: KONFRONTÁCIÓ FELELŐS KIADÓ: HIDVÉGI ISTVÁN IGAZGATÓ
MAGYAR HIRDETŐ —NYOMDA ZALAEGERSZEG 79 3278

FOLT ÉS VONAL

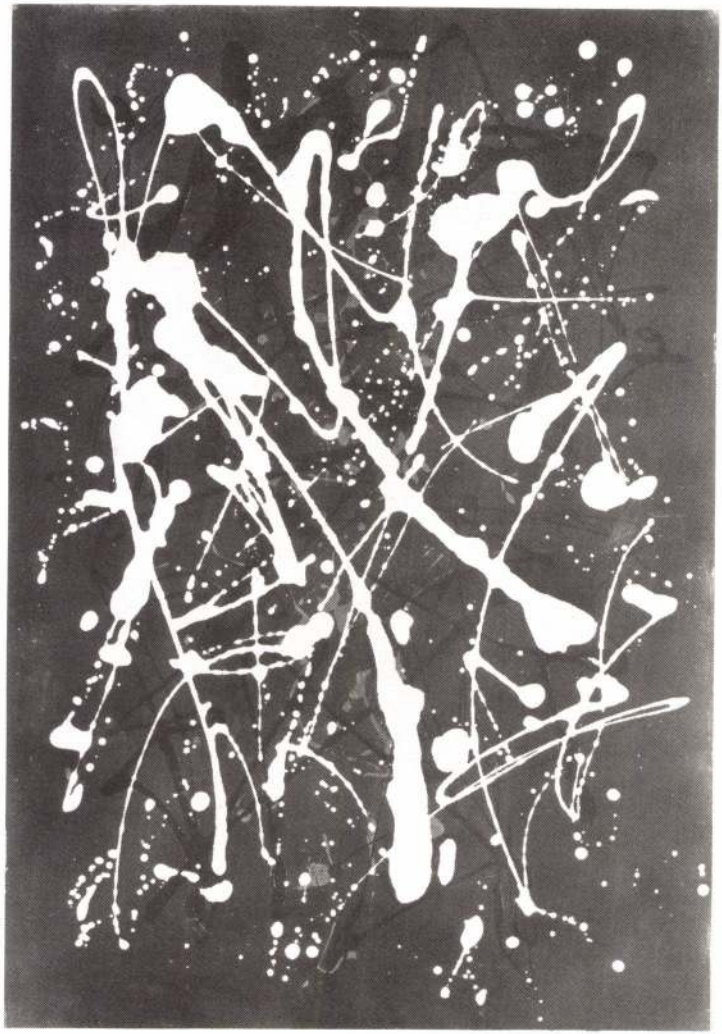

SÁRGA FEKETE

SÁRGA ÍVEK

KATALÓGUS

KONFRONTÁCIÓ	lakk, műanyag, 125x88 cm
SÁRGA ÍVEK	lakk, műanyag, 110x80 cm
HÁROM SZÍN	műanyag, 70x70 cm
DINAMIKUS KOMPOZÍCIÓ (REND)	műanyag, 70x70 cm
FEHÉREK	lakk, 70x70 cm
KIS KOMPOZÍCIÓ	olaj, lakk, 50x40 cm
ÁLDOZAT (TŰZ)	olaj, lakk, 130x90 cm
VÖRÖS, FEKETE	lakk, műanyag, 70x70 cm
VÖRÖSEK	lakk, műanyag, 110x80 cm
A KÍGYÓ ÁTVILÁGÍTÁSA	lakk, műanyag, 70x70 cm
ZÖLD ÉS PIROS	olaj, lakk, 70x56 cm
SÁRGA, KÉK (ÍVEK)	olaj, lakk, 80x53 cm
KIS FÜGGŐLEGES KÉP	lakk, műanyag, 60x35 cm
DINAMIKA (FEKETE)	lakk, műanyag, 70x70 cm
FEKETÉK	lakk, műanyag, 50x40 cm
ŐSZ (BARNÁK)	olaj, lakk, 110x80 cm
ÍVEK (VÖRÖS)	műanyag, 50x35 cm
GRAFIKA I.	lakk, 49x33 cm
GRAFIKA II.	lakk, 46x32 cm
GRAFIKA III.	lakk, 70x50 cm
GRAFIKA IV.	lakk, 70x50 cm
GRAFIKA V.	lakk, 70x50 cm
GRAFIKA VI.	lakk, 70x50 cm
SÁRGA VONALKONSTRUKCIÓ	lakk, tempera, 61x43 cm
ÖT PONT (SÁRGA, KÉK)	lakk, tempera, 47,5x35 cm
RITMUS (SZÜRKE, FEKETE)	lakk, műanyag, 50x35 cm
NÉGERBARNA	lakk, műanyag, 50x35 cm

MAG

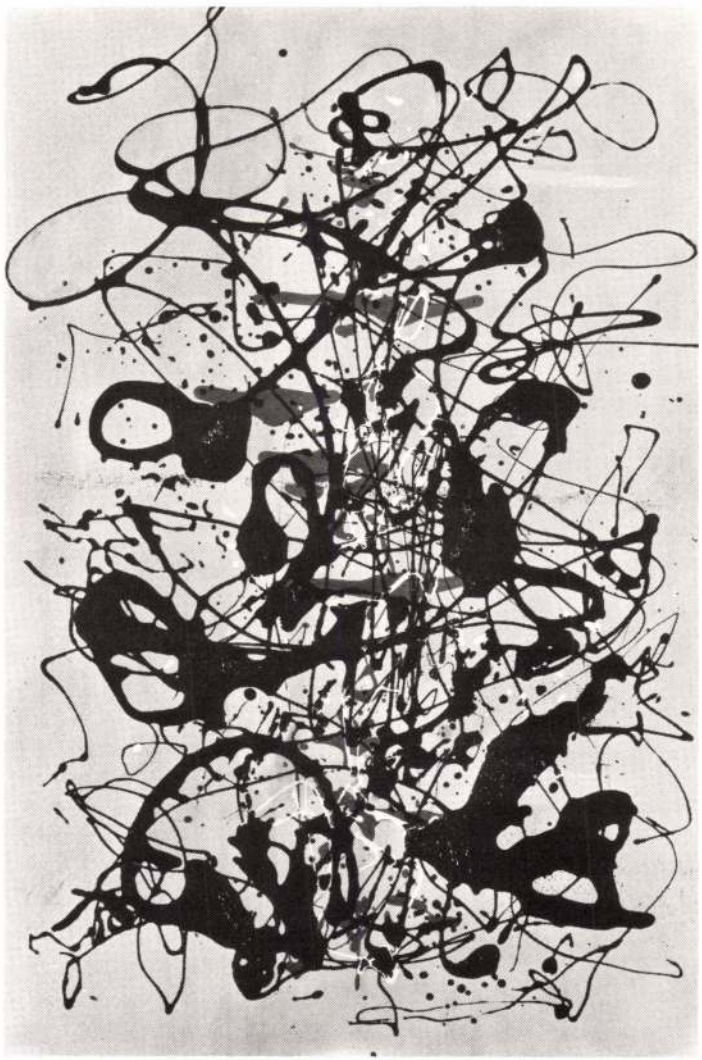

RITMIKA ORGANIKA

MOTÍVUMOK	lakk, műanyag, 50x35 cm
MOZGÁS NYOMAI	műanyag, 50x35 cm
RITMUS (FEKETE, FEHÉR)	lakk, műanyag, 48x34 cm
SÁRGA, FEKETE	lakk, műanyag, 61x43 cm
RITMIKA, ORGANIKA	lakk, műanyag, 50x35 cm
FOLT ÉS VONAL	lakk, műanyag, 40x40 cm
TÁNC	műanyag, 70x50 cm
Á LA BOSCH	műanyag, 70x50 cm
VONALJÁTÉK	műanyag, tempera, 61x42,5 cm
OPÁLOS	műanyag, 50x35 cm
ŐSZ	vegyes technika, 50x35 cm
TÉL I.	vegyes technika, 61x43 cm
KEHELY (KÉK, VÖRÖS, FEHÉR)	műanyag, tempera, 46x33 cm
FEKETÉK (BORONGÁS)	lakk, műanyag, 49x34 cm
MÁRCIUS	műanyag, 50x35 cm
CENTRUM II. (VÖRÖS, FEKETE)	lakk, műanyag, olaj, 50x35 cm
SZÍNEK	lakk, műanyag, 50x35 cm
MAG	lakk, műanyag, 50x35 cm
TÉL II.	olaj, műanyag, 50x35 cm
SPIRÁL	olaj, műanyag, 50x35 cm
TAVASZ	lakk, műanyag, 50x35 cm
A KÉZ JEGYE	olaj, műanyag, 70x50 cm
HARMÓNIA	olaj, műanyag, 70x50 cm
HALMAZ (VÖRÖS, FEKETE)	lakk, műanyag, 73x51 cm
KAPCSOLATOK	lakk, műanyag, tus, 73x51 cm
TENGELY	lakk, műanyag, 70x50 cm
CENTRUM I (KÉK, FEKETE)	olaj, lakk, 70x50 cm
ÉLETFA	lakk, műanyag, 73x36 cm

Ára: 6,— Ft

DINAMIKUS KOMPOZÍCIÓ (REND)

A kiállításról megjelent kritikák:

Daily News 1979. IX. 11-i száma
Új tükör 1979. IX. 30. 39. száma
Igaz Szó 1979. X. havi 20. száma

A konfigurativ művészet világában
c. írás megjelent a Művészet
1972 márciusi XIII. évf. 3. számában

MEGHIVÓ

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
MEGHÍVJA ÖNT

KÜRTHY SÁNDOR
FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁRA

1979. AUGUSZTUS 30-ÁN CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRAKOR

MEGNYITJA:
HORUSITZKY ZOLTÁN
ZENESZERZŐ

FÉNYES ADOLF TEREM
BUDAPEST VII., RÁKÓCZI ÚT 30.

M.D.K.

Kürthy Sándor, grafikus

bérháztömb udvarát, játszó gyerekeket, üldögélő öregeket ábrázoló kusza vonalas tusrajzát hőrli!

BUDAPEST, Bp.1966. IV.évf. 5. sz. 9. old.

Kéverthy Sándor
grafikus

M.D.K

„Illusztráció"

Élet és Irodalom, 1966. nov. 19 - 5 lap.

Kürthy Sándor
grafikus

M.D.K

Illusztráció

Rákosi Gergely: Az élet nem játék
Élet és Irodalom, 1966. febr. 19 - 10 kap

M.D.K.

Kürthy Sándor festö

Kikötö

Vörös és fekete

Tanulmányok
kiállitásán A "azafias Népfront VI. ker. Biz.
Klubjában

Két kiállitás

magyar Nemzet 1966. május 3. 4.1.

S. A. A.

M.D.K.

Kürthy Sándor festő

kiállitása a Hazafias Népfront VI . ker.

bizottságának rendezésében

Napló

Magyar Nemzet 1966. ápr. 20. 4.1.

. . .

Kürthy Sándor
grafikus

M.D.V.

Féja Géráról készült rajza.

Élet és Irodalom, 1966. március 26 - 12 lap

Kürthy Sándor
grafikus

M.D.K.

Mihajlo Sztychmak – ról
készült rajzon

—:—

Élet és Irodalom, 1966. ápr. 2 – 6 lap

Kürthy Sándor
grafikus

M.D.K

Szovjet írószövetségünk
(rajz)

Élet és Irodalom, 1960. aug. 11 — 1 lap.

Kürthy Sándor
grafikus

M.D.K.

Falvége (rajz)

Forrás.
Magyar Ifjúság 1960 jan. 21

Kürthy Sándor
grafikus

M.D.K.

Rajzok (illusztráció)

Jankovich Ferenc: Néselő des Perlátán.
Élet és Irodalom, 1961. április 28 – 6 lap.

M.D.K

Thirring Sándor
grafikus

A Dózsa György út Pátray
Pál Lenin-szobrával.

Élet és Irodalom, 1965. okt. 3-3 lap

Kürthy Sándor

Illuntáció (rajz) repró.

Négyszava, 1965, már. 14, 9 old.

M.D.V.

Kürthy Sándor
festő

A Kulturális Kapcsolatok Intéze-
lében rendezett tárlatot. A bon-
strukti vizmus érvényesét művein.

Lengyel Géza: Kiállítási kvóníka
Művészet, 1965. január – 40 kap.

M.D.K

Kürthy Sándor
grafikus

Illusztráció

Kendi Mária: Leányanyák
Élet és Irodalom, 1965. jan 16 – 12 kép

Kürthy Sándor

Gulay István „Akésői Fanumné partján" c. írásához rajz.

Rajz, reprodukció.

Népszava, 1965 febr. 14. 9. l.

Kürthy Sándor

Első önálló kiállítása a Kulturkapcsolatok Intézetében. Grafikák, festménylk.

emlékre.

Népszava, 1964 nov. 22. 7. l.

Kusthy Sándor

Szerepel az Építők Műszaki Klubja
Táslatán az Ipartelben

Nephivó 1969 V. 5

Kürthy Sándor

festő müvész kiállitása. Bp. Harafias Népfront VI. ker. Klubja. - Ism. Magyar Nemzet 1966. máj. 3.
- Fóthy János, Müvészet, 1966. 7. évf. 7. a. 41. l.
- (havas) Népszava, 1966. máj. 5.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./

267. l.

Kürthy Sándor

Rajz papírról

Kortárs 1965 V m. 8210

Kürthy Sándor

Rajz (szepró)

Kortárs 1965 IV n. 631 old.

Kürthy Sándor

Illusztráció Sólyom László
„A dublőz" c. írásához.

Rajz, reprodukció.

Népszava, 1964 dec. 20. 9 l.

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
MEGHÍVJA ÖNT

KÜRTHY SÁNDOR

FESTŐMŰVÉSZ
KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1964 OKTÓBER 23-ÁN DÉLUTÁN 1/2 6 ÓRAKOR
MEGNYITÓ BESZÉDET MOND

FISCHER ERNŐ

FESTŐMŰVÉSZ,
A PEDAGÓGIAI FŐISKOLA TANÁRA

KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETÉNEK
KIÁLLÍTÓTERME
BUDAPEST V., DOROTTYA UTCA 8

8922 fnyv 1

KÖRTHY SÁNDOR

MDK

Kürthy Sándor

rajza: illusztráció Bertolt Brecht: Egy olvasgató munkás kérdez c. verséhez repr.

(Bertolt Brecht: Egy olvasgató munkás kérdez.)
Ország-Világ, Bp. 1957. június 18. 9. l.

Küsthy Sándor

Szerepel az Építők Műszaki Klubja
Liáhításán

Magyar Nemzet 1969 V. 16

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

M.D.K

Kürthy Sándor
grafikus

Csopaki táj (rajz)

Élet és Irodalom, 1963. június 29 - 4 lap

Klinthy Sándor
grafikus

MDK

Prága (repro)

Klinthy Sándor útinaplóiból.
Élet és Irodalom, 1962. szeptember 1—12 lap.

Thürthy Sándor
grafikus

M.D.K.

Rajz.

Élet és Irodalom, 1962. augusztus 25 - 1 lap

Hiirthy Sándor
grafikus

M.D.K.

Tengerpart (rajz)

Élet és Irodalom, 1962. augusztus 18 – 4 lap

Kürthy Sándor
grafikus

MDK

Illusztráció

Szélely Katalin: Előhelő városnegyed
Élet és Irodalom, 1962. augusztus 11 — 4 kep

Thirring Sándor
grafikus

M.D.K.

Németországi utirajzaiból.

Élet és Irodalom, 1962. augusztus 11 — 12. lap

Thirthy Sándor
grafikus

M.D.K.

Tengerpart

Élet és Irodalom, 1962. július 7 — 8 lap

M.D.K.

Hincsay Sándor
grafikus

Illusztráció

Fábián Zoltán: Nézze meg uram!
Élet és Irodalom, 1963. április 20 - 4 lap

Kürthy Sándor

MDK

Rajza (utcakép)

Kortárs. 1960. 7. sz. július. 131. l.

Kürthy Sándor

MDK

Rajza (Abrakoló ló)

Kortárs. 1961. 2. sz. febr. 299. l.

Kürthy Sándor

MDK

Rajza (táj)

Kortárs. 1961. 12. sz. dec. 946. l.

Melk.

Kürthy Sándor

rajza: „Ülönö"

Uj Irás, 1962, 7. sz 689. L

Kivithy Sándor
grafikus

M.D.K

Illusztráció

Molnár Zoltán: Váratlan eskivő
Élet és Irodalom, 1961 szeptember 2. -9 l.

M.D.K.

Kürthy Sándor

grafikus

illusztrációi

Élet és Irodalom, 1981. okt. 14. — 18.

Kürthy Sándor
grafikus

M.D.K

Illusztráció

Csontos Gázor: Ami még nem volt

Élet és Irodalom, 1961. szept. 30 — 4 l.

M.T.F.

Kiszthy Sándor
grafikus

M.DK.

Rajzok Gagarin Magyarországi látogatásáról.

Élet és Irodalom, 1961. aug. 26-1 l.

Kurthy Sándor
grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Vagyim Kozsevnyikov: Üdülőben.

Élet és Irodalom, 1961. dec. 16. – 4l.

H.D.K

Ybirthy Sándor
grafikus

Illusztráció

Radó György: Lomonoszov a tudós és költő
Élet és irodalom, 1961 nov. 18 – 4 l.

M.D.K

Kürthy Sándor
gráfikus

Illusztráció.

Nádass József: dr V halaka
Élet és Irodalom, 1962. január 20 – 9 l.

Kürthy Sándor
grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Gráfás Miklós: A Tarbtem Szónok.
Élet és Irodalom, 1961 december 30–12 l

M.D.K.

Kürthy Sándor
grafikus

Rajza
(illusztráció)

Élet és Irodalom, 1960. jan 8. 4 lap.

M.D.K.

Kürthy Sándor
grafikus

Rajza
(illusztráció)

Élet és Irodalom, 1960. jan. 15. - 11 lap

Kunthy Sándor
grafikus

M.D.K.

Rajza

Élet és Irodalom, 1960. jún. 29 – 3 lap

M.D.K

Kürthy Sándor
grafikus

„Rajz" (repro)

Kortárs, 1960. ~~[illegible]~~ marcius hó 363 lap.

M.D.K.

Thirring Sándor
Grafikus

Rajz - a

Élet és Irodalom, 1960. jun. 3 - 23 szám.

M.D.K.

Wiersky Gaudate
Graphics

Rzepc – ce

Cięt co Trotzdem, Hdeo, Pam. 3 – 23.Dzem

M.D.K

Kürthy Sándor
Grafikus

„Városliget"

Élet és Irodalom, 1965. jún. 5. – 5 lap

MDK.

Kürthy Sándor

Rajza megjelent az Élet és Irodalom
1965 ápr.3-i számában. Lap.3.

Kürthy Sándor

Illustráció (kaja) kapkó

Négnava, 1965, ápr. 11, 8 old.

Hlavathy Sándor
Grafikus

MDK

Illusztráció

Sorbán - Szabó Zoltán: Tavaszvárás egy jászsági falu
ban

Élet és Irodalom, 1964. április 4 – 12 lap

Küttig Sándor
grafikus

M.D.K

Illusztráció

Kamondy László: A két kiskakas
Élet és Irodalom, 1964. április 8-10 lap

Kürthy Sándor

Illusztráció Kovács Miklós
Medvék és embezek c. írásához (rapro)

Népszava, 1964 márc. 29. 9 oldal

Kürthy Sándor

Rajz (szepko)

Néprava, 1964, ápr. 12, 9 oldal

Kürthy Sándor

Illustráció (rapló)

Mégnava, 1964, máj 10, Sold.

mdk

Kürtly Sándor

rajza: kikötő

Uj Trás. 1963 10. sz

1280. L

mdk

Kürthy Sándor

rajza (női fej virágkoszorúban)

Uj Szás 1963 12. 11

1431. l

Kárthy Sándor
grafikus

M.D.K.

Május 1-i rajz

Élet és Irodalom, 1963. április 27 - 1 kép

Kürthy Sándor

Ilmentráció Bába mihály
írásához

Nagyanya 1966 v. 15 9 old.

Kürthy Sándor

Illusztráció kapré fónej

Irásához

Nagyoma 1965 nap. 12

Kristhy Sándor

Illustráció Vladimir Babnic
Irásához (szepró)

Nagyava 1966 jul. 25 Sold

Kürthy Sándor

Illustráció Kocsis János

írásához / szepró /

Nagyova 1966 VI. 12 9 ld

Kürthy Sándor

Illustráció Sánló Anna
írásához

Nagyvaca 1966 aug. 7 9 old.

Kukthy Sándor

Ilmuntróció Tam Kuai Irásátor
(Szepkó)

Négnava 1966 III 20, 8 old.

Kürthy Sándor

Illuntráció Baráth Lajos

Irásához /repró/

Négyaca 1966 feb. 27

Kusthy Sándor

A Harafias Néphront VI. kor.
helyiségében kiállítása nyílt
festményekből és grafikákból
Kikötő (1962) emlitve
Pillantás a magasból (1964) emlitve
Szerkezet (1965) emlitve
Vörös és fehér (1966) "

Nagyvarsa 1966 máj. 5 2 old.

Kürthy Sándor

Illuntráció Vajda Sándor
Irásához /repró/

Nejmava 1966 IV 17 Sold.

Kürthy Sándor
Grafikus

M.D.K

Illusztráció.

Kern István: A trolikeréh
Élet és Irodalom, 1963. augusztus 17-9 lap

Kürthy Sándor festő M.D.K.

alkotásaiból a KKi rottya utcai bemutató szalonban rendeztek kiállitást

Napi krónika

Magyar Nemzet 1964. október 24. 4.l.

Kürthy Sándor festő M.D.K.

kiállitása a Kult. kapcsolatok Intézetének kiállitó termében

Npaló

Magyar Nemzet 1964. október 22. 7.1.

M.-A.-V.

Kid: 11tAus a Kalt. Kapcolinton Indsertdnck Kindlitto

term&ben

Kpatd

22. 7.1.

MDK

Kürthy Sándor, fertő

Kiállítása a Kulturális Kapcsolatok

Intézetében van.

– : A hét végi kulturális programokról 8.

Ny. 1964. okt. 24.

NÉPSZABADSÁG

Kürthy Sándor, Jestő MDK

Kiállítása a Kulturális kapcsolatok Intézetében tekinthető meg.

–: A hét végi Kulturális programból 10.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1964. okt. 31.

$$\begin{array}{r} 79 \\ +\ 5 \\ \hline 84 \end{array}$$

MDK

Thirring Sándor
grafikus

A Mikszáth Kálmán tér
A Bakáts tér
A Ferenc tér
} illusztráció

Gyarmathi Pál: Pest téli
Élet és Irodalom, 1964. febr. 15. - 12 kép.

Kürthy Sándor

Illusztráció Csajágyi Klára
„Az új lakó" c. írásához.

Rajz, reprodukció.

Népszava, 1964 március 15. (V. évf.)

Kürthy Sándor

Illusztráció Ténagy Sándor „Megrázkódnak a fák" c. novellájához.

Rajz, reprodukció.

Népszava, 1964 március 1.
8. lap.

M.D.K.

Gürthy Sándor
grafikus

Illusztráció.

Galgóczi Erzsébet: Mitől jó, ha jó? 2.
Élet és Irodalom, 1964. szept. 5. – 12 kép.

Kürthy Sándor

Illusztráció Gene Mihály:
Rangadón c. írásához.

~~ez~~ rajz, reprodukció.

Népszava, 1964 aug. 16. 9. lap.

Kiesthy Sándor

Ilustráció Pácotai Boris
Szásátor /szepkő/

Nagyvaca 1967 XII. 31, 9 old.

Kürti Sándor

tassinta s' kalligrafikus

Ungarische Kunst der Gegenwart, Museum Folkwang, Essen, 1968.

7.0

Kürthy Sándor, festő

MDK

Megnyitót mond Nagy Ottó
fotoművén tárlatának megnyi-
tásán. (Népkönyvtár-sarág útja 94.)

—: Hír

8

Népszabadság. Bp. 1963. dec. 5.

Kürthy Sándor

grafikus
Született 1921
Könyvillusztrátor
Önálló kiállításai: 1964-ben é 1966-ban Bp-n
Mestere Bornemisza Géza volt.

Ungarische Kunst der Gegenwart, Museum Folkwang, Essen, 1968.

Kürthy Sándor

Kiállított művei

Tűz, 1967, lakk. festék [Lackfarbe], 85 x 64 cm
Komporició kékben és barnában, 1967, lakkfesték
72,5 x 46 cm
Dynamismus, 1967, lakkfesték, 80,5 x 55 cm

Ungarische Kunst der Gegenwart, Museum Folkwang, Essen, 1968.
27.o.

Kürthy Sándor

Tűz

Kompozíció kékben és barnában
(címlapon)

Dinamizmus

Repr. - R

Ungarische Kunst der Gegenwart, Museum Folkwang,
Essen, 1968.

Hoa.

M.D.K.

Thürthy Sándor
festő

Képeit nemrégen az MSZBT és a Hazafias Népfront VI. kerületi klubjainak termében mutatta be. Thiállította a „Tanulmány"sorozatot.

Fóthy János: Thürthy Sándor
Művészet, 1964. július - 40 lap.

Kürthy Sándor

Szerepel a Ü. Ker. művészet)

Tárlatán (1970 XI.)

Meghívó

Kürthy Sándor, festő

L. Roisz Vilmos

L. Roisz Vilmos 2

Esti Hírlap. Bp. 1982 jan. 5

Kürthy Sándor festőművész

Szabó Aurél emlékkiállitása a győri Muzeumi Képtárban megtekinthető március 18.-ig.
Kálmán Anikó a dunaujvárosi Munkásmüvelődési Központban február 15.-ig,
Kürthy Sándor a Ferencvárosi Pincetárlaton február 14.-ig,
Fekete Mária a Fészek Művészklubban febr. 10.-ig
Madarász György a Fiatal Művészek Klubjában február 8.-ig,
Aknay János a szentendrei Megyei Művelődési Központban február 6.-tól,
Weinacht Péter és Szabadi Katalin az Országos Közegészségügyi Intézetben február 4.-ig,
Lacza Márta és Dékány Ágoston a Pelserzsébeti Muzeumban február 2.-tól mutatja be munkáit.

Élet és Irodalom, Bp. 1979. febr. 3. XXIII. évf. 5. sz. 8. lap.

Kürthy Sándor festő

□ KÜRTHY SÁNDOR festőművész tárlata január 12-én hétfőn este hat órakor nyílik a Fáklya Klubban (VI., Csengery utca 63.).

– □ Kürthy Sándor 2

Esti Hírlap Bp. 1981. jan. 10

Kürthy Sándor, festő

↳ Bende Imre

– : Kőbányai festők

Esti Hírlap Bp. 1981 márc. 30

2.

Kürthy Sándor, festő

□ KÜRTHY SÁNDOR festőművész kiállítását Horusitzky Zoltán zeneszerző nyitja meg augusztus 30-án, csütörtökön délután 5 órakor a Fényes Adolf Teremben (VII., Rákóczi út 30.)

–: □ Kürthy Sándor

2.

Esti Hírlap Bp. 1979 aug. 29.

Kürthy László

K(ürthy) L(ászló): Balatonalmádi Szálloda.
(Kürthy László építész)
Műszaki Tervezés, 1966. 5. sz.,
28-29 l. Képekkel.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-283. l./
248. l.

Kürthy László épitész

M.D.K.

"Aurora" szálló, Balatonalmádi, 1965, 1968.

modellfotó

Belsőépitész: Horniscek László,

Kertrendezés: Schrenk Ágnes

repr.

Magyar Épitőművészet 1968/1. 12-13.1.

12-17.1.

Kürthy László, [építész?]

MDK

Munkatársaival együtt egy Algérban építendő „olimpiai várost" terveznek.

— : Sportváros — magyar tervek alapján

3

ESTI HIRLAP Bp, 1967. dec. 11.

Kürthy László épitész

MDK

Ujpesti Állami Áruház

Preisich Gábor:Budapest tiz éve Magyar Épitőművészet
1955.IV.évf.3-5.sz. 78.l.

Kürthy László épitész

MDK

Veszprém, központjában foghijas telkek beépitése
repr.

Perényi Imre:Kompozicios törekvések városterveszési gyakorlatunkban Magyar Építőművészet 1955.IV.évf. 3-5.sz.95.l.

Kürthy László, épitész (MDK

Ujpest. Állami Áruház ~~társ~~ tervezőjének munkatársa. (Tervező: Rákos Pál)

2 repr.

MagyÉp 1945-55.

MDK

Kürthy László, ép.

Ka zincbarcikai Bányamérö Technikum
tervezöje.

Mücs.-IV.M.Képzöm.Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat. 22.l.

le. D. K.

KÜRTHY László építész

Általános típusiskola előtervei

Tervező: Reischl P.

Szrogh György: Típus-gondolatok
magyar építőművészet 1957 (VI.) 5/6.
138-139. l.

MDK

Kürthy László, építész

Gárdonyi J: Az Építőművészek Szöv. őszi munkaterve.
Magyar Nemzet, 1955. szept. 14. 5.l.

Küthy László

K.L.: Hotel Auróra, Balatonalmádi. Épitész: Küthy László, konstruktőr: Adamecz [illegible] Iván, belsőépitész Hornicsek László, statikusok: Wéber György, Vörös György, gépészek: Kovács Györgyné. Szücs Károly, közmütervező Wágner István, kerttervező Schrenk Ágnes. - Ismertetés, Heltay László fotóival.

Magyar Épitőmüv. 1971.3.sz.25-29.l.

Kürthy László

Auróra szálló, Balatonalmádi /Kürthy László épitész, Hornicsek László belsőépitész, Schrenk Ágnes kertterv./ Magyar Epitőművészet, 1968.1.sz.12-13. l. - Magyar Epitőipar, 1968. 3.sz. 168-169. l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Írt. 1971.2.sz. 149-182. l.

183. l.

Kürtlay László

a Balatonalmádi Hotel

Aurora építészként említve

Magyar építészet 1945-70

129. old.

Kürthy Ödönné

A textil- és ötvöspályázat díjazott művészei között szerepel.

Dvorszky Hedvig: Ipar művészek a Gontváry Terenben; Ipari Művészet, 1972/6. sz. 20. l.

MDL

Kürthy Ödönné
textilművész

Rest vett a tárlaton.

Domanovszky György: Textil Falikép 68
Művészet, 1968. december - 46 kep.

Kürtlay Ödönné

Textiltervvel nerepelt

Bútor és lakásművészeti kiállítás, Bp. 1956.

Kürthy Ödön textilművész

Az 50-es években batikolással foglalkozott.

P. Bretzjánszky Ilona: Dél-Dunántúli Textilművészek Kiállítása Szabadkán.

Életünk, Pécs, 1991. (2.) 5.

Kürthy Ödönné

cikke: A Textil Tanszék oktatási programja. - Ipari Művészet, 1968. V-VI.sz.25-28.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Írt. 1971.2.sz.149-162.l.

166. l.

Kürthy Ödönné, textilművész

Kitörő munkát végzett.

P. Brestyánszky Ilona: Dél-Dunántúli textilművének
Kiállítása Szabadkán
438-439,

JELENKOR, Pécs 1971. május XIV/5.

Kürthy Ödönné
filmnyomású textiliáit külön ki
kell emelnünk. Részt vett a Textil és
ötvösmünkák bemutatóján a Csont-
váry-teremben.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra

Magyar Hírlap 1972/282 10 old.

Kürthy Ödönné

Balogh Rozsival együtt 1963 végén textil- és ruhaterveket, rajzokat, festményeket állított ki a Csók Galériában.

Ipari Művészet, 1964. 1. sz., 83. l.

MDK

Küthy Ödönné ipm.

3. M. ipm. és népműv. kiáll. 1955. Ipm. Muz.

kép

Kürthy Ödönné

nevét a hagyományos kézi textilfestés felszabadulás utáni első úttörői között említi

Katona Imre: Modern iparművészetünk néhány kérdése. Művtört.Értek. 1970. 4.sz. 278-283.l.
283. l.

Kürthy Ödönné

A Textil Tanszék kétnapos tudományos ülésén előadást tartott.

Ipari Műszaki, 1968. 4-12. 31. p.

Kürthy Ödönné

A Textil Tanszék oktatási programja c. írását közli a Lap.

Ipari Művészet, 1968. 5-6. sz. 25-28. l.

Kürthy Ödönné

Szerepelt az Ernst Múzeum-i kiállításon.

Textil falikép 68; Ipari Művészet, 1968. 5-6. sz. 62. l.

MDK

Kürthy Ödönné [iparművész]

A III. Magyar Iparművészeti és Népművészeti Kiállításon szereplő [redacted] munkája: nyomott bútortextil – repr.

(Fedor: A III. Magyar Iparművészeti és Népművészeti Kiállítás.)

Nők Lapja, Bp. 1955. december 8. [20. l.]

Kürthy Ödönné

Nyomott butortextil , repr.

III. Magyar Iparmüvészeti és Népmüvészeti Kiállitás Iparmüvészeti Muzeum katalogusa, Bp. 1955.

25 lap

MDK

Kürthy Ödö nné

Repr.

IV.Országos Iparművészeti Kiállitás.Műcsarnok.
Budapest 1959.Dec.18 - 1960.Jan.31.Kat.

MDK

Kürthy Ödönné

Textil falikép 68. Kiáll. az Ernst Muzeumban, 1968.

Kürthy Ödönné textiltervező M.D.K.

az Iparművészeti Főiskolán tanit.

Függönyök, falikárpitok,

"Halas" -függöny

Gyermekszobába: zsiráfos, cicás, lovas, számológépes függöny

Pont, pot, vesszőcske-falikárpit

Vajna Éva: Két iparművész kiállitása

Magyar Nemzet 1963. december 30. 4.1.

Kürthy Ödönné, iparművész MDh

Dec. 14-én kiállítása
nyílik a Csók Galériában.

– : Hír. 10.

NÉPSZABADSÁG 1963. dec. 12.

Kürthy Ödönné testiltervezőn M.D.K.

Kiállitása a Csók istván Galériában

Magyar Nemzet Magyar Nemzet 1963. december 12. 4.1.

Kürthy Ödönné

Az Iparművészeti Főiskola docense, a művészképzésről tartott előadást Hódmezővásárhelyen a márc. 20-án megnyílt II. Országos Kötő-hurkolóipari Biennálén.

Ipari Művészet, 1967. 1. sz., 62. l.

MDK

Kürthy Ödönné, textil

4. orsz. iparműv. kiáll. Műcs. 1959.

Kürthy Ödönné

MDK

V. Orsz. Iparm. kiáll. Műcs. 1965.

MDK

Kürthy Ödönné

textil

4. Orsz. Iparműv. kiáll. Műcs, 1959.dec.

Küsti Gödönné, iparművész MDh

Beszélgetés.

Fencsik Flóra: Gipszfejek albonya 3

ESTI HIRLAP, bp. 1965. márc. 23

MDK

Kürthy Ödönné, iparművész

kkugk

Balogh Rozi és Kürthy Ödönné kiáll. 1963. dec.

Csók István Galéria

nisse seiner vorhin aufgezä
Er stellt die Wesenszüge fe
ropäische epische Volksdich
meisten charakterisiert, un
ristischen Eigenschaften st
lich Trennende fest. Die Ba
folgerin des Heldenepos, ih
letzteren völlig neu: sie s
schaftliche Probleme des Me
lisierter Form. Die typisch
denthemen sehen wir auf Taf
ten: ungarisch, französisch
ihr Vorkommen hinweisen sol

Kürthy Ödönné
iparművész

Balogh Rozival közös kiállításon szerepelt a Csók Galériában

Pestmegyei Hirlap 1963 dec 13

~~Kor~~ Küsthy Ödönné

Balogh ~~Rozival~~ Rozivalegyüt

szerepelt a „Lakás- és öltöz kö-

dési kiállitáson"

„Halas" folikárpit

Vajna Éva: két iparmüvész kiállitása.

Magyar Nemzet 1963 dec 30

M.D.K.

Kiuthy Ödönné
textiltervező

A lakásművészetet szolgálják
kiállított anyaga. „Függöny"
(repro) A Csók Galériában rendezett
tárlatot. Anyag tervei is szerepel-
nek a tárlaton.

Szatmári Gyula: Kiuthy Ödönné és Balogh Rozi textiltervező iparművészek kiállítása a Csók Galériában

Művészet, 1964. május - 46 kép.

Mdk

Kürthy Ödönné és Balogh Rozi
iparművészek közös

kiállítása a Csók István Galériában.

Mozaik, Balogh Rozi

Nepszava, 1963. dec 12.

4. L

Mr. Mc

Ministry of Supply
Department of Aircraft Production

Millbank House, Great Peter Street,
London, S.W.1.

Telephone: Victoria 7800

Reference

Your Reference

Date 12th March, 1945.

Dear Sir,

I am directed to inform you that the Ministry of Supply have decided to terminate the contract for the manufacture of Aircraft Engines which you have with this Department.

I am to request that you will cease all work on the contract forthwith, and that you will take such steps as may be necessary to prevent any further expenditure being incurred.

I am to add that the Ministry will be prepared to pay you such sum as may be agreed to be fair and reasonable in respect of the work done and expenditure incurred by you in connection with the contract up to the date of this letter, and that you will be required to furnish such information as may be necessary to enable the amount to be determined.

I am to request that you will acknowledge receipt of this letter.

I am,
Dear Sir,
Your obedient Servant,

for Director General of Aircraft Production.

N.L.

MDK

Kürthy Ödönné, ip.m.

169.l. képpel.

Domanovszky Gy.:Textilművészetünk a III. Iparmüv. és Népmüv.kiállitáson. = SZABAD MÜVÉSZET. 1956. 4.sz.

MDK

Kürthy Ödönné

Kürthy Ödönné /textil/ művével szerepelt a IV. Orszg.Iparm.Kiáll.-on.

IV.Országos Iparművészeti Kiállitás.Műcsarnok. Budapest 1959.Dec. 18 - 1960.Jan.31.Kat.

Kürthy Ödönné MDK

textilmunkáival szerepelt a kiállitáson.

Borbáth Sándor: Modern iparmüvészeti kiállitás
a győri müvsarnokban.
Kisalföld. 1962. dec. 18.

M.D.K.

Kürthy Soma rajza

repro Vajzoli

Élet és Irodalom, 1960 apr. 22.

Merry Xmas
and
Happy New Year

Kürthy Sándor
grafikus

M.D.K

Leninről készült rajza.

—: Negyvenhét éve halt meg Lenin
Élet és Irodalom, 1966. január 22 - 3 lap

M.D.Y.

Kürthy Sándor
grafikus

Illusztráció.

Rákosy Gergely: Az élet nem játék.
Élet és Irodalom, 1966. febr. 19 - 10 kap.

Kürthy Sándor, festő MTDK

Kiállítása nyílik meg okt. 23-án a Kulturális Kapcsolatok Intézetében.

— :Kis híradó

2.

ESTI HIRLAP Bp. 1964. okt. 22.

a5

Kürthy Sándor
grafikus

MDK

„Új kenyér"

Élet és Irodalom, 1965. aug 21 - 1lap

Kürthy Sándor
grafikus

MDK.

Illusztráció.

Tabák András: Demokratikus tej
Élet és irodalom, 1965. aug. 7-11 lap

Kürthy Sándor

Kiállítása volt a Harafias Nepfront VI. ker.
Elnöjában.

Szocialista Művészetért 1966. jun.

Kurtág Sándor

Reprodukció

Élet és irodalom. 1966. jún. 25.

Ilhovtsy Sándor
grafikus

M.D.

Illusztráció

Rubin Szilárd: Ismerkedés
Élet és Irodalom, 1966. jun. 25 - 11 lap

Kürthy Sándor

Lapja a 8. oldalon

Nyíregyháza 1968 május 5.

Kürthy Sándor

Zajta a 9. oldalon.

Népszava 1968 április 4

Kürthy Sándor

Lejta a 8. oldalon

Nógrád 1968 március 17

Kürthy Sándor

Szerepel a VI. kat. művészek
táblatón

Maphiró 1970 XI. 27

Kürthy Sándor

Illusztráció Püspöki Mihály

írásához /szepró/

Nagyvaja 1965 nov. 28

Kusthy Sándor

Illustráció Kamjén István

Írásához (Szepró)

Nagyava 1965 nov. 7

Kusthy Sándor

Ilmu Dráció Németh Ferenc

„Jézus Péter fia" c. Drásához/szeptd

Négmova 1965 aug. 15

Kürthy Sándor
grafikus

M.D.K

Illusztrációk

Moldova György: Erdei munkások
Élet és Irodalom 1963. dec. 21 — 15 lap

M.D.K.

Kürthy Sándor
grafikus

Illusztráció

Körösényi János: Megyek az ilcsán
Élet és Irodalom, 1963. dec 7 - 12 lap

Kürthy Sándor

Illusztráció Sipos Gyula „Professzor a vurstliban" c. írásához.

rajz, reprodukció.

Népszava, 1964 január 12. 92 évf. 9. szám, 8 lap

Kiszthy Sándor
gráfikus

M.D.K.

Illusztráció

Élet és Irodalom, 1963. nov. 9. — 9 lap

Kürthy Sándor

Ilmentrónió F. Rácz kálmán

írásához

Nagyvaja 1965 dec. 19

Kürthy Sándor

Városképek / 4 rajz repró /

Nagyvaca 1965 dec. 25

Kürthy Sándor

Illuntráció Bodó Béla. Irásához
/rapró/

Nagmava 1966 jan. 30

Kürthy Sándor

Illustráció Katró István Irásához

/Szapró/

Nagyanya 1967 IV. 16 9 old.

Kürthy Sándor

Huntrócsó Varga Ákos
Szárához /szepró/

Nagyava 1966 dec. 18 8 old.

Kürthy Sándor

Illustráció Bálint Gyula

Írásához /repró/

Nagyava 1967 II. 12 Sold.

Kürthy Sándor

Ihmutrócció Püspöki mihály

szárához /szepró/

Nagyvaja 1967 V. 7 9 old.

Kürthy Sándor

Illustráció Fábián Zoltán
Szárakhoz (szepkó)

Nagyvaca 1966 nyp. 11. 9 old.

Kürthy Sándor

Illuntráció Nádass József

Írásához (Szepró)

Néprava 1967 VI 4 Sold.

Kürthy Sándor

Illustráció László Anna
írásához (rapró)

Nagyvaca 1966 jan. 8. 9 old.

Kürthy Sándor

Illustráció Simon Emil

Irásához (szepró)

Nagyvaros 1966 nov. 20. Sold

Kürthy Sándor

Ilmendrócio Ahácz László

Irásához (Szepró)

Nagyvaca 1966 okt 23 Sold.

Kürthy Sándor

Illusztráció F. Rácz Kálmán
Írásához /szepró/

Nagyova 1967 III. 5 Sold.

Kürthy Sándor MDK

Szürke oszlopok, 1963. olaj-lakk

Szürke-vörös kompozició, 1962. olf.

Kikötő, 1962. tus

Kulturális Kapcsolatok Int.1964.okt-nov.Kürthy S.

Kürthy Sándor

Rajz (zeprzó)

Kortárs 1963 II.n. 164 old

Kürthy Sándor MDK

Tengerpart, 1964. olaj.

Kikötő este, 1962. olaj-lakk

Parti város, 1964.olaj-lakk

Kulturális Kapcsolatok Intézete,1964.okt-nov.
Kürthy S.

Kürthy Sándor MDK

Folyóparton, 1964. lakk-temp.

Város a hegyoldalban, 1963. olaj-lakk

Fények egy kirakatüvegen, 1962. olf.

Kulturális Kapcsolatok Int.1964.okt-nov.Kürthy S.

Kürthy Sándor MDK

Esti fények, 1963. olaj-lakk

Sikátor, 1963. olaj.

Fekete metropolis, 1963. lakk

Kulturális Kapcsolatok Int.1964.okt-nov.Kürthy S.

Kürthy Sándor

MDK

Felhőkarcoló, 1963. lakk-temp.

Külváros 1963. olaj-lakk

Pillantás a magasból I. 1964. olf.

Kulturális Kapcsolatok Int.1964.okt-nov.Kürthy S.

Kürthy Sándor MDK

Pillantás a magasból II. 1964. akvarell

Csendélet 1962. olaj-lakk

Figurák, 1963. olaj-lakk

Kulturális Kapcsolatok Int.1964.okt-nov.Kürthy S.

Kürthy Sándor

Illustráció Illés Béla Irásához
(repró)

Nagyanya 1967 III-19 9 old.

Kürthy Sándor

Kosztolányi illusztrációk I-BI. 1963. tollrajz

Emlékezés a gotikára I-III. 1962. tusrajz

Fatanulmányok I-IV. 1962. tusrajz

Kulturális Kapcsolatok Int.1964.okt-nov.Kürthy S.

Kürthy Sándor

Megnyitotta Körtvélyessy Magda
Diállítását.

Hajdu-Bihari Napló, Debrecen
1970. nov. 11

Kürthy Sándor festő

az Építők Műszaki Klubjának

Képzőművész tagja, művével szerepel

az Iparterv Vállibásán

Magyar Wenzel

1969 május 16

Napló –

Kürthy Sándor

Illuntráció Kamján István
Irásához /repró/

Nagmara 1967 VII. 16 Sold.

Kürthy Sándor

Ilmenbrácio Gulay István
Vrásátai (Drepró)

Nagmara 1967 V. 8 Sold.

Kürthy Sándor

Ihundrócíró László Anna
Vrásához (Szepró)

Nagyava 1967 IX. 17 9 old

Kürthy Sándor

Illusztráció Kut. Bernát Szárálor

/szepró/

Nagyvaca 1967 VIII. 6, 8 old.

Kürthy Sándor

Ilmuntráció Komjén István
Vásárhoz (szepró)

Néprava 1967 X. 29 9 old.

Kusthy Sándor

Illusztráció Vajda Sándor
írásához (repró)

Magyar Ifjúság 1968 I. 7 n. Fold.

Kusthy Lándor

Ilmutráció Németh Ferenc
írásához /Szepkó/

Nagyvarsa 1968 feb. 11 8 old.

Kürthy Sándor

Ilmuntróció Németh Ferenc

Irásához (Szepró)

Nagnava 1967 XI. 12 Sold.

Kürthy Sándor

Illuntráció Németh Ferenc
Irásához /repró/

Négrava 1967 VI. 25 sold.

Kürthy Sándor

MDK

Kikötő II. 1962. olaj-lakk

Laguna, 1963. olaj-lakk

Vitorlások, 1963. olaj-lakk

Kulturális Kapcsolatok Intézete, 1964. okt-nov.
Kürthy S.

Kürthy Sándor

MDK

Halászbárka, 1962. tus

Vizparton, 1963. olf.

Kikötő, I. 1962. olaj-temp.

Kulturális Kapcsolatok Intézete, 1964. okt-nov.
Kürthy S.

Kürthy Sándor MEK

Árbócok, 1962. tus

Kukötőrészlet, 1962. tus

Száradó hálók, 1962. tus

Kulturális Kapcsolatok Intézete, 1964. okt-nov.
Kürthy S.

Kürthy Sándor MDK

Utca, 1964. tus

Hajók, 1962. tus

Tükröződés, 1964. tus

Kulturális Kapcsolatok Int.1964.okt-nov.Kürthy S.

Kürthy Sándor MDK

Zuhanás, 1964. tus

Robbanás, 1964 tus

Napsütés 1964, tus

Kulturális Kapcsolatok Int.1964.okt-nov.Kürthy S.

Kürthy Sándor MDK

Organizmus 1963. tus

Konstrukció és vegetáció, 1963. tus

Törés, 1964. tus

Kulturális Kapcsolatok Int.1964.okt-nov.Kürthy S.

Kürthy Sándor

MDK

Építkezés II. 1964. tus

Dinamikus kompozició I-II. 1963 tus

Suhanás, 1963 tus

Kulturális Kapcsolatok Int.1964.okt-nov.Kürthy S.

Kürthy Sándor

MDK

Szuperszonikus gépek, 1964. tus

Optika, 1964. tus

Épitkezés I. tus 1964

Kulturális Kapcsolatok Int.1964.okt-nov.Kürthy S.

Kürthy Sándor

MDK

Madártávlat, 1964 tus

Figurák I-VI. 1963 tollrajz

Hat kisgrafika 1964. tus

Kulturális Kapcsolatok Int.1964.okt-nov.Kürthy S.

Hürthy Sándor
grafikus

M.D.K

Illusztráció

Szabó Magda: Csé
Élet és Irodalom, 1964. aug. 28 - 11 kép

Kürthy Sándor
grafikus

M.D.K

Rája

Élet és Irodalom, 1964. dec. 19 - 3 lap

Kürthy Sándor
grafikus

M.D.K

Illusztráció.

Fábián Loltán: Kriskampók között
Élet és Irodalom, 1964. március 28 - 10 kép.

Kürthy Sándor

Illusztráció Barát Lajos:
"Idegesség" c. írásához.

Rajz, reprodukció!

Népszava, 1964 aug. 2. 9. l.

H.D.K.

Kürthy Sándor
festő

A Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében hallott tárlatot. Bemutatta: a „Fehér metropolis"-t, a „Szürke vörös kompozíció"-t, a „Figurák"-at és a „Gendélet"-e művelt a tölbi között

Frank János: Kürthy Sándor
Élet és Irodalom, 1964. nov. 14 – 9 lap.

Kürthy Sándor
grafikus

M.D.K.

Illusztráció

Szebereny Lehel: Harom asszony egy szeken
Élet és Kredalom, 1964. v. 17. – 10 lap.

Kürthy Sándor.

Illusztráció Köves József: a vízhordó c. írásához.

Rajz, reprodukció.

Népszava, 1964 szept. 13. 8. l.

Kürthy Sándor
Grafikus

M.D.V.

Illusztrációk

Gergely Mihály: Fogadónap
Élet és Irodalom, 1964. nov. 14 - 5 kep.

Kürthy Sándor M.D.K.

Ujságrajzairól ismert müvész , olajfestményeket mutatott be.

Felhőkarcoló,

Sikátor

kikötő.

Szürke-vörös kompozició.

Sárváry Márta:Kürthy Sándor rajzai és olajképei

Magyar Nemzet 1964. november 4. 4.l.

A Pest megyei Művelődési Központ és Könyvtár
tisztelettel meghívja Önt és ismerőseit

KÜRTHY SÁNDOR

festőművész
grafikáiból rendezett kiállítására

1978. március 21-én, kedden este fél 6 órára
a könyvtár olvasótermébe

A kiállítást megnyitja:
DR. HARSÁNYI ISTVÁN
pszichológus

A kiállítás április 15-ig tekinthető meg.

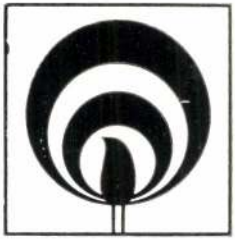

Meghívó

Díjelőleges!

Pest megyei
Művelődési Központ
és Könyvtár
2000 Szentendre, Engels u. 7.

F. k.: Bihari József igazgató. 250. PV. 78-608

M.D.K.

Kürthy Sándor
grafikus

Lenin-ről készült rágra

— . Adalékok a Lenin portréhoz

Élet és Irodalom, 1966. apr. 23 - 3 lap

Kürthy Sándor

(Illusztrációja a 25. oldalon

Tüzér 1965 augusztus 21

Kürthy Sándor festőművére

Ma nyitja meg a Csili kiállítóteremben Horváth Iván, Milasovszky Kálmán és Tordai István közös kiállítását.

Esti Hírlap, 1947. szept. 1.

Kürthy Sándor
Gyafehus

Illusztráció

Harsányi István: Szemérmesség és prüdéria

Nők Lapja, 1968. julius - 27 szám

Kurthy Sándor
grafikus

Jelusztráció

Harsányi István: Ámelkodó cepró jelek.
Vök Lapja, 1968. jún – 23 szám

Kürthy Sándor
festő -

„Mikrovilágra" c. képe szerepel
a tárlaton.

Merei Ottó VI. kerületi művészek csoportkiállítása
Művészet, 1972 junius - 38. oldal

Kürthy Sándor
festő

Részt vett a tárlaton.

Erdős György: „Tettrekész humanista örökség"
Művészet, 1972. junius – 40 oldal

Kürthy Sándor

A szerző Lantos Ferenc kapcsán egyik írásából (Művészet, 1972) idéz.

Keserű Katalin: Lantos Ferencről, Műgyűjtő, 1973/2. sz. 48. l.

Kürthy Sándor, grafikus

A kincskereső c. új lap
illusztrációit készítette.

— : A Jelenkor krónikája 479.

JELENKOR Pécs 1971. május XIV/5

Hürthy Sándor
grafikus

M.Dk

Albert Schweitzerrel készült
rajzai. A "Nagy Doktor ha-
lálára"

Boldizsár Iván: Az élet tiszteletére
Élet és Irodalom, 1965. szept 11 - 5 lap

Kürthy Sándor.

Az Építők Műszaki Klubjának mű-
vészetbarát köre, májusi kiállítását
az Sparterv székházában rendezte meg.
A művész, a klub képzőművész csoport-
jának tagja, különösen megkapó
műveivel vett részt.

-y. 22 művész.

Népművelés 1969/6 2 Sold.

Kürthy Sándor

Müve szerepelt a Müegyetem aulájában rendeze tt Kopernikusz emlékkiállit áson.

Magy ar Ne mzet 1973 áprilie 2o

4.old.

KÜRTHY Sándor

1994

Május 16-án hétfőn 17.00 órakor a Józsefvárosi Galériában (VIII., Nap u. 1.) **Kürthy Sándor** kiállítását Bosnyák Sándor néprajzkutató nyitja meg.

A WORD5 SZÖVEGSZE

A Word szövegmez

Az intézetben használ
után a Word szövegszerkesztő
Erre azonnal irhatunk.
A képernyőnek a szövegr
parancs-menü. Ezt az **ESC** b
láthatóvá. Ekkor választhat
megnyomására a menü el
szövegmezőbe.

A szöve

A már létező szöveg e
megjelenő almenü **LOAD** u
emlékszünk pontosan file-jai
F1 billentyűt, ekkor előtűn
file, amelyek közül a ku

Kurthy Sándor

Illusztráció Konodia Miklós.
„Az erdő tükre" c. írásához.

Rajz, reprodukció.

Népszava, 1965. júl. 4. 8. l.

Kürthy Sándor

Illuntráció (rajz, repró)

Nagyvaja, 1965, máj 23. 9o.

Kürthy Sándor

a Műegyetem központi épületének anlájában rendezett csaportos kiállításon szerepelt művével: két zint, a kéket és fehéret szembesítő festménye a Tejéztrendszer, a csillagvilág határait fürkészi. (említve)

S.M.: Pályaművek Koperniknuz emlékére.
Magyar Nemzet, 1973. ápr. 20.

Kürthy Sándor

MKK

szerepelt a Lőportár utcai művelődési teremben rendezett kiállitáson.

Gábor István: Egy kiállitás vendégkönyvébe.

Pedagógusok Lapja 1964. jun. 5.

Kürthy Sándor

Ilmentráció (kajz, kepkó)

Négnava, 1965, jul. 25, Po.

Kürthy Sándor

grafikusművész

Kompozíció 1972 c. grafikája a Valóságban.

Valóság
1983 júl.

KŰRTHY Sándor festő

Kürthy Sándor festőművész kiállítása,
Bp. Építők Művelődési Klubja, 1985.
febr. 5 - 28. Kat. Kürthy Sándor. Bp.:
Ép. Műv. Klubja, 1985 [4] p. ill.

MTM 93/25

Szeretettel meghívjuk a

Gombavilág

című kiállítás megnyitójára
1993.június 24-én csütörtökön 16 órára a
Magyar Természettudományi Múzeum bemutatótermeibe

A kiállítást
Dr.Simon Tibor
egyetemi tanár nyitja meg.

Magyar Nemzeti Múzeum épülete

Bp., VIII. Múzeum krt. 14-16., II. emelet

Kürthy Sándor

— **Kürthy Sándor** festőművész kiállítását az Építők Műszaki Klubjában (V., Petőfi Sándor u. 5. I. emelet) rendezik meg február 6—28. között, megtekinthető délelőtt 10-től este 8 óráig.

Népszava 1985. I. 19.

M.D.K.

Kürthy [József, minisz], mint kari-
katurista

néhány hitűmő rajzával szerepel a könyvben:
- Beregi Oszkár
- Márkus Emília
- Csortos Ujula
- Ujhári Ede
- Nagy Endre

A New Yorktól a Hungáriáig, Szerk.: Konrádyné Gálos Magda, Bp.1963. Minerva 90., 91.. old. 182., 186.

Kürti Sándor

Illusztráció Kelemen Sándor „Érettségi" c. írásához.

Rajz, reprodukció.

Népszava, 1965 jan. 10 9. l.

Kürti Kárló

Békés István: Petőfi nyomában
c. könyvet illuntiálta
Dicséretet kapot

A nép magyar könyv, 1959, 23 old.

Kürti Mihály

fotóművész

Pécsett az Ifjúsági Házban

Láttel, hallottal
1983 aug 18
1045

Kürti Sándor

Békéslotván: Petőfi nyomában

c. könyvet illusztrálta

Dicséretet kapott

MDK

Kürti Sandor

A Berlini Nemzetközi Kézművesipari Kiallitas pavillonjából. Interieur. Tervezte Staudhammer Károly iparművész, kivitelezte Kürti Sandor. Repr.

Magyar Iparművészet, 1938. 165.1.

M.D.K.

Kürti Sándor

"Portré" cimmel küldte be képét a "Tehetségavatás" c. felhivásra, Gedő Lipót elismerő ajánlásával. Repr.

Szinházi Élet. Bp. 1933. juli 16-22. XXIII. évf. 3o. sz. 58. lap.

ÓBUDAI PINCEGALÉRIA

Budapest, III. Fő tér 1. (Zichy-kastély)

KÜRTÖSI ISTVÁN

GYÜMÖLCSÖZŐ KIÁLLÍTÁSA

Megnyitja 2002. május 21-én 18 órakor
BÉKÉS ZSUZSA

Megtekinthető: 2002. május 22-től június 9-ig,
hétfő kivételével 14-18 óra között.

NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

FŐVÁROSI KÉPZŐMŰVÉSZETI ALAP

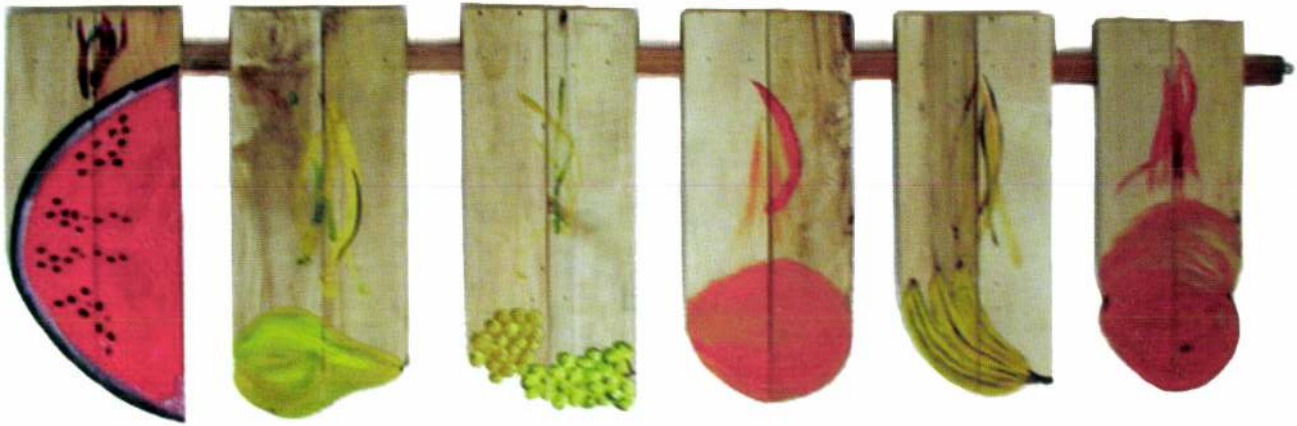

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kürtösi Flórián

PETŐFI NÉPE

1964. JAN. 8.

Bíróságra ítélték a giccsfestőt

A korábbiakban hírt adtunk arról, hogy Kürtösi Flórián izsáki üveges és képkeretező a vásárokon saját mázolmányait árusítja. Egyben közöltük, hogy az elsőfokú szabálysértési hatóság — a jogtalan „iparűzésért" — pénzbírsággal sújtotta. Fellebbezés folytán az ügy a másodfokú szabálysértési hatóság, a megyei tanács igazgatási osztályára került. A giccsfestőt most jogerősen 1500 forint pénzbírsággal sújtották.

— **160 ezer forint értékű** társadalmi munkát végeztek 1963-ban Alpár község lakói. Az új esztendőben is a tavalyihoz hasonló értékű társadalmi munka elvégzését vállalták.

ók mentek ki a di-
ból. Bimbót is mar-
úslevesbe szólította
ötelesség, és Tóbiás,
egykori béres egy
on tizenkét ekét
szoló lánctalpassal
ögött végig a határ-

lánctalpas jobb se-
társnak bizonyult
t Bimbó, nem kel-
mellette a szántás-
kocogni, se noszo-
ni, mégse tudta a
et megszeretni Tó-
. Csendes nosztal-
al gondolt a haj-
i ökrökre, emlékei-
a múlt valóságos
törmennyországgá
ozott, melynek leg-
b aranytrónusán

rug
Vé
perc,
pas
Tó
mell
gutav
josan
kinte
egy
ra k
azt
zeum
muto
Ha
megd
tént.
káron
den
magá
Tó
re f
masa

ESTERHÁZY PÁL MINT MECÉNÁS

(VÁZLAT EGY PÁLYAKÉPHEZ)

Amikor 275 évvel ezelőtt, 1713-ban Esterházy Pált a kismartoni ferenceseknél halotti prédikáció búcsúztatta, a szónok nemcsak Magyarország nádorától, a birodalom hercegétől, a török elleni harc nagyhírű katonájától búcsúzott, hanem a kiemelkedően jelentős mecénástól is. Hosszasan sorolta, hogy az elhunyt hol épített templomokat és kolostorokat, fölemlítette a Magyarországon, Ausztriában és Stájerországban emelt nagyszámú oltárt, szenteknek állított kőoszlopot és szobrot, szólt a drága templomi berendezésekről, a felékesített kegyképekről, a Mária-tiszteletet ápoló illusztrált könyvekről is.[1] Az egyházi szónok, mint szokás volt, csak az egyháznak tett alapításairól szólt, ám az Esterházy Páltól készíttetett világi funkciójú alkotások száma is legalább olyan gazdag, mint azegyházaiké. Esterházy Pál személyiségének igen pozitív vonása vonzódása a művészetekhez, s ezalatt a képi kifejezés iránti érzékenysége éppúgy értendő, mint irodalmi próbálkozásai és zeneszerzői tevékenysége.

A főrangú Esterházy Pál (1635—1713) kora egyik legjelentősebb mecénása volt Magyarországon. Számára, miként kortársai számára is, mecénásnak lenni, a művészetek mecénásának, nem csupán egyéni vonzalmat, valamely művészeti ág vagy műfaj kedvelését jelentette, hanem annak lehetőségét is, hogy a művészet segítségével önmaga és családja társadalmi rangját, előkelőségét és gazdagságát megjelenítse a külső szemlélő számára is láthatóvá tegye. Ebben az értelemben mecénási tevékenysége — kortársaiéhoz hasonlóan — társadalmi elvárások által sugallt, bizonyos mértékig kötelező erejű gyakorlat is volt. Ezért értékelhető minden mecénási gesztus *szociológiai jelenségként*, azaz tipikus, egy társadalmi rétegre jellemző magatartásformaként is, tehát képet adhat a megrendelőnek a társadalomban elfoglalt vagy elfoglalni kívánt helyéről is. Ugyanakkor minden mecénási gesztusban oly sok a *személyes* elem, s a mű elkészültét annyiszor befolyásolhatják a mecénás egyéni döntései, kezdve a cél kijelölésétől, a műfaj majd a művész megválasztásától, s folytatva a tematika meghatározásán vagy a programkészítésen át egészen addig, hogy a mecénás milyen formát választ a mű funkcióba vételére, hogy az elkészült mű végülis nemcsak esztétikai értékek hordozója lesz, hanem magán viseli a mecénás akaratának, s általa *személyiségének* jegyeit is. Ezért, gazdag mecénási tevékenység esetén, pusztán a mecénási gesztusok összességéből is megrajzolható a mecénás személyisége, annak mással össze nem téveszthető karaktere. S nem csupán állóképben, hanem oly módon, hogy követni és érzékeltetni tudja a mecénás személyiségének belső, a kor kihívásai nyomán bekövetkező változásait is.

Esterházy Pál egyike volt a legtevékenyebb 17. századi magyar főúri mecénásoknak. S a sors és a történelem különös kegye folytán az általa életre hívott művészeti alkotások nagyobb része fenn is maradt. S ez kortársai közül egyedül csak az ő esetében mondható el. Áll, s ma is az Esterházyak kezén van a család predikátumában is szereplő Fraknó vára, hasonlóképpen a kismartoni rezidencia, mindkettő részben eredeti berendezéssel és díszítésse*; állnak az általa építtetett legjelentősebb egyházi épületek, fennmaradt, ha töredékesen is, a család páratlanul gazdag kincstára, s hasonlóképpen az Esterházy Pál által írt könyvek és a tőle készíttetett metszetek is, s megmaradt a hallatlanul gazdag levéltár, amely az Esterházy Pál művészetpártolásáról szóló adatok bőséges tárházának bizonyult.[2]

Ezek ismeretében szeretnénk nyomon követni, hogyan alakult Esterházy Pál mecénási tevékenysége, milyen indítékokból születtek megbízásai, s melyek voltak azok a műalkotások, amelyek vágyait és célkitűzéseit hordozták. Választ keresünk arra is, hogy milyen példákat követett művészetpártoló gyakorlatában, s arra is, hogy melyek voltak mecénási tevékenységének meghatározó tényezői és az egész életmű-folyamat domináns tendenciái. A vizsgált műalkotásokban *személyiség és művészet pártolás* összhangját és disszonanciáját keressük, azt, hogy mecénásuk a kor és a politikai események sűrű változásait hogyan élte meg a megbízásából készült művészeti alkotásokon.

Mint ismeretes az Esterházy család tüneményes kiemelkedését Esterházy Pál apjának, Miklós nádornak köszönheti. Kései gyermeke azonban már a nádori udvartartás légkörében nőtt fel. Itt kapta első benyomásait a főúri udvar művészeti igényeiről, itt készült első portréja

1. Esterházy Pál Judit szerepében, 1650. (Bubics — Merényi után)

* A szerző ehelyen mond köszönetet a hg. Esterházy családnak, amely — még 1974-ben — lehetővé tette számára, hogy a fraknói vár műkincseit a helyszínen tanulmányozhassa.

2. *Melchior Küsell: A vezekényi csata és az Esterházyak. Benyovsky Mihály tézislapja a nagyszombati egyetem 1654-ből*
Győr, Xantus János Múzeum

5 éves korában, s itt ahol sorra megfordultak a kor politikai vezéralakjai, formálódott öntudata, felfogása családja jelentőségéről.[3] Mint Zrínyi Miklós, ő is a gráci jezsuitáknál kezdi tanulmányait, s onnan kerül át Nagyszombatba, ahol főszereplője lesz a jezsuita iskoladrámáknak, amint ez visszaemlékezései, s az egyik tanára által megfestetett, őt a bibliai Judit szerepében ábrázoló képmása jelzik.[4] (1. kép) Itt ivódik mélyen tudatába az ellenreformáció megingathatatlan hite, amellyel a képzőművészeti kifejezés szinte korlátlan lehetőségeit vallotta, s amely művészetfelfogásában mindenekelőtt az *utilitas*, a hasznosság elvét tartotta szem előtt.

Nagyszombati diákként találkozott először a török veszedelem véres valóságával, amikor 1652 augusztusában hírét vette, hogy bátyja Esterházy László, s három unokatestvére az Esterházy családból elesett a vezekényi csatában. Haláluk mélyen megrázta az akkori Magyarország közvéleményét, s Esterházy Pál is ekkor ismerte meg a magyar főnemesség képtelen helyzetét. Azt ugyanis, hogy ekkor a bécsi udvar és a török porta között hivatalosan béke volt, ám a török — miként a vezekényi csatában is — egyre támadta és pusztította Magyarországot. A török támadásokat azonban megtorolni nem volt szabad, mert az a bécsi udvar leghatározottabb tilalmával találkozott. Kihez legyen tehát hű a kor magyar nemessége? királyához? — de akkor elvész országa, hazájához? — de akkor szembekerül királyával. Ez a képtelen alternatíva feszítette a kor magyar társadalmát, s ebből keltek életre azok a műalkotások, amelyek a művészet eszközeivel is azt sugallták: csak egyetlen válasz létezik, szembeszállni a törökkel. A távoli és közeli múlt példáinak művészi megjelenítésével buzdítottak hősi áldozatvállalásra, mint Zrínyi Miklós horvát bán, aki 1651-ben ki adott magyar nyelvű eposzával Szigetvárnál elesett déd apját ünnepelte, vagy a köpcsényi Liszti László, aki 1653 ban Magyar Márs című, szintén magyar nyelvű elbeszél költeményével a mohácsi csatát idézte fel. Ugyanebbe az évben Nádasdy Ferenc sárvári várában a 15 éves h ború török—magyar csatáit festette meg, s a középpont nagyapjának győztes csatáját állította.[5]

A fiatal Esterházy Pál részben ezeken a műv tapasztalhatta meg, hogy irodalom és képzőműve miként kapcsolódhat *a török elleni harchoz*, s egéke család *ős- és hőskultuszához*, részben pedig azokon ay szeteken, amelyek elsőként ünnepelték az Este család török elleni harcát, s e harc hőseit. A két le a vezekényi hősök országra szóló nagyszabású tem sógora, Nádasdy Ferenc készíttette. Az egyik, a erősen hagyományos vitézi temetést ábrázolta, sokszorosított grafikai ábrázolása a magyar fő temetésének, a másik pedig a nagyszombati jesr állított castrum dolorisról készült, az első z magyarországi castrum doloris ábrázolás[6 fe metszettel a nagyszombati jezsuiták bocsáj az iskolájukból távozó Esterházy Pált 16 ajánlották diáktársa, Benyovsky Mihály egyetemi vizsgájához kapcsolódó tézislapját *Melchior Küsell* metszetét, amely az Esterh hősiességének első átfogó igényű ábrázolása.[7] Hadi trófeák közt 12 Esterházy portré keretezi kényi csata képét, s a jelenet fölött szálló aug zelmi pálmát és babérkoszorút készítenek a Amikor a metszet készült, a 12 Esterházy köz már halottak voltak, s mindegyikük harcolt a t örök e

Példájuk követésére buzdítja e metszet-kompozíció az élőket, s mindenekelőtt Esterházy Pált, aki ugyanez év őszén Batthyány Ádám oldalán harcba is szállt a török ellen. A fraknói fegyvertárban talán ma is őrzik azt a janicsár puskát, amelyre magyarul írta rá: „*Magam nyertem Fehérvárnál első harcomon*".[8]

Részletesebben időztünk Esterházy Pál ifjúkoránál,

3. Philipp Jacob Drentwett: A vezekényi dísztál, 1654. Iparművészeti Múzeum

KÜSSEL, Melchior

~~1945~~ Művtört.Ért. 1983 3/4

11676.

M. Küsell:

M. Daniel Schmidt.

Derékig, kissé jobbra fordultan és talapzatra helyezett díszes keretben, a melyet czimer és pép allegorikus ábrázolás díszít, látható. Papi ruhát visel és kezében (autor) imakönyvet tart. Felirata a lép alatt:

Bildnüs

Des weijl: wohl Ehrwürdigen, Großachtbaren und Hochgelehrten Herren M. Daniel Schmidts von Augspurg..... Gebohren Ao 1604 den 11 Martij. Gestorben Ao 1680. den 29 Febr.

fölül M. J. C. Goebel aláírásával: Wann der Hammer des Gesetzes.... auch in Himmel geschriben"

jelzése pedig alól jobbra: „M. Kusell sc."

Rézmetszet, méretei 18·1 : 13·9 cm.

Ltn. 14160.

Szabléb. 888-914.

570-914 — 28.

K. M. 2.

208. Eleonora királyné:

Derékig, hétnyolczad balra, nyolcz szögletű keretben. Haja fürtös, fejéről fátyol omlik vállaira, nyakéke gyöngyfűzér s bő ujú ruhája kivágott. Keblén ékkövés keresztet látunk, melyről öt hosszukás gyöngyszem lóg le. A háttérben balra a császári korona s a jogar tűnik szemünkbe. Felirata a kép alatt két sorban:

„Eleonora Rom. Imp. Hung. Boh. Regina Archiducissa
Austriae Principissa Mantuae et Monferat &c."

s legalól balra: „Johann Ulricus Meyr Pinxit et Dedicat"
s jobbra: „Matthaeus Küsell sculp."

Rézmethet, méretei a vonalkeretnek 33.6 : 28.4 Cm.
Meyer J. V. festménye után methette Küsell M.

Ltfra 1158.

11684.

M. Küsel:

Reiser Antal.

Mellig, kissé jobbra fordultan, draperiával latakart könyvtár előtt állva s faragott keretbe helyezett tojásdad medaillonban van ábrázolva. Felirata a talapzat elején:

M. Anton Reiser, von
Augspurg, der Zeit Euange-
lischer Prediger zu Prespurg
inn Nider Hungarn.

ez után: Matth... Küsel f.

s a kereten: Ministr. iz. Æt. 42. A. Chr. 1669.

Rmetszet, méretei 10·5 : 6·0 cm.

Lelt. 14168.

Szakl. 96-914.

510-914-36.

Nº 4

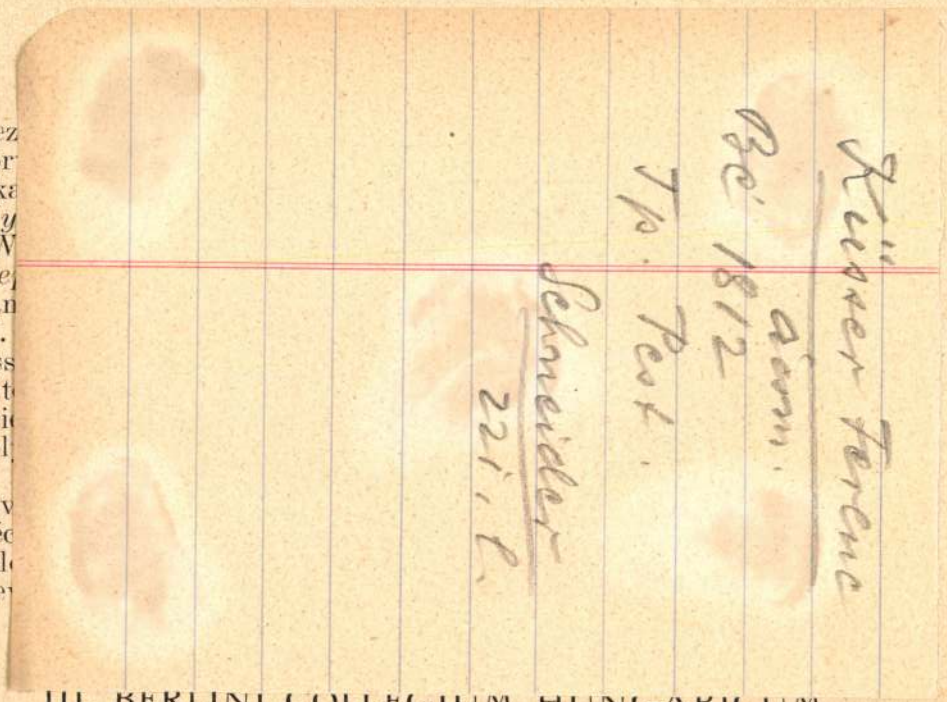

kez
tör
aka
Ny
(W
Pej
tan
U.
ass
lát
sci
fol

hiv
béc
föl
ke

III. BERLINI COLLEGIUM HUNGARICUM.

auf den Phänotypus des gleichen Organs" címen a „Zeitschrift für induktive Abstammungslehre" fogja közölni. Dolgozott a Landwirtschaftliche Hochschule örökléstani intézetében is Hertwig Paula professzor mellett. Itt a fogfejlődés és egy szőrtelenséget előidéző gén összefüggését vizsgálta egereken. E vizsgálatokat még nem zárta le.

Fazekas I. Gyula (1902, Szeged, róm. kath.), orvosdoktor, szegedi egyetemi tanársegéd (prof. Jankovics), ösztöndíjas a második félévben. Az egyetem törvényszéki orvostani intézetében dolgozott Müller-Hess professzor vezetése mellett. Kutatta az ammóniákmérgezésnek az agyvelőben okozott szövettani hatását, e téren elért eredményeit „Histologische Veränderungen des Zentralnervensystems bei experimentellen Ammoniak-Vergiftungen" címen a Deutsche Zeitschrift für gerichtliche Medizin fogja közölni. Az ammóniákmérgezésnek zsírvérűséget okozó hatását dr. Wagnerrel közösen vizsgálta. Erről beszámoló közös dolgozatuk ugyanott fog megjelenni „Untersuchungen über den Fettgehalt des Blutes nach experimentellen Ammoniak-Vergiftungen" címen. Ugyancsak Wagnerrel közösen kutatták különböző mérgezés hatását az emberi vér zsírtartalmának és savbázis-egyensúlyának változására. E munkát még nem zárták le. Tanulmányozta a Wildmark-féle mikrokémiai véralkohol-meghatározó eljárást, melynek német intézetekben való alkalmazását ismertetni fogja. Tanulmányutat tett Koppenhágába és Hamburgba.

Küser Jakab
ács

1731-től választott
polgár és szárados
1751-től külső
tanácsos

Schmall

I. 151. l.
165. l.

ságos népek és uralkodók csapatai, vagy a

a lovagrendbe léptek és tribunus militum angusticlavus rangba jutottak.

A segédcsapatokat először sorszámmal látták el, majd az egyes népekből sorozottakat látták el sorszámokkal (pl. cohors VII. Breucorum). Melléknevük az alapító császártól ered. (pl. Flavia Ulpia = Trajanus). Az a melléknév: civium Romanorum nem azt jelenti, hogy a cohors tagjai római polgárok voltak, hanem hogy ez a csapat valamikor kitüntetésül megkapta a polgárjogot. A 32 itáliai cohors czimében benne van: civium Romanorum ingenuorum.

A Flaviusok óta nemzetiségi előnyök érvényesülnek a hadseregben és ekkor keletkeznek a 200—900 fő közt változó *numeri*, nemzetiségi csapatok, főleg a határvédelemre szervezve. Élükön a praepositusok állottak a magasrangú centuriók sorából. Ezek helyhez vannak kötve.

A vexillatio eredetileg (vexillatio legionis) a legióból specziális feladatra elkülönített csapat, mely egy feladatra alakul (kémszolgálat, felderítés). A III. sz.-tól a vexillatiók mint lovascsapatok szerepelnek (vexillatio equitum), melynek létszáma 200—1000 fő közt váltakozott; parancsnoka a praepositus.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

Küzmös Enikő
Szánkózók

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1984 FEB 20

...készítésében is.

1021

Küzmös Enikő: Szánkózók

izenkilenc tagú
Mészáros László

Ha nem is n
azonos mértékb
tanítás feltétele
Az életkörülmér
tót kérdeztem.
nevelők közül t
lakik. Közülük
pályát 1949-ben
vel a többiek i
rültek a tantest
a tanári kar, így az életmódjukat
talán legjobban meghatározó fi-
zetésük is a megyei, az országos
átlag körül mozog. Ennek érzékel-
tetésére álljon itt egy második
tanéve Jakabszálláson dolgozó és
egy jövőre nyugdíjba menő kolléga fizetése. Az 1981-ben végzett, korábban itt tanult történelem-népművelés szakos *Bertusné Kovács Ilona* a pótlékokkal együtt,

Küzmös Enikő

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1980 JAN 15

1021

Küzmös Enikő rajza

A manipulálás magasiskolája II.

Előző számunkban az F. K. ügyére vonatkozó iratokból idéztünk néhány elgondolkodtató részletet. Ezúttal az előzményeket, a hátteret igyekszünk bemutatni — ugyancsak a második ítélet indoklása alapján.

Harmadik tétel: Az összeférhetetlenség vádja

Az F. K. ügyét első ízben tárgyaló munkaügyi bíróság abban hibázott, hogy az iskolai döntőbizottság véleményét, valamint az igazgatói és a művelődésügyi osztály jelentéseit készpénznek vette. A Legfelsőbb Bíróság közbelépése után azonban tüzetesen megvizsgáltak minden részletet. Mivel F. K.-nak „ösz-

gató tevékenységéről, ámde sem a beadvány, sem a művelődésügyi osztály ezzel kapcsolatos vizsgálati anyaga nem volt megtalálható. A dokumentumok hiányában nem volt bizonyítható, hogy milyen oka volt az igazgatónak (és az iskolai döntőbizottságnak) a felmondásra. Kiderült viszont, hogy a rejté-

Küzmöi Emi 10

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Grafikusművész.

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1980 DEC 15

1021

Küzmös Enikő rajza

épít-e vagy ron

Szerencsére e
rik fel az inté
kell a segítség,
dőknek. Nem a
zett kézenfogás,
döccenőkön, *az*
korlat konfliktu
nács, beszélgetés. Ez utóbbit pel-
dául már több mint tíz esztende-
je szervezi a *Fáklya Klub*, a fő-
városi nevelők fóruma keretében,
mintegy átvállalva a munkahe-
lyek feladatát, a különböző isko-
latípusban dolgozó fiatalok első
élményeinek szembesítésével pe-
dig kiteljesítve a kezdeti tapasz-
talatokat. Novemberben a *bent-
lakásos intézmények pályakezdői
számára* a Mező Imre Kollégium
adott otthont egy jól sikerült esz-
mecserének.

ÉVENTE KÖRÜLBELÜL 60—
80 pedagógus kezdi pályáját a fő-
város különböző kollégiumaiban,
nevelőotthonaiban. Azonban az
izgalmasnak ígérkező fórumra kö-
zülük *csak tizennégyen* jöttek
el. Többen voltak azok, akik kí-
vánesian lesték a fiatalok sza-

szamottan ...
désüket, feladatvállalásukat az
intézet vezetősége már két hónap
után *elismerte:* november 7-én
könyv-, illetve pénzjutalomban
részesültek. A vallomásokból
azonban az is kitűnt, hogy a fia-
talok *berzenkednek minden olyan
feladat ellen, amelynek nem lát-
ják értelmét,* amelynek egyértel-
műen jó hatásáról nincsenek meg-
győződve. Egyikük sérelmesnek
tartja a kezdő tanár túlzottan le-
szűkített hatáskörét, ahogyan ő
fogalmazott, „magnetofonszere-
pét", azt, hogy feladata lényegé-
ben felvenni az igazgató szövegét
és azt leadni a diákoknak. Ilyen
„bábfigura" szerepkörben a fia-
tal nevelő *nem szerezhet kellő te-
kintélyt magának.* Elmondotta
például, hogy kollégiumában nem
volt joga kimenőt aláírni sem ne-

KÜZMÖS Emilő

Kiállító művészek:

Bak Péter
Bangócs Gábor
Bihon Győző
Búzás András
Fajcsákné Balogh Erzsébet
Kassai Imre
Kiss József Lajos
Kovácsné Nuridsány Éva
Küzmös Enikő
Més - záros István
Raffai Kinga
Szabó Pál

A Magyar Köztársaság Művészeti Alapja
tisztelettel meghívja Önt új tagjai
kiállításának megnyitójára

1991.június 27-én 17 órára a

Duna Galériába
(Budapest XIII.Pannónia u.95.)

A kiállítást megnyitja: Dr.Feledy Balázs
a Képzőművészeti Szakosztály igazgatója
Megtekinthető:1991.június 27-től július 21-ig,
hétfő kivételével,naponta 10-től 18 óráig.

Kiállító művészek:

KIÁLLÍTÓTEREMBEN

Mindenki más – kép

FESTENI ÁLTALÁBAN magányos foglalatosság, hacsak a vásznat nem tekintjük beszélgetőpartnernek. A festők mégis régóta csoportokat szerveznek, hogy a hasonló kollégáknak örülhessenek, vitázhassanak szóban és képeikkel, a közös tárlatokon. Mindig akadtak optimisták – mint *Gauguin* és *van Gogh* –, akik megpróbáltak együtt, közös műteremben festeni. Többnyire nagy harag lett belőle, sőt a nevezettek esetében tragédia. Sok festőnek a társaságot gyakran csak a csoportos kiállítások jelentik. A Magyar Köztársaság Művészeti Alapja most új festő tagjainak munkáiból rendezett kiállítást a Duna Galériában. A kísérlet bevált. Feltehetően az egymás mellett szereplő alkotók többsége eddig nem is ismerte egymást, mégis van valami közös ebben a rendhagyó csoportos tárlatban, mégpedig az, hogy mindannyian tudnak festeni. Igaz, másképpen.

Bangócs Gábor figurális jeleit szinte az életnagyságig növeli, de realizmus helyett a koncept felé tapogatózik, vázlatokhoz illő rajzi virtuozitással. *Raffai* Kinga textilmunkáit is a bravúr jellemzi, de a hagyományok adta keretek között. Igen finom színekkel és jó kompozíciós érzékkel emeli képpé, amiről eddig úgy tudtuk, „csak" ruhakiegészítő. Az amerikai ötvenes évek csurgatott festészetének irányában találhatók *F. Balogh* Erzsébet műveinek előzményei. Lendületes temperaképei a keleti gesztusfestészettel ugyanúgy rokoníthatók, mint egykor a híres drip painting. Az automatikus írást festőtechnológiai mintául választó *Pollock* hatását érezni *Szabó* Pál munkáin is. Az ő torinói lepel-változatain montázsszerű elemek: vásznak és japán pecsétek is megjelennek. Szinte vérző kollázsokkal tiszteleg *Mészáros* István a balti tájak és események áldozataira gondolva. De *Radnóti* Miklós eclogája is eszünkbe jut térképe láttán.

A FÉNY FESTŐJE *Küzmös* Enikő. Pasztellképeit dicséri, hogy láttukon *Turner* tengervíziójára és Egry József tájképként megfestett szabadságvágyára gondolhattam. Kiemelkedő kvalitású képekkel jelentkezik *Bihon* Győző. *Teremtés* című képpárjának forma- és színvilága *Goya* főműveit idézi, bár a szimbolikus szörnyalakok figuraként nem jelennek meg a vásznakon. *Kiss* József Lajos *Hajnal* kompozíciója – noha itt is nonfiguratív látomásról lehet beszélni – Gustav *Moreau* festette glóriák fényére emlékeztet.

ERDÉLYBŐL JÖTTEK *Nuridzsány* Éva és *Buzás* András. Konstruktív képeket festenek, szinte szentendrei a hatás. Buzás *Sorsom* című műve drámai erővel közvetíti a szülőföld elhagyásának gyötrő belső képét. Kassai Imre képei a lírai absztrakthoz tartozó munkák. Metafizikus szemlélődést és végtelenséget sugallnak a festett felület képzetes és valódi mélységei. A Művészeti Alap ízlésbeli toleranciáját bizonyítja *Bak* Péter tagsága. Az ő tájképei egy létező, ám kissé közhelyszerű látásmódot tükröznek, amelyben a festett fa fát jelent, a víz képe pedig víztükröt. Természetesen tudom, hogy ez a képlet a lehető legnépszerűbb, ezért én sem emelek vétót.

A Magyar Köztársaság Művészeti Alapja új festőtagjainak kiállítása július 21-ig látható a Duna Galériában (Bp. XIII., Pannónia u. 95.) hétfő kivételével naponta 10–18 óráig.

(szegő)

KÜZMÖS Emília

Kvacsáni vk. pléb.

templom

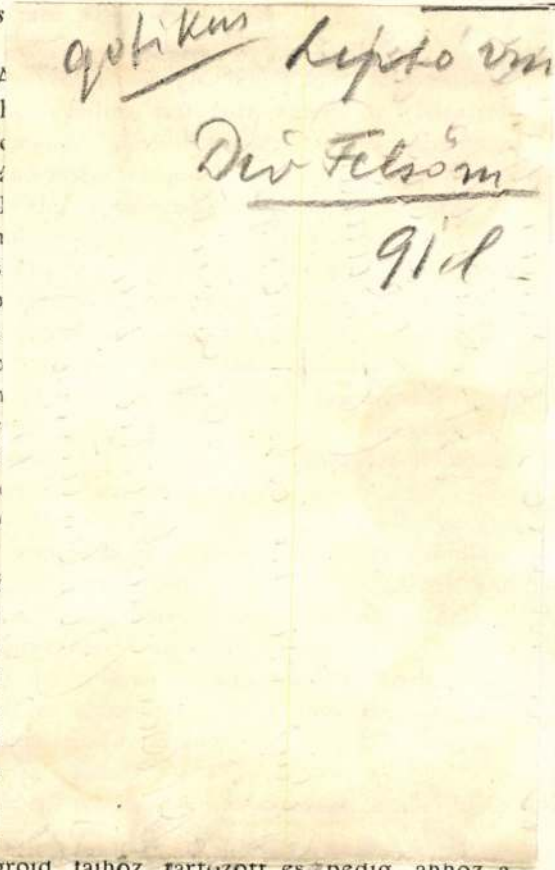

gotikus Lipto vm.

Dív Felsőm

91 cl

egroid fajhoz tartozott és pedig annoz a
örpe fajhoz, mely steatopikus volt, hasonló
ma kihaló félben levő Buschmannokhoz.

emberfaj egyrészt az ősi lakók, másrészt pe
dig az Ázsiából bevándorolt emberfaj ke
resztezése által keletkezett.

A már fent nevet adó koponyán kívül
mint idetartozót, a Grotte des enfants fel

B) táblázat. ***Rutot c***

Geologiai			
Harmad kor	Alsó oligocen Középső « Felső « Alsó miocen Középső « Felső « Alsó pliocen Középső «		
	Felső «		Interglacialis
	Alsó quarterär vagy Moséen	Idősbb diluvium	Mindel jégkorsz
	Középső quarternär — Campinien		Mindel-Riss int glacialis
			Riss-jégkorszak

Günzi jégkorsz

10. *Joannes Kwpas de Zilah.* Valószínűleg ötvös volt ez a Kupás is, legalább neve arra enged következtetnünk, de éppen magyar neve m azt is, hogy nem brassai eredetű. Dolgozott-e Brassóban és mit? Nem t Neve csak egyszer fordúl elő a számadásokban, midőn is a városnak mennyiségű rezet ad el. 1541. okt. 31. Jidem dd. procuratores perceperu cons. ratione cupri emendi a Joanne Kwpas de Zylah fl. 200. (127. l.).

Gyárfás Tihamér. Brassai ötvösök a XVI század közepén Arch. Ert. 1908 125 l.

11. *Johannes, Hanns Kylhaw.* Ballaginál (i. m. 391. l.) szerepel mint vös. Neve itt is többször előfordul, de sohasem ötvösmunkákkal kapcsolatban, kább mint kereskedő. Már 1489-ben a sz.-Péter negyedben, 1594-ben pedig a talin negyedben civis iuratus. Az 1541-iki összeíráskor háza van a halpiaczon.

Mátyás Tihamér. Brassai ötvösök a XVII század közepén. Arch. Ért. 1908. 125 l.

Kylhaw Janos

ötvös

XVI. sz Brassó

Szendrei. Erdély műkincsei. Magyar műkincsek. Bpest. 1901. III. k. 79. l

857

Nr. 808

Laurentius Kys, civis Cassoviensis, filius relictae Georgii Kys(„Laurentius aurifaber"), MC 1557, † 1586.

Kanál, kerek fejjel, lapos nyelén a mesterjeggyel és a mesternek Mih. K. Ö. 150. alatt közölt pecsétjével teljesen egyező vésett családi jegy kibővítve LK és 1558. évszámmal. — *Löffel m. runder Schauffel, am flachen Stiel dem Meister-zeichen und dem bei Mih. K. Ö. 150. reprod. Siegel genau entsprechende grav. Hausmarke erweitert m. LK u. 1558.*

Eisenstädter Ödön, Bp.

1 †

Francesco Cossa (élt a XV. század máso

Furulyázó angyal:

Egész alak, emelvényen, áll~~va~~, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ játszik. Haja hos szú sötét ruhájának szűk ja sárga.

Olajfestés, fára, lett vászon, mér

~~Francesco Cossa~~ A

~~Régi keretben.~~

Ltpa: 114

61

4485
4030
13455
17940
1807455

Az 1895. V. 30-dik

(Kisling v)

Kyseling Johannes

(v. Johannes Goldsmid) Nagyszombat
1422, 1423 eskudt polgár.
Számadási Könyv. 1427 ben statrichter.
1437 ben statrichter. 1438 ben eskudt
polgár. 1439 ben tanácstag. 1440
statrichter. nagy szerepet játszott a közé-
letben valószínűleg 1440 ben halt meg.
1407 től szerepel a város
életében

Fejérpatak y László: Magyarországi vá-
rosok régi számadáskönyvei. Bpest 1885.
1196, 121, 122, 124, 125, 126, 128, 129, 130, 131, 132,
134, 135 l. 137 l. 139 l.

Számadáskönyv. Nagyszombat
1407. (Johannes Aurifaber
1410. 1411. 1412. 1417)
Azonos Kyseling Jánossal. Kimár
1415 ben eskudt polgár. 1421 ben
tanácstag.

u. ott

121 l. skör M. 119. l

Számadáskönyv Nagyszombat
1418. 1422. 1430-ben a tanács
tagja 1436-ben tanácstag
valószínűleg azonos Kyseling Jánossal

Hannus Goldsmid

u. ott

skör M. 126 l

Kürthy G. Sándor

festőművész

MŰVÉSZET

EGY ÖSTEHETSÉG FESTŐMŰVÉSZ NAGY SIKERE DEBRECENBEN

Debrecenben rövid idő alatt rendkívül népszerűségre tett szert egy nagyszerű östehetség, Kürthy G. Sándor festőművész. Gyermekkorában a bácsmegyei Borota-pusztán mint bojtár szolgált, de később engedett a tehetség parancsoló szavának és festőművész lett. Állandóan művelte önmagát s különösen az arcképfestészet terén komoly, értékes sikereket aratott. Debreceni tartózkodása alatt eddig 57 ragyogó portrét festett a város előkelőségeiről, politikusokról, egyetemi professzorokról és előkelő úriasszonyokról. Nyáron több hétig Ivády Béla kastélyában dolgozott, amikor is lefestette Ivády nyugalmazott miniszter feleségét, menyét és fiát. Kürthy G. Sándor legközelebb nagyszabású kiállítást rendez müveiből Debrecenben.

Magyarság

1935. X. 8

MAGYARORSZÁG

Mussolini beszéde a győzelem évfordulójának római ünnepén

Róma, november 4.

(Stefani.) A győzelem évfordulójának megünneplése szombaton reggel kezdődött a fellobogózott Veneziatéren. Az Ismeretlen Katona sírjánál elhelyezték a király és császár, a kormány, Róma kormányzója, a tartományi főnök és a fasiszta párt babérkoszorúit. A fasiszta párt nevében *Muti*, az új párttitkár, a pártvezetőség tagjainak kíséretében tette le a kegyelet koszorúját.

Délelőtt ½11-kor a tüzérség üdvlövései közben megkezdődött az Ismeretlen Katona sírja előtt álló haza-oltáránál a szentmise, amelyen résztvettek: a trónörökös a király és császár képviseletében, a Duce, a kormány valamennyi tagja, továbbá a párt és az állam főbb tisztviselői, a fasiszta és testületi kamara és szenátus küldöttségei, a hadviseltek egyesületeinek vezetősége, valamint a polgári és katonai hatóságok vezetői. A szentmise tartama alatt szünet nélkül dörögtek az ágyúk.

A haza oltáránál végzett szertartás befejeztével a feketeingesek és a nép hatalmas tömegei a Venezia-palota előtt sorakoztak fel és viharos lelkesedéssel éljenezték a Ducét. *Mussolini* az éljenzésre megjelent az erkélyen és a következő szavakat mondotta:

»*A liktori sorokba összeolvadt olasz nép tiszta lélekkel és a haza jövőjébe vetett bizakodó hittel ünnepli ma az 1918-i győzelmet. Az övé a győzelem, mert ő vívta ki nagy önfeláldozással, épúgy mint a következő és nem kevésbé fényes és döntő diadalokat. A teljesített feladat emlékével fordítjuk akaratunkat és erőnket a holnap felé.*«

Egész Olaszországban reggeltől estig a háborús halottak valamennyi emlékműve előtt díszőrséget állnak a katonaság, továbbá a világháború hadviseltjeinek, az afrikai és spanyolországi legionáriusoknak, a fasiszta miliciának és az olasz ifjúság liktori szervezetének küldöttségei. *(MTI)*

KÉTÉVI ÉS KÉTHÓNAPI FEGYHÁZRA ÍTÉLTÉK AZ OTI SIKKASZTÓ ALTISZTJÉT

Példátlanul vakmerő lopás történt szeptember 13-án az OTI egyik székházában. Mintegy 160.000 pengő készpénz volt a pénztárban és a pénztáros az összeget rábízta az 54 éves *Kriszgaber* János altisztre. Az altiszt egy óvatlan pillanatban az orvosi táskába, amennyi belefért — *pontosan 73.890 pengőt — belegyömöszölt és megszökött.* Napokig bujkált, míg Csillaghegyen elfogták és ma *lopással vádolva került a büntetőtörvényszék Schadl-tanácsa elé.* A személyi adatok felvétele során kiderült, hogy Kriszgaber többször volt már lopásért büntetve és mintegy 20 évi börtönt és fegyházat szabtak ki rá.

A bíróság előtt *Kriszgraber töredelmes beismerő vallomást tett* és sírva mondotta el, hogy húsz éven át nem követett el semmiféle bűncselekményt, igyekezett tisztes polgári életet élni. Aznap ivott, maga sem tudja, hogyan és miért követte el a lopást. Elmondta még, hogy a lopott összegből körülbelül 1000 pengőt költött el, a többit Sashalmon és a Lóversenytéren elásta.

A bizonyítási eljárás lefolytatása, majd *Preszly* László ügyész vád- és *Dénes* Aladár védőbeszéde után a törvényszék *Kriszgabert lopás büntette címén jogerősen kétévi és kéthónapi fegyházra ítélte.*

Nyolctagú valutasiboló társaságot tartóztattak le

Nagyszabású valutabűnügyet lepleztek le a valutaügyészség detektívjei dr. *Tóth* Sándor detektívfelügyelő vezetésével. A detektívek megállapították, hogy tavasszal visszatért Magyarországra Palesztinából az oda kivándorolt *Schwartz Hile* László, aki azelőtt Komáromban lakott és itt ismerőseiből társaságot toborzott, akik elhatározták, hogy szintén kivándorolnak és vagyonukat külföldre juttatják. *Schwartz* később visszatért Palesztinába. Két megbízottja: *Weinberger* Emánuel 42 éves utazó és *Hoffmann* Sándor 33 éves komáromi utazó *összeszedtek a társaság tagjaitól mintegy 150.000 pengőt és az összeget külföldre juttatták. Krausz* Miklós Versaillesban élő volt budapesti lakoshoz került a pénz, aki ezért fontot vásárolt.

A detektívek megállapították, hogy *a társaság tagjai közé tartozott Weinbergeren és Hoffmannon kívül Krausz Manó 63 éves kereskedő, felesége, valamint Harkó Erzsébet, Engel Vilmos gazdálkodó, Fuchs József érsekujvári kereskedő és dr. Deutsch Dávid kapuvári ügyvéd. Kotsis* Miklós ügyészségi alelnök, a valutaügyészség vezetője *a nyolc tagú társaságot pengőkiajánlás büntette címén előzetes letartóztatásba helyezte,* ami ellen az illetők Weinberger és Hoffmann kivételével felfolyamodást jelentettek be. A nyomozás továbbra is folyamatban van.

„Keine Schüler?"

A *Magyar Távirati Iroda* jelenti:

A *Deutscher Volksbote* 1939 október 29-i számának »*Keine Schüler?*« című cikkében az újonnan létesített német gimnázium és polgári iskolák kérdésével foglalkozik és ezzel kapcsolatban *több téves megállapítást tesz.*

Téves nevezetesen a cikknek az az állítása, hogy a szekszárdi német gimnázium és a bátaszéki német polgári iskola a valóságban nem egyéb, mint egy-egy »kettősnyelvű párhuzamos osztály«.

Ezzel szemben a valóság az, hogy a kormány Szekszárdon német gimnáziumot, Bátaszéken és Munkácson német polgári iskolát létesített önálló szervezettel és igazgatással. Ezekben az iskolákban a tanítás nyelve német és a magyar nyelvet csak mint tantárgyat tanítják. Nyilvánvaló, hogy miután sem Szekszárdon, sem Bátaszéken ezelőtt német gimnázium, illetve polgári iskola nem működött, ebben az iskolai évben csak egy osztály (az I. osztály) megnyitására kerülhetett sor.

Téves a Deutscher Volksbote-nak az az állítása is, hogy a munkácsi polgári iskola mellett létesíteni tervezett internátus a németség vezetőin kívülálló okokból nem nyilhatott meg ebben az évben. A valóság az, hogy miután az a személy, akit a Magyarországi Németek Szövetsége (Volksbund der Deutschen in Ungarn) az internátus élére kívánt állítani, nem rendelkezik azokkal a törvényes előfeltételekkel (szakképzettséggel), amelyek az intézet vezetéséhez szükségesek, a kérdés nem is került érdemleges tárgyalásra.

Furcsa bélyeggyüjtő

Prága, november 4.

A prágai lapok megírják, hogy a Szent Vencel tér egyik régi házában él *Prága legkülöncebb polgára.* Az öregúr arról híres, hogy *gyermekkora óta szenvedélyesen gyüjti a bélyegeket.* Az összegyüjtött bélyegeket aztán szinek szerint szortírozza és lakásában a *berendezési tárgyakra ragasztja rá.* Egy bútorhoz mindig ugyanolyan színü bélyeget használ, úgy, hogy a furcsa bélyeggyüjtő lakásában *fehér, zöld, sárga és egyébszínü bélyegekkel teleragasztott bútorok láthatók.*

Chamberlain nyilatkozata Japánról

Tokió, november 4.

(Német Távirati Iroda.) **Az Asahi Simbun londoni jelentése szerint Chamberlain miniszterelnök a következő kijelentést tette a lap munkatársa előtt:**

— Ha Japán elismeri Anglia szerződésben biztosított kínai jogait és érdekeit, akkor Anglia is módosítja Japánnal szemben elfoglalt álláspontját és bizonyos körülmények között hajlandó lesz az új középkínai kormányt de facto elismerni. *(MTI)*

Közeledés Japán és Anglia, Amerika között

Párizs, november 4.

(Magyar Távirati Iroda.) Párizsban híre jár, hogy *rövidesen megjavul Japán viszonya az Egyesült Államokkal és Angliával szemben.* A Figaro megerősíti ezt az értesülést és a Vangcsinvej-kormány megalakításával kapcsolatban azt írja, hogy a japán-amerikai eszmecsere az új kínai kormány nyilatkozatának megtétele előtt, avagy közvetlenül annak utána fog megindulni.

Pekingi jelentések szerint kínai részről rendeletet adtak ki *az angolellenes mozgalom megszüntetéséről.*

Összeütközött két autó, négyen megsebesülnek

Ma délután a Lajos ucca 139. számú ház előtt *összeütközött két autó.* A HM 651 rendszámú kocsi elütötte a CD 084 rendszámú magánautót, melyben négyen ültek. *Mind a négy utas megsebesült. Szlovák* József 24 éves sofőrt, *Kürti* Sándor 45 éves festőművészt és 29 éves feleségét a Margitkórházba vitték, *Pataki* Ferenc 46 éves mérnököt a helyszínen kötözték be a mentők. Megindult a nyomozás, hogy megállapítsák, ki felelős az összeütközésért.

A Budakeszi úton, a Pázsit ucca sarkán egy ismeretlen magánautó *elgázolta Enyedi János 58 éves kőmüvest.* Az Uj Szent János-kórházba vitték.

Tolsztoj unokája a francia haditengerészethez jelentkezett

Párizs, november 4.

A francia fővárosban élő orosz kolónia tagjai már hosszú évek óta adakoztak, hogy a nagy orosz író, *Tolsztoj* Leó unokájának, Yvon *Tolsztojnak* ellátásáról és iskoláztatásáról gondoskodhassanak. A fiatal Yvon Tolsztoj pár nappal ezelőtt végezte el a technikai főiskolát és most *jelentkezett, hogy a francia haditengerészethez osszák be katonai szolgálatra.*

Dr. Fábián Béla megyebizottsági tag marad

A második zsidótörvény alapján dr. *Fábián* Béla megyebizottsági tagságát megszüntették azon az alapon, hogy mint legtöbb adófizető, virilis jogon került a megyei törvényhatósági bizottsági tagok sorába. Fábián ezt a határozatot panasszal támadta meg, amelyet ma tárgyalt a közigazgatási bíróság dr. *Borsos* Endre tanácselnök és dr. *Mikecz* László közigazgatási bíró előadása mellett.

A közigazgatási bíróság helytadott a panasznak, megváltoztatta az első fórum döntését, tehát *Fábián Béla továbbra is megyebizottsági tag marad.* Az ítélet indokolása szerint, bár Fábiánnak fennáll a legtöbb adófizetés révén a virilis joga, azonban megyebizottsági tagságát nem ezen az alapon, hanem *megválasztás útján nyerte,* márpedig a választott törvényhatósági bizottsági tagokat *a zsidótörvény alapján megszüntetni nem lehet.*

Felelős szerkesztő:
Dr. MIHÁLYFI ERNŐ
Felelős kiadó: DIETZGEN GÁBOR
Szerkesztőség és kiadóhivatal
VII. kerület, Rákóczi út 54. szám
Jegypénztár, hirdetési-, előfizetési-, utazási- és könyvosztály: VII. kerület, Erzsébet körút 18—20
KIADJA A MAGYARORSZÁG NAPILAP R.-T.
Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza
Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. Felelős nyomdavezető: Kárpáti Antal

SPORT

A futballközönség öröme: két nagycsapat együttes játéka a Hungária úton

Több mint félév óta szomorúan tapasztalta a futballközönség, hogy *megszűntek a régi, kedvelt kettős mérkőzések* s ha van is, az nagyon ritka, hogy *két nagy csapat játsszon egymásután* egy műsorban. Talán *része van ennek a körülménynek is a közönség csökkenésében.* Ezért *a közönség nevében mondunk most köszönetet a Hungária-nak és az Ujpestnek, illetve ellenfeleiknek,* hogy vasárnapra *a Hungária útra mégis összehoztak egy olyan kettős mérkőzést, amelyben két nagy csapat is szerepel.* Bizonyos, hogy a *Szürketaxi—Ujpest* és a *Hungária—Haladás* együttes műsorának nagyobb közönsége lesz, mint az utóbbi időben bármely más futballmérkőzésnek.

De érdekes is lesz ez a műsor. A *Szürketaxi* a »meglepetések csapata«, amióta legyőzte a Ferencvárost. Ha ép olyan támadó játékot játszik, mint akkor, meglepetést csinálhat az Ujpest ellen is, amely Zsengellért, Szücsöt és Kocsist nehezen nélkülözi. Ha védekezik, akkor az Ujpest biztosan győz.

Még érdekesebb lesz a *Hungária—Haladás* mérkőzése. A szombathelyi csapatban nagy értékek vannak, amelyek eddig csak részben jutottak felszínre, mert a csapatnak nagy volt a balszerencséje. De például Baumann a kapuban, Szabó, Gazdag és Morócz elől *méltóan képviselik a régi híres szombathelyi futballiskolát.* A Hungária most már *Dudáson* kívül *Müllert* sem tudja szerepeltetni és *kérdés, hogy Kisuczkyval tud-e olyan gólképes lenni,* mint az utóbbi időben volt.

Harmadik nagycsapatunk, a *Ferencváros* Debrecenbe megy. A *Bocskainak* új csatársora nagyon veszélyes és bár a Ferencvárosban ismét játszik dr. *Szoyka* és *Hámori,* megsem biztos a két pontja, miután még mindig nem dr. Sárosi irányítja a csatársort.

A bajnokság helyezései szempontjából rendkívül fontos a *Kispest—Szeged* találkozása Kispesten. A két csapat jelenleg *a második és harmadik helyen áll,* amit kitűnő formájuk alapján meg is érdemelnek. Mindkét csapatnak remek védelme és remek csatársora van és *a mérkőzés azon dől el, hogy melyiknek a fedezetsora bírja tovább az iramot.*

A Latorca uccában két jól kezdő, de azután lehanyatlott csapat, az *Elektromosok* és a *Nemzeti* találkozik. Mind a két csapat erősen kísérletezik az összeállításaival és így *teljesen bizonytalan, melyikük fog győzni.* Mindenesetre az, amely kevésbé fog védekezni.

A Lágymányoson a *Gamma* fogadja a *Szolnokot* és miután már Sós is játszik, Sütő középre, Toldi összekötőbe került, *a Gamma erősen javult* és a Kolláth nélkül játszó Szolnokot le is győzheti.

Kassán lesz a hetedik mérkőzés: a *Törekvés* vendégszerepel, amelyet elég erősnek tartunk arra, hogy a két eltiltott játékosa nélkül szereplő kassaiakat otthonukban is legyőzze.

Rekord a műjégen: ma nyitás!

A *Budapesti Korcsolyázó Egylet* évről-évre korábban helyezi készenlétbe a műjeget. Eleinte *november végén* kezdődött meg a jégidény, azután *november közepére* hozták előre a kezdetet, később *egy-két nappal mindig »javították«* a kezdési rekordon.

Olyan rekordot azonban még nem ért el a műjég, mint az idén: *ma délben megnyitották a kapuit.*

Az előző napokban a kedvező időjárás folytán még kétes volt, hogy sikerül-e az újabb rekordjavítás, miután azonban az idő hidegebbre fordult, *semmi sem zavarta a fagyasztó gépek munkáját* és a termelt jeget nem olvasztotta fel a napsugár.

Ma délben már vigan keringőztek a zene hangjaira az első korcsolyázó párok.

MTK-pálya Hungária középkörút

November **5-én,** vasárnap d.u. **2** órakor

Hungária—Haladás

I. o. Nemzeti Bajnoki mérkőzés,

előtte **12** órakor

Szürketaxi—Ujpest

I. o. Nemzeti Bajnoki mérkőzés

előtte **10** órakor

MTK—Tatabánya

II. o. NBB mérkőzés

Csepelen hamarabb lesz sportcsarnok, mint Budapesten

A válogatott labdarúgócsapat legutóbbi tréningjén láttuk kibontakozni *a még épülőfélben lévő Weiss Manfréd Művek csepeli sporttelepének körvonalait.* Megírtuk akkor, hogy a három-négy, már csaknem teljesen készenállott futballpályán kívül *a hatalmas területen felépül egy sportcsarnok is,* amely főként a Csepelen nagyon népszerű birkózás és ökölvívás céljait fogja szolgálni.

Mint most értesülünk, *a sportcsarnok építését az eredeti tervvel ellentétben már most a télen megkezdik* és olyan gyors iramban folytatják, hogy *a tavasz elejére már kész is lesz.* Csepel tehát feltétlenül nemcsak hónapokkal, hanem *évekkel fogja Budapestet megelőzni,* ahol a legnagyobb lassúsággal folynak a sportcsarnok építési előkészületei.

A csepeli sportcsarnok körülbelül *fele lesz a budapestinek* és csak mintegy 3—4000 nézőt fog befogadni, de egyelőre ez is elég lesz és bizonyos, hogy *nagyon sok klasszikus versenyt fognak kivinni Csepelre.*

Sportprogram

SZOMBAT: Úszás: Komjádi vízipólómérkőzések, Nemzeti Sportuszoda este 7 órától. — **Asztalitenisz:** A piarista gimnázium versenye, a gimnázium tornatermében.

VASÁRNAP: Labdarúgás: I. o. nemzeti bajnoki mérkőzések: Szürketaxi—Ujpest, Hungária út 12 óra (bíró: Egner); Hungária—Haladás, Hungária út 2 óra (Nemeskéri); Kispest—Szeged, Kispest 2 óra (Lantos); Elektromos—Nemzeti, Latorca ucca 2 óra (Kiss); Gamma—Szolnok, Lágymányos 2 óra (Kubint); Bocskai—Ferencváros, Debrecen 2 óra (Antay); Kassa—Törekvés, Kassa 2 óra (Boronkay). — **Atlétika:** A MAC 10.000 méteres futóversenye, Margitsziget 2 óra. — **Úszás:** Komjádi vízipólókupamérkőzések, Nemzeti Sportuszoda d. u. ½6 órától. — **Birkózás:** Kecskekecskenbajnokság Szegeden, ifjúsági verseny Tatabányán. — **Ökölvívás:** Ifjúsági bajnokságok, Műegyetem este 7 órától. — **Asztalitenisz:** A piarista gimnázium versenye az iskola tornatermében.

MAGYARORSZÁG kirakata

A jó alak titka

amazon

melltartó és gumifűző

Ezt kérje!

Díszébresztők

pompás kivitelben, jótállással már **4.90**-től kaphatók

Gyémántházban

VII., Rákóczi-út 56

Eső-ballon-raglán

lóden- és viharkabát

Márton és Szász

Bálvány-utca 3 Címre ügyelni

Ezen hirdetés felmutatója 5% engedményt kap.

FEHÉR ALAPU FOTOKOPIA A NYUGATINÁL SCHULMAN-KADÁR-U.4. MEGVÁRHATÓ. TEL: 113-901.

FÉNYMÁSOLÁS

Új vagy használt

irodabútort

pénz- és okmányszekrényt

Universáltól

Wesselényi-utca 8

Telefon 137-842, 135-869

Veszek

brilliáns-, smaragd-, rubin-

ékszert

Kleinberger

IV., Váci-utca 10.

60 éve fennálló cég. (Bejárat a kapu alatt is)

Legrövidebb idő alatt

szabást, varrást tanítok

B. STEINER GIZI

női szalón

V., Légrády Károly-u. 44/b, I. em. 1.

Telefon: 292-531.

SZEMERE szűcsnél

nagyon szép seal-, macska-, perzsa-, pézsma-

BUNDÁK

olcsón

Erzsébet-körút 26, II. 6

Vasárnapi megyeri versenyek

I. **Hadseregi sikverseny**
1000 P a győztesnek. Táv kb. 1850 m

1	(4)	**Crataegus** 6é (Bogyai hd.)	.77
2		**Limanova** id. pher	69
3		**Adisahaba** 4é (gr. Herber.)	68½
4	(1)	**Wait-a-bit** 6é (Esch T.)	68
5		**Szives** 3é pk (Mészá. fh.)	63½
6		**Vihar** 6é pk (Horv. I.)	61½
7		**Désakna** 3é pk	58½
8		**Lécfalva** 3é pk (Baranyi)	58½

Szives és **Crataegus** meglehetősen kiegyenlített esélyel indulnak.

Tip: **Szives—Crataegus**

II. **Gátverseny hendikep**
1500 P a győztesnek. Táv kb. 2400 m

1		**Regulus** 6é pm (Hutflesz)	73
2		**Hajrá** 3é pm (Blazsek)	67
3		**Nincs több** 4é sk	65
4		**Sydney** 4é sm (Esch L.)	65
5		**Nanking** id. sher (Pintér)	61
6		**Goal** 5é pher (?)	55
7		**Royales** 3é stpm (Dósai)	45

Hajrá győzelmében bízunk **Regulus** előtt.

Tip: **Hajrá—Regulus**

III. **Irányipusztai díj**
2000 P a győztesnek. Táv kb. 1000 m

1		**Bandita** 3é pm	62½
2		**Aprilia** 5é sk (Gutai)	62
3		**Farandole** 5é (Fetting F.)	62
4		**Ábránd** 4é pk (Schejbal)	52
5		**Progressiva** 4é pk (Máté)	52
6		**Babona** 4é pm	60½
7		**Számadó** 5é pm	59½
8		**Desperado** 6é pher (Balog)	56
9	(18)	**Adio mare** 2é (Tamási)	52½
10		**Őszirózsa II.** 2é (Keszthelyi)	52½
11		**Fecsegő** 2é szm (Kajári)	52
12	(20)	**Lord Macbeth** 2é sm	52
13		**Csallóköz** 2é sm	52
14		**Lehel** 2é sm	52
15		**Számum** 2é fk	50½
16		**Babika II.** 2é pk	50½
17		**Csömpi** 2é sk	50½
18	(9)	**Salquka** 2é sk (Dósai)	50½
19	(12)	**Pax** 2é sk (Pfendler)	50½

Paxról nagyon jók a munkahirek. A **Mendel**-istálló kétévese nagy javuláson ment keresztül. Az öregekek közül **Desperado, Aprilia** és **Ábránd** jönnek elsősorban számításba.

Tip: **Pax—Ábránd—Aprilia**

IV. **Urlovas-hendikep. 1000 P** a győztesnek. Táv kb. **1600** m

1		**Ravasz** 4é sm (Zsiros)	79
2		**Fanny Elssler** 3é pk (Kajári)	63½
3		**Futó bolond** 5é sh (Bakonyi)	63
4		**Gyergyó II.** 5é sh (Mészár.)	62½
5		**Limanova** id ph (Krédler)	60
6		**Tekergő** 6é pk (Esch T.)	56
7		**Mester** 5é pm (Máté)	48½
8		**Dános** 3é stpm (Pfendler)	48½
9		**Líbia** 3é pk	47
10		**Cinus** 4é pm (Török)	47

Kedvező súlyhoz jutottak: **Mester, Cinus** és **Limanova. Cinusról** szerdai futása alkalmával különféle jókat meséltek. Talán most lesz a hírekből valóság?

Tip: **Cinus—Limanova—Mester**

V. **Welter-hendikep. 1200 P** a győztesnek. Táv kb. **1100** m

1		**Askari** 4é pm (?)	74
2		**Virtus II.** 4é pm (Török)	71
3		**Zimankó** 3é pm (Máté)	58
4		**Ekszerdoboz** 3é sk (Máté)	58½
5		**Minek?** id stpk (Horv. K.)	58
6		**Vásárfia** 3é stpher (?)	58
7		**Fanny Elssler** 3é pk	56½
8	(9)	**Hárfa** 3é pk	56
9	(8)	**Eldorádo** 3é pk (Bakonyi)	54
10		**Baka** 5é pher (Baranyi)	51½
11		**Fergeteg** 4é sm (Scheff)	44½
12		**Fiumára** 3é pm (Schleer)	43½
13		**Líbia** 3é pk (Erbeling)	42½

Jót kiegyenlített hendikep. Magunk részéről elsősorban a kis súlyúakat várjuk az élen. Tehát gondoljunk **Eldorádóra, Fergetegre,** a felsőbb régiókból pedig **Vásárfiára.**

Tip: **Eldorádó—Fergeteg—Vásárfia**

VI. **Kétévesek hendikepje. 1200 P** a győztesnek. Táv kb. **900** m

1		**Babika II.** pk (Zsiros)	64
2		**Pór** pm (Baranyi)	58½
3		**Ceremoni** sk (Krédler)	58
4		**Fráter** sm (Kajári)	53½
5		**Fiskális** stpm (Máté)	53½
6		**Láncos** stpm (Esch T.)	53
7	(17)	**Komika** stpk (Máté)	52
8		**Lehel** sm (Török)	51½
9		**Sári** sk (Fetting F.)	50½
10		**Hamupipőke** pk (Pfendler)	49½
11		**Barázda** pk (Horv. K. II.)	49
12		**Fruska** pk (Klim. II.)	48½
13		**Hozsánna** stuk (Karaszek)	44½
14		**Para** pk (?)	43½
15		**Csallóköz** sm (Erbeling)	43
16		**Fricska** sk (Scheff)	41½
17	(7)	**Kujon** stpm (?)	39

Lehel szerdán jól futott. A holnapi rövid táv jobban megfelel részére. **Ceremoni** és különösen **Babika II.** (feltéve, hogy nem marad a startnál) erős ellenfelek lesznek.

Tip: **Lehel—Ceremoni—Babika II.**

VII. **Hendikep. 1500 P** a győztesnek. Táv kb. **1600** m

1		**Pir** 4é pk (Horv. K. II.)	53½
2		**Askari** 4é pm	52½
3		**Film** 4é pk (Pfendler)	50½
4		**Pénz** id pher (Esch T.)	50
5		**Fertő** 3é sher (Klim. II.)	54½
6		**Idler** id pher (Török)	49½
7		**Nicoletto** 4é pk (Novák)	42½
8		**Aratás** 4é pher (Erbeling)	42½
9		**Pitypalaty** 5é sk (?)	40

Aratás utolsó pesti szereplésekor sokáig vezetett. Kedvező terhét tekintve nem volnánk meglepve, ha ezt holnap megismételné, azzal a különbséggel, hogy a célban is elöl volna.

Tip: **Aratás—Fertő—Idler**

KÖZGAZDASÁG

Mi az igazság a méhetető cukor körül?

Az utóbbi időben számos olyan cikk és közlemény látott napvilágot, amely támadta a pénzügyminisztériumot, mert az állítólag nem utalt ki elegendő adómentes méhetető cukrot. Illetékes helyről ebben a kérdésben a következő felvilágositást adták a *Függetlenség* munkatársának:

— A méhcsaládok téli élelmezése már esztendők óta úgy biztosittatott, hogy abban az esetben, ha az időjárás viszontagságai folytán a méhek téli élelemszükségletüket összegyüjteni nem tudták, a pénzügyminisztérium a méhcsaládtulajdonosok részére *adómentes denaturált kristálycukrot* utalt ki az Országos Magyar Méhészeti Egyesület útján.

— Az idei rendkivüli rossz mézelőidényre való tekintettel az Országos Magyar Méhészeti Egyesület kéréssel fordult a pénzügyminisztériumhoz és újabb nagyobbmennyiségü méhetetőcukor kiutalását kérte. A kérelem elbirálásánál a pénzügyminisztériumnak mérlegelnie kellet, hogy *az ország jelenlegi cukorhelyzetére és a korábbi méhetetőcukorkiutalások alkalmával szerzett tapasztalatokra* való figyelemmel az előterjesztett kérelem mily mértékben volna teljesithető. A penzügyminisztérium tudatában volt ugyanis annak, hogy az Országos Magyar Méhészeti Egyesület kérelme indokolt, mert a tavaszi esős időjárás, majd később a hirtelen beállot szárazság a méhek gyüjtését nagyon kedvezőtlenül befolyásolta, mégis a kérelem elbirálásánál figyelemmel kellett lenni olyan körülményekre is, melyek egyrészt a cukorgazdálkodás jelenlegi helyzetével, másrészt pedig *a multban történt méhetetőcukorkiutalások során tapasztaltakkal álltak összefüggésben.*

A megnagyobbodott ország cukorfogyasztása a multtal szemben örvendetes módon emelkedett és ez a körülmény elsősorban az emberi fogyasztásra szánt cukor biztositását tette szükségessé. De megállapitást nyert az a körülmény is, hogy a cukornak a multhoz hasonló mérvben való feletetése *a méz minőségére nem előnyös*, úgy hogy az illetékes szakkörök már a méhetető cukor kiutalása *teljes beszüntetésének gondolatával* foglalkoztak. A közelmultban egyesek *súlyos visszaéléseket követtek el azáltal, hogy a kincstár által az inségben lévő méhcsaládok megmentésére adómentes, kedvezményes áron kiutalt denaturált cukrot olyan méhcsaládokkal etették fel, melyek etetésre nem szorultak* s ezzel nemcsak *élelmiszerhamisitást* követtek el, hanem a kincstárt is megkárositották, természetes, hogy az illetékes hatóságok az ilyen visszaéléseket a legszigorúbb büntetéssel sujtják.

— A vázolt körülmények között a méhcukornak az Országos Magyar Méhészeti Egyesület által kért mérvben való kiutalása éppen a méhészek érdekének és a magyar méz régi jó hirnevének megóvása érdekében *nem látszott célszerünek* s ezért a legégetőbb szükség fedezésére előbb *5, majd később további 10 vagon cukrot bocsátott a pénzügyminisztérium az emlitett egyesület útján a méhészek rendelkezésére.* Ezzel az intézkedéssel a pénzügyminisztérium *a kisemberek tulajdonában lévő méhcsaládok áttelelését biztositotta* és azzal, hogy a méhetetőcukor kiutalását csupán a legszükségesebb mértékre korlátozta, *egyuttal gátat vetett a visszaéléseknek is.*

Tovább csökkent Jugoszlávia magyarországi követelése

Belgrádból jelentik: A legutóbbi kimutatás szerint Jugoszlávia magyarországi klíringkövetelése az elmult héten *további 3.9 millió dinárral csökkent és most már csak 21,761.000 dinár.*

A csökkenést az eredményezte, hogy a napokban megérkezett *a magyarországi nehézipar több szállitmánya.* A két ország nemzeti bankjainak megbizottai egyébként továbbra is azon fáradoznak, hogy olyan megegyezést létesitsenek, amely *megkönnyiti a fizetést.* Magyar részről nagyobb jugoszláv megrendeléseket várnak, elsősorban a jugoszláv államvasút részéről, ami a klíringsaldo további nagyobb csökkenését eredményezheti.

Jugoszláv gazdasági körökben egyébként hangoztatják, hogy a fizetési nehézségek miatt erősen lecsökkent kereskedelmi forgalom felélénkitése *mindkét fél érdekében áll. Ezt a célt fogják szolgálni a közeljövőben megindúló kereskedelmi tárgyalások.* A jugoszláv exportőrök szempontjából különösen azért fontos ez, mert igy gyorsabban megkaphatják követeléseiket. Magyarország szempontjából is fontos, mert igen sok nyersanyagot Jugoszláviában szerezhet be.

Államadósság, kötvények, záloglevelek: 1939. évi ptjegy 100 (100) 1910. évi fővárosi kötvény 4% 180—180.5 (180), 1914. évi 4.5% 310—309.75 (309.75), 1927. évi 5% 94—94.5 (94.25).

(—) Az Union des Usines et des Exploitations Forestieres de Nasic Genfben megtartott legutóbbi évi rendes közgyülése a tavalyi nyereségáthozattal együtt kimutatott 487.522.— svájci frank tiszta nyereségből *részvényenként 2.— svájci frank osztalék kifizetését határozta el.* A rendkivüli viszonyokra való tekintettel a közgyülés az osztalékfizetés időpontjának megállapitását az igazgatóságra bizta azzal, hogy a kifizetés rövidesen megtörténjék.

KOMOLY INTŐ SZÓT hallatott a közvélemény előtt Varga József iparügyi és kereskedelemügyi miniszter, akinek most kettős miniszteri tisztéből kifolyóan a rendkivüli gazdasági helyzet két legfontosabb fázisáért: a nyersanyagbeszerzésért és az átértékesitésért kell a szinte történelmi súlyú felelősséget viselnie. Ebbe a felelősségbe Varga miniszter a magyar közélet egészét s főleg a magyar gazdasági életet is be akarja vonni. Ezért figyelmeztette a miniszter az országot, hogy a mostani európai helyzetben, amikor uj határokat, uj népi sorsokat, uj nemzetközi erőviszonyokat formálnak a történelmi erők, a magyar élet sem maradhat meg paradicsomi elszigeteltségében, hanem nekünk is vállalnunk kell a magunk részét annak a viharos kornak a dinamikájából, amelynek fiai vagyunk. Erkölcsi komolyság és történelmi felelősségtudat: ezek a miniszteri szónak a legfőbb tanulságai és ha bárki apró politikai pecsenyesütésre akarja Varga miniszter beszédét kihasználni, válaszul elég arra a fegyelmezett magatartásra rámutatni, amivel a magyar közgazdaság igazi tekintélyei a felelős helyről jött intelmet fogadták.

A rozsnál, árpánál, zabnál és tengerinél lépcsőzetesen emelkedő árakat állapitottak meg

Az Árellenőrzés Országos Kormánybiztosa megállapitotta a rozs, árpa, zab és tengeri legmagasabb árát. Az árak az ország nagyobb csomópontjaiban a gazdasági körülmények által indokoltan különböző magasságokban vannak megállapitva. A szombati megállapitott legmagasabb árak a beszáradás, tárolási költség és kamatveszteségnek megfelelően havonta megállapitott összeggel emelkednek.

Az uj ármegállapitási rendelet szerint Budapesten a pestvidéki rozs 14.60—14.85, más származású 14.80—15.05 pengő. Középminőségü takarmányárpa 16.60—16.85, szokványminőségü zab 19.20—19.45, szokványminőségü, idényszerüen száraz tengeri 16.80—17.05. A rozs-, zab- és árpaárak november hó 15-én 30, december 1-én és január 1-én 20—20 fillérrel emelkednek. A tengeriárak pedig november 15-én, december 1-én és január 1-én 30—30 fillérrel emelkednek mázsánként.

Megnyitották a Baross Szövetségben a „Magyar Otthon" kiállitást

Szombaton délután fél 7 órakor nyitották meg a *Baross Szövetség* székházában a *Baross Női Tábor „Magyar Otthon"* bemutatóját.

A bemutatón megjelentek *Tasnádi Nagy* Andrásné, *Jaross* Andorné, vitéz *Imrédy* Béláné, *Rátz* Jenőné, *Széll* Józsefné, *Hóman* Bálintné, *Kárpáthy* Kamillóné, *Karafiáth* Jenőné, *Kunder* Antalné, *Bonczos* Miklósné, *Bencs* Zoltánné, *Fáy* Istvánné, *Ilovszky* Jánosné és más előkelőségek. A kiállitást *Messig* Vilmos miniszteri osztályfőnök nyitotta meg.

Vitéz *Keresztes-Fischer* Ferencné, a Baross Női Tábor elnöke közvetlen szavakkal üdvözölte a megjelenteket, majd *Spurné B. Féltoronyi* Magda társelnök és vitéz *Boáorné, Czeke* Vilma ügyvezető elnök fejtették ki a *Baross Női Tábor* célkitüzéseit.

A *Baross Női Tábor* azon fáradozik, hogy a közgazdasági életet magyarrá tegye és a pénzt, állandó körforgásban, keresztény kézből keresztény kézbe adja. Ezért tömöriti táborába az asszonyokat és a kereskedőket, hogy — hasonlatosan a régi szokáshoz, amikor az asszonyok még maguk szöttek, fontak — most közvetett módon élénkitse a gazdasági vérkeringést. A *Baross Női Tábor* a divat irányitásával a magyar izlést és a házipari termékeket pártolja. Mostani kiállitása ugyancsak a magyar ipar fellendités célozza.

A vidék és a város összefogásából teltek meg a Baross Szövetség kiállitási termei. Beregi szöttesek, szabolcsmegyei házipar, nemeshanyi csipkék, vásárosnaményi keresztöltések, teritők kerámiák, himzések, lámpák tarkitják a bemutató helyiségeit. Ugyanekkor a Baross Szövetségbe tömörült fővárosi kereskedők is tudásuk legjavát nyujtják és müvészi elrendezésü vitrinjeikkel gyönyörködtetik a kiállitás közönségét. A bemutató látogatói nagy lelkesedéssel fogadták ezt a valóban hiánypótló kiállitást.

Értéktőzsde

ZÁRÓÁRFOLYAMOK

(Zárójelben a pénteki zárlatok.)

Részvények. Nemzeti Bank (171.—) 173.—, Első Magyar Bizt. (420.—) 425.—, Concordia (—) 2.60, Békéscsaba (—) 14.—, Első Budapesti malom (12.—) 12.9, Hungária (22.—) 22.6, Bauxit (189.—) 193.—, Beocsini (12.5) 13.2, Szentlőrinci (6.10) 5.60, Cementia (—) 78.—, Kohó (20.75) 22.25, Magnezit (—) 135.—, Aszfalt (5.90) 6.10, Kőszén (350.5) 354.5, Nagybátonyi (37.—) 37.25, Salgó (36.6) 37.3, Urikányi (36.5) 37.75, Fegyver (42.—) 44.—, Ganz (19.25) 19.9, Láng (—) 36.75, Acél (32.5) 34.—, Rima (89.75) 92.5, OFA (—) 12.5, Nasici (75.5) 77.—, Levante (0.30) 0.25, Nova (15.25) 15.25, Tröszt (43.—) 49.9, Délcukor (98.5) 99.3, Magyar cukor (90.—) 91.75, Georgia (22.25) 22.25, Stummer (41.—) 41.—, Izző (—) 118.—, Dreher-Haggenm. (162.—) 163.—, Gschwindt (—) 882.—, Polgári sör (125.—) 127.5, Pannónia-sör (—) 9.—, Gyapjúmosó (3.75) 3.95, Goldberger (45.25) 45.25, Magyar kender (—) 11.5, Pamutipar (33.5) 34.—, Óbudai (19.—) 19.—, Chinoin (12.5) 12.5, Danica (—) 2.30, Diana (—) 60.—, Műtrágya (—) 42.—, Wander (76.—) 77.—, Brassói (29.5) 29.5, Gumi (57.5) 58.5, Vasúti forgalmi (18.25) 18.9, Telefon (8.75) 9.25.

A budapesti gabonatőzsde hivatalos jegyzései

Készárupiac. — November 4.

Búza	Tiszai	Fejér m.-i	Felsőtiszai
77 kg	19.80	19.80	19.80
78 kg	20.30	20.30	20.30
79 kg	20.60	20.60	20.60
80 kg	20.80	20.80	20.80

Rozs, pestv.	14.60—14.85	Zab Ia . .	19.00—19.25
Más szárm.	14.80—15.05	Zab k. m. .	18.80—18.90
Árpa Ia . .	17.10—17.23	Teng. tiúli	19.15—19.35
Árpa k. m.	16.60—16.85	Egyéb áll. .	19.15—19.35
Sörárpa kiv.	21.00—22.00	Korpa . .	13.75—13.90
„ prima	19.50—20.50	9-as lisz .	16.00—16.50
Sörárpa . .	19.00—19.50		

Határidő piac. — November 4.

Rozs márciusra: 15.73, zárlat: 15.73.

(—) A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara november 9-én közgyülést tart, amely többek között a társulati adó reformjának, valamint a Nemzetközi Vásár rendezésének és vezetésének a kérdésével foglalkozik.

(—) A Sertésfelhozatali Irányitó Bizottság a pénteki napon tartott ülésén hozott határozatával a jövő heti, tehát november hó 5-től 11-ig terjedő időre a sertésfelhozatali kontingenst 14.500 drbban állapitotta meg.

(—) Szőlőnap a fővárosi iskolákban. *A földmivelési minisztérium által alakitott Országos Szőlő- és Borpropaganda Bizottság szombat délelőtt szőlőnapot rendezett a főváros 117 iskolájában. Összesen 50.000 gyermeknek osztottak szét egyenként mintegy negyed-negyed kilogram csemegeszőlőt. A tanerők egyidejüleg mindenütt magyarázatokat tartottak a gyermekeknek a szőlő gazdasági, szociális és egészségügyi jelentőségéről.*

(—) Erőtakarmánypiac. Árpakorpa 13.25, borsóhéj 18.25, búzakorpa 13.50—13.80, napraforgópogácsa 14.50—14.75, búzatakarmányliszt 16.50—16.50, kókuszpogácsa 14.25, repcepogácsa 12, lenmagpogácsa 16.75, szárított répaszelet 12.60—13, rozskorpa 14, melassz 10, halliszt 45 pengő q-ként.

(—) Magpiac. Árak helyt vidéki vasútállomás 100 kg-ként minőség szerint: lucernamag nyersaranként 220—245, lucernamag fehérbárcás budapesti paritás 290—295, lóheremag nyersaranként 130—140, lóheremag fehérbárcás ab Budapest 170—175, bíborheremag 67—75, szőszösbükköny 41—44, köles fehér ab Budapest 29—32, köles vörös ab Budapest 25—26, csillagfürt fehér lapos 13.50—14, repce olajgyári paritás 36—37, viktóriaborsó 18—18.50, bab dunai szokvány 30.50—31.25,

Legkisebb hirdetés: Köznap . . . P. 3.50 Vasárnap . . P. 4.—

Kishirdetések

Legkisebb hirdetés: Köznap . . . P. 3.50 Vasárnap . . P. 4.—

Otthoni munka viszonylag csekély befektetéssel havi 120 P kereseti lehetőség bárkinek. Állandó foglalkoztatás garantálva. Anyagot szállitjuk, készárut átvesszük. Kérjen prospektust Phoenix Körkötőüzem Kft. VIII., Kisfaludy-köz 3—5. sz.

GÉPKEZELŐI bizonyitvánnyal biró 28—40 éves gépészt keresünk vidékre állandó alkalmazásra. Jelentkezés bizonyitványokkal személyesen f. hó 7-től, 8—1 óra között, vagy irásban. Árvay, Nádor-utca 12., III.

Éretlségit, szaktudást! Szerezze meg együtt, vagy külön! Esti gyakorlati, közgazdasági tanitás, vidékieknek amerikai rendszerü levelező-oktatás, tanárok vezetésével. „Express", Főkiadóba.

TÜKRÖK ÉS ÜVEGLAPOK, használtak, alkalmi árakon. Vétel, csere, eladás. Tükörszaküzlet, VIII., Dobozi-u. 25. Tel.: 333-779.

BUTOR- ÉS TEXTILkereskedelmi részvénytársaság. Liszt Ferenc-tér 5. **Még mindig részletfizetésre:** szőnyegek, teritők, paplanok, függönyök, szövetek, vásznak stb. **Költségmentes árjegyzéket** küldünk vidékre is.

ANTIK BUTOROK, garniturák, csillárok, disztárgyak stb. a Magyar Vacuum Cleaner Beraktározó helyiségében. V. ker., Visegrádi-utca 62. Forgács mükereskedés.

Részletfizetésre szalonok takaróval hatvanöt, ebédlőszőnyegek huszonnyolc pengőtől, fotelágyak, paplanok, futószőnyegek, ruhaszövetek Baross-u. hetvennégy.

BUTOROK részletre minden 100 P után 8 P havi részletre készpénzárban ISTVÁN-ÚT 22

HIGANYT, hamistogsort, zálogjegyet, arany, ezüst régiséget veszek. GROSS, József-körút 23., félemelet.

SZEMÉLYKÖLCSÖN tisztviselőknek, más hitelképeseknek. **INGATLANKÖLCSÖNÖK** hosszabb lejáratra, épitkezésekre is, bárhová. Ferenc-körút 24. II. 2.

BUTOR 30 pengős havi részletre. Gyönyörü hálószobák, szenzációs kombinált berendezések Nagymező-utca 33.

BÉRBEADNÁM jóforgalmu vasúti vendéglőmet és szállómat, betegség miatt. Bővebb felvilágositást nyujt ifj. Vajda Mihály vendéglős, Berettyóujfalu.

LEGNAGYOBB KERESZTÉNY VÁLLALAT! ZONGORÁK, HARMÓNIUMOK PÁRATLANUL OLCSÓN, ELŐLEGNÉLKÜLI RÉSZLETRE. — EHALL, ANDRÁSSY-ÚT 15.

Szőlő, gyümölcsösből álló **11 holdas tanyásbirtok** eladó. Cim a kiadóhivatalban.

ÖRÖKÖS havi 500 pengőt jövedelmez az angóragyapjütermelés. Részletes ismertetőt küld Tuma Zoltán angóratenyészete, Pécel.

Mach Taxigépiró vállalat óránként P **1.30** 132—799 130—777

HÁLOK, ebédlők, 7 darabból, kombinált bútor 480-ért. Bertalan, keresztény bútorszalon, Rákóczi-út 82.

KÉNYSZERKÖLCSÖNKÖTVÉNYEKET, mindenféle értékpapirt legmagasabban vásárol: Barna-bank, Nádor-utca huszonhat. T.: 121—316. Értékpapirokra kölcsönt nyujtunk.

GARANTÁLT minőségü butorok árban, kiállitásban utólérhetetlen! Modern Bútorszalon, Király-utca 79. Fizetéskedvezmény! Régi butorait átcseréljük.

Szőnyegfonalak magyarperzsák, torontáli szőnyegek, szőnyegjavitás. Turáni szőnyegszövő Rt.-nél, II., Fő-u. 80.

FIATAL leány mellé, hölgyhöz, vagy házaspárhoz, vagy úri gyermekek mellé elmenne 20 éves, vidám úrileány. Lajos Gizi, Peremarton, gyártelep. Veszprém m.

Macska, seal, perzsa- bundák OLCSÓN nagy választékban. Szemere szőrsnél, ERZSÉBET-KÖRÚT 36., II. 4.

HASZNÁLT és új hálók, ebédlők, kombináltak, könyhák, kárpitosáruk minden árban, Lászlónál, Jókai-utca 6.

HÁZ Koháry-utcánál, III. em, luxus, adómentes, 14.000 bér, 125.000-ért, fiz. felt. **ELADÓ.** Dr. HEGYI, T.: 1-396-83.

RÉSZLETRE szőnyegek, magyarperzsák, szelőntakarók, futók, paplanok. Szőnyegkereskedés, Bálvány-utca tizenöt (udvarban).

Jól főző mindenes november 15-re **AJÁNLKOZIK** kisebb háztartásba, ahol családtagként kezelik. Hűséggel, megbizhatósággal hálálja meg a jó bánásmódot. Érdeklődést e lap kiadóhivatalába kér „Tiszta, rendes leány" jeligére.

ÖRÖKLAKÁS a Vérmezőnél. 1 kétszoba-hallos és 1 háromszoba-hallos lakás. Központi fütés van. Még 22 évig teljes adómentesség. I., Attila-utca 36—39. sz.

BÉRLET. Állami hivatal elhelyezésére 15—20 helyiségből álló épületet vagy épületrészt keresünk bérbe, legkésőbb 1940 május 1-re. A bérleti helyiségeknek az V. kerületben, vagy annak környékén kell lenni. Ajánlatok pontos cim és bérösszeg megjelölése mellett „V. kerület" jeligére a kiadóba küldendők.

Saját készitményü, sötétszürke **téli télikabát** kifogástalan kivitelben, közép- és erős termétre 75 P-ért kapható. László férfiszabómester, Erzsébet-körút 36., I.

Elper butort venni érdeke VIII. KARPFENSTEIN-U. 2/A

HÁZ FÖLDSZINTES, térre nézö, modern lakásokkal, 7% NETTÓRA, 34.000-ÉRT eladó. ZWILLINGER GYÖZÖ, Rákóczi-út 12. sz. 340-313.

CSALÁDIHÁZ Zuglónál, 3 szobás, adómentes, tehermentes, 5000-ért eladom, 1000-rel átvehető, lakbértörlesztésre. Bischitz, Dembinszky-utca 29.

Keresek nov. 15-re ügyes, tiszta **főzőmindenest** havi 35 pengő fizetéssel. Hüséges, megbizható leányt keresek, egyszemélyes háztartásba, idősebb úrihölgyhöz. Ajánlatokat „Ragaszkodó, hüséges leány" jeligére a kiadóba kérek.

Vágja ki és tegye postára. T. Linguaphone, Budapest, József-körút 2. Kérem DIJMENTESEN megküldeni a **LINGUAPHONE** ismertető könyvét próbaigénylő-lappal együtt. . . . . nyelv érdekel. Név: . . . . . Cim: . . . . . .

A BÖSZÖRMÉNYI-ÚT ELEJÁN, délkeleti fekvéssel, központi fütés és melegvizszolgáltatással épül a **TÓLDI MIKLÓS TÁRSASHÁZ,** a Belvárostól 3 kisszakasznyira! Gyönyörü kivitelben egyszobás komfortos, kétszoba-hallos, háromszoba-hallos lakások kaphatók! Adómentesség! Kert! Minden közmüvel ellátott, kiépitett vidék! Olcsó árak! Dijtalan prospektus. Himfy-utcai társasvillánkban már nem kaphatók lakások! **TÁRSASHÁZÉPITŐVÁLLALAT,** Horthy Miklós-út 42. (Telefon: 269—301.)

Szabadalmáról, találmányáról értesitse saját érdekében „Szabadalmi világtőzsdét", Baross-u. 47.

Perzsa és másfajta szőnyegeit müvésziesen **megjavitom** lakásán. ÖSTERMANNÉ, Garay-tér 19. Telefon: 149-693.

LEGBIZTOSABB LÉGOLTALOM: KIS HÁZ GÖDI DOMBOLDALON! 150 öles telkek 4 pengőtől 5 évi részletre. Kérjen tájékoztatót! Pestkörnyéki Takarék, Erzsébet-körút 27. szám. Telefon: 3-409-52.

FŰZŐVARRÓNŐ PESTEN, VAGY VIDÉKI NAGYVAROSBAN ALLÁST KERES. CIM: HEGEDÜS BÉLA, FÜZESABONY, HONVÉD-UTCA 14.

Pótkocsit, használtat, 3—5 tonnást, **KERESEK** sürgősen. Mészáros, Budapest, XI., Halmi-út 10.

FÉRJHEZMENNENEK: vidéki úrileány 60.000-el; árvaleány 65 holdas tanyásbirtokkal; fővárosi úrileány 3 emeletes bérházzal. Megbizottjuk Nagy Jenő, Rákóczi-út 61.

Hirdessen a Kishirdetések rovatában!

MOZI MÜSOR

Rövidítések: n. = negyed, f = fél, h = háromnegyed, Sz. = szombat, V. = vasárnap, Ü. = ünnep.

BEMUTATÓ MOZIK

ATRIUM (II., Margit-kört 55. Tel.: 153-034, 154-024). f. 6, f. 8, f. 10. — Sz., V.: f. 4-kor is. — Várlak. (Charles Boyer, Irene Dunne.) Híradók.

CASINO (Eskü-út 1. Tel.: 383—102). f. 6, f. 8, f. 10. Sz., V. és Ü.: f. 4-kor is. Szerelmi számtan. (Leslie Howard.) Híradó.

CITY (Tel.: 111-140.) h. 6, h. 8, h. 10. Sz., V., Ü.: h. 4-kor is. — Földi menyország. (Bing-Grosby.) Fox és magyar Híradók.

DÉCSI (Tel.: 125-952, 121-343.) 6, 8, 10. Sz., V., Ü.: 4-kor is. — Szerelmi számtan. (Leslie Howard.) Híradók.

FORUM (Tel.: 189-543, 189-701.) n. 6, f. 8, h. 10. Sz., V.: n. 4-kor is. — A veszedelmes lány. (Raimu, Michele Morgan.

RADIUS (Tel.: 122-093, 120-564). f. 6, h. 8, h. 10. Sz., V., Ü.: f. 4-kor is. — Várlak. (Irene Dunne.) Silly Mickey. — Híradók. — 3-ik hétre prolongálva!

ROYAL APOLLO (Tel.: 14-19-02, és 24—29—46). n. 6, f. 8, h. 10. Sz., V., Ü.: 6, 8, 10. — Menekülő élet. (Jean Gabin, Michele Morgan.) Megsértett kisértetek. (Trükkfilm.) Híradó.

SCALA (Teréz-körút 60. Tel.: 114-411) n. 6, f. 8, h. 10. Sz., V.: 3-kor is. — Rettegés. (Charl Vanel.) Sideny. Világhíradók. — V. d. e. 11: Tip Top Follies.

URÁNIA (T.: 146-046.) 5, n. 8, f. 10. Sz., V., Ü.: h. 3-kor is. — Hotel Sacher. (Sybille Schmitz, Willy Birgel). Híradó. Prolongálva.

UTÁNJÁTSZÓ MOZIK

BROADWAY (VII., Károly-körút 3. T.: 144-212). f. 4, f. 6, f. 8, f. 10. — Sz., V.: f. 2-kor is. — Ember és gazember. (Willy Forst.) V. d. e. 11: Csintalan asszonyok.

CAPITOL (Baross-tér 32. T.: 13-43-37) f. 4, f. 6, f. 8, f. 10. V., Ü.: 11 — f. 2-kor is. — Brodaway rózsája. (Alice Faye.) Híradó.

CORVIN (Tel.: 138-988.) f. 4, f. 6, f. 8, f. 10. V. és Ü.: f. 2-kor is. (Elsőn 1000 hely 40—90 fill.) — Mámoros báli éj. (Zarah Leander.) Híradó. — V. d. e. f. 11: Nyomorultak.

KAMARA (T: 144-027). 11, 2, 4, 6, 8, 10. (Első 3 mérs.) — Szerelem tolvaja. (E. Bergner.) — A nyolcadik világcsoda. (Színes film.)

PALACE (Tel.: 136-523.) 11, 2, 4, 6, 8, 10. (Első 3 mérs.) Három testőr. (3 Ritz Brothers.) Híradó.

PHÖNIX (Tel.: 144-454.) 11, 1, 3, 5, mn. 8, f. 10. (Első 3 mérs.) — A boldogság utcája. (Ötvenkettedik utca.) — Híradó.

SAVOY (Tel.: 146-040.) f. 4, f. 6, f. 8, f. 10. V.: f. 2-kor is. (Első félárú.) — Éjjeli kaland. (Sacha Guitry.) Kisérő műsor. — V. d. e. f. 11: Mr. Deeds.

TISZTI KASZINÓ sártkörúti filmszínháza. f. 5, h. 7, 9. — 5-én: Mámoros báli éj. (Zarah Leander.) — 7-én: Éjjeli kaland. (Sacha Guitry.)

TOVÁBBJÁTSZÓ MOZIK

ADMIRAL (Margit-krt. T.: 253-707). f. 4, f. 6, f. 8, f. 10. — V.: f. 2-kor is. 5 óra 40 perc. (Uray, Kiss.) Befejezetlen simphonia. V. d. e. f. 10, f. 12: Monte Carlo.

ALKOTÁS (Gömbös Gyula-út 11. Tel.: 355—374.) f. 4, f. 6, f. 8, f. 10. V. és Ü.: f. 2-kor is. — Pénz áll a házhoz. (Kiss Manyi, Latabár.) — Siegfried-vonal. V. d. e. 11: Rámület szigete. Siegfried-vonal.

ASTRA (Ugocsa-utca 10. T.: 15-44-22) n. 4, n. 6, n. 8, n. 10. V.: n. 2-kor is. Suez. (Annabella.) Híradó. V. d. e. 11: Szegény gazdagok.

BUDAI APOLLO (Tel.: 351-500.) f. 5, h. 7, 9. V.: f. 2, f. 4, f. 6, f. 8, f. 10. 5 óra 40 perc. Siegfried-vonal. — V. d. e. f. 11: Kis lord.

DÉLIBÁB (volt Winkler) (Róbert Károly-körút 61. Telefeon: 29—20—12). 6, f. 9. — V.: 3, 5, 7, 9. — Boldogság utcája. Kisérő műsor. — 5-étől Hétpecsétestitok.

FLÓRA (Kispest, Tel.: 146-702.) h. 5, h. 7, 9. V.: f. 2-től. — Judith. (A halál menyasszonya.)

GLÓRIA (Tel.: 144-800.) f. 5, h. 7, 9. Sz.: f. 4, f. 6, f. 8, f. 10. V., Ü.: f. 2-kor is. (Első mérs.) — 5 óra 40 perc. (Kiss, Uray.) Siegfried-vonal. Világhíradó.

IPOLY (Csáky-utca 65. Tel.: 282-626.) f. 4, f. 6, f. 8, f. 10. — V.: f. 2-kor is. 5 óra 40 perc. (Kiss, Uray.) Kisérő műsor. Híradó. V. d. e. fél 11: Havi 200 fix.

KORONA (Attila-körút. Tel.: 353-318) f. 4, f. 6, f. 8, f. 10. — V.: 2-kor is. — Huckleberry finn kalandjai. Oroszlánvadászok. Híradó.

KULTÚR (Tel.: 386—193). 5, n. 8, f. 10. V.: h. 2, h. 4, h. 6, h. 8, h. 10. — Riadó a Földközi tengeren. Fényes kisérő műsor.

PÁTRIA (Tel.: 145-673.) 4, 6, 8, 10. V.: 2-kor is. (Első mérs.) — Éjjeli kaland. (Sacha Guitry.) Kisérő műsor. — V. d. e. f. 11: Mr. Deeds.

PALOTA (Tel.: 158—805). f. 4, f. 6, f. 8, f. 10. — V.: f. 2-kor is. — Pénz áll a házhoz. Híradó.

TURÁN (Nagymező-u. Tel.: 120-003.) 4, 6, 8, 10. V.: 2-kor is. — 5 óra 40 perc. (Kiss, Uray.) Híradók. — V. d. e. 9 és 11: Monte Carlo.

A zsidókérdés újabb alakulása Magyarországon

A zsidókérdés törvényes rendezésének előzményeit tárgyalja Bosnyák Zoltán e könyvében, amelynek tartalmából kiemeljük a következő fejezeteket: Zsidókérdés a sajtóban, Zsidókérdés a parlamentben, Földkérdés és zsidókérdés, Újpogányság-e az antiszemitizmus, A döntés előtt stb. E 86 oldalas munka díjmentes melléklete Hitler németbirodalmi kancellár és vezér 1939 január 30-i beszédének 64 oldalas teljes magyar szövege. A két munka ára együtt mindössze P 1.—. Megrendelhető az összeg előzetes beküldése mellett (bélyegben is).

Kapható:
STADIUM könyvkiadóvállalat,
VI. ker., Rózsa-utca 111. szám
FÜGGETLENSÉG (Hirdetési Osztály) VIII., József-körút 5.

A háborús Anglia

A partvidékekről kórházvonaton szállítják védettebb területekre a sebesülteket és betegeket

Negyedmillió lengyelt állítanak munkába a birodalom területén

Berlin, november 4.

(NST.) Rövid időn belül körülbelül egynegyed millió lengyelt állítanak munkába a birodalom területén. Ezek közül 150.000 hadifogoly, 90.000 pedig lengyel idénymunkás. Tekintettel arra, hogy megfelelő számú munkaerő áll rendelkezésre, eltekintenek attól a tervtől, hogy férjes asszonyokat vonjanak be a gazdasági munkába. Ezek tehát változatlanul eleget tehetnek házi és a gyermekek nevelése körüli kötelességeiknek.

Harangzúgás közt ünnepeli Rimaszombat a felszabadulás első évfordulóját

Rimaszombat, november 4.

Rimaszombat város lakossága a felszabadulás első évfordulóját november 10-én ünnepli meg.

Az ünnepségek már 9-én este kivilágítással és zenés takarodóval kezdődnek, a színházban pedig *Herczeg* Ferenc *Ocskay brigadérosa* kerül színre. 10-én reggel istentiszteletek után a helyőrség tartja *zászlóavató ünnepélyét*, 11 órakor a városházán díszközgyűlést, majd emléktáblaleleplezést tartanak. Az emléktáblánál *Éva* László polgármester mondja az ünnepi beszédet.

Ezután avatják fel a budapesti *„Gömör- és Kishontvármegyei Egyesület"* által adományozott országzászlót, amelyet *Lukács* Géza miniszteri osztálytanácsos ad át a városnak. Délután 3 órakor, a felszabadító honvédség bevonulásának órájában *a város összes harangjai megszólalnak és tíz percen át emlékeztetik az ünneplőket az egy év előtti történelmi eseményekre.*

Este a társadalmi egyesületek és iskolák rendeznek ünnepélyeket, a város pedig elhatározta, hogy Kassa város példájára, *Rimaszombat összes szegényeit megvendégeli.*

ORSZÁGOS VÁSÁROK

November:

5., vasárnap: Abádszalók, Budapest, Görcsöny, Jászkisér, Kunszentmárton, Mike, Szikszó, Tiszaluc.

6., hétfő: Alsóság, Attala, Baktalórántháza, Balassagyarmat, Budapest, Darány, Dunaszekcső, Eger, Emőd, Győrasszonyfa, Hatvan, Izsák, Jászkisér, Kenderes, Komárváros, Kővágóörs, Kunszentmárton, Lénárddaróc, Magyarkeszi, Marcali Mernye, Mezőtúr, Mohács, Mór, Mosonszentjános, Nagykapornak, Pécs, Poroszló, Rakamaz, Sárosd, Sátoraljaújhely, Szikszó, Szil, Tolna, Várpalota, Velence, Veszprém, Zalalövő.

7., kedd: Balassagyarmat, Hatvan,, Hőgyész, Iván, Karmacs,, Kerkaszentmiklós, Kölesd, Nagykanizsa, Sármellék, Simontornya, Szikszó, Tata.

8., szerda: Ajka, Alberti, Budapest szív. oák., Kaba, Kállósemjén Kölesd, Lébény, Simontornya, Tata.

9., csütörtök: Devecser, Diósgyőr, Gyoma, Hajdúdorog, Kisbér, Lajoskomárom, Lövő, Marcaltő, Mezőkövesd, Putnok, Pusztaszabolcs, Rábagyarmat, Tabajd.

AVILÁG KÖRÜL

ANGLIÁBAN pénteken megkezdték az élelmiszerjegyek kiosztását. A jegyek kiosztása kétheti időt vesz igénybe.

AZ INTERNAIT LENGYEL MENEKÜLTEK ügyét tanulmányozó Hoover-bizottság kiküldöttei Kaunasba érkeztek, ahonnan továbbutaznak Vilnába. A litván vöröskereszt eddig 90 millió litát kapott Belgiumból, Brazíliából, Hollandiából és Svédországból. A svéd gyermekvédelmi társaság gyermekruhákat és cipőket küldött a lengyel menekülteknek.

PÉNTEKEN JUGOSZLÁV GAZDASÁGI DELEGÁCIÓ utazott Ankarába. A bizottság feladata, hogy gyapot, olívaolaj és még egynéhány más török exportáru felvásárlása ügyében folytasson tárgyalásokat.

GIANNINI SZENÁTOR, az olasz bizottság elnöke és Hotz, a svájci bizottság elnöke aláírta a nemrégiben Rómában parafált olasz—svájci megállapodást, amely megkönnyíti a Svájcba irányuló áru- és utasszállítást Olaszországon át.

A TÖRÖK PARLAMENT szerdán ratifikálja az angol-francia-török egyezményt. Isztanbuli jelentések szerint Szaradzsoglu török külügyminiszter a szerződés ismertetésével kapcsolatban nagy külpolitikai beszédet tart a parlamentben.

JUGOSZLÁVIÁBAN a választások közeli kiírásával számolnak. Pénteken este a minisztertanács jóváhagyta úgy a községi, mint a törvényhozási választások számára kidolgozott választójogi törvénytervezetet. Az új törvénytervezet, hír szerint, a titkosság alapján áll és a legteljesebb mértékben biztosítja a szabad választói jog gyakorlását.

LONDONBAN ismét több nyilvános telefonfülkét megrongáltak, sok fülkében összetörték a készüléket, illetőleg elvágták a drótokat. A rendőrség most az ír nacionalisták hívei körében folytat nyomozást.

ROMÁNIÁBAN ezentúl nem lehet külföldi vasútvonalakra szóló jegyeket vásárolni. A szombaton kiadott rendelet szerint a külföldre utazók csak a határállomásokon válthatnak jegyeket és csakis a rendeltetési ország valutájában.

CALARAS (ROMÁNIA) KÖZELÉBEN a mezőn dolgozó két munkásasszony kilenc- és tizenháromhónapos gyermekét egy tengeriszárból összeállított kunyhóban hagyta. A kunyhó a közelében rakott tűztől lángra lobbant és mindkét gyermek szénné égett.

— Hosszú idő óta fekvő betegek a régbevált, tisztán természetes „Ferenc József" keserűvizet nagyon szívesen isszák és annak gyors, biztos és mindig kellemes hashajtó hatását általánosan dícsérik. Kérdezze meg orvosát!

Hetenként egyszer hústalan napot tartanak a védnökségi vendéglőkben

Prága, november 4.

(Magyar Távirati Iroda.) A védnökségi kormány elrendelte, hogy *Cseh-Morvaország* valamennyi vendéglője, étkezője, kifőzése stb. ezentúl hetenkint egyszer, pénteken hústalan napot iktasson az étrendbe. A halat nem tekintik húsnak. Ugyancsak elrendelték a napi étlapok egyszerűsítését is. Ezentúl egyetlen nyilvános étkezde étlapján sem szerepelhet több, mint két leves és egy meleg és két hideg előétel, három meleg és két hideg húsétel, kétféle tészta és egy sajt.

Kétszáz elemi iskolai tanítót helyeztek át Kárpátalján

Ungvár, november 4.

A kárpátaljai iskolákban szükségessé vált a tanítóság egy részének *átcsoportosítása.* Ezért a kormányzói bizottság tanügyi osztálya november 1-i hatállyal körülbelül *kétszáz elemi iskolai tanítót helyezett át.* Az áthelyezéseket a legnagyobb körültekintéssel végezték s elsősorban a fiatal tanítókat vették tekintetbe. A képesített kárpátaljai tanítóság közül egyébként még körülbelül 60—70 maradt állás nélkül, ezeknek elhelyezése szintén *a legrövidebb időn belül történik meg* és az állástalan magyar—orosz tanítóság kérdése végleges rendezés alá kerül.

Egy festőművész-házaspár súlyos autókarambolja

Súlyos kimenetelű autóösszeütközés történt szombaton délben a Lajos-utca 139 előtt. A CD 084-es magánautó, amelyet *Szlovák* József *28 éves gépkocsivezető* vezetett,

összeütközött a HM 651 rendszámú teherautóval.

Az összeütközés következtében a magánutó megrongálódott, ablakai betörtek és utasai közül hárman súlyosan, egy könnyebben megsérült. A mentők két autóval vonultak ki a szerencsétlenség színhelyére.

A legsúlyosabb állapotban Kürti József 48 éves festőművészt és 29 éves feleségét találták.

Mind a ketten agyrázkódást, azonkívül zúzott sérüléseket szenvedtek. *Szlovák* József sofför a fején sérült súlyosan. Az autó negyedik utasa, *Pataki* Ferenc 46 éves mérnök az üvegszilánkoktól sebesült meg. A soffört és a festőművészházaspárt a mentők a Margit-kórházba vitték. *Pataki* Ferenc mérnököt a helyszínen hagyták. A teherautón csak a sofför ült és

semmi baja sem történt.

A rendőrség megindította az eljárást annak a megállapítására, hogy kit terhel a felelősség.

SPORT

Érdekes labdarúgó keret a jugoszlávok ellen

November 12-én lesz Belgrádban a magyar-jugoszláv labdarúgó mérkőzés. *Ebben az évben a mi csapatunk még nem győzött,* így tehát „jégtörő" szerep vár vitéz *Ginzery* Dénes szövetségi kapitányra, aki több kiválóságunk egyéb elfoglaltsága miatt megint nehezen tudja összeállítani a csapatot. Meglepő neveket találunk benne:

Kapusok: *Tóth* (Szeged), *Boldizsár* (Kispest) és *Csikós* (Szürketaxi); hátvédek: *Biró, Kis* (Hungária), *Korányi* (Nemzeti); fedezetek: *Szalai* (Ujpest), *Baróti* (Szeged)), *Sárosi* III. (Ferencváros), *Balogh* és *Szalai* (Nemzeti); csatárok: *Ádám, Vincze, Hidasi, Tóth* (Ujpest), *Gazdag* (Haladás), *Sárosi* dr. (Ferencváros), *Cseh* (Hungária, *Sütő, Toldi* (Gamma), *Kincses, Kalocsai* (Kispest) és *Zörgő* (TSE). Két edzőmérkőzés után pénteken délután utazik a csapat Belgrádba.

× **Válogató verseny és ifjúsági ökölvívó bajnokság.** A MÖSz terveit megzavarta a teremhiány, de gyorsan intézkedett, minek következtében vasárnap délután a Műegyetemen levő tornateremben *délután ötkor* a november 19-iki magyar-olasz válogatott viadal magyar résztvevőit jelölik ki a legjobbak közül, utána ötkor pedig az ifjúságiak országos bajnoki küzdelmeire kerül sor. 134 nevezés érkezett be, így tehát *még november 12-ikére is jut a döntőkből.*

Vasárnapi sportesemények

Labdarúgás: Az NB-ért Gamma FC—Sz. MÁV SE a BEAC-pályán, Kispest FC—Szeged FC Kispesten, Elektoromos TE—Nemzeti FC a Latorca-utcában, Hungária FC—Haladás VSE az MTK-pályán, Bocskai FC—Ferencváros FC Debrecenben. KAC—Törekvés SE Kassán két órakor, Szürketaxi FC—Ujpest FC az MTK-pályán negyed egykor; az NB II-ért La FC—ZSE Pestszenterzsébeten, SFAC—PTBSC Soproban, ESE—ETO Érsekújvárott, PVSK—TUSC Pécsett, DAC—Komáromi FC Dorogon, ARAK—SVSE Székesfehérvárott, RTE SzAC Rákoskereszturon, SzAK—WMFC Szegeden, UTE—Budakalászi MOVE a Megyeri-úton, MÁVAG—FTC a Kőbányai-úton, PSE—VSC a Lóversenytéren, CsMOVE—KEAC Csepelen, NYTVE—Perecesi TK Nyíregyházán, BSzKRt—ÓVTK a Ciprus-utcában, SSE—Rusj SK Salgótarjánban, UAC—Kassai SC Ungvárott, MSE—Debreceni VSC Munkácson, DiMÁVAG—Losonci AFC Diósgyőrött. BVSC—Beregszászi FTC a Szőnyi-úton, Füleki TC—Salgótarjáni BTC Füleken két órakor és MTK—Tatabányai SC az MTK-pályán fél tizenegykor. — **Atlétika:** A MAC meghívásos tizkilométeres futóversenye háromkor a MAC-pályán. — **Ökölvívás:** Ifjúsági bajnoki és szenior válogatóverseny az olaszok ellen ötkor a Műegyetemen.

× **Megjelent a Testnevelés legújabb száma.** Az OTT nemzetközi viszonylatban is vezető szaklapja *Pluhár* István szerkesztésében ismét megjelent. Az októberi szám megint olyan érdekes cikkekkel lepi meg az olvasót, amelyek tudományos szempontból is új utakat nyitnak. — *Képes Sport. Csik* Ferenc dr. olimpiai bajnokunk szerkesztésében immár nélkülözhetetlen az a hiánytpótló képes hetilap, amely a sport minden ágával foglalkozik és különösen az újabb nemzedék elhanyagolt ügyét karolja fel. Az új írógárda bátor kiállása nagy nyeresége az egyetemes magyar sportnak.

× **Érdekes sporthírek.** Az orosz labdarúgók megkezdték portyázásukat Bulgáriában. Két moszkvai egyesület szerepel egyszerre Szófiában. — A román atléták a balkáni játékok előtt pénzbeli követeléseket támasztottak, ami miatt a szövetségük most szigorú büntetéseket osztogatott. A kolozsvári Kiss György középtávfutó rekordert például egy évre tiltotta el a versenytől.. — Vasárnap Szabó Miklós akarja megjavítani Csaplár tízkilométeres 30:43.4 mp-es országos rekordját. — A Nagyváradi AC 0:10-re kapott ki Ploestiben a Tricolórtól. Minden gólt a NAC volt csatárai rúgtak.

A szerkesztésért felelős:
Dr vitéz KOLOSVARY-BORCSA MIHÁLY
főszerkesztő.
Szerkesztő:
Dr. MATOLAY GÉZA
Felelős kiadó:
Dr. BATHORY-HUTTNER JÁNOS

Nyomatott a Stádium Sajtóvállalat körforgógépein, Budapest, VIII., József körút 5. sz.

Felelős: Győry Aladár igazgató.

MAGYAR HÍRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1978. [illegible] 25.

Küzmös Enikő

—

Küzmös Enikő: Olvasó fiú

A dokumentumok szerint a gimnázium első két éve *a felzár kóztatás és az orientáció idő szaka lesz.* A felmérések, a rész letes vizsgálatok és ellenőrzése szerint a gimnáziumokban a sze mélyi és tárgyi feltételek a fa kultatív rendszerű oktatás beve zetéséhez biztosíthatók, de gon dos tervezésre, előrelátásra, nag figyelemre és számos konkrét in tézkedésre is szükség lesz.

A *szakiskolákban folyó szak munkásképzéshez* a tanműhelyel a gépek, a berendezések korsze rűsítését, cseréjét, a gyakorl

KVASSAY Jeno "

Wekerlei kórusünnep

Dallos Erika és *Kaposi Gergely* vezetésével 1990-ben alakult meg az amatőr templomi kórus, amely a Wekerle-telep nagy múltú zenei hagyományait igyekszik ápolni. Jubileumi koncertjüket Kispesten, a Szent József-templomban tartották, ezúttal is a kórusirodalom jeles darabjaiból. A kerek évforduló alkalmából – hosszú előkészületek után – látott napvilágot első CD-jük, többek között Victoria-, Tallis- és Liszt Ferenc-művekből.

A mintegy negyventagú vegyeskar repertoárján hetven-nyolcvan darab szerepel: gregorián és középkori többszólamú énekek, reneszánsz motetták és misék, barokk oratorikus művek, Liszt Ferenc- és Kodály Zoltán-kompozíciók. Az építészetében sajátos Wekerle-telep Plébánia-temploma ad otthont a lelkes fiatalságnak.

Budapest nevezetes templomai mellett évek óta vidéken is fellépnek: Soprontól Esztergomig, Szentendrétől Sárospatakig az ország legkülönbözőbb pontjain adnak emlékezetes hangversenyeket. A zsámbéki szombatok idei kulturális rendezvénysorozatát nemrégiben ugyancsak a Szent József Kórus koncertje nyitotta meg budapesti vendégművészek közreműködésével. Kitartó munkájuk eredményeként 1996 júliusában walesi hangversenyturnén vehettek részt a Peter Singers testvér-kamarakórus meghívására.

Kaposi Gergely (az Operaház karmestere és korrepetitora, július közepén a Ferencvárosi Nyári Játékok Bánk bán-előadását vezényli) átgondoltan alakította ki a repertoárt. Kodály Zoltán kórusműveit tartja a legfontosabb belépőnek ahhoz, hogy egy amatőr énekkar a szó szoros értelmében kórussá váljon. Nem mellőzhetők továbbá a szólistákkal és hangszerkísérettel előadott oratóriumok sem. Törekszenek arra, hogy egy-egy szerző több darabját is megismerjék, hiszen csak így lehet igazán „rátalálni" a megfelelő zenei hangsúlyokra. A tagok egyéni hangképzésére is gondot fordítanak, *Izsák Imre* irányításával hangzásuk a kellő mértékben „összecsiszolódott" az elmúlt években. A háttérmunkáról, a szervezésről *Bartos Győző* gondoskodik.

Kiss Gabriella

Vámpírok a Malomban

Vérbeli amatőrök adták elő A Vérszipolyt

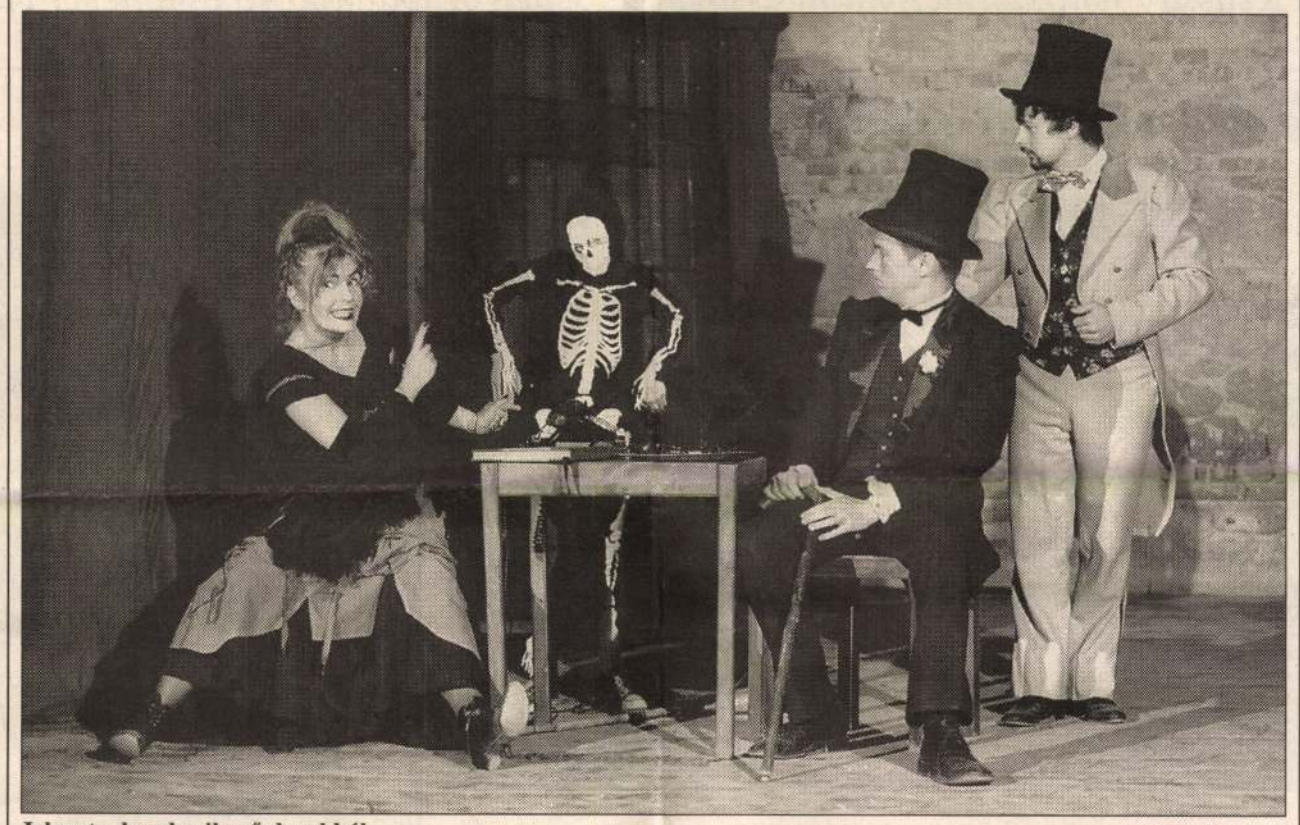

Jelenet a bombasikerű darabból

FOTÓ: KOVÁCS BENCE

Ha kisvárosban élsz, és civil szakmád mellett színidirektori ambícióid vannak, végy egy blikkfangos bohózatot, toborozd társulattá néhány erre kapható ismerősödet, és az egészet tálald egy frekventált helyi intézményben. Györe Zsófia szentendrei gyógypedagógus ismeri a receptet, és nagy bátran alkalmazta is vasárnap a MűvészetMalomban. Az eredmény: bombasiker.

Műsoron A Vérszipoly, *Philipp István* és *Bárány Ferenc* hajdani bölcsész szerzők ez idáig egyetlen darabja. Van benne impotens öreg gróf és szereleméhes fiatal grófné; a grófné kegyeire sóvárgó fiatal gróf, aki a szent cél érdekében nagy cselt eszel ki; van valódi és álvámpír – utóbbiak vérszívó tevékenysége körül bonyolódik a cselekmény. S ahogy másutt csak a függönyhúzogató marad életben, vasárnap a MűvészetMalom színpadán csupán a kellékmozgatók kerülik el a vámpírrá változás kellemetlenségeit.

„Jobb volt, mint A talizmán" – röppen föl egy vélemény az előadást követően a tömegből. Ezzel persze bárki vitába szállhat (említett produkció profi előadás, profi rendezővel és profi színészekkel) – de annyi bizonyos: ha a világot jelentő deszkákon a közönség sorra látja feltűnni a saját hétköznapi cimboráit, nem valószínű, hogy közben rátör a vágy a legdivatosabb teátrum után.

A SNASZ, jelesül a Szentendrei Nagyon Amatőr Színház tagjait mindenki ismeri a városban. Az iskolaigazgatót, a csapost, a szállodást, a festőművészt, a katonatisztet, a textiltervezőt, a zongorista-korrepetitort, a tizenkét éves iskolást – utóbbi civilben a gyógypedagógus-rendező keresztfia. És természetesen az alpolgármester hitvesét, aki joggal kardoskodik, hogy ő itt és most nem alpolgármester-feleség, hiszen működvelő színésznőként igazán megkapó bájjal alakítja a darabban szereplő öreg gróf bé nejét.

– Rengeteget segítettek a szentendreiek – mondja hálásan a rendező Györe Zsófia. – Körbeszóltunk például, hogy kellene egy régi svájcisapka, mert égenföldön nem lehet már kapni; most van öt darab svájcisapkánk. Próbálhattunk a kultúrházban este nyolctól éjjel kettőig, szívesen láttak bennünket.

Sokan persze nyaralnak, így múlt vasárnap nem tudtak eljönni; de már jelezték: a tizenhatodikai előadáson, ha törik, ha szakad, ott lesznek.

R. V.

PALETTA

A DOVIN GALÉRIA (V. kerület, Galamb utca 6.) céljául tűzte ki pályakezdő fiatal művészek támogatását. A galériában július 14-ig a Fort Worth-i Texas Christian University tanulóinak tárlata látható. A mostani kiállítás az amerikai fiatalok tavalyi itt-tartózkodásának termését mutatja be. Kísérő rendezvényként – a tízéves jubileum tiszteletére – holnap este nyolc órától a TCU Jazz Band és a Budapesti Ragtime Band ad közös koncertet az Óbudai Társaskörben (III. kerület, Kiskorona utca 7.). A TCU Jazz Band péntek délután hat órától a galéria előtt és este nyolckor a Vörösmarty téren is hallható.

NYÁRIDŐ címmel látható tárlat az Éri Galériában (VII. kerület, Madách út 3.). A kiállításon Szűts Eszter, Chilf Mari, Wolsky András, Varga György, Ungár Ágnes és Vogl Filemon munkája látható.

A MILLENNIUM SZALONBAN (XIV. kerület, Olof Palme sétány 1.) júliusban és augusztusban péntekenként musical- és operettesteket rendeznek. A közönség részleteket hallhat a legnépszerűbb zenés darabokból – az Evitából, a Miss Saigonból, a Hello, Dollyból – neves magyar operettművészek, színészek és táncosok közreműködésével.

KÁNTOR LAJOS festőművész munkáiból Gépi Konstrukciók 1960–1970 címmel holnap este nyolc órakor nyílik kiállítás a Hyatt Galériában (V. kerület, Roosevelt tér 2.). A tárlat augusztus 2-ig látogatható.

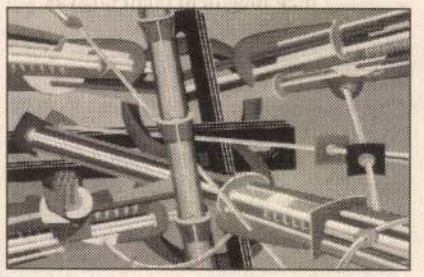

SZÍNHÁZMŰSOR

Budai Parkszínpad: Dívák éjszakája (8). **Fővárosi Nagycirkusz:** Mindenki cirkusza (3, 7). **Lézerszínház:** Missa Luba 3D (fél 8). **Vidám Színpad:** Nejcserés támadás (8).

Csipkártyával moziba

Új korszak köszöntött a mozirajongókra: ezentúl bérletkártyá-

most átvevő Budapest Film-kártya (amelyre a még le nem járt

töltheto", ha használója kimerítette az ötös

CSATLAKOZZON ÖN IS AZ AUCHAN

Egy nagy magyar kultúrmérnök

Százötven éve született Kvassay Jenő, akinek munkásságát a csepeli szabadkikötő és a nevét viselő dunai zsilip is őrzi

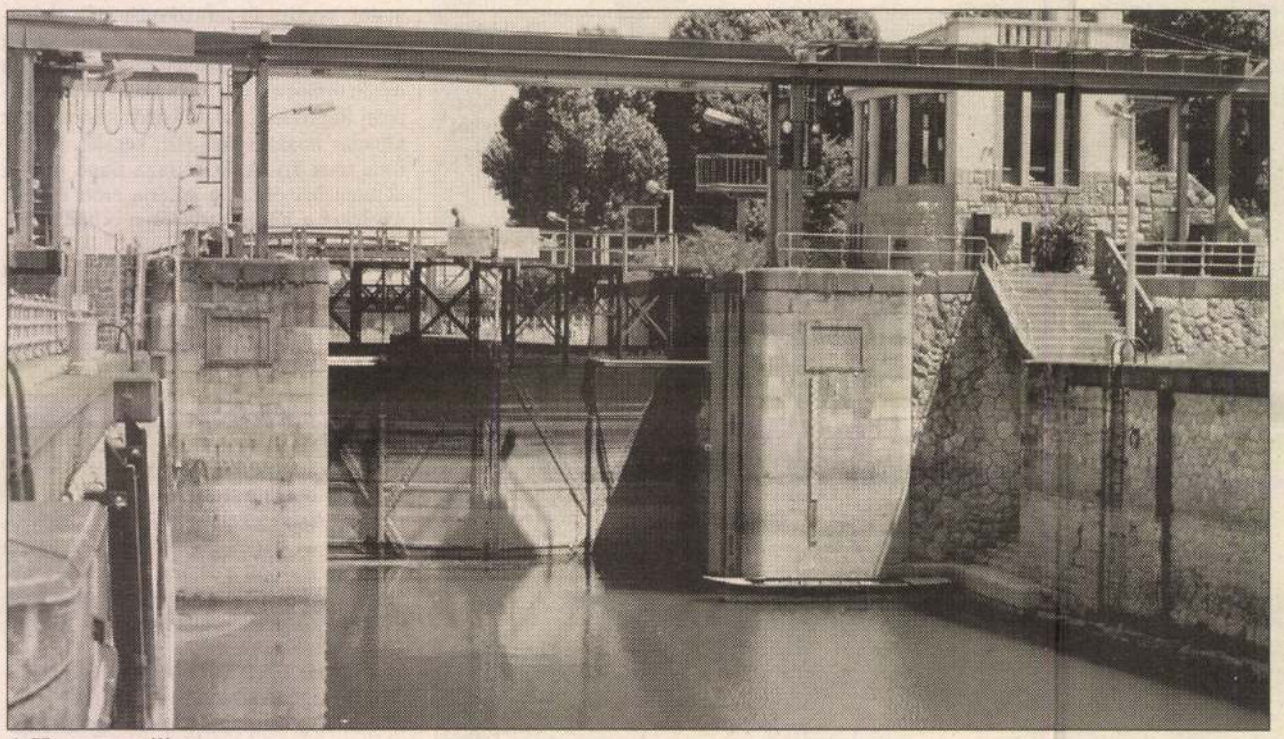

A Kvassay-zsilip

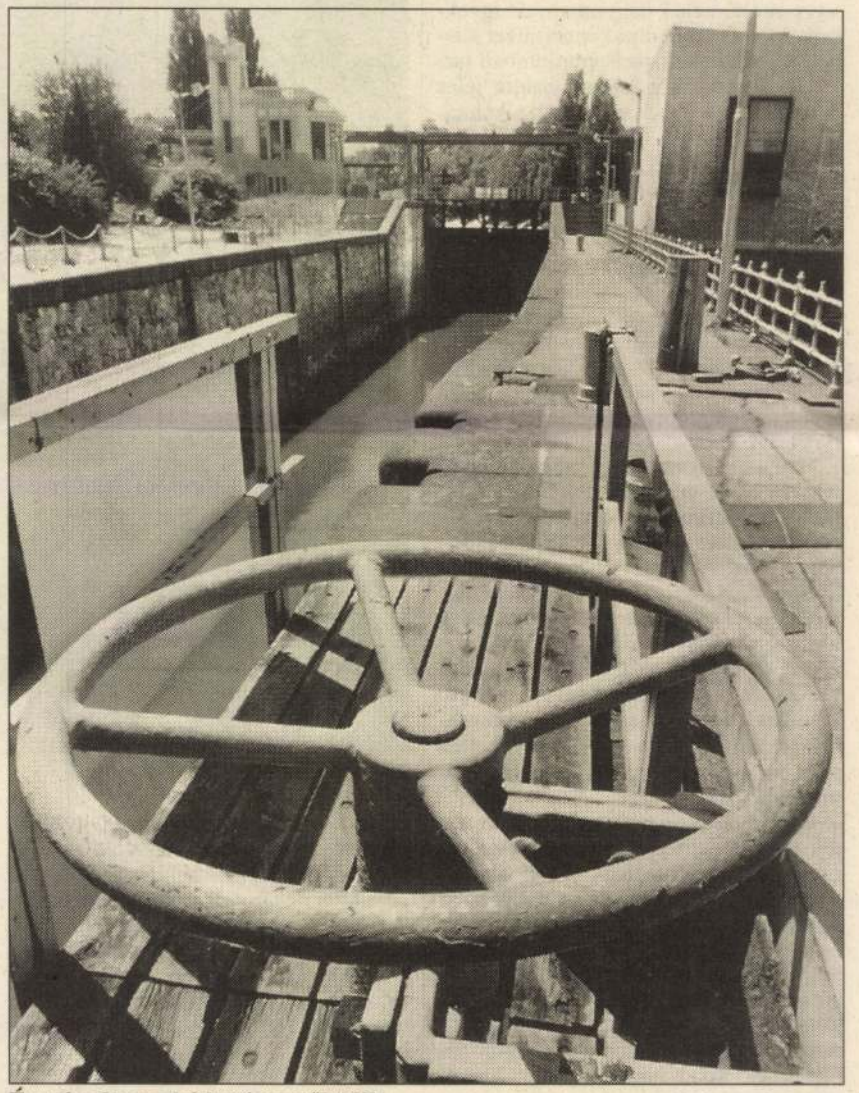

Évszázada megbízhatóan működik

FOTÓK: KOVÁCS BENCE

Százötven éve, 1850. július ötödikén született Budán Kvassay Jenő, az Országos Vízépítési Igazgatóság vezetője, a Kultúrmérnöki Intézmény megalapítója, a soroksári Duna-ág csatornázásának, a Budapest–csepeli és Nemzeti Szabadkikötő építésének elindítója. Négy évtizeden át a vízügyek legfőbb irányítója volt, munkássága új korszakot nyitott a magyar vízépítés történetében. Életrajzát a róla elnevezett szakközépiskola internetes honlapja alapján mutatjuk be.

Kvassay Jenő

Kvassay Jenő gépészmérnöki tanulmányai után német és francia főiskolákon mezőgazdasági és vízépítési tanulmányokat folytatott. Eközben megismerkedett több ország vízügyi szolgálatával. Hazatérése után, 1878-ban megbízást kapott az általa javasolt mezőgazdasági vízügyi szolgálat, a Kultúrmérnöki Intézmény megszervezésére, majd vezetésére. 1889-ben a vízügyi igazgatás egységes irányításának szerveként létrehozott Országos Vízépítészeti és Talajjavítási Hivatal – utóbb Országos Vízépítési Igazgatóság – vezetője lett.

Legjelentősebb eredménye a Kultúrmérnöki Intézmény megszervezése volt, melynek működési köre kiterjedt a belvízrendezésre, az alagcsövezésre, az öntözésre, a mederrendezésre, a halászati ügyek felügyeletére, valamint a közegészségügyi mérnöki szolgálat irányítására. Az általa létrehozott és negyven évig, egészen haláláig vezetett intézmény sikerei elsősorban az ő gazdaságpolitikai elgondolásainak és műszaki irányításának köszönhetők.

Munkatársait a mezőgazdaságban is képzett, külföldi tanulmányutakon iskolázott vízimérnökökből válogatta össze, és utánpótlásukról is hasonló módon gondoskodott. A munkájukat segítő, középfokú végzettségű gyakorlati szakemberek képzésére megszervezte a kassai Vízmesterképző Iskolát (1890-ig Rétmester-iskolát), amely a mai vízépítési technikumok elődjének tekinthető.

Kvassay elgondolása szerint a föld értékének és hozamának növekedésétől remélhetők csak a további, költségesebb és eredményesebb befektetések, közelebbről: az egyre magasabb színvonalú vízgazdálkodás, belterjesebb termelés. Csak az ármentesítés előrehaladásával lehet szó a belvizek levezetéséről és a lecsapolásról, a vizek hasznosítása a vízrendezés védelmi feladatainak megoldása után válik időszerűvé – vallotta.

Különösen nagyra értékelhetőek az intézmény működésének eredményei annak ismeretében, hogy nem volt más eszköze, mint munkatársai szaktudása és lelkesedése. Főleg anyagiaknak volt híján; a propagandától, ismeretterjesztéstől eltekintve jó ideig semmiféle kezdeményezésre nem volt lehetősége. Kvassayék mindennek ellenére több mint hatezer kilométernyi csatornahálózatot felügyeltek vagy irányítottak. Az intézmény fennállásának első hat évtizedében kereken kétmillió kataszt-rális holdnyi talaj javítását végezte el. Ez az ország mai területének tizenkét százaléka; a megmozgatott föld mennyisége meghaladta a százmillió köbmétert.

Mindemellett Kvassay nevéhez fűződik a vizek köztulajdonjellegét kimondó vízjogi törvény és a halászati törvény megalkotása, a Balatoni Kikötők Felügyelőségének 1912-es felállítása, valamint a soroksári Duna-ág csatornázásának és több budapesti kikötő építésének megkezdése. Vízgazdálkodási, folyószabályozási és mezőgazdasági-vízépítési szakirodalmi munkássága egyaránt jelentős. Mezőgazdasági vízműtan című munkája évtizedekig a kultúrmérnöki munka kézikönyve volt. A vízi utak fejlesztése érdekében kifejtett munkásságáért az MTA 1918-ban Wahrmann-díjjal tüntette ki.

1918-ban vonult nyugalomba. A Budapest–csepeli Kikötő zárt medencéjének bejárati zsilipjét Kvassay-zsilipnek nevezték el, és emléktáblával jelölték meg. 1919. június 6-án hunyt el Budapesten.

B. T.

Rodrigo, a derbihős

■ Ugró Miklós

Vannak kilátástalan küzdelmek. Feladtam a harcot, hogy meggyőzzem lapunk olvasószerkesztőit és korrektorait arról, miszerint a derbit y-nal írják, a különböző versenyek nevét pedig nagybetűvel kezdik, az érvényes helyesírási szabályzat nagyobb úr mindenkinél. Mindenesetre az y-os derbyről nem írhatom, hogy Rodrigo és *Kállai Pál* feltette a derbi i-jére a pontot, igaz, ilyen stiláris bravúr végrehajtása nem is állt szándékomban.

Rengeteg néző sereglett a Kincsemparkba, hogy végigizgulja és -gyönyörködje az idei 78. galoppderbit. Nem számoltam meg őket, az információt a televízióból nyertem, ugyanis én nem gyarapítottam a látogatók létszámát, hanem a Stex Alfréd söröző egyik asztalától figyeltem az Alfa tévé helyszíni közvetítését. Mindjárt az elején tennék néhány negatív megjegyzést, hogy utána már csak a versenynap örömeivel foglalkozhassam. Mindig dicsértem a futtatókat, hogy mennyi áldozatot hoznak a magyar lóversenyzés életben maradásáért, ezúttal viszont meg kell rónom őket, mert igencsak takarékosan bántak a nevezésekkel. Tudom, hogy Majestic Light és National Flirt ellen nincs sok értelme lovat indítani, de az ötszereplős mezőnyök elveszik a közönség és a fogadók kedvét még az élettől is. A 20 forintos kvóták meg egyenesen letargiába taszítják azokat, akik még kockáztatják pénzüket a kasszáknál. De hagyjuk a sopánkodást, mert ez a nap igazán emlékezetes marad.

A nyeretlen kétévesek pontosan azt nyújtották, amit a szakemberek és a fogadók vártak tőlük. Sanyikát némi erőfeszítésre késztette a kemény támadó Felippe, Szerető erősen leszakadva, de még pont időben ért fel harmadiknak. Az újonc Danilo sokáig jól tartotta magát, legközelebb számolni kell vele. A Flandorffer Tamás-emlékversenyen az a ritka eset fordult elő, hogy a befutási sorrend pontosan megegyezett a lovak startszámával. Jól átfutott küzdelem volt, szinte grammra kijöttek a lovak közötti különbségek. Majestic Light győzelme egy pillanatig sem volt kétséges. A nyeretlenek versenyében Good Girl nyert. *Simon Ferenc* bravúrosan bújt ki lovával a tömörülő bolyból, mire a többiek észbe kaptak, behozhatatlan előnyre tett szert. Látványos küzdelemben dőlt el a Jeremy-hendikep. Almano sokáig vezetett, majd az utolsó kétszázon Argentum és Óramű megelőzte. Kettejük csatáját végül a kívül támadó My Law döntötte el, mert kis különbséggel mindkettőt lekapta. Az MTV Rt.–Buccaneer Díjban National Flirt játszi könnyedséggel nyert, Waters Edge második helye sem forgott veszélyben. Ninocska „bronzérme" kisebb meglepetést keltett, a sokkal esélyesebbnek tartott Andrásfi nem bírta a finist. A Zsivány-hendikepben Arc-en-ciel győzelme nem okozott meglepetést, annál inkább Suta második helye. A favoritok ellötyögték a táv kétharmadát, arra vártak, hogy Sutából kimegy a szusz. Rosszul számítottak, s mire hajrázni kezdtek, már véget ért a verseny. Az Immer-hendikepben amatőrök lovagoltak. Úgy látszik, Illúzió csak erre várt, mert profikkal többnyire csak a 10. helyre volt jó, most *Papp Annával* lelépte a mezőnyt. A Minci-hendikepben Kabaré szomorította el a többi indulót, nem sok esélyt hagyott nekik, míg a Nemo Kapitány-hendikepben Liviana ismét kikapott, ezúttal Lizandra és Tunézia verte meg. Szóljunk most már a derbiről. A gépből Ágnes Aszszony ugrott ki a legjobban, de 200 méter után, ahogy az várható volt,

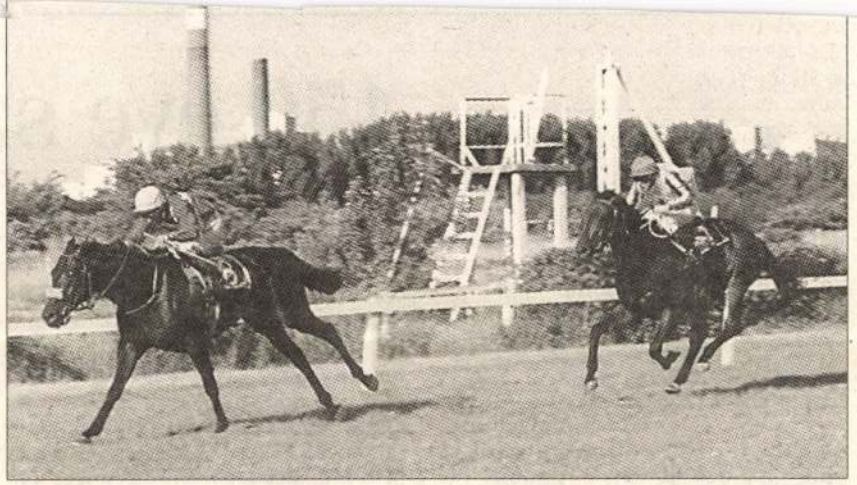

Rodrigo és Ámor az Alagi Díjban Fotó: Seipert Judit

Ámor vette át a vezetést. Ámor 1600 méteren keresztül vezetett, s diktálta az iramot istállótársának, Akitónak. Hatszáz méterrel a cél előtt belül utat adott Akitónak, aki megpróbált elköszönni a mezőnytől, de Kállai Rodrigóval résen volt, és azonnal a nyomába eredt. Jó 200 méteren át fej fej mellett haladtak, de látszott, hogy Rodrigo – nem jobb, nem gyorsabb – egyszerűen nagyobb szívű ló. Az utolsó lépésekben Rodrigo fölénybe került, és két hosszal nyert. Ámor, akit a „nyúl" szerepére kárhoztattak, megőrizte harmadik helyét. A többieknek nem volt momentuma, az általam esélyesnek vélt Leonard kiábrándítóan futott. Lélegzetelállító, nagyszerű finis volt, Kállait úgy ünnepelték, mint aki megnyerte a harmadik világháborút, ezért volt visszatetsző, hogy Akito és Ámor lovasa, *Kovács Sándor* és *Fekete Attila* megóvta a versenyt. Rodrigo valóban befele húzott, de egyik lovat sem lökte, szorította, akadályozta, nem estek ki a ritmusból, nem kényszerültek irányváltoztatásra. Igazán nagyszerű derbi volt az idei: káprázatos küzdelem, kiváló lefutási idő, nagy totalizatőr forgalom, reális kvóták. Mi kell még a sikerhez? Az óvást feledjük el.

150 éve született Kvassay Jenő

■ Nyiri János

Az utóbbi években bekövetkezett tiszai árvizek különös hangsúlyt adnak egy 150 éves évfordulónak. Másfél évszázaddal ezelőtt, 1850. július 5-én született *Kvassay Jenő*, a dualizmus korának kiemelkedő képességű vízügyi vezetője, akire jelentős szerep hárult az 1879-es szegedi árvízkatasztrófa után, a Tisza-szabályozás korrekciójának végrehajtásában.

Kvassay életműve rendkívül sokoldalú, s az általa kialakított vízügyi politika meghatározta a Trianon előtti Magyarország vízgazdálkodását. Az első világháborút követő időszakban aztán az „alvízi" létből fakadó valamennyi keserv a vízkároknak kitett birtokosok és gazdák nyakába szakadt, s mindez új feladatokat rótt a politikusokra és mérnökökre. Abban, hogy az 1920-as években milyen fejlettségi szintről lehetett hozzáfogni a – sok tekintetben gyökeresen új – problémák megoldásához, Kvassay Jenőnek és mérnöktársainak meghatározó szerepe volt.

Kvassay állami szolgálatba lépése két esztendővel előzte meg a szegedi árvizet. A nagyobb hazai folyók szabályozása (s ezzel együtt hatalmas termőföldek ármentesítése – minden műszaki és szervezeti hiba ellenére) ekkor már előrehaladott állapotban volt, s egyre inkább előtérbe került a kérdés, mit kell tenni a már mentesített földekkel, miként lehet a legjobban hasznosítani termőerejüket. A talajjavítások ügyének előmozdítására Kvassay szorgalmazta, hogy a földművelésügyi tárcán belül szervezzék meg a kultúrmérnöki szolgálatot, amely tanácsot ad a birtokosoknak talajjavítási kérdésekben, s lecsapolások, talajcsövezések, esetleges öntözések és szikjavítások terveit is elkészíti számukra. Az 1879-ben életre hívott kultúrmérnöki hivatalok Kvassay vezetésével hamarosan az egész országban kialakították szervezeti hálózatukat, s az egyik legsikeresebb állami műszaki szolgálatnak számítottak. Rövid tíz esztendő alatt feladatkörükbe vonták az előbb említetteken túl a halászat, a közegészségügyi mérnöki szolgálat (a vízellátás, csatornázás, szennyvíztisztítás) ügyeit is. A szerencsés politikai helyzetet kihasználva Kvassay elérte, hogy 1889-ben az addig elkülönült tárcafelügyelet alatt működő folyammérnöki hivatalok is a földművelésügyhöz kerüljenek, s ezzel sikerült megteremteni az állami vízügyi szolgálat egységét.

Kvassaynak döntő szerepe volt a Tisza-szabályozás korrekciójának kimunkálásában és végrehajtásában is. Munkatársaival együtt arra a meg-

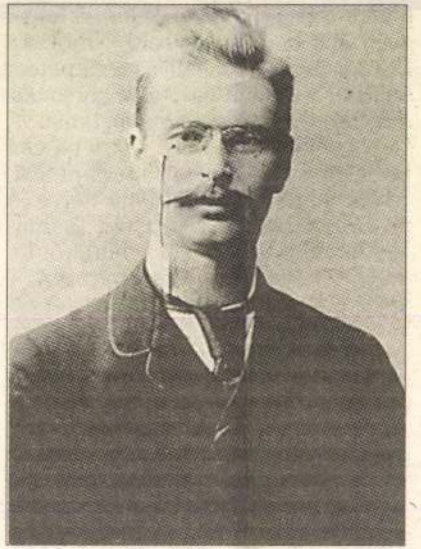

Kvassay Jenő (1850–1919)

győződésre jutott, hogy nem új szabályozási elveket kell lefektetni, hanem a korábban megkezdett műszaki beavatkozást a társulati és állami vízi munkák következetes koordinációjával kell folytatni. Ahol viszont műszaki tekintetben hibák mutatkoztak, ott újra kell vizsgálni a teendőket, de mindezt szigorúan szakmai alapon, s nem a helyi politikai szempontok diktálta megalkuvásokkal terhelten, amelyek már korábban is annyi nehézséget okoztak a kivitelezéskor. Annak érdekében, hogy mindez rendezett jogi keretek között mehessen végbe, az ő elvi irányítása mellett munkálták ki mérnökök és jogászok az ország első vízügyi törvénykönyvét (1885/XXIII. tc.), amely megszüntette az addigi vízi munkálatokkal kapcsolatos kaotikus állapotokat, és kijelölte a fejlődés törvényi feltételeit.

A kellő politikai támogatást megszerezve a kormányzat 1886-ban létrehozta a vízrajzi szolgálatot, amelynek elsőrendű feladatává tette, hogy gyűjtse és rendszerezze a hazai vizek járására vonatkozó hidrológiai adatokat, s adjon használható képet a Tisza-szabályozás addigi munkálatai miatt bekövetkezett vízrajzi változásokról. Kvassay pályafutásának második felében figyelmét a vízi közlekedés, a hazai folyók hajózhatóságának megteremtése, a Duna nemzetközi vízi úttá fejlesztése, valamint a Balatonnal kapcsolatos jövőbeli feladatok felé fordította. Ami a vízi utak szerepének növelését illeti, ez elsősorban a Duna és a Tisza kisvíz-szabályozási munkáinak megindítását jelentette. Kvassay ezt a hosszú távú programot a Dunánál indította meg, s sikerült a politikusokkal elfogadtatnia az úgynevezett „vízi beruházási" törvényt, amelynek az volt a lényege, hogy a szükséges összeget 12 évre szavazták meg, de a felhasználás ütemében szabad kezet kapott a feladatok koordinálásával és végrehajtásával megbízott szaktárca. A fejlesztési program sikerét bizonyítja, hogy amikor a 12 esztendő lejárt, egy újabb, immár 20 évre szóló beruházási munkaterv költségeit hagyta jóvá az országgyűlés.

Az újabb munkák egy része megindult, de a program végrehajtását az időközben kitört világháború egyszer s mindenkorra félbeszakította. Szomorú fintora a sorsnak, hogy Kvassaynak meg kellett érnie a háború elvesztését, a történelmi Magyarország végét, s ezzel együtt a vízügyi programjának alapját képező gazdaságpolitikai feltételrendszer összeomlását. Hivatalos megbízatásairól lemondva 1919. június 6-án hunyt el Budapesten.

Kvassay Jenő

Magyar Nemz. 35. ol.
2000 július 8.

Sz. Kürti Katalin
MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-969. 337-748. 340-726
művészettörténész

SZOCIALISTA MŰVI
1979 NOV

1021

Grafikai műhely Debrecenben

Debrecenben legalább *kétszáz éves* múltra tekint vissza a művészi grafika alkotó művelése. E nemes művészet meghonosítói a kollégium *rézmetsző diákjai* voltak, azok, akiknél a nagybeteg *Csokonai* néhány héttel halála előtt egy kis nyugalmat talált. A város szerfelett gazdag grafikai múltja azonban mindeddig nem tudatosult eléggé, egy-egy utalásban szoktak említést tenni róla, ám az ilyenfajta utalásokat „deheroizáló" korunkban alapos gyanú kísérte. Mindaddig, amíg a *Déri Múzeum* nagy lendülettel dolgozó agilis művészettörténésze (igazgatóhelyettese), *Sz. Kürti Katalin* utána nem nézett a dolognak.

Nagy munkába fogott, s mintegy tízéves kutatás után megírta *Köztéri szobrok és épületdíszítő alkotások Debrecenben és Hajdú-Bihar megyében* című könyvét. Az anyaggyűjtés során megismerte a város grafikai hagyományait is, s rádöbbent, hogy az elmúlt két évszázadban valóságos grafikai kincsek halmozódtak fel Debrecenben. Fontosnak és szükségesnek látta tehát, hogy az alkotókat és a műhelyeket (mert ilyenek is voltak) *megismerje* a képzőművészetet pártoló közönség. Arra nem volt mód, hogy az egyes műhelyek anyaga időrendi sorrendben kerüljön a látogatók elé, ez hátráltatta volna a kiállítási program megvalósítását. Sz. Kürti Katalin buzgólkodása nyomán elfelejtett művészek kaptak már korábban is olyan félig nyilvánosságot, ezáltal érdeklődést és figyelmet, mint például *Vadász Endre*.

A közelmúltban elhunyt *Menyhárt József* kivételével jószerint belepte a feledés mohája *Bánszky Tamás, Nagy József* és *Dobi Oláh István* nevét is. Pedig a négy grafikus egy igen jól szervezett alkotó közösséget hozott létre a városban *Debreceni Grafikai Műhely* címmel. A művészi társulás 1926-tól 1944-ig működött, és számos értéket alkotott.

A „Grafikai műhely" című sorozat második és harmadik részét egyszerre mutatják be *mai*, debreceni élő művészek munkáiból a Déri Múzeum *Hámán Kató utcai kiállítóhelyén*. E két bemutatásra kerülő anyaggal a rendezőknek az a céljuk, hogy megismertessék a látogatót a különféle *grafikai sokszorosító eljárásokkal*, nevezetesen a magas-, a mély- és a síknyomású grafikákkal. Mindkét technikát négy művész — *Révész Napsugár, Józsa János, Szabó László* és *Szilágyi Imre* — alkotásai képviselik.

Mint látható, a kiállítás elsősorban *közművelődési* célokat szolgál. A négy művész munka közben mutatta be a különböző grafikai eljárások alkalmazását *saját* műtermében, a munkafolyamatokat diafilmre vették. A néző tehát megismerkedhet a kész alkotásokkal, s a munkafolyamatokkal egyaránt. Józsáék azonkívül meghatározott időben bemutatókat tartanak a műtermükben is szervezett látogatóknak. A debreceni kiállítás után (november végéig tart) az anyagot a megyei művelődési központ *vidéki* kiállítóhelyekre is elviszi.

— Sort kerítünk később arra is — mondja Sz. Kürti Katalin —, hogy bemutassuk a *Művészház* (1924—1927 között működött), az *Ajtósi Dürer Céh* tevékenységét, sőt más korszakok grafikai művészetét és műhely jellegű tevékenységét is igyekszünk feltárni, a közönséggel megismertetni. Ehhez azonban további kutató munkára van szükség, s más intézmények segítségére is. A debreceni rézmetsző diákok tevékenységét csakis a *Református Kollégiummal* közösen tudjuk bemutatni. Bizonyos vagyok benne, hogy nemcsak *Gáborjáni Szabó Kálmán* és Vadász Endre, de Bánszky Tamás, Menyhárt József és mások is kiemelkedő képviselői voltak a magyar grafikának. Erről győzhet mindenkit saját szeme, de egy sereg *nemzetközi díj* is, amelyeket Debreecenbe hoztak. *A mai grafikusok pedig méltó utódai a régi mestereknek* . . .

Végigtekintve a kiállításon, négy szuverén, egymástól különböző művészi világot ismerünk meg, jóllehet az alkotók majdnem egykorúak. *Józsa János* grafikái rendkívül gazdag tárgyi motívumvilágot vonultatnak fel, méghozzá a mindennapi életből. Ezek a tárgyak, motívumok önmagukban realisztikus másai a látványnak, a képen azonban síkszerűen elhelyezkedve beleolvadnak egyfajta szürrealisztikus kompozícióba, s jelképi erőre emelkednek. *Szabó László* rézkarcai kevésbé vonalasak-rajzosak, újabban a míves folthatások uralkodnak rajtuk. Az ő világa elvontabb, mint a Józsáé. *Révész Napsugár* megint más úton jár: litográfiai impresszionista festői hatásokat sugallnak, mindamellett megőrzik a rajzosságot. Rézkarcai és linómetszetei viszont a legszebb, legtisztább vonalrajzok. *Szilágyi Imre* groteszk látásmódjával, humorával, illetve a mese iránti fogékonyságával tűnik ki, s ezek ritka erények mai grafikusainknál.

De ennek a cikknek nem az a célja, hogy a négy ismert, különféle díjakat nyert debreceni grafikust felfedezze. Sokkal inkább arra akarja a figyelmet felhívni, hogy *a művészeti ismeretterjesztés formái* kimeríthetetlenek. A Grafikai műhely sorozat a hagyományok bemutatásával indult, s már a második-harmadik részben eljutott a *mai* alkotókig, akik miközben a látáskultúra mesterségbeli titkait igyekeznek feltárni az érdeklődők előtt, *maguk is a műhellyé szerveződés útjait-módjait-formáit keresik.*

Bakó Endre

MUNKAVÉDELMI FIGYELŐ

NAPTÁR

1. Ellenőrizzük, hogy a gépek és berendezések mellett kifüggesztették-e a kezelési utasításokat.

2. Kéthetenként egyeztessük a baleseti statisztikákat.

3. Követeljük meg, hogy a vállalati munkavédelmi szabályzat által előírt munkahelyeken csak olyan új dolgozót állítsanak munkába, aki az előzetes munkaalkalmassági orvosi vizsgálaton megfelelt.

4. Ellenőrizzük, hogy a téli takarító eszközök (hólapát, hótoló, seprű stb.) és anyagok (fűrészpor, só, homok) rendelkezésre állnak-e; biztosítsuk a közlekedési utak takarítását, csúszásmentesítését.

5. Legalább hetenként ellenőrizzük a gépjárművek állapotát, téli védőfelszerelését.

6. Tartsuk meg az esedékes munkavédelmi oktatást.

7. Gondoskodjunk az esedékes műszaki, munkavédelmi szemlék megtartásáról; biztosítsuk, hogy a szemlék némelyikén az igazgatók vegyenek részt.

8. A különösen balesetveszélyes munkahelyeken csakis szakképzett, kioktatott dolgozót szabad foglalkoztatni.

9. Előzzük meg, hogy az év utolsó napjaiban növekedjék a balesetek száma!

10. A vezetői értekezleten értékeljük a munkavédelmi tevékenységet.

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK

Salgótarjánban közel másfélszáz résztvevővel megtartották a VII. országos filmszakmai műszaki-munkavédelmi tanácskozást.

A következő ilyen tanácskozást 1981-ben **Sopronban** rendezi meg a Győr-Sopron megyei Moziüzemi Vállalat.

A **MAFILM** kísérleti stúdiószínpadot létesített az Astoria bárjában.

Megkezdődött a munkavédelmi tantárgy oktatása a Magyar Képzőművészeti Főiskola díszlettervező tanszékén és a színházi műszaki vezetőképző tanfolyamon.

Csoportos munkavédelmi vizsgáztatás volt a **Fejér** és **Somogy** megyei Moziüzemi Vállalatoknál, a **MAFILM**-nál, a **MOKÉP**-nél; mintegy 1600 dolgozó vizsgázott.

Megjelent a Táncsics Könyvkiadónál a **filmszínházak üzemvezetőinek és vetítőgépészeinek munkavédelmi útmutatója.** Megrendelhető a Táncsics kirendeltségeken, szakboltokban. Az útmutató a munkavédelmi oktatás kézikönyve.

Új szabvány lép életbe a munkavédelmi fogalmak meghatározására 1980. január 1-től MSZ—KGST 1084—78 számmal.

Kos Imre festő, Ors
ti Múzeum — **XX.**
vészek őszi tárlata
— **Löffler, Vojtech**
szobrász, Csehszlov
Nagy János festő, I
Panti Mihály festő
ray Tibor festő, X
ria — **Tóth Julian**
hiátriai Klinika —
grafikus, **Czindler**
Csepel Galéria — S
tiles, Helikon —
Bartók úti galéria.

— **VIDÉKEN** a k
tásokat rendezték:
festő, Salgótarján
zsef festő, Szolnok
érembiennálé, Sop
Károly festő, Nyír
mi tárlatok
KPVDSZ — **Kánt**
kas, Balmazújvár
ti Béla grafikus,
Gács György fes
recen — **Szamos**
tő, Miskolc — **Gra**
(Józsa J., Révés
Szilágyi I.), Debrecen — **Kopócs Tibor** grafikus, Hajdúböszörmény — **Kirchmayer Károly** szobrász, Tapolca — **Szilágyi Imre** grafikus, Hajdúböszörmény — **Tardi Sándor** festő, Ózd — **Nagy László** grafikái, Győr — **Szarka Árpád** festő, Fertőd — **Fodor József** festő, Nyergesújfalu — **Gál Mátyás** alk. grafikus, Hajdúnánás — **Tilles Béla** festő, Hajdúszoboszló — **Németh József** festő, Szolnoki Galéria — **„Szentendrei plasztika",** Kőszeg, — **Égerházi Imre** festő, Debrecen Vízmű — **Kiss István** szobrász, Salgótarján — **Józsa János** festő, **Vencsellei István** fotós, Balatonvilágos — „Dimenziók" **(Bohus Z., Csiky T., Haraszti I., Heritesz G., Lugossy M., Tóth J.),** Kecskemét — **Bozsó János** festő, Baja — **Schéner Mihály** festő, Békéscsaba — **Sz. Szászfalvy Ilona** belsőép., **Zahorán Mária** grafikus, Békés — **Tenkács Tibor** festő, Tokaj — **XXVI. őszi tárlat,** Hódmezővásárhely — **J. Ráth Olga** festő, emlék, Győr — **V. Barta Éva** festő, Kapuvár — **Szentirmay Zoltán** szobrász, Eger — **Martyn Ferenc** festő, Tata — **Andrásko István** festő, Esztergom — **Deli Antal** festő, emlék, Szentendre — **Láng-Miticzky Katalin** textiles, **Nagy Zsolt** belsőép., Tápiószele — **Zala Tibor** grafikus, Mátészalka — **Hegedűs László** festő, Nyírbátor — **Tarnóczy Balázs** grafikus, Tiszavasvár — **Chiovini Ferenc** festő, Szolnoki Galéria — **Szekeres István** grafikus, Makó — **Zsáky István** festő, Békéscsaba — **Csete István** iparműv., Berettyóújfalu — **Mácsai István** festő, **László Péter szobrász,** Debrecen — **Molnár István** grafikus, Szeged — **Németh János** iparműv., Zalaegerszeg — **Pál Ferenc** iparműv., Szolnok Kcs. — **Vati József** festő, Debrecen — **Szalatnyay József** festő, Győr — **Baksa Györgyi** keramikus, Pécs — **Bányai Erzsébet** festő, Balatonfüred — **Leitner Sándor** festő, Siófok — **Sóstói nemzetközi művésztelep,** Nyíregyháza — **Korzim Erika** iparműv., Hatvan — **Prokop Péter** festő, Esztergom — **Szilvitzky Margit** „Átrendeződés". Budaörs.

MARTON ENDRE
kétszeres Kossuth-díjas kiváló művész, a Nemzeti Színház v. igazgatója, főrendezője, főiskolai tanár, központi vezetőségünk három cikluson át volt tagja, október 12-én 62 éves korában elhunyt

IN MEMORIAM

Szakszervezeti tagtársaink sorából a két lapzárta közti időszakban a következők hunytak el:

MARTON ENDRE kétszeres Kossuth-díjas kiváló művész, a Nemzeti Színház volt igazgatója, főrendezője, a Színház- és Filmművészeti Főiskola tanára, a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége központi vezetőségének a VI. kongresszus óta tagja, 62 éves korában — LADOMERSZKY MARGIT érdemes művész színművész, a Nemzeti Színház nyugdíjas tagja 75 éves korában — MOLNÁR-NÉ NAGY MARGIT zongoratanár — IGNÁCZ ROZSA színművész, író a Nemzeti Színház v. tagja 70 éves korában — RÉMIÁS GYULA filmrendező, a Magyar Televízió munkatársa 47 éves korában — SALLAI JENŐ zenekarvezető (Szombathely) — PAP JÁNOS, a Nemzeti Színház súgója 60 éves korában — KISS GYÖRGY ny. zenetanár (Győr) — HETÉNYI KÁLMÁN, a Magyar Rádió ny. korreptitora — MESZÁROS JÓZSEF festőművész (Szombathely) — ANGYAL LÁSZLÓ zeneszerző — KISS KÁROLYNÉ Aranyossy Irma tánctanár (Győr) — DÉVAI HÉDI színművész, a Vidám Színpad tagja 56 éves korában — FÜSTI MOLNÁR KATALIN, dr. Tóth Pál Lászlóné festőművész, az Iparművészeti Főiskola v. tanára — SÓFALVI KÁROLY, a Magyar Rádió ny. főosztályvezető-helyettese 66 éves korában — ALTORJAI SÁNDOR festőművész.

Emléküket kegyelettel megőrizzük!

KÜLÖNLENYOMAT A DEBRECENI DÉRI MÚZEUM 1994. ÉVI ÉVKÖNYVÉBŐL

SZ. KÜRTI KATALIN

KÉPZŐMŰVÉSZETI ÉS FOTÓKIÁLLÍTÁSOK DEBRECENBEN 1919—1944 KÖZÖTT

DEBRECEN, 1996

Sz. Kürti Katalin

Képzőművészeti és fotókiállítások Debrecenben 1919—1944 között

A két világháború között egyre-másra alakultak egyesületek, körök, társaságok, társulatok. Ennek okát Lyka Károly a gazdasági bizonytalanságban látta, amelyben „mindenkire nézve fontos volt valamivel tartozni, vállvetve védekezni, közös erővel utat törni az érvényesülés felé".[1]

Az első világháború után tizenhárom év alatt tizenhat képzőművészeti egyesület alakult. Az egyre konzervatívabbá váló Országos Magyar Képzőművészeti Társulat szelleméhez hasonlított a Benczúr Társaság, a Munkácsy Céh. Haladó szellemben működött a Szinyei Társaság, az ennél is merészebb Új Művészek Egyesülete (UME), valamint a Képzőművészek Új Társasága (a KÚT), amelynek célja az volt, hogy „művészetünk haladó szellemű, progresszív legyen..., magyar, de európai orientációjú".[2]

A debreceniek jó része az OMKT-hoz, a Munkácsy Céhhez, míg a modernek a KÚT-hoz és az UME-hoz csatlakoztak.

Míg a század elején egyetlen társaság, az 1902-ben alakult *Műpártoló Egyesület* tömörítette a debreceni értelmiséget, a művészeket és műpártolókat, a 20-as, 30-as években több képzőművészeti, fotó- és iparművészeti egyesület jött létre.[3] A helyi kapcsolatokat legintenzívebben a Műpártoló Egyesület, majd az ebből kialakult *Képzőművészek és Iparművészek Egyesülete* ápolta, de szép sikerei voltak a régióban is. Az Ady Társaság az országos szakmai kapcsolatok építésére törekedett (miközben tagjai nemzetközileg is ismertek, elismertek voltak), az *Ajtósi Dürer Céh,* valamint a *Debreceni Fotóklu*b jelentős országos és nemzetközi kapcsolatokra tett szert.

Ennek a tanulmánynak a keretében a debreceni művészeti egyesületek, csoportok, körök és a Déri Múzeum kiállításait tekintjük át. Legtöbb szó a két nagy egyesületről, a Műpártoló Egyesületről és az Ady Társaságról esik, de utalunk a kisebb szalonok, nem képzőművészeti jellegű társaságok, csoportok egy-egy képzőművészeti, vagy fotókiállítására is. A történeti áttekintés után kiállítási naptárat adunk. Folytatjuk ezzel azt a témát, amelyet a Déri Múzeum 1989—90. évi évkönyvében tettünk közzé Képzőművészeti kiállítások a századelő Debrecenében címmel.[4] A bibliográfiában megjelölt könyvek, tanulmányok mellett a Déri Múzeum adattárában, a Hajdú-Bihar Megyei Levéltárban megtalálható katalógusok, a korabeli lapok (Deb-

1. *Lyka Károly:* i. m. 29. Festészetünk a két világháború között (Bp., 1956), 29. p.
2. Magyar művészet 1800—1945. (Szerk.: *Zádor Anna*), 372.
3. Vonatkozó irodalmat l. a bibliográfiában! Sz. Kürti Katalin: Debrecen képzőművészete 1919—1945 című könyve II. és III. fejezete és annak lábjegyzetei adnak részletes forrásjegyzéket.
4. Déri Múzeum Évkönyve (továbbiakban: DME) 1989—90. (Debr., 1992), 409—438. p.

reczen, Debreceni Újság — Hajdúföld, Debreceni Független Újság) híranyagai, előzetesei, kritikái szolgáltak forrásul, valamint a Déri Múzeum évkönyvében megtalálható „A képkiállítási termek igénybevétele" fejezetei.

Debrecenben — szerény XIX. századi hagyomány után —, a Műpártoló Egyesület rendezett először kiállításokat 1901-től a Nemzeti Szalonnal közösen, a Városházán. Ha időrendben tekintjük át a kiállítások sorát 1918—1944 között, jelentős mennyiségű növekedést látunk, de nem hanyagolható el a minőségi ugrás sem. Míg 1919—1922 között alig volt művészi igénnyel rendezett tárlat, 1922-től számolni kell a Műpártoló Egyesület, 1923—1927 között a Képzőművészek és Iparművészek Egyesülete (illetve a Művészház), 1931-től az Ady Társaság rendszeres jelentkezésével. 1925-től több budapesti művészcsoport tárlatára, 1928-tól pedig nemzetközi jellegű kiállításokra is sor kerül. A fejlődést egyrészt az igény növekedése, másrészt az objektív körülmények javulása eredményezte. Az előbbi a szervezeti élet gazdagodásából, a művészek és műértők egymásra találásából fakadt, az utóbbi a kiállítótermekkel függ össze. 1924-ig nem volt a városban kifejezett kiállítóterem. A csoportkiállítások színhelye a városháza közgyűlési terme, ritkábban a Kereskedelmi Akadémia, vagy a Református Kollégium díszterme, az egyéni kiállításoké, az Aranybika, A Royal Szálló, a művészek iskolai, vagy otthoni műterme és a boltok kirakata. Az első önálló tetővilágításos kiállítóterem a Művészházban volt (Szent Anna utca 5. sz. alatt, az emeleten). 1930-ra megvalósult a régi álom: megnyílt a Déri Múzeum, amelynek földszintjén két modern tetővilágításos időszaki kiállítótermet képeztek ki a tervezők. Ehhez járult még néha a Tisza István Tudományegyetem rektori tanácsterme, az újságíró klub, a MANSZ székház (Széchenyi u. 1.)

Az egyéni kiállítások sorában kezdetben műtermi bemutatókról és árusításról volt szó, főleg karácsony körüli időkben Bakoss Tibor, Pálfy József, Csűrös Béla otthoni és iskolai műtermében, az Antalffy és Hegedűs könyvkereskedésben. 1919-ben Toroczkay, 1922-ben Dienes János (Füredi Richárd szobrászművésszel), és Gáborjáni Szabó Kálmán rendezett igényes egyéni kiállítást. Ezt követték azok az egyéni kiállítások, amelyeken tiszántúli alkotók mutatkoztak be (Wagner József békéscsabai, Kenéz János túrkevei, Boross Géza nyíregyházi, Endrő Margit karcagi művészek), elszármazottak tisztelegtek Debrecennek (Tamássy Miklós, Kárpáthy Jenő). Bőven akadt üzleti szellemű tárlat is (Benyovszky István, Czencz János, Pály lya Celesztina, Berkes Antal, illetve a képszalonok vására).

Ezeknek a kiállításoknak alig volt propagandájuk eleinte. Csűrös, Istvánffy újságban hirdette bemutatóit, meghívó vagy katalógus nem volt. Az elvétve olvasható cikkekben a legfontosabb adatok és képcímek szerepeltek, vagy egy-egy sekélyes, dagályos dicsérő elemzés. A húszas évek közepén tűnt fel Erényi Géza egy-egy jó kritikája a „Debreczen" hasábjain. Ritka kivételnek számít Holló László Toroczkay kiállítását elemző cikke és Oláh Gábornak tanártársáról, Pálfy Józsefről írt szép kritikája.[5]

A *Műpártoló Egyesület* a háború idején is megrendezte karácsonyi tárlatait. 1915 októberében és 1916 decemberében az itthon maradottak (Toroczkay, Dienes, Pálfy, Csűrös), a fronton levők (Hajdú Béla, dobi Oláh) és meghívott szobrászok: Vass Viktor, Pongrácz Szigfrid művei szerepeltek a téli tárlatokon. 1918-ban tavaszi tárlat szervezésére került sor. Több budapesti, szolnoki és nagybányai művész meghívásáról volt szó, de végül csak Szenes Fülöp, valamint az elszármazott Gaál Ferenc küldte haza műveit. Ezután négy év szünet következett, de annál gazdagabb és sikeresebb volt az 1922-es, 1923-as év. 1922. június 10-én, a városházán nyílt meg a tavaszi tárlat, amelyen új nevek tűntek fel: Holló László, Balczer György, Senyei Oláh István, Gáborjáni Szabó Kálmán, Hrabéczy Ernő, Némethy László, Füredi Richárd, ifj. Kovács János. A kiállításhoz Toroczkay Oszvald és Istvánffy Gyula tárlatvezetése, Paticzky Pál hegedűművész hangversenye kapcsolódott. Később gyakorivá váltak a cigányzenés tárlatvezetések. Az 1922-es téli tárlaton ritka egységben látni Debrecen és környéke művésztársa-

5. *Holló László:* Toroczkay Oszvald képkiállítása = DFÚ 1919. nov. 25/4.
O. G.: (OLáh Gábor) Pálfy József képkiállítása = DFÚ 1921. márc. 2.

dalmát: id. Kovács Jánost, Dienes Jánost, a fent említetteket, az iparművésznőket: Hollóné Hrabéczy Annát, Bessenyei Ilonát és a vidékieket: a böszörményi Káplárt és Királyt, a Szoboszlón és Karcagon dolgozó festőket. A további évek is igazolták Toroczkay Oszvald koncepciójának helyességét: egyre több vidéki művésztag és debreceni iparművész állított ki az egyesületen belül. 1922—23-ban és 1925-ben jól sikerültek a vidéki vándortárlatok is. 1923 januárjában Hajdúböszörményben és Hajdúnánáson, majd Hajdúszoboszlón és Nyíregyházán mutatták be az 1922-ben összeállított anyagot, nagy sikerrel, tagtoborzással. Hajdúszoboszlón pl. 25 kép kelt el. 1923-ban a Református Kollégiumban rendezték meg a tavaszi tárlatot, 15 festő és 2 szobrász 200 művéből. A téli tárlatra a városházán került sor. 17 festő 165 művéből 16, 3 szobrász 14 plasztikájából 3 talált gazdára. 1924-ben két ízben rendezett csoporttárlatot az egyesület a városházán, az utóbbival egyidőben nyílt meg a Művészház első kiállítása. A Műpártoló Egyesület nem vette igénybe a Művészház termét, a városházán állított ki egészen 1930-ig, a Déri Múzeum megnyitásáig. Ennek elsősorban a hely mérete volt az oka, hiszen 80-150 művet állítottak ki.

A *Művészház* két és fél éves (1924. december 14.—1927. május 1.) fennállása alatt tizenöt kiállítást rendezett. Ezek a kiállítások kiscsoportos vagy egyéni tárlatok voltak, hiszen a tetővilágításos teremben maximum negyven festmény fért el. Meglehetősen zsúfoltan rendezhették be az akkori termet; a képeken, szobrokon kívül iparművészeti tárgyakkal népesítették be a vitrineket, asztalokat. A nyitó csoportkiállítás után Endrő Margit karcagi keramikus bemutatójára és karácsonyi vásárára került sor. Ezt követte Dienes János reprezentatív tárlata, amelyet Nagy Sándor János pár szobra egészített ki. Mint a többi kiállításhoz, ehhez a tárlathoz is csatlakozott a Művészek Majolika és Agyagipari Telepe vásárhelyi cserepekkel, korsókkal, tányérokkal. 1925 március—áprilisában ifj. Kovács János ötven festményből álló tárlatára került sor, ezt egészítette ki Gáborjáni Szabó Kálmán fametszet sorozata és Medgyessy Ferenc pár szobra.

A Művészház — a magas bérleti díj miatt — három-négy hónapos nyári szünetet tartott. 1925. október 11-én nyitották meg Toroczkay Oszvald nagyszabású retrospektív kiállítását. Az 1925-ös évet a karácsonyi iparművészeti kiállítás és vásár zárta, amelyen Nagy Sándor János intarziái, Bánszky Tamás és Nagy Ferenc bőrműves tárgyai, Endrő Margit kerámiái, Incze Margit ötvöstárgyai, Varga Ilus játékai vettek részt és kerültek eladásra. A Művészház sosem titkolta, hogy kiállításaival a tagok anyagi boldogulását kívánja elősegíteni, az igazi művészet népszerűsítése érdekében. Részletre is adott el képeket, s ezzel lehetővé tette, hogy a szerényebb anyagi helyzetben levő intelligens középosztály lakását művészi értékű képekkel díszítse. 1926 februárjában Nagy Ferenc és (dobi) Oláh István közös tárlatára, márciusban Csűrös Béla retrospektív kiállítására, majd Hrabéczy Ernő és Senyei Oláh István bemutatójára került sor. Követte ezt Balczer György és Bánszky Tamás tárlata, s Gáborjáni Szabó Kálmán — Holló László közös kiállítása. Az őszi szezont Dienes János, Nagy Sándor Jánossal közös tárlata nyitotta, majd Király Jenő akvarell bemutatójára és a szokásos karácsonyi iparművészeti vásárra került sor. A „párosítás" általában barátságot, elvi azonosságot jelentett a Művészház kiállításpolitikájában. Így volt ez a négy grafikus: dobi Oláh, Bánszky, Balczer, Nagy Ferenc esetében, akik a sokszorosító grafika elismert művelői voltak, s akik 1926-ban megalakították a Debreceni Grafikai Műhelyt dobi Oláh István vezetésével. De elvi azonosság, közös program vállalása kötötte össze Hollót, Gáborjánit, Senyeit is, akik 1927-ben megalakították a Debreceni Ady Társaság Képzőművészeti Osztályát.

Bár a konzervatív kritika Csűrös Béla adriai és balatoni tájképeit, aktjait, Dienes János naturalista arcképeit dicsérte, egyértelműen Holló László és Gáborjáni kiállítása volt az év legnagyobb eseménye.

A szokásos karácsonyi, újévi kiállítást egy nagy aktkiállítás követte 1927 februárjában. Nyolc művész: Toroczkay, Dienes, Csűrös, Senyei, Gáborjáni, Balczer, Nagy Sándor János, és az addig ismeretlen Bókus Sándor állította ki festményeit, grafikáit, szobrait. A korabeli lapok a mélységes közönyt, részvétlenséget, a látogatottság hiányát hangsúlyozták, s méltányolták, hogy e közöny ellenére is megrendezte a Művészház kis kollektívája a tárlatot.

A Művészház 1927. május 1-jén zárta be kapuit. A tagok nem akarták vállalni a nyári szünetre a fenntartást, aztán meg bíztak is a Déri Múzeum közeli átadásában, és az ottani kiállítási lehetőségben. A múzeum várása általános volt. Dr. Csűrös Ferenc kultúrtanácsos pl. határozottan kijelentette az 1926-os téli tárlat megnyitójában: „ezen a helyen (a városházán) ez az utolsó téli tárlata az egyesületnek, mert ezután már a Déri Múzeumnak a debreceni képzőművészek számára fenntartott két állandó kiállító helyiségében fogják rendezni".

A két terem kialakítása során valóban megkérték a Műpártoló Egyesület véleményét, de a múzeum átadása még három évet váratott magára. Addig a Városháza adott helyet a tavaszi, őszi, téli tárlatoknak. A húszas évek végén olyan új nevek tűntek fel a Műpártoló Egyesület, a Képző- és Iparművészek Egyesülete tárlatain, mint Tőkés Sándor, B. Kokas Klára, Vincze István, Rimóczi József, Rakottyai László, Varga Ilus, Rácz Ilus, Incze Mária, Orsós Ferenc, Pálnagy Zsigmond, Szatmári Irma. A harmincas években tovább bővült a névsor Menyhárt József, Balla László, Katona Gyula, Maghy Zoltán, Kampler Kálmán, Tóth László, Bihácsy György, Litteczki Endre, Tar Zoltán nevével.

1930. május 25-én, a Déri Múzeum megnyitása alkalmából jubileumi kiállítást rendezett a *Műpártoló Egyesület*, amelyen főszerepet kaptak az egykori tagok: a Képzőművészeti Főiskolára távozott Bosznay István, a Budapesten élő Haranghy Jenő, Medgyessy Ferenc, Gaál Ferenc, a szülőfalujába visszaköltözött Bakoss Tibor. Rajtuk kívül az Adysok (Berki, Gáborjáni, Senyei, Káplár, Holló, Vadász), valamint a Műpártoló Egyesület régi és új tagjai szerepeltek. A reprezentatív kiállításról fontos cikkek jelentek meg, köztük is kiemelkedik Békés István részletes elemzése. Érdemes lenne ebből a tanulmánynak is beillő kritikából oldalakat közölni, amely új szakaszt nyitott a debreceni újságírásban. Az eddigi városházi kiállítások — Békés István szerint — „a csendes szükségszerűség" jegyében zajlottak, ennek a tárlatnakösszeválogatására is „véletlenség, esetlegesség és kurtára fogott látókör" jellemző.[6] A válogatás esetlegességei, a különálló zsűri hiánya ellenére remekművek kerültek kiállításra, amelyek közül méltán emeli ki Holló és Medgyessy műveit.

E kiállítást követően felgyorsultak az események, élesedett az ellentét az egyesület és az Ady Társaság között. Ezt a kritikák alapján kellően figyelemmel kísérhetjük. Egymást érték a tárlatok: a december végén nyíló egyesületi kiállítás, az Ady Társaság I. csoporttárlata és a Műpártoló Egyesület friss reagálása: a tehetségkutató kiállítás.

1927—31 között békésen megfért egymás mellett a két társulat. Az *Ady Társaság* képzőművészei részt vettek a Műpártoló Egyesület tavaszi és téli tárlatain, néha külön falon állítottak ugyan ki, vagy a katalógusban szerepelt a nevük alatt az „Ady Társaság tagja" kifejezése. Az 1930-as téli tárlatról tüntetően távol maradt Holló és Káplár, de annál nagyobb anyaggal vett részt a február 4-én nyíló I. önálló Ady Társasági tárlaton. Az eddigi közös kiállítások felvetették a színvonalbeli különbségeket, a kritika nyíltan a modernek, az Adysok mellé állt, így jött létre ez az első önálló csoporttárlat. A kiváló előkészítő munka eredményeként a sajtó-előzetesekkel és sorozatos tudósításokkal kísérte az eseményeket, s naponta közölte a művek reprodukcióit. Megnyitót február 4-én dr. Ady Lajos, a társaság díszelnöke tartott, ezt követte Rabinovszky Máriusz tárlatvezetése. A kiváló esztéta írta egyben a színvonalas, minden művésztől több reprodukciót tartalmazó katalógus előszavát. A magasfokú szervezettség mögött magas színvonalú anyag is állott.

Az 1931-es csoporttárlat nagy anyagi és erkölcsi sikerrel zárult, ez „annál jelentősebb, mert általa végképp lomtárba került az az sokak által rebesgetett felfogás, hogy Debrecenben nincs a modernebb szellemű művészetnek talaja, nincs közönsége" — írta a Debreceni Újság[7] kritikusa.

6. *Békés István:* A Műpártoló Egyesület jubiláris kiállítása a Déri Múzeumban = Debreceni Független Újság (DFÚ) 1930. jún. 1.

7. *N. N.:* Hatalmas anyagi és erkölcsi sikerrel zárult az Ady Társaság kiállítása = Debreceni Újság = Hajdúföld, 1931. febr. 11.

Erre válaszul rendezte meg a Műpártoló Egyesület 1931 februárjában a tehetségkutató kiállítást.

„Érdekes tehetségek a vadak számára rendezett kiállításon." Ismeretlen festők, eddig nem hallott nevek a Műpártoló Egyesület tavaszi tárlatán" — reklámozták az újságok a kezdeményezést.[8] Harminc amatőr — köztük a fiatal Menyhárt József, Balla László, az idős, 75 éves Komlóssy Imre — jelentkezett 400 alkotással (250 festménnyel, 150 iparművészeti tárggyal), amelyet a Műpártoló Egyesület tagjai zsűriztek. A kritika dícsérte az ötletet, és a magas színvonalat emelte ki. Az egyesület demokratikus színvonalát kívánta ezzel a rendezvénnyel reprezentálni s emellett megtépázott tekintélyét helyreállítani. Tavaszi és őszi tárlatain ugyanis már a húszas évektől előtérbe került az anyagi szempont, az eladás, s ennek érdekében egyre több ízlésbeli, minőségi engedményt is tettek.

Az 1932-es műpártoló egyesületi téli tárlaton „cserevásárt" rendeznek: iparcikkért, élelmiszerért lehetett „értékes, örökbecsű festményeket cserélni"! 1934 decemberében pl. ez olvasható a téli tárlat katalógusában: „az ünnepekre való tekintettel a megvett műtárgyakat azonnal kiadjuk".

1932-ben csoportkiállítás helyett tagjaik egyéni tárlatát rendezték meg az *Ady Társaságban*. Februárban Káplár művei, márciusban Vadász Endre rézkarcai, metszetei, temperái, májusban Gáborjáni Szabó Kálmán és Félegyházi László festményei, grafikái arattak a Déri Múzeumban nagy közönségsikert, értek el erkölcsi és anyagi elismerést.

Az 1933-as II. csoportkiállítás nyolc művész mintegy nyolcvan művének szemléje. Holló Lászlót kivéve mindenki szerepelt, az újonnan meghívott Félegyházi László festőművésszel és Smurák József hódmezővásárhelyei keramikus iparművésszel együtt.

Az 1934. évi csoporttárlaton Csók István is résztvett. Az ő és a kritikusok biztatására érlelődött meg az Ady Társaságban a műpártoló egyesülettől különállás szándéka. Az Ady Társaság különtermet kért a Debreceni Hét nagy képzőművészeti kiállításán, amely a Déri Múzeumban került megrendezésre június elején. A Debreczeni Független Újság kritikusa így összegzi véleményét a „konzervatívok" anyagát látva: „Sok értéket produkált a debreceni festők kiállításán a művészek modern, haladó része. Produkálhatott volna a másik szárny is, amely ugyan nem alkalmazkodik a korszellemhez, de mégis birtokában van a kipróbált eszközök, teóriák olyan tárházának, amely egy művész egyéniségének kifejezéséhez a régi stílusok határain belül is lehetőséget ad. Ezeket a régi stílusú egyéni műveket aztán vagy kívánja megszerezni a mai ember, vagy nem, mindenesetre azonban elismeri a bennük meglévő értéket. Annyival is inkább lehetett volna gazdag értékben a konzervatívek tárlata, mert szerepelt közöttük néhány olyan név, amely becsületes művészi alkotómunkával szerzett már megérdemelt hitelt a művészet piacán. Hogy az ember mégis leverten áll meg a Déri Múzeum baloldali termének közepén, annak elsősorban az az oka, hogy a zsűri túlzott engedékenységgel teljesítette ezúttal tisztét. Ebbe a terembe sok olyan mű csúszott be, amely gyöngeségével vagy ízlésbeli eltévelyedésével a jó képek, a szép alkotások hitelét is rontja."[9] Ugyanez a kritikus így nyilatkozott a „modernek"-ről: „ez a szebb, a kiegyensúlyozottabb, nagyobb kultúrát hordozó, nemcsak a művészek kiforrott egyénisége miatt, de már magában azért is, mert a képek megválogatása tekintetében szigorúbb ízlés érvényesült."[10]

1935-ben Gáborjáni Szabó és Félegyházi közös kiállítását, 1936-ban Vadász Endre egyéni tárlatát vállalta a képzőművészeti osztály. Az 1936-os V. csoportkiállításon az elhunyt Káplár két hortobágyi felhőtanulmányát, Gáborjáni Szabó erdélyi tájképeit, Medgyessy terrakottáit,

8. *N. N.:* Érdekes tehetségek a vadak kiállításán = DFÚ, 1931. febr. 22. és K. D.: Ismeretlen festők, eddig nem hallott nevek... Debr. Újság = Hajdúföld, 1931. febr. 22.

9. *N. N.:* A debreceni festőművészek kiállítása a Déri Múzeumban — II. A konzervatívok = DFÚ, 1934. jún. 7.

10. *N. N.:* Értékekben gazdag, Debrecen képzőművészeti életének becsületet szerző a debreceni képzőművészek kiállítása — I. A modernek = DFÚ, 1934. jún. 6.

Félegyházi „Reggel", „Délután", „Este" műveit, Vadász egy temperáját, Senyei sportképeit, szőnyegtervét, valamint Smurák szőnyegeit mutatták be.

Az 1937-es tízéves jubileumi ünnepségeihez a képzőművészeti osztály nagyszabású kiállítással és előadásokkal kapcsolódott. Kilenc művész mintegy ötven műve közt ott találjuk kegyeletül Káplár két művét, s a Társaság soraiba visszatért Holló öt jelentős vásznát, Berki, Félegyházi, Gáborjáni Szabó, Vadász Endre festményeit, grafikáit. Medgyessy szobrait — többek között Móricz portréját — és Smurák szőnyegeit. A kiállításban gyakran tartott ifjúsági tárlatvezetést Félegyházi, Gáborjáni, Adler Miklós.

A Társaság életében jelentkező válságot nyomon követhetjük a képzőművészeti osztály tevékenységében, kiállításain. Sajnálatos Vadász Endre távozása és Holló László újbóli távolmaradása némely csoportkiállításról. Az 1938-as téli tárlat is nélkülük múlt el, ugyanakkor az 1940-es áprilisi csoportkiállításon Kéglné Kalmár Anna, Farkas György, Bíró Ákos tűnt fel. Az osztályból csak három törzstag (Berki Irma, Félegyházi László, Gáborjáni Szabó Kálmán) szerepelt.

Miközben az Ady Társaság kiállításai gyérültek, a Műpártoló Egyesület — 1937-től a Képzőművészek és Műpártolók Egyesülete — új erőre kapott. Előtérbe került az ismeretterjesztő jelleg (Toroczkay, Bánszky tárlatvezetései), finomabbá vált az árusítás módja, s elegánsabb lett a kapcsolattartás. A megújulás jele volt az 1939-es téli tárlat, majd az 1940-ben rendezett 40 éves jubiláris tárlat, amely Hóman Bálint és Csók István védnöksége alatt nyílt meg november 30-án. A háború ellenére nagy volt az érdeklődés és részvétel: 27 művész állított ki, többek között Bánszky, Balla, Tar Zoltán, Tóth László, Borsos József építész, az Adysok (Vadász és Smurák kivételével), mint vendég Boross Géza és Farkas György. Az erősödés jelét mutatta a Magyar Képzőművészek Egyesülete 1940 évi debreceni tárlatán való részvétel, valamint az 1943-ban rendezett grafikai kiállítás.

A Műpártoló Egyesületen és az Ady Társaságon kívül szinte mindenki mindehol rendezett és fogadott kiállítást. A 20-as évek végétől a nyári egyetemek idején grafikai és érmészeti kiállítást rendezett az egyetem, de bemutatta dr. Orsós Ferenc tárlatát is. A Kereskedelmi Akadémia fogadta a KÚT kiállítását, Vadász Endre, Maghy Zoltán és mások tárlatát, a kereskedelmi csarnok elsősorban karácsonyi vásárral egybekötött bemutatókat vállalt. Ugyancsak a Kereskedelmi Akadémia adott helyet a Budapesten, debreceni ösztöndíjjal tanulókból álló ún. *Széchenyi Szövetség* kiállításának 1930-ban. Hegedűs és Sándor boltja, az Antalffy-könyvkereskedés, Marx pék kirakat-kiállításai ugyancsak az eladást szolgálták. Az újságíró klubban Szatmári Irma és Solymos Győző bonviván több tárlata kapott helyet, 1939-ben pedig egy rangos csoporttárlat: a „Magyar Képírók" kiállítása (Boromisza Tibor, Mokri-Mészáros Dezső festményei, dr. Medgyessy Ferencné hortobágyi szőnyegei). Az iskolák „falat adtak" saját tanáraik festményeinek, szobrainak, illetve az Ajtósi Dürer Céhnek.

Kerámiával eleinte a vásárhelyi majolika- és agyagipari telep látta el Debrecent, később Krupinszky László, aki ugyancsak Vásárhelyről érkezett és a Magoss György téren alapított üzemet. Készített ugyan egy-egy igényes munkát (Medgyessy reliefjeit sokszorosította), zömmel azonban vázákat, nippeket. 1932-től új „műhely" mutatkozott be: a városi téglagyár, amely ugyancsak gyártott lakásdíszeket. Iparművészeti kínálat tehát bőven volt a városban. Az igényesebb művészek a Műpártoló Egyesület vagy az Ady Társaság tárlatain mutatták be és árusították munkáikat, (Hrabéczy Anna, Bessenyei Ilona, Varga Ilus, Endrő Margit), de meg kellett alkudniuk egy-egy kirakatkiállítással, vásárral, különösen húsvét és karácsony táján. Ilyen időszaki bemutatókat tartott F. Novák Baby, F. Rácz Ilus, Katona Mici porcelánjaiból, állandó szalonja volt viszont a Pálfy nővéreknek a Burgundia utcán.

A Déri Múzeum nemcsak helyet adott az egyesületek és az Ady Társaság tárlatainak, hanem önállóan, illetve a Múzeumbaráti Körrel közösen rendezett is kiállításokat. Ezek listáját az évi jelentésekben közzétette, így nyomon követhetők. A Déri Múzeumban rendezett csoporttárlatok közül csupán hármat emelünk ki. Az egyik az 1939-ben rendezett kollégiumi kiállítás, amellyel a 400 éves Református Kollégiumot ünnepelte Debrecen művésztársadalma.

Olyan tematikus kiállítás volt ez, amely többé-kevésbé kötődött a kollégium múltjához, vagy jelenéhez. Az erőszakoltan aktualizáló művek mellett (pl. Tamássy Miklós Horthyt, vagy Berki Irma Tisza Istvánt ábrázoló képei) mellett feltűntek az olyan alkotások, mint Senyei, Gáborjáni, Maghy debreceni utcaképei, kollégiumi enteriőrjei, Holló László: Csokonai a Nagyerdőn, Rudnay Gyula: Csokonai apotheózisa című olajképe.

A másik fontos kiállítás az *Ajtósi Dürer Céh* nemzetközi ex libris és debreceni grafikai kiállítása (1935), amelyen többek között osztrák, német, cseh, japán, olasz, amerikai művészek alkalmi grafikái és ex librisei szerepeltek.

A korszak kétségtelenül legjelentősebb muzeológiai kiállítása a debreceni műgyűjtés százötven évét reprezentáló „Régi debreceni családi portré" kiállítás, amelynek katalógusa ma is műtörténeti jelentőségű adatokat szolgáltat a kutatóknak. A portrékiállítást a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége (a MANSZ) debreceni szervezete rendezte antik bútor és óra bemutatóval együtt. A rendezők — élükön Nagybákay Antalnéval — debreceni családoktól gyűjtötték össze a XVIII—XIX. századi olaj- és pasztellképeket, akvarelleket, metszeteket, miniatűröket, címerképeket, okleveleket. A bemutatott anyag arról tanúskodik, hogy a debreceni családok portrémegrendeléseinek gyakran tett eleget a XIX. században Barabás Miklós, Kiss Bálint, Orlai Petrich Soma, Than Mór mellett a debreceni Dosnyai Károly, Kiss Sámuel.

1930 után évente 3—4 egyéni kiállítást vállalt a múzeum, s a művészek terembér helyett rendszerint festménnyel fizettek. Helyet kapott majdnem minden debreceni alkotó: Toroczkay, Dienes, Vadász, ifj. Kovács, Gáborjáni, Félegyházi, Káplár, Balczer, Bánszky, Petry, M. Csűrös Ferike, Orsós, Ferenczy Éva szobrász. Emlékezetes volt id. Kovács János 1931-es, Káplár Miklós 1936-os emlékkiállítása. Elsősorban szociális célja volt Bányász István, Szepessy György tárlatainak. Megdöbbentő, hogy egyetlen Holló és Medgyessy kiállításra sem került sor a két világháború között! A nem debreceni művészek fogadásánál üzleti szempontok is közrejátszottak, illetve érvényesült a városi vezetés nyomása (Berkes, Pállya, Benyovszky, illetve Vastagh Gyula képszalon). Rangos nevek is előfordultak a Déri Múzeum kiállításai sorában: a már említett Csók Istváné, Aba Nováké, Szőnyié, Ilosvai Varga Istváné. 1933 decemberében nagyszabású kiállítást rendezett a Déri Múzeum Baráti Köre Vaszary János ötvenhárom olaj-, tempera-, pasztellképéből, és B. Kokas Klára festményeiből.

1940 körül — nyilvánvaló politikai meggondolásból — egyre több erdélyi és felvidéki művész alkotásai vettek részt a Déri Múzeum kiállításain, részben egyéni kiállításként, részben csoporttárlat részeként. 1941-ben kassai művészek: Löffler Béla, Jakoby Gyula, Ruttkay György együttes bemutatkozására került sor. Már a harmincas években két ízben rendezett itt kiállítást Pataky Sándor erdélyi festőművész, Litteczky Endre és Ruttkay György kassai művész.

Eddig a helyi egyesületek önálló csoporttárlatairól szóltunk. Be kell még mutatni azokat az országos és nemzetközi jelentőségű kiállításokat, amelyeknek debreceni fogadása az egyesületek, vagy az Ady Társaság nevéhez fűződik. A *Szinyei Merse Pál Társaság* első kiállítását a Műpártoló Egyesület és a Művészház rendezte azzal a céllal is, hogy budapesti viszonzásra kerüljön sor. A rendezést Lázár Béla és Ernst Endre vállalta, s több tárlatvezetést tartott Lázár Béla. 1925. november 13-án nyílt meg a kiállítás Csók István, Fényes Adolf, Glatz Oszkár, Iványi Grünwald Béla, Réti István, Rippl-Rónai József, Rudnay Gyula, Zádor István festményeiből és rézkarcaiból, Kisfaludi Stróbl Zsigmond, Sidló Ferenc, Szentgyörgyi István, Lux Elek szobraiból. 1928 januárjában jött ismét Debrecenbe a társulat. Kiállításán két új szempont volt: már lezárult életművekből (Zichy, Munkácsy, Szinyei) is válogatott és árusított, valamint meghívta a debreceniek közül Toroczkayt, Orsóst, Hollót, Gáborjánit. 1929. november 17-én nyílt meg a *Szépművészeti Rt.* rendezésében az a „Magyar művészek kiállítása", amelyen a fentiek, Vaszary, Koszta, Thorma, Kernstok, Pécsi — Pilch művei szerepeltek. A tárlaton Hubay Andor művei uralkodtak el, de ismét falat kaptak itt Gáborjáni, Orsós, Holló képei.

Az olasz—magyar barátsági szerződés megkötése arra ösztönözte (vagy kötelezte?) a Műpártoló Egyesületet és a budapesti partnereiket, hogy olasz—magyar kiállítást rendezzenek Debrecenben. 1929. december 29-én nyílt meg öt olasz alkotó (köztük Mario Hajnal, magyar származású fiumei festő), Rudnay, Thorma, Glatz, Fényes, Vaszary, Koszta, Szinyei, Mednyánszky, Perlmutter műveiből a reprezentatív, 200 művet számláló tárlat, amelyen a debreceniek közül Balczer, Bánszky, Csűrös, Dienes, Gáborjáni, Toroczkay alkotásai szerepeltek.

Bár soha nem látott sajtókampány övezte a *Képzőművészek Országos Szövetségének* 1937-es kiállítását, az ismertetőkből nem derül ki, hogy melyik intézmény, szerv volt a helyi rendező. 1937. április 28-án nyílt meg a Kereskedő Társulat dísztermében ez a reprezentatív kiállítás, amelynek védnökei a város vezetői voltak. Huszonhét művész — többek között Aba Novák Vilmos, Csók István, Berény Róbert, Egry József, Bernáth Aurél, Fényes Adolf — állított ki százötvenhárom festményt. A kiállítás rendezője Tihanyi János Lajos volt, aki több, mint tizenöt hírt, előzetest írt pl. a Debreczen című lapban, s nyilatkozatokat, portrékat közölt Csókról, Iványi Grünwaldról, Aba Novákról. Ez volt a háború előtti utolsó nagy kortárs művészeti bemutató.

A háború idején két nagy országos jelentőségű kiállítást fogadott Debrecenben a *Képzőművészek és Műpártolók Egyesülete:* 1940 márciusában a Magyar Képzőművészek Egyesületének tavaszi tárlatát: 140 alkotó 182 művét. A házigazdákat Balczer, Bánszky, Menyhárt, Nagy Ferenc, Nagy Sándor János és Toroczkay Oszvald képviselte egy-egy művével. Ezen a tárlaton sok kétes érték került bemutatásra, az 1943. november 28-án nyíló grafikai kiállításra azonban semmi rosszat nem mondhatunk. Szőnyi István, Varga Nándor Lajos, Vadász Endre, Zádor István, Gáborjáni Szabó Kálmán 30—80 darabos kollekcióját méltó módon egészítette ki Conrad Gyula, Gy. Sándor József, Toroczkay, Bánszky, Balla, dobi Oláh István, Menyhárt, Tar Zoltán és mások hat-nyolc darabból álló fametszete, rézkarc anyaga, rajza.

A Műpártoló Egyesület mellett az Ady Társaság fogadott vendégeket, így a *Képzőművészek Új Társaságát* 1929. november elején a Kereskedelmi Akadémia dísztermében. Bornemissza Géza, Kmetty János, Perlrott-Csaba Vilmos, Gráber Margit és Schossberger Klára száz műve került közönség elé. A kiállítást Juhász Géza nyitotta meg, Vadász Endre népszerűsítette a sajtóban.[11] A száz műből tizenegyet vásároltak meg.

Az Ady Társaság rendezésében 1934-ben két ízben került sor ismét budapesti művészek meghívására. Az 1934 februárjában nyíló III. csoporttárlaton Csók István művei szerepeltek. Február 25-én nagyszabású országos tárlatot nyitottak a Déri Múzeumban dr. Ady Lajos elnökletével, Pécsi Pilch Dezső rendezésében, Aba Novák Vilmos, Csók István, Glatz Oszkár, Iványi Grünwald Béla, Pécsi Pilch Dezső, Szőnyi István festményeiből, grafikáiból és Kövesházi Kalmár Elza szobraiból.

A debreceniek nemcsak fogadtak kiállításokat, hanem el is vitték műveiket más városokba, elsősorban vidékre. Főként a Műpártoló Egyesület tagjai vettek részt 1928—32 között az úgynevezett városközi tárlatokon, vándorkiállításokon, amelyeket Békéscsabán, Miskolcon, Nyíregyházán láthatott a közönség.

A vidéki művészcsoportok közül a szegediekkel tartott kapcsolatot az Ady Társaság. Említsük meg Félegyházi, Gáborjáni és Vadász Endre szegedi bemutatkozását, Buday György debreceni kiállítását.

Másfél évtizednyi előkészítés után 1941-ben került sor Budapesten, a Nemzeti Szalonban a *Debreceni festők* című csoporttárlatra. Az Ady Társaság szervezte a kiállítást, de végül hat művész ötletszerű bemutatkozása lett. A megjelent rangos kritikák egyike sem méltatta, nem is méltathatta a debreceni festőket, vagy az Ady Társaságot, mint csoportot, mint közös mű-

11. *Vadász Endre:* A Képzőművészek Új Társasága három világhírű tagjának reprezentatív kiállítása a Kereskedő Társulat dísztermében = DFÚ, 1929. nov. 10.

helyt, csak egyes egyéni teljesítményeket emelt, emelhetett ki, így Holló Lászlóét, Félegyházi Lászlóét, s bizonyos mértékig Gáborjániét.[12]

Terjedelmi okokból röviden emlékezünk meg a fotóművészeti kiállításokról.[13] A Magyar Amatőr Fényképezők Országos Szövetségének (MAFOSZ) debreceni csoportja mellett 1931-ben megalakult a Debreceni Fotoclub (Fotó Klub), amely *Fotóamatőr* címmel folyóiratot indított, kiállításokat szervezett. 1933—36 között országos, 1938—40 között nemzetközi kiállításokat rendezett. 1938-ban pl. 628 fotó érkezett Európa szinte minden országából, Kanadából, Ausztráliából, Palesztinából. 1939-ben 160 fotó képviselte az USA művészeit, Belgium, Olaszország fotósai 50—50 képet küldtek. Jelen voltak Japán, Kína, Ausztria, az egykori Csehország (mint cseh—német protektorátus), Szlovákia fotóművészeinek alkotásai. Összesen 585 fényképből állt a kiállítás, amelyből 110 magyar fotó volt.

1940-ben négy nemzet: Olaszország, Jugoszlávia, Svájc és Magyarország művészi fotókiállítását rendezték meg a Déri Múzeumban.

12. *N. N.:* Debreceni festőművészek a Szalonban = Magyar Nemzet, 1941. okt. 1. *K. J.:* Debreceni festők Budapesten = Új Idők, 1941. okt. 12. 442.
Y. Z.: Nemzeti Szalon 94. csoportkiállítás = Szépművészet, 1941. 2. 281—282.; *Szegi Pál:* Debreceni festők = Magyar Csillag, 1941. nov. 1. 126.; *B. Bakay Margit:* Debreceni művészek kiállítása = Nemzeti Újság, 1941. szept. 27.
R: Debreceni festőművészek = Népszava, 1941. okt. 1.
Továbbá: *N. N.* cikke a Jelenkor 1941. nov. 15-i, *Szentgyörgyi Elvira* cikke a Színházi Magazin 1941. okt. 8-i, *Móricz Virág* cikke a Kelet Népe 1941. okt. 1-jei, *N. N.* cikke a Pesti Hírlap 1941. szept. 30-i számában.

13. Ld. sz. irodalomjegyzék 10—13. sz. cikkeit!

KIÁLLÍTÁSI NAPTÁR 1919—1944

1919

febr.	Hegedűs és Sándor könyvkeresk. Színházi Figaró Szalonja	Kémeri Nagy József kiállítása
ápr. 14.	Volt Gazdasági Tanoda	megnyílt a Városi Képtár
okt.	Killer üzlet	Kémeri Nagy József kiállítása
nov.	Antalffy könyvesbolt	Toroczkay Oszvald kiállítása
nov.	Kereskedelmi Akadémia	Toroczkay Oszvald és tanítványai
nov.	Thaly Kálmán u. 11.	Bakoss Tibor műtermi kiáll.
nov.	Burgundia u. 4.	Pálfy nővérek szalonja megnyílt
dec. 20.	Piac u. 68. (Killer ház)	ifj. Kovács János kiáll.
dec.	Színházi Figaró	dr. Greczkó Sándor képkiállítása

1920

márc. 21.	Református Főgimnázium	Csűrös Béla műterem kiállítása
okt. 28.	Antalffy könyvesbolt	Haranghy Jenő képkiállítása
nov. 21-től dec. 1-ig	Városháza díszterme	Káplár Miklós kiállítása
dec. 12.	Református Leányiskola	Dienes János kiállítása
dec. 12—21.	Kereskedőtársulat díszterme	Toroczky Oszvald és festőnövendékei
dec. 20-tól	Killer üzlet	ifj. Kovács János kiállítása
dec. 29-től	Liener és Berzéki fotóüzlet	ifj. Kovács János

1921

febr. 27-től márc. 10-ig	Reáliskola	Pálfy József műteremkiállítása
aug. 23-tól	Bakoss műterme	Bakoss búcsúkiállítás
okt. 16-tól	Debreceni Újság Kiadó Hivatala — Kossuth u. 31.	Lescinszky Kornél kiállítása
okt. 16-tól	Református Főgimnázium	Csűrös Béla
okt. 19-től okt. 23-ig	Bika Szálló	Művészi képkiállítás — Berkes Antal és köre.
okt. 20.	Reáliskola	Balczer György
nov. 1-től nov. 6-ig	Kereskedelmi Csarnok	Lipthay Árpád

nov. 10.	Méliusz	Lipthay Árpád rendőrfelügyelő kiállítása
nov. 10-től dec. 5-ig	Városháza díszterme	Dienes János—Füredi Richard
nov. 20-tól dec. 15-ig	Református Főgimnázium	Csűrös Béla
dec. 14-től dec. 25-ig	Méliusz könyvkereskedés	Greczkó Sándor
dec. 18.	Ref. egyház palotája	Istvánffy Gyula
dec. 19-től dec. 23-ig	Kereskedelmi Csarnok	Endrő Margit

1922

jún. 15-től jún. 28-ig	Városháza	DME kiállítás
jún. 25-től	Reáliskola	Balczer György
júl. 2-től júl. 12-ig	Református leányiskola Egyház tér 7.,	Szepesi György
dec. 17-től jan. 7-ig	Városháza	DME képző- és iparműv. kiállítás
dec. 19-től dec. 23-ig	Kereskedelmi Csarnok	Endrő Margit és Füredi Lili kerámia
dec.	Bika Szálló	„Művészi kiállítás"
dec. 15.	Méliusz	Greczkó Sándor
dec.—jan.	Városháza	DME téli tárlata

1923

jan. 7-ig (áthúzódó)	Városháza	DME téli tárlata
jan.	Hajdúböszörmény	DME téli tárlata
jan. 25-től jan. 31-ig	Hajdúnánás, Városháza	DME téli tárlata
máj. 31-től jún. 10-ig	Református Kollégium díszterme	DME tavaszi tárlata
dec. 8.	Hegedűs és Sándor üzlete	karácsonyi képtárlat (Pólya Tibor, Herman Lipót, Edvi-Illés Aladár)

dec. 9-től dec. 26-ig	Városháza	DME téli tárlata

1924

márc. 29-től ápr. 4-ig	Kereskedő Társulat díszterme	Blattner Géza
ápr. 15-től ápr. 30-ig	Deák Ferenc u. 10.	id. Kovács János hagyatéki kiállítása
ápr. 20—21.	Városháza	Könyvnyomdászok grafikai kiállítása
máj. 25-től	Városi Múzeum	Néprajzi akvarellek kiállítása (Déri Frigyes ajándékai, megrendelései)
jún. 1-től jún. 14-ig	Református Gimnázium	Csűrös Béla műtermi kiállítása
nov. 8-tól nov. 13-ig	Aranybika	Greczkó Sándor
dec.	Aranybika	Antalffy képkereskedés kiállítása
dec. 14-től jan. 6-ig	Városháza	DME téli tárlata
dec. 14	Művészház	Csoportkiállítás

1925

jan.	Művészház	ifj. Kovács János— Medgyessy Ferenc
márc. 1-től ápr. 8-ig	Művészház	Dienes János és Nagy Sándor János kiállítása
ápr. 12.	Művészház	ifj. Kovács János— Gáborjáni Szabó Kálmán kiállítása
máj. 21.	Killer bolt	Meilinger Dezső miskolci művész
jún. 13-tól jún. 26-ig	Református Főgimnázium	Csűrös Béla műterem tárlata
júl.	Piac u. 68. Katolikus Otthon	Molnár Kálmán kiállítása
aug.	Thaly K. u. 6.	Molnár Kálmán műterem kiállítása
szept.	Városháza díszterme	ME őszi tárlata
okt. 9.	Művészház	Toroczkay Oszvald gyűjteményes kiállítása
nov. 13-tól nov. 22-ig	Városháza díszterme	Szinyei Társaság tárlata

nov. 26.	Művészház	Iparművészeti kiállítás
dec. 16.	Művészház	Művészház karácsonyi ajándék vására
dec. 21.	Városháza díszterme	DME karácsonyi kiállítás

1926

jan. 6. (áthúzódó)	Városháza díszterme	ME kiállítása
febr. 13.	Művészház	Oláh István (dobi)—Nagy Ferenc
márc. 3.	Művészház	Csűrös Béla kiállítása
márc. 28-tól ápr. 2-ig	Művészház	Hrabéczy Ernő—Senyei Oláh István
ápr. 15.	Művészház	Balczer György és Bánszky Tamás kiállítása
máj. 4.	Egyháztéri bérház	Istvánffy Gyula műterem tárlata
máj. 7-től máj. 27-ig	Művészház	Gáborjáni—Holló kiállítása
jún. 13-tól jún. 28-ig	Városháza	DME tavaszi tárlata
okt. 22.	Művészház	Dienes János és Nagy Sándor János
okt. 10-től okt. 20-ig	Városháza díszterme	DME őszi tárlata
nov. 21.	Művészház	Király Jenő képkiállítása
dec. 4-től dec. 12-ig	Kereskedelmi Társulat díszterme	Meilinger Dezső kiállítása
dec. 12-től dec. 15-ig	Aranybika	Greczkó Sándor képkiállítása
dec. 18.	Művészház	Endrő Margit iparművész kiállítása
dec. 18.	Városháza díszterme	ME téli tárlata

1927

jan. 30-tól febr. 25-ig	Művészház	Aktkiállítás
márc. 25-től márc. 28-ig	Városháza	Debreceni grafikai kiállítás
ápr. 3-tól ápr. 10-ig	Városháza	Miskolci festők első városközi kiállítás

máj. 8-tól máj. 15-ig	Városháza	Wagner József békéscsabai festő
máj. 29-től jún. 9-ig	Aranybika	Pálnagy Zsigmond és Győrösi István
máj. 29-től jún. 8-ig	Városháza	Vastagh Gyula képszalon
okt. 30-tól nov. 6-ig	Városháza	Bors Károly festő és Patzó Pál szobrász kiállítása
nov. 12-től nov. 25-ig	Városháza	Gaál Ferenc
nov. 27.	Városháza	DME őszi tárlata
dec. 25.	Kereskedelmi utazók Klubja	Rosner Imre képkiállítása

1928

jan. 5-től jan. 15-ig	Városháza	Szinyei Társaság kiáll. (Magyar mesterek)
febr. 5-től márc. 3-ig	Városháza	Pálffy hortobágyi képkiállítás
ápr. 1.	Kereskedő Társulat díszterme	Régi pénzek (numizmatikai kiállítás)
ápr. 14-től ápr. 22-ig	Városháza	Vastagh Gyula képszalon kiállítása
ápr. 28-tól máj. 7-ig	Széchenyi u. 11.	Adler Miklós első kiállítása
máj. 6-tól máj. 20-ig	Városháza	DME tavaszi kiállítása
jún. 23.	Dóczy Intézet	Kézimunka és rajzkiállítás
júl. 22-től júl. 26-ig	Egyetem román nyelvű szemináriuma (Arany J. u. 1.)	Ex libris kiállítás
szept. 30-tól okt. 10-ig	Royal Szálló	Világhírű művészek képkiállítása
okt. 7-től okt. 23-ig	Városháza	DME őszi tárlata
okt. 20-tól nov. 2-ig	Simonffy u. 1.	Fiatal művészek — Babits Társaság
okt. 24.	Keresk. Társulat	„Szövetség" kiállítás (Édes Gyula)
nov. 8-tól nov. 13-ig	Széchenyi u. 1. (MANSZ székház)	dr. Sebők Endre kerámiái

nov. 24-től dec. 7-ig	Városháza	Edvi-Illés Aladár és Karádi Etel kiállítása
dec. 8.	Városháza	Bélyegkiállítás
dec. 15.	Városháza díszterme	DME téli tárlata
dec. 29-től jan. 12-ig	Városháza díszterme	Olasz—magyar kiállítás

1929

febr. 17-től febr. 24-ig	Városháza díszterme	Vastagh Gyula képszalonja
ápr. 21.	Arany János u. 1.	Azbej Imre kiállítása
máj. 8-tól máj. 21-ig	Városháza	DME tavaszi tárlata
jún. 1.	Városháza	Országos plakátművészeti tárlat
júl. 25-től júl. 30-ig	Egyetem földrajzi intézete (Nagytakarék)	Éremkiállítás
okt. 8.	Városháza	DME őszi tárlata
nov. 7.	Kereskedő Társulat díszterme	Képzőművészek Új Társasága
nov. 17.	Városháza	Nagy művészek, Hubay Andor és Magyar képzőművészek Szépművészeti Rt.
dec. 7-től dec. 15-ig	Városháza	DME téli tárlata
dec. 4.	Református Kollégium díszterme	Iskolatársak — Muraközy kiállítása és karácsonyi vására
dec. 12.	Somossy-féle üzlet Piac u. 24.	Bányász István képkiállítása
dec. 15.	Piac u. 44.	Nemzeti Képszalon kiállítása és vásár

1930

I. Déri Múzeumban

máj. 25-től jún. 7-ig	mindkét teremben	DME kiállítása a megnyitási ünnepéllyel kapcsolatban
okt. 25-től nov. 9-ig	mindkét teremben	Benyovszky István festőművész kiállítása
nov. 15—20.	mindkét teremben	Magyar Turista Egyesület debreceni csoportjának amatőr fotókiállítása

nov. 23-tól dec. 6-ig	bal oldali teremben	Pólya Tibor festőművész kiállítása
dec. 12-től dec. 22-ig	bal oldali teremben	Vastagh Gyula budapesti képkereskedő kiállítása
dec. 21-től dec. 27-ig	jobb oldali teremben	Torday Imre festőművész kiállítása
dec. 28-tól jan. 11-ig	mindkét teremben	DME kiállítása

II. Egyéb helyen

jan. 1-től jan. 12-ig	Városháza	Vastagh Gyula képszalonja
jan. 26-tól jan. 30-ig	Városháza	Káplár Miklós gyűjteményes kiállítása
febr. 26-tól márc. 4-ig	Városháza	Holló László gyűjteményes kiállítása
ápr. 5.	Városháza	Gaál Ferenc gyűjteményes kiállítása
ápr. 12-től ápr. 20-ig	Kereskedelmi Társulat díszterme	Vadász Endre képkiállítása
ápr. 24.		Bányász István
ápr. 26.	Kereskedelmi Társulat díszterme	Maghy Zoltán kiállítása
máj. 14-től máj. 21-ig	Kereskedelmi Társulat díszterme	Művészi kiállítás (nemes vitrinporcelánok, festmények)
máj. 24.		Csűrös Béla
jún. 15.	Kegyesrendi Gimnázium	Iskolai rajzkiállítás
szept. 13-tól szept. 19-ig	Kereskedelmi Társulat díszterme	Széchenyi Szövetség (művésznövendékek kiáll.)
okt. 16-tól okt. 25-ig	Piac. u. 44. (Szalon)	Szalacsi Rácz István kiállítása
nov. 9-től nov. 15-ig	Kereskedelmi Társulat díszterme	ifj. Kovács János kiállítása
nov. 23.	MANSZ Székház	Iparművésznők kiállítása. (Walther, Varga, Pálfy nővérek)
dec. 2.	Deák Ferenc u. műterem	ifj. Kovács János műteremkiállítása
dec. 14.	Autóforgalmi Rt. szalonja	dr. Greczkó Sándor kiállítása
dec. 17.	Debreceni Első Takarékpénztár palotája	Rácz Ilus és Varga Ilus iparművészeti kiállítása
dec. 19.	Jost cukrászda	Iparművésznők kiállítása

I. Déri Múzeumban

dec. 28-tól jan. 11-ig	mindkét teremben	DME kiállítás
jan. 14-től jan. 28-ig	bal oldali teremben jobb oldali teremben	néhai ifj. Kovács János emlékkiállítása id. Kovács János festőművész kiállítása
febr. 1-től febr. 10-ig	mindkét teremben	Debreceni Ady Társaság művészeinek általános kiállítása
febr. 22-től márc. 8-ig	mindkét teremben	DME tehetségkutató általános kiállítása
ápr. 5-től máj. 3-ig	mindkét teremben	Dienes János festőművész kiállítása a DME keretében
szept. 27-től okt. 11.	bal oldali teremben	Berki Irma festőművész kiállítása a DME keretében
nov. 8-tól nov. 22-ig	mindkét teremben	Orsós Ferenc dr. egyetemi professzor festőművész kiállítása a DME keretében
dec. 6-tól dec. 13-ig	mindkét teremben	DME kiállítása

II. Egyéb helyen

márc. 1.	Csapó u. 6.	150 művész kiállítása
mác. 23-tól ápr. 8-ig	Keresk. Társulat díszterme	Czencz János kiállítása
jún. 16.	Kegyesrendi Gimnázium	Iskolai rajzkiállítás Bánszky Tamás részvételével
jún. 28.	Magyar Ház (Kossuth u. 1.)	Iparművészeti kiállítás
okt. 18-tól	Püspöki Palota	Vastagh Gyula képszalonja
okt. 18.	Keresk. Társulat díszterme	dr. Bethlen Mária és a debreceni iparművészek kiállítása
nov. 24.	Püspöki Palota	Vastagh Gyula képszalonja
dec. 13-tól dec. 28-ig	Piac u. 10.	dr. Greczkó Sándor és Szalacsi Rácz István
dec. 13-tól dec. 20-ig	Jost cukrászda	debreceni iparművésznők
dec. 16.	Piac u. 58.	Gaál Ferenc tárlata

dec. 22-től jan. 1-ig	Szakáll-féle fotóüzlet (Piac utca)	Bányász István képkiállítása

1932

I. Déri Múzeumban

febr. 7-től febr. 14-ig	mindkét teremben	Káplár Miklós festőművész kiállítása
márc. 20-tól márc. 29-ig	bal oldali teremben	Vadász Endre festőművész kiállítása
ápr. 1-től ápr. 12-ig	bal oldali teremben	Pállya Celesztin festőművész kiállítása
máj. 15-től máj. 22-ig	mindkét teremben	Félegyházi László és G. Szabó Kálmán kiállítása
okt. 16-tól okt. 30-ig	mindkét teremben	ifj. Kovács János festőművész kiállítása
nov. 6-tól nov. 15-ig	mindkét teremben	Országos Magyar Iparművészeti társulat kiállítása
nov. 20-tól	mindkét teremben	DME általános képkiállítása
dec. 2-től	bal oldali teremben	Csűrös Ferenc—Dely Anna—Gorka Géza—Petry Béla kiállítása
dec. 11-től dec. 26-ig	mindkét teremben	DME Dienes képkiállítása

II. Egyéb helyen

máj. 15.	Tisza István Tud. Egy. rektori tanácsterme	dr. Orsós Ferenc retrospektív kiállítása
jún. 19.	Iparostanonc iskola	Iskolai kiállítás
dec. 17.	Angol királynő fehér terme	Szepesi Kuszka Jenő képkiállítása

1933

I. Déri Múzeumben

jan. 22-től jan. 24-ig	bal oldali teremben	Szathmáry Irma festőművésznő kiállítása
febr. 12-től febr. 19-ig	mindkét teremben	a Debreceni Ady Társaság képzőművészeti osztályának II. csoportkiállítása
ápr. 9-től	bal oldali teremben	Vadász Endre festőművész képkiállítása

máj. 7-től máj. 16-ig	bal oldali teremben	Pálfy József festőművész képkiállítása
május 14—16.	jobb oldali teremben	Magyar Amatőr Fényképezők Orsz. Szöv. debreceni csoportjának bemutatója
dec. 3-tól dec. 17-ig	mindkét teremben	Vaszary János és B. Kokas Klára festőművészek kiállítása
dec. 24-től jan. 4-ig	mindkét teremben	DME képkiállítása

II. Egyéb helyen

febr. 25-től márc. 19-ig	Angol királynő	Szathmári Irma
ápr. 16.	Püspöki Palota	ifj. Kovács János
nov. 5-től dec. 5-ig	Aranybika Szálló	„Világhírű" festőművészek kiállítása
dec. 14.		Rácz Ilus és Varga Ilus

1934

I. Déri Múzeumban

jan. 14-től jan. 22-ig	bal oldali teremben	Vadász Endre debreceni festőművész kiállítása
febr. 4-től febr. 12-ig	mindkét teremben	Debreceni Ady Társaság képzőművészeti osztályának kiállítása. Kiállították Csók István és a Társaság debreceni tagjai.
febr. 14-től febr. 21-ig	bal oldali teremben	Czencz János budapesti festőművész kiállítása
febr. 25-től márc. 4-ig	mindkét teremben	Debreceni Ady Társaság képzőművészeti osztálya rendezésében budapesti képzőművészek kiállítása
ápr. 2-től ápr. 11-ig	bal oldali teremben	Pataky Sándor erdélyi festőművész akvarell kiállítása
máj. 10-től máj. 22-ig	bal oldali teremben	Csíkpálfalvay Bíró Ákos festőművész kiállítása
jún. 2-től jún. 10-ig	jobb oldali teremben bal oldali teremben	DME kiállítása Debreceni Ady Társaság képzőművészeti csoportjának kiállítása
okt. 28-tól nov. 11-ig	mindkét teremben	Dienes János debreceni festőművész képkiállítása a DME rendezésében

nov. 18-tól dec. 2-ig	bal oldali teremben	Kenéz János túrkevei festőművész kiállítása
dec. 9-től dec. 23-ig	bal oldali teremben jobb oldali teremben	DME tagjainak kiállítása ifj. Kovács János debreceni festőművész képkiállítása a DME rendezésében
dec. 27—30.	bal oldali teremben	A Debreceni Foto Club karácsonyi kiállítása

II. Egyéb helyen

febr. 2.	Angol királynő kék terme	Szathmáry Irma, Oláh István (dobi) és Sólyom Győző
márc. 18.	MANSZ Székháza	Iparművészeti kiállítás
jún. 2.	Nagyerdő, pavilon	Hortobágyi körkép
okt. 19.	Újságíró Klub	Buday György fametszetei
dec. 20.	Idegenforgalmi Hivatal	Rácz Ilus iparművészeti kiállítása

1935

I. Déri Múzeumban

jan. 3-tól jan. 12-ig	jobb oldali teremben	Déri Kálmán müncheni festőművész, a múzeumalapító Déri Frigyes testvér-öccsének a Déri Múzeum részére ajándékozott 11 olajfestménye bemutatása
jan. 13-tól jan. 20-ig	bal oldali teremben	Kampler Kálmán és Maghy Zoltán hajdúböszörményi festőművészek képkiállítása
febr. 25-től márc. 3-ig	bal oldali teremben	Félegyházi László és G. Szabó Kálmán festőművész képkiállítása
márc. 10-től márc. 24-ig	bal oldali teremben	Néhai Pálfy József hagyatéki képkiállítása
jún. 9-től jún. 16-ig	bal oldali teremben	Debreceni Fotóklub III. országos művészi fénykép-kiállítása
okt. 27-től nov. 10-ig	mindkét teremben	Toroczkay Oszvald képkiállítása
nov. 24-től dec. 1-ig	mindkét teremben	Debreceni Műpártoló Egy. kiállítása
dec. 18-tól dec. 26-ig	mindkét teremben	Ajtósi Dürer Céh nemzetközi grafikai kiállítása
	bal oldali teremben	debreceni művészek rajzai, fametszetei, rézkarcai
	jobb oldali teremben	alkalmi grafikai és ex libris magyar és külföldi művészektől

II. Egyéb helyen

febr. 9.	Tisza István Tudomány-egyetem	Népszerű Főiskolai rajztanfolyam kiállítása
dec. 15.		F. Rácz Ilus és Varga Ilus karácsonyi kiállítása

1936

I. Déri Múzeumban

febr. 9-től febr. 16-ig	bal oldali teremben	Debreceni Ady Társaság Képzőművészeti Osztálya kiállítása
márc. 15-től márc. 22-ig	bal oldali teremben	Vadász Endre festőművész kiállítása
ápr. 5-től ápr. 13-ig	mindkét teremben	Káplár Miklós festőművész hagyatéki kiállítása
ápr. 19-től ápr. 26-ig	bal oldali teremben	Hajdú Béla festőművész kiállítása
okt. 4-től okt. 18-ig	bal oldali teremben	Pálfy József hagyatéki kiállítása
nov. 1-től nov. 8-ig	bal oldali teremben	Boross Géza festőművész kiállítása
nov. 29-től dec. 8-ig	mindkét teremben	Benyovszky István festőművész kiállítása
dec. 16-tól dec. 20-ig	bal oldali teremben	A Debreceni Fotóklub IV. Országos vándordíjas kiállítása
dec. 16-tól dec. 20-ig	jobb oldali teremben	Bányász István festőművész kiállítása
dec. 26-tól jan. 26-ig	mindkét teremben	Debreceni Műpártoló Egyesület téli kiállítása

II. Egyéb helyen

okt. 11-től okt. 18-ig	Kereskedelmi Társulat	ifj. Kovács János festő és Patzó Pál szobrász kiállítása
dec. 1.	Szent Anna u. 10.	Szalacsy Rácz István és Mester Ilona

1937

I. Déri Múzeumban

febr. 7-től febr. 14-ig	bal oldali teremben	Debreceni Ady Társaság képzőművészeti osztályának jubiláris képkiállítása

febr. 21-től márc. 7-ig	mindkét teremben	Dienes János képkiállítása
márc. 13-tól márc. 24-ig	bal oldali teremben	Pataky Sándor képkiállítása
márc. 29-től ápr. 5-ig	bal oldali teremben	Bánszky Tamás képkiállítása
ápr. 23-tól máj. 3-ig	bal oldali teremben	Nyíri Lili és Ruttkay György gyűjteményes kiállítása
máj. 9-től máj. 17-ig	mindkét teremben	Berkes Antal és Ili gyűjteményes kiállítása
szept. 19-től okt. 3-ig	jobb oldali teremben	Nemes Tamássy Miklós képkiállítása
nov. 28-tól dec. 8-ig	bal oldali teremben	DME téli kiállítása
dec. 12-től dec. 21-ig	bal oldali teremben	Kenéz János képkiállítása

II. Egyéb helyen

ápr. 28.	Kereskedelmi Társulat díszterme	Képzőművészek Országos szövetsége. 27 festő kiállítása

1938

I. Déri Múzeumban

jan. 9-től jan. 16-ig	mindkét teremben	Nemzetközi művészi fényképkiállítás (Debreceni Fotóklub)
febr. 13-tól febr. 20-ig	mindkét teremben	Debreceni Ady Társaság képzőművészeti osztályának kiállítása
máj. 1-től máj. 8-ig	bal oldali teremben	Ilosvai Varga István festőművész kiállítása
dec. 18-tól dec. 28-ig	mindkét teremben	DME kiállítása

II. Egyéb helyen

jún. 5-től júl. 20-ig	Csanak-ház Női ipariskola	Pálfy József hagyatéki kiállítása Szepesi György
dec. 25.		

1939

I. Déri Múzeumban

jan. 7-től jan. 15-ig	Aszmann Ferenc és Zöld József klasszikus fényképbemutató tárlata (Debreceni Fotóklub)

márc. 19-től márc. 26-ig		Antik bútor-, óra- és régi debreceni családi portré kiállítás (Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége Debreceni Szervezete)
szept. 2—17-ig	három teremben	Nemzetközi művészi fényképkiállítás
nov. 5-től nov. 12-ig		Boross Géza gyűjteményes képkiállítása
dec. 3-tól dec. 10-ig		Debreceni képzőművészek és Műpártolók Egyesületének téli kiállítása

II. Egyéb helyen

ápr. 16.	Arany J. u. 39.	Katona Gyula bemutatkozó kiállítása
május	Újságíró Klub	Magyar Képírók (Litkey, Mokri, dr. Medgyessyné)
aug. 6.	Aranybika sörház	Benyovszky István
okt. 31-től nov. 12-ig	Aranybika	Világhírű festők kiállítása

1940

I. Déri Múzeumban

febr. 23-tól márc. 3-ig	mindkét teremben	Szüle Péter és Kárpáthy Jenő gyűjteményes kiállítása
márc. 17-től márc. 31-ig	mindkét teremben	Magyar Képzőművészek Egyesületének kiállítása
ápr. 7-től ápr. 14-ig	bal oldali teremben	Balczer György gyűjteményes kiállítása
ápr. 21-től ápr. 28-ig	mindkét teremben	Debreceni Ady Társaság képzőművészeinek kiállítása
aug. 8—18-ig	három teremben	Négy nemzet kiállítása (Debreceni Fotóklub)
dec. 1-től dec. 8-ig	mindkét teremben	DME kiállítása
dec. 14-től dec. 23-ig	bal oldali teremben	Litteczki Endre szatmárnémeti festőművész gyűjteményes kiállítása

II. Egyéb helyen

márc. 1-től márc. 10-ig	Piarista Gimnázium	Adler Miklós kiállítása (Ajtósi Dürer Céh rendezésében)
nov. 23.	Oláh István (dobi) műterme	Ajtósi Dürer Céh kisgrafikai kiállítása

1941

I. Déri Múzeumban

jan. 2-től jan. 9-ig	bal oldali teremben	Szathmáry Irma képkiállítása
márc. 10-től márc. 30-ig	mindkét teremben	Kassai képzőművészek kiállítása, a kassai Kazinczy Társaság képző-művészeti szakosztálya rendezésében
jún. 7-től jún. 16-ig	bal oldali teremben	Czencz János gyűjteményes kiállítása
nov. 2-től nov. 9-ig	mindkét teremben	Országos grafikai kiállítás (Ajtósi Dürer Céh rendezésében)
nov. 30-tól dec. 8-ig	mindkét teremben	Debreceni Képzőművészek és ME 40 éves jubiláris kiállítása

II. Egyéb helyen

jan. 26-tól febr. 18-ig	Újságíró Klub	Szathmáry Irma kiállítása
márc. 29-től ápr. 5-ig	Piarista Gimnázium	Bánszky T.-műterem kiállítása
máj. 4-től máj. 11-ig	József kir. Főherceg út 26.	Adler Miklós
jún. 6-tól jún. 12-ig	Újságíró Klub	Szepesi György
júl. 11-től júl. 23-ig	Aranybika Szálló	Benedek György festő (Újságíró Klub) és restaurátor kiállítása

1942

I. Déri Múzeumban

jan. 25-től febr. 1-ig	Lentini Angelina és Ferenczy Éva kép-, illetve szobor-kiállítása
dec. 13-tól dec. 20-ig	Litteczki Endre képkiállítása

1943

I. Déri Múzeumban

nov. 7-től nov. 16-ig	Müncheni Német Akadémia művészeti reprodukciók kiállítása
nov. 28-tól dec. 5-ig	Országos grafikai kiállítás a debreceni képzőművészek és ME rendezésében

II. Egyéb helyen

okt. 20-tól okt. 25-ig	Aranybika	Híres (magyar) festők kiállítása
nov. 14-től nov. 24-ig	Aranybika	Ötven magyar festőművész kiállítása

1944

I. Déri Múzeumban

febr. 4-től febr. 13-ig	Félegyházi László és Gáborjáni Szabó Kálmán kiállítása
márc. 5-től márc. 15-ig	Gyergyói-Brassai András és Barabás István képtárlata

II. Egyéb helyen

febr. 20-tól febr. 27-ig	Aranybika	dr. Greczkó Sándor kiállítása

IRODALOM

1. Magyar művészet 1890—1919. (Bp., 1981) Szerk.: *Németh Lajos.*

2. Magyar művészet 1919—1945. (Bp., 1985) Szerk.: *Kontha Sándor.*

3. A képzőművészetek Debrecenben. (Debr., 1961) Szerk.: *Bőgel József.*

4. Debrecen képzőművészete 1919—1944. (Debr., 1988) Szerk.: *Mányi Sarolta.*

5. *Kardos Pál:* A debreceni Ady Társaság húszéves története = Vándortűz, 1947. 6. 92—104. p.

6. *Kónya József:* Az Ady Társaság képzőművészei = Vándortűz, 1947. 6. 89. 91. p.

7. *Juhász Izabella:* A debreceni Ady Társaság bibliográfiája (1927—1951), KLTE bibl. kiadványai, 3. sz. (Debr., 1977)

8. *Sümegi György:* Adalékok a debreceni Műpártoló Egyesület történetéhez = Déri Múzeum 1982. évi évkönyve, továbbiakban DMÉ (Debr., 1985), 557—572. p.

9. *Bíró Lajos:* Képzőművészeti élet a két világháború között Debrecenben = DMÉ. 1983—84. (Debr., 1985), 275—321. p.

A SZERZŐ E TÉMÁRA VONATKOZÓ ÍRÁSAI

1. Debrecen képzőművészete 1919—1945. Kiadta a H.-B. megyei Könyvtár (Debr., 1986).

2. Debrecen képzőművészeti élete a két világháború között = Debrecen képzőművészete 1919—1944. Kiadja a Megyei Könyvtár (Debr., 1988), 7—13. p.

3. A Debreceni Ady Társaság képzőművészei = DMÉ. 1974. (Debr., 1975) 751—778. p.

4. Grafikai Műhely I. kiállítás katalógusa (Debr., 1979).

5. Egy fejezet Holló László életéből: az első évtizedek Debrecenben = DMÉ. 1981. (Debr., 1983), 397—413. p.

6. Művésztelepre tett törekvések Debrecenben = Debreceni Szemle, II. 1982. 1. sz. 79—89. p.

7. A debreceni Művészház története (1924—1927) = Művészet, XXIII. 1982. 6. sz. 38—40. p.

8. Toroczkay Oszvald (1884—1951) debreceni évei = DMÉ. 1985. (Debr., 1986), 317—333. p.

9. Holló László és az Ady Társaság = DMÉ. 1987. (Debr., 1988), 427—434. p.

10. Debreceni fényképek 1900—1944. Kiállítás a Déri Múzeumban = Fotó, XXXV. 1988. 9. sz. 401—405. p.

11. Debreceni Fotóklub (1931—1944) = Debrecen, III. 1988. 36. 123. sz. 7. p.

12. Debrecen fotóélete a két világháború között = Debrecen, III. 1988. 35. (122) sz. 10. p.

13. Nemzetközi fényképkiállítások Debrecenben = uo. 37. (124) sz. 10. p.

Katalin Sz. Kürti

BILDENDE KUNST UND FOTOS AUF AUSSTELLUNGEN IN DEBRECEN ZWISCHEN DEN BEIDEN WELTKRIEGEN

Im Jahrbuch 1989/90 des Déri Museums erschien schon einmal eine Studie der Verfasserin unter dem Titel „Ausstellungen der bildenden Kunst in Debrecen zu Beginn des Jahrhunderts„. Der vorliegende Artikel, in dem das Kunstleben zwischen den beiden Weltkriegen vorgestellt wird, versteht sich als deren Fortsetzung. Zu jener Zeit bildeten sich neben der schon seit 1902 bestehenden Vereinigung für Kunstliebhaber mehrere Gruppen, Kunstkreise und Vereinigungen. Zum Jahre 1930 wurde der Bau des Déri Museums fertiggestellt, in dem nunmehr hervorragende Ausstellungen veranstaltet wurden, und in dessen zwei repräsentativen Sälen auch lokale, Landessowie internationale Ausstellungen eine Heimstatt fanden. Die meisten und die besten Ausstellungen wurden von der Vereinigung für Kunstliebhaber, von der Vereinigung Bildender Künstler und Kunstgewerbler sowie von der Ady-Gesellschaft veranstaltet, doch auch der Kreis der Graphiksammler, die Albrecht-Dürer-Zunft, sowie der Debrecener Fotoklub stellten hier einen wichtigen Faktor dar. Von den beiden letzteren Organisationen wurden die internationalen Ausstellungen veranstaltet, zu welchen über Europa hinaus auch Graphiker und Fotokünstler aus Amerika, Afrika und Australien ihre Werke einsandten.

Der Abteilung für Bildende Kunst in der Debrecener Ady-Gesellschaft gehörten so rangvolle Persönlichkeiten an wie der Bildhauer Ferenc Medgyessy, die Kunstmaler und Graphiker László Holló, László Félegyházi und Endre Vadász, die zu ihren Ausstellungen die Mitglieder der Neuen Gesellschaft für Bildende Kunst (ung. Abkürzung: KUT) und der Vereinigung Neuer Künstler (ung. Abkürzung: UME) einluden, und die selbst an Ausstellungen dieser Künstlergruppen in Budapest teilnahmen.

Zwischen 1924 und 1927 war das erste Künstlerhaus in der Provinz in Debrecen tätig. Hier wurden 15 Ausstellungen, unter anderem auch eine italienisch—ungarische veranstaltet. An den 1938 und 1939 veranstalteten internationalen Ausstellungen des Debrecener Fotoklubs nahmen mit rund 600 Fotos an die 300 Fotokünstler aus vier Erdteilen teil. 1940 kam es im Déri Museum zu einer Fotoausstellung von vier Nationen (Italien, Jugoslawie, Schweiz und Ungarn).

Zu Beginn des Jahrhunderts wurden diese Ausstellungen noch spärlich besucht, doch bis zu den dreißiger Jahren hin war eine Elite herangewachsen, die diese Ausstellungen, vor allem aber die Veranstaltungen der Ady-Gesellschaft mit Begeisterung verfolgte. Trotz der Wirtschaftskrise begann man Kunstgegenstände zu erwerben. Diesem Umstand ist es zu verdanken, daß es uns in den vergangenen Jahrzehnten gelungen ist, von Debrecener Familien und Sammlern in Form von Schenkungen oder Käufen Gemälde, Skulpturen, Graphiken und Fotos aus der Zeit zwischen den beiden Weltkriegen zu erwerben und im Rahmen von Veröffentlichungen und Ausstellungen dem Publikum zugänglich zu machen.

KÜRTI KATALIN

Felelős kiadó: Dr. Selmeczi László megyei múzeumigazgató
Nyomdaipari Szolgáltató KKT, Debrecen

1021

dr. Sz. Kürti Katalin
művészettörténész

1984. VII. 5. 20.10 3.füsor/Cs

Népek és szokások között

- Dr. Kürti Katalinnal, a Debreceni Déry Múzeum művészettörténészével beszélgetett Hollót Adrienn. Hallgassák meg a Nyíregyházi Stúdió műsorát.

- Ön a világ a művészetek világa. Mikor döntötte el Szőllősyné Kürti Katalint arról a pályáról, amit tulajdonképpen megálmodott magának, gyermek fejjel?

- Azt hiszem, hogy az emberek, a fiatalok jórésze nem tudja, pontosan 17-18 éves korában, hogy mi akar lenni. Így volt az én esetemben is, Békésen a Szegedi Kiss István Gimnáziumban végeztem 1958-ban és Debrecenbe jelentkeztem a Kossuth Egyetemre magyar-latin szakra, jobb ötlet híján. Ezt is végeztem becsülettel azt a magyar-latin szakot, bár második, harmadévas koromban egyre inkább éreztem azt, hogy a művészetek világa, különösen a képzőművészet világa vonz. Jelentkeztem is harmadik szakként, fölvettem itt a Kossuth Egyetemen a népművelés szakot, s minden alkalmat, lehetőséget felhasználtam arra, hogy később művészettörténeti, később szerzői ismereteimet gyarapítsam. Olyan szerencsés voltam, hogy Dr Kádár Zoltán professzor speciál kollégiumokat vezetett, az ő előadásait hallgathattam, és így végeztem 1963-ban azt a Kossuth Egyetemet, hogy kaptam egy magyar-latin szakos középiskolai tanári és egy népművelői előadói diplomát. Ezzel a diplomával kezdtem dolgozni a megyei népművelési tanácsadónál. S amikor az a tanácsadó átalakult, megyei művelődési központtá, a művészetek részesse voltam. Folyamatosan élményeim voltak azok a képzőművészeti kiállítások, amelyeket rendezhettem. Itt hirtelen Orosz Iván Munkácsy - díjas szobrászművész anyaga jut eszembe, vagy folyamatosan sorozatom volt a XX. századi szőnyeg anyagából, amelyet kb. átlagosan 150-200 főnyi közönség előtt a szerzői klubban tartathattunk. Tehát egyáltalán egy olyan komplex szerzői és komplex művészeti munkám volt, amelyet nagyon szerettem.

- Mozgalmas világ volt. Bemárkózni akkor ide a múzeum csendjébe nem volt könnyű dolog.

- Igen, nagyon mozgalmas világ volt, de nem adott módot elmélyülésre. Különösen két nagy témakör vonzott már egyetemista koromtól kezdve, az egyik a debreceni művészeknek a munkássága volt, visszatekintve

egésznek a múlt számad alapjáig. A másik nagy téma a rósnak ehhez kapcsolódó téma, a köntöri szobrokkal való foglalkozás volt. Egy az történt, az a párhuzamosság történt az életemben, hogy időben kezdtem vidékre művészeti csoportokat patronálni, klubokat patronálni és a munkásságukat segíteni, akkor rendszeresen fotóztattam és leírtam az ott lévő köntöri szobrokat, morális alkotásokat és kezdett gyarapodni egy olyan kis magán adattáram, magán fotórósnak ezekről a vidéken lévő értékekről, és természetesen párhuzamosan egyre gyakrabban látogattam a Dóry Múzeumot és kutattam is. És akkor 1970-ben kért fel arra a múzeum igazgatója, Dr Dankó Imre, hogy nem jönnék-e át művészettörténésznek. És valóban egy látszólagos, csendes világba jutottam el. Napi 8-9 órát a raktárban töltöttem, hallatlan izgalommal kezdtem felnőrni, megismerni, feltérképezni ezt a számomra ismeretlen világot, akkor itt 6000 műtárgy volt. Hatezer képzőművészeti alkotás volt, tehát szobor, festmény, grafika. Jelenleg 12.000, ehhez járul még kb. 4-5 ezer kis grafika. Ha most ennél már el is mondtam azt, hogy nagyarányu gyüjtő munkába kezdtem. Feltétlenek voltak ennek az akciók, ahol nagy műveket tudtam megszerezni és viszonylag szerencsésen, viszonylag olcsó áron is, hiszen egy Múzeum sohasem tud rivalizálni a magángyüjtőkkel. 15.000,-Ft-ért szerezte be pl. 6 évvel ezelőtt Medgyánszky László egy 1914-es világháborus témát ábrázoló festményét, vagy Medgyessinek több korai rajzát, valóban nagyon olcsón tudtam megszerezni, pasztelljeit, szobrait, vagy Hornstok Károlynak a Virradat című művét. Legutóbb pl. Cigány Dezsőnek egy önarcképét és aztán a XX. századi alkotóktól sikerült egy pár munkámvet ajándékozás utján is megszereznem.

- Persze, ha jól emlékszem, igazán akkor kezdtek el beszélni Önről, akkor kezdett el gyakrabban elhangzani Kürti Katalin neve, amikor a város eljutott odáig, hogy önálló kis múzeumokat is megteremthetett.

- Olyan szerencsés időszak volt, hogy a városi tanács átadta Holló László festészeti, grafikai hagyatékát. Ennek az anyagnak a feldolgozása, a Holló emlékmúzeumban a kiállítás megrendezése az én feladatom volt, 77-78-ban. Ez egy csodálatos és izgalmas munka volt. Aztán megrendeztem az újonnan gyüjtött anyagból és a régiből is a Hortobágyi Galériát, amelynek az adott indítást, hogy Károlyi Gyula ideajándékom-

ta a Hollóföstményeit, a Hollópuszta ábrázolásait, Erre az anyagra épülve rendezhettem meg egy külföldi és pusztai kiállítást a Kertmozgóban. De hát talán a legszebb munkám a Medgyesi Múzeumnak és annak a kiállításának a berendezése, megrendezése volt. A Medgyesi hagyatékot 77-ben vettük át. A házat pedig 82. tavaszán nyithattuk meg, ez életem egyik legszebb munkája volt.

- Nagyon sok ellenzőkkel is volt ennek. De azért is emlékszem, hogy nagyon fáradt volt akkoriban. De azt hiszem, hogynemcsak a munka miatt.

- Igen, hát nagyon nagy gondot jelentett ennek a múzeumnak a kiharcolása és létrehozása, de hát abban végül is a Megyei Tanács, amely biztosította a felújítási költséget és a Városi Tanács is igen nagy partner volt. Az értetlenség, a nőhol előforduló értetlenség abból fakadt, hogy nem ismerték igazán Medgyesit. Nem ismerte mindenki igazán Debrecenben Medgyesi jelentőségét. Medgyesi egy olyan Debrecenben kötődő művész, hiszen itt született és itt áll kb. 25 szobra, faldíszítő alkotása évtizedek óta. Egy olyan debreceni indíttatású és indulású művész, aki az egyik legnagyobb magyar szobrász, ha nem a legnagyobb, és európai jelentőségű művész is. Nemcsak a Párizsban, Grand Prix-t kapott négy nagy Dóry Tóni szobrára gondolok én, hanem életművének körülbelül a felé vagy a felében olyan alkotás, amelyik kibír bármely európai művésszel, modern művésszel való összehasonlítást. Említhetnénk akár Rodint, akár Gurtelt, akár Mayolt, akár Despiot. Ezt nem sokan értették meg, vagy nem értette meg mindenki, s ezért volt egy kis gond, s ezért voltam én néha fáradt. De hát végül is a végeredmény számít. Az számít, hogy Debrecenben, a városában egy jellegzetes divisában sikerült azt az anyagot bemutatni. Ez a cívis város olyan, amelyben Medgyesi is élhetett volna, és családja is hasonló házban élt és évszázadok folyamán itt Debrecenben.

- Nem foghatják, azt hiszem-önre azt, hogy elszállnak a múzeumi szobába. Debrecenben például nem is lehet másként egy muzeológus?

- Igen, egésznem más adottságot itt Debrecenben, mint Budapesten pl. a Nemzeti Galériában. Nem lehet a raktárba benézegetni. De nem lehet a múzeumba benéz-

kózni. Nyitottnak kell lenni az egész megye művészeti életében, közművelődési életében, bele kell épülni. Pl én nagyon szivesen és nagyon nagy szeretettel foglalkozom a műemlékvédelemkérdéseivel. Kb. 600 cikkem, tanulmányom jelent meg eddig, és ebből kb. 100 olyan cikk, tanulmány, könyvrészlet, amely a megye és Debrecen műemlékeivel is foglalkozik. Mert elve a választott kutatási témám a köztéri szobrok és épületdiszitő alkotások már sugallja azt, hogy elkerülhetetlen a műemlékekkel, az építészettel való foglalkozás. Kiszen ezek a szobrok nemcsak ugy a levegőben állnak valahol, hanem egy térnek, egy parknak, egy építészeti, egy kertészeti együttesnek a közepén, vagy részeként állnak. Na de hát menjünk tovább. Az embernek számtalan társadalmi munkája van. Én pl. a TIT Megyei Bizottság Művészeti Szakosztály elnöke is vagyok. Vagy egyuttal a Városi Hazafias Népfront Honismereti Helytörténeti Bizottságának a vezetője is vagyok. Vagy az Akadémiai Bizottság a DAP klubtanácsának a tagja vagyok. Van olyan több társadalmi munkám, amelyben legalább ugy számitanak rám, mint népművelőre, mint muzeológusra, művészettörténészre. Egy szóval itt vidéken nagyon sok mindent föl kell vállalni. Ez a fölvállalás természetesen nem kényszerre megy, és nem ugy történeik, hogy... , szóval ez tulajdonképpen belső kényszer, hogy az ember ilyet vállal. És az ember tulajdonképpen mer vagy akar nyitott lenni. Na most ez egyfajta merészséget is jelent, mert természetesen ezek a munkák rengeteg időt elvesznek a tudományos a szakmai munkától. Nagyon sok estém, szombatom rámegy a társadalmi munkámra, és mindenképpen ezt valahogy be kell hozni aztán a szakmai munkámban. De hát végül is nempanaszkodhatom, mert megjelent eddig 5 könyvem, és most jelenik meg egy-két hónapon belül a 6. könyvem, igaz, hogy ez nem könyv lesz, inkább füzet a képzőművészeti alap az Én muzeumom sorozatában lesz a Déry muzeum képtáráról egy ismertető tulajdonképpen. De hát mégis csak önálló könyv lesz ez.

- Elégedett ember lehet. Vagynem igy van?

- Nem vagyok egyáltalán elégedett. Létre kellene hozni egy olyan debreceni művészeti monográfiát, amelyet én nagyon szivesen megirnék és meg is tudnék csinálni, ehhez azonban azontul, hogy idő kell és energia kell, azontul megbizás is kellene. Tehát ha tudnám azt, hogy valaha az életben erre kiadóm és

lehetőségem lesz, akkor természetesen ezt a munkát két-három év alatt megtudnám csinálni. Aztán a nagyon nagy baj az, hogy a fiókban hevernek szinte kőszen megírt könyveim, monográfiáim. De sajnos soha nem lesz, azt hiszem lehetőségem, hogy ezeket kiadjam. Itt van például Vadász Endrének a működése. Vadász Endrével a világhírű rézkarcolóval és a nagyon jó festőművésszel tizedik éve foglalkozom. De a művész csupán 43 évet élt, 44-ben munkatáborban lett öngyilkos. Gödöllőn nem talált más utat, nem bízott abban, hogy lehetősége van megmenekülni. Sorsa, működése, művészete nagyon hasonló Radnótiéhoz. Az anyag tulajdonképpen megvan írva, 6 kiadónál kopogtattam, mindenütt azt a választ adták, hogy nagyon szép az általam bemutatott reprodukciós anyag, a fotó alapján is látják, hogy egy nagyszerű művészről van szó, de hát sajnos nincs lehetőségük a kiadásra. Nagy sikere volt annak a kiállításnak a Magyar Nemzeti Galériában, amelyet tavaly előtt rendezhettünk a Galériával közösen Vadász Endre alkotásaiból. Nagyon jó kritikát kaptam. Mindezek ellenére, lehet, hogy pesszimista vagyok, de úgy érzem, hogy nem lesz kiadóm Vadász Endréről és itt hever a fiókomban az anyag.

- Valaki majd csak kinyitja azt a fiókot valamikor.

- Előbb-utóbb ezeket az írásokat eltudom helyezni a Déry Múzeum évkönyvében. És talán a Déry Múzeumnak külön kiadványaiban is. Ezek a kiadványok azonban kis példányszámuak, Maximum 1000-1200-1500 példányban megjelenő dolgokról lehet itt szó. Ezek nem biztosítják igazán az országos publicitást. Nagyon régóta vajúdik Debrecenben a könyvkiadónak a kérdése. De hát nem tudom, ez is hogy áll. Egyszóval nem sok reményem van arra, hogy ezeket a monográfiákat kitudjam mostanában adni.

- Sok kudarc érte pályája során?

- Személyes kudarc csak igazán egy ért, de az aztán kihat végül is a mostani életemre is, de hát azt hiszem ez mindenkivel előfordul. Közösségi kudarc már annál több ért. Az , hogy lebontották a 70-es évek elején a Medgyesi családnak a házát. Az, hogy lebontották a Hölcsey házat. És sorozatban lebontottak Debrecen központjában is olyan védendő műemlékjellegű vagy városképi jelentőségű épületet, amelynek minden áron meg kellett volna maradnia. Ma is mea culpa-más jelenleg itt Debrecenben. Valóban elismerik hivatalo-

san is, hogy itt történtek olyan indokolatlan lebontások, amelyeknek nem szabad lett volna megtörténniük, hát ha most végig nézünk a debreceni főutcán, vagy Kossuth utcán, vagy Batthyány utcán, örömmel látjuk azt, hogy nagyon-nagyon szépen nagy iramban folynak a műemléki felujitások. Végül is addig-addig mondtuk ott a műemléki albizottságban a problémákat, és addig-addig irtunk, cikkeztünk ezekről országos fórumokon is, hogy jó irányba fordult a helyzet. Na most ami még kudarcnak fogható fel, az hogy a Dóry muzeum nagyon sok hagyatékot nem tudott megszerezni, vagy elfogadni, felajánlott ajándékot nem tudott elfogadni, mert nem volt helyünk. Mert pl. Frank Frigyes Munkácsy-dijas, érdemes művész nagyon szivesen idecdta volna az anyagát. De a kikötése az lett volna, hogy legalább egy külön emlékszobát kapjon. Vagy nagyon sok ma élőalkotó nagyon szivesen gondolna Debrecenben, de az a megkötése, hogy legalább egy külön szobát kapjon, ami majdan emlékszoba lesz. Sajnos ilyen fajta megkötésekkel a Dóry Muzeum nem tud elfogadni anyagot. Én nagyon sokszor úgy érzem, hogy mi Pécscl nem tudunk versenyezni. Pécsett egymás után nyilnak az emlékmuzeumok, illetve a ma élő alkotóknak is muzeumai nyilnak Budapesten, Szentendrén, Pécsett. Mi sajnos ezekkel a múzeumokkal nem tudunk versenyezni. Tehát nagyon sokszor egyéni kudarcoknak fogtam azt fel, vagy foghatom azt föl, hogynagyon sok mindent elszalasztottunk. De hát ezek a dolgok végül is nem rajtam multak, a lelkiismeretem tiszta lehet. Nem is a muzeumon multak, nem is a megye vezetésén multak, mert hiszen mindig a legmesszebb menő támogatást megkaptuk pl. a fenntartótól, a Megyei Tanácstól. Hanem egyszerüen azon multak, hogy Váci Mihály szavait idézve, itt egy krajcár mindig hiányzott. És hiányzik. Szóval ezek a keleti részek sokkal szegénycbbek és sokkal nagyobb elmaradást kell most feldolgozniuk, mint például ott Pannóniában, Baranyában, vagy Székesfehérvár környékén. Tehát ezek, ha akarom kudarcok, ha akarom realitások.

- Akkor most a sikerekről, a jó érzést keltő élményekről.

- Életemegyik legnagyobb ajándéka és egyik legjobban sikerült kiállitása az áprilisban Bagdadban a Rashid Galériában rendezett XX. századi magyar festészet kiállitás volt, ahol Holló László, Vadász Endre, Gábor Jánisz, Szabó Kálmán, Boromissza Tibor, és Boros Géza alföld és puszta ábrázolásait mutattam be. És hát emellett a legnagyobb élmény az volt, hogy az Irak muzeumban egy kőtőn át nézhettem a sumér, az akkád

csodákat. És nagyon igaza volt Medgyesi Ferencnek, amikor azt irta, látta Párizsban a Louvre-ban a mezopotámiai anyagot, hogy valóban ezekben a szobrokban több ezer éves üzenetek lüktetnek. És amikor megsimithattam ezeket az 5-6 000 éves kálványokat, akkor szinte az élő, eleven élet lüktetését éreztem és tényleg éreztem ezeknek a régi koroknak az üzenetét.

- Befejeződik-e az egyik élete, amikor estónként kilép itt a muzeum kapuján?

- Nem, hát olyan szerencsés ember vagyok, akinek a szenvedélye egyuttal a munkája is. Összefolyik az itteni munkám és az otthoni tevékenységem. Nagyon gyakran este, éjszakába nyulóan folytatom az itt abbahagyott anyagot, viszem haza dossziékban az irásaimat, és azokat folytatom otthon, vagy azokhoz keresgetek otthon tovább anyagot, vagy tovább gondolkodom. Ezenkivül aztán természetes az, hogy van egyéb szenvedélyem, szórakozásom is, Hát a legnagyobb hobbim a zene ismerete, szeretete. Egy nagyszerü studió zenegépem van, nagy hangfalakkal. Ezerhatszáz lemezzel. Ez az 1600 lemez kb. 3.000, mert az 1600 az magába, ez a szám ez magában foglal komplett operákat, vagy komplett szinfóniákat, tehát estónként például ilyennel szórakozom, hogy egy operát meghallgatok egy féle szereposztásban egy karmesterrel, majd ugyanazt meghallgatom másféle szereposztásban és más karmesterrel és más zenekar előadásában is. Ezt a zeneszeretet ugyan otthonról hoztam, Békésről hoztam magammal, de itt az egyetemen gyarapodott ez a zeneszeretet és aztán a férjem egy olyan zenekedvelő, zeneszerető ember volt, akivel együtt hallgathattuk otthon ebben a szinte kis létrehozott stúdióban a zenét és nem egyszer olyan tematikus estjeink voltak, amelyekre barátokat hivtunk. Most már ezek az alkalmak ritkábbak, de azért a zeneszeretete az megmaradt számomra és ebben a kislányom is nagyszerü partner, aki 19 éves és aki nagyon szereti a zenét.

- Sz. Kürti Katalinnal a debreceni Déry Muzeum művészettörténészével beszélgetett Hollát Adrienn. A Nyiregyházi Studió müsorát hallották.

----ooo----

KOSSUTH

Információs telefonszám: 328-7945

6.00: Vasárnapi újság
Műsorvezető: Ulbrich András. Szerkesztő: Haeffler András. Zenei szerkesztő: Csiba Lajos. Bemondó: Szlotta Judit
☎: adás idején 328-7951
A műsor a következő internetes címen olvasható: www.dnp.hu
6.00, 7.00, 8.00–8.15: Hírek. Közlekedés. Időjárás **6.56, 7.55, 8.24:** Reklám
8.25: Édes anyanyelvünk
A Magyar Rádió anyanyelvi ötperce
A mikrofonnál: Fábián Pál. Szerkesztő: Kövesdy Zsuzsanna
8.30: A múzsák kertjében
Kalandozás a művészetek hazai és nemzetközi világában
Felelős szerkesztő: Sediánszky János
9.00: Hírek. Közlekedés. Időjárás
9.05: Világóra
A rádió külpolitikai magazinja
Szerkesztő: Molnár János **9.57:** Reklám
10.00: Hírek. Közlekedés. Időjárás
10.04: Istentisztelet közvetítése a pécsi pünkösdi gyülekezetből
Igét hirdet: Kázmér Pál lelkész
11.00: Hírek. Közlekedés. Időjárás
11.05: Gondolat–jel
A rádió kulturális hetilapja
Felelős szerkesztő: Győrffy Miklós és Szénási Sándor **11.55:** Reklám
12.00: Déli harangszó a beregszászi római katolikus templomból
Déli krónika. Sport
Mv.: Farkas Erika. Szerk.: P. Szabó József
12.23: Reklám
12.25: Harminc perc alatt a Föld körül
Nemzetközi magazin
Zenei szerkesztő: Jeney Erzsébet. Szerkesztő: Nyárádi Péter
12.55: Vasárnapi levél
Buzás Andor olvassa fel írását
13.00: Hírek. Közlekedés. Időjárás
13.04: Névjegy
Sz. Kürti Katalin művészettörténész
Szerkesztő-riporter: Bálint István. Felelős szerkesztő: Kondor Katalin
Írásunk az 5. oldalon
13.55: Műsorajánló
14.00: Hírek. Közlekedés. Időjárás
14.04: Szonda Tudományos magazin
Szerkesztő-műsorvezető: Egyed László
Felelős szerkesztő: Bán László
(Ism. holnap, K. 11.04) **14.33:** Reklám
14.35: Mit üzen a rádió?
Szerkesztő-műsorvezető: Barra Mária
☎: ügyelet az adás idején és után egy órával 328-8864 (e szám a továbbiakban üzenetrögzítőként működik)
15.00: Hírek. Közlekedés. Időjárás

20.42: Sütő András: Advent a Hargitán

15.04: Aranyemberek
Bajor Gizi színművész
Szerkesztő-riporter: Tertinszky Edit. Felelős szerkesztő: Stifner Gábor
15.35: Művészlemezek – 22-es opuszokból
Szerkesztő: Magyar Kornél
16.00: Hírek. Közlekedés. Időjárás
16.04: ... és hol tanuljanak a jászok?
Dokumentumműsor egy iskola sorsáról
A jászladányi cigány önkormányzat adatai szerint a jászsági település lakosságának 35 százaléka, az általános iskolás gyerekeknek viszont már 56 százaléka roma származású. A helyi önkormányzati iskolában az elmúlt években mindennaposakká váltak a botrányok. Mindez az oktatás színvonalára is rányomta bélyegét. Nehéz ugyanis ott tanítani, ahol a tanárt az óra kellős közepén leütik. Ezt a helyzetet megelégelve a helybeliek létrehozták az Antal Mihály Alapítványi Általános Iskolát, ahová havi háromezer forint ellenében azok a szülők íratták be gyermekeiket, akik nyugodtabb körülményekre vágynak. A tanítás mégsem kezdődhetett el, mert az Oktatási Minisztérium a működtetéshez szükséges, úgynevezett OM-számot megtagadta az alapítványtól, mondván: az iskola kisebbségi jogokat sért.
Riporter: Toroczkai László. Felelős szerkesztő: Németh Miklós Attila
(Adásunk az október 6-ai műsor ismétlése, kiegészítve az azóta történtekkel)
17.00: A mi időnk... Értékeinkről – élőben
☎: adás idején 328-8378; üzenetrögzítő/fax: 328-8960
Készítsük és töltsük együtt!
Zenei szerkesztő: Jeney Erzsébet. Felelős szerkesztő: Németh Miklós Attila
E-mail: ami@radio.hu
A műsor elején: Hírek. Időjárás
17.30, 17.57, 18.19: Reklám
18.00–18.19: Esti krónika
Mv.: Farkas Erika. Szerk.: P. Szabó József
19.00: Hírek. Közlekedés. Időjárás
19.04: Sportvilág
Szerkesztő-műsorvezető: Sipos János
19.25: Műsorismertetés
19.30: Jó éjszakát, gyerekek!
Ole Luköie 7 meséje. Andersen meséjéből Rab Zsuzsa fordítása alapján írta: Ács Kató. Elmondja: Ajtay Andor. Km. Harkány Endre és Zeitler Orsolya
[7. (bef.) rész]
19.40: Dankó Pista nótáiból
20.00: Hírek. Közlekedés. Időjárás
20.04: Mi a titka?
Gina Cigna operaénekes művészete
Meixner Mihály műsora
20.42: Közvetítés a Nemzeti Színházból
Advent a Hargitán
Sütő András színjátéka két részben. Zeneszerző: Orbán György. Rendező: Sík Ferenc
Árvai Réka, Kisréka – Kubik Anna, Zetelaki Gábor – Funtek Frigyes, Bódi Vencel – Sinkovits Imre, Mária, Bódi lánya – Göt Anna, Zetelaki Dániel – Agárdi Gábor
A felvételt Mihályi Lajos és Csermák András készítette. Bemondó: G. Mezei Mária
A közvetítés vezetője: Csaba Klári
(Az 1986. dec. 20-ai előadás felvétele)
Írásunk a 2. oldalon
21.59: Reklám
22.00–22.20: Késő esti krónika
Mv.: Farkas Erika. Szerk.: P. Szabó József
23.35: Händel: Vízizene – I. szvit
(RCA Szimfonikus Zenekar, vez. Leopold Stokowski)
24.00: Hírek. Közlekedés. Időjárás. Totó
0.10: Himnusz

ORF 1

4.25: Elbűvölve – varázslatos boszorkák **5.10:** Tudod olyan, mint? **5.55:** Pinky és Brain **6.20:** A zsebsárkány kalandjai **6.45:** Noé szigete **7.05:** Don Quijote és Sancho Panza **7.30:** Kasperl és társai **7.55:** Helmi gyerek közlekedési klub **8.00:** Mimi fecsegőshow-ja **8.10:** Dinóbébik **8.25:** 1, 2 vagy 3 **8.50:** A titkokkal teli Rue Broca **9.00:** Tom Turbo **9.25:** A Szilveszter és Csörike rejtélyek **9.50:** Konfetti hírek **10.00:** FIS Sí Világkupa női lesiklás **10.00:** A vadászat a Kju Wang után **10.25:** Kisvakond a városban **10.55:** Romuald, a rénszarvas **11.05:** Fekete Villám **11.30:** FIS Sí Világkupa férfi lesiklás **11.30:** Robbie, a rénszarvas **12.00:** Habókos Carey **12.25:** Felicity **13.05:** Az élet és én **13.30:** FIS Sí Világkupa lesiklás **13.30:** Bel-Air hercege **13.50:** Spinédzserek **14.15:** Dawson és a haverok **14.30:** FIS Sí Világkupa síugrás **15.00:** Ally McBeal **15.45:** Ö3 Osztrák top 40 **16.40:** Szívecském **17.30:** Streetlive Oliver Ausspitz-cal **18.00:** Jenki Zulu **19.30:** ORF-híradó és kultúra **19.53:** Időjárás **20.00:** Sport **20.15:** Legyen ön is milliomos! **21.15:** Télapu **22.50:** Tágra zárt szemek

ORF 2

6.00: Isten hozta Ausztriában – Ajánló **5.15:** Isten hozta Ausztriában – Hírek **5.40:** Ínyenctúrázás Németországban **6.10:** Aktuális információk **7.00:** TW1 reggeli időjárás **7.30:** Időjárás-panoráma **9.00, 13.00, 17.00, 19.30, 22.15, 0.15:** ORF-híradó **9.05:** A frissensült fél tiker **9.30:** Randevú Judyval **11.20:** Szerelemben egyesülve **12.55:** Oldalpillantások **13.10:** Felkérjük táncolni **14.35:** Egy ismeretlen levele **16.10:** Kelet-tiroli képeskönyv **16.25:** Tájak és emberek **16.55:** A világ vallásai **17.05:** Élmények Ausztriában **17.45:** A nép ügyvédje **18.20:** Bingo **19.00:** Tartományi hírek **19.53:** Időjárás **20.00:** Oldalpillantások **20.15:** Az örök dallam **22.25:** Egy jó parti

PRO7

6.05: Winchester az ezerből **6.00:** SAM **7.25:** Sylvester és Tweety **7.50:** Mega Man **8.20:** Ace Ventura **8.45:** A mágus **9.15:** Atlantisz hercege **10.45:** Superman **10.10:** Batman és Robin **10.35:** Született kémek **11.00:** A három kismac kalandjai **11.30:** Batman és a jövő **11.55:** Club 7 **12.25:** 2x2 néha sok(k) **12.55:** Egy rém ndes család **13.20:** Cybill **13.50:** Dharma és reg **14.15:** Jóbarátok **14.45:** Will és Grace **15.15:** Dawson és a haverok **16.10:** Elbűvölve varázslatos boszorkák **17.05:** Sabrina, a tini oszorkány **17.35:** Apunak nincs kegyelem **18.00:** Futurama **18.30:** Kapcsolt? **19.00:** Talk, k **19.55:** Hírekt **20.15:** Farkasokkal táncoló **23.35:** A láda szelleme **2.00:** Az első lövés **3.35:** ség – Szerelemre éhezve

TV5

00, 6.00, 10.00, 14.00, 16.00, 18.00, 22.00: V5-híradó **4.15:** Campus **6.15:** Blabla **6.30:** Zap család **8.00:** Híradó (kanadai) **8.30:** Du- **9.00:** Hírek **9.05:** Arkhimédész **9.45:** 414- küldetés **10.15:** Klipműsor **10.30:** RE7 (Cal J) **11.00:** A jövő géniuszai **11.30:** A kusszák mögött **12.00:** Hírek **12.05:** Visszatükröződések **13.00:** Híradó (belga) **13.30:** kusztika **14.15:** Jól neveltek **16.15:** A TV5 endége **16.30:** Afrikai sportmagazin **17.00:** Hírek **17.05:** Piramis **17.30:** Vetélkedő **18.15:** Különtudósító **20.00:** Hírek **20.05, 3.30:** „D" – Design **20.30:** Híradó (France 2) **21.00:** Mohamed **22.15:** Hekusok **23.05:** A törvény nevében **24.00:** Híradó (svájci) **0.30:** Híradó (afrikai) **0.45:** Levegőben oldódó **1.00:** Hírek

SAT.1

4.45: Vera délben **5.35:** Ströhlein-show **6.00:** Hősök hivatalban **6.25:** Villám – magazin **7.00:** Cocco Bill **7.30:** Garfield **7.55:** Sárkánymesék **8.25:** Drakula gróf **8.50:** Scooby Doo **9.20:** Fecsegő tipegők **9.50:** Hupikék törpikék **10.05:** Hupikék törpikék **10.20:** Hupikék törpikék **10.45:** Tiny Toon **11.10:** A Flintstone család **11.40:** Tapsi Hapsi **12.10:** Rendőrakadémia **12.35:** Charlie Brown **13.05:** Az igazi szellemirtók **13.30:** Alf **14.00:** Játszd újra az életed! **15.00:** Amerikai látnok **16.00:** Star Trek: Deep Space Nine **17.00:** Star Trek: A következő nemzedék **18.00:** Az autósiskola **18.30:** Hírek **19.00:** Comedy Kids **19.30:** Ezen nevet a világ **20.15:** Szellemes karácsony **22.15:** N.N. **22.45:** N.N. **23.15:** Heti show – klasszikusok **0.15:** Űrbörtön **1.55:** Amerikai látnok **2.45:** Játszd újra az életed! **3.35:** Comedy Kids

VOX

5.45: Rave around the World **6.30:** Reklámműsor **7.00:** Felhőtlenül **7.55:** VOX Utazási ajánlatok **8.30:** DCTP riport **9.30:** Délnémet Tv **11.20:** VOX Utazási ajánlatok **11.55:** Személyesen **12.20:** A Hughley család **12.45:** A Hughley család **13.15:** Ez nem lehet a mennyország **15.15:** Anastasia **17.00:** Felhőtlenül **17.55:** Állatok **18.30:** kutyamacskaegér **19.10:** BBC különkiadás **20.15:** Csöndes hazugságok **22.00:** Jin-Roh **24.00:** Szerelmi légyott **1.35:** Így készült **2.10:** Halálos invázió **3.25:** A VOX bemutatja az RTL-Shopot

TCM

21.00: Gigi Am. musical. Rend.: Vincente Minnelli. Szereplők: Leslie Caron, Louis Jourdan, Maurice Chevalier, Hermione Gingold, Eva Gabor **23.00:** Salamon király kincse. Am. romantikus kalandfilm. Rend.: Marton Endre, Compton Bennett. Szereplők: Deborah Kerr, Stewart Granger, Richard Carlson, Hugo Haas, Lowell Gilmore **0.50:** A nap szerelmese. Am. filmdráma. Rend.: Vincente Minnelli, George Cukor. Szereplők: Kirk Douglas, Anthony Quinn, James Donald, Pamela Brown, Everett Sloane

Mezzo

4.25: Szirének 5.00: Mel Lewis Jazz Orchestra 6.00: Plakát 6.15: James Bowman, Charles Brette és Michael Chance (kontratenor) koncertje 7.45: Bach: Karácsonyi oratórium VI/2. **8.15: Charpentier: Actéon 9.00: Bartók: Román népi táncok 9.15: Két város, egy karmester 10.15: Kurt Masur vezényel 11.00: Próba után** Kurt Masur **11.15: Neville Marriner vezényel 12.15: Plakát 12.30: Nizsinszkij-díj, 2002 15.00: Jean-Christophe** IX/9. **16.00: Afrikai malgache szertartás Réunion szigetéről 17.00: Little Jimmy Scott: Why I was Born 18.00: Non-stop utazás Michel Petruccianival 19.00: Táncszövegek** Nagy József **19.30: Klasszikus archívum** Samson François **20.30: Plakát 20.45: Dvořák: Ruszalka. Opera három felvonásban** Főszerepben: Szergej Larin, Eva Urbanova, Renée Fleming. A Párizsi Opera Zenekarát James Colon vezényli **23.25: Robert Carsen, az álomgyártó** Portréfilm a kanadai rendezőről **0.15: Plakát 0.30: Thierry Maillard Septet & Sylvain Beuf Quintet 1.30: Nizzai dzsesszfesztivál, 2000 2.30: Jocelyn Pook Ensemble & Natasha Atlas**

Név és Arc

Sz. Kürti Katalin

Ha a rádióhallgatónak lehet kedvenc riportere, miért nem lehet ez fordítva, és miért nem lehet a riporternek kedvenc – ha nem is rádióhallgatója – de kedvelt beszélgetőtársa, csúnya szóval riportalanya? Olyan, akihez szívesen vissza-vissza tér. Ilyen visszatérő vendég vagyok Sz. Kürti Katalinnál lassan már húsz éve.

Kollégáim, a debreceni körzeti stúdióban gyakran ugrattak, ha tudták, kihez készülök interjúra. Ja, neked könnyű, csak bekapcsolod a magnetofonod, kérdezned sem kell, beszél az magától órákon át. Mit mondjak? Igazuk volt. De hát aki ismeri őt, tudja: nemcsak rendkívüli intelligenciával, tudással áldotta meg a sors, hanem élvezetes, színes előadókészséggel is. Ezért voltak olyan sikeresek a munkahelyén a debreceni Déri Múzeumban általa rendezett kiállítások, vagy azok a tárlatok, melyeket ő nyitott meg. Mindig szívesen mentem hozzá, mert mindig tanultam valamit. Ma, amikor már ritkábban találkozunk – mindkettőnket Budapestre sodort az élet – gyakran gondolok arra, jó lenne sűrűbben találkozni, különösen most, amikor az élet minden területén jelen van a kultúrának nevezett silány, bóvli termék. Olyan a művészettörténeti munkája is, mint az egyénisége: sokoldalú. Leginkább persze *Medgyessy Ferenc* és *Munkácsy Mihály* életét, munkáját ismeri, de a régi debreceni családok fotóiból rendezett sorozatkiállítás kapcsán Debrecenről is mindent megtudott. Volt egy rádiósorozatunk *Debreceni séták* címmel majd' két éven át. Nem volt olyan épület, utca, tér, melynek ne ismerte volna a történetét, ne tudott volna egy-egy anekdotát róla. Mindeközben persze a véleményét sem titkolta a cívis város egy-egy épületéről, köztéri szobráról, és ettől lett annyira élvezetes az egész. Szókimondása miatt néha konfliktusba keveredett a város mindenkori vezetőivel és a Déri Múzeumban is. Bár családi okokkal indokolta, de gyanítom, ez is oka volt a szeretett városával történő néhány évvel ezelőtti szakításnak. Búcsút intett a városnak, ahol egyetemista volt, ahol remek kiállításokat rendezett, ahol élvezetes művészettörténeti előadásokat tartott. A városnak, melyről mindent tudott. Egykori lakásából, mely a Nagytemplom szomszédságában volt, egyébként is rálátott a városra. Nem kis része van abban, hogy az *Ecce homo* mellé került a Déri Múzeumba a *Munkácsy-trilógia* másik két hatalmas méretű festménye is a tengerentúlról. A sikereket azonban már nem ő aratta le. Talán jelképes is, hogy az ő unszolására rendbehozott és a Medgyessy Ferenc életművének helyet adó egykori Városgazda-ház a Péterfia utcában ma milyen állapotba került. Nem tudom Budapest gazdagodott-e, hogy a fővárosba költözött, de hogy Debrecen szegényedett, az biztos.

Bálint István

2002 **vasárnap, Kossuth 13.04: Névjegy**

KOSSUTH

Információs telefonszám: 328-7945

REGIONÁLIS NAP ▲
4.30: Hírek. Közlekedés. Időjárás
4.34: Határok nélkül
Szerkesztő: Veres Emese Gyöngyvér
5.00: Reggeli krónika ▲
Műsorvezető: Nagy Katalin. Szerkesztő: Varga Sándor. Hírszerkesztő: Balla György. Bemondó: Török Annamária. Zenei szerkesztő: Duba Szilvia. Munkatárs: Bardon Nilolette és Papp Gabi
☎: üzenetrögzítő éjjel-nappal 328-8263
E-mail: kronika@radio.hu
www.kronika.radio.hu
5.00, 6.00, 7.00–7.15, 8.00: Krónika. Sport
Hétfőtől péntekig 5.17, 5.37, 5.57, 6.17, 6.37, 6.57, 7.17, 7.37, 7.57, 8.17, 8.37, 8.57: Reklám **5.30, 6.30, 7.30, 8.30:** Hírek. Közlekedés. Időjárás
kb. 5.39: Falurádió
Szerkesztő: Takács András
kb. 7.19: Körzeti időjárás-jelentés
8.04: A BBC világhíradója
kb. 8.19: Mindennapi tudomány
Szerkesztő: Esti Judit
9.00: Hírek. Közlekedés. Időjárás
9.04: Napközben ▲
Közérdekű magazin
Szerkesztő-műsorvezető: Pálfi Balázs és Zsoldos Barnabás. Zenei szerkesztő: Jávor Zoltán. Felelős szerkesztő: Jónás István
☎: adás idején és éjjel-nappal 328-7111
15.04: Szóljon hozzá!
Tudós Fórum élőben
Szerkesztő-műsorvezető: Gimes Júlia. Felelős szerkesztő: Bán László
☎: adás idején 328-8472
15.55: Reklám
16.00: Délutáni krónika ▲
Műsorvezető: Kegyes Csilla. Szerkesztő: Vass István Zoltán
Benne: Útközben **16.19:** Reklám
16.20: „Magyarországról jövök..." – az ötvenéves Nyíregyházi Körzeti Stúdióból ▲
Szerkesztő: Juhász Zsolt. Műsorvezető: Zsoldos Barnabás és Vitkay Éva. Zenei szerkesztő: Csiba Lajos
☎: éjjel-nappal 328-7397
Internetcím: www.radio.hu/moj
Írásunk az 5. oldalon
16.58: Reklám
17.00: Hírek. Közlekedés. Időjárás
17.04: Pénz Piac Profit
Szerkesztő-műsorvezető: Zelényi Zoltán
☎: adás idején 328-7304; éjjel-nappal 328-7778
E-mail: penzpiacprofit@kossuth.radio.hu
17.45: Kék bolygó
Környezetvédők tíz perce
Szerkesztő: B. Király Györgyi
☎: üzenetrögzítő hétfőtől péntekig 328-7148
17.55: Reklám

PETŐFI

Információs telefonszám: 328-7766
Az élő adások telefonszáma: 328-8555
Közlekedési ügyelet 6.00–18.00-ig: 06-80-66-00-88 (ingyenes)

4.00: Hírek. Időjárás
4.03: Folk-óra
Népdalok, magyarnóták, cigánynóták
Szerkesztő: Tarnai Kiss László
5.00: Hírek. Időjárás

5.03: KÍVÁNSÁGREGGEL
Műsorvezető: Világi Péter. Szerkesztő: Árus Erika. Heti zenei szerkesztő: Varga Péter. Heti bemondó: Sipos Magdi. Felelős szerkesztő: Csűrös Csilla
☎: üzenetrögzítő 328-8686
E-mail: kivansag@reggel.hu
5.30, 6.00, 7.00, 8.00: Hírek. Időjárás
6.30, 7.30: Hírek. Időjárás. Sport
6.33, 7.03, 7.33, 8.03, 8.30: Közlekedés

8.45: Sportreggel
Szerkesztő-műsorvezető: Barta Gábor
E-mail: SPORT@petofi.radio.hu
9.00: DÉLELŐTT Ahol élünk, ahogy élünk... Az életmód magazinja
Műsorvezető: Farkas Mónika. Zenei szerkesztő: Gere Erzsébet. Szerkesztő: Kovács Gabriella. Felelős szerkesztő: Kőszegi Gábor
☎: üzenet éjjel-nappal 328-8956
Óránként hírek, időjárás, közlekedés
kb. 9.01–9.16: Hírpercek
Benne: információk, időjárás, közlekedés
9.16: Riport-interjú – stúdióbeszélgetés
9.52: Apró-cseprő (Gáspár Sarolta)

KETTŐTŐL ÖTIG
14.00: A rádió kívánságműsora
XXXII. évfolyam, 50. adás
Műsorvezető: Molnár Dániel. Zenei munkatárs: Miklós Dorka. Szerkesztő: Tóth Gabriella
Kívánságok – hangsebességgel
15.00: Hírek. Körzeti időjárás. Sport
15.07, 16.00: Közlekedés

17.00: Csúcsforgalom
Egy „mobil" óra közlekedőknek
Szerkesztő-műsorvezető: Visy László. Riporter: Szigeti Hajni. Heti zenei szerkesztő: Jeney Erzsébet
E-mail: csucsforgalom@petofi.radio.hu
közben kb. 17.50: Sporthírek
kb. 17.01: Hírek. Időjárás
kb. 17.04, 17.29, 18.00: Közlekedés
18.01: Kölyökrádió
Kölyökhíradó – újdonságok, érdekességek a nagyvilágból és itthonról
Szerkesztő: Ács Gábor. Felelős szerkesztő: Dezsényi Katalin
☎: állandó üzenetrögzítő 328-7600
18.30: Gordiusz-játék-tér
A mikrofonnál: Sályi András
Benne: A gondolkodás iskolája – Rejtvénypárbaj
Felelős szerkesztő: Lánczi Ágnes
☎: üzenetrögzítő 328-7514

KÜLÖNLENYOMAT A DEBRECENI DÉRI MÚZEUM 1994. ÉVI ÉVKÖNYVÉBŐL

SZ. KÜRTI KATALIN

KÉPZŐMŰVÉSZETI ÉS FOTÓKIÁLLÍTÁSOK DEBRECENBEN 1919—1944 KÖZÖTT

DEBRECEN, 1996

Sz. Kürti Katalin

Képzőművészeti és fotókiállítások Debrecenben 1919—1944 között

A két világháború között egyre-másra alakultak egyesületek, körök, társaságok, társulatok. Ennek okát Lyka Károly a gazdasági bizonytalanságban látta, amelyben „mindenkire nézve fontos volt valamivel tartozni, vállvetve védekezni, közös erővel utat törni az érvényesülés felé".[1]

Az első világháború után tizenhárom év alatt tizenhat képzőművészeti egyesület alakult. Az egyre konzervatívabbá váló Országos Magyar Képzőművészeti Társulat szellemében hasonlított a Benczúr Társaság, a Munkácsy Céh. Haladó szellemben működött a Szinyei Társaság, az ennél is merészebb Új Művészek Egyesülete (UME), valamint a Képzőművészek Új Társasága (a KÚT), amelynek célja az volt, hogy „művészetünk haladó szellemű, progresszív legyen..., magyar, de európai orientációjú".[2]

A debreceniek jó része az OMKT-hoz, a Munkácsy Céhhez, míg a modernek a KÚT-hoz és az UME-hoz csatlakoztak.

Míg a század elején egyetlen társaság, az 1902-ben alakult *Műpártoló Egyesület* tömörítette a debreceni értelmiséget, a művészeket és műpártolókat, a 20-as, 30-as években több képzőművészeti, fotó- és iparművészeti egyesület jött létre.[3] A helyi kapcsolatokat legintenzívebben a Műpártoló Egyesület, majd az ebből kialakult *Képzőművészek és Iparművészek Egyesülete* ápolta, de szép sikerei voltak a régióban is. Az Ady Társaság az országos szakmai kapcsolatok építésére törekedett (miközben tagjai nemzetközileg is ismertek, elismertek voltak), az *Ajtósi Dürer Céh,* valamint a *Debreceni Fotóklu*b jelentős országos és nemzetközi kapcsolatokra tett szert.

Ennek a tanulmánynak a keretében a debreceni művészeti egyesületek, csoportok, körök és a Déri Múzeum kiállításait tekintjük át. Legtöbb szó a két nagy egyesületről, a Műpártoló Egyesületről és az Ady Társaságról esik, de utalunk a kisebb szalonok, nem képzőművészeti jellegű társaságok, csoportok egy-egy képzőművészeti, vagy fotókiállítására is. A történeti áttekintés után kiállítási naptárat adunk. Folytatjuk ezzel azt a témát, amelyet a Déri Múzeum 1989—90. évi évkönyvében tettünk közzé Képzőművészeti kiállítások a századelő Debrecenében címmel.[4] A bibliográfiában megjelölt könyvek, tanulmányok mellett a Déri Múzeum adattárában, a Hajdú-Bihar Megyei Levéltárban megtalálható katalógusok, a korabeli lapok (Deb-

1. *Lyka Károly:* i. m. 29. Festészetünk a két világháború között (Bp., 1956), 29. p.
2. Magyar művészet 1800—1945. (Szerk.: *Zádor Anna*), 372.
3. Vonatkozó irodalmat l. a bibliográfiában! Sz. Kürti Katalin: Debrecen képzőművészete 1919—1945 című könyve II. és III. fejezete és annak lábjegyzetei adnak részletes forrásjegyzéket.
4. Déri Múzeum Évkönyve (továbbiakban: DMÉ) 1989—90. (Debr., 1992), 409—438. p.

reczen, Debreceni Újság — Hajdúföld, Debreceni Független Újság) híranyagai, előzetesei, kritikái szolgáltak forrásul, valamint a Déri Múzeum évkönyvében megtalálható „A képkiállítási termek igénybevétele" fejezetei.

Debrecenben — szerény XIX. századi hagyomány után —, a Műpártoló Egyesület rendezett először kiállításokat 1901-től a Nemzeti Szalonnal közösen, a Városházán. Ha időrendben tekintjük át a kiállítások sorát 1918—1944 között, jelentős mennyiségű növekedést látunk, de nem hanyagolható el a minőségi ugrás sem. Míg 1919—1922 között alig volt művészi igénnyel rendezett tárlat, 1922-től számolni kell a Műpártoló Egyesület, 1923—1927 között a Képzőművészek és Iparművészek Egyesülete (illetve a Művészház), 1931-től az Ady Társaság rendszeres jelentkezésével. 1925-től több budapesti művészcsoport tárlatára, 1928-tól pedig nemzetközi jellegű kiállításokra is sor kerül. A fejlődést egyrészt az igény növekedése, másrészt az objektív körülmények javulása eredményezte. Az előbbi a szervezeti élet gazdagodásából, a művészek és műértők egymásra találásából fakadt, az utóbbi a kiállítótermekkel függ össze. 1924-ig nem volt a városban kifejezett kiállítóterem. A csoportkiállítások színhelye a városháza közgyűlési terme, ritkábban a Kereskedelmi Akadémia, vagy a Református Kollégium díszterme, az egyéni kiállításoké, az Aranybika, A Royal Szálló, a művészek iskolai, vagy otthoni műterme és a boltok kirakata. Az első önálló tetővilágításos kiállítóterem a Művészházban volt (Szent Anna utca 5. sz. alatt, az emeleten). 1930-ra megvalósult a régi álom: megnyílt a Déri Múzeum, amelynek földszintjén két modern tetővilágításos időszaki kiállítótermet képeztek ki a tervezők. Ehhez járult még néha a Tisza István Tudományegyetem rektori tanácsterme, az újságíró klub, a MANSZ székház (Széchenyi u. 1.)

Az egyéni kiállítások sorában kezdetben műtermi bemutatókról és árusításról volt szó, főleg karácsony körüli időkben Bakoss Tibor, Pálfy József, Csűrös Béla otthoni és iskolai műtermében, az Antalffy és Hegedűs könyvkereskedésben. 1919-ben Toroczkay, 1922-ben Dienes János (Füredi Richárd szobrászművésszel), és Gáborjáni Szabó Kálmán rendezett igényes egyéni kiállítást. Ezt követték azok az egyéni kiállítások, amelyeken tiszántúli alkotók mutatkoztak be (Wagner József békéscsabai, Kenéz János túrkevei, Boross Géza nyíregyházi, Endrő Margit karcagi művészek), elszármazottak tisztelegtek Debrecennek (Tamássy Miklós, Kárpáthy Jenő). Bőven akadt üzleti szellemű tárlat is (Benyovszky István, Czencz János, Pály lya Celesztina, Berkes Antal, illetve a képszalonok vására).

Ezeknek a kiállításoknak alig volt propagandájuk eleinte. Csűrös, Istvánffy újságban hirdette bemutatóit, meghívó vagy katalógus nem volt. Az elvétve olvasható cikkekben a legfontosabb adatok és képcímek szerepeltek, vagy egy-egy sekélyes, dagályos dicsérő elemzés. A húszas évek közepén tűnt fel Erényi Géza egy-egy jó kritikája a „Debreczen" hasábjain. Ritka kivételnek számít Holló László Toroczkay kiállítását elemző cikke és Oláh Gábornak tanártársáról, Pálfy Józsefről írt szép kritikája.[5]

A *Műpártoló Egyesület* a háború idején is megrendezte karácsonyi tárlatait. 1915 októberében és 1916 decemberében az itthon maradottak (Toroczkay, Dienes, Pálfy, Csűrös), a fronton levők (Hajdú Béla, dobi Oláh) és meghívott szobrászok: Vass Viktor, Pongrácz Szigfrid művei szerepeltek a téli tárlatokon. 1918-ban tavaszi tárlat szervezésére került sor. Több budapesti, szolnoki és nagybányai művész meghívásáról volt szó, de végül csak Szenes Fülöp, valamint az elszármazott Gaál Ferenc küldte haza műveit. Ezután négy év szünet következett, de annál gazdagabb és sikeresebb volt az 1922-es, 1923-as év. 1922. június 10-én, a városházán nyílt meg a tavaszi tárlat, amelyen új nevek tűntek fel: Holló László, Balczer György, Senyei Oláh István, Gáborjáni Szabó Kálmán, Hrabéczy Ernő, Némethy László, Füredi Richárd, ifj. Kovács János. A kiállításhoz Toroczkay Oszvald és Istvánffy Gyula tárlatvezetése, Paticzky Pál hegedűművész hangversenye kapcsolódott. Később gyakorivá váltak a cigányzenés tárlatvezetések. Az 1922-es téli tárlaton ritka egységben látni Debrecen és környéke művésztársa-

5. *Holló László:* Toroczkay Oszvald képkiállítása = DFÚ 1919. nov. 25/4.
O. G.: (OLáh Gábor) Pálfy József képkiállítása = DFÚ 1921. márc. 2.

dalmát: id. Kovács Jánost, Dienes Jánost, a fent említetteket, az iparművésznőket: Hollóné Hrabéczy Annát, Bessenyei Ilonát és a vidékieket: a böszörményi Káplárt és Királyt, a Szoboszlón és Karcagon dolgozó festőket. A további évek is igazolták Toroczkay Oszvald koncepciójának helyességét: egyre több vidéki művésztag és debreceni iparművész állított ki az egyesületen belül. 1922—23-ban és 1925-ben jól sikerültek a vidéki vándortárlatok is. 1923 januárjában Hajdúböszörményben és Hajdúnánáson, majd Hajdúszoboszlón és Nyíregyházán mutatták be az 1922-ben összeállított anyagot, nagy sikerrel, tagtoborzással. Hajdúszoboszlón pl. 25 kép kelt el. 1923-ban a Református Kollégiumban rendezték meg a tavaszi tárlatot, 15 festő és 2 szobrász 200 művéből. A téli tárlatra a városházán került sor. 17 festő 165 művéből 16, 3 szobrász 14 plasztikájából 3 talált gazdára. 1924-ben két ízben rendezett csoporttárlatot az egyesület a városházán, az utóbbival egyidőben nyílt meg a Művészház első kiállítása. A Műpártoló Egyesület nem vette igénybe a Művészház termét, a városházán állított ki egészen 1930-ig, a Déri Múzeum megnyitásáig. Ennek elsősorban a hely mérete volt az oka, hiszen 80-150 művet állítottak ki.

A *Művészház* két és fél éves (1924. december 14.—1927. május 1.) fennállása alatt tizenöt kiállítást rendezett. Ezek a kiállítások kiscsoportos vagy egyéni tárlatok voltak, hiszen a tetővilágításos teremben maximum negyven festmény fért el. Meglehetősen zsúfoltan rendezhették be az akkori termet; a képeken, szobrokon kívül iparművészeti tárgyakkal népesítették be a vitrineket, asztalokat. A nyitó csoportkiállítás után Endrő Margit karcagi keramikus bemutatójára és karácsonyi vásárára került sor. Ezt követte Dienes János reprezentatív tárlata, amelyet Nagy Sándor János pár szobra egészített ki. Mint a többi kiállításhoz, ehhez a tárlathoz is csatlakozott a Művészek Majolika és Agyagipari Telepe vásárhelyi cserepekkel, korsókkal, tányérokkal. 1925 március—áprilisában ifj. Kovács János ötven festményből álló tárlatára került sor, ezt egészítette ki Gáborjáni Szabó Kálmán fametszet sorozata és Medgyessy Ferenc pár szobra.

A Művészház — a magas bérleti díj miatt — három-négy hónapos nyári szünetet tartott. 1925. október 11-én nyitották meg Toroczkay Oszvald nagyszabású retrospektív kiállítását. Az 1925-ös évet a karácsonyi iparművészeti kiállítás és vásár zárta, amelyen Nagy Sándor János intarziái, Bánszky Tamás és Nagy Ferenc bőrműves tárgyai, Endrő Margit kerámiái, Incze Margit ötvöstárgyai, Varga Ilus játékai vettek részt és kerültek eladásra. A Művészház sosem titkolta, hogy kiállításaival a tagok anyagi boldogulását kívánja elősegíteni, az igazi művészet népszerűsítése érdekében. Részletre is adott el képeket, s ezzel lehetővé tette, hogy a szerényebb anyagi helyzetben levő intelligens középosztály lakását művészi értékű képekkel díszítse. 1926 februárjában Nagy Ferenc és (dobi) Oláh István közös tárlatára, márciusban Csűrös Béla retrospektív kiállítására, majd Hrabéczy Ernő és Senyei Oláh István bemutatójára került sor. Követte ezt Balczer György és Bánszky Tamás tárlata, s Gáborjáni Szabó Kálmán — Holló László közös kiállítása. Az őszi szezont Dienes János, Nagy Sándor Jánossal közös tárlata nyitotta, majd Király Jenő akvarell bemutatójára és a szokásos karácsonyi iparművészeti vásárra került sor. A „párosítás" általában barátságot, elvi azonosságot jelentett a Művészház kiállításpolitikájában. Így volt ez a négy grafikus: dobi Oláh, Bánszky, Balczer, Nagy Ferenc esetében, akik a sokszorosító grafika elismert művelői voltak, s akik 1926-ban megalakították a Debreceni Grafikai [illegible]ihelyt dobi Oláh István vezetésével. De elvi azonosság, közös program vállalása kötötte [illegible]sze Hollót, Gáborjánit, Senyeit is, akik 1927-ben megalakították a Debreceni Ady Társas[illegible] Képzőművészeti Osztályát.

Bár a konzervatív [illegible]itika Csűrös Béla adriai és balatoni tájképeit, aktjait, Dienes János naturalista arcképeit dicsérte, egyértelműen Holló László és Gáborjáni kiállítása volt az év legnagyobb eseménye.

A szokásos karácsonyi, újévi kiállítást egy nagy aktkiállítás követte 1927 februárjában. Nyolc művész: Toroczkay, Dienes, Csűrös, Senyei, Gáborjáni, Balczer, Nagy Sándor János, és az addig ismeretlen Bókus Sándor állította ki festményeit, grafikáit, szobrait. A korabeli lapok a mélységes közönyt, részvétlenséget, a látogatottság hiányát hangsúlyozták, s méltányolták, hogy e közöny ellenére is megrendezte a Művészház kis kollektívája a tárlatot.

A Művészház 1927. május 1-jén zárta be kapuit. A tagok nem akarták vállalni a nyári szünetre a fenntartást, aztán meg bíztak is a Déri Múzeum közeli átadásában, és az ottani kiállítási lehetőségben. A múzeum várása általános volt. Dr. Csűrös Ferenc kultúrtanácsos pl. határozottan kijelentette az 1926-os téli tárlat megnyitójában: „ezen a helyen (a városházán) ez az utolsó téli tárlata az egyesületnek, mert ezután már a Déri Múzeumnak a debreceni képzőművészek számára fenntartott két állandó kiállító helyiségében fogják rendezni".

A két terem kialakítása során valóban megkérték a Műpártoló Egyesület véleményét, de a múzeum átadása még három évet váratott magára. Addig a Városháza adott helyet a tavaszi, őszi, téli tárlatoknak. A húszas évek végén olyan új nevek tűntek fel a Műpártoló Egyesület, a Képző- és Iparművészek Egyesülete tárlatain, mint Tőkés Sándor, B. Kokas Klára, Vincze István, Rimóczi József, Rakottyai László, Varga Ilus, Rácz Ilus, Incze Mária, Orsós Ferenc, Pálnagy Zsigmond, Szatmári Irma. A harmincas években tovább bővült a névsor Menyhárt József, Balla László, Katona Gyula, Maghy Zoltán, Kampler Kálmán, Tóth László, Bihácsy György, Litteczki Endre, Tar Zoltán nevével.

1930. május 25-én, a Déri Múzeum megnyitása alkalmából jubileumi kiállítást rendezett a *Műpártoló Egyesület*, amelyen főszerepet kaptak az egykori tagok: a Képzőművészeti Főiskolára távozott Bosznay István, a Budapesten élő Haranghy Jenő, Medgyessy Ferenc, Gaál Ferenc, a szülőfalujába visszaköltözött Bakoss Tibor. Rajtuk kívül az Adysok (Berki, Gáborjáni, Senyei, Káplár, Holló, Vadász), valamint a Műpártoló Egyesület régi és új tagjai szerepeltek. A reprezentatív kiállításról fontos cikkek jelentek meg, köztük is kiemelkedik Békés István részletes elemzése. Érdemes lenne ebből a tanulmánynak is beillő kritikából oldalakat közölni, amely új szakaszt nyitott a debreceni újságírásban. Az eddigi városházi kiállítások — Békés István szerint — „a csendes szükségszerűség" jegyében zajlottak, ennek a tárlatnakösszeválogatására is „véletlenség, esetlegesség és kurtára fogott látókör" jellemző.[6] A válogatás esetlegességei, a különálló zsűri hiánya ellenére remekművek kerültek kiállításra, amelyek közül méltán emeli ki Holló és Medgyessy műveit.

E kiállítást követően felgyorsultak az események, élesedett az ellentét az egyesület és az Ady Társaság között. Ezt a kritikák alapján kellően figyelemmel kísérhetjük. Egymást érték a tárlatok: a december végén nyíló egyesületi kiállítás, az Ady Társaság I. csoporttárlata és a Műpártoló Egyesület friss reagálása: a tehetségkutató kiállítás.

1927—31 között békésen megfért egymás mellett a két társulat. Az *Ady Társaság* képzőművészei részt vettek a Műpártoló Egyesület tavaszi és téli tárlatain, néha külön falon állítottak ugyan ki, vagy a katalógusban szerepelt a nevük alatt az „Ady Társaság tagja" kifejezése. Az 1930-as téli tárlatról tüntetően távol maradt Holló és Káplár, de annál nagyobb anyaggal vett részt a február 4-én nyíló I. önálló Ady Társasági tárlaton. Az eddigi közös kiállítások felvetették a színvonalbeli különbségeket, a kritika nyíltan a modernek, az Adysok mellé állt, így jött létre ez az első önálló csoporttárlat. A kiváló előkészítő munka eredményeként a sajtó-előzetesekkel és sorozatos tudósításokkal kísérte az eseményeket, s naponta közölte a művek reprodukcióit. Megnyitót február 4-én dr. Ady Lajos, a társaság díszelnöke tartott, ezt követte Rabinovszky Máriusz tárlatvezetése. A kiváló esztéta írta egyben a színvonalas, minden művésztől több reprodukciót tartalmazó katalógus előszavát. A magasfokú szervezettség mögött magas színvonalú anyag is állott.

Az 1931-es csoporttárlat nagy anyagi és erkölcsi sikerrel zárult, ez „annál jelentősebb, mert általa végképp lomtárba került az az sokak által rebesgetett felfogás, hogy Debrecenben nincs a modernebb szellemű művészetnek talaja, nincs közönsége" — írta a Debreceni Újság[7] kritikusa.

6. *Békés István:* A Műpártoló Egyesület jubiláris kiállítása a Déri Múzeumban = Debreceni Független Újság (DFÚ) 1930. jún. 1.

7. *N. N.:* Hatalmas anyagi és erkölcsi sikerrel zárult az Ady Társaság kiállítása = Debreceni Újság = Hajdúföld, 1931. febr. 11.

Erre válaszul rendezte meg a Műpártoló Egyesület 1931 februárjában a tehetségkutató kiállítást.

„Érdekes tehetségek a vadak számára rendezett kiállításon." Ismeretlen festők, eddig nem hallott nevek a Műpártoló Egyesület tavaszi tárlatán" — reklámozták az újságok a kezdeményezést.[8] Harminc amatőr — köztük a fiatal Menyhárt József, Balla László, az idős, 75 éves Komlóssy Imre — jelentkezett 400 alkotással (250 festménnyel, 150 iparművészeti tárggyal), amelyet a Műpártoló Egyesület tagjai zsűriztek. A kritika dícsérte az ötletet, és a magas színvonalat emelte ki. Az egyesület demokratikus színvonalát kívánta ezzel a rendezvénnyel reprezentálni s emellett megtépázott tekintélyét helyreállítani. Tavaszi és őszi tárlatain ugyanis már a húszas évektől előtérbe került az anyagi szempont, az eladás, s ennek érdekében egyre több ízlésbeli, minőségi engedményt is tettek.

Az 1932-es műpártoló egyesületi téli tárlaton „cserevásárt" rendeznek: iparcikkért, élelmiszerért lehetett „értékes, örökbecsű festményeket cserélni"! 1934 decemberében pl. ez olvasható a téli tárlat katalógusában: „az ünnepekre való tekintettel a megvett műtárgyakat azonnal kiadjuk".

1932-ben csoportkiállítás helyett tagjaik egyéni tárlatát rendezték meg az *Ady Társaságban*. Februárban Káplár művei, márciusban Vadász Endre rézkarcai, metszetei, temperái, májusban Gáborjáni Szabó Kálmán és Félegyházi László festményei, grafikái arattak a Déri Múzeumban nagy közönségsikert, értek el erkölcsi és anyagi elismerést.

Az 1933-as II. csoportkiállítás nyolc művész mintegy nyolcvan művének szemléje. Holló Lászlót kivéve mindenki szerepelt, az újonnan meghívott Félegyházi László festőművésszel és Smurák József hódmezővásárhelyei keramikus iparművésszel együtt.

Az 1934. évi csoporttárlaton Csók István is résztvett. Az ő és a kritikusok biztatására érlelődött meg az Ady Társaságban a műpártoló egyesülettől különállás szándéka. Az Ady Társaság különtermet kért a Debreceni Hét nagy képzőművészeti kiállításán, amely a Déri Múzeumban került megrendezésre június elején. A Debreczeni Független Újság kritikusa így összegzi véleményét a „konzervatívok" anyagát látva: „Sok értéket produkált a debreceni festők kiállításán a művészek modern, haladó része. Produkálhatott volna a másik szárny is, amely ugyan nem alkalmazkodik a korszellemhez, de mégis birtokában van a kipróbált eszközök, teóriák olyan tárházának, amely egy művész egyéniségének kifejezéséhez a régi stílusok határain belül is lehetőséget ad. Ezeket a régi stílusú egyéni műveket aztán vagy kívánja megszerezni a mai ember, vagy nem, mindenesetre azonban elismeri a bennük meglévő értéket. Annyival is inkább lehetett volna gazdag értékben a konzervatívek tárlata, mert szerepelt közöttük néhány olyan név, amely becsületes művészi alkotómunkával szerzett már megérdemelt hitelt a művészet piacán. Hogy az ember mégis leverten áll meg a Déri Múzeum baloldali termének közepén, annak elsősorban az az oka, hogy a zsűri túlzott engedékenységgel teljesítette ezúttal tisztét. Ebbe a terembe sok olyan mű csúszott be, amely gyöngeségével vagy ízlésbeli eltévelyedésével a jó képek, a szép alkotások hitelét is rontja."[9] Ugyanez a kritikus így nyilatkozott a „modernek"-ről: „ez a szebb, a kiegyensúlyozottabb, nagyobb kultúrát hordozó, nemcsak a művészek kiforrott egyénisége miatt, de már magában azért is, mert a képek megválogatása tekintetében szigorúbb ízlés érvényesült."[10]

1935-ben Gáborjáni Szabó és Félegyházi közös kiállítását, 1936-ban Vadász Endre egyéni tárlatát vállalta a képzőművészeti osztály. Az 1936-os V. csoportkiállításon az elhunyt Káplár két hortobágyi felhőtanulmányát, Gáborjáni Szabó erdélyi tájképeit, Medgyessy terrakottáit,

8. *N. N.:* Érdekes tehetségek a vadak kiállításán = DFÚ, 1931. febr. 22. és K. D.: Ismeretlen festők, eddig nem hallott nevek... Debr. Újság = Hajdúföld, 1931. febr. 22.

9. *N. N.:* A debreceni festőművészek kiállítása a Déri Múzeumban — II. A konzervatívok = DFÚ, 1934. jún. 7.

10. *N. N.:* Értékekben gazdag, Debrecen képzőművészeti életének becsületet szerző a debreceni képzőművészek kiállítása — I. A modernek = DFÚ, 1934. jún. 6.

Félegyházi „Reggel", „Délután", „Este" műveit, Vadász egy temperáját, Senyei sportképeit, szőnyegtervét, valamint Smurák szőnyegeit mutatták be.

Az 1937-es tízéves jubileumi ünnepségeihez a képzőművészeti osztály nagyszabású kiállítással és előadásokkal kapcsolódott. Kilenc művész mintegy ötven műve közt ott találjuk kegyeletül Káplár két művét, s a Társaság soraiba visszatért Holló öt jelentős vásznát, Berki, Félegyházi, Gáborjáni Szabó, Vadász Endre festményeit, grafikáit. Medgyessy szobrait — többek között Móricz portréját — és Smurák szőnyegeit. A kiállításban gyakran tartott ifjúsági tárlatvezetést Félegyházi, Gáborjáni, Adler Miklós.

A Társaság életében jelentkező válságot nyomon követhetjük a képzőművészeti osztály tevékenységében, kiállításain. Sajnálatos Vadász Endre távozása és Holló László újbóli távolmaradása némely csoportkiállításról. Az 1938-as téli tárlat is nélkülük múlt el, ugyanakkor az 1940-es áprilisi csoportkiállításon Kéglné Kalmár Anna, Farkas György, Bíró Ákos tűnt fel. Az osztályból csak három törzstag (Berki Irma, Félegyházi László, Gáborjáni Szabó Kálmán) szerepelt.

Miközben az Ady Társaság kiállításai gyérültek, a Műpártoló Egyesület — 1937-től a Képzőművészek és Műpártolók Egyesülete — új erőre kapott. Előtérbe került az ismeretterjesztő jelleg (Toroczkay, Bánszky tárlatvezetései), finomabbá vált az árusítás módja, s elegánsabb lett a kapcsolattartás. A megújulás jele volt az 1939-es téli tárlat, majd az 1940-ben rendezett 40 éves jubiláris tárlat, amely Hóman Bálint és Csók István védnöksége alatt nyílt meg november 30-án. A háború ellenére nagy volt az érdeklődés és részvétel: 27 művész állított ki, többek között Bánszky, Balla, Tar Zoltán, Tóth László, Borsos József építész, az Adysok (Vadász és Smurák kivételével), mint vendég Boross Géza és Farkas György. Az erősödés jelét mutatta a Magyar Képzőművészek Egyesülete 1940 évi debreceni tárlatán való részvétel, valamint az 1943-ban rendezett grafikai kiállítás.

A Műpártoló Egyesületen és az Ady Társaságon kívül szinte mindenki mindehol rendezett és fogadott kiállítást. A 20-as évek végétől a nyári egyetemek idején grafikai és érmészeti kiállítást rendezett az egyetem, de bemutatta dr. Orsós Ferenc tárlatát is. A Kereskedelmi Akadémia fogadta a KÚT kiállítását, Vadász Endre, Maghy Zoltán és mások tárlatát, a kereskedelmi csarnok elsősorban karácsonyi vásárral egybekötött bemutatókat vállalt. Ugyancsak a Kereskedelmi Akadémia adott helyet a Budapesten, debreceni ösztöndíjjal tanulókból álló ún. *Széchenyi Szövetség* kiállításának 1930-ban. Hegedűs és Sándor boltja, az Antalffy-könyvkereskedés, Marx pék kirakat-kiállításai ugyancsak az eladást szolgálták. Az újságíró klubban Szatmári Irma és Solymos Győző bonviván több tárlata kapott helyet, 1939-ben pedig egy rangos csoporttárlat: a „Magyar Képírók" kiállítása (Boromisza Tibor, Mokri-Mészáros Dezső festményei, dr. Medgyessy Ferencné hortobágyi szőnyegei). Az iskolák „falat adtak" saját tanáraik festményeinek, szobrainak, illetve az Ajtósi Dürer Céhnek.

Kerámiával eleinte a vásárhelyi majolika- és agyagipari telep látta el Debrecent, később Krupinszky László, aki ugyancsak Vásárhelyről érkezett és a Magoss György téren alapított üzemet. Készített ugyan egy-egy igényes munkát (Medgyessy reliefjeit sokszorosította), zömmel azonban vázákat, nippeket. 1932-től új „műhely" mutatkozott be: a városi téglagyár, amely ugyancsak gyártott lakásdíszeket. Iparművészeti kínálat tehát bőven volt a városban. Az igényesebb művészek a Műpártoló Egyesület vagy az Ady Társaság tárlatain mutatták be és árusították munkáikat, (Hrabéczy Anna, Bessenyei Ilona, Varga Ilus, Endrő Margit), de meg kellett alkudniuk egy-egy kirakatkiállítással, vásárral, különösen húsvét és karácsony táján. Ilyen időszaki bemutatókat tartott F. Novák Baby, F. Rácz Ilus, Katona Mici porcelánjaiból, állandó szalonja volt viszont a Pálfy nővéreknek a Burgundia utcán.

A Déri Múzeum nemcsak helyet adott az egyesületek és az Ady Társaság tárlatainak, hanem önállóan, illetve a Múzeumbaráti Körrel közösen rendezett is kiállításokat. Ezek listáját az évi jelentésekben közzétette, így nyomon követhetők. A Déri Múzeumban rendezett csoporttárlatok közül csupán hármat emelünk ki. Az egyik az 1939-ben rendezett kollégiumi kiállítás, amellyel a 400 éves Református Kollégiumot ünnepelte Debrecen művésztársadalma.

Olyan tematikus kiállítás volt ez, amely többé-kevésbé kötődött a kollégium múltjához, vagy jelenéhez. Az erőszakoltan aktualizáló művek mellett (pl. Tamássy Miklós Horthyt, vagy Berki Irma Tisza Istvánt ábrázoló képei) mellett feltűntek az olyan alkotások, mint Senyei, Gáborjáni, Maghy debreceni utcaképei, kollégiumi enteriőrjei, Holló László: Csokonai a Nagyerdőn, Rudnay Gyula: Csokonai apotheózisa című olajképe.

A másik fontos kiállítás az *Ajtósi Dürer Céh* nemzetközi ex libris és debreceni grafikai kiállítása (1935), amelyen többek között osztrák, német, cseh, japán, olasz, amerikai művészek alkalmi grafikái és ex librisei szerepeltek.

A korszak kétségtelenül legjelentősebb muzeológiai kiállítása a debreceni műgyűjtés százötven évét reprezentáló „Régi debreceni családi portré" kiállítás, amelynek katalógusa ma is műtörténeti jelentőségű adatokat szolgáltat a kutatóknak. A portrékiállítást a Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége (a MANSZ) debreceni szervezete rendezte antik bútor és óra bemutatóval együtt. A rendezők — élükön Nagybákay Antalnéval — debreceni családoktól gyűjtötték össze a XVIII—XIX. századi olaj- és pasztellképeket, akvarelleket, metszeteket, miniatűröket, címerképeket, okleveleket. A bemutatott anyag arról tanúskodik, hogy a debreceni családok portrémegrendeléseinek gyakran tett eleget a XIX. században Barabás Miklós, Kiss Bálint, Orlai Petrich Soma, Than Mór mellett a debreceni Dosnyai Károly, Kiss Sámuel.

1930 után évente 3—4 egyéni kiállítást vállalt a múzeum, s a művészek terembér helyett rendszerint festménnyel fizettek. Helyet kapott majdnem minden debreceni alkotó: Toroczkay, Dienes, Vadász, ifj. Kovács, Gáborjáni, Félegyházi, Káplár, Balczer, Bánszky, Petry, M. Csűrös Ferike, Orsós, Ferenczy Éva szobrász. Emlékezetes volt id. Kovács János 1931-es, Káplár Miklós 1936-os emlékkiállítása. Elsősorban szociális célja volt Bányász István, Szepessy György tárlatainak. Megdöbbentő, hogy egyetlen Holló és Medgyessy kiállításra sem került sor a két világháború között! A nem debreceni művészek fogadásánál üzleti szempontok is közrejátszottak, illetve érvényesült a városi vezetés nyomása (Berkes, Pállya, Benyovszky, illetve Vastagh Gyula képszalon). Rangos nevek is előfordultak a Déri Múzeum kiállításai sorában: a már említett Csók Istváné, Aba Novákéé, Szőnyié, Ilosvai Varga Istváné. 1933 decemberében nagyszabású kiállítást rendezett a Déri Múzeum Baráti Köre Vaszary János ötvenhárom olaj-, tempera-, pasztellképéből, és B. Kokas Klára festményeiből.

1940 körül — nyilvánvaló politikai meggondolásból — egyre több erdélyi és felvidéki művész alkotásai vettek részt a Déri Múzeum kiállításain, részben egyéni kiállításként, részben csoporttárlat részeként. 1941-ben kassai művészek: Löffler Béla, Jakoby Gyula, Ruttkay György együttes bemutatkozására került sor. Már a harmincas években két ízben rendezett itt kiállítást Pataky Sándor erdélyi festőművész, Litteczky Endre és Ruttkay György kassai művész.

Eddig a helyi egyesületek önálló csoporttárlatairól szóltunk. Be kell még mutatni azokat az országos és nemzetközi jelentőségű kiállításokat, amelyeknek debreceni fogadása az egyesületek, vagy az Ady Társaság nevéhez fűződik. A *Szinyei Merse Pál Társaság* első kiállítását a Műpártoló Egyesület és a Művészház rendezte azzal a céllal is, hogy budapesti viszonzásra kerüljön sor. A rendezést Lázár Béla és Ernst Endre vállalta, s több tárlatvezetést tartott Lázár Béla. 1925. november 13-án nyílt meg a kiállítás Csók István, Fényes Adolf, Glatz Oszkár, Iványi Grünwald Béla, Réti István, Rippl-Rónai József, Rudnay Gyula, Zádor István festményeiből és rézkarcaiból, Kisfaludi Stróbl Zsigmond, Sidló Ferenc, Szentgyörgyi István, Lux Elek szobraiból. 1928 januárjában jött ismét Debrecenbe a társulat. Kiállításán két új szempont volt: már lezárult életművekből (Zichy, Munkácsy, Szinyei) is válogatott és árusított, valamint meghívta a debreceniek közül Toroczkayt, Orsóst, Hollót, Gáborjánit. 1929. november 17-én nyílt meg a *Szépművészeti Rt.* rendezésében az a „Magyar művészek kiállítása", amelyen a fentiek, Vaszary, Koszta, Thorma, Kernstok, Pécsi — Pilch művei szerepeltek. A tárlaton Hubay Andor művei uralkodtak el, de ismét falat kaptak itt Gáborjáni, Orsós, Holló képei.

Az olasz—magyar barátsági szerződés megkötése arra ösztönözte (vagy kötelezte?) a Műpártoló Egyesületet és a budapesti partnereiket, hogy olasz—magyar kiállítást rendezzenek Debrecenben. 1929. december 29-én nyílt meg öt olasz alkotó (köztük Mario Hajnal, magyar származású fiumei festő), Rudnay, Thorma, Glatz, Fényes, Vaszary, Koszta, Szinyei, Mednyánszky, Perlmutter műveiből a reprezentatív, 200 művet számláló tárlat, amelyen a debreceniek közül Balczer, Bánszky, Csűrös, Dienes, Gáborjáni, Toroczkay alkotásai szerepeltek.

Bár soha nem látott sajtókampány övezte a *Képzőművészek Országos Szövetségének* 1937-es kiállítását, az ismertetőkből nem derül ki, hogy melyik intézmény, szerv volt a helyi rendező. 1937. április 28-án nyílt meg a Kereskedő Társulat dísztermében ez a reprezentatív kiállítás, amelynek védnökei a város vezetői voltak. Huszonhét művész — többek között Aba Novák Vilmos, Csók István, Berény Róbert, Egry József, Bernáth Aurél, Fényes Adolf — állított ki százötvenhárom festményt. A kiállítás rendezője Tihanyi János Lajos volt, aki több, mint tizenöt hírt, előzetest írt pl. a Debreczen című lapban, s nyilatkozatokat, portrékat közölt Csókról, Iványi Grünwaldról, Aba Novákról. Ez volt a háború előtti utolsó nagy kortárs művészeti bemutató.

A háború idején két nagy országos jelentőségű kiállítást fogadott Debrecenben a *Képzőművészek és Műpártolók Egyesülete:* 1940 márciusában a Magyar Képzőművészek Egyesületének tavaszi tárlatát: 140 alkotó 182 művét. A házigazdákat Balczer, Bánszky, Menyhárt, Nagy Ferenc, Nagy Sándor János és Toroczkay Oszvald képviselte egy-egy művével. Ezen a tárlaton sok kétes érték került bemutatásra, az 1943. november 28-án nyíló grafikai kiállításra azonban semmi rosszat nem mondhatunk. Szőnyi István, Varga Nándor Lajos, Vadász Endre, Zádor István, Gáborjáni Szabó Kálmán 30—80 darabos kollekcióját méltó módon egészítette ki Conrad Gyula, Gy. Sándor József, Toroczkay, Bánszky, Balla, dobi Oláh István, Menyhárt, Tar Zoltán és mások hat-nyolc darabból álló fametszete, rézkarc anyaga, rajza.

A Műpártoló Egyesület mellett az Ady Társaság fogadott vendégeket, így a *Képzőművészek Új Társaságát* 1929. november elején a Kereskedelmi Akadémia dísztermében. Bornemissza Géza, Kmetty János, Perlrott-Csaba Vilmos, Gráber Margit és Schossberger Klára száz műve került közönség elé. A kiállítást Juhász Géza nyitotta meg, Vadász Endre népszerűsítette a sajtóban.[11] A száz műből tizenegyet vásároltak meg.

Az Ady Társaság rendezésében 1934-ben két ízben került sor ismét budapesti művészek meghívására. Az 1934 februárjában nyíló III. csoporttárlaton Csók István művei szerepeltek. Február 25-én nagyszabású országos tárlatot nyitottak a Déri Múzeumban dr. Ady Lajos elnökletével, Pécsi Pilch Dezső rendezésében, Aba Novák Vilmos, Csók István, Glatz Oszkár, Iványi Grünwald Béla, Pécsi Pilch Dezső, Szőnyi István festményeiből, grafikáiból és Kövesházi Kalmár Elza szobraiból.

A debreceniek nemcsak fogadtak kiállításokat, hanem el is vitték műveiket más városokba, elsősorban vidékre. Főként a Műpártoló Egyesület tagjai vettek részt 1928—32 között az úgynevezett városközi tárlatokon, vándorkiállításokon, amelyeket Békéscsabán, Miskolcon, Nyíregyházán láthatott a közönség.

A vidéki művészcsoportok közül a szegediekkel tartott kapcsolatot az Ady Társaság. Említsük meg Félegyházi, Gáborjáni és Vadász Endre szegedi bemutatkozását, Buday György debreceni kiállítását.

Másfél évtizednyi előkészítés után 1941-ben került sor Budapesten, a Nemzeti Szalonban a *Debreceni festők* című csoporttárlatra. Az Ady Társaság szervezte a kiállítást, de végül hat művész ötletszerű bemutatkozása lett. A megjelent rangos kritikák egyike sem méltatta, nem is méltathatta a debreceni festőket, vagy az Ady Társaságot, mint csoportot, mint közös mű-

11. *Vadász Endre:* A Képzőművészek Új Társasága három világhírű tagjának reprezentatív kiállítása a Kereskedő Társulat dísztermében = DFÚ, 1929. nov. 10.

helyt, csak egyes egyéni teljesítményeket emelt, emelhetett ki, így Holló Lászlóét, Félegyházi Lászlóét, s bizonyos mértékig Gáborjániét.[12]

Terjedelmi okokból röviden emlékezünk meg a fotóművészeti kiállításokról.[13] A Magyar Amatőr Fényképezők Országos Szövetségének (MAFOSZ) debreceni csoportja mellett 1931-ben megalakult a Debreceni Fotoclub (Fotó Klub), amely *Fotóamatőr* címmel folyóiratot indított, kiállításokat szervezett. 1933—36 között országos, 1938—40 között nemzetközi kiállításokat rendezett. 1938-ban pl. 628 fotó érkezett Európa szinte minden országából, Kanadából, Ausztráliából, Palesztinából. 1939-ben 160 fotó képviselte az USA művészeit, Belgium, Olaszország fotósai 50—50 képet küldtek. Jelen voltak Japán, Kína, Ausztria, az egykori Csehország (mint cseh—német protektorátus), Szlovákia fotóművészeinek alkotásai. Összesen 585 fényképből állt a kiállítás, amelyből 110 magyar fotó volt.

1940-ben négy nemzet: Olaszország, Jugoszlávia, Svájc és Magyarország művészi fotókiállítását rendezték meg a Déri Múzeumban.

12. *N. N.:* Debreceni festőművészek a Szalonban = Magyar Nemzet, 1941. okt. 1. *K. J.:* Debreceni festők Budapesten = Új Idők, 1941. okt. 12. 442.
Y. Z.: Nemzeti Szalon 94. csoportkiállítás = Szépművészet, 1941. 2. 281—282.; *Szegi Pál:* Debreceni festők = Magyar Csillag, 1941. nov. 1. 126.; *B. Bakay Margit:* Debreceni művészek kiállítása = Nemzeti Újság, 1941. szept. 27.
R: Debreceni festőművészek = Népszava, 1941. okt. 1.
Továbbá: *N. N.* cikke a Jelenkor 1941. nov. 15-i, *Szentgyörgyi Elvira* cikke a Színházi Magazin 1941. okt. 8-i, *Móricz Virág* cikke a Kelet Népe 1941. okt. 1-jei, *N. N.* cikke a Pesti Hírlap 1941. szept. 30-i számában.

13. Ld. sz. irodalomjegyzék 10—13. sz. cikkeit!

KIÁLLÍTÁSI NAPTÁR 1919—1944

1919

febr.	Hegedűs és Sándor könyvkeresk. Színházi Figaró Szalonja	Kémeri Nagy József kiállítása
ápr. 14.	Volt Gazdasági Tanoda	megnyílt a Városi Képtár
okt.	Killer üzlet	Kémeri Nagy József kiállítása
nov.	Antalffy könyvesbolt	Toroczkay Oszvald kiállítása
nov.	Kereskedelmi Akadémia	Toroczkay Oszvald és tanítványai
nov.	Thaly Kálmán u. 11.	Bakoss Tibor műtermi kiáll.
nov.	Burgundia u. 4.	Pálfy nővérek szalonja megnyílt
dec. 20.	Piac u. 68. (Killer ház)	ifj. Kovács János kiáll.
dec.	Színházi Figaró	dr. Greczkó Sándor képkiállítása

1920

márc. 21.	Református Főgimnázium	Csűrös Béla műterem kiállítása
okt. 28.	Antalffy könyvesbolt	Haranghy Jenő képkiállítása
nov. 21-től dec. 1-ig	Városháza díszterme	Káplár Miklós kiállítása
dec. 12.	Református Leányiskola	Dienes János kiállítása
dec. 12—21.	Kereskedőtársulat díszterme	Toroczky Oszvald és festőnövendékei
dec. 20-tól	Killer üzlet	ifj. Kovács János kiállítása
dec. 29-től	Liener és Berzéki fotóüzlet	ifj. Kovács János

1921

febr. 27-től márc. 10-ig	Reáliskola	Pálfy József műteremkiállítása
aug. 23-tól	Bakoss műterme	Bakoss búcsúkiállítás
okt. 16-tól	Debreceni Újság Kiadó Hivatala — Kossuth u. 31.	Lescinszky Kornél kiállítása
okt. 16-tól	Református Főgimnázium	Csűrös Béla
okt. 19-től okt. 23-ig	Bika Szálló	Művészi képkiállítás — Berkes Antal és köre.
okt. 20.	Reáliskola	Balczer György
nov. 1-től nov. 6-ig	Kereskedelmi Csarnok	Lipthay Árpád

nov. 10.	Méliusz	Lipthay Árpád rendőrfelügyelő kiállítása
nov. 10-től dec. 5-ig	Városháza díszterme	Dienes János—Füredi Richard
nov. 20-tól dec. 15-ig	Református Főgimnázium	Csűrös Béla
dec. 14-től dec. 25-ig	Méliusz könyvkereskedés	Greczkó Sándor
dec. 18.	Ref. egyház palotája	Istvánffy Gyula
dec. 19-től dec. 23-ig	Kereskedelmi Csarnok	Endrő Margit

1922

jún. 15-től jún. 28-ig	Városháza	DME kiállítás
jún. 25-től	Reáliskola	Balczer György
júl. 2-től júl. 12-ig	Református leányiskola Egyház tér 7.,	Szepesi György
dec. 17-től jan. 7-ig	Városháza	DME képző- és iparműv. kiállítás
dec. 19-től dec. 23-ig	Kereskedelmi Csarnok	Endrő Margit és Füredi Lili kerámia
dec.	Bika Szálló	„Művészi kiállítás"
dec. 15.	Méliusz	Greczkó Sándor
dec.—jan.	Városháza	DME téli tárlata

1923

jan. 7-ig (áthúzódó)	Városháza	DME téli tárlata
jan.	Hajdúböszörmény	DME téli tárlata
jan. 25-től jan. 31-ig	Hajdúnánás, Városháza	DME téli tárlata
máj. 31-től jún. 10-ig	Református Kollégium díszterme	DME tavaszi tárlata
dec. 8.	Hegedűs és Sándor üzlete	karácsonyi képtárlat (Pólya Tibor, Herman Lipót, Edvi-Illés Aladár)

dec. 9-től dec. 26-ig	Városháza	DME téli tárlata

1924

márc. 29-től ápr. 4-ig	Kereskedő Társulat díszterme	Blattner Géza
ápr. 15-től ápr. 30-ig	Deák Ferenc u. 10.	id. Kovács János hagyatéki kiállítása
ápr. 20—21.	Városháza	Könyvnyomdászok grafikai kiállítása
máj. 25-től	Városi Múzeum	Néprajzi akvarellek kiállítása (Déri Frigyes ajándékai, megrendelései)
jún. 1-től jún. 14-ig	Református Gimnázium	Csűrös Béla műtermi kiállítása
nov. 8-tól nov. 13-ig	Aranybika	Greczkó Sándor
dec.	Aranybika	Antalffy képkereskedés kiállítása
dec. 14-től jan. 6-ig	Városháza	DME téli tárlata
dec. 14	Művészház	Csoportkiállítás

1925

jan.	Művészház	ifj. Kovács János— Medgyessy Ferenc
márc. 1-től ápr. 8-ig	Művészház	Dienes János és Nagy Sándor János kiállítása
ápr. 12.	Művészház	ifj. Kovács János— Gáborjáni Szabó Kálmán kiállítása
máj. 21.	Killer bolt	Meilinger Dezső miskolci művész
jún. 13-tól jún. 26-ig	Református Főgimnázium	Csűrős Béla műterem tárlata
júl.	Piac u. 68. Katolikus Otthon	Molnár Kálmán kiállítása
aug.	Thaly K. u. 6.	Molnár Kálmán műterem kiállítása
szept.	Városháza díszterme	ME őszi tárlata
okt. 9.	Művészház	Toroczkay Oszvald gyűjteményes kiállítása
nov. 13-tól nov. 22-ig	Városháza díszterme	Szinyei Társaság tárlata

nov. 26.	Művészház	Iparművészeti kiállítás
dec. 16.	Művészház	Művészház karácsonyi ajándék vására
dec. 21.	Városháza díszterme	DME karácsonyi kiállítás

1926

jan. 6. (áthúzódó)	Városháza díszterme	ME kiállítása
febr. 13.	Művészház	Oláh István (dobi)—Nagy Ferenc
márc. 3.	Művészház	Csűrös Béla kiállítása
márc. 28-tól ápr. 2-ig	Művészház	Hrabéczy Ernő—Senyei Oláh István
ápr. 15.	Művészház	Balczer György és Bánszky Tamás kiállítása
máj. 4.	Egyháztéri bérház	Istvánffy Gyula műterem tárlata
máj. 7-től máj. 27-ig	Művészház	Gáborjáni—Holló kiállítása
jún. 13-tól jún. 28-ig	Városháza	DME tavaszi tárlata
okt. 22.	Művészház	Dienes János és Nagy Sándor János
okt. 10-től okt. 20-ig	Városháza díszterme	DME őszi tárlata
nov. 21.	Művészház	Király Jenő képkiállítása
dec. 4-től dec. 12-ig	Kereskedelmi Társulat díszterme	Meilinger Dezső kiállítása
dec. 12-től dec. 15-ig	Aranybika	Greczkó Sándor képkiállítása
dec. 18.	Művészház	Endrő Margit iparművész kiállítása
dec. 18.	Városháza díszterme	ME téli tárlata

1927

jan. 30-tól febr. 25-ig	Művészház	Aktkiállítás
márc. 25-től márc. 28-ig	Városháza	Debreceni grafikai kiállítás
ápr. 3-tól ápr. 10-ig	Városháza	Miskolci festők első városközi kiállítás

máj. 8-tól máj. 15-ig	Városháza	Wagner József békéscsabai festő
máj. 29-től jún. 9-ig	Aranybika	Pálnagy Zsigmond és Győrösi István
máj. 29-től jún. 8-ig	Városháza	Vastagh Gyula képszalon
okt. 30-tól nov. 6-ig	Városháza	Bors Károly festő és Patzó Pál szobrász kiállítása
nov. 12-től nov. 25-ig	Városháza	Gaál Ferenc
nov. 27.	Városháza	DME őszi tárlata
dec. 25.	Kereskedelmi utazók Klubja	Rosner Imre képkiállítása

1928

jan. 5-től jan. 15-ig	Városháza	Szinyei Társaság kiáll. (Magyar mesterek)
febr. 5-től márc. 3-ig	Városháza	Pálffy hortobágyi képkiállítás
ápr. 1.	Kereskedő Társulat díszterme	Régi pénzek (numizmatikai kiállítás)
ápr. 14-től ápr. 22-ig	Városháza	Vastagh Gyula képszalon kiállítása
ápr. 28-tól máj. 7-ig	Széchenyi u. 11.	Adler Miklós első kiállítása
máj. 6-tól máj. 20-ig	Városháza	DME tavaszi kiállítása
jún. 23.	Dóczy Intézet	Kézimunka és rajzkiállítás
júl. 22-től júl. 26-ig	Egyetem román nyelvű szemináriuma (Arany J. u. 1.)	Ex libris kiállítás
szept. 30-tól okt. 10-ig	Royal Szálló	Világhírű művészek képkiállítása
okt. 7-től okt. 23-ig	Városháza	DME őszi tárlata
okt. 20-tól nov. 2-ig	Simonffy u. 1.	Fiatal művészek — Babits Társaság
okt. 24.	Keresk. Társulat	„Szövetség" kiállítás (Édes Gyula)
nov. 8-tól nov. 13-ig	Széchenyi u. 1. (MANSZ székház)	dr. Sebők Endre kerámiái

nov. 24-től dec. 7-ig	Városháza	Edvi-Illés Aladár és Karádi Etel kiállítása
dec. 8.	Városháza	Bélyegkiállítás
dec. 15.	Városháza díszterme	DME téli tárlata
dec. 29-től jan. 12-ig	Városháza díszterme	Olasz—magyar kiállítás

1929

febr. 17-től febr. 24-ig	Városháza díszterme	Vastagh Gyula képszalonja
ápr. 21.	Arany János u. 1.	Azbej Imre kiállítása
máj. 8-tól máj. 21-ig	Városháza	DME tavaszi tárlata
jún. 1.	Városháza	Országos plakátművészeti tárlat
júl. 25-től júl. 30-ig	Egyetem földrajzi intézete (Nagytakarék)	Éremkiállítás
okt. 8.	Városháza	DME őszi tárlata
nov. 7.	Kereskedő Társulat díszterme	Képzőművészek Új Társasága
nov. 17.	Városháza	Nagy művészek, Hubay Andor és Magyar képzőművészek Szépművészeti Rt.
dec. 7-től dec. 15-ig	Városháza	DME téli tárlata
dec. 4.	Református Kollégium díszterme	Iskolatársak — Muraközy kiállítása és karácsonyi vására
dec. 12.	Somossy-féle üzlet Piac u. 24.	Bányász István képkiállítása
dec. 15.	Piac u. 44.	Nemzeti Képszalon kiállítása és vásár

1930

I. Déri Múzeumban

máj. 25-től jún. 7-ig	mindkét teremben	DME kiállítása a megnyitási ünnepéllyel kapcsolatban
okt. 25-től nov. 9-ig	mindkét teremben	Benyovszky István festőművész kiállítása
nov. 15—20.	mindkét teremben	Magyar Turista Egyesület debreceni csoportjának amatőr fotókiállítása

nov. 23-tól dec. 6-ig	bal oldali teremben	Pólya Tibor festőművész kiállítása
dec. 12-től dec. 22-ig	bal oldali teremben	Vastagh Gyula budapesti képkereskedő kiállítása
dec. 21-től dec. 27-ig	jobb oldali teremben	Torday Imre festőművész kiállítása
dec. 28-tól jan. 11-ig	mindkét teremben	DME kiállítása

II. Egyéb helyen

jan. 1-től jan. 12-ig	Városháza	Vastagh Gyula képszalonja
jan. 26-tól jan. 30-ig	Városháza	Káplár Miklós gyűjteményes kiállítása
febr. 26-tól márc. 4-ig	Városháza	Holló László gyűjteményes kiállítása
ápr. 5.	Városháza	Gaál Ferenc gyűjteményes kiállítása
ápr. 12-től ápr. 20-ig	Kereskedelmi Társulat díszterme	Vadász Endre képkiállítása
ápr. 24.		Bányász István
ápr. 26.	Kereskedelmi Társulat díszterme	Maghy Zoltán kiállítása
máj. 14-től máj. 21-ig	Kereskedelmi Társulat díszterme	Művészi kiállítás (nemes vitrinporcelánok, festmények)
máj. 24.		Csűrös Béla
jún. 15.	Kegyesrendi Gimnázium	Iskolai rajzkiállítás
szept. 13-tól szept. 19-ig	Kereskedelmi Társulat díszterme	Széchenyi Szövetség (művésznövendékek kiáll.)
okt. 16-tól okt. 25-ig	Piac. u. 44. (Szalon)	Szalacsi Rácz István kiállítása
nov. 9-től nov. 15-ig	Kereskedelmi Társulat díszterme	ifj. Kovács János kiállítása
nov. 23.	MANSZ Székház	Iparművésznők kiállítása. (Walther, Varga, Pálfy nővérek)
dec. 2.	Deák Ferenc u. műterem	ifj. Kovács János műteremkiállítása
dec. 14.	Autóforgalmi Rt. szalonja	dr. Greczkó Sándor kiállítása
dec. 17.	Debreceni Első Takarékpénztár palotája	Rácz Ilus és Varga Ilus iparművészeti kiállítása
dec. 19.	Jost cukrászda	Iparművésznők kiállítása

I. Déri Múzeumban

dec. 28-tól jan. 11-ig	mindkét teremben	DME kiállítás
jan. 14-től jan. 28-ig	bal oldali teremben jobb oldali teremben	néhai ifj. Kovács János emlékkiállítása id. Kovács János festőművész kiállítása
febr. 1-től febr. 10-ig	mindkét teremben	Debreceni Ady Társaság művészeinek általános kiállítása
febr. 22-től márc. 8-ig	mindkét teremben	DME tehetségkutató általános kiállítása
ápr. 5-től máj. 3-ig	mindkét teremben	Dienes János festőművész kiállítása a DME keretében
szept. 27-től okt. 11.	bal oldali teremben	Berki Irma festőművész kiállítása a DME keretében
nov. 8-tól nov. 22-ig	mindkét teremben	Orsós Ferenc dr. egyetemi professzor festőművész kiállítása a DME keretében
dec. 6-tól dec. 13-ig	mindkét teremben	DME kiállítása

II. Egyéb helyen

márc. 1.	Csapó u. 6.	150 művész kiállítása
mác. 23-tól ápr. 8-ig	Keresk. Társulat díszterme	Czencz János kiállítása
jún. 16.	Kegyesrendi Gimnázium	Iskolai rajzkiállítás Bánszky Tamás részvételével
jún. 28.	Magyar Ház (Kossuth u. 1.)	Iparművészeti kiállítás
okt. 18-tól	Püspöki Palota	Vastagh Gyula képszalonja
okt. 18.	Keresk. Társulat díszterme	dr. Bethlen Mária és a debreceni iparművészek kiállítása
nov. 24.	Püspöki Palota	Vastagh Gyula képszalonja
dec. 13-tól dec. 28-ig	Piac u. 10.	dr. Greczkó Sándor és Szalacsi Rácz István
dec. 13-tól dec. 20-ig	Jost cukrászda	debreceni iparművésznők
dec. 16.	Piac u. 58.	Gaál Ferenc tárlata

dec. 22-től jan. 1-ig	Szakáll-féle fotóüzlet (Piac utca)	Bányász István képkiállítása

1932

I. Déri Múzeumban

febr. 7-től febr. 14-ig	mindkét teremben	Káplár Miklós festőművész kiállítása
márc. 20-tól márc. 29-ig	bal oldali teremben	Vadász Endre festőművész kiállítása
ápr. 1-től ápr. 12-ig	bal oldali teremben	Pállya Celesztin festőművész kiállítása
máj. 15-től máj. 22-ig	mindkét teremben	Félegyházi László és G. Szabó Kálmán kiállítása
okt. 16-tól okt. 30-ig	mindkét teremben	ifj. Kovács János festőművész kiállítása
nov. 6-tól nov. 15-ig	mindkét teremben	Országos Magyar Iparművészeti társulat kiállítása
nov. 20-tól	mindkét teremben	DME általános képkiállítása
dec. 2-től	bal oldali teremben	Csűrös Ferenc—Dely Anna—Gorka Géza—Petry Béla kiállítása
dec. 11-től dec. 26-ig	mindkét teremben	DME Dienes képkiállítása

II. Egyéb helyen

máj. 15.	Tisza István Tud. Egy. rektori tanácsterme	dr. Orsós Ferenc retrospektív kiállítása
jún. 19.	Iparostanonc iskola	Iskolai kiállítás
dec. 17.	Angol királynő fehér terme	Szepesi Kuszka Jenő képkiállítása

1933

I. Déri Múzeumben

jan. 22-től jan. 24-ig	bal oldali teremben	Szathmáry Irma festőművésznő kiállítása
febr. 12-től febr. 19-ig	mindkét teremben	a Debreceni Ady Társaság képzőművészeti osztályának II. csoportkiállítása
ápr. 9-től	bal oldali teremben	Vadász Endre festőművész képkiállítása

máj. 7-től máj. 16-ig	bal oldali teremben	Pálfy József festőművész képkiállítása
május 14—16.	jobb oldali teremben	Magyar Amatőr Fényképezők Orsz. Szöv. debreceni csoportjának bemutatója
dec. 3-tól dec. 17-ig	mindkét teremben	Vaszary János és B. Kokas Klára festőművészek kiállítása
dec. 24-től jan. 4-ig	mindkét teremben	DME képkiállítása

II. Egyéb helyen

febr. 25-től márc. 19-ig	Angol királynő	Szathmári Irma
ápr. 16.	Püspöki Palota	ifj. Kovács János
nov. 5-től dec. 5-ig	Aranybika Szálló	„Világhírű" festőművészek kiállítása
dec. 14.		Rácz Ilus és Varga Ilus

1934

I. Déri Múzeumban

jan. 14-től jan. 22-ig	bal oldali teremben	Vadász Endre debreceni festőművész kiállítása
febr. 4-től febr. 12-ig	mindkét teremben	Debreceni Ady Társaság képzőművészeti osztályának kiállítása. Kiállították Csók István és a Társaság debreceni tagjai.
febr. 14-től febr. 21-ig	bal oldali teremben	Czencz János budapesti festőművész kiállítása
febr. 25-től márc. 4-ig	mindkét teremben	Debreceni Ady Társaság képzőművészeti osztálya rendezésében budapesti képzőművészek kiállítása
ápr. 2-től ápr. 11-ig	bal oldali teremben	Pataky Sándor erdélyi festőművész akvarell kiállítása
máj. 10-től máj. 22-ig	bal oldali teremben	Csíkpálfalvay Bíró Ákos festőművész kiállítása
jún. 2-től jún. 10-ig	jobb oldali teremben bal oldali teremben	DME kiállítása Debreceni Ady Társaság képzőművészeti csoportjának kiállítása
okt. 28-tól nov. 11-ig	mindkét teremben	Dienes János debreceni festőművész képkiállítása a DME rendezésében

nov. 18-tól dec. 2-ig	bal oldali teremben	Kenéz János túrkevei festőművész kiállítása
dec. 9-től dec. 23-ig	bal oldali teremben jobb oldali teremben	DME tagjainak kiállítása ifj. Kovács János debreceni festőművész képkiállítása a DME rendezésében
dec. 27—30.	bal oldali teremben	A Debreceni Foto Club karácsonyi kiállítása

II. Egyéb helyen

febr. 2.	Angol királynő kék terme	Szathmáry Irma, Oláh István (dobi) és Sólyom Győző
márc. 18.	MANSZ Székháza	Iparművészeti kiállítás
jún. 2.	Nagyerdő, pavilon	Hortobágyi körkép
okt. 19.	Újságíró Klub	Buday György fametszetei
dec. 20.	Idegenforgalmi Hivatal	Rácz Ilus iparművészeti kiállítása

1935

I. Déri Múzeumban

jan. 3-tól jan. 12-ig	jobb oldali teremben	Déri Kálmán müncheni festőművész, a múzeumalapító Déri Frigyes testvér-öccsének a Déri Múzeum részére ajándékozott 11 olajfestménye bemutatása
jan. 13-tól jan. 20-ig	bal oldali teremben	Kampler Kálmán és Maghy Zoltán hajdúböszörményi festőművészek képkiállítása
febr. 25-től márc. 3-ig	bal oldali teremben	Félegyházi László és G. Szabó Kálmán festőművész képkiállítása
márc. 10-től márc. 24-ig	bal oldali teremben	Néhai Pálfy József hagyatéki képkiállítása
jún. 9-től jún. 16-ig	bal oldali teremben	Debreceni Fotóklub III. országos művészi fénykép-kiállítása
okt. 27-től nov. 10-ig	mindkét teremben	Toroczkay Oszvald képkiállítása
nov. 24-től dec. 1-ig	mindkét teremben	Debreceni Műpártoló Egy. kiállítása
dec. 18-tól dec. 26-ig	mindkét teremben	Ajtósi Dürer Céh nemzetközi grafikai kiállítása
	bal oldali teremben	debreceni művészek rajzai, fametszetei, rézkarcai
	jobb oldali teremben	alkalmi grafikai és ex libris magyar és külföldi művészektől

II. Egyéb helyen

febr. 9.	Tisza István Tudomány-egyetem	Népszerű Főiskolai rajztanfolyam kiállítása
dec. 15.		F. Rácz Ilus és Varga Ilus karácsonyi kiállítása

1936

I. Déri Múzeumban

febr. 9-től febr. 16-ig	bal oldali teremben	Debreceni Ady Társaság Képzőművészeti Osztálya kiállítása
márc. 15-től márc. 22-ig	bal oldali teremben	Vadász Endre festőművész kiállítása
ápr. 5-től ápr. 13-ig	mindkét teremben	Káplár Miklós festőművész hagyatéki kiállítása
ápr. 19-től ápr. 26-ig	bal oldali teremben	Hajdú Béla festőművész kiállítása
okt. 4-től okt. 18-ig	bal oldali teremben	Pálfy József hagyatéki kiállítása
nov. 1-től nov. 8-ig	bal oldali teremben	Boross Géza festőművész kiállítása
nov. 29-től dec. 8-ig	mindkét teremben	Benyovszky István festőművész kiállítása
dec. 16-tól dec. 20-ig	bal oldali teremben	A Debreceni Fotóklub IV. Országos vándordíjas kiállítása
dec. 16-tól dec. 20-ig	jobb oldali teremben	Bányász István festőművész kiállítása
dec. 26-tól jan. 26-ig	mindkét teremben	Debreceni Műpártoló Egyesület téli kiállítása

II. Egyéb helyen

okt. 11-től okt. 18-ig	Kereskedelmi Társulat	ifj. Kovács János festő és Patzó Pál szobrász kiállítása
dec. 1.	Szent Anna u. 10.	Szalacsy Rácz István és Mester Ilona

1937

I. Déri Múzeumban

febr. 7-től febr. 14-ig	bal oldali teremben	Debreceni Ady Társaság képzőművészeti osztályának jubiláris képkiállítása

febr. 21-től márc. 7-ig	mindkét teremben	Dienes János képkiállítása
márc. 13-tól márc. 24-ig	bal oldali teremben	Pataky Sándor képkiállítása
márc. 29-től ápr. 5-ig	bal oldali teremben	Bánszky Tamás képkiállítása
ápr. 23-tól máj. 3-ig	bal oldali teremben	Nyíri Lili és Ruttkay György gyűjteményes kiállítása
máj. 9-től máj. 17-ig	mindkét teremben	Berkes Antal és Ili gyűjteményes kiállítása
szept. 19-től okt. 3-ig	jobb oldali teremben	Nemes Tamássy Miklós képkiállítása
nov. 28-tól dec. 8-ig	bal oldali teremben	DME téli kiállítása
dec. 12-től dec. 21-ig	bal oldali teremben	Kenéz János képkiállítása

II. Egyéb helyen

ápr. 28.	Kereskedelmi Társulat díszterme	Képzőművészek Országos szövetsége. 27 festő kiállítása

1938

I. Déri Múzeumban

jan. 9-től jan. 16-ig	mindkét teremben	Nemzetközi művészi fényképkiállítás (Debreceni Fotóklub)
febr. 13-tól febr. 20-ig	mindkét teremben	Debreceni Ady Társaság képzőművészeti osztályának kiállítása
máj. 1-től máj. 8-ig	bal oldali teremben	Ilosvai Varga István festőművész kiállítása
dec. 18-tól dec. 28-ig	mindkét teremben	DME kiállítása

II. Egyéb helyen

jún. 5-től júl. 20-ig	Csanak-ház Női ipariskola	Pálfy József hagyatéki kiállítása Szepesi György
dec. 25.		

1939

I. Déri Múzeumban

jan. 7-től jan. 15-ig	Aszmann Ferenc és Zöld József klasszikus fényképbemutató tárlata (Debreceni Fotóklub)

márc. 19-től márc. 26-ig		Antik bútor-, óra- és régi debreceni családi portré kiállítás (Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége Debreceni Szervezete)
szept. 2—17-ig	három teremben	Nemzetközi művészi fényképkiállítás
nov. 5-től nov. 12-ig		Boross Géza gyűjteményes képkiállítása
dec. 3-tól dec. 10-ig		Debreceni képzőművészek és Műpártolók Egyesületének téli kiállítása

II. Egyéb helyen

ápr. 16.	Arany J. u. 39.	Katona Gyula bemutatkozó kiállítása
május	Újságíró Klub	Magyar Képírók (Litkey, Mokri, dr. Medgyessyné)
aug. 6.	Aranybika sörház	Benyovszky István
okt. 31-től nov. 12-ig	Aranybika	Világhírű festők kiállítása

1940

I. Déri Múzeumban

febr. 23-tól márc. 3-ig	mindkét teremben	Szüle Péter és Kárpáthy Jenő gyűjteményes kiállítása
márc. 17-től márc. 31-ig	mindkét teremben	Magyar Képzőművészek Egyesületének kiállítása
ápr. 7-től ápr. 14-ig	bal oldali teremben	Balczer György gyűjteményes kiállítása
ápr. 21-től ápr. 28-ig	mindkét teremben	Debreceni Ady Társaság képzőművészeinek kiállítása
aug. 8—18-ig	három teremben	Négy nemzet kiállítása (Debreceni Fotóklub)
dec. 1-től dec. 8-ig	mindkét teremben	DME kiállítása
dec. 14-től dec. 23-ig	bal oldali teremben	Litteczki Endre szatmárnémeti festőművész gyűjteményes kiállítása

II. Egyéb helyen

márc. 1-től márc. 10-ig	Piarista Gimnázium	Adler Miklós kiállítása (Ajtósi Dürer Céh rendezésében)
nov. 23.	Oláh István (dobi) műterme	Ajtósi Dürer Céh kisgrafikai kiállítása

1941

I. Déri Múzeumban

jan. 2-től jan. 9-ig	bal oldali teremben	Szathmáry Irma képkiállítása
márc. 10-től márc. 30-ig	mindkét teremben	Kassai képzőművészek kiállítása, a kassai Kazinczy Társaság képző-művészeti szakosztálya rendezésében
jún. 7-től jún. 16-ig	bal oldali teremben	Czencz János gyűjteményes kiállítása
nov. 2-től nov. 9-ig	mindkét teremben	Országos grafikai kiállítás (Ajtósi Dürer Céh rendezésében)
nov. 30-tól dec. 8-ig	mindkét teremben	Debreceni Képzőművészek és ME 40 éves jubiláris kiállítása

II. Egyéb helyen

jan. 26-tól febr. 18-ig	Újságíró Klub	Szathmáry Irma kiállítása
márc. 29-től ápr. 5-ig	Piarista Gimnázium	Bánszky T.-műterem kiállítása
máj. 4-től máj. 11-ig	József kir. Főherceg út 26.	Adler Miklós
jún. 6-tól jún. 12-ig	Újságíró Klub	Szepesi György
júl. 11-től júl. 23-ig	Aranybika Szálló	Benedek György festő (Újságíró Klub) és restaurátor kiállítása

1942

I. Déri Múzeumban

jan. 25-től febr. 1-ig	Lentini Angelina és Ferenczy Éva kép-, illetve szobor-kiállítása
dec. 13-tól dec. 20-ig	Litteczki Endre képkiállítása

1943

I. Déri Múzeumban

nov. 7-től nov. 16-ig	Müncheni Német Akadémia művészeti reprodukciók kiállítása
nov. 28-tól dec. 5-ig	Országos grafikai kiállítás a debreceni képzőművészek és ME rendezésében

II. Egyéb helyen

okt. 20-tól okt. 25-ig	Aranybika	Híres (magyar) festők kiállítása
nov. 14-től nov. 24-ig	Aranybika	Ötven magyar festőművész kiállítása

1944

I. Déri Múzeumban

febr. 4-től febr. 13-ig	Félegyházi László és Gáborjáni Szabó Kálmán kiállítása
márc. 5-től márc. 15-ig	Gyergyói-Brassai András és Barabás István képtárlata

II. Egyéb helyen

febr. 20-tól febr. 27-ig	Aranybika	dr. Greczkó Sándor kiállítása

IRODALOM

1. Magyar művészet 1890—1919. (Bp., 1981) Szerk.: *Németh Lajos.*

2. Magyar művészet 1919—1945. (Bp., 1985) Szerk.: *Kontha Sándor.*

3. A képzőművészetek Debrecenben. (Debr., 1961) Szerk.: *Bőgel József.*

4. Debrecen képzőművészete 1919—1944. (Debr., 1988) Szerk.: *Mányi Sarolta.*

5. *Kardos Pál:* A debreceni Ady Társaság húszéves története = Vándortűz, 1947. 6. 92—104. p.

6. *Kónya József:* Az Ady Társaság képzőművészei = Vándortűz, 1947. 6. 89. 91. p.

7. *Juhász Izabella:* A debreceni Ady Társaság bibliográfiája (1927—1951), KLTE bibl. kiadványai, 3. sz. (Debr., 1977)

8. *Sümegi György:* Adalékok a debreceni Műpártoló Egyesület történetéhez = Déri Múzeum 1982. évi évkönyve, továbbiakban DMÉ (Debr., 1985), 557—572. p.

9. *Bíró Lajos:* Képzőművészeti élet a két világháború között Debrecenben = DMÉ. 1983—84. (Debr., 1985), 275—321. p.

A SZERZŐ E TÉMÁRA VONATKOZÓ ÍRÁSAI

1. Debrecen képzőművészete 1919—1945. Kiadta a H.-B. megyei Könyvtár (Debr., 1986).

2. Debrecen képzőművészeti élete a két világháború között = Debrecen képzőművészete 1919—1944. Kiadja a Megyei Könyvtár (Debr., 1988), 7—13. p.

3. A Debreceni Ady Társaság képzőművészei = DMÉ. 1974. (Debr., 1975) 751—778. p.

4. Grafikai Műhely I. kiállítás katalógusa (Debr., 1979).

5. Egy fejezet Holló László életéből: az első évtizedek Debrecenben = DMÉ. 1981. (Debr., 1983), 397—413. p.

6. Művésztelepre tett törekvések Debrecenben = Debreceni Szemle, II. 1982. 1. sz. 79—89. p.

7. A debreceni Művészház története (1924—1927) = Művészet, XXIII. 1982. 6. sz. 38—40. p.

8. Toroczkay Oszvald (1884—1951) debreceni évei = DMÉ. 1985. (Debr., 1986), 317—333. p.

9. Holló László és az Ady Társaság = DMÉ. 1987. (Debr., 1988), 427—434. p.

10. Debreceni fényképek 1900—1944. Kiállítás a Déri Múzeumban = Fotó, XXXV. 1988. 9. sz. 401—405. p.

11. Debreceni Fotóklub (1931—1944) = Debrecen, III. 1988. 36. 123. sz. 7. p.

12. Debrecen fotóélete a két világháború között = Debrecen, III. 1988. 35. (122) sz. 10. p.

13. Nemzetközi fényképkiállítások Debrecenben = uo. 37. (124) sz. 10. p.

Katalin Sz. Kürti

BILDENDE KUNST UND FOTOS AUF AUSSTELLUNGEN IN DEBRECEN ZWISCHEN DEN BEIDEN WELTKRIEGEN

Im Jahrbuch 1989/90 des Déri Museums erschien schon einmal eine Studie der Verfasserin unter dem Titel „Ausstellungen der bildenden Kunst in Debrecen zu Beginn des Jahrhunderts„. Der vorliegende Artikel, in dem das Kunstleben zwischen den beiden Weltkriegen vorgestellt wird, versteht sich als deren Fortsetzung. Zu jener Zeit bildeten sich neben der schon seit 1902 bestehenden Vereinigung für Kunstliebhaber mehrere Gruppen, Kunstkreise und Vereinigungen. Zum Jahre 1930 wurde der Bau des Déri Museums fertiggestellt, in dem nunmehr hervorragende Ausstellungen veranstaltet wurden, und in dessen zwei repräsentativen Sälen auch lokale, Landessowie internationale Ausstellungen eine Heimstatt fanden. Die meisten und die besten Ausstellungen wurden von der Vereinigung für Kunstliebhaber, von der Vereinigung Bildender Künstler und Kunstgewerbler sowie von der Ady-Gesellschaft veranstaltet, doch auch der Kreis der Graphiksammler, die Albrecht-Dürer-Zunft, sowie der Debrecener Fotoklub stellten hier einen wichtigen Faktor dar. Von den beiden letzteren Organisationen wurden die internationalen Ausstellungen veranstaltet, zu welchen über Europa hinaus auch Graphiker und Fotokünstler aus Amerika, Afrika und Australien ihre Werke einsandten.

Der Abteilung für Bildende Kunst in der Debrecener Ady-Gesellschaft gehörten so rangvolle Persönlichkeiten an wie der Bildhauer Ferenc Medgyessy, die Kunstmaler und Graphiker László Holló, László Félegyházi und Endre Vadász, die zu ihren Ausstellungen die Mitglieder der Neuen Gesellschaft für Bildende Kunst (ung. Abkürzung: KUT) und der Vereinigung Neuer Künstler (ung. Abkürzung: UME) einluden, und die selbst an Ausstellungen dieser Künstlergruppen in Budapest teilnahmen.

Zwischen 1924 und 1927 war das erste Künstlerhaus in der Provinz in Debrecen tätig. Hier wurden 15 Ausstellungen, unter anderem auch eine italienisch—ungarische veranstaltet. An den 1938 und 1939 veranstalteten internationalen Ausstellungen des Debrecener Fotoklubs nahmen mit rund 600 Fotos an die 300 Fotokünstler aus vier Erdteilen teil. 1940 kam es im Déri Museum zu einer Fotoausstellung von vier Nationen (Italien, Jugoslawie, Schweiz und Ungarn).

Zu Beginn des Jahrhunderts wurden diese Ausstellungen noch spärlich besucht, doch bis zu den dreißiger Jahren hin war eine Elite herangewachsen, die diese Ausstellungen, vor allem aber die Veranstaltungen der Ady-Gesellschaft mit Begeisterung verfolgte. Trotz der Wirtschaftskrise begann man Kunstgegenstände zu erwerben. Diesem Umstand ist es zu verdanken, daß es uns in den vergangenen Jahrzehnten gelungen ist, von Debrecener Familien und Sammlern in Form von Schenkungen oder Käufen Gemälde, Skulpturen, Graphiken und Fotos aus der Zeit zwischen den beiden Weltkriegen zu erwerben und im Rahmen von Veröffentlichungen und Ausstellungen dem Publikum zugänglich zu machen.

Felelős kiadó: Dr. Selmeczi László megyei múzeumigazgató
Nyomdaipari Szolgáltató KKT, Debrecen

KÜLÖNLENYOMAT A DÉRI MÚZEUM 1992—1993. ÉVI ÉVKÖNYVÉBŐL

SZ. KÜRTI KATALIN

MUNKÁCSY MIHÁLY KRISZTUS-KÉPEI (1881—1896)

DEBRECEN, 1994

Sz. Kürti Katalin

Munkácsy Mihály Krisztus-képei (1881—1896)

Munkácsy Mihály 1877—78-ban Párizsban festette az irodalomtörténeti témájú *Milton*-t. Ennek európai diadalútja, s az 1878. évi párizsi világkiállításon nyert kitüntető érme újabb művelődéstörténeti képek festésére ösztönözte.[1] A *Milton*, a Krisztus képek, a *Mozart halála* megmutatta érdeklődésének változását, ízlésalakulását, azt, hogy "felnőtt" e témákhoz. Biztonsággal tájékozódott kora filozófiai, vallástörténeti vitáiban, s a maga módján állást is foglalt. A 80-as években festett nagy vásznak a kortárs Európa nagy kérdéseire keresték a választ, egyszer Milton, egyszer Krisztus téma "köntösében".

I. A két első Krisztus-kép története

1874-ben, nászútja során látta Tintoretto passió-jeleneteit Velencében, a Scuola di San Rocco-ban. Innen Pestre, majd Kalocsára utazott hitvesével. Bizonyára sokat beszélgetett a nagy képekről vendéglátójával, Haynald Lajos érsekkel,[2] az egyházi zene és festészet ösztönzőjével, Liszt Ferenc barátjával (később több ízben nyaraltak mindketten Munkácsyék luxemburgi, colpachi palotájában).[3] Közismert volt Párizsban Ernest Renan *Jézus élete* című könyve, amely tizenhárom kiadást ért meg 1863—1884 között (e kiadás magyar fordítását jelentette meg 1991-ben az Európa kiadó). Renan folytatta és motiválta a német protestáns bibliafelfo-

1 Legfontosabb könyvek Munkácsyról: *Malonyay Dezső:* Munkácsy Mihály élete és munkái. (Bp., 1898) — *Malonyay Dezső:* Munkácsy Mihály I—II. (Bp., 1907) — *Feleky Géza:* Munkácsy (Bp., 1913) — *Ch. Sedelmeyer:* Michel von Munkácsy. Sein Leben und seine künstlerische Entwicklung (Paris, 1914) — Genthon István: Az új magyar festőművészet története. (Bp., 1935) — *Harsányi Zsolt:* Ecce Homo. I—IV. (Bp., 1935) — Lázár Béla: A Munkácsy-kérdés (Bp., 1936) — *Farkas Zoltán:* Munkácsy Mihály (Bp., 1941) — *Lyka Károly:* Munkácsy Mihály (Bp., 1952) — Munkácsy Mihály válogatott levelei (Bp., 1952) Szerkesztette és az idegen nyelvű leveleket fordította: Farkas Zoltán. A bevezetőt írta: *Végvári Lajos.* (Továbbiakban: MMVL) — Munkácsy Mihály-kiállítás. Budapesti Műcsarnok, 1952 (katalógus). Írta, szerkesztette: Oltványi Imre, bevezetővel ellátta: Pogány Ö. Gábor. — *Végvári Lajos:* Munkácsy Mihály élete és művei. (Bp., 1958) — Rippl-Rónai József emlékezései. (Bp., 1957) Az előszót, a jegyzeteket írta: Farkas Zoltán. — *Lyka Károly:* Munkácsy. A művészet kiskönyvtára, IL. (Bp., 1964) — *Végvári Lajos:* Munkácsy Mihály. (Bp., 1961.) — *Perneczky Géza:* Munkácsy Mihály. (Bp., 1970.) — Magyar művészet 1890—1919. Szerkesztette: *Németh Lajos.* (Bp., 1981) — Végvári Lajos: Munkácsy Mihály 1844—1900. (Bp., 1983) — Sz. Kürti Katalin: Munkácsy Mihály Krisztus-trilógiája. (Bp., 1989.), a továbbiakban: Sz. Kürti, 1989.

2 Haynald Lajos (1816—1891) elsősorban egyházszervezési és botanikai működéséről ismert. M. Ompolyi Ernő cikke (Vasárnapi Ujság, 1889. XXXVI. 42. 673—75. p.) rávilágít műpártoló tevékenységére is: "az egyházi zene és egyházi festészet ösztönzéséről sem feledkezett meg alapítványaiban". A Kalocsai Néplap 1889. okt. 15-i száma közli adományai jegyzékét.

3 Haynald portréját 1884-ben, Lisztét 1886-ban festette meg.

gást valló Friedrich David Strauss művét, az 1835-ben kiadott *Jézus életé*-t. Krisztusnak, a galileai ács fiának, az embernek történetét írták meg mindketten, elvetve a bibliai csodák lehetőségét. Abban különbözött felfogásuk, hogy Renan magasztosabbnak mutatta be hősét, mint Strauss. Megfosztotta ugyan isteni glóriájától, de a legnemesebb, legfelemelőbb tulajdonságokkal ruházta fel. Az egyház kizárta soraiból, de olvasói jórésze egy új életérzés kifejezőjeként ünnepelte. Könyvének meghatározó szerepe lett a századvég filozófiájára, irodalmára, művészetére. E hatások ellenére a Krisztus téma ötletét Karl Sedelmeyer egyértelműen közös megbeszéléseiknek, vagyis inkább saját sugallatának tartotta, amikor így emlékezett meg egy nagy téma közös kereséséről: *"Miért ne válasszuk rögtön minden idők legnagyobb vértanúját, Krisztust, az istenembert, aki az egész emberiségért halt meg: Egy jelenetet szenvedésének történetéből?"* Munkácsy meghökkent: *"Igen, de hiszen ez egy szentkép lenne, amit már ezerszer megfestettek! Hogyan lehetne e tárgyból valami újat alkotni?"*

Sedelmeyer 1880 tavaszára datálta a beszélgetést, Munkácsy azonban 1879-ben, vagy inkább már 1878-ban foglalkozott a témával. Ezt igazolják rajzai.[4]

A Milton körútja során Munkácsy már a nagy Krisztus képre készült. Megnézte München, Bécs, London múzeumait, habár a képtárak mindig kimerítették. 1880. június 4-én írta Cecile-nek Londonból: *"Nagyon fárasztó itt eligazodni és az egyik képtárból a másikba szaladni . . . Láttam a Royal Academyt, festményem jó benyomást tesz a többé-kevésbé különös dolgok között".*[5]

1880 július 3-án Párizsból írta feleségének, a Colpachon nyaraló Cecile-nek, hogy belekezdett a nagy képbe, egy kiváló modellt talált az egyik zsidóhoz. Panaszkodott a nagy melegre, de rendületlenül dolgozott. Ebben az állapotban látta őt, műterme földszintjén dolgozva Fritz von Uhde, aki később így idézte a lázas munkát: "Rendkívüli termékenyítő volt látni, míly biztonsággal rakta a legvilágosabb fényeket a bitümen-aláfestésére, s mint festette aztán tele lassankint és világosan az egész alakot. . .

Szívvel-lélekkel ott csüngött a munkáján. Az óriási vásznon igazi elemében volt. Az aláfestésnél valósággal kéjelgett a bitümenben; magából kikelve, tűzzel rohant a munkába . . . felgyűrt ingujjal mint egy mázolólegény, tombolt ide-oda a képen, míg végre a türelmetlenségtől lebírva puszta kézzel markolt a festékbe és egyre szélesebb foltokban alakította a képet. Megesett, hogy aztán ebben az állapotban átment a szomszédjához, egy öreg francia festőhöz, hogy egy kis szuszhoz jusson".[6] Ez a festő, grafikus Gustave Doré (1832—1883) volt.

1880 július közepén Munkácsynak meg kellett szakítania a lázas munkát, mert fürdőkúrára kényszerült. Feleségének írta Karlsbadból, augusztus 28-án ". . . sokszor gondolok Kr. omra. Azért gondolok rá, mert nem lehet tőle szabadulnom, mint egy felöltőtől, melyet levetünk, ha melegünk van és felveszünk egy félórával később, nem lehet egy olyan eszmétől, melyben egy idő óta élünk és amelyben minden áron el akarunk mélyedni" . . . nem szabad, hogy az ember hosszú ideig hagyja hűlni azt a kis inspirációt, amije van, mert nincs más olyan érzékeny és gyöngye láng, mint az inspiráció, melynek az ember sohasem sejtheti tartalmát, és amelynek irányát a legkisebb fuvallat is kitérítheti".

Szeptember végén folytatta a nagy képet, mert közben apróbb megbízásoknak tett eleget: kellett a pénz az Avenue de Villers-en épülő palotájukhoz. Miközben a kőművesekkel bajlódott, ezt írta Cecile-nek: "Holnap megkezdem a munkát Krisztusomon. Furcsa, hogy újra teljesen bele kell élnem magam ebbe a gondolatkörbe, amelynek majdnem elvesztettem már

4 Idézi Végvári Lajos 1958-as monográfiája, 211. p. Ld. még Meller Simon: Munkácsy vázlatrajzai a Krisztus Pilátus előtt-höz c. tanulmányát=OM. Szépművészeti Múzeum évkönyvei, 1927—28. V. kötet, 163—170. p.

5 107—109-es, 111-114-es és 121. sz. levele foglalkozik az első képpel (MMVL)

6 Idézi Lyka Károly 1964-es monográfiája, 16. p.

kiindulópontját. De remélem, hogy belétalálok." Igaz, nem volt még meg minden modellje és a kellékek is hiányosak voltak, de októberre sokat fejlődött a kép, amelynek a *Krisztus Pilátus előtt* címet adta. Hogy mennyire fontos volt munkájához az előzetes tervezés, a kompozíció megtervezése, arra példa egy fénykép. Egyik társaságbeli barátja, De Suse készíthette 1880 szeptemberében. Beöltöztetett, beállított modelljeit ábrázolta: mindenki a helyén volt, csak az anya gyermekkel figurát helyettesítette egy bekötött fejű férfi egy kaucsuk babával. Modelljei közül Cesar Leonardi (Jézus) és Nikola Demario (álló zsidó) neve ismert.[7]

Október elején az "átkozott háttérrel" bajlódott: leírások és ábrázolások százát nézte át, míg rátalált a megfelelő terembelsőre. Közben a készülő képnek csodájára jártak, látta például Ódry Lehel, magyar színészbarátja.

1881 kora tavaszán nem lett kész a Salon nyitására, bármennyire is igyekezett. Nem tettek vele kivételt, elutasították a késve beadott képet. Sedelmeyer nem tétovázott: saját La-Roschefoucauld utcai palotáját bocsátotta rendelkezésére. Talán még őt magát is meglepte a "Le Christ devant Pilate" hatalmas sikere, a naponkénti többezres látogatószám. A Salon kiállítása jelentéktelen eseménynek tűnt a Krisztus kép kiállítása mellett. A májusi és júniusi párizsi lapok tele voltak Munkácsy dicséretével. A "Gazette des Beaux-Arts"-ban J. Buisson, a "L' Union littéraire et artistique"-ben P. Miles, a "Camées Artistiques-ben F. Jahyer, a "La Revue politique et litterarire"-ben Ch. Bigot, a "Le Mond"-ban P. de Soudeilles, a "Le Figaró"-ban Albert Wolf, a "La Nouvelle Revu"-ben Roger-Ballu, a "Le Soleil"-ben E. Cardon, a "La revue du Monde catolique"-ben E. Luodon írt kritikát, nem szólva a kb. harminc egyéb lap cikkeiről, tudósításairól. Volt, aki kizárólag művészeti szempontból méltatta, sokan azonban vallástörténeti oldalról kritizálták. "Ez az én Krisztusom, én éppen így fogtam fel, mint filozófust, mint embert!" — nyilatkozott Renan. Ez a kijelentés különös okot adott arra a kérdésre: vajon vallásos, vagy forradalmi, netalántán nihilista kép — ahogy egy orosz herceg nevezte — a *Krisztus Pilátus előtt?* Sedelmeyernek arra is volt gondja, hogy kivédje a képet ért egyházi kritikákat. Megnyerte a párizsi Szent János Társaságot, amelynek rendezvényén Désiré Laverdant olvasta fel tanulmányt a képről. Nyomtatásban is megjelent beszéde, s a füzetben helyet kapott G. de Mussy tanulmánya és az addig megjelent sajtóméltatások sora. Laverdant megállapította, hogy a magyar származású Munkácsy vallását gyakorló, áhitatos keresztény, festménye pedig igazi evangéliumi dráma. "Anélkül, hogy tagadnók egy istenibb alkotás lehetőségét, kijelentjük, hogy láttuk Jézus Krisztusnak egy igazi és igen szép képét" — írta.

Albert Réville, a Collége de France vallástörténeti tanára így nyilatkozott: "Íme a műtészek és egyúttal a történelem Krisztusa, oly Krisztus, minőnek azt a hívők és egyúttal a XIX. század szabadgondolkodói is képzelik. E kép nemcsak a művészet, de az eszmék történetében is korszakot alkotó".

A vallásosság kérdéséről Munkácsy is nyilatkozott H. de Blowitz kérdésére, a londoni Times-ban: "Sosem próbáltam isteni személyt festeni, mivel, ami isteni, azt az ember nem képes megfesteni. Én az emberi alakban megjelent Istent akartam ábrázolni".[8] Októberig 300 000 látogatója volt a nagy festménynek, többezer előfizetés történt Charles Waltner (1846—1925) rézkarcára.

Év végén Sedelmeyer felkészült az európai vándoroltatásra. 1882 januárjában Bécsben, február—márciusában Budapesten, 1882 tavaszától — kisebb megszakításokkal — 1885 őszéig Angliában (közben a német városokban, Varsóban, Brüsszelben, Amszterdamban) vándorolt a kép, hatalmas sikert aratva. 1882 újév napján nyitották meg a bécsi Künstlerhausban Munkácsy tárlatát. A festményről a napilapok tömege írt. Kiemelkedett A. V. Wurzbach cikke

7 Munkácsy vázlatfüzetei megőrizték a modellek nevét és pontos címét. (MNG. 1931—2242. és 2243. sz. füzetei)

8 A kritikák jórésze megtalálható a Magyar Nemzeti Galéria és az MTA Művészettörténeti Kutatócsoportja adattárában. Gyűjteményes kötet: "Christ before Pilate" (Paris, 1886).

1. kép Munkácsyné 1880 körül (Paul Nadar felvétele, Párizs, reprodukció: Nagy Imre)

2. kép Munkácsy Rubens jelmezében Budapesten, 1882.
(Ellinger Ede fényképe, reprodukció: Nagy Imre)

a "Neue Illustrierte Zeitung"-ban. Ferenc József fogadta és a Szent István rend kiskeresztjével tüntette ki a festőt. 1882 februárjában a régi pesti Műcsarnokot (ma Képzőművészeti Főiskola) valóságos templommá alakították, itt közel 80 000 ember látogatta egy hónap alatt a hatalmas festményt. Munkácsy február 18-án érkezett meg feleségével s ezzel kezdetét vette az ünnepélysorozat. Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat díszünnepségén többek között Trefort Ágoston miniszter, Ipolyi Arnold, a műgyűjtő püspök, Borsos József, Kelety Gusztáv festőművész — aki elsőként írt tanulmányt a nagy festményről, felvetve a megvásárlás tervét — üdvözölte az ifjú mestert, felszólalt egykori tanára, Szamossy Elek, majd Liszt Ferenc. Ülést tartott a Régészeti és Művészettörténeti Társulat, amelynek elnöke Ipolyi Arnold részletes tanulmányt olvasott fel a festményről.[9] Az egyesített főváros elsőként választott díszpolgárt Munkácsy személyében. A lakomákon, közgyűléseken megjelent és felszólalt Haynald Lajos kalocsai érsek, Tisza Kálmán, Aponyi Albert, Trefort Ágoston, Pulszky Ferenc, Zichy Jenő, Jókai Mór. Az író vetette fel elsőként: festessék meg a honfoglalás jelenetét Munkácsyval a parlament számára.

A "Harmónia Társulat" egybekapcsolta Liszt Ferenc és Munkácsy ünneplését. A Hungária dísztermében rendezett lakomán egymás mellé helyezték Liszt és Munkácsy mellszobrát. Liszt Munkácsynak ajánlva adta elő 16. magyar rapszódiáját, s bár franciául köszöntötte, mindenki előtt nyilvánvaló volt: a hangulat és érzés magyar.[10] Nem véletlenül írta később Zichy Mihály Székely Bertalannak: "Liszt Ferenc=Munkácsy." A felemelő élmények, találkozások között akadt bőven számunkra szokatlan jelenség is. A Műcsarnok "villanyvilágította nagytermében a Krisztus kép előtt folyt le a vacsora, amelyet cigányzene és vidám társalgás fűszerezett". Mindenki igyekezett érdekes jelmezt ölteni; Munkácsy Rubens jelmezében jelent meg, felesége Sturt Máriát alakította, Türr István Arcoli kormányzóját, Ódry Lehel Jean de Nivelle-t, Ellinger Ede fényképész pedig Krisztust. A dekorációt Jakobey Károly és Aggházy Gyula festők készítették.

A március 9-én tartott búcsúvacsorán — amelyen Trefort, Jókai, Haynald, Tisza is jelen volt — megerősítették az országházbeli freskó tervét, s Munkácsy is nyilatkozott: ösztöndíjat alapít tehetséges festőnövendékek párizsi tanulmányútjához. A kérdésekre válaszolva hangoztatta: maga is szívesen venné, ha a *Krisztus Pilátus előtt* hazájában maradna. Meghatotta az ünneplés, a ragaszkodás. Elutazása után levélben közölte Trefort Ágostonnal, hogy megemeli az ösztöndíjat, a képzőművészeti iskolának adja a festmény nagy kartonját és ígéri: a következő Krisztus képet először Pesten mutatja be.

Közben, a február 22-én tartott városi közgyűlésen a képzőművészeti bizottság nevében Ujvári Lajos azt indítványozta, hogy mondja ki a főváros "miszerint óhajtja a Krisztus képnek az ország részére megvételét, a megvételben kész résztvenni s megbízza a tanácsot, hogy annak idején terjesszen elő javaslatot a közgyűlésnek, hogy milyen arányban járuljon hozzá a főváros a kép megvételéhez". Semmiféle hivatalos lépés nem történt, csak magánkezdeményezés: Kovács Zsigmond veszprémi püspök és Haynald bíboros 1000—1000 forintot, az Első Hazai Takarékpénztár és pár magánember még 6000 forintot adott.[11] A jegyek árából és a fényképmásolatokból csak 44 000 forint folyt be, Sedelmeyer pedig 250 000 frankot kért. Ezt Zichy Mihály leveléből tudjuk, aki ezt írta bátyjának: (. . .) "Nagy szégyen az, hogy leghíresebb, legjobb művészünktől tekintélyesebb képünk nincsen, de — koldus nép lévén — ezen bevallott állapotuknak megfelelő eljárás lett volna — bevárni, mit ád egy külföldi múzeum a képért, és az ez által ajánlott összeget egy forintnyi ráadással felliczitálni. A művész hazafiságától elvárható, hogy egyenlő ajánlatért hazájának adta volna a prioritást.

9 Az előadásokat, köszöneteket közölte Czobor Béla: Krisztus Pilátus előtt — Munkácsy festménye Budapesten. (Bp., 1882.)

10 Harmónia—Zenészeti Közlöny, 1882. febr. 26. 6. sz. 97. p.

11 A gyűjtés kudarcát Gerevich Tibor írta meg a Szépművészet című folyóirat 1944-es számában, 73—83. p.

Én meg vagyok győződve arról, hogy Munkácsy nem szabad akaratából szabott ilyen árat hazájának — meg vagyok arról is győződve, hogy ezen árak csak egy része ment Munkácsy zsebébe — a többi pedig —? — A szabad kézi műnek egyáltalában nem lehet — specialiter pedig a képeknek nem lehet kiszabott áruk. Ezek megvételére senki sincs kényszerítve. Itt a művész szeszélye vagy szüksége határoz. De vannak még is körülmények, melyekben nem a szeszély, de a valódi hazafi kötelesség parancsol és méri a követelés határát, t.i. midőn a művész — hazájával áll szemközt. — Igaz, hogy e pénz nem direct a Haza pénze, hanem gyűjtés útján egyes önkéntes adományokból jön össze — mi jó volna, ha ezen erszények — illy hősi tett után örökre be nem csukódnának, — de várható-e az, hogy az ilyen módú adakozások szokássá váljanak? -Jó volna még az is, ha e képet spekulátzióra vettétek volna meg az az, hogy a kép sokszorosításából eredendő haszon visszatérne - no de ezen jövedelmi forrást Sedelmeyer Uram, amint azt a kezemben lévő fénykép hátoldalán olvasom, in extensissimo kiaknázza. Marad még a kép vándorló kiállításaiból eredhető tekintélyes jövedelem, ha t.i. a mi Hazánk - a büszke Pannonia! - Sedelmeyer szerepét vállalja el. Öt, hat a párisi és bécsihez hasonló jövedelmű kiállítás behozza a kép árát, jó kezelve pedig egy tetemes évi összeget hozhatna be művészeti czélok pártolására. Ezek létesítéséhez megint egy Sedelmeyer kell. — Nem igen örülök, hogy e kép a mi Múzeumunk lehetetlen világítású termeiben lesz eltemetve, de örömmel várom, hogy e kincs egy ennek értékét kielemző képtár felépítését vonja maga után."[12]

3. kép Fénykép-tanulmány: Beállított modellek a Krisztus Pilátus előtt-höz, 1880 k.
(Reprodukció: Nagy Imre)

Közben Munkácsy 1881-től szakadatlanul dolgozott a második képen, amelynek először a *Consummatum* est (Elvégeztetett) címet adta, később lett *Elítélt, Krisztus a Kálvárián,* majd *Golgota.* Először a farizeus alakja *(Megdöbbenve)* készült el 1882 január 25-ére, ezt követte még tizenöt előtanulmány. Munkáját gyakran meg kellett szakítani, hiszen több bemutatón

12 A levelet közli *Berkovits Ilona* Zichy Mihály élete és munkássága (Bp., 1964) monográfiája, 221. p.

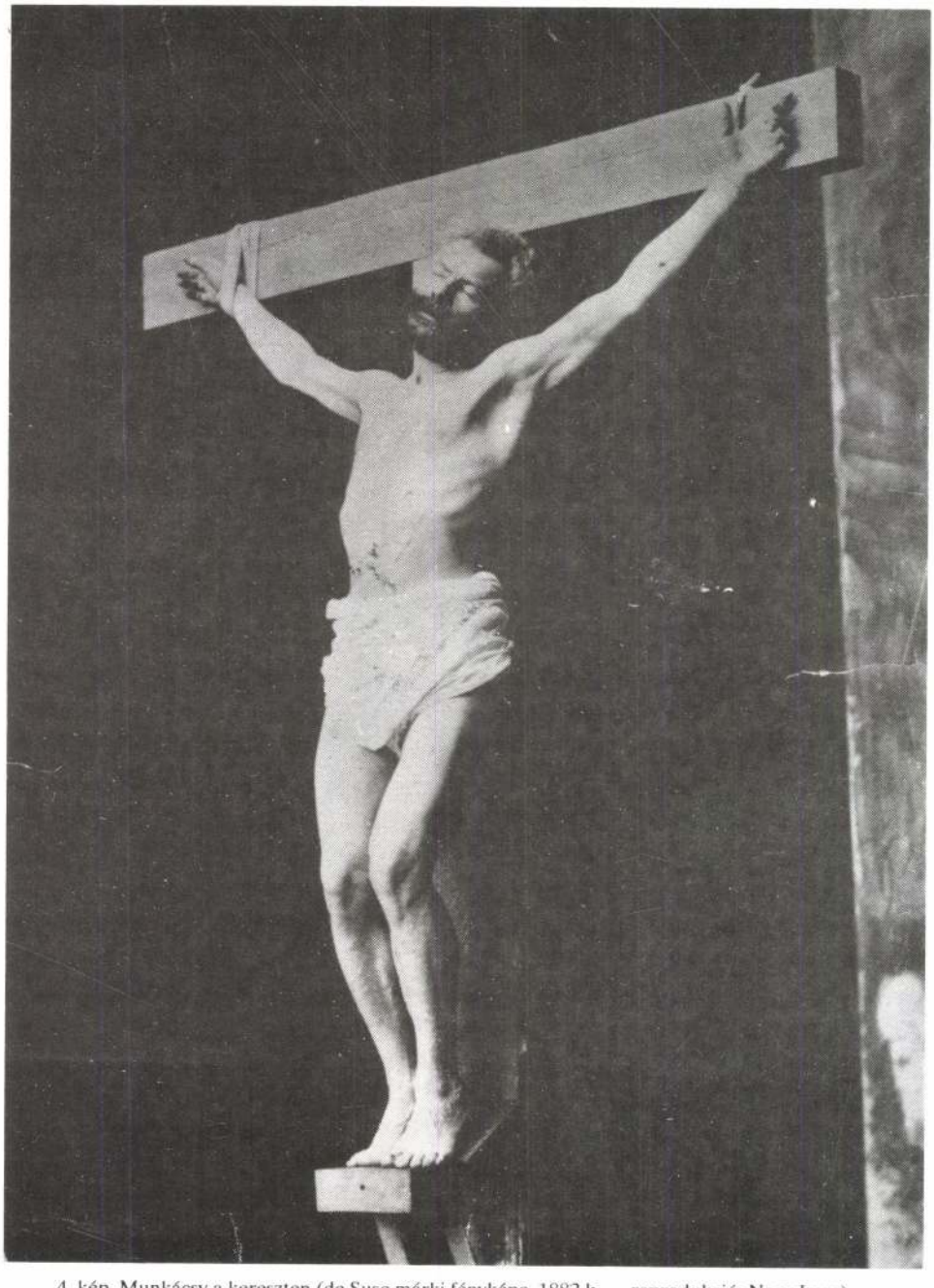

4. kép Munkácsy a kereszten (de Suse márki fényképe, 1882 k. — reprodukció: Nagy Imre)

5. kép Két zsidó — fotó tanulmány a Golgotá-hoz, 1882 k. (Reprodukció: Nagy Imre)

még tizenöt előtanulmány. Munkáját gyakran meg kellett szakítani, hiszen több bemutatón részt vett (Bécsben, Budapesten), de utazásait is felhasználta a bibliikus témájú festmények megtekintésére (a bécsi, müncheni képtárban). Visszatérve utazásairól, vagy a lamaloui gyógyfürdőzésből, türelmetlenül fogott hozzá a trilógia második nagy tablójához. *"Sietve írok neked* — vetette papírra feleségének 1883 nyarán — *mert egy Krisztus vár, szeretném már Keresztrefeszítve látni"*. Mivel modellje nem vállalta a "megfeszítést", magát kötötte fel egy keresztre, így fényképezte le a ház egyik barátja, De Suse márki. A nagy vázlatnál az első magyar Munkácsy ösztöndíjas, Révész Imre segédkezett. Munkácsy sokat bajlódott szerkezeti kérdésekkel, a modellekkel, a kellékekkel.[13] Hihetetlen, de ez a gyorsan, szinte allaprima hevületben dolgozó festő milyen aggályos tudott lenni egy-egy ruha- vagy fegyverrészlet festésekor. Nem volt elég, hogy könyvből, albumokból tájékozódott, amit tudott maga köré gyűjtötte eredetiben. Mint Malonyai írta: "Pazar előkészülettel fogott munkához; egész raktárt gyűjtött az öltönyök megfestéséhez, a lovas alakokhoz kitömött paripa állott műtermében. Európa s Amerika sajtója ügyelte, hogy mit csinál. Modelljeit kapkodva vallatták."[14]

1884 április 25-én, húsvétkor nyílt meg a szenzációt jelentő tárlat, amelyen Sedelmeyer palotájában, külön e célra emelt pavilonban, egymással szemben állt a két Krisztus kép. Sedelmeyer ugyanis visszahozatta Skóciából a *Krisztus Pilátus előtt*-et. A bemutató olyan esemény volt, hogy még Maupassant is megemlékezett róla a *Bel ami*-ban.[15] A másodbemutatóra — ahogy azt Munkácsy már 1882-ben ígérte — Budapesten a régi Műcsarnokban került sor. Itt közel 100 000 látogatója volt a nevezetes kiállításnak, amelyről a közönség, a főpapok, a "hivatalos" Magyarország a legnagyobb dicséret hangján nyilatkozott. A kritika megoszló volt, egyes cikkek kifogásolták a szerkezeti és tartalmi kérdéseket (azt, hogy Krisztus itt nem a középpont).

A festők egy csoportja nyíltan bírálta Munkácsyt a bemutató hatásvadász eszközei miatt. Aggházy Gyulának az őszi tárlaton szereplő *Munkácsy fogadtatása a Műcsarnokban, 1882. február 19-én* című képét nemcsak azért marasztalták el, mert iskolai munka, hanem mert "jelentéktelen, történelmietlen" témát választott, nyilvánvaló "udvarlási" szándékkal.[16] Nem használt Munkácsy jó hírének, hogy másik alkotása "ponyvára került": a *Krisztus Pilátus előtt*-ről készített panoptikumi csoportot éppen ekkor mutatták be Magyarországon. Ehhez — akár közvetlenül, akár Sedelmeyer révén — Munkácsy kétségtelenül engedélyt adott. Veltée, a bécsi állandó történelmi kiállítás igazgatója egy kb. ötvendarabos panoptikumkiállítást vándoroltatott 1884—85-ben, Londonban, Párizsban, Bécsben, Budapesten, Debrecenben. A viaszalakos gyűjteményben — Viktor Emánuel, Szulejmán, Beethoven, Wagner, Mozart, Habsburg Rudolf, a bécsi és pesti leánygyilkosok társaságában — helyet foglalt a *Krisztus Pilátus előtt* 31 alakja is.[17] Ugyanekkor, 1885-ben, az Országos Általános Kiállításon — amelyen Munkácsy is részt vett Zichy Jenő kérésére — láthatta a közönség a herendi gyár termékét, a Krisztus-képről készített porcelánfestményt. Munkácsy nem vette, vagy nem akarta észrevenni az erősödő magyar kritikát, amelynek Székely Bertalan volt engesztelhetetlen vezére.

13 A Golgota (Kálvária) című képpel levelei közül a 128-as (1883 nyara), 132-es (1883. szept. 25.) foglalkozik, fogadtatásával a 134-es (1884. május 29.), 146-os (1885. okt.) 155-ös (1886. jún. 15.)

14 Malonyai 1898-as monográfiája 176. p.

15 *Maupassant:* Bel-ami (Paris, 1885.) Id. A szépfiú (Bp., 1965.), 308—329. p.
Ld. még Ch. Sedelmeyer (24—25. p.) és Malonyai 1898-as könyvét, (175—180. p.)

16 Cikkek a budapesti fogadtatásról: NN: Consummatum est! = Pesti Hírlap, 1884. ápr. 21. (ebben a lapban 1884. aug. 28—okt. 26. között szinte naponta olvasni Munkácsy programjáról).
NN: Munkácsy ünnep = Budapesti Szemle, 1884. 37. 301—302. p.
Nyitrai József: Munkácsy = Egyetértés, 1884. VIII. 29.
NN: Egy híres festmény jövedelme = VU. 1884. XXXI. 6. 97. p.
NN: Krisztus a Kálvárián (Munkácsy új festménye) = VU. 1884. 36. 574. p.

17 Séta a panoptikumban = Debreceni Ellenőr, 1885. ápr. 7/3.

A következő évek nagy munkatempóról, majd nagy elfáradásokról, de a közügyek iránt érdeklődésről, a tenni akarásról tanúskodnak. 1885-ben elkészült a *Golgota* redukció, a festmény kicsinyített mása, és a *Szent asszonyok a kereszt alatt* (400 x 220 cm-es) című vászna, az ún. *drezdai Pieta* (1945-ben elpusztult), amely a Golgotát ért kritikáktól kiindulva csak a kálváriát jelenítette meg. A szalonképek, arcmások mellett a *Mozart halála* vázlatán dolgozott. 1885 szeptemberében Salzburgban, Mozart városában járt. Mint feleségének írta, ott végre kipihenhette magát, mert nem kellett múzeumokat látogatnia. "Münchenben örömmel láttam újra barátaimat, Van Dycket, Rubenst stb. a Pinakotékában, de mint a képtárakból mindég, innét is fáradtan kerültem ki." Nem is tudott elutazni Budapestre, Lamalou-ba kellett mennei. Aztán 1885 telén kezdődött a robot elölről: "nem valami víg dolog ezeket az ismétléseket csinálni" — célzott a redukciókra. A kicsinyített másolatok készítését és a részlettanulmányok készre festését Sedelmeyer erőltette, hiszen látta: mekkora üzlet a Krisztus-képek vándoroltatása, majd tervezett eladása. Legbiztosabb "felvevőpiacnak" a bibliaolvasó Anglia és az Újvilág mutatkozott.

Londonban már a párizsi kiállítás idején beharangozták a képet *Christ at the Praetorium* címmel. A Times beszámolt arról, hogy Munkácsy — Renan hatására — átfestette a Krisztus-fejet, valamint, hogy Braunnal fényképek sorozatát készíttette. A Life, a The Guardian, a Society, a The Artist cikkei olyan várakozásnak adtak hangot, hogy a képnek Angliában is nagy sikere lesz. 1882 húsvétján nyílt meg a kiállítás a Gallery of Angnew-ben, a Conduit Streeten. A mű címe ekkor már *Christ before Poncius Pilate* volt. Hosszú méltatások jelentek meg a Life-ban, a The World, a The Daily Telegraph, a The Daily News, a The Standard, a The Pictorial World, az Art and Letters, a London Journal, a The Jewish World hasábjain. A The Daily Telegraph, a The Christian Chronicle, valamint a The Standard rámutatott arra a párhuzamra, amely Gustave Doré *Krisztus elhagyja a Praetoriumot* és *Pilátus feleségének álma* című művei között látható. (Doré műveit ugyanekkor állították ki Londonban a Bond Streeten.)

A The Court Journalból megtudhatjuk, hogy a walesi herceg sugalmazta az angol körutat. Ha ez igaz is, csak részben. Sedelmeyer már jó előre tudta, milyen érzékeny talaj lesz Anglia és Skócia. Londonban kilencvenkétezer látogatója volt három hónap alatt a monumentális Krisztus-képnek. Aztán a Thomas Agnew and Sons cég védnöksége alatt vándorolt tovább a nagy kép soha nem látott gondossággal, technikai biztosítékokkal. Szeptemberben és októberben Liverpoolban, az Old Post-office-Place-en lévő galériában, október és novemberben Leedsben, a Fine Art Gallery of Hasséban mutatták be. A legnagyobb siker Manchesterben volt, ahol a Royal Institutionban, kétszázezer ember nézte meg 1883 január—februárjában. Az anglikán egyház fellegvárában egyértelműen bibliai képnek tartották Munkácsy Krisztus-ábrázolását, s a lapok idézték azt a prédikációt, amit Harrison lelkész mondott az unitárius templomban február 18-án. Lukács evangéliumának 23. fejezetét idézte, majd magyarázta a kép kapcsán. Végül megállapította: "Ez a dogma nélküli kereszténység egyik áldása, amely azt tanítja, hogy az Isten sokféle úton-módon és időben szól hozzánk. Nemcsak a bibliában, de a jelenben is, nemcsak Palesztínában, de Angliában is, nemcsak a keletieknek, hanem az európaiaknak is."[18]

1883—84-ben Skóciában és Észak-Írországban vándorolt a mű, elsőként Glasgow-ba érkezett. Október-november folyamán mintegy hetvenezer ember nézte meg Edward Fox-White North-British Galleryjében, a Gordon Streeten (társrendező itt is a Agnew cég volt). Nagy sajtókampány kísérte ezt a kiállítást, majd 1884 szeptemberében a newcastle-i bemutatót is, a Blackett Streeten, az Academy of Artsban. Ez a kiállítás úgy jött létre, hogy a kontinensbeli bemutatók során megvásárolta kiállításra a Mawson-, a Swan- és a Morgan-cég galériájuk számára. Közben Varsóban, Brüsszelben, Amszterdamban és különböző német városokban ván-

18 A prédikációk hozzáférhetők a Christ before Pilate (Paris 1886) kötet 70—72. lapján. Idézet a 72. lapról.

dorolt a kép. 1884 februárjában pl. Berlinben (Gemäldesaal des Vereins der Berliner), márciusában Hamburgban, júliusban Rotterdamban volt látható, majd Írország után Skandinávia következett: 1885 májusában Stockholmba, majd októberben Christianiába (ma Oslo) vitték. Ekkor kapta meg Munkácsy a svéd Északi-csillag rendet. Mint láttuk, Sedelmeyert nem zavarta a kép hosszas utaztatása, a szigetországba való többszöri visszaállítás és közben a Párizsba vitel. Bőven tellett a bevételekből, hiszen pl. Manchesterben kétszázezer, Glasgow-ban hetvenezer látogató volt. Összesen kétmillió ember nézte meg a *Krisztus Pilátus előtt*et, egymillió darab rézkarcot vásároltak (ebből Angliában hétszázezer darabot), pedig csak 1884 januárjában kezdték árusítani. Karl Sedelmeyer tehát — akinek arcmását 1879-ben megfestette Munkácsy — kiváló menedzsernek mutatkozott. Valószínű, hogy nem akadt Európában párja, vagy csak kevés. A két nagy Krisztus-kép diadalútja, európai, majd amerikai sikersorozata egyértelműen bebizonyította ezt. Mindig megtalálta partnereit: Angliában az Agnew-, ill. Mawson-céggel, később Amerikában Wanamakerrel szövetkezett. Már 1881-ben hírlett, hogy az osztrák kormány 100 000, a francia állam 150 000 dollárnyi összeget ajánlott fel a festményért, neki azonban nem volt érdeke eladni a képet, hiszen csak 1882 őszéig 110 000-nyi dollárt szedett belépődíjakból. 1884-ben 100 000 frankot fizetett Munkácsynak a *Golgotá*ért, és 90 000 frankot adott a belépődíjak jövedelméből, 1886-ban pedig 313 850 frankot adott át az angliai siker után.[19]

Még be sem fejeződött a *Krisztus Pilátus előtt* diadalútja a szigetországban, amikor megérkezett Londonba a *Golgota*. Itt 1885 tavaszán mutatták be, ahol többek között a Methodist Times, a Daily News, a The Times, a The Morning Post, a Society méltatta. 1885 októberében Liverpool adott otthont a képnek, novemberben Leeds (Yorkshire), majd Newcastle, 1887 januárja és márciusa között Manchester, majd Glasgow. Mint a *Krisztus Pilátus előtt* bemutatójakor, most is Manchesterben volt a legnagyobb siker, a látogatottság, s most is Harrison lelkész prédikált. Beszédét minden angol lap közölte, de később Amerikában is idézték. A manchesteri lelkész először a bibliai szituációt magyarázta híveinek, majd kijelentette: a művészben felismerte Isten prófétáját. A bibliaolvasó és -tisztelő Angliában ez a legnagyobb dicséret volt. Nem csoda, hogy közel egymillió ember látta a festményt a szigetországban, és tízezerszámra vásárolták Karl Koepping (1848—1914) rézkarcát.

Míg Európa nagyvárosaiba — Párizst és Bécset kivéve — külön-külön s két-három év különbséggel jutott el a két nagy biblikus kép, Amerikába egymás után, pár hónapon belül, illetve — bizonyos helyekre — együtt érkezett. Sedelmeyer ugyanis jól látta a helyzetet, egyrészt a közelgő gondokat: Munkácsy népszerűségének hanyatlását, elhatalmasodó betegségét, másrészt viszont azt, hogy Amerika még kiaknázatlan, jó felvevőpiac, ahol Munkácsy képeivel nagy esélyei lehetnek. A műgyűjtő nagy propaganda-hadjárattal előzte meg és kísérte a kiállítást. Már a hetvenes évek végétől kiépítette kapcsolatait az amerikai sajtóval, erre példa a The Baltimore Sun, a The New York Herald és a The American Register 1881-es párizsi tudósítása, s az utóbbi célzása: reméli, hogy a nagy kép egyik hazájabeli híres gyűjtő tulajdona lesz. A népszerűsítést célozta a Bukovics Ernő által írt és szerkesztett katalógus, ill. könyv. Ez a reprezentatív album a *Krisztus Pilátus előtt* című képet elemezte, Munkácsy életrajzát, az 1881—85 között megjelent angol, francia, német, svéd, norvég kritikákat, valamint reprodukciók sorát tartalmazta, köztük egy műlappal: a Krisztus-fej rézkarcú változatával.[20] Sedelmeyer már november elején áthajózott a festményekkel és könyvekkel, s megkezdte a kiállítás előkészületeit. Munkácsy is követte őt november 14-én, a La Champagne postahajón. Keservesen meggyötörte a tizenöt napos tengeri út, de fényesen kárpótolta a fogadtatás, amelyben része volt a kinn élő magyarok spontán lelkesedésének. Úgy várták és köszöntötték, mint annak idején Kossuth Lajost.

19 *Farkas Zoltán:* Munkácsy és Sedelmeyer. = Magyar Művészettörténeti Munkaközösség Évkönyve, 1953. (Bp., 1954.), 607—611.
20 Az előkészítés részleteiről ld. Sz. Kürti 1989. i. m. 34—36.

6. kép Munkácsy Amerikában, 1886. (Kets'Kémethy fényképe, Washington, reprodukció: Nagy Imre)

1886 november 19-én nyílt meg a kiállítás New Yorkban, a 23. utcán lévő Old Tabernacle kiállítótermében. Munkácsy így számolt be feleségének az eseményekről: "E pillanatban Sedelmeyer úrnál rendezkedtem be, szemben a kiállításommal, és írás közben az ablakon át szemlélem a mozgalmat, mely szemem előtt gördül le, mert a meghívottaknak szóló kiállítás két órája nyílt meg, és a Rochefoucauld utcai jelenetek nagy megelégedésre megismétlődtek, de természetesen nem vagyok jelen." November 25-én írta: "Hétfőn utazom, hogy egy kis körutat tegyek Washingtonba, Philadelphiába, hogy megnézzem a városokat és az én Siralomházamat. Ma nincs portréfestésem. Megyek meglátogatni néhány magánygyűjteményt, a Vanderbilt, a Stuart stb. képtárt. A Miltonon kezdem, melyet még nem volt időm megtekinteni."

Philadelphiában ismerkedett meg John Wanamakerrel, aki megfesttette vele tizenöt éves leánykájának arcmását, és megvette a *Három hölgy a parkban* című képét. A valószínűleg holland ősöktől származó, mélyen vallásos John Wanamaker igazi self-made volt. Alacsony sorból indult, de a nyolcvanas évekre már Amerika egyik leggazdagabb embere lett.[21] Munkácsy számára éppolyan izgalmas volt vele találkozni, mint a magyar származású újságkirállyal, Pulitzer Józseffel. Mint tudjuk, Pulitzer 1883-ban vásárolta meg a csőd szélén álló The World lapot. Nemcsak ezt tette népszerűvé, hanem beindította az Evening Worldöt is. Lapjai segítették a bevándorlók beilleszkedését, védték jogait. Pulitzer volt 1885-ben az első magyar képviselő az Egyesült Államok kongresszusában. Nagy szerepet vállalt az amerikai Szabadság-szobor felállításában és Munkácsy ünneplésében.[22]

A The World cikkei számot adnak Munkácsy programjáról és nyilatkozatáról. November végén Washingtonban tett látogatást, ahol párizsi ismerősei, valamint a svéd követség és a tengerészeti minisztérium fogadta. December közepén a Niagarát festményben akarta megörökíteni. A Fehér Házról úgy nyilatkozott, hogy az a legszebb épület, amit valaha is látott. El volt ragadtatva a Washington-emlékmű méreteitől, s egyáltalán: a fiatal, de erőteljes amerikai képzőművészettől.

Meglátogatott néhány híres magánygyűjteményt és részletesen beszámolt színvonalukról.[23]

A The World írt legtöbbet a Krisztus-kép látogatottságáról. Megtudjuk, hogy a vendégek közt H. Marquand, Sanford, Horace Porter, John P. Kennedy, J. Golgote, Thomas A. Edison. William Lloyd, a központi kongregációs templom főtisztelese levelet írt Munkácsynak, amelyben kifejezte nagyrabecsülését a *Krisztus Pilátus előtt* című kép iránt. Művészi alkotásként s a vallásosságot segítő eszközként egyaránt sokra értékelte. Ezt hirdette egyébként prédikációiban is.

A The World említett cikkein túl egész sajtóáradat dicsérte a *Krisztus Pilátus előtt*et. Nyilatkoztak a művészek, politikusok, egyházi személyek, híres újságírók. A New York Times kritikusa az eseményt "az áhitatosság ürügyén történő pénzszerzésnek" tartotta.[24]

Közép- és dél-amerikai újságokban is jelentek meg cikkek, említsük meg José Martí, a híres kubai költő és Amerika-szerte ismert újságíró tanulmányait. "Ma elmegyünk oda, ahova egész New York ellátogat: megnézzük a magyar festő, Munkácsy Krisztusát. Éljen, éljen! —

21 John Wanamakerről (1838—1922) *John Maas:* Munkácsy in America. New Light on "Christ before Pilate" c. tanulmánya (kézirat a MNG adattárában, 22006/83. sz.) és Művészettörténeti Értesítő, XXXVII évf. (1988) 1—2. sz. 33—44. közöl adatokat. Ld. még *Webster* a Biographical Dictionary (1974) 1514. lapját!

22 Pulitzerről *Csillag András* írt a Makói füzetek 46. számában, valamint a Magyar Hírek 1986. okt. 11. számában.

23 Programjáról tudósított a The World című lap 1886. nov. 19.—1887. január 4. közötti több száma. A kép fogadásáról ír a nov. 19-i és dec. 4-i, washingtoni útjáról a nov. 30-i, dec. 2-i, a Niagaránál tett látogatásáról a dec. 4-i, búcsúztatásáról az 1887. jan. 2-i szám. Nyilakozatait közli a jan. 2-i és 4-i szám riportja. A cikkek xerox másolatait Záhonyi Clemens Botond küldte meg New-Yorkból. Összefoglaló cikk az amerikai útról: Sz. Kürti Katalin: Munkácsy Mihály Krisztus képei Amerikában = Herman Ottó Múzeum Évkönyve XXVII. (Miskolc, 1989), 69—80.

24 Az 1886—87-es amerikai cikkekből idéz a Christ on Calvary 5. kiadása (New-York, 1887).

így mondják magyarul azt, hogy viva — kiáltozzák a festők, költők, újságírók, papok, politikusok mindenütt, ahol megjelenik Munkácsy."

Bemutatja a múltat, Munkácsy keserves gyermek- és ifjúkorát,. Magyarországot, s megemlíti Liszt, Petőfi és Kossuth nevét. Ezt követően két Munkácsy-festményt és annak hőseit hasonlítja össze (a *Siralomházat* és a *Krisztus Pilátus előtt*et), s mindkettőben saját szabadságeszméi megtestesülését ünnepli. Rajongása, együttérzése jeleként több példányban meg is vette Waltner metszetét barátai számára.[25]

Munkácsy 1887. január elején tért haza, Sedelmeyer pedig szorgalmasan küldte és adta el — valószínűleg Wanamaker közvetítésével — Munkácsy képeit. Így került amerikai tulajdonba a szalonképek, a holland modorú életképek sora 1886—87-ben. Vásárlói voltak — többek között — Charles Smith, Jay Gould, L. Roth, M. Fiske, A. Wilson (New York), Potter-Palmer (Chicago), Oliver Ames (Boston). Ekkor került a Metropolitan Museum of Artba a *Zálogház.* Ez a siker, valamint a Wanamakerrel kialakult üzleti kapcsolat biztosítékot jelentett Sedelmeyernek arra, hogy kiküldje a *Golgotát* is. Tudta, hogy nem kell visszahozni ezt sem, mert a *Krisztus Pilátus előtt*et — Colpachon tett látogatásakor — már megvette Wanamaker 600 000 frankért (120 000 dollár), s megkezdte bemutatását Amerika kiállítótermeiben, templomaiban.

1887-ben megérkezett a *Golgota* (Christ on Calvary címmel) és a *Mozart halála* (ezt Russel Alger detroiti milliomos vásárolta meg.) A *Golgota* bemutatója, 1887 októberében ugyancsak New Yorkban, a Tabernacle kiállítóhelyiségében volt. Több tízezer példány kelt el Koepping rézkarcából, amelynek darabja háromféle méretben 30—125 dollár volt.

John Wanamaker e sikersorozat után megvásárolta a *Golgotát* is 500 000 frankért (100 000 dollár).[26]

Mint később elmondta: Sedelmeyer "a Brodway Tabernacleban, templomi környezetben, ünnepies épületben állította ki" az első Krisztus képet. "Belépek a tabernáculumba, két-háromszáz térdelő embert látok a kép előtt. Halk mormolás . . . Kezükben a biblia . . . Imádkoznak . . . Sírnak . . . Idegenül állok a környezetben. Első pillanatban nem éreztem semmi nagyságot, meghatottságot . . . Nem értettem a tömeget s éppen ezért érdekelni kezdett a kép s még jobban érdekelt a hatása. Másnap újra elmentem . . . Ugyanolyan tömeg, ugyanolyan jelenetek . . . Kérdeztem magamtól: — Mi van veled? Miért nem sírsz te is? Harmadnap megint ezt láttam, ezt kérdeztem magamtól . . . Azután hazamentem s nézegetni kezdtem a többi Krisztus-képet . . . Valahogyan elém kerültek Doré és Benjamin West Krisztusai . . . És ekkor egyszerre megértettem . . . Az ő krisztusaik lágyak, ideáliasak, nőiesek, a Munkácsy Krisztusa ember . . . Szenvedő, fáradt, szomorú ember, a nyakán ráncok . . . Látszik rajta, hogy előtte való éjszaka nem aludt, gyalog, elcsigázva jött Gettsemanból . . . Ember, aki az emberiségért meghal . . . Erre eszméltem rá."[27]

A két festményt Lindenhurst nevű vidéki házában tartotta Jenkinstownban. Egyszer engedte vissza Európába azokat: az 1889 évi párizsi világkiállításra, ahol érmet kaptak. A másik világkiállítás, amelyen szerepelt a két mű, az Amerika felfedezésének 400. évfordulóját ünneplő chicagoi volt. John Wanamaker vidéki képtárában tűz ütött ki 1907 február 8-án. Ekkor azt az utasítást adta telefonon, hogy először a két Munkácsy festményt mentsék vakkeretükből kivágva, a hóra dobva. Az addigi 70—80 alkalommal történt csomagolás, utazás után ez volt a legnagyobb "megrázkódtatás" a *Golgota* történetében. 1907—1910 között történt a többékevésbé szakszerű restaurálás, pótlás.

1911-ben W. Howard Taft elnök nyitotta meg Philadelphiában a híres Wanamaker-store-t, amelynek ötezer alkalmazottja volt. A nyolcadik emeleten külön képtárat alakított ki a tulajdonos, s itt helyezte el egymással szemben a két nagy festményt.

25 *Salvador Bueno:* Jose Marti Munkácsyról = Művészet XVI. évf. (1975) 11. sz. 45.
26 A 120 és 100 000 dollárt a Vasárnapi Újság közölte (1888. 32. sz. 533.), Maas viszont 175 000 és 160 000 dollárról ír, ami a mai árakon másfél millió dollár.
27 *Pásztor Árpád:* Wanamaker Munkácsyról = Új Idők, 1914. 158.

Mellettük állt még egy néger festő műve és a Munkácsy ösztöndíjas Hans Temple: *Munkácsy a Krisztus Pilátus előtt*-et festi című alkotása. John Wanamaker örökösei közkincsé kívánták tenni a festményeket, ezért minden húsvéti szezonban a nagy átriumban függesztették ki.[28]

II. A harmadik kép: az Ecce Homo (1896)

Munkácsy 1887-től párizsi szalonképeket, holland modorú zsánerképeket festett tanítványai és pártfogoltjai (Rippl-Rónai József, Koroknyai Ottó, Szamossy László, Karlovszky Bertalan, Révész Imre) segítségével. A kisebb tájképek és portré megbízások mellett három nagy téma foglalkoztatta: a *Sztrájk*, a magyar országház számára készülő *Honfoglalás* és a bécsi Szépművészeti Múzeum mennyezetképe. Kádár Gábor Párizsban élő nyomdász beszélte rá a Krisztus téma trilógiává alakítására, az *Ecce Homo* megfestésére. Már 1892-től foglalkozott az ötlettel, de 1894-ben kezdett intenzív munkába. Talán ki akarta próbálni erejét, s még az is elképzelhető, hogy a Feszty-körkép sikere élesztette fel munkakedvét — a romokból. A kép csodával határos módon készült el. A festő minden erejét összeszedve fejezte be a trilógiát. Krisztus modellje M. Antonikai volt, a zsidóké, farizeusoké kivándorláshoz készülődő lengyel, orosz férfiak.

Vajon milyen belső és külső körülmények késztették arra, hogy az *Ecce Homo*val, és nem a feltámadás jelenetével zárja a trilógiát? Még annak idején, 1884-ben így írtak a magyar lapok: "most már új képre gondol, a feltámadásra, az eszme győzelmére".[29] S most a feltámadás, a győzelem elmaradt. Talán nem túlzás, ha kora két politikai eseményére utalunk: a Dreyfus-ügyre és a Szántó Kovács János-perre. Az előbbivel a francia újságok, s különösképpen Anatole France, az utóbbival a magyar lapok és feltehetőleg Tornyai János ismertette meg.

Anatole France a nyolcvanas évek végén többször is megfordult Munkácsyék szalonjában. 1982-ben jelent meg *Le Procurateur de Judée* (Júdea helytartója) című novellája. Hősei L. Aelius Lamia és Poncius Pilátus, akik életük alkonyán találkozva felidézik egykori, Galileia provinciabeli élményeiket. Lamia emlékeztet egy "fiatal galaileai bűbájosra"; "Jézus volt a neve, názárethi volt, s már nem is tudom, miért, keresztre feszítették. Emlékszel erre az emberre, Poncius?" — kérdezte. Pilátus válasza: "Jézus? Názárethi Jézus? Nem emlékszem." Azt azonban elmondta, hogy a zsidók gyakran kérték, követelték tőle "valamelyik szerencsétlennek halálát, akinek a bűnét pedig nem tudtam felidézni, s akit éppen olyan bolondnak tartottam, mint vádlóit".[30] Anatole France ennek az ókori történetnek az elbeszélésével aktualizálni kívánt, kora égető gondjaira utalt. Nem véletlen, hogy e moralista író 1894-ben a Dreyfus-per legszenvedélyesebb harcosa, Zola társa lett. Részt vett az egyházpolitikai küzdelmekben, s közel jutott Strauss és Renan felfogásmódjához. Novellája közvetlenül hatott Nyikolaj Nyikolajevics Ge orosz festőművészre, aki 1892-ben festette *Mi az igazság?* című Pilátus-képét. Ha nem is ilyen közvetlenül, de érezhető Munkácsynál is Anatole France novellájának hatása, legalábbis témaválasztásában: abban, hogy a második találkozást festette meg, s így adott hangot szkepszisének, a jóról és rosszról tartott véleményének. Egyre több igazságtalanságot látott maga körül, s egyre nagyobb részvétet érzett a veszélybe került nagy emberek iránt.

Ilyen hatások után írta 1895-ben Szmrecsányi Miklósnak, hogy hozzáfogott az *Ecce Homo*hoz:"...dolgoztam rajta kedvvel és mindig azon bizalommal, hogy édes testvére a régieknek... az eladási gondok és nyugtalanító küzdelmek munka közben úgy eltüntek, hogy rá sem gondoltam... szeretném, ha otthon maradna a kiállítás után, de azt is megvallom egész őszin-

28 N. N.: Two Great Pictures by Michael de Munkácsy. The Wanamaker Collection (Philadelphia, én. 1908. k.)

29 Az Egyetértés 1884 augusztus 29-i számában olvasható.

30 Idézet az 1918-ban, Kunfi Zsigmond fordításában megjelent novella 28. lapjáról.

tén, hogy alig merem reményleni, éspedig azért, mert a magyar kormány csak nemrég fizetett nagy összeget nekem egy művemért, tehát most másokon a sor..." 1895. december 26-án írta, ugyancsak Szmrecsányinak; ". . . habár az Ecce Homo, a legérzékenyebb sajnálatomra, nem lehet az összes magyar művészet fejlődésstádiumát jelző köztéren, a Műcsarnokban kiállítva, én onnan művésztársaim közül semmi esetre sem akarok hiányozni . . . Azon kell lennem, hogy a múzsák officiális csarnokában társaim között legalábbis tisztességes állást foglalhassak el. . . . mennyi hellyel és mily kondícióval rendelkezhetnék? . . . Hogy én mindezekről csak most beszélek, megvallom, onnan van, hogy először attul a pillanattul, midőn azon kétségek közepette, hogy lesz-e nekem méltó anyagom az ezredéves kiállításon szerepelni, az Ecce Homo kivitelét elhatároztam. A szó szoros értelmében minden gondolatomat, egész lényemet csak ennek szenteltem, mert először az idő telt, és kétséges volt, lehet-é még elkészíteni, de meg az is, ha sikerül-é? mert ki felelhet arról, hogy még a legszentebb ihletettség pillanatában is biztos lehet valamely mű sikerében. Bárcsak ne csalódnám reményemben, hogy az Ecce Homo meg fogja állni . . . ott, ahol lesz."[31] 1896 március 7-én ezt írta Telepy Károlynak: ". . . Most teszem az utolsó vonásokat az Ecce Homo képen."[32] Pár nap múlva befejezte a képet, és nem "M. de Munkácsy", hanem "Munkácsy Mihály" szignóval látta el. Ezzel is jelezte, hogy hazájának szánta a Krisztus-képet, és hogy nem volt idegen tőle ekkor a hazatérés gondolata. A millenáris kiállítás idején a Feszty-körképpel vetekedő látványosság lett az *Ecce Homo* bemutatója. Az Andrássy út végén, a Belle-vue nevű mulató udvarán, kis görög templomszerű pavilonban állították ki. Már ekkor köztudott volt Wlassics Gyula miniszter tárgyalása Munkácsyval a hazatérést illetően. Wlassics a magyar képzőművészet főfelügyelője címet szánta a festőnek.

Még egyszer utoljára fényesen megünnepelték Munkácsyt, aki mintegy ködfátyolon át szemlélte a világot, s fogadta a hódolatot. Fogadások, estélyek követték egymást, amelyekről Chaplinnénak számolt be. Mint írta, megrendült egészségi állapota miatt elhatározta, hogy csak a legszükségesebbre vállalkozik, nehogy harcképtelennek tartsák. Az újságok tapintatosan, de szóltak betegségéről, egészségének és művészetének hanyatlásáról. A klérus képviselője. Kereszty Viktor a mű deheroizáló jellegét bírálta, mint írta: "a főalak nem felel meg eszményünknek".[33] A Hét ismeretlen kritikusa kifogásolta: "Munkácsynak nem kellett volna a képpel együtt beköszönnie. A viszontlátás öröme nem kedvez a kritikának." Kifogásolta a színek fakultságát, a zsúfoltságot, az újtestamentumtól elütő szellemet.[34] Az újságírók, kritikusok közül csak Bródy Sándor üdvözölte feltétel nélkül a képet, és kifejezte reményét, hogy Munkácsy és műve itthon marad.[35] Az itthonmaradás hírével voltak tele az újságok naponta, s a nagy festményről kimondták: "Párizsban festette, de már nekünk." A tömeg lelkesedése óriási volt, naponta 5000—7000 ember látogatta a csarnokot, ahol az *Ecce Homo* hatását egy tükör elhelyezésével fokozták. A kiállítási körülmények, a vásárinak is mondható propaganda egyenrangúvá tette Munkácsy *Ecce Homo*ját a már említett Feszty-körképpel, a Feszty Körkép Társaság által fogadott jeruzsálemi körképekkel és az ugyanakkor látható lengyel csataképpel, Jan Styka körképével.[36]

El kell ismernünk, hogy Kádár Gábor szervezési készsége semmivel sem marad alatta Sedelmeyerének. Nagy színes plakátot és reprodukciókat nyomtatott, és folyamatosan hirdette a kiállítást, naponta, a vidéki lapokban is. Összesen 315 000 ember látta az *Ecce Homo*t Buda-

31 MMVL. 241—242. sz. levele.
32 MMVL. 240. sz.
33 Új Magyar Sion, 1896. X. 379.
34 A Hét, 1986. VII. 287.
35 B. S.: Munkácsy új képe = Új Idők, 1896. 445—46.
36 Az első panoráma képet 1792-ben állították ki Londonban. Ettől kezdve terjedt el a rotunda és a dioráma (tehát körkép előtt dioráma makett) együtteseként a panoráma, amely zömmel 1600—1800 m²-es, 14—15 m magas, 110—120 m széles volt. Ilyen nagy volt a Feszty körkép, amelynek nemcsak Budapesten, hanem Londonban is nagy sikere volt. Ma is látható Wroclawban Jan Styka Raclawicei csata képe. Munkácsy művei nem panoráma képek, de használták ezt a jelzőt vele kapcsolatban.

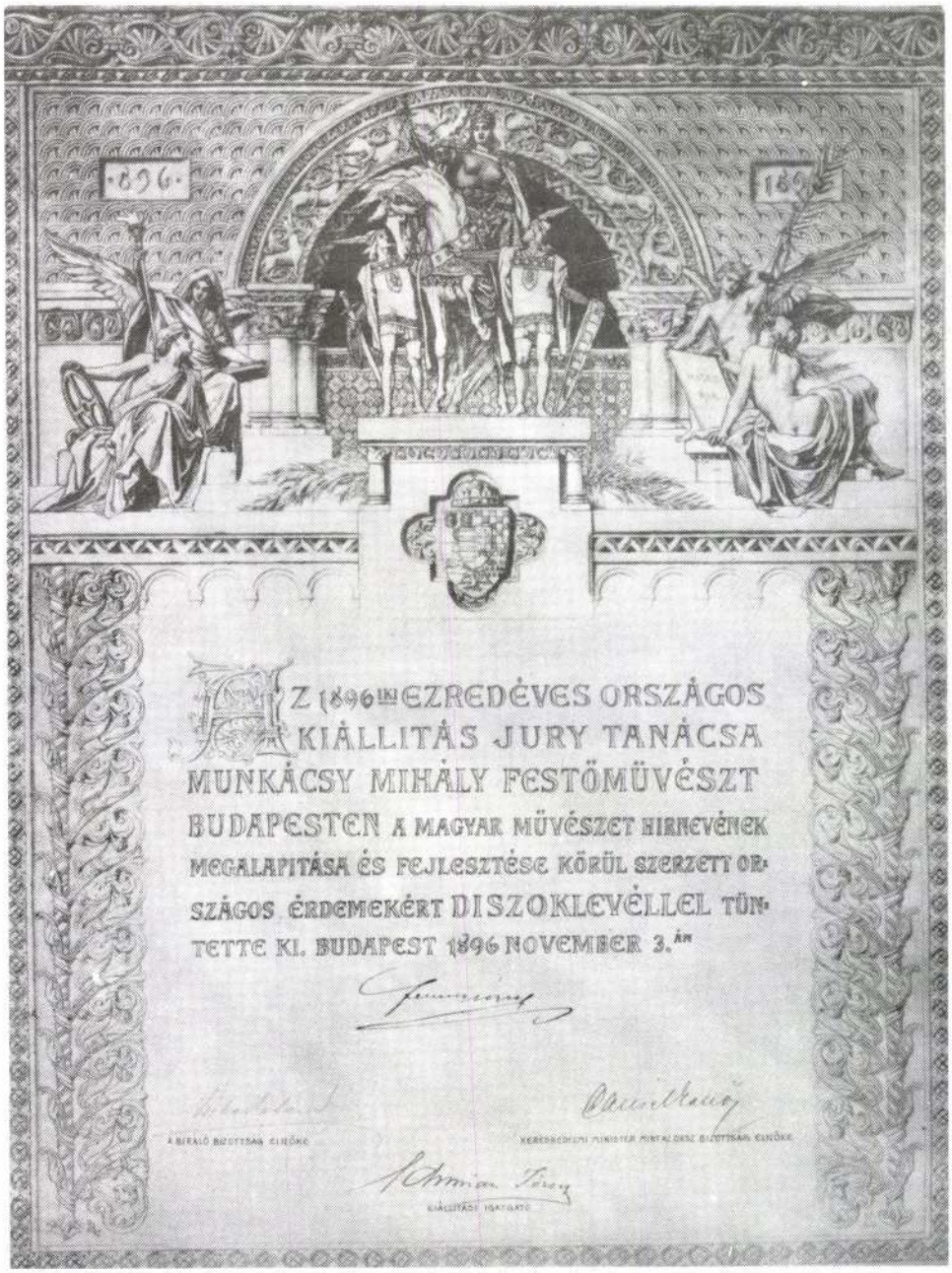

7. kép A milleneumi díszoklevél, 1896. (Fotó: Nagy Imre)

8. kép Munkácsy díszmagyarban, 1896. (Koller és utódai fényképe, reprodukció: Nagy Imre)

pesten 1896 nyarán.[37] Ezzel párhuzamosan a millenáris képzőművészeti kiállításon tizenöt művét (többek között Liszt Ferenc, Pulitzerné portréját, a *Sztrájk*ot) mutatta be Munkácsy.

Találkozott Fényes Adolffal, sorra látogatta festőkollégáit: Lotz Károlyt, Telepyt, Jókait és vejét, Feszty Árpádot. Az ünneplések végképp felőrölték erejét: Budapestről egyenesen Baden-Badenbe vitték, s többé már nem is tért vissza párizsi műtermébe. 1898-ban felesége korán és mohón rendezett árverés. Az árverésen a magyar testületek nem képviseltették magukat, csak az egyetlen Bródy Sándor írt megrázó hangú cikket ekkor, leszögezvén: "Nem ezt érdemelte volna tőlünk!"[38]

Az *Ecce Homo*, a másik két képhez hasonlatosan, hosszú vándorutat járt be. Kádár Gábor Bécsben, majd 1897-ben Brüsszelben, 1898-ban a szigetországban mutatta be a monumentális alkotást. A londoni Life annak idején tudósított a magyar millenáris kiállításról, s külön teret szentelt Munkácsynak, részletesen írt az *Ecce Homo*ról, amelynek *Behold the Man* címet adtak Londonban. Nagy lelkesedéssel fogadták 1898-ban a harmadik Krisztus-képet, és mint az előzőeket, ugyancsak a Dowdeswell's Galériában állították ki.[39] Az angliai körút után 1899-ben Dublinba, az irlandi Királyi Akadémiára vitték a festményt. Itt látta a tizenhét éves James Joyce, aki részletes kritikát írt róla, hangsúlyozva a mű drámai erejét, jellemzőereje nagyságát.

A manchesteri, yorkshire-i, brightoni és írországi vándorlást követően a kép egy angol társaság tulajdona lett, majd Amerikába került. Itt korántsem volt már olyan nagy iránta az érdeklődés, mint 1887-ben. John Wanamaker viszonylag konzervatív ízlésű gyűjtő volt, így nem is cserélte ki a két Munkácsy-képet modernekre, de nem is vette meg a harmadik darabot. Biztosnak kell tekintenünk, hogy a tulajdonosok felajánlották neki az *Ecce Homo*t, de vagy nem hatott rá eléggé a kép művészi ereje, vagy talán nem tudtak megegyezni a vételárban. Arra sem nyílott alkalom, hogy együtt szerepeljen a három festmény, mert a két első Krisztus-kép ekkor még Wanamaker jenkinstownbeli palotájában volt. Így történhetett, hogy az *Ecce Homo* végül is visszahajózott az óhazába.

A századelőn áron alul keltek el Munkácsy művei Európában, sőt az 1905-ös Forbes-árverésen még úgy sem.[40] Ekkoriban a konzorcium Nemes Marcellnek, a Szépművészeti Múzeumot is patronáló műgyűjtőnek ajánlotta fel az *Ecce Homo*t 75 000 koronáért, aki nem vásárolta meg. 1904-ben a magyar állam átvett Munkácsy özvegyétől egy 32 festményből álló gyűjteményt 210 000 korona értékben, amely egy részét életjáradékként fizette ki, 100 000 korona értékű festményt pedig ajándékként adott át az özvegy.[41]

1910 közül újabb szelek fújtak Európában, és felbolygatták a magyar közvéleményt. Rómában külön teremben mutatták be a *Krisztus Pilátus előtt* vázlatait, a berlini Sezessionban kiállították Munkácsy tájképeit, és Sedelmeyer megjelentette Munkácsyról írott könyvét (1914). 1911-ben végre felavatták Budapesten Munkácsy síremlékét, Telcs Ede művét. Avatóbeszédet Prohászka Ottokár püspök mondott, s ebben mint a vallásos képek festőjét méltatta Munkácsyt, mondván: "prófétai géniusz volt, mert hiszen páratlanul meglátta Krisztus

37 A *Munkácsy Ecce Homo-ja képekkel.* (Bp. -a millenium évében) füzetet írta: Malonyay Dezső, Bródy Sándor, Szana Tamás. Francianyelvű változata: Munkácsy et son Ecce Homo (Bruxelles, 1896.) — Számtalan cikk, hír megtalálható az MTA Művészettörténeti Kutató Intézete adattárában.

38 Munkácsynét joggal marasztalta el Lázár Béla nekrológjában, (Új Idők, 1915. XXI. 26. 556. p.). Bródy cikke: Új Idők, 1898. IV. 25. 542. p.

39 Az európai, főként az angliai fogadtatásról Richard Davey: Munkácsy and his Ecce Homo c. füzete számolt be (hely és év nélk. — London? 1900 k.)

40 Már 1888-ban feltűnt a Christie aukción egy Krisztus Pilátus előtt tanulmány. 1898. június 3-án, a párizsi Munkácsy-palotabeli árverésen egész sor Krisztus vázlat és tanulmány került kalapács alá. 1903-ban Bécsben, 1904-ben Frankfurtban, 1913-ban Bécsben kelt el több tanulmány, vázlat.

41 Kádár és Roheim még Munkácsytól vett át 32 festményt árusításra, de visszaléptek, pereskedtek a beteg festővel, majd özvegyével. A dolognak 1904-ben vetett véget a magyar állam azzal, hogy Munkácsy özvegyétől átvette a képeket. Később Barnewitzné, az özvegy húga ajándékozott festményeket és dokumentumokat Békéscsabának.

dicsőséges arcát: misztikus vallásos géniusz volt, mert elérhetetlen mélységekből fakadtak eszméi".[42] Ekkor merült fel annak igénye, hogy mindhárom Krisztus-kép kerüljön haza. Ernst Lajos és Lázár Béla két újságírót bízott meg, hogy tárgyaljanak John Wanamakerrel a két Krisztus-kép átengedéséről. Pásztor Árpád 1913 őszén kereste fel az idős milliomost, akit a "The merchant prince of Amerika" címmel ruházott fel a közvélemény. Wanamaker beszélt a festővel kapcsolatos élményeiről, majd úgy nyilatkozott, hogy átadja a képeket, ha a magyar állam kéri. Ugyanekkor járt a jellegzetes kvéker városban (ahol húszezer magyar élt!) Reményi József, aki részletes leírást közölt a "Munkácsy room"-ról.[43] Tudósítása szerint egymástól tizenöt méter távolságra, egymással szemben állt a két festmény, köztük Barrias Munkácsy-szobra és a festő palettája, Hans Temple *Munkácsy a Krisztus Pilátus előttet festi* című festménye, valamint egy néger festő, Tanner (akit Párizsban taníttatott Wanamaker) biblikus képei.

A két újságíró véleménye, cikkei után az Ernst Múzeum újabb akcióba kezdett: az angol—amerikai konzorciumtól átvette az *Ecce Homo*t, és nagyszabású emlékkiállítást rendezett Munkácsy Pestre kerülése, pályakezdése 50. évfordulóján. 1914 március 19-én nyílt meg a tárlat dr. Csernoch János hercegprímás védnöksége alatt. Már ez a tény sok mindent elárult: jelentős szerephez jutott a Krisztus-téma, ezen belül is a tizennyolc év után ismét látható *Ecce Homo*. Külön termet kapott, s a katalógusban külön oldalt, megjelölve, hogy ára, értéke háromszázezer korona.[44] Ellentmondásos volt a festmény 1914-es fogadtatása. A magyar közvéleményt felkavarta a mű hazakerülése és a végleges ittmaradás lehetősége. Az eladással megbízott Réti Zsigmond műkereskedővel Bárczy István, a székesfőváros polgármestere és Wildner Ödön tanácsos tárgyalt. A Fővárosi Múzeumba vagy a Rezső térre tervezett (de meg nem valósult) ún. Ferenc József-templomba kívánták elhelyezni a hatalmas képet. 120 000 koronáról volt szó, amelyből 20 000-et azonnal ki kellett volna fizetni. A képzőművészeti bizottság, de a közgyűlés sem tudott dönteni, támogatták ugyan a feléledő kultuszt, de a háború kezdetén egyéb súlyos ügyekkel küszködtek. Szakmai kifogások is bőven merültek fel, amit a bulvársajtó így fogalmazott meg: Munkácsy elaggatott korában festette, hanyatlásának kétségtelen jeleit mutatja, panorámás hatásokra vadászott stb.[45]

Ebben a reménytelen helyzetben tűnt fel Déri Frigyes, az ismert bécsi selyemgyáros és kereskedelmi tanácsos, aki nagylelkűen már előzőleg is több művet ajándékozott magyar múzeumoknak. Érdeklődése a tízes évek elején fordult Munkácsy felé, amikor is a Szemere Miklós gyűjteményből megvásárolta a *Búsuló betyárt* (1965), majd az *Egy fiatal luxemburgi nő portréját* (1885) és egy bizonytalan, általa Munkácsynak tartott *Önarcképet* (1873). Az 1913-beli Pisko-féle aukción, Bécsben, 15 000 koronát adott a *Golgota* nagyméretű színvázlatáért. Érthető, hogy mindent megtett a nagyméretű Ecce Homoért is.[46] Valószínűleg sikerült lealkudnia az összeget 76 000 koronára, és az üzlet 1916-ban létrejött. Bécsbe szállíttatta a nagy képet, ott őrizte 1924-ben bekövetkezett haláláig. 1925-ben — mintegy reprezentálva, hogy immár visszavonhatatlanul a miénk — kiállították a Műcsarnok tavaszi tárlatán "Déri Frigyes hagyatéka Debrecen városának" aláírással. Déri már előzőleg, 1920-ban Debrecenre hagyta hatalmas művelődéstörténeti gyűjteményét, amelyben — az ókori egyiptomi, görög, távol-keleti anyag mellett — jelentős volt a festménykollekció (Jan Kupeczky, Barabás Miklós, Borsos Jó-

42 Idézi *Lázár Béla:* A Munkácsy kérdés c. könyve, 44.

43 *Pásztor Árpád:* Wanamaker Munkácsyról = Új Idők, 1914. 498—499. és Reményi József: The Munkácsy-Room = A Hét, 1914. 753—755.

44 Ernst Múzeum kiállításai XVI. Munkácsy Mihály jubiláris kiállítása 1864—1914. (Bp., 1914). Bev. írta: *Lázár Béla.*

45 Cikkek az 1914-es Ernst Múzeum-beli kiállításról és a vásárlásról: Bródy Sándor: Munkácsy feltámadása = Az Újság. 1914. márc. 29. — Szén: Vasárnapi levél. Ecce Homo = Élet, 1915. jan. 17. — N. N. Munkácsy Ecce Homo-ja körül = Magyarország, 1915. jan. 9. — Zajti Ferenc: Ecce Homo = A cél, 1915. 2. 143—46.

46 Hírek Dériről a Művészet 1917. XVI. 94. 1918. XVII. 43. az Újság 1917. jan. 6-i számában.

9. kép Déri Frigyes, a Munkácsy művek adományozója, 1920 k.

zsef, id. Markó Károly, Jankó János, Lotz Károly, Benczúr Gyula, Madarász Viktor, Székely Bertalan művei). Még Déri életében, 1923-ban letették a majdani Déri Múzeum alapköveit, és tervrajzát jóváhagyta Déri Frigyes. Györgyi Dénes építésszel konzultálva külön termet terveztek az *Ecce Homo* méretének, jellegének megfelelően, s ott több Munkácsy-mű társaságában kívánták elhelyezni.[47]

Az *Ecce Homo* két ízben hagyta el a termet: 1944—1945-ben betonpincében vészelte át a háborút, 1952-ben a budapesti Munkácsy-kiállításra vitték el.[48]

1965—66-ban restaurálta Sárdy Brutus és Lóránd.[49] Most — az ezredfordulóig — mellette áll az 1884-ben festett 460 x 712 cm-es *Golgota*, s ezzel szemben a Magyar Nemzeti Galériából kölcsönzött *Krisztus Pilátus előtt* "redukció", azaz feles másolat.

1988-ban a Wanamaker áruházat és a benne lévő képtárat eladták az örökösök. 1988 februárjában New Yorkban, a Sotheby's aukción tűnt fel a két nagy festmény. Erről így tudósított Kereszty András: "Február 24. reggel 9 óra 45 perc.) Helyszín: a New Yorki Sotheby's műkereskedőház (alapítva 1744-ben).

. . .

És egyszer csak ott volt a két kép. A két Munkácsy. Az árverési terem falát takarták. Óriási — 28—30 négyzetméteres, garzonlakás alapterületű — festmények. Ugyanazok, mint amiket a Nemzeti Galériában őriznek, és mégis mások, nagyobbak, teljesebbek, véglegesebbek. Két kép: Krisztus Pilátus előtt és a Golgota is.

A Pilátus van jobb állapotban (még az ablakon kívüli táj színei is élénkek, s kéklik az ég), de a Golgotával sincs különösebb baj.

A tulajdonos, a philadelphiai John Wanamaker Inc. vigyázott rájuk. A festményeket hónapokon át zöld bársonyfüggöny takarta, húsvétkor mutatták be a nagyközönségnek. A "Wanamaker" nemcsak dúsgazdag család hanem áruház is Philadelphiában, s itt lehetett a böjt és a feltámadás hetében megtekinteni a Munkácsy-műveket. Az áruház már nem családi tulajdon, átvette egy részvénytársaság, s most kiárusítják Wanamaker képtárát. A mai árverésen — a háromszázhetven közül — 16 festményt ők adnak el. Azt a művet is (az osztrák Hans Temple alkotását), amely Munkácsy Mihályt a Krisztus Pilátus előtt festése közben ábrázolja. Így aztán a Pilátusos festmény kétszer is kalapács alá került ezen a napon, hiszen a szép fejű Munkácsy mögött (körülbelül másfélszer egy méteres nagyságban) Hans Temple megintcsak odafestette a képet.

. . .

— 57. kép. Munkácsy, Krisztus Pilátus előtt. Tekintettel a kép nagy méretére, új tulajdonosa három napot kap az elszállításra — mondja a kalapácsos.

A terembe jön egy pálcás ember, és kimutatja a festményt. A fejek jobbra fordulnak. Nézik a Pilátust.

(11 óra 53-tól 12 óra 7 percig.) A kikiáltási ár 15 000 dollár. (Micsoda, rongyos 15 000 ezért a képért?)

— Hát ez disznóság — hallom magyarul a hátam mögött.

— Harmincezer dollárig elmegyek — hallom megint magyarul.

— Vállalom a felét — mondja valaki ismét magyarul.

47 *Déri Frigyes:* "A debreceni Déri Múzeum gyűjteményeinek leírása" című könyvét Debrecenben adták ki 1922-ben. Ld. még a Déri Múzeum 1930-ban, 1939-ben, 1952-ben, 1965-ben, 1978-ban kiadott vezetőit!

48 Munkácsy Mihály-kiállítás. Budapest—Műcsarnok, 1952. (katalógus). Írta, szerkesztette: *Oltványi Imre,* bev,: *Pogány Ö. Gábor.*

49 *Sárdy Lóránt:* Az Ecce Homo — Munkácsy Mihály festményének restaurálása = Déri Múzeum Évkönyve 1968. (Debrecen, 1969.) 635—654.

A kikiáltó a számokat pörgeti, húsz-, huszonöt-, harmincezer. Csak menne följebb, minél följebb, megmutatni a Sotheby's-nek (alapítva 1774-ben), tévedtek, amikor a katalógusban a kép értékét 50 és 70 ezer dollár között jelölték meg, amikor 15 ezer dollárról indították a licitet.

A kalapács 60 ezer dollárnál üt le, a teremben már senki sem akar továbbmenni, egy telefonon licitálóé a festmény. Benjamin Doller tartotta a kagylót, ő emelte az összeget. A Golgota kikiáltási ára is 15 ezer. A licit rövidebb, 47 ezer 500 dollárért a 204-es tárcsát mutató férfi tulajdona lesz."[50]

Az 1988 februárjában megjelent riportból kiderül, hogy a *Krisztus Pilátus előtt*-et egy magát meg nem nevező, telefonon aukcionáló kanadai gyűjtő vásárolta meg, a *Golgotát* Bereczki Csaba Gyula (Julian Beck), a new-yorki Pannónia Galéria tulajdonosa.

1991-ben döntött úgy Julian és Pamela Beck, hogy letétként átadják Magyarországnak a *Golgotát*. A Magyar Nemzeti Múzeum fogadta a festményt azzal a kikötéssel, hogy budapesti bemutató után Debrecenbe, a Déri Múzeumba kerüljön a kép.

1991 őszén érkezett meg a festmény. A restaurátor csoportnak nemcsak a tengeri út nyomait, hanem száz év utazásai, csomagolása "töredelmeit" kellett eltüntetniük. Lente István, Menráth Péter, Seress László végezte a munkát Szentkirályi Miklós irányításával a Szépművészeti Múzeumban. A költségeket Hajdú-Bihar megye és Debrecen város önkormányzati közgyűlése, valamint a Művelődési és Közoktatási Minisztérium fedezte.

A újjászületett festmény bemutatója a Magyar Nemzeti Múzeumban volt 1993 húsvétján, a másodbemutató a Déri Múzeumban 1993. augusztus 19-én.[51]

1991—1994 között a *Krisztus Pilátus előtt* Torontó egyik színházában állt Joseph Tanenbaum letétjeként, aki 1995-ben a Déri Múzeum rendelkezésére bocsátja.

50 *Kereszty András:* Mennyit ér Munkácsy Mihály? = Népszabadság, 1988. február 27.

51 A Golgota magyarországi bemutatóiról a TV Híradó, körzeti TV Híradó több alkalommal készített riportot, tudósítást. A restaurálás munkáit nyomon kísérte a Magyar Televízió és 1993 szeptember 18-án mutatta be II-es műsorán a *Hazatérő Golgota* című filmet. Szerk.: Fitz Péter.
1993-ban jelent meg *Sz. Kürti Katalin—Hapák József:* Munkácsy Mihály Krisztus-képei — Les tableaux du Christ de Mihály Munkácsy — Die Christusbilder von Mihály Munkácsy Mihály — Munkácsy's paintings portraying Christ (Debrecen, 1993).
Cikkek, riportok:
B. P.: Kalandozó Golgota — Vasárnapi Hírek, ápr. 4. — (*harangozó*): Munkácsy a keresztfán = Pesti Riport, ápr. 9. — Dombrovszky Ádám: E festmény hazatérése felér egy feltámadással = Hajdú-Bihari Napló, 1993. IV. 10. — *Sz. Kürti Katalin:* Újra Magyarországon a Golgota = Békés Megyei Hírlap, ápr. 10—12. — Uő: Újra itthon a Munkácsy Golgota c. festménye = Múzeumi Hírlevél, 1993. 4. sz. 96—97. — *Simon Gy. Ferenc:* A Golgota diadalútja = Képes Újság, 1993. május 15. 16—17. — *(d. m.):* Munkácsy Golgotája a Nemzeti Múzeumban = Magyar Nemzet, ápr. 10. — *B. E.:* A Golgota újabb stációja = Kurir, ápr. 10. — (b. sz. i.): A Golgota a Nemzetiben = Pest Megyei hírlap, ápr. 10. — *Nichs Andrea:* Kölcsön Golgota = Köztársaság, ápr. 30. — (kádár): Tíz évre itthon a Golgota (Somogyi Hírlap, ápr. 30. és Néplap, május 8.) — *Bágyoni Szabó István:* Az ember-Istent akartam ábrázolni = Pest Megyei Hírlap, május 6. — Arnóth András: Golgota = Pesti Hírlap, május 11. — *Schelken Pálma:* Munkácsy Mihály Golgotája a Nemzeti Múzeumban = Új Ember, május 16. — *D. Á.:* A Déri Múzeum a Munkácsy-kultusz ápolója = Hajdú-Bihari Napló, május 19. — *N. N.:* Itthon a Golgota = Kisalföld, május 25. — N. N.: A Golgota utazásai = Közép Dunántúli Napló, május 27. — Berényi Péter: A Golgota Kálváriájának vége = KÁPÉ, május 27. — *K. M.:* Munkácsy Mihály Golgota = Élet és Tudomány = 1993/22. sz. — Csorba Mária: Golgota = Pesti Műsor, 1993. 19. sz./12. — *Székely András:* Munkácsy Golgotája és kálváriája = Népszabadság, június 2/14. — *Sz. Kürti Katalain:* Munkácsy emlékév = Ausztráliai Magyar Élet, 1993. jún. 17. — *Uő:* Újra itthon Munkácsy Mihály Golgotája = Új Művészet, 1993. IV. évf. 7. sz. 9—13. p.

III. A művek elemzése

Az újszövetségi fejezetek felidézik azt a bibliai történést, amely nyomán példázatok, versek, drámák, regények, zeneművek és képzőművészeti alkotások ezrei foglalkoztak Krisztus életével, szenvedéstörténetével. Az ókeresztény sírkamrákban, a bizánci templomokban, a közép- és újkori épületek falain, a könyvek iniciáléin, a kelyheken, kereszteken, a szószék, karzatok, szárnyas oltárok domborművein, festményein, gyakori téma volt a passió. A magyar képzőművészet kincsei Lőcsei Pál, Kolozsvári Tamás, M. S. mester munkái, illetve a későbbi nyírbátori Krucsay-oltár, amely a szenvedéstörténet trilógiája. Fra Angelico, Mantegna, Giotto, Dürer, Grünewald, Holbein, Rembrandt. Piombo, Correggio, El Greco, Tiziano, Tintoretto egész sorozatban idézte fel Krisztusnak, a szenvedő istenembernek életét. A komor gyász, a fojtott drámai feszültség, a megdicsőült fájdalom széles skáláját vonultatták fel műveiken, kapcsolódva koruk vallási és ideológia elveihez.

Munkácsy Mihály ismerte és megcsodálta munkáikat a National Galleryben, a Louvre-ban, az Alte Pinakothekban, a bécsi és a velencei múzeumokban, templomokban, de tőlük eltérő módon festette meg Krisztus szenvedésének három jelenetét. Szemléletére mégis leginkább az érett reneszánsz és a barokk mesterei hatottak. Szerette Rubens nagyvonalú, reprezentatív képeit, s nemcsak a képtárakban, de a templomokban is tanulmányozta műveit, így az antwerpeni katedrálisban lévő *Kereszt felállítását* és a *Keresztről levételét*. Nagy hatást tett rá Rembrandt festészete, hőseinek tragikus magánya. Passió képeit Münchenben, az Alte Pinakothekában látta a *Három kereszt* (1653), *Krisztus Pilátus előtt* (1655), *Levétel a keresztről* (1654) rézkarcait Amszterdamban.

Amikor sorozatra gondolt, a velencei Scuola di San Rocco hatalmas Tintoretto-ciklusa lebegett a szeme előtt. Az emeleti Sala dell'Albergo főfalát a több mint tizenkét méter széles *Keresztre feszítés* uralja, ezzel szemben áll a *Krisztus Pilátus előtt,* az *Ecce Homo* és a *Kálvária.* Az 1565—67-ben festett tetralógia izgalmas sorozat: tükrözi Tintoretto művészetének egyre szenvedélyesebbé, expresszívebbé válását, újszerű, manierista ikonográfiai elveit. Tér- és tömegelrendezésének monumentalitása hatott Munkácsyra, különösen *Golgota* című festményére.[52] *Krisztus Pilátus előtt*-je szemléletében különbözik Tintorettóétól. Munkácsy Jézusa itt nem olyan magányos, mint Tintorettóé, inkább olyan győzedelmes, mint Rubensé. Az 1896-os *Ecce Homo* Krisztusa viszont Tintoretto Jézus-alakjának magányosságát idézi fel.

Ha utalunk is párhuzamokra, hasonlóságokra, különösen a *Golgota* esetében, látnunk kell, hogy Munkácsy Krisztus-trilógiája önálló, máshoz nem hasonlítható alkotás. A festő egy megváltozott, kétkedésekkel teli korszakban élte át a bibliai történést, illetve ürügyül használta azt etikai vélekedésének, megrendülésének kifejezéséhez. Abban a korban, amikor "a vallásos szemlélet válsága nem hatott serkentőleg a vallásos művészetre, nem mozgósított új ábrázolástípusok kidolgozására",[53] jelentékeny tényező volt (lett volna) Munkácsy Mihály hármasképe. Nagy kár, hogy Magyarországon még Ipolyi Arnold és Haynald Lajos ösztönzése ellenére sem volt olyan erő 1884 körül, amely itthon tartotta volna a két Krisztus-képet, és a harmadik mű (talán a Feltámadás?) közeli megfestésére ösztönözte volna a még ereje teljében lévő művészt. Szegényebb lett így a magyar egyházművészet egy jelentős sorozattal. Aki együtt, vagy legalább egymás után szeretné látni a három nagy festményt, annak Debrecenben lehetősége nyílik erre, még ha az első kép Kanadában is van (mérete: 417 x 636 cm) 1994-ben.

A Magyar Nemzeti Galériától kölcsönzött *Krisztus Pilátus előtt* című festmény 218 x 324 cm méretben ugyan, de őrzi a nagy mű erényeit. 1881-ben, a nagy képpel egy időben vagy közvetlenül az után készült, Munkácsy ereje teljében. A festmény Krisztus és Pilátus első találkozását ábrázolja. Témáját János evangéliuma 18. részéből merítette Munkácsy. A válság

52 A Keresztrefeszítés-t reprodukálta a Chefs d'oeuvre de l'art grands peintres 112. Tintoret c. kötete (Paris, 1968), a Krisztus Pilátus előtt-et és a Golgotát Krystina Secomska Tintoretto kötete (Művészet világa sorozat, Bp. 1984.).

53 *Széphelyi F. György:* Vallásos festészet = Művészet Magyarországon 1830—1870. 79.

10. kép Krisztus Pilátus előtt, 1881.

11. kép Tintoretto: Keresztrefeszítés

csúcspontját ragadta meg: a döntő összecsapást, amelyben szemmel láthatólag a hitében erős Krisztus a győztes. Poncius Pilátus helytartói székében ül, rosszkedvűen latolgatja, mitévő legyen, mit mondjon. Igazában nem ért egyet a vádlókkal: a római törvények szerint nem bűnös a Jézusnak nevezett férfi. Így hármas konfliktus alakul ki: a küldetés tudatában erős Jézus és a tétovázó, de a monolitikus hatalmat mindenképpen védő római helytartó között, Krisztus és vádlói, valamint Pilátus és a tömeg között. Ahány alak, annyi magatartásforma, annyi gesztus. Vannak fanatikusok, gonoszok és együgyűek is a tömegben. A vádló főpap igyekszik méltóságteljesnek és igazságosnak, elfogulatlannak mutatkozni. Mások nem titkolják gyűlölködésüket, sunyi, álnok tekintettel követik az eseményeket, ellenséges arckifejezéssel kiáltoznak. Számukra a fiatal férfi veszélyezteti a fennálló rendet, s ezért inkább döntenek Barabásnak, a közönséges rablónak a szabadon bocsátása, mint a magát Messiásnak nevező Jézus felmentése mellett. Ezt az ellentétet, feszültséget elsősorban színekkel fejezte ki Munkácsy, a vérbeli kolorista. Elmondta barátainak, hogy a Biblia olvasásakor Jézus ruhájának fehér színe gyújtotta fel először képzeletét. Döntő a képen a fehér: sugárzást, tisztaságot jelent Krisztus alakján. A történeti hűségnek megfelelően fehér ruhában van a helytartó is, de felvillan egy fehér folt Krisztus mögött, egy hadonászó férfi ingeként, valamint a gyermekét tartó anya és egy idős férfi fejkendőjén is. Színpompájával tűnik ki a vádló főpap és a Pilátushoz közel ülők, állók ruházata. A festőre jellemző kék-vörös-fehér színhatás a drámaiság egyik biztosítéka, a másik drámai elem a kompozíció. Krisztus középen áll, tekintetük az ő összekötözött kezéről indul el Pilátusig, és vezet tovább az anya alakjáig, az ágáló farizeusig, s vissza a fegyverrel kordont tartó katonán át a főalakig. Az ecsetjárás ugyancsak feszültséget hordoz: élénken, szélesen, indulatosan, szinte vibrálóan rakta fel Munkácsy a festékfoltokat. A festőt a kiélezett pszichológiai helyzet, a vélemények ütköztetése izgatta a képen. Nem az elmesélő munkált itt elsősorban (bár a Biblia ismeretében minden alakot, minden mondatot " be tudunk azonosítani"), hanem a drámai zseni: a festő nemcsak az eseményeket, de az eszmék küzdelmét is érzékelte.[54]

Hasonló hangulatú az *Ecce Homo*, a második találkozást ábrázoló festmény. Mivel azonban az csak történésben folytatója a *Krisztus Pilátus előtt*nek, előbb az 1884-ben festett Golgotáról szólunk. A mű 1883-beli színvázlata, amely 1930 óta a Debreceni Déri Múzeumban található és a letétként idekerült 460 x 712 cm-es vászon a tragédia beteljesedése utáni pillanatokat ábrázolja megejtő drámaisággal. A színvázlat figurái bitumennel kontúrozottak, lazúrosan színezettek. A jelenet természeti háttere felvillantja Munkácsy kolorizmusának gazdagságát: megragadó a vörösbe forduló égalja és a drámaiságot sugalló felhőzet megfestése. A nagy vásznat kritikák sorozata érte már 1884—85-ben. Míg az első festménynek zárt tér, a törvénykezési terem a színhelye, a *Golgotáé* a Koponyák hegye. Ott az adott tér is segített összefogni a kompozíciót, itt a hatalmas természeti kép szinte elnyeli a csoportokat. Az első kritikák is kifogásolták, hogy tulajdonképpen két részből áll a kép: a Kálvária-csoportból és az eltávozó tömegből. Nem véletlen, hogy Munkácsy később négy-öt változatban is feldolgozta a Kálvária-részt. A legjobb változat, a drezdai feszület, sajnos elpusztult.

A Kálvária-dombon áll a három kereszt, a középsőn a megfeszített Jézus. Körülötte térdelnek hívei: a szótlanul, dermedten álló, vörösruhás János evangelista, a Krisztus lábát ölelő, zokogó Mária, Mária Magdolna, a "másik" Mária, balra Márta, akinek szenvedélyes gesztusai, átlós kéztartása átvezet a statikus kálvária jelenettől a mozgalmas tömegig. Mellette áll a zsidó ács, aki munkáját végezve, közönyösen távozik. Lajtorjája két részre osztja a csoportot, s kitűnő ritmust teremt a középtérben. A csodálkozó, tétovázó, vagy a látványosságról hazasietó

54 *György Aladár:* Munkácsy legújabb képe = Koszorú, 1882. VII. 268—274. — Keleti Gusztáv: Krisztus Pilátus előtt. Munkácsy Mihály festményei = Fővárosi Lapok, 1882. február 28. (ill. Művészeti dolgozatok, 1910. 146—156.) — Ipolyi Arnold elnöki beszéde, mellyel az OMKT 1882. február 22-i közgyűlését megnyitotta = Egyházművészeti Lapok, 1882. III. 65—79. — *Pasteiner Gyula:* Munkácsy Mihály olajfestménye: Krisztus Pilátus előtt = Budapesti Szemle, 1882. 30. kötet, 71—102.

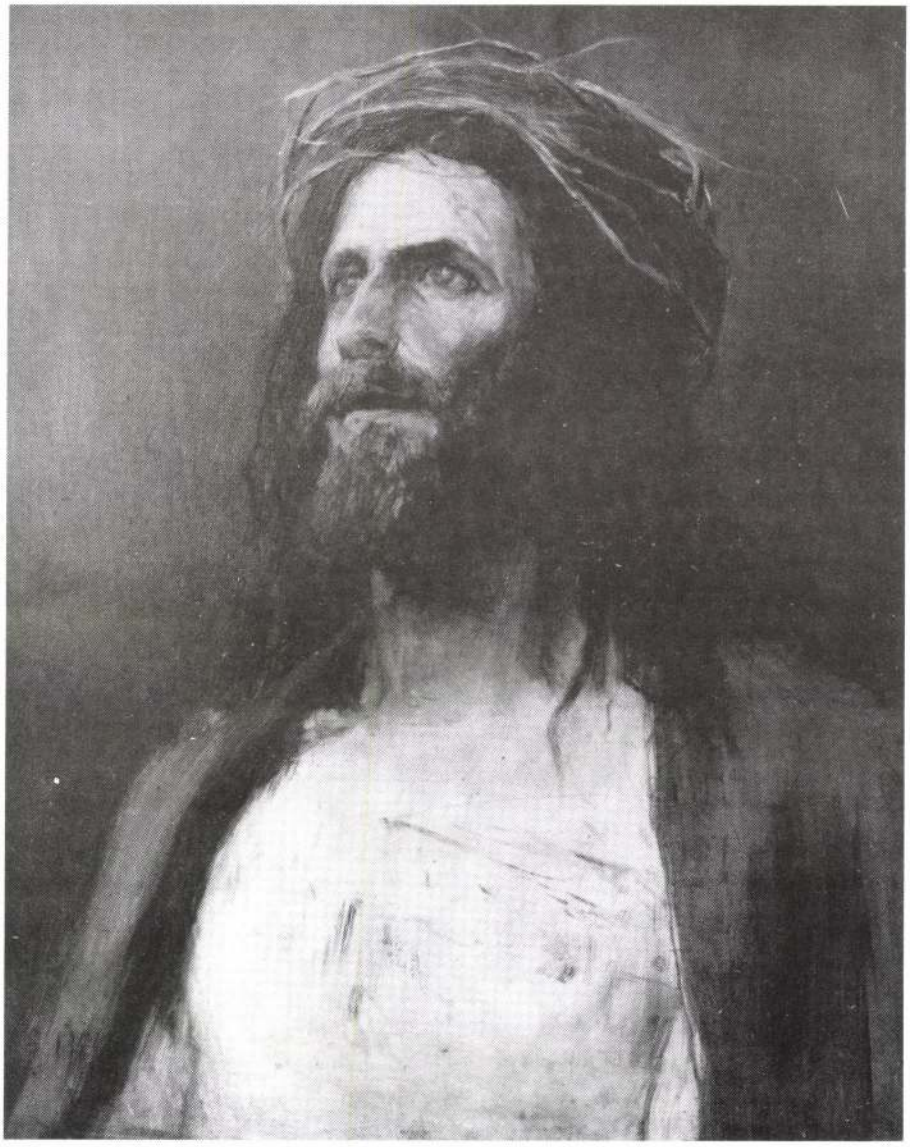

12. kép Munkácsy: Krisztusfej tanulmány, 1895. (Fotó: Nagy Imre)

csoport az érzelmek, hangulatok széles skáláját adja, s tanúsítja Munkácsy emberábrázoló képességének nagyságát. Van, aki kételkedik, tépelődik, mentegetőzik, vagy közönyösen megy el. Alig látható szálak kötik össze a keresztre feszítetteket és a tömeget: a hóhér lajtorjája, a fegyverek és a másik szélről visszatekintő lovas. A legizgalmasabb alakok ők, valamint a bal szélen futó, menekülő, titokzatos férfi, és a megdöbbenve vitatkozó két farizeus, a megrendülő centurio.[55]

A mű legnagyobb erénye a jellemzőerő és a tájfestés. Munkácsy ekkoriban sok vázlatot készített Colpachon, az egyik nagyméretű alkonyi képe, a *Hazafelé* vöröslő égboltja jelenik meg itt is, a *Golgota* hátttereként. Ez az ég vészjóslóan ismétli a megtörtént, jóvátehetetlen drámát, amelyet Máté evangéliuma írt le (27. rész).

Az *Ecce Homo* 1930 óta egyfolytában látogatható a Déri Múzeum különtermében. Az 1896—1928 közötti utaztatás, a többszöri szakszerűtlen restaurálás ugyan megviselte, de az 1965—68 között végzett szakszerű restaurálás, majd a terem légkondicionálása sokat javított e nagyméretű aszfaltbitumen alapú festmény állapotán. A nagy kép (403 x 650 cm) szinte minden vonatkozásban gyengébb az előző kettőnél: színvilága fagyos, fáradt, fakó (már 1986-ban is ezt írták róla!), szerkezetileg azonban összefogottabb a *Golgotá*nál. Maga a helyszín zárt: a törvénykezési palota udvarán játszódik a dráma, árkádos udvarbelsőben tűnik fel a hetvenhárom életnagyságú alak.[56] Krisztus ugyan nem középen áll, hanem a megemelt oszlopos erkélyen, de kétségtelenül központi alak, Poncius Pilátussal együtt. Ez a második találkozása a helytartóval, közben megostorozták, vörös köpenybe öltöztették, töviskoronával látták el, jogarként nádszálat kapott. Arca beesett, meggyötört, tekintete megtört. (Munkácsy legutolsó drámai portréja a békéscsabai múzeumban található önarcképszerű Krisztus-fej.) Rá mutat, őt mutatja be a népnek a vörös szegélyű fehér tógában álló Pilátus, rá szegeződik minden szem, de az ő tekintete nem válaszol, az égre mered. Az emelvény alatt hömpölyög, hullámzik a tömeg, az indulatokat semmi sem fékezi. Az egymásba érő mozdulatok, a heves gesztusok mozgást, drámaiságot érzékeltetnek. Karok, öklök, hátak csapódnak össze, egymást érik a különböző érzelmi állapotban lévő emberek. Az ujjongó, ugrásra kész férfiak támadó, széles mozdulatai mellett a nők gesztusai finomabbak: elől, az oszlop lábazatánál lévő, kezeit kulcsoló Mária Magdolna féltést, védelmezést árul el, a gyermekét tartó anya szájához kapott kezével a visszarettenést érzékelteti. A bal sarokban idős koldusasszony menekül átkot mondva, s mögötte látjuk az ájult, mozdulatlan, hamuszürke arcú Máriát, akit János apostol istápol. Háta mögött Péter, a második oszlopnál Arimetheai József, előtte, a tömegben Júdás áll. Elől a lépcsőn Nicodemus alakja tűnik fel. A római katonák ugrásra készen állnak. A bal oldali oszlop mellett egy lovon ülő centurio néz le megvetéssel a tömegre, egy fegyveres őr urára és a fogolyra ügyelve, egy pedig előretartott lándzsájával készteti hátrahúzódásra a túlzottan közel lépő, öklét rázó zsidót. Munkácsy a hatalmas csoportkompozíciót úgy fogta össze, hogy az egyéni indulatoknak, karaktereknek is teret adott. A műből áradó drámaiságot legjobban James Joyce sorai jellemzik: "A tömeg szívében egy férfi dühöng, mert egy jól öltözött zsidó férfi

55 *Pasteiner Gyula:* Krisztus a Kálvárián. Festette Munkácsy Mihály = Budapesti Szemle, 1884. 40. kötet, 370—387. — *Szana Tamás:* Munkácsy Mihály. Magyar művészek. Műtörténelmi vázlatok képekkel. Bp., MDCCCLXXXVII. 1—32. — *Lyka Károly:* Munkácsy. Élet, 1891. I. 4. 271—284. — Éber László: Munkácsy Mihály (1844—1900). Új Magyar Szemle, 1900, 209—244. — *Ódry Lehel:* Emlékezés Munkácsy Mihályra. Vasárnapi Újság, 1908. 764. — Uhde, Fritz von: Munkácsy Mihályról. Új Idők, 1911. I. kötet. 249—251. *Feleky Géza:* Munkácsy (Bp. 1911) 21—23. — *Elek Artúr:* Munkácsy Krisztus-képei = Nyugat, 1926. 844—846. Farkas Zoltán: Munkácsy Mihály (Bp., 1941) 41—42. — A Golgotá-hoz készült kb. 50 mű pontos adatát közli Oltványi Imre az 1952-es kiállítás katalógusban és *Végvári Lajos* 1958-as monográfiája. A Golgota olaj és széntanulmánya (280 x 400 cm) a luxemburgi Városi Képtár tulajdona (ld. J. Kohnen: Munkácsy und Luxemburg-Luxemburg, 1984 című könyvét!)

56 Korabeli cikkek: *Kereszty Viktor:* Munkácsy Mihály "Ecce Homo"-ja az ezredéves kiállításon = Új Magyar Sion, 1896. X. 373—379. — B. S. (Bródy Sándor): Munkácsy új képe (Ecce Homo). Új Idők, 1896. 445—446. — Az "Ecce Homo". Munkácsy új festménye. Vasárnapi Újság, 1896. 280—290.

13. kép Munkácsy: Ecce Homo, 1896.

14. kép A Krisztus Pilátus előtt a Wanamaker store-ban, 1980 k.

15. kép A Golgota a Wanamaker store-ban, 1980 k.

taszigálja. Szeme szinte bandzsít a haragtól, száján átkozódás habzik. (. . .) Azután ott van a diadalmaskodó fanatikus félprofilja és alakja. Hosszú kaftánja meztelen lábára hull, fejét hátraszegi, karját győzedelmesen felemeli. Egészen hátul egy ostoba koldus arca látszik homályosan. Mindenütt új arc. A sötét csuklyák, a kapu alakú fejdíszek alatt gyűlölet forr, a száj pattanásig tárva, a fej a nyakszirte vetve. Itt egy idős nő menekíti riadalmát, ott egy jó megjelenésű, bár nyilvánvalóan proletár nő áll. Szép, fáradt szeme, telt arca és alakja van, melyet mogorva butaság és teljes, bár kevésbé lázító állatiasság torzít el. Gyermeke a lábába csimpaszkodik, csecsemője a vállára borul. Még ők sem mentesek a mindent átható ellenszenvtől, mélyen ülő, apró szemeikben a visszautasításnak, fajuk keserű oktalanságának tüze villog. A közelben van János és Mária alakja. Mária elájult. Arca szürke, mint a naptalan hajnal, vonásai merevek, de nem élesek. Haja szurokfekete, főkötője fehér. Majdnem halott, csak a gyötrelem tartja benne a lelket. János karjaival körülöleli, felfogja, arca félig nőies rajzolatú, de céltudatos. Rozsdavörös haja vállára omlik, vonásai segíteni akarást és szánalmat fejeznek ki. A lépcsőkön egy rabbi, kit rabul ejt a csodálkozás, hitetlenkedővé tesz, s mégis vonz a rendkívüli főalak. Körös-körül katonák. Magatartásuk öntelt megvetést sugároz. Úgy néznek Krisztusra, mint valami kiállítási tárgyra, s a söpredékre, mint valami nekiszabadult állatfalkára."[57]

A három festményt az összefüggő történet (a passió befejező jeleneteinek elbeszélése), az azonos szereplők és a hasonló mondanivaló köti össze. Két képen jelenik meg Pilátus, kettőn Mária és János, kettőn az anya gyermekével együttes. Mindhárom mű szereplője Krisztus. Feltűnő, hogy alakja nem bibliai történés sorrendjében lesz egyre elesettebb (tehát nem a kereszt-fán), hanem a megfestés sorrendjében. Találóan írja Végvári Lajos: a *Ecce Homo* Jézus-arca "a szenvedő, halálos beteg művész arcképe önmagáról".

Az első pillanattól kétségtelen volt a festmények filozofáló, moralizáló jellege. Az egyház vallásos, evangéliumi képként ünnepelte világszerte a trilógiát, de nyilvánvaló volt a kor problémáihoz való szoros kötődése is. A trilógia bonyolult, hármas konfliktust fejez ki: ellentét van Jézus és a zsidók, valamint a helytartó közt, a monolitikus hatalom megtestesítői (Poncius Pilátus és katonái) és a farizeusok közt, de inkább kiegyeznek (Barabást mentik fel), szövetséget kötnek a legfőbb veszély, az új eszmét hirdető Krisztussal szemben. A vezetők (Pilátus, másfelől Krisztus), a vezetettek és félrevezetettek csoportját úgy ábrázolta Munkácsy, hogy az egyben kortársai jellemzését is adta.

Mindhárom képre illenek *Végvári Lajosnak* a Krisztus Pilátus előttről írt sorai: "Munkácsy nem a múltban élt, hanem a jelenben, nem a múltat akarta reprodukálni, hanem a kortárs emberről volt mondanivalója".[58] Ez a mozzanat rokonítja már említett kortársaival: Ivanovval, Verescsaginnal, Antokolszkijjal, de még egykori tanítványával, Fritz von Uhde német festővel is. A vallásos téma jelentésváltozása már Munkácsynál megfigyelhető, fokozottabb Ensornál, Daumier-nél, Rouault-nál, Uhdénál, később, a magyarok közül Csontvárynál, Kernstok Károlynál, Koszta Józsefnél, Holló Lászlónál. Németh Lajos írta: "A Jézus-ikonográfiában mindenütt jelentésváltozás figyelhető meg. Már a preraffaelitizmus is kacérkodott a keresztény szocializmussal . . . . Az új Jézus-értelmezés paradigmája Uhde Jézus-ábrázolása volt: az ács fiaként, mesteremberként jelenítette meg. A Jézus-figura a századelő magyar szocialista irodalomban is mint az emberi testvériesülés, a társadalmi egyenlőség szimbóluma szerepelt".[59] Ha Munkácsy nem is jutott olyan messze a társadalmi kérdésekben, mint utódai, mindenképpen elődjük volt. Nem vitatható azonosulása a magányos hősökkel, s szándékának őszintesége még akkor sem, ha hiúsága, befolyásoltsága miatt épp e művei nemzetközi attrakcióként járták be a világot. Feladatunk tehát — Richard Muther kijelentésével élve —: "elválasztani a kor hibáit a művész személyes érdemeitől".

57 *James Joyce* kéziratát a Cornell University őrzi, *E. Mason* és *R. Ellman* közölte 1959-ben. Ezt fordította és közölte magyar nyelven *Egri Péter* = Művészet II. évf. (1961) 1. sz. 18—21.

58 *Végvári* 1983. i. m. 71.

59 Magyar Művészet 1890—1919. (Szerk.: *Németh Lajos* Bp., 1981.) 82—83. E kérdéssel foglalkozik még *Sinkó Katalin:* A Munkácsy kérdés a művészettörténetben = BUKSZ, 1990 ősze, 362—367.

Katalin. Sz. Kürti

LA TRILOGIE DU CHRIST DE MICHEL MUNKÁCSY (1881—1896)

Michel Munkácsy, l'un des plus grands, sinon le plus grand peintre hongrois, vivait á Paris depuis 1871. Au, début il avait commencé á peindre des suujets populaires hongrois (le dernier jour d'un condamné á mort, Le Héros de Village, Les Conscrits), pour continuer avec des sujets urbains (Le Mont de Piété, Les *Rôdeurs* de nuit). Il a composé son Milton entre 1877 et 1878, sujet pris dans la littérature. Ce tableau fut honoré de la Médaille d' Honeur 1878, lors de l'exposition universelle á Paris.

Au bout des années soixante-dix, il pensa avec son marchand, Karl Sedelmeyer á composer un sujet sur la vie du Christ. Il a été influencé par les grands précurseurs (surtout par les *toiles* grandioses du Tintoret, exposées á Venise á Scuola di San Rocco) et par la *Vie de Jésus* d'Ernest Renan (ce livre a eu treize éditions entre 1863—1884). Ces trois tableaux du Christ furent reconnus par les autorités de l'Église et des cultes différents, par les fidéles, et méme par les libéraux qui ne croyaient pas aux miracles, comme E. Renan.

C'était pendant l'été de l'année 1880 que Munkácsy, aprés avoir préparé 30 ébauches ou études s'est mis á composer son grand tableau de dimension de 417 x 636 cm, *Le Christ devant Pilate.* Il consultait souvent son voisin, Gustave Doré qui avait illustré La Bible en 1864 et qui avait exposé plusieurs scénes de la Passion á Paris et a Londres (L'Ecce Homo, Le réve de la femme de Pilate etc.).

C'était pendant les Fétes de Páques en 1881 que le tableau fut exposé au palais de K. Sedelmeyer á Paris oú plusieurs milliers de visiteurs par jour l'ont vu. L'Association Saint Jean de Paris organisa méme un débat sur le tableau et publia un recueil en y soulignant les valeurs du tableau comme drame évangélique.

Aprés cela le tableau a voyagé dans les grandes villes de l'Europe pour rentrer á Paris durant les Páques de 1884. Il y fut exposé de nouveau par K. Sedelmeyer, mais cette fois-lá avec la deuxiéme toile, *Le Calvaire.* Cette exposition fut un si grand événement á Paris que méme Maupassant la mentionna dans son Bel Ami.

Ce deuxiéme tableau, de dimension de 460 x 712 cm est Le Calvaire. Celui-ci eut aussi sa voie triomphale en Europe en ayant le plus grand succés en Angleterre et en Écosse. C'était au mois de novembre de 1886 que le premier tableau a traversé l'Océan pour arriver dans le Nouveau Monde et La Calvaire a fait le méme itinéraire en octobre de 1887. Le millionnaire John Wanamaker les y a achetés pour 120 000 et 100 000 dollars, selon d'autres sources 175 000 et 160 000 dollars (la valeur actuelle de cette somme doit représenter environ 1 million 500 mille dollars).

En 1889, le propriétaire donna la permission de ramener les grandes toliles á Paris pour l'exposition univeselle oú elle sfurent honorées de la Médaille d' Honeur. Puis elles furent transportées á Chicago pour l'exposition universelle. Aprés, J. Wanakamer les a déposées dans sa galerie de campagne á Jenkinstown oú il les a gardées jusqu'en 1907, l'année oú une incendie s'y déclara. C'est alors que Wanamaker les a fait retirer de leur cadre. Ces derniers furent restaurés plus tard.

Entre-temps Munkácsy a travaillé sur des intérieurs de salon parisiens et des tableaux de genre á la hollandaise pour les vendre. Puis il a fini son énorme plafond dans le grand hall de la Pinacothéque de Vienne (Kunsthistorisches Museum) et, pour le Parlament de Hongrie, *La Conquéte du Pays.* Ce fut

un miracle, quand, malade, Munkácsy s'est mis á composer sa troisiéme passion á laquelle il donna le titre de l'*Ecce Homo.*

Quelle raison l'a-t-il pussé á remonter, aprés *Le Calvaire,* dans l'événement biblique et á représenter, au lieu de la Résurrection, la deuxiéme rencontre douloureuse de Jésus et de Pilate? On peut penser, sans rien forcer, á l'affaire Dreyfus et aux maintes injustices que notre peintre a constaté autour de lui. Et il ne faut pas oublier que sa santé s'altérait de plus en plus: c'étaient ses propre souffrances qu'il représenta sur l'*Ecce Homo*, achevé en 1896. On a exposé ce tableau á Budapest á l'occasion des fétes de millénaire de Hongrie. Munkácsy n'est plus retourné á Paris, il a été emmené d'abord á Baden-Baden, aprés á Endenich, prés de Bonn oú il est mot le 1er mai 1900.

L'*Ecce Homo* eut aussi son itinéraire, mais cela n'était pas une voie triomphale. Aprés Budapest, Vienne, Bruxelles, il a été transporté en Anglettere, en Écosse et en Irlande. C'est lá que le jeune James Joyce l'a vu, et a écrit, en 1899, une magnifique étude sur ce tableau. Par la suite, il a été transporté en Amérique oú méme J. Wanamaker l'aurait vu, mais ne l'a pas acheté. En ces temps-lá, les deux premiers tableaux étaient déjá déposés á Philadelphie, au Wanamaker-store, dans une salle á part. Le grand public pouvait les voir chaque année, pendant le Caréme et le Temps Pascal: ils étaient accrochés dans le grand atrium. C'est en 1988 que la fondation Wanamaker a mis aux enchéres les deux grands tableaux du Christ. Le *Christ devant Pilate* a été acheté par un colectionneur canadien anonyme et *Le Calvaire* par Julian Beck, le propiétaire de la Galerie Pannonia á New-york. C'est lui qui a mis en dépôt Le Calvaire en Hongrie en autómne de l'année 1990. Aprés étre restauré, le tableau a été exposé au Musée National Hongrois á Budapest, pendant les Fétes de Páques en 1993 et depuis le mois d'aoút de cette année-lá á Debrecen, dans la Salle Munkácsy au Musée Municipal Déri, avec l'*Ecce Homo.*

Aprés avoir fait un long voyage, l'*Ecce Homo* est rentré en Europe vers 1910. Le consortium anglo-hongrois l'a mise en vente Budapest. Eu ces temps de guerre, la capitale, Budapest, n'a pas eu les moyens de l'acquérir. Mais un conseiller commercial, le collectionneur Frigyes Déri l'a acheté en 1916. Aprés sa mort en 1924, ce tableau, faisant partie de la riche collection de F. Déri est arrivé á Debrecen avec d'autres tableaux de Munkácsy (p. ex. la pochade du Calvaire). Actuellement La Trilogie du Christ est exposée dans son ensemble, car la Galerie Nationale a prété au Musée Déri la copie réduite de moitié du *Christ devant Pilate.* On espére voir un beau jour rentrer l'original méme de ce tableau.

Nyomdaipari Szolgáltató KKT, Debrecen

MDK

Kürtiné Kovács

textiltervező brigádja szerepel az első magyar iparművészeti kiállításon.

Fedor: Az első magyar iparművészeti kiállítás.

Nők lapja, Bp. 1952. augusztus 14. [8. l.]

Kurtös György, iparművész

A Műcsarnokban lesz tárlata.

—: A budapesti kiállítások idei programja 7.

Népszabadság, Bp 1973. jan. 20.

Kürtös György, keramikus

Elegnyílt Pécsett a Kerámia Bien-
~~nálo~~, nálé, melyen szerepelnek a
művész művei.

Láttuk, hallottuk...

1978. jún. 23. Kossuth, 21.34 /M./

Kustos György

Szerepel a II. Ors.. Kerámia
Biennálén Pécsett

TV
Táslakról - Táslakra
1970 XI.24

Kürtös Flóra [ ] MDK

Szerepel a „Kiállítások városában."

— : Székesfehérvár 2

ESTI HIRLAP Bp. 1963. febr. 4.

Kürtösi Klára

Díjat nyert az üttörő rajzpályázaton, Kecskeméten

Kecskeméti üttörőrajzolást szerez
Petőfi Nepe, Kecskemét
1970. sep. 8.

Kürtösy Magdaléna, textil

MDK

4. orsz. iparm. kiáll. Műcs. 1959.

MDK

Kürtösy Magdaléna

Kürtösy Magdaléna / textil/ műveivel szerepelt a IV.Orszg.Iparm.Kiáll.-on.

IV.Országos Iparművészeti Kiállitás.Műcsarnok Budapest 1959.Dec. 18 - 1960.Jan.31.Kat.

MDK

Kürtösy Magdaléna

textil

4. Orsz. Iparmüv. kiáll. Mücs. 1959. dec.

Kürtscher Janós

Öbrös

1739. Nagyneben
a communitás tagjává
választottak

irod

Htch 386 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedély

.....

a műhelyfőnök vag
aláírás

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Kürtscher János

ötvös

1738. a nagyszebeni
külső tanácsba választ-
tatik.

Herbert

386. l.

Kürz Antal

rajzoló

Hul, 1878. Erti tanf

alakrajz

Értimisk 1902/3.

67. l

Kürz Antal

rajzoló

Hul. 1878. Esti tanf.

alakrajz

Értimisk 1903/4.

46. 1

Kürz Antal

szül. 1878. Esztitanf.

alakrajz.

önálló körajzdo

Esztmisk. 1900/1901

41. l.

Pécsi lelet VIII. 160.

Kürz János IV c

a Magyar Hollandi Bank
R. T. által a csepeli
kiválgerdő parcellázá-
sának propagálására
kiírt plakát pályázaton
I. díjat nyert.

Képzőm. Fősk. Érti
1933-34. 32 l.

1616-ból, amikor a fiatal magyar főurat a wittenbergai egyetem rektorává választották.

A magyar vonatkozású idegen művek sorozata különösen gazdag ritkaságokban. Itt látható a török állítólagos hódoltató levele a keresztény országokhoz s II. Lajos segélykérő felszólítása a német birodalomhoz 1526-ból, vagy Gebweiler Jeromos hízelgő könyvecskéje a Habsburgok származásáról, amely sok fölösleges szófecsérlés mellett érdekes tudósítást ad Buda elfoglalásáról (Strassburg, 1527.). Ritka és értékes Rotterdami Erasmus kis munkája a *Keresztény özvegyről*, a honából kiüldözött magyar királynénak ajánlva (Bázel, 1529) és az olasz Riccio Mihályé *A királyokról*, akik között a magyarokról is szó esik, ugyancsak bázeli nyomtatásban 1534-ből. Nem hagyhatjuk megemlítetlenül Brodarics István kútforrásértékű tudósítását sem, *A mohácsi csatáról*, amely jóval később, 1688-ban Strassburgban került ki a sajtó alól.

Azt talán mondani sem kell, hogy szép számmal vannak magyar irodalmi ritkaságok, első kiadások, díszművek és, amiknek annyi kedvelője van, *kuriozumok*. Ez utóbbiak közt találtuk egy névtelen író könyvecskéjét arról a XVIII. században még vita alatt álló kérdésről: *emberek-e a nők?* Szerencse, hogy a kiadó az epés pamflet mellé, mindjárt a gyengébb nem pártfogójának, Gediccius Simon mesternek a munkáját is lenyomatta, amelyben a vitát a hölgyek javára dönti el. (Hága, 1641.)

Az *oklevelek kedvelői*-nek szíves figyelmét különösen két szép régi darabra irányítjuk; az egyik Kun László király adománya Bensa fia, Sebestyén tornai ispán részére 1274-ből, Homokterenye felől, ahol királyi solymárok laktak. A másik II. Lajos szép függőpecsétes donációja Werbőczy István részére s arról szól,

Kürz János

IV. c.

fest. nak.

Ferk pzomfoisk vk

1933-34. 46. l.

Kürz János

1930/31 – 1932/33

Ferkèpzomfoiskèvk

106.l

Kürz J.

Tabán c. linoleum metszete a kövmüben

Képzőművészeti Főiskola
graf. osztályának munkái. 1932-33.
Bpest, 1933.

Kürz János

Tabáni utca c. linoleummetszete a körkiadványban.

Képzőművészeti Főiskola

graf. osztályának munkáiból. 1933-34. Bpest, 1934

4307 szám
193 7

Műemlékek Országos Bizottsá

utána IX Ráko

Budape

VII. kerület

Hivatalból
Közszolgálati ügyben
Díjátalányozva

A ker. elöll. szolg. ut. 6. sz. borítékmintája

Kürz János

festő.

Műcs. kiáll. 1934 tól :
Pipics 116-c.

84-82

copy

Kürz János

VI. éves műveszi szakos

hallg

Ferképzomfoiskövk

1936/37. 77 l.

Kürz János

Képzőm. főisk. - kiáll.
1937

1 alakrajz -
Tanár: Varga N. Lajos

KÜRZ JÁNOS

107	Ikvapart Sopronban		80.—
108	Zöldruhás leány	olajfestmény	150.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1934

~~Bicskei ev. lelkészhivatal~~

~~VII. 184~~

KÜRZ JÁNOS

Ikva-part Sopronban. Olajf.

Soproni házak. Olajf.

Magyar kiállitás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.
2o.oldal

MIK

Kürz János, festö

Ikva-part Sopronban. Olf.

Soproni házak. "

Mües.-Az 1934.évi Magyar Kiáll. 1934.szept.27.-okt.28.
Kat. 20.1.

Küsel/Küselin/ vagy /Krausin / MDK

Johanna Sibilla

Rézkarc: Plan d'///7 Du Siege De Bude

Sign. : Sebastian le Clerc del. - Jeremias Wolff excud. Aug. V. é Johanna Sibilla Krausin fec.

Buda és Pest alaprajza az ostromlok hadállásainak övezetével.

70. o. 219. szám.

/dr.Kelényi B.Ottó/:Buda és Pest grafikus ábrázolásai a visszafoglalás korában. 86 o. és 16 repr. Bp. 1937. (1683-1718.)

Küsel (Küselin, Kraeusin) Johanna Sibilla
augsburgi rézmetszőnő

Rézkarc: "Le Siege De Bude"
Buda ostroma K-ről nézve.
Sign: Sebastian le Clerc del. - Jeremias Wolff excud. Aug. Vind. - Johanna Sibilla Kraeusin fecit.
61. . 176. szám.

/dr. Kelényi B. Ottó/: Buda és Pest grafikus ábrázolásai a visszafoglalás korában. 1683-1718. Bp. 1937.

Küsel, Johanna Sibilla x), rézmetsző (M.D.K.
(1650 körül - 1717)

F. U. Kraus augsburgi rézmetsző feleségeː metszette Le Clerc rajza alapján Buda 1686-os ostromát ábrázoló képét, melyen díszes keretében öt más kisebb ostromkép is látható.

x) Több helyen Kräusin néven említve.

Rózsa György: Budapest régi látképei /1493-1800/
Bp. 1963. 182-183. old. 317. old.

Küsel Memphis

mezzo

l. Hendriselet

123 l.

Küsmödi ref. templom

gótikus,
alapraja, részletek
fatorony részletes mé-
rési, felirata, képe,
harang, klenodiu-
mok leírása, rajzai.
gótikus műrészletek
gótikus kapu XV. sz. végéről
Debreczeni László

1931. 7a 11a l.

Érdekes és diszes faharang-
torony

Küsmödi ref. templom

alaprajza. Gótikus

Debreczeni László

1935. 178. l.

Melchior Küsel, rézmetsző

Szilárdfy Zoltán.

4. Melchior Küsel rézmetszete, 1666. /repr./

Művészettörténeti Értesítő, 1986. XXXV évf. 1-2 szám, 70-old.

Küssel Melchior

1664.

l.

Eperjessy 1929

62. l.

Küsell, Melchior

festő

A vezekénye sata 1652-ben.

Gróf Esterházy Mórie tulajd. Csákvár

Iml

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután $^{1}/_{2}$5 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla. Stephaneum r. t. Budapest.

KÜSSELL, Melchior sérmetsző

Pamiatky a Múzea, 41, 1992, 5/6.
Tematikus szám: Barock in der Slowakei.
128. lej

Veretéji csata, térüslap 1654

KÜSSEL *Máté*, rézmetsző Eperjesen a XVII. században. Címképét metszette a köv. műnek: Lectio Principum etc. durch Johannum Weber 1644.

én ~~[illegible]~~ lefolyt esemény akképen van ábrá-
balra a két hadakozó fél förezérei [illegible] keret fog-
a felhatalmazottak: Bonaparte József és Co-
nál ~~[illegible]~~ beszélgetnek. Előttök térkép, irás és tén-
ük pedig ketten állnak és hirdetik ki a „Traité
Republi.. Française et l'Empreur Romain"
atonái örömrivalgással fogadnak. A hátté-
~~[illegible]~~ sátrait és gulába rakott fegyvereit veszük
sasos lobogók lengnek. Feliratai a kép alatt

ix entre la République Française et l'Em-
main
es Friedens zwischen der Fränkischen Repub-
dem Kaÿser.
ar J. G. Gerhardt an 6."
néretei a vonalkeretnek 15·9: 24·5 cm.

4927.

Küssel Máté

292

rézmetsző Eperjes 1664
Cinképét metszé e minnek
Lectio Principum stb.
durch Johannum Weber
1644.

Mátrai Gábor jegyz. Sz. M.
280. l.

295

Langlumé

Népies jelenet: Tudod, mit mondanak ~~neked~~ róled? (Tu sais c'qu'on t'dit?). Szinesett kny. Pigal rajza után.

360 m, 260 sz.

K-1.50

Küsel, Matthaeus

rézm.

I. Lipót magyar
király és Eleonóra
királyné arck.

l.

Harsányi

24-l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Küstner Károly

Küstner Károly műhímző, Glória zászlóvállalat, IV. Régiposta-u. 7/9.
187-333

Bptávb 1940 szept.

Küsser Ferenc

ácsm.

Bé. 1734.

Szm. Pest

Tp. Pest

Schneider

220. l

Küsser Jakab

ácsm

Bé 1720.

Tp. Pest.

1752-ben eladjá

jogát 350 forintért

Bauer Andrásnak

Schneider

zig. 1-

-KÁPOLNA.

se és története. (53. kép)

ra álló Szent Jakab-kápolna eredetileg
lt. A szerzetes konvent tagjai ugyanis
a lelkipásztori tényked sek végzésére
hivek lelki gondozásához szükséges szent
a házasság szentségét/ nem is volt sza-
bánia-templomra volt szükség még abban
szerzetesi templom a nyilvános isten-
/ valamennyi világi hivőt is be tudta fo-

e szentelt plébánia-templomot az apát-
akaszában vagy közvetlenül ennek befeje-
pitették. Az irott forrásokban először
etében szerepel /1.Az apátsági templom
Mai alakját 1768 körül kapta, mikor kü-
ségén kivül-belül helyreállitották. 1902-
emeltre vezető lépcső fokait kicserél-

Küster

Festo"

Der Ungar 1844. jul. 20.
Wegweiser und Anzeigeblatt
(Sz.: Pesther Kunstausstellung 1844.)

Kalmár

Küster József

Beadott 1857 febr. 22

Kolozsvári asztalosok

4. f –

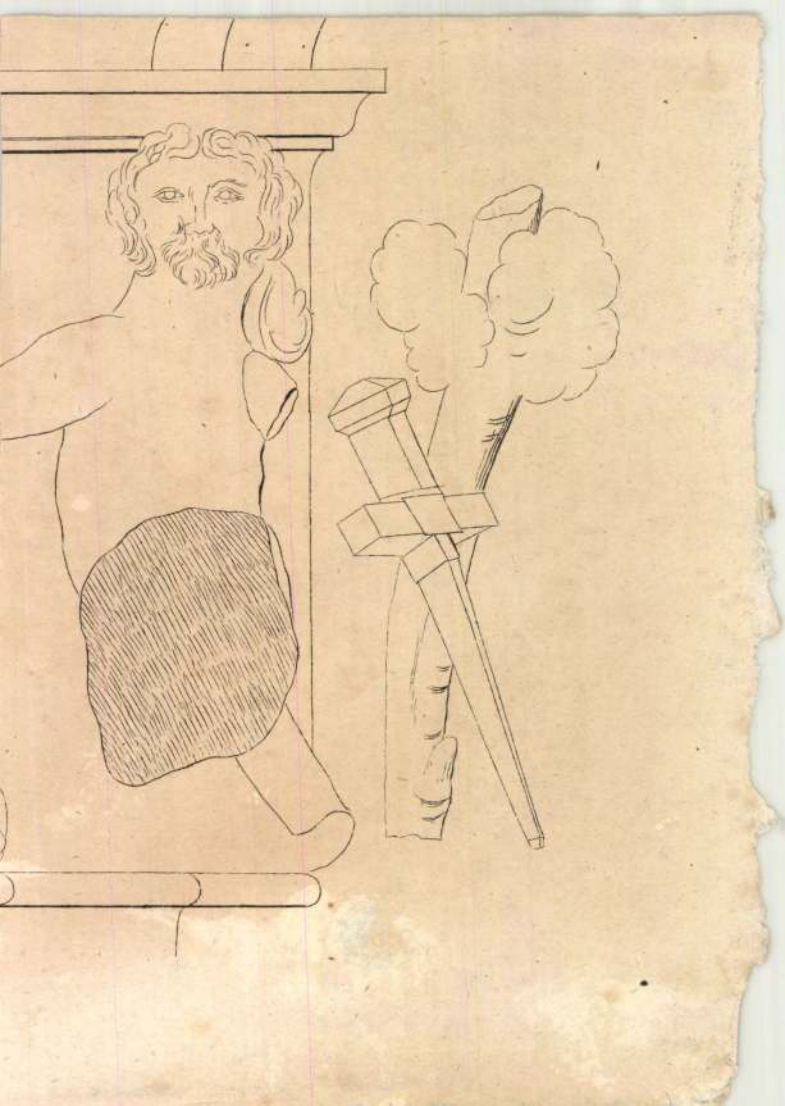

JOH.JAC.KÜSTLER, textilfestőmester

HAUPT LADEN BUCH.-Einer Ehrsamen Handwerks Deren Kais: Königl: PRIVILEGIRT Bürgerlichen Schön und Schwartzfärber in der Königlichen Stadt Pressburg.
Név: 24.- Herr Joh.Jac.Küstler
Felvétel ideje: 1767. 24. Aug.
Hová vették fel: Oedenburg,/Sopron/, 155.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

Küstermann Miklós

pestvidéki épitőmester

l.

Tanulmányok Bpest I.

83. l.

MDK

Küstis Ferenc,
1763

Orsz.levéltár. Acta Francisc.Fasc. 11. Ez okmányok említik mint kismartoni/?/ köfaragót.

Dr.Csatkai Endre:
Magyar festők művei a kismartoni művészettörténeti kiállításon.
MM. 1927. 293.l.

Kütter Ferenc,szabó

Győrben polgárjogot nyert:1773.jun.2.Nyékről jött. kath.Taksa 24 Ft./Album neo-Civium 1743-1838.Győrv. lvt./.100.o

Lengyel Alfréd: Sopronmegyei családnevek Győr város polgárkönyveiben. 97.old

Soproni Szemle,Helytört.Folyóirat.XII.1958.Sopron

Kütter Ferenc, szabó

KÜTTÉNYI PÁL, csizmadai

A Székesfehérvári Városi Levéltárban két irat a város XVIII.sz.-i mestereiről.Az egyik 1784-ből,a másik pár évvel későbbi.64 mesterség,519 név.Az arab számok a két listát,a rómaiak az öt csoportot jelzik. 263.old

/ 1,2. / V. csizmadia. 264.old

U.VARGA MARIANNA: Mesteremberek Székesfehérvárott a XVIII.században 263.old

ALBA REGIA.István Király Múzeum Évkönyve.VIII.-IX. 1967-68. Székesfehérvár

KÜTTL SÁMUEL, gombkötőm.

1738.-Négyen kezességet vállaltak,hogy az evangélikus céhtagok a kereszténység nagy ellensége felett aratott szerencsés győzelem miat i processzióban részt vesznek. Ezek egyike volt ő is. 384.old. 35.jegyz

SZÖVÉNYI ISTVÁN: Adalékok a kőszegi gombkötők céh történetéhez /1713-1763/ 377.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 5-6. 1971-72, Szombathely, 1975

Küttner Jakab

épitész

lásd

Berkeszi. Tem. mun. 118

-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

azaz: ..... Korona ...

mely összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190..... évi .....

lakbérnegyedre eső részletet, a .....-i m. kir. posta-

..... pénztárból minden hiány nélkül felvettem.

Kelt .....-n, 190..... évi .....

MOK

Kittner (Weimar)

Weimar, Sammlung Stahr. Mscr.

(Das Liszt-Museum in Weimar. 1902.)

Dr. André Csatkai: Versuch einer Franz Liszt Ikonographie. Sonderabdruck aus den „Burgenländischen Heimatblättern" Jahrg. 1936. Hft 2. S. 58.

MDK

Kiviér Dezső
napszámos
59 éves
(cukorbaj)
+1955 VI. 1
I. Uj Köztemető

Halotti főkönyv
4464 folyó.

Küvesi Albi MDK

Rajzolók, olajtemp.

G.P. arcképe, olf.

Mücsarnok 1959 Képzőművésznők nemzetközi kiáll.

K. D. K

KVASNICKA, W. építész

Bp. V. Deák tér 2. v. Adria-palota

Társ: Tóry, Pogány

Gerő László: Építészeti stílusok

Bp. 1957. 136. h

Kvasnicka , Willem MDK

Bp. V. Deák Ferenc ~~tér~~ tér 2./AdriaiBiztosító Intézet/.
Tervezte Pogány Móric és Tőry Emil irodájában Willem K v a s n i c k a , épült 1914-18.
Helyreállitotta Lauber László, a földszinti homlokzatot T e l c s Ede és L i g e t i Miklós-féle szobordiszei nélkül.

Repr. 173. kép.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

97.1.

KÜZDI Andrási szobrán

91 10. 50

Új Művészet

Kürdő Gyula

famekző

1904 – 1907

Elmúlt 1930. 85. l.

37. *Az üldöztetés.*

A szőnyeggel bevont ter
dalló tükörrel és párkányán dí
szemünkbe, jobbról két ifjú dült
az üldözők feszegetnek, kiket
fogadni; balról pedig mankóra t
ereszkedett és unokáit védelme
fiatal hölgy képez csoportot.
eltakarta és zokog, másika pe
díszét négy kép és két, consolr
balról a párnázott butorokon i

Krétarajz, üveg alatt, méret
és a passe-partout-nak 66 : 92·3 cm.
és annak kivonatában VI: 1. Becsé

Jegyzet. A Polonia-cyklus 7

38. *A pusztulás.*

Jobbról, füstölgő zsarátn
tan ábrázolt és a csatatérről ha
pusztulásának láttára zokogásb
ban, a halomra gyilkoltak közi
nejét az ágyban, a gyermekek
átkarolt meztelen csecsemőt és a
fiut, az előtt a földön látjuk.
szekrény felett, az ablakpárkán
van. Jelzése balról a leesett gy
lében: »AG 1863.«.

Krétarajz, üveg alatt, mérete

Kürdö Gyula

100 K államsegély

Értesítés 1907/8.

19. l.

Kürdő Gyula

100 k államsegély

Estimisk 1906/7

16. l.

463-467

623-628

695-696.

VAJDAHUN

vár

Kürdö Gyula

100 K államsegély

Kölcsönök 1905/6.

17. l.

VII

ISUS

m.

Kr. Küzmös Enikő rajztanár, művész

Megnyílt a nyírbátori képzőművész stúdió. 12. rajztanári alkotótelepének bemutatója a nyíregyházi galériában. - Szerepel K. Küzmös Enikő / Nyírbátor / műve.

Bátori tűzzománcok.

Kelet-Magyarország. 1983. febr. 4.

M.D.K.

Kvasa, Ambrosio de Tarkan
kőműves

1550-ben az egri vár
erődítésein dolgozik.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 358. old.

Gyrassai Tibor, [építész]

Az óbudai kísérleti lakótelep építkezését mutatta meg a budapesti képviselők egy csoportjának.

—: Ismerkedés „a jövő Budapestjével"

Népszabadság BP. 1960. ápr. 27 2. l

MDK

Kvassay A.

Tájkép, vf.

Árverési Közl. 1937. 2.rk.sz. 81.sz. 30 l.

M. D. K.

KVERNER Ferenc Jertő

1762-ben Nagyszombatban polgár

Garas XVIII. sz. 230 l.

M.D.K.

KVERNER Ferenc festő

Gyárás XVIII. sz. 230. l.

MDK

Jhhn Kvincy Adams ang.szárm.osztrák festő képe
Márkus Emiliáról a Kaméliás hölgy szerepében,
1898.

Beszélgetés Márkus Emiliával... Pesti Hirlap, 1944.
ápr. 9. 10 l.

MDK

Kézdi-Kovács: A Nemz.Szal.-ban. Uj Idők, 1895. I. 17.sz. 323 l.

Kwalky

pesti aranyműves
1842. berendezkedett
Daguerre-rendszeri fényké-
pek előállítására. Műhe-
lye első volt, ahol ezzel ha-
zánkban foglalkozott. Mű-
terme a nádor-utcai
Tigris vendéglőben volt

Tonelli postbud
94. l.

MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRA BUDAPESTEN.

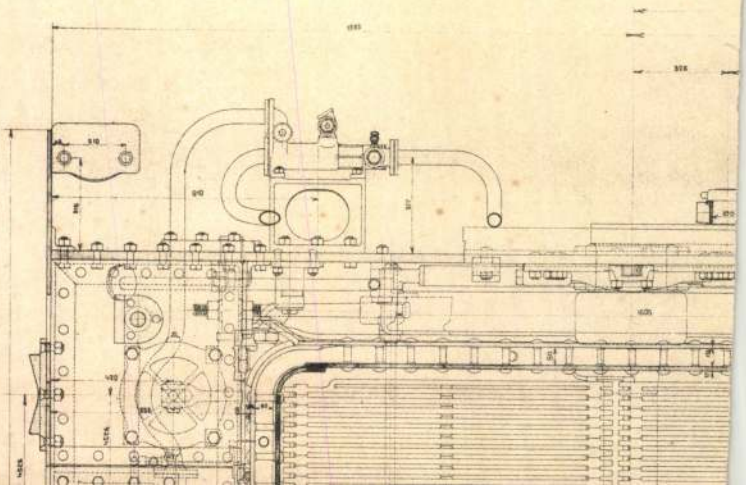

Kwmawl üveges

Bartfa varosától 1419-
ban üveges munkácit
2 fotol kapott.

Fejérpataky László

Magyarországi városok
régi számadáskönyvei
176/b l.

Ságuveges ipár

73. l.

Kuore Muratori

36. l

Kuren Munczer

R

50, 73, 93

Munczer - in Kwre

dy

114, 120

R

Maureen Kennedy

93, 72. l

Kwzimur Bertalan

Kassa. a peinqverőház praefectusa, Eire 1525 ben Fogelwayter János 800 fritig tilalmat tesz.

K 73.1

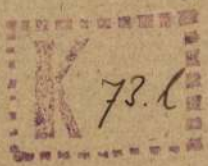

mdk

Kürti Veron

írása után készültek kötények surcok.
Szentistvánban. A szűcsrozsákközt elhelyezett
bimbok emlékeztetnek a kuzsuornamentikára.

Daja szászy ne Dietz Vilma. A mezőkövesdi kuzsu.
Néprajzi Múzeum Évkönyve, 1956, 81. l.

M.D.K.

Albertus de Kwzyn

1554-ben Antonius Valtelina kőművese.

Détshy Mihály:Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között.I.közl.177.o.

Az Egri Múz Évkönyve.I.Eger,1963

M.D.K.

Kuzyn, Alberto, olaz kőmüves

Valtelina mester mellett 1554-től dolgozik az egri várban.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 358. old.

M.D.K.

Albertus de Kwsyn

Az 1554-ben említett kőműves hazája a Como-tótól nyugatra fekvő Cusino.

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár építkezésein 1493 és 1596 között. I. közl. 181. o.

Az Egri Múz Évkönyve. I. Eger, 1963

Kwzyn, Albertus de kőmüves M.D.K.

1554-től dolgozik a vár épitkezésein

Pétshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között 177.l.

Az Egri Muzeum Evkönyve I. 1963.

MDK

Kyck Simon, 1603-52.

A kártyások

Ernst Múz. 34.sokc. 1927.

24. 1.

MDK

Kyck Simon, 1603-52.

A kártyázók, festm.

Ernst Muz. 33. auke. 41 l.

Kygler, Sepostian, asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegé-
nyek jegyzéke: "Kygler, Sepostian, Sebeastianberg, Cseho.
1689.". 117.old. 13.jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.szá-
zadban - Adatok Győr város asztalosmüvességének
történetéhez 93.old

Arrabona, 9, - Kantus János Múz. Győr, 1967
A Győri Múz. Évkönyve

Sepostian Kygler,asztaloslegény

A győri asztalos és puskaagykészit céh legénykönyvéből,1685-től:"Sepostian Kygler Tieschler gesel gebirdlich au3 böhmen Von Sepastian berg". 1o6.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Xantus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz Évkönyve

Kylchar János

brassai ötvös. 1536-ban,
a Szapolyai János számára
készített kupáért 75 ft-ot
kap Brassó városától.

Quellen zur Geschichte
der Stadt Kronstadt
II 464. l.

Knauth 69. l.

Az I-ső kötetben foglaltatik:

I. Művészeti ágak szerint:

Építész	Szobrász	Érem-művész	Festő	Miniator	Rajzoló	Metsző	Ötvös	Érczöntő	Ipar-művész	Az összes életrajzok száma
373	266	56	879	45	133	140	905	118	38	2953

II. Századok szerint:

XII.	XIII.	XIV.	XV.	XVI.	XVII.	XVIII.	XIX.	XX.	Összesen
			s z á z a d						

Kylhaw Hans

otvor 1505

laid

Gyárfás Brassá 80

Joannes Kylhaw

lás okvetlenül

Ballagi. Arch. Ert. 1890.
391.

és irodalmatos futi
cikktol vett lapszá-
inokkal

Kyllhau Hans

ötvös

irod XVII 12

G. Brassó, Századok

239

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Kynsburg Alfréd

1869 — 1871-ig
rajztanár volt
a Kerdivásárhelyi-
kantai rk. gim-
nazimban.

Ha kell, lásd

MOB kit.
1451. sz.
72. l.

Kyrichdarffer, Andre

(Kichdorf, Alsó Bajorország)

könnives 1457.

l.

Hoffmann Pozsony 31. l.

Hoffmann Südost

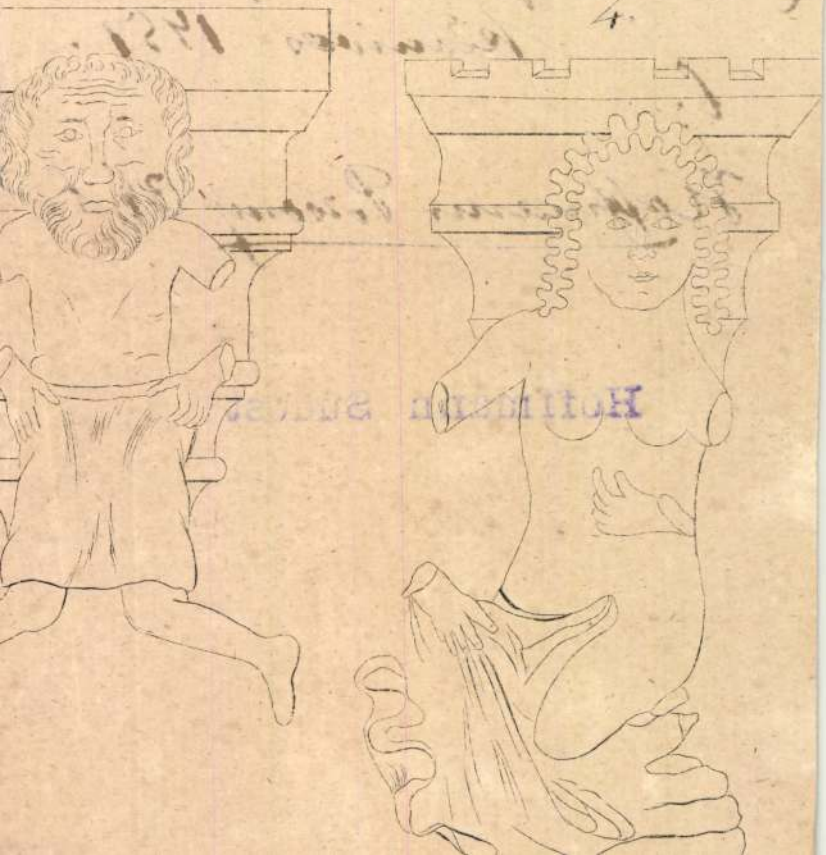

M.D.K.

Kyrichdarffer André, kőműves

1451-ben szerepel a pozsonyi számadási könyvekben.

Hoffmann Edith: Pozsony a középkorban, elfelejtett művészek, elpusztult emlékek. Bp. é.n. 31. old.

Kys Lörinc

ötv.

l. Kömagyötvj.

857. n.

jezieke.

(2)

✓

M.D.K.

Kiss-Balás Balázs, faragómolnár

1552-ben dolgozik az egri püspöki malom helyreállításán.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 358. old.

M.D.K.

Kys Balas Balázs

Faragómolnár. Az ostrom után az Eger patak malmát újjáépiti 9 társával. Nov. 21-től az év végéig dolgoznak.

Détshy Mihály: Munkások és mesterek az egri vár épitkezésein 1493 és 1596 között. I. közl. 193. o.

Az Egri Múz. Évkönyve. I. Eger, 1963

M

Kugs Mihály kőfaragó segéd (győri)

dolgozott a győri káptalani vendégfogadó 1522-ben történt határozásom ill. átalakításán. (Bedy Vincze dr.: A győri székeskáptalan története. Győr 1938.)

Barbiró-Valló: Győr, Bp. 1956. 87-88., 301. l., 46. l.

Kysvarda, Stephan

KYSWARDA, STEPHAN DE ágyúöntő l. Kisvárdai István

Kzesz József

lengyel festő

l

Ipolyi kisebb munkái

V. 455. l

MDK

Kürti Erika, gyermekrajzról

Budapesti tanuló. Különdíjat kapott.

–: Újabb magyar gyermekek az indiai gyermekrajz-pályázat nyertesei között 9.

Népszabadság, B. l. 1970. okt. 4.

MDK

Kürti Emikő, gyermekrajzoló

A Shankar-gyermekrajzpályázaton
Különdíjat nyert.

– : Elutazott Magyarországról V. V. Giri
indiai elnök 1.

Népszabadság, Bp. 1970 okt. 18.

Kiirti János, alajipari szakmunkástanuló.

Tatán a 311-es Szakmunkásképző Intézet Kernstok Károly Kallégiumában működő képzőművészeti szakkor tagja.
A most megrendezett kiállításon aquarellje szerepel.

Dalgozók Lapja / Komárom / 1974. máj. 6

Kürthi János
építőmester

l

Luvoszpüspvár
102. l.

Kürthy József

„A cselszövő operaénekes" cimmel Lendvai Andorról, az Operaház baritonistájáról számol be a cikk, akinek művészekről készült karikaturáit bemutatja a lap, majd felsorol még néhány nevet a képzőművészettel is foglalkozó szinházstagok és más szinházi személyiségek közül.
Lendvai Andor karikaturái: Bródy István szinigazgató, Brodszky Miklós zeneszerző, Marton Géza karmester, Komlós Vilmos szinmüvész Sajó szerepében, Eisemann Mihály zeneszerző, Forró Pál iró, Fleischer Antal karnagy és végül saját karikaturája.
Repr.-ók. Délibáb, Bp. 1936. okt. 17. X.évf. 43.sz. 9-10. lap.

Kürthy József

Márkus László az Operaház igazgatója és Bánffy Miklós az állami szinházak volt intendánsa a legbonyolultabb szinházi diszleteket és kosztümöket tervezte az előadásokhoz. Abonyi Tivadar a Nemzeti Szinház tagja festményeiből önálló kiállitást rendezett, Gellért Lajos nagyterjedelmü albumokban adta ki karikatura sorozatait, Dávid Mihály a Magyar Szinház müvésze kitünő portrékat rajzol és fest, Kürthy József a Nemzeti Szinház tagja a diszlet- és kosztümtervezésen kivül portréfestéssel is foglalkozik.

Dlibáb, Bp. 1936. okt. 17. X. évf.
43. sz. 9-lo. lap.

Kürti József pásztorfaragó M.D.K.

emlitve

Domanovszky gr: L'art pastoral hongrois. Bp
1948, 36

KÜS Miklós ~~[illegible]~~ ács

1778-ban az ártai templom nyugati bejárataint munkálatait végzi

Tudós 1995 57, 64, 68.

ben mindössze néhány hónapot vagy
nivel ottani tevékenységét minden
líti, feltételezhetjük, hogy
és Schickedanz maga nagyobb
[25]
kezett Schickedanz Albert Pestre és
ál a pesti takarékpénztár építési
tikarajzolóként. 1868. május 1-
gozhatott itt - Yblnél ekkor első
an volt rajzoló, amikor 1869.
nyel fordult Eötvös József vallás-
nelyben évi 600 frt ösztöndíjért
eszetben a müncheni akadémiában
vermekkora óta vonzódik a
ott kívánságára az építészeti
elébb maga kereshesse meg a
esti építésznél működik, s
vel van elfoglalva. "Azonban minden
tészetre fordítottam és fordítok,
ybeli festész arra buzdított" -
lnék be, ha az ösztöndíj lehetővé

Sz. Kürti Katalin, műveszettörténész,

Dec. 21.-én nyitotta meg Vadász Endre emlékkiállítását, Debrecenben, a Déri Múzeumban, Békés István író.-á kiállítást Sz. Kürti Katalin rendezte.

Hajdu-Bihari Napló, 1946. dec. 22.

Sz. Kürti Katalin művészettörténész, okt. 11-én, a Déri Múzeum előadótermében „Szőnyi István festészete" címmel tart előadást.

Hajdú-Bihari Napló, 1996. okt. 8.

Sz. Kürti Katalin

Az életutat bemutató kiállításrészletben helyezte el a rendező, Sz. Kürti Katalin, a Hollós-katalógusokat, plakátokat és a róla szóló irodalomból készült válogatást is.

Szabó Imre: Hollós László-emlékházban.
Hajdú-Bihari Napló, 1978. márc. 12.

Sz. KÜRTI Katalin: A nyíregyháza-sóstói XIII. nemzetközi éremművészeti és kisplasztikai alkotótelep kiállítása 1989. Pedagogiai Műhely 1989., 2, 103-106. eml. Szabolcs-Szatmár megye irodalma. Bibliografia és repertórium 1989 jelenik szeptember 30. = Szabolcs-Szatmári Szemle 24. 1989, 4, 504.

XX. n. 45n. / Műbeleti szeptek

feleletek illuziójára, mert
kérdések. De, a kriticizmus
dást jelentenek számára, ha
hajthatatlanabb szellemi cs
serkentését. A szakadatlan
musát. Nem az a legfőbb gon
lőbb tető alá juttassa. Nem
ni, kicifrázni. A tudomány
sődleges és központi tényez
gozatok hordozó és támasztó
fejlődés rendjén megváltozi
igazságai idejüket mulják,
nik meg a szerkezet logikai

Sz. Kürti Katalin, művészettörténése,
„Hiteles kép". Öszeállította: Menyhárt László.
Nívódíjas művek, 1973/4. 35-39.o.

„Monumentális képzőművészeti alkotások a debreceni agrártudományi Egyetemen." 1974/4, 4-5., 46.o.

Művészet, 1979, okt., 9. old.

Sz. Kürti Katalin, művészettörténész

Medgyessy Ferenc születésének századik évfordulójának pontos dátuma jan. 10-e. — A debreceni megemlékezések jóval az országos előtt, tavaly októberben elkezdődtek, amikor a Déri Múzeumban megnyílt a hagyaték 500 szobrából és 600 rajzából válogatott jubileumi kiállítás. — A centenáriumi emlékülésre a városi tanács kiadásában megjelent Sz. Kürti Katalin művészettörténész „Medgyessy Ferenc és Debrecen" c. reprezentatív könyve, amely a város és a szobrászművész kapcsolatának hiteles bemutatására vállalkozott.

Turi Gábor: Debrecen Medgyessy Ferencre emlékezett. Szocialista Művészetért, 1981. febr.

Sz. Kürti Katalin, művészettörténész

Kisfaludi Stróbl Zsigmond megbízást kapott a Kultuszminisztériumtól Komáromi Csipkés György szobrának alkotására, Debrecenben állították fel, 1939-ben. – A Kossuth Lajos Tudományegyetem előtti parkban álló négy prédikátorszobor díszíti az épülettel jó összhangban levő parkot, amelyet a francia klasszicizmus szigorú mértani formájában tervéztek. (emlétve)

Sz. Kürti Katalin találóan írja a szoborról: „Nemesen egyszerű, póztalan Komáromi Csipkés György szobra, de nem nélkülözi a pátoszt sem!"

dr. Szamosújvári Sándor: Adalékok a debreceni képzőművészet múltjából.

Hajdu-Bihari Napló, 1984. júl. 21.

Sz. Kürti Katalin, művészettörténész 1.) Folytatás

Sz. Kürti Katalin könyve: „Medgyessy. – szemtől szemben", Gondolat kiadó (352 oldal + 4 oldal melléklet.), melyben megemléti, hogy Medgyessy Ferenc 1956-ban bemutatott, nagy életmű-kiállításának egyik rendezője Makrisz Agamemnon volt. – Medgyessy ellentmondásos egyéniség, akinek vonzalmaiban akkumulálódtak az ujabbkori magyar történelemnek a művészetben is jelentkező belső feszültségei. Sz. Kürti Katalin nem kis érdeme, hogy sem ezeket az ellentmondásokat nem hallgatja el, sem az élet eseményeinek azon mozzanatait, amelyek mélyén e megkésett történelmi fejlődés hozta feszültségek rejlenek.

Vadas József: Egy konzervatív modern.

Könyvvilág, 1983. júl. 8.-old.

Gr. Kürti Katalin, művészettörténész 2.) Folytatás

Az egyéb anomáliákat feltárni kötelessége a kezelő emlékezetének. Erről a kötelezettségéről azonban mindeddig megfeledkezett. Lásd: Gyalá a jóbarát tollából megjelent apró írást közöl. Ezért is kedvezőtlen, ugyanakkor eredeti a Nemes Egy emlékétől készült szénrajz domború. A „Szemtől szemben" sorozat jellegét bemutató szinek domború. A „Szemtől szemben" sorozat jellegét bemutató szinek domború. A „Szemtől szemben" sorozat jellegét bemutató szinek

Sz. Kürti Katalin, művészettörténész

Évfordulós rendezvények.

6. ép. fat.

jún. 1

11 óra Tárlatvezetés a Hajdú-Bihar megyei múzeumok anyagából.

Bemutatja: Sz. Kürti Katalin.

Magyar Nemzeti Galéria,

1985. június.

dr. Kürti Katalin, művészettörténész

Medgyessy Ferenc szobrászművész születésének 100. évfordulója alkalmából kiállítás nyílt a Kölönyai Petőfy Sándor Művelődési Központban. – A Medgyessy-hagyaték gondozója és a kiállítás rendezője dr. Kürti Katalin. Az adásban elmondja a legjelentősebb művek címét és azoknak történetét. (Például a Sárgaló asszony-ét). Az a kiállítás azonos azzal a vándorkiállítással, amelyet ez év januárjában nagy sikerrel mutattak be a varsói Magyar Intézetben, majd Stockholmban, Debrecen testvérvárosában. Magyar Intézetben, majd Stockholmban, Debrecen testvérvárosában.

Esti Magazin

1981. okt. 5. Kossuth 18.30 /VGné/.

Sz. Kürti Katalin, művészettörténész

1980. októberében nyílik a Déri Múzeumban a hagyatéki kiállítás, 1982-83-ban pedig önálló Medgyessy emlékmúzeumot adnak át Debrecenben. Előadásában a hagyaték legérdekesebb darabjait mutatja be a hagyatékot gondozó Déri Múzeum munkatársa, Sz. Kürti Katalin

Sz. Kürti Katalin: Medgyessy hagyatéka Debrecenben. Hajdú-Bihari Napló, 1980. máj. 25.

Gr. Kürti Katalin művészettörténész.

Márc. 22-én három kisalföldi festő kiállítása nyílik meg Nyíregyházán. Munkásságukat ismerteti Kürti Katalin, a debreceni Déry Múzeum tudományos munkatársa.

Keletmagyarország, 1993 márc. 22.

Sz. Kürti Katalin művészetéről

Berényi Árpád festőművésszel Debrecenben megnyílt kiállításán megnyitót mondott Sz. Kürti Katalin.

Hajdú-Bihari Napló 1997. június 7.

Gz. Kürti Katalin, a Déri Múzeum muzeológusa.
Holnap nyitja meg Debrecenben Bényi Árpád festőművész kiállítását, a Medgyessy-teremben.

Esti Hírlap, 1975. jún. 4.

Sz. Kürti Katalin, művészettörténész

A Miskolci Képtárban megnyílt Holló László festőművész kiállítása. A táslat elé írt bevezetőjében, melyet Sz. Kürti Katalint írt, jelenvalta, hogy 1912-1972 között készült művek egy része látható a kiállításon.

Déli Hírlap, 1976, jún. 18. (Miskolc.)

Sz. Kürti Katalin, művészettörténész

Vadász Endre emlékkiállítását a Déri Muzeumban Sz. Kürti Katalin úgy rendezte, hogy nemcsak a grafikust, hanem a festőművészt is megismerhettük. Külön tárlókban megrendelők szerint rendszerezte a kiállításon a nagyszámú bemutatott ex-libriset.

Szabó Ernő: Vadász Endre emlékkiállításáról. Alföld, 1977. 2. 91. old. - 93 old.